

in principio creavit deus caelum et terram terra autem erat inanis et vacua et tenebrae super faciem abyssi et spiritus dei ferebatur super aquas dixitque deus fiat lux et facta est lux et vidit deus lucem quod esset bona et divisit lucem ac tenebras appellavitque lucem diem et tenebras noctem factumque est vespere et mane dies unus dixit quoque deus fiat firmamentum in medio aquarum et dividat aquas ab aquis et fecit deus firmamentum divisitque aquas quae erant sub firmamento ab his quae erant super firmamentum et factum est ita vocavitque deus firmamentum caelum et factum est vespere et mane dies secundus dixit vero deus congregentur aquae quae sub caelo sunt in locum unum et appareat arida factumque est ita et vocavit deus aridam terram congregationesque aquarum appellavit maria et vidit deus quod esset bonum et ait germinet terra herbam virentem et facientem semen et lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum cuius semen in semet ipso sit super terram et factum est ita et protulit terra herbam virentem et adferentem semen iuxta genus suum lignumque faciens fructum et habens unumquodque sementem secundum speciem suam et vidit deus quod esset bonum factumque est vespere et mane dies tertius dixit autem deus fiant luminaria in firmamento caeli ut dividant diem ac noctem et sint in signa et tempora et dies et annos ut luceant in firmamento caeli et inluminent terram et factum est ita fecitque deus duo magna luminaria luminare maius ut praeesset diei et luminare minus ut praeesset nocti et stellas et posuit eas in firmamento caeli ut lucerent super terram et praeesset diei ac nocti et dividerent lucem ac tenebras et vidit deus quod esset bonum et factum est vespere et mane dies quartus dixit etiam deus producat aquae reptile animae viventis et volatile super terram sub firmamento caeli creavitque deus cete grandia et omnem animam viventem atque motabilem quam producerant aquae in species suas et omne volatile secundum genus suum et vidit deus quod esset bonum benedixitque eis dicens crescite et multiplicamini et replete aquas maris avesque multiplicentur super terram et factum est vespere et mane dies quintus dixit quoque deus producat terra animam viventem in genere suo iumenta et reptilia et bestias terrae secundum species suas factumque est ita et fecit deus bestias terrae iuxta species suas et iumenta et omne reptile terrae in genere suo et vidit deus quod esset bonum et ait faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram et praesit piscibus maris et volatilibus caeli et bestiis universaeque terrae omnique reptili quod movetur in terra et creavit deus hominem ad imaginem suam ad imaginem dei creavit illum masculum et feminam creavit eos benedixitque illis deus et ait crescite et multiplicamini et replete terram et subicite eam et dominamini piscibus maris et volatilibus caeli et universis animantibus quae moventur super terram dixitque deus ecce dedi vobis omnem herbam adferentem semen super terram et universa ligna quae habent in semet ipsis sementem generis sui ut sint vobis in escam et cunctis animantibus ter-

rae omnique volucris caeli et universis quae moventur in terra et in quibus est anima vivens ut habeant ad vescendum et factum est ita viditque deus cuncta quae fecit et erant valde bona et factum est vespere et mane dies sextus

2

igitur perfecti sunt caeli et terra et omnis ornatus eorum conplevitque deus die septimo opus suum quod fecerat et requievit diei septimo ab universo opere quod patrarat et benedixit diei septimo et sanctificavit illum quia in ipso cessaverat ab omni opere suo quod creavit deus ut faceret istae generationes caeli et terrae quando creatae sunt in die quo fecit dominus deus caelum et terram et omne virgultum agri antequam oreretur in terra omnemque herbam regionis priusquam germinaret non enim pluerat dominus deus super terram et homo non erat qui operaretur terram sed fons ascendebat e terra irrigans universam superficiem terrae formavit igitur dominus deus hominem de limo terrae et inspiravit in faciem eius spiraculum vitae et factus est homo in animam viventem plantaverat autem dominus deus paradysum voluptatis a principio in quo posuit hominem quem formaverat produxitque dominus deus de humo omne lignum pulchrum visu et ad vescendum suave lignum etiam vitae in medio paradisi lignumque scientiae boni et mali et fluvius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradysum qui inde dividitur in quattuor capita nomen uni phison ipse est qui circuit omnem terram evilat ubi nascitur aurum et aurum terrae illius optimum est ibique invenitur bdellium et lapis onychinus et nomen fluvio secundo geon ipse est qui circuit omnem terram aethiopiae nomen vero fluminis tertii tigris ipse vadit contra assyrios fluvius autem quartus ipse est eufrates tulit ergo dominus deus hominem et posuit eum in paradiso voluptatis ut operaretur et custodiret illum praecepitque ei dicens ex omni ligno paradisi comede de ligno autem scientiae boni et mali ne comedas in quocumque enim die comederis ex eo morte morieris dixit quoque dominus deus non est bonum esse hominem solum faciamus ei adiutorium similem sui formati igitur dominus deus de humo cunctis animantibus terrae et universis volatilibus caeli adduxit ea ad adam ut videret quid vocaret ea omne enim quod vocavit adam animae viventis ipsum est nomen eius appellavitque adam nominibus suis cuncta animantia et universa volatilia caeli et omnes bestias terrae adam vero non inveniebat adiutor similis eius inmisit ergo dominus deus soporem in adam cumque obdormisset tulit unam de costis eius et replevit carnem pro ea et aedificavit dominus deus costam quam tulerat de adam in mulierem et adduxit eam ad adam dixitque adam hoc nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea haec vocabitur virago quoniam de viro sumpta est quam ob rem relinquet homo patrem suum et matrem et adherbit uxori suae et erunt duo in carne una erant autem uterque nudi adam scilicet et uxor eius et non erubescabant

sed et serpens erat callidior cunctis animantibus terrae quae fecerat dominus deus qui dixit ad mulierem cur praecepit vobis deus ut non comederetis de omni ligno paradisi qui respondit mulier de fructu lignorum quae sunt in paradiso vescemur de fructu vero ligni quod est in medio paradisi praecepit nobis deus ne comederemus et ne tangeremus illud ne forte moriamur dixit autem serpens ad mulierem nequaquam morte moriemini scit enim deus quod in quocumque die comederitis ex eo aperientur oculi vestri et eritis sicut dii scientes bonum et malum vidit igitur mulier quod bonum esset lignum ad vescendum et pulchrum oculis aspectuque delectabile et tulit de fructu illius et comedit deditque viro suo qui comedit et aperti sunt oculi amborum cumque cognovissent esse se nudos consuunt folia ficus et fecerunt sibi perizoniam et cum audissent vocem domini dei deambulantis in paradiso ad auram post meridiem abscondit se adam et uxor eius a facie domini dei in medio ligni paradisi vocavitque dominus deus adam et dixit ei ubi es qui ait vocem tuam audivi in paradiso et timui eo quod nudus essem et abscondi me cui dixit quis enim indicavit tibi quod nudus esses nisi quod ex ligno de quo tibi praeceperam ne comederes comedisti dixitque adam mulier quam dedisti sociam mihi dedit mihi de ligno et comedi et dixit dominus deus ad mulierem quare hoc fecisti quae respondit serpens decepit me et comedi et ait dominus deus ad serpentem quia fecisti hoc maledictus es inter omnia animantia et bestias terrae super pectus tuum gradieris et terram comedes cunctis diebus vitae tuae inimicitias ponam inter te et mulierem et semen tuum et semen illius ipsa conteret caput tuum et tu insidiaberis calcaneo eius mulieri quoque dixit multiplicabo aerumnas tuas et conceptus tuos in dolore paries filios et sub viri potestate eris et ipse dominabitur tui ad adam vero dixit quia audisti vocem uxoris tuae et comedisti de ligno ex quo praeceperam tibi ne comederes maledicta terra in opere tuo in laboribus comedes eam cunctis diebus vitae tuae spinas et tribulos germinabit tibi et comedes herbas terrae in sudore vultus tui vesceris pane donec revertaris in terram de qua sumptus es quia pulvis es et in pulverem reverteris et vocavit adam nomen uxoris suae hava eo quod mater esset cunctorum viventium fecit quoque dominus deus adam et uxori eius tunicas pellicias et induit eos et ait ecce adam factus est quasi unus ex nobis sciens bonum et malum nunc ergo ne forte mittat manum suam et sumat etiam de ligno vitae et comedat et vivat in aeternum emisit eum dominus deus de paradiso voluptatis ut operaretur terram de qua sumptus est eiecitque adam et collocavit ante paradisum voluptatis cherubin et flammeum gladium atque versatilem ad custodiendam viam ligni vitae

adam vero cognovit havam uxorem suam quae concepit et peperit cain dicens possedi hominem per dominum rursusque peperit fratrem eius abel fuit autem abel pastor ovium et cain agricola factum est

autem post multos dies ut offerret cain de fructibus terrae munera domino abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui et de adipibus eorum et respexit dominus ad abel et ad munera eius ad cain vero et ad munera illius non respexit iratusque est cain vehementer et concidit vultus eius dixitque dominus ad eum quare maestus es et cur concidit facies tua nonne si bene egeris recipies sin autem male statim in foribus peccatum aderit sed sub te erit appetitus eius et tu dominaberis illius dixitque cain ad abel fratrem suum egrediamur foras cumque essent in agro consurrexit cain adversus abel fratrem suum et interfecit eum et ait dominus ad cain ubi est abel frater tuus qui respondit nescio nunc custos fratris mei sum dixitque ad eum quid fecisti vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra nunc igitur maledictus eris super terram quae aperuit os suum et suscepit sanguinem fratris tui de manu tua cum operatus fueris eam non dabit tibi fructus suos vagus et profugus eris super terram dixitque cain ad dominum maior est iniquitas mea quam ut veniam merear ecce eis meis hodie a facie terrae et a facie tua abscondar et ero vagus et profugus in terra omnis igitur qui invenerit me occidet me dixitque ei dominus nequaquam ita fiet sed omnis qui occiderit cain septuplum punietur posuitque dominus cain signum ut non eum interficeret omnis qui invenisset eum egressusque cain a facie domini habitavit in terra profugus ad orientalem plagam eden cognovit autem cain uxorem suam quae concepit et peperit enoch et aedificavit civitatem vocavitque nomen eius ex nomine filii sui enoch porro enoch genuit irad et irad genuit maviabel et maviabel genuit matusahel et matusahel genuit lamech qui accepit uxores duas nomen uni ada et nomen alteri sella genuitque ada iabel qui fuit pater habitantium in tentoriis atque pastorum et nomen fratris eius iubal ipse fuit pater canentium cithara et organo sella quoque genuit thubalcain qui fuit malleator et faber in cuncta opera aeris et ferri soror vero thubalcain noemma dixitque lamech uxoribus suis adae et sellae audite vocem meam uxores lamech auscultate sermonem meum quoniam occidi virum in vulnus meum et adolescentulum in livorem meum septuplum ultio dabitur de cain de lamech vero septuagies septies cognovit quoque adhuc adam uxorem suam et peperit filium vocavitque nomen eius seth dicens posuit mihi deus semen aliud pro abel quem occidit cain sed et seth natus est filius quem vocavit enos iste coepit invocare nomen domini

hic est liber generationis adam in die qua creavit deus hominem ad similitudinem dei fecit illum masculum et feminam creavit eos et benedixit illis et vocavit nomen eorum adam in die qua creati sunt vixit autem adam centum triginta annis et genuit ad similitudinem et imaginem suam vocavitque nomen eius seth et facti sunt dies adam postquam genuit seth octingenti anni genuitque filios et filias et factum est omne tempus quod vixit adam anni nonaginti triginta et mortuus est vixit quoque seth centum quinque annos et genuit enos vixitque seth postquam

genuit enos octingentis septem annis genuitque filios et filias et facti sunt omnes dies seth nongentorum duodecim annorum et mortuus est vixit vero enos nonaginta annis et genuit cainan post cuius ortum vixit octingentis quindecim annis et genuit filios et filias factique sunt omnes dies enos nongentorum quinque annorum et mortuus est vixit quoque cainan septuaginta annis et genuit malalehel et vixit cainan postquam genuit malalehel octingentos quadraginta annos genuitque filios et filias et facti sunt omnes dies cainan nongenti decem anni et mortuus est vixit autem malalehel sexaginta quinque annos et genuit iared et vixit malalehel postquam genuit iared octingentis triginta annis et genuit filios et filias et facti sunt omnes dies malalehel octingenti nonaginta quinque anni et mortuus est vixitque iared centum sexaginta duobus annis et genuit enoch et vixit iared postquam genuit enoch octingentos annos et genuit filios et filias et facti sunt omnes dies iared nongenti sexaginta duo anni et mortuus est porro enoch vixit sexaginta quinque annis et genuit mathusalam et ambulavit enoch cum deo postquam genuit mathusalam trecentis annis et genuit filios et filias et facti sunt omnes dies enoch trecenti sexaginta quinque anni ambulavitque cum deo et non apparuit quia tulit eum deus vixit quoque mathusalam centum octoginta septem annos et genuit lamech et vixit mathusalam postquam genuit lamech septingentos octoginta duos annos et genuit filios et filias et facti sunt omnes dies mathusalee nongenti sexaginta novem anni et mortuus est vixit autem lamech centum octoginta duobus annis et genuit filium vocavitque nomen eius noe dicens iste consolabitur nos ab operibus et laboribus manuum nostrarum in terra cui maledixit dominus vixitque lamech postquam genuit noe quingentos nonaginta quinque annos et genuit filios et filias et facti sunt omnes dies lamech septingenti septuaginta septem anni et mortuus est noe vero cum quingentorum esset annorum genuit sem et ham et iafeth

6

cumque coepissent homines multiplicari super terram et filias procreassent videntes filii dei filias eorum quod essent pulchrae acceperunt uxores sibi ex omnibus quas elegerant dixitque deus non permanebit spiritus meus in homine in aeternum quia caro est eruntque dies illius centum viginti annorum gigantes autem erant super terram in diebus illis postquam enim ingressi sunt filii dei ad filias hominum illaeque genuerunt isti sunt potentes a saeculo viri famosi videns autem deus quod multa malitia hominum esset in terra et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore paenituit eum quod hominem fecisset in terra et tactus dolore cordis intrinsecus delebo inquit hominem quem creavi a facie terrae ab homine usque ad animantia a reptili usque ad volucres caeli paenitet enim me fecisse eos noe vero invenit gratiam coram domino hae generationes noe noe vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis cum deo ambulavit et genuit tres filios sem ham et iafeth corrupta est autem terra

coram deo et repleta est iniquitate cumque vidisset deus terram esse corruptam omnis quippe caro corruerat viam suam super terram dixit ad noe finis universae carnis venit coram me repleta est terra iniquitate a facie eorum et ego disperdam eos cum terra fac tibi arcam de lignis levigatis mansiunculas in arca facies et bitumine linies intrinsecus et extrinsecus et sic facies eam trecentorum cubitorum erit longitudo arcae quinquaginta cubitorum latitudo et triginta cubitorum altitudo illius fenestram in arca facies et in cubito consummabis summitem ostium autem arcae pones ex latere deorsum cenacula et tristega facies in ea ecce ego adducam diluvii aquas super terram ut interficiam omnem carnem in qua spiritus vitae est subter caelum universa quae in terra sunt consumentur ponamque foedus meum tecum et ingredieris arcam tu et filii tui uxor tua et uxores filiorum tuorum tecum et ex cunctis animalibus universae carnis bina induces in arcam ut vivant tecum masculini sexus et feminini de volucris iuxta genus suum et de iumentis in genere suo et ex omni reptili terrae secundum genus suum bina de omnibus ingredientur tecum ut possint vivere tolles igitur tecum ex omnibus escis quae mandi possunt et conportabis apud te et erunt tam tibi quam illis in cibum fecit ergo noe omnia quae praeceperat illi deus

7

dixitque dominus ad eum ingredi tu et omnis domus tua arcam te enim vidi iustum coram me in generatione hac ex omnibus animalibus mundis tolle septena septena masculum et feminam de animalibus vero non mundis duo duo masculum et feminam sed et de volatilibus caeli septena septena masculum et feminam ut salvetur semen super faciem universae terrae adhuc enim et post dies septem ego pluam super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus et delebo omnem substantiam quam feci de superficie terrae fecit ergo noe omnia quae mandaverat ei dominus eratque sescentorum annorum quando diluvii aquae inundaverunt super terram et ingressus est noe et filii eius uxor eius et uxores filiorum eius cum eo in arcam propter aquas diluvii de animalibus quoque mundis et inundis et de volucris et ex omni quod movetur super terram duo et duo ingressa sunt ad noe in arcam masculus et femina sicut praeceperat deus noe cumque transissent septem dies aquae diluvii inundaverunt super terram anno sescentesimo vitae noe mense secundo septimodecimo die mensis rupti sunt omnes fontes abyssi magnae et cataractae caeli apertae sunt et facta est pluvia super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus in articulo diei illius ingressus est noe et sem et ham et iafeth filii eius uxor illius et tres uxores filiorum eius cum eis in arcam ipsi et omne animal secundum genus suum universaque iumenta in genus suum et omne quod movetur super terram in genere suo cunctumque volatile secundum genus suum universae aves omnesque volucres ingressae sunt ad noe in arcam bina et bina ex omni carne in qua erat spiritus vitae et quae ingressa sunt masculus et femina ex omni carne introierunt sicut prae-

ceperat ei deus et inclusit eum dominus de foris factumque est diluvium quadraginta diebus super terram et multiplicatae sunt aquae et elevaverunt arcam in sublime a terra vehementer inundaverunt et omnia repleverunt in superficie terrae porro arca ferebatur super aquas et aquae praevaluerunt nimis super terram opertique sunt omnes montes excelsi sub universo caelo quindecim cubitis altior fuit aqua super montes quos operuerat consumptaque est omnis caro quae movebatur super terram volucrum animantium bestiarum omniumque reptilium quae reptant super terram universi homines et cuncta in quibus spiraculum vitae est in terra mortua sunt et delevit omnem substantiam quae erat super terram ab homine usque ad pecus tam reptile quam volucres caeli et deleta sunt de terra remansit autem solus noe et qui cum eo erant in arca obtinueruntque aquae terras centum quinquaginta diebus

8

recordatus autem deus noe cunctarumque animantium et omnium iumentorum quae erant cum eo in arca adduxit spiritum super terram et imminutae sunt aquae et clausi sunt fontes abyssi et cataractae caeli et prohibitae sunt pluviae de caelo reversaeque aquae de terra euntes et redeuntes et coeperunt minui post centum quinquaginta dies requievitque arca mense septimo vicesima septima die mensis super montes armeniae at vero aquae ibant et decrescebant usque ad decimum mensem decimo enim mense prima die mensis apparuerunt cacumina montium cumque transissent quadraginta dies aperiens noe fenestram arcae quam fecerat dimisit corvum qui egrediebatur et revertebatur donec siccarentur aquae super terram emisit quoque columbam post eum ut videret si iam cessassent aquae super faciem terrae quae cum non invenisset ubi requiesceret pes eius reversa est ad eum in arcam aquae enim erant super universam terram extenditque manum et adprehensam intulit in arcam expectatis autem ultra septem diebus alius rursum dimisit columbam ex arca at illa venit ad eum ad vesperam portans ramum olivae virentibus foliis in ore suo intellexit ergo noe quod cessassent aquae super terram expectavitque nihilominus septem alios dies et emisit columbam quae non est reversa ultra ad eum igitur sescentesimo primo anno primo mense prima die mensis imminutae sunt aquae super terram et aperiens noe tectum arcae aspexit viditque quod exsiccata esset superficies terrae mense secundo septima et vicesima die mensis arefacta est terra locutus est autem deus ad noe dicens egredere de arca tu et uxor tua filii tui et uxores filiorum tuorum tecum cuncta animantia quae sunt apud te ex omni carne tam in volatilibus quam in bestiis et in universis reptilibus quae reptant super terram educ tecum et ingredimini super terram crescite et multiplicamini super eam egressus est ergo noe et filii eius uxor illius et uxores filiorum eius cum eo sed et omnia animantia iumenta et reptilia quae repunt super terram secundum genus suum arcam egressa sunt aedificavit autem noe altare domino et tollens de cunctis pecoribus et volucris mundis obtulit holocausta

super altare odoratusque est dominus odorem suavitatis et ait ad eum nequaquam ultra maledicam terrae propter homines sensus enim et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua non igitur ultra percutiam omnem animantem sicut feci cunctis diebus terrae sementis et messis frigus et aestus aestas et hiemps nox et dies non requiescent

9

benedixitque deus noe et filiis eius et dixit ad eos crescite et multiplicamini et implete terram et terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terrae et super omnes volucres caeli cum universis quae moventur in terra omnes pisces maris manus vestrae traditi sunt et omne quod movetur et vivit erit vobis in cibum quasi holera virentia tradidi vobis omnia excepto quod carnem cum sanguine non comedetis sanguinem enim animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum et de manu hominis de manu viri et fratris eius requiram animam hominis quicumque effuderit humanum sanguinem fundetur sanguis illius ad imaginem quippe dei factus est homo vos autem crescite et multiplicamini et ingredimini super terram et implete eam haec quoque dixit deus ad noe et ad filios eius cum eo ecce ego statuam pactum meum vobiscum et cum semine vestro post vos et ad omnem animam viventem quae est vobiscum tam in volucris quam in iumentis et pecudibus terrae cunctis quae egressa sunt de arca et universis bestiis terrae statuam pactum meum vobiscum et nequaquam ultra interficietur omnis caro aquis diluvii neque erit deinceps diluvium dissipans terram dixitque deus hoc signum foederis quod do inter me et vos et ad omnem animam viventem quae est vobiscum in generationes sempiternas arcum meum ponam in nubibus et erit signum foederis inter me et inter terram cumque obduxero nubibus caelum apparebit arcus meus in nubibus et recordabor foederis mei vobiscum et cum omni anima vivente quae carnem vegetat et non erunt ultra aquae diluvii ad delendam universam carnem eritque arcus in nubibus et videbo illum et recordabor foederis sempiterni quod pactum est inter deum et inter omnem animam viventem universae carnis quae est super terram dixitque deus noe hoc erit signum foederis quod constitui inter me et inter omnem carnem super terram erant igitur filii noe qui egressi sunt de arca sem ham et iafeth porro ham ipse est pater chanaan tres isti sunt filii noe et ab his disseminatum est omne hominum genus super universam terram coepitque noe vir agricola exercere terram et plantavit vineam bibensque vinum inebriatus est et nudatus in tabernaculo suo quod cum vidisset ham pater chanaan verenda scilicet patris sui esse nuda nuntiavit duobus fratribus suis foras at vero sem et iafeth pallium inposuerunt umeris suis et incedentes retrorsum operuerunt verecunda patris sui faciesque eorum aversae erant et patris virilia non viderunt evigilans autem noe ex vino cum didicisset quae fecerat ei filius suus minor ait maledictus chanaan servus servorum erit fratribus suis dixitque benedictus dominus deus sem sit chanaan servus eius dilatet deus iafeth et habitet

in tabernaculis sem sitque chanaan servus eius vixit autem noe post diluvium trecentis quinquaginta annis et impleti sunt omnes dies eius nongentorum quinquaginta annorum et mortuus est

10

hae generationes filiorum noe sem ham iafeth natiqe sunt eis filii post diluvium filii iafeth gomer magog et madai iavan et thubal et mosoch et thiras porro filii gomer aschenez et rifath et thogorma filii autem iavan elisa et tharsis ceththim et dodanim ab his divisae sunt insulae gentium in regionibus suis unusquisque secundum linguam et familias in nationibus suis filii autem ham chus et mesraim et fut et chanaan filii chus saba et hevila et sabatha et regma et sabathaca filii regma saba et dadan porro chus genuit nemrod ipse coepit esse potens in terra et erat robustus venator coram domino ab hoc exivit proverbium quasi nemrod robustus venator coram domino fuit autem principium regni eius babylon et arach et archad et chalanne in terra sennaar de terra illa egressus est assur et aedificavit nineven et plateas civitatis et chale resen quoque inter nineven et chale haec est civitas magna at vero mesraim genuit ludim et ananim et laabim nepthum et phetrusim et cesluim de quibus egressi sunt philisthim et capthurim chanaan autem genuit sidonem primogenitum suum ettheum et iebuseum et amorreum gergeseum eveum et araceum sineum et aradium samariten et amatheum et post haec disseminati sunt populi chanaanorum factique sunt termini chanaan venientibus a sidone geraram usque gazam donec ingrediaris sodomam et gomorram et adama et seboim usque lesa hii filii ham in cognationibus et linguis et generationibus terrisque et gentibus suis de sem quoque nati sunt patre omnium filiorum eber fratre iafeth maiore filii sem aelam et assur et arfaxad et lud et aram filii aram us et hul et gether et mes at vero arfaxad genuit sala de quo ortus est eber natiqe sunt eber filii duo nomen uni faleg eo quod in diebus eius divisa sit terra et nomen fratris eius iectan qui iectan genuit helmodad et saleph et asarmoth iare et aduram et uzal decem et ebal et abimahel saba et ophir et evila et iobab omnes isti filii iectan et facta est habitatio eorum de messa pergentibus usque sephar montem orientalem isti filii sem secundum cognationes et linguas et regiones in gentibus suis hae familiae noe iuxta populos et nationes suas ab his divisae sunt gentes in terra post diluvium

11

erat autem terra labii unius et sermonum eorumdem cumque proficiscerentur de oriente invenerunt campum in terra sennaar et habitaverunt in eo dixitque alter ad proximum suum venite faciamus lateres et coquamus eos igni habueruntque lateres pro saxis et bitumen pro cemento et dixerunt venite faciamus nobis civitatem et turrem cuius culmen pertingat ad caelum et celebremus nomen nostrum antequam dividamur in universas terras descendit autem

dominus ut videret civitatem et turrem quam aedificabant filii adam et dixit ecce unus est populus et unum labium omnibus coeperuntque hoc facere nec desistent a cogitationibus suis donec eas opere compleant venite igitur descendamus et confundamus ibi linguam eorum ut non audiat unusquisque vocem proximi sui atque ita divisit eos dominus ex illo loco in universas terras et cessaverunt aedificare civitatem et idcirco vocatum est nomen eius babel quia ibi confusum est labium universae terrae et inde dispersit eos dominus super faciem cunctarum regionum hae generationes sem sem centum erat annorum quando genuit arfaxad biennio post diluvium vixitque sem postquam genuit arfaxad quingentos annos et genuit filios et filias porro arfaxad vixit triginta quinque annos et genuit sale vixitque arfaxad postquam genuit sale trecentis tribus annis et genuit filios et filias sale quoque vixit triginta annis et genuit eber vixitque sale postquam genuit eber quadringentis tribus annis et genuit filios et filias vixit autem eber triginta quatuor annis et genuit faleg et vixit eber postquam genuit faleg quadringentis triginta annis et genuit filios et filias vixit quoque faleg triginta annis et genuit reu vixitque faleg postquam genuit reu ducentis novem annis et genuit filios et filias vixit autem reu triginta duobus annis et genuit sarug vixitque reu postquam genuit sarug ducentis septem annis et genuit filios et filias vixit vero sarug triginta annis et genuit nahor vixitque sarug postquam genuit nahor ducentos annos et genuit filios et filias vixit autem nahor viginti novem annis et genuit thare vixitque nahor postquam genuit thare centum decem et novem annos et genuit filios et filias vixitque thare septuaginta annis et genuit abram et nahor et aran hae sunt autem generationes thare thare genuit abram et nahor et aran porro aran genuit loth mortuusque est aran ante thare patrem suum in terra nativitatis suae in ur chaldeorum duxerunt autem abram et nahor uxores nomen autem uxoris abram sarai et nomen uxoris nahor melcha filia aran patris melchae et patris ieschae erat autem sarai sterilis nec habebat liberos tulit itaque thare abram filium suum et loth filium aran filium filii sui et sarai nurum suam uxorem abram filii sui et eduxit eos de ur chaldeorum ut irent in terram chanaan veneruntque usque haran et habitaverunt ibi et facti sunt dies thare ducentorum quinque annorum et mortuus est in haran

12

dixit autem dominus ad abram egredere de terra tua et de cognatione tua et de domo patris tui in terram quam monstrabo tibi faciamque te in gentem magnam et benedicam tibi et magnificabo nomen tuum erisque benedictus benedicam benedicientibus tibi et maledicam maledicentibus tibi atque in te benedicunt universae cognationes terrae egressus est itaque abram sicut praeceperat ei dominus et ivit cum eo loth septuaginta quinque annorum erat abram cum egrederetur de haran tulitque sarai uxorem suam et loth filium fratris sui universamque substantiam quam possederant et animas quas fecerant in haran et egressi sunt ut irent in terram chanaan

cumque venissent in eam pertransivit abram terram usque ad locum sychem usque ad convallem inlustrem chaneus autem tunc erat in terra apparuitque dominus abram et dixit ei semini tuo dabo terram hanc qui aedificavit ibi altare domino qui apparuerat ei et inde transgrediens ad montem qui erat contra orientem bethel tendit ibi tabernaculum suum ab occidente habens bethel et ab oriente ai aedificavit quoque ibi altare domino et invocavit nomen eius perrexitque abram vadens et ultra progrediens ad meridiem facta est autem fames in terra descenditque abram in aegyptum ut peregrinaretur ibi praevaluerat enim fames in terra cumque prope esset ut ingrederetur aegyptum dixit sarai uxori suae novi quod pulchra sis mulier et quod cum viderint te aegyptii dicturi sunt uxor ipsius est et interficient me et te reservabunt dic ergo obscuro te quod soror mea sis ut bene sit mihi propter te et vivat anima mea ob gratiam tui cum itaque ingressus esset abram aegyptum viderunt aegyptii mulierem quod esset pulchra nimis et nuntiaverunt principes pharaoni et laudaverunt eam apud illum et sublata est mulier in domum pharaonis abram vero bene usi sunt propter illam fueruntque ei oves et boves et asini et servi et famulae et asinae et cameli flagellavit autem dominus pharaonem plagis maximis et domum eius propter sarai uxorem abram vocavitque pharaon abram et dixit ei quidnam est quod fecisti mihi quare non indicasti quod uxor tua esset quam ob causam dixisti esse sororem tuam ut tollerem eam mihi in uxorem nunc igitur ecce coniux tua accipe eam et vade praecepitque pharaon super abram viris et deduxerunt eum et uxorem illius et omnia quae habebat

13

ascendit ergo abram de aegypto ipse et uxor eius et omnia quae habebat et loth cum eo ad australem plagam erat autem dives valde in possessione argenti et auri reversusque est per iter quo venerat a meridie in bethel usque ad locum ubi prius fixerat tabernaculum inter bethel et ai in loco altaris quod fecerat prius et invocavit ibi nomen domini sed et loth qui erat cum abram fuerunt greges ovium et armenta et tabernacula nec poterat eos capere terra ut habitarent simul erat quippe substantia eorum multa et non quibant habitare communiter unde et facta est rixa inter pastores gregum abram et loth eo autem tempore chaneus et ferezeus habitabant in illa terra dixit ergo abram ad loth ne quaeso sit iurgium inter me et te et inter pastores meos et pastores tuos fratres enim sumus ecce universa terra coram te est recede a me obscuro si ad sinistram ieris ego ad dexteram tenebo si tu dexteram elegeris ego ad sinistram pergam elevatis itaque loth oculis vidit omnem circa regionem iordanis quae universa inrigabatur antequam subverteret dominus sodomam et gomorram sicut paradisi domini et sicut aegyptus venientibus in segor elegitque sibi loth regionem circa iordanem et recessit ab oriente divisique sunt alterutrum a fratre suo abram habitavit in terra chanaan loth moratus est in oppidis quae erant circa iordanem et habitavit in sodomis homines autem sodomitae pessimi erant et

peccatores coram domino nimis dixitque dominus ad abram postquam divisus est loth ab eo leva oculos tuos et terrea a loco in quo nunc es ad aquilonem et ad meridiem ad orientem et ad occidentem omnem terram quam conspicis tibi dabo et semini tuo usque in sempiternum faciamque semen tuum sicut pulverem terrae si quis potest hominum numerare pulverem semen quoque tuum numerare poterit surge et perambula terram in longitudine et in latitudine sua quia tibi daturus sum eam movens igitur abram tabernaculum suum venit et habitavit iuxta convallem mambre quod est in hebron aedificavitque ibi altare domino

14

factum est autem in illo tempore ut amrafel rex sennaar et arioch rex ponti et chodorlahomor rex aelamitarum et thadal rex gentium inirent bellum contra bara regem sodomorum et contra bersa regem gomorrae et contra sennaab regem adamae et contra semeber regem seboim contraque regem balae ipsa est segor omnes hii conveniunt in vallem silvestrem quae nunc est mare salis duodecim enim annis servierant chodorlahomor et tertiodecimo anno recesserunt ab eo igitur anno quartodecimo venit chodorlahomor et reges qui erant cum eo percusseruntque rafaim in astharothcarnaim et zuzim cum eis et emim in savecariathaim et chorreo in montibus seir usque ad campestria pharan quae est in solitudine reversique sunt et venerunt ad fontem mesfat ipsa est cades et percusserunt omnem regionem amalechitarum et amorruum qui habitabat in asasonthamar et egressi sunt rex sodomorum et rex gomorrae rexque adamae et rex seboim necnon et rex balae quae est segor et direxerunt contra eos aciem in valle silvestri scilicet adversum chodorlahomor regem aelamitarum et thadal regem gentium et amrafel regem sennaar et arioch regem ponti quatuor reges adversus quinque vallis autem silvestris habebat puteos multos bituminis itaque rex sodomorum et gomorrae terga verterunt cecideruntque ibi et qui remanserant fugerunt ad montem tulerunt autem omnem substantiam sodomorum et gomorrae et universa quae ad cibum pertinent et abierunt necnon et loth et substantiam eius filium fratris abram qui habitabat in sodomis et ecce unus qui evaserat nuntiavit abram hebraeo qui habitabat in convalle mambre amorrei fratris eschol et fratris aner hii enim pepigerant foedus cum abram quod cum audisset abram captum videlicet loth fratrem suum numeravit expeditos vernaculos suos trecentos decem et octo et persecutus est eos usque dan et divisis sociis inruit super eos nocte percussitque eos et persecutus est usque hoba quae est ad levam damasci reduxitque omnem substantiam et loth fratrem suum cum substantia illius mulieres quoque et populum egressus est autem rex sodomorum in occursum eius postquam reversus est a caede chodorlahomor et regum qui cum eo erant in valle save quae est vallis regis at vero melchisedech rex salem proferens panem et vinum erat enim sacerdos dei altissimi benedixit ei et ait benedictus abram deo excelso qui creavit caelum et terram et benedic-

tus deus excelsus quo protegente hostes in manibus tuis sunt et dedit ei decimas ex omnibus dixit autem rex sodomorum ad abram da mihi animas cetera tolle tibi qui respondit ei levo manum meam ad dominum deum excelsum possessorem caeli et terrae quod a filo subteminis usque ad corrigiam caligae non accipiam ex omnibus quae tua sunt ne dicas ego divavi abram exceptis his quae comederunt iuvenes et partibus virorum qui venerunt mecum aner eschol et mambre isti accipient partes suas

15

his itaque transactis factus est sermo domini ad abram per visionem dicens noli timere abram ego protector tuus sum et merces tua magna nimis dixitque abram domine deus quid dabis mihi ego vadam absque liberis et filius procuratoris domus meae iste damascus eliezer addiditque abram mihi autem non dedisti semen et ecce vernaculus meus heres meus erit statimque sermo domini factus est ad eum dicens non erit hic heres tuus sed qui egredietur de utero tuo ipsum habebis heredem eduxitque eum foras et ait illi suspice caelum et numera stellas si potes et dixit ei sic erit semen tuum credit domino et reputatum est ei ad iustitiam dixitque ad eum ego dominus qui eduxi te de ur chaldeorum ut darem tibi terram istam et possideres eam at ille ait domine deus unde scire possum quod possessorus sim eam respondens dominus sume inquit mihi vaccam triennem et capram trimam et arietem annorum trium turturem quoque et columbam qui tollens universa haec divisit per medium et utrasque partes contra se haec egredientur posuit aves autem non divisit descenderuntque volucres super cadavera et abigebat eas abram cumque sol occumberet sopor inruit super abram et horror magnus et tenebrosus invasit eum dictumque est ad eum scito praenoscens quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua et subicient eos servituti et adfligent quadringentis annis verumtamen gentem cui servituri sunt ego iudicabo et post haec egredientur cum magna substantia tu autem ibis ad patres tuos in pace sepultus in senectute bona generatione autem quarta revertentur huc necdum enim completae sunt iniquitates amorreorum usque ad praesens tempus cum ergo occubisset sol facta est caligo tenebrosa et apparuit libanus fumans et lampas ignis transiens inter divisiones illas in die illo pepigit dominus cum abram foedus dicens semini tuo dabo terram hanc a fluvio aegypti usque ad fluvium magnum flumen eufraten cineos et cenezeos et cedmoneos et hetheos et ferezeos rafaim quoque et amorreos et chaneanos et gergeoseos et iebuseos

16

igitur sarai uxor abram non genuerat liberos sed habens ancillam aegyptiam nomine agar dixit marito suo ecce conclusit me dominus ne parerem ingredi ad ancillam meam si forte saltem ex illa suscipiam filios cumque ille adquiesceret deprecanti tulit agar aegyptiam ancillam suam post annos decem quam

habitare coeperant in terra chanaan et dedit eam viro suo uxorem qui ingressus est ad eam at illa concepisse se videns desepxit dominam suam dixitque sarai ad abram inique agis contra me ego dedi ancillam meam in sinum tuum quae videns quod conceperit despectui me habet iudicet dominus inter me et te cui respondens abram ecce ait ancilla tua in manu tua est utere ea ut libet adfligente igitur eam sarai fugam inivit cumque invenisset illam angelus domini iuxta fontem aquae in solitudine qui est in via sur dixit ad eam agar ancilla sarai unde venis et quo vadis quae respondit a facie sarai dominae meae ego fugio dixitque ei angelus domini revertere ad dominam tuam et humiliae sub manibus ipsius et rursus multiplicans inquit multiplicabo semen tuum et non numerabitur prae multitudine ac deinceps ecce ait concepisti et paries filium vocabisque nomen eius ismahel eo quod audierit dominus adflictionem tuam hic erit ferus homo manus eius contra omnes et manus omnium contra eum et e regione universorum fratrum suorum figet tabernacula vocavit autem nomen domini qui loquebatur ad eam tu deus qui vidisti me dixit enim profecto hic vidi posteriora videntis me propterea appellavit puteum illum puteum viventis et videntis me ipse est inter cades et barad peperitque abrae filium qui vocavit nomen eius ismahel octoginta et sex annorum erat quando peperit ei agar ismahelem

17

postquam vero nonaginta et novem annorum esse coeperat apparuit ei dominus dixitque ad eum ego deus omnipotens ambula coram me et esto perfectus ponamque foedus meum inter me et te et multiplicabo te vehementer nimis cecidit abram pronus in faciem dixitque ei deus ego sum et pactum meum tecum erisque pater multarum gentium nec ultra vocabitur nomen tuum abram sed appellaberis abraham quia patrem multarum gentium constitui te faciamque te crescere vehementissime et ponam in gentibus regesque ex te egredientur et statuam pactum meum inter me et te et inter semen tuum post te in generationibus suis foedere sempiterno ut sim deus tuus et seminis tui post te daboque tibi et semini tuo terram peregrinationis tuae omnem terram chanaan in possessionem aeternam eroque deus eorum dixit iterum deus ad abraham et tu ergo custodies pactum meum et semen tuum post te in generationibus suis hoc est pactum quod observabitis inter me et vos et semen tuum post te circumcidetur ex vobis omne masculinum et circumcidetis carnem praeputii vestri ut sit in signum foederis inter me et vos infans octo dierum circumcidetur in vobis omne masculinum in generationibus vestris tam vernaculus quam empticius circumcidetur et quicumque non fuerit de stirpe vestra eritque pactum meum in carne vestra in foedus aeternum masculus cuius praeputii caro circumcisa non fuerit delebitur anima illa de populo suo quia pactum meum irritum fecit dixit quoque deus ad abraham sarai uxorem tuam non vocabis sarai sed sarram et benedicam ei et ex illa dabo tibi filium cui benedicturus sum eritque in nationes et reges populorum orientur ex eo cecidit abraham in faciem et

risit dicens in corde suo putasne centenarium nascetur filius et sarra nonagenaria pariet dixitque ad deum utinam ismahel vivat coram te et ait deus ad abraham sarra uxor tua pariet tibi filium vocabisque nomen eius isaac et constituam pactum meum illi in foedus sempiternum et semini eius post eum super ismahel quoque exaudivi te ecce benedicam ei et augebo et multiplicabo eum valde duodecim duces generabit et faciam illum in gentem magnam pactum vero meum statuam ad isaac quem pariet tibi sarra tempore isto in anno altero cumque finitus esset sermo loquentis cum eo ascendit deus ab abraham tulit autem abraham ismahelem filium suum et omnes vernaculos domus suae universosque quos emerat cunctos mares ex omnibus viris domus suae et circumcidit carnem praepitii eorum statim in ipsa die sicut praeceperat ei deus nonaginta novem erat annorum quando circumcidit carnem praepitii sui et ismahel filius eius tredecim annos impleverat tempore circumcisionis suae eadem die circumcisis est abraham et ismahel filius eius et omnes viri domus illius tam vernaculi quam empticii et alienigenae pariter circumcisi sunt

18

apparuit autem ei dominus in convalle mambre sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso fervore diei cumque elevasset oculos apparuerunt ei tres viri stantes propter eum quos cum vidisset occurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi et adoravit in terra et dixit domine si inveni gratiam in oculis tuis ne transeas servum tuum sed adferam pauxillum aquae et lavate pedes vestros et requiescite sub arbore ponam buccellam panis et confortate cor vestrum postea transibitis idcirco enim declinastis ad servum vestrum qui dixerunt fac ut locutus es festinavit abraham in tabernaculum ad sarram dixitque ei accelera tria sata similiae commisce et fac subcinericios panes ipse vero ad armentum occurrit et tulit inde vitulum tenerrimum et optimum deditque puero qui festinavit et coxit illum tulit quoque butyrum et lac et vitulum quem coxerat et posuit coram eis ipse vero stabat iuxta eos sub arbore cumque comedissent dixerunt ad eum ubi est sarra uxor tua ille respondit ecce in tabernaculo est cui dixit revertens veniam ad te tempore isto vita comite et habebit filium sarra uxor tua quo audito sarra risit post ostium tabernaculi erant autem ambo senes provectaeque aetatis et desiderant sarrae fieri muliebria quae risit occulte dicens postquam consenui et dominus meus vetulus est voluptati operam dabo dixit autem dominus ad abraham quare risit sarra dicens num vere paritura sum anus numquid deo est quicquam difficile iuxta conductum revertar ad te hoc eodem tempore vita comite et habebit sarra filium negavit sarra dicens non risi timore perterrita dominus autem non est inquit ita sed risisti cum ergo surrexissent inde viri dixerunt oculos suos contra sodomam et abraham simul gradiebatur deducens eos dixitque dominus num celare potero abraham quae gesturus sum cum futuro sit in gentem magnam ac robustissimam et benedicendae sint in illo omnes nationes terrae scio enim quod praecepturus sit filiis suis et domui suae

post se ut custodiant viam domini et faciant iustitiam et iudicium ut adducat dominus propter abraham omnia quae locutus est ad eum dixit itaque dominus clamor sodomorum et gomorrae multiplicatus est et peccatum earum adgravatum est nimis descendam et videbo utrum clamorem qui venit ad me opere conpleverint an non est ita ut sciam converteruntque se inde et abierunt sodomam abraham vero adhuc stabat coram domino et adpropinquans ait numquid perdes iustum cum impio si fuerint quinquaginta iusti in civitate peribunt simul et non parces loco illi propter quinquaginta iustos si fuerint in eo absit a te ut rem hanc facias et occidas iustum cum impio fiatque iustus sicut impius non est hoc tuum qui iudicas omnem terram nequaquam facies iudicium dixitque dominus ad eum si invenero sodomis quinquaginta iustos in medio civitatis dimittam omni loco propter eos respondens abraham ait quia semel coepi loquar ad dominum meum cum sim pulvis et cinis quid si minus quinquaginta iustis quinque fuerint debilis propter quinque universam urbem et ait non delebo si invenero ibi quadraginta quinque rursumque locutus est ad eum sin autem quadraginta inventi fuerint quid facies ait non percutiam propter quadraginta ne quaeso inquit indigneris domine si loquar quid si inventi fuerint ibi triginta respondit non faciam si invenero ibi triginta quia semel ait coepi loquar ad dominum meum quid si inventi fuerint ibi viginti dixit non interficiam propter viginti obsecro inquit ne irascaris domine si loquar adhuc semel quid si inventi fuerint ibi decem dixit non delebo propter decem abiit dominus postquam cessavit loqui ad abraham et ille reversus est in locum suum

19

veneruntque duo angeli sodomam vespere sedente loth in foribus civitatis qui cum vidisset surrexit et ivit obviam eis adoravitque pronus in terra et dixit obsecro domini declinate in domum pueri vestri et manete ibi lavate pedes vestros et mane proficiscimini in viam vestram qui dixerunt minime sed in platea manebimus compulsi illos oppido ut deverterent ad eum ingressisque domum illius fecit convivium coxit azyma et comederunt prius autem quam irent cubitum viri civitatis vallaverunt domum a puero usque ad senem omnis populus simul vocaveruntque loth et dixerunt ei ubi sunt viri qui introierunt ad te nocte educ illos huc ut cognoscamus eos egressus ad eos loth post tergum adcludens ostium ait nolite quaeso fratres mei nolite malum hoc facere habeo duas filias quae necdum cognoverunt virum educam eas ad vos et abutimini eis sicut placuerit vobis dummodo viris istis nihil faciatis mali quia ingressi sunt sub umbraculo tegminis mei at illi dixerunt recede illuc et rursus ingressus est inquit ut advena numquid ut iudices te ergo ipsum magis quam hos adfligemus vimque faciebant loth vehementissime iam prope erat ut refringerent fores et ecce miserunt manum viri et introduxerunt ad se loth cluseruntque ostium et eos qui erant foris percusserunt caecitate a minimo usque ad maximum ita ut ostium invenire non possent dixerunt autem

ad loth habes hic tuorum quempiam generum aut filios aut filias omnes qui tui sunt educ de urbe hac delebimus enim locum istum eo quod increverit clamor eorum coram domino qui misit nos ut perdamus illos egressus itaque loth locutus est ad generos suos qui accepturi erant filias eius et dixit surge egredimini de loco isto quia delebit dominus civitatem hanc et visus est eis quasi ludens loqui cumque esset mane cogebant eum angeli dicentes surge et tolle uxorem tuam et duas filias quas habes ne et tu pariter pereas in scelere civitatis dissimulante illo adprehenderunt manum eius et manum uxoris ac duarum filiarum eius eo quod parceret dominus illi et eduxerunt eum posueruntque extra civitatem ibi locutus est ad eum salva animam tuam noli respicere post tergum nec stes in omni circa regione sed in monte salvum te fac ne et tu simul pereas dixitque loth ad eos quaeso domine mi quia invenit servus tuus gratiam coram te et magnificasti misericordiam tuam quam fecisti mecum ut salves animam meam nec possum in monte salvari ne forte adprehendat me malum et moriar est civitas haec iuxta ad quam possum fugere parva et salvabor in ea numquid non modica est et vivet anima mea dixitque ad eum ecce etiam in hoc suscepi preces tuas ut non subvertam urbem pro qua locutus es festina et salvare ibi quia non potero facere quicquam donec ingrediaris illuc idcirco vocatum est nomen urbis illius segor sol egressus est super terram et loth ingressus est in segor igitur dominus pluit super sodomam et gomorram sulphur et ignem a domino de caelo et subvertit civitates has et omnem circa regionem universos habitatores urbium et cuncta terrae virentia respiciensque uxor eius post se versa est in statuam salis abraham autem consurgens mane ubi steterat prius cum domino intuitus est sodomam et gomorram et universam terram regionis illius viditque ascendentem favillam de terra quasi fornacis fumum cum enim subverteret deus civitates regionis illius recordatus est abraham et liberavit loth de subversione urbium in quibus habitaverat ascenditque loth de segor et mansit in monte duae quoque filiae eius cum eo timuerat enim manere in segor et mansit in spelunca ipse et duae filiae eius dixitque maior ad minorem pater noster senex est et nullus virorum remansit in terra qui possit ingredi ad nos iuxta morem universae terrae veni inebriemus eum vino dormiamusque cum eo ut servare possimus ex patre nostro semen dederunt itaque patri suo bibere vinum nocte illa et ingressa est maior dormivitque cum patre at ille non sensit nec quando accubuit filia nec quando surrexit altera quoque die dixit maior ad minorem ecce dormivi heri cum patre meo demus ei bibere vinum etiam hac nocte et dormies cum eo ut salvemus semen de patre nostro dederunt et illa nocte patri vinum ingressesque minor filia dormivit cum eo et nec tunc quidem sensit quando concubuerit vel quando illa surrexerit conceperunt ergo duae filiae loth de patre suo peperitque maior filium et vocavit nomen eius moab ipse est pater moabitarum usque in praesentem diem minor quoque peperit filium et vocavit nomen eius ammon id est filius populi mei ipse est pater ammonitarum usque hodie

20

profectus inde abraham in terram australem habitavit inter cades et sur et peregrinatus est in geraris dixitque de sarra uxore sua soror mea est misit ergo abimelech rex gerarum et tulit eam venit autem deus ad abimelech per somnium noctis et ait ei ne morieris propter mulierem quam tulisti habet enim virum abimelech vero non tetigerat eam et ait domine num gentem ignorantem et iustam interficies nonne ipse dixit mihi soror mea est et ipsa ait frater meus est in simplicitate cordis mei et munditia manuum mearum feci hoc dixitque ad eum deus et ego scio quod simplici corde feceris et ideo custodivi te ne peccares in me et non dimisi ut tangeres eam nunc igitur redde uxorem viro suo quia propheta est et orabit pro te et vives si autem nolueris reddere scito quod morte morieris tu et omnia quae tua sunt statimque de nocte consurgens abimelech vocavit omnes servos suos et locutus est universa verba haec in auribus eorum timueruntque omnes viri valde vocavit autem abimelech etiam abraham et dixit ei quid fecisti nobis quid peccavimus in te quia induxisti super me et super regnum meum peccatum grande quae non debuisti facere fecisti nobis rursusque expostulans ait quid vidisti ut hoc faceres respondit abraham cogitavi mecum dicens forsitan non est timor dei in loco isto et interficient me propter uxorem meam alias autem et vere soror mea est filia patris mei et non filia matris meae et duxi eam uxorem postquam autem eduxit me deus de domo patris mei dixi ad eam hanc misericordiam facies mecum in omni loco ad quem ingrediemur dices quod frater tuus sim tulit igitur abimelech oves et boves et servos et ancillas et dedit abraham reddiditque illi sarram uxorem suam et ait terra coram vobis est ubicumque tibi placuerit habita sarrae autem dixit ecce mille argenteos dedi fratri tuo hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes qui tecum sunt et quocumque perrexeris mementoque te deprehensam orante autem abraham sanavit deus abimelech et uxorem ancillasque eius et pepererunt concluderat enim deus omnem vulvam domus abimelech propter sarram uxorem abraham

21

visitavit autem dominus sarram sicut promiserat et implevit quae locutus est concepitque et peperit filium in senectute sua tempore quo praedixerat ei deus vocavitque abraham nomen filii sui quem genuit ei sarra isaac et circumcidit eum octavo die sicut praeceperat ei deus cum centum esset annorum hac quippe aetate patris natus est isaac dixitque sarra risum fecit mihi deus quicumque audierit conridebit mihi rursusque ait quis auditurum crederet abraham quod sarra lactaret filium quem peperit ei iam seni crevit igitur puer et ablactatus est fecitque abraham grande convivium in die ablactationis eius cumque vidisset sarra filium agar aegyptiae ludentem dixit ad abraham eice ancillam hanc et filium eius non enim erit heres filius ancillae cum filio meo isaac dure accepit hoc abraham pro filio suo cui dixit deus non tibi videatur asperum super puero et su-

per ancilla tua omnia quae dixerit tibi sarra audi vocem eius quia in isaac vocabitur tibi semen sed et filium ancillae faciam in gentem magnam quia semen tuum est surrexit itaque abraham mane et tollens panem et utrem aquae inposuit scapulae eius tradiditque puerum et dimisit eam quae cum abisset errabat in solitudine bersabee cumque consumpta esset aqua in utre abiecit puerum subter unam arborum quae ibi erant et abiit sedique e regione procul quantum potest arcus iacere dixit enim non video morientem puerum et sedens contra levavit vocem suam et flevit exaudivit autem deus vocem pueri vocavitque angelus domini agar de caelo dicens quid agis agar noli timere exaudivit enim deus vocem pueri de loco in quo est surge tolle puerum et tene manum illius quia in gentem magnam faciam eum aperuitque oculos eius deus quae videns puteum aquae abiit et implevit utrem deditque puero bibere et fuit cum eo qui crevit et moratus est in solitudine et factus est iuvenis sagittarius habitavitque in deserto pharan et accepit illi mater sua uxorem de terra aegypti eodem tempore dixit abimelech et fichol princeps exercitus eius ad abraham deus tecum est in universis quae agis iura ergo per dominum ne noceas mihi et posteris meis stirpique meae sed iuxta misericordiam quam feci tibi facies mihi et terrae in qua versatus es advena dixitque abraham ego iurabo et increpavit abimelech propter puteum aquae quem vi abstulerant servi illius respondit abimelech nescivi quis fecerit hanc rem sed et tu non indicasti mihi et ego non audivi praeter hodie tulit itaque abraham oves et boves et dedit abimelech percusseruntque ambo foedus et statuit abraham septem agnas gregis seorsum cui dixit abimelech quid sibi volunt septem agnae istae quas stare fecisti seorsum at ille septem inquit agnas accipies de manu mea ut sint in testimonium mihi quoniam ego fodi puteum istum idcirco vocatus est locus ille bersabee quia ibi uterque iuraverunt et inierunt foedus pro puteo iuramenti surrexit autem abimelech et fichol princeps militiae eius reversique sunt in terram palestinorum abraham vero plantavit nemus in bersabee et invocavit ibi nomen domini dei aeterni et fuit colonus terrae philisthinorum diebus multis

22

quae postquam gesta sunt temptavit deus abraham et dixit ad eum abraham ille respondit adsum ait ei tolle filium tuum unigenitum quem diligis isaac et vade in terram visionis atque offer eum ibi holocaustum super unum montem quem monstravero tibi igitur abraham de nocte consurgens stravit asinum suum ducens secum duos iuvenes et isaac filium suum cumque concidisset ligna in holocaustum abiit ad locum quem praeceperat ei deus die autem tertio elevatis oculis vidit locum procul dixitque ad pueros suos expectate hic cum asino ego et puer illuc usque properantes postquam adoraverimus revertemur ad vos tulit quoque ligna holocausti et inposuit super isaac filium suum ipse vero portabat in manibus ignem et gladium cumque duo pergerent simul dixit isaac patri suo pater mi at ille respondit quid vis

filii ecce inquit ignis et ligna ubi est victima holocausti dixit abraham deus providedit sibi victimam holocausti filii mi pergebant ergo pariter veneruntque ad locum quem ostenderat ei deus in quo aedificavit altare et desuper ligna composuit cumque conligasset isaac filium suum posuit eum in altari super struem lignorum extenditque manum et arripuit gladium ut immolaret filium et ecce angelus domini de caelo clamavit dicens abraham abraham qui respondit adsum dixitque ei non extendas manum tuam super puerum neque facias illi quicquam nunc cognovi quod timeas dominum et non peperceris filio tuo unigenito propter me levavit abraham oculos viditque post tergum arietem inter vepres herentem cornibus quem adsumens obtulit holocaustum pro filio appellavitque nomen loci illius dominus videt unde usque hodie dicitur in monte dominus videbit vocavit autem angelus domini abraham secundo de caelo dicens per memet ipsum iuravi dicit dominus quia fecisti rem hanc et non pepercisti filio tuo unigenito benedicam tibi et multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli et velut harenam quae est in litore maris possidebit semen tuum portas inimicorum suorum et benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae quia oboedisti voci meae reversus est abraham ad pueros suos abieruntque bersabee simul et habitavit ibi his itaque gestis nuntiatum est abraham quod melcha quoque genuisset filios nahor fratri suo hus primogenitum et buz fratrem eius camuhel patrem syrorum et chased et azau pheldas quoque et iedlaph ac bathuel de quo nata est rebecca octo istos genuit melcha nahor fratri abraham concubina vero illius nomine roma peperit tabee et gaom et thaas et maacha

23

vixit autem sarra centum viginti septem annis et mortua est in civitate arbee quae est hebron in terra chanaan venitque abraham ut plangeret et fleret eam cumque surrexisset ab officio funeris locutus est ad filios heth dicens advena sum et peregrinus apud vos date mihi ius sepulchri vobiscum ut sepeliam mortuum meum responderuntque filii heth audi nos domine princeps dei es apud nos in electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum nullusque prohibere te poterit qui in monumento eius sepelias mortuum tuum surrexit abraham et adoravit populum terrae filios videlicet heth dixitque ad eos si placet animae vestrae ut sepeliam mortuum meum audite me et intercedite apud ephron filium soor ut det mihi speluncam duplicem quam habet in extrema parte agri sui pecunia digna tradat mihi eam coram vobis in possessionem sepulchri habitabat autem ephron in medio filiorum heth responditque ad abraham cunctis auditibus qui ingrediebantur portam civitatis illius dicens nequaquam ita fiat domine mi sed magis ausculta quod loquor agrum trado tibi et speluncam quae in eo est praesentibus filiis populi mei sepeli mortuum tuum adoravit abraham coram populo terrae et locutus est ad ephron circumstante plebe quae so ut audias me dabo pecuniam pro agro suscipe eam et sic sepeliam mortuum meum in eo respondit ephron

domine mi audi terram quam postulas quadringentis argenti siclis valet istud est pretium inter me et te sed quantum est hoc sepeli mortuum tuum quod cum audisset abraham adpendit pecuniam quam ephron postulaverat audientibus filiis heth quadringentos siclos argenti et probati monetae publicae confirmatusque est ager quondam ephronis in quo erat spelunca duplex respiciens mambre tam ipse quam spelunca et omnes arbores eius in cunctis terminis per circuitum abrahae in possessionem viditibus filiis heth et cunctis qui intrabant portam civitatis illius atque ita sepelivit abraham sarram uxorem suam in spelunca agri duplici qui respiciebat mambre haec est hebron in terra chanaan et confirmatus est ager et antrum quod erat in eo abrahae in possessionem monumenti a filiis heth

24

erat autem abraham senex dierumque multorum et dominus in cunctis benedixerat ei dixitque ad servum seniore domus suae qui praeerat omnibus quae habebat pone manum tuam subter femur meum ut adiurem te per dominum deum caeli et terrae ut non accipias uxorem filio meo de filiabus chananeorum inter quos habito sed ad terram et ad cognationem meam proficiscaris et inde accipias uxorem filio meo isaac respondit servus si noluerit mulier venire mecum in terram hanc num reducere debeo filium tuum ad locum de quo egressus es dixit abraham cave nequando reducas illuc filium meum dominus deus caeli qui tulit me de domo patris mei et de terra nativitatis meae qui locutus est mihi et iuravit dicens semini tuo dabo terram hanc ipse mittet angelum suum coram te et accipies inde uxorem filio meo sin autem noluerit mulier sequi te non teneberis iuramento filium tuum meum ne reducas illuc posuit ergo servus manum sub femore abraham domini sui et iuravit illi super sermone hoc tulitque decem camelos de grege domini sui et abiit ex omnibus bonis eius portans secum profectusque perrexit mesopotamiam ad urbem nahor cumque camelos fecisset accumbere extra oppidum iuxta puteum aquae vespere eo tempore quo solent mulieres egredi ad hauriendam aquam dixit domine deus domini mei abraham occurre obsecro hodie mihi et fac misericordiam cum domino meo abraham ecce ego sto propter fontem aquae et filiae habitatorum huius civitatis egredientur ad hauriendam aquam igitur puella cui ego dixero inclina hydriam tuam ut bibam et illa responderit bibe quin et camelis tuis dabo potum ipsa est quam praeparasti servo tuo isaac et per hoc intellegam quod feceris misericordiam cum domino meo necdum intra se verba compleverat et ecce rebecca egrediebatur filia bathuel filii melchae uxoris nahor fratris abraham habens hydriam in scapula puella decora nimis virgoque pulcherrima et incognita viro descenderat autem ad fontem et impleverat hydriam ac revertebatur occurritque ei servus et ait pauxillum mihi ad sorbendum praebe aquae de hydria tua quae respondit bibe domine mi celeriterque deposuit hydriam super ulnam suam et dedit ei potum cumque ille bibisset adiecit quin et camelis tuis hau-

riam aquam donec cuncti bibant effundensque hydriam in canalibus recurrit ad puteum ut hauriret aquam et haustam omnibus camelis dedit ille autem contemplabatur eam tacitus scire volens utrum prosperum fecisset iter suum dominus an non postquam ergo biberunt cameli protulit vir in aureas aureas adpendentes siclos duos et armillas totidem pondo siclorum decem dixitque ad eam cuius es filia indica mihi est in domo patris tui locus ad manendum quae respondit filia bathuelis sum filii melchae quem peperit nahor et addidit dicens palearum quoque et faeni plurimum est apud nos et locus spatiosus ad manendum inclinavit se homo et adoravit dominum dicens benedictus dominus deus domini mei abraham qui non abstulit misericordiam et veritatem suam a domino meo et recto me itinere perduxit in domum fratris domini mei cucurrit itaque puella et nuntiavit in domum matris suae omnia quae audierat habebat autem rebecca fratrem nomine laban qui festinus egressus est ad hominem ubi erat fons cumque vidisset in aureas et armillas in manibus sororis suae et audisset cuncta verba referentis haec locutus est mihi homo venit ad virum qui stabat iuxta camelos et propter fontem aquae dixitque ad eum ingredi benedicte domini cur foris stas praeparavi domum et locum camelis et introduxit eum hospitium ac destravit camelos deditque paleas et faenum et aquam ad lavandos pedes camelorum et virorum qui venerant cum eo et adpositus est in conspectu eius panis qui ait non comedam donec loquar sermones meos respondit ei loquere ad ille servus inquit abraham sum et dominus benedixit domino meo valde magnificatusque est et dedit ei oves et boves argentum et aurum servos et ancillas camelos et asinos et peperit sarra uxor domini mei filium domino meo in senectute sua deditque illi omnia quae habuerat et adiuvavit me dominus meus dicens non accipies uxorem filio meo de filiabus chananeorum in quorum terra habito sed ad domum patris mei perges et de cognatione mea accipies uxorem filio meo ego vero respondi domino meo quid si noluerit venire mecum mulier dominus ait in cuius conspectu ambulo mittet angelum suum tecum et diriget viam tuam accipiesque uxorem filio meo de cognatione mea et de domo patris mei innocens eris a maledictione mea cum veneris ad propinquos meos et non dederint tibi veni ergo hodie ad fontem et dixi domine deus domini mei abraham si direxisti viam meam in qua nunc ambulo ecce sto iuxta fontem aquae et virgo quae egredietur ad hauriendam aquam audierit a me da mihi pauxillum aquae ad bibendum ex hydria tua et dixerit mihi et tu bibe et camelis tuis hauriam ipsa est mulier quam praeparavit dominus filio domini mei dum haec mecum tacitus volverem apparuit rebecca veniens cum hydria quam portabat in scapula descenditque ad fontem et hausit aquam et aio ad eam da mihi paululum bibere quae festina deposuit hydriam de umero et dixit mihi et tu bibe et camelis tuis potum tribuam bibi et adequavit camelos interrogavique eam et dixi cuius es filia quae respondit filia bathuelis sum filii nahor quem peperit illi melcha suspendi itaque in aures ad ornandam faciem eius et armillas posui in manibus pronusque adoravi dominum

benedicens domino deo domini mei abraham qui perduxisset me recto itinere ut sumerem filiam fratris domini mei filio eius quam ob rem si facitis misericordiam et veritatem cum domino meo indicate mihi sin autem aliud placet et hoc dicite ut vadam ad dextram sive ad sinistram responderunt laban et bathuel a domino egressus est sermo non possumus extra placitum eius quicquam aliud tecum loqui in rebecca coram te est tolle eam et proficiscere et sit uxor filii domini tui sicut locutus est dominus quod cum audisset puer abraham adoravit in terra dominum prolatisque vasis argenteis et aureis ac vestibus dedit ea rebecca pro munere fratribus quoque eius et matri dona obtulit innotique convivio vescentes pariter et bibentes manserunt ibi surgens autem mane locutus est puer dimittite me ut vadam ad dominum meum responderunt fratres eius et mater maneant puella saltem decem dies apud nos et postea proficiscetur nolite ait me retinere quia dominus direxit viam meam dimittite me ut pergam ad dominum meum dixerunt vocemus puellam et quaeramus ipsius voluntatem quine vocata venisset sciscitanti sunt vis ire cum homine isto quae ait vadam dimiserunt ergo eam et nutricem illius servumque abraham et comites eius inprecantes prospera sorori suae atque dicentes soror nostra es crescas in mille milia et possideat semen tuum portas inimicorum suorum igitur rebecca et puellae illius ascensis camelis secutae sunt virum qui festinus revertebatur ad dominum suum eo tempore isaac deambulabat per viam quae ducit ad puteum cuius nomen est viventis et videntis habitabat enim in terra australi et egressus fuerat ad meditandum in agro inclinata iam die cumque levasset oculos vidit camelos venientes procul rebecca quoque conspecto isaac descendit de camelo et ait ad puerum quis est ille homo qui venit per agrum in occursum nobis dixit ei ipse est dominus meus at illa tollens cito pallium operuit se servus autem cuncta quae gesserat narravit isaac qui introduxit eam in tabernaculum sarrae matris suae et accepit uxorem et in tantum dilexit ut dolorem qui ex morte matris acciderat temperaret

25

abraham vero aliam duxit uxorem nomine ceththurae quae peperit ei zamram et iexan et madan et madian et iesboch et sue iexan quoque genuit saba et dadan filii dadan fuerunt assurim et lathusim et loommim at vero ex madian ortus est epha et opher et enoch et abida et eldaa omnes hii filii ceththurae deditque abraham cuncta quae possederat isaac filiis autem concubinarum largitus est munera et separavit eos ab isaac filio suo dum adhuc ipse viveret ad plagam orientalem fuerunt autem dies vitae eius centum septuaginta quinque anni et deficiens mortuus est in senectute bona provectaeque aetatis et plenus dierum congregatusque est ad populum suum et sepelierunt eum isaac et ismahel filii sui in spelunca duplici quae sita est in agro ephron filii soor hethi e regione mambre quem emerat a filiis hethi ibi sepultus est ipse et sarra uxor eius et post obitum illius benedixit deus isaac filio eius qui habitabat iuxta puteum nomine viventis et videntis hae

sunt generationes ismahel filii abraham quem peperit ei agar aegyptia famula sarrae et haec nomina filiorum eius in vocabulis et generationibus suis primogenitus ismahelis nabaioth dein cedar et abdeel et mabsam masma quoque et duma et massa adad et thema itur et naphis et cedma isti sunt filii ismahel et haec nomina per castella et oppida eorum duodecim principes tribuum suarum anni vitae ismahel centum triginta septem deficiens mortuus est et adpositus ad populum suum habitavit autem ab evila usque sur quae respicit aegyptum introeuntibus assyrios coram cunctis fratribus suis obiit hae quoque sunt generationes isaac filii abraham abraham genuit isaac qui cum quadraginta esset annorum duxit uxorem rebecca filiam bathuel syri de mesopotamiam sororem laban deprecatusque est dominum pro uxore sua eo quod esset sterilis qui exaudivit eum et dedit conceptum rebecca sed conldebantur in utero eius parvuli quae ait si sic mihi futurum erat quid necesse fuit concipere perrexitque ut consuleret dominum qui respondens ait duae gentes in utero tuo sunt et duo populi ex ventre tuo dividuntur populusque populum superabit et maior minori serviet iam tempus pariendi venerat et ecce gemini in utero repperit sunt qui primus egressus est rufus erat et totus in morem pellis hispidus vocatumque est nomen eius esau protinus alter egrediens plantam fratris tenebat manu et idcirco appellavit eum iacob sexagenarius erat isaac quando nati sunt parvuli quibus adultis factus est esau vir gnarus venandi et homo agricola iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis isaac amabat esau eo quod de venationibus illius vesceretur et rebecca diligebat iacob coxit autem iacob pulmentum ad quem cum venisset esau de agro lassus ait da mihi de coctione hac rufa quia oppido lassus sum quam ob causam vocatum est nomen eius edom cui dixit iacob vende mihi primogenita tua ille respondit in morior quid mihi proderunt primogenita ait iacob iura ergo mihi iuravit esau et vendidit primogenita et sic accepto pane et lentis edulio comedit et bibit et abiit parvipendens quod primogenita vendidisset

26

orta autem fame super terram post eam sterilitatem quae acciderat in diebus abraham abiit isaac ad abimelech regem palestinorum in gerara apparuitque ei dominus et ait ne descendas in aegyptum sed quiesce in terra quam dixerō tibi et peregrinare in ea eroque tecum et benedicam tibi tibi enim et semini tuo dabo universas regiones has complens iuramentum quod spopondi abraham patri tuo et multiplicabo semen tuum sicut stellae caeli daboque posteris tuis universas regiones has et benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae eo quod obediierit abraham voci meae et custodierit praecepta et mandata mea et caerimonias legesque servaverit mansit itaque isaac in geraris qui cum interrogaretur a viris loci illius super uxore sua respondit soror mea est timuerat enim confiteri quod sibi esset sociata coniugio reputans ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem cumque pertransissent dies plurimi et ibi demoraretur prospiciens abimelech palestinorum

rex per fenestram vidit eum iocantem cum rebecca uxore sua et accersito ait perspicuum est quod uxor tua sit cur mentitus es sororem tuam esse respondit timui ne morerer propter eam dixitque abimelech quare imposuisti nobis potuit coire quispiam de populo cum uxore tua et induxeras super nos grande peccatum praecepitque omni populo dicens qui tetigerit hominis huius uxorem morte morietur seruit autem isaac in terra illa et invenit in ipso anno centuplum benedixitque ei dominus et locupletatus est homo et ibat proficiens atque succrescens donec magnus vehementer effectus est habuit quoque possessionem ovium et armentorum et familiae plurimum ob haec invidentes ei palestini omnes puteos quos foderant servi patris illius abraham illo tempore obstruxerunt implentes humo in tantum ut ipse abimelech diceret ad isaac recede a nobis quoniam potentior nostri factus es valde et ille discendens veniret ad torrentem gerarae habitaretque ibi rursum fodit alios puteos quos foderant servi patris sui abraham et quos illo mortuo olim obstruxerant philisthim appellavitque eos hisdem nominibus quibus ante pater vocaverat foderunt in torrente et reppererunt aquam vivam sed et ibi iurgium fuit pastorum gerarae adversum pastores isaac dicentium nostra est aqua quam ob rem nomen putei ex eo quod acciderat vocavit calumniam foderunt et alium et pro illo quoque rixati sunt appellavitque eum inimicitias profectus inde fodit alium puteum pro quo non contenderunt itaque vocavit nomen illius latitudo dicens nunc dilatavit nos dominus et fecit crescere super terram ascendit autem ex illo loco in bersabee ubi apparuit ei dominus in ipsa nocte dicens ego sum deus abraham patris tui noli metuere quia tecum sum benedicam tibi et multiplicabo semen tuum propter servum meum abraham itaque aedificavit ibi altare et invocato nomine domini extendit tabernaculum praecepitque servis suis ut foderent puteum ad quem locum cum venissent de geraris abimelech et ochozath amicus illius et fichol dux militum locutus est eis isaac quid venistis ad me hominem quem odistis et expulistis a vobis qui responderunt vidimus tecum esse dominum et idcirco nunc diximus sit iuramentum inter nos et ineamus foedus ut non facias nobis quicquam mali sicut et nos nihil tuorum adtigimus nec fecimus quod te laederet sed cum pace dimisimus auctum benedictione domini fecit ergo eis convivium et post cibum et potum surgentes mane iuraverunt sibi mutuo dimisitque eos isaac pacifice in locum suum ecce autem venerunt in ipso die servi isaac adnuntiantes ei de puteo quem foderant atque dicentes invenimus aquam unde appellavit eum abundantiam et nomen urbi inpositum est bersabee usque in praesentem diem esau vero quadragenarius duxit uxores iudith filiam beeri thei et basemath filiam helon eiusdem loci quae ambae offenderant animum isaac et rebecca

27

senuit autem isaac et caligaverunt oculi eius et videre non poterat vocavitque esau filium suum maiorem et dixit ei fili mi qui respondit adsum cui pater vides inquit quod senuerim et ignorem diem mortis meae

sume arma tua faretram et arcum et egredere foras cumque venatu aliquid adprehenderis fac mihi inde pulmentum sicut velle me nosti et adfer ut comedam et benedicat tibi anima mea antequam moriar quod cum audisset rebecca et ille abisset in agrum ut iusionem patris expleret dixit filio suo iacob audivi patrem tuum loquentem cum esau fratre tuo et dicentem ei adfer mihi venationem tuam et fac cibos ut comedam et benedicam tibi coram domino antequam moriar nunc ergo fili mi acquiesce consiliis meis et pergens ad gregem adfer mihi duos hedos optimos ut faciam ex eis escas patri tuo quibus libenter vescitur quas cum intuleris et comederit benedicat tibi priusquam moriarum qui ille respondit nosti quod esau frater meus homo pilosus sit et ego lenis si adtractaverit me pater meus et senserit timeo ne putet sibi voluisse includere et inducat super me maledictionem pro benedictione ad quem mater in me sit ait ista maledictio fili mi tantum audi vocem meam et perge adferque quae dixi abiit et adtulit deditque matri paravit illa cibos sicut noverat velle patrem illius et vestibus esau valde bonis quas apud se habebat domi induit eum pelliculasque hedorum circumdedit manibus et colli nuda protexit dedit pulmentum et panes quos coxerat tradidit quibus inlatis dixit pater mi et ille respondit audio quis tu es fili mi dixitque iacob ego sum esau primogenitus tuus feci sicut praecepisti mihi surge sede et comede de venatione mea ut benedicat mihi anima tua rursum isaac ad filium suum quomodo inquit tam cito invenire potuisti fili mi qui respondit voluntatis dei fuit ut cito mihi occurreret quod volebam dixitque isaac accede huc ut tangam te fili mi et probem utrum tu sis filius meus esau an non accessit ille ad patrem et palpato eo dixit isaac vox quidem vox iacob est sed manus manus sunt esau et non cognovit eum quia pilosae manus similitudinem maioris expresserant benedicens ergo illi ait tu es filius meus esau respondit ego sum at ille offer inquit mihi cibos de venatione tua fili mi ut benedicat tibi anima mea quos cum oblatos comedisset obtulit ei etiam vinum quo hausto dixit ad eum accede ad me et da mihi osculum fili mi accessit et osculatus est eum statimque ut sensit vestimentorum illius flagrantiam benedicens ait ecce odor filii mei sicut odor agri qui benedixit dominus det tibi deus de rore caeli et de pinguedine terrae abundantiam frumenti et vini et serviant tibi populi et adorent te tribus esto dominus fratrum tuorum et incurventur ante te filii matris tuae qui maledixerit tibi sit maledictus et qui benedixerit benedictionibus repleatur vix isaac sermonem impleverat et egresso iacob foras venit esau cotosque de venatione cibos intulit patri dicens surge pater mi et comede de venatione filii tui ut benedicat mihi anima tua dixitque illi isaac quis enim es tu qui respondit ego sum primogenitus filius tuus esau expavit isaac stupore vehementi et ultra quam credi potest admirans ait quis igitur ille est qui dudum captam venationem adtulit mihi et comedi ex omnibus priusquam tu venires benedixique ei et erit benedictus auditis esau sermonibus patris inrugiit clamore magno et consternatus ait benedic etiam mihi pater mi qui ait venit germanus tuus fraudulenter et accepit benedictionem tuam at

ille subiunxit iuste vocatum est nomen eius iacob subplantavit enim me in altera vice primogenita mea ante tulit et nunc secundo subripuit benedictionem meam rursumque ad patrem numquid non reservasti ait et mihi benedictionem respondit isaac dominum tuum illum constitui et omnes fratres eius servituti illius subiugavi frumento et vino stabilivi eum tibi post haec fili mi ultra quid faciam cui esau num unam inquit tantum benedictionem habes pater mihi quoque obsecro ut benedicas cumque heulatu magno fleret motus isaac dixit ad eum in pinguedine terrae et in rore caeli desuper erit benedictio tua vives gladio et fratri tuo servies tempusque veniet cum excutias et solvas iugum eius de cervicibus tuis oderat ergo semper esau iacob pro benedictione qua benedixerat ei pater dixitque in corde suo veniant dies luctus patris mei ut occidam iacob fratrem meum nuntiata sunt haec rebecca quae mittens et vocans iacob filium suum dixit ad eum ecce esau frater tuus minatur ut occidat te nunc ergo fili audi vocem meam et consurgens fuge ad laban fratrem meum in haran habitabisque cum eo dies paucos donec requiescat furor fratris tui et cesset indignatio eius obliviscaturque eorum quae fecisti in eum postea mittam et adducam te inde huc cur utroque orbabor filio in una die dixit quoque rebecca ad isaac tae me vitae meae propter filias heth si acceperit iacob uxorem de stirpe huius terrae nolo vivere

28

vocavit itaque isaac iacob et benedixit praecepitque ei dicens noli accipere coniugem de genere chanaan sed vade et proficiscere in mesopotamiam syriae ad domum bathuel patrem matris tuae et accipe tibi inde uxorem de filiabus laban avunculi tui deus autem omnipotens benedicit tibi et crescere te faciat atque multiplicet ut sis in turbas populorum et det tibi benedictiones abraham et semini tuo post te ut possideas terram peregrinationis tuae quam pollicitus est avo tuo cumque dimisisset eum isaac profectus venit in mesopotamiam syriae ad laban filium bathuel syri fratrem rebecca matris suae videns autem esau quod benedixisset pater suus iacob et misisset eum in mesopotamiam syriae ut inde uxorem duceret et quod post benedictionem praecepisset ei dicens non accipies coniugem de filiabus chanaan quodque oboediens iacob parentibus isset in syriam probans quoque quod non libenter aspiceret filias chanaan pater suus ivit ad ismahelem et duxit uxorem absque his quas prius habebat maeleth filiam ismahel filii abraham sororem nabaioth igitur egressus iacob de bersabee pergebat haran cumque venisset ad quandam locum et vellet in eo requiescere post solis occubitum tulit de lapidibus qui iacebant et subponens capiti suo dormivit in eodem loco viditque in somnis scalam stantem super terram et cacumen illius tangens caelum angelos quoque dei ascendentes et descendentes per eam et dominum innixum scalae dicentem sibi ego sum dominus deus abraham patris tui et deus isaac terram in qua dormis tibi dabo et semini tuo eritque germen tuum quasi pulvis terrae dilataberis ad occidentem et orientem septentrionem

et meridiem et benedicentur in te et in semine tuo cunctae tribus terrae et ero custos tuus quocumque perrexeris et reducam te in terram hanc nec dimittam nisi conplevero universa quae dixi cumque evigilasset iacob de somno ait vere dominus est in loco isto et ego nesciebam pavensque quam terribilis inquit est locus iste non est hic aliud nisi domus dei et porta caeli surgens ergo mane tulit lapidem quem subposuerat capiti suo et erexit in titulum fundens oleum desuper appellavitque nomen urbis bethel quae prius luza vocabatur vocit etiam votum dicens si fuerit deus mecum et custodierit me in via per quam ambulo et dederit mihi panem ad vescendum et vestem ad induendum reversusque fuero prospere ad domum patris mei erit mihi dominus in deum et lapis iste quem erexi in titulum vocabitur domus dei cunctorumque quae dederis mihi decimas offeram tibi

29

profectus ergo iacob venit ad terram orientalem et vidit puteum in agro tresque greges ovium acubantes iuxta eum nam ex illo adaquabantur pecora et os eius grandi lapide claudebatur morisque erat ut cunctis ovibus congregatis devolverent lapidem et refectis gregibus rursum super os putei ponerent dixitque ad pastores fratres unde estis qui responderunt de haran quos interrogans numquid ait nostis laban filium nahor dixerunt novimus sanusne est inquit valet inquirunt et ecce rahel filia eius venit cum grege suo dixitque iacob adhuc multum diei superest nec est tempus ut reducantur ad caulas greges date ante potum ovibus et sic ad pastum eas reducite qui responderunt non possumus donec omnia pecora congregentur et amoveamus lapidem de ore putei ut adaquemus greges adhuc loquebantur et ecce rahel veniebat cum ovibus patris sui nam gregem ipsa pascebat quam cum vidisset iacob et sciret consobrinam suam ovesque laban avunculi sui amovit lapidem quo puteus claudebatur et adaquato grege osculatus est eam elevataque voce flevit et indicavit ei quod frater esset patris eius et filius rebecca at illa festinans nuntiavit patri suo qui cum audisset venisse iacob filium sororis suae currit obviam complexusque eum et in oscula ruens duxit in domum suam auditis autem causis itineris respondit os meum es et caro mea et postquam expleti sunt dies mensis unius dixit ei num quia frater meus es gratis servies mihi dic quid mercedis accipias habebat vero filias duas nomen maioris lia minor appellabatur rahel sed lia lippis erat oculis rahel decora facie et venusto aspectu quam diligens iacob ait serviam tibi pro rahel filia tua minore septem annis respondit laban melius est ut tibi eam dem quam viro alteri mane apud me servivit igitur iacob pro rahel septem annis et videbantur illi pauci dies prae amoris magnitudine dixitque ad laban da mihi uxorem meam quia iam tempus expletum est ut ingrediar ad eam qui vocatis multis amicorum turbis ad convivium fecit nuptias et vespere filiam suam liai introduxit ad eum dans ancillam filiae zelpham nomine ad quam cum ex more iacob fuisset ingressus facto mane vidit liai et dixit ad socerum quid est quod facere voluisti

nonne pro rahel servi tibi quare inposuisti mihi respondit laban non est in loco nostro consuetudinis ut minores ante tradamus ad nuptias imple ebdomadem dierum huius copulae et hanc quoque dabo tibi pro opere quo serviturus es mihi septem annis aliis adquevit placito et ebdomade transacta rahel duxit uxorem cui pater servam balam dederat tandemque potitus optatis nuptiis amorem sequentis priori praetulit serviens apud eum septem annis aliis videns autem dominus quod despiceret liam aperuit vulvam eius sorore sterili permanente quae conceptum genuit filium vocavitque nomen eius ruben dicens vidit dominus humilitatem meam nunc amabit me vir meus rursumque concepit et peperit filium et ait quoniam audivit dominus haberi me contemptui dedit etiam istum mihi vocavitque nomen illius symeon concepit tertio et genuit alium dixitque nunc quoque copulabitur mihi maritus meus eo quod pepererim illi tres filios et idcirco appellavit nomen eius levi quarto concepit et peperit filium et ait modo confitebor domino et ob hoc vocavit eum iudam cessavitque parere

30

cernens autem rahel quod infecunda esset invidit sorori et ait marito suo da mihi liberos alioquin moriar cui iratus respondit iacob num pro deo ego sum qui privavit te fructu ventris tui at illa habeo inquit famulam balam ingredi ad eam ut pariat super genua mea et habeam ex ea filios deditque illi balam in coniugium quae ingresso ad se viro concepit et peperit filium dixitque rahel iudicavit mihi dominus et exaudivit vocem meam dans mihi filium et idcirco appellavit nomen illius dan rursumque bala concipiens peperit alterum pro quo ait rahel conparavit me deus cum sorore mea et invalui vocavitque eum nephtalim sentiens lia quod parere desisset zephtham ancillam suam marito tradidit qua post conceptum edente filium dixit feliciter et idcirco vocavit nomen eius gad peperit quoque zephtham alterum dixitque lia hoc pro beatitudine mea beatam quippe me dicent mulieres propterea appellavit eum aser egressus autem ruben tempore messis triticeae in agro peperit mandragoras quos matri liae detulit dixitque rahel da mihi partem de mandragoris filii tui illa respondit parumne tibi videtur quod praeperueris maritum mihi nisi etiam mandragoras filii mei tuleris ait rahel dormiat tecum hac nocte pro mandragoris filii tui redeuntque ad vesperam de agro iacob egressa est in occursum lia et ad me inquit intrabis quia mercede conduxi te pro mandragoris filii mei dormivit cum ea nocte illa et exaudivit deus preces eius concepitque et peperit filium quintum et ait dedit deus mercedem mihi quia dedi ancillam meam viro meo appellavitque nomen illius isachar rursum lia concipiens peperit sextum filium et ait ditavit me deus dote bona etiam hac vice mecum erit maritus meus eo quod genuerim ei sex filios et idcirco appellavit nomen eius zabulon post quem peperit filiam nomine dinam recordatus quoque dominus rahelis exaudivit eam et aperuit vulvam illius quae concepit et peperit filium dicens abstulit deus obprobrium meum et vo-

cavit nomen illius ioseph dicens addat mihi dominus filium alterum nato autem ioseph dixit iacob socero suo dimitte me ut revertar in patriam et ad terram meam da mihi uxores et liberos meos pro quibus servi tibi ut abeam tu nosti servitutem qua servi tibi ait ei laban inveniam gratiam in conspectu tuo experimento didici quod benedixerit mihi deus propter te constitue mercedem tuam quam dem tibi at ille respondit tu nosti quomodo servierim tibi et quanta in manibus meis fuerit possessio tua modicum habuisti antequam venirem et nunc dives effectus es benedixitque tibi dominus ad introitum meum iustum est igitur ut aliquando provideam etiam domui meae dixitque laban quid dabo tibi at ille ait nihil volo sed si feceris quod postulo iterum pascam et custodiam pecora tua gyra omnes greges tuos et separa cunctas oves varias et sparsa vellere et quodcumque furvum et maculosum variumque fuerit tui in ovibus quam in capris erit merces mea respondebitque mihi cras iustitia mea quando placiti tempus advenerit coram te et omnia quae non fuerint varia et maculosa et furva tam in ovibus quam in capris furti me arguent dixit laban gratum habeo quod petis et separavi in die illo capras et oves hircos et arietes varios atque maculosos cunctum autem gregem unicolore in id est albi et nigri velleris tradidit in manu filiorum suorum et posuit spatium itineris inter se et generum dierum trium qui pascere reliquos greges eius tollens ergo iacob virgas populeas virides et amigdalinas et ex platanis ex parte decorticavit eas detractisque corticibus in his quae spoliata fuerant candor apparuit illa vero quae integra erant viridia permanserunt atque in hunc modum color effectus est varius posuitque eas in canalibus ubi effundebatur aqua ut cum venissent greges ad bibendum ante oculos haberent virgas et in aspectu earum conciperent factumque est ut in ipso calore coitus oves intuerentur virgas et parerent maculosa et varia et diverso colore respersa divisitque gregem iacob et posuit virgas ante oculos arietum erant autem alba quaeque et nigra laban cetera vero iacob separatis inter se gregibus igitur quando primo tempore ascendebant oves ponebat iacob virgas in canalibus aquarum ante oculos arietum et ovium ut in earum contemplatione conciperent quando vero serotina admixtura erat et conceptus extremus non ponebat eas factaque sunt ea quae erant serotina laban et quae primi temporis iacob ditatusque est homo ultra modum et habuit greges multos ancillas et servos camelos et asinos

31

postquam autem audivit verba filiorum laban dicentium tulit iacob omnia quae fuerunt patris nostri et de illius facultate ditatus factus est inclitus animadvertisit quoque faciem laban quod non esset erga se sicut heri et nudius tertius maxime dicente sibi domino revertere in terram patrum tuorum et ad generationem tuam eroque tecum misit et vocavit rahel et liam in agrum ubi pascere greges dixitque eis video faciem patris vestri quod non sit erga me sicut heri et nudius tertius deus autem patris mei fuit mecum et ipsae nostis quod totis viribus meis servierim pa-

tri vestro sed pater vester circumvenit me et mutavit mercedem meam decem vicibus et tamen non dimisit eum deus ut noceret mihi si quando dixit variae erunt mercedes tuae pariebant omnes oves varios fetus quando vero e contrario ait alba quaeque accipies pro mercede omnes greges alba pepererunt tulitque deus substantiam patris vestri et dedit mihi postquam enim conceptus ovium tempus advenerat levavi oculos meos et vidi in somnis ascendentes mares super feminas varios et maculosos et diversorum colorum dixitque angelus dei ad me in somnis iacob et ego respondi adsum qui ait leva oculos tuos et vide universos masculos ascendentes super feminas varios perspersos atque maculosos vidi enim omnia quae fecit tibi laban ego sum deus bethel ubi unxisti lapidem et votum novisti mihi nunc ergo surge et egredere de terra hac revertens in terram nativitatis tuae responderunt rahel et lia numquid habemus residui quicquam in facultatibus et hereditate domus patris nostri nonne quasi alienas reputavit nos et vendidit comeditque pretium nostrum sed deus tulit opes patris nostri et nobis eas tradidit ac filiis nostris unde omnia quae praecepit fac surrexit itaque iacob et inpositis liberis et coniugibus suis super camelos abiit tulitque omnem substantiam et greges et quicquid in mesopotamiam quaesierat pergens ad isaac patrem suum in terram chanaan eo tempore laban ierat ad tondendas oves et rahel furata est idola patris sui noluitque iacob confiteri socero quod fugeret cumque abisset tam ipse quam omnia quae iuris eius erant et anne transmissio pergeret contra montem galaad nuntiatum est laban die tertio quod fugeret iacob qui adsumptis fratribus suis persecutus est eum diebus septem et comprehendit in monte galaad viditque in somnis dicentem sibi dominum cave ne quicquam aspere loquaris contra iacob iamque iacob extenderat in monte tabernaculum cum ille consecutus eum cum fratribus suis in eodem monte galaad fixit tentorium et dixit ad iacob quare ita egisti ut clam me abigeres filias meas quasi captivas gladio cur ignorante me fugere voluisti nec indicare mihi ut prosequeretur me cum gaudio et canticis et tympanis et cithara non es passus ut oscularer filios meos ac filias stulte operatus es et nunc valet quidem manus mea reddere tibi malum sed deus patris vestri heri dixit mihi cave ne loquaris cum iacob quicquam durius esto ad tuos ire cupiebas et desiderio tibi erat domus patris tui cur furatus es deos meos respondit iacob quod infans in profectus sum timui ne violenter auferres filias tuas quod autem furti arguis apud quemcumque inveneris deos tuos necetur coram fratribus nostris scrutare quicquid tuorum apud me inveneris et aufer haec dicens ignorabat quod rahel furata esset idola ingressus itaque laban tabernaculum iacob et liae et utriusque famulae non invenit cumque intrasset tentorium rahelis illa festinans abscondit idola subter stramen cameli et sedit desuper scrutantique omne tentorium et nihil inveniendi ait ne irascatur dominus meus quod coram te adsurgere nequeo quia iuxta consuetudinem feminarum nunc accidit mihi sic delusa sollicitudo quaerentis est tumensque iacob cum iurgio ait quam ob culpam meam et ob quod peccatum sic exarsisti post me et scrutatus es om-

nem supellectilem meam quid invenisti de cuncta substantia domus tuae pone hic coram fratribus meis et fratribus tuis et iudicent inter me et te idcirco viginti annis fui tecum oves tuae et caprae steriles non fuerunt arietes gregis tui non comedi nec captum a bestia ostendi tibi ego damnum omne redderam quicquid furto perierat a me exigebas die noctue aestu urebar et gelu fiebat somnus ab oculis meis sic per viginti annos in domo tua servivi tibi quattuordecim pro filiabus et sex pro gregibus tuis inmutasti quoque mercedem meam decem vicibus nisi deus patris mei abraham et timor isaac adfuisset mihi forsitan modo nudum me dimisisses afflictionem meam et laborem manuum mearum respexit deus et arguit te heri respondit ei laban filiae et filii et greges tui et omnia quae cernis mea sunt quid possum facere filiis et nepotibus meis veni ergo et ineamus foedus ut sit testimonium inter me et te tulit itaque iacob lapidem et erexit illum in titulum dixitque fratribus suis adferte lapides qui congregantes fecerunt tumulum comederuntque super eum quem vocavit laban tumulus testis et iacob acervum testimonii uterque iuxta proprietatem linguae suae dixitque laban tumulus iste testis erit inter me et te hodie et idcirco appellatum est nomen eius galaad id est tumulus testis intueatur dominus et iudicet inter nos quando recesserimus a nobis si adfueris filias meas et si introduxeris uxores alias super eas nullus sermone nostri testis est absque deo qui praesens respicit dixitque rursus ad iacob en tumulus hic et lapis quem erexi inter me et te testis erit tumulus inquam iste et lapis sint in testimonio si aut ego transiero illum pergens ad te aut tu praeterieris malum mihi cogitans deus abraham et deus nahor iudicet inter nos deus patris eorum iuravit iacob per timorem patris sui isaac immolatisque victimis in monte vocavit fratres suos ut ederent panem qui cum comedissent manserunt ibi laban vero de nocte consurgens osculatus est filios et filias suas et benedixit illis reversus in locum suum

32

iacob quoque abiit itinere quo coeperat fueruntque ei obviam angeli dei quos cum vidisset ait castra dei sunt haec et appellavit nomen loci iliium manaim id est castra misit autem et nuntios ante se ad esau fratrem suum in terram seir regionis edom praecepitque eis dicens sic loquimini domino meo esau haec dicit frater tuus iacob apud laban peregrinatus sum et fui usque in praesentem diem habeo boves et asinos oves et servos atque ancillas mittoque nunc legationem ad dominum meum ut inveniam gratiam in conspectu tuo reversi sunt nuntii ad iacob dicentes venimus ad esau fratrem tuum et ecce properat in occursum tibi cum quadringentis viris timuit iacob valde et perterritus divisit populum qui secum erat greges quoque et oves et boves et camelos in duas turmas dicens si venerit esau ad unam turmam et percusserit eam alia turma quae reliqua est salvabitur dixitque iacob deus patris mei abraham et deus patris mei isaac domine qui dixisti mihi revertere in terram tuam et in locum nativitatis tuae et benefaciam tibi minor sum cunctis miserationibus et veritate quam

explesti servo tuo in baculo meo transivi iordanem istum et nunc cum duabus turmis regredior erue me de manu fratris mei de manu esau quia valde eum timeo ne forte veniens percutiat matrem cum filiis tu locutus es quod bene mihi faceres et dilatares semen meum sicut harenam maris quae prae multitudine numerari non potest cumque dormisset ibi nocte illa separavit de his quae habebat munera esau fratri suo capras ducentas hircos viginti oves ducentas arietes viginti camelos fetas cum pullis suis triginta vacas quadraginta et tauros viginti asinas viginti et pullos earum decem et misit per manus servorum suorum singulos seorsum greges dixitque pueris suis antecedit me et sit spatium inter gregem et gregem et praecepit priori dicens si obvium habueris esau fratrem meum et interrogaverit te cuius es et quo vadis et cuius sunt ista quae sequeris respondebis servi tui iacob munera misit domino meo esau ipse quoque post nos venit similiter mandata dedit secundo ac tertio et cunctis qui sequebantur greges dicens hisdem verbis loquimini ad esau cum inveneritis eum et additis ipse quoque servus tuus iacob iter nostrum insequitur dixit enim placabo illum muneribus quae praecedunt et postea videbo forsitan propitiabitur mihi praecesserunt itaque munera ante eum ipse vero mansit nocte illa in castris cumque mature surrexisset tulit duas uxores suas et totidem famulas cum undecim filiis et transivit vadum iacob transductisque omnibus quae ad se pertinebant remansit solus et ecce vir luctabatur cum eo usque mane qui cum videret quod eum superare non posset tetigit nervum femoris eius et statim emarcuit dixitque ad eum dimitte me iam enim ascendit aurora respondit non dimittam te nisi benedixeris mihi ait ergo quod nomen est tibi respondit iacob at ille nequaquam inquit iacob appellabitur nomen tuum sed israhel quoniam si contra deum fortis fuisti quanto magis contra homines praevaleris interrogavit eum iacob dic mihi quo appellaris nomine respondit cur quaeris nomen meum et benedixit ei in eodem loco vocavitque iacob nomen loci illius phanuhel dicens vidi deum facie ad faciem et salva facta est anima mea ortusque est et statim sol postquam transgressus est phanuhel ipse vero claudicabat pede quam ob causam non comedunt filii israhel nervum qui emarcuit in femore iacob usque in praesentem diem eo quod tetigerit nervum femoris eius et obstipuerit

33

levans autem iacob oculos suos vidit venientem esau et cum eo quadringentos viros divisitque filios liae et rahel ambarumque famularum et posuit utramque ancillam et liberos earum in principio liam vero et filios eius in secundo loco rahel autem et ioseph novissimos et ipse praegrediens adoravit pronus in terram septies donec adpropinquaret frater eius currens itaque esau obviam fratri suo amplexatus est eum stringensque collum et osculans flevit levatisque oculis vidit mulieres et parvulos earum et ait quid sibi volunt isti et si ad te pertinent respondit parvuli sunt quos donavit mihi deus servo tuo et adpropinquantes ancillae et filii earum incurvati sunt acces-

sitque lia cum liberis suis et cum similiter adorassent extremi ioseph et rahel adoraverunt quae nomen sunt inquit istae turmae quas obvias habui respondit ut invenirem gratiam coram domino meo et ille habeo ait plurima frater mi sint tua tibi dixit iacob noli ita obscuro sed si inveni gratiam in oculis tuis accipe munusculum de manibus meis sic enim vidi faciem tuam quasi viderim vultum dei esto mihi propitius et suscipe benedictionem quam adduli tibi et quam donavit mihi deus tribuens omnia vix fratre compellente suscipiens ait gradiamur simul eroque socius itineris tui dixit iacob nosti domine mi quod parvulos habeam teneros et oves ac boves fetas mecum quas si plus in ambulando fecero laborare morientur una die cuncti greges praecedat dominus meus ante servum suum et ego sequar paulatim vestigia eius sicut videro posse parvulos meos donec veniam ad dominum meum in seir respondit esau oro te ut de populo qui mecum est saltem socii remaneant viae tuae non est inquit necesse hoc uno indigeo ut inveniam gratiam in conspectu domini mei reversus est itaque illo die esau itinere quo venerat in seir et iacob venit in soccoth ubi aedificata domo et fixis tentoriis appellavit nomen loci illius soccoth id est tabernacula transivitque in salem urbem scymorum quae est in terra chanaan postquam regressus est de mesopotamiam syriae et habitavit iuxta oppidum emitque partem agri in qua fixerat tabernaculum a filiis emor patris sychem centum agnis et erecto ibi altari invocavit super illud fortissimum deum israhel

34

egressa est autem dina filia liae ut videret mulieres regionis illius quam cum vidisset sychem filius emor evei princeps terrae illius adamavit et rapuit et dormivit cum illa vi opprimens virginem et conglutinata est anima eius cum ea tristemque blanditiis delinivit et pergens ad emor patrem suum accipere mihi inquit puellam hanc coniugem quod cum audisset iacob absentibus filiis et in pastu occupatis pecorum siluit donec redirent egresso autem emor patre sychem ut loqueretur ad iacob ecce filii eius veniebant de agro auditoque quod acciderat irati sunt valde eo quod foedam rem esset operatus in israhel et violata filia iacob rem illicitam perpetrasset locutus est itaque emor ad eos sychem filii mei adhesit anima filiae vestrae date eam illi uxorem et iungamus vicissim cubilia filias vestras tradite nobis et filias nostras accipite et habitate nobiscum terra in potestate vestra est exercete negotiamini et possidete eam sed et sychem ad patrem et ad fratres eius ait inveniam gratiam coram vobis et quaecumque staveritis dabo augete dotem munera postulate libens tribuam quod petieritis tantum date mihi puellam hanc uxorem responderunt filii iacob sychem et patri eius in dolo saevientes ob stuprum sororis non possumus facere quod petitis nec dare sororem nostram homini in circumciso quod illicitum et nefarium est apud nos sed in hoc valebimus foederari si esse volueritis nostri similes et circumcidatur in vobis omne masculini sexus tunc dabimus et accipiemus mutuo filias nostras ac vestras et habitabimus vobiscum erimusque

unus populus sin autem circumcidi nolueritis tollemus filiam nostram et recedemus placuit oblatio eorum emor et sychem filio eius nec distulit adulescens quin statim quod petebatur expleret amabat enim puellam valde et ipse erat inclitus in omni domo patris sui ingressique portam urbis locuti sunt populo viri isti pacifici sunt et volunt habitare nobiscum negotientur in terra et exercent eam quae spatiosa et lata cultoribus indiget filias eorum accipiemus uxores et nostras illis dabimus unum est quod differunt tantum bonum si circumcidamus masculos nostros ritum gentis imitantes et substantia eorum et pecora et cuncta quae possident nostra erunt tantum in hoc adquiescamus et habitantes simul unum efficiemus populum adsensu sunt omnes circumcisis cunctis maribus et ecce die tertio quando gravissimus vulnere dolor est arreptis duo iacob filii symeon et levi fratres dinae gladiis ingressi sunt urbem confiderenter interfecitque omnibus masculis emor et sychem pariter necaverunt tollentes dinam de domo sychem sororem suam quibus egressis inruerunt super occisos ceteri filii iacob et depopulati sunt urbem in ultionem stupri oves eorum et armenta et asinos cunctaque vastantes quae in domibus et in agris erant parvulos quoque et uxores eorum duxere captivas quibus patris audacter iacob dixit ad symeon et levi turbastis me et odiosum fecistis chananeis et ferezeis habitatoribus terrae huius nos pauci sumus illi congregati percutient me et delebor ego et domus mea responderunt numquid ut scorto abuti debuere sorore nostra

35

interea locutus est deus ad iacob surge et ascende bethel et habita ibi facque altare deo qui apparuit tibi quando fugiebas esau fratrem tuum iacob vero convocata omni domo sua ait abicite deos alienos qui in medio vestri sunt et mundamini ac mutate vestimenta vestra surgite et ascendamus in bethel ut faciamus ibi altare deo qui exaudivit me in die tribulationis meae et fuit socius itineris mei dederunt ergo ei omnes deos alienos quos habebant et in aures quae erant in auribus eorum ad ille infodit ea subter terebinthum quae est post urbem sychem cumque profecti essent terror dei invasit omnes per circuitum civitates et non sunt ausi persequi recedentes venit igitur iacob luzam quae est in terra chanaan cognomento bethel ipse et omnis populus cum eo aedificavitque ibi altare et appellavit nomen loci domus dei ibi enim apparuit ei deus cum fugeret fratrem suum eodem tempore mortua est debbora nutrix rebecca et sepulta ad radices bethel subter quercum vocatumque est nomen loci quercus fletus apparuit autem iterum deus iacob postquam reversus est de mesopotamiam syriae benedixitque ei dicens non vocaberis ultra iacob sed israhel erit nomen tuum et appellavit eum israhel dixitque ei ego deus omnipotens cresce et multiplicare gentes et populi nationum erunt ex te reges de lumbis tuis egredientur terramque quam dedi abraham et isaac dabo tibi et semini tuo post te et recessit ab eo ille vero erexit titulum lapideum in loco quo locutus ei fuerat deus libans

super eum libamina et effundens oleum vocansque nomen loci bethel egressus inde venit verno tempore ad terram quae ducit ephratham in qua cum parturiret rahel ob difficultatem partus periclitari coepit dixitque ei obseptrix noli timere quia et hunc habebis filium egrediente autem anima prae dolore et imminente iam morte vocavit nomen filii sui benoni id est filius doloris mei pater vero appellavit eum beniamin id est filius dexterae mortua est ergo rahel et sepulta in via quae ducit ephratham haec est bethleem erexitque iacob titulum super sepulchrum eius hic est titulus monumenti rahel usque in praesentem diem egressus inde fixit tabernaculum trans turrem gregis cumque habitaret in illa regione abiit ruben et dormivit cum bala concubina patris sui quod illum minime latuit erant autem filii iacob duodecim filii liae primogenitus ruben et symeon et levi et iudas et isachar et zabulon filii rahel ioseph et beniamin filii balae ancillae rahelis dan et nephtalim filii zelphae ancillae liae gad et aser hii filii iacob qui nati sunt ei in mesopotamiam syriae venit etiam ad isaac patrem suum in mambre civitatem arbee haec est hebron in qua peregrinatus est abraham et isaac et completi sunt dies isaac centum octoginta annorum consumptusque aetate mortuus est et adpositus populo suo senex et plenus dierum et sepelierunt eum esau et iacob filii sui

36

haec sunt autem generationes esau ipse est edom esau accepit uxores de filiabus chanaan ada filiam elom hetthae et oolibama filiam anae filiae sebeon evei basemath quoque filiam ismahel sororem nabaioth peperit autem ada eliphaz basemath genuit rahuel oolibama edidit hieus et hielom et core hii filii esau qui nati sunt ei in terra chanaan tulit autem esau uxores suas et filios et filias et omnem animam domus suae et substantiam et pecora et cuncta quae habere poterat in terra chanaan et abiit in alteram regionem recessitque a fratre suo iacob divites enim erant valde et simul habitare non poterant nec sustinebat eos terra peregrinationis eorum prae multitudine gregum habitavitque esau in monte seir ipse est edom haec sunt generationes esau patris eorum in monte seir et haec nomina filiorum eius eliphaz filius ada uxoris esau rahuel quoque filius basemath uxoris eius fueruntque filii eliphaz theman omar sephu et gatham et cenez erat autem thamna concubina eliphaz filii esau quae peperit ei amalech hii sunt filii adae uxoris esau filii autem rahuel naath et zara semma et meza hii filii basemath uxoris esau isti quoque erant filii oolibama filiae ana filiae sebeon uxoris esau quos genuit ei hieus et hielom et core hii duces filiorum esau filii eliphaz primogeniti esau dux theman dux omar dux sephu dux cenez dux core dux gatham dux amalech hii filii eliphaz in terra edom et hii filii adae hii quoque filii rahuel filii esau dux naath dux zara dux semma dux meza hii duces rahuel in terra edom isti filii basemath uxoris esau hii autem filii oolibama uxoris esau dux hieus dux hielom dux core hii duces oolibama filiae ana uxoris esau isti filii esau et hii duces eorum ipse est edom isti filii seir horrei habi-

tatores terrae lotham et sobal et sebeon et anan dison et eser et disan hii duces horrei filii seir in terra edom facti sunt autem filii lotham horrei et heman erat autem soror lotham thamna et isti filii sobal alvam et maneeth et hebal sephi et onam et hii filii sebeon ahaia et anam iste est ana qui invenit aquas calidas in solitudine cum pasceret asinos sebeon patris sui habuitque filium disan et filiam oolibama et isti filii disan amdan et esban et iethran et charan hii quoque filii eser balaan et zevan et acham habuit autem filios disan hus et aran isti duces horreorum dux lothan dux sobal dux sebeon dux ana dux dison dux eser dux disan isti duces horreorum qui imperaverunt in terra seir reges autem qui regnaverunt in terra edom antequam haberent regem filii israhel fuerunt hii bale filius beor nomenque urbis eius denaba mortuus est autem bale et regnavit pro eo iobab filius zare de bosra cumque mortuus esset iobab regnavit pro eo husan de terra themanorum hoc quoque mortuo regnavit pro eo adad filius badadi qui percussit madian in regione moab et nomen urbis eius ahuith cumque mortuus esset adad regnavit pro eo semla de maserecha hoc quoque mortuo regnavit pro eo saul de fluvio rooboth cumque et hic obisset successit in regnum baalanam filius achobor isto quoque mortuo regnavit pro eo adad nomenque urbis eius phau et appellabatur uxor illius meezabel filia matred filiae mizaab haec ergo nomina esau in cognationibus et locis et vocabulis suis dux thamna dux alva dux ietheth dux oolibama dux ela dux phinon dux cenez dux theman dux mabsar dux mabdiel dux iram hii duces edom habitantes in terra imperii sui ipse est esau pater idumeorum

37

habitavit autem iacob in terra chanaan in qua peregrinatus est pater suus et hae sunt generationes eius ioseph cum sedecim esset annorum pascebat gregem cum fratribus suis adhuc puer et erat cum filiis balae et zelphae uxorum patris sui accusavitque fratres suos apud patrem crimine pessimo israhel autem diligebat ioseph super omnes filios suos eo quod in senectute genuisset eum fecitque ei tunicam polymitam videntes autem fratres eius quod a patre plus cunctis filiis amaretur oderant eum nec poterant ei quicquam pacificum loqui accidit quoque ut visum somnium referret fratribus quae causa maioris odii seminarium fuit dixitque ad eos audite somnium meum quod vidi putabam ligare nos manipulos in agro et quasi consurgere manipulum meum et stare vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum responderunt fratres eius numquid rex noster eris aut subiciemur dicioni tuae haec ergo causa somniorum atque sermonum invidiae et odii fomitem ministravit aliud quoque vidit somnium quod narrans fratribus ait vidi per somnium quasi solem et lunam et stellas undecim adorare me quod cum patri suo et fratribus rettulisset increpavit eum pater et dixit quid sibi vult hoc somnium quod vidisti num ego et mater tua et fratres adorabimus te super terram invidebant igitur ei fratres sui pater vero rem tacitus considerabat cumque fratres illius in pas-

cendis gregibus patris morarentur in sychem dixit ad eum israhel fratres tui pascunt oves in scyimis veni mittam te ad eos quo respondente praesto sum ait vade et vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos et pecora et renuntia mihi quid agatur missus de valle hebron venit in sychem invenitque eum vir errantem in agro et interrogavit quid quaereret at ille respondit fratres meos quaero indica mihi ubi pascant greges dixitque ei vir recesserunt de loco isto audivi autem eos dicentes eamus in dothain perrexerit ergo ioseph post fratres suos et invenit eos in dothain qui cum vidissent eum procul antequam accederet ad eos cogitaverunt illum occidere et mutuo loquebantur ecce somniator venit venite occidamus eum et mittamus in cisternam veterem dicemusque fera pessima devoravit eum et tunc apparebit quid illi prosint somnia sua audiens hoc ruben nitebatur liberare eum de manibus eorum et dicebat non interficiamus animam eius nec effundatis sanguinem sed procite eum in cisternam hanc quae est in solitudine manusque vestras servate innoxias hoc autem dicebat volens eripere eum de manibus eorum et reddere patri suo confestim igitur ut pervenit ad fratres nudaverunt eum tunica talari et polymita miseruntque in cisternam quae non habebat aquam et sedentes ut comederent panem viderunt viatores ismahelitas venire de galaad et camelos eorum portare aromata et resinam et stacten in aegyptum dixit ergo iudas fratribus suis quid nobis prodest si occiderimus fratrem nostrum et celaverimus sanguinem ipsius melius est ut vendatur ismahelitis et manus nostrae non polluantur frater enim et caro nostra est adqueverunt fratres sermonibus eius et praetereuntibus madianitis negotiatoribus extrahentes eum de cisterna venderunt ismahelitis viginti argenteis qui duxerunt eum in aegyptum reversusque ruben ad cisternam non invenit puerum et scissis vestibus pergens ad fratres ait puer non conparet et ego quo ibo tulerunt autem tunicam eius et in sanguinem hedi quem occiderant tinxerunt mittentes qui ferrent ad patrem et dicerent hanc invenimus vide utrum tunica filii tui sit an non quam cum agnovisset pater ait tunica filii mei est fera pessima comedit eum bestia devoravit ioseph scissisque vestibus indutus est cilicio lugens filium multo tempore congregatis autem cunctis liberis eius ut lenirent dolorem patris noluit consolationem recipere et ait descendam ad filium meum lugens in infernum et illo perseverante in fletu madianei vendiderunt ioseph in aegypto putiphar eunucho pharaonis magistro militiae

38

eo tempore descendens iudas a fratribus suis divertit ad virum odollamitem nomine hiram viditque ibi filiam hominis chananei vocabulo suae et uxore accepta ingressus est ad eam quae concepit et peperit filium vocavitque nomen eius her rursum concepto fetu natum filium nominavit onam tertium quoque peperit quem appellavit sela quo nato parere ultra cessavit dedit autem iudas uxorem primogenito suo her nomine thamar fuitque her primogenitus iudae nequam in conspectu domini et ab eo oc-

cisus est dixit ergo iudas ad onam filium suum ingredere ad uxorem fratris tui et sociare illi ut suscites semen fratri tuo ille sciens non sibi nasci filios introiens ad uxorem fratris sui semen fundebat in terram ne liberi fratris nomine nascerentur et idcirco percussit eum dominus quod rem detestabilem faceret quam ob rem dixit iudas thamar nurui suae esto vidua in domo patris tui donec crescat sela filius meus timebat enim ne et ipse moreretur sicut fratres eius quae abiit et habitavit in domo patris sui evolutis autem multis diebus mortua est filia suae uxor iudae qui post luctum consolatione suscepta ascendebat ad tonsores ovium suarum ipse et hiras opilio gregis odollamita in thamnās nuntiātumque est thamar quod socer illius ascenderet in thamnās ad tondendas oves quae depositis viduitatis vestibus adsumpsit theristrum et mutato habitu sedit in bivio itineris quod ducit thamnā eo quod crevisset sela et non eum accepisset maritum quam cum vidisset iudas suspicatus est esse meretricem operuerat enim vultum suum ne cognosceretur ingrediensque ad eam ait dimitte me ut coeam tecum nesciebat enim quod nurus sua esset qua respondente quid mihi dabis ut fruaris concubitu meo dixit mittam tibi hedum de gregibus rursum illa dicente patiar quod vis si dederis mihi arrabonem donec mittas quod polliceris ait iudas quid vis tibi pro arrabone dari respondit anulum tuum et armillam et baculum quem manu tenes ad unum igitur coitum concepit mulier et surgens abiit depositoque habitu quem adsumperat induta est viduitatis vestibus misit autem iudas hedum per pastorem suum odollamitem ut reciperet pignus quod dederat mulieri qui cum non invenisset eam interrogavit homines loci illius ubi est mulier quae sedebat in bivio respondentibus cunctis non fuit in loco isto meretrix reversus est ad iudam et dixit ei non inveni eam sed et homines loci illius dixerunt mihi numquam ibi sedisse scortum ait iudas habeat sibi certe mendacii nos arguere non poterit ego misi hedum quem promiseram et tu non invenisti eam ecce autem post tres menses nuntiaverunt iudae dicentes fornicata est thamar nurus tua et videtur uterus illius intumescere dixit iudas producite eam ut conburatur quae cum educeretur ad poenam misit ad socerum suum dicens de viro cuius haec sunt concepī cognosce cuius sit anulus et armilla et baculus qui agnitis muneribus ait iustior me est quia non tradidi eam sela filio meo attamen ultra non cognovit illam instante autem partu apparuerunt gemini in utero atque in ipsa effusione infantum unus protulit manum in qua obsetrix ligavit coccinum dicens iste egreditur prior illo vero retrahente manum egressus est alter dixitque mulier quare divisa est propter te maceria et ob hanc causam vocavit nomen eius phares postea egressus est frater in cuius manu erat coccinum quem appellavit zara

39

igitur ioseph ductus est in aegyptum emitque eum putiphar eunuchus pharaonis princeps exercitus vir aegyptius de manu ismahelitarum a quibus perductus erat fuitque dominus cum eo et erat vir in cunc-

tis prospere agens habitabatque in domo domini sui qui optime noverat esse dominum cum eo et omnia quae gereret ab eo dirigi in manu illius invenitque ioseph gratiam coram domino suo et ministrabat ei a quo praepositus omnibus gubernabat creditam sibi domum et universa quae tradita fuerant benedixitque dominus domui aegyptii propter ioseph et multiplicavit tam in aedibus quam in agris cunctam eius substantiam nec quicquam aliud noverat nisi panem quo vescebatur erat autem ioseph pulchra facie et decorus aspectu post multos itaque dies iecit domina oculos suos in ioseph et ait dormi mecum qui nequaquam adquiescens operi nefario dixit ad eam ecce dominus meus omnibus mihi traditis ignorat quid habeat in domo sua nec quicquam est quod non in mea sit potestate vel non tradiderit mihi praeter te quae uxor eius es quomodo ergo possum malum hoc facere et peccare in deum meum huiusmodi verbis per singulos dies et mulier molesta erat adulescenti et ille recusabat stuprum accidit autem ut quadam die intraret ioseph domum et operis quippiam absque arbitris faceret et illa adprehensa lacinia vestimenti eius diceret dormi mecum qui relicto in manu illius pallio fugit et egressus est foras cumque vidisset mulier vestem in manibus suis et se esse contemptam vocavit homines domus suae et ait ad eos en introduxit virum hebraeum ut inluderet nobis ingressus est ad me ut coiret mecum cumque ego succlamassem et audissem vocem meam reliquit pallium quod tenebam et fugit foras in argumentum ergo fidei retentum pallium ostendit marito revertenti domum et ait ingressus est ad me servus hebraeus quem adduxisti ut inluderet mihi cumque vidisset me clamare reliquit pallium et fugit foras his auditis dominus et nimium credulus verbis coniugis iratus est valde tradiditque ioseph in carcerem ubi vincti regis custodiebantur et erat ibi clausus fuit autem dominus cum ioseph et misertus illius dedit ei gratiam in conspectu principis carceris qui tradidit in manu ipsius universos vinctos qui in custodia tenebantur et quicquid fiebat sub ipso erat nec noverat aliquid cunctis ei creditis dominus enim erat cum illo et omnia eius opera dirigebat

40

his ita gestis accidit ut peccarent duo eunuchi pincerna regis aegypti et pistor domino suo iratusque pharao contra eos nam alter pincernis praeerat alter pistoribus misit eos in carcerem principis militum in quo erat vinctus et ioseph at custos carceris tradidit eos ioseph qui et ministrabat eis aliquantum temporis fluxerat et illi in custodia tenebantur videruntque ambo somnium nocte una iuxta interpretationem congruam sibi ad quos cum introisset ioseph mane et vidisset eos tristes sciscitatus est dicens cur tristior est hodie solito facies vestra qui responderunt somnium vidimus et non est qui interpretetur nobis dixitque ad eos ioseph numquid non dei est interpretatio referte mihi quid videritis narravit prior praepositus pincernarum somnium videbam coram me vitem in qua erant tres propagines crescere paulatim gemmas et post flores uvae maturescere calicemque pharaonis in manu mea tuli ergo uvae et

expressi in calicem quem tenebam et tradidi poculum pharaoni respondit ioseph haec est interpretatio somnii tres propagines tres adhuc dies sunt post quos recordabitur pharao magisterii tui et restituet te in gradum pristinum dabisque ei calicem iuxta officium tuum sicut facere ante consueveras tantum memento mei cum tibi bene fuerit et facies mecum misericordiam ut suggeras pharaoni et educat me de isto carcere quia furto sublatus sum de terra hebraeorum et hic innocens in lacum missus sum videns pistorum magister quod prudenter somnium dissolvisset ait et ego vidi somnium quod haberem tria canistra farinae super caput meum et in uno canistro quod erat excelsius portare me omnes cibos qui fiunt arte pistoria avesque comedere ex eo respondit ioseph haec est interpretatio somnii tria canistra tres adhuc dies sunt post quos auferet pharao caput tuum ac suspendet te in cruce et lacerabunt volucres carnes tuas exin dies tertius natalicius pharaonis erat qui faciens grande convivium pueris suis recordatus est inter epulas magistri pincernarum et pistorum principis restituitque alterum in locum suum ut porrigeret regi poculum alterum suspendit in patibulo ut conectoris veritas probaretur et tamen succedentibus prosperis praepositis pincernarum oblitus est interpretis sui

41

post duos annos vidit pharao somnium putabat se stare super fluvium de quo ascendebant septem boves pulchrae et crassae nimis et pascabantur in locis palustribus aliae quoque septem emergebant de flumine foedae confectaeque macie et pascabantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus devoraveruntque eas quarum mira species et habitu corporum erat expegefactus pharao rursum dormivit et vidit alterum somnium septem spicae pullulabant in culmo uno plenae atque formonsae aliae quoque totidem spicae tenues et percussae uredine oriebantur devorantes omnem priorum pulchritudinem evigilans post quietem et facto mane pavore perterritus misit ad coniectores aegypti cunctosque sapientes et accersitis narravit somnium nec erat qui interpretaretur tunc demum reminiscens pincernarum magister ait confiteor peccatum meum iratus rex servis suis me et magistrum pistorum retrudi iussit in carcerem principis militum ubi una nocte uterque vidimus somnium praesagium futurorum erat ibi puer hebraeus eiusdem ducis militum famulus cui narrantes somnia audivimus quicquid postea rei probavit eventus ego enim redditus sum officio meo et ille suspensus est in cruce protinus ad regis imperium eductum de carcere ioseph totoderunt ac veste mutata obtulerunt ei cui ille ait vidi somnia nec est qui edisserat quae audivi te prudentissime conciere respondit ioseph absque me deus responderet prospera pharaoni narravit ergo ille quod viderat putabam me stare super ripam fluminis et septem boves de amne conscendere pulchras nimis et obesitas carnis quae in pastu paludis vireta carpebant et ecce has sequebantur aliae septem boves in tantum deformes et macilentae ut nunquam tales in terra aegypti viderim quae devoratis et consumptis prioribus nullum saturitatis dedere vestigium sed

simili macie et squalore torpebant evigilans rursum sopore depressus vidi somnium septem spicae pullulabant in culmo uno plenae atque pulcherrimae aliae quoque septem tenues et percussae uredine oriebantur stipula quae priorum pulchritudinem devoraverunt narravi coniectores somnium et nemo est qui edisserat respondit ioseph somnium regis unum est quae facturus est deus ostendit pharaoni septem boves pulchrae et septem spicae plenae septem ubertatis anni sunt eandemque vim somnii comprehendunt septem quoque boves tenues atque macilentae quae ascenderunt post eas et septem spicae tenues et vento urente percussae septem anni sunt venturae famis qui hoc ordine conplebuntur ecce septem anni venient fertilitatis magnae in universa terra aegypti quos sequentur septem anni alii tantae sterilitatis ut oblivioni tradatur cuncta retro abundantia consumptura est enim fames omnem terram et ubertatis magnitudinem perditura inopiae magnitudo quod autem vidisti secundo ad eandem rem pertinens somnium firmitatis indicium est eo quod fiat sermo dei et vellocius impleatur nunc ergo provideat rex virum sapientem et industrium et praeficiat eum terrae aegypti qui constituat praepositos per singulas regiones et quintam partem fructuum per septem annos fertilitatis qui iam nunc futuri sunt congreget in horrea et omne frumentum sub pharaonis potestate condatur serveturque in urbibus et paretur futurae septem annorum fami quae pressura est aegyptum et non consumetur terra inopia placuit pharaoni consilium et cunctis ministris eius locutusque est ad eos num invenire poterimus talem virum qui spiritu dei plenus sit dixit ergo ad ioseph quia ostendit deus tibi omnia quae locutus es numquid sapientiore et similem tui invenire potero tu eris super domum meam et ad tui oris imperium cunctus populus oboediet uno tantum regni solio te praecedam dicens quoque rursum pharao ad ioseph ecce constitui te super universam terram aegypti tulit anulum de manu sua et dedit in manu eius vestivitque eum stola byssina et collo torquem aureum circumposuit fecitque ascendere super currum suum secundum clamante praecone ut omnes coram eo genuflecterent et praepositum esse scirent universae terrae aegypti dixit quoque rex ad ioseph ego sum pharao absque tuo imperio non movebit quisquam manum aut pedem in omni terra aegypti vertitque nomen illius et vocavit eum lingua aegyptiaca salvatorem mundi dedit quoque illi uxorem aseneth filiam putiphare sacerdotis heliopoleos egressus itaque ioseph ad terram aegypti triginta autem erat annorum quando stetit in conspectu regis pharaonis circumivit omnes regiones aegypti venitque fertilitas septem annorum et in manipulos redactae segetes congregatae sunt in horrea aegypti omnis etiam frugum abundantia in singulis urbibus condita est tantaque fuit multitudo tritici ut harenae maris coaequaretur et copia mensuram excederet nati sunt autem ioseph filii duo antequam veniret fames quos ei peperit aseneth filia putiphare sacerdotis heliopoleos vocavitque nomen primogeniti manasse dicens oblivisci me fecit deus omnium laborum meorum et domum patris mei nomen quoque secundi appellavit ephraim dicens

creocere me fecit deus in terra paupertatis meae igitur transactis septem annis ubertatis qui fuerant in aegypto coeperunt venire septem anni inopiae quos praedixerat ioseph et in universo orbe fames praevaluit in cuncta autem terra aegypti erat panis qua esuriente clamavit populus ad pharaonem alimenta petens quibus ille respondit ite ad ioseph et quicquid vobis dixerit facite crescebat autem cotidie fames in omni terra aperuitque ioseph universa horrea et vendebat aegyptiis nam et illos oppresserat fames omnesque provinciae veniebant in aegyptum ut emerent escas et malum inopiae temperarent

42

audiens autem iacob quod alimenta venderentur in aegypto dixit filiis suis quare neglegitis audivi quod triticum venundetur in aegypto descendite et emite nobis necessaria ut possimus vivere et non consumamur inopia descendentes igitur fratres ioseph decem ut emerent frumenta in aegypto beniamin domi retento ab iacob qui dixerat fratribus eius ne forte in itinere quicquam patiatur mali ingressi sunt terram aegypti cum aliis qui pergebant ad emendum erat autem fames in terra chanaan et ioseph princeps aegypti atque ad illius nutum frumenta populis vendebantur cumque adorassent eum fratres sui et agnovisset eos quasi ad alienos durius loquebatur interrogans eos unde venistis qui responderunt de terra chanaan ut emamus victui necessaria et tamen fratres ipse cognoscens non est agnitus ab eis recordatusque somniorum quae aliquando viderat ait exploratores estis ut videatis infirmiora terrae venistis qui dixerunt non est ita domine sed servi tui venerunt ut emerent cibos omnes filii unius viri sumus pacifici venimus nec quicquam famuli tui machinantur mali quibus ille respondit aliter est immunita terrae huius considerare venistis et illi duodecim inquirunt servi tui fratres sumus filii viri unius in terra chanaan minimus cum patre nostro est alius non est super hoc est ait quod locutus sum exploratores estis iam nunc experimentum vestri capiam per salutem pharaonis non egrediemini hinc donec veniat frater vester minimus mitte e vobis unum et adducat eum vos autem eritis in vinculis donec probetur quae dixistis utrum falsa an vera sint alioquin per salutem pharaonis exploratores estis tradidit ergo eos custodire tribus diebus die autem tertioeductis de carcere ait facite quod dixi et vivetis deum enim timeo si pacifici estis frater vester unus ligetur in carcere vos autem abite et ferte frumenta quae emisistis in domos vestras et fratrem vestrum minimum ad me adducite ut possim vestros probare sermones et non moriamini fecerunt ut dixerat et locuti sunt invicem merito haec patimur quia peccavimus in fratrem nostrum videntes angustiam animae illius cum deprecaretur nos et non audivimus idcirco venit super nos ista tribulatio e quibus unus ruben ait numquid non dixi vobis nolite peccare in puerum et non audistis me en sanguis eius exquiritur nesciebant autem quod intellegeret ioseph eo quod per interpretem loquebatur ad eos avertitque se parumper et flevit et reversus locutus est ad eos tollens symeon et ligans illis praesen-

tibus iussitque ministris ut implerent saccos eorum tritico et reponerent pecunias singulorum in sacculis suis datis supra cibariis in via qui fecerunt ita at illi portantes frumenta in asinis profecti sunt apertoque unus sacco ut daret iumento pabulum in diversorio contemplatus pecuniam in ore sacculi dixit fratribus suis reddita est mihi pecunia in habetur in sacco et obstupefacti turbatique dixerunt mutuo quidnam est hoc quod fecit nobis deus veneruntque ad iacob patrem suum in terra chanaan et narraverunt ei omnia quae accidissent sibi dicentes locutus est nobis dominus terrae dure et putavit nos exploratores provinciae cui respondimus pacifici sumus nec ullas molimur insidias duodecim fratres uno patre geniti sumus unus non est super minimus cum patre versatur in terra chanaan qui ait nobis sic probabo quod pacifici sitis fratrem vestrum unum dimittite apud me et cibaria domibus vestris necessaria sumite et abite fratremque vestrum minimum adducite ad me ut sciam quod non sitis exploratores et istum qui tenetur in vinculis recipere possitis ac deinceps emendi quae vultis habeatis licentiam his dictis cum frumenta effunderent singuli reppererunt in ore saccorum ligatas pecunias exterritisque simul omnibus dixit pater iacob absque liberis me esse fecistis ioseph non est super symeon tenetur in vinculis beniamin auferetis in me haec mala omnia reciderunt qui respondit ruben duos filios meos interfice si non deduxero illum tibi trade in manu mea et ego eum restituum at ille non descendit inquit filius meus vobiscum frater eius mortuus est ipse solus remansit si quid ei adversi acciderit in terra ad quam pergitis deducetis canos meos cum dolore ad inferos

43

interim fames omnem terram vehementer premebat consumptisque cibis quos ex aegypto detulerant dixit iacob ad filios suos revertimini et emite pauxillum escarum respondit iudas denuntiavit nobis vir ille sub testificatione iurandi dicens non videbitis faciem meam nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum si ergo vis mittere eum nobiscum pergemus pariter et ememus tibi necessaria si autem non vis non ibimus vir enim ut saepe diximus denuntiavit nobis dicens non videbitis faciem meam absque fratre vestro minimo dixit eis israhel in meam hoc fecistis miseriam ut indicaretis ei et alium habere vos fratrem at illi responderunt interrogavit nos homo per ordinem nostram progeniem si pater viveret si habereamus fratrem et nos respondimus ei consequenter iuxta id quod fuerat sciscitatus numquid scire poteramus quod dicturus esset adducite vobiscum fratrem vestrum iudas quoque dixit patri suo mitte puerum mecum ut proficiscamur et possimus vivere ne moriamur nos et parvuli nostri ego suscipio puerum de manu mea require illum nisi reduxero et tradidero eum tibi ero peccati in te reus omni tempore si non intercessisset dilatio iam vice altera venissemus igitur israhel pater eorum dixit ad eos si sic necesse est facite quod vultis sumite de optimis terrae fructibus in vasis vestris et deferte viro munera modicum resinae et mellis et styracis et stactes et terebinthi

et amigdarum pecuniamque duplicem ferte vobiscum et illam quam invenistis in sacculis reportate ne forte errore factum sit sed et fratrem vestrum tollite et ite ad virum deus autem meus omnipotens faciat vobis eum placabilem et remittat vobiscum fratrem vestrum quem tenet et hunc beniamin ego autem quasi orbatus absque liberis ero tulerunt ergo viri munera et pecuniam duplicem et beniamin descenderuntque in aegyptum et steterunt coram ioseph quos cum ille vidisset et beniamin simul praecepit dispensatori domus suae dicens introduc viros domum et occide victimas et instrue convivium quoniam mecum sunt comesuri meridie fecit ille sicut fuerat imperatum et introduxit viros domum ibique exterriti dixerunt mutuo propter pecuniam quam rettulimus prius in saccis nostris introducti sumus ut devolvat in nos calumniam et violenter subiciat servituti et nos et asinos nostros quam ob rem in ipsis foribus accedentes ad dispensatorem locuti sunt oramus domine ut audias iam ante descendimus ut emeremus escas quibus emptis cum venissemus ad diversorium aperuimus sacculos nostros et invenimus pecuniam in ore saccorum quam nunc eodem pondere reportamus sed et aliud adtulimus argentum ut emamus quae necessaria sunt non est in nostra conscientia quis eam posuerit in marsuppiis nostris at ille respondit pax vobiscum nolite timere deus vester et deus patris vestri dedit vobis thesauros in sacculis vestris nam pecuniam quam dedistis mihi probatam ego habeo eduxitque ad eos symeon et introductis domum adtulit aquam et laverunt pedes suos deditque pabula asinis eorum illi vero parabant munera donec ingrederetur ioseph meridie audierant enim quod ibi comesuri essent panem igitur ingressus est ioseph domum suam obtuleruntque ei munera tenentes in manibus et adoraverunt proni in terram at ille clementer resalutatis eis interrogavit dicens salvusne est pater vester senex de quo dixeratis mihi adhuc vivit qui responderunt sospes est servus tuus pater noster adhuc vivit et incurvati adoraverunt eum addolens autem oculos ioseph vidit beniamin fratrem suum uterinum et ait iste est frater vester parvulus de quo dixeratis mihi et rursus deus inquit misereatur tui fili mi festinavitque quia commota fuerant viscera eius super fratre suo et erumpebant lacrimae et introiens cubiculum flevit rursusque lota facie egressus continuit se et ait ponite panes quibus adpositis seorsum ioseph et seorsum fratribus aegyptiis quoque qui vescebantur simul seorsum illicitum est enim aegyptiis comedere cum hebraeis et profanum putant huiusmodi convivium sederunt coram eo primogenitus iuxta primogenita sua et minimus iuxta aetatem suam et mirabantur nimis sumptis partibus quas ab eo acceperat maiorque pars venit beniamin ita ut quinque partibus excederet biberuntque et inebriati sunt cum eo

44

praecepit autem ioseph dispensatori domus suae dicens imple saccos eorum frumento quantum possunt capere et pone pecuniam singulorum in summitate sacci scyphum autem meum argenteum et

pretium quod dedit tritici pone in ore sacci iunioris factumque est ita et orto mane dimissi sunt cum asinis suis iamque urbem exierant et processerant paululum tum ioseph arcessito dispensatore domus surge inquit persequere viros et adprehensis dicito quare reddidistis malum pro bono scyphum quem furati estis ipse est in quo bibit dominus meus et in quo augurari solet pessimam rem fecistis fecit ille ut iusserat et adprehensis pro ordinem locutus est qui responderunt quare sic loquitur dominus noster ut servi tui tantum flagitii commiserint pecuniam quam invenimus in summitate saccorum reportavimus ad te de terra chanaan et quomodo consequens est ut furati simus de domo domini tui aurum vel argentum apud quemcumque fuerit inventum servorum tuorum quod quaeris moriatur et nos servi erimus domini nostri qui dixit fiat iuxta vestram sententiam apud quem fuerit inventum ipse sit servus meus vos autem eritis innoxii itaque festinato deponentes in terram saccos aperuerunt singuli quos scrutatus incipiens a maiore usque ad minimum invenit scyphum in sacco beniamin at illi scissis vestibus oneratisque rursus asinis reversi sunt in oppidum primusque iudas cum fratribus ingressus est ad ioseph necdum enim de loco abierat omnesque ante eum in terra pariter corruerunt quibus ille ait cur sic agere voluistis an ignoratis quod non sit similis mei in augurandi scientia cui iudas quid respondebimus inquit domino meo vel quid loquemur aut iusti poterimus obtendere deus invenit iniquitatem servorum tuorum in omnes servi sumus domini mei et nos et apud quem inventus est scyphus respondit ioseph absit a me ut sic agam qui furatus est scyphum ipse sit servus meus vos autem abite liberi ad patrem vestrum accedens propius iudas confidenter ait oro domine mi loquatur servus tuus verbum in auribus tuis et ne irascaris famulo tuo tu es enim post pharaonem dominus meus interrogasti prius servos tuos habetis patrem aut fratrem et nos respondimus tibi domino meo est nobis pater senex et puer parvulus qui in senecta illius natus est cuius uterinus frater est mortuus et ipsum solum habet mater sua pater vero tenere diligit eum dixistisque servis tuis adducite eum ad me et ponam oculos meos super illum suggestissim domino meo non potest puer relinquere patrem suum si enim illum dimiserit morietur et dixisti servis tuis nisi venerit frater vester minimus vobiscum non videbitis amplius faciem meam cum ergo ascendissemus ad famulum tuum patrem nostrum narravimus ei omnia quae locutus est dominus meus et dixit pater noster revertimini et emite nobis parum tritici cui diximus ire non possumus si frater noster minimus descendet nobiscum proficiscemur simul alioquin illo absente non audemus videre faciem viri atque ille respondit vos scitis quod duos genuerit mihi uxor mea egressus est unus et dixistis bestia devoravit eum et hucusque non conparet si tuleritis et istum et aliquid ei in via contigerit deducetis canos meos cum maerore ad inferos igitur si intravero ad servum tuum patrem nostrum et puer defuerit cum anima illius ex huius anima pendeat viderique eum non esse nobiscum morietur et deducet famuli tui canos eius cum dolore ad inferos ego proprie servus tuus qui in meam hunc re-

cepi fidem et spocondi dicens nisi reduxero eum peccati reus ero in patrem meum omni tempore manebo itaque servus tuus pro puero in ministerium domini mei et puer ascendat cum fratribus suis non enim possum redire ad patrem absente puero ne calamitatis quae oppressura est patrem meum testis adsistam

45

non se poterat ultra cohibere ioseph multis coram adstantibus unde praecepit ut egredierentur cuncti foras et nullus interesset alienus agnitioni mutuae elevavitque vocem cum fletu quam audierunt aegyptii omnisque domus pharaonis et dixit fratribus suis ego sum ioseph adhuc pater meus vivit nec poterant respondere fratres nimio timore perterriti ad quos ille clementer accedite inquit ad me et cum accessissent prope ego sum ait ioseph frater vester quem vendidistis in aegypto nolite pavere nec vobis durum esse videatur quod vendidistis me in his regionibus pro salute enim vestra misit me deus ante vos in aegyptum biennium est quod fames esse coepit in terra et adhuc quinque anni restant quibus nec arari poterit nec meti praemisitque me deus ut reservemini super terram et escas ad vivendum habere possitis non vestro consilio sed dei huc voluntate missus sum qui fecit me quasi patrem pharaonis et dominum universae domus eius ac principem in omni terra aegypti festinate et ascendite ad patrem meum et dicetis ei haec mandat filius tuus ioseph deus me fecit dominum universae terrae aegypti descende ad me ne moreris et habita in terra gessen erisque iuxta me tu et filii tui et filii filiorum tuorum oves tuae et armenta tua et universa quae possides ibique te pascam adhuc enim quinque anni residui sunt famis ne et tu pereas et domus tua et omnia quae possides in oculi vestri et oculi fratris mei beniamin vident quod os meum loquatur ad vos nuntiate patri meo universam gloriam meam et cuncta quae vidistis in aegypto festinate et adducite eum ad me cumque amplexatus recidisset in collum beniamin fratris sui flevit illo quoque flente similiter super collum eius osculatusque est ioseph omnes fratres suos et ploravit super singulos post quae ausi sunt loqui ad eum auditumque est et celebri sermone vulgatum in aula regis venerunt fratres ioseph et gavisus est pharao atque omnis familia eius dixitque ad ioseph ut imperaret fratribus suis dicens onerantes iumenta ite in terram chanaan et tollite inde patrem vestrum et cognationem et venite ad me et ego dabo vobis omnia bona aegypti ut comedatis medullam terrae praecipite etiam ut tollant plaustra de terra aegypti ad subvectionem parvulorum suorum et coniugum ac dicito tollite patrem vestrum et properate quantocius venientes ne dimittatis quicquam de suppellectili vestra quia omnes opes aegypti vestrae erunt fecerunt filii israhel ut eis mandatum fuerat quibus dedit ioseph plaustra secundum pharaonis imperium et cibaria in itinere singulisque proferri iussit binas stolas beniamin vero dedit trecentos argenteos cum quinque stolis optimis tantundem pecuniae et vestium mittens patri suo ad dens eis asinos decem qui subveherent ex omnibus

divitiis aegypti et totidem asinas triticum in itinere panesque portantes dimisit ergo fratres suos et proficiscentibus ait ne irascamini in via qui ascendentes ex aegypto venerunt in terram chanaan ad patrem suum iacob et nuntiaverunt ei dicentes ioseph vivit et ipse dominatur in omni terra aegypti quo audito quasi de gravi somno evigilans tamen non credebatur eis illi contra referebant omnem ordinem rei cumque vidisset plaustra et universa quae miserat revixit spiritus eius et ait sufficit mihi si adhuc ioseph filius meus vivit vadam et video illum antequam moriar

46

profectusque israhel cum omnibus quae habebat venit ad puteum iuramenti et mactatis ibi victimis deo patris sui isaac audivit eum per visionem nocte vocantem se et dicentem sibi iacob iacob cui respondit ecce adsum ait illi deus ego sum fortissimus deus patris tui noli timere et descende in aegyptum quia in gentem magnam faciam te ibi ego descendam tecum illuc et ego inde adducam te revertentem ioseph quoque ponet manum suam super oculos tuos surrexit iacob a puteo iuramenti tuleruntque eum filii cum parvulis et uxoris ibi sunt in plaustris quae miserat pharao ad portandum senem et omnia quae possederat in terra chanaan venitque in aegyptum cum omni semine suo filii eius et nepotes filiae et cuncta simul progenies haec sunt autem nomina filiorum israhel qui ingressi sunt in aegyptum ipse cum liberis suis primogenitus ruben filii ruben enoch et phallu et esrom et charmi filii symeon iemuhel et iamin et ahod et iachin et saher et saul filius chananitis filii levi gerson caath et merari filii iuda her et onan et sela et phares et zara mortui sunt autem her et onan in terra chanaan nati que sunt filii phares esrom et amul filii isachar thola et phua et iob et semron filii zabulon sared et helon et iahel hii filii lae quos genuit in mesopotamia syriae cum dina filia sua omnes animae filiorum eius et filiarum triginta tres filii gad sephion et haggi suni et esebon heri et arodi et areli filii aser iamne et iesua et iesui et beria sara quoque soror eorum filii beria heber et melchihel hii filii zelphae quam dedit laban filia filiae suae et hos genuit iacob sedecim animas filii rahel uxoris iacob ioseph et beniamin nati que sunt ioseph filii in terra aegypti quos genuit ei aseneth filia putiphare sacerdotis heliopoieos manasses et ephraim filii beniamin bela et bechor et asbel gera et naaman et ehi et ros mophim et opphim et ared hii filii rahel quos genuit iacob omnes animae quattuordecim filii dan usim filii nepthalim iasihel et guni et hieser et sallem hii filii balae quam dedit laban raheli filiae suae et hos genuit iacob omnes animae septem cunctae animae quae ingressae sunt cum iacob in aegyptum et egressae de femore illius absque uxoris filiorum sexaginta sex filii autem ioseph qui nati sunt ei in terra aegypti animae duae omnis anima domus iacob quae ingressa est aegyptum fuere septuaginta misit autem iudam ante se ad ioseph ut nuntiaret ei et ille occurreret in gessen quo cum pervenisset iuncto ioseph curru suo ascendit obviam patri ad eundem locum vidensque eum inruit super collum eius et inter amplexus flevit dixit

itique pater ad ioseph iam laetus moriar quia vidi faciem tuam et superstitem te relinquo et ille locutus est ad fratres et ad omnem domum patris sui ascendam et nuntiabo pharaoni dicamque ei fratres mei et domus patris mei qui erant in terra chanaan venerunt ad me et sunt viri pastores ovium curamque habent alendorum gregum pecora sua et armenta et omnia quae habere potuerunt adduxerunt secum cumque vocaverit vos et dixerit quod est opus vestrum responderitis viri pastores sumus servi tui ab infantia nostra usque in praesens et nos et patres nostri haec autem dicetis ut habitare possitis in terra gessen quia detestantur aegyptii omnes pastores ovium

47

ingressus ergo ioseph nuntiavit pharaoni dicens pater meus et fratres oves eorum et armenta et cuncta quae possident venerunt de terra chanaan et ecce consistunt in terra gessen extremos quoque fratrum suorum quinque viros statuit coram rege quos ille interrogavit quid habetis operis responderunt pastores ovium sumus servi tui et nos et patres nostri ad peregrinandum in terra tua venimus quoniam non est herba gregibus servorum tuorum ingravescente fame in regione chanaan petimusque ut esse nos iubeas servos tuos in terra gessen dixit itaque rex ad ioseph pater tuus et fratres tui venerunt ad te terra aegypti in conspectu tuo est in optimo loco fac habitare eos et trade eis terram gessen quod si nosti esse in eis viros industrios constitue illos magistros pecorum meorum post haec introduxit ioseph patrem suum ad regem et statuit eum coram eo qui benedicens illi et interrogatus ab eo quot sunt dies annorum vitae tuae respondit dies peregrinationis vitae meae centum triginta annorum sunt parvi et mali et non pervenerunt usque ad dies patrum meorum quibus peregrinati sunt et benedicto rege egressus est foras ioseph vero patri et fratribus suis dedit possessionem in aegypto in optimo loco terrae solo ramesses ut praeceperat pharao et alebat eos omnemque domum patris sui praebens cibaria singulis in toto enim orbe panis deerat et oppresserat fames terram maxime aegypti et chanaan e quibus omnem pecuniam congregavit pro venditione frumenti et intulit eam in aerarium regis cumque defecisset emptoris pretium venit cuncta aegyptus ad ioseph dicens da nobis panes quare morimur coram te deficiente pecunia quibus ille respondit adducite pecora vestra et dabo vobis pro eis cibos si pretium non habetis quae cum adduxissent dedit eis alimenta pro equis et ovibus et bubus et asinis sustentavitque eos illo anno pro commutatione pecorum veneruntque anno secundo et dixerunt ei non celamus dominum nostrum quod deficiente pecunia pecora simul deferent nec clam te est quod absque corporibus et terra nihil habeamus cur ergo morimur te vidente et nos et terra nostra tui erimus eme nos in servitutem regiam et praebe semina ne pereunte cultore redigatur terra in solitudinem emit igitur ioseph omnem terram aegypti vendentibus singulis possessiones suas prae magnitudine famis subiecitque eam pharaoni et cunctos populos eius a novissimis terminis ae-

gypti usque ad extremos fines eius praeter terram sacerdotum quae a rege tradita fuerat eis quibus et statuta cibaria ex horreis publicis praebebantur et idcirco non sunt compulsi vendere possessiones suas dixit ergo ioseph ad populos en ut cernitis et vos et terram vestram pharao possidet accipite semina et serite agros ut fruges habere possitis quantam partem regi dabitis quattuor reliquas permitto vobis in sementem et in cibos famulis et liberis vestris qui responderunt salus nostra in manu tua est respiciat nos tantum dominus noster et laeti serviemus regi ex eo tempore usque in praesentem diem in universa terra aegypti regibus quinta pars solvit et factum est quasi in legem absque terra sacerdotali quae libera ab hac condicione fuit habitavit ergo israhel in aegypto id est in terra gessen et possedit eam auctusque est et multiplicatus nimis et vixit in ea decem et septem annis factique sunt omnes dies vitae illius centum quadraginta septem annorum cumque adpropinquare cerneret mortis diem vocavit filium suum ioseph et dixit ad eum si inveni gratiam in conspectu tuo pone manum sub femore meo et facies mihi misericordiam et veritatem ut non sepelias me in aegypto sed dormiam cum patribus meis et auferas me de hac terra condasque in sepulchro maiorum cui respondit ioseph ego faciam quod iussisti et ille iura ergo inquit mihi quo iurante adoravit israhel deum conversus ad lectuli caput

48

his ita transactis nuntiatum est ioseph quod aegrotaret pater eius qui adsumptis duobus filiis mansse et ephraim ire perrexit dictumque est seni ecce filius tuus ioseph venit ad te qui confortatus sedit in lectulo et ingressus ad se ait deus omnipotens apparuit mihi in luza quae est in terra chanaan benedixitque mihi et ait ego te augebo et multiplicabo et faciam in turbas populorum daboque tibi terram hanc et semini tuo post te in possessionem sempiternam duo igitur filii tui qui nati sunt tibi in terra aegypti antequam huc venire ad te mei erunt ephraim et manasses sicut ruben et symeon reputabuntur mihi reliquos autem quos genueris post eos tui erunt et nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis mihi enim quando veniebam de mesopotamiam mortua est rahel in terra chanaan in ipso itinere eratque vernum tempus et ingrediebar ephratam et sepelivi eam iuxta viam ephratae quae alio nomine appellatur bethleem videns autem filios eius dixit ad eum qui sunt isti respondit filii mei sunt quos dedit mihi deus in hoc loco adduc inquit eos ad me ut benedicam illis oculi enim israhel caligabant prae nimia senectute et clare videre non poterat adplicitosque ad se deosculatus et circumplexus dixit ad filium non sum fraudatus aspectu tuo insuper ostendit mihi deus semen tuum cumque tulisset eos ioseph de gremio patris adoravit pronus in terram et posuit ephraim ad dexteram suam id est ad sinistram israhel manassen vero in sinistra sua ad dexteram scilicet patris adplicitque ambos ad eum qui extendens manum dextram posuit super caput ephraim iunioris fratris sinistram autem super caput manasse qui maior natu

erat commutans manus benedixitque ioseph filio suo et ait deus in cuius conspectu ambulaverunt patres mei abraham et isaac deus qui pascit me ab adulescentia mea usque in praesentem diem angelus qui eruit me de cunctis malis benedict pueris et invocetur super eos nomen meum nomina quoque patrum meorum abraham et isaac et crescant in multitudinem super terram videns autem ioseph quod posuisset pater suus dexteram manum super caput ephraim graviter accepit et adprehensam patris manum levare conatus est de capite ephraim et transferre super caput manasse dixitque ad patrem non ita convenit pater quia hic est primogenitus pone dexteram tuam super caput eius qui rennuens ait scio fili mi scio et iste quidem erit in populos et multiplicabitur sed frater eius iunior maior illo erit et semen illius crescet in gentes benedixitque eis in ipso tempore dicens in te benedicetur israhel atque dicetur faciat tibi deus sicut ephraim et sicut manasse constituitque ephraim ante manassen et ait ad ioseph filium suum en ego morior et erit deus vobiscum reducetque vos ad terram patrum vestrorum do tibi partem unam extra fratres tuos quam tuli de manu amorrei in gladio et arcu meo

49

vocavit autem iacob filios suos et ait eis congregamini ut adnuntiem quae ventura sunt vobis diebus novissimis congregamini et audite filii iacob audite israhel patrem vestrum ruben primogenitus meus tu fortitudo mea et principium doloris mei prior in domibus maior imperio effusus es sicut aqua non crescas quia ascendisti cubile patris tui et maculasti stratum eius symeon et levi fratres vasa iniquitatis bellantia in consilio eorum ne veniat anima mea et in coetu illorum non sit gloria mea quia in furore suo occiderunt virum et in voluntate sua suffoderunt murum maledictus furor eorum quia pertinax et indignatio illorum quia dura dividam eos in iacob et dispergam illos in israhel iuda te laudabunt fratres tui manus tua in cervicibus inimicorum tuorum adorabunt te filii patris tui catulus leonis iuda a praeda fili mi ascendisti requiescens accubuisti ut leo et quasi leaena quis suscitabit eum non auferetur sceptrum de iuda et dux de femoribus eius donec veniat qui mittendus est et ipse erit expectatio gentium ligans ad vineam pullum suum et ad vitem o fili mi asinum suum lavabit vino stolam suam et sanguine uvae pallium suum pulchriores oculi eius vino et dentes lacte candidiores zabulon in litore maris habitabit et in statione navium pertingens usque ad sidonem isachar asinus fortis accubans inter terminos vidit requiem quod esset bona et terram quod optima et subposuit umerum suum ad portandum factusque est tributis serviens dan iudicabit populum suum sicut et alia tribus israhel fiat dan coluber in via cerastes in semita mordens ungulas equi ut cadat ascensor eius retro salutare tuum expectabo domine gad accinctus proeliabitur ante eum et ipse accingetur retrorsum aser pinguis panis eius et praebebit delicias regibus nephtalim cervus emissus et dans eloquia pulchritudinis filius adlescens ioseph filius adlescens et decorus aspectu filiae discurrerunt super murum

sed exasperaverunt eum et iurgati sunt invideruntque illi habentes iacula sedit in forti arcus eius et dissoluta sunt vincula brachiorum et manuum illius per manus potentis iacob inde pastor egressus est lapis israhel deus patris tui erit adiutor tuus et omnipotens benedicet tibi benedictionibus caeli desuper benedictionibus abyssi iacentis deorsum benedictionibus uberum et vulvae benedictiones patris tui confortatae sunt benedictionibus patrum eius donec veniret desiderium collium aeternorum fiant in capite ioseph et in vertice nazarei inter fratres suos beniamin lupus rapax mane comedet praedam et vespere dividet spolia omnes hii in tribubus israhel duodecim haec locutus est eis pater suus benedixitque singulis benedictionibus propriis et praecepit eis dicens ego congregor ad populum meum sepelite me cum patribus meis in spelunca duplici quae est in agro ephron hetthae contra mambre in terra chanaan quam emit abraham cum agro ab ephron hettheo in possessionem sepulchri ibi sepelierunt eum et sarram uxorem eius ibi sepultus est isaac cum rebecca coniuge ibi et lia condita iacet finitisque mandatis quibus filios instruebat collegit pedes suos super lectulum et obiit adpositusque est ad populum suum

50

quod cernens ioseph ruit super faciem patris flens et deosculans eum praecepitque servis suis medicis ut aromatibus condirent patrem quibus iussa explentibus transierunt quadraginta dies iste quippe mos erat cadaverum conditorum flevitque eum aegyptus septuaginta diebus et expleto plancus tempore locutus est ioseph ad familiam pharaonis si inveni gratiam in conspectu vestro loquimini in auribus pharaonis eo quod pater meus adiuvaverit me dicens en morior in sepulchro meo quod fodi mihi in terra chanaan sepelies me ascendam igitur et sepeliam patrem meum ac revertar dixitque ei pharao ascende et sepeli patrem tuum sicut adiuratus es quo ascendente ierunt cum eo omnes senes domus pharaonis cunctique maiores natu terrae aegypti domus ioseph cum fratribus suis absque parvulis et gregibus atque armentis quae dereliquerant in terra gessen habuit quoque in comitatu currus et equites et facta est turba non modica veneruntque ad aream atad quae sita est trans iordanem ubi celebrantes exequias plancu magno atque vehementi impleverunt septem dies quod cum vidissent habitatores terrae chanaan dixerunt plancus magnus est iste aegyptiis et idcirco appellaverunt nomen loci illius plancus aegypti fecerunt ergo filii iacob scire praeceperat eis et portantes eum in terram chanaan sepelierunt in spelunca duplici quam emerat abraham cum agro in possessionem sepulchri ab ephron hettheo contra faciem mambre reversusque est ioseph in aegyptum cum fratribus suis et omni comitatu sepulto patre quo mortuo timentes fratres eius et mutuo conloquentes ne forte memor sit iniuriae quam passus est et reddat nobis malum omne quod fecimus mandaverunt ei pater tuus praecepit nobis antequam moreretur ut haec tibi verbis illius diceremus obsecro ut obliviscaris sceleris fratrum tuorum et peccati atque mali-

tiae quam exercuerunt in te nos quoque oramus ut servis dei patris tui dimittas iniquitatem hanc quibus auditis flevit ioseph veneruntque ad eum fratres sui et proni in terram dixerunt servi tui sumus quibus ille respondit nolite timere num dei possumus rennuere voluntatem vos cogitastis de me malum et deus vertit illud in bonum ut exaltaret me sicut inpraesentiarum cernitis et salvos faceret multos populos nolite metuere ego pascam vos et parvulos vestros consolatusque est eos et blande ac leniter est locutus et habitavit in aegypto cum omni domo patris sui vixitque centum decem annis et vidit ephraim filios usque ad tertiam generationem filii quoque machir filii manasse nati sunt in genibus ioseph quibus transactis locutus est fratribus suis post mortem meam deus visitabit vos et ascendere faciet de terra ista ad terram quam iuravit abraham isaac et iacob cumque adiurasset eos atque dixisset deus visitabit vos asportate vobiscum ossa mea de loco isto mortuus est expletis centum decem vitae suae annis et conditus aromatibus repositus est in loculo in aegypto

haec sunt nomina filiorum israhel qui ingressi sunt aegyptum cum iacob singuli cum domibus suis introierunt ruben symeon levi iuda isachar zabulon et beniamin dan et nephthali gad et aser erant igitur omnes animae eorum qui egressi sunt de femore iacob septuaginta ioseph autem in aegypto erat quo mortuo et universis fratribus eius omnique cognatione illa filii israhel creverunt et quasi germinantes multiplicati sunt ac roborati nimis impleverunt terram surrexit interea rex novus super aegyptum qui ignorabat ioseph et ait ad populum suum ecce populus filiorum israhel multus et fortior nobis venite sapienter opprimamus eum ne forte multiplicetur et si ingruerit contra nos bellum addatur inimicis nostris expugnatisque nobis egrediatur e terra praepositis itaque eis magistros operum ut adfligerent eos oneribus aedificaveruntque urbes tabernaculorum pharaoni phiton et rameses quantoque opprimebant eos tanto magis multiplicabantur et crescebant oderantque filios israhel aegyptii et adfligebant inludentes eis atque ad amaritudinem perducebant vitam eorum operibus duris luti et lateris omnique famulatu quo in terrae operibus premebantur dixit autem rex aegypti obsetricibus hebraeorum quarum una vocabatur sephra altera phua praeciens eis quando obsetricabitis hebraeas et partus tempus advenit si masculus fuerit interficite illum si femina servate timevunt autem obsetrices deum et non fecerunt iuxta praeceptum regis aegypti sed conservabant mares quibus ad se accersitis rex ait quidnam est hoc quod facere voluistis ut pueros servaretis quae responderunt non sunt hebraeae sicut aegyptiae mulieres ipsae enim obsetricandi habent scientiam et priusquam veniamus ad eas pariunt bene ergo fecit deus obsetricibus et crevit populus confortatusque est nimis et quia timebant obsetrices deum aedificavit illis domos praecepit autem pharao omni populo suo dicens quicquid masculini sexus natum fuerit in flumen proicite quicquid feminei servate

egressus est post haec vir de domo levi accepta uxore stirpis suae quae concepit et peperit filium et videns eum elegantem abscondit tribus mensibus cumque iam celare non posset sumpsit fiscellam scirpeam et linivit eam bitumine ac pice posuitque intus infantulum et exposuit eum in carecto ripae fluminis stante procul sorore eius et considerante eventum rei ecce autem descendebat filia pharaonis ut lavaretur in flumine et puellae eius gradiabantur per crepidinem alvei quae cum vidisset fiscellam in papyrione misit unam e famulis suis et adlatam aperiens cernensque in ea parvulum vagientem miserta eius ait de infantibus hebraeorum est cui soror pueri vis inquit ut vadam et vocem tibi hebraeam mulierem quae nutrire possit infantulum respondit vade perrexit puella et vocavit matrem eius ad quam locuta filia pharaonis accipe ait puerum istum et nutri mihi ego tibi dabo mercedem tuam suscepit mulier et nutrit puerum adultumque tradidit filiae pharaonis quem illa adop-

tavit in locum filii vocavitque nomen eius mosi dicens quia de aqua tuli eum in diebus illis postquam creverat moyses egressus ad fratres suos vidit afflictionem eorum et virum aegyptium percutientem quandam de hebraeis fratribus suis cumque circumspexisset huc atque illuc et nullum adesse vidisset percussus aegyptium abscondit sabulo et egressus die altero conspexit duos hebraeos rixantes dixitque ei qui faciebat iniuriam quare percussus proximum tuum qui respondit quis constituit te principem et iudicem super nos num occidere me tu dicis sicut occidisti aegyptium timuit moyses et ait quomodo palam factum est verbum istud audivitque pharao sermonem hunc et quaerebat occidere mosen qui fugiens de conspectu eius moratus est in terra madian et sedit iuxta puteum erant sacerdoti madian septem filiae quae venerunt ad hauriendas aquas et impletis canalibus adaquare cupiebant greges patris sui supervenere pastores et eiecerunt eas surrexitque moyses et defensis puellis adaquavit oves earum quae cum revertissent ad raguhel patrem suum dixit ad eas cur velocius venistis solito responderunt vir aegyptius liberavit nos de manu pastorum insuper et hausit aquam nobiscum potumque dedit ovibus at ille ubi est inquit quare dimisistis hominem vocate eum ut comedat panem iuravit ergo moyses quod habitaret cum eo accepitque sefforam filiam eius quae peperit filium quem vocavit gersam dicens advena fui in terra aliena post multum temporis mortuus est rex aegypti et ingemescerunt filii israhel propter opera vociferati sunt ascenditque clamor eorum ad deum ab operibus et audivit gemitum eorum ac recordatus foederis quod pepigerat cum abraham et isaac et iacob respexit filios israhel et cognovit eos

moyses autem pascebat oves iethro cognati sui sacerdotis madian cumque minasset gregem ad interiora deserti venit ad montem dei horeb apparuitque ei dominus in flamma ignis de medio rubi et videbat quod rubus arderet et non conbureretur dixit ergo moyses vadam et videbo visionem hanc magnam quare non conburatur rubus cernens autem dominus quod pergeret ad videndum vocavit eum de medio rubi et ait moyses moyses qui respondit adsum at ille ne adpropies inquit huc solve calciamentum de pedibus tuis locus enim in quo stas terra sancta est et ait ego sum deus patris tui deus abraham deus isaac deus iacob abscondit moyses faciem suam non enim audebat aspicere contra deum cui ait dominus vidi afflictionem populi mei in aegypto et clamorem eius audivi propter duritiam eorum qui praesunt operibus et sciens dolorem eius descendi ut liberarem eum de manibus aegyptiorum et educerem de terra illa in terram bonam et spatiosam in terram quae fluit lacte et melle ad loca chananei et hethei et amorrei ferezei et evei et iebusei clamor ergo filiorum israhel venit ad me vidique afflictionem eorum qua ab aegyptiis opprimuntur sed veni mittam te ad pharaonem ut educas populum meum filios israhel de aegypto dixit moyses ad deum quis ego sum ut vadam ad pharaonem et educam filios israhel de aegypto qui dixit ei ero

tecum et hoc habebis signum quod miserim te cum eduxeris populum de aegypto immolabis deo super montem istum ait moyses ad deum ecce ego vadam ad filios israhel et dicam eis deus patrum vestrorum misit me ad vos si dixerint mihi quod est nomen eius quid dicam eis dixit deus ad mosen ego sum qui sum ait sic dices filiis israhel qui est misit me ad vos dixitque iterum deus ad mosen haec dices filiis israhel dominus deus patrum vestrorum deus abraham deus isaac et deus iacob misit me ad vos hoc nomen mihi est in aeternum et hoc memoriale meum in generationem et generatione vade congrega seniores israhel et dices ad eos dominus deus patrum vestrorum apparuit mihi deus abraham et deus isaac et deus iacob dicens visitans visitavi vos et omnia quae acciderunt vobis in aegypto et dixi ut educam vos de afflictione aegypti in terram chananei et hethei et amorrei ferezei et evei et iebusei ad terram fluentem lacte et melle et audient vocem tuam ingredierisque tu et seniores israhel ad regem aegypti et dices ad eum dominus deus hebraeorum vocavit nos ibimus viam trium dierum per solitudinem ut immolemus domino deo nostro sed ego scio quod non dimittet vos rex aegypti ut eatis nisi per manum validam extendam enim manum meam et percutiam aegyptum in cunctis mirabilibus meis quae facturus sum in medio eorum post haec dimittet vos daboque gratiam populo huic coram aegyptiis et cum egrediemini non exhibitis vacui sed postulabit mulier a vicina sua et ab hospita vasa argentea et aurea ac vestes ponetisque eas super filios et filias vestras et spoliabitis aegyptum

4

respondens moyses ait non credent mihi neque audient vocem meam sed dicent non apparuit tibi dominus dixit ergo ad eum quid est hoc quod tenes in manu tua respondit virga ait proice eam in terram proiecit et versa est in colubrum ita ut fugeret moyses dixitque dominus extende manum tuam et adprehende caudam eius extendit et tenuit versaque est in virgam ut credant inquit quod apparuerit tibi dominus deus patrum tuorum deus abraham deus isaac deus iacob dixitque dominus rursum mitte manum in sinum tuum quam cum misisset in sinum protulit leprosum instar nivis retrahe ait manum in sinum tuum retraxit et protulit iterum et erat similis carni reliquae si non crediderint inquit tibi neque audierint sermonem signi prioris credent verbo signi sequentis quod si nec duobus quidem his signis crediderint neque audierint vocem tuam sume aquam fluminis et effunde eam super aridam et quicquid hauseris de fluvio vertetur in sanguinem ait moyses obsecro domine non sum eloquens ab heri et nudius tertius et ex quo locutus es ad servum tuum impeditoris et tardioris linguae sum dixit dominus ad eum quis fecit os hominis aut quis fabricatus est mutum et surdum videntem et caecum nonne ego perge igitur et ego ero in ore tuo doceboque te quid loquaris at ille obsecro inquit domine mitte quem misurus es iratus dominus in mosen ait aaron frater tuus levites scio quod eloquens sit ecce ipse egreditur in occursum tuum vidensque te

laetabitur corde loquere ad eum et pone verba mea in ore eius ego ero in ore tuo et in ore illius et ostendam vobis quid agere debeatis ipse loquetur pro te ad populum et erit os tuum tu autem eris ei in his quae ad deum pertinent virgam quoque hanc sume in manu tua in qua facturus es signa abiit moyses et reversus est ad iethro cognatum suum dixitque ei vadam et revertar ad fratres meos in aegyptum ut videam si adhuc vivunt cui ait iethro vade in pace dixit ergo dominus ad mosen in madian vade reverte in aegyptum mortui sunt omnes qui quaerebant animam tuam tulit moyses uxorem et filios suos et inposuit eos super asinum reversusque est in aegyptum portans virgam dei in manu sua dixitque ei dominus revertenti in aegyptum vide ut omnia ostenta quae posui in manu tua facias coram pharaone ego indurabo cor eius et non dimittet populum dicesque ad eum haec dicit dominus filius meus primogenitus meus israhel dixi tibi dimitte filium meum ut serviat mihi et noluisti dimittere eum ecce ego interficiam filium tuum primogenitum cumque esset in itinere in diversorio occurrit ei dominus et volebat occidere eum tulit illico seffora acutissimam petram et circumcidit praepitum filii sui tetigitque pedes eius et ait sponsus sanguinum tu mihi es et dimisit eum postquam dixerat sponsus sanguinum ob circumcisionem dixit autem dominus ad aaron vade in occursum mosi in deserto qui perrexit ei obviam in montem dei et osculatus est eum narravitque moyses aaron omnia verba domini quibus miserat eum et signa quae mandaverat veneruntque simul et congregaverunt cunctos seniores filiorum israhel locutusque est aaron omnia verba quae dixerat dominus ad mosen et fecit signa coram populo et credidit populus audieruntque quod visitasset dominus filios israhel et quod respexisset afflictionem eorum et proni adoraverunt

5

post haec ingressi sunt moyses et aaron et dixerunt pharaoni haec dicit dominus deus israhel dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto at ille respondit quis est dominus ut audiam vocem eius et dimittam israhel nescio dominum et israhel non dimittam dixerunt deus hebraeorum vocavit nos ut eamus viam trium dierum in solitudinem et sacrificemus domino deo nostro ne forte accidat nobis pestis aut gladius ait ad eos rex aegypti quare moyses et aaron sollicitatis populum ab operibus suis ite ad onera vestra dixitque pharao multus est populus terrae videtis quod turba succreverit quanto magis si dederitis eis requiem ab operibus praecepit ergo in die illo praefectis operum et exactoribus populi dicens nequaquam ultra dabit israhel populo ad conficiendos lateres sicut prius sed ipsi vadant et colligant stipulam et mensuram laterum quos prius faciebant inponetis super eos nec minuetis quicquam vacant enim et idcirco vociferantur dicentes eamus et sacrificemus deo nostro opprimantur operibus et expleant ea ut non adquiescant verbis mendacibus igitur egressi praefecti operum et exactores ad populum dixerunt sic dicit pharao non do vobis paleas ite et colligite scubi invenire potueritis nec minue-

tur quicquam de opere vestro dispersusque est populus per omnem terram aegypti ad colligendas paleas praefecti quoque operum instabant dicentes complete opus vestrum cotidie ut prius facere solebatis quando dabantur vobis paleae flagellatique sunt qui praeerant operibus filiorum israhel ab exactoribus pharaonis dicentibus quare non impletis mensuram laterum sicut prius nec heri nec hodie veneruntque praepositi filiorum israhel et vociferati sunt ad pharaonem dicentes cur ita agis contra servos tuos paleae non dantur nobis et lateres similiter imperantur in famuli tui flagellis caedimur et iniuste agitur contra populum tuum qui ait vacatis otio et idcirco dicitis eamus et sacrificemus domino ite ergo et operamini paleae non dabuntur vobis et redditis consuetum numerum laterum videbantque se praepositi filiorum israhel in malo eo quod diceretur eis non minuatur quicquam de lateribus per singulos dies occurreruntque mosi et aaron qui stabant ex adverso egredientes a pharaone et dixerunt ad eos videat dominus et iudicet quoniam fetere fecistis odorem nostrum coram pharaone et servis eius et praebuistis ei gladium ut occideret nos reversusque moyses ad dominum ait domine cur adflixisti populum istum quare misisti me ex eo enim quo ingressus sum ad pharaonem ut loquerer nomine tuo adflixit populum tuum et non liberasti eos

6

dixit dominus ad moisen nunc videbis quae facturus sum pharaoni per manum enim fortem dimittet eos et in manu robusta eiciet illos de terra sua locutusque est dominus ad moisen dicens ego dominus qui apparui abraham isaac et iacob in deo omnipotente et nomen meum adonai non indicavi eis pepigique cum eis foedus ut darem illis terram chanaan terram peregrinationis eorum in qua fuerunt advenae ego audivi gemitum filiorum israhel quo aegyptii oppresserunt eos et recordatus sum pacti mei ideo dic filiis israhel ego dominus qui educam vos de ergastulo aegyptiorum et eruam de servitute ac redimam in brachio excelso et iudiciis magnis et adsumam vos mihi in populum et ero vester deus scietisque quod ego sim dominus deus vester qui eduxerim vos de ergastulo aegyptiorum et induxerim in terram super quam levavi manum meam ut darem eam abraham isaac et iacob daboque illam vobis possidendam ego dominus narravi ergo moyses omnia filiis israhel qui non adqueverunt ei propter angustiam spiritus et opus durissimum locutusque est dominus ad moisen dicens ingredi et loquere ad pharaonem regem aegypti ut dimittat filios israhel de terra sua respondit moyses coram domino ecce filii israhel non me audiunt et quomodo audiet me pharaon praesertim cum sim incircumcisis labiis locutus est dominus ad moisen et aaron et dedit mandatum ad filios israhel et ad pharaonem regem aegypti ut educerent filios israhel de terra aegypti isti sunt principes domorum per familias suas filii ruben primogeniti israhelis enoch et phallu aesrom et charmi hae cognationes ruben filii symeon iamuhel et iamin et aod iachin et soer et saul filius chananitidis hae progenies symeon et haec nomina filiorum levi per cognationes suas gerson et caath et

merari anni autem vitae levi fuerunt centum triginta septem filii gerson lobeni et semei per cognationes suas filii caath amram et isuar et hebron et ozihel annique vitae caath centum triginta tres filii merari mooli et musi hae cognationes levi per familias suas accepit autem amram uxorem iocabed patruelem suam quae peperit ei aaron et moisen fueruntque anni vitae amram centum triginta septem filii quoque isuar core et napheg et zechri filii quoque ozihel misahel et elsaphan et sethri accepit autem aaron uxorem elisab filiam aminadab sororem naasson quae peperit ei nadab et abiu et eleazar et ithamar filii quoque core asir et helcana et abiasab hae sunt cognationes coritarum ad vero eleazar filius aaron accepit uxorem de filiabus phuthiel quae peperit ei finees hii sunt principes familiarum leviticarum per cognationes suas iste est aaron et moyses quibus praecepit dominus ut educerent filios israhel de terra aegypti per turmas suas hii sunt qui loquuntur ad pharaonem regem aegypti ut educant filios israhel de aegypto iste moyses et aaron in die qua locutus est dominus ad moisen in terra aegypti et locutus est dominus ad moisen dicens ego dominus loquere ad pharaonem regem aegypti omnia quae ego loquor tibi et ait moyses coram domino in incircumcisis labiis sum quomodo audiet me pharaon

7

dixitque dominus ad moisen ecce constitui te deum pharaonis aaron frater tuus erit propheta tuus tu loqueris omnia quae mando tibi ille loquetur ad pharaonem ut dimittat filios israhel de terra sua sed ego indurabo cor eius et multiplicabo signa et ostenta mea in terra aegypti et non audiet vos inmittamque manum meam super aegyptum et educam exercitum et populum meum filios israhel de terra aegypti per iudicia maxima et scient aegyptii quod ego sim dominus qui extenderim manum meam super aegyptum et eduxerim filios israhel de medio eorum fecit itaque moyses et aaron sicut praeceperat dominus ita egerunt erat autem moyses octoginta annorum et aaron octoginta trium quando locuti sunt ad pharaonem dixitque dominus ad moisen et aaron cum dixerit vobis pharaon ostendite signa dices ad aaron tolle virgam tuam et proice eam coram pharaone ac vertatur in colubrum ingressi itaque moyses et aaron ad pharaonem fecerunt sicut praeceperat dominus tulitque aaron virgam coram pharaone et servis eius quae versa est in colubrum vocavit autem pharaon sapientes et maleficos et fecerunt etiam ipsi per incantationes aegyptias et arcana quaedam similiter proieceruntque singuli virgas suas quae versae sunt in dracones sed devoravit virga aaron virgas eorum induratumque est cor pharaonis et non audivit eos sicut praeceperat dominus dixit autem dominus ad moisen ingravatum est cor pharaonis non vult dimittere populum vade ad eum mane ecce egredietur ad aquas et stabis in occursum eius super ripam fluminis et virgam quae conversa est in draconem tolles in manu tua dicesque ad eum dominus deus hebraeorum misit me ad te dicens dimitte populum meum ut mihi sacrificet in deserto et usque ad praesens audire noluisti haec igi-

tur dicit dominus in hoc scies quod dominus sim ecce percutiam virga quae in manu mea est aquam fluminis et vertetur in sanguinem pisces quoque qui sunt in fluvio morientur et computrescent aquae et affligentur aegyptii bibentes aquam fluminis dixit quoque dominus ad moisen dic ad aaron tolle virgam tuam et extende manum tuam super aquas aegypti et super fluvios eorum et rivos ac paludes et omnes lacus aquarum ut vertantur in sanguinem et sit cruor in omni terra aegypti tam in ligneis vasis quam in saxeis feceruntque ita moyses et aaron sicut praeceperat dominus et elevans virgam percussit aquam fluminis coram pharao et servis eius quae versa est in sanguinem et pisces qui erant in flumine mortui sunt conputruitque fluvius et non poterant aegyptii bibere aquam fluminis et fuit sanguis in tota terra aegypti feceruntque similiter malefici aegyptiorum incantationibus suis et induratum est cor pharaonis nec audivit eos sicut praeceperat dominus avertitque se et ingressus est domum suam nec adposuit cor etiam hac vice foderunt autem omnes aegyptii per circuitum fluminis aquam ut biberent non enim poterant bibere de aqua fluminis impletique sunt septem dies postquam percussit dominus fluvium

8

dixitque dominus ad moisen ingredi ad pharao et dices ad eum haec dicit dominus dimitte populum meum ut sacrificet mihi sin autem nolueris dimittere ecce ego percutiam omnes terminos tuos ranis et ebulliet fluvius ranas quae ascendent et ingredientur domum tuam et cubiculum lectuli tui et super stratum tuum et in domos servorum tuorum et in populum tuum et in furnos tuos et in reliquias ciborum tuorum et ad te et ad populum tuum et ad omnes servos tuos intrabunt ranae dixitque dominus ad moisen dic aaron extende manum tuam super fluvios et super rivos ac paludes et educ ranas super terram aegypti extendit aaron manum super aquas aegypti et ascenderunt ranae operueruntque terram aegypti fecerunt autem et malefici per incantationes suas similiter eduxeruntque ranas super terram aegypti vocavit autem pharao moisen et aaron et dixit orate dominum ut auferat ranas a me et a populo meo et dimittam populum ut sacrificet domino dixitque moyses pharaoni constitue mihi quando deprecere pro te et pro servis tuis et pro populo tuo ut abigantur ranae a te et a domo tua et a tantum in flumine remaneant qui respondit cras at ille iuxta verbum inquit tuum ut scias quoniam non est sicut dominus deus noster et recedent ranae a te et a domo tua et a servis tuis et a populo tuo tantum in flumine remanebunt egressique sunt moyses et aaron a pharaone et clamavit moyses ad dominum pro sponcione ranarum quam condixerat pharaoni fecitque dominus iuxta verbum mosi et mortuae sunt ranae de domibus et de villis et de agris congregaveruntque eas in immensos aggeres et conputruit terra videns autem pharao quod data esset requies ingravit cor suum et non audivit eos sicut praeceperat dominus dixitque dominus ad moisen loquere ad aaron extendere virgam tuam et percutere pulverem terrae et sint

scinifes in universa terra aegypti feceruntque ita et extendit aaron manu virgam tenens percussitque pulverem terrae et facti sunt scinifes in hominibus et in iumentis omnis pulvis terrae versus est in scinifes per totam terram aegypti feceruntque similiter malefici incantationibus suis ut educerent scinifes et non potuerunt erantque scinifes tam et in hominibus quam in iumentis et dixerunt malefici ad pharao digitus dei est induratumque est cor pharaonis et non audivit eos sicut praeceperat dominus dixit quoque dominus ad moisen consurge diluculo et sta coram pharaone egreditur enim ad aquas et dices ad eum haec dicit dominus dimitte populum meum ut sacrificet mihi quod si non dimiseris eum ecce ego inmittam in te et in servos tuos et in populum tuum et in domos tuas omne genus muscarum et implebuntur domus aegyptiorum muscis diversi generis et in universa terra in qua fuerint faciamque mirabilem in die illa terram gessen in qua populus meus est ut non sint ibi muscae et scias quoniam ego dominus in medio terrae ponamque divisionem inter populum meum et populum tuum cras erit signum istud fecitque dominus ita et venit musca gravissima in domos pharaonis et servorum eius et in omnem terram aegypti corruptaque est terra ab huiusmodi muscis vocavit pharao moisen et aaron et ait eis ite sacrificate deo vestro in terra et ait moyses non potest ita fieri abominationes enim aegyptiorum immolabimus domino deo nostro quod si mactaverimus ea quae colunt aegyptii coram eis lapidibus non obruent via trium dierum pergemus in solitudine et sacrificabimus domino deo nostro sicut praeceperit nobis dixitque pharao ego dimittam vos ut sacrificetis domino deo vestro in deserto verumtamen longius ne abeat is rogare pro me et ait moyses egressus a te orabo dominum et recedet musca a pharaone et a servis et a populo eius cras verumtamen noli ultra fallere ut non dimittas populum sacrificare domino egressusque moyses a pharaone oravit dominum qui fecit iuxta verbum illius et abstulit muscas a pharaone et a servis et a populo eius non superfuit ne una quidem et ingravitum est cor pharaonis ita ut ne hac quidem vice dimitteret populum

9

dixit autem dominus ad moisen ingredi ad pharaonem et loquere ad eum haec dicit dominus deus hebraeorum dimitte populum meum ut sacrificet mihi quod si adhuc rennuis et retines eos ecce manus mea erit super agros tuos et super equos et asinos et camelos et boves et oves pestis valde gravis et faciet dominus mirabile inter possessiones israhel et possessiones aegyptiorum ut nihil omnino intreat ex his quae pertinent ad filios israhel constituitque dominus tempus dicens cras faciet dominus verbum istud in terra fecit ergo dominus verbum hoc altero die mortuae sunt omnia animalia aegyptiorum de animalibus vero filiorum israhel nihil omnino periit et misit pharao ad videndum nec erat quicquam mortuum de his quae possidebat israhel ingravitumque est cor pharaonis et non dimisit populum et dixit dominus ad moisen et

aaron tollite plenas manus cineris de camino et spargat illud moyses in caelum coram pharao sitque pulvis super omnem terram aegypti erunt enim in hominibus et in iumentis vulnera et vesicae turgentes in universa terra aegypti tuleruntque cinerem de camino et steterunt contra pharao et sparsit illud moyses in caelum factaque sunt vulnera vesicarum turgentium in hominibus et in iumentis nec poterant malefici stare coram mosen propter vulnera quae in illis erant et in omni terra aegypti induravitque dominus cor pharaonis et non auditv eos sicut locutus est dominus ad mosen dixit quoque dominus ad mosen mane consurge et sta coram pharao et dices ad eum haec dicit dominus deus hebraeorum dimitte populum meum ut sacrificet mihi quia in hac vice mittam omnes plagas meas super cor tuum super servos tuos et super populum tuum ut scias quod non sit similis mei in omni terra nunc enim extendens manum percutiam te et populum tuum peste peribisque de terra idcirco autem posui te ut ostendam in te fortitudinem meam et narretur nomen meum in omni terra adhuc retines populum meum et non vis eum dimittere in pluam hac ipsa hora cras grandinem multam nimis qualis non fuit in aegypto a die qua fundata est usque in praesens tempus mitte ergo iam nunc et congrega iumenta tua et omnia quae habes in agro homines enim et iumenta et universa quae inventa fuerint foris nec congregata de agris cecideritque super ea grando moriantur qui timuit verbum domini de servis pharao fecit confugere servos suos et iumenta in domos qui autem neglexit sermonem domini dimisit servos suos et iumenta in agris et dixit dominus ad mosen extende manum tuam in caelum ut fiat grando in universa terra aegypti super homines et super iumenta et super omnem herbam agri in terra aegypti extenditque moyses virgam in caelum et dominus dedit tonitrua et grandinem ac discurrentia fulgura super terram pluitque dominus grandinem super terram aegypti et grando et ignis inmixta pariter ferebantur tantaque fuit magnitudinis quanta ante numquam apparuit in universa terra aegypti ex quo gens illa condita est et percussit grando in omni terra aegypti cuncta quae fuerunt in agris ab homine usque ad iumentum cunctam herbam agri percussit grando et omne lignum regionis confregit tantum in terra gessen ubi erant filii israhel grando non cecidit misitque pharao et vocavit mosen et aaron dicens ad eos peccavi etiam nunc dominum iustus ego et populus meus impii orate dominum et desinant tonitrua dei et grando ut dimittam vos et nequaquam hic ultra maneatis ait moyses cum egressus fuero de urbe extendam palmas meas ad dominum et cessabunt tonitrua et grando non erit ut scias quia domini est terra novi autem quod et tu et servi tui necdum timeatis dominum deum linum ergo et hordeum laesum est eo quod hordeum esset virens et linum iam folliculos germinaret triticum autem et far non sunt laesa quia serotina erant egressusque moyses a pharaone et ex urbe tendit manus ad dominum et cessaverunt tonitrua et grando nec ultra stillavit pluvia super terram videns autem pharao quod cessasset pluvia et

grando et tonitrua auxit peccatum et ingravatum est cor eius et servorum illius et induratum nimis nec dimisit filios israhel sicut praeceperat dominus per manum mosi

10

et dixit dominus ad mosen ingredi in pharao ego enim induravi cor eius et servorum illius ut faciam signa mea haec in eo et narres in auribus filii tui et nepotum tuorum quotiens contriverim aegyptios et signa mea fecerim in eis et sciatis quia ego dominus introierunt ergo moyses et aaron ad pharaonem et dixerunt ad eum haec dicit dominus deus hebraeorum usquequo non vis subici mihi dimitte populum meum ut sacrificet mihi sin autem resistis et non vis dimittere eum ecce ego inducam cras lucustam in fines tuos quae operiat superficiem terrae nec quicquam eius appareat sed comedatur quod residuum fuit grandini conrodet enim omnia ligna quae germinant in agris et implebunt domos tuas et servorum tuorum et omnium aegyptiorum quantam non viderunt patres tui et avi ex quo orti sunt super terram usque in praesentem diem avertitque se et egressus est a pharaone dixerunt autem servi pharaonis ad eum usquequo patiemur hoc scandalum dimitte homines ut sacrificent domino deo suo nonne vides quod perierit aegyptus revocaveruntque mosen et aaron ad pharaonem qui dixit eis ite sacrificate domino deo vestro quinam sunt qui ituri sunt ait moyses cum parvulis nostris et senibus pergemus cum filiis et filiabus cum ovibus et armentis est enim sollemnitas domini nostri et respondit sic dominus sit vobiscum quomodo ego dimittam vos et parvulos vestros qui dubium est quod pessime cogitatis non fiet ita sed ite tantum viri et sacrificate domino hoc enim et ipsi petistis statimque eieci sunt de conspectu pharaonis dixit autem dominus ad mosen extende manum tuam super terram aegypti ad lucustam ut ascendat super eam et devoret omnem herbam quae residua fuit grandini extendit moyses virgam super terram aegypti et dominus induxit ventum urentem tota illa die ac nocte et mane facto ventus urens levavit lucustas quae ascenderunt super universam terram aegypti et sederunt in cunctis finibus aegyptiorum innumerabiles quales ante illud tempus non fuerant nec postea futurae sunt operueruntque universam superficiem terrae vastantes omnia devorata est igitur herba terrae et quicquid pomorum in arboribus fuit quae grando dimiserat nihilque omnino virens relictum est in lignis et in herbis terrae in cuncta aegypto quam ob rem festinus pharao vocavit mosen et aaron et dixit eis peccavi in dominum deum vestrum et in vos sed nunc dimittite peccatum mihi etiam hac vice et rogate dominum deum vestrum ut auferat a me mortem istam egressusque est de conspectu pharaonis et oravit dominum qui flare fecit ventum ab occidente vehementissimum et arreptam lucustam proiecit in mare rubrum non remansit ne una quidem in cunctis finibus aegypti et induravit dominus cor pharaonis nec dimisit filios israhel dixit autem dominus ad mosen extende manum tuam in caelum et sint tenebrae super ter-

ram aegypti tam densae ut palpari queant extendit moyses manum in caelum et factae sunt tenebrae horribiles in universa terra aegypti tribus diebus nemo vidit fratrem suum nec movit se de loco in quo erat ubicumque autem habitabant filii israhel lux erat vocavitque pharao mosem et aaron et dixit eis ite sacrificate pharaoni oves tantum vestrae et armenta remaneant parvuli vestri eant vobiscum ait moyses hostias quoque et holocausta dabis nobis quae offeramus domino deo nostro cuncti greges pergent nobiscum non remanebit ex eis ungula quae necessaria sunt in cultum domini dei nostri praesertim cum ignoremus quid debeat immolari donec ad ipsum locum perveniamus induravit autem dominus cor pharaonis et noluit dimittere eos dixitque pharao ad eum recede a me cave ne ultra videas faciem meam quocumque die apparueris mihi morieris respondit moyses ita fiat ut locutus es non videbo ultra faciem tuam

11

et dixit dominus ad mosem adhuc una plaga tangam pharaonem et aegyptum et post haec dimittet vos et exire compellet dices ergo omni plebi ut postulet vir ab amico suo et mulier a vicina sua vasa argentea et aurea dabit autem dominus gratiam populo coram aegyptiis fuitque moyses vir magnus valde in terra aegypti coram servis pharao et omni populo et ait haec dicit dominus media nocte egrediar in aegyptum et morietur omne primogenitum in terra aegyptiorum a primogenito pharaonis qui sedet in solio eius usque ad primogenitum ancillae quae est ad molam et omnia primogenita iumentorum eritque clamor magnus in universa terra aegypti qualis nec ante fuit nec postea futurus est apud omnes autem filios israhel non muttiet canis ab homine usque ad pecus ut sciat quanta miraculo dividat dominus aegyptios et israhel descendantque omnes servi tui isti ad me et adorabunt me dicentes egredere tu et omnis populus qui subiectus est tibi post haec egrediemur et exivit a pharaone iratus nimis dixit autem dominus ad mosem non audiet vos pharao ut multa signa fiant in terra aegypti moyses autem et aaron fecerunt omnia ostenta quae scripta sunt coram pharaone et induravit dominus cor pharaonis nec dimisit filios israhel de terra sua

12

dixit quoque dominus ad mosem et aaron in terra aegypti mensis iste vobis principium mensuum primus erit in mensibus anni loquimini ad universum coetum filiorum israhel et dicite eis decima die mensis huius tollat unusquisque agnum per familias et domos suas sin autem minor est numerus ut sufficere possit ad vescendum agnum adsumet vicinum suum qui iunctus est domui eius iuxta numerum animarum quae sufficere possunt ad esum agni erit autem agnus absque macula masculus anniculus iuxta quem ritum tolletis et hedum et servabitis eum usque ad quartamdecimam diem mensis huius immolabitque eum universa multitudo filiorum israhel ad vesperam

et sument de sanguine ac ponent super utrumque postem et in superliminaribus domorum in quibus comedent illum et edent carnes nocte illa assas igni et azymos panes cum lactucis agrestibus non comeditis ex eo crudum quid nec coctum aqua sed assum tantum igni caput cum pedibus eius et intestinis vorabitis nec remanebit ex eo quicquam usque mane si quid residui fuerit igne conburetis sic autem comeditis illum renes vestros accingetis calciamenta habebitis in pedibus tenentes baculos in manibus et comeditis festinantes est enim phase id est transitus domini et transibo per terram aegypti nocte illa percutiamque omne primogenitum in terra aegypti ab homine usque ad pecus et in cunctis diis aegypti faciam iudicia ego dominus erit autem sanguis vobis in signum in aedibus in quibus eritis et videbo sanguinem ac transibo vos nec erit in vobis plaga disperdens quando percussero terram aegypti habebitis autem hanc diem in monumentum et celebrabitis eam sollemnem domino in generationibus vestris cultu sempiterno septem diebus azyma comedetis in die primo non erit fermentum in domibus vestris quicunque comederit fermentatum peribit anima illa de israhel a primo die usque ad diem septimum dies prima erit sancta atque sollemnis et dies septima eadem festivitate venerabilis nihil operis facietis in eis exceptis his quae ad vescendum pertinent et observabitis azyma in eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum de terra aegypti et custodietis diem istum in generationes vestras ritu perpetuo primo mense quartadecima die mensis ad vesperam comeditis azyma usque ad diem vicesimam primam eiusdem mensis ad vesperam septem diebus fermentum non invenietur in domibus vestris qui comederit fermentatum peribit anima eius de coetu israhel tam de advenis quam de indigenis terrae omne fermentatum non comedetis in cunctis habitaculis vestris editis azyma vocavit autem moyses omnes seniores filiorum israhel et dixit ad eos ite tollentes animal per familias vestras immolate phase fasciculumque hysopi tinguite sanguine qui est in limine et aspergite ex eo superliminare et utrumque postem nullus vestrum egrediatur ostium domus suae usque mane transibit enim dominus percutiens aegyptios cumque viderit sanguinem in superliminari et in utroque poste transcendet ostium et non sinet percussorem ingredi domos vestras et laedere custodi verbum istud legitimum tibi et filiis tuis usque in aeternum cumque introieritis terram quam dominus daturus est vobis ut pollicitus est observabitis caerimonias istas et cum dixerint vobis filii vestri quae est ista religio dicetis eis victima transitus domini est quando transivit super domos filiorum israhel in aegypto percutiens aegyptios et domos nostras liberans incurvatusque populus adoravit et egressi filii israhel fecerunt sicut praeceperat dominus mosi et aaron factum est autem in noctis medio percussit dominus omne primogenitum in terra aegypti a primogenito pharaonis qui sedebat in solio eius usque ad primogenitum captivae quae erat in carcere et omne primogenitum iumentorum surrexitque pharao nocte et omnes servi eius cunctaque aegyptus et ortus est clamor magnus in aegypto neque enim erat domus in qua non iaceret

mortuus vocatisque mosen et aaron nocte ait surge egredimini a populo meo et vos et filii israel ite immolate domino sicut dicitis oves vestras et armenta adsumite ut petieratis et abeuntes benedicite mihi urgebantque aegyptii populum de terra exire velociter dicentes omnes moriemur tulit igitur populus conspersam farinam antequam fermentaretur et ligans in palliis posuit super umeros suos feceruntque filii israel sicut praeceperat moyses et petierunt ab aegyptiis vasa argentea et aurea vestemque plurimam dedit autem dominus gratiam populo coram aegyptiis ut commodarent eis et spoliaverunt aegyptios profectique sunt filii israel de ramesse in socoth sescenta ferme milia peditum virorum absque parvulis sed et vulgus promiscuum innumerabile ascendit cum eis oves et armenta et animantia diversi generis multa nimis coxeruntque farinam quam dudum conspersam de aegypto tulerant et fecerunt subcinericios panes azymos neque enim poterant fermentari cogentibus exire aegyptiis et nullam facere sinentibus moram nec pulmenti quicquam occurrerant praeparare habitatio autem filiorum israel qua manserant in aegypto fuit quadringentorum triginta annorum quibus expletis eadem die egressus est omnis exercitus domini de terra aegypti nox est ista observabilis domini quando eduxit eos de terra aegypti hanc observare debent omnes filii israel in generationibus suis dixitque dominus ad mosen et aaron haec est religio phase omnis alienigena non comedet ex eo omnis autem servus empticus circumcidetur et sic comedet advena et mercennarius non edent ex eo in una domo comedetur nec efferetis de carnibus eius foras nec os illius confringetis omnis coetus filiorum israel faciet illud quod si quis peregrinorum in vestram voluerit transire coloniam et facere phase domini circumcidetur prius omne masculinum eius et tunc rite celebrabit eritque sicut indigena terrae si quis autem circumcisis non fuerit non vescetur ex eo eadem lex erit indigenae et colono qui peregrinatur apud vos fecerunt omnes filii israel sicut praeceperat dominus mosi et aaron et in eadem die eduxit dominus filios israel de terra aegypti per turmas suas

13

locutusque est dominus ad mosen dicens sanctifica mihi omne primogenitum quod aperit vulvam in filiis israel tam de hominibus quam de iumentis mea sunt enim omnia et ait moyses ad populum mementote diei huius in qua egressi estis de aegypto et de domo servitutis quoniam in manu forti eduxit vos dominus de loco isto ut non comedatis fermentatum panem hodie egredimini mense novarum frugum cumque te introduxerit dominus in terram chananei et hethi et amorrei et evei et iebusei quam iuravit patribus tuis ut daret tibi terram fluentem lacte et melle celebrabis hunc morem sacrorum mense isto septem diebus vesceris azymis et in die septimo erit sollemnitates domini azyma comedetis septem diebus non apparebit apud te aliquid fermentatum nec in cunctis finibus tuis narrabisque filio tuo in die illo dicens hoc est quod fecit dominus mihi quando egres-

sus sum de aegypto et erit quasi signum in manu tua et quasi monumentum ante oculos tuos et ut lex domini semper in ore tuo in manu enim forti eduxit te dominus de aegypto custodies huiuscemodi cultum statuto tempore a diebus in dies cumque introduxerit te in terram chananei sicut iuravit tibi et patribus tuis et dederit eam tibi separabis omne quod aperit vulvam domino et quod primitivum est in pecoribus tuis quicquid habueris masculini sexus consecrabis domino primogenitum asini mutabis ove quod si non redemeris interficies omne autem primogenitum hominis de filiis tuis pretio redimes cumque interrogaverit te filius tuus cras dicens quid est hoc respondabis ei in manu forti eduxit nos dominus de aegypto de domo servitutis nam cum induratus esset pharao et nollet nos dimittere occidit dominus omne primogenitum in terra aegypti a primogenito hominis usque ad primogenitum iumentorum idcirco immolo domino omne quod aperit vulvam masculini sexus et omnia primogenita filiorum meorum redimo erit igitur quasi signum in manu tua et quasi adpensum quid ob recordationem inter oculos tuos eo quod in manu forti eduxerit nos dominus de aegypto igitur cum emisisset pharao populum non eos duxit dominus per viam terrae philisthim quae vicina est reputans ne forte paeniteret eum si vidisset adversum se bella consurgere et reverteretur in aegyptum sed circumduxit per viam deserti quae est iuxta mare rubrum et armati ascenderunt filii israel de terra aegypti tulit quoque moyses ossa ioseph secum eo quod adiurasset filios israel dicens visitabit vos deus efferte ossa mea hinc vobiscum profectique de socoth castrametati sunt in etham in extremis finibus solitudinis dominus autem praecedebat eos ad ostendendam viam per diem in columna nubis et per noctem in columna ignis ut dux esset itineris utroque tempore numquam defuit columna nubis per diem nec columna ignis per noctem coram populo

14

locutus est autem dominus ad mosen dicens loquere filiis israel reversi castrametentur e regione phihiroth quae est inter magdolum et mare contra beelsephon in conspectu eius castra ponetis super mare dicturusque est pharao super filiis israel coartati sunt in terra conclusi eos desertum et indurabo cor eius ac persequetur vos et glorificabor in pharao et in omni exercitu eius scientique aegyptii quia ego sum dominus feceruntque ita et nuntiatum est regi aegyptiorum quod fugisset populus inmutatumque est cor pharaonis et servorum eius super populo et dixerunt quid volumus facere ut dimitteremus israel ne serviret nobis iunxit ergo currum et omnem populum suum adsumpsit secum tulitque sescentos currus electos quicquid in aegypto currum fuit et duces totius exercitus induravitque dominus cor pharaonis regis aegypti et persecutus est filios israel at illi egressi erant in manu excelsa cumque persequerentur aegyptii vestigia praecedentium repererunt eos in castris super mare omnis equitatus et currus pharaonis et universus exercitus erant in ahiroth contra beelsephon cumque adpropinquas-

set pharao levantes filii israhel oculos viderunt aegyptios post se et timuerunt valde clamaveruntque ad dominum et dixerunt ad mosen forsitan non erant sepulchra in aegypto ideo tulisti nos ut moreremur in solitudine quid hoc facere voluisti ut educeres nos ex aegypto nonne iste est sermo quem loquebamur ad te in aegypto dicentes recede a nobis ut serviamus aegyptiis multo enim melius est servire eis quam mori in solitudine et ait moses ad populum nolite timere state et videte magnalia domini quae facturus est hodie aegyptios enim quos nunc videtis nequaquam ultra videbitis usque in sempiternum dominus pugnabit pro vobis et vos tacebitis dixitque dominus ad mosen quid clamas ad me loquere filiis israhel ut proficiantur tu autem eleva virgam tuam et extende manum super mare et divide illud ut gradiantur filii israhel in medio mari per siccum ego autem indurabo cor aegyptiorum ut persequantur vos et glorificabor in pharaone et in omni exercitu eius in curribus et in equitibus illius et scient aegyptii quia ego sum dominus cum glorificatus fuero in pharaone et in curribus atque in equitibus eius tollesque se angelus dei qui praecedebat castra israhel abiit post eos et cum eo pariter columna nubis priora dimittens post tergum stetit inter castra aegyptiorum et castra israhel et erat nubes tenebrosa et inluminans noctem ut ad se invicem toto noctis tempore accedere non valerent cumque extendisset moses manum super mare abstulit illud dominus flante vento vehementi et urente tota nocte et vertit in siccum divisaque est aqua et ingressi sunt filii israhel per medium maris sicci erat enim aqua quasi murus a dextra eorum et leva persequentesque aegyptii ingressi sunt post eos omnis equitatus pharaonis currus eius et equites per medium maris iamque advenerat vigilia matutina et ecce respiciens dominus super castra aegyptiorum per columnam ignis et nubis interfecit exercitum eorum et subvertit rotas curruum ferebanturque in profundum dixerunt ergo aegyptii fugiamus israhalem dominus enim pugnat pro eis contra nos et ait dominus ad mosen extende manum tuam super mare ut revertantur aquae ad aegyptios super currus et equites eorum cumque extendisset moses manum contra mare reversum est primo diluculo ad priorem locum fugientibusque aegyptiis occurrerunt aquae et involvit eos dominus in mediis fluctibus reversaeque sunt aquae et operuerunt currus et equites cuncti exercitus pharaonis qui sequentes ingressi fuerant mare ne unus quidem superfuisset ex eis filii autem israhel perrexerunt per medium sicci maris et aquae eis erant quasi pro muro a dextris et a sinistris liberavitque dominus in die illo israhel de manu aegyptiorum et viderunt aegyptios mortuos super litus maris et manum magnam quam exercuerat dominus contra eos timuitque populus dominum et crediderunt domino et mosi servo eius

15

tunc cecinit moses et filii israhel carmen hoc domino et dixerunt cantemus domino gloriose enim magnificatus est equum et ascensorem deiecit in mare for-

titudo mea et laus mea dominus et factus est mihi in salutem iste deus meus et glorificabo eum deus patris mei et exaltabo eum dominus quasi vir pugnator omnipotens nomen eius currus pharaonis et exercitum eius proiecit in mare electi principes eius submersi sunt in mari rubro abyssi operuerunt eos descenderunt in profundum quasi lapis dextera tua domine magnifice in fortitudine dextera tua domine percussisti inimicum et in multitudine gloriae tuae deposuisti adversarios meos misisti iram tuam quae devoravit eos ut stipulam et in spiritu furoris tui congregatae sunt aquae stetit unda fluens congregatae sunt abyssi in medio mari dixit inimicus persequar et comprehendam dividam spolia implebitur anima mea evaginabo gladium meum interficiet eos manus mea flavit spiritus tuus et operuit eos mare submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus quis similis tui in fortibus domine quis similis tui magnificus in sanctitate terribilis atque laudabilis et faciens mirabilia extendisti manum tuam et devoravit eos terra dux fuisti in misericordia tua populo quem redemisti et portasti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuum attenderunt populi et irati sunt dolores obtinuerunt habitatores philisthim tunc conturbati sunt principes edom robustos moab obtinuit tremor obrigerunt omnes habitatores chanaan inruat super eos formido et pavor in magnitudine brachii tui fiant immobiles quasi lapis donec pertranseat populus tuus domine donec pertranseat populus tuus iste quem possedisti introduces eos et plantabis in monte hereditatis tuae firmissimo habitaculo tuo quod operatus es domine sanctuarium domine quod firmaverunt manus tuae dominus regnabit in aeternum et ultra ingressus est enim equus pharao cum curribus et equitibus eius in mare et reduxit super eos dominus aquas maris filii autem israhel ambulaverunt per siccum in medio eius sumpsit ergo maria prophetis soror aaron tympanum in manu egressaeque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis et choris quibus praecinebat dicens cantemus domino gloriose enim magnificatus est equum et ascensorem eius deiecit in mare tulit autem moses israhel de mari rubro et egressi sunt in desertum sur ambulaveruntque tribus diebus per solitudinem et non inveniebant aquam et venerunt in marath nec poterant bibere aquas de mara eo quod essent amarae unde et congruum loco nomen inposuit vocans illud mara id est amaritudinem et murmuravit populus contra mosen dicens quid bibemus at ille clamavit ad dominum qui ostendit ei lignum quod cum misisset in aquas in dulcedinem versae sunt ibi constituit ei praecepta atque iudicia et ibi temptavit eum dicens si audieris vocem domini dei tui et quod recum est coram eo feceris et obediens mandatis eius custodierisque omnia praecepta illius cunctum languorem quem posui in aegypto non inducam super te ego enim dominus sanator tuus venerunt autem in helim ubi erant duodecim fontes aquarum et septuaginta palmae et castrametati sunt iuxta aquas

profectique sunt de helim et venit omnis multitudo filiorum israhel in desertum sin quod est inter helim et sinai quintodecimo die mensis secundi postquam egressi sunt de terra aegypti et murmuravit omnis congregatio filiorum israhel contra mosen et contra aaron in solitudine dixeruntque ad eos filii israhel utinam mortui essemus per manum domini in terra aegypti quando sedebamus super ollas carnum et comedebamus panes in saturitate cur eduxistis nos in desertum istud ut occideretis omnem multitudinem fame dixit autem dominus ad mosen ecce ego pluam vobis panes de caelo egrediatur populus et colligat quae sufficiunt per singulos dies ut temptem eum utrum ambulet in lege mea an non die autem sexta parent quod inferat et sit duplum quam colligere solebant per singulos dies dixeruntque moses et aaron ad omnes filios israhel vespere scietis quod dominus eduxerit vos de terra aegypti et mane videbitis gloriam domini audivit enim murmur vestrum contra dominum nos vero quid sumus quia mussitatis contra nos et ait moses dabit dominus vobis vespere carnes edere et mane panes in saturitate eo quod audierit murmurationes vestras quibus murmurati estis contra eum nos enim quid sumus nec contra nos est murmur vestrum sed contra dominum dixitque moses ad aaron dic universae congregationi filiorum israhel accedite coram domino audivit enim murmur vestrum cumque loqueretur aaron ad omnem coetum filiorum israhel respexerunt ad solitudinem et ecce gloria domini apparuit in nube locutus est autem dominus ad mosen dicens audivi murmurationes filiorum israhel loquere ad eos vespere comeditis carnes et mane saturabimini panibus scietisque quod sim dominus deus vester factum est ergo vespere et ascendens coturni operuit castra mane quoque ros iacuit per circuitum castrorum cumque operuisset superficiem terrae apparuit in solitudine minutum et quasi pilotunsum in similitudinem pruinae super terram quod cum vidissent filii israhel dixerunt ad invicem man hu quod significat quid est hoc ignorabant enim quid esset quibus ait moses iste est panis quem dedit dominus vobis ad vescendum hic est sermo quem praecepit dominus colligat ex eo unusquisque quantum sufficiat ad vescendum gomor per singula capita iuxta numerum animarum vestrarum quae habitant in tabernaculo sic tolletis feceruntque ita filii israhel et collegerunt alius plus alius minus et mensi sunt ad mensuram gomor nec qui plus collegerat habuit amplius nec qui minus paraverat repperit minus sed singuli iuxta id quod edere poterant congregarunt dixitque moses ad eos nullus relinquat ex eo in mane qui non audierunt eum sed dimiserunt quidam ex eis usque mane et scatere coepit vermis atque conputruit et iratus est contra eos moses colligebant autem mane singuli quantum sufficere poterat ad vescendum cumque incaluisset sol liquefiebat in die vero sexta collegerunt cibos duplices id est duo gomor per singulos homines venerunt autem omnes principes multitudinis et narrauerunt mosi qui ait eis hoc est quod locutus est dominus requies sabbati sanctificata erit domino cras

quodcumque operandum est facite et quae coquenda sunt coquite quicquid autem reliquum fuerit reponite usque in mane feceruntque ita ut praeceperat moses et non conputruit neque vermis inventus est in eo dixitque moses comedite illud hodie quia sabbatum est domino non invenietur hodie in agro sex diebus colligite in die autem septimo sabbatum est domino idcirco non invenietur venit septima dies et egressi de populo ut colligerent non invenerunt dixit autem dominus ad mosen usquequo non vultis custodire mandata mea et legem meam videte quod dominus dederit vobis sabbatum et propter hoc tribuerit vobis die sexto cibos duplices maneat unusquisque apud semet ipsum nullus egrediatur de loco suo die septimo et sabbatizavit populus die septimo appellavitque domus israhel nomen eius man quod erat quasi semen coriandri album gustusque eius quasi similiae cum melle dixit autem moses iste sermo quem praecepit dominus imple gomor ex eo et custodiatur in futuras retro generationes ut noverint panem quo alui vos in solitudine quando educti estis de terra aegypti dixitque moses ad aaron sume vas unum et mitte ibi man quantum potest capere gomor et reponere coram domino ad servandum in generationes vestras sicut praecepit dominus mosi posuitque illud aaron in tabernaculo reservandum filii autem israhel comederunt man quadraginta annis donec venirent in terram habitabilem hoc cibo aliti sunt usquequo tangerent fines terrae chanaan gomor autem decima pars est oephi

17

igitur profecta omnis multitudo filiorum israhel de deserto sin per mansiones suas iuxta sermonem domini castrametata est in raphidim ubi non erat aqua ad bibendum populo qui iurgatus contra mosen ait da nobis aquam ut bibamus quibus respondit moses quid iurgamini contra me cur temptatis dominum sitivit ergo populus ibi pro aquae penuria et murmuravit contra mosen dicens cur nos exire fecisti de aegypto ut occideres et nos et liberos nostros ac iumenta siti clamavit autem moses ad dominum dicens quid faciam populo huic adhuc pauxillum et lapidabunt me ait dominus ad mosen antecede populum et sume tecum de senibus israhel et virgam qua percussisti fluvium tolle in manu tua et vade in ego stabo coram te ibi super petram horeb percutiesque petram et exibat ex ea aqua ut bibat populus fecit moses ita coram senibus israhel et vocavit nomen loci illius temptatio propter iurgium filiorum israhel et quia temptaverunt dominum dicentes estne dominus in nobis an non venit autem amalech et pugnabat contra israhel in raphidim dixitque moses ad iosue elige viros et egressus pugna contra amalech cras ego stabo in vertice collis habens virgam dei in manu mea fecit iosue ut locutus ei erat moses et pugnabat contra amalech moses autem et aaron et hur ascenderunt super verticem collis cumque levaret moses manus vincebat israhel sin autem paululum remisisset superabat amalech manus autem mosi erant graves sumentes igitur lapidem posuerunt subter eum in quo sedit aaron autem et hur sustentabant manus eius

ex utraque parte et factum est ut manus ipsius non lassarentur usque ad occasum solis fugavitque iosue amalech et populum eius in ore gladii dixit autem dominus ad mosen scribe hoc ob monumentum in libro et trade auribus iosue delebo enim memoriam amalech sub caelo aedificavitque moyses altare et vocavit nomen eius dominus exaltatio mea dicens quia manus solii domini et bellum dei erit contra amalech a generatione in generationem

18

cumque audisset iethro sacerdos madian cognatus mosi omnia quae fecerat deus mosi et israhel populo suo eo quod eduxisset dominus israhel de aegypto tulit sefforam uxorem mosi quam remisit et duos filios eius quorum unus vocabatur gersan dicente patre advena fui in terra aliena alter vero eliezer deus enim ait patris mei adiutor meus et eruit me de gladio pharaonis venit ergo iethro cognatus mosi et filii eius et uxor ad mosen in desertum ubi erat castrametatus iuxta montem dei et mandavit mosi dicens ego cognatus tuus iethro venio ad te et uxor tua et filii eius et uxor ad mosen in desertum ubi erat castrametatus iuxta montem dei et mandavit mosi dicens ego cognatus tuus iethro venio ad te et uxor tua et filii tui cum ea qui egressus in occursum cognati sui adoravit et osculatus est eum salutaveruntque se mutuo verbis pacificis cumque intrasset tabernaculum narravit moyses cognato suo cuncta quae fecerat deus pharaoni et aegyptiis propter israhel universum laborem qui accidisset eis in itinere quo liberarat eos dominus laetatusque est iethro super omnibus bonis quae fecerat dominus israheli eo quod eruisset eum de manu aegyptiorum et ait benedixit dominus qui liberavit vos de manu aegyptiorum et de manu pharaonis qui eruit populum suum de manu aegypti nunc cognovi quia magnus dominus super omnes deos eo quod superbe egerint contra illos obtulit ergo iethro cognatus mosi holocausta et hostias deo veneruntque aaron et omnes senes israhel ut comederent panem cum eo coram domino altero autem die sedit moyses ut iudicaret populum qui adstabat mosi de mane usque ad vesperam quod cum vidisset cognatus eius omnia scilicet quae agebat in populo ait quid est hoc quod facis in plebe cur solus sedes et omnis populus praestolatur de mane usque ad vesperam cui respondit moyses venit ad me populus quaerens sententiam dei cumque acciderit eis aliqua disceptatio veniunt ad me ut iudicem inter eos et ostendam praecepta dei et leges eius at ille non bonam inquit rem facis stulto labore consumeris et tu et populus iste qui tecum est ultra vires tuas est negotium solus illud non poteris sustinere sed audi verba mea atque consilia et erit deus tecum esto tu populo in his quae ad deum pertinent ut referas quae dicuntur ad eum ostendasque populo caerimonias et ritum colendi viamque per quam ingredi debeant et opus quod facere provide autem de omni plebe viros potentes et timentes deum in quibus sit veritas et qui oderint avaritiam et constitue ex eis tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos qui iudicent populum omni tempore quicquid autem maius fuerit referant ad te et ipsi minora tantummodo iudicent leviusque tibi sit partito in alios onere si hoc feceris implebis imperium dei et praecepta eius poteris

sustentare et omnis hic populus revertetur cum pace ad loca sua quibus auditis moyses fecit omnia quae ille suggesserat et electis viris strenuis de cuncto israhel constituit eos principes populi tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos qui iudicabant plebem omni tempore quicquid autem gravius erat referebant ad eum faciliora tantummodo iudicantes dimisitque cognatum qui reversus abiit in terram suam

19

mense tertio egressionis israhel de terra aegypti in die hac venerunt in solitudinem sinai nam profecti de raphidim et pervenientes usque in desertum sinai castrametati sunt in eodem loco ibique israhel fixit tentoria et regione montis moyses autem ascendit ad deum vocavitque eum dominus de monte et ait haec dices domui iacob et adnuntiabis filiis israhel vos ipsi vidistis quae fecerim aegyptiis quomodo portaverim vos super alas aquilarum et adsumperim mihi si ergo audieritis vocem meam et custodieritis pactum meum eritis mihi in peculium de cunctis populis mea est enim omnis terra et vos eritis mihi regnum sacerdotale et gens sancta haec sunt verba quae loqueris ad filios israhel venit moyses et convocatis maioribus natu populi exposuit omnes sermones quos mandaverat dominus responditque universus populus simul cuncta quae locutus est dominus faciemus cumque rettulisset moyses verba populi ad dominum ait ei dominus iam nunc veniam ad te in caligine nubis ut audiat me populus loquentem ad te et credat tibi in perpetuum nuntiavit ergo moyses verba populi ad dominum qui dixit ei vade ad populum et sanctifica illos hodie et cras laventque vestimenta sua et sint parati in diem tertium die enim tertio descendit dominus coram omni plebe super montem sinai constituesque terminos populo per circuitum et dices cavete ne ascendatis in montem nec tangatis fines illius omnis qui tetigerit montem morte morietur manus non tanget eum sed lapidibus opprimetur aut confodietur iaculis sive iumentum fuerit sive homo non vivet cum coeperit clangere bucina tunc ascendant in montem descenditque moyses de monte ad populum et sanctificavit eum cumque lavissent vestimenta sua ait ad eos estote parati in diem tertium ne adpropinquetis uxoribus vestris iam advenerat tertius dies et mane inclaruerat et ecce coeperunt audiri tonitrua ac micare fulgura et nubes densissima operire montem clangorque bucinæ vehementius perstrepebat timuit populus qui erat in castris cumque eduxisset eos moyses in occursum dei de loco castrorum steterunt ad radices montis totus autem mons sinai fumabat eo quod descendisset dominus super eum in igne et ascenderet fumus ex eo quasi de fornace eratque mons omnis terribilis et sonitus bucinæ paulatim crescebat in maius et prolixius tendebatur moyses loquebatur et dominus respondebat ei descenditque dominus super montem sinai in ipso montis vertice et vocavit mosen in cacumen eius quo cum ascendisset dixit ad eum descende et contestare populum ne forte velint transcendere terminos ad videndum dominum et pereat ex eis plurima multitudo

sacerdotes quoque qui accedunt ad dominum sanctificentur ne percutiat eos dixitque moyses ad dominum non poterit vulgus ascendere in montem sinai tu enim testificatus es et iussisti dicens pone terminos circa montem et sanctifica illum cui ait dominus vade descende ascendesque tu et aaron tecum sacerdotes autem et populus ne transeant terminos nec ascendant ad dominum ne forte interficiat illos descendit moyses ad populum et omnia narravit eis

20

locutus quoque est dominus cunctos sermones hos ego sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra aegypti de domo servitutis non habebis deos alienos coram me non facies tibi sculptile neque omnem similitudinem quae est in caelo desuper et quae in terra deorsum nec eorum quae sunt in aquis sub terra non adorabis ea neque coles ego sum dominus deus tuus fortis zelotes visitans iniquitatem patrum in filiis in tertiam et quartam generationem eorum qui oderunt me et faciens misericordiam in milia his qui diligunt me et custodiunt praecepta mea non adsumes nomen domini dei tui in vanum nec enim habebit insontem dominus eum qui adsumpserit nomen domini dei sui frustra memento ut diem sabbati sanctifices sex diebus operaberis et facies omnia opera tua septimo autem die sabbati domini dei tui non facies omne opus tu et filius tuus et filia tua servus tuus et ancilla tua iumentum tuum et advena qui est intra portas tuas sex enim diebus fecit dominus caelum et terram et mare et omnia quae in eis sunt et requievit in die septimo idcirco benedixit dominus diei sabbati et sanctificavit eum honora patrem tuum et matrem tuam ut sis longevus super terram quam dominus deus tuus dabit tibi non occides non moechaberis non furtum facies non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium non concupisces domum proximi tui nec desiderabis uxorem eius non servum non ancillam non bovem non asinum nec omnia quae illius sunt cunctus autem populus videbat voces et lampadas et sonitum bucinæ montemque fumantem et perterriti ac pavore concussi steterunt procul dicentes mosi loquere tu nobis et audiemus non loquatur nobis dominus ne forte moriamur et ait moyses ad populum nolite timere ut enim probaret vos venit deus et ut terror illius esset in vobis et non peccaretis stetitque populus de longe moyses autem accessit ad caliginem in qua erat deus dixit praeterea dominus ad mosen haec dices filiis israel vos vidistis quod de caelo locutus sum vobis non facietis mecum deos argenteos nec deos aureos facietis vobis altare de terra facietis mihi et offeretis super eo holocausta et pacifica vestra oves vestras et boves in omni loco in quo memoria fuerit nominis mei veniam ad te et benedicam tibi quod si altare lapideum feceris mihi non aedificabis illud de sectis lapidibus si enim levaveris cultrum tuum super eo polluetur non ascendes per gradus ad altare meum ne reveletur turpitudine tua

haec sunt iudicia quae propones eis si emeris servum hebraeum sex annis serviet tibi in septimo egredietur liber gratis cum quali veste intraverit cum tali exeat si habens uxorem et uxor egredietur simul sin autem dominus dederit illi uxorem et peperit filios et filias mulier et liberi eius erunt domini sui ipse vero exhibit cum vestitu suo quod si dixerit servus diligo dominum meum et uxorem ac liberos non egrediar liber offeret eum dominus diis et applicabitur ad ostium et postes perforabitque aurem eius subula et erit ei servus in saeculum si quis venderit filiam suam in famulam non egredietur sicut ancillae exire consuerunt si displicuerit oculis domini sui cui tradita fuerit dimittet eam populo autem alieno vendendi non habet potestatem si spreverit eam sin autem filio suo desponderit eam iuxta morem filiarum faciet illi quod si alteram ei acceperit providebit puellae nuptias et vestimenta et pretium pudicitiae non negabit si tria ista non fecerit egredietur gratis absque pecunia qui percusserit hominem volens occidere morte moriatur qui autem non est insidiatus sed deus illum tradidit in manu eius constituam tibi locum quo fugere debeat si quis de industria occiderit proximum suum et per insidias ab altari meo evelles eum ut moriatur qui percusserit patrem suum et matrem morte moriatur qui furatus fuerit hominem et venderit eum convictus noxae morte moriatur qui maledixerit patri suo et matri morte moriatur si rixati fuerint viri et percusserit alter proximum suum lapide vel pugno et ille mortuus non fuerit sed iacuerit in lectulo si surrexerit et ambulaverit foris super baculum suum innocens erit qui percussit ita tamen ut operas eius et impensas in medicos restituat qui percusserit servum suum vel ancillam virga et mortui fuerint in manibus eius criminis reus erit sin autem uno die supervixerit vel duobus non subiacebit poenae quia pecunia illius est si rixati fuerint viri et percusserit quis mulierem praegnantem et abortivum quidem fecerit sed ipsa vixerit subiacebit damno quantum expetierit maritus mulieris et arbitri iudicaverint sin autem mors eius fuerit subsecuta reddet animam pro anima oculum pro oculo dentem pro dente manum pro manu pedem pro pede adustionem pro adustione vulnus pro vulnere livorem pro livore si percusserit quispiam oculum servi sui aut ancillae et luscus eos fecerit dimittet liberos pro oculo quem eruit dentem quoque si excusserit servo vel ancillae suae similiter dimittet eos liberos si bos cornu petierit virum aut mulierem et mortui fuerint lapidibus obruetur et non comedentur carnes eius dominusque bovis innocens erit quod si bos cornipeta fuerit ab heri et nudius tertius et contestati sunt dominum eius nec recludit eum occideritque virum aut mulierem et bos lapidibus obruetur et dominum illius occident quod si pretium ei fuerit inpositum dabit pro anima sua quicquid fuerit postulatus filium quoque et filiam si cornu percusserit simili sententiae subiacebit si servum ancillamque invaserit triginta siclos argenti dabit domino bos vero lapidibus opprimetur si quis aperuerit cisternam et foderit et non operuerit eam cecideritque bos vel asinus in eam dominus cisternae reddet pretium iu-

mentorū quod autem mortuum est ipsius erit si bos alienus bovem alterius vulnerarit et ille mortuus fuerit vendent bovem vivum et dividunt pretium cadaver autem mortui inter se dispertient sin autem sciebat quod bos cornipeta esset ab heri et nudius tertius et non custodivit eum dominus suus reddet bovem pro bove et cadaver integrum accipiet

22

si quis furatus fuerit bovem aut ovem et occiderit vel vendiderit quinque boves pro uno bove restituet et quattuor oves pro una ove si effringens fur domum sive suffodiens fuerit inventus et accepto vulnerare mortuus fuerit percussor non erit reus sanguinis quod si orto sole hoc fecerit homicidium perpetravit et ipse morietur si non habuerit quod pro furto reddat venundabitur si inventum fuerit apud eum quod furatus est vivens sive bos sive asinus sive ovis duplum restituet si laeserit quispiam agrum vel vineam et dimiserit iumentum suum ut depascatur aliena quicquid optimum habuerit in agro suo vel in vinea pro damni aestimatione restituet si egressus ignis invenerit spinas et comprehenderit acervos frugum sive stantes segetes in agris reddet damnum qui ignem succenderit si quis commendaverit amico pecuniam aut vas in custodiam et ab eo qui susceperat furto ablata fuerint si invenitur fur duplum reddet si latet dominus domus adplicabitur ad deos et iurabit quod non extenderit manum in rem proximi sui ad perpetranda fraudem tam in bove quam in asino et ove ac vestimento et quicquid damnum inferre potest ad deos utriusque causa perveniet et si illi iudicaverint duplum restituet proximo suo si quis commendaverit proximo suo asinum bovem ovem et omne iumentum ad custodiam et mortuum fuerit aut debilitatum vel captum ab hostibus nullusque hoc viderit iusiurandum erit in medio quod non extenderit manum ad rem proximi sui suscipietque dominus iuramentum et ille reddere non cogetur quod si furto ablatum fuerit restituet damnum domino si comestum a bestia deferet ad eum quod occisum est et non restituet qui a proximo suo quicquam horum mutuo postularit et debilitatum aut mortuum fuerit domino non praesente reddere compelletur quod si inpraesentiarum fuit dominus non restituet maxime si conductum venerat pro mercede operis sui si seduxerit quis virginem necdum desponsatam et dormierit cum ea dotabit eam et habebit uxorem si pater virginis dare noluerit reddet pecuniam iuxta modum dotis quam virgines accipere consuerunt maleficos non patieris vivere qui coiret cum iumento morte moriatur qui immolat diis occidetur praeter domino soli advenam non contristabis neque adfliges eum advenae enim et ipsi fuistis in terra aegypti viduae et pupillo non nocebitis si laeseritis eos vociferabuntur ad me et ego audiam clamorem eorum et indignabitur furor meus percutiamque vos gladio et erunt uxores vestrae viduae et filii vestri pupilli si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi qui habitat tecum non urges eum quasi exactor nec usuris opprimes si pignus a proximo tuo acceperis vestimentum ante solis occasum redde ei ipsum enim est solum quo oper-

itur indumentum carnis eius nec habet aliud in quo dormiat si clamaverit ad me exaudiam eum quia misericors sum diis non detrahes et principi populi tui non maledices decimas tuas et primitias non tardabis offerre primogenitum filiorum tuorum dabis mihi de bubus quoque et ovibus similiter facies septem diebus sit cum matre sua die octavo reddes illum mihi viri sancti eritis mihi carnem quae a bestiis fuerit praegustata non comedetis sed proicietis canibus

23

non suscipies vocem mendacii nec iunges manum tuam ut pro impio dicas falsum testimonium non sequeris turbam ad faciendum malum nec in iudicio plurimorum adquiesces sententiae ut a vero devies pauperis quoque non miseraberis in negotio si occurreris bovi inimici tui aut asino erranti reduc ad eum si videris asinum odientis te iacere sub onere non pertransibis sed sublevabis cum eo non declinabis in iudicio pauperis mendacium fugies insonitem et iustum non occides quia aversor impium nec accipias munera quae excaecant etiam prudentes et subvertunt verba iustorum peregrino molestus non eris scitis enim advenarum animas quia et ipsi peregrini fuistis in terra aegypti sex annis seminabis terram tuam et congregabis fruges eius anno autem septimo dimittes eam et requiescere facies ut comedant pauperes populi tui et quicquid reliqui fuerit edant bestiae agri ita facies in vinea et in oliveto tuo sex diebus operaberis septima die cessabis ut requiescat bos et asinus tuus et refrigeretur filius ancillae tuae et advena omnia quae dixi vobis custodite et per nomen externorum deorum non iurabitis neque audietur ex ore vestro tribus vicibus per singulos annos mihi festa celebrabitis sollemnitate azymorum custodies septem diebus comes azyma sicut praecepi tibi tempore mensis novorum quando egressus es de aegypto non apparebis in conspectu meo vacuus et sollemnitate messis primitivorum operis tui quaecumque serueris in agro sollemnitate quoque in exitu anni quando congregaveris omnes fruges tuas de agro ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram domino deo non immolabis super fermento sanguinem victimae meae nec remanebit adeps sollemnitatis meae usque mane primitias frugum terrae tuae deferes in domum domini dei tui nec coques hedum in lacte matris suae ecce ego mittam angelum meum qui praecedat te et custodiat in via et introducat ad locum quem paravi observa eum et audi vocem eius nec contemnendum putes quia non dimittit cum peccaveritis et est nomen meum in illo quod si audieris vocem eius et feceris omnia quae loquor inimicus ero inimicis tuis et adfligam adfligentes te praecedetque te angelus meus et introducet te ad amorreum et hettheum et ferezeum chananeumque et eveum et iebuseum quos ego contribo non adorabis deos eorum nec coles eos non facies opera eorum sed destrues eos et confringes statuas eorum servietisque domino deo vestro ut benedicam panibus tuis et aquis et auferam infirmitatem de medio tui non erit infecunda nec sterilis in terra tua numerum dierum tuorum implebo ter-

rorem meum mittam in praecursum tuum et occidam omnem populum ad quem ingredieris cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga vertam emittens crabrones prius qui fugabunt eveum et chananeum et hettheum antequam introeas non eiciam eos a facie tua anno uno ne terra in solitudinem redigatur et crescant contra te bestiae paulatim expellam eos de conspectu tuo donec augearis et possideas terram ponam autem terminos tuos a mari rubro usque ad mare palestinorum et a deserto usque ad fluvium tradam manibus vestris habitatores terrae et eiciam eos de conspectu vestro non inibis cum eis foedus nec cum diis eorum non habitent in terra tua ne forte peccare te faciant in me si servieris diis eorum quod tibi certo erit in scandalum

24

mosi quoque dixit ascende ad dominum tu et aaron nadab et abiu et septuaginta senes ex israel et adorabis procul solusque moyses ascendet ad dominum et illi non adpropinquabunt nec populus ascendet cum eo venit ergo moyses et narravit plebi omnia verba domini atque iudicia responditque cunctus populus una voce omnia verba domini quae locutus est faciemus scripsit autem moyses universos sermones domini et mane consurgens aedificavit altare ad radices montis et duodecim titulos per duodecim tribus israel misitque iuvenes de filiis israel et obtulerunt holocausta immolaveruntque victimas pacificas domino vitulos tulit itaque moyses dimidiam partem sanguinis et misit in crateras partem autem residuam fudit super altare adsumensque volumen foederis legit audiente populo qui dixerunt omnia quae locutus est dominus faciemus et erimus oboedientes ille vero sumptum sanguinem respersit in populum et ait hic est sanguis foederis quod pepigit dominus vobiscum super cunctis sermonibus his ascenderuntque moyses et aaron nadab et abiu et septuaginta de senioribus israel et viderunt deum israel sub pedibus eius quasi opus lapidis sapphirini et quasi caelum cum serenum est nec super eos qui procul recesserant de filiis israel misit manum suam videruntque deum et comederunt ac biberunt dixit autem dominus ad mosem ascende ad me in montem et esto ibi daboque tibi tabulas lapideas et legem ac mandata quae scripsi ut doceas eos surrexerunt moyses et ioseph minister eius ascendentes moyses in montem dei senioribus ait expectate hic donec revertamur ad vos habetis aaron et hur vobiscum si quid natum fuerit quaestionis referetis ad eos cumque ascendisset moyses operuit nubes montem et habitavit gloria domini super sinai tegens illum nube sex diebus septimo autem die vocavit eum de medio caliginis erat autem species gloriae domini quasi ignis ardens super verticem montis in conspectu filiorum israel ingressusque moyses medium nebulae ascendit in montem et fuit ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus

locutusque est dominus ad mosem dicens loquere filiis israel ut tollant mihi primitias ab omni homine qui offert ultroneus accipietis eas haec sunt autem quae accipere debetis aurum et argentum et aes hyacinthum et purpuram coccumque bis tinctum et byssum pilos caprarum et pelles arietum rubricatas pelles ianthinas et ligna setthim oleum ad luminaria concinnanda aromata in unguentum et thymiamia boni odoris lapides onychinos et gemmas ad ornandum ephod ac rationale facientque mihi sanctuarium et habitabo in medio eorum iuxta omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam tibi et omnium vasorum in cultum eius sicque facietis illud arcam de lignis setthim conpingite cuius longitudo habeat duos semis cubitos latitudo cubitum et dimidium altitudo cubitum similiter ac semissem et deaurabis eam auro mundissimo intus et foris faciesque supra coronam auream per circuitum et quattuor circulos aureos quos pones per quattuor arcae angulos duo circuli sint in latere uno et duo in altero facies quoque vectes de lignis setthim et operies eos auro inducesque per circulos qui sunt in arcae lateribus ut portetur in eis qui semper erunt in circulis nec umquam extrahentur ab eis ponesque in arcam testificationem quam dabo tibi facies et propitiatorium de auro mundissimo duos cubitos et dimidium tenebit longitudo eius cubitum ac semissem latitudo duos quoque cherubin aureos et productiles facies ex utraque parte oraculi cherub unus sit in latere uno et alter in altero utrumque latus propitiatorii tegant expandentes alas et operientes oraculum respiciantque se mutuo versis vultibus in propitiatorium quo operiendi est arca in qua pones testimonium quod dabo tibi inde praecipiam et loquar ad te supra propitiatorium scilicet ac medio duorum cherubin qui erunt super arcam testimonii cuncta quae mandabo per te filiis israel facies et mensam de lignis setthim habentem duos cubitos longitudinis et in latitudine cubitum et in altitudine cubitum ac semissem et inaurabis eam auro purissimo faciesque illi labium aureum per circuitum et ipsi labio coronam interrasilem altam quattuor digitis et super illam alteram coronam aureolam quattuor quoque circulos aureos praeparabis et pones eos in quattuor angulis eiusdem mensae per singulos pedes subter coronam erunt circuli aurei ut mittantur vectes per eos et possit mensa portari ipsosque vectes facies de lignis setthim et circumdabis auro ad subvehendam mensam parabis et acetabula ac fialas turibula et cyatos in quibus offerenda sunt libamina ex auro purissimo et pones super mensam panes propositionis in conspectu meo semper facies et candelabrum ductile de auro mundissimo hastile eius et calamos scyphos et spherulas ac lilia ex ipso procedentia sex calami egredientur de lateribus tres ex uno latere et tres ex altero tres scyphi quasi in nucis modum per calamos singulos spherulae simul et lilium et tres similiter scyphi instar nucis in calamo altero spherulae et lilium hoc erit opus sex calamorum qui producendi sunt de hastili in ipso autem candelabro erunt quattuor scyphi in nucis modum spherulaeque per singulos et lilia spherula

sub duobus calamis per tria loca qui simul sex fiunt procedentes de hastili uno et sphaerae igitur et calami ex ipso erunt universa ductilia de auro purissimo facies et lucernas septem et pones eas super candelabrum ut luceant ex adverso emunctoria quoque et ubi quae emuncta sunt extinguantur fient de auro purissimo omne pondus candelabri cum universis vasis suis habebit talentum auri mundissimi inspicere et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est

26

tabernaculum vero ita fiet decem cortinas de bysso retorta et hyacintho ac purpura coccoque bis tincto variatas opere plumario facies longitudine cortinae unus habebit viginti octo cubitos latitudo quattuor cubitorum erit unus mensurae fient universa tentoria quinque cortinae sibi iunguntur mutuo et aliae quinque nexu simili coherebunt ansulas hyacinthinas in lateribus ac summitatibus facies cortinarum ut possint invicem copulari quinquagenas ansulas cortina habebit in utraque parte ita insertas ut ansa contra ansam veniat et altera alteri possit aptari facies et quinquaginta circulos aureos quibus cortinarum vela iungenda sunt ut unum tabernaculum fiat facies et saga cilicina undecim ad operiendum tectum tabernaculi longitudine sagi unus habebit triginta cubitos et latitudo quattuor aequa erit mensura sagorum omnium e quibus quinque iunges seorsum et sex sibi mutuo copulabis ita ut sextum sagum in fronte tecti duplices facies et quinquaginta ansas in ora sagi unus ut coniungi cum altero queat et quinquaginta ansas in ora sagi alterius ut cum altero copuletur quinquaginta fibulas aeneas quibus iungantur ansae et unum ex omnibus operimentum fiat quod autem superfuert in sagis quae parantur tecto id est unum sagum quod amplius est ex medietate eius operies posteriora tabernaculi et cubitus ex una parte pendebit et alter ex altera qui plus est in sagorum longitudine utrumque laterum tabernaculi protegens facies et operimentum aliud tecto de pellibus arietum rubricatis et super hoc rursum aliud operimentum de ianthinis pellibus facies et tabulas stantes tabernaculi de lignis setthim quae singulae denos cubitos in longitudine habeant et in latitudine singulos ac semissem in lateribus tabulae duae incastratae fient quibus tabula alteri tabulae conectorat atque in hunc modum cunctae tabulae parabuntur quarum viginti erunt in latere meridiano quod vergit ad austrum quibus quadraginta bases argenteas fundes ut binae bases singulis tabulis per duos angulos subiciantur in latere quoque secundo tabernaculi quod vergit ad aquilonem viginti tabulae erunt quadraginta habentes bases argenteas binae bases singulis tabulis subponentur ad occidentalem vero plagam tabernaculi facies sex tabulas et rursum alias duas quae in angulis erigantur post tergum tabernaculi eruntque coniunctae a deorsum usque sursum et una omnes conpago retinebit duabus quoque tabulis quae in angulis ponendae sunt similis iunctura servabitur et erunt simul tabulae octo bases earum argenteae sedecim duabus basibus per unam tabulam supputatis facies et

vectes de lignis setthim quinque ad continendas tabulas in uno latere tabernaculi et quinque alios in altero et eiusdem numeri ad occidentalem plagam qui mittentur per medias tabulas a summo usque ad summum ipsasque tabulas deaurabis et fundes eis anulos aureos per quos vectes tabulata contineant quos operies lamminis aureis et eriges tabernaculum iuxta exemplum quod tibi in monte monstratum est facies et velum de hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere plumario et pulchra varietate contextum quod appendes ante quattuor columnas de lignis setthim quae ipsae quidem deauratae erunt et habebunt capita aurea sed bases argenteas inserere autem velum per circulos intra quod pones arcum testimonii et quo sanctuarium et sanctuarii sanctuaria dividuntur pones et propitiatorium super arcum testimonii in sancta sanctorum mensamque extra velum et contra mensam candelabrum in latere tabernaculi meridiano mensa enim stabit in parte aquilonis facies et tentorium in introitu tabernaculi de hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere plumarii et quinque columnas deaurabis lignorum setthim ante quae ducetur tentorium quarum erunt capita aurea et bases aeneae

27

facies et altare de lignis setthim quod habebit quinque cubitos in longitudine et totidem in latitudine id est quadrum et tres cubitos in altitudine cornua autem per quattuor angulos ex ipso erunt et operies illud aere faciesque in usus eius lebetas ad suscipiendos cineres et forcipes atque fuscinas et ignium receptacula omnia vasa ex aere fabricabis craticulamque in modum retis aeneam per cuius quattuor angulos erunt quattuor anuli aenei quos pones subter arulam altaris eritque craticula usque ad altaris medium facies et vectes altaris de lignis setthim duos quos operies lamminis aeneis et induces per circulos eruntque ex utroque latere altaris ad portandum non solidum sed inane et cavum intrinsecus facies illud sicut tibi in monte monstratum est facies et atrium tabernaculi in cuius plaga australi contra meridiem erunt tentoria de bysso retorta centum cubitos unum latus tenebit in longitudine et columnas viginti cum basibus totidem aeneis quae capita cum celaturis suis habebunt argentea similiter in latere aquilonis per longum erunt tentoria centum cubitorum columnae viginti et bases aeneae eiusdem numeri et capita earum cum celaturis suis argentea in latitudine vero atrii quod respicit ad occidentem erunt tentoria per quinquaginta cubitos et columnae decem basesque totidem in ea quoque atrii latitudine quae respicit ad orientem quinquaginta cubiti erunt in quibus quindecim cubitorum tentoria lateri uno deputabuntur columnaeque tres et bases totidem et in latere altero erunt tentoria cubitos obtinentia quindecim columnas tres et bases totidem in introitu vero atrii fiet tentorium cubitorum viginti ex hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere plumarii columnas habebit quattuor cum basibus totidem omnes columnae atrii per circuitum vestitae erunt argenti lamminis capitibus ar-

genteis et basibus aeneis in longitudine occupabit atrium cubitos centum in latitudine quinquaginta altitudo quinque cubitorum erit fietque de bysso retorta et habebit bases aeneas cuncta vasa tabernaculi in omnes usus et caerimonias tam paxillos eius quam atrii ex aere facies praecipue filiis israhel ut adferant tibi oleum de arboribus olivarum purissimum piloque contusum ut ardeat lucerna semper in tabernaculo testimonii extra velum quod oppansum est testimonio et collocabunt eam aaron et filii eius ut usque mane luceat coram domino perpetuus erit cultus per successiones eorum a filiis israhel

28

adplica quoque ad te aaron fratrem tuum cum filiis suis de medio filiorum israhel ut sacerdotio fungantur mihi aaron nadab et abiu eleazar et ithamar faciesque vestem sanctam fratri tuo in gloriam et decorem et loqueris cunctis sapientibus corde quos replevi spiritu prudentiae ut faciant vestes aaron in quibus sanctificatus ministret mihi haec autem erunt vestimenta quae facient rationale et superumerale tunicam et lineam strictam cidarim et balteum facient vestimenta sancta aaron fratri tuo et filiis eius ut sacerdotio fungantur mihi accipientque aurum et hyacinthum et purpuram coccumque bis tinctum et byssum facient autem superumerale de auro et hyacintho ac purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere polymito duas oras iunctas habebit in utroque latere summatum ut in unum redeant ipsaque textura et cuncta operis varietas erit ex auro et hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta sumesque duos lapides onychinos et sculpes in eis nomina filiorum israhel sex nomina in lapide uno et sex reliqua in altero iuxta ordinem nativitatis eorum opere sculptoris et celatura gemmarum sculpes eos nominibus filiorum israhel inclusos auro atque circumdatos et pones in utroque latere superumeralis memoriae filiis israhel portabitque aaron nomina eorum coram domino super utrumque umerum ob recordationem facies et uncinos ex auro et duas catenulas auri purissimi sibi invicem coherentes quas inseres uncinis rationale quoque iudicii facies opere polymito iuxta texturam superumeralis ex auro hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta quadrangulum erit et duplex mensuram palmi habebit tam in longitudine quam in latitudine ponesque in eo quattuor ordines lapidum in primo versu erit lapis sardius et topazius et zmaragdus in secundo carbunculus sapphyrus et iaspis in tertio ligyrius achates et amethystus in quarto chrysolitus onychinus et berillus inclusi auro erunt per ordines suos habebuntque nomina filiorum israhel duodecim nominibus celabuntur singuli lapides nominibus singulorum per duodecim tribus facies in rationali catenas sibi invicem coherentes ex auro purissimo et duos anulos aureos quos pones in utraque rationalis summitate catenasque aureas iunges anulis qui sunt in marginibus eius et ipsarum catenarum extrema duobus copulabis uncinis in utroque latere superumeralis quod rationale respicit facies et duos anulos aureos quos pones in summatibus rationalis et

in oris quae e regione sunt superumeralis et posteriora eius aspiciunt nec non et alios duos anulos aureos qui ponendi sunt in utroque latere superumeralis deorsum quod respicit contra faciem iuncturae inferioris ut aptari possit cum superumerali et stringatur rationale anulis suis cum anulis superumeralis vitta hyacinthina ut maneat iunctura fabrefacta et a se invicem rationale et superumerale nequeant separari portabitque aaron nomina filiorum israhel in rationali iudicii super pectus suum quando ingreditur sanctuarium memoriale coram domino in aeternum pones autem in rationali iudicii doctrinam et veritatem quae erunt in pectore aaron quando ingreditur coram domino et gestabit iudicium filiorum israhel in pectore suo in conspectu domini semper facies et tunicam superumeralis totam hyacinthinam in cuius medio supra erit capitium et ora per gyrum eius textilis sicut fieri solet in extremis vestium partibus ne facile rumpatur deorsum vero ad pedes eiusdem tunicae per circuitum quasi mala punica facies ex hyacintho et purpura et cocco bis tincto mixtis in medio tintinabulis ita ut tintinabulum sit aureum et malum rursumque tintinabulum aliud aureum et malum punicum et vestietur ea aaron in officio ministerii ut audiat sonitus quando ingreditur et egreditur sanctuarium in conspectu domini et non moriatur facies et lamminam de auro purissimo in qua sculpes opere celatoris sanctum domino ligabisque eam vitta hyacinthina et erit super tiamam imminens fronti pontificis portabitque aaron iniquitates eorum quae obtulerint et sanctificaverint filii israhel in cunctis muneribus et donariis suis erit autem lammina semper in fronte eius ut placatus eis sit dominus stringesque tunicam bysso et tiamam byssinam facies et balteum opere plumarii porro filiis aaron tunicas lineas parabis et balteos ac tiaras in gloriam et decorem vestiesque his omnibus aaron fratrem tuum et filios eius cum eo et cunctorum consecrabis manus sanctificabisque illos ut sacerdotio fungantur mihi facies et feminalia linea ut operiant carnem turpitudinis suae a renibus usque ad femina et utentur eis aaron et filii eius quando ingredientur tabernaculum testimonii vel quando adpropinquant ad altare ut ministrent in sanctuario ne iniquitatis rei moriantur legitimum sempiternum erit aaron et semini eius post eum

29

sed et hoc facies ut mihi in sacerdotio consecrentur tolle vitulum de armento et arietes duos immaculatos panesque azymos et crustula absque fermento quae conspersa sint oleo lagana quoque azyma oleo lita de simila triticea cuncta facies et posita in canistro offeres vitulum autem et duos arietes et aaron ac filios eius adplicas ad ostium tabernaculi testimonii cumque laveris patrem cum filiis aqua indues aaron vestimentis suis id est linea et tunica et superumerali et rationali quod constringes balteo et pones tiamam in capite eius et lamminam sanctam super tiamam et oleum unctionis fundes super caput eius atque hoc ritu consecrabitur filios quoque illius adplicas et indues tunicis lineis cingesque balteo aaron scilicet et

liberos eius et inpones eis mitras eruntque sacerdotes mei in religione perpetua postquam initiaveris manus eorum applicabis et vitulum coram tabernaculo testimonii inponentque aaron et filii eius manus super caput illius et mactabis eum in conspectu domini iuxta ostium tabernaculi testimonii sumptumque de sanguine vituli pones super cornua altaris digito tuo reliquum autem sanguinem fundes iuxta basim eius sumes et adipem totum qui operit intestina et reticulum iecoris ac duos renes et adipem qui super eos est et offeres incensum super altare carnes vero vituli et corium et fimum combures foris extra castra eo quod pro peccato sit unum quoque arietum sumes super cuius caput ponent aaron et filii eius manus quem cum mactaveris tolles de sanguine eius et fundes circa altare ipsum autem arietem secabis in frusta lotaque intestina eius ac pedes pones super concisas carnes et super caput illius et offeres totum arietem in incensum super altare oblatio est domini odor suavissimus victimae dei tolles quoque arietem alterum super cuius caput aaron et filii eius ponent manus quem cum immolaveris sumes de sanguine ipsius et pones super extremum dextrae auriculae aaron et filiorum eius et super pollices manus eorum et pedis dextri fundesque sanguinem super altare per circuitum cumque tuleris de sanguine qui est super altare et de oleo unctionis asperges aaron et vestes eius filios et vestimenta eorum consecratisque et ipsis et vestibus tolles adipem de ariete et caudam et arvinam quae operit vitalia ac reticulum iecoris et duos renes atque adipem qui super eos est armumque dextrum eo quod sit aries consecrationum tortam panis unius crustulum conspersum oleo laganum de canistro azymorum quod positum est in conspectu domini ponesque omnia super manus aaron et filiorum eius et sanctificabis eos elevans coram domino suscipiesque universa de manibus eorum et incendes super altare in holocaustum odorem suavissimum in conspectu domini quia oblatio eius est sumes quoque pectusculum de ariete quo initiatus est aaron sanctificabisque illud elatum coram domino et cedit in partem tuam sanctificabis et pectusculum consecratum et armum quem de ariete separasti quo initiatus est aaron et filii eius cedentque in partem aaron et filiorum eius iure perpetuo a filiis israel quia primitiva sunt et initia de victimis eorum pacificis quae offerunt domino vestem autem sanctam qua utitur aaron habebunt filii eius post eum ut unquantur in ea et consecrentur manus eorum septem diebus utetur illa qui pontifex pro eo fuerit constitutus de filiis eius et qui ingreditur tabernaculum testimonii ut ministret in sanctuario arietem autem consecrationum tolles et coques carnes eius in loco sancto quibus vescetur aaron et filii eius panes quoque qui sunt in canistro in vestibulo tabernaculi testimonii comedent ut sit placabile sacrificium et sanctificentur offerentium manus alienigena non vescetur ex eis quia sancti sunt quod si remanserit de carnibus consecratis sive de panibus usque mane combures reliquias igni non comedentur quia sanctificata sunt omnia quae praecepi tibi facies super aaron et filii eius septem diebus consecrabis manus eorum et vitulum pro peccato offeres per singulos dies ad ex-

piandum mundabisque altare cum immolaris expiationis hostiam et ungues illud in sanctificationem septem diebus expiabis altare et sanctificabis et erit sanctum sanctorum omnis qui tetigerit illud sanctificabitur hoc est quod facies in altari agnos anniculos duos per singulos dies iugiter unum agnum mane et alterum vespere decimam partem similae conspersae oleo tunso quod habeat mensuram quartam partem hin et vinum ad libandum eiusdem mensurae in agno uno alterum vero agnum offeres ad vespem iuxta ritum matutinae oblationis et iuxta ea quae diximus in odorem suavitatis sacrificium domino oblatione perpetua in generationes vestras ad ostium tabernaculi testimonii coram domino ubi constituam ut loquar ad te ibique praeicipiam filiis israel et sanctificabitur altare in gloria mea sanctificabo et tabernaculum testimonii cum altari et aaron cum filiis eius ut sacerdotio fungantur mihi et habitabo in medio filiorum israel eroque eis deus et scient quia ego dominus deus eorum qui eduxi eos de terra aegypti ut manerem inter illos ego dominus deus ipsorum

30

facies quoque altare in adolendum thymiama de lignis sethim habens cubitum longitudinis et alterum latitudinis id est quadrangulum et duos cubitos in altitudine cornua ex ipso procedent vestesque illud auro purissimo tam craticulum eius quam parietes per circuitum et cornua faciesque ei coronam aureolam per gyrum et duos anulos aureos sub corona per singula latera ut mittantur in eos vectes et altare portetur ipsos quoque vectes facies de lignis sethim et inaurabis ponesque altare contra velum quod ante arcam pendet testimonii coram propitiatorio quo tegitur testimonium ubi loquar tibi et adolebit incensum super eo aaron suave fragrans mane quando componet lucernas incendet illud et quando conlocat eas ad vespem uret thymiama sempiternum coram domino in generationes vestras non offeretis super eo thymiama compositionis alterius nec oblationem et victimam nec liba libabitis et deprecabitur aaron super cornua eius semel per annum in sanguine quod oblatum est pro peccato et placabit super eo in generationibus vestris sanctum sanctorum erit domino locutusque est dominus ad mosem dicens quando tuleris summam filiorum israel iuxta numerum dabunt singuli pretium pro animabus suis domino et non erit plaga in eis cum fuerint recensiti hoc autem dabit omnis qui transit ad nomen dimidium sicli iuxta mensuram templi siclus viginti obolos habet media pars sicli offeretur domino qui habetur in numero a viginti annis et supra dabit pretium dives non addet ad medium sicli et pauper nihil minuet susceptamque pecuniam quae conlata est a filiis israel trades in usus tabernaculi testimonii ut sit monumentum eorum coram domino et propietur animabus illorum locutusque est dominus ad mosem dicens facies et labium aeneum cum basi sua ad lavandum ponesque illud inter tabernaculum testimonii et altare et missa aqua lavabunt in eo aaron et filii eius manus suas ac pedes quando ingressuri sunt tabernaculum testimonii et quando accessuri ad

altare ut offerant in eo thymiama domino ne forte moriantur legitimum sempiternum erit ipsi et semini eius per successiones locutusque est dominus ad mosen dicens sume tibi aromata prima et zmyrnae electae quingentos siclos et cinnamomi medium id est ducentos quinquaginta calami similiter ducentos quinquaginta cassiae autem quingentos siclos in pondere sanctuarii olei de olivetis mensuram hin faciesque unctionis oleum sanctum unguentum compositum opere unguentarii et ungues ex eo tabernaculum testimonii et arcam testamenti mensamque cum vasis suis candelabrum et utensilia eius altaria thymiamatis et holocausti et universam suppellectilem quae ad cultum eorum pertinent sanctificabisque omnia et erunt sancta sanctorum qui tetigerit ea sanctificabitur aaron et filios eius ungues sanctificabisque eos ut sacerdotio fungantur mihi filiis quoque israel dices hoc oleum unctionis sanctum erit mihi in generationes vestras caro hominis non unguetur ex eo et iuxta compositionem eius non facietis aliud quia sanctificatum est et sanctum erit vobis homo quicumque tale composuerit et dederit ex eo alieno exterminabitur de populo suo dixitque dominus ad mosen sume tibi aromata stacten et onycha galbanen boni odoris et tus lucidissimum aequalis ponderis erunt omnia faciesque thymiama compositum opere unguentarii mixtum diligenter et purum et sanctificatione dignissimum cumque in tenuissimum pulverem universa confuderis pones ex eo coram testimonio tabernaculi in quo loco apparebo tibi sanctum sanctorum erit vobis thymiama talem compositionem non facietis in usus vestros quia sanctum est domino homo quicumque fecerit simile ut odore illius perfruatur peribit de populis suis

31

locutusque est dominus ad mosen dicens ecce vocavi ex nomine beselehel filium uri filii hur de tribu iuda et implevi eum spiritu dei sapientia intellegentia et scientia in omni opere ad excogitandum fabre quicquid fieri potest ex auro et argento et aere marmore et gemmis et diversitate lignorum dedique ei socium hooliab filium achisamech de tribu dan et in corde omnis eruditi posui sapientiam ut faciant cuncta quae praecepi tibi tabernaculum foederis et arcam testimonii et propitiatorium quod super eam est et cuncta vasa tabernaculi mensamque et vasa eius candelabrum purissimum cum vasis suis et altaria thymiamatis et holocausti et omnia vasa eorum labium cum basi sua vestes sanctas in ministerio aaron sacerdoti et filiis eius ut fungantur officio suo in sacris oleum unctionis et thymiama aromaticum in sanctuario omnia quae praecepi tibi facient et locutus est dominus ad mosen dicens loquere filiis israel et dices ad eos videte ut sabbatum meum custodiatis quia signum est inter me et vos in generationibus vestris ut sciatis quia ego dominus qui sanctifico vos custodite sabbatum sanctum enim vobis qui polluerit illud morte morietur qui fecerit in eo opus peribit anima illius de medio populi sui sex diebus facietis opus in die septimo sabbatum est requies sancta domino omnis qui fecerit opus in hac

die morietur custodiant filii israel sabbatum et celebrent illud in generationibus suis pactum est sempiternum inter me et filios israel signumque perpetuum sex enim diebus fecit dominus caelum et terram et in septimo ab opere cessavit dedit quoque mosi completis huiuscemodi sermonibus in monte sinai duas tabulas testimonii lapideas scriptas digito dei

32

videns autem populus quod moram faceret descendendi de monte mores congregatus adversus aaron ait surge fac nobis deos qui nos praecedant mosi enim huic viro qui nos eduxit de terra aegypti ignoramus quid acciderit dixitque ad eos aaron tollite in aures aureas de uxorum filiorumque et filiarum vestrarum auribus et adferite ad me fecit populus quae iusserat deferens in aures ad aaron quas cum ille accepisset formavit opere fusorio et fecit ex eis vitulum conflatilem dixeruntque hii sunt dii tui israel qui te eduxerunt de terra aegypti quod cum vidisset aaron aedificavit altare coram eo et praeconis voce clamavit dicens cras sollempnitas domini est surgesque mane obtulerunt holocausta et hostias pacificas et sedit populus comedere ac bibere et surrexerunt ludere locutus est autem dominus ad mosen vade descende peccavit populus tuus quem eduxisti de terra aegypti recesserunt cito de via quam ostendisti eis feceruntque sibi vitulum conflatilem et adoraverunt atque immolantes ei hostias dixerunt isti sunt dii tui israel qui te eduxerunt de terra aegypti rursumque ait dominus ad mosen cerno quod populus iste durae cervicis sit dimitte me ut irascatur furor meus contra eos et deleam eos faciamque te in gentem magnam mores autem orabat dominum deum suum dicens cur domine irascitur furor tuus contra populum tuum quem eduxisti de terra aegypti in fortitudine magna et in manu robusta ne quaeso dicant aegyptii callide eduxit eos ut interficeret in montibus et deleat e terra quiescat ira tua et esto placabilis super nequitia populi tui recordare abraham isaac et israel servorum tuorum quibus iurasti per temet ipsum dicens multiplicabo semen vestrum sicut stellas caeli et universam terram hanc de qua locutus sum dabo semini vestro et possidebitis eam semper placatusque est dominus ne faceret malum quod locutus fuerat adversus populum suum et reversus est mores de monte portans duas tabulas testimonii manu scriptas ex utraque parte et factas opere dei scriptura quoque dei erat sculpta in tabulis audiens autem iosue tumultum populi vociferantis dixit ad mosen ululatus pugnae auditur in castris qui respondit non est clamor adhortantium ad pugnam neque vociferatio compellentium ad fugam sed vocem cantantium ego audio cumque adpropinquasset ad castra vidit vitulum et choros iratosque valde proiecit de manu tabulas et confregit eas ad radices montis arripiensque vitulum quem fecerant conbussit et contrivit usque ad pulverem quem sparsit in aqua et dedit ex eo potum filiis israel dixitque ad aaron quid tibi fecit hic populus ut induceres super eum peccatum maximum cui ille respondit ne indignetur domi-

nus meus tu enim nosti populum istum quod pronus sit ad malum dixerunt mihi fac nobis deos qui praecedant nos huic enim mosi qui nos eduxit de terra aegypti nescimus quid acciderit quibus ego dixi quis vestrum habet aurum tulerunt et dederunt mihi et proieci illud in ignem egressusque est hic vitulus videns ergo moyses populum quod esset nudatus spoliaverat enim eum aaron propter ignominiam sordis et inter hostes nudum constituerat et stans in porta castrorum ait si quis est domini iungatur mihi congregatique sunt ad eum omnes filii levi quibus ait haec dicit dominus deus israhel ponat vir gladium super femur suum ite et redite de porta usque ad portam per medium castrorum et occidat unusquisque fratrem et amicum et proximum suum fecerunt filii levi iuxta sermonem mosi cecideruntque in die illo quasi tria milia hominum et ait moyses consecrasti manus vestras hodie domino unusquisque in filio et fratre suo ut detur vobis benedictio facto autem die altero locutus est moyses ad populum peccastis peccatum maximum ascendam ad dominum si quo modo eum quivero deprecari pro scelere vestro reversusque ad dominum ait obsecro peccavit populus iste peccatum magnum feceruntque sibi deos aureos aut dimitte eis hanc noxam aut si non facis dele me de libro tuo quem scripsisti cui respondit dominus qui peccaverit mihi delebo eum de libro meo tu autem vade et duc populum istum quo locutus sum tibi angelus meus praecedet te ego autem in die ultionis visitabo et hoc peccatum eorum percussit ergo dominus populum pro reatu vituli quem fecit aaron

33

locutusque est dominus ad moesen vade ascende de loco isto tu et populus tuus quem eduxisti de terra aegypti in terram quam iuravi abraham isaac et iacob dicens semini tuo dabo eam et mittam praecursorem tui angelum ut eiciam chanaanem et amorreum et hettheum et ferezeum et eveum et iebuseum et intres in terram fluentem lacte et melle non enim ascendam tecum quia populus durae cervicis est ne forte disperdam te in via audiens populus sermonem hunc pessimum luxit et nullus ex more indutus est cultu suo dixitque dominus ad moesen loquere filiis israhel populus durae cervicis es semel ascendam in medio tui et delebo te iam nunc depone ornatum tuum ut sciam quid faciam tibi deposuerunt ergo filii israhel ornatum suum a monte horeb moyses quoque tollens tabernaculum tetendit extra castra procul vocavitque nomen eius tabernaculum foederis et omnis populus qui habebat aliquam quaestionem egrediebatur ad tabernaculum foederis extra castra cumque egrederetur moyses ad tabernaculum surgebat universa plebs et stabat unusquisque in ostio papilionis sui aspiciabantque tergum mosi donec ingrederetur tentorium ingresso autem illo tabernaculum foederis descendebat columna nubis et stabat ad ostium loquebaturque cum mosi cernentibus universis quod columna nubis staret ad ostium tabernaculi stabantque ipsi et adorabant per fores tabernaculorum suorum loquebatur autem dominus ad moesen facie ad faciem sicut loqui solet homo ad amicum

suum cumque ille reverteretur in castra minister eius iosue filius nun puer non recedebat de tabernaculo dixit autem moyses ad dominum praecipis ut educam populum istum et non indicas mihi quem missurus es mecum praesertim cum dixeris novi te ex nomine et invenisti gratiam coram me si ergo inveni gratiam in conspectu tuo ostende mihi viam tuam ut sciam te et inveniam gratiam ante oculos tuos respice populum tuum gentem hanc dixitque dominus facies mea praecedet te et requiem dabo tibi et ait moyses si non tu ipse praecedes ne educas nos de loco isto in quo enim scire poterimus ego et populus tuus invenisse nos gratiam in conspectu tuo nisi ambulaveris nobiscum ut glorificemur ab omnibus populis qui habitant super terram dixit autem dominus ad moesen et verbum istud quod locutus es faciam invenisti enim gratiam coram me et te ipsum novi ex nomine qui ait ostende mihi gloriam tuam respondit ego ostendam omne bonum tibi et vocabo in nomine domini coram te et miserebor cui voluero et clemens ero in quem mihi placuerit rursusque ait non poteris videre faciem meam non enim videbit me homo et vivet et iterum ecce inquit est locus apud me stabis super petram cumque transibit gloria mea ponam te in foramine petrae et protegam dextera mea donec transeam tollamque manum meam et videbis posteriora mea faciem autem meam videre non poteris

34

ac deinceps praecide ait tibi duas tabulas lapideas instar priorum et scribam super eas verba quae habuerunt tabulae quas fregisti esto paratus mane ut ascendas statim in montem sinai stabisque mecum super verticem montis nullus ascendat tecum nec videatur quispiam per totum montem boves quoque et oves non pascantur e contra excidit ergo duas tabulas lapideas quales ante fuerant et de nocte consurgens ascendit in montem sinai sicut ei praeceperat dominus portans secum tabulas cumque descendisset dominus per nubem stetit moyses cum eo invocans nomen domini quo transeunte coram eo ait dominator domine deus misericors et clemens patiens et multae miserationis ac verus qui custodis misericordiam in milia qui auferis iniquitatem et scelera atque peccata nullusque apud te per se innocens est qui reddis iniquitatem patrum in filiis ac nepotibus in tertiam et quartam progeniem festinusque moyses curvatus est pronus in terram et adorans ait si inveni gratiam in conspectu tuo domine obsecro ut gradiaris nobiscum populus enim durae cervicis est et auferas iniquitates nostras atque peccata nosque possideas respondit dominus ego inibo pactum videntibus cunctis signa faciam quae numquam sunt visa super terram nec in ullis gentibus ut cernat populus in cuius es medio opus domini terribile quod facturus sum observa cuncta quae hodie mando tibi ego ipse eiciam ante faciem tuam amorreum et chanaanem et hettheum ferezeum quoque et eveum et iebuseum cave ne umquam cum habitatoribus terrae illius iungas amicitias quae tibi sint in ruinam sed aras eorum destrue confringe statuas lucosque succide noli adorare deum alienum dominus zelotes

nomen eius deus est aemulator ne in eas pactum cum hominibus illarum regionum ne cum fornicati fuerint cum diis suis et adoraverint simulacra eorum vocet te quispiam ut comedas de immolatis nec uxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis ne postquam ipsae fuerint fornicatae fornicari faciant et filios tuos in deos suos deos conflatis non facies tibi sollemnitatem azymorum custodies septem diebus vesceris azymis sicut praecepi tibi in tempore mensis novorum mense enim verni temporis egressus es de aegypto omne quod aperit vulvam generis masculini meum erit de cunctis animantibus tam de bubus quam de ovibus meum erit primogenitum asini redimes ove sin autem nec pretium pro eo dederis occidetur primogenitum filiorum tuorum redimes nec apparebis in conspectu meo vacuus sex diebus operaberis die septimo cessabis arare et metere sollemnitatem ebdomadarum facies tibi in primitiis frugum messis tuae triticeae et sollemnitatem quando redeunte anni tempore cuncta conduntur tribus temporibus anni apparebit omne masculinum tuum in conspectu omnipotentis domini dei israel cum enim tulero gentes a facie tua et dilatavero terminos tuos nullus insidiabitur terrae tuae ascendente te et apparente in conspectu domini dei tui ter in anno non immolabis super fermento sanguinem hostiae meae neque residabit mane de victima sollemnitatis phase primitias frugum terrae tuae offeres in domum domini dei tui non coques hedum in lacte matris suae dixitque dominus ad mosen scribe tibi verba haec quibus et tecum et cum israel pepigi foedus fecit ergo ibi cum domino quadraginta dies et quadraginta noctes panem non comedit et aquam non bibit et scripsit in tabulis verba foederis decem cumque descenderet moyses de monte sinai tenebat duas tabulas testimonii et ignorabat quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis dei videntes autem aaron et filii israel cornutam mosi faciem timuerunt prope accedere vocatique ab eo reversi sunt tam aaron quam principes synagogae et postquam locutus est venerunt ad eum etiam omnes filii israel quibus praecepit cuncta quae audiverat a domino in monte sinai impletisque sermonibus posuit velamen super faciem suam quod ingressus ad dominum et loquens cum eo auferbat donec exiret et tunc loquebatur ad filios israel omnia quae sibi fuerant imperata qui videbant faciem egredientis mosi esse cornutam sed operiebat rursus ille faciem suam si quando loquebatur ad eos

35

igitur congregata omni turba filiorum israel dixit ad eos haec sunt quae iussit dominus fieri sex diebus facietis opus septimus dies erit vobis sanctus sabbatum et requies domini qui fecerit opus in eo occidetur non succendetis ignem in omnibus habitaculis vestris per diem sabbati et ait moyses ad omnem catervam filiorum israel iste est sermo quem praecepit dominus dicens separate apud vos primitias domino omnis voluntarius et proni animi offerat eas domino aurum et argentum et aes hyacinthum purpuram coccumque bis tinctum et byssum pilos

caprarum et pelles arietum rubricatas et ianthinas ligna setthim et oleum ad luminaria concinnanda et ut conficiatur unguentum et thymiaa suavissimum lapides onychinos et gemmas ad ornatum superumeralis et rationalis quisquis vestrum est sapiens veniat et faciat quod dominus imperavit tabernaculum scilicet et tectum eius atque operimentum anulos et tabulata cum vectibus paxillis et bases arcam et vectes propitiatorium et velum quod ante illud oppanditur mensam cum vectibus et vasis et propositionis panibus candelabrum ad luminaria sustentanda vasa illius et lucernas et oleum ad nutrimenta ignum altare thymiamatis et vectes oleum unctionis et thymiaa ex aromatibus tentorium ad ostium tabernaculi altare holocausti et craticulam eius aeneam cum vectibus et vasis suis labrum et basim eius cortinas atrii cum columnis et basibus tentorium in foribus vestibuli paxillos tabernaculi et atrii cum funiculis suis vestimenta quorum usus est in ministerio sanctuarii vestes aaron pontificis ac filiorum eius ut sacerdotio fungantur mihi egressaque omnis multitudo filiorum israel de conspectu mosi obtulit mente promptissima atque devota primitias domino ad faciendum opus tabernaculi testimonii quicquid in cultum et ad vestes sanctas necessarium erat viri cum mulieribus praebuerunt armillas et innares anulos et dextralia omne vas aureum in donaria domini separatim est si quis habuit hyacinthum purpuram coccumque bis tinctum byssum et pilos caprarum pelles arietum rubricatas et ianthinas argenti et aeris metalla obtulerunt domino lignaque setthim in varios usus sed et mulieres doctae dederunt quae neverant hyacinthum purpuram et vermiculum ac byssum et pilos caprarum sponte propria cuncta tribuentes principes vero obtulerunt lapides onychinos et gemmas ad superumeralis et rationale aromataque et oleum ad luminaria concinnanda et ad praeparandum unguentum ac thymiaa odoris suavissimi componendum omnes viri et mulieres mente devota obtulerunt donaria ut fierent opera quae iusserat dominus per manum mosi cuncti filii israel voluntaria domino dedicaverunt dixitque moyses ad filios israel ecce vocavit dominus ex nomine beselehel filium uri filii hur de tribu iuda implevitque eum spiritu dei sapientiae et intellegentiae et scientiae omni doctrina ad excogitandum et faciendum opus in auro et argento et aere sculpendisque lapidibus et opere carpentario quicquid fabre adinveniri potest dedit in corde eius hooliab quoque filium achisamech de tribu dan ambos eruditv sapientia ut faciant opera abietarii polymitarii ac plumarii de hyacintho et purpura coccumque bis tincto et bysso et texant omnia ac nova quaeque repperiant

36

fecit ergo beselehel et hooliab et omnis vir sapiens quibus dedit dominus sapientiam et intellectum ut scirent fabre operari quae in usus sanctuarii necessaria sunt et quae praecepit dominus cumque vocasset eos moyses et omnem eruditum virum cui dederat deus sapientiam et qui sponte sua obtulerant se ad faciendum opus tradidit eis universa donaria fil-

iorum israel qui cum instarent operi cotidie mane vota populus offerebat unde artifices venire conpulsi dixerunt mosi plus offert populus quam necessarium est iussit ergo moyses praeconis voce cantari nec vir nec mulier quicquam ultra offerat in opere sanctuarii sicque cessatum est a muneribus offerendis eo quod oblata sufficerent et superabundarent feceruntque omnes corde sapientes ad explendum opus tabernaculi cortinas decem de bysso retorta et hyacintho et purpura coccoque bis tincto opere vario et arte polymita quarum una habebat in longitudine viginti octo cubitos et in latitudine quattuor una mensura erat omnium cortinarum coniunxitque cortinas quinque alteram alteri et alias quinque sibi invicem copulavit fecit et ansas hyacinthinas in ora cortinae unius ex utroque latere et in ora cortinae alterius similiter ut contra se invicem venirent ansae et mutuo iungerentur unde et quinquaginta fudit circulos aureos qui morderent cortinarum ansas et fieret unum tabernaculum fecit et saga undecim de pilis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi unum sagum habebat in longitudine cubitos triginta et in latitudine cubitos quattuor unius mensurae erant omnia saga quorum quinque iunxit seorsum et sex alia separatim fecitque ansas quinquaginta in ora sagi unius et quinquaginta in ora sagi alterius ut sibi invicem iungerentur et fibulas aeneas quinquaginta quibus neceretur tectum et unum pallium ex omnibus sagis fieret fecit et operitorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis aliudque desuper velamentum de pellibus ianthinis fecit et tabulas tabernaculi de lignis setthim stantes decem cubitorum erat longitudo tabulae unius et unum ac semis cubitum latitudo retinebat binae incastratae erant per singulas tabulas ut altera alteri iungeretur sic fecit in omnibus tabulis tabernaculi e quibus viginti ad plagam meridianam erant contra austrum cum quadraginta basibus argenteis duae bases sub una tabula ponebantur ex utraque angulorum parte ubi incastratae laterum in angulis terminantur ad plagam quoque tabernaculi quae respicit ad aquilonem fecit viginti tabulas cum quadraginta argenteis basibus duas bases per singulas tabulas contra occidentem vero id est ad eam partem tabernaculi quae mare respicit fecit sex tabulas et duas alias per singulos angulos tabernaculi retro quae iunctae erant deorsum usque sursum et in unam compagem pariter ferebantur ita fecit ex utraque parte per angulos ut octo essent simul tabulae et haberent bases argenteas sedecim binas scilicet bases sub singulis tabulis fecit et vectes de lignis setthim quinque ad continendas tabulas unius lateris tabernaculi et quinque alios ad alterius lateris tabulas coaptandas et extra hos quinque alios vectes ad occidentalem plagam tabernaculi contra mare fecit quoque vectem alium qui per medias tabulas ab angulo usque ad angulum perveniret ipsa autem tabulata deauravit et circulos eorum fecit aureos per quos vectes induci possint quos et ipsos aureis lamminis operuit fecit et velum de hyacintho purpura vermiculo ac bysso retorta opere polymitario varium atque distinctum et quattuor columnas de lignis setthim quas cum capitibus deauravit fuis basibus earum argenteis fecit et ten-

torium in introitu tabernaculi ex hyacintho purpura vermiculo byssoque retorta opere plumarii et columnas quinque cum capitibus suis quas operuit auro basesque earum fudit aeneas

37

fecit autem beselehel et arcam de lignis setthim habentem duos semis cubitos in longitudinem et cubitum ac semissem in latitudinem altitudo quoque uno cubito fuit et dimidio vestivitque eam auro purissimo intus ac foris et fecit illi coronam auream per gyrum conflans quattuor anulos aureos per quattuor angulos eius duos anulos in latere uno et duos in altero vectes quoque fecit de lignis setthim quos vestivit auro et quos misit in anulos qui erant in lateribus arcae ad portandum eam fecit et propitiatorium id est oraculum de auro mundissimo duorum cubitorum et dimidio in longitudine et cubito ac semisse in latitudine duos etiam cherubin ex auro ductili quos posuit ex utraque parte propitiatorii cherub unum in summitate huius partis et cherub alterum in summitate partis alterius duos cherubin in singulis summitatibus propitiatorii extendentes alas et tegentes propitiatorium seque mutuo et illud respectantes fecit et mensam de lignis setthim in longitudine duorum cubitorum et in latitudine unius cubiti quae habebat in altitudine cubitum ac semissem circumdeditque eam auro mundissimo et fecit illi labium aureum per gyrum ipsique labio coronam intrasilem quattuor digitorum et super eandem alteram coronam auream fudit et quattuor circulos aureos quos posuit in quattuor angulis per singulos pedes mensae contra coronam misitque in eos vectes ut possit mensa portari ipsos quoque vectes fecit de lignis setthim et circumdedit eos auro et vasa ad diversos usus mensae acetabula fialas cyatos et turibula ex auro puro in quibus offerenda sunt liba fecit et candelabrum ductile de auro mundissimo de cuius vecte calami scyphi spherulae ac lilia procedebant sex in utroque latere tres calami ex parte una et tres ex altera tres scyphi in nucis modum per calamos singulos spherulaeque simul et lilia et tres scyphi instar nucis in calamo altero spherulaeque simul et lilia aequum erat opus sex calamorum qui procedebant de stipite candelabri in ipso autem vecte erant quattuor scyphi in nucis modum spherulaeque per singulos et lilia et sphaerae sub duobus calamis per loca tria qui simul sex fiunt calami procedentes de vecte uno et sphaerae igitur et calami ex ipso erant universa ductilia de auro purissimo fecit et lucernas septem cum emunctoriis suis et vasa ubi quae emuncta sunt extinguuntur de auro mundissimo talentum auri adpendebat candelabrum cum omnibus vasis suis fecit et altare thymiamatis de lignis setthim habens per quadrum singulos cubitos et in altitudine duos et cuius angulis procedebant cornua vestivitque illud auro purissimo cum craticula ac parietibus et cornibus fecitque ei coronam aureolam per gyrum et duos anulos aureos sub corona per singula latera ut mittantur in eos vectes et possit altare portari ipsos autem vectes fecit de lignis setthim et operuit lamminis aureis composuit et oleum ad sanctificationis unguentum et thymiama de aromatibus

fecit et altare holocausti de lignis setthim quinque cubitorum per quadrum et trium in altitudine cuius cornua de angulis procedebant operuitque illud aeneis lamminis et in usus eius paravit ex aere vasa diversa lebetas forcipes fuscinulas uncinos et ignium receptacula craticulamque eius in modum retis fecit aeneam et subter eam in altaris medio arulam fusis quattuor anulis per totidem retiaculi summitates ad immittendos vectes ad portandum quos et ipsos fecit de lignis setthim et operuit lamminis aeneis induxitque in circulos qui in altaris lateribus eminebant ipsum autem altare non erat solidum sed cavum ex tabulis et intus vacuum fecit et labrum aeneum cum base sua de speculis mulierum quae excubabant in ostio tabernaculi et atrium in cuius australi plaga erant tentoria de bysso retorta cubitorum centum columnae aeneae viginti cum basibus suis capita columnarum et tota operis celatura argentea aequae ad septentrionalis plagam tentoria columnae basesque et capita columnarum eiusdem et mensurae et operis ac metalli erant in ea vero plaga quae occidentem respicit fuere tentoria cubitorum quinquaginta columnae decem cum basibus suis aeneae et capita columnarum celata argentea porro contra orientem quinquaginta cubitorum paravit tentoria e quibus quindecim cubitos columnarum trium cum basibus suis unum tenebat latus et in parte altera quia utraque introitu tabernaculi facit quindecim aequae cubitorum erant tentoria columnae tres et bases totidem cuncta atrii tentoria byssus torta texerat bases columnarum fuere aeneae capita autem earum cum celaturis suis argentea sed et ipsas columnas atrii vestivit argento et in introitu eius opere plumario fecit tentorium ex hyacintho purpura vermiculo ac bysso retorta quod habebat viginti cubitos in longitudine altitudo vero quinque cubitorum erat iuxta mensuram quam cuncta atrii habebant tentoria columnae autem ingressus fuere quattuor cum basibus aeneis capitae earum et celaturae argenteae paxillos quoque tabernaculi et atrii per gyrum fecit aeneos haec sunt instrumenta tabernaculi testimonii quae numerata sunt iuxta praeceptum mosi in caerimonias levitarum per manum ithamar filii aaron sacerdotis quas beselehel filius uri filii hur de tribu iuda domino per moysen iubente conpleverat iuncto sibi socio hooliab filio achisamech de tribu dan qui et ipse artifex lignorum egregius fuit et polymitaris atque plumarii ex hyacintho purpura vermiculo et bysso omne aurum quod expensum est in opere sanctuarii et quod oblatum in donariis viginti novem talentorum fuit et septingentorum triginta siclorum ad mensuram sanctuarii oblatum est autem ab his qui transierant ad numerum a viginti annis et supra de sescentis tribus milibus et quingentis quinquaginta armorum fuerunt praeterea centum talenta argenti e quibus conflatae sunt bases sanctuarii et introitus ubi velum pendet centum bases factae sunt de talentis centum singulis talentis per bases singulas supputatis de mille autem septingentis et septuaginta

quinque fecit capita columnarum quas et ipsas vestivit argento aeris quoque oblata sunt talenta septuaginta duo milia et quadringenti supra sicli ex quibus fusae sunt bases in introitu tabernaculi testimonii et altare aeneum cum craticula sua omniaque vasa quae ad usum eius pertinent et bases atrii tam in circuitu quam in ingressu eius et paxilli tabernaculi atque atrii per gyrum

de hyacintho vero et purpura vermiculo ac bysso fecit vestes quibus indueretur aaron quando ministrabat in sanctis sicut praecepit dominus mosi fecit igitur supermerale de auro hyacintho et purpura coccoque bis tincto et bysso retorta opere polymitario inciditque bratteas aureas et extenuavit in fila ut possint torqueri cum priorum colorum subtemine duasque oras sibi invicem copulatas in utroque latere summitatibus et balteum ex hisdem coloribus sicut praeceperat dominus mosi paravit et duos lapides onychinos adstrictos et inclusos auro et sculptos arte gemmaria nominibus filiorum israhel posuitque eos in lateribus supermeralis in monumentum filiorum israhel sicut praeceperat dominus mosi fecit et rationale opere polymito iuxta opus supermeralis ex auro hyacintho purpura coccoque bis tincto et bysso retorta quadrangulum duplex mensurae palmi et posuit in eo gemmarum ordines quattuor in primo versu erat sardius topazius smaragdus in secundo carbunculus sapphyrus iaspis in tertio ligyrius achates amethystus in quarto chrysolitus onychinus berillus circumdati et inclusi auro per ordines suos ipsique lapides duodecim sculpti erant nominibus duodecim tribuum israhel singuli per nomina singulorum fecerunt in rationali et catenulis sibi invicem coherentes de auro purissimo et duos uncinos totidemque anulos aureos porro anulos posuerunt in utroque latere rationalis e quibus penderent duae catenae aureae quas inseruerunt uncinis qui in supermeralis angulis eminebant haec et ante et retro ita conveniebant sibi ut supermerale et rationale mutuo necerentur stricta ad balteum et anulis fortius copulata quos iungebat vitta hyacinthina ne laxae fluere et a se invicem moverentur sicut praecepit dominus mosi fecerunt quoque tunicam supermeralis totam hyacinthinam et capitium in superiori parte contra medium oramque per gyrum capitii textilem deorsum autem ad pedes mala punica ex hyacintho purpura vermiculo ac bysso retorta et tintinabula de auro mundissimo quae posuerunt inter mala granata in extrema parte tunicae per gyrum tintinabulum aureum et malum punicum quibus ornatus incedebat pontifex quando ministerio fungebatur sicut praecepit dominus mosi fecerunt et tunicas byssinas opere textili aaron et filiis eius et mitras cum coronulis suis ex bysso feminalia quoque linea byssina cingulum vero de bysso retorta hyacintho purpura ac vermiculo distinctum arte plumaria sicut praecepit dominus mosi fecerunt et lamminas sacrae venerationis de auro purissimo scripseruntque in ea opere gemmarum sanctum domini et strinxerunt eam cum mitra vitta hyacinthina

sicut praecepit dominus mosi perfectum est igitur omne opus tabernaculi et tecti testimonii feceruntque filii israhel cuncta quae praeceperat dominus mosi et obtulerunt tabernaculum et tectum et universam suppellectilem anulos tabulas vectes columnas ac bases opertorium de pellibus arietum rubricatis et aliud operimentum de ianthinis pellibus velum arcam vectes propitiatorium mensam cum vasis et propositionis panibus candelabrum lucernas et utensilia eorum cum oleo altare aureum et unguentum thymiana ex aromatibus et tentorium in introitu tabernaculi altare aeneum retiaculum vectes et vasa eius omnia labrum cum basi sua tentoria atrii et columnas cum basibus suis tentorium in introitu atrii funiculosque illius et paxillos nihil ex vasis defuit quae in ministerium tabernaculi et in tectum foederis iussa sunt fieri vestes quoque quibus sacerdotes utuntur in sanctuario aaron scilicet et filii eius obtulerunt filii israhel sicut praeceperat dominus quae postquam moyses cuncta vidit expleta benedixit eis

40

locutusque est dominus ad mosen dicens mense primo die prima mensis eriges tabernaculum testimonii et pones in eo arcam dimittesque ante illam velum et inlata mensa pones super eam quae rite praecepta sunt candelabrum stabit cum lucernis suis et altare aureum in quo adoletur incensum coram arca testimonii tentorium in introitu tabernaculi pones et ante illud altare holocausti labrum inter altare et tabernaculum quod implebis aqua circumdabisque atrium tentorii et ingressum eius et adsumpto unctionis oleo ungues tabernaculum cum vasis suis ut sanctificentur altare holocausti et omnia vasa eius labrum cum basi sua omnia unctionis oleo consecrabis ut sint sancta sanctorum adplicabisque aaron et filios eius ad fores tabernaculi testimonii et lotos aqua indues sanctis vestibus ut ministrent mihi et unctio eorum in sacerdotium proficiat sempiternum fecitque moyses omnia quae praeceperat dominus igitur mense primo anni secundi in prima die mensis conlocatum est tabernaculum erexitque illud moyses et posuit tabulas ac bases et vectes statuitque columnas et expandit tectum super tabernaculum inposito desuper operimento sicut dominus imperarat posuit et testimonium in arca subditis infra vectibus et oraculum desuper cumque intulisset arcam in tabernaculum adpendit ante eam velum ut expleret domini iussionem posuit et mensam in tabernaculo testimonii ad plagam septentrionalem extra velum ordinatis coram propositionis panibus sicut praeceperat dominus mosi posuit et candelabrum in tabernaculo testimonii e regione mensae in parte australi locatis per ordinem lucernis iuxta praeceptum domini posuit et altare aureum sub tecto testimonii contra velum et adolevit super eo incensum aromatum sicut iusserat dominus posuit et tentorium in introitu tabernaculi et altare holocausti in vestibulo testimonii offerens in eo holocaustum et sacrificia ut dominus imperarat labrum quoque statuit inter tabernaculum testimonii et altare implens illud aqua laveruntque moyses et aaron ac filii eius

manus suas et pedes cum ingrederentur tectum foederis et accederent ad altare sicut praeceperat dominus erexit et atrium per gyrum tabernaculi et altaris ducto in introitu eius tentorio postquam cuncta perfecta sunt operuit nubes tabernaculum testimonii et gloria domini implevit illud nec poterat moyses ingredi tectum foederis nube operiente omnia et maiestate domini coruscante quia cuncta nubes operuerat si quando nubes tabernaculum deserebat proficisciebantur filii israhel per turmas suas si pendebat desuper manebant in eodem loco nubes quippe domini incubabat per diem tabernaculo et ignis in nocte videntibus populis israhel per cunctas mansiones suas

vocavit autem mosen et locutus est ei dominus de tabernaculo testimonii dicens loquere filiis israhel et dices ad eos homo qui obtulerit ex vobis hostiam domino de pecoribus id est de bubus et ovibus offerens victimas si holocaustum fuerit eius oblatio ac de armento masculum immaculatum offeret ad ostium tabernaculi testimonii ad placandum sibi dominum ponetque manus super caput hostiae et acceptabilis erit atque in expiationem eius proficiens immolabitque vitulum coram domino et offerent filii aaron sacerdotes sanguinem eius fundentes super altaris circuitum quod est ante ostium tabernaculi detractaque pelle hostiae artus in frusta cadent et subicient in altari ignem strue lignorum ante composita et membra quae caesa sunt desuper ordinantes caput videlicet et cuncta quae adherent iecori intestinis et pedibus lotis aqua adolebitque ea sacerdos super altare in holocaustum et suavem odorem domino quod si de pecoribus oblatio est de ovibus sive de capris holocaustum anniculum et absque macula offeret immolabitque ad latus altaris quod respicit ad aquilonem coram domino sanguinem vero illius fundent super altare filii aaron per circuitum dividentes membra caput et omnia quae adherent iecori et inponent super ligna quibus subiciendus est ignis intestina vero et pedes lavabunt aqua et oblata omnia adolebit sacerdos super altare in holocaustum et odorem suavissimum domino sin autem de avibus holocausti oblatio fuerit domino de turturibus et pullis columbae offeret eam sacerdos ad altare et retorto ad collum capite ac rupto vulneris loco decurrere faciet sanguinem super crepidinem altaris vesiculam vero gutturi et plumas proiciet propter altare ad orientalem plagam in loco in quo cineres effundi solent confringetque ascellas eius et non secabit nec ferro dividet eam et adolebit super altare lignis igne subposito holocaustum est et oblatio suavissimi odoris domino

anima cum obtulerit oblationem sacrificii domino simila erit eius oblatio fundetque super eam oleum et ponet tus ac deferet ad filios aaron sacerdotes quorum unus tollet pugillum plenum similiae et olei ac totum tus et ponet memoriale super altare in odorem suavissimum domino quod autem reliquum fuerit de sacrificio erit aaron et filiorum eius sanctum sanctorum de oblationibus domini cum autem obtuleris sacrificium coctum in clibano de simila panes scilicet absque fermento conspersos oleo et lagana azyma oleo lita si oblatio tua fuerit de sartagine similiae conspersae oleo et absque fermento divides eam minutatim et fundes supra oleum sin autem de craticula sacrificium aequae simila oleo conspergetur quam offeres domino tradens manibus sacerdotis qui cum obtulerit eam tollet memoriale de sacrificio et adolebit super altare in odorem suavitatis domino quicquid autem reliquum est erit aaron et filiorum eius sanctum sanctorum de oblationibus domini omnis oblatio quae offertur domino absque fermento fiet nec

quicquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio domini primitias tantum eorum offeretis et munera super altare vero non ponentur in odorem suavitatis quicquid obtuleris sacrificii sale condies nec auferes sal foederis dei tui de sacrificio tuo in omni oblatione offeres sal sin autem obtuleris munus primarum frugum tuarum domino de spiciis adhuc virentibus torres eas igni et confringes in morem farris et sic offeres primitias tuas domino fundens supra oleum et tus inponens quia oblatio domini est de qua adolebit sacerdos in memoriam muneris partem farris fracti et olei ac totum tus

quod si hostia pacificorum fuerit eius oblatio et de bubus voluerit offerre marem sive feminam immaculata offeret coram domino ponetque manum super caput victimae suae quae immolabitur in introitu tabernaculi fundentque filii aaron sacerdotes sanguinem per circuitum altaris et offerent de hostia pacificorum in oblationem domini adipem qui operit vitalia et quicquid pinguedinis intrinsecus est duos renes cum adipe quo teguntur ilia et reticulum iecoris cum renunculis adolebuntque ea super altare in holocaustum lignis igne subposito in oblationem suavisimi odoris domino si vero de ovibus fuerit eius oblatio et pacificorum hostia sive masculum sive feminam obtulerit immaculata erunt si agnum obtulerit coram domino ponet manum super caput victimae suae quae immolabitur in vestibulo tabernaculi testimonii fundentque filii aaron sanguinem eius per altaris circuitum et offerent de pacificorum hostia sacrificium domino adipem et caudam totam cum renibus et pinguedinem quae operit ventrem atque universa vitalia et utrumque renunculum cum adipe qui est iuxta ilia reticulumque iecoris cum renunculis et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum ignis et oblationis domini si capra fuerit eius oblatio et obtulerit eam domino ponet manum suam super caput eius immolabitque eam in introitu tabernaculi testimonii et fundent filii aaron sanguinem eius per altaris circuitum tollentque ex ea in pastum ignis dominici adipem qui operit ventrem et qui tegit universa vitalia duos renunculos cum reticulo qui est super eos iuxta ilia et arvinam iecoris cum renunculis adolebitque ea sacerdos super altare in alimoniam ignis et suavissimi odoris omnis adeptus domini erit iure perpetuo in generationibus et cunctis habitaculis vestris nec adipem nec sanguinem omnino comedetis

locutusque est dominus ad mosen dicens loquere filiis israhel anima cum peccaverit per ignorantiam et de universis mandatis domini quae praecepit ut non fierent quippiam fecerit si sacerdos qui est unctus peccaverit delinquere faciens populum offeret pro peccato suo vitulum immaculatum domino et adducet illum ad ostium tabernaculi testimonii coram domino ponetque manum super caput eius et immolabit eum domino hauriet quoque de sanguine vit-

uli inferens illud in tabernaculum testimonii cumque intinxerit digitum in sanguinem asperget eo septies coram domino contra velum sanctuarii ponetque de eodem sanguine super cornua altaris thymiamatis gratissimi domino quod est in tabernaculo testimonii omnem autem reliquum sanguinem fundet in basim altaris holocausti in introitu tabernaculi et adipem vituli auferet pro peccato tam eum qui operit vitalia quam omnia quae intrinsecus sunt duos renunculos et reticulum quod est super eos iuxta ilia et adipem iecoris cum renunculis sicut auferetur de vitulo hostiae pacificorum et adolebit ea super altare holocausti pellem vero et omnes carnes cum capite et pedibus et intestinis et fimo et reliquo corpore efferet extra castra in locum mundum ubi cineres effundi solent incendetque ea super lignorum struem quae in loco effusorum cinerum cremabuntur quod si omnis turba israhel ignoraverit et per inperitiam fecerit quod contra mandatum domini est et postea intellexerit peccatum suum offeret vitulum pro peccato adducetque eum ad ostium tabernaculi et ponent seniores populi manus super caput eius coram domino immolatoque vitulo in conspectu domini inferet sacerdos qui unctus est de sanguine eius in tabernaculum testimonii tincto digito aspergens septies contra velum ponetque de eodem sanguine in cornibus altaris quod est coram domino in tabernaculo testimonii reliquum autem sanguinem fundet iuxta basim altaris holocaustorum quod est in ostio tabernaculi testimonii omnemque eius adipem tollet et adolebit super altare sic faciens et de hoc vitulo quomodo fecit et prius et rogante pro eis sacerdote propitius erit dominus ipsum autem vitulum efferet extra castra atque comburet sicut et priorem vitulum quia pro peccato est multitudinis si peccaverit princeps et fecerit unum e pluribus per ignorantiam quod domini lege prohibetur et postea intellexerit peccatum suum offeret hostiam domino hircum de capris immaculatum ponetque manum suam super caput eius cumque immolaverit eum in loco ubi solet mactari holocaustum coram domino quia pro peccato est tinguet sacerdos digitum in sanguine hostiae pro peccato tangens cornua altaris holocausti et reliquum fundens ad basim eius adipem vero adolebit supra sicut in victimis pacificorum fieri solet rogabitque pro eo et pro peccato eius ac dimittetur ei quod si peccaverit anima per ignorantiam de populo terrae ut faciat quicquam ex his quae domini lege prohibentur atque delinquat et cognoverit peccatum suum offeret capram immaculatam ponetque manum super caput hostiae quae pro peccato est et immolabit eam in loco holocausti tolletque sacerdos de sanguine in digito suo et tangens cornua altaris holocausti reliquum fundet ad basim eius omnem autem adipem auferens adipem sicut auferri solet de victimis pacificorum adolebit super altare in odorem suavitatis domino rogabitque pro eo et dimittetur ei sin autem de pecoribus obtulerit victimam pro peccato ovem scilicet immaculatam ponet manum super caput eius et immolabit eam in loco ubi solent holocaustorum caedi hostiae sumetque sacerdos de sanguine eius digito suo et tangens cornua altaris holocausti reliquum fundet ad basim eius omnem quoque auferens adipem sicut auferri solet adeps

arietis qui immolatur pro pacificis et cremabit super altare in incensum domini rogabitque pro eo et pro peccato eius et dimittetur illi

5

si peccaverit anima et audierit vocem iurantis testisque fuerit quod aut ipse vidit aut conscius est nisi indicaverit portabit iniquitatem suam anima quae tegerit aliquid inmundum sive quod occisum a bestia est aut per se mortuum vel quodlibet aliud reptile et oblita fuerit inmunditiae suae rea est et deliquit et si tegerit quicquam de inmunditia hominis iuxta omnem impuritatem qua pollui solet oblitaque cognoverit postea subiacebit delicto anima quae iuraverit et protulerit labiis suis ut vel male quid faceret vel bene et id ipsum iuramento et sermone firmaverit oblitaque postea intellexerit delictum suum agat paenitentiam pro peccato et offerat agnam de gregibus sive capram orabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius sin autem non potuerit offerre pecus offerat duos turtures vel duos pullos columbarum domino unum pro peccato et alterum in holocaustum dabitque eos sacerdoti qui primum offerens pro peccato retorquetibit caput eius ad pinulas ita ut collo hereat et non penitus abrumptur et asperget de sanguine eius parietem altaris quicquid autem reliquum fuerit faciet distillare ad fundamentum eius quia pro peccato est alterum vero adolebit holocaustum ut fieri solet rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius et dimittetur ei quod si non quiverit manus eius offerre duos turtures vel duos pullos columbae offeret pro peccato similam partem oephi decimam non mittet in eam oleum nec turis aliquid inponet quia pro peccato est tradetque eam sacerdoti qui plenum ex toto pugillum hauriens cremabit super altare in monumentum eius qui obtulit rogans pro illo et expians reliquam vero partem ipse habebit in munere locutus est dominus ad mosen dicens anima si praevericans caerimonias per errorem in his quae domino sunt sanctificata peccaverit offeret pro delicto suo arietem immaculatum de gregibus qui emi potest duobus siclis iuxta pondus sanctuarii ipsumque quod intulit damni restituet et quintam partem ponet supra tradens sacerdoti qui rogabit pro eo offerens arietem et dimittetur ei anima si peccaverit per ignorantiam feceritque unum ex his quae domini lege prohibentur et peccati rea intellexerit iniquitatem suam offeret arietem immaculatum de gregibus sacerdoti iuxta mensuram aestimationemque peccati qui orabit pro eo quod nesciens fecerit et dimittetur ei quia per errorem deliquit in dominum

6

locutus est dominus ad mosen dicens anima quae peccaverit et contempto domino negaverit depositum proximo suo quod fidei eius creditum fuerat vel vi aliquid extorserit aut calumniam fecerit sive rem perditam invenerit et infitians insuper peierarit et quodlibet aliud ex pluribus fecerit in quibus peccare

solent homines convicta delicti reddet omnia quae per fraudem voluit obtinere integra et quintam insuper partem domino cui damnum intulerat pro peccato autem suo offeret arietem immaculatum de grege et dabit eum sacerdoti iuxta aestimationem mensuramque delicti qui rogabit pro eo coram domino et dimittetur illi pro singulis quae faciando peccaverit locutus est dominus ad moysen dicens praecipe aaron et filiis eius haec est lex holocausti cremabitur in altari tota nocte usque mane ignis ex eodem altari erit vestietur sacerdos tunica et feminalibus lineis tolletque cineres quos vorans ignis exurit et ponens iuxta altare spoliabitur prioribus vestimentis indutusque aliis effertur eos extra castra et in loco mundissimo usque ad favillam consumi faciet ignis autem in altari semper ardebit quem nutriet sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies et inposito holocausto desuper adolebit adipem pacificorum ignis est iste perpetuus qui numquam deficiet in altari haec est lex sacrificii et libamentorum quae offerent filii aaron coram domino et coram altari tollet sacerdos pugillum similiae quae conspersa est oleo et totum tunc quod super similam positum est adolebitque illud in altari in monumentum odoris suavissimi domino reliquam autem partem similiae comedit aaron cum filiis suis absque fermento et comedit in loco sancto atrii tabernaculi ideo autem non fermentabitur quia pars eius in domini offertur incensum sanctum sanctorum erit sicut pro peccato atque delicto mares tantum stirpis aaron comedent illud legitimum ac sempiternum est in generationibus vestris de sacrificiis domini omnis qui tetigerit illa sanctificabitur et locutus est dominus ad moysen dicens haec est oblatio aaron et filiorum eius quam offerre debent domino in die unctionis suae decimam partem oephi offerent similiae in sacrificio sempiterno medium eius mane et medium vespere quae in sartagine oleo conspersa frigaretur offeret autem eam calidam in odorem suavisimum domino sacerdos qui patri iure successerit et tota cremabitur in altari omne enim sacrificium sacerdotum igne consumetur nec quisquam comedit ex eo locutus est dominus ad moysen dicens loquere aaron et filiis eius ista est lex hostiae pro peccato in loco ubi offertur holocaustum immolabitur coram domino sanctum sanctorum est sacerdos qui offert comedit eam in loco sancto in atrio tabernaculi quicquid tetigerit carnes eius sanctificabitur si de sanguine illius vestis fuerit aspersa lavabitur in loco sancto vas autem fictile in quo cocta est confringetur quod si vas aeneum fuerit defricabitur et lavabitur aqua omnis masculus de genere sacerdotali vescetur carnibus eius quia sanctum sanctorum est hostia enim quae caeditur pro peccato cuius sanguis infertur in tabernaculum testimonii ad expiandum in sanctuario non comedetur sed comburetur igni

7

haec quoque est lex hostiae pro delicto sancta sanctorum est idcirco ubi immolatur holocaustum mactabitur et victima pro delicto sanguis eius per gyrum fundetur altaris offerent ex ea caudam et adipem qui operit vitalia duos renunculos et

pinguedinem quae iuxta ilia est reticulumque iecoris cum renunculis et adolebit ea sacerdos super altare incensum est domini pro delicto omnis masculus de sacerdotali genere in loco sancto vescetur his carnibus quia sanctum sanctorum est sicut pro peccato offertur hostia ita et pro delicto utriusque hostiae lex una erit ad sacerdotem qui eam obtulerit pertinebit sacerdos qui offert holocausti victimam habebit pellem eius et omne sacrificium similiae quod coquitur in clibano et quicquid in craticula vel in sartagine praeparatur eius erit sacerdotis a quo offertur sive oleo conspersa sive arida fuerit cunctis filiis aaron aequa mensura per singulos dividetur haec est lex hostiae pacificorum quae offertur domino si pro gratiarum actione fuerit oblatio offerent panes absque fermento conspersos oleo et lagana azyma uncta oleo coctamque similam et collyridas olei admixtione conspersas panes quoque fermentatos cum hostia gratiarum quae immolatur pro pacificis ex quibus unus pro primitiis offeretur domino et erit sacerdotis qui fundet hostiae sanguinem cuius carnes eadem comedunt die nec remanebit ex eis quicquam usque mane si voto vel sponte quisquam obtulerit hostiam eadem similiter edetur die sed et si quid in crastinum remanserit vesci licitum est quicquid autem tertius invenerit dies ignis absumet si quis de carnibus victimae pacificorum die tertio comederit irrita fiet oblatio nec proderit offerenti quin potius quaecumque anima tali se edulio contaminarit praevaricationis rea erit caro quae aliquid tetigerit immundum non comedetur sed comburetur igni qui fuerit mundus vescetur ea anima polluta quae ederit de carnibus hostiae pacificorum quae oblata est domino peribit de populis suis et quae tetigerit immunditiam hominis vel iumentum sive omnis rei quae polluere potest et comederit de huiusmodi carnibus interibit de populis suis locutusque est dominus ad moysen dicens loquere filiis israel adipem bovum et ovium et caprae non comedetis adipem cadaveris morticini et eius animalis quod a bestia captum est habebitis in usus varios si quis adipem qui offerri debet in incensum domini comederit peribit de populo suo sanguinem quoque omnis animalis non sumetis in cibo tam de avibus quam de pecoribus omnis anima quae ederit sanguinem peribit de populis suis locutus est dominus ad moysen dicens loquere filiis israel qui offert victimam pacificorum domino offerat simul et sacrificium id est libamenta eius tenebit manibus adipem hostiae et pectusculum cumque ambo oblata domino consecravit tradet sacerdoti qui adolebit adipem super altare pectusculum autem erit aaron et filiorum eius armus quoque dexter de pacificorum hostiis cedet in primitias sacerdotis qui obtulerit sanguinem et adipem filiorum aaron ipse habebit et armum dextrum in portione sua pectusculum enim elationis et armum separationis tuli a filiis israel de hostiis eorum pacificis et dedi aaron sacerdoti ac filiis eius lege perpetua ab omni populo israel haec est unctio aaron et filiorum eius in caerimoniis domini die qua obtulit eos moyses ut sacerdotio fungerentur et quae praecepit dari eis dominus a filiis israel religione perpetua in generationibus suis ista est lex holocausti et sacrificii pro peccato atque delicto et pro consecra-

tionem et pacificorum victimis quas constituit dominus mosi in monte sinai quando mandavit filiis israhel ut offerrent oblationes suas domino in deserto sinai

8

locutusque est dominus ad moysen dicens tolle aaron cum filiis suis vestes eorum et unctionis oleum vitulum pro peccato duos arietes canistrum cum azymis et congregabis omnem coetum ad ostium tabernaculi fecit moyses ut dominus imperaret congregataque omni turba ante fores ait iste est sermo quem iussit dominus fieri statimque obtulit aaron et filios eius cumque lavisset eos vestivit pontificem subucula linea accingens eum balteo et induens tunica hyacinthina et desuper umerale inposuit quod adstringens cingulo aptavit rationali in quo erat doctrina et veritas cidarim quoque texit caput et super eam contra frontem posuit lamminam auream consecratam in sanctificationem sicut praeceperat ei dominus tulit et unctionis oleum quo levit tabernaculum cum omni suppellectili sua cumque sanctificans aspersisset altare septem vicibus unxit illud et omnia vasa eius labrumque cum basi sua sanctificavit oleo quod fundens super caput aaron unxit eum et consecravit filios quoque eius oblatos vestivit tunicis lineis et cinxit balteo inposuitque mitras ut iusserat dominus obtulit et vitulum pro peccato cumque super caput eius posuissent aaron et filii eius manus suas immolavit eum hauriens sanguinem et tincto digito tetigit cornua altaris per gyrum quo expiato et sanctificato fudit reliquum sanguinem ad fundamenta eius adipem autem qui erat super vitalia et reticulum iecoris duosque renunculos cum arvinulis suis adolevit super altare vitulum cum pelle carnibus et fimo cremans extra castra sicut praeceperat dominus obtulit et arietem in holocaustum super cuius caput cum inposuissent aaron et filii eius manus suas immolavit eum et fudit sanguinem eius per altaris circuitum ipsumque arietem in frusta concidens caput eius et artus et adipem adolevit igni lotis prius intestinis et pedibus totumque simul arietem incendit super altare eo quod esset holocaustum suavisimodori domino sicut praeceperat ei obtulit et arietem secundum in consecrationem sacerdotum posueruntque super caput illius aaron et filii eius manus suas quem cum immolasset moyses sumens de sanguine tetigit extremum auriculae dextrae aaron et pollicem manus eius dextrae similiter et pedis obtulit et filios aaron cumque de sanguine arietis immolati tetigisset extremum auriculae singulorum dextrae et pollices manus ac pedis dextri reliquum fudit super altare per circuitum adipem vero et caudam omnemque pinguedinem quae operit intestina reticulumque iecoris et duos renes cum adipibus suis et armo dextro separavit tollens autem de canistro azymorum quod erat coram domino panem absque fermento et collyridam conspersam oleo laganumque posuit super adipem et arum dextrum tradens simul omnia aaron et filiis eius qui postquam levaverunt ea coram domino rursum suscepta de manibus eorum adolevit super altare holocausti eo quod con-

secrationis esset oblatio in odorem suavitatis sacrificii domini tulit et pectusculum elevans illud coram domino de arietis consecrationis in partem suam sicut praeceperat ei dominus adsumensque unguentum et sanguinem qui erat in altari aspersit super aaron et vestimenta eius et super filios illius ac vestes eorum cumque sanctificasset eos in vestitu suo praecepit eis dicens coquite carnes ante fores tabernaculi et ibi comedite eas panes quoque consecrationis edite qui positi sunt in canistro sicut praecepit mihi dicens aaron et filii eius comedent eos quicquid autem reliquum fuerit de carne et panibus ignis absundet de ostio quoque tabernaculi non exibitis septem diebus usque ad diem quo conplebitur tempus consecrationis vestrae septem enim diebus finitur consecratio sicut et inpraesentiarum factum est ut ritus sacrificii conpleretur die ac nocte manebitis in tabernaculo observantes custodias domini ne moriamini scilicet enim mihi praeceptum est feceruntque aaron et filii eius cuncta quae locutus est dominus per manum mosi

9

facto autem octavo die vocavit moyses aaron et filios eius ac maiores natu israhel dixitque ad aaron tolle de armento vitulum pro peccato et arietem in holocaustum utrumque immaculatos et offer illos coram domino et ad filios israhel loquens tollite hircum pro peccato et vitulum atque agnum anniculos et sine macula in holocaustum bovem et arietem pro pacificis et immolate eos coram domino in sacrificio singulorum similam oleo conspersam offerentes hodie enim dominus apparebit vobis tulerunt ergo cuncta quae iusserat moyses ad ostium tabernaculi ubi cum omnis staret multitudo ait moyses iste est sermo quem praecepit dominus facite et apparebit vobis gloria eius dixit et ad aaron accede ad altare et immola pro peccato tuo offer holocaustum et deprecare pro te et pro populo cumque mactaveris hostiam populi ora pro eo sicut praecepit dominus statimque aaron accedens ad altare immolavit vitulum pro peccato suo cuius sanguinem obtulerunt ei filii sui in quo tingens digitum tetigit cornua altaris et fudit residuum ad basim eius adipemque et renunculos ac reticulum iecoris quae sunt pro peccato adolevit super altare sicut praeceperat dominus mosi carnes vero et pellem eius extra castra conbusit igni immolavit et holocausti victimam obtuleruntque ei filii sui sanguinem eius quem fudit per altaris circuitum ipsam etiam hostiam in frusta concisam cum capite et membris singulis obtulerunt quae omnia super altare cremavit igni lotis prius aqua intestinis et pedibus et pro peccato populi offerens mactavit hircum expiatoque altari fecit holocaustum addens in sacrificio libamenta quae pariter offeruntur et adolens ea super altare absque caerimoniis holocausti maturi immolavit et bovem atque arietem hostias pacificas populi obtuleruntque ei filii sui sanguinem quem fudit super altare in circuitu adipem autem bovis et caudam arietis renunculosque cum adipibus suis et reticulum iecoris posuerunt super pectora cumque cremati essent adipem in altari pectora eorum et armos dextros separavit aaron elevans coram domino

sicut praeceperat moyses et tendens manum contra populum benedixit eis sicutque completis hostiis pro peccato et holocaustis et pacificis descendit ingressi autem moyses et aaron tabernaculum testimonii et deinceps egressi benedixerunt populo apparuitque gloria domini omni multitudini et ecce egressus ignis a domino devoravit holocaustum et adipem qui erant super altare quod cum vidissent turbae laudaverunt dominum ruentes in facies suas

10

arreptisque nadab et abiu filii aaron turibulis posuerunt ignem et incensum desuper offerentes coram domino ignem alienum quod eis praeceptum non erat egressusque ignis a domino devoravit eos et mortui sunt coram domino dixitque moyses ad aaron hoc est quod locutus est dominus sanctificabor in his qui adpropinquant mihi et in conspectu omnis populi glorificabor quod audiens tacuit aaron vocatis autem moyses misahel et elsaphan filios ozihel patruum aaron ait ad eos ite et colligite fratres vestros de conspectu sanctuarii et asportate extra castra confestimque pergentes tulerunt eos sicut iacebant vestitos lineis tunicis et eiecerunt foras ut sibi fuerat imperatum locutus est moyses ad aaron et ad eleazar atque ithamar filios eius capita vestra nolite nudare et vestimenta nolite scindere ne forte moriamini et super omnem coetum oriatur indignatio fratres vestri et omnis domus israel plangant incendium quod dominus suscitavit vos autem non egredimini fores tabernaculi alioquin peribitis oleum quippe sanctae unctionis est super vos qui fecerunt omnia iuxta praeceptum mosi dixit quoque dominus ad aaron vinum et omne quod inebriare potest non bibetis tu et filii tui quando intratis tabernaculum testimonii ne moriamini quia praeceptum est sempiternum in generationes vestras et ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum et profanum inter pollutum et mundum doceatisque filios israel omnia legitima mea quae locutus est dominus ad eos per manum mosi locutusque est moyses ad aaron et ad eleazar atque ithamar filios eius qui residui erant tollite sacrificium quod remansit de oblatione domini et comedite illud absque fermento iuxta altare quia sanctorum est comedetis autem in loco sancto quod datum est tibi et filiis tuis de oblationibus domini sicut praeceptum est mihi pectusculum quoque quod oblatum est et armum qui separatus est edetis in loco mundissimo tu et filii tui ac filiae tuae tecum tibi enim ac liberis tuis reposita sunt de hostiis salutaribus filiorum israel eo quod armum et pectus et adipem qui cremantur in altari eleverunt coram domino et pertinent ad te et ad filios tuos lege perpetua sicut praecepit dominus inter haec hircum qui oblatum fuerat pro peccato cum quaereret moyses exustum reperit iratusque contra eleazar et ithamar filios aaron qui remanserant ait cur non comedistis hostiam pro peccato in loco sancto quae sancta sanctorum est et data vobis ut portetis iniquitatem multitudinis et rogetis pro ea in conspectu domini praesertim cum de sanguine illius non sit inlatum intra sancta et comedere eam debuistis in sanctuario sicut praeceptum est mihi respondit aaron

oblata est hodie victima pro peccato et holocaustum coram domino mihi autem accidit quod vides quomodo potui comedere eam aut placere domino in caerimoniis mente lugubri quod cum audisset moyses recepit satisfactionem

11

locutus est dominus ad moysen et aaron dicens dicite filiis israel haec sunt animalia quae comedere debetis de cunctis animantibus terrae omne quod habet divisam ungulam et ruminat in pecoribus comedetis quicquid autem ruminat quidem et habet ungulam sed non dividit eam sicut camelus et cetera non comedetis illud et inter immunda reputabitis chyrogryllus qui ruminat ungulamque non dividit immundus est lepus quoque nam et ipse ruminat sed ungulam non dividit et sus qui cum ungulam dividat non ruminat horum carnibus non vescemini nec cadavera contingetis quia immunda sunt vobis haec sunt quae gignuntur in aquis et vesci licitum est omne quod habet pinnulas et squamas tam in mari quam in fluminibus et stagnis comedetis quicquid autem pinnulas et squamas non habet eorum quae in aquis moventur et vivunt abominabile vobis et execrandum erit carnes eorum non comedetis et morticina vitabitis cuncta quae non habent pinnulas et squamas in aquis polluta erunt haec sunt quae de avibus comedere non debetis et vitanda sunt vobis aquilam et grypem et alietum milvum ac vulturem iuxta genus suum et omne corvini generis in similitudinem suam strutionem et noctuam et larum et accipitrem iuxta genus suum bubonem et mergulum et ibin cynnum et onocrotalum et porphirionem erodionem et charadriionem iuxta genus suum opupam quoque et vespertilionem omne de volucris quod graditur super quattuor pedes abominabile erit vobis quicquid autem ambulat quidem super quattuor pedes sed habet longiora retro crura per quae salit super terram comedere debetis ut est brucus in genere suo et attacus atque ophiomachus ac lucusta singula iuxta genus suum quicquid autem ex volucris quattuor tantum habet pedes execrabile erit vobis et quicumque morticina eorum tetigerit polluetur et erit immundus usque ad vesperum et si necesse fuerit ut portet quippiam horum mortuum lavabit vestimenta sua et immundus erit usque ad solis occasum omne animal quod habet quidem ungulam sed non dividit eam nec ruminat immundum erit et quicquid tetigerit illud contaminabitur quod ambulat super manus ex cunctis animantibus quae incedunt quadrupedia immundum erit qui tetigerit morticina eorum polluetur usque ad vesperum et qui portaverit huiusmodi cadavera lavabit vestimenta sua et immundus erit usque ad vesperum quia omnia haec immunda sunt vobis hoc quoque inter polluta reputabitur de his quae moventur in terra mustela et mus et corcodillus singula iuxta genus suum migale et cameleon et stelio ac lacerta et talpa omnia haec immunda sunt qui tetigerit morticina eorum immundus erit usque ad vesperum et super quod ceciderit quicquam de morticinis eorum polluetur tam vas ligneum et vestimentum quam pelles et cilicia

et in quocumque fit opus tinguntur aqua et polluta erunt usque ad vesperum et sic postea mundabuntur vas autem fictile in quo horum quicquam intro ceciderit polluetur et idcirco frangendum est omnis cibus quem comeditis si fusa fuerit super eum aqua immundus erit et omne liquens quod bibitur de universo vase immundum erit et quicquid de morticinis istiusmodi ceciderit super illud immundum erit sive clibani sive cytopodes destruentur et inmundi erunt fontes vero et cisternae et omnis aquarum congregatio munda erit qui morticinum eorum tetigerit polluetur si ceciderint super sementem non polluent eam sin autem quispiam aqua sementem perfuderit et postea morticinis tacta fuerit ilico polluetur si mortuum fuerit animal quod licet vobis comedere qui cadaver eius tetigerit immundus erit usque ad vesperum et qui comederit ex eo quippiam sive portaverit lavabit vestimenta sua et immundus erit usque ad vesperum omne quod reptat super terram abominabile erit nec adsumetur in cibum quicquid super pectus quadrupes graditur et multos habet pedes sive per humum trahitur non comedetis quia abominabile est nolite contaminare animas vestras nec tangatis quicquam eorum ne inmundi sitis ego enim sum dominus deus vester sancti estote quoniam et ego sanctus sum ne polluatis animas vestras in omni reptili quod movetur super terram ego sum dominus qui eduxi vos de terra aegypti ut essem vobis in deum sancti eritis quia et ego sanctus sum ista est lex animantium et volucrum et omnis animae viventis quae movetur in aqua et reptat in terra ut differentias noveritis mundi et inmundi et sciatis quid comedere et quid respuere debeatis

12

locutus est dominus ad mosen dicens loquere filiis israhel et dices ad eos mulier si suscepto semine pepererit masculum immunda erit septem diebus iuxta dies separationis menstruae et die octavo circumcidetur infantulus ipsa vero triginta tribus diebus manebit in sanguine purificationis suae omne sanctum non tanget nec ingreditur sanctuarium donec impleantur dies purificationis eius sin autem feminam pepererit immunda erit duabus ebdomadibus iuxta ritum fluxus menstrui et sexaginta ac sex diebus manebit in sanguine purificationis suae cumque expleti fuerint dies purificationis eius pro filio sive pro filia deferet agnum anniculum in holocaustum et pulum columbae sive turturem pro peccato ad ostium tabernaculi testimonii et tradet sacerdoti qui offerret illa coram domino et rogabit pro ea et sic mundabitur a profluvio sanguinis sui ista est lex parientis masculum ac feminam quod si non invenerit manus eius nec potuerit offerre agnum sumet duos turtures vel duos pullos columbae unum in holocaustum et alterum pro peccato orabitque pro ea sacerdos et sic mundabitur

13

locutus est dominus ad mosen et aaron dicens homo in cuius carne et cute ortus fuerit diversus color sive pustula aut quasi lucens quippiam id est plaga leprae adducetur ad aaron sacerdotem vel ad unum quemlibet filiorum eius qui cum viderit lepram in cute et pilos in album mutatos colorem ipsamque speciem leprae humiliorem cute et carne reliqua plaga leprae est et ad arbitrium eius separabitur sin autem lucens candor fuerit in cute nec humilior carne reliqua et pili coloris pristini recludet eum sacerdos septem diebus et considerabit die septimo et siquidem lepra ultra non creverit nec transierit in cute priores terminos rursum includet eum septem diebus aliis et die septimo contemplabitur si obscurior fuerit lepra et non creverit in cute mundabit eum quia scabies est lavabitque homo vestimenta sua et mundus erit quod si postquam a sacerdote visus est et redditus munditiae iterum lepra creverit adducetur ad eum et immunditiae condemnabitur plaga leprae si fuerit in homine adducetur ad sacerdotem et videbit eum cumque color albus in cute fuerit et capillorum mutarit aspectum ipsa quoque caro viva apparuerit lepra vetustissima iudicabitur atque inolita cuti contaminabit itaque eum sacerdos et non recludet quia perspicue immunditia est sin autem effluerit discurrens lepra in cute et operuerit omnem carnem a capite usque ad pedes quicquid sub aspectu oculorum cadit considerabit eum sacerdos et teneri lepra mundissima iudicabit eo quod omnis in candorem versa sit et idcirco homo mundus erit quando vero caro vivens in eo apparuerit tunc sacerdotis iudicio polluetur et inter imundos reputabitur caro enim viva si lepra aspergatur immunda est quod si rursum versa fuerit in alborem et totum hominem operuerit considerabit eum sacerdos et mundum esse decernet caro et cutis in qua ulcus natum est et sanatum et in loco ulceris cicatrix apparuerit alba sive subrufa adducetur homo ad sacerdotem qui cum viderit locum leprae humiliorem carne reliqua et pilos vivos in candorem contaminabit eum plaga enim leprae orta est in ulcere quod si pilus coloris est pristini et cicatrix subobscura et vicina carne non est humilior recludet eum septem diebus et siquidem creverit adiudicabit eum leprae sin autem steterit in loco suo ulceris est cicatrix et homo mundus erit caro et cutis quam ignis exuserit et sanata albam sive rufam habuerit cicatricem considerabit eam sacerdos et ecce versa est in alborem et locus eius reliqua cute humilior contaminabit eum quia plaga leprae in cicatrice orta est quod si pilorum color non fuerit inmutatus nec humilior plaga carne reliqua et ipsa leprae species fuerit subobscura recludet eum septem diebus et die septimo contemplabitur si creverit in cute lepra contaminabit eum sin autem in loco suo candor steterit non satis clarus plaga combustionis est et idcirco mundabitur quia cicatrix est combustionis vir sive mulier in cuius capite vel barba germinarit lepra videbit eos sacerdos et siquidem humilior fuerit locus carne reliqua et capillum flavus solitoque subtilior contaminabit eos quia lepra capitis ac barbae est sin autem viderit et locum macu-

lae aequalem vicinae carni et capillum nigrum recludet eos septem diebus et die septimo intuebitur si nec creverit macula et capillus sui coloris est et locus plagae carni reliquae aequalis radetur homo absque loco maculae et includetur septem diebus aliis si die septimo visa fuerit stetisse plaga in loco suo nec humilior carne reliqua mundabit eum lotisque vestibus mundus erit sin autem post emundationem rursus creverit macula in cute non quaeret amplius utrum capillus in flavum colorem sit commutatus quia aperte immundus est porro si steterit macula et capilli nigri fuerint noverit hominem esse sanatum et confidenter eum pronuntiet mundum vir et mulier in cuius cute candor apparuerit intuebitur eos sacerdotes si deprehenderit subobscuro alborem lucere in cute sciat non esse lepram sed maculam coloris candidi et hominem mundum vir de cuius capite capilli fluunt calvus ac mundus est et si a fronte ceciderint pili recalvaster et mundus est sin autem in calvitio sive in recalvatione albus vel rufus color fuerit exortus et hoc sacerdos viderit condemnabit eum haut dubiae leprae quae orta est in calvitio quicumque ergo maculatus fuerit lepra et separatus ad arbitrium sacerdotis habebit vestimenta dissuta caput nudum os veste contactum contaminatum ac sordidum se clamabit omni tempore quo leprosus est et immundus solus habitabit extra castra vestis lanea sive linea quae lepram habuerit in stamine atque subtemine aut certe pellis vel quicquid ex pelle confectum est si alba aut rufa macula fuerit infecta lepra reputabitur ostendeturque sacerdoti qui consideratam recludet septem diebus et die septimo rursus aspiciens si crevisse deprehenderit lepra perseverans est pollutum iudicabit vestimentum et omne in quo fuerit inventa et idcirco conburetur flammis quod si eam viderit non crevisse praecipiet et lavabunt id in quo lepra est recludetque illud septem diebus aliis et cum viderit faciem quidem pristinam non reversam nec tamen crevisse lepram immundum iudicabit et igne conburet eo quod infusa sit in superficie vestimenti vel per totum lepra sin autem obscurior fuerit locus leprae postquam vestis est lota abrumpt eum et a solido dividit quod si ultra apparuerit in his locis quae prius immacolata erant lepra volatilis et vaga debet igne conburi si cessaverit lavabit ea quae pura sunt secundo et munda erunt ista esse lex leprae vestimenti lanei et linei staminis atque subteminis omnisque suppellectilis pelliciae quomodo mundari debeat vel contaminari

14

locutusque est dominus ad moysen dicens hic est ritus leprosi quando mundandus est adducetur ad sacerdotem qui egressus e castris cum invenerit lepram esse mundatam praecipiet ei qui purificatur ut offerat pro se duos passeris vivos quos vesci licitum est et lignum cedrinum vermiculumque et hyssopum et unum e passeribus immolari iubebit in vase fictili super aquas viventes alium autem vivum cum ligno cedrino et cocco et hyssopo tinguet in sanguine passeris immolati quo asperget illum qui mundandus est septies ut iure purgetur et dimittet passerem vivum ut in agrum avolet cumque laverit homo ves-

timenta sua radet omnes pilos corporis et lavabitur aqua purificatusque ingreditur castra ita dumtaxat ut maneat extra tabernaculum suum septem diebus et die septimo radat capillos capitis barbamque et supercilia ac totius corporis pilos et lotis rursus vestibus et corpore die octavo adsumet duos agnos immaculatos et ovem anniculum absque macula et tres decimas similiae in sacrificium quae conspersa sit oleo et seorsum olei sextarium cumque sacerdos purificans hominem statuerit eum et haec omnia coram domino in ostio tabernaculi testimonii tollet agnum et offeret eum pro delicto oleique sextarium et oblati ante dominum omnibus immolabit agnum ubi immolari solet hostia pro peccato et holocaustum id est in loco sancto sicut enim pro peccato ita et pro delicto ad sacerdotem pertinet hostia sancta sanctorum est adsumensque sacerdos de sanguine hostiae quae immolata est pro delicto ponet super extremum auriculae dextrae eius qui mundatur et super pollices manus dextrae et pedis et de olei sextario mittet in manum suam sinistram tinguetque digitum dextrum in eo et asperget septies contra dominum quod autem reliquum est olei in leva manu fundet super extremum auriculae dextrae eius qui mundatur et super pollices manus ac pedis dextri et super sanguinem qui fusus est pro delicto et super caput eius rogabitque pro eo coram domino et faciet sacrificium pro peccato tunc immolabit holocaustum et ponet illud in altari cum libamentis suis et homo rite mundabitur quod si pauper est et non potest manus eius invenire quae dicta sunt adsumet agnum pro delicto ad oblationem ut roget pro eo sacerdos decimamque partem similiae conspersae oleo in sacrificium et olei sextarium duosque turtures sive duos pullos columbae quorum sit unus pro peccato et alter in holocaustum offeretque ea die octavo purificationis suae sacerdoti ad ostium tabernaculi testimonii coram domino qui suscipiens agnum pro delicto et sextarium olei levabit simul immolatoque agno de sanguine eius ponet super extremum auriculae dextrae illius qui mundatur et super pollices manus eius ac pedis dextri olei vero partem mittet in manum suam sinistram in quo tinguens digitum dextrae manus asperget septies contra dominum tangetque extremum dextrae auriculae illius qui mundatur et pollices manus ac pedis dextri in loco sanguinis qui effusus est pro delicto reliquam autem partem olei quae est in sinistra manu mittet super caput purificati ut placet pro eo dominum et turturem sive pullum columbae offeret unum pro delicto et alterum in holocaustum cum libamentis suis hoc est sacrificium leprosi qui habere non potest omnia in emundationem sui locutus est dominus ad moysen et aaron dicens cum ingressi fueritis terram chanaan quam ego dabo vobis in possessionem si fuerit plaga leprae in aedibus ibit cuius est domus nuntians sacerdoti et dicet quasi plaga leprae videtur mihi esse in domo mea at ille praecipiet ut efferant universa de domo priusquam ingrediatur eam et videat utrum lepra sit ne immunda fiant omnia quae in domo sunt intrabitque postea ut consideret domus lepram et cum viderit in parietibus illius quasi valliculas pallore sive rubore deformes et humiliores superficie reliqua egredietur ostium do-

mus et statim claudet eam septem diebus reversusque die septimo considerabit eam si invenerit crevisse lepram iubebit erui lapides in quibus lepra est et proici eos extra civitatem in loco inmundo domum autem ipsam radi intrinsecus per circuitum et spargi pulverem rasurae extra urbem in loco inmundo lapidesque alios reponi pro his qui ablati fuerint et luto alio liniri domum sin autem postquam eruti sunt lapides et pulvis elatus et alia terra lita ingressus sacerdos viderit reversam lepram et parietes aspersos maculis lepra est perseverans et inmunda domus quam statim destruent et lapides eius ac ligna atque universum pulverem proicient extra oppidum in loco inmundo qui intraverit domum quando clausa est inmundus erit usque ad vesperum et qui dormierit in ea et comederit quippiam lavabit vestimenta sua quod si introiens sacerdos viderit lepram non crevisse in domo postquam denuo lita est purificabit eam redita sanitate et in purificationem eius sumet duos passeris lignumque cedrinum et vermiculum atque hysopum et immolat uno passere in vase fictili super aquas vivas tollet lignum cedrinum et hysopum et coccum et passerem vivum et intinguet omnia in sanguine passeris immolati atque in aquis viventibus et asperget domum septies purificabitque eam tam in sanguine passeris quam in aquis viventibus et in passere vivo lignoque cedrino et hysopo atque vermiculo cumque dimiserit passerem volare in agrum libere orabit pro domo et iure mundabitur ista est lex omnis leprae et percussurae leprae vestium et domorum cicatricis et erumpentium popularum lucentis maculae et in varias species coloribus inmutatis ut possit sciri quo tempore mundum quid vel inmundum sit

15

locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens loquimini filiis israel et dicite eis vir qui patitur fluxum seminis inmundus erit et tunc iudicabitur huic vitio subiaccere cum per momenta singula adheserit carni illius atque concreverit foedus humor omne stratum in quo dormierit inmundum erit et ubicumque sederit si quis hominum tetigerit lectum eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum si sederit ubi ille sederat et ipse lavabit vestimenta sua et lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum qui tetigerit carnem eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum si salivam huiusmodi homo iecerit super eum qui mundus est lavabit vestem suam et lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum saga super quo sederit inmundum erit et quicquid sub eo fuerit qui fluxum seminis patitur pollutum erit usque ad vesperum qui portaverit horum aliquid lavabit vestem suam et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum omnis quem tetigerit qui talis est non lotis ante manibus lavabit vestimenta sua et lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum vas fictile quod tetigerit confringetur vas autem ligneum lavabitur aqua si sanatus fuerit qui huiusmodi sustinet passionem numerabit septem dies post emundationem sui et lotis vestibus ac toto

corpore in aquis viventibus erit mundus die autem octavo sumet duos turtures aut duos pullos columbae et veniet in conspectu domini ad ostium tabernaculi testimonii dabitque eos sacerdoti qui faciet unum pro peccato et alterum in holocaustum rogabitque pro eo coram domino ut emundetur a fluxu seminis sui vir de quo egreditur semen coitus lavabit aqua omne corpus suum et inmundus erit usque ad vesperum vestem et pellem quam habuerit lavabit aqua et inmunda erit usque ad vesperum mulier cum qua coierit lavabitur aqua et inmunda erit usque ad vesperum mulier quae redeunte mense patitur fluxum sanguinis septem diebus separabitur omnis qui tetigerit eam inmundus erit usque ad vesperum et in quo dormierit vel sederit diebus separationis suae polluetur qui tetigerit lectum eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum omne vas super quo illa sederit quisquis attigerit lavabit vestimenta sua et lotus aqua pollutus erit usque ad vesperum si coierit cum ea vir tempore sanguinis menstrualis inmundus erit septem diebus et omne stratum in quo dormierit polluetur mulier quae patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstruali vel quae post menstruum sanguinem fluere non cessat quamdiu huic subiaccet passioni inmunda erit quasi sit in tempore menstruo omne stratum in quo dormierit et vas in quo sederit pollutum erit quicumque tetigerit eam lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua inmundus erit usque ad vesperum si steterit sanguis et fluere cessarit numerabit septem dies purificationis suae et octavo die offeret pro se sacerdoti duos turtures vel duos pullos columbae ad ostium tabernaculi testimonii qui unum faciet pro peccato et alterum in holocaustum rogabitque pro ea coram domino et pro fluxu immunditiae eius docebit ergo filios israel ut caveant immunditiam et non moriantur in sordibus suis cum polluerint tabernaculum meum quod est inter eos ista est lex eius qui patitur fluxum seminis et qui polluitur coitu et quae menstruis temporibus separatur vel quae iugi fluit sanguine et hominis qui dormierit cum ea

16

locutusque est dominus ad moysen post mortem duum filiorum aaron quando offerentes ignem alienum interfecti sunt et praecipit ei dicens loquere ad aaron fratrem tuum ne omni tempore ingrediaris sanctuarium quod est intra velum coram propitiatorio quo tegitur arca ut non moriatur quia in nube apparebo super oraculum nisi haec ante fecerit vitulum offeret pro peccato et arietem in holocaustum tunica lineae vestietur femoralibus lineis verecunda celabit accingetur zona lineae cidarim lineam inponet capiti haec enim vestimenta sunt sancta quibus cunctis cum lotus fuerit induetur suscipietque ab universa multitudine filiorum israel duos hircos pro peccato et unum arietem in holocaustum cumque obtulerit vitulum et oraverit pro se et pro domo sua duos hircos stare faciet coram domino in ostio tabernaculi testimonii mittens super utrumque sortem unam domino et alteram capro emissario cuius sors exierit domino offeret illum pro peccato cuius autem

in caprum emissarium statuet eum vivum coram domino ut fundat preces super eo et emittat illum in solitudinem his rite celebratis offeret vitulum et rogans pro se et pro domo sua immolabit eum adsumptoque turibulo quod de prunis altaris impleverit et hauriens manu compositum thymiam in incensum ultra velum intrabit in sancta ut positus super ignem aromatibus nebula eorum et vapor operiat oraculum quod est super testimonium et non moriatur tollet quoque de sanguine vituli et asperget digito septies contra propitiatorium ad orientem cumque mac-taverit hircum pro peccato populi inferet sanguinem eius intra velum sicut praeceptum est de sanguine vituli ut aspergat e regione oraculi et expiet sanctuarium ab immunditiis filiorum israhel et a praevaricationibus eorum cunctisque peccatis iuxta hunc ritum faciet tabernaculo testimonii quod fixum est inter eos in medio sordium habitationis eorum nullus hominum sit in tabernaculo quando pontifex ingreditur sanctuarium ut roget pro se et pro domo sua et pro universo coetu israhel donec egrediatur cum autem exierit ad altare quod coram domino est oret pro se et sumptum sanguinem vituli atque hirci fundat super cornua eius per gyrum aspergensque digito septies expiet et sanctificet illud ab immunditiis filiorum israhel postquam emundarit sanctuarium et tabernaculum et altare tunc offerat hircum viventem et posita utraque manu super caput eius confiteatur omnes iniquitates filiorum israhel et universa delicta atque peccata eorum quae inprecans capiti eius emittet illum per hominem paratum in deserto revertetur aaron in tabernaculum testimonii et depositis vestibus quibus prius indutus erat cum intraret sanctuarium relictisque ibi lavabit carnem suam in loco sancto indueturque vestimentis suis et postquam egressus obtulerit holocaustum suum ac plebis rogabit tam pro se quam pro populo et adipem qui oblati est pro peccatis adolebit super altare ille vero qui dimiserit caprum emissarium lavabit vestimenta sua et corpus aqua et sic ingreditur in castra vitulum autem et hircum qui pro peccato fuerant immolati et quorum sanguis inlatus est ut in sanctuario expiatio conpleretur asportabunt foras castra et comburent igni tam pelles quam carnes eorum et fimum et quicumque combuserit ea lavabit vestimenta sua et carnem aqua et sic ingreditur in castra eritque hoc vobis legitimum sempiternum mense septimo decima die mensis adfligitis animas vestras nullumque facietis opus sive indigena sive advena qui peregrinatur inter vos in hac die expiatio erit vestri atque mundatio ab omnibus peccatis vestris coram domino mundabimini sabbatum enim requietionis est et adfligitis animas vestras religione perpetua expiabit autem sacerdos qui unctus fuerit et cuius initatae manus ut sacerdotio fungatur pro patre suo indueturque stola linea et vestibus sanctis et expiabit sanctuarium et tabernaculum testimonii atque altare sacerdotes quoque et universum populum eritque hoc vobis legitimum sempiternum ut oretis pro filiis israhel et pro cunctis peccatis eorum semel in anno fecit igitur sicut praeceperat dominus mosi

17

et locutus est dominus ad mosen dicens loquere aaron et filiis eius et cunctis filiis israhel et dices ad eos iste est sermo quem mandavit dominus dicens homo quilibet de domo israhel si occiderit bovem aut ovem sive capram in castris vel extra castra et non obtulerit ad ostium tabernaculi oblationem domino sanguinis reus erit quasi sanguinem fuderit sic peribit de medio populi sui ideo offerre debent sacerdoti filii israhel hostias suas quas occidunt in agro ut sanctificentur domino ante ostium tabernaculi testimonii et immolent eas hostias pacificas domino fundetque sacerdos sanguinem super altare domini ad ostium tabernaculi testimonii et adolebit adipem in odorem suavitatis domino et nequaquam ultra immolabunt hostias suas daemonibus cum quibus fornicati sunt legitimum sempiternum erit illis et posteris eorum et ad ipsos dices homo de domo israhel et de advenis qui peregrinantur apud vos qui obtulerit holocaustum sive victimam et ad ostium tabernaculi testimonii non adduxerit eam ut offeratur domino interibit de populo suo homo quilibet de domo israhel et de advenis qui peregrinantur inter eos si comederit sanguinem obfirmabo faciem meam contra animam illius et disperdam eam de populo suo quia anima carnis in sanguine est et ego dedi illum vobis ut super altare in eo expietis pro animabus vestris et sanguis pro animae piaculo sit idcirco dixi filiis israhel omnis anima ex vobis non comedet sanguinem nec ex advenis qui peregrinantur inter vos homo quicumque de filiis israhel et de advenis qui peregrinantur apud vos si venatione aut aucupio cepert feram vel avem quibus vesci licitum est fundat sanguinem eius et operiat illum terra anima enim omnis carnis in sanguine est unde dixi filiis israhel sanguinem universae carnis non comedetis quia anima carnis in sanguine est et quicumque comederit illum interibit anima quae comederit morticinum vel caput a bestia tam de indigenis quam de advenis lavabit vestes suas et semet ipsum aqua et contaminatus erit usque ad vesperum et hoc ordine mundus fiet quod si non laverit vestimenta sua nec corpus portabit iniquitatem suam

18

locutusque est dominus ad mosen dicens loquere filiis israhel et dices ad eos ego dominus deus vester iuxta consuetudinem terrae aegypti in qua habitastis non facietis et iuxta morem regionis chanaan ad quam ego introducturus sum vos non agetis nec in legitimis eorum ambulabitis facietis iudicia mea et praecepta servabitis et ambulabitis in eis ego dominus deus vester custodite leges meas atque iudicia quae faciens homo vivet in eis ego dominus omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedet ut revelet turpitudinem eius ego dominus turpitudinem patris et turpitudinem matris tuae non discoperies mater tua est non revelabis turpitudinem eius turpitudinem uxoris patris tui non discoperies turpitudinem patris tui est turpitudinem sororis tuae ex patre sive ex matre quae domi vel foris genita est non

revelabis turpitudinem filiae filii tui vel neptis ex filia non revelabis quia turpitudus tua est turpitudinem filiae uxoris patris tui quam peperit patri tuo et est soror tua non revelabis turpitudinem sororis patris tui non discoperies quia caro est patris tui turpitudinem sororis matris tuae non revelabis eo quod caro sit matris tuae turpitudinem patris tui non revelabis nec accedes ad uxorem eius quae tibi adfinitate coniungitur turpitudinem nurus tuae non revelabis quia uxor filii tui est nec discoperies ignominiam eius turpitudinem uxoris fratris tui non revelabis quia turpitudus fratris tui est turpitudinem uxoris tuae et filiae eius non revelabis filiam filii eius et filiam filiae illius non sumes ut reveles ignominiam eius quia caro illius sunt et talis coitus incestus est sororem uxoris tuae in pelicatum illius non accipies nec revelabis turpitudinem eius adhuc illa vivente ad mulierem quae patitur menstrua non accedes nec revelabis foeditatem eius cum uxore proximi tui non coibis nec seminis commixtione maculaberis de semine tuo non dabis ut consecratur idolo moloch nec pollues nomen dei tui ego dominus cum masculo non commisceberis coitu femineo quia abominatio est cum omni pecore non coibis nec maculaberis cum eo mulier non subcumbet iumento nec miscebitur ei quia scelus est ne polluamini in omnibus his quibus contaminatae sunt universae gentes quas ego eiciam ante conspectum vestrum et quibus polluta est terra cuius ego scelera visitabo ut evomat habitatores suos custodite legitima mea atque iudicia et non faciat ex omnibus abominationibus istis tam indigena quam colonus qui peregrinatur apud vos omnes enim exacerationes istas fecerunt accolae terrae qui fuerunt ante vos et polluerunt eam cavete ergo ne et vos similiter evomat cum paria feceritis sicut evomit gentem quae fuit ante vos omnis anima quae fecerit de abominationibus his quippiam peribit de medio populi sui custodite mandata mea nolite facere quae fecerunt hii qui fuerunt ante vos et ne polluamini in eis ego dominus deus vester

19

locutus est dominus ad mosen dicens loquere ad omnem coetum filiorum israhel et dices ad eos sancti estote quia ego sanctus sum dominus deus vester unusquisque matrem et patrem suum timeat sabbata mea custodite ego dominus deus vester nolite converti ad idola nec deos conflatis faciatibus vobis ego dominus deus vester si immolaveritis hostiam pacificorum domino ut sit placabilis eo die quo fuerit immolata comedetis eam et die altero quicquid autem residuum fuerit in diem tertium igne conburetis si quis post biduum comederit ex ea profanus erit et impietatis reus portabit iniquitatem suam quia sanctum domini polluit et peribit anima illa de populo suo cum messueris segetes terrae tuae non tondebis usque ad solum superficiem terrae nec remanentes spicas colliges neque in vinea tua racemos et grana decidentia congregabis sed pauperibus et peregrinis carpenda dimittes ego dominus deus vester non facietis furtum non mentiemini nec decipiet unusquisque proximum suum ne peierabis in nomine

meo nec pollues nomen dei tui ego dominus non facies calumniam proximo tuo nec vi opprimes eum non morabitur opus mercennarii apud te usque mane non maledices surdo nec coram caeco pones offendiculum sed timebis deum tuum quia ego sum dominus non facies quod iniquum est nec iniuste iudicabis nec consideres personam pauperis nec honores vultum potentis iuste iudica proximo tuo non eris criminator et susurro in populis non stabis contra fratrem tuum in corde tuo sed publice argue eum ne habeas super illo peccatum non quaeres ultionem nec memor eris iniuriae civium tuorum diliges amicum tuum sicut temet ipsum ego dominus leges meas custodite iumenta tua non facies coire cum alterius generis animantibus agrum non seres diverso semine veste quae ex duobus texta est non indueris homo si dormierit cum muliere coitu seminis quae sit ancilla etiam nubilus et tamen pretio non redempta nec libertate donata vapulabunt ambo et non moriuntur quia non fuit libera pro delicto autem suo offeret domino ad ostium tabernaculi testimonii arietem orabitque pro eo sacerdos et pro delicto eius coram domino et repropitiabitur ei dimitteturque peccatum quando ingressi fueritis terram et plantaveritis in ea ligna pomifera auferetis praeputia eorum poma quae germinant immunda erunt vobis nec edetis ex eis quarto anno omnis fructus eorum sanctificabitur laudabilis domino quinto autem anno comedetis fructus congregantes poma quae proferunt ego dominus deus vester non comedetis cum sanguine non augurabimini nec observabitis somnia neque in rotundum adtondebitis comam nec radatis barbam et super mortuo non incidetis carnem vestram neque figuras aliquas et stigmata facietis vobis ego dominus ne prostituas filiam tuam et contaminetur terra et impleatur piaculo sabbata mea custodite et sanctuarium meum metuite ego dominus ne declinetis ad magos nec ab ariolis aliquid sciscitemini ut polluamini per eos ego dominus deus vester coram cano capite consurge et honora personam senis et time deum tuum ego sum dominus si habitaverit advena in terra vestra et mortuus fuerit inter vos ne exprobreis ei sed sit inter vos quasi indigena et diligetis eum quasi vosmet ipsos fuistis enim et vos advenae in terra aegypti ego dominus deus vester nolite facere iniquum aliquid in iudicio in regula in pondere in mensura statera iusta et aequa sint pondera iustus modus aequusque sextarius ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra aegypti custodite omnia praecepta mea et universa iudicia et facite ea ego dominus

20

locutusque est dominus ad mosen dicens haec loqueris filiis israhel homo de filiis israhel et de advenis qui habitant in israhel si quis dederit de semine suo idolo moloch morte moriatur populus terrae lapidabit eum et ego ponam faciem meam contra illum succidamque eum de medio populi sui eo quod dederit de semine suo moloch et contaminaverit sanctuarium meum ac polluerit nomen sanctum meum quod si neglegens populus terrae et quasi

parvipendens imperium meum dimiserit hominem qui dederit de semine suo moloch nec voluerit eum occidere ponam faciem meam super hominem illum et cognationem eius succidamque et ipsum et omnes qui consenserunt ei ut fornicarentur cum moloch de medio populi sui anima quae declinaverit ad magos et ariolos et fornicata fuerit cum eis ponam faciem meam contra eam et interficiam illam de medio populi sui sanctificamini et estote sancti quia ego dominus deus vester custodite praecepta mea et facite ea ego dominus qui sanctifico vos qui maledixit patri suo et matri morte moriatur patri matrique maledixit sanguis eius sit super eum si moechatus quis fuerit cum uxore alterius et adulterium perpetrarit cum coniuge proximi sui morte moriantur et moechus et adultera qui dormierit cum noverca sua et revelaverit ignominiam patris sui morte moriantur ambo sanguis eorum sit super eos si quis dormierit cum nuru sua uterque moriantur quia scelus operati sunt sanguis eorum sit super eos qui dormierit cum masculo coitu femineo uterque operati sunt nefas morte moriantur sit sanguis eorum super eos qui supra uxorem filiam duxerit matrem eius scelus operatus est vivus ardebit cum eis nec permanebit tantum nefas in medio vestri qui cum iumento et pecore coierit morte moriatur pecus quoque occidite mulier quae subcubuerit cuilibet iumento simul interficietur cum eo sanguis eorum sit super eos qui acceperit sororem suam filiam patris sui vel filiam matris suae et viderit turpitudinem eius illaque conspexerit fratris ignominiam nefariam rem operati sunt occidentur in conspectu populi sui eo quod turpitudinem suam mutuo revelarint et portabunt iniquitatem suam qui coierit cum muliere in fluxu menstruo et revelaverit turpitudinem eius ipsaque aperuerit fontem sanguinis sui interficietur ambo de medio populi sui turpitudinem materterae tuae et amitae tuae non disceperies qui hoc fecerit ignominiam carnis suae nudavit portabunt ambo iniquitatem suam qui coierit cum uxore patris sui vel avunculi sui et revelaverit ignominiam cognationis suae portabunt ambo peccatum suum absque liberis morientur qui duxerit uxorem fratris sui rem facit illicitam turpitudinem fratris sui revelavit absque filiis erunt custodite leges meas atque iudicia et facite ea ne et vos evomam terra quam intraturi estis et habitaturi nolite ambulare in legitimis nationum quas ego expulsurus sum ante vos omnia enim haec fecerunt et abominatus sum eos vobis autem loquor possidete terram eorum quam dabo vobis in hereditatem terram fluentem lacte et melle ego dominus deus vester qui separavi vos a ceteris populis separate ergo et vos iumentum mundum ab immundo et avem mundam ab immunda ne polluatis animas vestras in pecore et in avibus et cunctis quae moventur in terra et quae vobis ostendi esse polluta eritis sancti mihi quia sanctus ego sum dominus et separavi vos a ceteris populis ut essetis mei vir sive mulier in quibus pythonicus vel divinationis fuerit spiritus morte moriantur lapidibus obruent eos sanguis eorum sit super illos

dixit quoque dominus ad mosen loquere ad sacerdotes filios aaron et dices eis ne contaminetur sacerdos in mortibus civium suorum nisi tantum in consanguineis ac propinquis id est super matre et patre et filio ac filia fratre quoque et sorore virgine quae non est nupta viro sed nec in principe populi sui contaminabitur non radent caput nec barbam neque in carnibus suis facient incisuras sancti erunt deo suo et non polluent nomen eius incensum enim domini et panes dei sui offerunt et ideo sancti erunt scortum et vile prostibulum non ducet uxorem nec eam quae repudiata est a marito quia consecrata est deo suo et panes propositionis offert sit ergo sanctus quia et ego sanctus sum dominus qui sanctifico vos sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro et violaverit nomen patris sui flammis exuretur pontifex id est sacerdos maximus inter fratres suos super cuius caput fustum est unctionis oleum et cuius manus in sacerdotio consecratae sunt vestitusque est sanctis vestibus caput suum non disceperiet vestimenta non scindet et ad omnem mortuum non ingreditur omnino super patre quoque suo et matre non contaminabitur nec egredietur de sanctis ne polluat sanctuarium domini quia oleum sanctae unctionis dei sui super eum est ego dominus virginem ducet uxorem viduam et repudiatam et sordidam atque meretricem non accipiet sed puellam de populo suo ne commisceat stirpem generis sui vulgo gentis suae quia ego dominus qui sanctifico eum locutusque est dominus ad mosen dicens loquere ad aaron homo de semine tuo per familias qui habuerit maculam non offeret panes deo suo nec accedet ad ministerium eius si caecus fuerit si claudus si vel parvo vel grandi et torto naso si fracto pede si manu si gibbus si lippus si albuginem habens in oculo si iugem scabiem si inpetiginem in corpore vel hirsiosus omnis qui habuerit maculam de semine aaron sacerdotis non accedet offerre hostias domino nec panes deo suo vescetur tamen panibus qui offeruntur in sanctuario ita dumtaxat ut intra velum non ingreditur nec accedat ad altare quia maculam habet et contaminare non debet sanctuarium meum ego dominus qui sanctifico eos locutus est ergo moyses ad aaron et filios eius et ad omnem israhel cuncta quae sibi fuerant imperata

22

locutus quoque est dominus ad mosen dicens loquere ad aaron et ad filios eius ut caveant ab his quae consecrata sunt filiorum israhel et non contaminent nomen sanctificatorum mihi quae ipsi offerunt ego dominus dic ad eos et ad posteros eorum omnis homo qui accesserit de stirpe vestra ad ea quae consecrata sunt et quae obtulerunt filii israhel domino in quo est immunditia peribit coram domino ego sum dominus homo de semine aaron qui fuerit leprosus aut patiens fluxum seminis non vescetur de his quae sanctificata sunt mihi donec sanetur qui tetigerit immundum super mortuo et ex quo egreditur semen quasi coitus et qui tangit reptile et quodlibet immundum cuius tactus est sordidus immundus erit usque ad vespe-

rum et non vascetur his quae sanctificata sunt sed cum laverit carnem suam aqua et occubuerit sol tunc mundatus vascetur de sanctificatis quia cibus illius est morticinum et captum a bestia non comedent nec polluentur in eis ego sum dominus custodient praecpta mea ut non subiceant peccato et moriantur in sanctuario cum polluerint illud ego dominus qui sanctifico eos omnis alienigena non comedit de sanctificatis inquilinus sacerdotis et mercennarius non vascetur ex eis quem autem sacerdos emerit et qui vernaculus domus eius fuerit hii comedent ex eis si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit de his quae sanctificata sunt et de primitiis non vascetur sin autem vidua vel repudiata et absque liberis reversa fuerit ad domum patris sui sicut puella consuerat aletur cibus patris sui omnis alienigena comedendi ex eis non habet potestatem qui comederit de sanctificatis per ignorantiam addet quintam partem cum eo quod comedit et dabit sacerdoti in sanctuarium nec contaminabunt sanctificata filiorum israhel quae offerunt domino ne forte sustineant iniquitatem delicti sui cum sanctificata comederint ego dominus qui sanctifico eos locutus est dominus ad mosen dicens loquere ad aaron et filios eius et ad omnes filios israhel dicesque ad eos homo de domo israhel et de advenis qui habitant apud vos qui obtulerit oblationem suam vel vota solvens vel sponte offerens quicquid illud obtulerit in holocaustum domini ut offeratur per vos masculus immaculatus erit ex bubus et ex ovibus et ex capris si maculam habuerit non offeretis neque erit acceptabile homo qui obtulerit victimam pacificorum domino vel vota solvens vel sponte offerens tam de bubus quam de ovibus immaculatum offeret ut acceptabile sit omnis macula non erit in eo si caecum fuerit si fractum si cicatricem habens si papulas aut scabiem vel inpetiginem non offeretis ea domino neque adolebitis ex eis super altare domini bovem et ovem aure et cauda amputatis voluntarie offerre potes votum autem ex his solvi non potest omne animal quod vel contritis vel tunsis vel sectis ablatisque testiculis est non offeretis domino et in terra vestra hoc omnino ne faciatis de manu alienigenae non offeretis panes deo vestro et quicquid aliud dare voluerint quia corrupta et maculata sunt omnia non suscipietis ea locutusque est dominus ad mosen dicens bos ovis et capra cum genita fuerint septem diebus erunt sub ubere matris suae die autem octavo et deinceps offerri poterunt domino sive illa bos sive ovis non immolabuntur una die cum fetibus suis si immolaveritis hostiam pro gratiarum actione domino ut possit esse placabilis eodem die comedetis eam non remanebit quicquam in mane alterius diei ego dominus custodite mandata mea et facite ea ego dominus ne polluat nomen meum sanctum ut sanctificer in medio filiorum israhel ego dominus qui sanctifico vos et eduxi de terra aegypti ut essem vobis in deum ego dominus

23

locutus est dominus ad mosen dicens loquere filiis israhel et dices ad eos hae sunt feriae domini quas vocabitis sanctas sex diebus facietis opus dies septi-

mus quia sabbati requies est vocabitur sanctus omne opus non facietis in eo sabbatum domini est in cunctis habitationibus vestris hae sunt ergo feriae domini sanctae quas celebrare debetis temporibus suis mense primo quartadecima die mensis ad vesperum phase domini est et quintadecima die mensis huius sollemnitas azymorum domini est septem diebus azyma comedetis dies primus erit vobis celeberrimus sanctusque omne opus servile non facietis in eo sed offeretis sacrificium in igne domino septem diebus autem septimus erit celebrior et sanctorum nullumque servile opus fiet in eo locutusque est dominus ad mosen dicens loquere filiis israhel et dices ad eos cum ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis et messueritis segetem feretis manipulos spicarum primitias messis vestrae ad sacerdotem qui elevabit fasciculum coram domino ut acceptabile sit pro vobis altero die sabbati et sanctificabit illum atque in eodem die quo manipulus consecratur caedetur agnus immaculatus anniculus in holocaustum domini et libamenta offerentur cum eo duae decimae similiae conspersae oleo in incensum domini odoremque suavissimum liba quoque vini quarta pars hin panem et pulentam et pultes non comedetis ex segete usque ad diem qua offeratis ex ea deo vestro praecceptum est sempiternum in generationibus cunctisque habitaculis vestris numerabitis ergo ab altero die sabbati in quo obtulistis manipulum primitiarum septem ebdomadae plenas usque ad alteram diem expletionis ebdomadae septimae id est quinquaginta dies et sic offeretis sacrificium novum domino ex omnibus habitaculis vestris panes primitiarum duos de duabus decimis similiae fermentatae quos coquetis in primitias domini offeretisque cum panibus septem agnos immaculatos anniculos et vitulum de armento unum et arietes duos et erunt in holocausto cum libamentis suis in odorem suavissimum domino facietis et hircum pro peccato duosque agnos anniculos hostias pacificorum cumque elevaverit eos sacerdos cum panibus primitiarum coram domino cedent in usum eius et vocabitis hunc diem celeberrimum atque sanctissimum omne opus servile non facietis in eo legitimum sempiternum erit in cunctis habitaculis et generationibus vestris postquam autem messueritis segetem terrae vestrae non secabitis eam usque ad solem nec remanentes spicas colligetis sed pauperibus et peregrinis dimittetis eas ego dominus deus vester locutusque est dominus ad mosen dicens loquere filiis israhel mense septimo prima die mensis erit vobis sabbatum memorabilis clangentibus tubis et vocabitur sanctum omne opus servile non facietis in eo et offeretis holocaustum domino locutusque est dominus ad mosen dicens decimo die mensis huius septimi dies expiationum erit celeberrimus et vocabitur sanctus adfligetisque animas vestras in eo et offeretis holocaustum domino omne opus non facietis in tempore diei huius quia dies propitiationis est ut propitiatur vobis dominus deus vester omnis anima quae adflita non fuerit die hoc peribit de populis suis et quae operis quippiam fecerit delebo eam de populo suo nihil ergo operis facietis in eo legitimum sempiternum erit vobis in cunctis generationibus et habitationibus vestris sabbatum requi-

etionis est adfligētis animas vestras die nono mensis a vespero usque ad vesperum celebrabitis sabbata vestra et locutus est dominus ad facietis et septem loquere filiis israhel a quintodecimo die mensis huius septimi erunt feriae tabernaculorum septem diebus domino dies primus vocabitur celeberrimus atque sanctissimus omne opus servile non facietis et septem diebus offeretis holocausta domino dies quoque octavus erit celeberrimus atque sanctissimus et offeretis holocaustum domino est enim coetus atque collectae omne opus servile non facietis in eo haec sunt feriae domini quas vocabitis celeberrimas et sanctissimas offeretisque in eis oblationes domino holocausta et libamenta iuxta ritum unuscuiusque diei exceptis sabbatis domini donisque vestris et quae offeritis ex voto vel quae sponte tribuitis domino a quintodecimo ergo die mensis septimi quando congregaveritis omnes fructus terrae vestrae celebrabitis ferias domini septem diebus die primo et die octavo erit sabbatum id est requies sumetisque vobis die primo fructus arboris pulcherrimae spatulasque palmarum et ramos ligni densarum frondum et salices de torrente et laetabimini coram domino deo vestro celebrabitisque sollemnitatem eius septem diebus per annum legitimum sempiternum erit in generationibus vestris mense septimo festa celebrabitis et habitabitis in umbraculis septem diebus omnis qui de genere est israhel manebit in tabernaculis ut discant posteri vestri quod in tabernaculis habitare fecerim filios israhel cum educerem eos de terra aegypti ego dominus deus vester locutusque est moyses super sollemnitatibus domini ad filios israhel

24

et locutus est dominus ad mosen dicens praecipe filiis israhel ut adferant tibi oleum de olivis purissimum ac lucidum ad concinnandas lucernas iugiter extra velum testimonii in tabernaculo foederis ponetque eas aaron a vespere usque in mane coram domino cultu ritique perpetuo in generationibus vestris super candelabro mundissimo ponentur semper in conspectu domini accipies quoque similam et coques ex ea duodecim panes qui singuli habebunt duas decimas quorum senos altrinsecus super mensam purissimam coram domino statues et pones super eos tus lucidissimum ut sit panis in monumentum oblationis domini per singula sabbata mutabuntur coram domino suscepti a filiis israhel foedere sempiterno eruntque aaron et filiorum eius ut comedant eos in loco sancto quia sanctum sanctorum est de sacrificiis domini iure perpetuo ecce autem egressus filius mulieris israhelitis quem pepererat de viro aegyptio inter filios israhel iurgatus est in castris cum viro israhelite cumque blasphemasset nomen et maledixisset ei adductus est ad mosen vocabatur autem mater eius salumith filia dabri de tribu dan miseruntque eum in carcerem donec nossent quid iuberet dominus qui locutus est ad mosen dicens educ blasphemum extra castra et ponant omnes qui audierunt manus suas super caput eius et lapidet eum populus universus et ad filios israhel loqueris homo qui maledixerit deo suo portabit peccatum

suum et qui blasphemaverit nomen domini morte moriatur lapidibus opprimet eum omnis multitudo sive ille civis seu peregrinus fuerit qui blasphemaverit nomen domini morte moriatur qui percusserit et occiderit hominem morte moriatur qui percusserit animal reddat vicarium id est animam pro anima qui inrogaverit maculam cullibet civium suorum sicut fecit fiet ei fracturam pro fractura oculum pro oculo dentem pro dente restituet qualem infixit maculam talem sustinere cogetur qui percusserit iumentum reddet aliud qui percusserit hominem punietur aequum iudicium sit inter vos sive peregrinus sive civis peccaverit quia ego sum dominus deus vester locutusque est moyses ad filios israhel et eduxerunt eum qui blasphemaverat extra castra ac lapidibus oppresserunt feceruntque filii israhel sicut praeceperat dominus mosi

25

locutusque est dominus ad mosen in monte sinai dicens loquere filiis israhel et dices ad eos quando ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis sabbatizet sabbatum domini sex annis seres agrum tuum et sex annis putabis vineam tuam colligesque fructus eius septimo autem anno sabbatum erit terrae requietionis domini agrum non seres et vineam non putabis quae sponte gignit humus non metes et uvae primitiarum tuarum non colliges quasi vindemiam annus enim requietionis terrae est sed erunt vobis in cibum tibi et servo tuo ancillae et mercenario tuo et advenae qui peregrinantur apud te iumentis tuis et pecoribus omnia quae nascuntur praebebunt cibum numerabis quoque tibi septem ebdomades annorum id est septem septies quae simul faciunt annos quadraginta novem et clanges bucina mense septimo decima die mensis propitiationis tempore in universa terra vestra sanctificabisque annum quinquagesimum et vocabis remissionem cunctis habitatoribus terrae tuae ipse est enim iobeus revertetur homo ad possessionem suam et unusquisque rediet ad familiam pristinam quia iobeus est et quinquagesimus annus non seretis neque metetis sponte in agro nascentia et primitias vindemiae non colligētis ob sanctificationem iobei sed statim ablata comedetis anno iobei redient omnes ad possessiones suas quando vendes quippiam civi tuo vel emes ab eo ne contristes fratrem tuum sed iuxta numerum annorum iobei emes ab eo et iuxta supputationem frugum vendet tibi quanto plus anni remanserint post iobeum tanto crescet et pretium et quanto minus temporis numeraveris tanto minoris et emptio constabit tempus enim frugum vendet tibi nolite adfligere contribules vestros sed timeat unusquisque deum suum quia ego dominus deus vester facite praecepta mea et iudicia custodite et implete ea ut habitare possitis in terra absque ullo pavore et gignat vobis humus fructus suos quibus vescamini usque ad saturitatem nullius impetum formidantes quod si dixeritis quid comedemus anno septimo si non servierimus neque collegerimus fruges nostras dabo benedictionem meam vobis anno sexto et faciet fructus trium annorum seretisque anno octavo

et comeditis veteres fruges usque ad nonum annum donec nova nascantur edetis vetera terra quoque non veniet in perpetuum quia mea est et vos advenae et coloni mei estis unde cuncta regio possessionis vestrae sub redemptionis condicione vendetur si adtenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam suam et voluerit propinquus eius potest redimere quod ille vendiderat sin autem non habuerit proximum et ipse pretium ad redimendum potuerit invenire computabuntur fructus ex eo tempore quo vendidit et quod reliquum est reddit emptori sicque recipiet possessionem suam quod si non invenerit manus eius ut reddat pretium habebit emptor quod emerat usque ad annum iobeum in ipso enim omnis venditio reddit ad dominum et ad possessorem pristinum qui vendiderit domum intra urbis muros habebit licentiam redimendi donec unus impleatur annus si non redemerit et anni circulus fuerit evolutus emptor possidebit eam et posteri eius in perpetuum et redimi non poterit etiam in iobeo sin autem in villa fuerit domus quae muros non habet agrorum iure vendetur si ante redempta non fuerit in iobeo revertetur ad dominum aedes levitarum quae in urbibus sunt semper possunt redimi si redemptae non fuerint in iobeo revertentur ad dominos quia domus urbium leviticarum pro possessionibus sunt inter filios israel suburbana autem eorum non venient quia possessio sempiterna est si adtenuatus fuerit frater tuus et infirmus manu et susceperis eum quasi advenam et peregrinum et vixerit tecum ne accipias usuras ab eo nec amplius quam dedisti time deum tuum ut vivere possit frater tuus apud te pecuniam tuam non dabis ei ad usuram et frugum superabundantiam non exiges ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra aegypti ut darem vobis terram chanaan et essem vester deus si paupertate compulsus vendiderit se tibi frater tuus non eum opprimes servitute famulorum sed quasi mercennarius et colonus erit usque ad annum iobeum operabitur apud te et postea egredietur cum liberis suis et revertetur ad cognationem et ad possessionem patrum suorum mei enim servi sunt et ego eduxi eos de terra aegypti non venient condicione servorum ne affligas eum per potentiam sed metuito deum tuum servus et ancilla sint vobis de nationibus quae in circuitu vestro sunt et de advenis qui peregrinantur apud vos vel qui ex his nati fuerint in terra vestra hos habebitis famulos et hereditario iure transmittetis ad posteros ac possidebitis in aeternum fratres autem vestros filios israel ne opprimatis per potentiam si invaluerit apud vos manus advenae atque peregrini et adtenuatus frater tuus vendiderit se ei aut cuiquam de stirpe eius post venditionem potest redimi qui voluerit ex fratribus suis redimet eum et patruus et patruelis et consanguineus et affinis sin autem et ipse potuerit redimet se supputatis dumtaxat annis a tempore venditionis suae usque ad annum iobeum et pecunia qua venditus fuerat iuxta annorum numerum et rationem mercennarii supputata si plures fuerint anni qui remanent usque ad iobeum secundum hos reddet et pretium si pauci ponet rationem cum eo iuxta annorum numerum et reddet emptori quod reliquum est annorum quibus ante servivit mercedibus inputatis non affliget eum

violenter in conspectu tuo quod si per haec redimi non potuerit anno iobeo egredietur cum liberis suis mei sunt enim servi filii israel quos eduxi de terra aegypti

26

ego dominus deus vester non facietis vobis idolum et sculptile nec titulos erigetis nec insignem lapidem ponetis in terra vestra ut adoretis eum ego enim sum dominus deus vester custodite sabbata mea et pavete ad sanctuarium meum ego dominus si in praeceptis meis ambulaveritis et mandata mea custodieritis et feceritis ea dabo vobis pluvias temporibus suis et terra gignet germen suum et pomis arbores replebuntur adprehendet messium tritura vindemiam et vindemia occupabit sementem et comeditis panem vestrum in saturitatem et absque pavore habitabitis in terra vestra dabo pacem in finibus vestris dormietis et non erit qui exterreat auferam malas bestias et gladius non transibit terminos vestros persequemini inimicos vestros et corruent coram vobis persequentur quinque de vestris centum alienos et centum ex vobis decem milia cadent inimici vestri in conspectu vestro gladio respiciam vos et crescere faciam multiplicabimini et firmabo pactum meum vobiscum comeditis vetustissima veterum et vetera novis supervenientibus proicietis ponam tabernaculum meum in medio vestri et non abiciet vos anima mea ambulabo inter vos et ero vester deus vosque eritis populus meus ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra aegyptiorum ne serviretis eis et qui confregi catenas cervicium vestrarum ut incederetis erecti quod si non audieritis me nec feceritis omnia mandata mea si spreveritis leges meas et iudicia mea contemperitis ut non faciatis ea quae a me constituta sunt et ad irritum perducatis pactum meum ego quoque haec faciam vobis visitabo vos velociter in egestate et ardore qui conficiat oculos vestros et consumat animas frustra seretis sementem quae ab hostibus devorabitur ponam faciem meam contra vos et corruetis coram hostibus vestris et subiciemini his qui oderunt vos fugietis nemine persequente sin autem nec sic obediueritis mihi addam correptiones vestras septuplum propter peccata vestra et contram superbiam duritiae vestrae daboque caelum vobis desuper sicut ferrum et terram aeneam consumetur in cassum labor vester non proferet terra germen nec arbores poma praebebunt si ambulaveritis ex adverso mihi nec volueritis audire me addam plagas vestras usque in septuplum propter peccata vestra emittamque in vos bestias agri quae consumant et vos et pecora vestra et ad paucitatem cuncta redigant desertaque fiant viae vestrae quod si nec sic volueritis recipere disciplinam sed ambulaveritis ex adverso mihi ego quoque contra vos adversus incedam et percutiam vos septies propter peccata vestra inducamque super vos gladium ultorem foederis mei cumque confugeritis in urbes mittam pestilentiam in medio vestri et trademini hostium manibus postquam confregero baculum panis vestri ita ut decem mulieres in uno clibano coquant panes et redant eos ad pondus et comeditis et non saturabi-

mini sin autem nec per haec audieritis me sed ambulaveritis contra me et ego incedam adversum vos in furore contrario et corripiam vos septem plagis propter peccata vestra ita ut comedatis carnes filiorum et filiarum vestrarum destruam excelsa vestra et simulacra confringam cadetis inter ruinas idolorum vestrorum et abominabitur vos anima mea in tantum ut urbes vestras redigam in solitudinem et deserta faciam sanctuaria vestra nec recipiam ultra odorem suavissimum disperdamque terram vestram et stupebunt super ea inimici vestri cum habitatores illius fuerint vos autem dispergam in gentes et evaginabo post vos gladium eritque terra vestra deserta et civitates dirutae tunc placebit terrae sabata sua cunctis diebus solitudinis suae quando fueritis in terra hostili sabbatizabit et requiescet in sabbatis solitudinis suae eo quod non requieverit in sabbatis vestris quando habitabatis in ea et qui de vobis remanserint dabo pavorem in cordibus eorum in regionibus hostium terrebit eos sonitus folii volantis et ita fugiet quasi gladium cadent nullo sequente et corruent singuli super fratres suos quasi bella fugientes nemo vestrum inimicus audebit resistere peribitis inter gentes et hostilis vos terra consumet quod si et de his aliqui remanserint tabescent in iniquitatibus suis in terra inimicorum suorum et propter peccata patrum suorum et sua adfligentur donec confiteantur iniquitates suas et maiorum suorum quibus praevaricati sunt in me et ambulaverunt ex adverso mihi ambulabo igitur et ego contra eos et inducam illos in terram hostilem donec erubescat incircumcisa mens eorum tunc orabunt pro impietatibus suis et recordabor foederis mei quod pepigi cum iacob et isaac et abraham terrae quoque memor ero quae cum relicta fuerit ab eis conplacebit sibi in sabbatis suis patiens solitudinem propter illos ipsi vero rogabunt pro peccatis suis eo quod abiecerint iudicia mea et leges meas despererint et tamen etiam cum essent in terra hostili non penitus abiici eos neque sic despexi ut consumerentur et irritum facerem pactum meum cum eis ego enim sum dominus deus eorum et recordabor foederis mei pristini quando eduxi eos de terra aegypti in conspectu gentium ut essem deus eorum ego dominus deus haec sunt praecepta atque iudicia et leges quas dedit dominus inter se et inter filios israhel in monte sinai per manum mosi

27

locutusque est dominus ad mosen dicens loquere filiis israhel et dices ad eos homo qui votum fecerit et spoponderit deo animam suam sub aestimatione dabit pretium si fuerit masculus a vicesimo usque ad sexagesimum annum dabit quinquaginta siclos argenti ad mensuram sanctuarii si mulier triginta a quinto autem anno usque ad vicesimum masculus dabit viginti siclos femina decem ab uno mense usque ad annum quintum pro masculo dabuntur quinque sicli pro femina tres sexagenarius et ultra masculus dabit quindecim siclos femina decem si pauper fuerit et aestimationem reddere non valebit stabit coram sacerdote et quantum ille aestimaverit et viderit eum posse reddere tantum dabit animal autem quod im-

molari potest domino si quis voverit sanctum erit et mutari non poterit id est nec melius malo nec peius bono quod si mutaverit et ipsum quod mutatum est et illud pro quo mutatum est consecratum erit domino animal immundum quod immolari domino non potest si quis voverit adducetur ante sacerdotem qui diiudicans utrum bonum an malum sit statuet pretium quod si dare voluerit is qui offert addet supra aestimationis quintam partem homo si voverit domum suam et sanctificaverit domino considerabit eam sacerdos utrum bona an mala sit et iuxta pretium quod ab eo fuerit constitutum venundabitur sin autem ille qui voverat voluerit redimere eam dabit quintam partem aestimationis supra et habebit domum quod si agrum possessionis suae voverit et consecraverit domino iuxta mensuram sementis aestimabitur pretium si triginta modis hordei seritur terra quinquaginta siclis veniet argenti si statim ab anno incipientis iobei voverit agrum quanto valere potest tanto aestimabitur sin autem post aliquantum temporis supputabit sacerdos pecuniam iuxta annorum qui reliqui sunt numerum usque ad iobelem et detrahetur ex pretio quod si voluerit redimere agrum ille qui voverat addet quintam partem aestimatae pecuniae et possidebit eum sin autem noluerit redimere sed alteri cuilibet fuerit venundatus ultra eum qui voverat redimere non poterit quia cum iobei venerit dies sanctificatus erit domino et possessio consecrata ad ius pertinet sacerdotum si ager emptus et non de possessione maiorum sanctificatus fuerit domino supputabit sacerdos iuxta annorum numerum usque ad iobelem pretium et dabit ille qui voverat eum domino in iobeleo autem revertetur ad priorem dominum qui venderat eum et habuerat in sortem possessionis suae omnis aestimatio siclo sanctuarii ponderabitur siclus viginti obolos habet primogenita quae ad dominum pertinent nemo sanctificare poterit et vovere sive bos sive ovis fuerit domini sunt quod si immundum est animal redimet qui obtulit iuxta aestimationem tuam et addet quintam partem pretii si redimere noluerit vendetur alteri quantocumque a te fuerit aestimatum omne quod domino consecratur sive homo fuerit sive animal sive ager non veniet nec redimi poterit quicquid semel fuerit consecratum sanctum sanctorum erit domino et omnis consecratio quae offertur ab homine non redimetur sed morte morietur omnes decimae terrae sive de frugibus sive de pomis arborum domini sunt et illi sanctificantur si quis autem voluerit redimere decimas suas addet quintam partem earum omnium decimarum boves et oves et caprae quae sub pastoris virga transeunt quicquid decimum venerit sanctificabitur domino non eligetur nec bonum nec malum nec altero commutabitur si quis mutaverit et quod mutatum est et pro quo mutatum est sanctificabitur domino et non redimetur haec sunt praecepta quae mandavit dominus mosi ad filios israhel in monte sinai

locutusque est dominus ad mosen in deserto sinai in tabernaculo foederis prima die mensis secundi anno altero egressionis eorum ex aegypto dicens tollite summam universae congregationis filiorum israhel per cognationes et domos suas et nomina singulorum quicquid sexus est masculini a vicesimo anno et supra omnium virorum fortium ex israhel et numerabitis eos per turmas suas tu et aaron eruntque vobiscum principes tribuum ac domorum in cognationibus suis quorum ista sunt nomina de ruben elisur filius sedeur de symeon salamiel filius surisaddai de iuda naasson filius aminadab de isachar nathanahel filius suar de zabulon heliab filius helon filiorum autem ioseph de ephraim helisama filius ammiud de manasse gamaliel filius phadassur de beniamin abidan filius gedeonis de dan ahiezer filius amisaddai de aser phegiel filius ochran de gad heliasaph filius duhel de nepthali ahira filius henan hii nobilissimi principes multitudinis per tribus et cognationes suas et capita exercitus israhel quos tulerunt moyses et aaron cum omni vulgi multitudine et congregaverunt primo die mensis secundi recensentes eos per cognationes et domos ac familias et capita et nomina singulorum a vicesimo anno et supra sicut praeceperat dominus mosi numeratique sunt in deserto sinai de ruben primogenito israhelis per generationes et familias ac domos suas et nomina capitum singulorum omne quod sexus est masculini a vicesimo anno et supra procedentium ad bellum quadraginta sex milia quingenti de filiis symeon per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina et capita singulorum omne quod sexus est masculini a vicesimo anno et supra procedentium ad bellum quinquaginta novem milia trecenti de filiis gad per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis et supra omnes qui ad bella procederent quadraginta quinque milia sescenti quinquaginta de filiis iuda per generationes et familias ac domos cognationum suarum per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere recensiti sunt septuaginta quattuor milia sescenti de filiis isachar per generationes et familias ac domos cognationum suarum per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui ad bella procederent recensiti sunt quinquaginta quattuor milia quadringenti de filiis zabulon per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere quinquaginta septem milia quadringenti de filiis ioseph filiorum ephraim per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere quadraginta milia quingenti porro filiorum manasse per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis et supra omnes qui poterant ad bella procedere triginta duo milia ducenti de filiis beniamin per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt no-

minibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere triginta quinque milia quadringenti de filiis dan per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere sexaginta duo milia septingenti de filiis aser per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere quadraginta milia et mille quingenti de filiis nepthali per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere quinquaginta tria milia quadringenti hii sunt quos numeraverunt moyses et aaron et duodecim principes israhel singulos per domos cognationum suarum fueruntque omnes filiorum israhel per domos et familias suas a vicesimo anno et supra qui poterant ad bella procedere sescenta tria milia virorum quingenti quinquaginta levitae autem in tribu familiarum suarum non sunt numerati cum eis locutusque est dominus ad mosen dicens tribum levi noli numerare neque ponas summam eorum cum filiis israhel sed constitue eos super tabernaculum testimonii cuncta vasa eius et quicquid ad caerimonias pertinet ipsi portabunt tabernaculum et omnia utensilia eius et erunt in ministerio ac per gyrum tabernaculi metabuntur cum proficiscendum fuerit deponent levitae tabernaculum cum castra metanda erigent quisquis exterorum accesserit occidetur metabuntur autem castra filii israhel unusquisque per turmas et cuneos atque exercitum suum porro levitae per gyrum tabernaculi figent tentoria ne fiat indignatio super multitudinem filiorum israhel et excubabunt in custodiis tabernaculi testimonii fecerunt ergo filii israhel iuxta omnia quae praeceperat dominus mosi

2

locutusque est dominus ad mosen et aaron dicens singuli per turmas signa atque vexilla et domos cognationum suarum castrametabuntur filiorum israhel per gyrum tabernaculi foederis ad orientem iudas figet tentoria per turmas exercitus sui eritque princeps filiorum eius naasson filius aminadab et omnis de stirpe eius summa pugnantium septuaginta quattuor milia sescentorum iuxta eum castrametati sunt de tribu isachar quorum princeps fuit nathanahel filius suar et omnis numerus pugnatorum eius quinquaginta quattuor milia quadringenti in tribu zabulon princeps fuit heliab filius helon omnis de stirpe eius exercitus pugnatorum quinquaginta septem milia quadringenti universi qui in castris iudae adnumerati sunt fuerunt centum octoginta sex milia quadringenti et per turmas suas primi egredientur in castris filiorum ruben ad meridianam plagam erit princeps elisur filius sedeur et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt quadraginta sex milia quingenti iuxta eum castrametati sunt de tribu symeon quorum princeps fuit salamiel filius surisaddai et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt quinquaginta novem milia tre-

centi in tribu gad princeps fuit heliasaph filius duhel et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt quadraginta quinque milia sescenti quinquaginta omnes qui recensiti sunt in castris ruben centum quinquaginta milia et mille quadringenti quinquaginta per turmas suas in secundo loco proficiscuntur levabitur autem tabernaculum testimonii per officia levitarum et turmas eorum quomodo erigitur ita et deponetur singuli per loca et ordines suos proficiscuntur ad occidentalem plagam erunt castra filiorum ephraim quorum princeps fuit helisama filius ammiud cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt quadraginta milia quingenti et cum eis tribus filiorum manasse quorum princeps fuit gamaliel filius phadassur cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt triginta duo milia ducenti in tribu filiorum beniamin princeps fuit abidan filius gedeonis et cunctus exercitus pugnatorum eius qui recensiti sunt triginta quinque milia quadringenti omnes qui numerati sunt in castris ephraim centum octo milia centum per turmas suas tertii proficiscuntur ad aquilonis partem castrametati sunt filii dan quorum princeps fuit ahiezer filius amisaddai cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt sexaginta duo milia septingenti iuxta eum fixere tentoria de tribu aser quorum princeps fuit phegiel filius ochran cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt quadraginta milia et mille quingenti de tribu filiorum nephtalim princeps fuit ahira filius henan cunctus exercitus pugnatorum eius quinquaginta tria milia quadringenti omnes qui numerati sunt in castris dan fuerunt centum quinquaginta septem milia sescenti et novissimi proficiscuntur hic numerus filiorum israhel per domos cognationum suarum et turmas divisi exercitus sescenta tria milia quingenti quinquaginta levitae autem non sunt numerati inter filios israhel sic enim praecepit dominus mosi feceruntque filii israhel iuxta omnia quae mandaverat dominus castrametati sunt per turmas suas et profecti per familias ac domos patrum suorum

3

haec sunt generationes aaron et mosi in die qua locutus est dominus ad mosen in monte sinai et haec nomina filiorum aaron primogenitus eius nadab dein abiu et eleazar et ithamar haec nomina filiorum aaron sacerdotum qui uncti sunt et quorum repletas et consecratae manus ut sacerdotio fungerentur mortui sunt nadab et abiu cum offerrent ignem alienum in conspectu domini in deserto sinai absque liberis functique sunt sacerdotio eleazar et ithamar coram aaron patre suo locutus est dominus ad mosen dicens adplica tribum levi et fac stare in conspectu aaron sacerdotis ut ministrent ei et excubent et observent quicquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonii et custodiant vasa tabernaculi servientes in ministerio eius dabisque dono levitas aaron et filiis eius quibus traditi sunt a filiis israhel aaron autem et filios eius constitues super cultum sacerdotii externus qui ad ministrandum accesserit morietur locutusque est dominus ad mosen dicens ego tuli levitas a filiis israhel pro omni primogenito

qui aperit vulvam in filiis israhel eruntque levitae mei meum est enim omne primogenitum ex quo percussi primogenitos in terra aegypti sanctificavi mihi quicquid primum nascitur in israhel ab homine usque ad pecus mei sunt ego dominus locutus est dominus ad mosen in deserto sinai dicens numerata filios levi per domos patrum suorum et familias omnem masculum ab uno mense et supra numeravit moses ut praeceperat dominus et inventi sunt filii levi per nomina sua gerson et caath et merari filii gerson lebni et semei filii caath amram et iesaar hebron et ozihel filii merari mooli et musi de gerson fuere familiae duae lebnitica et semeitica quarum numeratus est populus sexus masculini ab uno mense et supra septem milia quingentorum hii post tabernaculum metabuntur ad occidentem sub principe eliasaph filio lahel et habebunt excubias in tabernaculo foederis ipsum tabernaculum et operimentum eius tentorium quod trahitur ante fores tecti foederis et cortinas atrii tentorium quoque quod adpenditur in introitu atrii tabernaculi et quicquid ad ritum altaris pertinet fues tabernaculi et omnia utensilia eius cognatio caath habebit populos amramitas et iesaaritas et hebronitas et ozihelitas hae sunt familiae caathitarum recensitae per nomina sua omnes generis masculini ab uno mense et supra octo milia sescenti habebunt excubias sanctuarii et castrametabuntur ad meridianam plagam princepsque eorum erit elisaphan filius ozihel et custodient arcam mensamque et candelabrum altaria et vasa sanctuarii in quibus ministratur et velum cunctamque huiuscemodi supellectilem princeps autem principum levitarum eleazar filius aaron sacerdotis erit super excubitores custodiae sanctuarii at vero de merari erunt populi moolitae et musitae recensiti per nomina sua omnes generis masculini ab uno mense et supra sex milia ducenti princeps eorum surihel filius abiahiel in plaga septentrionali castrametabuntur erunt sub custodia eorum tabulae tabernaculi et vectes et columnae ac bases earum et omnia quae ad cultum huiuscemodi pertinent columnaeque atrii per circuitum cum basibus suis et paxilli cum funibus castrametabuntur ante tabernaculum foederis id est ad orientalem plagam moses et aaron cum filiis suis habentes custodiam sanctuarii in medio filiorum israhel quisquis alienus accesserit morietur omnes levitae quos numeraverunt moses et aaron iuxta praeceptum domini per familias suas in genere masculino a mense uno et supra fuerunt viginti duo milia et ait dominus ad mosen numerata primogenitos sexus masculini de filiis israhel a mense uno et supra et habebis summam eorum tollesque levitas mihi pro omni primogenito filiorum israhel ego sum dominus et pecora eorum pro universis primogenitis pecoris filiorum israhel recensuit moses sicut praeceperat dominus primogenitos filiorum israhel et fuerunt masculi per nomina sua a mense uno et supra viginti duo milia ducenti septuaginta tres locutusque est dominus ad mosen tolle levitas pro primogenitis filiorum israhel et pecora levitarum pro pecoribus eorum eruntque levitae mei ego sum dominus in pretio autem ducentorum septuaginta trium qui excedunt numerum levitarum de primogenitis filiorum israhel accipies quinque siclos per singula

capita ad mensuram sanctuarii siclus habet obolos viginti dabisque pecuniam aaron et filiis eius pretium eorum qui supra sunt tulit igitur moyses pecuniam eorum qui fuerant amplius et quos redemerant a levitis pro primogenitis filiorum israhel mille trecentorum sexaginti quinque siclorum iuxta pondus sanctuarii et dedit eam aaroni et filiis eius iuxta verbum quod praeceperat sibi dominus

4

locutusque est dominus ad mosen et aaron dicens tolle summam filiorum caath de medio leuitarum per domos et familias suas a tricesimo anno et supra usque ad quinquagesimum annum omnium qui ingrediuntur ut stent et ministrent in tabernaculo foederis hic est cultus filiorum caath tabernaculum foederis et sanctum sanctorum ingredientur aaron et filii eius quando movenda sunt castra et deponent velum quod pendet ante fores involventque eo arcam testimonii et operient rursum velamine ianthinarum pellium extendentque desuper pallium totum hyacinthinum et inducent vectes mensam quoque propositionis involvent hyacinthino pallio et ponent cum ea turibula et mortariola cyatos et crateras ad liba fundenda panes semper in ea erunt extendentque desuper pallium coccineum quod rursum operient velamento ianthinarum pellium et inducent vectes sument et pallium hyacinthinum quo operient candelabrum cum lucernis et forcipibus suis et emunctoriis et cunctis vasis olei quae ad concinnandas lucernas necessaria sunt et super omnia ponent operimentum ianthinarum pellium et inducent vectes nec non et altare aureum involvent hyacinthino vestimento et extendent desuper operimentum ianthinarum pellium inducentque vectes omnia vasa quibus ministratur in sanctuario involvent hyacinthino pallio et extendent desuper operimentum ianthinarum pellium inducentque vectes sed et altare mundabunt cinere et involvent illud purpureo vestimento ponentque cum eo omnia vasa quibus in ministerio eius utuntur id est ignium receptacula fuscinas ac tridentes uncinis et vatilla cuncta vasa altaris operient simul velamine ianthinarum pellium et inducent vectes cumque involverint aaron et filii eius sanctuarium et omnia vasa eius in commotione castrorum tunc intrabunt filii caath ut portent involuta et non tangant vasa sanctuarii ne moriantur ista sunt onera filiorum caath in tabernaculo foederis super quos erit eleazar filius aaron sacerdotis ad cuius pertinet curam oleum ad concinnandas lucernas et compositionis incensum et sacrificium quod semper offertur et oleum unctionis et quicquid ad cultum tabernaculi pertinet omniumque vasorum quae in sanctuario sunt locutusque est dominus ad mosen et aaron dicens nolite perdere populum caath de medio leuitarum sed hoc facite eis ut vivant et non moriantur si tetigerint sancta sanctorum aaron et filii eius intrabunt ipsique disponent opera singulorum et dividunt quid portare quis debeat alii nulla curiositate videant quae sunt in sanctuario priusquam involvantur alioquin morientur locutus est dominus ad mosen dicens tolle summam etiam filiorum gerson per domos ac

familias et cognationes suas a triginta annis et supra usque ad annos quinquaginta numera omnes qui ingrediuntur et ministrant in tabernaculo foederis hoc est officium familiae gersonitarum ut portent cortinas tabernaculi et tectum foederis operimentum aliud et super omnia velamen ianthinum tentoriumque quod pendet in introitu foederis tabernaculi cortinas atrii et velum in introitu quod est ante tabernaculum omnia quae ad altare pertinent funiculos et vasa ministerii iubente aaron et filiis eius portabunt filii gerson et scient singuli cui debeant oneri mancipari hic est cultus familiae gersonitarum in tabernaculo foederis eruntque sub manu ithamar filii aaron sacerdotis filios quoque merari per familias et domos patrum suorum recenset a triginta annis et supra usque ad annos quinquaginta omnes qui ingrediuntur ad officium ministerii sui et cultum foederis testimonii haec sunt onera eorum portabunt tabulas tabernaculi et vectes eius columnas et bases earum columnas quoque atrii per circuitum cum basibus et paxillis et funibus suis omnia vasa et supellectilem ad numerum accipient sique portabunt hoc est officium familiae meraritarum et ministerium in tabernaculo foederis eruntque sub manu ithamar filii aaron sacerdotis recensuerunt igitur moyses et aaron et principes synagogae filios caath per cognationes et domos patrum suorum a triginta annis et supra usque ad annum quinquagesimum omnes qui ingrediuntur ad ministerium tabernaculi foederis et inventi sunt duo milia septingenti quinquaginta hic est numerus populi caath qui intrat tabernaculum foederis hos numeravit moyses et aaron iuxta sermonem domini per manum mosi numerati sunt et filii gerson per cognationes et domos patrum suorum a triginta annis et supra usque ad annum quinquagesimum omnes qui ingrediuntur ut ministrent in tabernaculo foederis et inventi sunt duo milia sescenti triginta hic est populus gersonitarum quos numeraverunt moyses et aaron iuxta verbum domini numerati sunt et filii merari per cognationes et domos patrum suorum a triginta annis et supra usque ad annum quinquagesimum omnes qui ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi foederis et inventi sunt tria milia ducenti hic est numerus filiorum merari quos recensuerunt moyses et aaron iuxta imperium domini per manum mosi omnes qui recensiti sunt de levitis et quos fecit ad nomen moyses et aaron et principes israhel per cognationes et domos patrum suorum a triginta annis et supra usque ad annum quinquagesimum ingredientes ad ministerium tabernaculi et onera portanda fuerunt simul octo milia quingenti octoginta iuxta verbum domini recensuit eos moyses unumquemque iuxta officium et onera sua sicut praeceperat ei dominus

5

locutusque est dominus ad mosen dicens praecipe filiis israhel ut eiciant de castris omnem leprosum et qui semine fluit pollutusque est super mortuo tam masculum quam feminam eicite de castris ne contaminent ea cum habitaverim vobiscum feceruntque ita filii israhel et eiecerunt eos extra castra sicut locutus erat dominus mosi locutus est dominus ad mosen di-

cens loquere ad filios israhel vir sive mulier cum fecerint ex omnibus peccatis quae solent hominibus accidere et per negligentiam transgressi fuerint mandatum domini atque deliquerint confitebuntur peccatum suum et reddent ipsum caput quintamque partem desper ei in quem peccaverint sin autem non fuerit qui recipiat dabant domino et erit sacerdotis excepto ariete qui offertur pro expiatione ut sit placabilis hostia omnes quoque primitiae quas offerunt filii israhel ad sacerdotem pertinent et quicquid in sanctuarium offertur a singulis et traditur manibus sacerdotis ipsius erit locutus est dominus ad mosen dicens loquere ad filios israhel et dices ad eos vir cuius uxor erraverit maritumque contemnens dormierit cum altero viro et hoc maritus deprehendere non quiverit sed latet adulterium et testibus argui non potest quia non est inventa in stupro si spiritus zelotypiae concitaverit virum contra uxorem suam quae vel polluta est vel falsa suspensio appetitur adducet eam ad sacerdotem et offeret oblationem pro illa decimam partem sati farinae hordiae non fundet super eam oleum nec inponet tus quia sacrificium zelotypiae est et oblatio investigans adulterium offeret igitur eam sacerdos et statuet coram domino adsumetque aquam sanctam in vase fictili et pauxillum terrae de pavimento tabernaculi mittet in eam cumque steterit mulier in conspectu domini discoperiet caput eius et ponet super manus illius sacrificium recordationis et oblationem zelotypiae ipse autem tenebit aquas amarissimas in quibus cum execratione maledicta congessit adiurabitque eam et dicit si non dormivit vir alienus tecum et si non polluta es deserto mariti toro non te nocebunt aquae istae amarissimae in quas maledicta congesti sin autem declinasti a viro tuo atque polluta es et concubuisti cum altero his maledictionibus subiacebis det te dominus in maledictionem exemplumque cunctorum in populo suo putrescere faciat femur tuum et tumens uterus dirumpatur ingrediantur aquae maledictae in ventrem tuum et utero tumescente putrescat femur et respondebit mulier amen amen scribetque sacerdos in libello ista maledicta et delebit ea aquis amarissimis in quas maledicta congesti et dabit ei bibere quas cum exhauserit tollet sacerdos de manu eius sacrificium zelotypiae et elevari illud coram domino inponetque super altare ita dumtaxat ut prius pugillum sacrificii tollat de eo quod offertur et incendat super altare et sic potum det mulieri aquas amarissimas quas cum biberit si polluta est et contempto viro adulterii rea pertransibunt eam aquae maledictionis et inflato ventre conputrescet femur eritque mulier in maledictionem et in exemplum omni populo quod si polluta non fuerit erit innoxia et faciet liberos ista est lex zelotypiae si declinaverit mulier a viro suo et si polluta fuerit maritusque zelotypiae spiritu concitatus adduxerit eam in conspectu domini et fecerit ei sacerdos iuxta omnia quae scripta sunt maritus absque culpa erit et illa recipiet iniquitatem suam

locutus est dominus ad mosen dicens loquere ad filios israhel et dices ad eos vir sive mulier cum fecerit votum ut sanctificentur et se voluerint domino consecrare vino et omni quod inebriare potest abstinebunt acetum ex vino et ex qualibet alia potionem et quicquid de uva exprimitur nec bibent uvae recentes siccisque non comedent cunctis diebus quibus ex voto domino consecrantur quicquid ex vinea esse potest ab uva passa usque ad acinum non comedent omni tempore separationis suae novacula non transibit super caput eius usque ad completum diem quo domino consecratur sanctus erit crescente caesarie capitis eius omni tempore consecrationis suae super mortuum non ingredietur nec super patris quidem et matris et fratris sororisque funere contaminabitur quia consecratio dei sui super caput eius est omnes dies separationis suae sanctus erit domino sin autem mortuus fuerit subito quispiam coram eo polluetur caput consecrationis eius quod radet ilico et in eadem die purgationis suae et rursum septima in octavo autem die offeret duos turtures vel duos pullos columbae sacerdoti in introitu foederis testimonii facietque sacerdos unum pro peccato et alterum in holocaustum et deprecabitur pro eo quia peccavit super mortuo sanctificabitque caput eius in die illo et consecrabit domino dies separationis illius offerens agnum anniculum pro peccato ita tamen ut dies priores irriti fiant quoniam polluta est sanctificatio eius ista est lex consecrationis cum dies quos ex voto decreverat complebuntur adducet eum ad ostium tabernaculi foederis et offeret oblationem eius domino agnum anniculum immaculatum in holocaustum et ovem anniculum immaculatam pro peccato et arietem immaculatum hostiam pacificam canistrum quoque panum azymorum qui conspersi sunt oleo et lagana absque fermento uncta oleo ac libamina singulorum quae offeret sacerdos coram domino et faciet tam pro peccato quam in holocaustum arietem vero immolabit hostiam pacificam domino offerens simul canistrum azymorum et libamenta quae ex more debentur tunc radetur nazareus ante ostium tabernaculi foederis caesarie consecrationis suae tolletque capillos eius et ponet super ignem qui est subpositus sacrificio pacificorum et armum coctum arietis tortamque absque fermento unam de canistro et lagantum azymorum unum et tradet in manibus nazarei postquam rasum fuerit caput eius susceptaque rursum ab eo elevari in conspectu domini et sanctificata sacerdotis erunt sicut pectusculum quod separari iussum est et femur post haec potest bibere nazareus vinum ista est lex nazarei cum voverit oblationem suam domino tempore consecrationis suae exceptis his quae invenerit manus eius iuxta quod mente devoverat ita faciet ad perfectionem sanctificationis suae locutus est dominus ad mosen dicens loquere aaron et filiis eius sic benedicetis filiis israhel et dicetis eis benedicat tibi dominus et custodiat te ostendat dominus faciem suam tibi et misereatur tui convertat dominus vultum suum ad te et det tibi pacem invocabunt nomen meum super filios israhel et ego benedicam eis

factum est autem in die qua conplevit moyses tabernaculum et erexit illud unxitque et sanctificavit cum omnibus vasis suis altare similiter et vasa eius obtulerunt principes israhel et capita familiarum qui erant per singulas tribus praefecti eorum qui numerati fuerant munera coram domino sex plaustra tecta cum duodecim bubus unum plastrum obtulere duo duces et unum bovem singuli obtuleruntque ea in conspectu tabernaculi ait autem dominus ad moysen suscipe ab eis ut serviant in ministerio tabernaculi et tradas ea levitis iuxta ordinem ministerii sui itaque cum suscepisset moyses plaustra et boves tradidit eos levitis duo plaustra et quattuor boves dedit filiis gerson iuxta id quod habebant necessarium quattuor alia plaustra et octo boves dedit filiis merari secundum officia et cultum suum sub manu ithamar filii aaron sacerdotis filiis autem caath non dedit plastra et boves quia in sanctuario serviunt et onera propriis portant umeris igitur obtulerunt duces in dedicationem altaris die qua unctum est oblationem suam ante altare dixitque dominus ad moysen singuli duces per singulos dies offerant munera in dedicationem altaris primo die obtulit oblationem suam naasson filius aminadab de tribu iuda fueruntque in ea acetabulum argenteum pondo centum triginta siclorum fiala argentea habens septuaginta siclos iuxta pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum ex decem siclis aureis plenum incenso bovem et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in sacrificio pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec est oblatio naasson filii aminadab secundo die obtulit nathanael filius suar dux de tribu isachar acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos iuxta pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum habens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in sacrificio pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio nathanael filii suar tertio die princeps filiorum zabulon heliab filius helon obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in sacrificio pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec est oblatio heliab filii helon die quarto princeps filiorum ruben helisur filius sedeur obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et

in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio helisur filii sedeur die quinto princeps filiorum symeon salamiel filius surisaddai obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio salamiel filii surisaddai die sexto princeps filiorum gad heliasaph filius duhel obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum adpendens siclos decem plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio heliasaph filii duhel die septimo princeps filiorum ephraim helisama filius ammiud obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in hostias pacificas boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio helisama filii ammiud die octavo princeps filiorum manasse gamaliel filius phadassur obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio abidan filii gedeonis obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio abidan filii gedeonis die decimo princeps filiorum dan abiezer filius amisaddai obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in hos-

tias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio ahiezer filii amisaddai die undecimo princeps filiorum aser phagaihel filius ochran obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio phagaihel filii ochran die duodecimo princeps filiorum nephtalim achira filius henan obtulit acetabulum argenteum adpendens centum triginta siclos fialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarii utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso bovem de armento et arietem et agnum anniculum in holocaustum hircumque pro peccato et in hostias pacificorum boves duos arietes quinque hircos quinque agnos anniculos quinque haec fuit oblatio achira filii henan haec in dedicatione altaris oblata sunt a principibus israhel in die qua consecratum est acetabula argentea duodecim fialae argenteae duodecim mortariola aurea duodecim ita ut centum triginta argenti siclos haberet unum acetabulum et septuaginta siclos una fiala id est in commune vasorum omnium ex argento sicli duo milia quadringenti pondere sanctuarii mortariola aurea duodecim plena incenso denos siclos adpendentia pondere sanctuarii id est simul auri sicli centum viginti boves de armento in holocaustum duodecim arietes duodecim agni anniculi duodecim et libamenta eorum hirci duodecim pro peccato hostiae pacificorum boves viginti quattuor arietes sexaginta hirci sexaginta agni anniculi sexaginta haec oblata sunt in dedicatione altaris quando unctum est cumque ingrederetur moyses tabernaculum foederis ut consuleret oraculum audiebat vocem loquentis ad se de propitiatorio quod erat super arcam testimonii inter duos cherubin unde et loquebatur ei

8

locutus est dominus ad mosem dicens loquere aaroni et dices ad eum cum posueris septem lucernas contra eam partem quam candelabrum respicit lucere debent fecitque aaron et inposuit lucernas super candelabrum ut praeceperat dominus mosi haec autem erat factura candelabri ex auro ductili tam medius stipes quam cuncta ex utroque calamorum latera nascebantur iuxta exemplum quod ostendit dominus mosi ita operatus est candelabrum et locutus est dominus ad mosem dicens tolle levitas de medio filiorum israhel et purificabis eos iuxta hunc ritum aspergantur aqua lustrationis et radant omnes pilos carnis suae cumque laverint vestimenta sua et mundati fuerint tollant bovem de armentis et libamentum eius simillam oleo conspersam bovem autem alterum de armento tu accipies pro peccato et applicabis levitas coram tabernaculo foederis convocata omni multitudine filiorum israhel cumque levitae fuerint coram domino

ponent filii israhel manus suas super eos et offeret aaron levitas munus in conspectu domini a filiis israhel ut servant in ministerio eius levitae quoque ponent manus suas super capita bouum e quibus unum facies pro peccato et alterum in holocaustum domini ut depreceris pro eis statuesque levitas in conspectu aaron et filiorum eius et consecrabis oblatos domino ac separabis de medio filiorum israhel ut sint mei et postea ingrediantur tabernaculum foederis ut servant mihi sicque purificabis et consecrabis eos in oblationem domini quoniam dono donati sunt mihi a filiis israhel pro primogenitis quae aperiant omnem vulvam in israhel accepi eos mea sunt omnia primogenita filiorum israhel tam ex hominibus quam ex iumentis ex die quo percussi omnem primogenitum in terra aegypti sanctificavi eos mihi et tuli levitas pro cunctis primogenitis filiorum israhel tradidique eos dono aaroni et filiis eius de medio populi ut servant mihi pro israhel in tabernaculo foederis et orent pro eis ne sit in populo plaga si ausi fuerint accedere ad sanctuarium feceruntque moyses et aaron et omnis multitudo filiorum israhel super levitas quae praeceperat dominus mosi purificatque sunt et laverunt vestimenta sua elevavitque eos aaron in conspectu domini et oravit pro eis ut purificati ingrederentur ad officia sua in tabernaculo foederis coram aaron et filiis eius sicut praeceperat dominus mosi de levitis ita factum est locutus est dominus ad mosem dicens haec est lex levitarum a viginti quinque annis et supra ingredientur ut ministrent in tabernaculo foederis cumque quinquagesimum annum aetatis impleverint servire cessabunt eruntque ministri fratrum suorum in tabernaculo foederis ut custodiant quae sibi fuerint commendata opera autem ipsa non faciant sic dispones levitas in custodiis suis

9

locutus est dominus ad mosem in deserto sinai anno secundo postquam egressi sunt de terra aegypti mense primo dicens faciant filii israhel phase in tempore suo quartadecima die mensis huius ad vespem iuxta omnes caerimonias et iustificationes eius praecepitque moyses filiis israhel ut facerent phase qui fecerunt tempore suo quartadecima die mensis ad vespem in monte sinai iuxta omnia quae mandaverat dominus mosi fecerunt filii israhel ecce autem quidam inmundi super animam hominis qui non poterant facere pascha in die illo accedentes ad mosem et aaron dixerunt eis inmundi sumus super animam hominis quare fraudamur ut non valeamus offerre oblationem domino in tempore suo inter filios israhel quibus respondit moyses state ut consulam quid praecipiat dominus de vobis locutusque est dominus ad mosem dicens loquere filiis israhel homo qui fuerit inmundus super anima sive in via procul in gente vestra faciat phase domino mense secundo quartadecima die mensis ad vespem cum azymis et lactucis agrestibus comedent illud non relinquent ex eo quippiam usque mane et eo usque non confringent omnem ritum phase observabunt si quis autem et mundus est et in itinere non fuit et tamen non fecit phase exterminabitur anima illa de pop-

ulis suis quia sacrificium domino non obtulit tempore suo peccatum suum ipse portabit peregrinus quoque et advena si fuerit apud vos faciet phase domini iuxta caerimoniae et iustificationes eius praeceptum idem erit apud vos tam advenae quam indigenae igitur die qua erectum est tabernaculum operuit illud nubes a vespere autem super tentorium erat quasi species ignis usque mane sic fiebat iugiter per diem operiebat illud nubes et per noctem quasi species ignis cumque ablata fuisset nubes quae tabernaculum protegebat tunc proficiscebantur filii israel et in loco ubi stetisset nubes ibi castrametabantur ad imperium domini proficiscebantur et ad imperium illius fugebant tabernaculum cunctis diebus quibus stabat nubes super tabernaculum manebant in eodem loco et si evenisset ut multo tempore maneret super illud erant filii israel in excubiis domini et non proficiscebantur quotquot diebus fuisset nubes super tabernaculum ad imperium domini erigebant tentoria et ad imperium illius deponebant si fuisset nubes a vespere usque mane et statim diluculo tabernaculum reliquisset proficiscebantur et si post diem et noctem recessisset dissipabant tentoria si biduo aut uno mense vel longiori tempore fuisset super tabernaculum manebant filii israel in eodem loco et non proficiscebantur statim autem ut recessisset movebant castra per verbum domini fugebant tentoria et per verbum illius proficiscebantur erantque in excubiis domini iuxta imperium eius per manum mosi

10

locutus est dominus ad mosen dicens fac tibi duas tubas argenteas ductiles quibus convocare possis multitudinem quando movenda sunt castra cumque increpueris tubis congregabitur ad te omnis turba ad ostium foederis tabernaculi si semel clangueris venient ad te principes et capita multitudinis israel sin autem prolixior atque concisus clangor increpuerit movebunt castra primi qui sunt ad orientalem plagam in secundo autem sonitu et pari ululatu tubae levabunt tentoria qui habitant ad meridiem et iuxta hunc modum reliqui facient ululantibus tubis in protectione quando autem congregandus est populus simplex tubarum clangor erit et non concise ululabunt filii aaron sacerdotes clangent tubis eritque hoc legitimum sempiternum in generationibus vestris si exieritis ad bellum de terra vestra contra hostes qui dimicant adversum vos clangentibus ululantibus tubis et erit recordatio vestri coram domino deo vestro ut eruamini de manibus inimicorum vestrorum si quando habebitis epulum et dies festos et kalendas canetis tubis super holocaustis et pacificis victimis ut sint vobis in recordationem dei vestri ego dominus deus vester anno secundo mense secundo vicesima die mensis elevata est nubes de tabernaculo foederis profectique sunt filii israel per turmas suas de deserto sinai et recubuit nubes in solitudine pharan moveruntque castra primi iuxta imperium domini in manu mosi filii iuda per turmas suas quorum princeps erat naasson filius aminadas in tribu filiorum isachar fuit princeps nathanahel filius suar in tribu zabulon erat princeps heliab filius helon de-

positumque est tabernaculum quod portantes egressi sunt filii gerson et merari profectique sunt et filii ruben per turmas et ordinem suum quorum princeps erat helisur filius sedeur in tribu autem filiorum symeon princeps fuit salamiel filius surisaddai porro in tribu gad erat princeps heliasaph filius duhel profectique sunt et caathitae portantes sanctuarium tamdiu tabernaculum portabatur donec venirent ad erectionis locum moverunt castra et filii ephraim per turmas suas in quorum exercitu princeps erat helisama filius ammiud in tribu autem filiorum manasse princeps fuit gamaliel filius phadassur et in tribu beniamin dux abidan filius gedeonis novissimi castrorum omnium profecti sunt filii dan per turmas suas in quorum exercitu princeps fuit ahiezer filius amisaddai in tribu autem filiorum aser erat princeps phagail filius ochran et in tribu filiorum nephtalim princeps achira filius henan haec sunt castra et protectiones filiorum israel per turmas suas quando egrediebantur dixitque moyses hobab filio rahuahel madianiti cognato suo proficiscimur ad locum quem dominus daturus est nobis veni nobiscum ut beneficiamus tibi quia dominus bona promisit israeli cui ille respondit non vadam tecum sed revertar in terram meam in qua natus sum et ille noli inquit nos relinquere tu enim nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus et eris ductor noster cumque nobiscum veneris quicquid optimum fuerit ex opibus quas nobis traditurus est dominus dabimus tibi profecti sunt ergo de monte domini via trium dierum arcae foederis domini praecedebat eos per dies tres providens castrorum locum nubes quoque domini super eos erat per diem cum incederent cumque elevaretur arca dicebat moyses surge domine et dissipentur inimici tui et fugiant qui oderunt te a facie tua cum autem deponeretur aiebat revertere domine ad multitudinem exercitus israel

11

interea ortum est murmur populi quasi dolentium pro labore contra dominum quod cum audisset iratus est et accensus in eos ignis domini devoravit extremam castrorum partem cumque clamasset populus ad mosen oravit moyses dominum et absorptus est ignis vocavitque nomen loci illius incensio eo quod succensus fuisset contra eos ignis domini vulgus quippe promiscuum quod ascenderat cum eis flagravat desiderio sedens et flens iunctis sibi pariter filiis israel et ait quis dabit nobis ad vescendum carnes recordamur piscium quos comedebamus in aegypto gratis in mentem nobis veniunt cucumeres et pepones porrique et cepae et alia anima nostra arida est nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi man erat autem man quasi semen coriandri coloris bdellii circuibatque populus et colligans illud frangebant mola sive terebat in mortario coquens in olla et faciens ex eo tortulas saporis quasi panis oleati cumque descenderet nocte super castra ros descendebat pariter et man audivit ergo moyses flentem populum per familias singulos per ostia tentorii sui iratusque est furor domini valde sed et mosi intoleranda res visa est et ait ad dominum cur adflixisti servum tuum quare non

invenio gratiam coram te et cur inposuisti pondus universi populi huius super me numquid ego concepi omnem hanc multitudinem vel genui eam ut dicas mihi porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutritrix infantulum et defer in terram pro qua iurasti patribus eorum unde mihi carnes ut dem tantae multitudini flent contra me dicentes da nobis carnes ut comedamus non possum solus sustinere omnem hunc populum quia gravis mihi est sin aliter tibi videatur obscuro ut interficias me et inveniam gratiam in oculis tuis ne tantis adficiar malis et dixit dominus ad mosen congrega mihi septuaginta viros de senibus israel quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri et duces eos ad ostium tabernaculi foederis faciesque ibi stare tecum ut descendam et loquar tibi et auferam de spiritu tuo tradamque eis ut sustentent tecum onus populi et non tu solus graveris populo quoque dices sanctificamini cras comedetis carnes ego enim audivi vos dicere qui dabit nobis escas carnum bene nobis erat in aegypto ut det vobis dominus carnes et comedatis non uno die nec duobus vel quinque aut decem nec viginti quidem sed usque ad mensem dierum donec exeat per nares vestras et vertatur in nausiam eo quod reppleritis dominum qui in medio vestri est et flevistis coram eo dicentes quare egressi sumus ex aegypto et ait moses sexcenta milia peditum huius populi sunt et tu dicis dabo eis esum carnum mense integro numquid ovium et boum multitudo caedetur ut possit sufficere ad cibum vel omnes pisces maris in unum congregabuntur ut eos satient cui respondit dominus numquid manus domini invalida est iam nunc videbis utrum meus sermo opere conpleatur venit igitur moses et narravit populo verba domini congregans septuaginta viros de senibus israel quos stare fecit circa tabernaculum descenditque dominus per nubem et locutus est ad eum auferens de spiritu qui erat in mosen et dans septuaginta viris cumque requievisset in eis spiritus prophetaverunt nec ultra cessarunt remanserant autem in castris duo viri quorum unus vocabatur heldad et alter medad super quos requievit spiritus nam et ipsi descripti fuerant et non exierant ad tabernaculum cumque prophetarent in castris cucurrit puer et nuntiavit mosi dicens heldad et medad prophetant in castris statim iosue filius nun minister mosi et electus e pluribus ait domine mi moses prohibe eos at ille quid inquit aemularis pro me quis tribuat ut omnis populus prophetet et det eis dominus spiritum suum reversusque est moses et maiores natu israel in castra ventus autem egrediens a domino arripas trans mare coturnices detulit et dimisit in castra itinere quantum uno die confici potest ex omni parte castrorum per circuitum volabantque in aere duobus cubitis altitudine super terram surgens ergo populus toto die illo et nocte ac die altero congregavit coturnicum qui parum decem choros et siccaverunt eas per gyrum castrorum adhuc carnes erant in dentibus eorum nec fecerat huiuscemodi cibus et ecce furor domini concitatus in populum percussit eum plaga magna nimis vocatusque est ille locus sepulchra concupiscentiae ibi enim sepelierunt populum qui desideraverat egressi autem de sepulchris concupiscentiae venerunt in aseroth et manserunt ibi

12

locutaque est maria et aaron contra mosen propter uxorem eius aethiopissam et dixerunt num per solum mosen locutus est dominus nonne et nobis similiter est locutus quod cum audisset dominus erat enim moses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra statim locutus est ad eum et ad aaron et mariam egredimini vos tantum tres ad tabernaculum foederis cumque fuissent egressi descendit dominus in columna nubis et stetit in introitu tabernaculi vocans aaron et mariam qui cum essent dixit ad eos audite sermones meos si quis fuerit inter vos propheta domini in visione apparebo ei vel per somnium loquar ad illum at non talis servus meus moses qui in omni domo mea fidelissimus est ore enim ad os loquor ei et palam non per enigmata et figuras dominum videt quare igitur non timuistis detrahare servo meo mosi iratusque contra eos abiit nubes quoque recessit quae erat super tabernaculum et ecce maria apparuit candens lepra quasi nix cumque respexisset eam aaron et vidisset perfusam lepra ait ad mosen obsecro domine mi ne inponas nobis hoc peccatum quod stulte commisimus ne fiat haec quasi mortua et ut abortivum quod proicitur de vulva matris suae ecce iam medium carnis eius devoratum est lepra clamavitque moses ad dominum dicens deus obsecro sana eam cui respondit dominus si pater eius spuisset in faciem illius nonne debuerat matris suae septem dierum carnem suffundi separatur septem diebus extra castra et postea revocabitur exclusa est itaque maria extra castra septem diebus et populus non est motus de loco illo donec revocata est maria profectus est de aseroth fixis tentoriis in deserto pharan

13

ibi locutus est dominus ad mosen dicens mitte viros qui considerent terram chanaan quam daturus sum filiis israel singulos de singulis tribubus ex principibus fecit moses quod dominus imperarat de deserto pharan mittens principes viros quorum ista sunt nomina de tribu ruben semmua filium zecchur de tribu symeon saphat filium huri de tribu iuda chaleb filium iephonne de tribu isachar igal filium ioseph de tribu ephraim osee filium nun de tribu beniamin phalti filium raphu de tribu zabulon geddiel filium sodi de tribu ioseph sceptri manasse gaddi filium susi de tribu dan ammiel filium gemalli de tribu aser sthur filium michael de tribu nepthali naabbi filium vaphsi de tribu gad guhel filium machi haec sunt nomina virorum quos misit moses ad considerandam terram vocavitque osee filium nun iosue misit ergo eos moses ad considerandam terram chanaan et dixit ad eos ascendite per meridianam plagam cumque veneritis ad montes considerate terram qualis sit et populum qui habitator est eius utrum fortis sit an infirmus pauci numero an plures ipsa terra bona an mala urbes quales muratae an absque muris humus pinguis an sterilis nemorosa an absque arboribus confortamini et adferte nobis de fructibus terrae erat autem tempus quando iam prae-

coquae uvae vesci possunt cumque ascendissent exploraverunt terram a deserto sin usque roob intrantibus emath ascenderuntque ad meridiem et venerunt in hebron ubi erant ahiman et isai et tholmai filii enach nam hebron septem annis ante tanim urbem aegypti condita est pergentesque usque ad torrentem botri absciderunt palmitem cum uva sua quam portaverunt in vecte duo viri de malis quoque grana- tis et de ficis loci illius tulerunt qui appellatus est neelescol id est torrens botri eo quod botrum inde portassent filii israhel reversique exploratores terrae post quadraginta dies omni regione circuita venerunt ad mosen et aaron et ad omnem coetum filiorum israhel in desertum pharan quod est in cades locuti- que eis et omni multitudini ostenderunt fructus ter- rae et narraverunt dicentes venimus in terram ad quam misisti nos quae re vera fluit lacte et melle ut ex his fructibus cognosci potest sed cultores fortis- simos habet et urbes grandes atque muratas stirpem enach vidimus ibi amalech habitat in meridie het- theus et iebuseus et amorreus in montanis chana- neus vero moratur iuxta mare et circa fluenta ior- danis inter haec chaleb conspiciens murmur populi qui oriebatur contra mosen ait ascendamus et pos- sideamus terram quoniam poterimus obtinere eam alii vero qui fuerant cum eo dicebant nequaquam ad hunc populum valemus ascendere quia fortior nobis est detraxeruntque terrae quam inspexerant apud filios israhel dicentes terram quam lustravimus devorat habitatores suos populum quem aspeximus proceras staturae est ibi vidimus monstra quaedam filiorum enach de genere giganteo quibus comparati quasi lu- custae videbamur

14

igitur vociferans omnis turba flevit nocte illa et mur- murati sunt contra mosen et aaron cuncti filii israhel dicentes utinam mortui essemus in aegypto et non in hac vasta solitudine utinam pereamus et non inducat nos dominus in terram istam ne cadamus gladio et uxores ac liberi nostri ducantur captivi nonne melius est reverti in aegyptum dixeruntque alter ad alterum constituamus nobis ducem et revertamur in aegyp- tum quo auditio moses et aaron ceciderunt proni in terram coram omni multitudine filiorum israhel at vero iosue filius nun et chaleb filius iepphonne qui et ipsi lustraverant terram sciderunt vestimenta sua et ad omnem multitudinem filiorum israhel locuti sunt terram quam circuivimus valde bona est si propitius fuerit dominus inducet nos in eam et tradet humum lacte et melle manantem nolite rebelles esse contra dominum neque timeatis populum terrae huius quia sicut panem ita eos possumus devorare recessit ab illis omne praesidium dominus nobiscum est no- lite metuere cumque clamaret omnis multitudo et la- pidibus eos vellet opprimere apparuit gloria domini super tectum foederis cunctis filiis israhel et dixit dominus ad mosen usquequo detrahet mihi popu- lus iste quousque non credam mihi in omnibus sig- nis quae feci coram eis fieri igitur eos pestilentia atque consumam te autem faciam principem super gentem magnam et fortiorem quam haec est et ait

moses ad dominum ut audiant aegyptii de quorum medio eduxisti populum istum et habitatores terrae huius qui audierunt quod tu domine in populo isto sis et facie videaris ad faciem et nubes tua protegat illos et in columna nubis praecedas eos per diem et in columna ignis per noctem quod occideris tantam multitudinem quasi unum hominem et dicant non poterat introducere populum in terram pro qua iu- raverat idcirco occidit eos in solitudine magnificetur ergo fortitudo domini sicut iurasti dicens dominus patiens et multae misericordiae auferens iniquitatem et scelera nullumque innoxium derelinquens qui visi- tas peccata patrum in filios in tertiam et quartam ge- nerationem dimitte obsecro peccatum populi tui huius secundum magnitudinem misericordiae tuae sicut propitius fuisti egredientibus de aegypto usque ad locum istum dixitque dominus dimisi iuxta verbum tuum vivo ego et implebitur gloria domini universa terra attamen omnes homines qui viderunt maies- tatem meam et signa quae feci in aegypto et in soli- tudine et temptaverunt me iam per decem vices nec oboedierunt voci meae non videntur terram pro qua iuravi patribus eorum nec quicquam ex illis qui de- traxit mihi intuebitur eam servum meum chaleb qui plenus alio spiritu secutus est me inducam in terram hanc quam circuivi et semen eius possidebit eam quoniam amalechites et chanaanei habitant in val- libus cras movete castra et revertimini in solitudinem per viam maris rubri locutusque est dominus ad mosen et aaron dicens usquequo detrahetis haec pes- sima murmurat contra me querellas filiorum israhel audivi dic ergo eis vivo ego ait dominus sicut locuti estis audiente me sic faciam vobis in solitudine hac iacebunt cadavera vestra omnes qui numerati estis a viginti annis et supra et murmurastis contra me non intrabitis terram super quam levavi manum meam ut habitare vos facerem praeter chaleb filium iepphonne et iosue filium nun parvos autem vestros de quibus dixistis quod praedae hostibus forent introducam ut videant terram quae vobis displicuit vestra cadavera iacebunt in solitudine filii vestri erunt vagi in deserto annis quadraginta et portabunt fornicationem vestram donec consumantur cadavera patrum in deserto iuxta numerum quadraginta dierum quibus consid- erastis terram annus pro die inputabitur et quadrag- inta annis recipietis iniquitates vestras et scietis ul- tionem meam quoniam sicut locutus sum ita faciam omni multitudini huic pessimae quae consurrexit ad- versum me in solitudine hac deficiet et morietur igitur omnes viri quos miserat moses ad contemplan- dam terram et qui reversi murmurare fecerant contra eum omnem multitudinem detrahentes terrae quod esset mala mortui sunt atque percussi in conspectu domini iosue autem filius nun et chaleb filius iep- phonne vixerunt ex omnibus qui perrexerant ad con- siderandam terram locutusque est moses universa verba haec ad omnes filios israhel et luxit populus nimis et ecce mane primo surgentes ascenderunt ver- ticem montis atque dixerunt parati sumus ascendere ad locum de quo dominus locutus est quia peccavi- mus quibus moses cur inquit transgredimini verbum domini quod vobis non cedet in prosperum nolite as- cendere non enim est dominus vobiscum ne corruatis

coram inimicis vestris amalechites et chananeus ante vos sunt quorum gladio corruetis eo quod nolueritis adquiscere domino nec erit dominus vobiscum at illi contenebrati ascenderunt in verticem montis arca autem testamenti domini et moyses non recesserunt de castris descenditque amalechites et chananeus qui habitabant in monte et percutiens eos atque concidens persecutus est usque horma

15

locutus est dominus ad moesen dicens loquere ad filios israhel et dices ad eos cum ingressi fueritis terram habitationis vestrae quam ego dabo vobis et feceritis oblationem domino in holocaustum aut victimam vota solventes vel sponte offerentes munera aut in sollemnitatibus vestris adolentes odorem suavitatis domino de bubus sive de ovibus offeret quicumque immolaverit victimam sacrificium similiae decimam partem oephi conspersae oleo quod mensuram habebit quartam partem hin et vinum ad liba fundenda eiusdem mensurae dabit in holocausto sive in victima per agnos singulos et arietis erit sacrificium similiae duarum decimarum quae conspersa sit oleo tertiae partis hin et vinum ad libamentum tertiae partis eiusdem mensurae offeret in odorem suavitatis domino quando vero de bubus feceris holocaustum aut hostiam ut impleas votum vel pacificas victimas dabis per singulos boves similiae tres decimas conspersae oleo quod habeat medium mensurae hin et vinum ad liba fundenda eiusdem mensurae in oblationem suavissimi odoris domino sic facietis per singulos boves et arietes et agnos et hedos tam indigenae quam peregrini eodem ritu offerent sacrificia unum praeceptum erit atque iudicium tam vobis quam advenis terrae locutus est dominus ad moesen dicens loquere filiis israhel et dices ad eos cum veneritis in terram quam dabo vobis et comederitis de panibus regionis illius separabitis primitias domino de cibis vestris sicut de areis primitias separatis ita et de pulmentis dabitis primitiva domino quod si per ignorantiam praeterieritis quicquam horum quae locutus est dominus ad moesen et mandavit per eum ad vos a die qua coepit iubere et ultra oblataque fuerit facere multitudinem offeret vitulum de armento holocaustum in odorem suavissimum domino et sacrificium eius ac liba ut caerimoniae postulant hircumque pro peccato et rogabit sacerdos per omni multitudine filiorum israhel et dimittetur eis quoniam non sponte peccaverunt nihilominus offerentes incensum domino pro se et pro peccato atque errore suo et dimittetur universae plebi filiorum israhel et advenis qui peregrinantur inter vos quoniam culpa est omnis populi per ignorantiam quod si anima una nesciens peccaverit offeret capram anniculam pro peccato suo et deprecabitur pro ea sacerdos quod inscia peccaverit coram domino impetrabitque ei veniam et dimittetur illi tam indigenis quam advenis una lex erit omnium qui peccaverint ignorantes anima vero quae per superbiam aliquid commiserit sive civis sit ille sive peregrinus quoniam adversum dominum rebellis fuit peribit de populo suo verbum enim domini contempsit et praeceptum illius fecit irritum id-

circo delebitur et portabit iniquitatem suam factum est autem cum essent filii israhel in solitudine et invenissent hominem colligentem ligna in die sabbati obtulerunt eum mosi et aaron et universae multitudini qui recluserunt eum in carcerem nescientes quid super eo facere deberent dixitque dominus ad moesen morte moriatur homo iste obruat eum lapidibus omnis turba extra castra cumque eduxissent eum foras obruerunt lapidibus et mortuus est sicut praeceperat dominus dixit quoque dominus ad moesen loquere filiis israhel et dices ad eos ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum ponentes in eis vittas hyacinthinas quas cum viderint recordentur omnium mandatorum domini nec sequantur cogitationes suas et oculis per res varias fornicantes sed magis memores praeceptorum domini faciant ea sintque sancti deo suo ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra aegypti ut essem vester deus

16

ecce autem core filius isaar filii caath filii levi et dathan atque abiram filii heliab hon quoque filius pheleth de filiis ruben surrexerunt contra moesen alique filiorum israhel ducenti quinquaginta viri proceres synagogae et qui tempore concilii per nomina vocabantur cumque stetissent adversum moesen et aaron dixerunt sufficiat vobis quia omnis multitudo sanctorum est et in ipsis est dominus cur elevamini super populum domini quod cum audisset moyses cecidit pronus in faciem locutusque ad core et ad omnem multitudinem mane inquit notum faciet dominus qui ad se pertineat et sanctos adprobabit sibi et quos elegerit adpropinquabunt ei hoc igitur facite tollat unusquisque turibula sua tu core et omne concilium tuum et hausto cras igne ponite desuper thymiama coram domino et quemcumque elegerit ipse erit sanctus multum erigimini filii levi dixitque rursus ad core audite filii levi num parum vobis est quod separavit vos deus israhel ab omni populo et iunxit sibi ut serviretis ei in cultu tabernaculi et staretis coram frequentia populi et ministraretis ei idcirco ad se fecit accedere te et omnes fratres tuos filios levi ut vobis etiam sacerdotium vindicetis et omnis globus tuus stet coram domino quid est enim aaron ut murmuretis contra eum misit ergo moyses ut vocaret dathan et abiram filios heliab qui responderunt non venimus numquid parum est tibi quod eduxisti nos de terra quae lacte et melle manabat ut occideres in deserto nisi et dominatus fueris nostri re vera induxisti nos in terram quae fluit rivis lactis et mellis et dedisti nobis possessiones agrorum et vinearum an et oculos nostros vis eruere non venimus iratusque moyses valde ait ad dominum ne respicias sacrificia eorum tu scis quod ne asellum quidem umquam acceperim ab eis nec adflixerim quempiam eorum dixitque ad core tu et omnis congregatio tua state seorsum coram domino et aaron die crastino separatim tollite singuli turibula vestra et ponite super ea incensum offerentes domino ducenta quinquaginta turibula aaron quoque teneat turibulum suum quod cum fecissent stantibus moesen et aaron et coacervassent adversum eos omnem multi-

tudinem ad ostium tabernaculi apparuit cunctis gloria domini locutusque dominus ad mosen et aaron ait separamini de medio congregationis huius ut eos repente disperdam qui ceciderunt proni in faciem atque dixerunt fortissime deus spirituum universae carnis num uno peccante contra omnes tua ira desaeviet et ait dominus ad mosen praecipe universo populo ut separetur a tabernaculis core et dathan et abiram sur-rexitque moyses et abiit ad dathan et abiram et sequen-tibus eum senioribus israhel dixit ad turbam recedite a tabernaculis hominum impiorum et nolite tangere quae ad eos pertinent ne involvamini in peccatis eo-rum cumque recessissent a tentoriis eorum per cir-cuitum dathan et abiram egressi stabant in introitu papilionum suorum cum uxoribus et liberis omnique frequentia et ait moyses in hoc sciatis quod dominus miserit me ut facerem universa quae cernitis et non ex proprio ea corde protulerim si consuetudo hominum morte interierint et visitaverit eos plaga qua et ceteri visitari solent non misit me dominus sin autem no-vam rem fecerit dominus ut aperiens terra os suum deglutteret eos et omnia quae ad illos pertinent de-scenderintque viventes in infernum sciatis quod blas-phemaverint dominum confestim igitur ut cessavit loqui disrupta est terra sub pedibus eorum et ape-riens os suum devoravit illos cum tabernaculis suis et universa substantia descenderuntque vivi in in-fernum aperti humo et perierunt de medio multi-tudinis at vero omnis israhel qui stabat per gryum fugit ad clamorem pereuntium dicens ne forte et nos terra degluttat sed et ignis egressus a domino interfecit ducentos quinquaginta viros qui offere-bant incensum locutusque est dominus ad mosen di-cens praecipe eleazaro filio aaron sacerdotis ut tollat turibula quae iacent in incendio et ignem huc illucque dispergat quoniam sanctificata sunt in mortibus pec-catorum producatque ea in lamminas et adfigat altari eo quod oblatum sit in eis incensum domino et sanc-tificata sint ut cernant ea pro signo et monumento filii israhel tulit ergo eleazar sacerdos turibula aenea in quibus obtulerant hii quos incendium devoravit et produxit ea in lamminas adfigens altari ut haberent postea filii israhel quibus commonerentur ne quis ac-cedat alienigena et qui non est de semine aaron ad of-ferendum incensum domino ne patiarur sicut passus est core et omnis congregatio eius loquente domino ad mosen murmuravit autem omnis multitudo filio-rum israhel sequenti die contra mosen et aaron di-cens vos interfecistis populum domini cumque or-eretur seditio et tumultus increveret moyses et aaron fugerunt ad tabernaculum foederis quod postquam ingressi sunt operuit nubes et apparuit gloria domini dixitque dominus ad mosen recedite de medio huius multitudinis etiam nunc delebo eos cumque iacer-ent in terra dixit moyses ad aaron tolle turibulum et hausto igne de altari mitte incensum desuper pergens cito ad populum ut roges pro eis iam enim egressa est ira a domino et plaga desaevit quod cum fecisset aaron et cucurrisset ad mediam multitudinem quam iam vastabat incendium obtulit thymiana et stans in-ter mortuos ac viventes pro populo deprecatus est et plaga cessavit fuerunt autem qui percussi sunt quat-tuordecim milia hominum et septingenti absque his

qui perierant in seditione core reversusque est aaron ad mosen ad ostium tabernaculi foederis postquam quievit interitus

17

et locutus est dominus ad mosen dicens loquere ad filios israhel et accipe ab eis virgas singulas per cog-nationes suas a cunctis principibus tribuum virgas duodecim et uniuscuiusque nomen superscribes virgae suae nomen autem aaron erit in tribu levi et una virga cunctas eorum familias continebit ponesque eas in tabernaculo foederis coram testimonio ubi loquar ad te quem ex his elegero germinabit virga eius et cohibebo a me querimonias filiorum israhel quibus contra vos murmurant locutusque est moyses ad filios israhel et dederunt ei omnes principes virgas per singulas tribus fueruntque virgae duodecim ab-sque virga aaron quas cum posuisset moyses coram domino in tabernaculo testimonii sequenti die re-gressus invenit germinasse virgam aaron in domo levi et turgentibus gemmis eruperant flores qui foliis dilatatis in amigdalas deformati sunt protulit ergo moyses omnes virgas de conspectu domini ad cunctos filios israhel videruntque et receperunt singuli virgas suas dixitque dominus ad mosen refer virgam aaron in tabernaculum testimonii ut servetur ibi in signum rebellium filiorum et quiescant querellae eorum a me ne moriantur fecitque moyses sicut praeceperat do-minus dixerunt autem filii israhel ad mosen ecce con-sumpti sumus omnes perivimus quicumque accedit ad tabernaculum domini moritur num usque ad in-ternicionem cuncti delendi sumus

18

dixitque dominus ad aaron tu et filii tui et domus pa-tris tui tecum portabitis iniquitatem sanctuarii et tu et filii tui simul sustinebitis peccata sacerdotii vestri sed et fratres tuos de tribu levi et scepro patris tui sume tecum praestoque sint et ministrent tibi tu autem et filii tui ministrabitis in tabernaculo testimonii ex-cubabuntque levitae ad praecepta tua et ad cuncta opera tabernaculi ita dumtaxat ut ad vasa sanctua-rii et altare non accedant ne et illi moriantur et vos pereatis simul sint autem tecum et excubent in custodia tabernaculi et in omnibus caerimoniis eius alienigena non miscebitur vobis excubate in custodia sanctuarii et in ministerio altaris ne oriatur indigna-tio super filios israhel ego dedi vobis fratres vestros levitas de medio filiorum israhel et tradidi donum domino ut serviant in ministeriis tabernaculi eius tu autem et filii tui custodite sacerdotium vestrum et omnia quae ad cultum altaris pertinent et intra velum sunt per sacerdotes administrabuntur si quis exter-nus accesserit occidetur locutus est dominus ad aaron ecce dedi tibi custodiam primitiarum mearum omnia quae sanctificantur a filiis israhel tibi tradidi et filiis tuis pro officio sacerdotali legitima sempiterna haec ergo accipies de his quae sanctificantur et oblata sunt domino omnis oblatio et sacrificium et quicquid pro peccato atque delicto redditur mihi et cedet in sancta

sanctorum tuum erit et filiorum tuorum in sanctuario comedes illud mares tantum edent ex eo quia consecratum est tibi primitias autem quas voverint et obtulerint filii israel tibi dedi et filiis ac filiabus tuis iure perpetuo qui mundus est in domo tua vescetur eis omnem medullam olei et vini ac frumenti quicquid offerunt primitiarum domino tibi dedi universa frugum initia quas gignit humus et domino deportantur cedent in usus tuos qui mundus est in domo tua vescetur eis omne quod ex voto reddiderint filii israel tuum erit quicquid primum erumpet e vulva cunctae carnis quam offerunt domino sive ex hominibus sive de pecoribus fuerit tui iuris erit ita dumtaxat ut pro hominis primogenito pretium accipias et omne animal quod immundum est redimi facias cuius redemptio erit post unum mensem siclis argenti quinque pondere sanctuarii siclis viginti obolos habet primogenitum autem bovis et ovis et caprae non facies redimi quia sanctificata sunt domino sanguinem tantum eorum fundes super altare et adipem adolebis in suavissimum odorem domino carnes vero in usum tuum cedent sicut pectusculum consecratum et armus dexter tua erunt omnes primitias sanctuarii quas offerunt filii israel domino tibi dedi et filiis ac filiabus tuis iure perpetuo pactum salis est sempiternum coram domino tibi ac filiis tuis dixitque dominus ad aaron in terra eorum nihil possidebitis nec habebitis partem inter eos ego pars et hereditas tua in medio filiorum israel filiis autem levi dedi omnes decimas israelitis in possessionem pro ministerio quo serviunt mihi in tabernaculo foederis ut non accedant ultra filii israel ad tabernaculum nec committant peccatum mortiferum solis filiis levi mihi in tabernaculo servantibus et portantibus peccata populi legitimum sempiternum erit in generationibus vestris nihil aliud possidebunt decimarum oblatione contenti quas in usus eorum et necessaria separavi locutuseque est dominus ad moysen dicens praecepe leuitis atque denuntia cum acceperitis a filiis israel decimas quas dedi vobis primitias earum offerte domino id est decimam partem decimae ut reputetur vobis in oblationem primitivorum tam de areis quam de torcularibus et universis quorum accipitis primitias offerte domino et date aaron sacerdoti omnia quae offeritis ex decimis et in donaria domini separatis optima et electa erunt dicesque ad eos si praeclara et meliora quaeque obtuleritis ex decimis reputabitur vobis quasi de area et torculari dederitis primitias et comedetis eas in omnibus locis vestris tam vos quam familiae vestrae quia pretium est pro ministerio quo servitis in tabernaculo testimonii et non peccabitis super hoc egregia vobis et pingua reservantes ne pollutis oblationes filiorum israel et moriamini

19

locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens ista est religio victimae quam constituit dominus praecepe filiis israel ut adducant ad te vaccam rufam aetatis integrae in qua nulla sit macula nec portaverit iugum traditesque eam eleazaro sacerdoti qui educatam extra castra immolabit in conspectu omnium et tinguens digitum in sanguine eius asperget contra

fores tabernaculi septem vicibus conburetque eam cunctis videntibus tam pelle et carnibus eius quam sanguine et fimo flammae traditis lignum quoque cedrinum et hyssopum coccumque bis tinctum sacerdos mittet in flammam quae vaccam vorat et tunc demum lotis vestibus et corpore suo ingredietur in castra commaculatusque erit usque ad vesperam sed et ille qui conbuserit eam lavabit vestimenta sua et corpus et immundus erit usque ad vesperam colliget autem vir mundus cineres vaccae et effundet eos extra castra in loco purissimo ut sint multitudini filiorum israel in custodiam et in aquam asperisionis quia pro peccato vacca conbusta est cumque laverit qui vaccae portaverat cineres vestimenta sua immundus erit usque ad vesperam habebunt hoc filii israel et advenae qui habitant inter eos sanctum iure perpetuo qui tetigerit cadaver hominis et propter hoc septem diebus fuerit immundus aspergetur ex hac aqua die tertio et septimo et sic mundabitur si die tertio aspersus non fuerit septimo non poterit emundari omnis qui tetigerit humanae animae morticinum et aspersus hac commixione non fuerit polluet tabernaculum domini et peribit ex israel quia aqua expiationis non est aspersus immundus erit et manebit spurcitia eius super eum ista est lex hominis qui moritur in tabernaculo omnes qui ingreditur tentorium illius et universa vasa quae ibi sunt polluta erunt septem diebus vas quod non habuerit operculum nec ligaturam desuper immundum erit si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis aut per se mortui sive os illius vel sepulchrum immundus erit septem diebus tollent de cineribus combustionis atque peccati et mittent aquas vivas super eos in vas in quibus cum homo mundus tinxerit hyssopum asperget eo omne tentorium et cunctam supellectilem et homines huiusmodi contagione pollutos atque hoc modo mundus lustrabit immundum tertio et septimo die expiatusque die septimo lavabit et se et vestimenta sua et mundus erit ad vesperam si quis hoc ritu non fuerit expiatus peribit anima illius de medio ecclesiae quia sanctuarium domini polluit et non est aqua lustrationis aspersus erit hoc praeceptum legitimum sempiternum ipse quoque qui aspergit aquas lavabit vestimenta sua omnis qui tetigerit aquas expiationis immundus erit usque ad vesperam quicquid tetigerit immundus immundum faciet et anima quae horum quippiam tetigerit immunda erit usque ad vesperum

20

veneruntque filii israel et omnis multitudo in desertum sin mense primo et mansit populus in cades mortuaeque est ibi maria et sepulta in eodem loco cumque indigeret aqua populus coierunt adversum moysen et aaron et versi in seditionem dixerunt utinam perissemus inter fratres nostros coram domino cur eduxistis ecclesiam domini in solitudinem ut et nos et nostra iumenta moriantur quare nos fecistis ascendere de aegypto et adduxistis in locum istum pessimum qui seri non potest qui nec ficum gignit nec vineas nec mala granata insuper et aquam non habet ad bibendum ingressusque moyses et aaron dimissa

multitudine tabernaculum foederis corruerunt prout in terram et apparuit gloria domini super eos locutusque est dominus ad moysen dicens tolle virgam et congrega populum tuum et aaron frater tuus et loquimini ad petram coram eis et illa dabit aquas cumque eduxeris aquam de petra bibet omnis multitudo et iumentum eius tulit igitur moyses virgam quam erat in conspectu domini sicut praeceperat ei congregata multitudo ante petram dixitque eis audite rebelles et increduli num de petra hac vobis aquam poterimus eicere cumque elevasset moyses manum percussit virga bis silicem egressae sunt aquae largissimae ita ut et populus biberet et iumenta dixitque dominus ad moysen et aaron quia non credidistis mihi ut sanctificaretis me coram filiis israel non introducetis hos populos in terram quam dabo eis haec est aqua contradictionis ubi iurgati sunt filii israel contra dominum et sanctificatus est in eis misit interea nuntios moyses de caedes ad regem edom qui dicerent haec mandat frater tuus israel noster omnem laborem qui adprehendit nos quomodo descenderint patres nostri in aegyptum et habitaverimus ibi multo tempore adflixerintque nos aegyptii et patres nostros et quomodo clamaverimus ad dominum et exaudivit nos miseritque angelum qui eduxerit nos de aegypto ecce in urbe caedes quae est in extremis finibus tuis positi obsecramus ut nobis transire liceat per terram tuam non ibimus per agros nec per vineas non bibemus aquas de puteis tuis sed gradiemur via publica nec ad dextram nec ad sinistram declinantes donec transeamus terminos tuos cui respondit edom non transibis per me alioquin armatus occurram tibi dixeruntque filii israel per tritam gradiemur viam et si biberimus aquas tuas nos et pecora nostra dabimus quod iustum est nulla erit in pretio difficultas tantum velociter transeamus at ille respondit non transibis statimque egressus est obvius cum infinita multitudo et manu forti nec voluit acquiescere deprecanti ut concederet transitum per fines suos quam ob rem devrtebat ab eo israel cumque castra movissent de caedes venerunt in montem or qui est in finibus terrae edom ubi locutus est dominus ad moysen pergat inquit aaron ad populos suos non enim intrabit terram quam dedi filiis israel eo quod incredulus fuerit ori meo ad aquas contradictionis tolle aaron et filium eius cum eo et duces eos in montem or cumque nudaveris patrem veste sua indues ea eleazarum filium eius et aaron colligetur et morietur ibi fecit moyses ut praeceperat dominus et ascenderunt in montem or coram omni multitudo cumque aaron spoliasset vestibus suis induit eis eleazarum filium eius illo mortuo in montis supercilio descendit cum eleazaro omnis autem multitudo videns occubuisse aaron flevit super eo triginta diebus per cunctas familias suas

11

quod cum audisset chananeus rex arad qui habitabat ad meridiem venisse scilicet israel per exploratum viam pugnavit contra illum et victor existens duxit ex eo praedam ad israel voto se domino obligans ait si tradideris populum istum in manu mea delebo urbes eius exaudivitque dominus preces israhel

et tradidit chananeum quem ille interfecit subversis urbibus eius et vocavit nomen loci illius horma id est anathema profecti sunt autem et de monte or per viam quae ducit ad mare rubrum ut circumirent terram edom et taedere coepit populum itineris ac laboris locutusque contra deum et moysen ait cur eduxisti nos de aegypto ut moreremur in solitudine deest panis non sunt aquae anima nostra iam nauasiat super cibo isto levissimo quam ob rem misit dominus in populum ignitos serpentes ad quorum plagas et mortes plurimorum venerunt ad moysen atque dixerunt peccavimus quia locuti sumus contra dominum et te ora ut tollat a nobis serpentes oravit moyses pro populo et locutus est dominus ad eum fac serpentem et pone eum pro signo qui percussus aspexerit eum vivet fecit ergo moyses serpentem aeneum et posuit pro signo quem cum percussi aspicerent sanabantur profectique filii israel castrametati sunt in both unde egressi fixere tentoria in hieabarim in solitudine quae respicit moab contra orientalem plagam et inde moventes venerunt ad torrentem zared quem relinquentes castrametati sunt contra arnon quae est in deserto et prominet in finibus amorrei siquidem arnon terminus est moab dividens moabitas et amorreos unde dicitur in libro bellorum domini sicut fecit in mari rubro sic faciet in torrentibus arnon scopuli torrentium inclinati sunt ut requiescerent in ar et recumberent in finibus moabitarum ex eo loco apparuit puteus super quo locutus est dominus ad moysen congrega populum et dabo ei aquam tunc cecinit israel carmen istud ascendat puteus concinebant puteus quem foderunt principes et paraverunt duces multitudinis in datore legis et in baculis suis de solitudine matthana de matthana nahalihel de nahalihel in bamoth de bamoth vallis est in regione moab in vertice phasga et quod respicit contra desertum misit autem israel nuntios ad seon regem amorreorum dicens obsecro ut transire mihi liceat per terram tuam non declinabimus in agros et vineas non bibemus aquas ex puteis via regia gradiemur donec transeamus terminos tuos qui concedere noluit ut transiret israel per fines suos quin potius exercitu congregato egressus est obviam in desertum et venit in iasa pugnavitque contra eum a quo percussus est in ore gladii et possessa est terra eius ab arnon usque iebboc et filios ammon quia forti praesidio tenebantur termini ammanitarum tulit ergo israel omnes civitates eius et habitavit in urbibus amorrei in esebon scilicet et viculis eius urbs esebon filii regis seon amorrei qui pugnavit contra regem moab et tulit omnem terram quae dicionis illius fuerat usque arnon idcirco dicitur in proverbio venite in esebon aedificetur et construat civitas seon ignis egressus est de esebon flamma de oppido seon et devoravit ar moabitarum et habitatores excelsorum arnon vae tibi moab peristi popule chamos dedit filios eius in fugam et filias in captivitatem regi amorreorum seon iugum ipsorum disperit ab esebon usque dibon lassi pervenerunt in nophe et usque medaba habitavit itaque israel in terra amorrei misitque moyses qui explorarent iazer cuius ceperunt viculos et possederunt habitatores verteruntque se et ascenderunt per viam

basan et occurrit eis og rex basan cum omni populo suo pugnaturus in edrai dixitque dominus ad mosen ne timeas eum quia in manu tua tradidi illum et omnem populum ac terram eius faciesque illi sicut fecisti seon regi amorreorum habitatori esebon percusserunt igitur et hunc cum filiis suis universumque populum eius usque ad internicionem et possederunt terram illius

22

profectique castrametati sunt in campestribus moab ubi trans iordanem hierichus sita est videns autem balac filius sepphor omnia quae fecerat israhel amorreo et quod pertimuisset eum moabitae et impetum eius ferre non possent dixit ad maiores natu madian ita delebit hic populus omnes qui in nostris finibus commorantur quomodo solet bos herbas usque ad radices carpere ipse erat eo tempore rex in moab misit ergo nuntios ad balaam filium beor ariolum qui habitabat super flumen terrae filiorum ammon ut vocarent eum et dicerent ecce egressus est populus ex aegypto qui operuit superficiem terrae sedens contra me veni igitur et maledic populo huic quia fortior me est si quo modo possim percutere et eicere eum de terra mea novi enim quod benedictus sit cui benedixeris et maledictus in quem maledicta congesseris perrexerunt seniores moab et maiores natu madian habentes divinationis pretium in manibus cumque venissent ad balaam et narrassent ei omnia verba balac ille respondit manete hic nocte et respondebo quicquid mihi dixerit dominus manentibus illis apud balaam venit deus et ait ad eum quid sibi volunt homines isti apud te respondit balac filius sepphor rex moabitarum misit ad me dicens ecce populus qui egressus est de aegypto operuit superficiem terrae veni et maledic ei si quo modo possim pugnans abicere eum dixitque deus ad balaam noli ire cum eis neque maledicas populo quia benedictus est qui mane consurgens dixit ad principes ite in terram vestram quia prohibuit me deus venire vobiscum reversi principes dixerunt ad balac noluit balaam venire nobiscum rursum ille multo plures et nobiliores quam ante miserat misit qui cum venissent ad balaam dixerunt sic dicit balac filius sepphor ne cuncteris venire ad me paratum honorare te et quicquid volueris dare veni et maledic populo isti respondit balaam si dederit mihi balac plenam domum suam argenti et auri non potero inmutare verbum domini dei mei ut vel plus vel minus loquar obscuro ut hic maneatis etiam hac nocte et scire queam quid mihi rursum respondeat dominus venit ergo deus ad balaam nocte et ait ei si vocare te venerunt homines isti surge et vade cum eis ita dumtaxat ut quod tibi praecepero facias surrexit balaam mane et strata asina profectus est cum eis et iratus est deus stetitque angelus domini in via contra balaam qui sedebat asinae et duos pueros habebat secum cernens asina angelum stantem in via evaginato gladio avertit se de itinere et ibat per agrum quam cum verberaret balaam et vellet ad semitam reducere stetit angelus in angustiis duarum maceriarum quibus vineae cingebantur quem videns asina iunxit

se parieti et adtrivit sedentis pedem at ille iterum verberabat et nihilominus angelus ad locum angustum transiens ubi nec ad dextram nec ad sinistram poterat deviari obviis stetit cumque vidisset asina stantem angelum concidit sub pedibus sedentis qui iratus vehementius caedebat fuste latera aperuitque dominus os asinae et locuta est quid feci tibi cur percusit me ecce iam tertio respondit balaam quia commeruisti et inlusisti mihi utinam haberem gladium ut te percuterem dixit asina nonne animal tuum sum cui semper sedere consuesti usque in praesentem diem dic quid simile umquam fecerim tibi at ille ait numquam protinus aperuit dominus oculos balaam et vidit angelum stantem in via evaginato gladio adoravitque eum pronus in terram cum angelus cur inquit tertio verberas asinam tuam ego veni ut adversarer tibi quia perversa est via tua mihi que contraria et nisi asina declinasset de via dans locum resistenti te occidissem et illa viveret dixit balaam peccavi nesciens quod tu stares contra me et nunc si displicet tibi ut vadam revertar ait angelus vade cum istis et cave ne aliud quam praecepero tibi loquaris ivit igitur cum principibus quod cum audisset balac egressus est in occursum eius in oppido moabitarum quod situm est in extremis finibus arnon dixitque ad balaam misi nuntios ut vocarent te cur non statim venisti ad me an quia mercedem adventui tuo reddere nequeo cui ille respondit ecce adsum numquid loqui potero aliud nisi quod deus posuerit in ore meo perrexerunt ergo simul et venerunt in urbem quae in extremis regni eius finibus erat cumque occidisset balac boves et oves misit ad balaam et principes qui cum eo erant munera mane autem facto duxit eum ad excelsa baal et intuitus est extremam partem populi

23

dixitque balaam ad balac aedifica mihi hic septem aras et para totidem vitulos eiusdemque numeri arietes cumque fecisset iuxta sermonem balaam inposuerunt simul vitulum et arietem super aram dixitque balaam ad balac sta paulisper iuxta holocaustum tuum donec vadam si forte occurrat mihi dominus et quodcumque imperaverit loquar tibi cumque abisset velociter occurrit ei deus locutusque ad eum balaam septem inquit aras exeri et inposui vitulum et arietem desuper dominus autem posuit verbum in ore eius et ait revertere ad balac et haec loqueris reversus invenit stantem balac iuxta holocaustum suum et omnes principes moabitarum adsumptaque parabola sua dixit de aram adduxit me balac rex moabitarum de montibus orientis veni inquit et maledic iacob propterea et detestare israhel quomodo maledicam cui non maledixit deus qua ratione detester quem dominus non detestatur de summis silicibus videbo eum et de collibus considerabo illum populus solus habitabit et inter gentes non reputabitur quis dinumerare possit pulverem iacob et nosse numerum stirpis israhel moriatur anima mea morte iustorum et fiant novissima mea horum similia dixitque balac ad balaam quid est hoc quod agis ut malediceres inimicis vocavi te et tu e contrario benedicis eis cui ille respondit num aliud possum loqui nisi quod iusserit domi-

nus dixit ergo balac veni mecum in alterum locum unde partem israhelis videas et totum videre non possis inde maledicto ei cumque duxisset eum in locum sublimem super verticem montis phasga aedificavit balaam septem aras et inpositis supra vitulo atque ariete dixit ad balac sta hic iuxta holocaustum tuum donec ego pergam obvius cui cum dominus occurrisset posuissetque verbum in ore eius ait revertere ad balac et haec loqueris ei reversus invenit eum stantem iuxta holocaustum suum et principes moabiturum cum eo ad quem balac quid inquit locutus est dominus at ille adsumpta parabola sua ait sta balac et ausculta audi fili sepphor non est deus quasi homo ut mentiat nec ut filius hominis ut mutetur dixit ergo et non faciet locutus est et non implebit ad benedicendum adductus sum benedictionem prohibere non valeo non est idolum in iacob nec videtur simulacrum in israhel dominus deus eius cum eo est et clangor victoriae regis in illo deus eduxit eum de aegypto cuius fortitudo similis est rinocerotis non est augurium in iacob nec divinatio in israhel temporibus suis dicitur iacob et israheli quid operatus sit deus ecce populus ut leaena consurget et quasi leo erigetur non accubabit donec devoret praedam et occisorum sanguinem bibat dixitque balac ad balaam nec maledicas ei nec benedicas et ille nonne ait dixi tibi quod quicquid mihi deus imperaret hoc facerem et ait balac ad eum veni et ducam te ad alium locum si forte placeat deo ut inde maledicas eis cumque duxisset eum super verticem montis phogor qui respicit solitudinem dixit ei balaam aedifica mihi hic septem aras et para totidem vitulos eiusdemque numeri arietes fecit balac ut balaam dixerat inposuitque vitulos et arietes per singulas aras

24

cumque vidisset balaam quod placeret domino ut benediceret israheli nequaquam abiit ut ante perrexerat ut augurium quaereret sed dirigens contra desertum vultum suum et elevans oculos vidit israhel in tentoriis commorantem per tribus suas et inruente in se spiritu dei adsumpta parabola ait dixit balaam filius beor dixit homo cuius obturatus est oculus dixit auditor sermonum dei qui visionem omnipotentis intuitus est qui cadit et sic aperiuntur oculi eius quam pulchra tabernacula tua iacob et tentoria tua israhel ut valles memorosae ut horti iuxta fluvios inrigit ut tabernacula quae fixit dominus quasi cedri propter aquas fluet aqua de situla eius et semen illius erit in aquas multas tolletur propter agag rex eius et auferetur regnum illius deus eduxit illum de aegypto cuius fortitudo similis est rinocerotis devorabunt gentes hostes illius ossaque eorum confringent et perforabunt sagittis accubans dormivit ut leo et quasi leaena quam suscitare nullus audebit qui benedixit tibi erit ipse benedictus qui maledixerit in maledictione reputabitur iratusque balac contra balaam complois manibus ait ad maledicendum inimicis meis vocavi te quibus e contrario tertio benedixisti revertere ad locum tuum decreveram quidem magnifice honorare te sed dominus privavit te honore disposito respondit balaam ad balac nonne nuntiis

tuis quos misisti ad me dixi si dederit mihi balac plenum domum suam argenti et auri non potero praeferre sermonem domini dei mei ut vel boni quid vel mali proferam ex corde meo sed quicquid dominus dixerit hoc loquar verumtamen pergens ad populum meum dabo consilium quid populus tuus huic populo faciat extremo tempore sumpta igitur parabola rursum ait dixit balaam filius beor dixit homo cuius obturatus est oculus dixit auditor sermonum dei qui novit doctrinam altissimi et visiones omnipotentis videt qui cadens apertos habet oculos video eum sed non modo intuebor illum sed non prope orietur stella ex iacob et consurget virga de israhel et percutiet duces moab vastabitque omnes filios seth et erit idumea possessio eius hereditas seir cedet inimicis suis israhel vero fortiter aget de iacob erit qui dominetur et perdat reliquias civitatis cumque vidisset amalech adsumens parabolam ait principium gentium amalech cuius extrema perdurent vidit quoque cineum et adsumpta parabola ait robustum est quidem habitaculum tuum sed si in petra posueris nidum tuum et fueris electus de stirpe cain quamdiu poteris permanere assur enim capiet te adsumptaque parabola iterum locutus est heu quis victurus est quando ista faciet deus venient in trieribus de italia superabunt assyrios vastabuntque hebraeos et ad extremum etiam ipsi peribunt surrexitque balaam et reversus est in locum suum balac quoque via qua venerat rediit

25

morabatur autem eo tempore israhel in setthim et fornicatus est populus cum filiabus moab quae vocaverunt eos ad sacrificia sua at illi comederunt et adoraverunt deos earum initiatusque est israhel beelphegor et iratus dominus ait ad mosen tolle cunctos principes populi et suspende eos contra solem in patibulis ut avertatur furor meus ab israhel dixitque moses ad iudices israhel occidat unusquisque proximos suos qui initiati sunt beelphegor et ecce unus de filiis israhel intravit coram fratribus suis ad scortum madianitin vidente mose et omni turba filiorum israhel qui flebant ante fores tabernaculi quod cum vidisset finees filius eleazari filii aaron sacerdotis surrexit de medio multitudinis et arrepto pugione ingressus est post virum israhelitem in lupanar et perfodit ambos simul virum scilicet et mulierem in locis genitalibus cessavitque plaga a filiis israhel et occisi sunt viginti quattuor milia homines dixitque dominus ad mosen finees filius eleazari filii aaron sacerdotis avertit iram meam a filiis israhel quia zelo meo commotus est contra eos ut non ipse deletem filios israhel in zelo meo idcirco loquere ad eos ecce do ei pacem foederis mei et erit tam ipsi quam semini illius pactum sacerdotii sempiternum quia zelatus est pro deo suo et expiavit scelus filiorum israhel erat autem nomen viri israhelitae qui occisus est cum madianitide zambril filius salu dux de cognatione et tribu symeonis porro mulier madianitis quae pariter interfecta est vocabatur chozbi filia sur principis nobilissimi madianitarum locutusque est dominus ad mosen dicens hostes vos sentiant madianitae et percutite eos

quia et ipsi hostiliter egerunt contra vos et decipere insidiis per idolum phogor et chozbi filiam ducis madian sororem suam quae percussa est in die plagae pro sacrilegio phogor

26

postquam noxiorum sanguis effusus est dixit dominus ad mosen et eleazarum filium aaron sacerdotem numerate omnem summam filiorum israhel a viginti annis et supra per domos et cognationes suas cunctos qui possunt ad bella procedere locuti sunt itaque moyses et eleazar sacerdos in campestribus moab super iordanem contra hierichum ad eos qui erant a viginti annis et supra sicut dominus imperarat quorum iste est numerus ruben primogenitus israhel huius filius enoch a quo familia enochitarum et phallu a quo familia phalluitarum et esrom a quo familia esromitarum et charmi a quo familia charmitarum hae sunt familiae de stirpe ruben quarum numerus inventus est quadraginta tria milia et septingenti triginta filius phallu heliab huius filii namuhel et dathan et abiram isti sunt dathan et abiram principes populi qui surrexerunt contra mosen et aaron in seditione core quando adversum dominum rebellaverunt et aperiens terra os suum devoravit core morientibus plurimis quando conbusit ignis ducentos quinquaginta viros et factum est grande miraculum ut core pereunte filii illius non perirent filii symeon per cognationes suas namuhel ab hoc familia namuhelitarum iamin ab hoc familia iaminitarum iachin ab hoc familia iachinitarum zare ab hoc familia zareitarum saul ab hoc familia saulitarum hae sunt familiae de stirpe symeon quarum omnis numerus fuit viginti duo milia ducentorum filii gad per cognationes suas sephon ab hoc familia sephonitarum aggi ab hoc familia aggitarum suni ab hoc familia sunitarum ozni ab hoc familia oznitarum heri ab hoc familia heritarum arod ab hoc familia aroditarum arihel ab hoc familia arielitarum istae sunt familiae gad quarum omnis numerus fuit quadraginta milia quingentorum filii iuda her et onan qui ambo mortui sunt in terra chanaan fueruntque filii iuda per cognationes suas sela a quo familia selanitarum phares a quo familia pharesitarum zare a quo familia zareitarum porro filii phares esrom a quo familia esromitarum et amul a quo familia amulitarum istae sunt familiae iuda quarum omnis numerus fuit septuaginta milia quingentorum filii isachar per cognationes suas thola a quo familia tholaitarum phua a quo familia phuaitarum iasub a quo familia iasubitarum semran a quo familia semranitarum hae sunt cognationes isachar quarum numerus fuit sexaginta quattuor milia trecentorum filii zabulon per cognationes suas sared a quo familia sareditarum helon a quo familia helonitarum ialel a quo familia ialelitarum hae sunt cognationes zabulon quarum numerus fuit sexaginta milia quingentorum filii ioseph per cognationes suas manasse et ephraim de manasse ortus est machir a quo familia machiritarum machir genuit galaad a quo familia galaaditarum galaad habuit filios hiezer a quo familia hiezeritarum et elec a quo familia elecitarum et asrihel a quo familia asrielitarum et

sechem a quo familia sechemitarum et semida a quo familia semidatarum et epher a quo familia epheritarum fuit autem epher pater salphaad qui filios non habebat sed tantum filias quarum ista sunt nomina maala et noa et egla et melcha et thersa hae sunt familiae manasse et numerus earum quinquaginta duo milia septingentorum filii autem ephraim per cognationes suas fuerunt hii suthala a quo familia suthalitarum becher a quo familia becheritarum tehen a quo familia tehenitarum porro filius suthala fuit heran a quo familia heranitarum hae sunt cognationes filiorum ephraim quarum numerus triginta duo milia quingentorum isti sunt filii ioseph per familias suas filii beniamin in cognationibus suis bale a quo familia baleitarum azbel a quo familia azbelitarum ahiram a quo familia ahiramaritarum supham a quo familia suphamitarum hupham a quo familia huphamitarum filii bale hered et noeman de hered familia hereditarum de noeman familia noemitarum hii sunt filii beniamin per cognationes suas quorum numerus quadraginta quinque milia sescentorum filii dan per cognationes suas suham a quo familia suhamitarum hae cognationes dan per familias suas omnes fuere suhamitae quorum numerus erat sexaginta quattuor milia quingentorum filii aser per cognationes suas iemna a quo familia iemnaitarum iessui a quo familia iessuitarum brie a quo familia brieitarum filii brie haber a quo familia haberitarum et melchihel a quo familia melchihelitarum nomen autem filiae aser fuit sara hae cognationes filiorum aser et numerus eorum quinquaginta tria milia quingentorum filii nephtalim per cognationes suas iessihel a quo familia iessihelitarum guni a quo familia gunitarum iesser a quo familia iesseritarum sellem a quo familia sellemitarum hae sunt cognationes filiorum nephtalim per familias suas quorum numerus quadraginta quinque milia quingentorum ista est summa filiorum israhel qui recensiti sunt sescenta milia et mille septingenti triginta locutusque est dominus ad mosen dicens istis dividetur terra iuxta numerum vocabulorum in possessiones suas pluribus maiorem partem dabis et paucioribus minorem singulis sicut nunc recensiti sunt tradetur possessio ita dumtaxat ut sors terram tribubus dividat et familiis quicquid sorte contigerit hoc vel plures accipiant vel pauciores hic quoque est numerus filiorum levi per familias suas gerson a quo familia gersonitarum caath a quo familia caathitarum merari a quo familia meraritarum hae sunt familiae levi familia lobni familia hebronii familia mooli familia musi familia cori at vero caath genuit amram qui habuit uxorem iochabed filiam levi quae nata est ei in aegypto haec genuit viro suo amram filios aaron et mosen et mariam sororem eorum de aaron orti sunt nadab et abiu et eleazar et ithamar quorum nadab et abiu mortui sunt cum obtulissent ignem alienum coram domino fueruntque omnes qui numerati sunt viginti tria milia generis masculini ab uno mense et supra quia non sunt recensiti inter filios israhel nec eis cum ceteris data possessio hic est numerus filiorum israhel qui descripti sunt a mosen et eleazaro sacerdote in campestribus moab supra iordanem contra hiericho inter quos nullus fuit eorum qui ante numerati sunt a mose et aaron in deserto

sinaï praedixerat enim dominus quod omnes morerentur in solitudine nullusque remansit ex eis nisi chaleb filius iepphonne et iosue filius nun

27

accesserunt autem filiae salphaad filii epher filii galaad filii machir filii manasse qui fuit filius ioseph quarum sunt nomina maala et noa et egla et melcha et thersa steteruntque coram mosen et eleazaro sacerdote et cunctis principibus populi ad ostium tabernaculi foederis atque dixerunt pater noster mortuus est in deserto nec fuit in seditione quae concitata est contra dominum sub core sed in peccato suo mortuus est hic non habuit mares filios cur tollitur nomen illius de familia sua quia non habet filium date nobis possessionem inter cognatos patris nostri rettulitque moses causam earum ad iudicium domini qui dixit ad eum iustam rem postulant filiae salphaad da eis possessionem inter cognatos patris sui et ei in hereditate succedat ad filios autem israhel loqueris haec homo cum mortuus fuerit absque filio ad filiam eius transibit hereditas si filiam non habuerit habebit successores fratres suos quod si et fratres non fuerint dabitur hereditatem fratribus patris eius sin autem nec patruos habuerit dabitur hereditas his qui ei proximi sunt eritque hoc filiis israhel sanctum lege perpetua sicut praecepit dominus mosi dixit quoque dominus ad mosen ascende in montem istum abarim et contemplare inde terram quam daturus sum filiis israhel cumque videris eam ibis et tu ad populum tuum sicut ivit frater tuus aaron quia offendistis me in deserto sin in contradictione multitudinis nec sanctificare me voluistis coram ea super aquas hae sunt aquae contradictionis in cades deserti sin cui respondit moses provideat dominus deus spirituum omnis carnis hominem qui sit super multitudinem hanc et possit exire et intrare ante eos et educere illos vel introducere ne sit populus domini sicut oves absque pastore dixitque dominus ad eum tolle iosue filium nun virum in quo est spiritus et pone manum tuam super eum qui stabit coram eleazaro sacerdote et omni multitudine et dabis ei praecepta cunctis videntibus et partem gloriae tuae ut audiat eum omnis synagoga filiorum israhel pro hoc si quid agendum erit eleazar sacerdos consulat dominum ad verbum eius egredietur et ingredietur ipse et omnes filii israhel cum eo et cetera multitudo fecit Moses ut praeceperat dominus cumque tulisset iosue statuit eum coram eleazaro sacerdote et omni frequentia populi et inpositis capiti eius manibus cuncta replicavit quae mandaverat dominus

28

dixit quoque dominus ad mosen praecepe filiis israhel et dices ad eos oblationem meam et panes et incensum odoris suavissimi offerte per tempora sua haec sunt sacrificia quae offerre debetis agnos anniculos immaculatos duas cotidie in holocaustum sempiternum unum offeretis mane et alterum ad vesperam decimam partem oephi similiae quae conspersa sit

oleo purissimo et habeat quartam partem hin holocaustum iuge est quod obtulistis in monte sinaï in odorem suavissimum incensi domini et libabitis vini quartam partem hin per agnos singulos in sanctuario domini alterumque agnum similiter offeretis ad vesperam iuxta omnem ritum sacrificii matutini et libamentorum eius oblationem suavissimi odoris domino die autem sabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos et duas decimas similiae oleo conspersae in sacrificio et liba quae rite funduntur per singula sabbata in holocausto sempiternum in kalendis autem id est in mensuum exordiis offeretis holocaustum domino vitulos de armento duos arietem unum agnos anniculos septem immaculatos et tres decimas similiae oleo conspersae in sacrificio per singulos vitulos et duas decimas similiae oleo conspersae per singulos arietes et decimam decimae similiae ex oleo in sacrificio per agnos singulos holocaustum suoavissimi odoris atque incensi est domino libamenta autem vini quae per singulas fundenda sunt victimas ista erunt media pars hin per vitulos singulos tertia per arietem quarta per agnum hoc erit holocaustum per omnes menses qui sibi anno vertente succedunt hircus quoque offeretur domino pro peccatis in holocaustum sempiternum cum libamentis suis mense autem primo quartadecima die mensis phase domini erit et quintadecima die sollemnitatis septem diebus videntur azymis quarum dies prima venerabilis et sancta erit omne opus servile non facietis in ea offeretisque incensum holocaustum domino vitulos de armento duos arietem unum agnos anniculos immaculatos septem et sacrificia singulorum ex similia quae conspersa sit oleo tres decimas per singulos vitulos et duas decimas per arietem et decimam decimae per agnos singulos id est per septem agnos et hircum pro peccato unum ut expietur pro vobis praeter holocaustum matutinum quod semper offertis ita facietis per singulos dies septem dierum in fomitem ignis et in odorem suavissimum domino qui surget de holocausto et de libationibus singulorum dies quoque septimus celeberrimus et sanctus erit vobis omne opus servile non facietis in eo dies etiam primitivorum quando offertis novas fruges domino expletis ebdomadibus venerabilis et sancta erit omne opus servile non facietis in ea offeretisque holocaustum in odorem suavissimum domino vitulos de armento duos arietem unum et agnos anniculos immaculatos septem atque in sacrificiis eorum similiae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos per arietes duas per agnos decimam decimae qui simul sunt agni septem hircum quoque qui mactatur pro expiatione praeter holocaustum sempiternum et liba eius immaculata offeretis omnia cum libationibus suis

29

mensis etiam septimi prima dies venerabilis et sancta erit vobis omne opus servile non facietis in ea quia dies clangoris est et tubarum offeretisque holocaustum in odorem suavissimum domino vitulum de armento unum arietem unum agnos anniculos immaculatos septem et in sacrificiis eorum similiae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos duas

decimas per arietem unam decimam per agnum qui simul sunt agni septem et hircum pro peccato qui offertur in expiationem populi praeter holocaustum kalendarum cum sacrificiis suis et holocaustum sempiternum cum libationibus solitis hisdem caerimoniis offeretis in odorem suavissimum incensum domino decima quoque dies mensis huius septimi erit vobis sancta atque venerabilis et adfligetis animas vestras omne opus servile non facietis in ea offeretisque holocaustum domino in odorem suavissimum vitulum de armento unum arietem unum agnos anniculos immaculatos septem et in sacrificiis eorum similiae oleo conspersae tres decimas per vitulos singulos duas decimas per arietem decimam decimae per agnos singulos qui sunt simul septem agni et hircum pro peccato absque his quae offerri pro delicto solent in expiationem et holocaustum sempiternum in sacrificio et libaminibus eorum quintadecima vero die mensis septimi quae vobis erit sancta atque venerabilis omne opus servile non facietis in ea sed celebrabitis sollemnitatem domino septem diebus offeretisque holocaustum in odorem suavissimum domino vitulos de armento tredecim arietes duos agnos anniculos quattuordecim immaculatos et in libamentis eorum similiae oleo conspersae tres decimas per vitulos singulos qui sunt simul vituli tredecim et duas decimas arieti uno id est simul arietibus duobus et decimam decimae agnis singulis qui sunt simul agni quattuordecim et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno et sacrificio et libamine eius in die altero offeres vitulos de armento duodecim arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine die tertio offeres vitulos undecim arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno et sacrificio et libamine eius die quarto offeres vitulos decem arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine die quinto offeres vitulos novem arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine die sexto offeres vitulos octo arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine die septimo offeres vitulos septem arietes duos agnos anniculos immaculatos quattuordecim sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine die octavo qui est celeberrimus omne opus servile non facietis offerentes holocaustum in odorem suavissimum domino vitulum

unum arietem unum agnos anniculos immaculatos septem sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine haec offeretis domino in sollemnitatibus vestris praeter vota et oblationes spontaneas in holocausto in sacrificio in libamine et in hostiis pacificis narravitque moyses filiis israel omnia quae ei dominus imperarat

30

et locutus est ad principes tribuum filiorum israel iste est sermo quem praecepit dominus si quis virorum votum domino voverit aut se constrinxerit iuramento non faciet irritum verbum suum sed omne quod promisit implebit mulier si quippiam voverit et se constrinxerit iuramento quae est in domo patris sui et in aetate adhuc puellari si cognoverit pater votum quod pollicita est et iuramentum quo obligavit animam suam et tacerit voti rea erit quicquid pollicita est et iuravit opere conplebit sin autem statim ut audierit contradixerit pater et vota et iuramenta eius irrita erunt nec obnoxia tenebitur sponsioni eo quod contradixerit pater si maritum habuerit et voverit aliquid et semel verbum de ore eius egrediens animam illius obligaverit iuramento quo die audierit vir et non contradixerit voti rea erit reddet quodcumque promiserat sin autem audiens statim contradixerit et irritas fecerit pollicitationes eius verbaque quibus obstrinxerat animam suam propitius ei erit dominus vidua et repudiata quicquid voverint reddent uxor in domo viri cum se voto constrinxerit et iuramento si audierit vir et tacerit nec contradixerit sponsioni reddet quodcumque promiserat sin autem extemplo contradixerit non tenebitur promissionis rea quia maritus contradixit et dominus ei propitius erit si voverit et iuramento se constrinxerit ut per ieiunium vel ceterarum rerum abstinentiam adfligat animam suam in arbitrio viri erit ut faciat sive non faciat quod si audiens quas constituit dominus mosi inter virum et uxorem inter patrem et filiam quae in puellari adhuc aetate est vel quae manet in parentis domo

31

locutusque est dominus ad mosen dicens ulciscere prius filios israel de madianitis et sic colligeris ad populum tuum statimque moyses armate inquit ex vobis viros ad pugnam qui possint ultionem domini expetere de madianitis mille viri de singulis tribubus eligantur israel qui mittantur ad bellum dederuntque millenos de cunctis tribubus id est duodecim milia expeditorum ad pugnam quas misit moyses cum finees filio eleazari sacerdotis vasa quoque sancta et tubas ad clangendum tradidit ei cumque pugnassent contra madianitas atque vicissent omnes mares occiderunt et reges eorum evi et recem et sur et ur et

rebe quinque principes gentis balaam quoque filium beor interfecerunt gladio ceperuntque mulieres eorum et parvulos omniaque pecora et cunctam supellectilem quicquid habere potuerant depopulati sunt tam urbes quam viculos et castella flamma consumpsit et tulerunt praedam et universa quae ceperant tam ex hominibus quam ex iumentis et adduxerunt ad mosen et eleazarum sacerdotem et ad omnem multitudinem filiorum israhel reliqua etiam utensilia portaverunt ad castra in campestribus moab iuxta iordanem contra hiericho egressi sunt autem moses et eleazar sacerdos et omnes principes synagogae in occursum eorum extra castra iratusque moses principibus exercitus tribunis et centurionibus qui venerant de bello ait cur feminas reservastis nonne istae sunt quae deceperunt filios israhel ad suggestionem balaam et praevaricari vos fecerunt in domino super peccato phogor unde et percussus est populus ergo cunctos interfecit quicquid est generis masculini etiam in parvulis et mulieres quae noverunt viros in coitu iugulate puellas autem et omnes feminas virgines reservate vobis et manete extra castra septem diebus qui occiderit hominem vel occisum tetigerit lustrabitur die tertio et septimo et de omni praeda sive vestimentum fuerit sive vas et aliquid in utensilia praeparatum de caprarum pellibus et pilis et ligno expiabitur eleazar quoque sacerdos ad viros exercitus qui pugnaverant sic locutus est hoc est praeceptum legis quod mandavit dominus mosi aurum et argentum et aes et ferrum et stagnum et plumbum et omne quod potest transire per flammam igne purgabitur quicquid autem ignem non potest sustinere aqua expiationis sanctificabitur et lavabitis vestimenta vestra die septimo et purificati postea castra intrabitis dixitque dominus ad mosen tollite summam eorum quae capta sunt ab homine usque ad pecus tu et eleazar sacerdos et principes vulgi dividesque ex aequo praedam inter eos qui pugnaverunt et egressi sunt ad bellum et inter omnem reliquam multitudinem et separabis partem domino ab his qui pugnaverunt et fuerunt in bello unam animam de quingentis tam ex hominibus quam ex bubus et asinis et ovibus et dabis eam eleazaro sacerdoti quia primitiae domini sunt ex media quoque parte filiorum israhel accipies quinquagesimum caput hominum et boum et asinorum et ovium cunctarumque animantium et dabis ea levitis qui excubant in custodiis tabernaculi domini feceruntque moses et eleazar sicut praeceperat dominus fuit autem praeda quam exercitus ceperat ovium sescenta septuaginta quinque milia boum septuaginta duo milia asinorum sexaginta milia et mille animae hominum sexus feminei quae non cognoverant viros triginta duo milia dataque est media pars his qui in proelio fuerant ovium trecenta triginta septem milia quingenta e quibus in partem domini suppultae sunt oves sescentae septuaginta quinque et de bubus triginta sex milibus boves septuaginta duo de asinis triginta milibus quingentis asini sexaginta unus de animabus hominum sedecim milibus cesserunt in partem domini triginta duae animae tradiditque moses numerum primitiarum domini eleazaro sacerdoti sicut ei fuerat imperatum ex media parte filiorum israhel quam separaverat his qui in proelio

fuerant de media vero parte quae contigerat reliquae multitudini id est de ovium trecentis triginta septem milibus quingentis et de bubus triginta sex milibus et de asinis triginta milibus quingentis et de hominibus sedecim milibus tulit moses quinquagesimum caput et dedit levitis qui excubant in tabernaculo domini sicut praeceperat dominus cumque accessissent principes exercitus ad mosen et tribuni centurionesque dixerunt nos servi tui recensimus numerum pugnatorum quos habuimus sub manu nostra et ne unus quidem defuit ob hanc causam offerimus in donariis domini singuli quod in praeda auri potuimus invenire periscelides et armillas anulos et dextralia ac murenulas ut deprecereis pro nobis dominum susceperuntque moses et eleazar sacerdos omne aurum in diversis speciebus pondo sedecim milia septingentos quinquaginta siclos a tribunis et centurionibus unusquisque enim quod in praeda rapuerat suum erat et susceptum intulerunt in tabernaculum testimonii in monumentum filiorum israhel coram domino

32

filii autem ruben et gad habebant pecora multa et erat illis in iumentis infinita substantia cumque vidissent iazer et galaad aptas alendis animalibus venerunt ad mosen et ad eleazarum sacerdotem et principes multitudinis atque dixerunt atharoth et dibon et iazer et nemra esbon et eleale et sabam et nebo et beon terram quam percussit dominus in conspectu filiorum israhel regionis uberrimae est ad pastum animalium et nos servi tui habemus iumenta plurima precamurque si invenimus gratiam coram te ut des nobis famulis tuis eam in possessionem ne facias nos transire iordanem quibus respondit moses numquid fratres vestri ibunt ad pugnam et vos hic sedebitis cur subvertitis mentes filiorum israhel ne transire audeant in locum quem eis daturus est dominus nonne ita egerunt patres vestri quando misi de cadesbarne ad explorandam terram cumque venissent usque ad vallem botri lustrata omni regione subverterunt cor filiorum israhel ut non intrarent fines quos eis dominus dedit qui iratus iuravit dicens si videbunt homines isti qui ascenderunt ex aegypto a viginti annis et supra terram quam sub iuramento pollicitus sum abraham isaac et iacob et noluerunt sequi me praeter chaleb filium iephonne cenezeum et iosue filium nun isti impleverunt voluntatem meam iratusque dominus adversum israhel circumduxit eum per desertum quadraginta annis donec consumeretur universa generatio quae fecerat malum in conspectu eius et ecce inquit vos surrexistis pro patribus vestris incrementa et alumni hominum peccatorum ut augetis furorem domini contra israhel qui si nolueritis sequi eum in solitudine populum derelinquet et vos causa eritis necis omnium at illi prope accedentes dixerunt caulas ovium fabricabimus et stabula iumentorum parvulis quoque nostris urbes munitas nos autem ipsi armati et accincti pergemus ad proelium ante filios israhel donec introducamus eos ad loca sua parvuli nostri et quicquid habere possumus erunt in urbibus muratis propter

habitorum insidias non revertetur in domos nostras usquequo possideant filii israel hereditatem suam nec quicquam quaeremus trans iordanem quia iam habemus possessionem nostram in orientali eius plaga quibus moyses ait si facitis quod promittitis expediti pergitte coram domino ad pugnam et omnis vir bellator armatus iordanem transeat donec subvertat dominus inimicos suos et subiciatur ei omnis terra tunc eritis inculpabiles et apud dominum et apud israel et obtinebitis regiones quas vultis coram domino sin autem quod dicitis non feceritis nulli dubium quin peccetis in dominum et scitote quoniam peccatum vestrum adprehendit vos aedificate ergo urbes parvulis vestris et caulas ac stabula ovibus ac iumentis et quod polliciti estis implete dixeruntque filii gad et ruben ad mosen servi tui sumus faciemus quod iubet dominus noster parvulos nostros et mulieres et pecora ac iumenta relinqueamus in urbibus galaad nos autem famuli tui omnes expediti pergemus ad bellum sicut tu domine loqueris praecepit ergo moyses eleazaro sacerdote et ioiue filio nun et principibus familiarum per tribus israel et dixit ad eos si transierint filii gad et filii ruben vobiscum iordanem omnes armati ad bellum coram domino et vobis fuerit terra subiecta date eis galaad in possessionem sin autem noluerint transire vobiscum in terram chanaan inter vos habitandi accipiant loca responderuntque filii gad et filii ruben sicut locutus est dominus servis suis ita faciemus ipsi armati pergemus coram domino in terram chanaan et possessionem iam suscepisse nos confitemur trans iordanem dedit itaque moyses filiis gad et ruben et dimidiai tribui manasse filii ioseph regnum seon regis amorrei et regnum og regis basan et terram eorum cum urbibus suis per circuitum igitur extruxerunt filii gad dibon et atharoth et aroer etrothsohan et iazer iecbaa et bethnemra et bethan urbes munitas et caulas pecoribus suis filii vero ruben aedificaverunt esbon et eleale et carithaim et nabo et baalmeon versis nominibus sabama quoque inponentes vocabula urbibus quas extruxerant porro filii machir filii manasse perrexerunt in galaad et vastaverunt eam interfecto amorreo habitatore eius dedit ergo moyses terram galaad machir filio manasse qui habitavit in ea iair autem filius manasse abiit et occupavit vicus eius quos appellavit avothaiir id est villas iair nobe quoque perrexit et adprehendit canath cum viculis suis vocavitque eam ex nomine suo nobe

33

hae sunt mansiones filiorum israel qui egressi sunt de aegypto per turmas suas in manu mosi et aaron quas descripsit moyses iuxta castrorum loca quae domini iussione mutabant profecti igitur de ramesse mense primo quintadecima die mensis primi altera die phase filii israel in manu excelsa videntibus cunctis aegyptiis et sepelientibus primogenitos quos percusserat dominus nam et in diis eorum exercuerat ultionem castrametati sunt in socoth et de socoth venerunt in aetham quae est in extremis finibus solitudinis inde egressi venerunt contra phiahiroth quae respicit beelsephon et castram-

etati sunt ante magdolum profectique de phiahiroth transierunt per medium mare in solitudinem et ambulantes tribus diebus per desertum aetham castrametati sunt in mara profectique de mara venerunt in helim ubi erant duodecim fontes aquarum et palmae septuaginta ibique castrametati sunt sed et inde egressi fixere tentoria super mare rubrum profectique de mari rubro castrametati sunt in deserto sin unde egressi venerunt in dephca profectique de dephca castrametati sunt in alus egressi de alus raphidim fixere tentoria ubi aqua populo defuit ad bibendum profectique de raphidim castrametati sunt in deserto sinai sed et de solitudine sinai egressi venerunt ad sepulchra concupiscentiae profectique de sepulchris concupiscentiae castrametati sunt in aseroth et de aseroth venerunt in rethma profectique de rethma castrametati sunt in remmonphares unde egressi venerunt in lebna et de lebna castrametati sunt in ressa egressi de ressa venerunt in cee-latha unde profecti castrametati sunt in monte sepher egressi de monte sepher venerunt in arada inde proficiscentes castrametati sunt in maceloth profectique de maceloth venerunt in thaath de thaath castrametati sunt in thare unde egressi fixerunt tentoria in methca et de methca castrametati sunt in esmona profectique de esmona venerunt in moseroth et de moseroth castrametati sunt in baneiacan egressique de baneiacan venerunt in montem gadgad unde profecti castrametati sunt in hietebatha et de hietebatha venerunt in ebrona egressique de ebrona castrametati sunt in asiongaber inde profecti venerunt in desertum sin haec est cades egressique de cades castrametati sunt in monte hor in extremis finibus terrae edom ascenditque aaron sacerdos montem hor iubente domino et ibi mortuus est anno quadragesimo egressionis filiorum israel ex aegypto mense quinto prima die mensis cum esset annorum centum viginti trium audivitque chananeus rex arad qui habitabat ad meridiem in terra chanaan venisse filios israel et profecti de monte hor castrametati sunt in salmona unde egressi venerunt in phinon profectique de phinon castrametati sunt in oboth et de oboth venerunt in ieabarim quae est in finibus moabitarum profectique de ieabarim fixere tentoria in dibongad unde egressi castrametati sunt in elmondeblathaim egressi de elmondeblathaim venerunt ad montes abarim contra nabo profectique de montibus abarim transierunt ad campestria moab super iordanem contra hiericho ibique castrametati sunt de bethsimon usque ad belsattim in planioribus locis moabitarum ubi locutus est dominus ad mosen praecipe filiis israel et dic ad eos quando transieritis iordanem intrantes terram chanaan disperdit cunctos habitatores regionis illius confringite titulos et statuas minuite atque omnia excelsa vastate mundantes terram et habitantes in ea ego enim dedi vobis illam in possessionem quam dividetis vobis sorte pluribus dabitis latiore et paucis angustiore singulis ut sors ceciderit ita tribuetur hereditas per tribus et familias possessio dividetur sin autem nolueritis interficere habitatores terrae qui remanserint erunt vobis quasi clavi in oculis et lanceae in lateribus et adversabuntur vobis in terra habitationis vestrae et

34

locutus est dominus ad mosen praecepe filiis israhel et dices ad eos cum ingressi fueritis terram chanaan et in possessionem vobis sorte ceciderit his finibus terminabitur pars meridiana incipiet a solitudine sin quae est iuxta edom et habebit terminos contra orientem mare salissimum qui circumbunt australem plagam per ascensum scorpionis ita ut transeant senna et perveniant in meridiem usque ad cadesbarne unde egredientur confinia ad villam nomine addar et tendent usque asemona ibitque per gym terminus ab asemona usque ad torrentem aegypti et maris magni litore finietur plaga autem occidentalis a mari magno incipiet et ipso fine cludetur porro ad septentrionalem plagam a mari magno termini incipient pervenientes usque ad montem altissimum a quo venies in emath usque ad terminos sedada ibitque confinia usque zephrona et villam henan hii erunt termini in parte aquilonis inde metabuntur fines contra orientalem plagam de villa henan usque sephama et de sephama descendent termini in rebela contra fontem inde pervenient contra orientem ad mare chenereth et tendent usque iordanem et ad ultimum salissimum cludentur mari hanc habebitis terram per fines suos in circuitu praecepitque moyses filiis israhel dicens haec erit terra quam possidebitis sorte et quam iussit dari dominus novem tribubus et dimidia tribui tribus enim filiorum ruben per familias suas et tribus filiorum gad iuxta cognitionum numerum media quoque tribus manasse id est duae semis tribus acceperunt partem suam trans iordanem contra hiericho ad orientalem plagam et ait dominus ad mosen haec sunt nomina virorum qui terram vobis dividant eleazar sacerdos et iosue filius nun et singuli principes de tribubus singulis quorum ista sunt vocabula de tribu iuda chaleb filius iepphonne de tribu symeon samuhel filius ammiud de tribu beniamin heliad filius chaselon de tribu filiorum dan bocci filius iogli filiorum ioseph de tribu manasse hannihel filius ephod de tribu ephraim camuhel filius sephtan de tribu zabulon elisaphan filius pharnach de tribu isachar dux faltihel filius ozan de tribu aser ahuid filius salomi de tribu nepthali phedahel filius ameud hii sunt quibus praecepit dominus ut dividerent filiis israhel terram chanaan

35

haec quoque locutus est dominus ad mosen in campestribus moab super iordanem contra hiericho praecepe filiis israhel ut dent levitis de possessionibus suis urbes ad habitandum et suburbana earum per circuitum ut ipsi in oppidis maneant et suburbana sint pecoribus ac iumentis quae a muris civitatum forinsecus per circuitum mille passuum spatium tenduntur contra orientem duo milia erunt cubiti et contra meridiem similiter duo milia ad mare quoque quod respicit occidentem eadem mensura erit et septentrionalis plaga aequali termino finietur

eruntque urbes in medio et foris suburbana de ipsis autem oppidis quae levitis dabitur sex erunt in fugitivorum auxilia separata ut fugiat ad ea qui fuderit sanguinem exceptis his alia quadraginta duo oppida id est simul quadraginta octo cum suburbanis suis ipsaeque urbes quae dabuntur de possessionibus filiorum israhel ab his qui plus habent plures auferentur et qui minus pauciores singuli iuxta mensuram hereditatis suae dabunt oppida levitis ait dominus ad mosen loquere filiis israhel et dices ad eos quando transgressi fueritis iordanem in terram chanaan decernite quae urbes esse debeant in praesidia fugitivorum qui nolentes sanguinem fuderint in quibus cum fuerit profugus cognatus occisi eum non poterit occidere donec stet in conspectu multitudinis et causa illius iudicetur de ipsis autem urbibus quae ad fugitivorum subsidia separantur tres erunt trans iordanem et tres in terra chanaan tam filiis israhel quam advenis atque peregrinis ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit si quis ferro percusserit et mortuus fuerit qui percussus est reus erit homicidii et ipse morietur si lapidem iecerit et ictus occubuerit similiter punietur si ligno percussus interierit percussoris sanguine vindicabitur propinquus occisi homicidam interficiet statim ut adprehenderit eum percutiet si per odium quis hominem impulerit vel iecerit quippiam in eum per insidias aut cum esset inimicus manu percusserit et ille mortuus fuerit percussor homicidii reus erit cognatus occisi statim ut invenerit eum iugulabit quod si fortuito et absque odio et inimicitiiis quicumque horum fecerit et hoc audiente populo fuerit conprobatum atque inter percussorem et propinquum sanguinis quaestio ventilata liberabitur innocens de ultoris manu et reducetur per sententiam in urbem ad quam confugerat manebitque ibi donec sacerdos magnus qui oleo sancto unctus est moriatur si interfector extra fines urbium quae exulibus deputatae sunt fuerit inventus et percussus ab eo qui ultor est sanguinis absque noxa erit qui eum occiderit debuerat enim profugus usque ad mortem pontificis in urbe residere postquam autem ille obierit homicida revertetur in terram suam haec sempiterna erunt et legitima in cunctis habitationibus vestris homicida sub testibus punietur ad unius testimonium nullus condemnabitur non accipietis pretium ab eo qui reus est sanguinis statim et ipse morietur exules et profugi ante mortem pontificis nullo modo in urbes suas reverti poterunt ne polluant terram habitationis vestrae quae insontium cruore maculatur nec aliter expiari potest nisi per eius sanguinem qui alterius sanguinem fuderit atque ita emundabitur vestra possessio me commorante vobiscum ego enim sum dominus qui habito inter filios israhel

36

accesserunt autem et principes familiarum galaad filii machir filii manasse de stirpe filiorum ioseph locutique sunt mosi coram principibus israhel atque dixerunt tibi domino nostro praecepit dominus ut terram sorte divideres filiis israhel et ut filiabus salphaad fratris nostri dares possessionem debitam patri quas si alterius tribus homines uxores acceperint

sequetur possessio sua et translata ad aliam tribum de nostra hereditate minuetur atque ita fiet ut cum iobeus id est quinquagesimus annus remissionis adveniret confundatur sortium distributio et aliorum possessio ad alios transeat respondit moyses filiis israhel et domino praecipiente ait recte tribus filiorum ioseph locuta est et haec lex super filiabus salphaad a domino promulgata est nubant quibus volunt tantum ut suae tribus hominibus ne commisceatur possessio filiorum israhel de tribu in tribum omnes enim viri ducent uxores de tribu et cognatione sua et cunctae feminae maritos de eadem tribu accipient ut hereditas permaneat in familiis nec sibi misceantur tribus sed ita maneant ut a domino separatae sunt feceruntque filiae salphaad ut fuerat imperatum et nupserunt maala et thersa et eglā et melcha et noa filiis patrui sui de familia manasse qui fuit filius ioseph et possessio quae illis fuerat adtributa mansit in tribu et familia patris earum haec sunt mandata atque iudicia quae praecepit dominus per manum mosi ad filios israhel in campestribus moab super iordanem contra hiericho

haec sunt verba quae locutus est moyses ad omnem israhel trans iordanem in solitudine campestri contra mare rubrum inter pharan et thophel et laban et aseroth ubi auri est plurimum undecim diebus de horeb per viam montis seir usque cadesbarne quadragésimo anno undecimo mense prima die mensis locutus est moyses ad filios israhel omnia quae praeceperat illi dominus ut diceret eis postquam percussit seon regem amorreorum qui habitavit in esebon et og regem basan qui mansit in aseroth et in edrai trans iordanem in terra moab coepitque moyses explanare legem et dicere dominus deus noster locutus est ad nos in horeb dicens sufficit vobis quod in hoc monte mansistis revertimini et venite ad montem amorreorum et ad cetera quae ei proxima sunt campestria atque montana et humiliora loca contra meridiem et iuxta litus maris terram chananeorum et libani usque ad flumen magnum eufraten inquit tradidi vobis ingredimini et possideite eam super qua iuravit dominus patribus vestris abraham et isaac et iacob ut daret illam eis et semini eorum post eos dixique vobis illo in tempore non possum solus sustinere vos quia dominus deus vester multiplicavit vos et estis hodie sicut stellae caeli plurimae dominus deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa milia et benedicat vobis sicut locutus est non valeo solus vestra negotia sustinere et pondus ac iurgia date et vobis viros sapientes et gnaros et quorum conversatio sit probata in tribubus vestris ut ponam eos vobis principes tunc respondistis mihi bona res est quam vis facere tulique de tribubus vestris viros sapientes et nobiles et constitui eos principes tribunos et centuriones et quinquagenarios ac decanos qui docerent vos singula praecepique eis dicens audite illos et quod iustum est iudicate sive civis sit ille sive peregrinus nulla erit distantia personarum ita parvum audietis ut magnum nec accipietis cuiusquam personam quia dei iudicium est quod si difficile vobis aliquid visum fuerit referte ad me et ego audiam praecepique omnia quae facere deberetis profecti autem de horeb transivimus per heremum terribilem et maximam quam vidistis per viam montis amorrei sicut praeceperat dominus deus noster nobis cumque venissemus in cadesbarne dixi vobis venistis ad montem amorrei quem dominus deus noster daturus est nobis vide terram quam dominus deus tuus dat tibi ascende et posside eam sicut locutus est dominus deus patribus tuis noli metuere nec quicquam paveas et accessistis ad me omnes atque dixistis mittamus viros qui considerent terram et renuntient per quod iter debeamus ascendere et ad quas peregre civitates cumque mihi sermo placuisset misi e vobis duodecim viros singulos de tribubus suis qui cum perrexissent et ascendissent in montana venerunt usque ad vallem botri et considerata terra sumentes de fructibus eius ut ostenderent ubertatem adtulerunt ad nos atque dixerunt bona est terra quam dominus deus noster daturus est nobis et noluitis ascendere sed increduli ad sermonem domini dei nostri murmurati estis in tabernaculis vestris atque dixistis odit nos dominus et idcirco eduxit nos de terra aegypti ut traderet in

manu amorrei atque deleret quo ascendemus nuntii terruerunt cor nostrum dicentes maxima multitudo est et nobis in statura procerior urbes magnae et ad caelum usque munitae filios enacim vidimus ibi et dixi vobis nolite metuere nec timeatis eos dominus deus qui ductor est vester pro vobis ipse pugnabit sicut fecit in aegypto videntibus cunctis et in solitudine ipse vidisti portavit te dominus deus tuus ut solet homo gestare parvulum filium suum in omni via per quam ambulasti donec veniretis ad locum istum et nec sic quidem credidistis domino deo vestro qui praecessit vos in via et metatus est locum in quo tentoria figere deberetis nocte ostendens vobis iter per ignem et die per columnam nubis cumque audisset dominus vocem sermonum vestrorum iratus iuravit et ait non videbit quispiam de hominibus generationis huius pessimae terram bonam quam sub iuramento pollicitus sum patribus vestris praeter chaleb filium iepphonne ipse enim videbit eam et ipsi dabo terram quam calcavit et filiis eius quia secutus est dominum nec miranda indignatio in populum cum mihi quoque iratus dominus propter vos dixerit nec tu ingredieris illuc sed iosue filius nun minister tuus ipse intrabit pro te hunc exhortare et roborare et ipse terram sorte dividat israheli parvuli vestri de quibus dixistis quod captivi ducerentur et filii qui hodie boni ac mali ignorant distantiam ipsi ingredientur et ipsis dabo terram et possidebunt eam vos autem revertimini et abite in solitudine per viam maris rubri et respondistis mihi peccavimus domino ascendemus atque pugnabimus sicut praecepit dominus deus noster cumque instructi armis pergeretis in montem ait mihi dominus dic ad eos nolite ascendere neque pugnetis non enim sum vobiscum ne cadatis coram inimicis vestris locutus sum et non audistis sed adversantes imperio domini et tumentes superbia ascendistis in montem itaque egressus amorreus qui habitabat in montibus et obviam veniens persecutus est vos sicut solent apes persequi et cecidit de seir usque horma cumque reversi ploraretis coram domino non audivit vos nec voci vestrae voluit acquiescere sedistis ergo in cadesbarne multo tempore

2

profectique inde venimus in solitudinem quae ducit ad mare rubrum sicut mihi dixerat dominus et circumvivimus montem seir longo tempore dixitque dominus ad me sufficit vobis circumire montem istum ite contra aquilonem et populo praecepe dicens transibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum esau qui habitant in seir et timebunt vos videte ergo diligenter ne moveamini contra eos neque enim dabo vobis de terra eorum quantum potest unius pedis calcare vestigium quia in possessionem esau dedi montem seir cibos emetis ab eis pecunia et comedetis aquam emptam haurietis et bibetis dominus deus tuus benedixit tibi in omni opere manuum tuarum novit iter tuum quomodo transieris solitudinem hanc magnam per quadraginta annos habitans tecum dominus deus tuus et nihil tibi defuit cumque transissemus fratres nostros filios esau qui habitabant in seir per viam campestrum de helath et de asiongaber ven-

imus ad iter quod ducit in desertum moab dixitque dominus ad me non pugnes contra moabitas nec in eas adversum eos proelium non enim dabo tibi quicquam de terra eorum quia filiis loth tradidi ar in possessionem enim primi fuerunt habitatores eius populus magnus et validus et tam excelsus ut de enacim stirpe quasi gigantes crederentur et essent similes filiorum enacim denique moabitae appellant eos emim in seir autem prius habitaverunt horum quibus expulsis atque deletis habitaverunt filii esau sicut fecit israhel in terra possessionis suae quam dedit ei dominus surgentes ergo ut transiremus torrentem zared venimus ad eum tempus autem quo ambulavimus de cadesbarne usque ad transitum torrentis zared triginta octo annorum fuit donec consumeretur omnis generatio hominum bellatorum de castris sicut iuraverat dominus cuius manus fuit adversum eos ut interirent de castrorum medio postquam autem universi ceciderunt pugnatore locutus est dominus ad me dicens tu transibis hodie terminos moab urbem nomine ar et accedens in vicina filiorum ammon cave ne pugnes contra eos nec movearis ad proelium non enim dabo tibi de terra filiorum ammon quia filiis loth dedi eam in possessionem terra gigantum reputata est et in ipsa olim habitaverunt gigantes quos ammanitae vocant zomzommim populus magnus et multus et procerae longitudinis sicut enacim quos delevit dominus a facie eorum et fecit illos habitare pro eis sicut fecerat filiis esau qui habitant in seir de lens horreos et terram eorum illis tradens quam possident usque in praesens eveos quoque qui habitabant in aserim usque gazam cappadoces expulerunt qui egressi de cappadocia deleverunt eos et habitaverunt pro illis surgite et transite torrentem arnon ecce tradidi in manu tua seon regem esebon amorreum et terram eius incipe possidere et committe adversum eum proelium hodie incipiam mittere terrorem atque formidinem tuam in populos qui habitant sub omni caelo ut audito nomine tuo paveant et in morem parturientium contremescant et dolore teneantur misi ergo nuntios de solitudine cademoth ad seon regem esebon verbis pacificis dicens transibimus per terram tuam publica gradiemur via non declinabimus neque ad dextram neque ad sinistram alimenta pretio vende nobis ut vescamur aquam pecunia tribue et sic bibemus tantum est ut nobis concedas transitum sicut fecerunt filii esau qui habitant in seir et moabitae qui morantur in ar donec veniamus ad iordanem et transeamus in terram quam dominus deus noster daturus est nobis noluitque seon rex esebon dare nobis transitum quia induraverat dominus deus tuus spiritum eius et obfirmaverat cor illius ut traderetur in manus tuas sicut nunc vides dixitque dominus ad me ecce coepi tradere tibi seon et terram eius incipe possidere eam egressusque est seon obviam nobis cum omni populo suo ad proelium in iesa et tradidit eum dominus deus noster nobis percussimusque eum cum filiis et omni populo suo cunctasque urbes in tempore illo cepimus interfectis habitatoribus earum viris ac mulieribus et parvulis non reliquimus in eis quicquam absque iumentis quae in partem venere praedantium et spoliis urbium quas cepimus ab aroer quae est super ripam torrentis arnon oppido quod in

valle situm est usque galaad non fuit vicus et civitas quae nostras effugeret manus omnes tradidit dominus deus noster nobis absque terra filiorum ammon ad quam non accessimus et cunctis quae adiacent torrenti ieboc et urbibus montanis universisque locis a quibus nos prohibuit dominus deus noster

3

itaque conversi ascendimus per iter basan egressusque est rex basan in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in edrai dixitque dominus ad me ne timeas eum quia in manu tua traditus est cum omni populo ac terra sua faciesque ei sicut fecisti seon regi amorreorum qui habitavit in esebon tradidit ergo dominus deus noster in manibus nostris etiam et regem basan et universum populum eius percussimusque eos usque ad internicionem vastantes cunctas civitates illius uno tempore non fuit oppidum quod nos effugeret sexaginta urbes omnem regionem argob regni og in basan cunctae urbes erant munitae muris altissimis portisque et vectibus absque oppidis innumeris quae non habebant muros et delevimus eos sicut feceramus seon regi esebon disperdentes omnem civitatem virosque ac mulieres et parvulos iumenta autem et spolia urbium diripimus tulimusque illo in tempore terram de manu duorum regum amorreorum qui erant trans iordanem a torrente arnon usque ad montem hermon quem sidonii sarion vocant et amorrei sanir omnes civitates quae sitae sunt in planitie et universam terram galaad et basan usque selcha et edrai civitates regni og in basan solus quippe et rex basan restitit de stirpe gigantum monstratur lectus eius ferreus qui est in rabbath filiorum ammon novem cubitos habens longitudinis et quattuor latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus terramque possedimus in tempore illo ab aroer quae est super ripam torrentis arnon usque ad mediam partem montis galaad et civitates illius dedi ruben et gad reliquam autem partem galaad et omnem basan regni og tradidi mediae tribui manasse omnem regionem argob cuncta basan vocatur terra gigantum iair filius manasse possedit omnem regionem argob usque ad terminos gesuri et machathi vocavitque ex nomine suo basan avthiair id est villas iair usque in praesentem diem machir quoque dedi galaad et tribubus ruben et gad dedi terram galaad usque ad torrentem arnon medium torrentis et finium usque ad torrentem ieboc qui est terminus filiorum ammon et planitiem solitudinis atque iordanem et terminos chenereth usque ad mare deserti quod est salsissimum ad radices montis phasga contra orientem praecepique vobis in tempore illo dicens dominus deus vester dat vobis terram hanc in hereditatem expediti praecedite fratres vestros filios israhel omnes viri robusti absque uxoribus et parvulis ac iumentis novi enim quod plura habeatis pecora et in urbibus remanere debebunt quas tradidi vobis donec requiem tribuat dominus fratribus vestris sicut vobis tribuit et possideant etiam ipsi terram quam daturus est eis trans iordanem tunc revertetur unusquisque in possessionem suam quam dedi vobis ioseph quoque in tempore illo praecepi dicens oculi tui

viderunt quae fecit dominus deus vester duobus his regibus sic faciet omnibus regnis ad quae transiturus es ne timeas eos dominus enim deus vester pugnabit pro vobis precatusque sum dominum in tempore illo dicens domine deus tu coepisti ostendere servo tuo magnitudinem tuam manumque fortissimam neque enim est alius deus vel in caelo vel in terra qui possit facere opera tua et comparari fortitudini tuae transibo igitur et videbo terram hanc optimam trans iordanem et montem istum egregium et libanum iratusque est dominus mihi propter vos nec exaudivit me sed dixit mihi sufficit tibi nequaquam ultra loquaris de hac re ad me ascende cacumen phasgae et oculos tuos circumfer ad occidentem et aquilonem austrumque et orientem et aspice nec enim transibis iordanem istum praecipe iosue et corrobora eum atque conforta quia ipse praecedet populum istum et dividet eis terram quam visurus es mansimusque in valle contra fanum phogor

4

et nunc israhel audi praecepta et iudicia quae ego doceo te ut faciens ea vivas et ingrediens possideas terram quam dominus deus patrum vestrorum daturus est vobis non addetis ad verbum quod vobis loquor neque auferetis ex eo custodite mandata domini dei vestri quae ego praecipio vobis oculi vestri viderunt omnia quae fecit dominus contra beelphegor quomodo contriverit omnes cultores eius de medio vestri vos autem qui adheretis domino deo vestro vivitis universi usque in praesentem diem scitis quod docuerim vos praecepta atque iustitias sicut mandavit mihi dominus deus meus sic facietis ea in terra quam possessuri estis et observabitis et implebitis opere haec est enim vestra sapientia et intellectus coram populis ut audientes universa praecepta haec dicant en populus sapiens et intellegens gens magna nec est alia natio tam grandis quae habeat deos adpropinquantes sibi sicut dominus deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris quae est enim alia gens sic inclita ut habeat caerimonias iustaque iudicia et universam legem quam ego proponam hodie ante oculos vestros custodi igitur temet ipsum et animam tuam sollicite ne obliviscaris verborum quae viderunt oculi tui et ne excedant de corde tuo cunctis diebus vitae tuae docebis ea filios ac nepotes tuos diem in quo tetisti coram domino deo tuo in horeb quando dominus locutus est mihi dicens congrega ad me populum ut audiat sermones meos et discat timere me omni tempore quo vivit in terra doceantque filios suos et accessistis ad radices montis qui ardebat usque ad caelum erantque in eo tenebrae nubes et caligo locutusque est dominus ad vos de medio ignis vocem verborum eius audistis et formam penitus non vidistis et ostendit vobis pactum suum quod praecipit ut faceretis et decem verba quae scripsit in duabus tabulis lapideis mihi quae mandavit in illo tempore ut docerem vos caerimonias et iudicia quae facere deberetis in terra quam possessuri estis custodite igitur sollicite animas vestras non vidistis aliquam similitudinem in die qua locutus est dominus vobis in horeb de medio ignis ne forte decepti faci-

atis vobis sculptam similitudinem aut imaginem masculi vel feminae similitudinem omnium iumentorum quae sunt super terram vel avium sub caelo volantium atque reptilium quae moventur in terra sive piscium qui sub terra morantur in aquis ne forte oculis elevatis ad caelum videas solem et lunam et omnia astra caeli et errore deceptus adores ea et colas quae creavit dominus deus tuus in ministerium cunctis gentibus quae sub caelo sunt vos autem tulit dominus et eduxit de fornace ferrea aegypti ut haberet populum hereditarium sicut est in praesenti die iratusque est dominus contra me propter sermones vestros et iuravit ut non transirem iordanem nec ingrederer terram optimam quam daturus est vobis ecce morior in hac humo non transibo iordanem vos transibitis et possidebitis terram egregiam cave nequando obliviscaris pacti domini dei tui quod pepigit tecum et facias tibi sculptam similitudinem eorum quae fieri dominus prohibuit quia dominus deus tuus ignis consumens est deus aemulator si genueritis filios ac nepotes et morati fueritis in terra deceptique feceritis vobis aliquam similitudinem patrantis malum coram domino deo vestro ut eum ad iracundiam provocetis testes invoco hodie caelum et terram cito perituros vos esse de terra quam transito iordane possessuri estis non habitabitis in ea longo tempore sed delebit vos dominus atque disperget in omnes gentes et remanebitis pauci in nationibus ad quas vos ducturus est dominus ibique servietis diis qui hominum manu fabricati sunt ligno et lapidi qui non vident non audiunt non comedunt non odorantur cumque quaesieris ibi dominum deum tuum invenies eum si tamen toto corde quaesieris et tota tribulatione animae tuae postquam te invenerint omnia quae praedicta sunt novissimo tempore reverteris ad dominum deum tuum et audies vocem eius quia deus misericors dominus deus tuus est non dimittet te nec omnino delebit neque obliviscetur pacti in quo iuravit patribus tuis interroga de diebus antiquis qui fuerunt ante te ex die quo creavit deus hominem super terram a summo caeli usque ad summum eius si facta est aliquando huiuscemodi res aut umquam cognitum est ut audiret populus vocem dei loquentis de medio ignis sicut tu audisti et vixisti si fecit deus ut ingrederetur et tolleretur sibi gentem de medio nationum per temptationes signa atque portenta per pugnam et robustam manum extentumque brachium et horribiles visiones iuxta omnia quae fecit pro vobis dominus deus vester in aegypto videntibus oculis tuis ut scires quoniam dominus ipse est deus et non est alius praeter unum de caelo te fecit audire vocem suam ut doceret te et in terra ostendit tibi ignem suum maximum et audisti verba illius de medio ignis quia dilexit patres tuos et elegit semen eorum post eos eduxitque te praecedens in virtute sua magna ex aegypto ut deleret nationes maximas et fortiores te in introitu tuo et introduceret te daretque tibi terram earum in possessionem sicut cernis in praesenti die scito ergo hodie et cogitato in corde tuo quod dominus ipse sit deus in caelo sursum et in terra deorsum et non sit alius custodi praecepta eius atque mandata quae ego praecipio tibi ut bene sit tibi et filiis tuis post te et permanas multo tempore super terram quam domi-

nus deus tuus daturus est tibi tunc separavit moyses tres civitates trans iordanem ad orientalem plagam ut confugiat ad eas qui occiderit nolens proximum suum nec fuerit inimicus ante unum et alterum diem et ad harum aliquam urbium possit evadere bosor in solitudine quae sita est in terra campestri de tribu ruben et ramoth in galaad quae est in tribu gad et golam in basan quae est in tribu manasse ista est lex quam proposuit moyses coram filiis israhel et haec testimonia et caerimoniae atque iudicia quae locutus est ad filios israhel quando egressi sunt de aegypto trans iordanem in valle contra fanum phogor in terra seon regis amorrei qui habitavit in esebon quem percussit moyses filii quoque israhel egressi ex aegypto possederunt terram eius et terram og regis basan duorum regum amorreorum qui erant trans iordanem ad solis ortum ab aroer quae sita est super ripam torrentis arnon usque ad montem sion qui est et hermon omnem planitiem trans iordanem ad orientalem plagam usque ad mare solitudinis et usque ad radices montis phasga

5

vocavitque moyses omnem israhel et dixit ad eum audi israhel caerimonias atque iudicia quae ego loquor in auribus vestris hodie discite ea et opere complete dominus deus noster pepigit nobiscum foedus in horeb non cum patribus nostris inquit pactum sed nobiscum qui inpraesentiarum sumus et vivimus facie ad faciem locutus est nobis in monte de medio ignis ego sequester et medius fui inter dominum et vos in tempore illo ut adnuntiarem vobis verba eius timuistis enim ignem et non ascendistis in montem et ait ego dominus deus tuus qui eduxi te de terra aegypti de domo servitutis non habebis deos alienos in conspectu meo non facies tibi sculptile nec similitudinem omnium quae in caelo sunt desuper et quae in terra deorsum et quae versantur in aquis sub terra non adorabis ea et non coles ego enim sum dominus deus tuus deus aemulator reddens iniquitatem patrum super filios in tertiam et quartam generationem his qui oderunt me et faciens misericordiam in multa milia diligentibus me et custodientibus praecepta mea non usurpabis nomen domini dei tui frustra quia non erit inpunitus qui super re vana nomen eius adsumperit observa diem sabbati ut sanctifices eum sicut praecepit tibi dominus deus tuus sex diebus operaberis et facies omnia opera tua septimus dies sabbati est id est requies domini dei tui non facies in eo quicquam operis tui et filius tuus et filia servus et ancilla et bos et asinus et omne iumentum tuum et peregrinus qui est intra portas tuas ut requiescat servus et ancilla tua sicut et tu memento quod et ipse servieris in aegypto et eduxerit te inde dominus deus tuus in manu forti et brachio extento idcirco praecepit tibi ut observares diem sabbati honora patrem tuum et matrem sicut praecepit tibi dominus deus tuus ut longo vivas tempore et bene sit tibi in terra quam dominus deus tuus daturus est tibi non occides neque moechaberis furtumque non facies nec loqueris contra proximum tuum falsum testimonium non concupisces uxorem proximi tui non domum

non agrum non servum non ancillam non bovem non asinum et universa quae illius sunt haec verba locutus est dominus ad omnem multitudinem vestram in monte de medio ignis et nubis et caliginis voce magna nihil addens amplius et scripsit ea in duabus tabulis lapideis quas tradidit mihi vos autem postquam audistis vocem de medio tenebrarum et montem ardere vidistis accessistis ad me omnes principes tribuum et maiores natu atque dixistis ecce ostendit nobis dominus deus noster maiestatem et magnitudinem suam vocem eius audivimus de medio ignis et probavimus hodie quod loquente deo cum homine vixerit homo cur ergo morimur et devorabit nos ignis hic maximus si enim audierimus ultra vocem domini dei nostri moriemur quid est omnis caro ut audiat vocem dei viventis qui de medio ignis loquitur sicut nos audivimus et possit vivere tu magis accede et audi cuncta quae dixerit dominus deus noster tibi loquerisque ad nos et nos audientes faciemus ea quod cum audisset dominus ait ad me audivi vocem verborum populi huius quae locuti sunt tibi bene omnia sunt locuti quis det talem eos habere mentem ut timeant me et custodiant universa mandata mea in omni tempore ut bene sit eis et filiis eorum in sempiternum vade et dic eis revertimini in tentoria vestra tu vero hic sta mecum et loquar tibi omnia mandata et caerimonias atque iudicia quae docebis eos ut faciant ea in terra quam dabo illis in possessionem custodite igitur et facite quae praecepit dominus deus vobis non declinabitis neque ad dextram neque ad sinistram sed per viam quam praecepit dominus deus vester ambulabitis ut vivatis et bene sit vobis et protelentur dies in terra possessionis vestrae

6

haec sunt praecepta et caerimoniae atque iudicia quae mandavit dominus deus vester ut docerem vos et faciatis ea in terra ad quam transgredimini possidentiam ut timeas dominum deum tuum et custodias omnia mandata et praecepta eius quae ego praecipio tibi et filiis ac nepotibus tuis cunctis diebus vitae tuae ut prolongentur dies tui audi israhel et observa ut facias et bene sit tibi et multipliceris amplius sicut pollicitus est dominus deus patrum tuorum tibi terram lacte et melle manantem audi israhel dominus deus noster dominus unus est diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota fortitudine tua eruntque verba haec quae ego praecipio tibi hodie in corde tuo et narrabis ea filiis tuis et meditaberis sedens in domo tua et ambulans in itinere dormiens atque consurgens et ligabis ea quasi signum in manu tua eruntque et movebuntur inter oculos tuos scribesque ea in limine et ostiis domus tuae cumque introduxerit te dominus deus tuus in terram pro qua iuravit patribus tuis abraham isaac et iacob et dederit tibi civitates magnas et optimas quas non aedificasti domos plenas cunctarum opum quas non extruxisti cisternas quas non fodisti vineta et oliveta quae non plantasti et comed-eris et saturatus fueris cave diligenter ne obliviscaris domini qui eduxit te de terra aegypti de domo servitutis dominum deum tuum timebis et ipsi servies ac

per nomen illius iurabis non ibitis post deos alienos cunctarum gentium quae in circuitu vestro sunt quoniam deus aemulator dominus deus tuus in medio tui nequando irascatur furor domini dei tui contra te et auferat te de superficie terrae non temptabis dominum deum tuum sicut temptasti in loco temptationis custodi praecepta domini dei tui ac testimonia et caerimoniae quas praecepit tibi et fac quod placitum est et bonum in conspectu domini ut bene sit tibi et ingressus possideas terram optimam de qua iuravit dominus patribus tuis ut deleter omnes inimicos tuos coram te sicut locutus est cum interrogaverit te filius tuus cras dicens quid sibi volunt testimonia haec et caerimoniae atque iudicia quae praecepit dominus deus noster nobis dices ei servi eramus pharaonis in aegypto et eduxit nos dominus de aegypto in manu forti fecitque signa atque prodigia magna et pessima in aegypto contra pharaonem et omnem domum illius in conspectu nostro et eduxit nos inde ut introductis daret terram super qua iuravit patribus nostris praecepitque nobis dominus ut faciamus omnia legitima haec et timeamus dominum deum nostrum et bene sit nobis cunctis diebus vitae nostrae sicut est hodie eritque nostri misericors si custodierimus et fecerimus omnia praecepta eius coram domino deo nostro sicut mandavit nobis

7

cum introduxerit te dominus deus tuus in terram quam possessurus ingredieris et deleverit gentes multas coram te hettheum et gergeseum et amorreum chananeum et ferezeum et eveum et iebuseum septem gentes multo maioris numeri quam tu es et robustiores te tradideritque eas dominus deus tuus tibi percuties eas usque ad internicionem non inibis cum eis foedus nec misereberis earum neque sociabis cum eis coniugia filiam tuam non dabis filio eius nec filiam illius accipies filio tuo quia seducet filium tuum ne sequatur me et ut magis serviat diis alienis irasceturque furor domini et delebit te cito quin potius haec facietis eis aras eorum subvertite confringite statuas lucosque succidite et sculpilia conburite quia populus sanctus es domino deo tuo te elegit dominus deus tuus ut sis ei populus peculiaris de cunctis populis qui sunt super terram non quia cunctas gentes numero vincebatis vobis iunctus est dominus et elegit vos cum omnibus sitis populis pauciores sed quia dilexit vos dominus et custodivit iuramentum quod iuravit patribus vestris eduxitque vos in manu forti et redemit de domo servitutis de manu pharaonis regis aegypti et scies quia dominus deus tuus ipse est deus fortis et fidelis custodiens pactum et misericordiam diligentibus se et his qui custodiunt praecepta eius in mille generationes et reddens odientibus se statim ita ut disperdat eos et ultra non differat protinus eis restituens quod merentur custodi ergo praecepta et caerimoniae atque iudicia quae ego mando tibi hodie ut facias si postquam audieris haec iudicia custodieris ea et feceris custodiet et dominus deus tuus tibi pactum et misericordiam quam iuravit patribus tuis et diliget te ac multiplicabit benedicetque fructui ventris tui et fructui terrae tuae frumento tuo atque

vindemiae oleo et armentis gregibus ovium tuarum super terram pro qua iuravit patribus tuis ut daret eam tibi benedictus eris inter omnes populos non erit apud te sterilis utriusque sexus tam in hominibus quam in gregibus tuis auferet dominus a te omnem languorem et infirmitates aegypti pessimas quas novisti non inferet tibi sed cunctis hostibus tuis devorabis omnes populos quos dominus deus tuus daturus est tibi non parceret eis oculus tuus nec servies diis eorum ne sint in ruinam tui si dixeris in corde tuo plures sunt gentes istae quam ego quomodo potero delere eas noli metuere sed recordare quae fecerit dominus deus tuus pharaoni et cunctis aegyptiis plagas maximas quas viderunt oculi tui et signa atque portentam manumque robustam et extentum brachium ut educeret te dominus deus tuus sic faciet cunctis populis quos metuis insuper et crabrones mittet dominus deus tuus in eos donec deleat omnes atque disperdat qui te fugerint et latere potuerint non timebis eos quia dominus deus tuus in medio tui est deus magnus et terribilis ipse consumet nationes haec in conspectu tuo paulatim atque per partes non poteris delere eas pariter ne forte multiplicentur contra te bestiae terrae dabitque eos dominus deus tuus in conspectu tuo et interficiet illos donec penitus deleantur tradet reges eorum in manus tuas et disperdes nomina eorum sub caelo nullus poterit resistere tibi donec conteras eos sculpilia eorum igne conbures non concupisces argentum et aurum de quibus facta sunt neque adumes ex eis tibi quicquam ne offendas propter ea quia abominatio est domini dei tui nec inferes quippiam ex idolo in domum tuam ne fias anathema sicut et illud est quasi spurcitiam detestaberis et velut inquinamentum ac sordes abominationi habebis quia anathema est

8

omne mandatum quod ego praecipio tibi hodie cave diligenter ut facias ut possitis vivere et multiplicemini ingressique possideatis terram pro qua iuravit dominus patribus vestris et recordaberis cuncti itineris per quod adduxit te dominus deus tuus quadraginta annis per desertum ut adfligeret te atque temptaret et nota fient quae in tuo animo versabantur utrum custodires mandata illius an non adflixit te penuria et dedit tibi cibum manna quem ignorabas tu et patres tui ut ostenderet tibi quod non in solo pane vivat homo sed in omni verbo quod egreditur ex ore domini vestimentum tuum quo operiebaris nequaquam vetustate defecit et pes tuus non est subtritus in quadragesimus annus est ut recogites in corde tuo quia sicut erudit homo filium suum sic dominus deus tuus erudit te ut custodias mandata domini dei tui et ambules in viis eius et timeas eum dominus enim deus tuus introducet te in terram bonam terram rivorum aquarumque et fontium in cuius campis et montibus erumpunt fluviorum abyssi terram frumenti hordei vinearum in qua ficus et mala granata et oliveta nascuntur terram olei ac mellis ubi absque ulla penuria comedes panem tuum et rerum omnium abundantia perfrueris cuius lapides ferrum sunt et de montibus eius aeris metalla fodiantur ut

cum comederis et satiatus fueris benedicas domino deo tuo pro terra optima quam dedit tibi observa et cave nequando obliviscaris domini dei tui et negligas mandata eius atque iudicia et caerimonias quas ego praecipio tibi hodie ne postquam comederis et satiatus domos pulchras aedificaveris et habitaveris in eis habuerisque armenta et ovium greges argenti et auri cunctarumque rerum copiam elevetur cor tuum et non reminiscaris domini dei tui qui eduxit te de terra aegypti de domo servitutis et ductor tuus fuit in solitudine magna atque terribili in qua erat serpens flatu adurens et scorpio ac dipsas et nullae omnino aquae qui eduxit rivos de petra durissima et cibavit te manna in solitudine quod nescierunt patres tui et postquam afflixit ac probavit ad extremum misertus est tui ne diceres in corde tuo fortitudo mea et robor manus meae haec mihi omnia praestiterunt sed recorderis domini dei tui quod ipse tibi vires praeberit ut impleret pactum suum super quo iuravit patribus tuis sicut praesens indicat dies sin autem oblitus domini dei tui secutus fueris alienos deos coluerisque illos et adoraveris ecce nunc praedico tibi quod omnino dispereas sicut gentes quas delevit dominus in introitu tuo ita et vos peribitis si inobedientes fueritis voci domini dei vestri

9

audi israhel tu transgredieris hodie iordanem ut possideas nationes maximas et fortiores te civitates ingentes et ad caelum usque muratas populum magnum atque sublimem filios enacim quos ipse vidisti et audisti quibus nullus potest ex adverso resistere scies ergo hodie quod dominus deus tuus ipse transibit ante te ignis devorans atque consumens qui conterat eos et deleat atque disperdat ante faciem tuam velociter sicut locutus est tibi ne dicas in corde tuo cum deleverit eos dominus deus tuus in conspectu tuo propter iustitiam meam introduxit me dominus ut terram hanc possiderem cum propter impietates suas istae deletae sint nationes neque enim propter iustitias tuas et aequitatem cordis tui ingredieris ut possideas terras eorum sed quia illae egerunt impie te introeunte deletae sunt et ut conpleret verbum suum dominus quod sub iuramento pollicitus est patribus tuis abraham isaac et iacob scito igitur quod non propter iustitias tuas dominus deus tuus dedit tibi terram hanc optimam in possessionem cum durissimae cervicis sis populus memento et ne obliviscaris quomodo ad iracundiam provocaveris dominum deum tuum in solitudine ex eo die quo es egressus ex aegypto usque ad locum istum semper adversum dominum contendisti nam et in horeb provocasti eum et iratus delere te voluit quando ascendi in montem ut acciperem tabulas lapideas tabulas pacti quod pepigit vobiscum dominus et perseveravi in monte quadraginta diebus ac noctibus panem non comedens et aquam non bibens deditque mihi dominus duas tabulas lapideas scriptas digito dei et continentes omnia verba quae vobis in monte locutus est de medio ignis quando contio populi congregata est cumque transissent quadraginta dies et totidem noctes dedit mihi dominus duas tabulas lapi-

deas tabulas foederis dixitque mihi surge et descende hinc cito quia populus tuus quos eduxisti de aegypto deseruerunt velociter viam quam demonstrasti eis feceruntque sibi conflatile rursumque ait dominus ad me cerno quod populus iste durae cervicis sit dimitte me ut conteram eum et deileam nomen eius sub caelo et constituam te super gentem quae hac maior et fortior sit cumque de monte ardente descenderem et duas tabulas foederis utraque tenerem manu vidissemque vos peccasse domino deo vestro et fecisse vobis vitulum conflatilem ac deseruisse velociter viam eius quam vobis ostenderat proiei tabulas de manibus meis confregique eas in conspectu vestro et proci di ante dominum sicut prius quadraginta diebus et noctibus panem non comedens et aquam non bibens propter omnia peccata vestra quae gessistis contra dominum et eum ad iracundiam provocastis timui enim indignationem et iram illius quae adversum vos concitatus delere vos voluit et exaudivit me dominus etiam hac vice adversum aaron quoque vehementer iratus voluit eum contere et pro illo similiter deprecatus sum peccatum autem vestrum quod feceratis id est vitulum arripiens igne conbusi et in frusta comminuens omninoque in pulverem redigens proiei in torrentem qui de monte descendit in incendio quoque et in temptatione et in sepulchris concupiscentiae provocastis dominum et quando misit vos de cadesbarne dicens ascendite et possidete terram quam dedi vobis et contempsistis imperium domini dei vestri et non credidistis ei neque vocem eius audire voluistis sed semper fuistis rebelles a die qua nosse vos coepi et iacui coram domino quadraginta diebus ac noctibus quibus eum suppliciter deprecabar ne deleat eos ut fuerat comminatus et orans dixi domine deus ne disperdas populum tuum et hereditatem tuam quam redemisti in magnitudine tua quos eduxisti de aegypto in manu forti recordare servorum tuorum abraham isaac et iacob ne aspicias duritiam populi huius et impietatem atque peccatum ne forte dicant habitatores terrae de qua eduxisti nos non poterat dominus introducere eos in terram quam pollicitus est eis et oderat illos idcirco eduxit ut interficeret eos in solitudine qui sunt populus tuus et hereditas tua quos eduxisti in fortitudine tua magna et in brachio tuo extento

10

in tempore illo dixit dominus ad me dola tibi duas tabulas lapideas sicut priores fuerunt et ascende ad me in montem faciesque arcam ligneam et scribam in tabulis verba quae fuerunt in his quas ante confregisti ponesque eas in arca feci igitur arcam de lignis setthim cumque dolassem duas tabulas lapideas instar priorum ascendi in montem habens eas in manibus scripsitque in tabulis iuxta id quod prius scripserat verba decem quae locutus est dominus ad vos in monte de medio ignis quando populus congregatus est et dedit eas mihi reversusque de monte descendit et posui tabulas in arcam quam feceram quae hucusque ibi sunt sicut mihi praecepit dominus filii autem israhel castra moverunt ex beroth filiorum iacan in musera ubi aaron mortuus ac sepultus est pro

quo sacerdote iunctus est filius eius eleazar inde venerunt in gadgad de quo loco profecti castrametati sunt in ietabatha in terra aquarum atque torrentium eo tempore separavit tribum levi ut portaret arcam foederis domini et staret coram eo in ministerio ac benediceret in nomine illius usque in praesentem diem quam ob rem non habuit levi partem neque possessionem cum fratribus suis quia ipse dominus possessio eius est sicut promisit ei dominus deus tuus ego autem steti in monte sicut prius quadraginta diebus ac noctibus exaudivitque me dominus etiam hac vice et te perdere noluit dixitque mihi vade et praecede populum ut ingrediat et possideat terram quam iuravi patribus eorum ut traderem eis et nunc israel quid dominus deus tuus petit a te nisi ut timeas dominum deum tuum et ambules in viis eius et diligas eum ac servias domino deo tuo in toto corde tuo et in tota anima tua custodiasque mandata domini et caerimonias eius quas ego hodie praecipio ut bene sit tibi in domini dei tui caelum est et caelum caeli terra et omnia quae in ea sunt et tamen patribus tuis conglutinat us est dominus et amavit eos elegitque semen eorum post eos id est vos de cunctis gentibus sicut hodie conprobatur circumcidite igitur praepitium cordis vestri et cervicem vestram ne induretis amplius quia dominus deus vester ipse est deus deorum et dominus dominantium deus magnus et potens et terribilis qui personam non accipit nec munera facit iudicium pupillo et viduae amat peregrinum et dat ei victum atque vestitum et vos ergo amate peregrinos quia et ipsi fuistis advenae in terra aegypti dominum deum tuum timebis et ei servies ipsi adhaerebis iurabisque in nomine illius ipse est laus tua et deus tuus qui fecit tibi haec magnalia et terribilia quae viderunt oculi tui in septuaginta animabus descenderunt patres tui in aegyptum et ecce nunc multiplicavit te dominus deus tuus sicut astra caeli

11

ama itaque dominum deum tuum et observa praecepta eius et caerimonias iudicia atque mandata omni tempore cognoscite hodie quae ignorant filii vestri qui non viderunt disciplinam domini dei vestri magnalia eius et robustam manum extentumque brachium signa et opera quae fecit in medio aegypti pharaoni regi et universae terrae eius omnique exercitui aegyptiorum et equis ac curribus quomodo operuerint eos aquae rubri maris cum vos persequerentur et deleverit eos dominus usque in praesentem diem vobisque quae fecerit in solitudine donec veniretis ad hunc locum et dathan atque abiram filii heliab qui fuit filius ruben quos aperto ore suo terra absorbit cum domibus et tabernaculis et universa substantia eorum quam habebant in medio israhelis oculi vestri viderunt omnia opera domini magna quae fecit ut custodiatis universa mandata illius quae ego hodie praecipio vobis et possitis intrare et possidere terram ad quam ingredimini multoque in ea vivatis tempore quam sub iuramento pollicitus est dominus patribus vestris et semini eorum lacte et melle manantem terra enim ad quam ingredieris possidendam non est sicut terra aegypti de

qua existi ubi iacto semine in hortorum morem aquae ducuntur inriguae sed montuosa est et campestris de caelo expectans pluvias quam dominus deus tuus semper invisit et oculi illius in ea sunt a principio anni usque ad finem eius si ergo oboedieritis mandatis meis quae hodie praecipio vobis ut diligatis dominum deum vestrum et serviat ei in toto corde vestro et in tota anima vestra dabo pluviam terrae vestrae temporivam et serotinam ut colligatis frumentum et vinum et oleum faenum ex agris ad pasceda iumenta et ut ipsi comedatis ac saturemini cavete ne forte decipiat cor vestrum et recedatis a domino serviatisque diis alienis et adoretis eos iratusque dominus claudat caelum et pluvia non descendat nec terra det germen suum pereatisque velociter de terra optima quam dominus daturus est vobis ponite haec verba mea in cordibus et in animis vestris et suspendite ea pro signo in manibus et inter vestros oculos conlocate docete filios vestros ut illa meditentur quando sederis in domo tua et ambulaveris in via et accubueris atque surrexeris scribes ea super postes et ianuas domus tuae ut multiplicentur dies tui et filiorum tuorum in terra quam iuravit dominus patribus tuis ut daret eis quamdiu caelum imminet terrae si enim custodieritis mandata quae ego praecipio vobis et feceritis ea ut diligatis dominum deum vestrum et ambuletis in omnibus viis eius adherentes ei disperdet dominus omnes gentes istas ante faciem vestram et possidebitis eas quae maiores et fortiores vobis sunt omnis locus quem calcaverit pes vester vester erit a deserto et libano a flumine magno eufraten usque ad mare occidentale erunt termini vestri nullus stabit contra vos terrorem vestrum et formidinem dabit dominus deus vester super omnem terram quam calcaturi estis sicut locutus est vobis in propono in conspectu vestro hodie benedictionem et maledictionem benedictionem si oboedieritis mandatis domini dei vestri quae ego praecipio vobis maledictionem si non audieritis mandata domini dei vestri sed recesseritis de via quam ego nunc ostendo vobis et ambulaveritis post deos alienos quos ignoratis cum introduxerit te dominus deus tuus in terram ad quam pergis habitandam pones benedictionem super montem garizim maledictionem super montem hebal qui sunt trans iordanem post viam quae vergit ad solis occubum in terra chananei qui habitat in campestribus contra galgalam quae est iuxta vallem tendentem et intrantem procul vos enim transibitis iordanem ut possideatis terram quam dominus deus vester daturus est vobis et habeatis ac possideatis illam videte ergo ut impleatis caerimonias atque iudicia quae ego hodie ponam in conspectu vestro

12

haec sunt praecepta atque iudicia quae facere debetis in terra quam dominus deus patrum tuorum daturus est tibi ut possideas eam cunctis diebus quibus super humum gradieris subvertite omnia loca in quibus coluerunt gentes quas possessuri estis deos suos super montes excelsos et colles et subter omne lignum frondosum dissipate aras earum et confringite stat-

uas lucos igne conburite et idola comminuite dis-
perdit nomina eorum de locis illis non facietis ita
domino deo vestro sed ad locum quem elegerit domi-
nus deus vester de cunctis tribubus vestris ut ponat
nomen suum ibi et habitet in eo venietis et offeretis
in illo loco holocausta et victimas vestras decimas et
primitias manuum vestrarum et vota atque donaria
primogenita bouum et ovium et comedetis ibi in con-
spectu domini dei vestri ac laetabimini in cunctis ad
quas miseritis manum vos et domus vestrae in quibus
benedixerit vobis dominus deus vester non facietis ibi
quae nos hic facimus hodie singuli quod sibi rectum
videtur neque enim usque in praesens tempus venis-
tis ad requiem et possessionem quam dominus deus
daturus est vobis transibitis iordanem et habitabitis
in terram quam dominus deus vester daturus est vo-
bis ut requiescat a cunctis hostibus per circuitum
et absque ullo timore habitetis in loco quem elegerit
dominus deus vester ut sit nomen eius in eo illuc om-
nia quae praecipio conferetis holocausta et hostias ac
decimas et primitias manuum vestrarum et quicquid
praecipuum est in muneribus quae vovistis domino
ibi epulabimini coram domino deo vestro vos filii
ac filiae vestrae famuli et famulae atque levites qui
in vestris urbibus commorantur neque enim habet
aliam partem et possessionem inter vos cave ne of-
feras holocausta tua in omni loco quem videris sed in
eo quem elegerit dominus in una tribuum tuarum of-
feres hostias et facies quaecumque praecipio tibi sin
autem comedere volueris et te esus carnium delec-
tarit occide et comede iuxta benedictionem domini
dei tui quam dedit tibi in urbibus tuis sive immundum
fuerit hoc est maculatum et debile sive mundum hoc
est integrum et sine macula quod offerri licet sicut
capream et cervum comedes absque esu dum-
taxat sanguinis quod super terram quasi aquam ef-
fundes non poteris comedere in oppidis tuis decima
frumenti et vini et olei tui primogenita armen-
torum et pecorum et omnia quae voveris et sponte
offerre volueris et primitias manuum tuarum sed
coram domino deo tuo comedes ea in loco quem
elegerit dominus deus tuus tu et filius tuus ac filia
servus et famula atque levites qui manet in urbibus
tuis et laetaberis et reficieris coram domino deo tuo
in cunctis ad quae extenderis manum tuam cave ne
derelinquas levitem omni tempore quo versaris in
terra quando dilataverit dominus deus tuus terminos
tuos sicut locutus est tibi et volueris vesci carnibus
quas desiderat anima tua locus autem quem elegerit
dominus deus tuus ut sit nomen eius ibi si procul
fuerit occides de armentis et pecoribus quae habueris
sicut praecepi tibi et comedes in oppidis tuis ut tibi
placet sicut comeditur caprea et cervus ita vesceris
eis et mundus et immundus in commune vescen-
tur hoc solum cave ne sanguinem comedas sanguis
enim eorum pro anima est et idcirco non debes ani-
mam comedere cum carnibus sed super terram fun-
des quasi aquam ut sit tibi bene et filiis tuis post te
cum feceris quod placet in conspectu domini quae
autem sanctificaveris et voveris domino tolles et ve-
nies ad locum quem elegerit dominus et offeres obla-
tiones tuas carnem et sanguinem super altare do-
mini dei tui sanguinem hostiarum fundes in altari

carnibus autem ipse vesceris observa et audi omnia
quae ego praecipio tibi ut bene sit tibi et filiis tuis
post te in sempiternum cum feceris quod bonum est
et placitum in conspectu domini dei tui quando dis-
perderit dominus deus tuus ante faciem tuam gentes
ad quas ingrederis possidendas et possederis eas
atque habitaveris in terra earum cave ne imiteris eas
postquam te fuerint introeunte subversae et requiras
caerimonias earum dicens sicut coluerunt gentes istae
deos suos ita et ego colam non facies similiter
domino deo tuo omnes enim abominationes quas
aversatur dominus fecerunt diis suis offerentes filios
et filias et conburentes igne quod praecipio tibi hoc
tantum facito domino nec addas quicquam nec min-
uas

13

si surrexerit in medio tui propheta aut qui somnium
vidisse se dicat et praedixerit signum atque porten-
tum et venerit quod locutus est et dixerit tibi eamus
et sequamur deos alienos quos ignoras et serviamus
eis non audies verba prophetae illius aut somniatoris
quia temptat vos dominus deus vester ut palam fiat
utrum diligatis eum an non in toto corde et in tota
anima vestra dominum deum vestrum sequimini et
ipsum timete mandata illius custodite et audite vo-
cem eius ipsi servietis et ipsi adherebitis propheta
autem ille aut factor somniorum interficietur quia lo-
cutus est ut vos averteret a domino deo vestro qui
eduxit vos de terra aegypti et redemit de domo servi-
tutis ut errare te faceret de via quam tibi praecepit
dominus deus tuus et auferes malum de medio tui
si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris
 tuae aut filius tuus vel filia sive uxor quae est in sinu
 tuo aut amicus quem diligis ut animam tuam clam
 dicens eamus et serviamus diis alienis quos igno-
 ras tu et patres tui cunctarum in circuitu gentium
 quae iuxta vel procul sunt ab initio usque ad finem
 terrae non adquiescas ei nec audias neque parcat ei
 oculus tuus ut miserearis et occultes eum sed sta-
 tim interficies sit primum manus tua super eum et
 post te omnis populus mittat manum lapidibus obru-
 tus necabitur quia voluit te abstrahere a domino deo
 tuo qui eduxit te de terra aegypti de domo servi-
 tutis ut omnis israel audiens timeat et nequaquam
 ultra faciat quippiam huius rei simile si audieris in
 una urbium tuarum quae dominus deus tuus dabit
 tibi ad habitandum dicentes aliquos egressi sunt filii
 belial de medio tui et averterunt habitatores urbis
 tuae atque dixerunt eamus et serviamus diis alienis
 quos ignoratis quare sollicite et diligenter rei ver-
 itate perspecta si inveneris certum esse quod dici-
 tur et abominationem hanc opere perpetratam sta-
 tim percuties habitatores urbis illius in ore gladii et
 debilis eam omniaque quae in illa sunt usque ad pec-
 ora quicquid etiam suppellectilis fuerit congregabis in
 medium platearum eius et cum ipsa civitate succen-
 des ita ut universa consumas domino deo tuo et sit tu-
 mulus sempiternus non aedificabitur amplius et non
 adherebit de illo anathemate quicquam in manu tua
 ut avertatur dominus ab ira furoris sui et miserea-
 tur tui multiplicetque te sicut iuravit patribus tuis

quando audieris vocem domini dei tui custodieris omnia praecepta eius quae ego praecipio tibi hodie ut facias quod placitum est in conspectu domini dei tui

14

filiis estote domini dei vestri non vos incidetis nec facietis calvitium super mortuo quoniam populus sanctus es domino deo tuo et te elegit ut sis ei in populum peculiarem de cunctis gentibus quae sunt super terram ne comedatis quae immunda sunt hoc est animal quod comedere debetis bovem et ovem et capram cervum capream bubalum tragelaphum pygargon orygem camelopardalum omne animal quod in duas partes ungulam findit et ruminat comedetis de his autem quae ruminant et ungulam non findunt haec comedere non debetis camelum leporem choerogylum quia ruminant et non dividunt ungulam immunda erunt vobis sus quoque quoniam dividit ungulam et non ruminat immunda erit carnibus eorum non vescemini et cadavera non tangetis haec comedetis ex omnibus quae morantur in aquis quae habent pinnulas et squamas comedite quae absque pinnulis et squamis sunt ne comedatis quia immunda sunt omnes aves mundas comedite immundas ne comedatis aquilam scilicet et grypem et alietum ixon et vulturem ac milvum iuxta genus suum et omne corvini generis strutionem ac noctuam et larum atque accipitrem iuxta genus suum herodium et cycnum et ibin ac mergulum porphirionem et nycticoracem onocrotalum et charadrium singula in genere suo upupam quoque et vespertilionem et omne quod reptat et pinnulas habet immundum erit nec comedetur omne quod mundum est comedite quicquid morticinum est ne vescamini ex eo peregrino qui intra portas tuas est da ut comedat aut vende ei quia tu populus sanctus domini dei tui es non coques hedum in lacte matris suae decimam partem separabis de cunctis frugibus tuis quae nascuntur in terra per annos singulos et comedes in conspectu domini dei tui in loco quem elegerit ut in eo nomen illius invocetur decimam frumenti tui et vini et olei et primogenita de armentis et ovibus tuis ut discas timere dominum deum tuum omni tempore cum autem longior fuerit via et locus quem elegerit dominus deus tuus tibi benedixerit nec poteris ad eum haec cuncta portare vendes omnia et in pretium rediges portabisque manu tua et proficisceris ad locum quem elegerit dominus deus tuus et emes ex eadem pecunia quicquid tibi placuerit sive ex armentis sive ex ovibus vinum quoque et siceram et omne quod desiderat anima tua et comedes coram domino deo tuo et epulaberis tu et domus tua et levita qui intra portas tuas est cave ne derelinquas eum quia non habet aliam partem in possessione tua anno tertio separabis aliam decimam ex omnibus quae nascuntur tibi eo tempore et repones intra ianuas tuas venietque levites qui aliam non habet partem nec possessionem tecum et peregrinus et pupillus ac vidua qui intra portas tuas sunt et comedent et saturabuntur ut benedicat tibi dominus deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum quae feceris

15

septimo anno facies remissionem quae hoc ordine celebrabitur cui debetur aliquid ab amico vel proximo ac fratre suo repetere non poterit quia annus remissionis est domini a peregrino et advena exiges civem et propinquum repetendi non habes potestatem et omnino indigens et mendicus non erit inter vos ut benedicat tibi dominus in terra quam traditurus est tibi in possessionem si tamen audieris vocem domini dei tui et custodieris universa quae iussit et quae ego hodie praecipio tibi benedictet tibi ut pollicitus est fenerabis gentibus multis et ipse a nullo accipies mutuum dominaberis nationibus plurimis et tui nemo dominabitur si unus de fratribus tuis qui morantur intra portas civitatis tuae in terra quam dominus deus tuus daturus est tibi ad paupertatem venerit non obdurabis cor tuum nec contrahes manum sed aperies eam pauperi et dabis mutuum quod eum indigere perspexeris cave ne forte subripiat tibi impia cogitatio et dicas in corde tuo adpropinquat septimus annus remissionis et avertas oculos a paupere fratre tuo nolens ei quod postulat mutuum commodare ne clamet contra te ad dominum et fiat tibi in peccatum sed dabis ei nec ages quippiam callide in eius necessitatibus sublevandis ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni tempore et in cunctis ad quae manum miseris non deerunt pauperes in terra habitationis tuae idcirco ego praecipio tibi ut aperias manum fratri tuo egeno et pauperi qui tecum versatur in terra cum tibi venditus fuerit frater tuus hebraeus aut hebraea et sex annis servierit tibi in septimo anno dimittes eum liberum et quem libertate donaveris nequaquam vacuum abire patieris sed dabis viaticum de gregibus et de area et torculari tuo quibus dominus deus tuus benedixerit tibi memento quod et ipse servieris in terra aegypti et liberaverit te dominus deus tuus et idcirco ego nunc praecipiam tibi sin autem dixerit nolo egredi eo quod diligat te et domum tuam et bene sibi apud te esse sentiat adsumes subulam et perforabis aurem eius in ianuam domus tuae et serviet tibi usque in aeternum ancillae quoque similiter facies non avertes ab eis oculos tuos quando dimiseris eos liberos quoniam iuxta mercedem mercennarii per sex annos servivit tibi ut benedicat tibi dominus deus tuus in cunctis operibus quae agis de primogenitis quae nascuntur in armentis et ovibus tuis quicquid sexus est masculini sanctificabis domino deo tuo non operaberis in primogenito bovis et non tondebis primogenita ovium in conspectu domini dei tui comedes ea per annos singulos in loco quem elegerit dominus tu et domus tua sin autem habuerit maculam et vel claudum fuerit vel caecum aut in aliqua parte deforme vel debile non immolabitur domino deo tuo sed intra portas urbis tuae comedes illud tam mundum quam immundum similiter vescuntur eis quasi caprea et cervo hoc solum observabis ut sanguinem eorum non comedas sed effundas in terram quasi aquam

observa mensem novarum frugum et verni primum temporis ut facias phase domino deo tuo quoniam in isto mense eduxit te dominus deus tuus de aegypto nocte immolabisque phase domino deo tuo de ovibus et de bubus in loco quem elegerit dominus deus tuus ut habitet nomen eius ibi non comedes in eo panem fermentatum septem diebus comedes absque fermento afflictionis panem quoniam in pavore egressus es de aegypto ut memineris diei egressionis tuae de aegypto omnibus diebus vitae tuae non apparebit fermentum in omnibus terminis tuis septem diebus et non manebit de carnibus eius quod immolatum est vesperi in die primo mane non poteris immolare phase in qualibet urbium tuarum quas dominus deus tuus daturus est tibi sed in loco quem elegerit dominus deus tuus ut habitet nomen eius ibi immolabis phase vesperi ad solis occasum quando egressus es de aegypto et coques et comedes in loco quem elegerit dominus deus tuus manequē consurgens vades in tabernacula tua sex diebus comedes azyma et in die septimo quia collecta est domini dei tui non facies opus septem ebdomadas numerabis tibi ab ea die quae falcem in segetem miseris et celebrabis diem festum ebdomadarum domino deo tuo oblationem spontaneam manus tuae quam offeres iuxta benedictionem domini dei tui et epulaberis coram domino deo tuo tu et filius tuus et filia tua et servus tuus et ancilla et levites qui est intra portas tuas et advena ac pupillus et vidua qui morantur vobiscum in loco quem elegerit dominus deus tuus ut habitet nomen eius ibi et recordaberis quoniam servus fueris in aegypto custodiesque ac facies quae praecepta sunt sollemnitate quoque tabernaculorum celebrabis per septem dies quando collegeris de area et torculari fruges tuas et epulaberis in festivitate tua tu et filius tuus et filia et servus tuus et ancilla levites quoque et advena et pupillus ac vidua qui intra portas tuas sunt septem diebus domino deo tuo festa celebrabis in loco quem elegerit dominus benedicetque tibi dominus deus tuus in cunctis frugibus tuis et in omni opere manuum tuarum erisque in laetitia tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu domini dei tui in loco quem elegerit in sollemnitate azymorum et in sollemnitate ebdomadarum et in sollemnitate tabernaculorum non apparebit ante dominum vacuus sed offeret unusquisque secundum quod habuerit iuxta benedictionem domini dei sui quam dederit ei iudices et magistros constitues in omnibus portis tuis quas dominus deus tuus dederit tibi per singulas tribus tuas ut iudicent populum iusto iudicio nec in alteram partem declinent non accipies personam nec munera quia munera excaecant oculos sapientium et mutant verba iustorum iuste quod iustum est persequeris ut vivas et possideas terram quam dominus deus tuus dederit tibi non plantabis lucum et omnem arborem iuxta altare domini dei tui nec facies tibi atque constitues statuum quae odit dominus deus tuus

non immolabis domino deo tuo bovem et ovem in quo est macula aut quippiam vitii quia abominatio est domini dei tui cum repperit fuerint apud te intra unam portarum tuarum quas dominus deus tuus dabit tibi vir aut mulier qui faciant malum in conspectu domini dei tui et transgrediantur pactum illius ut vadant et serviant diis alienis et adorent eos solem et lunam et omnem militiam caeli quae non praecepi et hoc tibi fuerit nuntiatum audiensque inquisieris diligenter et verum esse reppereris et abominatio facta est in israhel educes virum ac mulierem qui rem sceleratissimam perpetrarunt ad portas civitatis tuae et lapidibus obruentur in ore duorum aut trium testium peribit qui interficietur nemo occidatur uno contra se dicente testimonium manus testium prima interficiet eum et manus reliqui populi extrema mittetur ut auferas malum de medio tui si difficile et ambiguum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem et sanguinem causam et causam lepram et non lepram et iudicium intra portas tuas videris verba variari surge et ascende ad locum quem elegerit dominus deus tuus veniesque ad sacerdotes levitici generis et ad iudicem qui fuerit illo tempore quaeresque ab eis qui indicabunt tibi iudicii veritatem et facies quodcumque dixerint qui praesunt loco quem elegerit dominus et docuerint te iuxta legem eius sequeris sententiam eorum nec declinabis ad dextram vel ad sinistram qui autem superbierit nolens oboedire sacerdotis imperio qui eo tempore ministrat domino deo tuo et decreto iudicis morietur homo ille et auferes malum de israhel cunctusque populus audiens timebit ut nullus deinceps intumescat superbia cum ingressus fueris terram quam dominus deus tuus dabit tibi et possederis eam habitaverisque in illa et dixeris constituum super me regem sicut habent omnes per circuitum nationes eum constitues quem dominus deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum non poteris alterius gentis hominem regem facere qui non sit frater tuus cumque fuerit constitutus non multiplicabit sibi equos nec reducet populum in aegyptum equitatus numero sublevatus praesertim cum dominus praeceperit vobis ut nequaquam amplius per eandem viam revertamini non habebit uxores plurimas quae incilient animum eius neque argenti et auri imensa pondera postquam autem sederit in solio regni sui describet sibi deuteronomium legis huius in volumine accipiens exemplar a sacerdotibus leviticae tribus et habebit secum legetque illud omnibus diebus vitae suae ut discat timere dominum deum suum et custodire verba et caerimonias eius quae lege praecepta sunt nec elevetur cor eius in superbiam super fratres suos neque declinet in partem dextram vel sinistram ut longo tempore regnet ipse et filii eius super israhel

non habebunt sacerdotes et levitae et omnes qui de eadem tribu sunt partem et hereditatem cum reliquo israhel quia sacrificia domini et oblationes

eius comedent et nihil aliud accipient de possessione fratrum suorum dominus enim ipse est hereditas eorum sicut locutus est illis hoc erit iudicium sacerdotum a populo et ab his qui offerunt victimas sive bovem sive ovem immolaverint dabunt sacerdoti armum ac ventriculum primitias frumenti vini et olei et lanarum partem ex ovium tonsione ipsam enim elegit dominus deus tuus de cunctis tribubus tuis ut stet et ministret nomini domini ipse et filii eius in sempiternum si exierit levites de una urbium tuarum ex omni israhel in qua habitat et voluerit venire desiderans locum quem elegerit dominus ministrabit in nomine dei sui sicut omnes fratres eius levitae qui stabunt eo tempore coram domino partem ciborum eandem accipiet quam et ceteri excepto eo quod in urbe sua ex paterna ei successione debetur quando ingressus fueris terram quam dominus deus tuus dabit tibi cave ne imitari velis abominationes illarum gentium nec inveniatur in te qui lustret filium suum aut filiam ducens per ignem aut qui ariolos sciscitetur et observet somnia atque auguria ne sit maleficus ne incantator ne pythones consulat ne divinos et quaerat a mortuis veritatem omnia enim haec abominatur dominus et propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo perfectus eris et absque macula cum domino deo tuo gentes istae quarum possidebis terram augures et divinos audiunt tu autem a domino deo tuo aliter institutus es propheta de gente tua et de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi dominus deus tuus ipsum audies ut petiti a domino deo tuo in horeb quando contio congregata est atque dixisti ultra non audiam vocem domini dei mei et ignem hunc maximum amplius non videro ne moriar et ait dominus mihi bene omnia sunt locuti propheta suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui et ponam verba mea in ore eius loqueturque ad eos omnia quae praecepero illi qui autem verba eius quae loquetur in nomine meo audire noluerit ego ultor existam propheta autem qui arrogantia depravatus voluerit loqui in nomine meo quae ego non praecepi illi ut diceret aut ex nomine alienorum deorum interficietur quod si tacita cogitatione responderis quomodo possum intellegere verbum quod non est locutus dominus hoc habebis signum quod in nomine domini propheta ille praedixerit et non evenierit hoc dominus non locutus est sed per tumorem animi sui propheta confinxit et idcirco non timebis eum

19

cum disperderit dominus deus tuus gentes quarum tibi traditurus est terram et possederis eam habitaverisque in urbibus eius et in aedibus tres civitates separabis tibi in medio terrae quam dominus deus tuus dabit tibi in possessionem sternens diligenter viam et in tres aequaliter partes totam terrae tuae provinciam divides ut habeat e vicino qui propter homicidium profugus est quo possit evadere haec erit lex homicidae fugientis cuius vita servanda est qui percusserit proximum suum nesciens et qui heri et nudius tertius nullum contra eum habuisse odium comprobatur sed abisse simpliciter cum eo in silvam ad ligna caedenda et in succisione

lignorum securis fugerit manu ferrumque lapsum de manubrio amicum eius percusserit et occiderit hic ad unam supradictarum urbium confugiet et vivet ne forsitan proximus eius cuius effusus est sanguis dolore stimulatus persequatur et adprehendat eum si longior via fuerit et percutiat animam eius qui non est reus mortis quia nullum contra eum qui occisus est odium prius habuisse monstratur idcirco praecipio tibi ut tres civitates aequalis inter se spatii divides quam autem dilataverit dominus deus tuus terminos tuos sicut iuravit patribus tuis et dederit tibi cunctam terram quam eis pollicitus est si tamen custodieris mandata eius et feceris quae hodie praecipio tibi ut diligas dominum deum tuum et ambules in viis eius omni tempore addes tibi tres alias civitates et supradictarum trium urbium numerum duplicabis ut non effundatur sanguis innoxius in medio terrae quam dominus deus tuus dabit tibi possidendam nec sis sanguinis reus si quis autem odio habens proximum suum insidiatus fuerit vitae eius surgensque percusserit illum et mortuus fuerit fugeritque ad unam de supradictis urbibus mittent seniores civitatis illius et arripiunt eum de loco effugii tradentque in manu proximi cuius sanguis effusus est et morietur nec misereberis eius et auferes innoxium sanguinem de israhel ut bene sit tibi non adsumes et transferes terminos proximi tui quos fixerunt priores in possessione tua quam dominus deus tuus dabit tibi in terra quam acceperis possidendam non stabit testis unus contra aliquem quicquid illud peccati et facinoris fuerit sed in ore duorum aut trium testium stabit omne verbum si steterit testis mendax contra hominem accusans eum praevaricationis stabunt ambo quorum causa est ante dominum in conspectu sacerdotum et iudicum qui fuerint in diebus illis cumque diligentissime perscrutantes invenerint falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium reddent ei sicut fratri suo facere cogitavit et auferes malum de medio tui ut audientes ceteri timorem habeant et nequaquam talia audeant facere non misereberis eius sed animam pro anima oculum pro oculo dentem pro dente manum pro manu pedem pro pede exiges

20

si exieris ad bellum contra hostes tuos et videris equitatum et currus et maiorem quam tu habes adversarii exercitus multitudinem non timebis eos quia dominus deus tuus tecum est qui eduxit te de terra aegypti adpropinquante autem iam proelio stabit sacerdos ante aciem et sic loquetur ad populum audi israhel vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis non pertimescat cor vestrum nolite metuere nolite cedere nec formidetis eos quia dominus deus vester in medio vestri est et pro vobis contra adversarios dimicabit ut eruat vos de periculo duces quoque per singulas turmas audiente exercitu proclamabunt quis est homo qui aedificavit domum novam et non dedicavit eam vadat et revertatur in domum suam ne forte moriatur in bello et alius dedicet illam quis est homo qui plantavit vineam et necdum eam fecit esse communem et de qua vesci omnibus liceat vadat et rever-

tatur in domum suam ne forte moriatur in bello et alius homo eius fungatur officio quis est homo qui despondit uxorem et non accepit eam vadat et revertatur in domum suam ne forte moriatur in bello et alius homo accipiat eam his dictis addent reliqua et loquentur ad populum quis est homo formidolosus et corde pavido vadat et revertatur in domum suam ne pavere faciat corda fratrum suorum sicut ipse timore perterritus est cumque siluerint exercitus duces et finem loquendi fecerint unusquisque suos ad bellandum cuneos praeparabit si quando accesseris ad expugnandam civitatem offeres ei primum pacem si receperit et aperuerit tibi portas cunctus populus qui in ea est salvabitur et serviet tibi sub tributo sin autem foedus inire noluerint et receperint contra te bellum obpugnabis eam cumque tradiderit dominus deus tuus illam in manu tua percutes omne quod in ea generis masculini est in ore gladii absque mulieribus et infantibus iumentis et ceteris quae in civitate sunt omnem praedam exercitui divides et comedes de spoliis hostium tuorum quae dominus deus tuus dedit tibi sic facies cunctis civitatibus quae a te procul valde sunt et non sunt de his urbibus quas in possessionem accepturus es de his autem civitatibus quae dabuntur tibi nullum omnino permittes vivere sed interficies in ore gladii hettheum videlicet et amorreum et chananenum ferezeum et eveum et iebuseum sicut praecepit tibi dominus deus tuus ne forte doceant vos facere cunctas abominaciones quas ipsi operati sunt diis suis et peccetis in dominum deum vestrum quando obsederis civitatem multo tempore et munitionibus circumdederis ut expugnes eam non succides arbores de quibus vesci potest nec securibus per circuitum debes vastare regionem quoniam lignum est et non homo nec potest bellantium contra te augere numerum si qua autem ligna non sunt pomifera sed agrestia et in ceteros apta usus succide et extrue machinas donec capias civitatem quae contra te dimicat

21

quando inventum fuerit in terra quam dominus deus tuus datus est tibi hominis cadaver occisi et ignoratur caedis reus egredientur maiores natu et iudices tui et metientur a loco cadaveris singularum per circuitum spatia civitatum et quam viciniorem ceteris esse perspexerint seniores civitatis eius tollent vitulam de armento quae non traxit iugum nec terram scidit vomere et ducent eam ad vallem asperam atque saxosam quae numquam arata est nec sementem recepit et caedent in ea cerices vitulae accedentque sacerdotes filii levi quos elegerit dominus deus tuus ut ministrent ei et benedicant in nomine eius et ad verbum eorum omne negotium et quicquid mundum vel inmundum est iudicetur et maiores natu civitatis illius ad interfectum lavabuntque manus suas super vitulam quae in valle percussa est et dicent manus nostrae non effuderunt hunc sanguinem nec oculi viderunt propitius esto populo tuo israhel quem redemisti domine et non reputes sanguinem innocentem in medio populi tui israhel et auferetur ab eis reatus sanguinis tu autem alienus eris ab innocen-

tis cruore qui fusus est cum feceris quod praecepit dominus si egressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos et tradiderit eos dominus deus tuus in manu tua captivosque duxeris et videris in numero captivorum mulierem pulchram et adamaveris eam voluerisque habere uxorem introduces in domum tuam quae radet caesariem et circumcidet ungues et deponet vestem in qua capta est sedensque in domo tua flebit patrem et matrem suam uno mense et postea intrabis ad eam dormiesque cum illa et erit uxor tua sin autem postea non sederit animo tuo dimittes eam liberam nec vendere poteris pecunia nec opprimere per potentiam quia humiliasti eam si habuerit homo uxores duas unam dilectam et alteram odiosam genuerintque ex eo liberos et fuerit filius odiosae primogenitus volueritque substantiam inter filios suos dividere non poterit filium dilectae facere primogenitum et praeferre filio odiosae sed filium odiosae agnoscat primogenitum dabitque ei de his quae habuerit cuncta duplicia iste est enim principium liberorum eius et huic debentur primogenita si genuerit homo filium contumacem et protervum qui non audiat patris aut matris imperium et coercitus oboedire contempserit adprehendent eum et ducent ad seniores civitatis illius et ad portam iudicii dicentque ad eos filius noster iste protervus et contumax est monita nostra audire contemnit comestationibus vacat et luxuriae atque conviviis lapidibus eum obruet populus civitatis et morietur ut auferatis malum de medio vestri et universus israhel audiens pertimescat quando peccaverit homo quod morte plectendum est et adiudicatus morti adpensus fuerit in patibulo non permanebit cadaver eius in ligno sed in eadem die sepeliatur quia maledictus a deo est qui pendet in ligno et nequaquam contaminabis terram tuam quam dominus deus tuus dedit tibi in possessionem

22

non videbis bovem fratris tui aut ovem errantem et praeteribis sed reduces fratri tuo etiam si non est propinquus tuus frater nec nosti eum duces in domum tuam et erunt apud te quamdiu quaerat ea frater tuus et recipiat similiter facies de asino et de vestimento et de omni re fratris tui quae perierit si inveneris eam ne neglegas quasi alienam si videris asinum fratris tui aut bovem cecidisse in via non despicies sed sublevabis cum eo non induetur mulier veste virili nec vir utetur veste feminea abominabilis enim apud deum est qui facit haec si ambulans per viam in arbore vel in terra nidum avis inveneris et matrem pullis vel ovis desuper incubantem non tenebis eam cum filiis sed abire patieris captos tenens filios ut bene sit tibi et longo vivas tempore cum aedificaveris domum novam facies murum tecti per circuitum ne effundatur sanguis in domo tua et sis reus labente alio et in praeceps ruente non seres vineam tuam altero semine ne et sementis quam sevisisti et quae nascuntur ex vinea pariter sanctificentur non arabis in bove simul et asino non indueris vestimento quod ex lana linoque contextum est fuciculos in fimbriis facies per quattuor angulos pallii

tui quo operieris si duxerit vir uxorem et postea eam odio habuerit quaesieritque occasionem quibus dimittat eam obiciens ei nomen pessimum et dixerit uxorem hanc accepi et ingressus ad eam non inveni virginem tollent eam pater et mater eius et ferent secum signa virginitalis eius ad seniores urbis qui in porta sunt et dicet pater filiam meam dedi huic uxorem quam quia odit inponet ei nomen pessimum ut dicat non inveni filiam tuam virginem et ecce haec sunt signa virginitalis filiae meae expandent vestimentum coram senibus civitatis adprehendentque senes urbis illius virum et verberabunt illum condemnantes insuper centum siclis argenti quos dabit patri puellae quoniam diffamavit nomen pessimum super virginem israhel habebitque eam uxorem et non poterit dimittere omni tempore vitae suae quod si verum est quod obicit et non est in puella inventa virginitas eicient eam extra fores domus patris sui et lapidibus obruent viri civitatis eius et morietur quoniam fecit nefas in israhel ut fornicaretur in domo patris sui et auferes malum de medio tui si dormierit vir cum uxore alterius uterque morietur id est adulter et adultera et auferes malum de israhel si puellam virginem desponderit vir et invenerit eam aliquis in civitate et concubuerit cum illa educes utrumque ad portam civitatis illius et lapidibus obruent puella quia non clamavit cum esset in civitate vir quia humiliavit uxorem proximi sui et auferes malum de medio tui sin autem in agro repererit vir puellam quae desponsata est et adprehendens concubuerit cum illa ipse morietur solus puella nihil patietur nec est rea mortis quoniam sicut latro consurgit contra fratrem suum et occidit animam eius ita et puella perpressa est sola erat in agro clamavit et nullus adfuit qui liberaret eam si invenerit vir puellam virginem quae non habet sponsum et adprehendens concubuerit cum ea et res ad iudicium venerit dabit qui dormivit cum ea patri puellae quinquaginta siclos argenti et habebit eam uxorem quia humiliavit illam non poterit dimittere cunctis diebus vitae suae non accipiet homo uxorem patris sui nec revelabit operimentum eius

23

non intrabit eunuchus adtritis vel amputatis testiculis et absciso veretro ecclesiam domini non ingreditur mamzer hoc est de scorto natus in ecclesiam domini usque ad decimam generationem ammannites et moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam domini in aeternum quia noluerunt vobis occurrere cum pane et aqua in via quando egressi estis de aegypto et quia conduxerunt contra te balaam filium beor de mesopotamia syriae ut malediceret tibi et noluit dominus deus tuus audire balaam vertitque maledictionem eius in benedictionem tuam eo quod diligeret te non facies cum eis pacem nec quaeres eis bona cunctis diebus vitae tuae in sempiternum non abominaberis idumeum quia frater tuus est nec aegyptium quia advena fuisti in terra eius qui nati fuerint ex eis tertia generatione intrabunt ecclesiam domini quando egressus fueris adversus hostes tuos in pugnam custodies te ab omni re mala si fuerit inter vos homo qui noc-

turno pollutus sit somnio egredietur extra castra et non revertetur priusquam ad vesperam lavetur aqua et post solis occasum regredietur in castra habebis locum extra castra ad quem egrediaris ad requisita naturae gerens paxillum in balteo cumque sederis fodies per circuitum et egesta humo operies quo relevatus es dominus enim deus tuus ambulat in medio castrorum ut eruat te et tradat tibi inimicos tuos ut sint castra tua sancta et nihil in eis appareat foeditatis nec derelinquat te non trades servum domino suo qui ad te confugerit habitabit tecum in loco qui ei placuerit et in una urbium tuarum requiescet nec contristes eum non erit meretrix de filiabus israhel neque scortator de filiis israhel non offeres mercedem prostibuli nec pretium canis in domum domini dei tui quicquid illud est quod voverint quia abominatio est utrumque apud dominum deum tuum non fenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam nec fruges nec quamlibet aliam rem sed alieno fratri autem tuo absque usura id quod indiget commodabis ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni opere tuo in terra ad quam ingredieris possidendam cum voveris votum domino deo tuo non tardabis reddere quia requirit illud dominus deus tuus et si moratus fueris reputabit tibi in peccatum si nolueris polliceri absque peccato eris quod autem semel egressum est de labiis tuis observabis et facies sicut promissisti domino deo tuo et propria voluntate et ore tuo locutus es ingressus vineam proximi tui comede uvam quantum tibi placuerit foras autem ne efferas tecum si intraveris in segetem amici tui franges spicas et manu conteres falce autem non metes

24

si acceperit homo uxorem et habuerit eam et non invenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam foeditatem scribet libellum repudii et dabit in manu illius et dimittet eam de domo sua cumque egressa alterum maritum duxerit et ille quoque oderit eam dederitque ei libellum repudii et dimiserit de domo sua vel certe mortuus fuerit non poterit prior maritus recipere eam in uxorem quia polluta est et abominabilis facta est coram domino ne peccare facias terram tuam quam dominus deus tuus tibi tradiderit possidendam cum acceperit homo nuper uxorem non procedet ad bellum nec ei quippiam necessitatis iniungetur publicae sed vacabit absque culpa domui suae ut uno anno laetetur cum uxore sua non accipies loco pignoris inferiorem et superiorem molam quia animam suam adposuit tibi si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem suum de filiis israhel et vendito eo accipiens pretium interficitur et auferes malum de medio tui observa diligenter ne incurras in plagam leprae sed facies quaecumque docuerint te sacerdotes levitici generis iuxta id quod praecepi eis et imple solliciti mementote quae fecerit dominus deus vester mariae in via cum egredieremini de aegypto cum repetes a proximo tuo rem aliquam quam debet tibi non ingredieris domum eius ut pignus auferas sed stabis foris et ille tibi proferet quod habuerit sin autem pauper est non pernoctabit apud te pignus sed statim reddes ei ante solis occa-

sum ut dormiens in vestimento suo benedicat tibi et habeas iustitiam coram domino deo tuo non negabis mercedem indigentis et pauperis fratris tui sive advenae qui tecum moratur in terra et intra portas tuas est sed eadem die reddes ei pretium laboris sui ante solis occasum quia pauper est et ex eo sustentat animam suam ne clamet contra te ad dominum et reputetur tibi in peccatum non occiduntur patres pro filiis nec filii pro patribus sed unusquisque pro suo peccato morietur non pervertes iudicium advenae et pupilli nec auferes pignoris loco viduae vestimentum memento quod servieris in aegypto et eruerit te dominus deus tuus inde idcirco praecipio tibi ut facias hanc rem quando messueris segetem in agro tuo et oblitu manipulum reliqueris non reverteris ut tollas eum sed advenam et pupillum et viduam auferre patieris ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni opere manuum tuarum si fruges colliges olivarum quicquid remanserit in arboribus non reverteris ut colligas sed relinques advenae pupillo ac viduae si vindemiaveris vineam tuam non colliges remanentes racemos sed cedent in usus advenae pupilli ac viduae memento quod et tu servieris in aegypto et idcirco praecipiam tibi ut facias hanc rem

25

si fuerit causa inter aliquos et interpellaverint iudices quem iustum esse perspexerint illi iustitiae palmam dabunt quem impium condemnabunt impietatis sin autem eum qui peccavit dignum viderint plagis prosternent et coram se facient verberari pro mensura peccati erit et plagarum modus ita dumtaxat ut quadragenarium numerum non excedant ne foede laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus non ligabis os bovis terentis in area fruges tuas quando habitaverint fratres simul et unus ex eis absque liberis mortuus fuerit uxor defuncti non nubet alteri sed accipiet eam frater eius et suscitabit semen fratris sui et primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit ut non deleatur nomen eius ex israhel sin autem noluerit accipere uxorem fratris sui quae ei lege debetur perget mulier ad portam civitatis et interpellabit maiores natu dicetque non vult frater viri mei suscitare nomen fratris sui in israhel nec me in coniugium sumere statimque accersiri eum facient et interrogabunt si responderit nolo eam uxorem accipere accedet mulier ad eum coram senioribus et tollet calcamentum de pede eius spuetque in faciem illius et dicet sic fit homini qui non aedificat domum fratris sui et vocabitur nomen illius in israhel domus disculciati si habuerint inter se iurgium viri et unus contra alterum rixari coeperit volensque uxor alterius eruere virum suum de manu fortioris miserit manum et adprehenderit verenda eius absces manum illius nec flecteris super eam ulla misericordia non habebis in sacculo diversa pondera maius et minus nec erit in domo tua modius maior et minor pondus habebis iustum et verum et modius aequalis et verus erit tibi ut multo vivas tempore super terram quam dominus deus tuus dederit tibi abominatur enim dominus eum qui facit haec et aversatur omnem iniustitiam memento quae fecerit tibi amalech in via

quando egrediebaris ex aegypto quomodo occurrerit tibi et extremos agminis tui qui lassi residebant ceciderit quando tu eras fame et labore confectus et non timuerit deum cum ergo dominus deus tuus dederit tibi requiem et subicerit cunctas per circuitum nationes in terra quam tibi pollicitus est debilis nomen eius sub caelo cave ne obliviscaris

26

cumque intraveris terram quam dominus deus tuus tibi daturus est possidendam et obtinueris eam atque habitaveris in illa tolles de cunctis frugibus primitias et pones in cartallo pergesque ad locum quem dominus deus tuus elegerit ut ibi invocetur nomen eius accedesque ad sacerdotem qui fuerit in diebus illis et dices ad eum profiteor hodie coram domino deo tuo quod ingressus sim terram pro qua iuravit patribus nostris ut daret eam nobis suscipiensque sacerdos cartallum de manu eius ponet ante altare domini dei tui et loqueris in conspectu domini dei tui syrus persequabatur patrem meum qui descendit in aegyptum et ibi peregrinatus est in paucissimo numero crevitque in gentem magnam et robustam et infinitae multitudinis adflixeruntque nos aegyptii et persecuti sunt inponentes onera gravissima et clamavimus ad dominum deum patrum nostrorum qui exaudivit nos et respexit humilitatem nostram et laborem atque angustias et eduxit nos de aegypto in manu forti et brachio extento in ingenti pavore in signis atque portentis et introduxit ad locum istum et tradidit nobis terram lacte et melle manantem et idcirco nunc offero primitias frugum terrae quam dedit dominus mihi et dimittes eas in conspectu domini dei tui adorato domino deo tuo et epulaberis in omnibus bonis quae dominus deus tuus dederit tibi et domui tuae tu et levites et advena qui tecum est quando conpleveris decimarum cunctarum frugum tuarum anno decimarum tertio dabis levitae et advenae et pupillo et viduae ut comedant intra portas tuas et saturentur loquerisque in conspectu domini dei tui abstuli quod sanctificatum est de domo mea et dedi illud levitae et advenae pupillo et viduae sicut iussisti mihi non praeterivi mandata tua nec sum oblitus imperii non comedi ex eis in luctu meo nec separavi ea in qualibet immunditia nec expendi ex his quicquam in re funebri oboedivi voci domini dei mei et feci omnia sicut praecepisti mihi respice de sanctuario tuo de excelso caelorum habitaculo et benedic populo tuo israhel et terrae quam dedisti nobis sicut iurasti patribus nostris terrae lacte et melle mananti hodie dominus deus tuus praecepit tibi ut facias mandata haec atque iudicia et custodias et impleas ex toto corde tuo et ex tota anima tua dominum elegisti hodie ut sit tibi deus et ambules in visis eius et custodias caerimonias illius et mandata atque iudicia et oboedias eius imperio et dominus elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris sicut locutus est tibi et custodias omnia praecepta eius et faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem et nomen et gloriam suam ut sis populus sanctus domini dei tui sicut locutus est

praecepit autem moyses et seniores israhel populo dicentes custodite omne mandatum quod praecipio vobis hodie cumque transieritis iordanem in terram quam dominus deus tuus dabit tibi eriges ingentes lapides et calce levigabis eos ut possis in eis scribere omnia verba legis huius iordane transmisso ut introeas terram quam dominus deus tuus dabit tibi terram lacte et melle manantem sicut iuravit patribus tuis quando ergo transieritis iordanem erige lapides quos ego hodie praecipio vobis in monte hebal et levigabis calce et aedificabis ibi altare domino deo tuo de lapidibus quos ferrum non tetigit et de saxis informibus et inpolitis et offeres super eo holocausta domino deo tuo et immolabis hostias pacificas comedesque ibi et epulaberis coram domino deo tuo et scribes super lapides omnia verba legis huius plane et lucide dixeruntque moyses et sacerdotes levitici generis ad omnem israhellem adtende et audi israhel hodie factus es populus domini dei tui audies vocem eius et facies mandata atque iustitias quas ego praecipio tibi praecepitque moyses populo in die illo dicens hii stabunt ad benedicendum domino super montem garizim iordane transmisso symeon levi iudas isachar ioseph et beniamin et e regione isti stabunt ad maledicendum in monte hebal ruben gad et aser zabulon dan et nephtalim et pronuntiabunt levitae dicentque ad omnes viros israhel excelsa voce maledictus homo qui facit sculptile et conflatile abominationem domini opus manuum artificum ponetque illud in abscondito et respondebit omnis populus et dicet amen maledictus qui non honorat patrem suum et matrem et dicet omnis populus amen maledictus qui transfert terminos proximi sui et dicet omnis populus amen maledictus qui errare facit caecum in itinere et dicet omnis populus amen maledictus qui pervertit iudicium advenae pupilli et viduae et dicet omnis populus amen maledictus qui dormit cum uxore patris sui et revelat operimentum lectuli eius et dicet omnis populus amen maledictus qui dormit cum omni iumento et dicet omnis populus amen maledictus qui dormit cum sorore sua filia patris sui sive matris suae et dicet omnis populus amen maledictus qui dormit cum socru sua et dicet omnis populus amen maledictus qui clam percutserit proximum suum et dicet omnis populus amen maledictus qui accipit munera ut percutiat animam sanguinis innocentis et dicet omnis populus amen maledictus qui non permanet in sermonibus legis huius nec eos opere perficit et dicet omnis populus amen

sin autem audieris vocem domini dei tui ut facias atque custodias omnia mandata eius quae ego praecipio tibi hodie faciet te dominus deus tuus excelsoiorem cunctis gentibus quae versantur in terra venientque super te universae benedictiones istae et adprehendent te si tamen praecepta eius audieris benedictus tu in civitate et benedictus in agro benedictus fructus ventris tui et fructus terrae tuae fructusque iumentorum tuorum greges armentorum et

caulae ovium tuarum benedicta horrea tua et benedictae reliquiae tuae benedictus eris et ingrediens et egrediens dabit dominus inimicos tuos qui consurgunt adversum te corruentes in conspectu tuo per unam viam venient contra te et per septem fugient a facie tua emittet dominus benedictionem super cellaria tua et super omnia opera manuum tuarum benedictetque tibi in terra quam acceperis suscitabit te dominus sibi in populum sanctum sicut iuravit tibi si custodieris mandata domini dei tui et ambulaveris in viis eius videbuntque omnes terrarum populi quod nomen domini invocatum sit super te et timebunt te abundare te faciet dominus omnibus bonis fructu uteri tui et fructu iumentorum tuorum fructu terrae tuae quam iuravit dominus patribus tuis ut daret tibi aperiet dominus thesaurum suum optimum caelum ut tribuat pluviam terrae tuae in tempore suo benedict cunctis operibus manuum tuarum et fenerabis gentibus multis et ipse a nullo fenus accipies constituet te dominus in caput et non in caudam et eris semper supra et non subter si audieris mandata domini dei tui quae ego praecipio tibi hodie et custodieris et feceris ac non declinaveris ab eis nec ad dextram nec ad sinistram nec secutus fueris deos alienos neque colueris eos quod si audire nolueris vocem domini dei tui ut custodias et facias omnia mandata eius et caerimonias quas ego praecipio tibi hodie venient super te omnes maledictiones istae et adprehendent te maledictus eris in civitate maledictus in agro maledictum horreum tuum et maledictae reliquiae tuae maledictus fructus ventris tui et fructus terrae tuae armenta bouum tuorum et greges ovium tuarum maledictus eris ingrediens et maledictus egrediens mittet dominus super te famem et esuriem et increpationem in omnia opera tua quae facies donec conterat te et perdat velociter propter adinventiones tuas pessimas in quibus reliquisti me adiungat dominus tibi pestilentiam donec consumat te de terra ad quam ingredieris possidendam percutiat te dominus egestate febri et frigore ardore et aestu et aere corrupto ac robigine et persequatur donec pereas sit caelum quod supra te est aeneum et terra quam calcas ferrea det dominus imbrem terrae tuae pulverem et de caelo descendat super te cinis donec conteraris tradat te dominus corruentem ante hostes tuos per unam viam egrediaris contra eos et per septem fugias et dispergaris per omnia regna terrae sitque cadaver tuum in escam cunctis volatilibus caeli et bestiis terrae et non sit qui abigat percutiat te dominus ulcere aegypti et parte corporis per quam stercora digeruntur scabie quoque et prurigine ita ut curari nequeas percutiat te dominus amentia et caecitate ac furore mentis et palpes in meridie sicut palpare solet caecus in tenebris et non dirigas vias tuas omnique tempore calumniam sustineas et opprimaris violentia nec habeas qui liberet te uxorem accipias et alius dormiat cum ea domum aedifices et non habites in ea plantas vineam et non vindemias eam bos tuus immoletur coram te et non comedas ex eo asinus tuus rapiatur in conspectu tuo et non redatur tibi oves tuae dentur inimicis tuis et non sit qui te adiuvet filii tui et filiae tuae tradantur alteri populo videntibus oculis tuis et deficientibus ad conspectum

eorum tota die et non sit fortitudo in manu tua fructus terrae tuae et omnes labores tuos comedit populus quem ignoras et sis semper calumniam sustinens et oppressus cunctis diebus et stupens ad terrorem eorum quae videbunt oculi tui percutiat te dominus ulcere pessimo in genibus et in suris sanarique non possis a planta pedis usque ad verticem tuum ducet dominus te et regem tuum quem constitueris super te in gentem quam ignoras tu et patres tui et servies ibi diis alienis ligno et lapidi et eris perditus in proverbium ac fabulam omnibus populis ad quos te introduxerit dominus sementem multam iacies in terram et modicum congregabis quia lucustae omnia devorabunt vineam plantabis et fodies et vinum non bibes nec colliges ex ea quippiam quoniam vastabitur vermibus olivas habebis in omnibus terminis tuis et non ungueris oleo quia defluent et peribunt filios generabis et filias et non frueris eis quoniam ducentur in captivitatem omnes arbores tuas et fruges terrae tuae robigo consumet advena qui tecum versatur in terra ascendet super te eritque sublimior tu autem descendes et eris inferior ipse fenerabit tibi et tu non fenerabis ei ipse erit in caput et tu eris in caudam et venient super te omnes maledictiones istae et persequentes adprehendent te donec intereas quia non audisti vocem domini dei tui nec servasti mandata eius et caerimonias quas praecepit tibi et erunt in te signa atque prodigia et in semine tuo usque in sempiternum eo quod non servieris domino deo tuo in gaudio cordisque laetitia propter rerum omnium abundantiam servies inimico tuo quem inmittet dominus tibi in fame et siti et nuditate et omnium penuria et ponet iugum ferreum super cervicem tuam donec te conterat adducet dominus super te gentem de longinquo et de extremis finibus terrae in similitudinem aquilae volantis cum impetu cuius linguam intellegere non possis gentem procacissimam quae non deferat seni nec misereatur parvulo et devoret fructum iumentorum tuorum ac fruges terrae tuae donec intereas et non relinquat tibi triticum vinum et oleum armenta boum et greges ovium donec te disperdat et conterat in cunctis urbibus tuis et destruantur muri tui firmi atque sublimes in quibus habebas fiduciam in omni terra tua obsideberis intra portas tuas in omni terra quam dabit tibi dominus deus tuus et comedes fructum uteri tui et carnes filiorum et filiarum tuarum quas dedit tibi dominus deus tuus in angustia et vastitate qua opprimit te hostis tuus homo delicatus in te et luxuriosus valde invidet fratri suo et uxori quae cubat in sinu suo ne det eis de carnibus filiorum suorum quas comedit eo quod nihil habeat aliud in obsidione et penuria qua vastaverint te inimici tui intra omnes portas tuas tenera mulier et delicata quae super terram ingredi non valebat nec pedis vestigium figere propter mollietatem et teneritudinem nimiam invidet viro suo qui cubat in sinu eius super filii et filiae carnibus et inluvie secundarum quae egrediuntur de medio feminum eius et super liberis qui eadem hora nati sunt comedent enim eos clam propter rerum omnium penuriam in obsidione et vastitate qua opprimit te inimicus tuus intra portas tuas nisi custodieris et feceris omnia verba legis huius quae scripta sunt in hoc volumine et timueris nomen eius

gloriosum et terribile hoc est dominum deum tuum augebit dominus plagas tuas et plagas seminis tui plagas magnas et perseverantes infirmitates pessimas et perpetuas et convertet in te omnes afflictiones aegypti quas timuisti et adhererunt tibi insuper et universos languores et plagas quae non sunt scriptae in volumine legis huius inducet dominus super te donec te conterat et remanebitis pauci numero qui prius eratis sicut astra caeli prae multitudine quoniam non audisti vocem domini dei tui et sicut ante laetatus est dominus super vos bene vobis faciens vosque multiplicans sic laetabitur disperdens vos atque subvertens ut auferamini de terra ad quam ingredieris possidentem disperget te dominus in omnes populos a summitate terrae usque ad terminos eius et servies ibi diis alienis quos et tu ignoras et patres tui lignis et lapidibus in gentibus quoque illis non quiesces neque erit requies vestigio pedis tui dabit enim tibi dominus ibi cor pavidum et deficientes oculos et animam maerore consumptam et erit vita tua quasi pendens ante te timebis nocte et die et non credes vitae tuae mane dices quis mihi det vesperum et vespere quis mihi det mane propter cordis tui formidinem qua terreberis et propter ea quae tuis videbis oculis reducet te dominus classibus in aegyptum per viam de qua dixi tibi ut eam amplius non videres ibi venderis inimicis tuis in servos et ancillas et non erit qui emat

29

haec sunt verba foederis quod praecepit dominus mosi ut feriret cum filiis israel in terra moab praeter illud foedus quod cum eis pepigit in horeb vocavitque moyses omnem israhelem et dixit ad eos vos vidistis universa quae fecit dominus coram vobis in terra aegypti pharaoni et omnibus servis eius universaeque terrae illius temptationes magnas quas viderunt oculi tui signa illa portentaque ingentia et non dedit dominus vobis cor intellegens et oculos videntes et aures quae possint audire usque in praesentem diem adduxi vos quadraginta annis per desertum non sunt adritra vestimenta vestra nec calciamenta pedum tuorum vestustate consumpta sunt panem non comedistis vinum et siceram non bibistis ut sciretis quia ego sum dominus deus vester et venistis ad locum hunc egressusque est seon rex esebon et og rex basan occurrens nobis ad pugnam et percussimus eos et tulimus terram eorum ac tradidimus possidentem ruben et gad et dimidia tribui manasse custodite ergo verba pacti huius et implete ea ut intellegatis universa quae facitis vos statis hodie cuncti coram domino deo vestro principes vestri ac tribus et maiores natu atque doctores omnis populus israel liberi et uxores vestrae et advena qui tecum moratur in castris exceptis lignorum caesoribus et his qui conportant aquas ut transeas in foedere domini dei tui et in iureiurando quod hodie dominus deus tuus percuit tecum ut suscitet te sibi in populum et ipse sit deus tuus sicut locutus est tibi et sicut iuravit patribus tuis abraham isaac et iacob nec vobis solis ego hoc foedus ferio et haec iuramenta confirmo sed cunctis praesentibus et absentibus vos enim nostis ut habitavimus in terra aegypti et quomodo transierimus per

medium nationum quas transeuntes vidistis abominaciones et sordes id est idola eorum lignum et lapidem argentum et aurum quae colebant ne forte sit inter vos vir aut mulier familia aut tribus cuius cor aversum est hodie a domino deo vestro ut vadat et serviat diis illarum gentium et sit inter vos radix germinans fel et amaritudinem cumque audierit verba iuramenti huius benedicat sibi in corde suo dicens pax erit mihi et ambulabo in pravitae cordis mei et adsumet ebria sitientem et dominus non ignoscat ei sed tunc quam maxime furor eius fumet et zelus contra hominem illum et sedeant super eo omnia maledicta quae scripta sunt in hoc volumine et deleat nomen eius sub caelo et consumat eum in perditionem ex omnibus tribubus israhel iuxta maledictiones quae in libro legis huius ac foederis continentur dicetque sequens generatio et filii qui nascentur deinceps et peregrini qui de longe venerint videntes plagas terrae illius et infirmitates quibus eam adflixerit dominus sulphure et salis ardore conburens ita ut ultra non seratur nec virens quippiam germinet in exemplum subversionis sodomae et gomorrae adamae et seboim quae subvertit dominus in ira et furore suo et dicent omnes gentes quare sic fecit dominus terrae huic quae est haec ira furoris eius imensa et respondebunt quia dereliquerunt pactum domini quod pepigit cum patribus eorum quando eduxit eos de terra aegypti et servierunt diis alienis et adoraverunt eos quos nesciebant et quibus non fuerant adtributi idcirco iratus est furor domini contra terram istam ut induceret super eam omnia maledicta quae in hoc volumine scripta sunt et eiecit eos de terra sua in ira et furore et indignatione maxima proiecitque in terram alienam sicut hodie conprobatur abscondita domino deo nostro quae manifesta sunt nobis et filiis nostris usque in aeternum ut faciamus universa legis huius

30

cum ergo venerint super te omnes sermones isti benedictio sive maledictio quam proposui in conspectu tuo et ductus paenitudine cordis tui in universis gentibus in quas disperserit te dominus deus tuus reversus fueris ad eum et oboedieris eius imperiis sicut ego hodie praecipio tibi cum filiis tuis in toto corde tuo et in tota anima tua reducat dominus deus tuus captivitatem tuam ac miserebitur tui et rursum congregabit te de cunctis populis in quos te ante dispersit si ad cardines caeli fueris dissipatus inde te retrahet dominus deus tuus et adsumet atque introducat in terram quam possederunt patres tui et obtinebis eam et benedicens tibi maioris numeri esse te faciet quam fuerunt patres tui circumcidet dominus deus tuus cor tuum et cor seminis tui ut diligas dominum deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua et possis vivere omnes autem maledictiones has convertet super inimicos tuos et eos qui oderunt te et persequuntur tu autem reverteris et audies vocem domini dei tui faciesque universa mandata quae ego praecipio tibi hodie et abundare te faciet dominus deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum in subole uteri tui et in fructu iumentorum

tuorum in ubertate terrae tuae et in rerum omnium largitate revertetur enim dominus ut gaudeat super te in omnibus bonis sicut gavisus est in patribus tuis si tamen audieris vocem domini dei tui et custodieris praecepta eius et caerimonias quae in hac lege conscriptae sunt et revertaris ad dominum deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua mandatum hoc quod ego praecipio tibi hodie non supra te est neque procul positum nec in caelo situm ut possis dicere quis nostrum ad caelum valet conscendere ut deferat illud ad nos et audiamus atque opere compleamus neque trans mare positum ut causeris et dicas quis e nobis transfretare poterit mare et illud ad nos usque deferre ut possimus audire et facere quod praecceptum est sed iuxta te est sermo valde in ore tuo et in corde tuo ut facias illum considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam et bonum et e contrario mortem et malum ut diligas dominum deum tuum et ambules in viis eius et custodias mandata illius et caerimonias atque iudicia et vivas ac multiplicet te benedicatque tibi in terra ad quam ingredieris possidendam sin autem aversum fuerit cor tuum et audire nolueris atque errore deceptus adoraveris deos alienos et servieris eis praedico tibi hodie quod pereas et parvo tempore moreris in terra ad quam iordane transmissio ingredieris possidendam testes invoco hodie caelum et terram quod proposuerim vobis vitam et mortem bonum et malum benedictionem et maledictionem elige ergo vitam ut et tu vivas et semen tuum et diligas dominum deum tuum atque oboedias voci eius et illi adhaereas ipse est enim vita tua et longitudo dierum tuorum ut habites in terra pro qua iuravit dominus patribus tuis abraham isaac et iacob ut daret eam illis

31

abiit itaque moyses et locutus est omnia verba haec ad universum israhel et dixit ad eos centum viginti annorum sum hodie non possum ultra egredi et ingredi praesertim cum et dominus dixerit mihi non transibis iordanem istum dominus ergo deus tuus transibit ante te ipse delebit omnes gentes has in conspectu tuo et possidebis eas et iosue iste transibit ante te sicut locutus est dominus facietque dominus eis sicut fecit seon et og regibus amorreorum et terrae eorum delebitque eos cum ergo et hos tradiderit vobis similiter facietis eis sicut praecepi vobis viriliter agite et confortamini nolite timere nec paveatis a conspectu eorum quia dominus deus tuus ipse est ductor tuus et non dimittet nec derelinquet te vocavitque moyses iosue et dixit ei coram omni israhel confortare et esto robustus tu enim introduces populum istum in terram quam daturum se patribus eorum iuravit dominus et tu eam sorte divides et dominus qui ductor vester est ipse erit tecum non dimittet nec derelinquet te noli timere nec paveas scripsit itaque moyses legem hanc et tradidit eam sacerdotibus filiis levi qui portabant arcam foederis domini et cunctis senioribus israhelis praecepitque eis dicens post septem annos anno remissionis in sollemnitate tabernaculorum convenientibus cunctis ex israhel ut appareant in conspectu domini dei tui in loco quem

elegerit dominus leges verba legis huius coram omni israhel audientibus eis et in unum omni populo congregato nam viris quam mulieribus parvulis et advenis qui sunt intra portas tuas ut audientes discant et timeant dominum deum vestrum et custodiant impleantque omnes sermones legis huius filii quoque eorum qui nunc ignorant audire possint et timeant dominum deum suum cunctis diebus quibus versantur in terra ad quam vos iordane transito pergitis obtinendam et ait dominus ad moysen ecce prope sunt dies mortis tuae voca iosue et state in tabernaculo testimonii ut praecipiam ei abierunt ergo moyses et iosue et steterunt in tabernaculo testimonii apparuitque dominus ibi in columna nubis quae stetit in introitu tabernaculi dixitque dominus ad moysen ecce tu dormies cum patribus tuis et populus iste consurgens fornicabitur post deos alienos in terra ad quam ingredietur et habitabit in ea ibi derelinquet me et irritum faciet foedus quod pepigi cum eo et irascetur furor meus contra eum in die illo et derelinquam eum et abscondam faciem meam ab eo et erit in devorationem invenient eum omnia mala et afflictiones ita ut dicat in illo die vere quia non est deus mecum invenerunt me haec mala ego autem abscondam et celabo faciem meam in die illo propter omnia mala quae fecit quia secutus est deos alienos nunc itaque scribe vobis canticum istud et docete filios israhel ut memoriter teneant et ore decantent et sit mihi canticum istud pro testimonio inter filios israhel introducam enim eum in terram pro qua iuravi patribus eius lacte et melle manantem cumque comederint et saturati crassique fuerint avertentur ad deos alienos et servient eis et detrahent mihi et irritum facient pactum meum postquam invenerint eum mala multa et afflictiones respondebit ei canticum istud pro testimonio quod nulla delebit oblivio ex ore seminis tui scio enim cogitationes eius quae facturus sit hodie antequam introducam eum in terram quam ei pollicitus sum scripsit ergo moyses canticum et docuit filios israhel praecepitque iosue filio nunc et ait confortare et esto robustus tu enim introduces filios israhel in terram quam pollicitus sum et ego ero tecum postquam ergo scripsit moyses verba legis huius in volumine atque conplevit praeceptis levitis qui portabant arcam foederis domini dicens tollite librum istum et ponite eum in latere arcae foederis domini dei vestri ut sit ibi contra te in testimonio ego enim scio contentionem tuam et cervicem tuam durissimam adhuc vivente me et ingrediente vobiscum semper contentiose egistis contra dominum quanto magis cum mortuus fuero congregate ad me omnes maiores natu per tribus vestras atque doctores et loquar audientibus eis sermones istos et invocabo contra eos caelum et terram novi enim quod post mortem meam inique agetis et declinabitis cito de via quam praecepi vobis et occurrent vobis mala in extremo tempore quando feceritis malum in conspectu domini ut iniritis eum per opera manuum vestrarum locutus est ergo moyses audiente universo coetu israhel verba carminis huius et ad finem usque conplevit

audite caeli quae loquor audiat terra verba oris mei concrescat in pluvia doctrina mea fluat ut ros eloquium meum quasi imber super herbam et quasi stillae super gramina quia nomen domini invocabo date magnificentiam deo nostro dei perfecta sunt opera et omnes viae eius iudicia dei fidelis et absque ulla iniquitate iustus et rectus peccaverunt ei non filii eius in sordibus generatio prava atque perversa haecine reddis domino popule stulte et insipiens numquid non ipse est pater tuus qui possedit et fecit et creavit te memento dierum antiquorum cogita generationes singulas interroga patrem tuum et adnuntiabit tibi maiores tuos et dicent tibi quando dividebat altissimus gentes quando separabat filios adam constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum israhel pars autem domini populus eius iacob funiculus hereditatis eius invenit eum in terra deserta in loco horroris et vastae solitudinis circumduxit eum et docuit et custodivit quasi pupillam oculi sui sicut aquila provocans ad volandum pullos suos et super eos volitans expandit alas suas et adsumpsit eum atque portavit in umeris suis dominus solus dux eius fuit et non erat cum eo deus alienus constituit eum super excelsam terram ut comederet fructus agrorum ut sugeret mel de petra oleumque de saxo durissimo butyrum de armento et lac de ovibus cum adipe agnorum et arietum filiorum basan et hircos cum medulla tritici et sanguinem uvae biberet meracissimum incrassatus est dilectus et recalcitravit incrassatus inpinguatus dilatatus dereliquit deum factorem suum et recessit a deo salutari suo provocaverunt eum in diis alienis et in abominationibus ad iracundiam concitaverunt immolaverunt daemonibus et non deo diis quos ignorabant novi recentesque venerunt quos non coluerunt patres eorum deum qui te genuit dereliquisti et oblitus es domini creatoris tui vidit dominus et ad iracundiam concitatus est quia provocaverunt eum filii sui et filiae et ait abscondam faciem meam ab eis et considerabo novissima eorum generatio enim perversa est et infideles filii ipsi me provocaverunt in eo qui non erat deus et inritaverunt in vanitatibus suis et ego provocabo eos in eo qui non est populus et in gente stulta inritabo illos ignis succensus est in furore meo et ardebit usque ad inferni novissima devorabitque terram cum germine suo et montium fundamenta conburet congregabo super eos mala et sagittas meas conplebo in eis consumentur fame et devorabunt eos aves morsu amarissimo dentes bestiarum immittam in eos cum furore trahentium super terram atque serpentium foris vastabit eos gladius et intus pavor iuvenem simul ac virginem lactantem cum homine sene dixi ubinam sunt cessare faciam ex hominibus memoriam eorum sed propter iram inimicorum distuli ne forte superbirent hostes eorum et dicerent manus nostra excelsa et non dominus fecit haec omnia gens absque consilio est et sine prudentia utinam saperent et intellegerent ac novissima providenter quomodo persequatur unus mille et duo fugent decem milia nonne ideo quia deus suus vendidit eos et dominus conclusit illos non enim est deus noster ut deus eorum et in-

inimici nostri sunt iudices de vinea sodomorum vinea eorum et de suburbanis gomorrae uva eorum uva fellicis et botri amarissimi fel draconum vinum eorum et venenum aspidum insanabile nonne haec condita sunt apud me et signata in thesauris meis mea est ultio et ego retribuam in tempore ut labatur pes eorum iuxta est dies perditionis et adesce festinant tempora iudicabit dominus populum suum et in servis suis miseribitur videbit quod infirmata sit manus et clausi quoque defecerint residuique consumpti sint et dicit ubi sunt dii eorum in quibus habebant fiduciam de quorum victimis comedeant adipem et bibebant vinum libaminum surgant et opulentur vobis et in necessitate vos protegant videte quod ego sim solus et non sit alius deus praeter me ego occidam et ego vivere faciam percutiam et ego sanabo et non est qui de manu mea possit eruere levabo ad caelum manum meam et dicam vivo ego in aeternum si acervo ut fulgur gladium meum et arripuerit iudicium manus mea reddam ultionem hostibus meis et his qui oderunt me retribuam inebriabo sagittas meas sanguine et gladius meus devorabit carnes de cruore occisorum et de captivitate nudati inimicorum capitis laudate gentes populum eius quia sanguinem servorum suorum ulciscetur et vindictam retribuet in hostes eorum et propitius erit terrae populi sui venit ergo moyses et locutus est omnia verba cantici huius in auribus populi ipse et iosue filius nun conplevitque omnes sermones istos loquens ad universum israhel et dixit ad eos ponite corda vestra in omnia verba quae ego testificor vobis hodie ut mandetis ea filiis vestris custodire et facere et implere universa quae scripta sunt legis huius quia non in cassum praecepta sunt vobis sed ut singuli in eis viverent quae facientes longo perseveretis tempore in terra ad quam iordane transmissio ingredimini possidendam locutusque est dominus ad moysen in eadem die dicens ascende in montem istum abarim id est transituum in montem nebo qui est in terra moab contra hiericho et vide terram chanaan quam ego tradam filiis israhel obtinendam et morere in monte quem conscendens iungeris populis tuis sicut mortuus est aaron frater tuus in monte hor et adpositus populis suis quia praevaricati estis contra me in medio filiorum israhel ad aquas contradictionis in cadese deserti sin et non sanctificastis me inter filios israhel et contra videbis terram et non ingredieris in eam quam ego dabo filiis israhel

33

haec est benedictio qua benedixit moyses homo dei filiis israhel ante mortem suam et ait dominus de sina venit et de seir ortus est nobis apparuit de monte pharan et cum eo sanctorum milia in dextera eius ignea lex dilexit populos omnes sancti in manu illius sunt et qui adpropinquant pedibus eius accipient de doctrina illius legem praecepit nobis moyses hereditatem multitudinis iacob erit apud rectissimum rex congregatis principibus populi cum tribus israhel vivat ruben et non moriatur et sit parvus in numero haec est iudae benedictio audi domine vocem iudae ad populum suum introduc eum manus eius pugnabunt pro eo et adiutor illius contra adversarios eius erit levi quoque

ait perfectio tua et doctrina tua viro sancto tuo quem probasti in temptatione et iudicasti ad aquas contradictionis qui dixit patri suo et matri suae nescio vos et fratribus suis ignoro illos et nescierunt filios suos hii custodierunt eloquium tuum et pactum tuum servaverunt iudicia tua o iacob et legem tuam o israhel ponent thymiama in furore tuo et holocaustum super altare tuum benedic domine fortitudini eius et opera manuum illius suscipe percute dorsa inimicorum eius et qui oderunt eum non consurgant et beniamin ait amantissimus domini habitabit confidenter in eo quasi in thalamo tota die morabitur et inter umeros illius requiescet ioseph quoque ait de benedictione domini terra eius de pomis caeli et rore atque abyssu subiacente de pomis fructuum solis ac lunae de vertice antiquorum montium de pomis collium aeternorum et de frugibus terrae et plenitudine eius benedictio illius qui apparuit in rubo veniat super caput ioseph et super verticem nazarei inter fratres suos quasi primogeniti tauri pulchritudo eius cornua rinocerotis cornua illius in ipsis ventilabit gentes usque ad terminos terrae haec sunt multitudines ephraim et haec milia manasse et zabulon ait laetare zabulon in exitu tuo et isachar in tabernaculis tuis populos ad montem vocabunt ibi immolabunt victimas iustitiae qui inundationem maris quasi lac sugent et thesauros absconditos harenarum et gad ait benedictus in latitudine gad quasi leo requievit cepitque brachium et verticem et vidit principatum suum quod in parte sua doctor esset repositus qui fuit cum principibus populi et fecit iustitias domini et iudicium suum cum israhel dan quoque ait dan catulus leonis fluet largiter de basan et nephthaim dixit nephthaim abundantia perfruetur et plenus erit benedictione domini mare et meridiem possidebit aser quoque ait benedictus in filiis aser sit placens fratribus suis tinguat in oleo pedem suum ferrum et aes calcamentum eius sicut dies iuventutis tuae ita et senectus tua non est alius ut deus rectissimi ascensor caeli auxiliator tuus magnificentia eius discurrunt nubes habitaculum eius sursum et subter brachia sempiterna eiciet a facie tua inimicum dicetque conterere habitabit israhel confidenter et solus oculus iacob in terra frumenti et vini caelique caligabunt rore beatus tu israhel quis similis tui popule qui salvaris in domino scutum auxilii tui et gladius gloriae tuae negabunt te inimici tui et tu eorum colla calcabis

34

ascendit ergo moyses de campestribus moab super montem nebo in verticem phasga contra hiericho ostenditque ei dominus omnem terram galaad usque dan et universum nephthaim terramque ephraim et manasse et omnem terram usque ad mare novissimum et australem partem et latitudinem campi hiericho civitatis palmarum usque segor dixitque dominus ad eum haec est terra pro qua iuravi abraham isaac et iacob dicens semini tuo dabo eam vidisti eam oculis tuis et non transibis ad illam mortuusque est ibi moyses servus domini in terra moab iubente domino et sepelivit eum in valle terrae moab contra phogor et non cognovit homo sepulchrum eius usque in prae-

sentem diem moyses centum et viginti annorum erat quando mortuus est non caligavit oculus eius nec dentes illius moti sunt fleveruntque eum filii israhel in campatribus moab triginta diebus et completi sunt dies planctus lugentium moysen iosue vero filius nunc repletus est spiritu sapientiae quia moyses posuit super eum manus suas et oboedierunt ei filii israhel feceruntque sicut praecepit dominus moysi et non surrexit propheta ultra in israhel sicut moyses quem nosset dominus facie ad faciem in omnibus signis atque portentis quae misit per eum ut faceret in terra aegypti pharaoni et omnibus servis eius universaeque terrae illius et cunctam manum robustam magnaue mirabilia quae fecit moyses coram universo israhel

et factum est ut post mortem mosi servi domini loqueretur dominus ad iosue filium nun ministrum mosi et diceret ei moyses servus meus mortuus est surge et transi iordanem istum tu et omnis populus tecum in terram quam ego dabo filiis israhel omnem locum quem calcaverit vestigium pedis vestri vobis tradam sicut locutus sum moi a deserto et libano usque ad fluvium magnum eufraten omnis terra hetheorum usque ad mare magnum contra solis occasum erit terminus vester nullus vobis poterit resistere cunctis diebus vitae tuae sicut fui cum mose ero et tecum non dimittam nec derelinquam te confortare et esto robustus tu enim sorte divides populo huic terram pro qua iuravi patribus suis ut traderem eam illis confortare igitur et esto robustus valde ut custodias et facias omnem legem quam praecepit tibi moyses servus meus ne declines ab ea ad dextram vel ad sinistram ut intellegas cuncta quae agis non recedat volumen legis huius de ore tuo sed meditaberis in eo diebus ac noctibus ut custodias et facias omnia quae scripta sunt in eo tunc diriges viam tuam et intelleges eam ecce praecipio tibi confortare et esto robustus noli metuere et noli timere quoniam tecum est dominus deus tuus in omnibus ad quaecumque perrexeris praecepitque iosue principibus populi dicens transite per medium castrorum et imperate populo ac dicite praeparate vobis cibaria quoniam post diem tertium transibitis iordanem et intrabitis ad possidendam terram quam dominus deus vester daturus est vobis rubenitis quoque et gadditis et dimidiae tribui manasse ait mementote sermonis quem praecepit vobis moyses famulus domini dicens dominus deus vester dedit vobis requiem et omnem terram uxores vestrae et filii ac iumenta manebunt in terra quam tradidit vobis moyses trans iordanem vos autem transite armati ante fratres vestros omnes fortes manu et pugnate pro eis donec det requiem dominus fratribus vestris sicut et vobis dedit et possideant ipsi quoque terram quam dominus deus vester daturus est eis et sic revertimini in terram possessionis vestrae et habitabitis in ea quam vobis dedit moyses famulus domini trans iordanem contra solis ortum responderuntque ad iosue atque dixerunt omnia quae praecepisti nobis faciemus et quocumque miseris ibimus sicut oboedivimus in cunctis mosi ita oboediemus et tibi tantum sit dominus deus tecum sicut fuit cum mose qui contraxiderit ori tuo et non oboedierit cunctis sermonibus quos praeceperis ei moriatur tu tantum confortare et viriliter age

misit ergo iosue filius nun de setthim duos viros exploratores abscondito et dixit eis ite et considerate terram urbemque hiericho qui pergentes ingressi sunt domum mulieris meretricis nomine raab et quieverunt apud eam nuntiatumque est regi hiericho et dictum ecce viri ingressi sunt huc per noctem de filiis israhel ut explorarent terram misitque rex hiericho ad raab dicens educ viros qui venerunt ad te et ingressi sunt domum tuam exploratores quippe

sunt et omnem terram considerare venerunt tollensque mulier viros abscondit et ait fateor venerunt ad me sed nesciebam unde essent cumque porta clauderetur in tenebris et illi pariter exierunt nescio quo abierunt persequimini cito et comprehendetis eos ipsa autem fecit ascendere viros in solarium domus suae operuitque eos lini stipula quae ibi erat hii autem qui missi fuerant secuti sunt eos per viam quae ducit ad vadum iordanis illisque egressis statim porta clausa est necdum obdormierant qui latebant et ecce mulier ascendit ad eos et ait novi quod tradiderit dominus vobis terram etenim inruit in nos terror vester et elanguerunt omnes habitatores terrae audivimus quod siccaverit dominus aquas maris rubri ad vestrum introitum quando egressi estis ex aegypto et quae feceritis duobus amorreorum regibus qui erant trans iordanem seon et og quos interfecistis et haec audientes pertimimus et elanguit cor nostrum nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum dominus enim deus vester ipse est deus in caelo sursum et in terra deorsum nunc ergo iurate mihi per dominum ut quomodo ego feci vobiscum misericordiam ita et vos faciatis cum domo patris mei detisque mihi signum verum et salvetis patrem meum et matrem fratres ac sorores meas et omnia quae eorum sunt et eruatis animas nostras de morte qui responderunt ei anima nostra sit pro vobis in mortem si tamen non prodideris nos cumque tradiderit nobis dominus terram faciemus in te misericordiam et veritatem dimisit ergo eos per funem de fenestra domus enim eius herebat muro dixitque ad eos ad montana conscendite ne forte occurrant vobis revertentes ibique latete diebus tribus donec redeant et sic ibitis per viam vestram qui dixerunt ad eum innoxii erimus a iuramento hoc qui adiurasti nos si ingredientibus nobis terram signum fuerit funiculus iste coccineus et ligaveris eum in fenestra per quam nos dimisisti et patrem tuum ac matrem fratresque et omnem cognitionem tuam congregaveris in domum tuam qui ostium domus tuae egressus fuerit sanguis ipsius erit in caput eius et nos erimus alieni cunctorum autem sanguis qui tecum fuerint in domo redundabit in caput nostrum si eos aliquis tetigerit quod si nos prodere volueris et sermonem istum proferre in medium erimus mundi ab hoc iuramento quo adiurasti nos et illa respondit sicut locuti estis ita fiat dimittensque eos ut pergerent adpendit funiculum coccineum in fenestra illi vero ambulantes pervenerunt ad montana et manserunt ibi tres dies donec reverterentur qui fuerant persecuti quaeantes enim per omnem viam non reppererunt eos quibus urbem ingressis reversi sunt et descenderunt exploratores de monte et iordane transmisso venerunt ad iosue filium nun narraveruntque ei omnia quae acciderant sibi atque dixerunt tradidit dominus in manus nostras omnem terram hanc et timore prostrati sunt cuncti habitatores eius

igitur iosue de nocte consurgens movit castra egredientesque de setthim venerunt ad iordanem ipse et omnes filii israhel et morati sunt ibi per tres dies

quibus evolutis transierunt praecones per castrorum medium et clamare coeperunt quando videritis arcam foederis domini dei vestri et sacerdotes stirpis leviticae portantes eam vos quoque consurgite et sequimini praecedentes sitque inter vos et arcam spatium cubitorum duum milium ut procul videre possitis et nosse per quam viam ingrediamini quia prius non ambulastis per eam et cavete ne adpropinquetis ad arcam dixitque iosue ad populum sanctificamini cras enim faciet dominus inter vos mirabilia et ait ad sacerdotes tollite arcam foederis et praecedite populum qui iussa complentes tulerunt et ambulaverunt ante eos dixitque dominus ad iosue hodie incipiam exaltare te coram omni israhel ut sciant quod sicut cum mosi fui ita et tecum sim tu autem praecipe sacerdotibus qui portant arcam foederis et dic eis cum ingressi fueritis partem aquae iordanis state in ea dixitque iosue ad filios israhel accedite huc et audite verba domini dei vestri et rursum in hoc inquit scietis quod dominus deus vivens in medio vestri est et disperdat in conspectu vestro chananeum hettheum eveum et ferezeum gergeseum quoque et amorreum et iebuseum ecce arca foederis domini omnis terrae antecedit vos per iordanem parate duodecim viros de tribubus israhel singulos per singulas tribus et cum posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes qui portant arcam domini dei universae terrae in aquis iordanis aquae quae inferiores sunt decurrent aquae deficient quae autem desuper veniunt in una mole consistent igitur egressus est populus de tabernaculis suis ut transirent iordanem et sacerdotes qui portabant arcam foederis pergebant ante eum ingressisque eis iordanem et pedibus eorum tinctis in parte aquae cum iordanis autem ripas alvei sui tempore messis impleret steterunt aquae descendentes in uno loco et instar montis intumescentes apparebant procul ab urbe quae vocatur adom usque ad locum sarthan quae autem inferiores erant in mare solitudinis quod nunc vocatur mortuum descenderunt usquequo omnino deficerent populus autem incedebat contra iordanem et sacerdotes qui portabant arcam foederis domini stabant super siccam humum in medio iordanis accincti omnisque populus per arentem alveum transiebat

4

quibus transgressis dixit dominus ad iosue elige duodecim viros singulos per singulas tribus et praecipe eis ut tollant de medio iordanis alveo ubi steterunt sacerdotum pedes duodecim durissimos lapides quos ponetis in loco castrorum ubi fixeritis hac nocte tentoria vocavitque iosue duodecim viros quos elegerat de filiis israhel singulos de tribubus singulis et ait ad eos ite ante arcam domini dei vestri ad iordanis medium et portate singuli singulos lapides in umeris vestris iuxta numerum filiorum israhel ut sit signum inter vos et quando interrogaverint vos filii vestri cras dicentes quid sibi volunt isti lapides respondebitis eis defecerunt aquae iordanis ante arcam foederis domini cum transiret eum idcirco positi sunt lapides isti in monumentum filiorum israhel usque in aeternum fecerunt ergo filii israhel

sicut eis praecepit iosue portantes de medio iordanis alveo duodecim lapides ut ei dominus imperarat iuxta numerum filiorum israhel usque ad locum in quo castrametati sunt ibique posuerunt eos alios quoque duodecim lapides posuit iosue in medio iordanis alveo ubi steterunt sacerdotes qui portabant arcam foederis et sunt ibi usque in praesentem diem sacerdotes autem qui portabant arcam stabant in iordanis medio donec omnia complerentur quae iosue ut loqueretur ad populum praeceperat dominus et dixerat ei moyses festinavitque populus et transit cumque transissent omnes transivit et arca domini sacerdotesque pergebant ante populum filii quoque ruben et gad et dimidia tribus manasse armati praecedebant filios israhel sicut eis praeceperat moyses et quadraginta pugnatorum milia per turmas et cuneos incedebant per plana atque campestria urbis hiericho in illo die magnificavit dominus iosue coram omni israhel ut timerent eum sicut timebant moysen dum adviveret dixitque ad eum praecipe sacerdotibus qui portant arcam foederis ut ascendant de iordane qui praecepit eis dicens ascendite de iordane cumque ascendissent portantes arcam foederis domini et siccam humum calcare coepissent reversae sunt aquae in alveum suum et fluebant sicut ante consueverant populus autem ascendit de iordane decimo mensis primi die et castrametati sunt in galgalis contra orientalem plagam urbis hiericho duodecim quoque lapides quos de iordanis alveo sumperant posuit iosue in galgalis et dixit ad filios israhel quando interrogaverint filii vestri cras patres suos et dixerint eis quid sibi volunt isti lapides docebitis eos atque dicetis per arentem alveum transivit israhel iordanem istum siccante domino deo vestro aquas eius in conspectu vestro donec transiretis sicut fecerat prius in mari rubro quod siccavit donec transiremus ut discant omnes terrarum populi fortissimam domini manum et ut vos timeatis dominum deum vestrum omni tempore

5

postquam ergo audierunt omnes reges amorreorum qui habitabant trans iordanem ad occidentalem plagam et cuncti reges chanaan qui propinqua possidebant magno mari loca quod siccasset dominus fluentia iordanis coram filiis israhel donec transirent dissolutum est cor eorum et non remansit in eis spiritus timentium introitum filiorum israhel eo tempore ait dominus ad iosue fac tibi cultros lapideos et circumcide secundo filios israhel fecit quod iusserat dominus et circumcidit filios israhel in colle praeputiorum haec autem causa est secundae circumcisionis omnis populus qui egressus est ex aegypto generis masculini universi bellatores viri mortui sunt in deserto per longissimos viae circuitus qui omnes circumcisi erant populus autem qui natus est in deserto per quadraginta annos itineris latissimae solitudinis incircumcisi sunt donec consumerentur qui non audierant vocem domini et quibus ante iuraverat ut ostenderet eis terram lacte et melle manantem horum filii in locum successerunt patrum et circumcisi sunt ab iosue quia sicut nati fuerant in praeputio erant nec eos in via aliquis circumciderat

postquam autem omnes circumcisi sunt manserunt in eodem castrorum loco donec sanarentur dixitque dominus ad iosue hodie abstuli obprobrium aegypti a vobis vocatumque est nomen loci illius galgala usque in praesentem diem manseruntque filii israhel in galgalis et fecerunt phase quartadecima die mensis ad vespertum in campestribus hiericho et comederunt de frugibus terrae die altero azymos panes et pulentam eiusdem anni defecitque manna postquam comederunt de frugibus terrae nec usi sunt ultra illo cibo filii israhel sed comederunt de frugibus praesentis anni terrae chanaan cum autem esset iosue in agro urbis hiericho levavit oculos et vidit virum stantem contra se et evaginatum tenentem gladium perrexitque ad eum et ait noster es an adversariusum qui respondit nequaquam sed sum princeps exercitus domini et nunc venio cecidit iosue pronus in terram et adorans ait quid dominus meus loquitur ad servum suum solve inquit calciamentum de pedibus tuis locus enim in quo stas sanctus est fecitque iosue ut sibi fuerat imperatum

6

hiericho autem clausa erat atque munita timore filiorum israhel et nullus egredi audebat aut ingredi dixitque dominus ad iosue ecce dedi in manus tuas hiericho et regem eius omnesque fortes viros circuite urbem cuncti bellatores semel per diem sic facietis sex diebus septimo autem die sacerdotes tollant septem bucinas quarum usus est in iobeleo et praecedant arcam foederis septiesque circuibitis civitatem et sacerdotes clangent bucinis cumque insonuerit vox tubae longior atque concisior et in auribus vestris increpuerit conclamabit omnis populus vociferatione maxima et muri funditus corruent civitatis ingredienturque singuli per locum contra quem steterint vocavit ergo iosue filius nun sacerdotes et dixit ad eos tollite arcam foederis et septem alii sacerdotes tollant septem iobeleanorum bucinas et incedant ante arcam domini ad populum bucinis cumque et circuite civitatem armati praecedentes arcam domini cumque iosue verba finisset et septem sacerdotes septem bucinis clangerent ante arcam foederis domini omnique praecederet armatus exercitus reliquum vulgus arcam sequebatur ac bucinis omnia concrepabant praecerat autem iosue populo dicens non clamabitis nec audietur vox vestra neque ullus sermo ex ore vestro egredietur donec veniat dies in quo dicam vobis clamate et vociferamini circuiuit ergo arca domini civitatem semel per diem et reversa in castra mansit ibi igitur iosue de nocte consurgente tulerunt sacerdotes arcam domini et septem ex eis septem bucinas quarum in iobeleis usus est praecedebantque arcam domini ambulantes atque clangentes et armatus populus ibat ante eos vulgus autem reliquum sequebatur arcam et bucinis personabat circumieruntque civitatem secundo die semel et reversi sunt in castra sic fecerunt sex diebus die autem septimo diluculo consurgentes circumierunt urbem sicut dispositum erat septies cumque septimo circuitu clangerent bucinis sacerdotes dixit iosue ad omnem israhel vociferamini tradidit enim vo-

bis dominus civitatem sitque civitas haec anathema et omnia quae in ea sunt domino sola raab meretrix vivat cum universis qui cum ea in domo sunt abscondit enim nuntios quos direximus vos autem cavete ne de his quae praecepta sunt quippiam contingatis et sitis praevaricationis rei et omnia castra israhel sub peccato sint atque turbentur quicquid autem auri et argenti fuerit et vasorum aeneorum ac ferri domino consecratur repositum in thesauris eius igitur omni vociferante populo et clangentibus tubis postquam in aures multitudinis vox sonitusque increpuit muri illico corruerunt et ascendit unusquisque per locum qui contra se erat ceperuntque civitatem et interfecerunt omnia quae erant in ea a viro usque ad mulierem ab infante usque ad senem boves quoque et oves et asinos in ore gladii percusserunt duobus autem viris qui exploratores missi fuerant dixit iosue ingredi mini domum mulieris meretricis et producite eam omniaque quae illius sunt sicut illi iuramento firmastis ingressique iuvenes eduxerunt raab et parentes eius fratres quoque et cunctam suppellectilem ac cognitionem illius et extra castra israhel manere fecerunt urbem autem et omnia quae in ea sunt succenderunt absque argento et auro et vasis aeneis ac ferro quae in aerarium domini consecrarunt raab vero meretricem et domum patris eius atque omnia quae habebat fecit iosue vivere et habitaverunt in medio israhel usque in praesentem diem eo quod absconderit nuntios quos miserat ut explorarent hiericho in tempore illo inprecatus est iosue dicens maledictus vir coram domino qui suscitaverit et aedificaverit civitatem hiericho in primogenito suo fundamenta illius iaciat et in novissimo liberorum ponat portas eius fuit ergo dominus cum iosue et nomen eius in omni terra vulgatum est

7

filii autem israhel praevaricati sunt mandatum et usurpaverunt de anathemate nam achani filius charmi filii zabdi filii zare de tribu iuda tulit aliquid de anathemate iratusque est dominus contra filios israhel cumque mitteret iosue de hiericho viros contra ahi quae est iuxta bethaven ad orientale plagam oppidi bethel dixit eis ascendite et explorete terram qui praecepta complentes exploraverunt ahi et reversi dixerunt ei non ascendat omnis populus sed duo vel tria milia virorum pergant et deleant civitatem quare omnis populus frustra vexatur contra hostes paucissimos ascenderunt ergo tria milia pugnatores ahi statim terga vertentes percussi sunt a viris urbis ahi et corruerunt ex eis triginta et sex homines persecutique sunt eos adversarii de porta usque sabarim et ceciderunt per prona fugientes perimiturque cor populi et instar aquae liquefactum est iosue vero scidit vestimenta sua et cecidit pronus in terram coram arca domini usque ad vespertum tam ipse quam omnes senes israhel miseruntque pulverem super capita sua et dixit iosue heu domine deus quid voluisti transducere populum iordanem fluvium ut traderes nos in manus amorrei et perderes utinam ut coepimus mansissemus trans iordanem mi domine deus quid dicam videns israhel hostibus

suis terga vertentem audient chananei et omnes habitatores terrae ac pariter conglobati circumdabunt nos atque delebunt nomen nostrum de terra et quid facies magno nomini tuo dixitque dominus ad iosue surge cur iaces pronus in terra peccavit israhel et praevaricatus est pactum meum tuleruntque de anathemate et furati sunt atque mentiti et absconderunt inter vasa sua nec poterit israhel stare ante hostes suos eosque fugiet quia pollutus est anathemate non ero ultra vobiscum donec conteratis eum qui huius sceleris reus est surge sanctifica populum et dic eis sanctificamini in crastinum haec enim dicit dominus deus israhel anathema in medio tui est israhel non poteris stare coram hostibus tuis donec deleatur ex te qui hoc contaminatus est scelere accedetisque mane singuli per tribus vestras et quancumque tribum sors invenerit accedet per cognationes suas et cognatio per domos domusque per viros et quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehensus conburetur igni cum omni substantia sua quoniam praevaricatus est pactum domini et fecit nefas in israhel surgens itaque iosue mane applicavit israhel per tribus suas et inventa est tribus iuda quae cum iuxta familias suas esset oblata inventa est familia zarai illam quoque per viros offerens reperit zabdi cuius domum in singulos dividens viros invenit achan filium charmi filii zabdi filii zare de tribu iuda et ait ad achan fili mi da gloriam domino deo israhel et confitere atque indica mihi quid feceris ne abscondas responditque achan iosue et dixit ei vere ego peccavi domino deo israhel et sic et sic feci vidi enim inter spolia pallium coccineum valde bonum et ducentos siclos argenti regulamque auream quinquaginta siclorum et concupiscens abstuli et abscondi in terra contra medium tabernaculi mei argentumque fossa humo operui misit ergo iosue ministros qui currentes ad tabernaculum illius reppererunt cuncta abscondita in eodem loco et argentum simul auferentesque de tentorio tulerunt ea ad iosue et ad omnes filios israhel proieceruntque ante dominum tollens itaque iosue achan filium zare argentumque et pallium et auream regulam filiosque eius et filias boves et asinos et oves ipsamque tabernaculum et cunctam suppellectilem et omnis israhel cum eo duxerunt eos ad vallem achor ubi dixit iosue quia turbasti nos exturbet te dominus in die hac lapidavitque eum omnis israhel et cuncta quae illius erant igne consumpta sunt congregaverunt quoque super eum acervum magnum lapidum qui permanet usque in praesentem diem et aversus est furor domini ab eis vocatumque est nomen loci illius vallis achor usque hodie

8

dixit autem dominus ad iosue ne timeas neque formides tolle tecum omnem multitudinem pugnatorum et consurgens ascende in oppidum ahi ecce tradidi in manu tua regem eius et populum urbemque et terram faciesque urbi ahi et regi eius sicut fecisti hiericho et regi illius praedam vero et omnia animantia diripietis vobis pone insidias urbi post eam surrexitque iosue et omnis exercitus bellatorum cum eo ut ascenderent in ahi et electa triginta milia vi-

rorum fortium misit nocte praecepitque eis dicens ponite insidias post civitatem nec longius recedatis et eritis omnes parati ego autem et reliqua multitudo quae mecum est accedemus ex adverso contra urbem cumque exierint contra nos sicut ante fecimus fugiemus et terga vertemus donec persequentes ab urbe longius protrahantur putabunt enim fugere nos sicut prius nobis ergo fugientibus et illis sequentibus consurgetis de insidiis et vastabitis civitatem tradetque eam dominus deus vester in manus vestras cumque ceperitis succendite eam sic omnia facietis ut iussi dimisitque eos et perrexerunt ad insidiarum locum sederuntque inter bethel et ahi ad occidentalem plagam urbis ahi iosue autem nocte illa in medio mansit populi surgensque diluculo recensuit socios et ascendit cum senioribus in fronte exercitus vallatus auxilio pugnatorum cumque venissent et ascendissent ex adverso civitatis steterunt ad septentrionalem urbis plagam inter quam et eos vallis media erat quinque milia autem viros elegerat et posuerat in insidiis inter bethaven et ahi ex occidentali parte eiusdem civitatis omnis vero reliquus exercitus ad aquilonem aciem dirigebat ita ut novissimi multitudinis occidentalem plagam urbis adtingerent abiit ergo iosue nocte illa et stetit in vallis medio quod cum vidisset rex ahi festinavit mane et egressus est cum omni exercitu civitatis direxitque aciem contra desertum ignorans quod post tergum laterent insidiae iosue vero et omnis israhel cesserunt loco simulantes metum et fugientes per viam solitudinis at illi vociferantes pariter et se mutuo cohortantes persecuti sunt eos cumque recessissent a civitate et ne unus quidem in urbe ahi et bethel remansisset qui non persequeretur israhel sicut eruperant aperta oppida relinquentes dixit dominus ad iosue leva clypeum qui in manu tua est contra urbem ahi quoniam tibi tradam eam cumque elevasset clypeum ex adverso civitatis insidiae quae latebant surrexerunt confestim et pergentes ad civitatem ceperunt et succenderunt eam viri autem civitatis qui persequabantur iosue respicientes et videntes fumum urbis ad caelum usque consendere non potuerunt ultra huc illucque diffugere praesertim cum hii qui simulaverant fugam et tendebant ad solitudinem contra persequentes fortissime restitissent vidensque iosue et omnis israhel quod capta esset civitas et fumus urbis ascenderet reversus percussit viros ahi siquidem et illi qui ceperant et succenderant civitatem egressi ex urbe contra suos medios hostium ferire coeperunt cum ergo ex utraque parte adversarii caederentur ita ut nullus de tanta multitudine salvaretur regem quoque urbis ahi adprehendere viventem et obtulerunt iosue igitur omnibus interfectis qui israhelem ad desertam tendentem fuerant persecuti et in eodem loco gladio corruentibus reversi filii israhel percusserunt civitatem erant autem qui in eo die considerant a viro usque ad mulierem duodecim milia hominum omnes urbis ahi iosue vero non contraxit manum quam in sublime porrexerat tenens clypeum donec interficerentur omnes habitatores ahi iumenta autem et praedam civitatis dividerunt sibi filii israhel sicut praeceperat dominus iosue qui succendit urbem et fecit eam tumulum sempiternum regem quoque eius

suspendit in patibulo usque ad vespertum et solis occasum praecepitque et deposuerunt cadaver eius de cruce proieceruntque in ipso introitu civitatis congesto super eum magno acervo lapidum qui permanet usque in praesentem diem tunc aedificavit iosue altare domino deo israhel in monte hebal sicut praeceperat moyses famulus domini filiis israhel et scriptum est in volumine legis mosi altare de lapidibus inpolisit quos ferrum non tetigit et obtulit super eo holocausta domino immolavitque pacificas victimas et scripsit super lapides deuteronomium legis mosi quod ille digesserat coram filiis israhel omnis autem populus et maiores natu ducesque ac iudices stabant ex utraque parte arcae in conspectu sacerdotum qui portabant arcam foederis domini ut advena ita et indigena media eorum pars iuxta montem garizim et media iuxta montem hebal sicut praeceperat moyses famulus domini et primum quidem benedixit populo israhel post haec legit omnia verba benedictionis et maledictionis et cuncta quae scripta erant in legis volumine nihil ex his quae moyses iusserat reliquit intactum sed universa replicavit coram omni multitudine israhel mulieribus ac parvulis et advenis qui inter eos morabantur

9

quibus auditis cuncti reges trans iordanem qui versabantur in montanis et in campestribus in maritimis ac litore maris magni hii quoque qui habitabant iuxta libanum hetheus et amorreus et chananeus ferzeus et eveus et iebuseus congregati sunt pariter ut pugnarent contra iosue et israhel uno animo eademque sententia at hii qui habitabant in gabaon audientes cuncta quae fecerat iosue hiericho et ahi et callide cogitantes tulerunt sibi cibaria saccos veteres asinis inponentes et utres vinarios scissos atque consutos calciamenta quoque perantiqua quae ad indicium vetustatis pittaciis consuta erant induti veteribus vestimentis panes quoque quos portabant ob viaticum duri erant et in frusta comminuti perrexeruntque ad iosue qui tunc morabatur in castris galgalae et dixerunt ei atque omni simul israheli de terra longinqua venimus pacem vobiscum facere cupientes responderuntque viri israhel ad eos atque dixerunt ne forsitan in terra quae nobis sorte debetur habitetis et non possimus foedus inire vobiscum at illi ad iosue servi iniqui tui sumus quibus iosue quinquam ait estis et unde venistis responderunt de terra longinqua valde venerunt servi tui in nomine domini dei tui audivimus enim famam potentiae eius cuncta quae fecit in aegypto et duobus amorreorum regibus trans iordanem seon regi esebon et og regi basan qui erat in astharoth dixeruntque nobis seniores et omnes habitatores terrae nostrae tollite in manibus cibaria ob longissimam viam et occurrite eis ac dicite servi vestri sumus foedus inite nobiscum en panes quando egressi sumus de domibus nostris ut veniremus ad vos calidos sumpsimus nunc sicci facti sunt et vetustate nimia comminuti utres vini novos implevimus nunc rupti sunt et soluti vestes et calciamenta quibus induimur et quae habemus in pedibus ob longitudinem largioris viae trita sunt et

paene consumpta susceperunt igitur de cibariis eorum et os domini non interrogaverunt fecitque iosue cum eis pacem et inito foedere pollicitus est quod non occiderentur principes quoque multitudinis iuraverunt eis post dies autem tres inito foederis audierunt quod in vicino habitarent et inter eos futuri essent moveruntque castra filii israhel et venerunt in civitates eorum die tertio quarum haec vocabula sunt gabaon et caphira et beroth et cariathiarim et non percusserunt eos eo quod iurassent eis principes multitudinis in nomine domini dei israhel murmuravit itaque omne vulgus contra principes qui responderunt eis iuravimus illis in nomine domini dei israhel et idcirco non possumus eos contingere sed hoc faciemus eis reservetur quidem ut vivant ne contra nos ira domini concitetur si peieraverimus sed sic vivant ut in usus universae multitudinis ligna caedant aquasque comportent quibus haec loquentibus vocavit gabaonitas iosue et dixit eis cur vos decipere fraude voluistis ut diceretis procul valde habitamus a vobis cum in medio nostri sitis itaque sub maledictione eritis et non deficiet de stirpe vestra ligna caedens aquasque comportans in domum dei mei qui responderunt nuntiatum est nobis servis tuis quae promississet dominus deus tuus mosi servo suo ut traderet vobis omnem terram et disperderet cunctos habitatores eius timuimus igitur valde et providimus animabus nostris vestro terrore compulsi et hoc consilium inivimus nunc autem in manu tua sumus quod tibi bonum et rectum videtur fac nobis fecit ergo iosue ut dixerat et liberavit eos de manibus filiorum israhel ut non occiderentur decrevitque in illo die esse eos in ministerium cuncti populi et altaris domini caedentes ligna et aquas comportantes usque in praesens tempus in loco quem dominus elegerat

10

quae cum audisset adonisedec rex hierusalem quod scilicet cepisset iosue ahi et subvertisset eam sicut enim fecerat hiericho et regi eius sic fecit ahi et regi illius et quod transfugissent gabaonitae ad israhel et essent foederati eorum timuit valde urbs enim magna erat gabaon et una regalium civitatum et maior oppido ahi omnesque bellatores eius fortissimi misit ergo adonisedec rex hierusalem ad oham regem hebron et ad pharam regem hieremodh ad iaphie quoque regem lachis et ad dabir regem eglon dicens ascende ad me et ferte praesidium ut expugnemus gabaon quare transfugerit ad iosue et filios israhel congregati igitur ascenderunt quinque reges amorreorum rex hierusalem rex hebron rex hieremodh rex lachis rex eglon simul cum exercitibus suis et castrametati sunt circa gabaon obpugnantes eam habitatores autem gabaon urbis obsessae miserunt ad iosue qui tunc morabatur in castris apud galgalam et dixerunt ei ne retrahas manus tuas ab auxilio servorum tuorum ascende cito et libera nos ferque praesidium convenerunt enim adversum nos omnes reges amorreorum qui habitant in montanis ascenderuntque iosue de galgalis et omnis exercitus bellatorum cum eo viri fortissimi dixeruntque dominus ad iosue ne timeas eos in manus enim tuas tradidi illos nullus tibi ex eis

resistere poterit inruit itaque iosue super eos repente tota ascendens nocte de galgalis et conturbavit eos dominus a facie israhel contrivitque plaga magna in gabaon ac persecutus est per viam ascensus bethoron et percussit usque azeca et maceda cumque fugerent filios israhel et essent in descensu bethoron dominus misit super eos lapides magnos de caelo usque azeca et mortui sunt multo plures lapidibus grandinis quam quos gladio percusserant filii israhel tunc locutus est iosue domino in die qua tradidit amorreum in conspectu filiorum israhel dixitque coram eis sol contra gabaon ne movearis et luna contra vallem ahialon steteruntque sol et luna donec ulcisceretur se gens de inimicis suis nonne scriptum est hoc in libro iustorum stetit itaque sol in medio caeli et non festinavit occumbere spatio unius diei non fuit ante et postea tam longa dies oboediente domino voci hominis et pugnante pro israhel reversusque est iosue cum omni israhel in castra galgalae fugerant enim quinque reges et se absconderant in spelunca urbis maceda nuntiatumque est iosue quod inventi essent quinque reges latentes in spelunca maceda qui praecepit sociis et ait voluite saxa ingentia ad os speluncae et ponite viros industrios qui clausos custodiant vos autem nolite stare sed persequimini hostes et extremos quosque fugientium caedite ne dimittatis eos urbium suarum intrare praesidia quos tradidit dominus deus in manus vestras caesis igitur adversariis plaga magna et usque ad internicionem paene consumptis hii qui israhel effugere potuerunt ingressi sunt civitates munitas reversusque est omnis exercitus ad iosue in maceda ubi tunc erant castra sani et integro numero nullusque contra filios israhel mutire ausus est praecepitque iosue dicens aperite os speluncae et producite ad me quinque reges qui in ea latitant fecerunt ministri ut sibi fuerat imperatum et eduxerunt ad eum quinque reges de spelunca regem hierusalem regem hebron regem hieremoth regem lachis regem eglon cumque educti essent ad eum vocavit omnes viros israhel et ait ad principes exercitus qui secum erant ite et ponite pedes super colla regum istorum qui cum perrexissent et subiectionum pedibus colla calcarent rursum ait ad eos nolite timere nec paveatis confortamini et estote robusti sic enim faciet dominus cunctis hostibus vestris adversum quos dimicatis percussitque iosue et interfecit eos atque suspendit super quinque stipites fueruntque suspensi usque ad vesperum cumque occumberet sol praecepit sociis ut deponerent eos de patibulis qui depositos proecerunt in speluncam in qua latuerant et posuerunt super os eius saxa ingentia quae permanent usque in praesens eodem die macedam quoque cepit iosue et percussit in ore gladii regemque illius interfecit et omnes habitatores eius non dimisit in ea saltim parvas reliquias fecitque regi maceda sicut fecerat regi hiericho transivit cum omni israhel de maceda in lebna et pugnabat contra eam quam tradidit dominus cum rege suo in manu israhel percusseruntque urbem in ore gladii et omnes habitatores eius non dimiserunt in ea ullas reliquias feceruntque regi lebna sicut fecerant regi hiericho de lebna transivit in lachis et exercitu per gyrum disposito obpugnabat eam tradiditque dominus lachis in

manu israhel et cepit eam die altero atque percussit in ore gladii omnemque animam quae fuerat in ea sicut fecerat lebna eo tempore ascendit hiram rex gazer ut auxiliaretur lachis quem percussit iosue cum omni populo eius usque ad internicionem transivitque de lachis in eglon et circumdedit atque expugnavit eam eadem die percussitque in ore gladii omnes animas quae erant in ea iuxta omnia quae fecerat lachis ascendit quoque cum omni israhele de eglon in hebron et pugnavit contra eam cepitque et percussit in ore gladii regem quoque eius et omnia oppida regionis illius universasque animas quae in ea fuerant commoratae non reliquit in ea ullas reliquias sicut fecerat eglon sicut fecit et hebron cuncta quae in ea reperit consumens gladio inde reversus in dabir cepit eam atque vastavit regem quoque eius et omnia per circuitum oppida percussit in ore gladii non dimisit in ea ullas reliquias sicut fecerat hebron et lebna et regibus earum sic fecit dabir et regi illius percussit itaque iosue omnem terram montanam et meridianam atque campestem et asedoth cum regibus suis non dimisit in ea ullas reliquias sed omne quod spirare poterat interfecit sicut praeceperat ei dominus deus israhel a cadesbarne usque gazam omnem terram gosen usque gabaon universos reges et regiones eorum uno cepit impetu atque vastavit dominus enim deus israhel pugnabat pro eo reversusque est cum omni israhele ad locum castrorum in galgala

11

quae cum audisset iabin rex asor misit ad iobab regem madon et ad regem someron atque ad regem acsaph ad reges quoque aquilonis qui habitabant in montanis et in planitie contra meridiem cheneroth in campestribus quoque et in regionibus dor iuxta mare chananeumque ab oriente et occidente et amorreum atque hettheum ac ferezeum et iebuseum in montanis eveum quoque qui habitabat ad radices hermon in terra masphe egressique sunt omnes cum turmis suis populus multus nimis sicut harena quae est in litore maris equi quoque et currus immensae multitudinis conveneruntque omnes reges isti in unum ad aquas merom ut pugnarent contra israhel dixitque dominus ad iosue ne timeas eos cras enim hac eadem hora ego tradam omnes istos vulnerandos in conspectu israhel equos eorum subnervabis et currus igne combures venitque iosue et omnis exercitus cum eo adversum illos ad aquas merom subito et irruerunt super eos tradiditque illos dominus in manu israhel qui percusserunt eos et persecuti sunt usque ad sidonem magnam et aquas maserefoth campumque masphe qui est ad orientalem illius partem ita percussit omnes ut nullas dimitteret ex eis reliquias fecit sicut praeceperat ei dominus equos eorum subnervavit currusque combusit reversusque statim cepit asor et regem eius percussit gladio asor enim antiquitus inter omnia regna haec principatum tenebat percussitque omnes animas quae ibidem morabantur non dimisit in ea ullas reliquias sed usque ad internicionem universa vastavit ipsamque urbem permisit incendio et omnes per circuitum civitates regesque earum cepit percussit atque delevit sicut praeceperat ei moyses fa-

mulus domini absque urbibus quae erant in collibus et in tumulis sitae ceteras succendit israhel unam tantum asor munitissimam flamma consumpsit omnemque praedam istarum urbium ac iumenta dividerunt sibi filii israhel cunctis hominibus interfectis sicut praeceperat dominus mosi servo suo ita praecepit moyses iosue et ille universa conplevit non praeferiit de universis mandatis ne unum quidem verbum quod iusserat dominus mosi cepit itaque iosue omnem terram montanam et meridianam terramque gosen et planitiem et occidentalem plagam montemque israhel et campestria eius et partem montis quae ascendit seir usque baalgad per planitiem libani subter montem hermon omnes reges eorum cepit percussit occidit multo tempore pugnavit iosue contra reges istos non fuit civitas quae se non traderet filiis israhel praeter eveum qui habitabat in gabaon omnes bellando cepit domini enim sententiae fuerat ut indurarentur corda eorum et pugnarent contra israhel et caderent et non mererentur ullam clementiam ac perirent sicut praeceperat dominus mosi in tempore illo venit iosue et interfecit enacim de montanis hebron et dabir et anab et de omni monte iuda et israhel urbesque eorum delevit non reliquit ulum de stirpe enacim in terra filiorum israhel absque civitatibus gaza et geth et azoto in quibus solis relictis sunt cepit ergo iosue omnem terram sicut locutus est dominus ad moysen et tradidit eam in possessionem filiis israhel secundum partes et tribus suas quievitque terra a proeliis

12

hii sunt reges quos percusserunt filii israhel et possederunt terram eorum trans iordanem ad solis ortum a torrente arnon usque ad montem hermon et omnem orientalem plagam quae respicit solitudinem seon rex amorreorum qui habitavit in esebon dominatus est ab aroer quae sita est super ripam torrentis arnon et mediae partis in valle dimidiiue galaad usque ad torrentem iaboc qui est terminus filiorum ammon et a solitudine usque ad mare cheneroth contra orientem et usque ad mare deserti quod est mare salissimum ad orientalem plagam per viam quae ducit bethesimoth et ab australi parte quae subiacent asedothphasga terminus og regis basan de reliquiis rafaim qui habitavit in astharoth et in edrain et dominatus est in monte hermon et in salacha atque in universa basan usque ad terminos gesuri et machathi et dimidia partis galaad terminos seon regis esebon moyses famulus domini et filii israhel percusserunt eos tradiditque terram eorum moyses in possessionem rubenitis et gadditis et dimidia tribui manasse hii sunt reges terrae quos percussit iosue et filii israhel trans iordanem ad occidentalem plagam a baalgad in campo libani usque ad montem cuius pars ascendit in seir tradiditque eam iosue in possessionem tribubus israhel singulis partes suas tam in montanis quam in planis atque campestribus in aseroth et solitudine ac meridie hettheus fuit et amorreus chaneanus et ferzeus eveus et iebuseus rex hiericho unus rex ahi quae est ex latere bethel unus rex hierusalem unus rex hebron unus rex hierimoth unus rex lachis unus rex

eglon unus rex gazer unus rex dabir unus rex gader unus rex herma unus rex hered unus rex lebna unus rex odollam unus rex maceda unus rex bethel unus rex thaffua unus rex afer unus rex afec unus rex saron unus rex madon unus rex asor unus rex someron unus rex acsaph unus rex thenach unus rex mageddo unus rex cades unus rex iachanaem chermeli unus rex dor et provinciae dor unus rex gentium galgal unus rex thersa unus omnes reges triginta et unus

13

iosue senex provectaque aetatis erat et dixit dominus ad eum senuisti et longevus es terraque latissima derelicta est quae necdum est sorte divisa omnis videlicet galilea philisthim et universa gesuri a fluvio turbido qui irrigat aegyptum usque ad terminos accaron contra aquilonem terra chanaan quae in quinque regulos philisthim dividitur gazeos azotios ascalonitas gettheos et accaronitas ad meridiem vero sunt evei omnis terra chanaan et maara sidoniorum usque afeca et terminos amorrei eiusque confinia libani quoque regio contra orientem a baalgad sub monte hermon donec ingrediariis emath omnium qui habitant in monte a libano usque ad aquas masrefoth universisque sidonii ego sum qui delebo eos a facie filiorum israhel veniat ergo in parte hereditatis israhel sicut praecepi tibi et nunc divide terram in possessionem novem tribubus et dimidia tribui manasse cum qua ruben et gad possederunt terram quam tradidit eis moyses famulus domini trans fluenta iordanis ad orientalem plagam ab aroer quae sita est in ripa torrentis arnon et in vallis media universaque campestria medaba usque dibon et cunctas civitates seon regis amorrei qui regnavit in esebon usque ad terminos filiorum ammon et galaad ac terminum gesuri et machathi omnemque montem hermon et universam basan usque saleca omne regnum og in basan qui regnavit in astharoth et edrain ipse fuit de reliquiis rafaim percussitque eos moyses atque delevit nolueruntque disperdere filii israhel gesuri et machathi et habitaverunt in medio israhel usque in praesentem diem tribui autem levi non dedit possessionem sed sacrificia et victimae domini dei israhel ipsa est eius hereditas sicut locutus est illi dedit ergo moyses possessionem tribui filiorum ruben iuxta cognationes suas fuitque terminus eorum ab aroer quae sita est in ripa torrentis arnon et in valle eiusdem torrentis media universam planitiem quae ducit medaba et esebon cunctosque viculos earum qui sunt in campestribus dibon quoque et bamothbaal et oppidum baalmaon iessa et cedmoth et mepheeth carithaim et sebama et sarathasar in monte convallis bethphear et asedothphasga et bethaisimoth omnes urbes campestris universaque regna seon regis amorrei qui regnavit in esebon quem percussit moyses cum principibus madian eveum et recem et sur et ur et rabee duces seon habitatores terrae et balaam filium beor arilolum occiderunt filii israhel gladio cum ceteris interfectis factusque est terminus filiorum ruben iordanis fluvius haec est possessio rubenitarum per cognationes suas urbium et viculorum deditque moyses

tribui gad et filiis eius per cognationes suas possessionem cuius haec divisio est terminus iazer et omnes civitates galaad dimidiamque partem terrae filiorum ammon usque ad aroer quae est contra rabba et ab esebon usque ramoth masphe et batanim et a manaim usque ad terminos dabir in valle quoque betharaam et bethnemra et soccoth et saphon reliquam partem regni seon regis esebon huius quoque iordanis finis est usque ad extremam partem maris chenereth trans iordanem ad orientalem plagam haec est possessio filiorum gad per familias suas civitates et villae earum dedit et dimidia tribui manasse filiisque eius iuxta cognationes suas possessionem cuius hoc principium est a manaim universam basan et cuncta regna og regis basan omnesque vicos air qui sunt in basan sexaginta oppida et dimidiam partem galaad astharoth et edrai urbes regni og in basan filii machir filii manasse dimidia parti filiorum machir iuxta cognationes suas hanc possessionem divisit moyses in campestribus moab trans iordanem contra hiericho ad orientalem plagam tribui autem levi non dedit possessionem quoniam dominus deus israel ipse est possessio eius ut locutus est illi

14

hoc est quod possederunt filii israel in terra chanaan quam dederunt eis eleazar sacerdos et iosue filius nun et principes familiarum per tribus israel sorte omnia dividentes sicut praeceperat dominus in manu mosi novem tribubus et dimidia tribui duabus enim tribubus et dimidia dederat moyses trans iordanem possessionem absque levitis qui nihil terrae acceperunt inter fratres suos sed in eorum successerant locum filii ioseph in duas divisi tribus manasse et ephraim nec acceperunt levitae aliam in terra partem nisi urbes ad habitandum et suburbana earum ad alenda iumenta et pecora sua sicut praecepit dominus mosi ita fecerunt filii israel et diviserunt terram accesserunt itaque filii iuda ad iosue in galgala locutusque est ad eum chaleb filius iepphonne cenezus nosti quid locutus sit dominus ad mosen hominem dei de me et te in cadesbarne quadraginta annorum eram quando me misit moyses famulus domini de cadesbarne ut considerarem terram nuntiavique ei quod mihi verum videbatur fratres autem mei qui ascenderant mecum dissolverunt cor populi et nihilominus ego secutus sum dominum deum meum iuravitque moyses in die illo dicens terram quam calcavit pes tuus erit possessio tua et filiorum tuorum in aeternum quia secutus es dominum deum meum concessit ergo dominus vitam mihi sicut pollicitus est usque in praesentem diem quadraginta et quinque anni sunt ex quo locutus est dominus verbum istud ad mosen quando ambulabat israel per solitudinem hodie octoginta quinque annorum sum sic valens ut eo valebam tempore quando ad explorandum missus sum illius in me temporis fortitudo usque hodie perseverat tam ad bellandum quam ad gradiendum da ergo mihi montem istum quem pollicitus est dominus te quoque audiente in quo enacim sunt et urbes magnae atque munitae si forte sit dominus mecum et potuero delere eos sicut promisit mihi benedixitque

ei iosue et tradidit hebron in possessionem atque ex eo fuit hebron chaleb filio iepphonne cenezus usque in praesentem diem quia secutus est dominum deum israel nomen hebron antea vocabatur cariattharbe adam maximus ibi inter enacim situs est et terra cessavit a proeliis

15

igitur sors filiorum iudae per cognationes suas ista fuit a termino edom desertum sin contra meridiem et usque ad extremam partem australis plagae initium eius a summitate maris salissimi et a lingua eius quae respicit meridiem egrediturque contra ascensum scorpionis et pertransit in sina ascenditque in cadesbarne et pervenit in esrom ascendens addara et curiucmens caricaa atque inde pertransiens in asemona et perveniens ad torrentem aegypti eruntque termini eius mare magnum hic erit finis meridianae plagae ab oriente vero erit initium mare salissimum usque ad extrema iordanis et ea quae respiciunt aquilonem a lingua maris usque ad eundem iordanem fluvium ascenditque terminus in bethagla et transit ab aquilone in betharaba ascendens ad lapidem boem filii ruben et tendens usque ad terminos debere de valle achor contra aquilonem respiciens galgala quae est ex adverso ascensionis adommim ab australi parte torrentis transitque aquas quae vocantur fons solis et erunt exitus eius ad fontem rogel ascenditque per convallem filii ennom ex latere iebusei ad meridiem haec est hierusalem et inde se erigens ad verticem montis qui est contra gehennom ad occidentem in summitate vallis rafaim contra aquilonem pertransitque a vertice montis usque ad fontem aquae nepthoa et pervenit usque ad vicos montis ephron inclinaturque in bala quae est cariattharim id est urbs silvarum et circuit de bala contra occidentem usque ad montem seir transitque iuxta latus montis iarim ad aquilonem in cheslon et descendit in bethsames transitque in thamna et pervenit contra aquilonem partis accaron ex latere inclinaturque sechrona et transit montem baala pervenitque in iebnehel et maris magni contra occidentem fine concluditur hii sunt termini filiorum iuda per circuitum in cognationibus suis chaleb vero filio iepphonne dedit partem in medio filiorum iuda sicut praeceperat ei dominus cariattharbe patris enach ipsa est hebron delevitque ex ea chaleb tres filios enach sesai et ahiman et tholmai de stirpe enach atque inde descendens venit ad habitatores dabir quae prius vocabatur cariatthsepher id est civitas litterarum dixitque chaleb qui percusserit cariatthsepher et ceperit eam dabo illi axam filiam meam uxorem cepitque eam othonihei filius cenez frater chaleb iunior deditque ei axam filiam suam uxorem quae cum pergerent simul suasit viro ut peteret a patre suo agrum suspiravitque ut sedebat in asino cui chaleb quid habes inquit at illa respondit da mihi benedictionem terram australem et ardentem dedisti mihi iunge et inrigum dedit itaque ei chaleb inrigum superius et inferius haec est possessio tribus filiorum iuda per cognationes suas erantque civitates ab extremis partibus filiorum iuda iuxta terminos edom a meridie cabsehel et eder et

iagur et cina et dimona adeda et cedes et asor iethnan zif et thelem baloth et asor nova et cariothesrom haec est asor aman same et molada et asergadda et asemon bethfeleth et asersual et bersabee et baziothia bala et hiim esem et heltholad exil et harma siceleg et medemena et sennena lebaoth et selim et aenremmon omnes civitates viginti novem et villae earum in campestribus vero esthaul et saraa et asena et azanoe et aengannim thaffua et aenaim et hierimoth adulam soccho et azeca et saraim adithaim et gederah et giderothaim urbes quattuordecim et villae earum sanan et adesa et magdalgad delean et mesfa et iecthel lachis et bascath et aglon thebbon et lehemas et chethlis et gideroth bethdagon et neema et maceda civitates sedecim et villae earum labana et aether et asan ieptha et esna et nesib ceila et achzib et maresa civitates novem et villae earum accaron cum vicis et villulis suis ab accaron usque ad mare omnia quae vergunt ad azotum et viculos eius azotus cum vicis et villulis suis gaza cum viculis et villulis suis usque ad torrentem aegypti mare magnum terminus eius et in monte samir et iether et soccho et edenna cariathsenna haec est dabit anab et isthemo et anim gosen et olon et gilo civitates undecim et villae earum arab et roma et esaan ianum et bethafua et afeca ammatha et cariaharbe haec est hebron et sior civitates novem et villae earum maon et chermel et zif et iotae iezrehel et iucadam et zanoe accaim gebaa et thamna civitates decem et villae earum alul et bethsur et gedor mareth et bethanoth et elthechen civitates sex et villae earum cariathbaal haec est cariathiarim urbs silvarum et arebba civitates duae et villae earum in deserto betharaba meddin et schacha anepsan et civitas salis et engaddi civitates sex et villae earum iebuseum autem habitatorem hierusalem non potuerunt filii iuda delere habitavitque iebuseus cum filiis iuda in hierusalem usque in praesentem diem

16

cecidit quoque sors filiorum ioseph ab iordane contra hiericho et aquas eius ab oriente solitudo quae ascendit de hiericho ad montana bethel et egreditur de bethel luzam transitque terminum archiatharoth et descendit ad occidentem iuxta terminum ieflethi usque ad terminos bethoron inferioris et gazer finitunturque regiones eius mari magno possederuntque filii ioseph manasse et ephraim et factus est terminus filiorum ephraim per cognationes suas et possessio eorum contra orientem atharothhaddar usque bethoron superiorem egrediunturque confinia in mare machmethath vero aquilonem respicit et circuit terminus contra orientem in thanathselo et pertransit ab oriente ianoe descenditque de ianoe in atharoth et noaratha et pervenit in hiericho et egreditur ad iordanem de taffua pertransitque contra mare in valle harundineti suntque egressus eius in mare salsissimum haec est possessio tribus filiorum ephraim per familias suas urbesque quae separatae sunt filiis ephraim in medio possessionis filiorum manasse et villae earum et non interfecerunt filii ephraim chananeum qui habitabat in gazer habitavitque chananeus in medio ephraim usque in diem hanc tributarius

cecidit autem sors tribui manasse ipse est enim primogenitus ioseph machir primogenito manasse patri galaad qui fuit vir pugnator habuitque possessionem galaad et basan et reliquis filiorum manasse iuxta familias suas filiis abiezer et filiis elech et filiis esrihel et filiis sechem et filiis epher et filiis semida isti sunt filii manasse filii ioseph mares per cognationes suas salphaad vero filio epher filii galaad filii machir filii manasse non erant filii sed solae filiae quarum ista sunt nomina maala et noa eglā et melcha et thersa veneruntque in conspectu eleazari sacerdotis et iosue filii nun et principum dicentes dominus praecepit per manum mosi ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum deditque eis iuxta imperium domini possessionem in medio fratrum patris earum et ceciderunt funiculi manasse decem absque terra galaad et basan trans iordanem filiae enim manasse possederunt hereditatem in medio filiorum eius terra autem galaad cecidit in sortem filiorum manasse qui reliqui erant fuitque terminus manasse ab aser machmathath quae respicit sychem et egreditur ad dextram iuxta habitatores fontis taffuae etenim in sorte manasse ceciderat terra taffuae quae est iuxta terminos manasse filiorum ephraim descenditque terminus vallis harundineti in meridiem torrentis civitatum ephraim quae in medio sunt urbium manasse terminus manasse ab aquilone torrentis et exitus eius pergit ad mare ita ut ab austro sit possessio ephraim et ab aquilone manasse et utramque claudat mare et coniungantur sibi in tribu aser ab aquilone et in tribu isachar ab oriente fuitque hereditas manasse in isachar et in aser bethsan et viculi eius et ieblaam cum villulis suis et habitatores dor cum oppidis suis habitatores quoque hendor cum villulis suis similiterque habitatores thanach cum villulis suis et habitatores mageddo cum viculis suis et tertia pars urbis nofeth nec potuerunt filii manasse habere subvertere civitates sed coepit chananeus habitare in terra ista postquam autem convalescerunt filii israhel subiecerunt chananeos et fecerunt sibi tributarios nec interfecerunt eos locuturque terminus filii ioseph ad iosue atque dixerunt quia dedisti mihi possessionem sortis et funiculi unius cum sim tantae multitudinis et benedixerit mihi dominus ad quos iosue ait si populus multus es ascende in silvam et succide tibi spatia in terra ferezei et rafaim quia angusta est tibi possessio montis ephraim cui responderunt filii ioseph non poterimus ad montana conscendere cum ferreis curribus utantur chananei qui habitant in terra campestri in qua sitae sunt bethsan cum viculis suis et iezrahel mediam possidens vallem dixitque iosue ad domum ioseph ephraim et manasse populus multus es et magnae fortitudinis non habebis sortem unam sed transibis ad montem et succides tibi atque purgabis ad habitandum spatia et poteris ultra procedere cum subverteris chananeum quem dicis ferreos habere currus et esse fortissimum

congregatique sunt omnes filii israhel in silo ibique fixerunt tabernaculum testimonii et fuit eis terra subiecta remanserant autem filiorum israhel septem tribus quae necdum acceperant possessiones suas ad quos iosue ait usquequo marcetis ignavia et non intratis ad possidendam terram quam dominus deus patrum vestrorum dedit vobis eligite de singulis tribubus ternos viros ut mittam eos et pergant atque circumstant terram et describant eam iuxta numerum uniuscuiusque multitudinis referantque ad me quod descriperint dividite vobis terram in septem partes iudas sit in terminis suis ab australi plaga et domus ioseph ab aquilone mediam inter hos terram in septem partes describe et huc venietis ad me ut coram domino deo vestro mittam vobis hic sortem quia non est inter vos pars levitarum sed sacerdotium domini est eorum hereditas gad autem et ruben et dimidia tribus manasse iam acceperant possessiones suas trans iordanem ad orientalem plagam quas dedit eis moyses famulus domini cumque surrexissent viri ut pergerent ad describendam terram praecepit eis iosue dicens circuite terram et describe eam ac revertimini ad me ut hic coram domino deo in silo mittam vobis sortem itaque perrexerunt et lustrantes eam in septem partes diviserunt scribes in volumine reversive sunt ad iosue in castra silo qui misit sortes coram domino in silo dividitque terram filiis israhel in septem partes et ascendit sors prima filiorum beniamin per familias suas ut possiderent terram inter filios iuda et filios ioseph fuitque terminus eorum contra aquilonem ab iordane pergens iuxta latus hiericho septentrionalis plagae et inde contra occidentem ad montana conscendens et perveniens in solitudinem bethaven atque pertransiens iuxta luzam ad meridiem ipsa est bethel descenditque in atharothaddar in montem qui est ad meridiem bethoron inferioris et inclinatur circumiens contra mare a meridie montis qui respicit bethoron contra africanum suntuque exitus eius in cariathbaal quae vocatur et cariathiarim urbem filiorum iuda haec est plaga contra mare et occidentem a meridie autem ex parte cariathiarim egreditur terminus contra mare et pervenit usque ad fontem aquarum nepthoa descenditque in partem montis qui respicit vallem filiorum ennom et est contra septentrionalem plagam in extrema parte vallis rafaim descenditque gehennom id est vallis ennom iuxta latus iebusei ad austrum et pervenit ad fontem rogel transiens ad aquilonem et egrediens ad aensem id est fontem solis et pertransit usque ad tumulos qui sunt e regione ascensus adommim descenditque ad abenboen id est lapidem boen filii ruben et pertransit ex latere aquilonis ad campestria descenditque in planitiem et praetergreditur contra aquilonem bethagla suntuque exitus eius contra linguam maris salsissimi ab aquilone in fine iordanis ad australem plagam qui est terminus illius ab oriente haec est possessio filiorum beniamin per terminos suos in circuitu et familias singulas fueruntque civitates eius hiericho et bethagla et vallis casis betharaba et semaraim et bethel avim et affara et ofra villa emona et ofni et gabee civitates duodecim et vil-

lae earum gabaon et rama et beroth et mesfe cafera et ammosa et recem iarafel et tharala et sela eleph et iebus quae est hierusalem gabaath et cariath civitates quattuordecim et villae earum haec est possessio filiorum beniamin iuxta familias suas

19

et egressa est sors secunda filiorum symeon per cognationes suas fuitque hereditas eorum in medio possessionis filiorum iuda bersabee et sabee et molada et asersual bala et asem et heltholath bethul arma et seceleg et bethmarchaboth asersusa et bethlebaath et saroen civitates tredecim et villae earum ahin et remmon et athar et asan civitates quattuor et villae earum omnes viculi per circuitum urbium istarum usque ad balaath berrameth contra australem plagam haec est hereditas filiorum symeon iuxta cognationes suas in funiculo et possessione filiorum iuda quia maior erat et idcirco possederunt filii symeon in medio hereditatis eorum cecidit quoque sors tertia filiorum zabulon per cognationes suas et factus est terminus possessionis eorum usque sarith ascendetque de mari et medala ac pervenit in debbaseth usque ad torrentem qui est contra icecnam et revertitur de sarith contra orientem in fines ceseleththabor et egreditur ad dabereth ascenditque contra iafie et inde pertransit ad orientalem plagam getthefer ethacasin et egreditur in remmon amphar et noa et circuit ad aquilonem et nathon suntuque egressus eius vallis iepthahel et catheth et nehala et semron et iedala et bethleem civitates duodecim et villae earum haec est hereditas tribus filiorum zabulon per cognationes suas urbes et viculi earum isachar egressa est sors quarta per cognationes suas fuitque eius hereditas hiezrahel et chasaloth et sunem et afaraim seon et anaarath et rabbith et cesion abes et rameth et engannim et enadda et bethfeses et pervenit terminus usque thabor et seesima et bethsemes eruntque exitus eius iordanes civitates sedecim et villae earum haec est possessio filiorum isachar per cognationes suas urbes et viculi earum cecidit sors quinta tribui filiorum aser per cognationes suas fuitque terminus eorum alchath et oali et beten et axab elmelech et amaad et messal et pervenit usque ad carmelum maris et siorlabanath ac revertitur contra orientem bethdagon et pertransit usque zabulon et vallem iepthahel contra aquilonem in bethemech et neihel egrediturque ad levam chabul et achrar et roob et amon et canae usque ad sidonem magnam revertiturque in orma usque ad civitatem munitissimam tyrum et usque osa eruntque exitus eius in mare de funiculo acziba et amma et afec et roob civitates viginti duae et villae earum haec est possessio filiorum aser per cognationes suas urbes et viculi earum filiorum nephtalim sexta pars cecidit per familias suas et coepit terminus de heleb et helon in sananim et adami quae est neceb et iebnahel usque lecum et egressus eorum usque ad iordanem revertiturque terminus contra occidentem in aznoththabor atque inde egreditur in uoca et pertransit in zabulon contra meridiem et in aser contra occidentem et in iuda ad iordanem contra ortum solis civitates munitissimae aseddim ser et ammath et rec-

chath chenereth et edema et arama asor et cedes et edrai nasor et ieron et magdalel horem et bethanath et bethemes civitates decem et novem et villae earum haec est possessio tribus filiorum nepthali per cognationes suas urbes et vuculi earum tribui filiorum dan per familias suas egressa est sors septima et fuit terminus possessionis eius saraa et esthaol et ahirsemes id est civitas solis selebin et ahialon et iethela helon et themna et acron helthecen et gebthon et baalath iud et benebarach et gethremmon aquae hiercon et arecon cum termino qui respicit ioppen et ipso fine concluditur ascenderuntque filii dan et pugnaverunt contra lesem ceperuntque eam et percusserunt in ore gladii ac possederunt et habitaverunt in ea vocantes nomen eius lesemdan ex nomine dan patris sui haec est possessio tribus filiorum dan per cognationes suas urbes et vuculi earum cumque conplesset terram sorte dividere singulis per tribus suas dederunt filii israhel possessionem iosue filio nun in medio sui iuxta praeceptum domini urbem quam postulavit thamnathseraa in monte ephraim et aedificavit civitatem habitavitque in ea hae sunt possessiones quas sorte diviserunt eleazar sacerdos et iosue filius nun et principes familiarum ac tribuum filiorum israhel in silo coram domino ad ostium tabernaculi testimonii partitique sunt terram

20

et locutus est dominus ad iosue dicens loquere filiis israhel et dic eis separate urbes fugitivorum de quibus locutus sum ad vos per manum mosi ut confugiat ad eas quicumque animam percusserit nescius et possit evadere iram proximi qui ultor est sanguinis cum ad unam harum confugerit civitatum stabitque ante portam civitatis et loquetur senioribus urbis illius ea quae se conproben innocentem sique suscipient eum et dabunt ei locum ad habitandum cumque ultor sanguinis eum fuerit persecutus non tradent in manus eius quia ignorans percussit proximum eius nec ante biduum triduumve eius probatur inimicus et habitabit in civitate illa donec stet ante iudicium causam reddens facti sui et moriatur sacerdos magnus qui fuerit in illo tempore tunc revertetur homicida et ingreditur civitatem et domum suam de qua fugerat decreveruntque cedes in galilea montis nepthali et sychem in monte ephraim et cariatharbe ipsa est hebron in monte iuda et trans iordanem contra orientalem plagam hiericho statuerunt bosor quae sita est in campestri solitudine de tribu ruben et ramoth in galaad de tribu gad et gaulon in basan de tribu manasse hae civitates constitutae sunt cunctis filiis israhel et advenis qui habitant inter eos ut fugeret ad eas qui animam nescius percussisset et non moreretur in manu proximi effusum sanguinem vindicare cupientis donec staret ante populum expositurus causam suam

21

accesseruntque principes familiarum levi ad eleazar sacerdotem et iosue filium nun et ad duces cognationum

per singulas tribus filiorum israhel locutique sunt ad eos in silo terrae chanaan atque dixerunt dominus praecepit per manum mosi ut darentur nobis urbes ad habitandum et suburbana earum ad alenda iumenta dederuntque filii israhel de possessionibus suis iuxta imperium domini civitates et suburbana earum egressaque est sors in familiam caath filiorum aaron sacerdotis de tribubus iuda et symeon et beniamin civitates tredecim et reliquis filiorum caath id est levitis qui superflui erant de tribubus ephraim et dan et dimidia tribu manasse civitates decem porro filiis gerson egressa est sors ut acciperent de tribubus isachar et aser et nephtalim dimidiaque tribu manasse in basan civitates numero tredecim et filiis merari per cognationes suas de tribubus ruben et gad et zabulon urbes duodecim dederuntque filii israhel levitis civitates et suburbana earum sicut praecepit dominus per manum mosi singulis sorte tribuentes de tribubus filiorum iuda et symeon dedit iosue civitates quarum ista sunt nomina filiis aaron per familias caath levitici generis prima enim sors illis egressa est cariatharbe patris enach quae vocatur hebron in monte iuda et suburbana eius per circuitum agros vero et villas eius dederat chaleb filio iepphonne ad possidendum dedit ergo filiis aaron sacerdotis hebron confugii civitatem ac suburbana eius et lebnam cum suburbanis suis et iether et isthimon et helon dabir et ahin et iethan et bethsemes cum suburbanis suis civitates novem de tribubus ut dictum est duabus de tribu autem filiorum beniamin gabaon et gabee et anathoth et almon cum suburbanis suis civitates quattuor omnes simul civitates filiorum aaron sacerdotis tredecim cum suburbanis suis reliquis vero per familias filiorum caath levitici generis haec est data possessio de tribu ephraim urbs confugii sychem cum suburbanis suis in monte ephraim et gazer et cebsain et bethoron cum suburbanis suis civitates quattuor de tribu quoque dan elthece et gebbethon et ahialon et gethremmon cum suburbanis suis civitates quattuor porro de dimidia tribu manasse thanach et gethremmon cum suburbanis suis civitates duae omnes civitates decem et suburbana earum datae sunt filiis caath inferioris gradus filiis quoque gerson levitici generis dedit de dimidia tribu manasse confugii civitatem gaulon in basan et bosram cum suburbanis suis civitates duas porro de tribu isachar cesion et dabereth et iaramoth et engannim cum suburbanis suis civitates quattuor de tribu autem aser masal et abdon et elacoth et roob cum suburbanis suis civitates quattuor de tribu quoque nepthali civitatem confugii cedus in galilea et ammothdor et charthan cum suburbanis suis civitates tres omnes urbes familiarum gerson tredecim cum suburbanis suis filiis autem merari levitis inferioris gradus per familias suas data est de tribu zabulon iechenam et chartha et damna et nalol civitates quattuor cum suburbanis suis de tribu quoque ruben ciuitates confugii bosor in solitudine et cedson et misor et ocho ciuitates quattuor cum suburbanis suis et de tribu gad civitates confugii ramoth in galaad et manaim et esebon et iazer civitates quattuor cum suburbanis suis omnes urbes filiorum merari per familias et cognationes suas duodecim itaque universae civitates levitarum in medio possessionis

filiorum israhel fuerunt quadraginta octo cum suburbanis suis singulae per familias distributae deditque dominus israheli omnem terram quam traditum se patribus eorum iuraverat et possederunt illam atque habitaverunt in ea dataque est ab eo pax in omnes per circuitum nationes nullusque eis hostium resistere ausus est sed cuncti in eorum dicionem redacti sunt ne unum quidem verbum quod illis praestaturum se esse promiserat irritum fuit sed rebus expleta sunt omnia

22

eodem tempore vocavit iosue rubenitas et gadditas et dimidia tribum manasse dixitque ad eos fecistis omnia quae vobis praecepit moyses famulus domini mihi quoque in omnibus oboedistis nec reliquistis fratres vestros longo tempore usque in praesentem diem custodientes imperium domini dei vestri quia igitur dedit dominus deus vester fratribus vestris quietem ac pacem sicut pollicitus est revertimini et ite in tabernacula vestra et in terram possessionis quam tradidit vobis moyses famulus domini trans iordanem ita dumtaxat ut custodiatis adtente et opere compleatis mandatum et legem quam praecepit vobis moyses servus domini ut diligatis dominum deum vestrum et ambuletis in omnibus viis eius et observetis mandata illius adhereatisque ei ac servatiis in omni corde et in omni anima vestra benedixitque eis iosue et dimisit eos qui reversi sunt in tabernacula sua tribui autem manasse mediae possessionem moyses dederat in basan et idcirco mediae quae superfluit dedit iosue sortem inter ceteros fratres suos trans iordanem ad occidentalem eius plagam cumque dimitteret eos in tabernacula sua et benedixisset illis dixit ad eos in multa substantia atque divitiis revertimini ad sedes vestras cum argento et auro aere ac ferro et veste multiplici dividite praedam hostium cum fratribus vestris reversis sunt et abierunt filii ruben et filii gad et dimidia tribum manasse a filiis israhel de silo quae sita est in chanaan ut intrarent galaad terram possessionis suae quam obtinuerant iuxta imperium domini in manu mosi cumque venissent ad tumulos iordanis in terra chanaan aedificaverunt iuxta iordanem altare infinitae magnitudinis quod cum audissent filii israhel et ad eos certi nuntii detulissent aedificasse filios ruben et gad et dimidia tribum manasse altare in terra chanaan super iordanis tumulos contra filios israhel convenerunt omnes in silo ut ascenderent et dimicaret contra eos et interim miserunt ad illos in terram galaad finees filium eleazar sacerdotem et decem principes cum eo singulos de tribubus singulis qui venerunt ad filios ruben et gad et dimidia tribum manasse in terram galaad dixeruntque ad eos haec mandat omnis populus domini quae est ista transgressio cur reliquistis dominum deum israhel aedificantes altare sacilegum et a cultu illius recedentes an parum vobis est quod peccastis in beelphegor et usque in praesentem diem macula huius scleris in vobis permanet multique de populo corruerunt et nos hodie reliquistis dominum et cras in universum israhel eius ira de-saeviet quod si putatis immundam esse terram pos-

sessionis vestrae transite ad terram in qua tabernaculum domini est et habitate inter nos tantum ut a domino et a nostro consortio non recedatis aedificato altari praeter altare domini dei vestri nonne achan filius zare praeteriit mandatum domini et super omnem populum israhel ira eius incubuit et ille erat unus homo atque utinam solus perisset in scelere suo responderuntque filii ruben et gad et dimidia tribum manasse principibus legationis israhel fortissimus deus dominus fortissimus deus dominus ipse novit et israhel simul intellet si praevicationis animo hoc altare construximus non custodiat nos sed puniat in praesenti et si ea mente fecimus ut holocausta et sacrificium et pacificas victimas super eo inponeremus ipse quaerat et iudicet et non ea magis cogitatione atque tractatu ut diceremus cras dicent filii vestri filiis nostris quid vobis et domino deo israhel terminum posuit dominus inter nos et vos o filii ruben et filii gad iordanem fluvium et idcirco partem non habetis in domino et per hanc occasionem avertent filii vestri filios nostros a timore domini putavimus itaque melius et diximus extruamus nobis altare non in holocausta neque ad victimas offerendas sed in testimonium inter nos et vos et subolem nostram vestramque progeniem ut serviamus domino et iuris nostri sit offerre holocausta et victimas et pacificas hostias et nequaquam dicant cras filii vestri filiis nostris non est vobis pars in domino quod si voluerint dicere respondebunt eis ecce altare domini quod fecerunt patres nostri non in holocausta neque in sacrificium sed in testimonium vestrum ac nostrum absit a nobis hoc scelus ut recedamus a domino et eius vestigia relinquamus extructo altari ad holocausta et sacrificia et victimas offerendas praeter altare domini dei nostri quod extructum est ante tabernaculum eius quibus auditis finees sacerdotes et principes legationis israhel qui erant cum eo placati sunt et verba filiorum ruben et gad et dimidia tribum manasse libentissime susceperunt dixitque finees filius eleazari sacerdos ad eos nunc scimus quod nobiscum sit dominus quoniam alieni estis a praevicatione hac et liberastis filios israhel de manu domini reversusque est cum principibus a filiis ruben et gad de terra galaad finium chanaan ad filios israhel et rettulit eis placitum sermo cunctis audientibus et laudaverunt deum filii israhel et nequaquam ultra dixerunt ut ascenderent contra eos atque pugnarent et delerent terram possessionis eorum vocaveruntque filii ruben et filii gad altare quod extruxerant testimonium nostrum quod dominus ipse sit deus

23

evoluta autem multo tempore postquam pacem dominus dederat israheli subiectis in gyro nationibus universis et iosue iam longoque et persenilis aetatis vocavit iosue omnem israhelem maioresque natu et principes ac duces et magistros dixitque ad eos ego senui et progressioris aetatis sum vosque cernitis omnia quae fecerit dominus deus vester cunctis per circuitum nationibus quomodo pro vobis ipse pugnaverit et nunc quia vobis sorte divisit omnem terram ab orientali parte iordanis usque ad mare mag-

num multaeque adhuc supersunt nationes dominus deus vester disperdet eas et auferet a facie vestra et possidebitis terram sicut vobis pollicitus est tantum confortamini et estote solliciti ut custodiatis cuncta quae scripta sunt in volumine legis mosi et non declinetis ab eis nec ad dextram nec ad sinistram ne postquam intraveritis ad gentes quae inter vos futurae sunt iuretis in nomine deorum earum et servatis eis et adoretis illos sed adhereatis domino deo vestro quod fecistis usque in diem hanc et tunc auferet dominus in conspectu vestro gentes magnas et robustissimas et nullus vobis resistere poterit unus e vobis persequetur hostium mille viros quia dominus deus vester pro vobis ipse pugnabit sicut pollicitus est hoc tantum diligentissime praecavete ut diligatis dominum deum vestrum quod si volueritis gentium harum quae inter vos habitant erroribus adherere et cum eis miscere conubia atque amicitias copulare iam nunc scitote quod dominus deus vester non eas deleat ante faciem vestram sed sint vobis in foveam ac laqueum et offendiculum ex latere vestro et sudes in oculis vestris donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis in ego hodie ingrediar viam universae terrae et toto animo cognoscetis quod de omnibus verbis quae se dominus praestaturum nobis esse pollicitus est unum non praeterierit in cassum sicut ergo implevit opere quod promisit et prospera cuncta venerunt sic adducet super vos quicquid malorum comminatus est donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis eo quod praeterieritis pactum domini dei vestri quod pepigit vobiscum et servieritis diis alienis et adoraveritis eos cito atque velociter consurget in vos furor domini et auferemini de terra hac optima quam tradidit vobis

24

congregavitque iosue omnes tribus israhel in sychem et vocavit maiores natu ac principes et iudices et magistros steteruntque in conspectu domini et ad populum sic locutus est haec dicit dominus deus israhel trans fluvium habitaverunt patres vestri ab initio thare pater abraham et nahor servieruntque diis alienis tui ergo patrem vestrum abraham de mesopotamiae finibus et adduxi eum in terram chanaan multiplicavi semen eius et dedi ei isaac illumque rursum dedi iacob et esau e quibus esau dedi montem seir ad possidendum iacob vero et filii eius descenderunt in aegyptum misique mosen et aaron et percussi aegyptum multis signis atque portentis eduxique vos et patres vestros de aegypto et venistis ad mare persequitque sunt aegyptii patres vestros cum curribus et equitatu usque ad mare rubrum clamaverunt autem ad dominum filii israhel qui posuit tenebras inter vos et aegyptios et adduxit super eos mare et operuit illos viderunt oculi vestri cuncta quae in aegypto fecerim et habitastis in solitudine multo tempore et introduxi vos ad terram amoraei qui habitabat trans iordanem cumque pugnarent contra vos tradidi eos in manus vestras et possedistis terram eorum atque interfecistis illos surrexit autem balac filius sepphor rex moab et pugnavit contra is-

rahelem misitque et vocavit balaam filium beor ut malediceret vobis et ego nolui audire eum sed e contrario per illum benedixi vobis et liberavi vos de manu eius transistisque iordanem et venistis ad hiericho pugnaveruntque contra vos viri civitatis eius amorreus et ferezeus et chaneus et hettheus et gergeseus et eveus et iebuseus et tradidi illos in manus vestras misique ante vos crabrones et eieci eos de locis suis duos reges amorreorum non in gladio et arcu tuo dedique vobis terram in qua non laborastis et urbes quas non aedificastis ut habitaretis in eis vineas et oliveta quae non plantastis nunc ergo timete dominum et servite ei perfecto corde atque verissimo et auferte deos quibus servierunt patres vestri in mesopotamia et in aegypto ac servite domino sin autem malum vobis videtur ut domino serviat is optio vobis datur eligit hodie quod placet cui potissimum servire debeatis utrum diis quibus servierunt patres vestri in mesopotamia an diis amorreorum in quorum terra habitatis ego autem et domus mea serviemus domino responditque populus et ait absit a nobis ut relinquamus dominum et serviamus diis alienis dominus deus noster ipse eduxit nos et patres nostros de terra aegypti de domo servitutis fecitque videntibus nobis signa ingentia et custodivit nos in omni via per quam ambulavimus et in cunctis populis per quos transivimus et eiecit universas gentes amorreum habitatorem terrae quam nos intravimus serviemus igitur domino quia ipse est deus noster dixitque iosue ad populum non poteritis servire domino deus enim sanctus et fortis aemulator est nec ignoscet sceleribus vestris atque peccatis si dimiseritis dominum et servieritis diis alienis convertet se et adfliget vos atque subvertet postquam vobis praestiterit bona dixitque populus ad iosue nequaquam ita ut loqueris erit sed domino serviemus et iosue ad populum testes inquit vos estis quia ipsi elegeritis vobis dominum ut serviat is responderuntque testes nunc ergo ait auferte deos alienos de medio vestrum et inclinate corda vestra ad dominum deum israhel dixitque populus ad iosue domino deo nostro serviemus obediennes praeceptis eius percussit igitur iosue in die illo foedus et proposuit populo praecepta atque iudicia in sychem scripsitque omnia verba haec in volumine legis dei et tulit lapidem pergrandem posuitque eum subter quercum quae erat in sanctuario domini et dixit ad omnem populum in lapis iste erit vobis in testimonium quod audiverit omnia verba domini quae locutus est vobis ne forte postea negare velitis et mentiri domino deo vestro dimisitque populum singulos in possessionem suam et post haec mortuus est iosue filius nun servus domini centum decem annorum sepelieruntque eum in finibus possessionis suae in thamnathasare quae sita est in monte ephraim a septentrionali parte montis gaas servivitque israhel domino cunctis diebus iosue et seniorum qui longo vixerunt tempore post iosue et qui noverant omnia opera domini quae fecerat in israhel ossa quoque ioseph quae tulerant filii israhel de aegypto sepelierunt in sychem in parte agri quem emerat iacob a filiis emmor patris sychem centum novellis ovibus et fuit in possessione filiorum ioseph eleazar quoque filius aaron mortuus

est et sepelierunt eum in gaab finees filii eius quae
data est ei in monte ephraim

post mortem iosue consuluerunt filii israhel dominum dicentes quis ascendet ante nos contra chananeum et erit dux belli dixitque dominus iudas ascendet ecce tradidi terram in manus eius et ait iudas symeoni fratri suo ascende mecum in sorte mea et pugna contra chananeum ut et ego pergam tecum in sorte tua et abiit cum eo symeon ascenditque iudas et tradidit dominus chananeum ac ferezeum in manus eorum et percusserunt in bezec decem milia virorum inveneruntque adonibezec in bezec et pugnaverunt contra eum ac percusserunt chananeum et ferezeum fugit autem adonibezec quem secuti comprehenderunt caesis summitatibus manuum eius ac pedum dixitque adonibezec septuaginta reges amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias sicut feci ita reddidit mihi deus adduxeruntque eum in hierusalem et ibi mortuus est obpugnantes ergo filii iuda hierusalem ceperunt eam et percusserunt in ore gladii tradentes cunctam incendio civitatem et postea descendentes pugnaverunt contra chananeum qui habitabat in montanis et ad meridiem et in campestribus pergensque iudas contra chananeum qui habitabat in hebron cui nomen fuit antiquitus cariathtarbe percussit sisai et ahiman et tholmai atque inde profectus abiit ad habitatores dabir cuius nomen vetus erat cariathtsepher id est civitas litterarum dixitque chaleb qui percusserit cariathtsepher et vastaverit eam dabo ei axam filiam meam uxorem cumque cepisset eam othonihel filius cenez frater chaleb minor dedit ei filiam suam coniugem quam pergentem in itinere monuit vir suus ut peteret a patre suo agrum quae cum suspirasset sedens asino dixit ei chaleb quid habes at illa respondit da mihi benedictionem quia terram arentem dedisti mihi da et inriguum aquis dedit ergo ei chaleb inriguum superius et inriguum inferius filii autem cinei cognati mosi ascenderunt de civitate palmarum cum filiis iuda in desertum sortis eius quod est ad meridiem arad et habitaverunt cum eo abiit autem iudas cum symeone fratre suo et percusserunt simul chananeum qui habitabat in sephath et interfecerunt eum vocatumque est nomen urbis horma id est anathema cepitque iudas gazam cum finibus suis et ascalonem atque accaron cum terminis suis fuitque dominus cum iuda et montana possedit nec potuit delere habitatores vallis quia falcatis curribus abundabant dederuntque chaleb hebron sicut dixerat moyses qui delevit ex ea tres filios enach iebuseum autem habitatorem hierusalem non deleverunt filii beniamin habitavitque iebuseus cum filiis beniamin in hierusalem usque in praesentem diem domus quoque ioseph ascendit in bethel fuitque dominus cum eis nam cum obsideret urbem quae prius luz vocabatur viderunt hominem egredientem de civitate dixeruntque ad eum ostende nobis introitum civitatis et faciemus tecum misericordiam qui cum ostendisset eis percusserunt urbem in ore gladii hominem autem illum et omnem cognitionem eius dimiserunt qui dimissus abiit in terram etthim et aedificavit ibi civitatem vocavitque eam luzam quae

ita appellatur usque in praesentem diem manasses quoque non delevit bethsan et thanach cum viculis suis et habitatores dor et ieblaam et mageddo cum viculis suis coepitque chananeus habitare cum eis postquam autem confortatus est israhel fecit eos tributarios et delere noluit ephraim etiam non interfecit chananeum qui habitabat in gazer sed habitavit cum eo zabulon non delevit habitatores cetron et naalon sed habitavit chananeus in medio eius factusque est ei tributarius aser quoque non delevit habitatores achcho et sidonis alab et achazib et alba et afec et roob habitavitque in medio chananei habitatoris illius terrae nec interfecit eum nephthali non delevit habitatores bethsemitae et bethanath et habitavit inter chananeum habitatorem terrae fueruntque ei bethsemitae et bethanitae tributarii artavitque amorreus filios dan in monte nec dedit eis locum ut ad planiora descenderent habitavitque in monte hares quod interpretatur testaceo in ahilon et salabim et adgravata est manus domus ioseph factusque est ei tributarius fuit autem terminus amorrei ab ascensu scorpionis petra et superiora loca

2

ascenditque angelus domini de galgal ad locum flentium et ait eduxi vos de aegypto et introduxi in terram pro qua iuravi patribus vestris et pollicitus sum ut non facerem irritum pactum meum vobiscum in sempiternum ita dumtaxat ut non feriretis foedus cum habitatoribus terrae huius et aras eorum subverteretis et noluitis audire vocem meam cur hoc fecistis quam ob rem nolui delere eos a facie vestra ut habeatis hostes et dii eorum sint vobis in ruinam cumque loqueretur angelus domini verba haec ad omnes filios israhel elevaverunt vocem suam et flevissent et vocatum est nomen loci illius flentium sive lacrimarum immolaveruntque ibi hostias domino dimisit ergo iosue populum et abierunt filii israhel unusquisque in possessionem suam ut obtinerent eam servieruntque domino cunctis diebus eius et seniorum qui longo post eum vixerunt tempore et noverant omnia opera domini quae fecerat cum israhel mortuus est autem iosue filius nun famulus domini centum et decem annorum et sepe lierunt eum in finibus possessionis suae in thamnathasare in monte ephraim a septentrionali plaga montis gaas omnisque illa generatio congregata est ad patres suos et surrexerunt alii qui non noverant dominum et opera quae fecerat cum israhel feceruntque filii israhel malum in conspectu domini et servierunt baalim ac dimiserunt dominum deum patrum suorum qui eduxerat eos de terra aegypti et secuti sunt deos alienos deos quoque populorum qui habitabant in circuitu eorum et adoraverunt eos et ad iracundiam concitaverunt dominum dimittentes eum et servientes baal et asharoth iratusque dominus contra israhel tradidit eos in manibus diripientium qui ceperunt eos et viderunt hostibus qui habitabant per gymrum nec potuerunt resistere adversariis suis sed quocumque pergere voluissent manus domini erat super eos sicut locutus est et iuravit eis

et vehementer adflicti sunt suscitavitque dominus iudices qui liberarent eos de vastantium manibus sed nec illos audire voluerunt fornicantes cum diis alienis et adorantes eos cito deseruerunt viam per quam ingressi fuerant patres eorum et audientes mandata domini omnia fecere contraria cumque dominus iudices suscitaret in diebus eorum flectebatur misericordia et audiebat adflictorum gemitus et liberabat eos de caede vastantium postquam autem mortuus esset iudex revertebantur et multo maiora faciebant quam fecerant patres sui sequentes deos alienos et servientes eis et adorantes illos non dimiserunt ad inventiones suas et viam durissimam per quam ambulare consueverant iratusque est furor domini in israhel et ait quia irritum fecit gens ista pactum meum quod pepigeram cum patribus eorum et vocem meam audire contempsit et ego non delebo gentes quas dimisit iosue et mortuus est ut in ipsis experiri israhel utrum custodiant viam domini et ambulent in ea sicut custodierunt patres eorum an non dimisit ergo dominus omnes has nationes et cito subvertere noluit nec tradidit in manibus iosue

3

hae sunt gentes quas dominus dereliquit ut erudiret in eis israhel et omnes qui non noverant bella chanaan eorum et postea discerent filii eorum certare cum hostibus et habere consuetudinem proeliandi quinque satrapas philistinorum omnemque chanaanem et sidonium atque eveum qui habitabat in monte libano de monte baalhermon usque ad introitum emath dimisitque eos ut in ipsis experiretur israhel utrum audiret mandata domini quae praeceperat patribus eorum per manum mosi an non itaque filii israhel habitaverunt in medio chananei et hetthei et amorrei et ferezei et evei et iebusei et duxerunt uxores filias eorum ipsique filias suas eorum filiis tradiderunt et servierunt diis eorum feceruntque malum in conspectu domini et oblii sunt dei sui servientes baalim et asharoth iratusque dominus contra israhel tradidit eos in manus chusanrasathaim regis mesopotamiae servieruntque ei octo annis et clamaverunt ad dominum qui suscitavit eis salvatorem et liberavit eos othonihel videlicet filium cenez fratrem chaleb minorem fuitque in eo spiritus domini et iudicavit israhel egressusque est ad pugnam et tradidit dominus in manu eius chusanrasathaim regem syriae et oppressit eum quievitque terra quadraginta annis et mortuus est othonihel filius cenez addiderunt autem filii israhel facere malum in conspectu domini qui confortavit adversum eos eglon regem moab quia fecerunt malum in conspectu eius et copulavit ei filios ammon et amalech abique et percussit israhel atque possedit urbem palmarum servieruntque filii israhel eglon regi moab decem et octo annis et postea clamaverunt ad dominum qui suscitavit eis salvatorem vocabulo ahoth filium gera filii iemini qui utraque manu utebatur pro dextera miseruntque filii israhel per illum munera eglon regi moab qui fecit sibi gladium ancipitem habentem in medio capulum longitudinis palmae manus et accinctus est eo subter sagum in dextro femore ob-

tulitque munera eglon regi moab erat autem eglon crassus nimis cumque obtulisset ei munera prosecutus est socios qui cum eo venerant et reversus de galgalis ubi erant idola dixit ad regem verbum secretum habeo ad te o rex et ille imperavit silentium egressisque omnibus qui circa eum erant ingressus est ahoth ad eum sedebat autem in aestivo cenaculo solus dixitque verbum dei habeo ad te qui statim surrexit de throno extenditque ahoth manum sinistram et tulit sicam de dextro femore suo infixitque eam in ventre eius tam valide ut capulus ferrum sequeretur in vulnere ac pinguis adipe stringeretur nec eduxit gladium sed ita ut percusserat reliquit in corpore statimque per secreta naturae alvi stercora proruperunt ahoth autem clausis diligentissime ostiis cenaculi et obfirmatis sera per posticam egressus est servique regis ingressi viderunt clausas fores cenaculi atque dixerunt forsitan purgat alvum in aestivo cubiculo expectantesque diu donec erubescerent et videntes quod nullus aperiret tulerunt clavem et aperientes invenerunt dominum suum iacentem in terra mortuum ahoth autem dum illi turbarentur effugit et pertransiit locum idolorum unde reversus fuerat venitque in seirath et statim insonuit bucina in monte ephraim descenderuntque cum eo filii israhel ipso in fronte gradiente qui dixit ad eos sequimini me tradidit enim dominus inimicos nostros moabitas in manus nostras descenderuntque post eum et occupaverunt vada iordanis quae transmittunt in moab et non dimiserunt transire quemquam sed percusserunt moabitas in tempore illo circiter decem milia omnes robustos et fortes viros nullus eorum evadere potuit humiliatusque est moab die illo sub manu israhel et quievit terra octoginta annis post hunc fuit samgar filius anath qui percussit de philisthim sescentos viros vomere et ipse quoque defendit israhel

4

addideruntque filii israhel facere malum in conspectu domini post mortem ahoth et tradidit illos dominus in manu iabin regis chanaan qui regnavit in asor habuitque ducem exercitus sui nomine sisaram ipse autem habitabat in aroseth gentium clamaveruntque filii israhel ad dominum nongentos enim habebat falcatos currus et per viginti annos vehementer oppresserat eos erat autem debbora prophetis uxor lapidoth quae iudicabat populum in illo tempore et sedebat sub palma quae nomine illius vocabatur inter rama et bethel in monte ephraim ascendebantque ad eam filii israhel in omne iudicium quae misit et vocavit barac filium abinoem de cedus nephtalim dixitque ad eum praecepi tibi dominus deus israhel vade et duc exercitum in montem thabor tollesque tecum decem milia pugnatorum de filiis nephtalim et de filiis zabulon ego autem ducam ad te in loco torrentis cison sisaram principem exercitus iabin et currus eius atque omnem multitudinem et tradam eos in manu tua dixitque ad eam barac si venis mecum vadam si nolueris venire non pergam quae dixit ad eum ibo quidem tecum sed in hac vice tibi victoria non reputabitur quia in manu mulieris tradetur sisara surrexit itaque debbora et perrexit cum barac in cedus

qui accitis zabulon et nephthaim ascendit cum decem milibus pugnatorum habens debboram in comitatu suo aber autem cineus recesserat quondam a ceteris cineis fratribus suis filiis obab cognati mosi et tetenderat tabernacula usque ad vallem quae vocatur sennim et erat iuxta cedus nuntiationumque est sisarae quod ascendisset barac filius abinoem in montem thabor et congregavit nongentos falcatos currus omnemque exercitum de aroseth gentium ad torrentem cison dixitque debbora ad barac surge haec est enim dies in qua tradidit dominus sisaram in manus tuas en ipse ductor est tuus descendit itaque barac de monte thabor et decem milia pugnatorum cum eo perterritumque dominus sisaram et omnes currus eius universamque multitudinem in ore gladii ad conspectum barac in tantum ut sisara de curru desiliens pedibus fugeret et barac persequeretur fugientes currus et exercitum usque ad aroseth gentium et omnis hostium multitudo usque ad internicionem caderet sisara autem fugiens pervenit ad tentorium iahel uxoris aber cinei erat enim pax inter iabin regem asor et domum asor aber cinei egressa igitur iahel in occursum sisarae dixit ad eum intra ad me domine mi intra ne timeas qui ingressus tabernaculum eius et operatus ab ea pallio dixit ad eam da mihi obsecro paululum aquae quia valde sitio quae aperuit utrum lactis et dedit ei bibere et operuit illum dixitque sisara ad eam sta ante ostium tabernaculi et cum venerit aliquis interrogans te et dicens numquid hic est aliquis respondens nullus est tulit itaque iahel uxor aber clavum tabernaculi adsumens pariter malleum et ingressa abscondite et cum silentio posuit supra tempus capitis eius clavum percussumque malleo defixit in cerebrum usque ad terram qui soporem morti socians defecit et mortuus est et ecce barac sequens sisaram veniebat egressaque iahel in occursum eius dixit ei veni et ostendam tibi virum quem quaeris qui cum intrasset ad eam vidit sisaram iacentem mortuum et clavum infixum in tempore eius humiliavit ergo deus in die illo iabin regem chanaan coram filiis israel qui crescebant cotidie et forti manu opprimebant iabin regem chanaan donec delerent eum

5

cecineruntque debbora et barac filius abinoem in die illo dicentes qui sponte obtulistis de israel animas vestras ad periculum benedicite domino audite reges percipite auribus principes ego sum ego sum quae domino canam psallam domino deo israel domine cum exires de seir et transires per regiones edom terra mota est caelique ac nubes stillaverunt aquis montes fluxerunt a facie domini et sinai a facie domini dei israel in diebus samgar filii anath in diebus iahel quieverunt semitae et qui ingrediebantur per eas ambulaverunt per calles devios cessaverunt fortes in israel et quieverunt donec surgeret debbora surgeret mater in israel nova bella elegit dominus et portas hostium ipse subvertit clypeus et hasta si apparuerint in quadraginta milibus israel cor meum diligit principes israel qui propria voluntate obtulistis vos discrimini benedicite domino qui ascenditis super nitentes asinos et sedetis in iudicio et am-

bulatis in via loquimini ubi conlisi sunt currus et hostium est suffocatus exercitus ibi narrentur iustitiae domini et clementia in fortes israel tunc descendit populus domini ad portas et obtinuit principatum surge surge debbora surge surge et loquere canticum surge barac et apprehende captivos tuos fili abinoem salvatae sunt reliquiae populi dominus in fortibus dimicavit ex ephraim delevit eos in amalech et post eum ex beniamin in populos tuos o amalech de machir principes descenderunt et de zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum duces isachar fuere cum debbora et barac vestigia sunt secuti qui quasi in praeceps ac baratrum se discrimini dedit diviso contra se ruben magnanimatorum repperta contentio est quare habitas inter duos terminos ut audias sibilos gregum diviso contra se ruben magnanimatorum repperta contentio est galaad trans iordanem quiescebat et dan vacabat navibus aser habitabat in litore maris et in portibus morabatur zabulon vero et nephthaim obtulerunt animas suas morti in regione merome venerunt reges et pugnaverunt pugnaverunt reges chanaan in thanach iuxta aquas mageddo et tamen nihil tulere praedantes de caelo dimicatum est contra eos stellae manentes in ordine et cursu suo adversum sisaram pugnaverunt torrens cison traxit cadavera eorum torrens cadumim torrens cison conculca anima mea robustos ungulae equorum ceciderunt fugientibus impetu et per praeceps ruentibus fortissimis hostium maledicite terrae meroz dixit angelus domini maledicite habitatoribus eius quia non venerunt ad auxilium domini in adiutorium fortissimorum eius benedicta inter mulieres iahel uxor aber cinei benedicatur in tabernaculo suo aquam petenti lac dedit et in fiala principum obtulit butyrum sinistram manum misit ad clavum et dexteram ad fabrum malleos percussitque sisaram quaerens in capite vulnere locum et tempus valide perforans inter pedes eius ruit defecit et mortuus est ante pedes illiusolvebatur et iacebat exanimis et miserabilis per fenestram prospiciens ululabat mater eius et de cenaculo loquebatur cur moratur regredi currus eius quare tardaverunt pedes quadrigarum illius una sapientior ceteris uxoribus eius haec socru i verba respondit forsitan nunc dividit spolia et pulcherrima feminarum eligatur ei vestes diversorum colorum sisarae traduntur in praedam et supellex varia ad ornanda colla congeritur sic pereant omnes inimici tui domine qui autem diligunt te sicut sol in ortu suo splendet ita rutilent quievitque terra per quadraginta annos

6

fecerunt autem filii israel malum in conspectu domini qui tradidit eos in manu madian septem annis et oppressi sunt valde ab eis feceruntque sibi antra et speluncas in montibus et munitissima ad repugnandum loca cumque sevisset israel ascendeat madian et amalech et ceteri orientalium nationum et apud eos figentes tentoria sicut erant in herbis cuncta vastabant usque ad introitum gazae nihilque omnino ad vitam pertinens relinquebant in israel non oves non boves non asinos ipsi enim et universi greges eorum veniebant cum tabernaculis et instar lucustarum uni-

versa conplebant innumera multitudo hominum et camelorum quicquid tetigerant devastantes humilia-
tusque est israhel valde in conspectu madian et cla-
mavit ad dominum postulans auxilium contra ma-
dianitas qui misit ad eos virum prophetam et locu-
tus est haec dicit dominus deus israhel ego vos feci
conscendere de aegypto et eduxi de domo servitutis
et liberavi de manu aegyptiorum et omnium inimi-
corum qui adfligebant vos eieciue eos ad introitum
vestrum et tradidi vobis terram eorum et dixi ego
dominus deus vester ne timeatis deos amorreorum
in quorum terra habitatis et noluistis audire vocem
meam venit autem angelus domini et sedit sub quercu
quae erat in ephra et pertinebat ad ioas patrem fa-
miliae ezri cumque gedeon filius eius excuteret atque
purgaret frumenta in torculari ut fugeret madian ap-
paruit ei et ait dominus tecum virorum fortissime
dixitque ei gedeon obscuro domine si dominus nobis-
cum est cur adprehenderunt nos haec omnia ubi sunt
mirabilia eius quae narraverunt patres nostri atque
dixerunt de aegypto eduxit nos dominus nunc autem
dereliquit nos et tradidit in manibus madian respec-
titque ad eum dominus et ait vade in hac fortitudine
tua et liberabis israhel de manu madian scito quod
miserim te qui respondens ait obscuro domine mi in
quo liberabo israhel ecce familia mea infima est in
manasse et ego minimus in domo patris mei dixitque
ei dominus ego ero tecum et percuties madian quasi
unum virum et ille si inveni inquit gratiam coram
te da mihi signum quod tu sis qui loquaris ad me
ne recedas hinc donec revertar ad te portans sacri-
ficiu et offerens tibi qui respondit ego praestola-
bor adventum tuum ingressus est itaque gedeon et
coxit hedum et de farinae modio azymos panes car-
nesque ponens in canistro et ius carniu mittens in
ollam tulit omnia sub quercu et obtulit ei cui dixit
angelus domini tolle carnes et panes azymos et pone
super petram illam et ius desuper funde cumque fe-
cisset ita extendit angelus domini summitatem vir-
gae quam tenebat in manu et tetigit carnes et azymos
panes ascenditque ignis de petra et carnes azymosque
consumpsit angelus autem domini evanuit ex oculis
eius vidensque gedeon quod esset angelus domini
ait heu mihi domine deus quia vidi angelum domini
facie ad faciem dixitque ei dominus pax tecum ne
timeas non morieris aedificavit ergo ibi gedeon altare
domino vocavitque illud domini pax usque in prae-
sentem diem cum adhuc esset in ephra quae est fami-
liae ezri nocte illa dixit dominus ad eum tolle taurum
patris tui et alterum taurum annorum septem de-
struesque aram baal quae est patris tui et nemo quod
circa aram est succide et aedificabis altare domino
deo tuo in summitate petrae huius super quam sacri-
ficium ante posuisti tollesque taurum secundum
et offeres holocaustum super lignorum struem quae
de nemore succideris adsumptis igitur gedeon decem
viris de servis suis fecit sicut praeceperat domi-
nus timens autem domum patris sui et homines il-
lius civitatis per diem facere noluit sed omnia nocte
conplevit cumque surrexissent viri oppidi eius mane
viderunt destructam aram baal lucumque succisum
et taurum alterum inpositum super altare quod tunc
aedificatum erat dixeruntque ad invicem quis hoc

fecit cumque perquirerent auctorem facti dictum est
gedeon filius ioas fecit haec omnia et dixerunt ad ioas
produc filium tuum ut moriatur quia destruxit aram
baal et succidit nemo quibus ille respondit numquid
ultores estis baal et pugnatis pro eo qui adversarius
eius est moriatur antequam lux crastina veniat si deus
est vindicet se de eo qui suffodit aram eius ex illo die
vocatus est gedeon hierobbaal eo quod dixisset ioas
ulciscatur se de eo baal qui suffodit altare eius igitur
omnis madian et amalech et orientales populi con-
gregati sunt simul et transeuntes iordanem castram-
etati sunt in valle iezrahel spiritus autem domini in-
duit gedeon qui clangens bucina convocavit domum
abiezer ut sequeretur misitque nuntios in universum
manassen qui et ipse secutus est eum et alios nun-
tios in aser et zabulon et nephtalim qui occurrerunt
ei dixitque gedeon ad dominum si salvum facis per
manum meam israhel sicut locutus es ponam vellus
hoc lanae in area si ros in solo vellere fuerit et in
omni terra siccitas sciam quod per manum meam si-
cut locutus es liberabis israhel factumque est ita et de
nocte consurgens expresso vellere concam rore con-
plevit dixitque rursus ad dominum ne irascatur furor
tuus contra me si adhuc semel temptavero signum
quaerens in vellere oro ut solum vellus siccum sit et
omnis terra roe madens fecitque dominus nocte illa
ut postulaverat et fuit siccitas in solo vellere et ros in
omni terra

7

igitur hierobbaal qui est et gedeon de nocte consur-
gens et omnis populus cum eo venit ad fontem qui
vocatur arad erant autem castra madian in valle ad
septentrionalem plagam collis excelsi dixitque domi-
nus ad gedeon multus tecum est populus nec tradetur
madian in manus eius ne glorietur contra me israhel
et dicat meis viribus liberatus sum loquere ad popu-
lum et cunctis audientibus praedica qui formidolo-
sus et timidus est revertatur recesseruntque de monte
galaad et reversa sunt ex populo viginti duo milia vi-
rorum et tantum decem milia remanserunt dixitque
dominus ad gedeon adhuc populus multus est duc
eos ad aquas et ibi probabo illos et de quo dixerio tibi
ut tecum vadat ipse pergat quem ire prohibuero re-
vertatur cumque descendisset populus ad aquas dixit
dominus ad gedeon qui lingua lambuerint aquas si-
cut solent canes lambere separabis eos seorsum qui
autem curvatis genibus biberint in altera parte erunt
fuit itaque numerus eorum qui manu ad os proiciente
aquas lambuerant trecenti viri omnis autem reliqua
multitudo flexo poplite biberat et ait dominus ad
gedeon in trecentis viris qui lambuerunt aquas liber-
abo vos et tradam madian in manu tua omnis autem
reliqua multitudo revertatur in locum suum sumptis
itaque pro numero cibariis et tubis omnem reliquam
multitudinem abire praecepit ad tabernacula sua et
ipse cum trecentis viris se certamini dedit castra
autem madian erant subter in valle eadem nocte dixit
dominus ad eum surge et descende in castra quia tra-
didisti eos in manu tua sin autem solus ire formidas de-
scendat tecum phara puer tuus et cum audieris quid
loquantur tunc confortabuntur manus tuae et secu-

rior ad hostium castra descendens descendit ergo ipse et phara puer eius in partem castrorum ubi erant armatorum vigiliae madian autem et amalech et omnes orientales populi fusi iacebant in valle ut lucustarum multitudo cameli quoque innumerabiles erant sicut harena quae iacet in litoribus maris cumque venisset gedeon narrabat aliquis somnium proximo suo et in hunc modum referebat quod viderat vidi somnium et videbatur mihi quasi subcinericius panis ex hordeo volvi et in madian castra descendere cumque pervenisset ad tabernaculum percussit illud atque subvertit et terrae funditus coaequavit respondit is cui loquebatur non est hoc aliud nisi gladius gedeonis filii ioas viri israelitae tradidit deus in manu eius madian et omnia castra eius cumque audisset gedeon somnium et interpretationem eius adoravit et reversus ad castra israhel ait surgite tradidit enim dominus in manus nostras castra madian divisitque trecentos viros in tres partes et dedit tubas in manibus eorum lagoenasque vacuas ac lampadas in medio lagoenarum et dixit ad eos quod me facere videritis hoc facite ingrediar partem castrorum et quod fecero secutimini quando personaverit tuba in manu mea vos quoque per castrorum circuitum clangite et conclamate domino et gedeoni ingressusque est gedeon et trecenti viri qui erant cum eo in parte castrorum incipientibus vigiliis noctis mediae et custodibus suscitatis coeperunt bucinis clangere et conplodere inter se lagoenas cumque per gyrum castrorum in tribus personarent locis et hydrias confregissent tenuerunt sinistris manibus lampadas et dextris sonantes tubas clamaveruntque gladius domini et gedeonis stantes singuli in loco suo per circuitum castrorum hostilium omnia itaque castra turbata sunt et vociferantes ululantesque fugerunt et nihilominus insistebant trecenti viri bucinis personantes inmisitque dominus gladium in omnibus castris et mutua se caede truncabant fugientes usque bethseta et crepidinem abelmeula in tebbath conclamantes autem viri israhel de nepthali et aser et omni manasse persequiebantur madian misitque gedeon nuntios in omnem montem ephraim dicens descendite in occursum madian et occupate aquas usque bethbera atque iordanem clamavitque omnis ephraim et praeccepavit aquas atque iordanem usque bethbera adprehensosque duos viros madian oreb et zeb interfecit oreb in petra oreb zeb vero in torculari zeb et persecuti sunt madian capita oreb et zeb portantes ad gedeon trans fluentia iordanis

8

dixeruntque ad eum viri ephraim quid est hoc quod facere voluisti ut non nos vocares cum ad pugnam pergeres contra madian iurgantes fortiter et prope vim inferentes quibus ille respondit quid enim tale facere potui quale vos fecistis nonne melior est racemus ephraim vindemiis abiezer in manus vestras tradidit dominus principes madian oreb et zeb quid tale facere potui quale vos fecistis quod cum locutus esset requievit spiritus eorum quo tumbebat contra eum cumque venisset gedeon ad iordanem transivit eum cum trecentis viris qui secum erant et prae lassitu-

dine fugientes persequi non poterant dixitque ad viros soccoth date obsecro panes populo qui mecum est quia valde defecerunt ut possimus persequi zebbee et salmana reges madian responderunt principes soccoth forsitan palmae manuum zebbee et salmana in manu tua sunt et idcirco postulas ut demus exercitui tuo panes quibus ille ait cum ergo tradiderit dominus zebbee et salmana in manus meas conteram carnes vestras cum spinis tribulibusque deserti et inde conscendens venit in phanuel locutusque est ad viros eius loci similia cui et illi responderunt sicut responderant viri soccoth dixit itaque et eis cum reversus fuero victor in pace destruum turrem hanc zebbee autem et salmana requiescebant cum omni exercitu suo quindecim milia enim viri remanserant ex omnibus turmis orientalium populorum caesis centum viginti milibus bellatorum et eductum gladium ascendensque gedeon per viam eorum qui in tabernaculis morabantur ad orientalem partem nobee et iecbaa percussit castra hostium qui securi erant et nihil adversi suspicabantur fugeruntque zebbee et salmana quos persequens gedeon comprehendit turbato omni exercitu eorum revertensque de bello ante solis ortum adprehendit puerum de viris soccoth interrogavitque eum nomina principum et seniorum soccoth et descripsit septuaginta septem viros venitque ad soccoth et dixit eis in zebbee et salmana super quibus exprobrastis mihi dicentes forsitan manus zebbee et salmana in manibus tuis sunt et idcirco postulas ut demus viris qui lassi sunt et defecerunt panes tulit ergo seniores civitatis et spinas deserti ac tribulos et contrivit cum eis atque comminuit viros soccoth turrem quoque phanuel subvertit occisis habitatoribus civitatis dixitque ad zebbee et salmana quales fuerunt viri quos occidistis in thabor qui responderunt similes tui et unus ex eis quasi filius regis quibus ille ait fratres mei fuerunt filii matris meae vivit dominus si servassetis eos non vos occiderem dixitque iether primogenito suo surge et interfice eos qui non eduxit gladium timebat enim quia adhuc puer erat dixeruntque zebbee et salmana tu surge et intrue in nos quia iuxta aetatem robur est hominis surrexit gedeon et interfecit zebbee et salmana et tulit ornamenta ac bullas quibus colla regalium camelorum decorari solent dixeruntque omnes viri israhel ad gedeon dominare nostri tu et filius tuus et filius filii tui quia liberasti nos de manu madian quibus ille ait non dominabor vestri nec dominabitur in vos filius meus sed dominabitur dominus dixitque ad eos unam petitionem postulo a vobis date mihi innaures ex praeda vestra innaures enim aureas israhelitae habere consueverunt qui responderunt libentissime dabimus expandentesque super terram pallium proiecerunt in eo innaures de praeda et fuit pondus postularum inaurium mille septingenti auri sicli absque ornamentis et monilibus et veste purpurea quibus madian reges uti soliti erant et praeter torques aureos camelorum fecitque ex eo gedeon ephod et posuit illud in civitate sua ephra fornicatusque est omnis israhel in eo et factum est gedeoni et omni domui eius in ruinam humiliatus est autem madian coram filiis israhel nec potuerunt ultra elevare cervices sed quievit terra per quadraginta annos quibus

praefuit gedeon abiit itaque hierobbaal filius ioas et habitavit in domo sua habuitque septuaginta filios qui egressi sunt de femore eius eo quod plures haberet uxores concubina autem illius quam habebat in sychem genuit ei filium nomine abimelech mortuusque est gedeon filius ioas in senectute bona et sepultus in sepulchro ioas patris sui in ephra de familia ezri postquam autem mortuus est gedeon aversi sunt filii israhel et fornicati cum baalim percusseruntque cum baal foedus ut esset eis in deum nec recordati sunt domini dei sui qui eruit eos de manu omnium inimicorum suorum per circuitum nec fecerunt misericordiam cum domo hierobbaal gedeon iuxta omnia bona quae fecerat israheli

9

abiit autem abimelech filius hierobbaal in sychem ad fratres matris suae et locutus est ad eos et ad omnem cognitionem domus patris matris suae dicens loquimini ad omnes viros sychem quid vobis est melius ut dominantur vestri septuaginta viri omnes filii hierobbaal an ut dominetur vobis unus vir simulque considerate quia os vestrum et caro vestra sunt locutique sunt fratres matris eius de eo ad omnes viros sychem universos sermones istos et inclinaverunt cor eorum post abimelech dicentes frater noster est dederuntque illi septuaginta pondo argenti de fano baalbrith qui conduxit sibi ex eo viros inopes et vagos secutique sunt eum et venit in domum patris sui ephra et occidit fratres suos filios hierobbaal septuaginta viros super lapidem unum remansitque ioatham filius hierobbaal minimus et absconditus est congregati sunt autem omnes viri sychem et universae familiae urbis mello abieruntque et constituerunt regem abimelech iuxta quercum quae stabat in sychem quod cum nuntiatur esset ioatham ivit et stetit in vertice montis garizim elevataque voce clamavit et dixit audite me viri sychem ita audiat vos deus ierunt ligna ut ungerent super se regem dixeruntque olivae impera nobis quae respondit numquid possum deserere pinguedinem meam qua et dii utuntur et homines et venire ut inter ligna promovear dixeruntque ligna ad arborem ficum veni et super nos regnum accipe quae respondit eis numquid possum deserere dulcedinem meam fructusque suavissimos et ire ut inter cetera ligna commovear locuta sunt quoque ligna ad vitem veni et impera nobis quae respondit numquid possum deserere vinum meum quod laetificat deum et homines et inter ligna cetera commoveri dixeruntque omnia ligna ad ramnum veni et impera super nos quae respondit eis si vere me regem vobis constituitis venite et sub mea umbra requiescite sin autem non vultis egrediatur ignis de ramno et devoret cedros libani nunc igitur si recte et absque peccato constituitis super vos regem abimelech et bene egistis cum hierobbaal et cum domo eius et reddidistis vicem beneficiis eius qui pugnavit pro vobis et animam suam dedit periculis ut erueret vos de manu madian qui nunc surrexistis contra domum patris mei et interfecistis filios eius septuaginta viros super unum lapidem et constituitis regem abimelech filium ancillae eius super habitatores sychem eo quod frater

vester sit si ergo recte et absque vitio egistis cum hierobbaal et domo eius hodie laetamini in abimelech et ille laetetur in vobis sin autem perverse egrediatur ignis ex eo et consumat habitatores sychem et oppidum mello egrediaturque ignis de viris sychem et de oppido mello et devoret abimelech quae cum dixisset fugit et abiit in bera habitavitque ibi metu abimelech fratris sui regnavit itaque abimelech super israhel tribus annis misitque deus spiritum pessimum inter abimelech et habitatores sychem qui coeperunt eum detestari et scelus interfecionis septuaginta filiorum hierobbaal et effusionem sanguinis eorum conferre in abimelech fratrem suum et in ceteros sycimarum principes qui eum adiuverant posueruntque insidias adversum eum in montium summitate et dum illius praestolantur adventum exercebant latrocinia agentes praedas de praetereuntibus nuntiaturque est abimelech venit autem gaal filius obed cum fratribus suis et transivit in sycimam ad cuius adventum erecti habitatores sychem egressi sunt in agros vastantes vineas uvasque calcantes et factis cantantium choris ingressi sunt fanum dei sui et inter epulas et pocula maledicebant abimelech clamante gaal filio obed quis est abimelech et quae est sychem ut serviamus ei numquid non est filius hierobbaal et constituit principem zebul servum suum super viros emmor patris sychem cur igitur servimus ei utinam daret aliquis populum istum sub manu mea ut auferrem de medio abimelech dictumque est abimelech congrega exercitus multitudinem et veni zebul enim princeps civitatis auditis sermonibus gaal filii obed iratus est valde et misit clam ad abimelech nuntius dicens ecce gaal filius obed venit in sycimam cum fratribus suis et obpugnat adversum te civitatem surge itaque nocte cum populo qui tecum est et latita in agro et primo mane oriente sole intrue super civitatem illo autem egrediente adversum te cum populo suo fac ei quod poteris surrexit itaque abimelech cum omni exercitu suo nocte et tetendit insidias iuxta sycimam in quattuor locis egressusque est gaal filius obed et stetit in introitu portae civitatis surrexit autem abimelech et omnis exercitus cum eo de insidiarum loco cumque vidisset populum gaal dixit ad zebul ecce de montibus multitudo descendit cui ille respondit umbras montium vides quasi hominum capita et hoc errore deciperis rursumque gaal ait ecce populus de umbilico terrae descendit et unus cuneus venit per viam quae respicit quercum cui dixit zebul ubi est nunc os tuum quo loquebaris quis est abimelech ut serviamus ei nonne iste est populus quem despiciebas egredere et pugna contra eum abiit ergo gaal spectante sycimarum populo et pugnavit contra abimelech qui persecutus est eum fugientem et in urbem compulsi cecideruntque ex parte eius plurimi usque ad portam civitatis et abimelech sedit in ruma zebul autem gaal et socios eius expulsi de urbe nec in ea passus est commorari sequenti ergo die egressus est populus in campum quod cum nuntiatur esset abimelech tulit exercitum suum et divisit in tres turmas tendens insidias in agris vidensque quod egrediretur populus de civitate surrexit et intruit in eos cum cuneo suo obpugnans et obsidens civitatem duae autem turmae palantes per campum adversarios se-

quebantur porro abimelech omni illo die obpugnabat urbem quam cepit interfectis habitatoribus eius ipsaque destructa ita ut sal in ea dispergeret quod cum audissent qui habitabant in turre sycimorum ingressi sunt fanum dei sui berith ubi foedus cum eo pepigerant et ex eo locus nomen acceperat qui erat valde munitus abimelech quoque audiens viros turris sycimorum pariter conglobatos ascendit in montem selmon cum omni populo suo et arrepta securi praecidit arboris ramum inpositumque ferens umero dixit ad socios quod me vidistis facere cito facite igitur certatim ramos de arboribus praecedentes sequebantur ducem quos circumdantes praesidio succenderunt atque ita factum est ut fumo et igne mille hominum necarentur viri pariter ac mulieres habitatorum turris sychem abimelech autem inde proficiscens venit ad oppidum thebes quod circumdans obsidebat exercitu erat autem turris excelsa in media civitate ad quam confugerant viri simul ac mulieres et omnes principes civitatis clausa firmissime ianua et super turris tectum stantes per propugnacula accedentes abimelech iuxta turrem pugnabat fortiter et adpropinquans ostio ignem subponere nitebatur et ecce una mulier fragmen molae desuper iaciens inlisis capiti abimelech et confregit cerebrum eius qui vocavit cito armigerum suum et ait ad eum evagina gladium tuum et percutite me ne forte dicatur quod a femina interfectus sim qui iussa perficiens interfecit eum illoque mortuo omnes qui cum eo erant de israel reversi sunt in sedes suas et reddidit deus malum quod fecerat abimelech contra patrem suum interfectis septuaginta fratribus suis sycimitis quoque quod operati erant retributum est et venit super eos maledictio ioatham filii hierobbaal

10

post abimelech surrexit dux in israel thola filius phoa patrum abimelech vir de isachar qui habitavit in sanir montis ephraim et iudicavit israel viginti et tribus annis mortuusque ac sepultus est in sanir huic successit iair galaadites qui iudicavit israel per viginti et duos annos habens triginta filios sedentes super triginta pullos asinarum et principes triginta civitatum quae ex nomine eius appellatae sunt avothi iair id est oppida iair usque in praesentem diem in terra galaad mortuusque est iair ac sepultus in loco cui est vocabulum camon filii autem israel peccatis veteribus iungentes nova fecerunt malum in conspectu domini et servierunt idolis baalim et asharoth et diis syriae ac sidonis et moab et filiorum ammon et philisthim dimiseruntque dominum et non colebant eum contra quos iratus tradidit eos in manu philisthim et filiorum ammon afflictique sunt et vehementer oppressi per annos decem et octo omnes qui habitabant trans iordanem in terra amorrei quae est in galaad in tantum ut filii ammon iordane transmisso vastarent iudam et beniamin et ephraim afflictusque est israel nimis et clamantes ad dominum dixerunt peccavimus tibi quia dereliquimus deum nostrum et servivimus baalim quibus locutus est dominus numquid non aegyptii et amorrei filiique ammon et philisthim sidonii quoque et amalech et

chanaan oppresserunt vos et clamastis ad me et erui vos de manu eorum et tamen reliquistis me et coluistis deos alienos idcirco non addam ut ultra vos liberem ite et invocate deos quos elegistis ipsi vos liberent in tempore angustiae dixeruntque filii israel ad dominum peccavimus redde tu nobis quicquid tibi placet tantum nunc libera nos quae dicentes omnia de finibus suis alienorum deorum idola proiecerunt et servierunt deo qui doluit super miseriis eorum itaque filii ammon conclamantes in galaad fixere tentoria contra quos congregati filii israel in maspha castametati sunt dixeruntque principes galaad singuli ad proximos suos qui primus e nobis contra filios ammon coeperit dimicare erit dux populi galaad

11

fuit illo tempore iepthae galaadites vir fortissimus atque pugnator filius meretricis mulieris qui natus est de galaad habuit autem galaad uxorem de qua suscepit filios qui postquam creverant eiecerunt iepthae dicentes heres in domo patris nostri esse non poteris quia de altera matre generatus es quos ille fugiens atque devitans habitavit in terra tob congregatique sunt ad eum viri inopes et latrocinantes et quasi principem sequebantur in illis diebus pugnabant filii ammon contra israel quibus acriter instantibus perrexerunt maiores natu de galaad ut tollerent in auxilium sui iepthae de terra tob dixeruntque ad eum veni et esto princeps noster et pugna contra filios ammon quibus ille respondit nonne vos estis qui odistis me et eiecistis de domo patris mei et nunc venistis ad me necessitate compulsi dixeruntque principes galaad ad iepthae ob hanc igitur causam nunc ad te venimus ut proficiscaris nobiscum et pugnes contra filios ammon sisque dux omnium qui habitant in galaad iepthae quoque dixit eis si vere venistis ad me ut pugnem pro vobis contra filios ammon tradideritque eos dominus in manus meas ego ero princeps vester qui responderunt ei dominus qui haec audit ipse mediator ac testis est quod nostra promissa faciamus abiit itaque iepthae cum principibus galaad fecitque eum omnis populus principem sui locutusque est iepthae omnes sermones suos coram domino in maspha et misit nuntios ad regem filiorum ammon qui ex persona sua dicerent quid mihi et tibi est quia venisti contra me ut vastares terram meam quibus ille respondit quia tulit israel terram meam quando ascendit de aegypto a finibus arnon usque iaboc atque iordanem nunc igitur cum pace redde mihi eam per quos rursum mandavit iepthae et imperavit eis ut dicerent regi ammon haec dicit iepthae non tulit israel terram moab nec terram filiorum ammon sed quando de aegypto conscenderunt ambulavit per solitudinem usque ad mare rubrum et venit in cades misitque nuntios ad regem edom dicens dimitte ut transeam per terram tuam qui noluit adquiescere precibus eius misit quoque et ad regem moab qui et ipse transitum praebere contempsit mansit itaque in cades et circumvit ex latere terram edom et terram moab venitque contra orientalem plagam terrae moab et castametatus est trans arnon nec voluit intrare terminos moab arnon quippe confinium est terrae moab

misit itaque israhel nuntios ad seon regem amorreorum qui habitabat in esebon et dixerunt ei dimitte ut transeam per terram tuam usque ad fluvium qui et ipse israhel verba despiciens non dimisit eum transire per terminos suos sed infinita multitudine congregata egressus est contra eum in iassa et fortiter resistebat tradiditque eum dominus in manu israhel cum omni exercitu suo qui percussit eum et possedit omnem terram amorrei habitatoris regionis illius et universos fines eius de arnon usque iaboc et de solitudine usque ad iordanem dominus ergo deus israhel subvertit amorreum pugnante contra illum populo suo israhel et tu nunc vis possidere terram eius nonne ea quae possedit chamos deus tuus tibi iure debentur quae autem dominus deus noster victor obtinuit in nostram cedent possessionem nisi forte melior es balac filio sepphor rege moab aut docere potes quod iurgatus sit contra israhel et pugnaverit contra eum quando habitavit in esebon et viculis eius et in aruer et villis illius vel in cunctis civitatibus iuxta iordanem per trecentos annos quare tanto tempore nihil super hac repetitione temptastis igitur non ego pecco in te sed tu contra me male agis indicens mihi bella non iusta iudicet dominus arbiter huius diei inter israhel et inter filios ammon noluitque acquiescere rex filiorum ammon verbis iepthae quae per nuntios mandaverat factus est ergo super iepthae spiritus domini et circumiens galaad et manasse maspha quoque galaad et inde transiens ad filios ammon votum vovit domino dicens si tradideris filios ammon in manus meas quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meae mihi que occurrerit revertenti cum pace a filiis ammon eum holocaustum offeram domino transivitque iepthae ad filios ammon ut pugnaret contra eos quos tradidit dominus in manus eius percussitque ab aroer usque dum venias in mennith viginti civitates et usque ad abel quae est vineis consita plaga magna nimis humiliatque sunt filii ammon a filiis israhel revertenti autem iepthae in maspha domum suam occurrit unigenita filia cum tympanis et choris non enim habebat alios liberos qua visa scidit vestimenta sua et ait heu filia mi decepit me et ipsa decepta es aperui enim os meum ad dominum et aliud facere non potero cui illa respondit pater mi si aperuisti os tuum ad dominum fac mihi quodcumque pollicitus es concessa tibi ultione atque victoria de hostibus tuis dixitque ad patrem hoc solum mihi praesta quod deprecor dimitte me ut duobus mensibus circumeam montes et plangam virginitatem meam cum sodalibus meis cui ille respondit vade et dimisit eam duobus mensibus cumque abisset cum sociis ac sodalibus suis flebat virginitatem suam in montibus expletisque duobus mensibus reversa est ad patrem suum et fecit ei sicut voverat quae ignorabat virum exinde mos increbuit in israhel et consuetudo servata est ut post anni circulum conveniant in unum filiae israhel et plangant filiam iepthae galaaditae diebus quattuor

12

ecce autem in ephraim orta seditio est nam transeuntes contra aquilonem dixerunt ad iepthae quare

vadens ad pugnam contra filios ammon vocare nos noluisti ut pergeremus tecum igitur incendimus domum tuam quibus ille respondit disceptatio erat mihi et populo meo contra filios ammon vehemens vocavique vos ut mihi praeberetis auxilium et facere noluistis quod cernens posui in manibus meis animam meam transivique ad filios ammon et tradidit eos dominus in manus meas quid commerui ut adversum me consurgatis in proelium vocatis itaque ad se cunctis viris galaad pugnabat contra ephraim percusseruntque viri galaad ephraim quia dixerat fugitivus est galaad de ephraim et habitat in medio ephraim et manasse occupaveruntque galaaditae vada iordanis per quae ephraim reversurus erat cumque venisset ad ea de ephraim numero fugiens atque dixisset obsecro ut me transire permittas dicebant ei galaaditae numquid ephrateus es quo dicente non sum interrogabant eum dic ergo sebboloth quod interpretatur spica qui respondebat tebboloth eadem littera spicam exprimere non valens statimque adprehensum iugulabant in ipso iordanis transitu et ceciderunt in illo tempore de ephraim quadraginta duomilia iudicavitque iepthae galaadites israhel sex annis et mortuus est ac sepultus in civitate sua galaad post hunc iudicavit israhel abessan de bethleem qui habuit triginta filios et totidem filias quas emittens foras maritis dedit et eiusdem numeri filiis suis accepit uxores introducens in domum suam qui septem annis iudicavit israhel mortuusque est ac sepultus in bethleem qui successit ahialon zabulonites et iudicavit israhelem decem annis mortuusque est ac sepultus in zabulon post hunc iudicavit in israhel abdon filius hellel farathonites qui habuit quadraginta filios et triginta ex eis nepotes ascendentes super septuaginta pullos asinarum et iudicavit in israhel octo annis mortuusque est ac sepultus in farathon terrae ephraim in monte amalech

13

russumque filii israhel fecerunt malum in conspectu domini qui tradidit eos in manus philisthinorum quadraginta annis erat autem vir quidam de saraa et de stirpe dan nomine manue habens uxorem sterilem cui apparuit angelus domini et dixit ad eam sterilis es et absque liberis sed concipies et paries filium cave ergo ne vinum bibas ac siceram ne inmundum quicquam comedas quia concipies et paries filium cuius non tanget caput novacula erit enim nazareus dei ab infantia sua et ex matris utero et ipse incipiet liberare israhel de manu philisthinorum quae cum venisset ad maritum dixit ei vir dei venit ad me habens vultum angelicum terribilis nimis quem cum interrogassem quis esset et unde venisset et quo nomine vocaretur noluit mihi dicere sed hoc respondit ecce concipies et paries filium cave ne vinum bibas et siceram et ne aliquo vescaris inmundum erit enim puer nazareus dei ab infantia sua et ex utero matris usque ad diem mortis suae oravit itaque manue deum et ait obsecro domine ut vir dei quem misisti veniat iterum et doceat nos quid debeamus facere de puero qui nasciturus est exaudivitque dominus precantem manue et apparuit russum angelus domini uxori eius

sedenti in agro manue autem maritus eius non erat cum ea quae cum vidisset angelum festinavit et currit ad virum suum nuntiavitque ei dicens ecce apparuit mihi vir quem ante videram qui surrexit et secutus est uxorem suam veniensque ad virum dixit ei tu es qui locutus es mulieri et ille respondit ego sum cum manue quando inquit sermo tuus fuerit expletus quid vis ut faciat puer aut a quo se observare debebit dixitque angelus domini ad manue ab omnibus quae locutus sum uxori tuae absteineat se et quicquid ex vinea nascitur non comedat vinum et siceram non bibat nullo vescatur inmundo et quod ei praecepi impleat atque custodiat dixitque manue ad angelum domini obscuro te ut adquirescas precibus meis et faciamus tibi hedum de capris cui respondit angelus si me cogis non comedam panes tuos sin autem vis holocaustum facere offer illud domino et nesciebat manue quod angelus dei esset dixitque ad eum quod est tibi nomen ut si sermo tuus fuerit expletus honoremus te cui ille respondit cur quaeris nomen meum quod est mirabile tulit itaque manue hedum de capris et libamenta et posuit super petram offerens domino qui facit mirabilia ipse autem et uxor eius intuebantur cumque ascenderet flamma altaris in caelum angelus domini in flamma pariter ascendit quod cum vidisset manue et uxor eius proni ceciderunt in terram et ultra non eis apparuit angelus domini statimque intellexit manue angelum esse domini et dixit ad uxorem suam morte moriemur quia vidimus deum cui respondit mulier si dominus nos vellet occidere de manibus nostris holocaustum et libamenta non suscepisset nec ostendisset nobis haec omnia neque ea quae sunt ventura dixisset peperit itaque filium et vocavit nomen eius samson crevitque puer et benedixit ei dominus coepitque spiritus domini esse cum eo in castris dan inter saraa et esthaol

14

descendit igitur samson in thamnatha vidensque ibi mulierem de filiabus philisthim ascendit et nuntiavit patri suo et matri dicens vidi mulierem in thamnatha de filiabus philisthinorum quam quaeso ut mihi accipiat uxorem cui dixerunt pater et mater sua numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum et in omni populo meo quia vis accipere uxorem de philisthim qui incircumcisi sunt dixitque samson ad patrem suum hanc mihi accipe quia placuit oculis meis parentes autem eius nesciebant quod res a domino fieret et quaereret occasionem contra philisthim eo enim tempore philisthim dominabantur israeli descendit itaque samson cum patre suo et matre in thamnatha cumque venissent ad vineas oppidi apparuit catulus leonis saevus rugiens et occurrit ei inruit autem spiritus domini in samson et dilaceravit leonem quasi hedum in frusta conperperet nihil omnino habens in manu et hoc patri et matri noluit indicare descenditque et locutus est mulieri quae placuerat oculis eius et post aliquot dies revertens ut acciperet eam declinavit ut videret cadaver leonis et ecce examen apium in ore leonis erat ac favius mellis quem cum sumpsisset in manibus comedeat in via veniensque ad patrem suum et matrem dedit eis

partem qui et ipsi comederunt nec tamen eis voluit indicare quod mel de corpore leonis adsumpserat descendit itaque pater eius ad mulierem et fecit filio suo samson convivium sic enim iuvenes facere consueant cum igitur cives loci vidissent eum dederunt ei sodales triginta qui essent cum eo quibus locutus est samson proponam vobis problema quod si solveritis mihi intra septem dies convivii dabo vobis triginta sindones et totidem tunicas sin autem non potueritis solvere vos dabitis mihi triginta sindones et eiusdem numeri tunicas qui responderunt ei propone problema ut audiamus dixitque eis de comedente exivit cibus et de forte est egressa dulcedo nec potuerunt per tres dies propositionem solvere cumque adesset dies septimus dixerunt ad uxorem samson blandire viro tuo et suade ei ut indicet tibi quid significet problema quod si facere noluieris incendimus et te et domum patris tui an idcirco nos vocastis ad nuptias ut spoliaretis quae fundebat apud samson lacrimas et querebatur dicens odisti me et non diligis idcirco problema quod proposuisti filiis populi mei non vis mihi exponere at ille respondit patri meo et matri nolui dicere et tibi indicare potero septem igitur diebus convivii flebat apud eum tandemque die septimo cum ei molesta esset exposuit quae statim indicavit civibus suis et illi dixerunt ei die septimo ante solis occubitum quid dulcius melle et quid leone fortius qui ait ad eos si non arassetis in vitula mea non invenissetis propositionem meam inruit itaque in eo spiritus domini descenditque ascalonem et percussit ibi triginta viros quorum ablatas vestes dedit his qui problema solverant iratusque nimis ascendit in domum patris sui uxor autem eius accepit maritum unum de amicis eius et pronubis

15

post aliquantum autem temporis cum dies triticeae messis instarent venit samson invisere volens uxorem suam et adtulit ei hedum de capris cumque cubiculum eius solito vellet intrare prohibuit eum pater illius dicens putavi quod odisses eam et ideo tradidi illam amico tuo sed habet sororem quae iunior et pulchrior illa est sit tibi pro ea uxor cui respondit samson ab hac die non erit culpa in me contra philistheos faciam enim vobis mala perrexitque et cepit trecentas vulpes caudasque earum iunxit ad caudas et faces ligavit in medio quas igne succendens dimisit ut huc illucque discurrerent quae statim perrexerunt in segetes philisthinorum quibus succensis et conportatae iam fruges et adhuc stantes in stipula concrematae sunt in tantum ut vineas quoque et oliveta flamma consumeret dixeruntque philisthim quis fecit hanc rem quibus dictum est samson gener thamnathae quia tulit uxorem eius et alteri tradidit haec operatus est ascenderuntque philisthim et conbuserunt tam mulierem quam patrem eius quibus ait samson licet haec feceritis tamen adhuc ex vobis expetam ultionem et tunc quiescam percussitque eos ingenti plaga ita ut stupentes suram femori inponerent et descendens habitavit in spelunca petrae aetham igitur ascendentes philisthim in terra iuda castrametati sunt et in loco qui postea vocatus est lehi id

est maxilla eorum est fusus exercitus dixeruntque ad eos de tribu iuda qui ascenditis adversum nos qui responderunt ut ligemus samson venimus et reddamus ei quae in nos operatus est descenderunt ergo tria milia virorum de iuda ad specum silicis aetham dixeruntque ad samson nescis quod philisthim imperent nobis quare hoc facere voluisti quibus ille ait sicut fecerunt mihi feci eis ligare inquit te venimus et tradere in manus philisthinorum iurate respondit mihi quod non me occidatis dixerunt non te occidimus sed vinctum tradimus ligaveruntque eum duobus novis funibus et tulerunt de petra aetham qui cum venisset ad locum maxillae et philisthim vociferantes occurrissent ei inruit spiritus domini in eum et sicut solent ad odorem ignis lina consumi ita vincula quibus ligatus erat dissipata sunt et soluta inventamque maxillam id est mandibulam asini quae iacebat arripiens interfecit in ea mille viros et ait in maxilla asini in mandibula pulli asinarum delevi eos et percussi mille viros cumque haec canens verba conplesset proiecit mandibulam de manu et vocavit nomen loci illius ramathlehi quod interpretatur elevatio maxillae sitiensque valde clamavit ad dominum et ait tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam atque victoriam et en siti morior incidamque in manus incircumcisorum aperuit itaque dominus molarem dentem in maxilla asini et egressae sunt ex eo aquae quibus haustis refocilavit spiritum et vires recepit idcirco appellatum est nomen loci illius fons invocantis de maxilla usque in praesentem diem iudicavitque israhel in diebus philisthim viginti annis

16

abiit quoque in gazam et vidit ibi meretricem mulierem ingressusque est ad eam quod cum audissent philisthim et percrebuisse apud eos intrasse urbem samson circumdederunt eum positus in porta civitatis custodibus et ibi tota nocte cum silentio praestolantes ut facto mane exeuntem occiderent dormivit autem samson usque ad noctis medium et inde consurgens adprehendit ambas portae fores cum postibus suis et sera inpositasque umeris portavit ad verticem montis qui respicit hebron post haec amavit mulierem quae habitabat in valle sorech et vocabatur dalila veneruntque ad eam principes philisthinorum atque dixerunt decipe eum et disce ab illo in quo tantam habeat fortitudinem et quomodo eum superare valeamus et vinctum affligere quod si feceris dabimus tibi singuli mille centum argenteos locuta est ergo dalila ad samson dic mihi obsecro in quo sit tua maxima fortitudo et quid sit quo ligatus erumpere nequeas cui respondit samson si septem nervicis funibus necdum siccis et adhuc humentibus ligatus fuero infirmus ero ut ceteri homines adulteruntque ad eam satrapae philisthinorum septem funes ut dixerat quibus vinxit eum latentibus apud se insidiis et in cubiculo finem rei expectantibus clamavitque ad eum philisthim super te samson qui rupit vincula quomodo si rumpat quis filum de stuppae tortum putamine cum odorem ignis acceperit et non est cognitum in quo esset fortitudo eius dixitque ad eum dalila ecce inlusisti mihi

et falsum locutus es saltem nunc indica quo ligari debeas cui ille respondit si ligatus fuero novis funibus qui numquam fuerunt in opere infirmus ero et aliorum hominum similis quibus rursum dalila vinxit eum et clamavit philisthim super te samson in cubiculo insidiis praeparatis qui ita rupit vincula quasi fila telarum dixitque dalila rursum ad eum usquequo decipis me et falsum loqueris ostende quo vinciri debeas inquit septem crines capitis mei cum licio plexeris et clavum his circumligatum terrae fixeris infirmus ero quod cum fecisset dalila dixit ad eum philisthim super te samson qui consurgens de somno extraxit clavum cum crinibus et licio dixitque ad eum dalila quomodo dicis quod ames me cum animus tuus non sit mecum per tres veces mentitus es mihi et noluisti dicere in quo sit tua maxima fortitudo cumque molesta ei esset et per multos dies iugiter adhereret spatium ad quietem non tribuens defecit anima eius et ad mortem usque lassata est tunc aperiens veritatem rei dixit ad eam ferrum numquam ascendit super caput meum quia nazareus id est consecratus deo sum de utero matris meae si rasum fuerit caput meum recedet a me fortitudo mea et deficiam eroque ut ceteri homines videns illa quod confessus ei esset omnem animum suum misit ad principes philisthinorum atque mandavit ascendite adhuc semel quia nunc mihi aperuit cor suum qui ascenderunt adsumpta pecunia quam promiserant at illa dormire eum fecit super genua sua et in sinu suo reclinare caput vocavitque tonsorem et rasi septem crines eius et coepit abicere eum et a se repellere statim enim ab eo fortitudo discessit dixitque philisthim super te samson qui de somno consurgens dixit in animo suo egrediar sicut ante feci et me excutiam nesciens quod dominus recessisset ab eo quem cum adprehendissent philisthim statim eruerunt oculos eius et duxerunt gazam vinctum catenis et clausum in carcere molere fecerunt iamque capilli eius renasci coeperant et principes philisthinorum convenerunt in unum ut immolarent hostias magnificas dagon deo suo et epularentur dicentes tradidit deus noster inimicum nostrum samson in manus nostras quod etiam populus videns laudabat deum suum eademque dicebat tradidit deus noster in manus nostras adversarium qui delevit terram nostram et occidit plurimos laetantesque per convivia sumptis iam epulis praeceperunt ut vocaretur samson et ante eos luderet qui adductus de carcere ludebat ante eos feceruntque eum stare inter duas columnas qui dixit puero regenti gressus suos dimitte me ut tangam columnas quibus omnis imminet domus ut recliner super eas et paululum requiescam domus autem plena erat virorum ac mulierum et erant ibi omnes principes philisthinorum ac de tecto et solario circiter tria milia utriusque sexus spectabant ludentem samson at ille invocato domino ait domine deus memento mei et redde nunc mihi pristinam fortitudinem deus meus ut ulciscar me de hostibus meis et pro amissione duorum luminum unam ultionem recipiam et adprehendens ambas columnas quibus innitebatur domus alteramque earum dextera et alteram leva tenens ait moriatur anima mea cum philisthim concussisque fortiter columnis ce-

cidit domus super omnes principes et ceteram multitudinem quae ibi erat multoque plures interfecit moriens quam ante vivus occiderat descendentes autem fratres eius et universa cognatio tulerunt corpus eius et sepelierunt inter saraa et esthaol in sepulchro patris manue iudicavitque israhel viginti annis

17

fuit eo tempore vir quidam de monte ephraim nomine michas qui dixit matri suae mille centum argenteos quos separaveras tibi et super quibus me audiente iuraveras ecce ego habeo et apud me sunt cui illa respondit benedictus filius meus domino reddidit ergo eos matri suae quae dixerat ei consecravi et vovi argentum hoc domino ut de manu mea suscipiat filius meus et faciat sculptile atque conflatile et nunc trado illud tibi reddidit igitur matri suae quae tulit ducentos argenteos et dedit eos argentario ut faceret ex eis sculptile atque conflatile quod fuit in domo micha qui aediculam quoque in ea deo separavit et fecit ephod ac therafin id est vestem sacerdotalem et idola implevitque unius filiorum suorum manum et factus est ei sacerdos in diebus illis non erat rex in israhel sed unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc faciebat fuit quoque alter adulescens de bethleem iuda et cognatione eius eratque ipse levites et habitabat ibi egressusque de civitate bethleem peregrinari voluit ubicumque sibi commodum reperisset cumque venisset in monte ephraim iter faciens et declinasset parumper in domum micha interrogatus est ab eo unde venis qui respondit levita sum de bethleem iuda et vado ut habitem ubi potuero et utile mihi esse perspexero mane inquit apud me et esto mihi parens ac sacerdos daboque tibi per annos singulos decem argenteos ac vestem duplicem et quae ad victum necessaria sunt adquevit et mansit apud hominem fuitque illi quasi unus de filiis implevitque micha manum eius et habuit apud se puerum sacerdotem nunc scio dicens quod bene mihi faciat deus habenti levitici generis sacerdotem

18

in diebus illis non erat rex in israhel et tribus dan quaerebat possessionem sibi ut habitaret in ea usque ad illum enim diem inter ceteras tribus sortem non acceperat miserunt igitur filii dan stirpis et familiae suae quinque viros fortissimos de saraa et esthaol ut explorarent terram et diligenter inspicerent dixeruntque eis ite et considerate terram qui cum pergentes venisset in montem ephraim et intrasset domum micha requieverunt ibi et agnoscentes vocem adulescentis levitae utentesque illius diversorio dixerunt ad eum quis te huc adduxit quid hic agis quam ob causam huc venire voluisti qui respondit eis haec et haec praestitit mihi michas et me mercede conduxit ut sim ei sacerdos rogaveruntque eum ut consuleret dominum et scire possent an prospero itinere pergerent et res haberet effectum qui respondit eis ite cum pace dominus respicit viam vestram et iter quo pergitis euntes itaque quinque viri venerunt

lais videruntque populum habitantem in ea absque ullo timore iuxta sidoniorum consuetudinem securum et quietum nullo eis penitus resistente magnarumque opum et procul a sidone atque a cunctis hominibus separatum reversique ad fratres suos in saraa et esthaol et quid egissent sciscitantibus responderunt surgite et ascendamus ad eos vidimus enim terram valde opulentam et uberem nolite neglegere nolite cessare eamus et possideamus eam nullus erit labor intrabimus ad securos in regionem latissimam tradetque nobis dominus locum in quo nullius rei est penuria eorum quae gignuntur in terra profecti igitur sunt de cognatione dan id est de saraa et esthaol sescenti viri accincti armis bellicis ascendentes manserunt in cariathiarim iudae qui locus ex eo tempore castrorum dan nomen accepit et est post tergum cariathiarim inde transierunt in montem ephraim cumque venissent ad domum micha dixerunt quinque viri qui prius missi fuerant ad considerandam terram lais ceteris fratribus suis nostis quod in domibus istis sit ephod et therafin et sculptile atque conflatile videte quid vobis placeat et cum paululum declinasset ingressi sunt domum adulescentis levitae qui erat in domo micha salutaveruntque eum verbis pacificis sescenti autem viri ita ut erant armati stabant ante ostium at illi qui ingressi fuerant domum iuvenis sculptile et ephod et therafin atque conflatile tollere nitebantur et sacerdos stabat ante ostium sescentis viris fortissimis haut procul expectantibus tulerunt igitur qui intraverant sculptile ephod et idola atque conflatile quibus dixit sacerdos quid facitis cui responderunt tace et pone digitum super os tuum venique nobiscum ut habeamus te patrem et sacerdotem quid tibi melius est ut sis sacerdos in domo unius viri an in una tribu et familia in israhel quod cum audisset adquevit sermonibus eorum et tulit ephod et idola ac sculptile et cum eis profectus est qui cum pergerent et ante se ire fecissent parvulos et iumenta et omne quod erat pretiosum iamque a domo michae essent procul viri qui habitabant in aedibus michae conclamantes secuti sunt et post tergum clamare coeperunt qui cum respexissent dixerunt ad micham quid tibi vis cur clamas qui respondit deos meos quos mihi feci tulistis et sacerdotem et omnia quae habeo et dicitis quid tibi est dixeruntque ei filii dan cave ne ultra loquaris ad nos et veniant ad te viri animo concitati et ipse cum omni domo tua pereas et sic coepto itinere perrexerunt videns autem micha quod fortiores se essent reversus est in domum suam sescenti autem viri tulerunt sacerdotem et quae supra diximus veneruntque in lais ad populum quiescentem atque securum et percusserunt eos in ore gladii urbemque incendio tradiderunt nullo penitus ferente praesidium eo quod procul habitarent a sidone et cum nullo hominum haberent quicquam societatis ac negotii erat autem civitas sita in regione roob quam rursum extruentes habitaverunt in ea vocato nomine civitatis dan iuxta vocabulum patris sui quem genuerat israhel quae prius lais dicebatur posueruntque sibi sculptile et ionathan filium gersan filii mosi ac filios eius sacerdotes in tribu dan usque ad diem captivitatis suae mansitque apud eos idolum michae omni tempore

quo fuit domus dei in silo in diebus illis non erat rex in israhel

19

fuit quidam vir levites habitans in latere montis ephraim qui accepit uxorem de bethleem iuda quae reliquit eum et reversa est in domum patris sui bethleem mansitque apud eum quattuor mensibus secutusque est eam vir suus volens ei reconciliari atque blandiri et secum reducere habens in comitatu puerum et duos asinos quae suscepit eum et introduxit in domum patris sui quod cum audisset socer eius eumque vidisset occurrit ei laetus et amplexatus est hominem mansitque gener in domo soceri tribus diebus comedens cum eo et bibens familiariter die autem quarto de nocte consurgens proficisci voluit quem tenuit socer et ait ad eum gusta prius pauxillum panis et conforta stomachum et sic proficisceris sederuntque simul et comederunt ac biberunt dixitque pater puellae ad generum suum quaesio te ut hodie hic maneat pariterque laetetur at ille consurgens coepit velle proficisci et nihilominus obnixus eum socer tenuit et apud se fecit manere mane facto parabat levites iter cui rursus socer oro te inquit ut paululum cibi capias et adsumptis viribus donec increseat dies postea proficiscaris comederunt ergo simul surrexitque adulescens ut pergeret cum uxore sua et puero cui rursus locutus est socer considera quod dies ad occasum declivior sit et propinquet ad vesperum mane apud me etiam hodie et duc laetum diem et cras proficisceris ut vadas in domum tuam noluit gener adquiescere sermonibus eius sed statim perrexit et venit contra iebus quae altero nomine vocabatur hierusalem ducens secum duos asinos onustos et concubinam iamque aderant iuxta iebus et dies mutabatur in noctem dixitque puer ad dominum suum veni obsecro declinemus ad urbem iebuseorum et maneamus in ea cui respondit dominus non ingrediar oppidum gentis alienae quae non est de filiis israhel sed transibo usque gabaa et cum illic pervenero manebimus in ea aut certe in urbe rama transierunt igitur iebus et coeptum carpebant iter occubuitque eis sol iuxta gabaa quae est in tribu beniamin deverteruntque ad eam ut manerent ibi quo cum intrassent sedebant in platea civitatis et nullus eos recipere volebat hospitio et ecce apparuit homo senex revertens de agro et de opere suo vespere qui et ipse erat de monte ephraim et peregrinus habitabat in gabaa homines autem regionis illius erant filii iemini elevatisque oculis vidit senex sedentem hominem cum sarcinulis suis in platea civitatis et dixit ad eum unde venis et quo vadis qui respondit ei profecti sumus de bethleem iuda et pergimus ad locum nostrum qui est in latere montis ephraim unde ieramus bethleem et nunc vadimus ad domum dei nullusque nos sub tectum suum vult recipere habentes paleas et faenum in asinorum pabulum et panem ac vinum in meos et ancillae tuae usus et pueri qui mecum est nulla re indigemus nisi hospitio cui respondit senex pax tecum sit ego praebebo omnia quae necessaria sunt tantum quaeso ne in platea maneat introduxitque eum in domum suam et pabulum asinis praeiuit

ac postquam laverunt pedes suos recepit eos in convivium illis epulantibus et post laborem itineris cibo ac potu reficientibus corpora venerunt viri civitatis illius filii belial id est absque iugo et circumdantes domum senis fores pulsare coeperunt clamantes ad dominum domus atque dicentes educ virum qui ingressus est domum tuam ut abutamur eo egressusque est ad eos senex et ait nolite fratres nolite facere malum hoc quia ingressus est homo hospitium meum et cessate ab hac stultitia habeo filiam virginem et hic homo habet concubinam educam eas ad vos ut humilietis eas et vestram libidinem conpleatis tantum obsecro ne scelus hoc contra naturam operemini in virum nolebant adquiescere sermonibus eius quod cernens homo eduxit ad eos concubinam suam et eis tradidit inludendam qua cum tota nocte abusi essent dimiserunt eam mane at mulier recedentibus tenebris venit ad ostium domus ubi manebat dominus suus et ibi corruit mane facto surrexit homo et aperuit ostium ut coeptam expleret viam et ecce concubina eius iacebat ante ostium sparsis in limine manibus cui ille putans eam quiescere loquebatur surge ut ambulemus qua nihil respondente intellegens quod erat tulit eam et inposuit asino reversusque est in domum suam quam cum esset ingressus arripuit gladium et cadaver uxoris cum ossibus suis in duodecim partes ac frustra concidens misit in omnes terminos israhel quod cum vidissent singuli conclamabant numquam res talis facta est in israhel ex eo die quo ascenderunt patres nostri de aegypto usque in praesens tempus ferte sententiam et in commune decernite quid facto opus sit

20

egressi sunt itaque omnes filii israhel et pariter congregati quasi vir unus de dan usque bersabee et terra galaad ad dominum in maspha omnesque anguli populorum et cunctae tribus israhel in ecclesiam populi dei convenerunt quadringenta milia peditum pugnantorum nec latuit filios beniamin quod ascendissent filii israhel in maspha interrogatusque levita maritus mulieris interfectae quomodo tantum scelus perpetratum esset respondit veni in gabaa beniamin cum uxore mea illucque deverti et ecce homines civitatis illius circumdederunt nocte domum in qua manebam volentes me occidere et uxorem meam incredibili libidinis furore vexantes denique mortua est quam arreptam in frusta concidi misique partes in omnes terminos possessionis vestrae quia numquam tantum nefas et tam grande piaculum factum est in israhel adestis omnes filii israhel decernite quid facere debeatis stansque omnis populus quasi unus hominis sermone respondit non recedemus in tabernacula nostra nec suam quisquam intrabit domum sed hoc contra gabaa in commune faciemus decem viri eligantur e centum ex omnibus tribubus israhel et centum de mille et mille de decem milibus ut conportent exercitui cibaria et possimus pugnantes contra gabaa beniamin reddere ei pro scelere quod meretur convenitque universus israhel ad civitatem quasi unus homo eadem mente unoque consilio et miserunt nuntios ad omnem tribum beniamin qui

dicerent cur tantum nefas in vobis repperitum est tradite homines de gabaa qui hoc flagitium perpetrarunt ut moriantur et auferatur malum de israhel qui noluerunt fratrum suorum filiorum israhel audire mandatum sed ex cunctis urbibus quae suae sortis erant convenerunt in gabaa ut illis ferrent auxilium et contra universum israhel populum dimicarent inventique sunt viginti quinque milia de beniamin educientium gladium praeter habitatores gabaa qui septingenti erant viri fortissimi ita sinistra ut dextra proeliantes et sic fundis ad certum iacentes lapides ut capillum quoque possent percutere et nequaquam in alteram partem ictus lapidis deferretur virorum quoque israhel absque filiis beniamin inventa sunt quadringenta milia educientium gladios et paratorum ad pugnam qui surgentes venerunt in domum dei hoc est in silo consulueruntque eum atque dixerunt quis erit in exercitu nostro princeps certaminis contra filios beniamin quibus respondit dominus iudas sit dux vester statimque filii israhel surgentes mane castrametati sunt iuxta gabaa et inde procedentes ad pugnam contra beniamin urbem obpugnare coeperunt egressique filii beniamin de gabaa occiderunt de filiis israhel die illo viginti duo milia viros rursus filii israhel et fortitudine et numero confidentes in eodem loco in quo prius certaverant aciem direxerunt ita tamen ut prius ascenderent et flerent coram domino usque ad noctem consulerentque eum et dicerent debeo ultra procedere ad dimicandum contra filios beniamin fratres meos an non quibus ille respondit ascendite ad eum et inite certamen cumque filii israhel altero die contra beniamin ad proelium processissent eruperunt filii beniamin de portis gabaa et occurrentes eis tanta in illos caede baccati sunt ut decem et octo milia virorum educientium gladium prosternerent quam ob rem omnes filii israhel venerunt in domum dei et sedentes flebant coram domino ieunaveruntque illo die usque ad vesperam et obtulerunt ei holocausta et pacificas victimas et super statu suo interrogaverunt eo tempore ibi erat arca foederis dei et finees filius eleazari filii aaron praepositus domus consuluerunt igitur dominum atque dixerunt exire ultra debemus ad pugnam contra filios beniamin fratres nostros an quiescere quibus ait dominus ascendite cras enim tradam eos in manus vestras posueruntque filii israhel insidias per circuitum urbis gabaa et tertia vice sicut semel et bis contra beniamin exercitum produxerunt sed et filii beniamin audacter eruperunt de civitate et fugientes adversarios longius persecuti sunt ita ut vulnerarent ex eis sicut primo et secundo die et caederent per duas semitas terga vertentes quarum una ferebat in bethel altera in gabaa atque prosternerent triginta circiter viros putaverunt enim solito eos more cedere qui fugam arte simulant iniere consilium ut abstraherent eos de civitate et quasi fugientes ad supradictas semitas perducerent omnes itaque filii israhel surgentes de sedibus suis tetenderunt aciem in loco qui vocatur baalthamar insidiae quoque quae circa urbem erant paulatim se aperire coeperunt et ab occidentali urbis parte procedere sed et alia decem milia virorum de universo israhel habitatores urbis ad certamina provocabant ingravatumque est bellum contra filios beniamin et

non intellexerunt quod ex omni parte illis instaret interitus percussitque eos dominus in conspectu filiorum israhel et interfecerunt ex eis in illo die viginti quinque milia et centum viros omnes bellatores et educentes gladium filii autem beniamin cum se inferiores esse vidissent coeperunt fugere quod cernentes filii israhel dederunt eis ad fugiendum locum ut ad praeparatas insidias devenirent quas iuxta urbem posuerant qui cum repente de latibulis surrexissent et beniamin terga caedentibus daret ingressi sunt civitatem et percusserunt eam in ore gladii signum autem dederant filii israhel his quos in insidiis conlocaverant ut postquam urbem cepissent ignem accenderent et ascendente in altum fumo captam urbem demonstrarent quod cum cernerent filii israhel in ipso certamine positi putaverunt enim filii beniamin eos fugere et instantius sequebantur caesis de exercitu eorum triginta viris et viderent quasi columnam fumi de civitate conscendere beniamin quoque retro aspiciens captam cerneret civitatem et flammam in sublime ferri qui prius simulaverant fugam versa facie fortius resistebant quod cum vidissent filii beniamin in fugam versi sunt et ad viam deserti ire coeperunt illuc quoque eos adversariis persecutibus sed et hii qui urbem succenderant occurrerunt eis atque ita factum est ut ex utraque parte ab hostibus caederentur nec erat ulla morientium requies ceciderunt atque prostrati sunt ad orientalem plagam urbis gabaa fuerunt autem qui in eodem loco interferti sunt decem et octo milia virorum omnes robustissimi pugnatores quod cum vidissent qui remanserant de beniamin fugerunt in solitudinem et pergebant ad petram cuius vocabulum est remmon in illa quoque fuga palantes et in diversa tendentes occiderunt quinque milia viros et cum ultra tenderent persecuti sunt eos et interfecerunt etiam alios duo milia et sic factum est ut omnes qui ceciderant de beniamin in diversis locis essent viginti quinque milia pugnatores ad bella promptissimi remanserunt itaque de omni numero beniamin qui evadere potuerant et fugere in solitudinem sescenti viri sederuntque in petra remmon mensibus quattuor regressi autem filii israhel omnes reliquias civitatis a viris usque ad iumenta gladio percusserunt cunctasque urbes et viculos beniamin vorax flamma consumpsit

21

iuraverunt quoque filii israhel in maspha et dixerunt nullus nostrum dabit filiis beniamin de filiabus suis uxorem veneruntque omnes ad domum dei in silo et in conspectu eius sedentes usque ad vesperam leverunt vocem et magno ululatu coeperunt flere dicentes quare domine deus israhel factum est hoc malum in populo tuo ut hodie una tribus auferretur ex nobis altera autem die diluculo consurgentes extruxerunt altare obtuleruntque ibi holocausta et pacificas victimas et dixerunt quis non ascendit in exercitu domini de universis tribubus israhel grandi enim se iuramento constrinxerant cum essent in maspha interfici eos qui defuissent ductique paenitentia filii israhel super fratre suo beniamin coepe-

runt dicere ablata est una tribus de israhel unde uxores accipient omnes enim in commune iuravimus non daturus nos his filias nostras idcirco dixerunt quis est de universis tribubus israhel qui non ascendit ad dominum in maspha et ecce inventi sunt habitatores iabisgalaad in illo exercitu non fuisse eo quoque tempore cum essent in silo nullus ex eis ibi repperitus est miserunt itaque decem milia viros robustissimos et praeceperunt eis ite et percutite habitatores iabisgalaad in ore gladii tam uxores quam parvulos eorum et hoc erit quod observare debetis omne generis masculini et mulieres quae cognoverunt viros interficite inventaeque sunt de iabisgalaad quadringentae virgines quae nescierunt viri torum et adduxerunt eas in castra in silo in terra chanaan miseruntque nuntios ad filios beniamin qui erant in petra remmon et praeceperunt eis ut eos in pace susciperent veneruntque filii beniamin in illo tempore et datae sunt eis uxores de filiabus iabisgalaad alias autem non reppererunt quas simili modo traderent universusque israhel valde doluit et egit paenitudinem super interfectione unius tribus ex israhel dixeruntque maiores natu quid faciemus reliquis qui non acceperunt uxores omnes in beniamin feminae conciderunt et magna nobis cura ingentique studio providendum est ne una tribus deleatur ex israhel filias nostras eis dare non possumus constricti iuramento et maledictione qua diximus maledictus qui dederit de filiabus suis uxorem beniamin ceperuntque consilium atque dixerunt ecce sollemnitas domini est in silo anniversaria quae sita est ad septentrionem urbis bethel et ad orientalem plagam viae quae de bethel tendit ad sycimam et ad meridiem oppidi lebona praeceperuntque filiis beniamin atque dixerunt ite et latete in vineis cumque videritis filias silo ad ducendos choros ex more procedere exite repente de vineis et rapite eas singuli uxores singulas et pergite in terram beniamin cumque venerint patres earum ac fratres et adversum vos queri coeperint atque iurgari dicemus eis miseremini eorum non enim rapuerunt eas iure bellantium atque victorum sed rogantibus ut acciperent non dedistis et a vestra parte peccatum est feceruntque filii beniamin ut sibi fuerat imperatum et iuxta numerum suum rapuerunt sibi de his quae ducebant choros uxores singulas abieruntque in possessionem suam aedificantes urbes et habitantes in eis filii quoque israhel reversi sunt per tribus et familias in tabernacula sua in diebus illis non erat rex in israhel sed unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc faciebat

fuit vir unus de ramathaimsophim de monte ephraim et nomen eius helcana filius hieroam filii heli filii thau filii suph ephratheus et habuit duas uxores nomen uni anna et nomen secundae fenenna fueruntque fenennae filii annae autem non erant liberi et ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus ut adoraret et sacrificaret domino exercituum in silo erant autem ibi duo filii heli ofni et finees sacerdotes domini venit ergo dies et immolavit helcana deditque fenennae uxori suae et cunctis filiis eius et filiabus partes annae autem dedit partem unam tristicis quia annam diligebat dominus autem concluderat vulvam eius adfligebat quoque eam aemula eius et vehementer angebat in tantum ut exprobraret quod concludisset dominus vulvam eius sicque faciebat per singulos annos cum redeunte tempore ascenderent templum domini et sic provocabat eam porro illa flebat et non capiebat cibum dixit ergo ei helcana vir tuus anna cur fles et quare non comedis et quam ob rem adfligitur cor tuum numquid non ego melior sum tibi quam decem filii surrexit autem anna postquam comederat in silo et biberat et heli sacerdote sedente super sellam ante postes templi domini cum esset amaro animo oravit dominum flens largiter et votum vovit dicens domine exercituum si respiciens videris afflictionem famulae tuae et recordatus mei fueris nec oblitus ancillae tuae dederisque servae tuae sexum virilem dabo eum domino omnes dies vitae eius et novacula non ascendet super caput eius factum est ergo cum illa multiplicaret preces coram domino ut heli observaret os eius porro anna loquebatur in corde suo tantumque labia illius movebantur et vox penitus non audiebatur aestimavit igitur eam heli temulentam dixitque ei usquequo ebria eris digere paulisper vinum quo mades respondens anna nequaquam inquit domine mi nam mulier infelix nimis ego sum vinumque et omne quod inebriare potest non bibi sed effudi animam meam in conspectu domini ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus belial quia ex multitudine doloris et maeroris mei locuta sum usque in praesens tunc heli ait ei vade in pace et deus israhel det tibi petitionem quam rogasti eum et illa dixit utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis et abiit mulier in viam suam et comedit vultusque eius non sunt amplius in diversa mutati et surrexerunt mane et adoraverunt coram domino reversique sunt et venerunt in domum suam ramatha cognovit autem helcana annam uxorem suam et recordatus est eius dominus et factum est post circulum dierum concepit anna et peperit filium vocavitque nomen eius samuhel eo quod a domino postulasset eum ascendit autem vir helcana et omnis domus eius ut immolaret domino hostiam sollemnem et votum suum et anna non ascendit dixit enim viro suo non vadam donec ablactetur infans et ducam eum et appareat ante conspectum domini et maneat ibi iugiter et ait ei helcana vir tuus fac quod bonum tibi videtur et mane donec ablactes eum precorque ut impleat dominus verbum suum mansit ergo mulier et lactavit filium suum donec amoveret eum a lacte et adduxit eum se-

cum postquam ablactaverat in vitulis tribus et tribus modis farinae et amphora vini et adduxit eum ad domum domini in silo puer autem erat adhuc infantulus et immolaverunt vitulum et obtulerunt puerum heli et ait obsecro mi domine vivet anima tua domine ego sum illa mulier quae steti coram te hic orans dominum pro puero isto oravi et dedit dominus mihi petitionem meam quam postulavi eum idcirco et ego commodavi eum domino cunctis diebus quibus fuerit accommodatus domino et adoraverunt ibi dominum et oravit anna et ait

2

exultavit cor meum in domino exaltatum est cornu meum in domino dilatatum est os meum super inimicos meos quia laetata sum in salutari tuo non est sanctus ut est dominus neque enim est alius extra te et non est fortis sicut deus noster nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes recedant vetera de ore vestro quoniam deus scientiarum dominus est et ipsi praeparantur cogitationes arcus fortium superatus est et infirmi accincti sunt robore saturati prius pro pane se locaverunt et famelici saturati sunt donec sterilis peperit plurimos et quae multos habebat filios infirmata est dominus mortificat et vivificat deducit ad infernum et reducit dominus pauperem facit et datat humiliter et sublevat suscitavit de pulvere egenum et de stercore elevat pauperem ut sedeat cum principibus et solium gloriae teneat domini enim sunt cardines terrae et posuit super eos orbem pedes sanctorum suorum servabit et impij in tenebris conticescent quia non in fortitudine roborabitur vir dominum formidabunt adversarii eius super ipsos in caelis tonabit dominus iudicabit fines terrae et dabit imperium regi suo et sublimabit cornu christi sui et abiit helcana ramatha in domum suam puer autem erat minister in conspectu domini ante faciem heli sacerdotis porro filii heli filii belial nescientes dominum neque officium sacerdotum ad populum sed quicumque immolasset victimam veniebat puer sacerdotis dum coquerentur carnes et habebat fusculam tridentem in manu sua et mittebat eam in lebetem vel in caldarium aut in ollam sive in cacabum et omne quod levabat fuscinula tollebat sacerdos sibi sic faciebant universo israheli venientium in silo etiam antequam adolerent adipem veniebat puer sacerdotis et dicebat immolanti da mihi carnem ut coquam sacerdoti non enim accipiam a te carnem coctam sed crudam dicebatque illi immolans incendatur primum iuxta morem hodie adeps et tolle tibi quantumcumque desiderat anima tua qui respondens aiebat ei nequaquam nunc enim dabis alioquin tollam vi erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram domino quia detrahebant homines sacrificio domini samuhel autem ministrabat ante faciem domini puer accinctus ephod lineo et tunicam parvam faciebat ei mater sua quam adferebat statutis diebus ascendens cum viro suo ut immolaret hostiam sollemnem et benedixit heli helcanae et uxori eius dixitque reddat dominus tibi semen de muliere hac pro fenore quod commodasti domino et abierunt in locum suum visitavit ergo dominus annam et concepit et peperit tres

filios et duas filias et magnificatus est puer samuhel apud dominum heli autem erat senex valde et audivit omnia quae faciebant filii sui universo israheli et quomodo dormiebant cum mulieribus quae observabant ad ostium tabernaculi et dixit eis quare facitis res huiuscemodi quas ego audio res pessimas ab omni populo nolite filii mi non enim est bona fama quam ego audio ut transgredi faciat populum domini si peccaverit vir in virum placari ei potest deus si autem in domino peccaverit vir quis orabit pro eo et non audierunt vocem patris sui quia voluit dominus occidere eos puer autem samuhel proficiebat atque crescebat et placebat tam deo quam hominibus venit autem vir dei ad heli et ait ad eum haec dicit dominus numquid non aperte revelatus sum domui patris tui cum essent in aegypto in domo pharaonis et elegi eum ex omnibus tribubus israhel mihi in sacerdotem ut ascenderet altare meum et adoleret mihi incensum et portaret ephod coram me et dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum israhel quare calce abicis victimam meam et munera mea quae praecepi ut offerrentur in templo et magis honorasti filios tuos quam me ut comederetis primitias omnium sacrificii israhel populi mei propterea ait dominus deus israhel loquens locutus sum ut domus tua et domus patris tui ministraret in conspectu meo usque in sempiternum nunc autem dicit dominus absit hoc a me sed quicumque glorificaverit me glorificabo eum qui autem contemnunt me erunt ignobiles ecce dies veniunt et praecidam brachium tuum et brachium domus patris tui ut non sit senex in domo tua et videbis aemulum tuum in templo in universis prosperis israhel et non erit senex in domo tua omnibus diebus verumtamen non auferam penitus virum ex te ab altari meo sed ut deficiant oculi tui et tabescat anima tua et pars magna domus tuae morietur cum ad virilem aetatem venerit hoc autem erit tibi signum quod venturum est duobus filiis tuis ofni et finees in die uno morientur ambo et suscitabo mihi sacerdotem fidelem qui iuxta cor meum et animam meam faciat et aedificabo ei domum fidelem et ambulabit coram christo meo cunctis diebus futurum est autem ut quicumque remanserit in domo tua veniat ut ore tur pro eo et offerat nummum argenteum et tortam panis dicatque dimitte me obsecro ad unam partem sacerdotalem ut comedam buccellam panis

3

puer autem samuhel ministrabat domino coram heli et sermo domini erat pretiosus in diebus illis non erat visio manifesta factum est ergo in die quadam heli iacebat in loco suo et oculi eius caligaverant nec poterat videre lucerna dei antequam extingueretur samuhel autem dormiebat in templo domini ubi erat arca dei et vocavit dominus samuhel qui respondens ait ecce ego et cucurrit ad heli et dixit ecce ego vocasti enim me qui dixit non vocavi revertere dormi et abiit et dormivit et adiecit dominus vocare rursum samuhel consurgensque samuhel abiit ad heli et dixit ecce ego quia vocasti me qui respondit non vocavi te fili mi revertere et dormi porro samuhel necdum sciebat dominum neque revelatus fuerat ei

sermo domini et adiecit dominus et vocavit adhuc samuhel tertio qui consurgens abiit ad heli et ait ecce ego quia vocasti me intellexit igitur heli quia dominus vocaret puerum et ait ad samuhel vade et dormi et si deinceps vocaverit te dices loquere domine quia audit servus tuus abiit ergo samuhel et dormivit in loco suo et venit dominus et stetit et vocavit sicut vocaverat secundo samuhel samuhel et ait samuhel loquere quia audit servus tuus et dixit dominus ad samuhel ecce ego facio verbum in israhel quod quicumque audierit tinnient ambae aures eius in die illo suscitabo adversum heli omnia quae locutus sum super domum eius incipiam et complebo praedixi enim ei quod iudicaretur essem domus eius in aeternum propter iniquitatem eo quod noverat indigne agere filios suos et non corripuit eos idcirco iuravi domui heli quod non expiatur iniquitas domus eius victimis et muneribus usque in aeternum dormivit autem samuhel usque mane aperuitque ostia domus domini et samuhel timebat indicare visionem heli vocavit ergo heli samuhel et dixit samuhel fili mi qui respondens ait praesto sum et interrogavit eum quis est sermo quem locutus est ad te oro te ne celaveris me haec faciat tibi deus et haec addat si absconderis a me sermonem ex omnibus verbis quae dicta sunt tibi indicavit itaque ei samuhel universos sermones et non abscondit ab eo et ille respondit dominus est quod bonum est in oculis suis faciat crevit autem samuhel et dominus erat cum eo et non cecidit ex omnibus verbis eius in terram et cognovit universus israhel a dan usque bersabee quod fidelis samuhel propheta esset domini et addidit dominus ut appareret in silo quoniam revelatus fuerat dominus samuheli in silo iuxta verbum domini et evenit sermo samuhelis universo israheli

4

egressus est namque israhel obviam philisthim in proelium et castrametatus est iuxta lapidem adiutorii porro philisthim venerunt in afec et instruxerunt aciem contra israhel inito autem certamine terga vertit israhel philistheis et caesa sunt in illo certamine passim per agros quasi quattuor milia virorum et reversus est populus ad castra dixeruntque maiores natu de israhel quare percussit nos dominus hodie coram philisthim adferamus ad nos de silo arcam foederis domini et veniat in medium nostri ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum misit ergo populus in silo et tulerunt inde arcam foederis domini exercituum sedentis super cherubin erantque duo filii heli cum arca foederis domini ofni et finees cumque venisset arca foederis domini in castra vociferatus est omnis israhel clamore grandi et personuit terra et audierunt philisthim vocem clamoris dixeruntque quae nam haec est vox clamoris magni in castris hebraeorum et cognoverunt quod arca domini venisset in castra timueruntque philisthim dicentes venit deus in castra et ingemuerunt vae nobis non enim fuit tanta exultatio heri et nudius tertius vae nobis quis nos servabit de manu deorum sublimium istorum hii sunt dii qui percusserunt aegyptum omni plaga in deserto confortamini et estote viri philisthim ne servi-

atis hebraeis sicut illi servierunt vobis confortamini et bellate pugnaverunt ergo philisthim et caesus est israhel et fugit unusquisque in tabernaculum suum et facta est plaga magna nimis et ceciderunt de israhel triginta milia peditum et arca dei capta est duoque filii heli mortui sunt omni et finees currens autem vir de beniamin ex acie venit in silo in die illo scissa veste et conspersus pulvere caput cumque ille venisset heli sedebat super sellam contra viam aspectans erat enim cor eius pavens pro arca domini viri autem ille postquam ingressus est nuntiavit urbi et ululavit omnis civitas et audivit heli sonitum clamoris dixitque quis est hic sonitus tumultus huius at ille festinavit et venit et adnuntiavit heli heli autem erat nonaginta et octo annorum et oculi eius caligaverant et videre non poterat et dixit ad heli ego sum qui veni de proelio et ego qui de acie fugi hodie cui ille ait quid actum est fili mi respondens autem qui nuntiabat fugit inquit israhel coram philisthim et ruina magna facta est in populo insuper et duo filii tui mortui sunt omni et finees et arca dei capta est cumque ille nominasset arcam dei cecidit de sella retrorsum iuxta ostium et fractis cervicibus mortuus est senex enim erat vir et grandevus et ipse iudicavit israhel quadraginta annis nurus autem eius uxor finees praegnans erat vicinaque partui et audito nuntio quod capta esset arca dei et mortuus socer suus et vir suus incurvavit se et peperit inruerant enim in eam dolores subiti in ipso autem momento mortis eius dixerunt ei quae stabant circa eam ne timeas quia filium peperisti quae non respondit eis neque animadvertit et vocavit puerum hicabod dicens translata est gloria de israhel quia capta est arca dei et pro socero suo et pro viro suo et ait translata est gloria ab israhel eo quod capta esset arca dei

5

philisthim autem tulerunt arcam dei et asportaverunt eam a lapide adiutorii in azotum tulerunt philisthim arcam dei et intulerunt eam in templum dagon et statuerunt eam iuxta dagon cumque surrexissent diluculo azotii altera die ecce dagon iacebat pronus in terram ante arcam domini et tulerunt dagon et restituerunt eum in loco suo rursumque mane die alio consurgentes invenerunt dagon iacentem super faciem suam in terram coram arca domini caput autem dagon et duae palmae manuum eius abscisae erant super limen porro dagon truncus solus remanserat in loco suo propter hanc causam non calcant sacerdotes dagon et omnes qui ingrediuntur templum eius super limen dagon in azoto usque in hodiernum diem adgravata autem est manus domini super azotios et demolitus est eos et percussit in secretiori parte natum azotum et fines eius videntes autem viri azotii huiuscemodi plagam dixerunt non maneat arca dei israhel apud nos quoniam dura est manus eius super nos et super dagon deum nostrum et mittentes congregaverunt omnes satrapas philisthinorum ad se et dixerunt quid faciemus de arca dei israhel responderuntque getthai circumducatur arca dei israhel et circumduxerunt arcam dei israhel illis autem circumducentibus eam fiebat manus

dei per singulas civitates interfectionis magnae nimis et percutiebat viros uniuscuiusque urbis a parvo usque ad maiorem et computrescebant prominentes extales eorum miserunt ergo arcam dei in accaron cumque venisset arca dei in accaron exclamaverunt accaronitae dicentes adduxerunt ad nos arcam dei israhel ut interficiat nos et populum nostrum miserunt itaque et congregaverunt omnes satrapas philisthinorum qui dixerunt dimittite arcam dei israhel et revertatur in locum suum et non interficiat nos cum populo nostro fiebat enim pavor mortis in singulis urbibus et gravissima valde manus dei viri quoque qui mortui non fuerant percutiebantur in secretiori parte natium et ascendebat ululatus uniuscuiusque civitatis in caelum

6

fuit ergo arca domini in regione philisthinorum septem mensibus et vocaverunt philisthim sacerdotes et divinos dicentes quid faciemus de arca dei indicate nobis quomodo remitemus eam in locum suum qui dixerunt si remittitis arcam dei israhel nolite dimittere eam vacuum sed quod debetis reddite ei pro peccato et tunc curabimini et scietis quare non recedat manus eius a vobis qui dixerunt quid est quod pro delicto reddere debeamus ei responderuntque illi iuxta numerum provinciarum philisthim quinque anos aureos facietis et quinque mures aureos quia plaga una fuit omnibus vobis et satrapis vestris facietisque similitudines anorum vestrorum et similitudines murium qui demoliti sunt terram et dabitis deo israhel gloriam si forte relevet manum suam a vobis et a diis vestris et a terra vestra quare gravatis corda vestra sicut adgravavit aegyptus et pharao cor suum nonne postquam percussus est tunc dimisit eos et abierunt nunc ergo arripite et facite plaustrum novum unum et duas vaccas fetas quibus non est inpositum iugum iungite in plastro et recludite vitulos earum domi tolletisque arcam domini et ponetis in plastro et vasa aurea quae exsolvistis ei pro delicto ponetis in capsella ad latus eius et dimittite eam ut vadat et aspicietis et si quidem per viam finium suorum ascenderit contra bethsames ipse fecit nobis malum hoc grande sin autem minime sciemus quia nequaquam manus eius tetigit nos sed casu accidit fecerunt ergo illi hoc modo et tolles duas vaccas quae lactabant vitulos iunxerunt ad plastrum vitulosque earum concluserunt domi et posuerunt arcam dei super plastrum et capsellam quae habebat mures aureos et similitudinem anorum ibant autem in directum vaccae per viam quae ducit bethsames et itinere uno gradiebantur pergentes et mugientes et non declinabant neque ad dextram neque ad sinistram sed et satrapae philisthinorum sequebantur usque ad terminos bethsames porro bethsamitae metebant tritum in valle et elevantes oculos viderunt arcam et gavisii sunt cum vidissent et plastrum venit in agrum iosue bethsamitae et stetit ibi erat autem ibi lapis magnus et concenterunt ligna plastrum vaccasque inposuerunt super ea holocaustum domino levitae autem deposuerunt arcam dei et capsellam quae erat iuxta eam

in qua erant vasa aurea et posuerunt super lapidem grandem viri autem bethsamitae obtulerunt holocausta et immolaverunt victimas in die illa domino et quinque satrapae philisthinorum viderunt et reversi sunt in accaron in die illa hii sunt autem ani aurei quos reddiderunt philisthim pro delicto domino azotum unum gaza unum ascalon unum geth unum accaron unum et mures aureos secundum numerum urbium philisthim quinque provinciarum ab urbe murata usque ad villam quae erat absque muro et usque ad abel magnum super quem posuerunt arcam domini quae erat usque in illa die in agro iosue bethsamitis percussit autem de viris bethsamitibus eo quod vidissent arcam domini et percussit de populo septuaginta viros et quinquaginta milia plebis luxitque populus quod percussisset dominus plebem plaga magna et dixerunt viri bethsamitae quis poterit stare in conspectu domini dei sancti huius et ad quem ascendet a nobis miseruntque nuntios ad habitatores cariathiarim dicentes reduxerunt philisthim arcam domini descendite et ducite eam ad vos

7

venerunt ergo viri cariathiarim et duxerunt arcam domini et intulerunt eam in domum abinadab in gabaa eleazarum autem filium eius sanctificaverunt ut custodiret arcam domini et factum est ex qua die mansit arca in cariathiarim multiplicati sunt dies erat quippe iam annus vicesimus et requievit omnis domus israhel post dominum ait autem samuhel ad universam domum israhel dicens si in toto corde vestro revertimini ad dominum auferte deos alienos de medio vestrum et astharoth et praeparate corda vestra domino et servite ei soli et eruet vos de manu philisthim abstulerunt ergo filii israhel baalim et astharoth et servierunt domino soli dixit autem samuhel congregare universum israhel in masphat ut orem pro vobis dominum et convenerunt in masphat hauseruntque aquam et effuderunt in conspectu domini et ieiunaverunt in die illa et dixerunt ibi peccavimus domino iudicavitque samuhel filios israhel in masphat et audierunt philisthim quod congregati essent filii israhel in masphat et ascenderunt satrapae philisthinorum ad israhel quod cum audissent filii israhel timuerunt a facie philisthinorum dixeruntque ad samuhel ne cesses pro nobis clamare ad dominum deum nostrum ut salvet nos de manu philisthinorum tulit autem samuhel agnum lactantem unum et obtulit illum holocaustum integrum domino et clamavit samuhel ad dominum pro israhel et exaudivit eum dominus factum est ergo cum samuhel offerret holocaustum philistheos inire proelium contra israhel intonuit autem dominus fragore magno in die illa super philisthim et exterruit eos et caesi sunt a filiis israhel egressique viri israhel de masphat persecuti sunt philistheos et percusserunt eos usque ad locum qui erat subter bethchar tulit autem samuhel lapidem unum et posuit eum inter masphat et inter sen et vocavit nomen eius lapis adiutorii dixitque hucusque auxiliatus est nobis dominus et humiliati sunt philisthim nec adposuerunt ultra ut venirent in terminos israhel facta est itaque manus domini super

philistheos cunctis diebus samuhel et redditae sunt urbes quas tulerant philisthim ab israhel israheli ab accaron usque geth et terminos suos liberavit israhel de manu philisthinorum eratque pax inter israhel et amorreum iudicabat quoque samuhel israhel cunctis diebus vitae suae et ibat per singulos annos circumiens bethel et galgal et masphat et iudicabat israhel in supradictis locis revertebaturque in ramatha ibi enim erat domus eius et ibi iudicabat israhel aedificavit etiam ibi altare domino

8

factum est autem cum senuisset samuhel posuit filios suos iudices israhel fuitque nomen filii eius primogeniti iohel et nomen secundi abia iudicum in bersabee et non ambulaverunt filii illius in viis eius sed declinaverunt post avaritiam acceperuntque munera et perverterunt iudicium congregati ergo universi maiores natu israhel venerunt ad samuhel in ramatha dixeruntque ei ecce tu senuisti et filii tui non ambulant in viis tuis constitue nobis regem ut iudicet nos sicut universae habent nationes displicuitque sermo in oculis samuhelis eo quod dixissent da nobis regem ut iudicet nos et oravit samuhel dominum dixit autem dominus ad samuhel audi vocem populi in omnibus quae loquuntur tibi non enim te abiecerunt sed me ne regnem super eos iuxta omnia opera sua quae fecerunt a die qua eduxi eos de aegypto usque ad diem hanc sicut dereliquerunt me et servierunt diis alienis sic faciunt etiam tibi nunc ergo audi vocem eorum verumtamen contestare eos et praedic eis ius regis qui regnaturus est super eos dixit itaque samuhel omnia verba domini ad populum qui petierat a se regem et ait hoc erit ius regis qui imperaturus est vobis filios vestros tollet et ponet in curribus suis facietque sibi equites et praecursores quadrigarum suarum et constituet sibi tribunos et centuriones et aratores agrorum suorum et messoros segetum et fabros armorum et curruum suorum filias quoque vestras faciet sibi unguentarias et focarias et panificas agros quoque vestros et vineas et oliveta optima tollet et dabit servis suis sed et segetes vestras et vinearum redditus addecimabit ut det eunuchis et famulis suis servos etiam vestros et ancillas et iuvenes optimos et asinos auferet et ponet in opere suo greges vestros addecimabit vosque eritis ei servi et clamabitis in die illa a facie regis vestri quem elegistis vobis et non exaudiet vos dominus in die illa noluit autem populus audire vocem samuhel sed dixerunt nequaquam rex enim erit super nos et erimus nos quoque sicut omnes gentes et iudicabit nos rex noster et egredietur ante nos et pugnabit bella nostra pro nobis et audivit samuhel omnia verba populi et locutus est ea in auribus domini dixit autem dominus ad samuhel audi vocem eorum et constitue super eos regem et ait samuhel ad viros israhel vadat unusquisque in civitatem suam

et erat vir de beniamin nomine cis filius abihel filii seror filii bechoreth filii afia filii viri iemini fortis robore et erat ei filius vocabulo saul electus et bonus et non erat vir de filiis israhel melior illo ab umero et sursum eminebat super omnem populum perierant autem asinae cis patris saul et dixit cis ad saul filium suum tolle tecum unum de pueris et consurgens vade et quaere asinas qui cum transissent per montem ephraim et per terram salisa et non invenissent transierunt etiam per terram salim et non erant sed et per terram iemini et minime reppererunt cum autem venissent in terram suph dixit saul ad puerum suum qui erat cum eo veni et revertamur ne forte dimiserit pater meus asinas et sollicitus sit pro nobis qui ait ei ecce est vir dei in civitate hac vir nobilis omne quod loquitur absque ambiguitate venit nunc ergo eamus illuc si forte indicet nobis de via nostra propter quam venimus dixitque saul ad puerum suum ecce ibimus quid feremus ad virum panis deficit in sitariciis nostris et sportulam non habemus ut demus homini dei nec quicquam aliud rursus puer respondit sauli et ait ecce inventa est in manu mea quarta pars stateris argenti demus homini dei ut indicet nobis viam nostram olim in israhel sic loquebatur unusquisque vadens consilere deum venite et eamus ad videntem qui enim propheta dicitur hodie vocabatur olim videns et dixit saul ad puerum suum optimus sermo tuus veni eamus et ierunt in civitatem in qua erat vir dei cumque ascenderent clivum civitatis invenerunt puellas egredientes ad hauriendam aquam et dixerunt eis nunc hic est videns quae respondentes dixerunt illis hic est ecce ante te festina nunc hodie enim venit in civitate quia sacrificium est hodie populo in excelso ingredienti urbem statim invenietis eum antequam ascendat excelsum ad vespendum neque enim comesurus est populus donec ille veniat quia ipse benedixit hostiae et deinceps comedunt qui vocati sunt nunc ergo conscendite quia hodie repperietis eum et ascenderunt in civitatem cumque illi ambularent in medio urbis apparuit samuhel egrediens obviam eis ut ascenderet in excelsum dominus autem revelaverat auriculum samuhel ante unam diem quam veniret saul dicens hac ipsa quae nunc est hora cras mittam ad te virum de terra beniamin et unguet eum ducem super populum meum israhel et salvabit populum meum de manu philisthinorum quia respexi populum meum venit enim clamor eorum ad me cumque aspexisset samuhel saulem dominus ait ei ecce vir quem dixeram tibi iste dominabitur populo meo accessit autem saul ad samuhel in medio portae et ait indica oro mihi ubi est domus videtis et respondit samuhel sauli dicens ego sum videns ascende ante me in excelsum ut comedatis mecum hodie et dimittam te mane et omnia quae sunt in corde tuo indicabo tibi et de asinis quas perdidisti nudius tertius ne sollicitus sis quia inventae sunt et cuius erunt optima quaeque israhel nonne tibi et omni domui patris tui respondens autem saul ait numquid non filius iemini ego sum de minima tribu israhel et cognatio mea novissima inter omnes familias de tribu beniamin quare ergo locutus es mihi sermonem is-

tum adsumens itaque samuhel saulem et puerum eius introduxit eos in triclinium et dedit eis locum in capite eorum qui fuerant invitati erant enim quasi triginta viri dixitque samuhel coco da partem quam dedi tibi et praecepi ut reponeres seorsum apud te levavit autem cocus armum et posuit ante saul dixitque samuhel ecce quod remansit pone ante te et comede quia de industria servatum est tibi quando populum vocavi et comedit saul cum samuhel in die illa et descenderunt de excelso in oppidum et locutus est cum saul in solario cumque mane surrexissent et iam dilucesceret vocavit samuhel saul in solarium dicens surge ut dimittam te et surrexit saul egressique sunt ambo ipse videlicet et samuhel cumque descenderent in extrema parte civitatis samuhel dixit ad saul dic puero ut antecedit nos et transeat tu autem subsiste paulisper ut indicem tibi verbum domini

10

tulit autem samuhel lenticulam olei et effudit super caput eius et deosculatus eum ait ecce unxit te dominus super hereditatem suam in principem cum abieris hodie a me invenies duos viros iuxta sepulchrum rachel in finibus beniamin in meridie dicentque tibi inventae sunt asinae ad quas ieras perquirendas et intermissis pater tuus asinis sollicitus est pro vobis et dicit quid faciam de filio meo cumque abieris inde et ultra transieris et veneris ad quercum thabor inveniet te ibi tres viri ascendentes ad deum in bethel unus portans tres hedos et alius tres tortas panis et alius portans lagoenam vini cumque te salutaverint dabunt tibi duos panes et accipies de manu eorum post haec venies in collem domini ubi est statio philisthinorum et cum ingressus fueris ibi urbem obviam habebis gregem prophetarum descendantium de excelso et ante eos psalterium et tympanum et tibiam et citharam ipsosque prophetantes et insiliet in te spiritus domini et prophetabis cum eis et mutaberis in virum alium quando ergo evererint signa haec omnia tibi fac quaecumque invenerit manus tua quia dominus tecum est et descendes ante me in galgala ego quippe descendam ad te ut offeras oblationem et immoles victimas pacificas septem diebus expectabis donec veniam ad te et ostendam tibi quae facias itaque cum avertisset umerum suum ut abiret a samuele inmutavit ei deus cor aliud et venerunt omnia signa haec in die illa veneruntque ad praedictum collem et ecce cuneus prophetarum obvius ei et insilivit super eum spiritus dei et prophetavit in medio eorum videntes autem omnes qui noverant eum heri et nudius tertius quod esset cum prophetis et prophetaret dixerunt ad invicem quoniam res accidit filio cis nunc et saul in prophetis responditque alius ad alterum dicens et quis pater eorum propterea versum est in proverbium nunc et saul inter prophetas cessavit autem prophetare et venit ad excelsum dixitque patruus saul ad eum et ad puerum eius quo abistis qui responderunt quaerere asinas quas cum non repperissemus venimus ad samuhel et dixit ei patruus suus indica mihi quid dixerit tibi samuhel et ait saul ad patruum suum indicavit nobis quia inventae essent asinae de sermone autem regni non indi-

cavit ei quem locutus illi fuerat samuhel et convocavit samuhel populum ad dominum in maspha et ait ad filios israhel haec dicit dominus deus israhel ego eduxi israhel de aegypto et erui vos de manu aegyptiorum et de manu omnium regum qui adfligebant vos vos autem hodie proiecistis deum vestrum qui solus salvavit vos de universis malis et tribulationibus vestris et dixistis nequaquam sed regem constitue super nos nunc ergo state coram domino per tribus vestras et per familias et adplicuit samuhel omnes tribus israhel et cecidit sors tribus beniamin et adplicuit tribum beniamin et cognationes eius et cecidit cognatio metri et pervenit usque ad saul filium cis quaesierunt ergo eum et non est inventus et consuluerunt post haec dominum utrumnam venturus esset illuc responditque dominus ecce absconditus est domi currerunt itaque et tulerunt eum inde stetitque in medio populi et altior fuit universo populo ab umero et sursum et ait samuhel ad omnem populum certe videtis quem elegit dominus quoniam non sit similis ei in omni populo et clamavit cunctus populus et ait vivat rex locutus est autem samuhel ad populum legem regni et scripsit in libro et reposuit coram domino et dimisit samuhel omnem populum singulos in domum suam sed et saul abiit in domum suam in gabaath et abiit cum eo pars exercitus quorum tegerat deus corda filii vero belial dixerunt num salvare nos poterit iste et despexerunt eum et non adtulerunt ei munera ille vero dissimulabat se audire

11

ascendit autem naas ammonites et pugnare coepit adversus iabesgalaad dixeruntque omnes viri iabes ad naas habeto nos foederatos et serviemus tibi et respondit ad eos naas ammonites in hoc feriam vobiscum foedus ut erua omniun vestrum oculos dextros ponamque vos obprobrium in universo israhel et dixerunt ad eum seniores iabes concede nobis septem dies ut mittamus nuntios in universos terminos israhel et si non fuerit qui defendat nos egrediemur ad te venerunt ergo nuntii in gabaath saulis et locuti sunt verba audiente populo et levavit omnis populus vocem suam et flevit et ecce saul veniebat sequens boves de agro et ait quid habet populus quod plorat et narraverunt ei verba virorum iabes et insilivit spiritus domini in saul cum audisset verba haec et iratus est furor eius nimis et adsuens utrumque bovem concidit in frusta misitque in omnes terminos israhel per manum nuntiorum dicens quicumque non exierit secutusque fuerit saul et samuelem sic fiet bubus eius invasit ergo timor domini populum et egressi sunt quasi vir unus et recensuit eos in bezec fueruntque filiorum israhel trecenta milia virorum autem iuda triginta milia et dixerunt nuntiis qui venerant sic dicetis viris qui sunt in iabesgalaad cras erit vobis salus cum incaluerit sol venerunt ergo nuntii et adnuntiaverunt viris iabes qui laetati sunt et dixerunt mane exhibimus ad vos et facietis nobis omne quod placuerit vobis et factum est cum venisset dies crastinus constituit saul populum in tres partes et ingressus est media castra in vigilia matutina et percussit ammon usque dum incalerescit dies reliqui autem dis-

persi sunt ita ut non relinquerentur in eis duo pariter et ait populus ad samuhel quis est iste qui dixit saul non regnabit super nos date viros et interficiemus eos et ait saul non occidetur quisquam in die hac quia hodie fecit dominus salutem in israhel dixit autem samuhel ad populum venite et eamus in galgala et innovemus ibi regnum et perrexit omnis populus in galgala et fecerunt ibi regem saul coram domino in galgala et immolaverunt ibi victimas pacificas coram domino et laetatus est ibi saul et cuncti viri israhel nimis

12

dixit autem samuhel ad universum israhel ecce audivi vocem vestram iuxta omnia quae locuti estis ad me et constitui super vos regem et nunc rex graditur ante vos ego autem senui et incanui porro filii mei vobiscum sunt itaque conversatus coram vobis ab adulescentia mea usque ad diem hanc ecce praesto sum loquimini de me coram domino et coram christo eius utrum bovem cuiusquam tulerim an asinum si quempiam calumniatus sum si oppressi aliquem si de manu cuiusquam munus accepi et contemniam illud hodie restituaque vobis et dixerunt non es calumniatus nos neque oppressisti neque tulisti de manu alicuius quippiam dixitque ad eos testis dominus adversus vos et testis christus eius in die hac quia non inveneritis in manu mea quippiam et dixerunt testis et ait samuhel ad populum dominus qui fecit moysen et aaron et eduxit patres nostros de terra aegypti nunc ergo state ut iudicio contendam adversum vos coram domino de omnibus misericordiis domini quae fecit vobiscum et cum patribus vestris quomodo ingressus est iacob in aegyptum et clamaverunt patres vestri ad dominum et misit dominus moysen et aaron et eduxit patres vestros ex aegypto et conlocavit eos in loco hoc qui obliti sunt domini dei sui et tradidit eos in manu sisarae magistri militiae asor et in manu philisthinorum et in manu regis moab et pugnaverunt adversum eos postea autem clamaverunt ad dominum et dixerunt peccavimus quia dereliquimus dominum et servivimus baalim et ashtaroth nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum et serviemus tibi et misit dominus hierobaal et bedan et ieptha et samuhel et eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum et habitastis confidenter videntes autem quod naas rex filiorum ammon venisset adversum vos dixistis mihi nequaquam sed rex imperabit nobis cum dominus deus vester regnaret in vobis nunc ergo praesto est rex vester quem elegistis et petistis ecce dedit vobis dominus regem si timueritis dominum et servieritis ei et audieritis vocem eius et non exasperaveritis os domini eritis et vos et rex qui imperat vobis sequentes dominum deum vestrum si autem non audieritis vocem domini sed exasperaveritis sermonem domini erit manus domini super vos et super patres vestros sed et nunc state et videte rem istam grandem quam facturus est dominus in conspectu vestro numquid non messis tritici est hodie invocabo dominum et dabit voces et pluvias et scietis et videbitis quia grande malum feceritis vobis in conspectu domini petentes super vos regem et clamavit samuhel

ad dominum et dedit dominus voces et pluviam in die illa et timuit omnis populus nimis dominum et samuhel dixitque universus populus ad samuhel ora pro servis tuis ad dominum deum tuum ut non moriamur addidimus enim universis peccatis nostris malum ut peteremus nobis regem dixit autem samuhel ad populum nolite timere vos fecistis universum malum hoc verumtamen nolite recedere a tergo domini et servite domino in omni corde vestro et nolite declinare post vana quae non proderunt vobis neque eruent vos quia vana sunt et non derelinquet dominus populum suum propter nomen suum magnum quia iuravit dominus facere vos sibi populum absit autem a me hoc peccatum in domino ut cessem orare pro vobis et docebo vos viam bonam et rectam igitur timete dominum et servite ei in veritate et ex toto corde vestro vidistis enim magnifica quae in vobis gesserit quod si perseveraveritis in malitia et vos et rex vester pariter peribitis

13

filius unius anni saul cum regnare coepisset duobus autem annis regnavit super israhel et elegit sibi saul tria milia de israhel et erant cum saul duo milia in machmas et in monte bethel mille autem cum ionathan in gabaath beniamin porro ceterum populum remisit unumquemque in tabernacula sua et percussit ionathan stationem philisthim quae erat in gabaa quod cum audissent philisthim saul cecinit bucina in omni terra dicens audiant hebraei et universus israhel audivit huiusmodi famam percussit saul stationem philisthinorum et erexit se israhel adversum philisthim clamavit ergo populus post saul in galgala et philisthim congregati sunt ad proelium contra israhel triginta milia curruum et sex milia equitum et reliquum vulgus sicut harena quae est in litore maris plurima et ascendentes castrametati sunt in machmas ad orientem bethaven quod cum vidissent viri israhel se in arto sitos adflictus est enim populus absconderunt se in speluncis et in abditiis in petris quoque et in antris et in cisternis hebraei autem transierunt iordanem terram gad et galaad cumque adhuc esset saul in galgal universus populus perterritus est qui sequebatur eum et expectavit septem diebus iuxta placitum samuhel et non venit samuhel in galgala dilapsusque est populus ab eo ait ergo saul adferte mihi holocaustum et pacifica et obtuli holocaustum cumque complesset offensens holocaustum ecce samuhel veniebat et egressus est saul obviam ei ut salutaret eum locutusque est ad eum samuhel quid fecisti respondit saul quia vidi quod dilaberetur populus a me et tu non veneras iuxta placitos dies porro philisthim congregati fuerant in machmas dixi nunc descendent philisthim ad me in galgala et faciem domini non placavi necessitate compulsus obtuli holocaustum dixitque samuhel ad saul stulte egisti nec custodisti mandata domini dei tui quae praecepit tibi quod si non fecisses iam nunc praeparasset dominus regnum tuum super israhel in sempiternum sed nequaquam regnum tuum ultra consurget quae sivit sibi dominus virum iuxta cor suum et praecepit ei dominus ut esset dux super populum suum

eo quod non servaveris quae praecepit dominus sur-rexit autem samuhel et ascendit de galgalis in gabaa beniamin et recensuit saul populum qui inventi fuerant cum eo quasi sescentos viros et saul et ionathan filius eius populusque qui inventus fuerat cum eis erat in gabaa beniamin porro philisthim consederant in machmas et egressi sunt ad praedandum de castris philisthim tres cunei unus cuneus pergebat contra viam ephra ad terram saul porro alius ingrediebatur per viam bethoron tertius autem vertebatur se ad iter termini imminentiis valli seboim contra desertum porro faber ferrarius non inveniebatur in omni terra israhel caverant enim philisthim ne forte facerent hebraei gladium aut lanceam descendebat ergo omnis israhel ad philisthim ut exaceret unusquisque vomerem suum et ligonem et securim et sarculum retunsae itaque erant acies vomerum et ligonum et tridentum et securium usque ad stimulum corrigendum cumque venisset dies proelii non est inventus ensis et lancea in manu totius populi qui erat cum saul et cum ionathan excepto saul et ionathan filio eius egressa est autem statio philisthim ut transscenderet in machmas

14

et accidit quadam die ut diceret ionathan filius saul ad adolescentem armigerum suum veni et transeamus ad stationem philisthim quae est trans locum illum patri autem suo hoc ipsum non indicavit porro saul morabatur in extrema parte gabaa sub malograno quae erat in magron et erat populus cum eo quasi sescentorum virorum et ahias filius achitob fratris ichabod filii finees qui ortus fuerat ex heli sacerdote domini in silo portabat ephod sed et populus ignorabat quod isset ionathan erant autem inter ascensus per quos nitebatur ionathan transire ad stationem philisthinorum eminentes petrae ex utraque parte et quasi in modum dentium scopuli hinc inde praeiuncti nomen uni boses et nomen alteri sene unus scopulus prominens ad aquilonem ex adverso machmas et alter a meridie contra gabaa dixit autem ionathan ad adolescentem armigerum suum veni transeamus ad stationem incircumcisorum horum si forte faciat dominus pro nobis quia non est domino difficile salvare vel in multitudine vel in paucis dixitque ei armiger suus fac omnia quae placent animo tuo perge quo cupis ero tecum ubicumque volueris et ait ionathan ecce nos transimus ad viros istos cumque apparuerimus eis si taliter locuti fuerint ad nos manete donec veniamus ad vos stemus in loco nostro nec ascendamus ad eos si autem dixerint ascendite ad nos ascendamus quia tradidit eos dominus in manibus nostris hoc erit nobis signum apparuit igitur uterque stationi philisthinorum dixeruntque philisthim en hebraei egrediuntur de cavernis in quibus absconditi fuerant et locuti sunt viri de statione ad ionathan et ad armigerum eius dixeruntque ascendite ad nos et ostendimus vobis rem et ait ionathan ad armigerum suum ascendamus sequere me tradidit enim eos dominus in manu israhel ascendit autem ionathan reptans manibus et pedibus et armiger eius post eum itaque alii cadebant

ante ionathan alios armiger eius interficiebat sequens eum et facta est plaga prima quam percussit ionathan et armiger eius quasi viginti virorum in media parte iugeri quam par boum in die arare consuevit et factum est miraculum in castris per agros sed et omnis populus stationis eorum qui ierant ad praedandum obstupit et conturbata est et accidit quasi miraculum a deo et respexerunt speculatores saul qui erant in gabaa beniamin et ecce multitudo prostrata et huc illucque diffugiens et ait saul populo qui erat cum eo requirite et videte quis abierit ex nobis cumque requisissent repperit non adesse ionathan et armigerum eius et ait saul ad ahiam adplicam arcam dei erat enim ibi arca dei in die illa cum filiis israhel cumque loqueretur saul ad sacerdotem tumultus magnus exortus est in castris philisthinorum crescebatque paulatim et clarius reboabat et ait saul ad sacerdotem contrahe manum tuam conclamavit ergo saul et omnis populus qui erat cum eo et venerunt usque ad locum certaminis et ecce versus fuerat gladius unuscuiusque ad proximum suum et caedes magna nimis sed et hebraei qui fuerant cum philisthim heri et nudius tertius ascenderantque cum eis in castris reversi sunt ut essent cum israhel qui erant cum saul et ionathan omnes quoque israhelitae qui se absconderant in monte ephraim audientes quod fugissent philisthim sociaverunt se cum suis in proelio et salvavit dominus in die illa israhel pugna autem pervenit usque bethaven et vir israhel sociatus sibi est in die illa adiuravit autem saul populum dicens maledictus vir qui comederit panem usque ad vesperam donec ulciscar de inimicis meis et non manducavit universus populus panem omnique terrae vulgus venit in saltum in quo erat mel super faciem agri ingressus est itaque populus saltum et apparuit fluens mel nullusque adplocuit manum ad os suum timebat enim populus iuramentum porro ionathan non audierat cum adiuraret pater eius populum extenditque summitatem virgae quam habebat in manu et intinxit in favo mellis et convertit manum suam ad os suum et inluminati sunt oculi eius respondensque unus de populo ait iureiurando constrinxit pater tuus populum dicens maledictus qui comederit panem hodie defecerat autem populus dixitque ionathan turbavit pater meus terram vidistis ipsi quia inluminati sunt oculi mei eo quod gustaverim paululum de melle isto quanto magis si comedisset populus de praeda inimicorum suorum quam repperit nonne maior facta fuisset plaga in philisthim percusserunt ergo in die illa philistheos a machmis usque in ahialon defatigatus est autem populus nimis et versus ad praedam tulit oves et boves et vitulos et mactaverunt in terra comeditque populus cum sanguine nuntiaverunt autem saul dicentes quod populus peccasset domino comedens cum sanguine qui ait praevaricati estis voluite ad me iam nunc saxum grande et dixit saul dispergimini in vulgus et dicite eis ut adducat ad me unusquisque bovem suum et arietem et occidite super istud et vescimini et non peccabitis domino comedentes cum sanguine adduxit itaque omnis populus unusquisque bovem in manu sua usque ad noctem et occiderunt ibi aedificavit autem saul altare domini tuncque primum co-

epit aedificare altare domini et dixit saul inruamus super philisthim nocte et vastemus eos usque dum inlucescat mane nec relinquamus de eis virum dixitque populus omne quod bonum videtur in oculis tuis fac et ait sacerdos accedamus huc ad deum et consuluit saul deum num persequar philisthim si trades eos in manu israhel et non respondit ei in die illa dixitque saul adplicare huc universos angulos populi et scitote et videte per quem acciderit peccatum hoc hodie vivit dominus salvator israhel quia si per ionathan filium meum factum est absque retractatione morietur ad quod nullus contradixit ei de omni populo et ait ad universum israhel separami vos in partem unam et ego cum ionathan filio meo ero in parte una respondit populus ad saul quod bonum videtur in oculis tuis fac et dixit saul ad dominum deum israhel da indicium et deprehensus est ionathan et saul populus autem exivit et ait saul mittite sortem inter me et inter ionathan filium meum et captus est ionathan dixit autem saul ad ionathan indica mihi quid feceris et indicavit ei ionathan et ait gustans gustavi in summitate virgae quae erat in manu mea paululum mellis et ecce ego morior et ait saul haec faciat mihi deus et haec addat quia morte morieris ionathan dixitque populus ad saul ergone ionathan morietur qui fecit salutem hanc magnam in israhel hoc nefas est vivit dominus si ceciderit capillus de capite eius in terram quia cum deo operatus est hodie liberavit ergo populus ionathan ut non moreretur recessitque saul nec persecutus est philisthim porro philisthim abierunt in loca sua ad saul confirmato regno super israhel pugnabat per circuitum adversum omnes inimicos eius contra moab et filios ammon et edom et reges suba et philistheos et quocumque se verterat superabat congregatoque exercitu percussit amalech et eruit israhel de manu vastatorum eius fuerunt autem filii saul ionathan et iesui et melchisua nomina duarum filiarum eius nomen primogenitae merob et nomen minoris michol et nomen uxoris saul ahinoem filia ahimaas et nomina principum militiae eius abner filius ner patruelis saul cis fuerat pater saul et ner pater abner filius abihel erat autem bellum potens adversum philistheos omnibus diebus saul nam quemcumque viderat saul virum fortem et aptum ad proelium sociabat eum sibi

15

et dixit samuhel ad saul me misit dominus ut unguerem te in regem super populum eius israhel nunc ergo audi vocem domini haec dicit dominus exercituum recensui quaecumque fecit amalech israheli quomodo restitit ei in via cum ascenderet de aegypto nunc igitur vade et percuti amalech et demolire universa eius non parcas ei sed interfice a viro usque ad mulierem et parvulum atque lactantem bovem et ovem camelum et asinum praecepit itaque saul populo et recensuit eos quasi agnos ducenta milia pedum et decem milia virorum iuda cumque venisset saul usque ad civitatem amalech tetendit insidias in torrente dixitque saul cineo abite recedite atque descendite ab amalech ne forte involvam te cum eo tu enim fecisti misericordiam cum omnibus filiis israhel cum ascenderent de aegypto et recessit cineus

de medio amalech percussitque saul amalech ab evila donec venias sur quae est e regione aegypti et adprehendit agag regem amalech vivum omne autem vulgus interfecit in ore gladii et pepercit saul et populus agag et optimis gregibus ovium et armentorum et vestibus et arietibus et universis quae pulchra erant nec voluerunt disperdere ea quicquid vero vile fuit et reprobum hoc demoliti sunt factum est autem verbum domini ad samuhel dicens paenitet me quod constituerim saul regem quia dereliquit me et verba mea opere non implevit contristatusque est samuhel et clamavit ad dominum tota nocte cumque de nocte surrexisset samuhel ut iret ad saul mane nuntiatum est samuheli eo quod venisset saul in carmelum et erexisset sibi fornicem triumphalem et reversus transisset descendissetque in galgala venit ergo samuhel ad saul et dixit ei saul benedictus tu domino implevi verbum domini dixitque samuhel et quae est haec vox gregum quae resonat in auribus meis et armentorum quam ego audio et ait saul de amalech adduxerunt ea pepercit enim populus melioribus ovibus et armentis ut immolarentur domino deo tu reliqua vero occidimus dixit autem samuhel ad saul sine me et indicabo tibi quae locutus sit dominus ad me nocte dixitque ei loquere et ait samuhel nonne cum parvulus esses in oculis tuis caput in tribus israel factus es unxitque te dominus regem super israhel et misit te dominus in via et ait vade et interfice peccatores amalech et pugnabis contra eos usque ad internicionem eorum quare ergo non audisti vocem domini sed versus ad praedam es et fecisti malum in oculis domini et ait saul ad samuhel immo audivi vocem domini et ambulavi in via per quam misit me dominus et adduxi agag regem amalech et amalech interfeci tulit autem populus de praeda oves et boves primitias eorum quae caesa sunt ut immolet domino deo suo in galgalis et ait samuhel numquid vult dominus holocausta aut victimas et non potius ut oboediatur voci domini melior est enim oboedientia quam victimae et auscultare magis quam offerre adipem arietum quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus idolatriae nolle adquiescere pro eo ergo quod abiecisti sermonem domini abiecit te ne sis rex dixitque saul ad samuhel peccavi quia praevaricatus sum sermonem domini et verba tua timens populum et oboediens voci eorum sed nunc porta quaeso peccatum meum et revertere mecum ut adorem dominum et ait samuhel ad saul non revertar tecum quia proiecisti sermonem domini et proiecit te dominus ne sis rex super israhel et conversus est samuhel ut abiret ille autem adprehendit summitatem pallii eius quae et scissa est et ait ad eum samuhel scidit dominus regnum israhel a te hodie et tradidit illud proximo tuo meliori te porro triumphator in israhel non parcat et paenitudine non flectetur neque enim homo est ut agat paenitentiam ad ille ait peccavi sed nunc honora me coram senibus populi mei et coram israhel et revertere mecum ut adorem dominum deum tuum reversus ergo samuhel secutus est saulem et adoravit saul dominum dixitque samuhel adducite ad me agag regem amalech et oblatum est ei agag pinguissimus et dixit agag sicine separat amara mors et ait samuhel sicut fecit absque

liberis mulieres gladius tuus sic absque liberis erit inter mulieres mater tua et in frusta concidit samuhel agag coram domino in galgalis abiit autem samuhel in ramatha saul vero ascendit in domum suam in gabaath et non vidit samuhel ultra saul usque ad diem mortis suae verumtamen lugebat samuhel saul quoniam dominum paenitebat quod constitueret regem saul super israhel

16

dixitque dominus ad samuhel usquequo tu luges saul cum ego proiecerim eum ne regnet super israhel imple cornu tuum oleo et veni ut mittam te ad isai bethleemitem providi enim in filiis eius mihi regem et ait samuhel quomodo vadam audiet enim saul et interficiet me et ait dominus vitulum de armento tolles in manu tua et dices ad immolandum domino veni et vocabis isai ad victimam et ego ostendam tibi quid facias et ungues quemcumque monstravero tibi fecit ergo samuhel sicut locutus est ei dominus venitque in bethleem et admirati sunt seniores civitatis occurrentes ei dixeruntque pacificus ingressus tuus et ait pacificus ad immolandum domino veni sanctificamini et venite mecum ut immolem sanctificavit ergo isai et filios eius et vocavit eos ad sacrificium cumque ingressi essent vidit hielab et ait num coram domino est christus eius et dixit dominus ad samuhel ne respicias vultum eius neque altitudinem stature eius quoniam abieci eum nec iuxta intuitum hominis iudico homo enim videt ea quae parent dominus autem intuetur cor et vocavit isai abinadab et adduxit eum coram samuhel qui dixit nec hunc elegit dominus adduxit autem isai samma de quo ait etiam hunc non elegit dominus adduxit itaque isai septem filios suos coram samuhel et ait samuhel ad isai non elegit dominus ex istis dixitque samuhel ad isai numquid iam completi sunt filii qui respondit adhuc reliquus est parvulus et pascit oves et ait samuhel ad isai mitte et adduc eum nec enim discumbemus priusquam ille huc venerit misit ergo et adduxit eum erat autem rufus et pulcher aspectu decoraque facie et ait dominus surge ungue eum ipse est enim tulit igitur samuhel cornu olei et unxit eum in medio fratrum eius et directus est spiritus domini in david a die illa et in reliquum surgensque samuhel abiit in ramatha spiritus autem domini recessit a saul et exagitabat eum spiritus nequam a domino dixeruntque servi saul ad eum ecce spiritus dei malus exagitat te iubeat dominus noster et servi tui qui coram te sunt quaerant hominem scientem psallere cithara ut quando arripuerit te spiritus dei malus psallat manu sua et levius feras et ait saul ad servos suos providete mihi aliquem bene psallentem et adducite eum ad me et respondens unus de pueris ait ecce vidi filium isai bethleemitem scientem psallere et fortissimum robore et virum bellicosum et prudentem in verbis et virum pulchrum et dominus est cum eo misit ergo saul nuntios ad isai dicens mitte ad me david filium tuum qui est in pascuis tulitque isai asinum plenum panibus et lagoenam vini et hedum de capris unum et misit per manum david filii sui saul et venit david ad saul et stetit coram eo ad ille dilexit eum nimis et

factus est eius armiger misitque saul ad isaï dicens stet david in conspectu meo invenit enim gratiam in oculis meis igitur quandomcumque spiritus dei arripiebat saul tollebat david citharam et percutiebat manu sua et refocilabatur saul et levius habebat recedebat enim ab eo spiritus malus

17

congregantes vero philisthim agmina sua in proelium convenerunt in soccho iudae et castrametati sunt inter soccho et azeca in finibus dommim porro saul et viri israhel congregati venerunt in valle terebinthi et direxerunt aciem ad pugnandum contra philisthim et philisthim stabant super montem ex hac parte et israhel stabat super montem ex altera parte vallisque erat inter eos et egressus est vir spurius de castris philisthinorum nomine goliath de geth altitudinis sex cubitorum et palmo et cassis aerea super caput eius et lorica hamata induebatur porro pondus loricae eius quinque milia siclorum aeris et ocreas aereas habebat in cruribus et clypeus aereus tegebat umeros eius hastile autem hastae eius erat quasi liciatorium textentium ipsum autem ferrum hastae eius sescentos siclos habebat ferri et armiger eius antecedebat eum stansque clamabat adversum falangas israhel et dicebat eis quare venitis parati ad proelium numquid ego non sum philistheus et vos servi saul eligite ex vobis virum et descendat ad singulare certamen si quiverit pugnare mecum et percusserit me erimus vobis servi si autem ego praevaluerò et percussero eum vos servi eritis et servietis nobis et aiebat philistheus ego exprobravi agminibus israhelis hodie date mihi virum et ineat mecum singulare certamen audiens autem saul et omnes viri israhelitae sermones philisthei huiuscemodi stupebant et metuebant nimis david autem erat filius viri ephrathæi de quo supra dictum est de bethleem iuda cui erat nomen isaï qui habebat octo filios et erat vir in diebus saul senex et grandævus inter viros abierunt autem tres filii eius maiores post saul in proelium et nomina trium filiorum eius qui perrexerant ad bellum heliab primogenitus et secundus abinadab tertiusque samma david autem erat minimus tribus ergo maioribus secutis saulem abiit david et reversus est a saul ut pasceret gregem patris sui in bethleem procedebat vero philistheus mane et vespere et stabat quadraginta diebus dixit autem isaï ad david filium suum accipe fratribus tuis oephi pulentae et decem panes istos et curre in castra ad fratres tuos et decem formellas casei has deferes ad tribunalum et fratres tuos visitabis si recte agant et cum quibus ordinati sint disce saul autem et illi et omnes filii israhel in valle terebinthi pugnant adversum philisthim surrexit itaque david mane et commendavit gregem custodi et onustus abiit sicut praeceperat ei isaï et venit ad locum magala et ad exercitum qui egressus ad pugnam vociferatus erat in certamine direxerat enim aciem israhel sed et philisthim ex adverso fuerant praeparati derelinquens ergo david vasa quae adtulerat sub manu custodis ad sarcinas cucurrit ad locum certaminis et interrogabat si omnia recte agerentur erga fratres suos cumque adhuc ille loqueretur eis apparuit vir ille

spurius ascendens goliath nomine philistheus de geth ex castris philisthinorum et loquente eo haec eadem verba audivit david omnes autem israhelitae cum vidissent virum fugerunt a facie eius timentes eum valde et dixit unus quispiam de israhel num vidisti virum hunc qui ascendit ad exprobandum enim israheli ascendit virum ergo qui percusserit eum ditabit rex divitiis magnis et filiam suam dabit ei et domum patris eius faciet absque tributo in israhel et ait david ad viros qui stabant secum dicens quid dabitur viro qui percusserit philistheum hunc et tulerit obprobrium de israhel quis est enim hic philistheus incircumciscus qui exprobravit acies dei viventis referebat autem ei populus eundem sermonem dicens haec dabuntur viro qui percusserit eum quod cum audisset heliab frater eius maior loquente eo cum aliis iratus est contra david et ait quare venisti et quare dereliquisti pauculas oves illas in deserto ego novi superbia tuam et nequitiam cordis tui quia ut videres proelium descendisti et dixit david quid feci numquid non verbum est et declinavit paululum ab eo ad alium dixitque eundem sermonem et respondit ei populus verbum sicut et prius audita sunt autem verba quae locutus est david et adnuntiata in conspectu saul ad quem cum fuisset adductus locutus est ei non concidat cor cuiusquam in eo ego servus tuus vadam et pugnabo adversum philistheum et ait saul ad david non vales resistere philistheo isti nec pugnare adversum eum quia puer es hic autem vir bellator ab adulescentia sua dixitque david ad saul pascobat servus tuus patris sui gregem et veniebat leo vel ursus tollebatque arietem de medio gregis et sequebar eos et percutiebam eruebamque de ore eorum et illi consurgebant adversum me et adprehendebam mentum eorum et suffocabam interficiebamque eos nam et leonem et ursum interfeci ego servus tuus erit igitur et philistheus hic incircumciscus quasi unus ex eis quia ausus est maledicere exercitum dei viventis et ait david dominus qui eruit me de manu leonis et de manu ursi ipse liberabit me de manu philisthei huius dixit autem saul ad david vade et dominus tecum sit et induit saul david vestimentis suis et inposuit galeam aeream super caput eius et vestivit eum lorica accinctus ergo david gladio eius super veste sua coepit temptare si armatus posset incedere non enim habebat consuetudinem dixitque david ad saul non possum sic incedere quia nec usum habeo et deposuit ea et tulit baculum suum quem semper habebat in manibus et elegit sibi quinque limpidissimos lapides de torrente et misit eos in peram pastorem quam habebat secum et fundam manu tulit et processit adversum philistheum ibat autem philistheus incedens et adpropinquans adversum david et armiger eius ante eum cumque insexisset philistheus et vidisset david despexit eum erat enim adulescens rufus et pulcher aspectu et dixit philistheus ad david numquid ego canis sum quod tu venis ad me cum baculo et maledixit philistheus david in diis suis dixitque ad david veni ad me et dabo carnes tuas volatilibus caeli et bestiis terrae dixit autem david ad philistheum tu venis ad me cum gladio et hasta et clypeo ego autem venio ad te in nomine domini exercituum dei agminum israhel quibus exprobrasti hodie et dabit te

dominus in manu mea et percutiam te et auferam caput tuum a te et dabo cadaver castrorum philisthim hodie volatilibus caeli et bestiis terrae ut sciat omnis terra quia est deus in israhel et noverit universa ecclesia haec quia non in gladio nec in hasta salvat dominus ipsius est enim bellum et tradet vos in manus nostras cum ergo surrexisset philistheus et veniret et adpropinquaret contra david festinavit david et cucurrit ad pugnam ex adverso philisthei et misit manum suam in peram tulitque unum lapidem et funda iecit et percussit philistheum in fronte et infixus est lapis in fronte eius et cecidit in faciem suam super terram praevaluitque david adversus philistheum in funda et in lapide percussumque philistheum interfecit cumque gladium non haberet in manu david cucurrit et stetit super philistheum et tulit gladium eius et eduxit de vagina sua et interfecit eum praeciditque caput eius videntes autem philisthim quod mortuus esset fortissimus eorum fugerunt et consurgentes viri israhel et iuda vociferati sunt et persecuti philistheos usque dum venirent in vallem et usque ad portas accaron cecideruntque vulnerati de philisthim in via sarim usque ad geth et usque accaron et revertentes filii israhel postquam persecuti fuerant philistheos invaserunt castra eorum adsumens autem david caput philisthei adtulit illud in hierusalem arma vero eius posuit in tabernaculo suo eo autem tempore quo viderat saul david egredientem contra philistheum ait ad abner principem militiae de qua stirpe descendit hic adolescens abner dixitque abner vivit anima tua rex si novi et ait rex interroga tu cuius filius sit iste puer cumque regressus esset david percusso philistheo tulit eum abner et introduxit coram saul caput philisthei habentem in manu et ait ad eum saul de qua progenie es o adolescens dixitque david filius servi tui isai bethleemitae ego sum

18

et factum est cum conplesset loqui ad saul anima ionathan conligata est animae david et dilexit eum ionathan quasi animam suam tulitque eum saul in die illa et non concessit ei ut reverteretur in domum patris sui inierunt autem ionathan et david foedus diligeat enim eum quasi animam suam nam exposiavit se ionathan tunicam qua erat vestitus et dedit eam david et reliqua vestimenta sua usque ad gladium et arcum suum et usque ad balteum egrediebatur quoque david ad omnia quaecumque misisset eum saul et prudenter se agebat posuitque eum saul super viros belli et acceptus erat in oculis universi populi maximeque in conspectu famulorum saul porro cum reverteretur percusso philistheo david egressae sunt mulieres de universis urbibus israhel cantantes chorosque ducentes in occursum saul regis in tympanis laetitiae et in sistris et praecinebant mulieres ludentes atque dicentes percussit saul mille et david decem milia iratus est autem saul nimis et displicuit in oculis eius iste sermo dixitque dederunt david decem milia et mihi dederunt mille quid ei superest nisi solum regnum non rectis ergo oculis saul aspiciebat david ex die illa et deinceps post diem autem alteram invasit spiritus dei malus saul et prophetabat

in medio domus suae david autem psallebat manu sua sicut per singulos dies tenebatque saul lanceam et misit eam putans quod configere posset david cum pariete et declinavit david a facie eius secundo et timuit saul david eo quod esset dominus cum eo et a se recessisset amovit ergo eum saul a se et fecit eum tribunum super mille viros et egrediebatur et intrabat in conspectu populi in omnibus quoque viis suis david prudenter agebat et dominus erat cum eo vidit itaque saul quod prudens esset nimis et coepit cavere eum omnis autem israhel et iuda diligebat david ipse enim egrediebatur et ingrediebatur ante eos dixit autem saul ad david ecce filia mea maior merob ipsam dabo tibi uxorem tantummodo esto vir fortis et proeliare bella domini saul autem reputabat dicens non sit manus mea in eo sed sit super illum manus philisthinorum ait autem david ad saul quis ego sum aut quae est vita mea aut cognatio patris mei in israhel ut fiam gener regis factum est autem tempus cum deberet dari merob filia saul david data est hadriel molathitae uxor dilexit autem michol filia saul altera david et nuntiatum est saul et placuit ei dixitque saul dabo eam illi ut fiat ei in scandalum et sit super eum manus philisthinorum dixit ergo saul ad david in duabus rebus gener meus eris hodie et mandavit saul servis suis loquimini ad david clam me dicentes ecce places regi et omnes servi eius diligunt te nunc ergo esto gener regis et locuti sunt servi saul in auribus david omnia verba haec et ait david num parum vobis videtur generum esse regis ego autem sum vir pauper et tenuis et renuntiaverunt servi saul dicentes huiuscemodi verba locutus est david dixit autem saul sic loquimini ad david non habet necesse rex sponsalia nisi tantum centum praeputia philisthinorum ut fiat ultio de inimicis regis porro saul cogitabat tradere david in manibus philisthinorum cumque renuntiassent servi eius david verba quae diximus placuit sermo in oculis david ut fieret gener regis et post dies paucos surgens david abiit cum viris qui sub eo erant et percussis philisthim ducentis viris adtulit praeputia eorum et adnumeravit ea regi ut esset gener eius dedit itaque ei saul michol filiam suam uxorem et vidit saul et intellexit quia dominus esset cum david michol autem filia saul diligebat eum et saul magis coepit timere david factusque est saul inimicus david cunctis diebus et egressi sunt principes philisthinorum a principio autem egressionis eorum prudentius se gerebat david quam omnes servi saul et celebre factum est nomen eius nimis

19

locutus est autem saul ad ionathan filium suum et ad omnes servos suos ut occiderent david porro ionathan filius saul diligebat david valde et indicavit ionathan david dicens quaerit saul pater meus occidere te quapropter observa te quaeso mane et manebis clam et absconderis ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum in agro ubicumque fueris et ego loquar de te ad patrem meum et quodcumque videro nuntiabo tibi locutus est ergo ionathan de david bona ad saul patrem suum dixitque ad eum ne pecces rex in servum tuum david quia non pecca-

vit tibi et opera eius bona sunt tibi valde et posuit animam suam in manu sua et percussit philistheum et fecit dominus salutem magnam universo israhel vidisti et laetatus es quare ergo peccas in sanguine innoxio interficiens david qui est absque culpa quod cum audisset saul placatus voce ionathae iuravit vivit dominus quia non occidetur vocavit itaque ionathan david et indicavit ei omnia verba haec et introduxit ionathan david ad saul et fuit ante eum sicut fuerat heri et nudius tertius motum est autem rursus bellum et egressus david pugnavit adversus philisthim percussitque eos plaga magna et fugerunt a facie eius et factus est spiritus domini malus in saul sedebat autem in domo sua et tenebat lanceam porro david psallebat in manu sua nisque est saul configere lancea david in pariete et declinavit david a facie saul lancea autem casso vulnere perlata est in parietem et david fugit et salvatus est nocte illa misit ergo saul satellites suos in domum david ut custodirent eum et interficeretur mane quod cum adnuntiasset david michol uxor sua dicens nisi salvaveris te nocte hac cras morieris deposuit eum per fenestram porro ille abiit et aufugit atque salvatus est tulit autem michol statuum et posuit eam super lectum et pellem pilosam caprarum posuit ad caput eius et operuit eam vestimentis misit autem saul apparitores qui raperent david et responsum est quod aegrotaret rursusque misit saul nuntios ut viderent david dicens adferre eum ad me in lecto ut occidatur cumque venissent nuntii inventum est simulacrum super lectum et pellem caprarum ad caput eius dixitque saul ad michol quare sic inlusisti mihi et dimisisti inimicum meum ut fugeret et respondit michol ad saul quia ipse locutus est mihi dimitte me aliquin interficiam te david autem fugiens salvatus est et venit ad samuhel in ramatha et nuntiavit ei omnia quae fecerat sibi saul et abierunt ipse et samuhel et morati sunt in nahioth nuntiatum est autem sauli a dicentibus ecce david in nahioth in rama misit ergo saul lictores ut raperent david qui cum vidissent cuneum prophetarum vaticinantium et samuhel stantem super eos factus est etiam in illis spiritus domini et prophetae coeperunt etiam ipsi quod cum nuntiatum esset sauli misit alios nuntios prophetaverunt autem et illi et rursus saul misit tertios nuntios qui et ipsi prophetaverunt abiit autem etiam ipse in ramatha et venit usque ad cisternam magnam quae est in soccho et interrogavit et dixit in quo loco sunt samuhel et david dictumque est ei ecce in nahioth sunt in rama et abiit in nahioth in rama et factus est etiam super eum spiritus dei et ambulabat ingrediens et prophetabat usque dum veniret in nahioth in rama et expoliavit se etiam ipse vestimentis suis et prophetavit cum ceteris coram samuhel et cecidit nudus tota die illa et nocte unde et exivit proverbium num et saul inter prophetas

20

fugit autem david de nahioth quae erat in rama veniensque locutus est coram ionathan quid feci quae est iniquitas mea et quod peccatum meum in patrem tuum quia quaerit animam meam qui dixit ei absit non morieris neque enim faciet pater meus quic-

quam grande vel parvum nisi prius indicaverit mihi hunc ergo celavit me pater meus sermonem tantummodo nequaquam erit istud et iuravit rursus david et ille ait scit profecto pater tuus quia inveni gratiam in oculis tuis et dicit nesciat hoc ionathan ne forte tristetur quinimmo vivit dominus et vivit anima tua quia uno tantum ut ita dicam gradu ego morsque dividimur et ait ionathan ad david quodcumque dixerit mihi anima tua faciam tibi dixit autem david ad ionathan ecce kalendae sunt crastino et ego ex more sedere soleo iuxta regem ad vescendum dimitte ergo me ut abscondar in agro usque ad vesperam diei tertiae si requisierit me pater tuus respondebis ei rogavit me david ut iret celeriter in bethleem civitatem suam quia victimae sollemnes ibi sunt universis contribulibus eius si dixerit bene pax erit servo tuo si autem fuerit iratus scito quia completa est malitia eius fac ergo misericordiam in servum tuum quia foedus domini me famulum tuum tecum inire fecisti si autem est in me aliqua iniquitas tu me interfice et ad patrem tuum ne introducas me et ait ionathan absit hoc a te neque enim fieri potest ut si certo cognovero completam patris mei esse malitiam contra te non adnuntiem tibi responditque david ad ionathan quis nuntiabit mihi si quid forte responderit tibi pater tuus dure et ait ionathan ad david veni egrediamur in agrum cumque exissent ambo in agrum ait ionathan ad david domine deus israhel si investigavero sententiam patris mei crastino vel perendie et aliquid boni fuerit super david et non statim misero ad te et notum tibi fecero haec faciat dominus ionathan et haec augeat si autem perseveraverit patris mei malitia adversum te revelabo aurem tuam et dimittam te ut vadas in pace et sit dominus tecum sicut fuit cum patre meo et si vixero facies mihi misericordiam domini si vero mortuus fuero non auferas misericordiam tuam a domo mea usque in sempiternum quando eradicaverit dominus inimicos david unumquemque de terra pepigit ergo foedus ionathan cum domo david et requisivit dominus de manu inimicorum david et addidit ionathan deierare david eo quod diligenter illum sicut animam enim suam ita diligebat eum dixitque ad eum ionathan cras kalendae sunt et requireris requiretur enim sessio tua usque perendie descendes ergo festinus et venies in locum ubi celandus es in die qua operari licet et sedebis iuxta lapidem cui est nomen ezel et ego tres sagittas mittam iuxta eum et iaciam quasi exercens me ad signum mittam quoque et puerum dicens ei vade et adfer mihi sagittas si dixerit puero ecce sagittae intra te sunt tolle eas tu veni ad me quia pax tibi est et nihil est mali vivit dominus si autem sic locutus fuero puero ecce sagittae ultra te sunt vade quia dimisit te dominus de verbo autem quod locuti fuimus ego et tu sit dominus inter me et te usque in sempiternum absconditus est ergo david in agro et venerunt kalendae et sedit rex ad comedendum panem cumque sedisset rex super cathedram suam secundum consuetudinem quae erat iuxta parietem surrexit ionathan et sedit abner ex latere saul vacuusque apparuit locus david et non est locutus saul quicquam in die illa cogitabat enim quod forte evenisset ei ut non esset mundus nec purifi-

catus cumque inluxisset dies secunda post kalendas rursum vacuus apparuit locus david dixitque saul ad ionathan filium suum cur non venit filius isai nec heri nec hodie ad vescendum et respondit ionathan sauli rogavit me obnixi ut iret in bethleem et ait dimitte me quoniam sacrificium sollemne est in civitate unus de fratribus meis accessivit me nunc ergo si inveni gratiam in oculis tuis vadam cito et videbo fratres meos ob hanc causam non venit ad mensam regis iratus autem saul adversus ionathan dixit ei fili mulieris virum ultro rapientis numquid ignoro quia diligis filium isai in confusionem tuam et in confusionem ignominiosae matris tuae omnibus enim diebus quibus filius isai vixerit super terram non stabilieris tu neque regnum tuum itaque iam nunc mitte et adduc eum ad me quia filius mortis est respondens autem ionathan sauli patri suo ait quare moritur quid fecit et arripuit saul lanceam ut percuteret eum et intellexit ionathan quod definitum esset patri suo ut interficeret david surrexit ergo ionathan a mensa in ira furoris et non comedit in die kalendarum secunda panem contristatus est enim super david eo quod confudisset eum pater suus cumque inluxisset mane venit ionathan in agrum iuxta placitum david et puer parvulus cum eo et ait ad puerum suum vade et adfer mihi sagittas quas ego iacio cumque puer cucurrisset iccit aliam sagittam trans puerum venit itaque puer ad locum iaculi quod miserat ionathan et clamavit ionathan post tergum pueri et ait ecce ibi est sagitta porro ultra te clamavitque ionathan post tergum pueri festina velociter ne steteris collegit autem puer ionathae sagittas et adtulit ad dominum suum et quid ageretur penitus ignorabat tantummodo enim ionathan et david rem noverant dedit igitur ionathan arma sua puero et dixit ei vade defer in civitatem cumque abisset puer surrexit david de loco qui vergebat ad austrum et cadens pronus in terram adoravit tertio et osculantes alterutrum fleverunt pariter david autem amplius dixit ergo ionathan ad david vade in pace quaecumque iuravimus ambo in nomine domini dicentes dominus sit inter me et te et inter semen meum et semen tuum usque in sempiternum et surrexit et abiit sed et ionathan ingressus est civitatem

21

venit autem david in nobe ad ahimelech sacerdotem et obstupuit ahimelech eo quod venisset david et dixit ei quare tu solus et nullus est tecum et ait david ad ahimelech sacerdotem rex praecepit mihi sermonem et dixit nemo sciat rem propter quam a me missus es et cuiusmodi tibi praecepta dederim nam et pueris condixi in illum et illum locum nunc igitur si quid habes ad manum vel quinque panes da mihi aut quicquid inveneris et respondens sacerdos david ait ei non habeo panes laicos ad manum sed tantum panem sanctum si mundi sunt pueri maxime a mulieribus et respondit david sacerdoti et dixit ei equidem si de mulieribus agitur continuamus nos ab heri et nudius tertius quando egrediebamur et fuerunt vasa puero-rum sancta porro via haec polluta est sed et ipsa hodie sanctificabitur in vasis dedit ergo ei sacerdos sanctificatum panem neque enim erat ibi panis nisi tan-

tum panes propositionis qui sublati fuerant a facie domini ut ponerentur panes calidi erat autem ibi vir de servis saul in die illa intus in tabernaculo domini et nomen eius doec idumeus potentissimus pastorum saul dixit autem david ad ahimelech si habes hic ad manum hastam aut gladium quia gladium meum et arma mea non tuli mecum sermo enim regis urgebat et dixit sacerdos gladius goliath philisthei quem percussisti in valle terebinthi est involutus pallio post ephod si istum vis tollere tolle neque enim est alius hic absque eo et ait david non est huic alter similis da mihi eum surrexit itaque david et fugit in die illa a facie saul et venit ad achis regem geth dixeruntque ei servi achis numquid non iste est david rex terrae nonne huic cantabant per choros dicentes percussit saul mille et david decem milia posuit autem david sermones istos in corde suo et extimuit valde a facie achis regis geth et inmutavit os suum coram eis et conlabebatur inter manus eorum et inpingebat in ostia portae defluebantque salivae eius in barbam et ait achis ad servos suos vidistis hominem insanum quare adduxistis eum ad me an desunt nobis furiosi quod introduxistis istum ut fureret me praesente hicine ingreditur domum meam

22

abiit ergo inde david et fugit in speluncam odollam quod cum audissent fratres eius et omnis domus patris eius descenderunt ad eum illuc et convenerunt ad eum omnes qui erant in angustia constituti et oppressi aere alieno et amaro animo et factus est eorum princeps fueruntque cum eo quasi quadringenti viri et profectus est david inde in maspha quae est moab et dixit ad regem moab maneat oro pater meus et mater mea vobiscum donec sciam quid faciat mihi deus et reliquit eos ante faciem regis moab manseruntque apud eum cunctis diebus quibus david fuit in praesidio dixitque gad propheta ad david noli manere in praesidio proficiscere et vade in terram iuda et profectus david venit in saltum hareth et audivit saul quod apparuisset david et viri qui erant cum eo saul autem cum maneret in gabaa et esset in memore quod est in rama hastam manu tenens cunctique socii eius circumstarent eum ait ad servos suos qui adsistebant ei audite filii iemini numquid omnibus vobis dabit filius isai agros et vineas et universos vos faciet tribunos et centuriones quoniam coniurastis omnes adversum me et non est qui mihi renuntiet maxime cum et filius meus foedus iunxerit cum filio isai non est qui vicem meam doleat ex vobis nec qui adnuntiet mihi eo quod suscitaverit filius meus servum meum adversum me ne insidiantem mihi usque hodie respondens autem doec idumeus qui adsistebat et erat primus inter servos saul vidi inquit filium isai in nobe apud ahimelech filium achitob qui consuluit pro eo dominum et cibaria dedit ei sed et gladium goliath philisthei dedit illi misit ergo rex ad accersendum ahimelech filium achitob sacerdotem et omnem domum patris eius sacerdotum qui erant in nobe qui venerunt universi ad regem et ait saul audi filii achitob qui respondit praesto sum domine dixitque ad eum saul quare coniurastis ad-

versum me tu et filius isai et dedisti ei panes et glad-
ium et consuluisti pro eo deum ut consurgeret adver-
sum me insidiator usque hodie permanens respon-
densque ahimelech regi ait et quis in omnibus servis
tuis sicut david fidelis et gener regis et pergens ad im-
perium tuum et gloriosus in domo tua num hodie co-
epi consulere pro eo deum absit hoc a me ne suscipe-
tur rex adversus servum suum rem huiuscemodi in
universa domo patris mei non enim scivit servus tuus
quicquam super hoc negotio vel modicum vel grande
dixitque rex morte morieris ahimelech tu et omnis
domus patris tui et ait rex emissarii qui circumsta-
bant eum convertimini et interficite sacerdotes do-
mini nam manus eorum cum david est scientes quod
fugisset non indicaverunt mihi noluerunt autem servi
regis extendere manum suam in sacerdotes domini
et ait rex doec convertere tu et inrue in sacerdotes
conversusque doec idumeus inruit in sacerdotes et
trucidavit in die illa octoginta quinque viros vestitos
ephod lineo nobe autem civitatem sacerdotum per-
cussit in ore gladii viros et mulieres parvulos et lac-
tantes bovem et asinum et ovem in ore gladii evadens
autem unus filius ahimelech filii achitob cuius nomen
erat abiathar fugit ad david et adnuntiavit ei quod oc-
cidisset saul sacerdotes domini et ait david ad abi-
athar sciebam in die illa quod cum ibi esset doec
idumeus procul dubio adnuntiaret saul ego sum reus
omnium animarum patris tui mane mecum ne timeas
si quis quaesierit animam meam quaeret et animam
tuam mecumque servaberis

23

et nuntiaverunt david dicentes ecce philisthim
obpugnant ceila et diripiunt areas consulit igitur
david dominum dicens num vadam et percutiam
philistheos istos et ait dominus ad david vade et
percuties philistheos et salvabis ceila et dixerunt viri
qui erant cum david ad eum ecce nos hic in iudaea
consistentes timemus quanto magis si ierimus in
ceila adversum agmina philisthinorum rursum ergo
david consulit dominum qui respondens ei ait
surge et vade in ceila ego enim tradam philistheos in
manu tua abiit david et viri eius in ceila et pugnavit
adversum philistheos et abegit iumenta eorum et
percussit eos plaga magna et salvavit david habita-
tores ceilae porro eo tempore quo fugiebat abiathar
filius ahimelech ad david in ceila ephod secum
habens descenderat nuntiatum est autem saul quod
venisset david in ceila et ait saul tradidit eum deus in
manus meas conclususque est introgressus urbem in
qua portae et serae et praecepit saul omni populo ut
ad pugnam descenderet in ceila et obsideret david et
viros eius quod cum rescisset david quia praepareret
ei saul clam malum dixit ad abiathar sacerdotem
adplica ephod et ait david domine deus israhel
audivit famam servus tuus quod disponat saul venire
ad ceila ut evertat urbem propter me si tradent me
viri ceila in manus eius et si descendet saul sicut
audivit servus tuus domine deus israhel indica
servo tuo et ait dominus descendet dixitque david
si tradent viri ceilae me et viros qui sunt mecum in
manu saul et dixit dominus tradent surrexit ergo

david et viri eius quasi sescenti et egressi de ceila
huc atque illuc vagabantur incerti nuntiatumque
est saul quod fugisset david de ceila quam ob rem
dissimulavit exire morabatur autem david in deserto
in locis firmissimis mansitque in monte solitudinis
ziph quaerebat tamen eum saul cunctis diebus et non
tradidit eum deus in manus eius et vidit david quod
egressus esset saul ut quaereret animam eius porro
david erat in deserto ziph in silva et surrexit ionathan
filius saul et abiit ad david in silva et confortavit
manus eius in deo dixitque ei ne timeas neque enim
inveniet te manus saul patris mei et tu regnabis
super israhel et ego ero tibi secundus sed et saul
pater meus scit hoc percussit igitur uterque foedus
coram domino mansitque david in silva ionathas
autem reversus est in domum suam ascenderunt
autem ziphei ad saul in gabaa dicentes nonne david
latitat apud nos in locis tutissimis silvae in colle
achilae quae est ad dexteram deserti nunc ergo
sicut desideravit anima tua ut descenderes descende
nostrum autem erit ut tradamus eum in manus regis
dixitque saul benedicti vos a domino quia doliuistis
vicem meam abite oro et diligentius praeparate
et curiosius agite et considerate locum ubi sit pes
eius vel quis viderit eum ibi recogitat enim de me
quod callide insidiet ei considerate et videte omnia
latibula eius in quibus absconditur et revertimini
ad me ad rem certam ut vadam vobiscum quod si
etiam in terra se abstruserit perscrutabor eum in
cunctis milibus iuda ad illi surgentes abierunt in ziph
ante saul david autem et viri eius erant in deserto
maon in campestribus ad dextram iesimuth ivit ergo
saul et socii eius ad quaerendum et nuntiatum est
david statimque descendit ad petram et versabatur
in deserto maon quod cum audisset saul persecutus
est david in deserto maon et ibat saul ad latus montis
ex parte una david autem et viri eius erant in latere
montis ex parte altera porro david desperabat se
posse evadere a facie saul itaque saul et viri eius in
modum coronae cingebant david et viros eius ut
caperent eos et nuntius venit ad saul dicens festina et
veni quoniam infuderunt se philisthim super terram
reversus est ergo saul desistens persequi david et
perrexit in occursum philisthinorum propter hoc
vocaverunt locum illum petram dividentem ascendit
ergo david inde et habitavit in locis tutissimis
engaddi

24

cumque reversus esset saul postquam persecutus est
philistheos nuntiaverunt ei dicentes ecce david in des-
erto est engaddi adsumens ergo saul tria milia elec-
torum virorum ex omni israhel perrexit ad investi-
gandum david et viros eius etiam super abruptissi-
mas petras quae solis hibicibus perviae sunt et venit
ad caulas quoque ovium quae se offerebant vianti er-
atque ibi spelunca quam ingressus est saul ut pur-
garet ventrem porro david et viri eius in interiori
parte speluncae latebant et dixerunt servi david ad
eum ecce dies de qua locutus est dominus ad te ego
tradam tibi inimicum tuum ut facias ei sicut placuerit
in oculis tuis surrexit ergo david et praecidit oram

clamydis saul silenter post haec percussit cor suum david eo quod abscondisset oram clamydis saul dixitque ad viros suos propitius mihi sit dominus ne faciam hanc rem domino meo christo domini ut mitam manum meam in eum quoniam christus domini est et confregit david viros suos sermonibus et non permisit eos ut consurgerent in saul porro saul exsurgens de spelunca pergebat coepto itinere surrexit autem et david post eum et egressus de spelunca clamavit post tergum saul dicens domine mi rex et respexit saul post se et inclinans se david pronus in terram adoravit dixitque ad saul quare audis verba hominum loquentium david quaerit malum adversum te ecce hodie viderunt oculi tui quod tradiderit te dominus in manu mea in spelunca et cogitavi ut occiderem te sed pepercit tibi oculus meus dixi enim non extendam manum meam in domino meo quia christus domini est quin potius pater mi vide et cognosce oram clamydis tuae in manu mea quoniam cum praeciderem summitatem clamydis tuae nolui extendere manum meam in te animadvertite et vide quoniam non est in manu mea malum neque iniquitas neque peccavi in te tu autem insidiaris animae meae ut auferas eam iudicet dominus inter me et te et ulciscatur me dominus ex te manus autem mea non sit in te sicut et in proverbio antiquo dicitur ab impiis egrediatur impietas manus ergo mea non sit in te quem sequeris rex israhel quem persequeris canem mortuum sequeris et pulicem unum sit dominus iudex et iudicet inter me et te et videat et diiudicet causam meam et eruat me de manu tua cum autem conplesset david loquens sermones huiusmodi ad saul dixit saul numquid vox haec tua est fili mi david et levavit saul vocem suam et flevit dixitque ad david iustior tu es quam ego tu enim tribuisti mihi bona ego autem reddidi tibi mala et tu indicasti hodie quae feceris mihi bona quomodo tradiderit me dominus in manu tua et non occideris me quis enim cum invenerit inimicum suum dimittet eum in via bona sed dominus reddat tibi vicissitudinem hanc pro eo quod hodie operatus es in me et nunc quia scio quod certissime regnaturus sis et habiturus in manu tua regnum israhel iura mihi in domino ne deleas semen meum post me neque auferas nomen meum de domo patris mei et iuravit david sauli abiit ergo saul in domum suam et david et viri eius ascenderunt ad tutiora loca

25

mortuus est autem samuhel et congregatus est universus israhel et planxerunt eum et sepelierunt in domo sua in rama consurgensque david descendit in desertum pharan erat autem vir quispian in solitudine maon et possessio eius in carmelo et homo ille magnus nimis erantque ei oves tria milia et mille caprae et accidit ut tonderetur grex eius in carmelo nomen autem viri illius erat nabal et nomen uxoris eius abigail eratque mulier illa prudentissima et speciosa porro vir eius durus et pessimus et malitiosus erat autem de genere chaleb cum ergo audisset david in deserto quod tonderet nabal gregem suum misit decem iuvenes et dixit eis ascendite in carmelum et venietis ad nabal et salutabitis eum ex

nomine meo pacifice et dicetis sic fratribus meis et tibi pax et domui tuae pax et omnibus quaecumque habes sit pax auidi quod tonderent pastores tui qui erant nobiscum in deserto numquam eis molesti fuimus nec aliquando defuit eis quicquam de grege omni tempore quo fuerunt nobiscum in carmelo interroga pueros tuos et indicabunt tibi nunc ergo inveniant pueri gratiam in oculis tuis in die enim bona venimus quodcumque invenerit manus tua da servis tuis et filio tuo david cumque venissent pueri david locuti sunt ad nabal omnia verba haec ex nomine david et siluerunt respondens autem nabal pueris david ait quis est david et quis est filius isai hodie increverunt servi qui fugiunt dominos suos tollam ergo panes meos et aquas meas et carnes pecorum quae occidi tonsoribus meis et dabo viris quos nescio unde sint regressi sunt itaque pueri david per viam suam et reversi venerunt et nuntiaverunt ei omnia verba quae dixerat tunc david ait viris suis accingatur unusquisque gladio suo et accincti sunt singuli gladio suo accinctusque est et david ense suo et secuti sunt david quasi quadringenti viri porro ducenti remanserunt ad sarcinas abigail autem uxori nabal nuntiavit unus de pueris dicens ecce misit david nuntios de deserto ut benedicerent domino nostro et aversus est eos homines isti boni satis fuerunt nobis et non molesti nec quicquam aliquando periit omni tempore quo sumus conversati cum eis in deserto pro muro erant nobis tam in nocte quam in die omnibus diebus quibus pavimus apud eos greges quam ob rem considera et recogita quid facias quoniam completa est malitia adversum virum tuum et adversum domum tuam et ipse filius est belial ita ut nemo ei possit loqui festinavit igitur abigail et tulit ducentos panes et duos utres vini et quinque arietes coctos et quinque sata pulentae et centum ligaturas uvae passae et ducetas massas caricarum et inposuit super asinos dixitque pueris suis praecedite me ecce ego post tergum sequar vos viro autem suo nabal non indicavit cum ergo ascendisset asinum et descenderet ad radices montis david et viri eius descendebant in occursum eius quibus et illa occurrit et ait david vere frustra servavi omnia quae huius erant in deserto et non periit quicquam de cunctis quae ad eum pertinebant et reddidit mihi malum pro bono haec faciat deus inimicis david et haec addat si reliquero de omnibus quae ad eum pertinent usque mane mingentem ad parietem cum autem vidisset abigail david festinavit et descendit de asino et procidit coram david super faciem suam et adoravit super terram et cecidit ad pedes eius et dixit in me sit domine mi haec iniquitas loquatur obsecro ancilla tua in auribus tuis et audi verba famulae tuae ne ponat oro dominus meus rex cor suum super virum istum inquit nabal quia secundum nomen suum stultus est et est stultitia cum eo ego autem ancilla tua non vidi pueros tuos domine mi quos misisti nunc ergo domine mi vivit dominus et vivit anima tua qui prohibuit te ne venires in sanguine et salvavit manum tuam tibi et nunc fiant sicut nabal inimici tui et qui quaerunt domino meo malum quapropter suscipe benedictionem hanc quam addit ancilla tua tibi domino meo et da pueris qui sequuntur te dominum meum aufer iniquitatem

famulae tuae faciens enim faciet tibi dominus domino meo domum fidelem quia proelia domini domine mi tu proeliaris malitia ergo non inveniatur in te omnibus diebus vitae tuae si enim surrexerit aliquando homo persequens te et quaerens animam tuam erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viventium apud dominum deum tuum porro anima inimicorum tuorum rotabitur quasi in impetu et circulo fundae cum ergo fecerit tibi dominus domino meo omnia quae locutus est bona de te et constituerit te ducem super israhel non erit tibi hoc in singulum et in scrupulum cordis domino meo quod effuderis sanguinem innoxium aut ipse te ultus fueris et cum benefecerit dominus domino meo recordaberis ancillae tuae et ait david ad abigail benedictus dominus deus israhel qui misit te hodie in occursum meum et benedictum hodie non irem ad sanguinem et ulciscerem me manu mea alioquin vivit dominus deus israhel qui prohibuit me malum facere tibi nisi cito venisses in occursum mihi non remansisset nabal usque ad lucem matutinae mingens ad parietem suscepti ergo david de manu eius omnia quae adulterat ei dixitque ei vade pacifice in domum tuam ecce audivi vocem tuam et honoravi faciem tuam venit autem abigail ad nabal et ecce erat ei convivium in domo eius quasi convivium regis et cor nabal iucundum erat enim ebrius nimis et non indicavit ei verbum pusillum aut grande usque in mane diluculo autem cum digressisset vinum nabal indicavit ei uxor sua verba haec et emortuum est cor eius intrinsecus et factus est quasi lapis cumque pertransissent decem dies percussit dominus nabal et mortuus est quod cum audisset david mortuum nabal ait benedictus dominus qui iudicavit causam obprobrii mei de manu nabal et servum suum custodivit a malo et malitiam nabal reddidit dominus in caput eius misit ergo david et locutus est ad abigail ut sumeret eam sibi in uxorem et venerunt pueri david ad abigail in carmelum et locuti sunt ad eam dicentes david misit nos ad te ut accipiat te sibi in uxorem quae consurgens adoravit prona in terram et ait ecce famula tua sit in ancillam ut lavet pedes servorum domini mei et festinavit et surrexit abigail et ascendit super asinum et quinque puellae ierunt cum ea pedisequae eius et secuta est nuntios david et facta est illi uxor sed et ahinoem accepit david de iezrahel et fuit utraque uxor eius saul autem dedit michol filiam suam uxorem david falti filio lais qui erat de gallim

26

et venerunt ziphei ad saul in gabaa dicentes ecce david absconditus est in colle achilae quae est ex adverso solitudinis et surrexit saul et descendit in desertum ziph et cum eo tria milia virorum de electis israhel ut quaereret david in deserto ziph et castametatus est saul in gabaa achilae quae erat ex adverso solitudinis in via david autem habitabat in deserto videns autem quod venisset saul post se in deserto misit exploratores et didicit quod venisset certissime et surrexit david et venit ad locum ubi erat saul cumque vidisset locum in quo dormiebat saul et abner filius ner princeps militiae eius saulem

dormientem in tentorio et reliquum vulgus per circuitum eius ait david ad ahimelech cetheus et abisai filium sarviae fratrem ioab dicens quis descendit mecum ad saul in castra dixitque abisai ego descendam tecum venerunt ergo david et abisai ad populum nocte et invenerunt saul iacentem et dormientem in tentorio et hastam fixam in terra ad caput eius abner autem et populum dormientes in circuitu eius dixitque abisai ad david conclusit deus hodie inimicum tuum in manus tuas nunc ergo perfodiam eum lancea in terra semel et secundo opus non erit et dixit david ad abisai ne interficias eum quis enim extendit manum suam in christum domini et innocens erit et dixit david vivit dominus quia nisi dominus percussisset eum aut dies eius venerit ut moriatur aut in proelium descendens perierit propitius mihi sit dominus ne extendam manum meam in christum domini nunc igitur tolle hastam quae est ad caput eius et scyphum aquae et abeamus tulit ergo david hastam et scyphum aquae qui erat ad caput saul et abierunt et non erat quisquam qui videret et intellegeret et vigilaret sed omnes dormiebant quia sopor domini inruerat super eos cumque transisset david ex adverso et stetisset in vertice montis de longe et esset grande intervallum inter eos clamavit david ad populum et ad abner filium ner dicens nonne respondebis abner et respondens abner ait quis es tu qui clamas et inquietas regem et ait david ad abner numquid non vir tu es et quis alius similis tui in israhel quare ergo non custodisti dominum tuum regem ingressus est enim unus de turba ut interficeret regem dominum tuum non est bonum hoc quod fecisti vivit dominus quoniam filii mortis estis vos qui non custodistis dominum vestrum christum domini nunc ergo vide ubi sit hasta regis et ubi scyphus aquae qui erat ad caput eius cognovit autem saul vocem david et dixit num vox tua est haec fili mi david et david vox mea domine mi rex et ait quam ob causam dominus meus persequitur servum suum quid feci aut quod est in manu mea malum nunc ergo audi oro domine mi rex verba servi tui si dominus incitat te adversum me odoretur sacrificium si autem filii hominum maledicti sunt in conspectu domini qui eiecerunt me hodie ut non habitem in hereditate domini dicentes vade servi dii alienis et nunc non effundatur sanguis meus in terra coram domino quia egressus est rex israhel ut quaerat pulicem unum sicut persequitur perdix in montibus et ait saul peccavi revertere fili mi david nequaquam enim ultra male tibi faciam eo quod pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie apparet quod stulte egerim et ignoraverim multa nimis et respondens david ait ecce hasta regis transeat unus de pueris et tollat eam dominus autem retribuere unicuique secundum iustitiam suam et fidem tradidit enim te dominus hodie in manu mea et nolui levare manum meam in christum domini et sicuti magnificata est anima tua hodie in oculis meis sic magnificetur anima mea in oculis domini et liberet me de omni angustia ait ergo saul ad david benedictus tu fili mi david et quidem faciens facies et potens poteris abiit autem david in viam suam et saul reversus est in locum suum

et ait david in corde suo aliquando incidam in uno die in manu saul nonne melius est ut fugiam et salver in terra philisthinorum ut desperet saul cesseretque me quaerere in cunctis finibus israhel fugiam ergo manus eius et surrexit david et abiit ipse et sescenti viri cum eo ad achis filium mahoc regem geth et habitavit david cum achis in geth ipse et viri eius vir et domus eius david et duae uxores eius ahihoem iezrahelites et abigail uxor nabal carmeli et nuntiatum est saul quod fugisset david in geth et non addidit ultra ut quaereret eum dixit autem david ad achis si inveni gratiam in oculis tuis detur mihi locus in una urbium regionis huius ut habitem ibi cur enim manet servus tuus in civitate regis tecum dedit itaque ei achis in die illa siceleg propter quam causam facta est siceleg regum iuda usque in diem hanc fuit autem numerus dierum quibus habitavit david in regione philisthinorum quattuor mensuum et ascendit david et viri eius et agebant praedas de gesuri et de gedri et de amalechitis hii enim pagi habitabantur in terra antiquitus euntibus sur usque ad terram aegypti et percutiebat david omnem terram nec relinquebat viventem virum et mulierem tollensque oves et boves et asinos et camelos et vestes revertebatur et veniebat ad achis dicebat autem ei achis in quem inruisti hodie respondebatque david contra meridiem iudae et contra meridiem hiramel et contra meridiem ceni virum et mulierem non vivificabat david nec adducebat in geth dicens ne forte loquantur adversum nos haec fecit david et hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus habitavit in regione philisthinorum credidit ergo achis david dicens multa mala operatus est contra populum suum israhel erit igitur mihi servus sempiternus

28

factum est autem in diebus illis congregaverunt philisthim agmina sua ut praeparingentur ad bellum contra israhel dixitque achis ad david sciens nunc scito quoniam mecum egredieris in castris tu et viri tui dixitque david ad achis nunc scies quae facturus est servus tuus et ait achis ad david et ego custodem capitis mei ponam te cunctis diebus samuhel autem mortuus est planxitque eum omnis israhel et sepe lierunt eum in rama urbe sua et saul abstulit magos et ariolos de terra congregatique sunt philisthim et venerunt et castrametati sunt in sunam congregavit autem et saul universum israhel et venit in gelboe et vidit saul castra philisthim et timuit et expavit cor eius nimis consulitque dominum et non respondit ei neque per somnia neque per sacerdotes neque per prophetas dixitque saul servis suis quaerite mihi mulierem habentem pythonem et vadam ad eam et sciscitabor per illam et dixerunt servi eius ad eum est mulier habens pythonem in aendor mutavit ergo habitum suum vestitusque est aliis vestimentis abiit ipse et duo viri cum eo veneruntque ad mulierem nocte et ait divina mihi in pythone et suscita mihi quem dixero tibi et ait mulier ad eum ecce tu nosti quanta fecerit saul et quomodo eraserit magos et ar-

iolos de terra quare ergo insidiaris animae meae ut occidas et iuravit ei saul in domino dicens vivit dominus quia non veniet tibi quicquam mali propter hanc rem dixitque ei mulier quem suscitabo tibi qui ait samuhel suscita mihi cum autem vidisset mulier samuhel exclamavit voce magna et dixit ad saul quare inposuisti mihi tu es enim saul dixitque ei rex noli timere quid vidisti et ait mulier ad saul deos vidi ascendentes de terra dixitque ei qualis est forma eius quae ait vir senex ascendit et ipse amictus est pallio intellexit saul quod samuhel esset et inclinavit se super faciem suam in terra et adoravit dixit autem samuhel ad saul quare inquietasti me ut suscitarer et ait saul coartor nimis siquidem philisthim pugnant adversum me et deus recessit a me et exaudire me noluit neque in manu prophetarum neque per somnia vocavi ergo te ut ostenderes mihi quid faciam et ait samuhel quid interrogas me cum dominus recesserit a te et transierit ad aemulum tuum faciet enim dominus tibi sicut locutus est in manu mea et scindet regnum de manu tua et dabit illud proximo tuo david quia non oboedisti voci domini neque fecisti iram furoris eius in amalech idcirco quod pateris fecit tibi dominus hodie et dabit dominus etiam israhel tecum in manu philisthim cras autem tu et filii tui mecum eritis sed et castra israhel tradet dominus in manu philisthim statimque saul cecidit porrectus in terram extimuerat enim verba samuhel et robur non erat in eo quia non comederat panem tota die illa ingressa est itaque mulier ad saul et ait conturbatus enim erat valde dixitque ad eum ecce oboedivit ancilla tua voci tuae et posui animam meam in manu mea et audivi sermones tuos quos locutus es ad me nunc igitur audi et tu vocem ancillae tuae ut ponam coram te buccellam panis et comedens convalescas ut possis iter facere qui rennuat et ait non comedam coegerunt autem eum servi sui et mulier et tandem audita voce eorum surrexit de terra et sedit super lectum mulier autem illa habebat vitulum pascualem in domo et festinavit et occidit eum tollensque farinam miscuit eam et coxit azyma et posuit ante saul et ante servos eius qui cum comedisset surrexerunt et ambulaverunt per totam noctem illam

29

congregata sunt ergo philisthim universa agmina in afec sed et israhel castrametatus est super fontem qui erat in iezrahel et satrapae quidem philisthim incedebant in centuriis et milibus david autem et viri eius erant in novissimo agmine cum achis dixeruntque principes philisthim quid sibi volunt hebraei isti et ait achis ad principes philisthim num ignoratis david qui fuit servus saul regis israhel et est apud me multis diebus vel annis et non inveni in eo quicquam ex die qua transfugit ad me usque ad diem hanc irati sunt autem adversus eum principes philisthim et dixerunt ei revertatur vir et sedeat in loco suo in quo constituit eum et non descendat nobiscum in proelium ne fiat nobis adversarius cum proeliari coeperimus quomodo enim aliter placare poterit dominum suum nisi in capitibus nostris nonne iste est david cui cantabant in choro dicentes percussit saul in milibus suis et

david in decem milibus suis vocavit ergo achis david et ait ei vivit dominus quia rectus es tu et bonus in conspectu meo et exitus tuus et introitus tuus mecum est in castris et non inveni in te quicquam mali ex die qua venisti ad me usque ad diem hanc sed satrapis non places revertere ergo et vade in pace et non offendas oculos satraparum philisthim dixitque david ad achis quid enim feci et quid invenisti in me servo tuo a die qua fui in conspectu tuo usque in diem hanc ut non veniam et pugnem contra inimicos domini mei regis respondens autem achis locutus est ad david scio quia bonus es tu in oculis meis sicut angelus dei sed principes philisthim dixerunt non ascendet nobiscum in proelium igitur consurge mane tu et servi domini tui qui venerunt tecum et cum de nocte surrexeritis et coeperit diluescere pergitte surrexit itaque de nocte david ipse et viri eius ut proficiscerentur mane et reverterentur ad terram philisthim philisthim autem ascenderunt in iezrahel

30

cumque venissent david et viri eius in siceleg die tertia amalechitae impetum fecerant ex parte australi in siceleg et percusserant siceleg et succederant eam igni et captivas duxerant mulieres ex ea et a minimo usque ad magnum et non interfecerant quemquam sed secum duxerant et pergebant in itinere suo cum ergo venisset david et viri eius ad civitatem et invenissent eam succensam igni et uxores suas et filios suos et filias ductas esse captivas levaverunt david et populus qui erat cum eo voces suas et planxerunt donec deficerent in eis lacrimae siquidem et duae uxores david captivae ductae fuerant ahinoem iezrahelites et abigail uxor nabal carmeli et contristatus est david valde volebat enim eum populus lapidare quia amara erat anima uniuscuiusque viri super filiis suis et filiabus confortatus est autem david in domino deo suo et ait ad abiathar sacerdotem filium ahimelech adplica ad me ephod et adplocuit abiathar ephod ad david et consuluit david dominum dicens persequar an non latrunculos hos et comprehendam eos dixitque ei persequere absque dubio enim comprehendes eos et excuties praedam abiit ergo david ipse et sescenti viri qui erant cum eo et venerunt usque ad torrentem besor et lassi quidam substerunt persecutus est autem david ipse et quadringenti viri substerunt enim ducenti qui lassi transire non poterant torrentem besor et invenerunt virum aegyptium in agro et adduxerunt eum ad david dederuntque ei panem ut comederet et ut biberet aquam sed et fragmen massae caricarum et duas ligaturas uvae pas-sae quae cum comedisset reversus est spiritus eius et refocilatus est non enim comederat panem neque biberat aquam tribus diebus et tribus noctibus dixit itaque ei david cuius es tu vel unde quo pergis qui ait ei puer aegyptius ego sum servus viri amalechitae dereliquit autem me dominus meus quia aegrotare coepi nudius tertius siquidem nos erupimus ad australem partem cerethi et contra iudam et ad meridiem chaleb et siceleg succendimus igni dixitque ei david potes me ducere ad istum cuneum qui ait iura mihi per deum quod non occidas me et non tradas me in

manu domini mei et ducam te ad cuneum istum qui cum duxisset eum ecce illi discumbebant super faciem universae terrae comedentes et bibentes et quasi festum celebrantes diem pro cuncta praeda et spoliis quae ceperant de terra philisthim et de terra iuda et percussit eos david a vespere usque ad vesperam alterius diei et non evasit ex eis quisquam nisi quadringenti viri adulescentes qui ascenderant camelos et fugerant eruit ergo david omnia quae tulerant amalechitae et duas uxores suas eruit nec defuit quicquam a parvo usque ad magnum tam de filiis quam de filiabus et de spoliis et quaecumque rapuerant omnia reduxit david et tulit universos greges et armenta et minavit ante faciem suam dixeruntque haec est praeda david venit autem david ad ducentos viros qui lassi substerant nec sequi potuerant david et residere eos iusserat in torrente besor qui egressi sunt obviam david et populo qui erat cum eo accedens autem david ad populum salutavit eos pacifice respondensque omnis vir pessimus et iniquus de viris qui ierant cum david dixit quia non venerunt nobiscum non dabimus eis quicquam de praeda quam eruimus sed sufficiat unicuique uxor sua et filii quos cum acceperint recedant dixit autem david non sic facietis fratres mei de his quae tradidit dominus nobis et custodivit nos et dedit latrunculos qui eruperant adversum nos in manu nostra nec audiet vos quisquam super sermone hoc aequa enim pars erit descendentis ad proelium et remanentis ad sarcinas et similiter dividet et factum est hoc ex die illa et deinceps constitutum et praefinitum et quasi lex in israhel usque ad diem hanc venit ergo david in siceleg et misit dona de praeda senioribus iuda proximis suis dicens accipite benedictionem de praeda hostium domini his qui erant in bethel et qui in ramoth ad meridiem et qui in iether et qui in aror et qui in sefamoth et qui in esthama et qui in rachal et qui in urbibus ierameli et qui in urbibus ceni et qui in arama et qui in lacu asan et qui in athac et qui in hebron et reliquis qui erant in his locis in quibus commoratus fuerat david ipse et viri eius

31

philisthim autem pugnant adversum israhel et fugerunt viri israhel ante faciem philisthim et ceciderunt interfecti in monte gelboe inrueruntque philisthim in saul et filios eius et percusserunt ionathan et abinadab et melchise filios saul totumque pondus proelii versum est in saul et consecuti sunt eum viri sagittarii et vulneratus est vehementer a sagittariis dixitque saul ad armigerum suum evagina gladium tuum et percuti me ne forte veniant incircumcisi isti et interficiant me inludentes mihi et noluit armiger eius fuerat enim nimio timore perterritus arripuit itaque saul gladium et inruit super eum quod cum vidisset armiger eius videlicet quod mortuus esset saul inruit etiam ipse super gladium suum et mortuus est cum eo mortuus est ergo saul et tres filii eius et armiger illius et universi viri eius in die illa pariter videntes autem viri israhel qui erant trans vallem et trans iordanem quod fugissent viri israhelitae et quod mortuus esset saul et filii eius

reliquerunt civitates suas et fugerunt veneruntque philisthim et habitaverunt ibi facta autem die altera venerunt philisthim ut spoliarent interfectos et invenerunt saul et tres filios eius iacentes in monte gelboe et praeciderunt caput saul et expoliaverunt eum armis et miserunt in terram philisthinorum per circuitum ut adnuntiaretur in templo idolorum et in populis et posuerunt arma eius in templo astharoth corpus vero eius suspenderunt in muro bethsan quod cum audissent habitatores iabesgalaad quaecumque fecerant philisthim saul surrexerunt omnes viri fortissimi et ambulaverunt tota nocte et tulerunt cadaver saul et cadavera filiorum eius de muro bethsan veneruntque iabes et combuserunt ea ibi et tulerunt ossa eorum et sepelierunt in nemore iabes et ieiunaverunt septem diebus

factum est autem postquam mortuus est saul ut david reverteretur a caede amalech et maneret in siceleg dies duos in die autem tertia apparuit homo veniens de castris saul veste conscissa et pulvere aspersus caput et ut venit ad david cecidit super faciem suam et adoravit dixitque ad eum david unde venis qui ait ad eum de castris israhel fugi et dixit ad eum david quod est verbum quod factum est indica mihi qui ait fugit populus e proelio et multi corruentes e populo mortui sunt sed et saul et ionathan filius eius interierunt dixitque david ad adolescentem qui nuntiabat unde scis quia mortuus est saul et ionathan filius eius ait adolescens qui narrabat ei casu veni in montem gelboe et saul incumbabat super hastam suam porro currus et equites adpropinquabant ei et conversus post tergum suum vidensque me vocavit cui cum respondissem adsum dixit mihi quisnam es tu et aio ad eum amalechites sum et locutus est mihi sta super me et interfice me quoniam tenent me angustiae et adhuc tota anima in me est stansque super eum occidi illum sciebam enim quod vivere non poterat post ruinam et tuli diadema quod erat in capite eius et armillam de brachio illius et adtuli ad te dominum meum huc adprehendens autem david vestimenta sua scidit omnesque viri qui erant cum eo et planxerunt et fleverunt et ieiunaverunt usque ad vesperam super saul et super ionathan filium eius et super populum domini et super domum israhel quod corruiissent gladio dixitque david ad iuvenem qui nuntiaverat ei unde es qui respondit filius hominis advenae amalechitae ego sum et ait ad eum david quare non timuisti mittere manum tuam ut occideres christum domini vocansque david unum de pueris ait accedens inrue in eum qui percussit illum et mortuus est et ait ad eum david sanguis tuus super caput tuum os enim tuum locutum est adversum te dicens ego interfeci christum domini planxit autem david planctum huiuscemodi super saul et super ionathan filium eius et praecepit ut docerent filios iuda arcum sicut scriptum est in libro iustorum inliti israhel super montes tuos interfecti sunt quomodo ceciderunt fortes nolite adnuntiare in geth neque adnuntietis in conpetis ascalonis ne forte laetentur filiae philisthim ne exultent filiae incircumcisorum montes gelboe nec ros nec pluviae veniant super vos neque sint agri primitiarum quia ibi abiectus est clypeus fortium clypeus saul quasi non esset unctus oleo a sanguine interfectorum ab adipe fortium sagitta ionathan numquam rediit retrorsum et gladius saul non est reversus inanis saul et ionathan amabiles et decori in vita sua in morte quoque non sunt divisi aquilis velociore leonibus fortiores filiae israhel super saul flete qui vestiebat vos coccino in deliciis qui praebebat ornamenta aurea cultui vestro quomodo ceciderunt fortes in proelio ionathan in excelsis tuis occisus est doleo super te frater mi ionathan decore nimis et amabilis super amorem mulierum quomodo ceciderunt robusti et perierunt arma bellica

igitur post haec consuluit david dominum dicens num ascendam in unam de civitatibus iuda et ait dominus ad eum ascende dixitque david quo ascendam et respondit ei in hebron ascendit ergo david et duae uxores eius ahinoem iezezelitae et abigail uxor nabal carmeli sed et viros qui erant cum eo duxit david singulos cum domo sua et manserunt in oppidis hebron veneruntque viri iuda et unxerunt ibi david ut regnaret super domum iuda et nuntiatum est david quod viri iabesgalaad sepelissent saul misit ergo david nuntios ad viros iabesgalaad dixitque ad eos benedicti vos domino qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro saul et sepelisset eum et nunc retribuet quidem vobis dominus misericordiam et veritatem sed et ego reddam gratiam eo quod feceritis verbum istud confortentur manus vestrae et estote filii fortitudinis licet enim mortuus sit dominus vester saul tamen me unxit domus iuda regem sibi abner autem filius ner princeps exercitus saul tulit hisboseth filium saul et circumduxit eum per castra regemque constituit super galaad et super gesuri et super iezezel et super ephraim et super beniamin et super israhel universum quadraginta annorum erat hisboseth filius saul cum regnare coepisset super israhel et duobus annis regnavit sola autem domus iuda sequebatur david et fuit numerus dierum quos commoratus est david imperans in hebron super domum iuda septem annorum et sex mensuum egressusque abner filius ner et pueri hisboseth filii saul de castris in gabaon porro ioab filius sarviae et pueri david egressi sunt et occurrerunt eis iuxta piscinam gabaon et cum in unum convenissent e regione sederunt hii ex una parte piscinae et illi ex altera dixitque abner ad ioab surgant pueri et ludant coram nobis et respondit ioab surgant surrexerunt ergo et transierunt numero duodecim de beniamin ex parte hisboseth filii saul et duodecim de pueris david adprehensoque unusquisque capite comparis sui defixit gladium in latus contrarii et ceciderunt simul vocatumque est nomen loci illius ager robustorum in gabaon et ortum est bellum durum satis in die illa fugatusque est abner et viri israhel a pueris david erant autem ibi tres filii sarviae ioab et abisai et asahel porro asahel cursor velocissimus fuit quasi unus ex capreis quae morantur in silvis persequeretur autem asahel abner et non declinavit ad dexteram sive ad sinistram omittens persequi abner respexit itaque abner post tergum suum et ait tune es asahel qui respondit ego sum dixitque ei abner vade ad dextram sive ad sinistram et adprehende unum de adolescentibus et tolle tibi spolia eius noluit autem asahel omittere quin urgueret eum rursumque locutus est abner ad asahel recede noli me sequi ne compellar confodere te in terra et levare non potero faciem meam ad ioab fratrem tuum qui audire contempsit et noluit declinare percussit ergo eum abner aversa hasta in inguine et transfodit et mortuus est in eodem loco omnesque qui transiebant per locum in quo ceciderat asahel et mortuus erat subsistebant persequentibus autem ioab et abisai fugientem abner sol occubuit et venerunt usque ad collem aquaeductus qui est ex ad-

verso vallis et itineris deserti in gabaon congregatique sunt filii beniamin ad abner et conglobati in unum cuneum steterunt in summitate tumuli unius et exclamavit abner ad ioab et ait num usque ad internicionem tuus mucro desaeviet an ignoras quod periculosa sit desperatio usquequo non dicis populo ut ommittat persequi fratres suos et ait ioab vivit dominus si locutus fuisses mane recessisset populus persequens fratrem suum insonuit ergo ioab bucina et stetit omnis exercitus nec persecuti sunt ultra israhel neque iniere certamen abner autem et viri eius abierunt per campestria tota nocte illa et transierunt iordanem et lustrata omni bethoron venerunt ad castra porro ioab reversus omissis abner congregavit omnem populum et defuerunt de pueris david decem et novem viri excepto asahele servi autem david percusserunt de beniamin et de viris qui erant cum abner trecentos sexaginta qui et mortui sunt tuleruntque asahele et sepelierunt eum in sepulchro patris sui in bethleem et ambulaverunt tota nocte ioab et viri qui erant cum eo et in ipso crepusculo pervenerunt in hebron

3

facta est ergo longa concertatio inter domum saul et inter domum david david proficiens et semper se ipso robustior domus autem saul decrescens cotidie nati quoque sunt filii david in hebron fuitque primogenitus eius ammon de ahinoem iezrahelitide et post eum chelaab de abigail uxore nabal carmeli porro tertius absalom filius maacha filiae tholomai regis gesur quartus autem adonias filius aggith et quintus safathia filius abital sextus quoque iethraam de agla uxore david hii nati sunt david in hebron cum ergo esset proelium inter domum saul et domum david abner filius ner regebat domum saul fuerat autem sauli concubina nomine respha filia ahia dixitque hisboseth ad abner quare ingressus es ad concubinam patris mei qui iratus nimis propter verba hisboseth ait nunquid caput canis ego sum adversum iuda hodie qui fecerim misericordiam super domum saul patris tui et super fratres et proximos eius et non tradidi te in manu david et tu requisisti in me quod argueres pro muliere hodie haec faciat deus abner et haec addat ei nisi quomodo iuravit dominus david sic faciam cum eo ut transferatur regnum de domo saul et elevetur thronus david super israhel et super iudam a dan usque bersabee et non potuit respondere ei quicquam quia metuebat illum misit ergo abner nuntios ad david pro se dicentes cuius est terra et loquerentur fac tecum amicitias et erit manus mea tecum et reducam ad te universum israhel qui ait optime ego faciam tecum amicitias sed unam rem peto a te dicens non videbis faciem meam antequam adduxeris michol filiam saul et sic venies et videbis me misit autem david nuntios ad hisboseth filium saul dicens redde uxorem meam michol quam despondi mihi centum praeputiis philisthim misit ergo hisboseth et tulit eam a viro suo falthiel filio lais sequebaturque eam vir suos plorans usque baurim et dixit ad eum abner vade revertere qui reversus est sermonem quoque intulit abner ad seniores israhel dicens tam heri quam

nudius tertius quaerebatis david ut regnaret super vos nunc ergo facite quoniam dominus locutus est ad david dicens in manu servi mei david salvabo populum meum israhel de manu philisthim et omnium inimicorum eius locutus est autem abner etiam ad beniamin et abiit ut loqueretur ad david in hebron omnia quae placuerant israhel et universo beniamin venitque ad david in hebron cum viginti viris et fecit david abner et viris eius qui venerant cum eo convivium et dixit abner ad david surgam ut congregem ad te dominum meum regem omnem israhel et ineam tecum foedus et imperes omnibus sicut desiderat anima tua cum ergo deduxisset david abner et illeisset in pace statim pueri david et ioab venerunt caesis latronibus cum praeda magna nimis abner autem non erat cum david in hebron quia iam dimiserat eum et profectus fuerat in pace et ioab et omnis exercitus qui erat cum eo postea venerant nuntiatum est itaque ioab a narratibus venit abner filius ner ad regem et dimisit eum et abiit in pace et ingressus est ioab ad regem et ait quid fecisti ecce venit abner ad te quare dimisisti eum et abiit et recessit ignoras abner filium ner quoniam ad hoc venit ut deciperet te et sciret exitum tuum et introitum tuum et nosset omnia quae agis egressus itaque ioab a david misit nuntios post abner et reduxit eum a cisterna sira ignorante david cumque redisset abner in hebron seorsum abduxit eum ioab ad medium portae ut loqueretur ei in dolo et percussit illum ibi in inguine et mortuus est in ultionem sanguinis asahel fratris eius quod cum audisset david rem iam gestam ait mundus ego sum et regnum meum apud dominum usque in sempiternum a sanguine abner filii ner et veniat super caput ioab et super omnem domum patris eius nec deficiat de domo ioab fluxum seminis sustinens et leprosus tenens fusum et cadens gladio et indigens pane igitur ioab et abisai frater eius interfecerunt abner eo quod occidisset asahel fratrem eorum in gabaon in proelio dixit autem david ad ioab et ad omnem populum qui erat cum eo scindite vestimenta vestra et accingimini saccis et plangite ante exequias abner porro rex david sequebatur feretrum cumque sepelissent abner in hebron levavit rex vocem suam et flevit super tumulum abner flevit autem et omnis populus plan-gensque rex abner ait nequaquam ut mori solent ignavi mortuus est abner manus tuae non sunt ligatae et pedes tui non sunt conpedibus adgravati sed sicut solent cadere coram filiis iniquitatis corruisti congem-inansque omnis populus flevit super eum cumque venisset universa multitudo cibum capere cum david clara adhuc die iuravit david dicens haec faciat mihi deus et haec addat si ante occasum solis gustavero panem vel aliud quicquam omnisque populus audivit et placuerunt eis cuncta quae fecit rex in conspectu totius populi et cognovit omne vulgus et universus israhel in die illa quoniam non actum fuisset a rege ut occideretur abner filius ner dixit quoque rex ad servos suos non ignoratis quoniam princeps et maximus cecidit hodie in israhel ego autem adhuc delicatus et unctus rex porro viri isti filii sarviae duri mihi sunt retribuat dominus facienti malum iuxta malitiam suam

audivit autem filius saul quod cecidisset abner in hebron et dissolutae sunt manus eius omnisque israhel perturbatus est duo autem viri principes latronum erant filio saul nomen ubi baana et nomen alteri rechab filii remmon berothitae de filiis beniamin siquidem et beroth reputata est in beniamin et fugerunt berothitae in getthaim fueruntque ibi advenae usque in tempus illud erat autem ionathan filio saul filius debilis pedibus quinquennis enim fuit quando venit nuntius de saul et ionathan ex iezerahel tollens itaque eum nutritrix sua fugit cumque festinaret ut fugeret cecidit et claudus effectus est habuitque vocabulum mifiboseth venientes igitur filii remmon berothitae rechab et baana ingressi sunt fervente die domum hisboseth qui dormiebat super stratum suum meridie ingressi sunt autem domum adsumentes spicas tritici et percusserunt eum in inguine rechab et baana frater eius et fugerunt cum autem ingressi fuissent domum ille dormiebat super lectulum suum in conclavi et percutientes interfecerunt eum sublatoque capite eius abierunt per viam deserti tota nocte et adduxerunt caput hisboseth ad david in hebron dixeruntque ad regem ecce caput hisboseth filii saul inimici tui qui quaerebat animam tuam et dedit dominus domino meo regi ultiones hodie de saul et de semine eius respondens autem david rechab et baana fratri eius filiis remmon berothi dixit ad eos vivit dominus qui eruit animam meam de omni angustia quoniam eum qui adnuntiaverat mihi et dixerat mortuus est saul qui putabat se prospera nuntiare tenui et occidi in siceleg cui oportebat me dare mercedem pro nuntio quanto magis nunc cum homines impii interfecerint virum innoxium in domo sua super lectulum suum non quaeram sanguinem eius de manu vestra et auferam vos de terra praecepit itaque david pueris et interfecerunt eos praecedentesque manus et pedes eorum suspenderunt eos super piscinam in hebron caput autem hisboseth tulerunt et sepelierunt in sepulchro abner in hebron

et venerunt universae tribus israhel ad david in hebron dicentes ecce nos os tuum et caro tua sumus sed et heri et nudius tertius cum esset saul rex super nos tu eras educens et reducens israhel dixit autem dominus ad te tu pascas populum meum israhel et tu eris dux super israhel venerunt quoque et senes de israhel ad regem in hebron et percussit cum eis rex david foedus in hebron coram domino unxeruntque david in regem super israhel filius triginta annorum erat david cum regnare coepisset et quadraginta annis regnavit in hebron regnavit super iudam septem annis et sex mensibus in hierusalem autem regnavit triginta tribus annis super omnem israhel et iudam et abiit rex et omnes viri qui erant cum eo in hierusalem ad iebuseum habitatorem terrae dictumque est ad david ab eis non ingredieris hic nisi abstuleris caecos et claudos dicentes non ingredietur david huc cepit autem david arcem sion haec est civitas david proposuerat enim in die illa praemium qui

percussisset iebuseum et tetigisset domatum fistulas et claudos et caecos odientes animam david idcirco dicitur in proverbio caecus et claudus non intrabunt templum habitavit autem david in arce et vocavit eam civitatem david et aedificavit per gyrum a mello et intrinsecus et ingrediebatur proficiens atque succrescens et dominus deus exercituum erat cum eo misit quoque hiram rex tyri nuntios ad david et ligna cedrina et artifices lignorum artificesque lapidum ad parietes et aedificaverunt domum david et cognovit david quoniam confirmasset eum dominus regem super israhel et quoniam exaltasset regnum eius super populum suum israhel accepit ergo adhuc concubinas et uxores de hierusalem postquam venerat de hebron natiique sunt david et alii filii et filiae et haec nomina eorum qui nati sunt ei in hierusalem samua et sobab et nathan et salomon et ibaar et helisua et nepheg et iafia et helisama et helida et helifeleth audierunt vero philisthim quod unxissent david regem super israhel et ascenderunt universi ut quaererent david quod cum audisset david descendit in praesidium philisthim autem venientes diffusi sunt in valle raphaim et consuluit david dominum dicens si ascendam ad philisthim et si dabis eos in manu mea et dixit dominus ad david ascende quia tradens dabo philisthim in manu tua venit ergo david in baalpharasim et percussit eos ibi et dixit divisit dominus inimicos meos coram me sicut dividuntur aquae propterea vocatum est nomen loci illius baalpharasim et reliquerunt ibi sculptilia sua quae tulit david et viri eius et addiderunt adhuc philisthim ut ascenderent et diffusi sunt in valle raphaim consuluit autem david dominum qui respondit non ascendas sed gyra post tergum eorum et venies ad eos ex adverso pirorum et cum audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum tunc inibis proelium quia tunc egredietur dominus ante faciem tuam ut percutiat castra philisthim fecit itaque david sicut ei praeceperat dominus et percussit philisthim de gabee usque dum venias gezer

congregavit autem rursum david omnes electos ex israhel triginta milia surrexitque et abiit et universus populus qui erat cum eo de viris iuda ut adducerent arcam dei super quam invocatum est nomen domini exercituum sedentis in cherubin super eam et inposuerunt arcam domini super plastrum novum tuleruntque eam de domo abinadab qui erat in gabaa oza autem et haio filii abinadab minabant plastrum novum cumque tulissent eam de domo abinadab qui erat in gabaa custodiens arcam dei haio praecedebat arcam david autem et omnis israhel ludebant coram domino in omnibus lignis fabrefactis et citharis et lyris et tympanis et sistris et cymbalis postquam autem venerunt ad aream nachon extendit manum oza ad arcam dei et tenuit eam quoniam calcitrabant boves iratusque est indignatione dominus contra oza et percussit eum super temeritatem quam mortuus est ibi iuxta arcam dei contristatus autem est david eo quod percussisset dominus oza et vocatum est nomen loci illius percussio oza usque in diem

hanc et extimuit david dominum in die illa dicens quomodo ingredietur ad me arca domini et noluit devertere ad se arcam domini in civitate david sed devertit eam in domo obededom getthei et habitavit arca domini in domo obededom getthei tribus mensibus et benedixit dominus obededom et omnem domum eius nuntiaturumque est regi david benedixit dominus obededom et omnia eius propter arcam dei abiit ergo david et adduxit arcam dei de domo obededom in civitatem david cum gaudio cumque transcendissent qui portabant arcam domini sex passus immobilabat bovem et arietem et david saltabat totis viribus ante dominum porro david erat accinctus ephod lineo et david et omnis domus israhel ducebant arcam testamenti domini in iubilo et in clangore bucinæ cumque intrasset arca domini civitatem david michol filia saul prospiciens per fenestram vidit regem david subsilientem atque saltantem coram domino et despectum eum in corde suo et introduxerunt arcam domini et posuerunt eam in loco suo in medio tabernaculi quod tetenderat ei david et obtulit david holocausta coram domino et pacifica benedixit populo in nomine domini exercituum et partitus est multitudini universae israhel tam viro quam mulieri singulis collyridam panis unam et assaturam bubulae carnis unam et similam frixam oleo et abiit omnis populus unusquisque in domum suam reversusque est et david ut benediceret domui suae et egressa michol filia saul in occursum david ait quam gloriosus fuit hodie rex israhel discoperiens se ante ancillas servorum suorum et nudatus est quasi si nudetur unus de scurris dixitque david ad michol ante dominum qui elegit me potius quam patrem tuum et quam omnem domum eius et praecepit mihi ut essem dux super populum domini israhel et ludam et vilior fiam plus quam factus sum et ero humilis in oculis meis et cum ancillis de quibus locuta es gloriosior apparebo igitur michol filiae saul non est natus filius usque ad diem mortis suae

7

factum est autem cum sedisset rex in domo sua et dominus dedisset ei requiem undique ab universis inimicis suis dixit ad nathan prophetam videsne quod ego habitem in domo cedrina et arca dei posita sit in medio pelliū dixitque nathan ad regem omne quod est in corde tuo vade fac quia dominus tecum est factum est autem in nocte illa et ecce sermo domini ad nathan dicens vade et loquere ad servum meum david haec dicit dominus numquid tu aedificabis mihi domum ad habitandum neque enim habitavi in domo ex die qua eduxi filios israhel de terra aegypti usque in diem hanc sed ambulans ambulabam in tabernaculo et in tentorio per cuncta loca quae transivi cum omnibus filiis israhel numquid loquens locutus sum ad unam de tribubus israhel cui praecepi ut pasceret populum meum israhel dicens quare non aedificastis mihi domum cedrinam et nunc haec dices servo meo david haec dicit dominus exercituum ego tuli te de pascuis sequentem greges ut esses dux super populum meum israhel et fui tecum in omnibus

ubicumque ambulasti et interfeci universos inimicos tuos a facie tua fecique tibi nomen grande iuxta nomen magnorum qui sunt in terra et ponam locum populo meo israhel et plantabo eum et habitabit sub eo et non turbabitur amplius nec addent filii iniquitatis ut affligant eum sicut prius ex die qua constitui iudices super populum meum israhel et requiem dabo tibi ab omnibus inimicis tuis praedicique tibi dominus quod domum faciat tibi dominus cumque conpleti fuerint dies tui et dormieris cum patribus tuis suscitabo semen tuum post te quod egredietur de utero tuo et firmabo regnum eius ipse aedificabit domum nomini meo et stabiliam thronum regni eius usque in sempiternum ego ero ei in patrem et ipse erit mihi in filium qui si inique aliquid gesserit arguam eum in virga virorum et in plagis filiorum hominum misericordiam autem meam non auferam ab eo sicut abstuli a saul quem amovi a facie tua et fidelis erit domus tua et regnum tuum usque in aeternum ante faciem tuam et thronus tuus erit firmus iugiter secundum omnia verba haec et iuxta universam visionem istam sic locutus est nathan ad david ingressus est autem rex david et sedit coram domino et dixit quis ego sum domine deus et quae domus mea quia adduxisti me hucusque sed et hoc parum visum est in conspectu tuo domine deus nisi loquereris etiam de domo servi tui in longinquum ista est enim lex adam domine deus quid ergo addere poterit adhuc david ut loquatur ad te tu enim scis servum tuum domine deus propter verbum tuum et secundum cor tuum fecisti omnia magnalia haec ita ut notum faceres servo tuo idcirco magnificatus es domine deus quia non est similis tui neque est deus extra te in omnibus quae audivimus auribus nostris quae est autem ut populus tuus israhel gens in terra propter quam ivit deus ut redimeret eam sibi in populum et poneret sibi nomen faceretque eis magnalia et horribilia super terram a facie populi tui quem redemisti tibi ex aegypto gentem et deum eius et firmasti tibi populum tuum israhel in populum sempiternum et tu domine factus es eis in deum nunc ergo domine deus verbum quod locutus es super servum tuum et super domum eius suscita in sempiternum et fac sicut locutus es et magnificetur nomen tuum usque in sempiternum atque dicatur dominus exercituum deus super israhel et domus servi tui david erit stabilita coram domino quia tu domine exercituum deus israhel revelasti aures servi tui dicens domum aedificabo tibi propterea invenit servus tuus cor suum ut oraret te oratione hac nunc ergo domine deus tu es deus et verba tua erunt vera locutus es enim ad servum tuum bona haec incipe igitur et benedic domui servi tui ut sit in sempiternum coram te quia tu domine deus locutus es et benedictione tua benedicetur domus servi tui in sempiternum

8

factum est autem post haec percussit david philisthim et humiliavit eos et tulit david frenum tributi de manu philisthim et percussit moab et mensus est eos funiculo coaequans terrae mensus est autem duos funiculos unum ad occidendum et unum ad vivifican-

dum factusque est moab david serviens sub tributo et percussit david adadezer filium roob regem soba quando profectus est ut dominaretur super flumen eufraten et captis david ex parte eius mille septingentis equitibus et viginti milibus peditum subnervavit omnes iugales curruum dereliquit autem ex eis centum currus venit quoque syria damasci ut praesidium ferret adadezer regi soba et percussit david de syria viginti duo milia virorum et posuit david praesidium in syria damasci factaque est syria david serviens sub tributo servavit dominus david in omnibus ad quaecumque profectus est et tulit david arma aurea quae habebant servi adadezer et detulit ea in hierusalem et de bete et de beroth civitatibus adadezer tulit rex david aes multum nimis audivit autem thou rex emath quod percussisset david omne robur adadezer et misit thou ioram filium suum ad regem david ut salutaret eum congratulans et gratias ageret eo quod expugnasset adadezer et percussisset eum hostis quippe erat thou adadezer et in manu eius erant vasa argentea et vasa aurea et vasa aerea quae et ipsa sanctificavit rex david domino cum argento et auro quae sanctificaverat de universis gentibus quas subegerat de syria et moab et filiis ammon et philisthim et amalech et de manubiis adadezer filii roob regis soba fecit quoque sibi david nomen cum reverteretur capta syria in valle salinarum caesis duodecim milibus et posuit in idumea custodes statuitque praesidium et facta est universa idumea serviens david et servavit dominus david in omnibus ad quaecumque profectus est et regnavit david super omnem israhel faciebat quoque david iudicium et iustitiam omni populo suo ioab autem filius sarviae erat super exercitum porro iosaphat filius ahilud erat a commentariis et sadoc filius achitob et ahimelech filius abiathar sacerdotes et saraia scribe banaia autem filius ioiada super cherethi et felethi filii autem david sacerdotes erant

9

et dixit david putasne est aliquis qui remanserit de domo saul ut faciam cum eo misericordiam propter ionathan erat autem de domo saul servus nomine siba quem cum vocasset rex ad se dixit ei tune es siba et ille respondit ego sum servus tuus et ait rex num superest aliquis de domo saul ut faciam cum eo misericordiam dei dixitque siba regi superest filius ionathan debilis pedibus ubi inquit est et siba ad regem ecce ait in domo est machir filii amihel in lodabar misit ergo rex david et tulit eum de domo machir filii amihel de lodabar cum autem venisset mifiboseth filius ionathan filii saul ad david corruit in faciem suam et adoravit dixitque david mifiboseth qui respondit adsum servus tuus et ait ei david ne timeas quia faciens faciam in te misericordiam propter ionathan patrem tuum et restitui tibi omnes agros saul patris tui et tu comedes panem in mensa mea semper qui adorans eum dixit quis ego sum servus tuus quoniam respexisti super canem mortuum similem mei vocavit itaque rex siba puerum saul et dixit ei omnia quaecumque fuerunt saul et universam domum eius dedi filio domini tui operare igitur ei terram tu

et filii tui et servi tui et inferes filio domini tui cibos ut alatur mifiboseth autem filius domini tui comedet semper panem super mensam meam erant autem siba quindecim filii et viginti servi dixitque siba ad regem sicut iussisti domine mi rex servo tuo sic faciet servus tuus et mifiboseth comedet super mensam tuam quasi unus de filiis regis habebat autem mifiboseth filium parvulum nomine micha omnis vero cognatio domus siba serviebat mifiboseth porro mifiboseth habitabat in hierusalem quia de mensa regis iugiter vescebatur et erat claudus utroque pede

10

factum est autem post haec ut moreretur rex filiorum ammon et regnaret anon filius eius pro eo dixitque david faciam misericordiam cum anon filio naas sicut fecit pater eius mecum misericordiam misit ergo david consolans eum per servos suos super patris interitu cum autem venissent servi david in terram filiorum ammon dixerunt principes filiorum ammon ad anon dominum suum putas quod propter honorem patris tui david miserit ad te consolatores et non ideo ut investigaret et exploraret civitatem et everteret eam misit david servos suos ad te tulit itaque anon servos david rasisque dimidiam partem barbae eorum et praecidit vestes eorum medias usque ad nates et dimisit eos quod cum nuntiium esset david misit in occursum eorum erant enim viri confusi turpiter valde et mandavit eis david manete hiericho donec crescat barba vestra et tunc revertimini videntes autem filii ammon quod iniuriam fecissent david miserunt et conduxerunt mercede syrum roob et syrum soba viginti milia peditum et a rege maacha mille viros et ab histob duodecim milia virorum quod cum audisset david misit ioab et omnem exercitum bellatorum egressi sunt ergo filii ammon et direxerunt aciem ante ipsum introitum portae syrus autem soba et roob et histob et maacha seorsum erant in campo videns igitur ioab quod praeparatum esset adversum se proelium et ex adverso et post tergum elegit ex omnibus electis israhel et instruxit aciem contra syrum reliquam autem partem populi tradidit abisai fratri suo qui direxit aciem adversum filios ammon et ait ioab si praevaluerint adversum me syri eris mihi in adiutorium si autem filii ammon praevaluerint adversum te auxiliabor tibi esto vir fortis et pugnemus pro populo nostro et civitate dei nostri dominus autem faciet quod bonum est in conspectu suo iniiit itaque ioab et populus qui erat cum eo certamen contra syros qui statim fugerunt a facie eius filii autem ammon videntes quod fugissent syri fugerunt et ipsi a facie abisai et ingressi sunt civitatem reversusque est ioab a filiis ammon et venit hierusalem videntes igitur syri quoniam corruissent coram israhel congregati sunt pariter misitque adadezer et eduxit syros qui erant trans fluvium et adduxit exercitum eorum sobach autem magister militiae adadezer erat princeps eorum quod cum nuntiatum esset david contraxit omnem israhel et transivit iordanem venitque in helema et direxerunt aciem syri ex adverso david et pugnaverunt contra eum fugeruntque syri a facie israhel et occidit david

de syris septingentos currus et quadraginta milia equitum et sobach principem militiae percussit qui statim mortuus est videntes autem universi reges qui erant in praesidio adadezer victos se ab israhel fecerunt pacem cum israhel et servierunt eis timueruntque syri auxilium praebere filiis ammon

11

factum est ergo vertente anno eo tempore quo solent reges ad bella procedere misit david ioab et servos suos cum eo et universum israhel et vastaverunt filios ammon et obsederunt rabba david autem remansit in hierusalem dum haec agerentur accidit ut surgeret david de stratu suo post meridiem et deambularet in solario domus regiae viditque mulierem se lavantem ex adverso super solarium suum erat autem mulier pulchra valde misit ergo rex et requisivit quae esset mulier nuntiatumque ei est quod ipsa esset bethsabée filia heliam uxor uriae hethei missis itaque david nuntiis tulit eam quae cum ingressa esset ad illum dormivit cum ea statimque sanctificata est ab immunditia sua et reversa est domum suam concepto fetu mittensque nuntiavit david et ait concepi misit autem david ad ioab dicens mitte ad me uriam hetheum misitque ioab uriam ad david et venit urias ad david quaesivitque david quam recte ageret ioab et populus et quomodo administraretur bellum et dixit david ad uriam vade in domum tuam et lava pedes tuos egressus est urias de domo regis secutusque est eum cibus regius dormivit autem urias ante portam domus regiae cum aliis servis domini sui et non descendit ad domum suam nuntiatumque est david a dicentibus non ivit urias ad domum suam et ait david ad uriam numquid non de via venisti quare non descendisti ad domum tuam et ait urias ad david arca et israhel et iuda habitant in papilionibus et dominus meus ioab et servi domini mei super faciem terrae manent et ego ingrediar domum meam ut comedam et bibam et dormiam cum uxore mea per salutem tuam et per salutem animae tuae quod non faciam rem hanc ait ergo david ad uriam mane hic etiam hodie et cras dimittam te mansit urias in hierusalem die illa et altera et vocavit eum david ut comederet coram se et biberet et inebriavit eum qui egressus vespere dormivit in stratu suo cum servis domini sui et in domum suam non descendit factum est ergo mane et scripsit david epistulam ad ioab misitque per manum uriae scribens in epistula ponite uriam ex adverso belli ubi fortissimum proelium est et derelinquite eum ut percussus intereat igitur cum ioab obsideret urbem posuit uriam in loco quo sciebat viros esse fortissimos egressique viri de civitate bellabant adversum ioab et ceciderunt de populo servorum david et mortuus est etiam urias hetheus misit itaque ioab et nuntiavit david omnia verba proelii praecepitque nuntio dicens cum conleveris universos sermones belli ad regem si eum videris indignari et dixerit quare accessistis ad murum ut proeliaremini an ignorabatis quod multa desuper ex muro tela mittantur quis percussit abimelech filium hieroboseth nonne mulier misit super eum fragmen molae de muro et interfecit eum in thebes quare iuxta

murum accessistis dices etiam servus tuus urias hetheus occubuit abiit ergo nuntius et venit et narravit david omnia quae ei praeceperat ioab et dixit nuntius ad david praevaluerunt adversum nos viri et egressi sunt ad nos in agrum nos autem facto impetu persecuti eos sumus usque ad portam civitatis et direxerunt iacula sagittarii ad servos tuos ex muro desuper mortuique sunt de servis regis quin etiam servus tuus urias hetheus mortuus est et dixit david ad nuntium haec dices ioab non te frangat ista res varius enim eventus est proelii et nunc hunc nunc illum consumit gladius conforta bellatores tuos adversum urbem ut destruas eam et exhortare eos audivit autem uxor uriae quod mortuus esset urias vir suus et planxit eum transactoque luctu misit david et introduxit eam domum suam et facta est ei uxor peperitque ei filium et displicuit verbum hoc quod fecerat david coram domino

12

misit ergo dominus nathan ad david qui cum venisset ad eum dixit ei duo viri erant in civitate una unus dives et alter pauper dives habebat oves et boves plurimos valde pauper autem nihil habebat omnino praeter ovem unam parvulam quam emerat et nutrierat et quae creverat apud eum cum filiis eius simul de pane illius comedens et de calice eius bibens et in sinu illius dormiens eratque illi sicut filia cum autem peregrinus quidam venisset ad divitem parcens ille sumere de ovibus et de bubus suis ut exhiberet convivium peregrino illi qui venerat ad se tulit ovem viri pauperis et praeparavit cibos homini qui venerat ad se iratus autem indignatione david adversus hominem illum nimis dixit ad nathan vivit dominus quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc ovem reddit in quadruplum eo quod fecerit verbum istud et non pepercerit dixit autem nathan ad david tu es ille vir haec dicit dominus deus israhel ego unxi te in regem super israhel et ego erui te de manu saul et dedi tibi domum domini tui et uxores domini tui in sinu tuo dedique tibi domum israhel et iuda et si parva sunt ista adiciam tibi multo maiora quare ergo contempsisti verbum domini ut faceres malum in conspectu meo uriam hetheum percussisti gladio et uxorem illius accepisti uxorem et interfecisti eum gladio filiorum ammon quam ob rem non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum eo quod despexeris me et tuleris uxorem uriae hethei ut esset uxor tua itaque haec dicit dominus ecce ego suscitabo super te malum de domo tua et tollam uxores tuas in oculis tuis et dabo proximo tuo et dormiet cum uxoribus tuis in oculis solis huius tu enim fecisti abscondite ego vero faciam verbum istud in conspectu omnis israhel et in conspectu solis et dixit david ad nathan peccavi domino dixitque nathan ad david dominus quoque transtulit peccatum tuum non morieris verumtamen quoniam blasphemare fecisti inimicos domini propter verbum hoc filius qui natus est tibi morte morietur et reversus est nathan domum suam percussitque dominus parvulum quem pepererat uxor uriae david et desperatus est deprecatusque est david dominum pro parvulo

et ieiunavit david ieiunio et ingressus seorsum iacuit super terram venerunt autem seniores domus eius cogentes eum ut surgeret de terra qui noluit neque comedit cum eis cibum accidit autem die septima ut moreretur infans timueruntque servi david nuntiare ei quod mortuus esset parvulus dixerunt enim ecce cum parvulus adhuc viveret loquebamur ad eum et non audiebat vocem nostram quanto magis si dixerimus mortuus est puer se adfliget cum ergo vidisset david servos suos musitantes intellexit quod mortuus esset infantulus dixitque ad servos suos num mortuus est puer qui responderunt ei mortuus est surrexit igitur david de terra et lotus unctusque est cumque mutasset vestem ingressus est domum domini et adoravit et venit in domum suam petivitque ut ponerent ei panem et comedit dixerunt autem ei servi sui quis est sermo quem fecisti propter infantem cum adhuc viveret ieiunasti et flebas mortuo autem puero surrexisti et comedisti panem qui ait propter infantem dum adhuc viveret ieiunavi et flevi dicebam enim quis scit si forte donet eum mihi dominus et vivet infans nunc autem quia mortuus est quare ieiuno numquid potero revocare eum amplius ego vadam magis ad eum ille vero non revertetur ad me et consolatus est david bethsabee uxorem suam ingressusque ad eam dormivit cum ea quae genuit filium et vocavit nomen eius salomon et dominus dilexit eum misitque in manu nathan prophetae et vocavit nomen eius amabilis domino eo quod diligeret eum dominus igitur pugnabat ioab contra rabbath filiorum ammon et expugnabat urbem regiam misitque ioab nuntios ad david dicens dimicavi adversum rabbath et capienda est urbs aquarum nunc igitur congrega reliquam partem populi et obside civitatem et cape eam ne cum a me vastata fuerit urbs nomini meo ascribatur victoria congregavit itaque david omnem populum et profectus est adversum rabbath cumque dimicasset cepit eam et tulit diadema regis eorum de capite eius pondo auri talentum habens gemmas pretiosissimas et inpositum est super caput david sed et praedam civitatis asportavit multam valde populum quoque eius adducens serravit et circumegit super eos ferrata carpenta divisitque cultris et transduxit in typo laterum sic fecit universis civitatibus filiorum ammon et reversus est david et omnis exercitus hierusalem

13

factum est autem post haec ut absalom filii david sororem speciosissimam vocabulo thamar adamaret ammon filius david et deperiret eam valde ita ut aegrotaret propter amorem eius quia cum esset virgo difficile ei videbatur ut quippiam inhoneste ageret cum ea erat autem ammonis amicus nomine ionadab filius semaa fratris david vir prudens valde qui dixit ad eum quare sic adtenuaris macie fili regis per singulos dies cur non indicas patri dixitque ei ammon thamar sororem absalom fratris mei amo cui respondit ionadab cuba super lectulum tuum et languorem simul cumque venerit pater tuus ut visitet te dic ei veniat oro thamar soror mea ut det mihi cibum et faciat pulmentum ut comedam de manu eius accubuit itaque ammon et quasi aegrotare coepit

cumque venisset rex ad visitandum eum ait ammon ad regem veniat obsecro thamar soror mea ut faciat in oculis meis duas sorbitiunculas et cibum capiam de manu eius misit ergo david ad thamar domum dicens veni in domum ammon fratris tui et fac ei pulmentum venitque thamar in domum ammon fratris sui ille autem iacebat quae tollens farinam commiscuit et liquefaciens in oculis eius coxit sorbitiunculas tollensque quod coxerat effudit et posuit coram eo et noluit comedere dixitque ammon ecite universos a me cumque eiecissent omnes dixit ammon ad thamar infer cibum in conclave ut vescar de manu tua tulit ergo thamar sorbitiunculas quas fecerat et intulit ad ammon fratrem suum in conclave cumque obtulisset ei cibum apprehendit eam et ait veni cuba mecum soror mea quae respondit ei noli frater mi noli opprimere me neque enim hoc fas est in israhel noli facere stultitiam hanc et ego enim ferre non potero obprobrium meum et tu eris quasi unus de insipientibus in israhel quin potius loquere ad regem et non negabit me tibi noluit autem adquiescere precibus eius sed praevalens viribus oppressit eam et cubavit cum illa et exosam eam habuit ammon magno odio nimis ita ut maius esset odium quo oderat eam amore quo ante dilexerat dixitque ei ammon surge vade quae respondit ei maius est hoc malum quod nunc agis adversum me quam quod ante fecisti expellens me et noluit audire eam sed vocato puero qui ministrabat ei dixit eice hanc a me foras et claude ostium post eam quae induta erat talari tunica huiuscemodi enim filiae regis virgines vestibus utebantur eiecit itaque eam minister illius foras clausitque fores post eam quae aspergens cinerem capiti suo scissa talari tunica inpositisque manibus super caput suum ibat ingrediens et clamans dixit autem ei absalom frater suus num ammon frater tuus concubuit tecum sed nunc soror tace frater tuus est neque adfligas cor tuum pro re hac mansit itaque thamar contabescens in domo absalom fratris sui cum autem audisset rex david verba haec contristatus est valde porro non est locutus absalom ad ammon nec malum nec bonum oderat enim absalom ammon eo quod violasset thamar sororem suam factum est autem post tempus biennii ut tonderentur oves absalom in baalazor quae est iuxta ephraim et vocavit absalom omnes filios regis venitque ad regem et ait ad eum ecce tendentur oves servi tui veniat oro rex cum servis suis ad servum suum dixitque rex ad absalom noli fili mi noli rogare ut veniamus omnes et gravemus te cum autem cogeret eum et noluisset ire benedixit ei et ait absalom si non vis venire veniat obsecro nobiscum saltem ammon frater meus dixitque ad eum rex non est necesse ut vadat tecum coegit itaque eum absalom et dimisit cum eo ammon et universos filios regis praeceperat autem absalom pueris suis dicens observate cum temulentus fuerit ammon vino et dixeris vobis percutite eum et interficite nolite timere ego enim sum qui praecepi vobis roboramini et estote viri fortes fecerunt ergo pueri absalom adversum ammon sicut praeceperat eis absalom surgentesque omnes filii regis ascenderunt singuli mulas suas et fugerunt cumque adhuc pergerent in itinere fama praevenit ad david dicens percussit absalom omnes filios regis et non remansit ex eis

saltem unus surrexit itaque rex et scidit vestimenta sua et cecidit super terram et omnes servi ipsius qui adstebant ei sciderunt vestimenta sua respondens autem ionadab filius samaa fratris david dixit ne aestimet dominus meus quod omnes pueri filii regis occisi sint ammon solus mortuus est quoniam in ore absalom erat positus ex die qua oppressit thamar sororem eius nunc ergo ne ponat dominus meus rex super cor suum verbum istud dicens omnes filii regis occisi sunt quoniam ammon solus mortuus est fugit autem absalom et levavit puer speculator oculos suos et aspexit et ecce populus multus veniebat per iter devium ex latere montis dixit autem ionadab ad regem ecce filii regis adsunt iuxta verbum servi tui sic factum est cumque cessasset loqui apparuerunt et filii regis et intrantes levaverunt vocem suam et flevērunt sed et rex et omnes servi eius flevērunt ploratu magno nimis porro absalom fugiens abiit ad tholomai filium amior regem gessur luxit ergo david filium suum cunctis diebus absalom autem cum fugisset et venisset in gessur fuit ibi tribus annis cessavitque david rex persequi absalom eo quod consolatus esset super ammon interitu

14

intellegens autem ioab filius sarviae quod cor regis verum esset ad absalom misit thecam et tulit inde mulierem sapientem dixitque ad eam lugere te simula et induere veste lugubri et ne unguaris oleo ut sis quasi mulier plurimo iam tempore lugens mortuum et ingredieris ad regem et loqueris ad eum sermones huiusmodi posuit autem ioab verba in ore eius itaque cum ingressa fuisset mulier thecuites ad regem cecidit coram eo super terram et adoravit et dixit serva me rex et ait ad eam rex quid causae habes quae respondit heu mulier vidua ego sum mortuus est enim vir meus et ancillae tuae erant duo filii qui rixati sunt adversum se in agro nullusque erat qui eos prohibere posset et percussit alter alterum et interfecit eum et ecce consurgens universa cognatio adversum ancillam tuam dicit trade eum qui percussit fratrem suum ut occidamus eum pro anima fratris sui quem interfecit et deleamus heredem et quaerunt extinguere scintillam meam quae relicta est ut non supersit viro meo nomen et reliquiae super terram et ait rex ad mulierem vade in domum tuam et ego iubebo pro te dixerit mulier thecuites ad regem in me domine mi rex iniquitas et in domum patris mei rex autem et thronus eius sit innocens et ait rex qui contradixerit tibi adduc eum ad me et ultra non addet ut tangat te quae ait recordetur rex domini dei sui ut non multiplicetur proximi sanguinis ad ulciscendum et nequaquam interficiant filium meum qui ait vivit dominus quia non cadet de capillis filii tui super terram dixit ergo mulier loquatur ancilla tua ad dominum meum regem verbum et ait loquere dixitque mulier quare cogitasti istiusmodi rem contra populum dei et locutus est rex verbum istud ut peccet et non reducat electum suum omnes morimur et quasi aquae delabimur in terram quia non revertuntur nec vult perire deus animam sed retractat cogitans ne penitus pereat qui abiectus est nunc igitur

veni ut loquar ad regem dominum meum verbum hoc praesente populo et dixit ancilla tua loquar ad regem si quo modo faciat rex verbum ancillae suae et audivit rex ut liberaret ancillam suam de manu omnium qui volebant delere me et filium meum simul de hereditate dei dicat ergo ancilla tua ut fiat verbum domini mei regis quibus sacrificium sicut enim angelus dei sic est dominus meus rex ut nec benedictione nec maledictione moveatur unde et dominus deus tuus est tecum et respondens rex dixit ad mulierem ne abscondas a me verbum quod te interrogo dixitque mulier loquere domine mi rex et ait rex numquid manus ioab tecum est in omnibus istis respondit mulier et ait per salutem animae tuae domine mi rex nec ad dextram nec ad sinistram est ex omnibus his quae locutus est dominus meus rex servus enim tuus ioab ipse praecepit mihi et ipse posuit in os ancillae tuae omnia verba haec ut verterem figuram sermonis huius servus tuus ioab praecepit istud tu autem domine mi sapiens es sicut habet sapientiam angelus dei ut intellegas omnia super terram et ait rex ad ioab ecce placatus feci verbum tuum vade igitur et revoca puerum absalom cadensque ioab super faciem suam in terram adoravit et benedixit regi et dixit ioab hodie intellexit servus tuus quia inveni gratiam in oculis tuis domine mi rex fecisti enim sermonem servi tui surrexit ergo ioab et abiit in gessur et adduxit absalom in hierusalem dixit autem rex revertatur in domum suam et faciem meam non videat reversus est itaque absalom in domum suam et faciem regis non vidit porro sicut absalom vir non erat pulcher in omni israhel et decorus nimis a vestigio pedis usque ad verticem non erat in eo ulla macula et quando tondebatur capillum semel autem in anno tondebatur quia gravabat eum caesaries ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis pondere publico nati sunt autem absalom filii tres et filia una nomine thamar eleganti forma mansitque absalom hierusalem duobus annis et faciem regis non vidit misit itaque ad ioab ut mitteret eum ad regem qui noluit venire ad eum cumque secundo misisset et ille noluisset venire dixit servis suis scitis agrum ioab iuxta agrum meum habentem messem hordei ite igitur et succendite eum igni succenderunt ergo servi absalom segetem igni surrexitque ioab et venit ad absalom in domum eius et dixit quare succenderunt servi tui segetem meam igni et respondit absalom ad ioab misi ad te obsecrans ut venires ad me et mitterem te ad regem ut diceret ei quare veni de gessur melius mihi erat ibi esse obsecro ergo ut videam faciem regis quod si memor est iniquitatis meae interficiat me ingressus ioab ad regem nuntiavit ei vocatusque absalom intravit ad regem et adoravit super faciem terrae coram eo osculatusque est rex absalom

15

igitur post haec fecit sibi absalom currum et equites et quinquaginta viros qui praecederent eum et mane consurgens absalom stabat iuxta introitum portae et omnem virum qui habebat negotium ut veniret ad regis iudicium vocabat absalom ad se et dicebat de qua civitate es tu qui respondens aiebat ex una

tribu israhel ego sum servus tuus respondebatque ei absalom videntur mihi sermones tui boni et iusti sed non est qui te audiat constitutus a rege dicebatque absalom quis me constituat iudicem super terram ut ad me veniant omnes qui habent negotium et iuste iudicem sed et cum accederet ad eum homo ut salutaret illum extendebat manum suam et adprehendens osculabatur eum faciebatque hoc omni israhel qui venebat ad iudicium ut audiretur a rege et sollicitabat corda virorum israhel post quattuor autem annos dixit absalom ad regem vadam et reddam vota mea quae vovi domino in hebron vovens enim vovit servus tuus cum esset in gessur syriae dicens si reduxerit me dominus in hierusalem sacrificabo domino dixitque ei rex vade in pace et surrexit et abiit in hebron misit autem absalom exploratores in universas tribus israhel dicens statim ut audieritis clangorem bucinæ dicite regnavit absalom in hebron porro cum absalom ierunt ducenti viri de hierusalem vocati euntes simplici corde et causam penitus ignorantes accersivit quoque absalom ahitofel gilonitem consiliarium david de civitate sua gilo cum immolaret victimas et facta est coniuratio valida populusque concurrrens augebatur cum absalom venit igitur nuntius ad david dicens toto corde universus israhel sequitur absalom et ait david servis suis qui erant cum eo in hierusalem surgite fugiamus neque enim erit nobis effugium a facie absalom festinate egredi ne forte veniens occupet nos et impellat super nos ruinam et percutiat civitatem in ore gladii dixeruntque servi regis ad eum omnia quaecumque praeceperit dominus noster rex libenter exsequimur servi tui egressus est ergo rex et universa domus eius pedibus suis et dereliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum egressusque rex et omnis israhel pedibus suis stetit procul a domo et universi servi eius ambulabant iuxta eum et legiones cherethi et felethi et omnes getheii sescenti viri qui secuti eum fuerant de geth praecedebant regem dixit autem rex ad ethai getheum cur venis nobiscum revertere et habita cum rege quia peregrinus es et egressus de loco tuo heri venisti et hodie impelleris nobiscum egredi ego autem vadam quo iturus sum revertere et reduc tecum fratres tuos ostendisti gratiam et fidem et respondit ethai regi dicens vivit dominus et vivit dominus meus rex quoniam in quocumque loco fueris domine mi rex sive in morte sive in vita ibi erit servus tuus et ait david ethai veni et transi et transivit ethai getheus et omnes viri qui cum eo erant et reliqua multitudo omnesque flebant voce magna et universus populus transiebat rex quoque transgredebatur torrentem cedron et cunctus populus incedebat contra viam quae respicit ad desertum venit autem et sadoc et universi levitae cum eo portantes arcam foederis dei et deposuerunt arcam dei et ascendit abiathar donec expletus est omnis populus qui egressus fuerat de civitate et dixit rex ad sadoc riporta arcam dei in urbem si invenero gratiam in oculis domini reducet me et ostendet mihi eam et tabernaculum suum si autem dixerit non places praesto non faciat quod bonum est coram se et dixit rex ad sadoc sacerdotem o videntis revertere in civitatem in pace et achimaas filius tuus et ionathan fil-

ius abiathar duo filii vestri sint vobiscum ecce ego abscondar in campestribus deserti donec veniat sermo a vobis indicans mihi reportaverunt igitur sadoc et abiathar arcam dei hierusalem et manserunt ibi porro david ascendeat clivum olivarum scandens et flens operto capite et nudis pedibus incedens sed et omnis populus qui erat cum eo operto capite ascendeat plorans nuntiatum est autem david quod et ahitofel esset in coniuratione cum absalom dixitque david infatua quaeso consilium ahitofel domine cumque ascenderet david summitem montis in quo adoraturus erat dominum ecce occurrit ei husai arachites scissa veste et terra pleno capite et dixit ei david si veneris mecum eris mihi oneri si autem in civitatem revertaris et dixeris absalom servus tuus sum rex sicut fui servus patris tui sic ero servus tuus dissipabis consilium ahitofel habes autem tecum sadoc et abiathar sacerdotes et omne verbum quodcumque audieris de domo regis indicabis sadoc et abiathar sacerdotibus sunt autem cum eis duo filii eorum achimaas sadoc et ionathan abiathar et mittetis per eos ad me omne verbum quod audieritis veniente ergo husai amico david in civitatem absalom quoque ingressus est hierusalem

16

cumque david transisset paululum montis verticem apparuit siba puer mifiboseth in occursum eius cum duobus asinis qui onerati erant ducentis panibus et centum alligaturis uvae passae et centum massis palatarum et utribus vini et dixit rex siba quid sibi volunt haec responditque siba asini domestici regis ut sedeant et panes et palatae ad vescendum pueris tuis vinum autem ut bibat si quis defecerit in deserto et ait rex ubi est filius domini tui responditque siba regi remansit in hierusalem dicens hodie restituet mihi domus israhel regnum patris mei et ait rex siba tua sint omnia quae fuerunt mifiboseth dixitque siba adoro inveniam gratiam coram te domine mi rex venit ergo rex david usque baurim et ecce egrediebatur inde vir de cognatione domus saul nomine semei filius gera procedebat egrediens et maledicebat mittebatque lapides contra david et contra universos servos regis david omnis autem populus et universi bellatores a dextro et sinistro latere regis incedebant ita autem loquebatur semei cum malediceret regi egredere egredere vir sanguinum et vir belial reddidi tibi dominus universum sanguinem domus saul quoniam invasisti regnum pro eo et dedit dominus regnum in manu absalom filii tui et ecce premunt te mala tua quoniam vir sanguinum es dixit autem abisai filius sarviae regi quare maledicit canis hic moriturus domino meo regi vadam et amputabo caput eius et ait rex quid mihi et vobis filii sarviae dimittite eum maledicat dominus enim praecepit ei ut malediceret david et quis est qui audeat dicere quare sic fecerit et ait rex abisai et universis servis suis ecce filius meus qui egressus est de utero meo quaerit animam meam quanto magis nunc filius iemini dimittite eum ut maledicat iuxta praeceptum domini si forte respiciat dominus afflictionem meam et reddat mihi bonum pro maledictione hac hodierna

ambulabat itaque david et socii eius per viam cum eo semei autem per iugum montis ex latere contra illum gradiebatur maledicens et mittens lapides adversum eum terramque spargens venit itaque rex et universus populus cum eo lassus et refocillati sunt ibi absalom autem et omnis populus israhel ingressi sunt hierusalem sed et ahitofel cum eo cum autem venisset husai arachites amicus david ad absalom locutus est ad eum salve rex salve rex ad quem absalom haec est inquit gratia tua ad amicum tuum quare non isti cum amico tuo responditque husai ad absalom nequaquam quia illius ero quem elegit dominus et omnis hic populus et universus israhel et cum eo manebis sed ut et hoc inferam cui ego serviturus sum nonne filio regis sicut parui patri tuo sic parebo et tibi dixit autem absalom ad ahitofel inite consilium quid agere debeamus et ait ahitofel ad absalom ingredi ad concubinas patris tui quas dimisit ad custodiendam domum ut cum audierit omnis israhel quod foedaveris patrem tuum roborentur manus eorum tecum tetenderunt igitur absalom tabernaculum in solario ingressusque est ad concubinas patris sui coram universo israhel consilium autem ahitofel quod dabat in diebus illis quasi si quis consuleret deum sic erat omne consilium ahitofel et cum esset cum david et cum esset cum absalom

17

dixit igitur ahitofel ad absalom eligam mihi duodecim milia virorum et consurgens persequar david hac nocte et inruens super eum quippe qui lassus est et solutis manibus percutiam eum cumque fugerit omnis populus qui cum eo est percutiam regem desolatum et reducam universum populum quomodo omnis reverti solet unum enim virum tu quaeris et omnis populus erit in pace placuitque sermo eius absalom et cunctis maioribus natu israhel ait autem absalom vocate et husai arachiten et audiamus quid etiam ipse dicat cumque venisset husai ad absalom ait absalom ad eum huiuscemodi sermonem locutus est ahitofel facere debemus an non quod das consilium et dixit husai ad absalom non bonum consilium quod dedit ahitofel hac vice et rursum intulit husai tu nosti patrem tuum et viros qui cum eo sunt esse fortissimos et amaro animo veluti si ursa raptis catulis in saltu saeviat sed et pater tuus vir bellator est nec morabitur cum populo forsitan nunc latitat in foveis aut in uno quo voluerit loco et cum ceciderit unus quilibet in principio audiet quicumque audierit et dicet facta est plaga in populo qui sequebatur absalom et fortissimus quoque cuius cor est quasi leonis pavore solvetur scit enim omnis populus israhel fortem esse patrem tuum et robustos omnes qui cum eo sunt sed hoc mihi videtur rectum esse consilium congregetur ad te universus israhel a dan usque bersabee quasi harena maris innumerabilis et tu eris in medio eorum et inruemus super eum in quocumque loco fuerit inventus et operiemus eum sicut cadere solet ros super terram et non relinquemus de viris qui cum eo sunt ne unum quidem quod si urbem aliquam fuerit ingressus circumdabit omnis israhel civitati illi funes et trahemus eam in torrentem ut non repperiatur nec calcu-

lus quidem ex ea dixitque absalom et omnis vir israhel melius consilium husai arachitae consilio ahitofel domini autem nutu dissipatum est consilium ahitofel utile ut induceret dominus super absalom malum et ait husai sadoc et abiathar sacerdotibus hoc et hoc modo consilium dedit ahitofel absalom et senibus israhel et ego tale et tale dedi consilium nunc ergo mittite cito et nuntiate david dicentes ne moremini nocte hac in campestribus deserti sed absque dilatione transgredere ne forte absorbeatur rex et omnis populus qui cum eo est ionathan autem et achimaas stabant iuxta fontem rogel abiit ancilla et nuntiavit eis et illi profecti sunt ut referrent ad regem david nuntium non enim poterant videri aut introire civitatem vidit autem eos quidam puer et indicavit absalom illi vero concito gradu ingressi sunt domum cuiusdam viri in baurim qui habebat puteum in vestibulo suo et descenderunt in eum tulit autem mulier et expandit velamen super os putei quasi siccans ptisanas et sic res latuit cumque venissent servi absalom ad mulierem in domum dixerunt ubi est achimaas et ionathan et respondit eis mulier transierunt gustata paululum aqua at hii qui quaerebant cum non reperissent reversi sunt hierusalem cumque abissent ascenderunt illi de puteo et pergentes nuntiaverunt regi david atque dixerunt surgite transite cito fluvium quoniam huiuscemodi dedit consilium contra vos ahitofel surrexit ergo david et omnis populus qui erat cum eo et transierunt iordanem donec dilucesceret et ne unus quidem residuus fuit qui non transisset fluvium porro ahitofel videns quod non fuisset factum consilium suum stravit asinum suum et surrexit et abiit in domum suam et in civitatem suam et disposita domo sua suspensio interii et sepultus est in sepulchro patris sui david autem venit in castra et absalom transivit iordanem ipse et omnis vir israhel cum eo amasam vero constituit absalom pro ioab super exercitum amasa autem erat filius viri qui vocabatur iethra de hiesreli qui ingressus est ad abigail filiam naas sororem sarviae quae fuit mater ioab et castrametatus est israhel cum absalom in terra galaad cumque venisset david in castra sobi filius naas de rabbath filiorum ammon et machir filius ammihel de lodabar et berzellai galaadites de rogelim obtulerunt ei stratoria et tappetia et vasa fictilia frumentum et hordeum et farinam pulentam et fabam et lentem frixum cicer et mel et butyrum oves et pingues vitulos dederuntque david et populo qui cum eo erat ad vescendum suspicati enim sunt populum fame et siti fatigari in deserto

18

igitur considerato david populo suo constituit super eum tribunos et centuriones et dedit populi tertiam partem sub manu ioab et tertiam in manu abisai filii sarviae fratris ioab et tertiam sub manu ethai qui erat de geth dixitque rex ad populum egrediar et ego vobiscum et respondit populus non exhibis sive enim fugerimus non magnopere ad eos de nobis pertinebit sive media pars ceciderit e nobis non satis curabunt quia tu unus pro decem milibus computaris melius est igitur ut sis nobis in urbe praesidio ad quos rex ait quod vobis rectum videtur hoc faciam stetit ergo

rex iuxta portam egrediebaturque populus per turmas suas centeni et milleni et praecepit rex ioab et abisai et ethai dicens servate mihi puerum absalom et omnis populus audiebat praecipientem regem cunctis principibus pro absalom itaque egressus est populus in campum contra israhel et factum est proelium in saltu ephraim et caesus est ibi populus israhel ab exercitu david factaque est ibi plaga magna in die illa viginti milium fuit autem ibi proelium dispersum super faciem omnis terrae et multo plures erant quos saltus consumpserat de populo quam hii quos voraverat gladius in die illa accidit autem ut occurreret absalom servis david sedens mulo cumque ingressus fuisset mulus subter condensam quercum et magnam adhesit caput eius quercui et illo suspensus inter caelum et terram mulus cui sederat pertransivit vidit autem hoc quispiam et nuntiavit ioab dicens vidi absalom pendere de quercu et ait ioab viro qui nuntiaverat ei si vidisti quare non confodisti eum cum terra et ego dedissem tibi decem argenti siclos et unum balteum qui dixit ad ioab si adpenderes in manibus meis mille argenteos nequaquam mitterem manum meam in filium regis audientibus enim nobis praecepit rex tibi et abisai et ethai dicens custodite mihi puerum absalom sed et si fecissem contra animam meam audacter nequaquam hoc regem latere potuisset et tu stares ex adverso et ait ioab non sicut tu vis sed adgrediar eum coram te tulit ergo tres lanceas in manu sua et infixit eas in corde absalom cumque adhuc palpitaret herens in quercu curruerunt decem iuvenes armigeri ioab et percutientes interfecerunt eum cecinit autem ioab bucina et retinuit populum ne persequeretur fugientem israhel volens parcere multitudini et tulerunt absalom et proiecerunt eum in saltu in foveam grandem et conportaverunt super eum acervum lapidum magnum nimis omnis autem israhel fugit in tabernacula sua porro absalom erexit sibi cum adhuc viveret titulum qui est in valle regis dixerat enim non habeo filium et hoc erit monumentum nominis mei vocavitque titulum nomine suo et appellatur manus absalom usque ad hanc diem achimaas autem filius sadoc ait curram et nuntiabo regi quia iudicium fecerit ei dominus de manu inimicorum eius ad quem ioab dixit non eris nuntius in hac die sed nuntiabis in alia hodie nolo te nuntiare filius enim regis est mortuus et ait ioab chusi vade et nuntia regi quae vidisti adoravit chusi ioab et cucurrit rursum autem achimaas filius sadoc dixit ad ioab quid inpedit si etiam ego curram post chusi dixitque ioab quid vis currere fili mi non eris boni nuntii baiulus qui respondit quid enim si cucurrero et ait ei curre currens ergo achimaas per viam conpendii transivit chusi david autem sedebat inter duas portas speculator vero qui erat in fastigio portae super murum elevans oculos vidit hominem currentem solum et exclamans indicavit regi dixitque rex si solus est bonus est nuntius in ore eius properante autem illo et accedente propius vidit speculator hominem alterum currentem et vociferans in culmine ait apparet mihi homo currens solus dixitque rex et iste bonus est nuntius speculator autem contempletur ait cursum prioris quasi cursum achimaas filii sadoc et ait rex vir bonus est et nuntium portans bonum venit

clamans autem achimaas dixit ad regem salve et adorans regem coram eo pronus in terram ait benedictus dominus deus tuus qui conclusit homines qui leverunt manus suas contra dominum meum regem et ait rex estne pax puero absalom dixitque achimaas vidi tumultum magnum cum mitteret ioab servus tuus o rex me servum tuum nescio aliud ad quem rex transi ait et sta hic cumque ille transisset et staret apparuit chusi et veniens ait bonum adporto nuntium domine mi rex iudicavit enim pro te dominus hodie de manu omnium qui surrexerunt contra te dixit autem rex ad chusi estne pax puero absalom cui respondens chusi fiant inquit sicut puer inimici domini mei regis et universi qui consurgunt adversum eum in malum contristatus itaque rex ascendit cenaculum portae et flevit et sic loquebatur vadens fili mi absalom fili mi absalom quis mihi tribuat ut ego moriar pro te absalom fili mi fili mi

19

nuntiatum est autem ioab quod rex fleret et lugeret filium suum et versa est victoria in die illa in luctum omni populo audivit enim populus in die illa dici dolet rex super filio suo et declinabat populus in die illa ingredi civitatem quomodo declinare solet populus versus et fugiens de proelio porro rex operuit caput suum et clamabat voce magna fili mi absalom absalom fili mi fili mi ingressus ergo ioab ad regem in domo dixit confudisti hodie vultus omnium servorum tuorum qui salvam fecerunt animam tuam et animam filiorum tuorum et filiarum tuarum et animam uxorem tuarum et animam concubinarum tuarum diligis odientes te et odio habes diligentes te et ostendisti hodie quia non curas de ducibus tuis et de servis tuis et vere cognovi modo quia si absalom viveret et nos omnes occubuissemus tunc placeret tibi nunc igitur surge et procede et adloquens satisfac servis tuis iuro enim tibi per dominum quod si non exieris ne unus quidem remansurus sit tecum nocte hac et peius erit hoc tibi quam omnia mala quae venerunt super te ab adulescentia tua usque in praesens surrexit ergo rex et sedit in porta et omni populo nuntiatum est quod rex sederet in porta venitque universa multitudo coram rege israhel autem fugit in tabernacula sua omnis quoque populus certabat in cunctis tribubus israhel dicens rex liberavit nos de manu inimicorum nostrorum ipse salvavit nos de manu philistinorum et nunc fugit de terra propter absalom absalom autem quem unximus super nos mortuus est in bello usquequo siletis et non reducitis regem rex vero david misit ad sadoc et ad abiathar sacerdotes dicens loquimini ad maiores natu iuda dicentes cur venitis novissimi ad reducendum regem in domum suam sermo autem omnis israhel pervenerat ad regem in domo eius fratres mei vos os meum et caro mea vos quare novissimi reducitis regem et amasae dicite nonne os meum es et caro mea haec faciat mihi deus et haec addat si non magister militiae fueris coram me omni tempore pro ioab et inclinavit cor omnium virorum iuda quasi viri unius miseruntque ad regem dicentes revertere tu et omnes servi tui et reversus est rex et venit usque ad iordanem et iuda

venit in galgala ut occurreret regi et transduceret eum iordanem festinavit autem semel filius gera filii iemini de baurim et descendit cum viris iuda in occursum regis david cum mille viris de beniamin et siba puer de domo saul et quindecim filii eius ac viginti servi erant cum eo et inrumpentes iordanem ante regem transierunt vada ut transducerent domum regis et facerent iuxta iussionem eius semel autem filius gera prostratus coram rege cum iam transisset iordanem dixit ad eum ne reputes mihi domine mi iniquitatem neque memineris iniuriam servi tui in die qua egressus es domine mi rex de hierusalem neque ponas rex in corde tuo agnosco enim servus tuus peccatum meum et idcirco hodie primus veni de omni domo ioseph descendique in occursum domini mei regis respondens vero abisai filius sarviae dixit numquid pro his verbis non occidetur semel quia maledixit christo domini et ait david quid mihi et vobis filii sarviae cur efficimini mihi hodie in satan ergone hodie interficietur vir in israhel an ignoro hodie me factum regem super israhel et ait rex semel non morieris iuravitque ei mifiboseth quoque filius saul descendit in occursum regis inlotis pedibus et intonsa barba vestesque suas non laverat a die qua egressus fuerat rex usque ad diem reversionis eius in pace cumque hierusalem occurrisset regi dixit ei rex quare non venisti mecum mifiboseth qui respondens ait domine mi rex servus meus contempsit me dixi ei ego famulus tuus ut sterneret mihi asinum et ascendens abirem cum rege claudus enim sum servus tuus insuper et accusavit me servum tuum ad te dominum meum regem tu autem domine mi rex sicut angelus dei fac quod placitum est tibi neque enim fuit domus patris mei nisi morti obnoxia domino meo regi tu autem posuisti me servum tuum inter convivas mensae tuae quid igitur habeo iustae querellae aut quid possum ultra vociferari ad regem ait ergo ei rex quid ultra loqueris fixum est quod locutus sum tu et siba dividite possessiones responditque mifiboseth regi etiam cuncta accipiat postquam reversus est dominus meus rex pacifice in domum suam berzellai quoque galaadites descendens de rogelim transduxit regem iordanem paratus etiam ultra fluvium prosequi eum erat autem berzellai galaadites senex valde id est octogenarius et ipse praebuit alimenta regi cum moraretur in castris fuit quippe vir dives nimis dixit itaque rex ad berzellai veni mecum ut requiescas secure mecum in hierusalem et ait berzellai ad regem quot sunt dies annorum vitae meae ut ascendam cum rege hierusalem octogenarius sum hodie numquid vigent sensus mei ad discernendum suave aut amarum aut delectare potest servum tuum cibus et potus vel audire ultra possum vocem cantorum atque cantricum quare servus tuus fuit oneri domino meo regi paululum procedam famulus tuus ab iordane tecum nec indigeo hac vicissitudine sed obsecro ut revertar servus tuus et moriar in civitate mea iuxta sepulchrum patris mei et matris meae est autem servus tuus chamaam ipse vadat tecum domine mi rex et fac ei quod tibi bonum videtur dixitque rex mecum transeat chamaam et ego faciam ei quicquid tibi placuerit et omne quod petieris a me impetrabis cumque transisset universus populus et rex iordanem osculatus est rex berzellai et

benedixit ei et ille reversus est in locum suum transivit ergo rex in galgalam et chamaam cum eo omnis autem populus iuda transduxerat regem et media tantum pars adfuerat de populo israhel itaque omnes viri israhel concurrentes ad regem dixerunt ei quare te furati sunt fratres nostri viri iuda et transdixerunt regem et domum eius iordanem omnesque viros david cum eo et respondit omnis vir iuda ad viros israhel quia propior mihi est rex cur irasceris super hac re numquid comedimus aliquid ex rege aut munera nobis data sunt et respondit vir israhel ad viros iuda et ait decem partibus maior ego sum apud regem magisque ad me pertinet david quam ad te cur mihi fecisti iniuriam et non mihi nuntiatum est priori ut reducerem regem meum durius autem responderunt viri iuda viris israhel

20

accidit quoque ut ibi esset vir belial nomine seba filius bochri vir iemineus et cecinit bucina et ait non est nobis pars in david neque hereditas in filio isai vir in tabernacula tua israhel et separatus est omnis israhel a david secutusque est seba filium bochri viri autem iuda adhererunt regi suo a iordane usque hierusalem cumque venisset rex in domum suam hierusalem tulit decem mulieres concubinas quas dereliquerat ad custodiendam domum et tradidit eas in custodiam alimenta eis praebens et non est ingressus ad eas sed erant clausae usque ad diem mortis suae in viduitate viventes dixit autem rex amasae convoca mihi omnes viros iuda in diem tertium et tu adesto praesens abiit ergo amasa ut convocaret iudam et moratus est extra placitum quod ei constituerat ait autem david ad abisai nunc magis adflicturus est nos seba filius bochri quam absalom tolle igitur servos domini tui et persequere eum ne forte ingruant civitates munitas et effugiat nos egressi sunt ergo cum eo viri ioab cherethi quoque et felethi et omnes robusti exierunt de hierusalem ad persequendum seba filium bochri cumque illi essent iuxta lapidem grandem qui est in gabaon amasa veniens occurrit eis porro ioab vestitus erat tunica stricta ad mensuram habitus sui et desuper accinctus gladio dependente usque ad ilia in vagina qui fabrefactus levi motu egredi poterat et percutere dixit itaque ioab ad amasa salve mi frater et tenuit manu dextra mentum amasae quasi osculans eum porro amasa non observavit gladium quem habebat ioab qui percussit eum in latere et effudit intestina eius in terram nec secundum vulnus adposuit ioab autem et abisai frater eius persecuti sunt seba filium bochri interea quidam viri cum stetitissent iuxta cadaver amasae de sociis ioab dixerunt ecce qui esse voluit pro ioab comes david pro ioab amasa autem conspersus sanguine iacebat in media via vidit hoc quidam vir quod subsisteret omnis populus ad videndum eum et amovit amasam de via in agrum operuitque eum vestimento ne subsisterent transeuntes propter eum amoto igitur illo de via transiebat omnis vir sequens ioab ad persequendum seba filium bochri porro ille transierat per omnes tribus israhel in abelam et in bethmacha omnesque electi congregati fuerant ad eum venerunt itaque et obpugnabant

eum in abela et in bethmacha et circumdederunt munitionibus civitatem et obsessa est urbs omnis autem turba quae erat cum ioab moliebatur destruere muros et exclamavit mulier sapiens de civitate audite audite dicite ioab adpropinqua huc et loquar tecum qui cum accessisset ad eam ait illi tu es ioab et ille respondit ego ad quem sic locuta est audio sermones ancillae tuae qui respondit audio rursumque illa sermo inquit dicebatur in veteri proverbio qui interrogant interrogant in abela et sic perficiebant nonne ego sum quae respondeo veritatem israhel et tu quaeris subruere civitatem et evertere matrem in israhel quare praecipitas hereditatem domini respondensque ioab ait absit absit hoc a me non praecipito neque demolior non se sic habet res sed homo de monte ephraim seba filius bochri cognomine levavit manum contra regem david tradite illum solum et recedemus a civitate et ait mulier ad ioab ecce caput eius mittetur ad te per murum ingressa est ergo ad omnem populum et locuta est eis sapienter qui abscisum caput seba filii bochri proiecerunt ad ioab et ille cecinit tuba et recesserunt ab urbe unusquisque in tabernacula sua ioab autem reversus est hierusalem ad regem fuit ergo ioab super omnem exercitum israhel banaias autem filius ioiadae super cheretheos et feletheos aduram vero super tributa porro iosaphat filius ahilud a commentariis sia autem scriba sadoc vero et abiathar sacerdotes hira autem hiaiarites erat sacerdos david

21

facta est quoque fames in diebus david tribus annis iugiter et consuluit david oraculum domini dixitque dominus propter saul et domum eius et sanguinem quia occidit gabaonitas vocatis ergo gabaonitis rex dixit ad eos porro gabaonitae non sunt de filiis israhel sed reliquiae amorreorum filii quippe israhel iuraverant eis et voluit saul percutere eos zelo quasi pro filiis israhel et iuda dixit ergo david ad gabaonitas quid faciam vobis et quod erit vestri piaculum ut benedicatis hereditati domini dixeruntque ei gabaonitae non est nobis super argento et auro quaestio contra saul et contra domum eius neque volumus ut interficiatur homo de israhel ad quos ait quid ergo vultis ut faciam vobis qui dixerunt regi virum qui adtrivit nos et oppressit inique ita delere debemus ut ne unus quidem residuus sit de stirpe eius in cunctis finibus israhel dentur nobis septem viri de filiis eius et crucifigamus eos domino in gabaath saul quondam electi domini et ait rex ego dabo pepercitusque rex mifiboseth filio ionathan filii saul propter iusiurandum domini quod fuerat inter david et inter ionathan filium saul tulit itaque rex duos filios respha filiae ahia quos peperit saul armoni et mifiboseth et quinque filios michol filiae saul quos genuerat hadriheli filio berzellai qui fuit de molathi et dedit eos in manu gabaonitarum qui crucifixerunt illos in monte coram domino et ceciderunt hii septem simul occisi in diebus messis primis incipiente messione hordei tollens autem respha filia ahia cilicium substravit sibi super petram ab initio messis donec stillaret aqua super eos de caelo et non dimisit aves lacerare eos per diem neque bes-

tias per noctem et nuntiata sunt david quae fecerat respha filia ahia concubina saul et abiit david et tulit ossa saul et ossa ionathan filii eius a viris iabesgalaad qui furati fuerant ea de platea bethsan in qua suspenderant eos philisthim cum interfecissent saul in gelboe et asportavit inde ossa saul et ossa ionathan filii eius et colligentes ossa eorum qui adfixi fuerant sepelierunt ea cum ossibus saul et ionathan filii eius in terra beniamin in latere in sepulchro cis patris eius feceruntque omnia quae praeceperat rex et repropitiatus est deus terrae post haec factum est autem rursum proelium philistinorum adversum israhel et descendit david et servi eius cum eo et pugnabant contra philisthim deficiente autem david iesbidenob qui fuit de genere arafa cuius ferrum hastae trecentas uncias adpendebat et accinctus erat ense novo nesus est percutere david praesidioque ei fuit abisai filius sarviae et percussum philisthem interfecit tunc iuraverunt viri david dicentes non egredieris nobiscum in bellum ne extinguas lucernam israhel secundum quoque fuit bellum in gob contra philistheos tunc percussit sobbochai de usathi seph de stirpe arafa tertium quoque fuit bellum in gob contra philistheos in quo percussit adeodatus filius saltus polymitaris bethleemites goliath gettheum cuius hastile hastae erat quasi liciatorum textentium quartum bellum fuit in geth in quo vir excelsus qui senos in manibus pedibusque habebat digitos id est viginti et quattuor et erat de origine arafa blasphemavit israhel percussit autem eum ionathan filius sammaa frateris david hii quattuor nati sunt de arafa in geth et ceciderunt in manu david et servorum eius

22

locutus est autem david domino verba carminis huius in die qua liberavit eum dominus de manu omnium inimicorum suorum et de manu saul et ait dominus petra mea et robur meum et salvator meus deus meus fortis meus sperabo in eum scutum meum et cornu salutis meae elevator meus et refugium meum salvator meus de iniquitate liberabis me laudabilem invocabo dominum et ad deum meum clamabo et exaudiet de templo suo vocem meam et clamor meus veniet ad aures eius commota est et contremuit terra fundamenta montium concussa sunt et conquassata quoniam iratus est ascendit fumus de naribus eius et ignis de ore eius voravit carbonem incensi sunt ab eo et inclinavit caelos et descendit et caligo sub pedibus eius et ascendit super cherubin et volavit et lapsus est super pinnas venti posuit tenebras in circuitu suo latibulum cribrans aquas de nubibus caelorum prae fulgore in conspectu eius succensi sunt carbonem ignis tonabit de caelis dominus et excelsus dabit vocem suam misit sagittas et dissipavit eos fulgur et consumpsit eos et apparuerunt effusiones maris et revelata sunt fundamenta orbis ab increpatione domini ab inspiratione spiritus furoris eius misit de excelso et adsumpsit me extraxit me de aquis multis liber-

avit me ab inimico meo potentissimo ab his qui oderant me quoniam robustiores me erant praevenit me in die afflictionis meae et factus est dominus firmiter meum et eduxit me in latitudinem liberavit me quia placuit ei retribuet mihi dominus secundum iustitiam meam et secundum munditiam manuum mearum reddet mihi quia custodivi vias domini et non egi impie a deo meo omnia enim iudicia eius in conspectu meo et praecepta eius non amovi a me et ero perfectus cum eo et custodiam me ab iniquitate mea et restituet dominus mihi secundum iustitiam meam et secundum munditiam manuum mearum in conspectu oculorum suorum cum sancto sanctus eris et cum robusto perfectus cum electo electus eris et cum perverso perverteris et populum pauperem salvum facies oculisque tuis excelsos humiliabis quia tu lucerna mea domine et domine illuminabis tenebras meas in te enim curram accinctus in deo meo transiliam murum deus immaculata via eius eloquium domini igne examinatum scutum est omnium sperantium in se quis est deus praeter dominum et quis fortis praeter deum nostrum deus qui accingit me fortitudine et conplanavit perfectam viam meam coaequans pedes meos cervix et super excelsa mea statuens me docens manus meas ad proelium et componens quasi arcum aereum brachia mea dedisti mihi clypeum salutis tuae et mansuetudo mea multiplicavit me dilatabis gressus meos subtus me et non deficient tali mei persequar inimicos meos et conteram et non revertar donec consumam eos consumam eos et confringam ut non consurgant cadent sub pedibus meis accinxisti me fortitudine ad proelium incurvabis resistentes mihi sub me inimicos meos dedisti mihi dorsum odientes me et disperdam eos clamabunt et non erit qui salvet ad dominum et non exaudiet eos delebo eos ut pulverem terrae quasi lutum platearum comminuum eos atque conpingam salvabis me a contradictionibus populi mei custodies in caput gentium populus quem ignoro serviet mihi filii alieni resistent mihi auditu auris oboedient mihi filii alieni defluerunt et contrahentur in angustiis suis vivit dominus et benedictus deus meus et exaltabitur deus fortis salutis meae deus qui das vindictas mihi et decis populos sub me qui educis me ab inimicis meis et a resistentibus mihi elevas me a viro iniquo liberabis me propterea confitebor tibi domine in gentibus et nomini tuo cantabo magnificanti salutis regis sui et facienti misericordiam christo suo david et semini eius in sempiternum

23

haec autem sunt verba novissima quae dixit david filius isai dixit vir cui constitutum est de christo dei iacob egregius psalta israhel spiritus domini locutus est per me et sermo eius per linguam meam dixit deus israhel mihi locutus est fortis israhel dominator hominum iustus dominator in timore dei sicut lux aurorae oriente sole mane absque nubibus rutilat et sicut pluvius germinat herba de terra nec tanta est domus mea apud deum ut pactum aeternum iniret mecum firmum in omnibus atque munitum cuncta enim salus mea et omnis voluntas nec

est quicquam ex ea quod non germinet praevaricatores autem quasi spinae evellentur universi quae non tolluntur manibus et si quis tangere voluerit eas armabitur ferro et ligno lanceato igneque succensae conburentur usque ad nihilum haec nomina fortium david sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres ipse est quasi tenerimus ligni vermiculus qui octingentos interfecit impetu uno post hunc eleazar filius patru eius ahoi inter tres fortes qui erant cum david quando exprobraverunt philisthim et congregati sunt illuc in proelium cumque ascendissent viri israhel ipse stetit et percussit philistheos donec deficeret manus eius et obrigesceret cum gladio fecitque dominus salutem magnam in die illa et populus qui fugerat reversus est ad caesorum spolia detrahenda et post hunc semma filius age de arari et congregati sunt philisthim in statione erat quippe ibi ager plenus lente cumque fugisset populus a facie philisthim stetit ille in medio agri et tuitus est eum percussitque philistheos et fecit dominus salutem magnam necnon ante descenderant tres qui erant principes inter triginta et venerant tempore messis ad david in speluncam odallam castra autem philisthim erant posita in valle gigantum et david erat in praesidio porro statio philisthinorum tunc erat in bethleem desideravit igitur david et ait si quis mihi daret potum aquae de cisterna quae est in bethleem iuxta portam intrerunt ergo tres fortes castra philisthinorum et hauserunt aquam de cisterna bethleem quae erat iuxta portam et adulterunt ad david at ille noluit bibere sed libavit illam domino dicens propitius mihi sit dominus ne faciam hoc num sanguinem hominum istorum qui profecti sunt et animarum periculum bibam noluit ergo bibere haec fecerunt tres robustissimi abisai quoque frater ioab filius sarviae princeps erat de tribus ipse est qui elevavit hastam suam contra trecentos quos interfecit nominatus in tribus et inter tres nobilior eratque eorum princeps sed usque ad tres primos non pervenerat et banaias filius ioiada viri fortissimi magnorum operum de capsehel ipse percussit duos leones moab et ipse descendit et percussit leonem in media cisterna diebus nivis ipse quoque interfecit virum aegyptium virum dignum spectaculo habentem in manu hastam itaque cum descendisset ad eum in virga vi extorsit hastam de manu aegyptii et interfecit eum hasta sua haec fecit banaias filius ioiadae et ipse nominatus inter tres robustos qui erant inter triginta nobiliores verumtamen usque ad tres non pervenerat fecitque eum david sibi auricularium a secreto asahel frater ioab inter triginta eleanan filius patru eius de bethleem semma de arari helica de arodi helas de felthi hira filius aces de thecua abiezer de anathoth mobonnai de usathi selmon aohites maharai netophathites heled filius banaa et ipse netophathites hithai filius ribai de gebeeth filiorum beniamin banahi aufrathonites heddai de torrente gaas abialbon arbathites azmaveth de beromi eliabai de salboni filii isanen ionathan semma de horodi haiam filius sarar arorites elifeleth filius aasbai filii maachathi heliam filius ahitofel gelonites esrai de carmelo farai de arbi igaal filius nathan de soba bonni de gaddi seled de ammoni naharai berothites armiger ioab filii sarviae hira hiethrites gareb et ipse hiethrites urias

et addidit furor domini irasci contra israhel com-
movitque david in eis dicentem vade numera israhel
et iudam dixitque rex ad ioab principem exerci-
tus sui perambula omnes tribus israhel a dan usque
bersabee et numerate populum ut sciam numerum
eius dixitque ioab regi adaugeat dominus deus tuus
ad populum quantus nunc est iterumque centuplicet
in conspectu domini mei regis sed quid sibi domi-
nus meus rex vult in re huiuscemodi obtinuit autem
sermo regis verba ioab et principum exercitus egres-
susque est ioab et principes militum a facie regis ut
numerarent populum israhel cumque pertransissent
iordanem venerunt in aroer ad dextram urbis quae
est in valle gad et per iazer transierunt in galaad et in
terram inferiorem hodsi et venerunt in dan silvestria
circumeuntesque iuxta sidonem transierunt propter
moenia tyri et omnem terram hevei et chananei
veneruntque ad meridiem iuda in bersabee et lus-
trata universa terra adfuerunt post novem menses et
viginti dies in hierusalem dedit ergo ioab numerum
descriptionis populi regi et inventa sunt de israhel
octingenta milia virorum fortium qui educerent glad-
ium et de iuda quingenta milia pugnatorum percussit
autem cor david eum postquam numeratus est popu-
lus et dixit david ad dominum peccavi valde in hoc
facto sed precor domine ut transferas iniquitatem
servi tui quia stulte egi nimis surrexit itaque david
mane et sermo domini factus est ad gad propheten
et videntem david dicens vade et loquere ad david
haec dicit dominus trium tibi datur optio elige unum
quod volueris ex his ut faciam tibi cumque venis-
set gad ad david nuntiavit ei dicens aut septem an-
nis veniet tibi fames in terra tua aut tribus mensi-
bus fugies adversarios tuos et illi persequentur aut
certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua nunc
ergo delibera et vide quem respondeam ei qui me
misit sermonem dixit autem david ad gad arto nimis
sed melius est ut incidam in manu domini multae
enim misericordiae eius sunt quam in manu homi-
nis inmisitque dominus pestilentiam in israhel de
mane usque ad tempus constitutum et mortui sunt
ex populo a dan usque bersabee septuaginta milia vi-
rorum cumque extendisset manum angelus dei su-
per hierusalem ut disperderet eam misertus est domi-
nus super adflictione et ait angelo percutienti popu-
lum sufficit nunc contine manum tuam erat autem
angelus domini iuxta aream areuna iebusei dixitque
david ad dominum cum vidisset angelum caedentem
populum ego sum qui peccavi ego inique egi isti qui
oves sunt quid fecerunt vertatur obsecro manus tua
contra me et contra domum patris mei venit autem
gad ad david in die illa et dixit ei ascende constitue
domino altare in area areuna iebusei et ascendit david
iuxta sermonem gad quem praeceperat ei dominus
conspiciensque areuna animadvertit regem et servos
eius transire ad se et egressus adoravit regem prono
vultu in terra et ait quid causae est ut veniat dominus
meus rex ad servum suum cui david ait ut emam a te
aream et aedificem altare domino et cesset interfectio

quae grassatur in populo et ait areuna ad david accip-
iat et offerat dominus meus rex sicut ei placet habes
boves in holocaustum et plaustrum et iuga boum in
usum lignorum omnia dedit areuna rex regi dixitque
areuna ad regem dominus deus tuus suscipiat votum
tuum cui respondens rex ait nequaquam ut vis sed
emam pretio a te et non offeram domino deo meo
holocausta gratuita emit ergo david aream et boves
argenti siclis quinquaginta et aedificavit ibi david
altare domino et obtulit holocausta et pacifica et re-
propitiatus est dominus terrae et cohibita est plaga ab
israhel

et rex david senuerat habebatque aetatis plurimos dies cumque operiretur vestibus non calefiebat dixerunt ergo ei servi sui quaeramus domino nostro regi adolescentulam virginem et stet coram rege et foveat eum dormiatque in sinu tuo et calefaciat dominum nostrum regem quaesierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus israhel et invenerunt abisag sunamitin et adduxerunt eam ad regem erat autem puella pulchra nimis dormiebatque cum rege et ministrabat ei rex vero non cognovit eam adonias autem filius aggith elevabatur dicens ego regnabo fecitque sibi currum et equites et quinquaginta viros qui ante eum current nec corripuit eum pater suus aliquando dicens quare hoc fecisti erat autem et ipse pulcher valde secundus natus propter abisag et sermo ei cum ioab filio sarviae et cum abiathar sacerdote qui adiuabant partes adoniae sadoc vero sacerdos et banaias filius ioiadae et nathan propheta et semei et rhei et robur exercitus david non erat cum adonia immolatis ergo adonias arietibus et vitulis et universis pinguibus iuxta lapidem zoheleth qui erat vicinus fonti rogel vocavit universos fratres suos filios regis et omnes viros iuda servos regis nathan autem prophetam et banaiam et robustos quosque et salomonem fratrem suum non vocavit dixit itaque nathan ad bethsabée matrem salomonis num audisti quod regnavit adonias filius aggith et dominus noster david hoc ignorat nunc ergo veni accipe a me consilium et salva animam tuam filiique tui salomonis vade et ingredere ad regem david et dic ei nonne tu domine mi rex iurasti mihi ancillae tuae dicens quod salomon filius tuus regnabit post me et ipse sedebit in solio meo quare ergo regnavit adonias et adhuc ibi te loquente cum rege ego veniam post te et complebo sermones tuos ingressa est itaque bethsabée ad regem in cubiculo rex autem senuerat nimis et abisag sunamitis ministrabat ei inclinavit se bethsabée et adoravit regem ad quam rex quid tibi inquit vis quae respondens ait domine mi tu iurasti per dominum deum tuum ancillae tuae salomon filius tuus regnabit post me et ipse sedebit in solio meo et ecce nunc adonias regnavit te domine mi rex ignorante mactavit boves et pinguia quaeque et arietes plurimos et vocavit omnes filios regis abiathar quoque sacerdotem et ioab principem militiae salomonem autem servum tuum non vocavit verumtamen domine mi rex in te oculi respiciunt totius israhel ut indices eis qui sedere debeat in solio tuo domine mi rex post te eritque cum dormierit dominus meus rex cum patribus suis erimus ego et filius meus salomon peccatores adhuc illa loquente cum rege nathan propheta venit et nuntiaverunt regi dicentes adest nathan propheta cumque introisset ante conspectum regis et adorasset eum pronus in terram dixit nathan domine mi rex tu dixisti adonias regnet post me et ipse sedeat super thronum meum quia descendit hodie et immolavit boves et pinguia et arietes plurimos et vocavit universos filios regis et principes exercitus abiathar quoque sacerdotem illisque vescentibus et bibentibus coram eo et dicentibus vivat rex adonias me servum tuum et sadoc sac-

erdotem et banaiam filium ioiadae et salomonem famulum tuum non vocavit numquid a domino meo rege exivit hoc verbum et mihi non indicasti servo tuo qui sessurus esset super thronum domini mei regis post eum et respondit rex david dicens vocate ad me bethsabée quae cum fuisset ingressa coram rege et stetit ante eum iuravit rex et ait vivit dominus qui eruit animam meam de omni angustia quia sicut iuravi tibi per dominum deum israhel dicens salomon filius tuus regnabit post me et ipse sedebit super solium meum pro me sic faciam hodie submissoque bethsabée in terram vultu adoravit regem dicens vivat dominus meus rex david in aeternum dixit quoque rex david vocate mihi sadoc sacerdotem et nathan prophetam et banaiam filium ioiadae qui cum ingressi fuissent coram rege dixit ad eos tollite vobiscum servos domini vestri et inponite salomonem filium meum super mulam meam et ducite eum in gion et ungat eum ibi sadoc sacerdos et nathan propheta in regem super israhel et canetis bucina atque dicetis vivat rex salomon et ascendetis post eum et veniet et sedebit super solium meum et ipse regnabit pro me illic praecipiam ut sit dux super israhel et super iudam et respondit banaias filius ioiadae regi dicens amen sic loquatur dominus deus domini mei regis quomodo fuit dominus cum domino meo rege sic sit cum salomone et sublimius faciat solium eius a solio domini mei regis david descendit ergo sadoc sacerdos et nathan propheta et banaias filius ioiadae et cherethi et felethi et inposuerunt salomonem super mulam regis david et adduxerunt eum in gion sumpsitque sadoc sacerdos cornu olei de tabernaculo et unxit salomonem et cecinerunt bucina et dixit omnis populus vivat rex salomon et ascendit universa multitudo post eum et populus canentium tibiis et laetantium gaudio magno et insonuit terra ad clamorem eorum audivit autem adonias et omnes qui invitati fuerant ab eo iamque convivium finitum erat sed et ioab audita voce tubae ait quid tibi vult clamor civitatis tumultuantis adhuc illo loquente ionathan filius abiathar sacerdotis venit cui dixit adonias ingredere quia vir fortis es et bona nuntians responditque ionathan adoniae nequaquam dominus enim noster rex david regem constituit salomonem misitque cum eo sadoc sacerdotem et nathan prophetam et banaiam filium ioiadae et cherethi et felethi et inposuerunt eum super mulam regis unxeruntque eum sadoc sacerdos et nathan propheta regem in gion et ascenderunt inde laetantes et insonuit civitas haec est vox quam audistis sed et salomon sedit super solio regni et ingressi servi regis benedixerunt domino nostro regi david dicentes amplificet deus nomen salomonis super nomen tuum et magnificet thronum eius super thronum tuum et adoravit rex in lectulo suo insuper et haec locutus est benedictus dominus deus israhel qui dedit hodie sedentem in solio meo videntibus oculis meis territi sunt ergo et surrexerunt omnes qui invitati fuerant ab adonia et ivit unusquisque in viam suam adonias autem timens salomonem surrexit et abiit tenuitque cornu altaris et nuntiaverunt salomoni dicentes ecce adonias timens regem salomonem tenuit cornu altaris dicens iuret mihi hodie rex salomon quod non interficiat servum

suum gladio dixitque salomon si fuerit vir bonus non cadet ne unus quidem capillus eius in terram sin autem malum inventum fuerit in eo morietur misit ergo rex salomon et eduxit eum ab altari et ingressus adoravit regem salomonem dixitque ei salomon vade in domum tuam

2

adpropinquaverant autem dies david ut moreretur praecepitque salomoni filio suo dicens ego ingredior viam universae terrae confortare et esto vir et observa custodias domini dei tui ut ambules in visis eius et custodias caerimonias eius et praecepta eius et iudicia et testimonia sicut scriptum est in lege mosi ut intellegas universa quae facis et quocumque te verteris ut confirmet dominus sermones suos quos locutus est de me dicens si custodierint filii tui viam suam et ambulaverint coram me in veritate in omni corde suo et in omni anima sua non auferetur tibi vir de solio israhel tu quoque nosti quae fecerit mihi ioab filius sarviae quae fecerit duobus principibus exercitus israhel abner filio ner et amasa filio iether quos occidit et effudit sanguinem belli in pace et posuit cruorem proelii in balteo suo qui erat circa lumbos eius et in calciamento suo quod erat in pedibus eius facies ergo iuxta sapientiam tuam et non deduces cantitem eius pacifice ad inferos sed et filiis berzelai galaaditis reddes gratiam eruntque comedentes in mensa tua occurrerunt enim mihi quando fugiebam a facie absalom fratris tui habes quoque apud te semei filium gera filii iemini de baurim qui maledixit mihi maledictione pessima quando ibam ad castra sed quia descendit mihi in occursum cum transirem iordanem et iuravi ei per dominum dicens non te interficiam gladio tu noli pati esse eum innoxium vir autem sapiens es et scies quae facias ei deduces canos eius cum sanguine ad infernum dormivit igitur david cum patribus suis et sepultus est in civitate david dies autem quibus regnavit david super israhel quadraginta anni sunt in hebron regnavit septem annis in hierusalem triginta tribus salomon autem sedit super thronum david patris sui et firmatum est regnum eius nimis et ingressus est adoniae filius aggith ad bethsabee matrem salomonis quae dixit ei pacificusne ingressus tuus qui respondit pacificus addiditque sermo mihi est ad te cui ait loquere et ille tu inquit nosti quia meum erat regnum et me proposuerat omnis israhel sibi in regem sed translatum est regnum et factum est fratris mei a domino enim constitutum est ei nunc ergo petitionem unam deprecor a te ne confundas faciem meam quae dixit ad eum loquere et ille ait precor ut dicas salomoni regi neque enim negare tibi quicquam potest ut det mihi abisag sunamitin uxorem et ait bethsabee bene ego loquar pro te regi venit ergo bethsabee ad regem salomonem ut loqueretur ei pro adonia et surrexit rex in occursum eius adoravitque eam et sedit super thronum suum positus quoque est thronus matri regis quae sedit ad dexteram eius dixitque ei petitionem unam parvulam ego deprecor a te ne confundas faciem meam dixit ei rex pete mater mi neque enim fas est ut avertam faciem tuam quae ait detur abisag sunamitis adoniae

fratri tuo uxor responditque rex salomon et dixit matri suae quare postulas abisag sunamitin adoniae postula ei et regnum ipse est enim frater meus maior me et habet abiathar sacerdotem et ioab filium sarviae iuravit itaque rex salomon per dominum dicens haec faciat mihi deus et haec addat quia contra animam suam locutus est adoniae verbum hoc et nunc vivit dominus qui firmavit me et conlocavit super solium david patris mei et qui fecit mihi domum sicut locutus est quia hodie occidit adoniae misitque rex salomon per manum banaiae filii ioiadae qui interfecit eum et mortuus est abiathar quoque sacerdoti dixit rex vade in anathot ad agrum tuum es quidem vir mortis sed hodie te non interficiam quia portasti arcam domini dei coram david patre meo et sustinuisti laborem in omnibus in quibus laboravit pater meus eiecit ergo salomon abiathar ut non esset sacerdos domini ut impleretur sermo domini quem locutus est super domum heli in silo venit autem nuntius ad ioab quod ioab declinasset post adoniam et post absalom non declinasset fugit ergo ioab in tabernaculum domini et adprehendit cornu altaris nuntiatumque est regi salomoni quod fugisset ioab in tabernaculum domini et esset iuxta altare misitque salomon banaiam filium ioiadae dicens vade interfice eum venit banaias ad tabernaculum domini et dixit ei haec dicit rex egredere qui ait non egrediar sed hic moriar renuntiavit banaias regi sermonem dicens haec locutus est ioab et haec respondit mihi dixitque ei rex fac sicut locutus est et interfice eum et sepele et amovebis sanguinem innocentem qui effusus est a ioab a me et a domo patris mei et reddat dominus sanguinem eius super caput eius quia interfecit duos viros iustos melioresque se et occidit eos gladio patre meo david ignorante abner filium ner principem militiae israhel et amasa filium iether principem exercitus iuda et revertetur sanguis illorum in caput ioab et in caput seminis eius in sempiternum david autem et semini eius et domui et throno illius sit pax usque in aeternum a domino ascendit itaque banaias filius ioiadae et adgressus eum interfecit sepultusque est in domo sua in deserto et constituit rex banaiam filium ioiadae pro eo super exercitum et sadoc sacerdotem posuit pro abiathar misit quoque rex et vocavit semei dixitque ei aedifica tibi domum in hierusalem et habita ibi et non egredieris inde hac atque illuc quacumque autem die egressus fueris et transieris torrentem cedron scito te interficiendum sanguis tuus erit super caput tuum dixitque semei regi bonus sermo sicut locutus est dominus meus rex sic faciet servus tuus habitavit itaque semei in hierusalem diebus multis factum est autem post annos tres ut fugerent servi semei ad achis filium maacha regem geth nuntiatumque est semei quod servi eius essent in geth et surrexit semei et stravit asinum suum ivitque in geth ad achis ad requirendos servos suos et adduxit eos de geth nuntiatum est autem salomoni quod isset semei in geth de hierusalem et redisset et semis vocavit eum dixitque illi nonne testificatus sum tibi per dominum et praedixi tibi quacumque die egressus ieris huc et il-luc scito te esse moriturum et respondisti mihi bonus sermo audivi quare ergo non custodisti iusiurandum domini et praeceptum quod praeceperam tibi dix-

itique rex ad semei tu nosti omne malum cuius tibi conscius est cor tuum quod fecisti david patri meo reddidit dominus malitiam tuam in caput tuum et rex salomon benedictus et thronus david erit stabilis coram domino usque in sempiternum iussit itaque rex banaia filio ioiadae qui egressus percussit eum et mortuus est

3

confirmatum est igitur regnum in manu salomonis et adfinitate coniunctus est pharaoni regi aegypti accepit namque filiam eius et adduxit in civitatem david donec conpleret aedificans domum suam et domum domini et murum hierusalem per circuitum et tamen populus immolabat in excelsis non enim aedificatum erat templum nomini domini usque in die illo dilexit autem salomon dominum ambulans in praeceptis david patris sui excepto quod in excelsis immolabat et accendebat thymiama abiit itaque in gabaon ut immolaret ibi illud quippe erat excelsum maximum mille hostias in holocaustum obtulit salomon super altare illud in gabaon apparuit dominus salomoni per somnium nocte dicens postula quod vis ut dem tibi et ait salomon tu fecisti cum servo tuo david patre meo misericordiam magnam sicut ambulavit in conspectu tuo in veritate et iustitia et recto corde tecum custodisti ei misericordiam tuam grandem et dedisti ei filium sedentem super thronum eius sicut et hodie et nunc domine deus tu regnare fecisti servum tuum pro david patre meo ego autem sum puer parvus et ignorans egressum et introitum meum et servus tuus in medio es populi quem elegisti populi infiniti qui numerari et supputari non potest prae multitudine dabis ergo servo tuo cor docile ut iudicare possit populum tuum et discernere inter malum et bonum quis enim potest iudicare populum istum populum tuum hunc multum placuit ergo sermo coram domino quod salomon rem huiuscemodi postulasset et dixit deus salomoni quia postulasti verbum hoc et non petisti tibi dies multos nec divitias aut animam inimicorum tuorum sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum iudicium ecce feci tibi secundum sermones tuos et dedi tibi cor sapiens et intellegens in tantum ut nullus ante te similis tui fuerit nec post te surrecturus sit sed et haec quae non postulasti dedi tibi divitias scilicet et gloriam ut nemo fuerit similis tui in regibus cunctis retro diebus si autem ambulaveris in viis meis et custodieris praecepta mea et mandata mea sicut ambulavit pater tuus longos faciem dies tuos igitur evigilavit salomon et intellexit quod esset somnium cumque venisset hierusalem stetit coram arca foederis domini et obtulit holocausta et fecit victimas pacificas et grande convivium universis famulis suis tunc venerunt duae mulieres meretrices ad regem steteruntque coram eo quarum una ait obscuro mi domine ego et mulier haec habitabamus in domo una et peperim apud eam in cubiculo tertia vero die postquam ego peperim peperit et haec et eramus simul nullusque alius in domo nobiscum exceptis nobis duabus mortuus est autem filius mulieris huius nocte dormiens quippe oppressit eum et consurgens intempesta nocte silentio tulit filium

meum de latere meo ancillae tuae dormientis et collocavit in sinu suo suum autem filium qui erat mortuus posuit in sinu meo cumque surrexissem mane ut darem lac filio meo apparuit mortuus quem diligentius intuens clara luce deprehendi non esse meum quem genueram responditque altera mulier non est ita sed filius tuus mortuus est meus autem vivit e contrario illa dicebat mentiris filius quippe meus vivit et filius tuus mortuus est atque in hunc modum contendebant coram rege tunc rex ait haec dicit filius meus vivit et filius tuus mortuus est et ista respondit non sed filius tuus mortuus est et filius meus vivit dixit ergo rex adferre mihi gladium cumque attulissent gladium coram rege dividite inquit infantem vivum in duas partes et date dimidiam partem uni et dimidiam partem alteri dixit autem mulier cuius filius erat vivus ad regem commota sunt quippe viscera eius super filio suo obscuro domine date illi infantem vivum et nolite interficere eum contra illa dicebat nec mihi nec tibi sit dividatur respondens rex ait date huic infantem vivum et non occidatur haec est mater eius audivit itaque omnis israhel iudicium quod iudicasset rex et timuerunt regem videntes sapientiam dei esse in eo ad faciendum iudicium

4

erat autem rex salomon regnans super omnem israhel et hii principes quos habebat azarias filius sadoc sacerdos helioph et ahia filii sesa scribae iosaphat filius ahilud a commentariis banaia filius ioiadae super exercitum sadoc autem et abiathar sacerdotes azarias filius nathan super eos qui adsidebant regi zabud filius nathan sacerdos amicus regis et ahisar praepositus domus et adoniram filius abda super tributa habebat autem salomon duodecim praefectos super omnem israhel qui praebebant annonam regi et domui eius per singulos enim menses in anno singuli necessaria ministrabant et haec nomina eorum benhur in monte ephraim bendecar in maces et in salebbim et in bethemes et helon bethanan benesed in araboth ipsius erat soccho et omnis terra epher benabinadab cuius omnis nephthad dor tapheth filiam salomonis habebat uxorem bana filius ahilud regebat thanac et mageddo et universam bethsan quae est iuxta sarthana subter hiezrahel a bethsan usque abelmeula e regione iecmaan bangaber in ramothe galaad habebat avothiar filii manasse in galaad ipse praeerat in omni regione argob quae est in basan sexaginta civitatibus magnis atque muratis quae habebant seras aereas ahinadab filius addo praeerat in manaim ahimaas in nepthali sed et ipse habebat basmath filiam salomonis in coniugio baana filius usi in aser et in balod iosaphat filius pharue in isachar semei filius hela in beniamin gaber filius uri in terra galaad in terra seon regis amorrei et og regis basan super omnia quae erant in illa terra iuda et israhel innumerabiles sicut harena maris in multitudine comedentes et bibentes atque laetantes salomon autem erat in dicatione sua habens omnia regna sicut a flumine terrae philisthim usque ad terminum aegypti offerentium sibi munera et servientium ei cunctis diebus vitae eius erat autem cibus salomonis per

dies singulos triginta chori similiae et sexaginta chori farinae decem boves pingues et viginti boves pascuales et centum arietes excepta venatione cervorum caprearum atque bubalorum et avium altitium ipse enim obtinebat omnem regionem quae erat trans flumen quasi a thapsa usque gazam et cunctos reges illarum regionum et habebat pacem ex omni parte in circuitu habitabatque iudas et israhel absque timore ullo unusquisque sub vite sua et sub ficu sua a dan usque bersabee cunctis diebus salomonis et habebat salomon quadraginta milia praesepia equorum curulium et duodecim milia equestrium nutriebantque eos supradicti regis praefecti sed et necessaria mensae regis salomonis cum ingenti cura praebabant in tempore suo hordeum quoque et paleas equorum et iumentorum deferebant in locum ubi erat rex iuxta constitutum sibi dedit quoque deus sapientiam salomoni et prudentiam multam nimis et latitudinem cordis quasi harenam quae est in litore maris et praecedebat sapientia salomonis sapientiam omnium orientalium et aegyptiorum et erat sapientior cunctis hominibus sapientior aethan ezraita et heman et chalcal et dorda filii maol et erat nominatus in universis gentibus per circuitum locutus est quoque salomon tria milia parabolas et fuerunt carmina eius quinque et mille et disputavit super lignis a cedro quae est in libano usque ad hyssopum quae egreditur de pariete et disseruit de iumentis et volucris et reptilibus et piscibus et veniebat de cunctis populis ad audiendam sapientiam salomonis et ab universis regibus terrae qui audiebant sapientiam eius

5

misit quoque hiram rex tyri servos suos ad salomonem audivit enim quod ipsum unxissent regem pro patre eius quia amicus fuerat hiram david omni tempore misit autem et salomon ad hiram dicens tu scis voluntatem david patris mei et quia non potuerit aedificare domum nomini domini dei sui propter bella imminetia per circuitum donec daret dominus eos sub vestigio pedum eius nunc autem requiem dedit deus meus mihi per circuitum non est satan neque occursum malus quam ob rem cogito aedificare templum nomini domini dei mei sicut locutus est dominus david patri meo dicens filius tuus quem dabo pro te super solium tuum ipse aedificabit domum nomini meo praecipie igitur ut praedicant mihi cedros de libano et servi mei sint cum servis tuis mercedem autem servorum tuorum dabo tibi quamcumque praeceperis scis enim quoniam non est in populo meo vir qui noverit ligna caedere sicut sidonii cum ergo audisset hiram verba salomonis laetatus est valde et ait benedictus dominus hodie qui dedit david filium sapientissimum super populum hunc plurimum et misit hiram ad salomonem dicens audivi quaecumque mandasti mihi ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis et abiegnis servi mei deponent ea de libano ad mare et ego componam ea in ratibus in mari usque ad locum quem significaveris mihi et adplicabo ea ibi et tu tolles ea praebebisque necessaria mihi ut detur cibum domui meae itaque hiram dabat salomoni ligna cedrina et

ligna abiegna iuxta omnem voluntatem eius salomon autem praebebat hiram viginti milia chororum tritici in cibum domui eius et viginti choros purissimi olei haec tribuebat salomon hiram per annos singulos dedit quoque dominus sapientiam salomoni sicut locutus est ei et erat pax inter hiram et salomonem et percusserunt foedus ambo legitque rex salomon operas de omni israhel et erat indictio triginta milia virorum mittebatque eos in libanum decem milia per menses singulos vicissim ita ut duobus mensibus essent in domibus suis et adoniram erat super huiusmodi indictione fuerunt itaque salomoni septuaginta milia eorum qui onera portabant et octoginta milia latomorum in monte absque praepositis qui praeerant singulis operibus numero trium milium et trecentorum praecipientium populo et his qui faciebant opus praecepitque rex ut tollerent lapides grandes lapides pretiosos in fundamentum templi et quadrarent eos quos dolaverunt cementarii salomonis et cementarii hiram porro biblii praeparaverunt ligna et lapides ad aedificandam domum

6

factum est igitur quadringentesimo et octogesimo anno egressionis filiorum israhel de terra aegypti in anno quarto mense zio ipse est mensis secundus regis salomonis super israhel aedificare coepit domum domino domus autem quam aedificabat rex salomon domino habebat sexaginta cubitos in longitudine et viginti cubitos in latitudine et triginta cubitos in altitudine et porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis iuxta mensuram latitudinis templi et habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi fecitque in templo fenestras obliquis et aedificavit super parietem templi tabulata per gyrum in parietibus domus per circuitum templi et oraculi et fecit latera in circuitu tabulatum quod subter erat quinque cubitos habebat latitudinis et medium tabulatum sex cubitorum latitudinis et tertium tabulatum septem habens cubitos latitudinis trabes autem posuit in domo per circuitum forinsecus ut non hererent muris templi domus autem cum aedificaretur lapidibus dedolatis atque perfectis aedificata est et malleus et securis et omne ferramentum non sunt audita in domo cum aedificaretur ostium lateris medii in parte erat domus dexterarum et per coeam ascendebant in medium cenaculum et a medio in tertium et aedificavit domum et consummavit eam texit quoque domum laquearibus cedrinis et aedificavit tabulatum super omnem domum quinque cubitis altitudinis et operuit domum lignis cedrinis et factus est sermo domini ad salomonem dicens domus haec quam aedificas si ambulaveris in praeceptis meis et iudicia mea feceris et custodieris omnia mandata mea gradiens per ea firmabo sermonem meum tibi quem locutus sum ad david patrem tuum et habitabo in medio filiorum israhel et non derelinquam populum meum israhel igitur aedificavit salomon domum et consummavit eam et aedificavit parietes domus intrinsecus tabulatis cedrinis a pavimento domus usque ad summitatem parietum et usque ad laquearia operuit lignis intrinsecus et texit pavementum domus tabulis abieg-

nis aedificavitque viginti cubitorum ad posteriorem partem templi tabulata cedrina a pavimento usque ad superiora et fecit interiorem domum oraculi in sanctum sanctorum porro quadraginta cubitorum erat ipsum templum pro foribus oraculi et cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur habens tornaturas suas et iuncturas fabrefactas et celaturas eminentes omnia cedrinis tabulis vestiebantur nec omnino lapis apparere poterat in pariete oraculum autem in medio domus in interiori parte fecerat ut poneret ibi arcam foederis domini porro oraculum habebat viginti cubitos longitudinis et viginti cubitos latitudinis et viginti cubitos altitudinis et operuit illud atque vestivit auro purissimo sed et altare vestivit cedro domum quoque ante oraculum operuit auro purissimo et adfixit lamminas clavis aureis nihilque erat in templo quod non auro tegetetur sed et totum altare oraculi textit auro et fecit in oraculo duo cherubin de lignis olivarum decem cubitorum altitudinis quinque cubitorum ala cherub una et quinque cubitorum ala cherub altera id est decem cubitos habentes a summitate alae usque ad alae alterius summitatem decem quoque cubitorum erat cherub secundus mensura pari et opus unum erat in duobus cherubin id est altitudinem habebat unus cherub decem cubitorum et similiter cherub secundus posuitque cherubin in medio templi interioris extendebant autem alas suas cherubin et tangebant ala una parietem et ala cherub secundi tangebant parietem alterum alae autem alterae in media parte templi se invicem contingebant textit quoque cherubin auro et omnes parietes templi per circuitum scalpsit variis celaturis et torno et fecit in eis cherubin et palmas et picturas varias quasi prominentes de pariete et egredientes sed et pavementum domus textit auro intrinsecus et extrinsecus et in ingressu oraculi fecit ostiola de lignis olivarum postesque angulorum quinque et duo ostia de lignis olivarum et scalpsit in eis picturam cherubin et palmarum species et anaglypha valde prominentia et textit ea auro et operuit tam cherubin quam palmas et cetera auro fecitque in introitu templi postes de lignis olivarum quadrangulos et duo ostia de lignis abiegnis altrinsecus et utrumque ostium duplex erat et se invicem tenens aperiebatur et scalpsit cherubin et palmas et celaturas valde eminentes operuitque omnia lamminis aureis opere quadro ad regulam et aedificavit atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum et uno ordine lignorum cedri anno quarto fundata est domus domini in mense zio et in anno undecimo mense bul ipse est mensis octavus perfecta est domus in omni opere suo et in universis utensilibus aedificavitque eam annis septem

7

domum autem suam aedificavit salomon tredecim annis et ad perfectum usque perduxit aedificavit quoque domum saltus libani centum cubitorum longitudinis et quinquaginta cubitorum latitudinis et triginta cubitorum altitudinis et quattuor deambulacra inter columnas cedrinis ligna quippe cedrina exciderat in columnas et tabulatis cedrinis vestivit totam cameram quae quadraginta quinque colum-

nis sustentabatur unus autem ordo habebat columnas quindecim contra se invicem positas et e regione se respicientes aequali spatio inter columnas et super columnas quadrangulata ligna in cunctis aequalia et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis et triginta cubitorum latitudinis et alteram porticum in facie maioris porticus et columnas et epistylia super columnas porticum quoque solii in qua tribunal est fecit et textit lignis cedrinis a pavimento usque ad summitatem et domuncula in qua sedetur ad iudicandum erat in media porticu simili opere domum quoque fecit filiae pharaonis quam uxorem duxerat salomon tali opere quali et hanc porticum omnia lapidibus pretiosis qui ad normam quandam atque mensuram tam intrinsecus quam extrinsecus serrati erant a fundamento usque ad summitatem parietum et intrinsecus usque ad atrium maius fundamenta autem de lapidibus pretiosis lapidibus magnis decem sive octo cubitorum et desuper lapides pretiosi aequalis mensurae secti erant similiterque de cedro et atrium maius rotundum trium ordinum de lapidibus sectis et unius ordinis dolata cedro necnon et in atrio domus domini interiori et in porticu domus misit quoque rex salomon et tulit hiram de tyro filium mulieris vadae de tribu nephtali patre tyrio artificem aerarium et plenum sapientia et intelligentia et doctrina ad faciendum omne opus ex aere qui cum venisset ad regem salomonem fecit omne opus eius et finxit duas columnas aereas decem et octo cubitorum altitudinis columnam unam et linea duodecim cubitorum ambiebat columnam utramque duo quoque capitella fecit quae ponerentur super capita columnarum fusili aere quinque cubitorum altitudinis capitellum unum et quinque cubitorum altitudinis capitellum alterum et quasi in modum retis et catenarum sibi invicem miro opere contextarum utrumque capitellum columnarum fusile erat septena versuum retiacula in capitello uno et septena retiacula in capitello altero et perfecit columnas et duos ordines per circuitum retiaculorum singulorum ut tegerent capitella quae erant super summitatem malogranatorum eodem modo fecit et capitello secundo capitella autem quae erant super capita columnarum quasi opere lilii fabricata erant in porticu quattuor cubitorum et rursum alia capitella in summitate columnarum desuper iuxta mensuram columnae contra retacula malogranatorum autem ducenti ordines erant in circuitu capitelli secundi et statuit duas columnas in porticum templi cumque statuisset columnam dexteram vocavit eam nomine iachin similiter erexit columnam secundam et vocavit nomen eius booz et super capita columnarum opus in modum lilii posuit perfectumque est opus columnarum fecit quoque mare fusile decem cubitorum a labio usque ad labium rotundum in circuitu quinque cubitorum altitudo eius et resticula triginta cubitorum cingebat illud per circuitum et scalptura subter labium circumibat illud decem cubitis ambiens mare duo ordines scalpturarum histriatarum erant fusiles et stabat super duodecim boves et quibus tres respiciebant ad aquilonem et tres ad occidentem et tres ad meridiem et tres ad orientem et mare

super eos desuper erat quorum posteriora universa intrinsecus latitabant grossitudo autem luteris trium unciarum erat labiumque eius quasi labium calicis et folium repandi lili duo milia batos capiebat et fecit bases decem aereas quattuor cubitorum longitudinis bases singulas et quattuor cubitorum latitudinis et trium cubitorum altitudinis et ipsum opus basium interrassile erat et sculpturae inter iuncturas et inter coronulas et plectas leones et boves et cherubin et in iuncturis similiter desuper et subter leones et boves quasi lora ex aere dependentia et quattuor rotae per bases singulas et axes aerei et per quattuor partes quasi umeruli subter luterem fusiles contra se invicem respectantes os quoque luteris intrinsecus erat in capitis summitate et quod forinsecus apparebat unius cubiti erat totum rotundum pariterque habebat unum cubitum et dimidium in angulis autem columnarum variae celaturae erant et media intercolumnia quadrata non rotunda quattuor quoque rotae quae per quattuor angulos basis erant coherebant subter basi una rota habebat altitudinis cubitum et semis tales autem rotae erant quales solent in curru fieri et axes earum et radii et canti et modioli omnia fusilia nam et umeruli illi quattuor per singulos angulos basis unius ex ipsa basi fusiles et coniuncti erant in summitate autem basis erat quaedam rotunditas dimidii cubiti ita fabrefacta ut luter desuper possit inponi habens celaturas suas et sculpturas varias ex semet ipso scalpsit quoque in tabulatis illis quae erant ex aere et in angulis cherubin et leones et palmas quasi in similitudinem stantis hominis ut non celata sed adposita per circuitum viderentur in hunc modum fecit decem bases fusura una et mensura sculpturaque consimili fecit quoque decem luteris aereis quadraginta batos capiebat luter unus eratque quattuor cubitorum singulosque luteris per singulas id est decem bases posuit et constituit decem bases quinque ad dexteram partem templi et quinque ad sinistram mare autem posuit ad dexteram partem templi contra orientem ad meridiem fecit ergo hiram lebetas et scutras et amulas et perfecit omne opus regis salomonis in templo domini columnas duas et funiculos capitulorum super capitella columnarum duos et retiacula duo ut operirent duos funiculos qui erant super capita columnarum et malogranata quadringenta in duobus retiaculis duos versus malogranatorum in retiaculis singulis ad operiendos funiculos capitellorum qui erant super capita columnarum et bases decem et luteris decem super bases et mare unum et boves duodecim subter mare et lebetas et scutras et amulas omnia vasa quae fecit hiram regi salomoni in domo domini de aurichalco erant in campestri regione iordanis audiret ea rex in argillosa terra inter socchoth et sarthan et posuit salomon omnia vasa propter multitudinem autem nimiam non erat pondus aeris fecitque salomon omnia vasa in domo domini altare aureum et mensam super quam ponerentur panes propositionis auream et candelabra aurea quinque ad dexteram et quinque ad sinistram contra oraculum ex auro primo et quasi lili flores et lucernas desuper aureas et forcipes aureos et hydrias et fuscinulas et filias et mortariola et turibula de auro purissimo et cardines ostiorum domus inte-

rioris sancti sanctorum et ostiorum domus templi ex auro erant et perfecit omne opus quod faciebat salomon in domo domini et intulit quae sanctificaverat david pater suus argentum et aurum et vasa reposuitque in thesauris domus domini

8

tunc congregavit omnes maiores natu israhel cum principibus tribuum et duces familiarum filiorum israhel ad regem salomonem in hierusalem ut deferrent arcam foederis domini de civitate david id est de sion conveniente ad regem salomonem universus israhel in mense hethanim in sollempni die ipse est mensis septimus veneruntque cuncti senes ex israhel et tulerunt sacerdotes arcam et portaverunt arcam domini et tabernaculum foederis et omnia vasa sanctuarii quae erant in tabernaculo et ferebant ea sacerdotes et levitae rex autem salomon et omnis multitudo israhel quae convenerat ad eum gradiebatur cum illo ante arcam et immolabant oves et boves absque aestimatione et numero et intulerunt sacerdotes arcam foederis domini in locum suum in oraculum templi in sanctum sanctorum subter alas cherubin siquidem cherubin expandebant alas super locum arcae et protegabant arcam et vectes eius desuper cumque eminentes vectes et apparerent summitates eorum foris sanctuarium ante oraculum non apparebant ultra extrinsecus qui et fuerunt ibi usque in praesentem diem in arca autem non est aliud nisi duae tabulae lapideae quas posuerat in ea moyses in horeb quando pepigit foedus dominus cum filiis israhel cum egredierentur de terra aegypti factum est autem cum exissent sacerdotes de sanctuario nebula implevit domum domini et non poterant sacerdotes stare et ministrare propter nebulam impleverat enim gloria domini domum domini tunc ait salomon dominus dixit ut habitaret in nebula aedificans aedificavi domum in habitaculum tuum firmissimum solium tuum in sempiternum convertitque rex faciem suam et benedixit omni ecclesiae israhel omnis enim ecclesia israhel stabat et ait benedictus dominus deus israhel qui locutus est ore suo ad david patrem meum et in manibus eius perfecit dicens a die qua eduxi populum meum israhel de aegypto non elegi civitatem de universis tribubus israhel ut aedificaretur domus et esset nomen meum ibi sed elegi david ut esset super populum meum israhel voluitque david pater meus aedificare domum nomini domini dei israhel et ait dominus ad david patrem meum quod cogitasti in corde tuo aedificare domum nomini meo bene fecisti hoc ipsum mente tractans verumtamen tu non aedificabis domum sed filius tuus qui egredietur de renibus tuis ipse aedificabit domum nomini meo confirmavit dominus sermonem suum quem locutus est steti pro david patre meo et sedi super thronum israhel sicut locutus est dominus et aedificavi domum nomini domini dei israhel et constitui ibi locum arcae in qua foedus est domini quod percussit cum patribus nostris quando egressi sunt de terra aegypti stetit autem salomon ante altare domini in conspectu ecclesiae israhel et expandit manus suas in caelum et ait domine deus israhel non est similis tui deus in caelo desuper

et super terra deorsum qui custodis pactum et misericordiam servis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo qui custodisti servo tuo david patri meo quae locutus es ei ore locutus es et manibus perfecisti ut et haec dies probat nunc igitur domine deus israhel conserva famulo tuo david patri meo quae locutus es ei dicens non auferetur de te vir coram me qui sedeat super thronum israhel ita tamen si custodierint filii tui viam suam ut ambulent coram me sicut tu ambulasti in conspectu meo et nunc deus israhel firmentur verba tua quae locutus es servo tuo david patri meo ergone putandum est quod vere deus habitet super terram si enim caelum et caeli caelorum te capere non possunt quanto magis domus haec quam aedificavi sed respice ad orationem servi tui et ad preces eius domine deus meus audi hymnum et orationem quam servus tuus orat coram te hodie ut sint oculi tui aperti super domum hanc nocte et die super domum de qua dixisti erit nomen meum ibi ut exaudias orationem qua orat te servus tuus in loco isto ut exaudias deprecationem servi tui et populi tui israhel quodcumque oraverint in loco isto et exaudies in loco habitaculi tui in caelo et cum exaudieris propitius eris si peccaverit homo in proximum suum et habuerit aliquod iuramentum quo teneatur adstrictus et venerit propter iuramentum coram altari tuo in domum tuam tu exaudies in caelo et facies et iudicabis servos tuos condemnans impium et reddens viam suam super caput eius iustificansque iustum et retribuens ei secundum iustitiam suam si fugerit populus tuus israhel inimicos suos quia peccaturus est tibi et agentes paenitentiam et confitentes nomini tuo venerint et oraverint et deprecati te fuerint in domo hac exaudi in caelo et dimitte peccatum populi tui israhel et reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum si clausum fuerit caelum et non pluerit propter peccata eorum et orantes in loco isto paenitentiam egerint nomini tuo et a peccatis suis conversi fuerint propter afflictionem suam exaudi eos in caelo et dimitte peccata servorum tuorum et populi tui israhel et ostende eis viam bonam per quam ambulent et da pluviam super terram tuam quam dedisti populo tuo in possessionem fames si oborta fuerit in terra aut pestilentia aut corruptus aer aurugo lucusta rubigo et adflixerit eum et inimicus eius portas obidens omnis plaga universa infirmitas cuncta devotio et inprecatio quae acciderit omni homini de populo tuo israhel si quis cognoverit plagam cordis sui et expanderit manus suas in domo hac tu audies in caelo in loco habitationis tuae et repropitiaberis et facies ut des unicuique secundum omnes vias suas sicut videris cor eius quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum ut timeant te cunctis diebus quibus vivunt super faciem terrae quam dedisti patribus nostris in super et alienigena qui non est de populo tuo israhel cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum audiatur enim nomen tuum magnum et manus tua fortis et brachium tuum extentum ubique cum venerit ergo et oraverit in loco hoc tu exaudies in caelo in firmamento habitaculi tui et facies omnia pro quibus invocaverit te alienigena ut discant universi populi terrarum nomen tuum timere sicut populus tuus israhel et probent quia nomen tuum in-

vocatum est super domum hanc quam aedificavi si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos per viam quocumque miseris eos orabunt te contra viam civitatis quam elegisti et contra domum quam aedificavi nomini tuo et exaudies in caelo orationem eorum et preces eorum et facies iudicium eorum quod si peccaverint tibi non est enim homo qui non peccet et iratus tradideris eos inimicis suis et capti ducti fuerint in terram inimicorum longe vel prope et egerint paenitentiam in corde suo in loco captivitatis et conversi deprecati te fuerint in captivitate sua dicentes peccavimus inique egimus impie gessimus et reversi fuerint ad te in universo corde suo et tota anima sua in terra inimicorum suorum ad quam captivi ducti sunt et oraverint te contra viam terrae suae quam dedisti patribus eorum et civitatis quam elegisti et templi quod aedificavi nomini tuo exaudies in caelo in firmamento solii tui orationem eorum et preces et facies iudicium eorum et propitiaberis populo tuo qui peccavit tibi et omnibus iniquitatibus eorum quibus praevaricati sunt in te et dabis misericordiam coram eis qui eos captivos habuerint ut misereantur eis populus enim tuus est et hereditas tua quos eduxisti de terra aegypti de medio fornacis ferreae ut sint oculi tui aperti ad deprecationem servi tui et populi tui israhel et exaudias eos in universis pro quibus invocaverint te tu enim separasti eos tibi in hereditatem de universis populis terrae sicut locutus es per moysen servum tuum quando eduxisti patres nostros de aegypto domine deus factum est autem cum complisset salomon orans dominum omnem orationem et deprecationem hanc surrexit de conspectu altaris domini utrumque enim genu in terram fixerat et manus expanderat ad caelum stetit ergo et benedixit omni ecclesiae israhel voce magna dicens benedictus dominus qui dedit requiem populo suo israhel iuxta omnia quae locutus est non cecidit ne unus quidem sermo ex omnibus bonis quae locutus est per moysen servum suum sit dominus deus noster nobiscum sicut fuit cum patribus nostris non derelinquens nos neque proiciens sed inclinet corda nostra ad se ut ambulemus in universis viis eius et custodiamus mandata eius et caerimonias et iudicia quaecumque mandavit patribus nostris et sint sermones mei isti quibus deprecatus sum coram domino adpropinquantes domino deo nostro die et nocte ut faciat iudicium servo suo et populo suo israhel per singulos dies et sciant omnes populi terrae quia dominus ipse est deus et non est ultra absque eo sit quoque cor nostrum perfectum cum domino deo nostro ut ambulemus in decretis eius et custodiamus mandata eius sicut et hodie igitur rex et omnis israhel cum eo immolabant victimas coram domino mactavitque salomon hostias pacificas quas immolavit domino boum viginti duo milia ovium centum viginti milia et dedicaverunt templum domini rex et filii israhel in die illa sanctificavit rex medium atriis quod erat ante domum domini fecit quippe ibi holocaustum et sacrificium et adipem pacificorum quia altare aereum quod erat coram domino minus erat et capere non poterat holocausta et sacrificium et adipem pacificorum fecit ergo salomon in tempore illo festivitatem celebrem et omnis israhel cum eo multitudo magna

ab introitu emath usque ad rivum aegypti coram domino deo nostro septem diebus et septem diebus id est quattuordecim diebus et in die octava dimisit populos qui benedicentes regi profecti sunt in tabernacula sua laetantes et alacri corde super omnibus bonis quae fecerat dominus david servo suo et israhel populo suo

9

factum est autem cum perfecisset salomon aedificium domus domini et aedificium regis et omne quod optaverat et voluerat facere apparuit dominus ei secundo sicut apparuerat ei in gabaon dixitque dominus ad eum exaudivi orationem tuam et deprecationem tuam qua deprecatus es coram me sanctificavi domum hanc quam aedificasti ut ponerem nomen meum ibi in sempiternum et erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus tu quoque si ambulaveris coram me sicut ambulavit pater tuus in simplicitate cordis et in aequitate et feceris omnia quae praecepi tibi et legitima mea et iudicia mea servaveris ponam thronum regni tui super israhel in sempiternum sicut locutus sum david patri tuo dicens non auferetur de genere tuo vir de solio israhel si autem aversione aversi fueritis vos et filii vestri non sequentes me nec custodientes mandata mea et caerimonias quas proposui vobis sed abieritis et colueritis deos alienos et adoraveritis eos auferam israhel de superficie terrae quam dedi eis et templum quod sanctificavi nomini meo proiciam a conspectu meo eritque israhel in proverbium et in fabulam cunctis populis et domus haec erit in exemplum omnis qui transierit per eam stupebit et sibilabit et dicet quare fecit dominus sic terrae huic et domui huic et respondebunt quia dereliquerunt dominum deum suum qui eduxit patres eorum de terra aegypti et secuti sunt deos alienos et adoraverunt eos et coluerunt idcirco induxit dominus super eos omne malum hoc expletis autem annis viginti postquam aedificaverat salomon duas domos id est domum domini et domum regis hiram rege tyri praebente salomoni ligna cedrina et abiegna et aurum iuxta omne quod opus habuerat tunc dedit salomon hiram viginti oppida in terra galilaeae egressusque est hiram de tyro ut videret oppida quae dederat ei salomon et non placuerunt ei et ait haecine sunt civitates quas dedisti mihi frater et appellavit eas terram chabul usque in diem hanc misit quoque hiram ad regem centum viginti talenta auri haec est summa expensarum quam obtulit rex salomon ad aedificandam domum domini et domum suam et mello et murum hierusalem et eser et mageddo et gazer pharao rex aegypti ascendit et cepit gazer succenditque eam igni et chananeum qui habitabat in civitate interfecit et dedit eam in dote filiae suae uxori salomonis aedificavit ergo salomon gazer et bethoron inferiorem et baalath et palmyram in terra solitudinis et omnes vicos qui ad se pertinebant et erant absque muro munivit et civitates curruum et civitates equitum et quodcumque ei placuit ut aedificaret in hierusalem et in libano et in omni terra potestatis suae universum populum qui remanserat de amorreis et hettheis et ferezeis et eveis et iebuseis qui non sunt de filiis israhel horum fil-

ios qui remanserant in terra quos scilicet non potuerant filii israhel exterminare fecit salomon tributarios usque ad diem hanc de filiis autem israhel non constituit salomon servire quemquam sed erant viri bellatores et ministri eius et principes et duces et praefecti curruum et eorum erant autem principes super omnia opera salomonis praepositi quingenti quinquaginta qui habebant subiectum populum et statutis operibus imperabant filia autem pharaonis ascendit de civitate david in domum suam quam aedificaverat ei tunc aedificavit mello offerebat quoque salomon tribus vicibus per annos singulos holocausta et pacificas victimas super altare quod aedificaverat domino et adolebat thymiaa coram domino perfectumque est templum classem quoque fecit rex salomon in asiongaber quae est iuxta ahilam in litore maris rubri in terra idumaea misitque hiram in classe illa servos suos viros nauticos et gnaros maris cum servis salomonis qui cum venissent in ophir sumpsum inde aurum quadringentorum viginti talentorum detulerunt ad regem salomonem

10

sed et regina saba audita fama salomonis in nomine domini venit temptare eum in enigmatibus et ingressa hierusalem multo comitatu et divitiis camelis portantibus aromata et aurum infinitum nimis et gemmas pretiosas venit ad salomonem et locuta est ei universa quae habebat in corde suo et docuit eam salomon omnia verba quae proposuerat non fuit sermo qui regem posset latere et non responderet ei videns autem regina saba omnem sapientiam salomonis et domum quam aedificaverat et cibos mensae eius et habitacula servorum et ordinem ministrantium vestesque eorum et pincernas et holocausta quae offerebat in domo domini non habebat ultra spiritum dixitque ad regem verus est sermo quem audivi in terra mea super sermonibus tuis et super sapientia tua et non credebam narrantibus mihi donec ipsa veni et vidi oculis meis et probavi quod media pars mihi nuntiata non fuerit maior est sapientia et opera tua quam rumor quem audivi beati viri tui et beati servi tui hii qui stant coram te semper et audiunt sapientiam tuam sit dominus deus tuus benedictus cui placuisti et posuit te super thronum israhel eo quod dilexerit dominus israhel in sempiternum et constituit te regem ut faceres iudicium et iustitiam dedit ergo regi centum viginti talenta auri et aromata multa nimis et gemmas pretiosas non sunt adlata ultra aromata tam multa quam ea quae dedit regina saba regi salomoni sed et classis hiram quae portabat aurum de ophir adtulit ex ophir ligna thyina multa nimis et gemmas pretiosas fecitque rex de lignis thyinis fulchra domus domini et domus regiae et citharas lyrasque cantoribus non sunt adlata huiusce modi ligna thyina neque visa usque in praesentem diem rex autem salomon dedit reginae saba omnia quae voluit et petivit ab eo exceptis his quae ultro obtulerat ei munere regio quae reversa est et abiit in terram suam cum servis suis erat autem pondus auri quod adferebatur salomoni per annos singulos sescentorum sexaginta sex talentorum auri excepto

eo quod offerebant viri qui super vectigalia erant et negotiatores universique scruta vendentes et omnes reges arabiae ducesque terrae fecit quoque rex salomon ducenta scuta de auro puro sescentos auri siclos dedit in lamminas scuti unius et trecentas peltas ex auro probato trecentae minae auri unam peltam vestiebant posuitque ea rex in domo silvae libani fecit etiam rex salomon thronum de ebore grandem et vestivit eum auro fulvo nimis qui habebat sex gradus et summitas throni rotunda erat in parte posteriori et duae manus hinc atque inde tenentes sedile et duo leones stabant iuxta manus singulas et duodecim leunculi stantes super sex gradus hinc atque inde non est factum tale opus in universis regnis sed et omnia vasa de quibus potabat rex salomon erant aurea et universa supellex domus saltus libani de auro purissimo non erat argentum nec alicuius pretii putabatur in diebus salomonis quia classis regis per mare cum classe hiram semel per tres annos ibat in tharsis deferens inde aurum et argentum dentes elefantorum et simias et pavos magnificatus est ergo rex salomon super omnes reges terrae divitiis et sapientia et universa terra desiderabat vultum salomonis ut audiret sapientiam eius quam dederat deus in corde eius et singuli deferebant ei munera vasa argentea et aurea vestes et arma bellica aromata quoque et equos et mulos per annos singulos congregabatque salomon currus et equites et facti sunt ei mille quadringenti currus et duodecim milia equitum et disposuit eos per civitates munitas et cum rege in hierusalem fecitque ut tanta esset abundantia argenti in hierusalem quanta lapidum et cedrorum praebuit multitudinem quasi sycomoros quae nascuntur in campestribus et educabantur equi salomoni de aegypto et de coa negotiatores enim regis emebant de coa et statuto pretio perducebant egrediebatur autem quadriga ex aegypto sescentis siclis argenti et equus centum quinquaginta atque in hunc modum cuncti reges hethaeorum et syriae equos venundabant

11

rex autem salomon amavit mulieres alienigenas multas filiam quoque pharaonis et moabitidas et ammanitidas idumeas et sidonias et chethneas de gentibus super quibus dixit dominus filiis israhel non ingrediemini ad eas neque de illis ingredientur ad vestras certissimo enim avertent corda vestra ut sequamini deos earum his itaque copulatus est salomon ardentissimo amore fueruntque ei uxores quasi reginae septingentae et concubinae trecentae et averterunt mulieres cor eius cumque iam esset senex depravatum est per mulieres cor eius ut sequeretur deos alienos nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo sicut cor david patris eius sed colebat salomon ashtarthen deam sidoniorum et moloch idolum ammanitarum fecitque salomon quod non placuerat coram domino et non adimplevit ut sequeretur dominum sicut pater eius tunc aedificavit salomon fanum chamos idolo moab in monte qui est contra hierusalem et moloch idolo filiorum ammon atque in hunc modum fecit universis uxoribus suis alienigenis quae adolebant tura et immolabant diis suis igitur iratus est domi-

nus salomoni quod aversa esset mens eius a domino deo israhel qui apparuerat ei secundo et praeceperat de verbo hoc ne sequeretur deos alienos et non custodivit quae mandavit ei dominus dixit itaque dominus salomoni quia habuisti hoc apud te et non custodisti pactum meum et praecepta mea quae mandavi tibi dirumpens scindam regnum tuum et dabo illud servo tuo verumtamen in diebus tuis non faciam propter david patrem tuum de manu filii tui scindam illud nec totum regnum auferam sed tribum unum dabo filio tuo propter david servum meum et hierusalem quam elegi suscitavit autem dominus adversarium salomoni adad idumeum de semine regio qui erat in edom cum enim esset david in idumaea et ascendisset ioab princeps militiae ad sepeliendos eos qui fuerant interfecti et occidisset omne masculinum in idumaea sex enim mensibus ibi moratus est ioab et omnis israhel donec interimerent omne masculinum in idumaea fugit adad ipse et viri idumaei de servis patris eius cum eo ut ingrederetur aegyptum erat autem adad puer parvulus cumque surrexissent de madian venerunt in pharan tuleruntque secum viros de pharan et introierunt aegyptum ad pharaonem regem aegypti qui dedit ei domum et cibos constituit et terram delegavit et invenit adad gratiam coram pharao valde in tantum ut daret ei uxorem sororem uxoris suae germanam tafnes reginae genuitque ei soror tafnes genebath filium et nutritivum eum tafnes in domo pharaonis eratque genebath habitans apud pharaonem cum filiis eius cumque audisset adad in aegypto dormisse david cum patribus suis et mortuum esse ioab principem militiae dixit pharaoni dimitte me ut vadam in terram meam dixitque ei pharao quia enim re apud me indiges ut quaeas ire ad terram tuam at ille respondit nulla sed obsecro ut dimittas me suscitavit quoque ei deus adversarium rason filium heliada qui fugerat adadezer regem soba dominum suum et congregavit contra eum viros et factus est princeps latronum cum interficeret eos david abieruntque damascum et habitaverunt ibi et constituerunt eum regem in damasco eratque adversarius israhel cunctis diebus salomonis et hoc est malum adad et odium contra israhel regnavitque in syria hieroboam quoque filius nabath ephraheus de sareda cuius mater erat nomine sarva mulier vidua servus salomonis levavit manum contra regem et haec causa rebellionis adversus eum quia salomon aedificavit mello et coaequavit voraginem civitatis david patris sui erat autem hieroboam vir fortis et potens vidensque salomon adulescentem bonae indolis et industrium constituerat eum praefectum super tributa universae domus ioseph factum est in tempore illo ut hieroboam egrederetur de hierusalem et inveniret eum ahias silonites propheta in via opertus pallio novo erant autem duo tantum in agro adprehendensque ahia pallium suum novum quo opertus erat scidit in duodecim partes et ait ad hieroboam tolle tibi decem scissuras haec enim dicit dominus deus israhel ecce ego scindam regnum de manu salomonis et dabo tibi decem tribus porro una tribus remanebit ei propter servum meum david et hierusalem civitatem quam elegi ex omnibus tribubus israhel eo quod dereli-

querint me et adoraverint astharoth deam sidoniorum et chamos deum moab et melchom deum filiorum ammon et non ambulaverint in viis meis ut facerent iustitiam coram me et praecepta mea et iudicia sicut david pater eius nec auferam omne regnum de manu eius sed ducem ponam eum cunctis diebus vitae suae propter david servum meum quem elegi qui custodivit mandata mea et praecepta mea auferam autem regnum de manu filii eius et dabo tibi decem tribus filio autem eius dabo tribum unam ut remaneat lucerna david servo meo cunctis diebus coram me in hierusalem civitatem quam elegi ut esset nomen meum ibi te autem adsumam et regnabis super omnia quae desiderat anima tua erisque rex super israhel si igitur audieris omnia quae praecepero tibi et ambulaveris in viis meis et feceris quod rectum est coram me custodiens mandata mea et praecepta mea sicut fecit david servus meus ero tecum et aedificabo tibi domum fidelem quomodo aedificavi david et tradam tibi israhel et adfligam semen david super hoc verumtamen non cunctis diebus voluit ergo salomon interficere hieroboam qui surrexit et au fugit in aegyptum ad susac regem aegypti et fuit in aegypto usque ad mortem salomonis reliquum autem verborum salomonis et omnia quae fecit et sapientia eius ecce universa scripta sunt in libro verborum salomonis dies autem quos regnavit salomon in hierusalem super omnem israhel quadraginta anni sunt dormivitque salomon cum patribus suis et sepultus est in civitate david patris sui regnavitque roboam filius eius pro eo

12

venit autem roboam in sychem illuc enim congregatus erat omnis israhel ad constituendum eum regem at hieroboam filius nabath cum adhuc esset in aegypto profugus a facie regis salomonis audita morte eius reversus est de aegypto miseruntque et vocaverunt eum venit ergo hieroboam et omnis multitudo israhel et locuti sunt ad roboam dicentes pater tuus durissimum iugum inposuit nobis tu itaque nunc imminue paululum de imperio patris tui durissimo et de iugo gravissimo quod inposuit nobis et serviemus tibi qui ait eis ite usque ad tertium diem et revertimini ad me cumque abisset populus iniiit consilium rex roboam cum senibus qui adstabant coram salomone patre eius dum adriveret et ait quod mihi datis consilium ut respondeam populo qui dixerunt ei si hodie oboedieris populo huic et servieris et petitioni eorum cesseris locutusque fueris ad eos verba lenia erunt tibi servi cunctis diebus qui dereliquit consilium senum quod dederat ei et adhibuit adulescentes qui nutriti fuerant cum eo et adstabant illi dixitque ad eos quod mihi datis consilium ut respondeam populo huic qui dixerunt mihi levius fac iugum quod inposuit pater tuus super nos et dixerunt ei iuvenes qui nutriti fuerant cum eo sic loquere populo huic qui locuti sunt ad te dicentes pater tuus adgravavit iugum nostrum tu releva nos sic loqueris ad eos minimus digitus meus grossior est dorso patris mei et nunc pater meus posuit super vos iugum grave ego autem addam super iugum vestrum

pater meus cecidit vos flagellis ego autem caedam scorpionibus venit ergo hieroboam et omnis populus ad roboam die tertia sicut locutus fuerat rex dicens revertimini ad me die tertia responditque rex populo dura derelicto consilio seniorum quod ei dederat et locutus est eis secundum consilium iuvenum dicens pater meus adgravavit iugum vestrum ego autem addam iugo vestro pater meus cecidit vos flagellis et ego caedam scorpionibus et non adquevit rex populo quoniam aversatus eum fuerat dominus ut suscitaret verbum suum quod locutus fuerat in manu ahiae silonitae ad hieroboam filium nabath videns itaque populus quod noluisset eos audire rex respondit ei dicens quae nobis pars in david vel quae hereditas in filio isai in tabernacula tua israhel nunc vide domum tuam david et abiit israhel in tabernacula sua super filios autem israhel quicumque habitabant in civitatibus iuda regnavit roboam misit igitur rex roboam aduram qui erat super tributum et lapidavit eum omnis israhel et mortuus est porro rex roboam festinus ascendit currum et fugit in hierusalem recessitque israhel a domo david usque in praesentem diem factum est autem cum audisset omnis israhel quod reversus esset hieroboam miserunt et vocaverunt eum congregato coetu et constituerunt regem super omnem israhel nec secutus est quisquam domum david praeter tributum iuda solam venit autem roboam hierusalem et congregavit universam domum iuda et tribum beniamin centum octoginta milia electorum virorum et bellatorum ut pugnaret contra domum israhel et reduceret regnum roboam filio salomonis factus est vero sermo domini ad semeiam virum dei dicens loquere ad roboam filium salomonis regem iuda et ad omnem domum iuda et beniamin et reliquos de populo dicens haec dicit dominus non ascenditis nec bellabitis contra fratres vestros filios israhel revertatur vir in domum suam a me enim factum est verbum hoc audierunt sermonem domini et reversi sunt de itinere sicut eis praeceperat dominus aedificavit autem hieroboam sychem in monte ephraim et habitavit ibi et egressus inde aedificavit phanuel dixitque hieroboam in corde suo nunc revertetur regnum ad domum david si ascenderit populus iste ut faciat sacrificia in domo domini in hierusalem et convertetur cor populi huius ad dominum suum roboam regem iuda interficientque me et revertentur ad eum et excogitato consilio fecit duos vitulos aureos et dixit eis nolite ultra ascendere hierusalem ecce dii tui israhel qui eduxerunt te de terra aegypti posuitque unum in bethel et alterum in dan et factum est verbum hoc in peccatum ibat enim populus ad adorandum vitulum usque in dan et fecit fana in excelsis et sacerdotes de extremis populi qui non erant de filiis levi constituitque diem sollemnem in mense octavo quintadecima die mensis in similitudinem sollemnitatis quae celebratur in iuda et ascendens altare similiter fecit in bethel ut immolaret vitulos quos fabricatus erat constituitque in bethel sacerdotes excelsorum quae fecerat et ascendit super altare quod extruxerat in bethel quintadecima die mensis octavi quem finxerat de corde suo et fecit sollemnitatem filiis israhel et ascendit super altare ut adoleret incensum

et ecce vir dei venit de iuda in sermone domini in bethel hieroboam stante super altare et tus iaciente et exclamavit contra altare in sermone domini et ait altare altare haec dicit dominus ecce filius nascetur domui david iosias nomine et immolabit super te sacerdotes excelsorum qui nunc in te tura succendunt et ossa hominum incendunt super te deditque in die illa signum dicens hoc erit signum quod locutus est dominus ecce altare scinditur et effunditur cinis qui in eo est cumque audisset rex sermonem hominis dei quem inclamaverat contra altare in bethel extendit manum suam de altari dicens adprehendite eum et exaruit manus eius quam extenderat contra eum nec valuit retrahere eam ad se altare quoque scissum est et effusus cinis de altari iuxta signum quod praedixerat vir dei in sermone domini et ait rex ad virum dei deprecare faciem domini dei tui et ora pro me ut restituatur manus mea mihi oravit vir dei faciem domini et reversa est manus regis ad eum et facta est sicut prius fuerat locutus est autem rex ad virum dei veni mecum domum ut prandeas et dabo tibi munera responditque vir dei ad regem si dederis mihi mediam partem domus tuae non veniam tecum nec comedam panem neque bibam aquam in loco isto sic enim mandatum est mihi in sermone domini praecipientis non comedas panem neque bibes aquam nec reverteris per viam qua venisti abiit ergo per aliam viam et non est reversus per iter quo venerat in bethel propheta autem quidam senex habitabat in bethel ad quem venit filius suus et narravit ei omnia opera quae fecerat vir dei illa die in bethel et verba quae locutus fuerat ad regem et narraverunt patri suo et dixit eis pater eorum per quam viam abiit ostenderunt ei filii sui viam per quam abierat vir dei qui venerat de iuda et ait filiis suis sternite mihi asinum qui cum stravissent ascendit et abiit post virum dei et invenit eum sedentem subtus terebinthum et ait illi tune es vir dei qui venisti de iuda respondit ille ego sum dixit ad eum veni mecum domum ut comedas panem qui ait non possum reverti neque venire tecum nec comedam panem nec bibam aquam in loco isto quia locutus est dominus ad me in sermone domini dicens non comedas panem et non bibes ibi aquam nec reverteris per viam qua ieris qui ait illi et ego propheta sum similis tui et angelus locutus est mihi in sermone domini dicens reduc eum tecum in domum tuam et comedat panem et bibat aquam fefellit eum et reduxit secum comedit ergo panem in domo eius et bibit aquam cumque sederent ad mensam factus est sermo domini ad prophetam qui reducerat eum et exclamavit ad virum dei qui venerat de iuda dicens haec dicit dominus quia inoboediens fuisti ori domini et non custodisti mandatum quod praecepit tibi dominus deus tuus et reversus es et comedisti panem et bibisti aquam in loco in quo praecepit tibi ne comederes panem neque biberes aquam non inferetur cadaver tuum in sepulchrum patrum tuorum cumque comedisset et bibisset stravit asinum prophetae quem reducerat qui cum abisset invenit eum leo in via et occidit et erat cadaver eius proiecum in itinere asinus autem stabat iuxta illum

et leo stabat iuxta cadaver et ecce viri transeuntes viderunt cadaver proiecum in via et leonem stantem iuxta cadaver et venerunt et divulgaverunt in civitate in qua propheta senex ille habitabat quod cum audisset propheta ille qui reducerat eum de via ait vir dei est qui inoboediens fuit ori domini et tradidit eum dominus leoni et confregit eum et occidit iuxta verbum domini quod locutus est ei dixitque ad filios suos sternite mihi asinum qui cum stravissent et ille abisset invenit cadaver eius proiecum in via et asinum et leonem stantes iuxta cadaver non comedit leo de cadavere nec laesit asinum tulit ergo propheta cadaver viri dei et posuit illud super asinum et reversus intulit in civitatem prophetae senis ut plangerent eum et posuit cadaver eius in sepulchro suo et planxerunt eum heu frater cumque planxissent eum dixit ad filios suos cum mortuus fuero sepelite me in sepulchro in quo vir dei sepultus est iuxta ossa eius ponite ossa mea profecto enim veniet sermo quem praedixit in sermone domini contra altare quod est in bethel et contra omnia fana excelsorum quae sunt in urbibus samariae post verba haec non est reversus hieroboam de via sua pessima sed e contrario fecit de novissimis populi sacerdotes excelsorum quicumque volebat implebat manum suam et fiebat sacerdos excelsorum et propter hanc causam peccavit domus hieroboam et eversa est et deleta de superficie terrae

14

in tempore illo aegrotavit abia filius hieroboam dixitque hieroboam uxori suae surge et commuta habitum ne cognoscaris quod sis uxor hieroboam et vade in silo ubi est ahia propheta qui locutus est mihi quod regnaturus essem super populum hunc tolle quoque in manu tua decem panes et crustula et vae mellis et vade ad illum ipse indicabit tibi quid evenitum sit huic puero fecit ut dixerat uxor hieroboam et consurgens abiit in silo et venit in domum ahia ad ille non poterat videre quia caligaverant oculi eius prae senectute dixit autem dominus ad ahiam ecce uxor hieroboam ingreditur ut consulat te super filio suo qui aegrotat haec et haec loqueris ei cum ergo illa intraret et dissimularet se esse quae erat audivit ahias sonitum pedum eius introeuntis per ostium et ait ingredere uxor hieroboam quare ahiam esse te simulat ego autem missus sum ad te durus nuntius vade et dic hieroboam haec dicit dominus deus israel quia exaltavi te de medio populi et dedi te ducem super populum meum israel et scidi regnum domus david et dedi illud tibi et non fuisti sicut servus meus david qui custodivit mandata mea et secutus est me in toto corde suo faciens quod placitum esset in conspectu meo sed operatus es male super omnes qui fuerunt ante te et fecisti tibi deos alienos et conflavisti ut me ad iracundiam provocares me autem proiecisti post corpus tuum idcirco ecce ego inducam mala super domum hieroboam et percutiam de hieroboam mingentem ad parietem et clausum et novissimum in israel et mundabo reliquias domus hieroboam sicut mundari solet fimus usque ad purum qui mortui fuerint de hieroboam in civitate comedent eos canes qui autem mortui fuerint in agro vorabunt eos

aves caeli quia dominus locutus est tu igitur surge et vade in domum tuam et in ipso introitu pedum tuorum in urbem morietur puer et planget eum omnis israhel et sepeliet iste enim solus infertur de hieroboam in sepulchrum quia inventus est super eo sermo bonus ad dominum deum israhel in domo hieroboam constituet autem sibi dominus regem super israhel qui percutiat domum hieroboam in hac die et in hoc tempore et percutiet dominus israhel sicut moveri solet harundo in aqua et evellet israhel de terra bona hac quam dedit patribus eorum et ventilabit eos trans flumen quia fecerunt sibi lucos ut inritarent dominum et tradet dominus israhel propter peccata hieroboam qui peccavit et peccare fecit israhel surrexit itaque uxor hieroboam et abiit et venit in thersa cumque illa ingrederetur limen domus puer mortuus est et sepelierunt eum et planxit illum omnis israhel iuxta sermonem domini quem locutus est in manu servi sui ahiae prophetae reliqua autem verborum hieroboam quomodo pugnaverit et quomodo regnaverit ecce scripta sunt in libro verborum dierum regum israhel dies autem quibus regnavit hieroboam viginti duo anni sunt et dormivit cum patribus suis regnavitque nadab filius eius pro eo porro roboam filius salomonis regnavit in iuda quadraginta et unius anni erat roboam cum regnare coepisset et decem et septem annis regnavit in hierusalem civitatem quam elegit dominus ut poneret nomen suum ibi ex omnibus tribubus israhel nomen autem matris eius naama ammanites et fecit iudas malum coram domino et inritaverunt eum super omnibus quae fecerant patres eorum in peccatis suis quae peccaverant aedificaverunt enim et ipsi sibi aras et statuas et lucos super omnem collem excelsum et subter omnem arborem frondosam sed et effeminati fuerunt in terra feceruntque omnes abominationes gentium quas adtrivit dominus ante faciem filiorum israhel in quinto autem anno regni roboam ascendit sesac rex aegypti in hierusalem et tulit thesauros domus domini et thesauros regios et universa diripuit scuta quoque aurea quae fecerat salomon pro quibus fecit rex roboam scuta aerea et tradidit ea in manu ducum scutiarum et eorum qui excubabant ante ostium domus regis cumque ingrederetur rex in domum domini portabant ea qui praeiundi habebant officium et postea reportabant ad armamentarium scutiarum reliqua autem sermonum roboam et omnium quae fecit ecce scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda fuitque bellum inter roboam et hieroboam cunctis diebus dormivit itaque roboam cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate david nomen autem matris eius naama ammanites et regnavit abiam filius eius pro eo

15

igitur in octavodecimo anno regni hieroboam filii nabath regnavit abiam super iudam tribus annis regnavit in hierusalem nomen matris eius maacha filia absalom ambulavitque in omnibus peccatis patris sui quae fecerat ante eum nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo sicut cor david patris eius sed propter david dedit ei dominus deus suus lucernam

in hierusalem ut suscicaret filium eius post eum et staret hierusalem eo quod fecisset david rectum in oculis domini et non declinasset ab omnibus quae praeceperat ei cunctis diebus vitae suae excepto sermone uriae hetthaei attamen bellum fuit inter roboam et inter hieroboam omni tempore vitae eius reliqua autem sermonum abiam et omnia quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda fuitque proelium inter abiam et inter hieroboam et dormivit abiam cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate david regnavitque asa filius eius pro eo in anno ergo vicesimo hieroboam regis israhel regnavit asa rex iuda et quadraginta uno anno regnavit in hierusalem nomen matris eius maacha filia absalom et fecit asa rectum ante conspectum domini sicut david pater eius et abstulit effeminatos de terra purgavitque universas sordes idolorum quae fecerant patres eius insuper et maacham matrem suam amovit ne esset princeps in sacris priapi et in luco eius quem consecraverat subvertitque specum eius et confregit simulacrum turpissimum et conbusit in torrente cedron excelsa autem non abstulit verumtamen cor asa perfectum erat cum deo cunctis diebus suis et intulit ea quae sanctificaverat pater suus et voverat in domum domini argentum et aurum et vasa bellum autem erat inter asa et baasa regem israhel cunctis diebus eorum ascendit quoque baasa rex israhel in iudam et aedificavit rama ut non possit quispiam egredi vel ingredi de parte asa regis iudae tollens itaque asa omne argentum et aurum quod remanserat in thesauris domus domini et in thesauris domus regiae dedit illud in manu servorum suorum et misit ad benadad filium tabremmon filii ezion regem syriae qui habitabat in damasco dicens foedus est inter me et te et inter patrem meum et patrem tuum ideo misi tibi munera argentum et aurum et peto ut venias et irritum facias foedus quod habes cum baasa rege israhel et recedat a me adquisces benadad regi asa misit principes exercitus sui in civitates israhel et percusserunt ahion et dan et abel domum maacha et universam cenneroth omnem scilicet terram nephtalim quod cum audisset baasa intermisit aedificare rama et reversus est in thersa rex autem asa nuntium misit in omnem iudam nemo sit excusatus et tulerunt lapides rama et ligna eius quibus aedificaverat baasa et extruxit de eis rex asa gaba beniamin et maspha reliqua autem omnium sermonum asa et universae fortitudines eius et cuncta quae fecit et civitates quas extruxit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda verumtamen in tempore senectutis suae doluit pedes et dormivit cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate david patris sui regnavitque iosaphat filius eius pro eo nadab vero filius hieroboam regnavit super israhel anno secundo asa regis iuda regnavitque super israhel duobus annis et fecit quod malum est in conspectu domini et ambulavit in viis patris sui et in peccatis eius quibus peccare fecit israhel insidiatus est autem ei baasa filius ahia de domo isachar et percussit eum in gebbethon quae est urbs philistinorum siquidem nadab et omnis israhel obsidebant gebbethon interfecit igitur illum baasa in anno tertio asa regis iuda et regnavit pro eo cumque regnasset percussit omnem domum

hieroboam non dimisit ne unam quidem animam de semine eius donec deleteret eum iuxta verbum domini quod locutus fuerat in manu servi sui ahiae silonitis propter peccata hieroboam quae peccaverat et quibus peccare fecerat israhel et propter delictum quo inritaverat dominum deum israhel reliqua autem sermonum nadab et omnia quae operatus est nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum israhel fuitque bellum inter asa et baasa regem israhel cunctis diebus eorum anno tertio asa regis iuda regnavit baasa filius ahia super omnem israhel in thersa viginti quattuor annis et fecit malum coram domino ambulavitque in via hieroboam et in peccatis eius quibus peccare fecit israhel

16

factus est autem sermo domini ad hieu filium anani contra baasa dicens pro eo quod exaltavi te de pulvere et posui ducem super populum meum israhel tu autem ambulasti in via hieroboam et peccare fecisti populum meum israhel ut me inritares in peccatis eorum ecce ego demetam posteriora baasa et posteriora domus eius et faciam domum tuam sicut domum hieroboam filii nabath qui mortuus fuerit de baasa in civitate comedent eum canes et qui mortuus fuerit ex eo in regione comedent eum volucres caeli reliqua autem sermonum baasa et quaecumque fecit et proelia eius nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum israhel dormivit ergo baasa cum patribus suis sepultusque est in thersa et regnavit hela filius eius pro eo cum autem in manu hieu filii anani prophetae verbum domini factum esset contra baasa et contra domum eius et contra omne malum quod fecerat coram domino ad inritandum eum in operibus manuum suarum ut fieret sicut domus hieroboam ob hanc causam occidit eum anno vicesimo sexto asa regis iuda regnavit hela filius baasa super israhel in thersa duobus annis et rebellavit contra eum servus suus zamri dux mediae partis equitum erat autem hela in thersa bibens et temulentus in domo arsa praefecti thersa inruens ergo zamri percussit et occidit eum anno vicesimo septimo asa regis iuda et regnavit pro eo cumque regnasset et sedisset super solium eius percussit omnem domum baasa et non dereliquit ex eo mingentem ad parietem et propinquos et amicos eius delevitque zamri omnem domum baasa iuxta verbum domini quod locutus fuerat ad baasa in manu hieu prophetae propter universa peccata baasa et peccata hela filii eius qui peccaverunt et peccare fecerunt israhel provocantes dominum deum israhel in vanitatibus suis reliqua autem sermonum hela et omnia quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum israhel anno vicesimo et septimo asa regis iuda regnavit zamri septem diebus in thersa porro exercitus obsidebat gebbethon urbem philistinorum cumque audisset rebellasse zamri et occidisse regem fecit sibi regem omnis israhel amri qui erat princeps militiae super israhel in illa in castris ascendit ergo amri et omnis israhel cum eo de gebbethon et obsidebant thersa videns autem zamri quod expugnanda esset civitas ingressus est palatium et succendit secum do-

rum regiam et mortuus est in peccatis suis quae peccaverat faciens malum coram domino et ambulans in via hieroboam et in peccato eius quo fecit peccare israhel reliqua autem sermonum zamri et insidiarium eius et tyrannidis nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum israhel tunc divisus est populus israhel in duas partes media pars populi sequebatur thebni filium gineth ut constitueret eum regem et media pars amri praevaluit autem populus qui erat cum amri populo qui sequebatur thebni filium gineth mortuusque est thebni et regnavit amri anno tricesimo primo asa regis iuda regnavit amri super israhel duodecim annis in thersa regnavit sex annis emitque montem samariae a somer duobus talentis argenti et aedificavit eam et vocavit nomen civitatis quam extruxerat nomine somer domini montis samariae fecit autem amri malum in conspectu domini et operatus est nequiter super omnes qui fuerant ante eum ambulavitque in omni via hieroboam filii nabath et in peccatis eius quibus peccare fecerat israhel ut inritaret dominum deum israhel in vanitatibus suis reliqua autem sermonum amri et proelia eius quae gessit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum israhel et dormivit amri cum patribus suis et sepultus est in samaria regnavitque abah filius eius pro eo abah vero filius amri regnavit super israhel anno tricesimo octavo asa regis iuda et regnavit abah filius amri super israhel in samaria viginti et duobus annis et fecit abah filius amri malum in conspectu domini super omnes qui fuerant ante eum nec suffecit ei ut ambularet in peccatis hieroboam filii nabath insuper duxit uxorem hiezabel filiam ethbaal regis sidoniorum et abiit et servivit baal et adoravit eum et posuit aram baal in templo baal quod aedificaverat in samaria et plantavit lucum et addidit abah in opere suo inritans dominum deum israhel super omnes reges israhel qui fuerant ante eum in diebus eius aedificavit ahiei de bethel hiericho in abiram primitivo suo fundavit eam et in segub novissimo suo posuit portas eius iuxta verbum domini quod locutus fuerat in manu iosue filii nun

17

et dixit helias thesbites de habitatoribus galaad ad abah vivit dominus deus israhel in cuius conspectu sto si erit annis his ros et pluvia nisi iuxta oris mei verba et factum est verbum domini ad eum dicens recede hinc et vade contra orientem et abscondere in torrente charith qui est contra iordanem et ibi de torrente bibes corvisque praecepi ut pascant te ibi abiit ergo et fecit iuxta verbum domini cumque abisset sedit in torrente charith qui est contra iordanem corvi quoque deferebant panem et carnes mane similiter panem et carnes vespere et bibebat de torrente post dies autem siccatus est torrentis non enim pluerat super terram factus est igitur sermo domini ad eum dicens surge et vade in sareptha sidoniorum et manebis ibi praecepi enim ibi mulieri viduae ut pascat te surrexit et abiit sareptham cumque venisset ad portam civitatis apparuit ei mulier vidua colligans ligna et vocavit eam dixitque da mihi paululum aquae in vase ut bibam cumque illa pergeret ut adfer-

ret clamavit post tergum eius dicens adfer mihi obsecro et buccellam panis in manu tua quae respondit vivit dominus deus tuus quia non habeo panem nisi quantum pugillus capere potest farinae in hydria et paululum olei in lecytho en colligo duo ligna ut ingrediar et faciam illud mihi et filio meo ut comedamus et moriamur ad quam helias ait noli timere sed vade et fac sicut dixisti verumtamen mihi primum fac de ipsa farinula subcinericium panem parvulum et adfer ad me tibi autem et filio tuo facies postea haec autem dicit dominus deus israel hydria farinae non deficiet nec lecythus olei minuetur usque ad diem in qua daturus est dominus pluviam super faciem terrae quae abiit et fecit iuxta verbum heliae et comedit ipse et illa et domus eius et ex illa die hydria farinae non defecit et lecythus olei non est inminutus iuxta verbum domini quod locutus fuerat in manu heliae factum est autem post verba haec aegrotavit filius mulieris matris familiae et erat languor fortis nimis ita ut non remaneret in eo halitus dixit ergo ad heliam quid mihi et tibi vir dei ingressus es ad me ut rememorarentur iniquitates meae et interficeres filium meum et ait ad eam da mihi filium tuum tulitque eum de sinu illius et portavit in cenaculum ubi ipse manebat et posuit super lectulum suum et clamavit ad dominum et dixit dominus deus meus etiamne viduam apud quam ego utcumque sustentor adfixisti ut interficeres filium eius et expandit se atque mensus est super puerum tribus vicibus clamavitque ad dominum et ait domine deus meus revertatur oro anima pueri huius in viscera eius exaudivit dominus vocem heliae et reversa est anima pueri intra eum et revixit tulitque helias puerum et deposuit eum de cenaculo in inferiorem domum et tradidit matri suae et ait illi en vivit filius tuus dixitque mulier ad heliam nunc in isto cognovi quoniam vir dei es tu et verbum domini in ore tuo verum est

18

post dies multos verbum domini factum est ad heliam in anno tertio dicens vade et ostende te ahab ut dem pluviam super faciem terrae ivit ergo helias ut ostenderet se ahab erat autem fames vehementem in samaria vocavitque ahab abdiām dispensatorem domus suae abdiās autem timebat dominum valde nam cum interficeret hiezabel prophetas domini tulit ille centum prophetas et abscondit eos quinquagenos in speluncis et pavit eos pane et aqua dixit ergo ahab ad abdiām vade in terram ad universos fontes aquarum et in cunctas valles si forte invenire possimus herbam et salvare equos et mulos et non penitus iumenta intereant divideruntque sibi regiones ut circumirent eas ahab ibat per viam unam et abdiās per viam alteram seorsum cumque esset abdiās in via helias occurrit ei qui cum cognovisset eum cecidit super faciem suam et ait num tu es domine mi helias cui ille respondit ego vade dic domino tuo adest helias et ille quid peccavi inquit quoniam trades me servum tuum in manu ahab ut interficiat me vivit dominus deus tuus non est gens aut regnum quo non miserit dominus meus te requirens et respondentibus cunctis non est hic adiuravit regna singula et gentes eo quod minime

repperireris et nunc dicis mihi vade et dic domino tuo adest helias cumque recessero a te spiritus domini asportabit te in locum quem ego ignoro ingressus nuntiabo ahab et non inveniet te et interficiet me servus autem tuus timet dominum ab infantia sua numquid non indicatum est tibi domino meo quid fecerim cum interficeret hiezabel prophetas domini quod absconderim de prophetis domini centum viros quinquagenos et quinquagenos in speluncis et paverim eos pane et aqua et nunc tu dicis vade et dic domino tuo adest helias ut interficiat me dixit helias vivit dominus exercituum ante cuius vultum sto quia hodie apparebo ei abiit ergo abdiās in occursum heliae et indicavit ei venitque ahab in occursum heliae et cum vidisset eum ait tune es ille qui conturbas israel et ille ait non turbavi israel sed tu et domus patris tui qui dereliquistis mandata domini et secuti estis baalim verumtamen nunc mitte et congrega ad me universum israel in monte carmeli et prophetas baal quadringentos quinquaginta prophetasque lucorum quadringentos qui comedunt de mensa hiezabel misit ahab ad omnes filios israel et congregavit prophetas in monte carmeli accedens autem helias ad omnem populum ait usquequo claudicatis in duas partes si dominus est deus sequimini eum si autem baal sequimini illum et non respondit ei populus verbum et ait rursum helias ad populum ego remansi propheta domini solus prophetae autem baal quadringenti et quinquaginta viri sunt dentur nobis duo boves et illi eligant bovem unum et in frusta caedentes ponant super ligna ignem autem non subponant et ego faciam bovem alterum et inponam super ligna ignemque non subponam invocante nomina deorum vestrorum et ego invocabo nomen domini et deus qui exaudierit per ignem ipse sit deus respondens omnis populus ait optima propositio dixit ergo helias prophetis baal eligite vobis bovem unum et facite primi quia vos plures estis et invocante nomina deorum vestrorum ignemque non subponatis qui cum tulissent bovem quem dederat eis fecerunt et invocabant nomen baal de mane usque ad meridiem dicentes baal exaudi nos et non erat vox nec qui responderet transiliebantque altare quod fecerant cumque esset iam meridies includebat eis helias dicens clamate voce maiore deus enim est et forsitan loquitur aut in diversorio est aut in itinere aut certe dormit ut excitetur clamabant ergo voce magna et incidebant se iuxta ritum suum cultris et lanceolis donec perfunderentur sanguine postquam autem transit meridies et illis prophetantibus venerat tempus quo sacrificium offerri solet nec audiebatur vox neque aliquis respondebat nec adtendebat orantes dixit helias omni populo venite ad me et accedente ad se populo curavit altare domini quod destructum fuerat et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum iacob ad quem factus est sermo domini dicens israel erit nomen tuum et aedificavit lapidibus altare in nomine domini fecitque aquaeductum quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris et composuit ligna divisitque per membra bovem et posuit super ligna et ait implete quattuor hydrias aqua et fundite super holocaustum et super ligna rursumque dixit etiam secundo hoc facite qui cum fecissent et secundo ait

etiam tertio id ipsum facite feceruntque et tertio et currebant aquae circa altare et fossa aquaeductus repleta est cumque iam tempus esset ut offerretur holocaustum accedens helias propheta ait domine deus abraham isaac et israhel hodie ostende quia tu es deus israhel et ego servus tuus et iuxta praeceptum tuum feci omnia verba haec exaudi me domine exaudi me ut discat populus iste quia tu es dominus deus et tu convertisti cor eorum iterum cecidit autem ignis domini et voravit holocaustum et ligna et lapides pulverem quoque et aquam quae erat in aquaeductu lambens quod cum vidisset omnis populus cecidit in faciem suam et ait dominus ipse est deus dominus ipse est deus dixitque helias ad eos adprehendite prophetas baal et ne unus quidem fugiat ex eis quos cum comprehendissent duxit eos helias ad torrentem cison et interfecit eos ibi et ait helias ad ahab ascende comede et bibe quia sonus multae pluviae est ascendit ahab ut comederet et biberet helias autem ascendit in vertice carmeli et pronus in terram posuit faciem inter genua sua et dixit ad puerum suum ascende et prospice contra mare qui cum ascendisset et contemplatus esset ait non est quicquam et rursum ait illi revertere septem vicibus in septima autem vice ecce nubacula parva quasi vestigium hominis ascendeat de mari qui ait ascende et dic ahab iunge et descende ne occupet te pluvia cumque se verterent huc atque illuc ecce caeli contenebrati sunt et nubes et ventus et facta est pluvia grandis ascendens itaque ahab abiit in hiezrahel et manus domini facta est super heliam accinctisque lumbis currebat ante ahab donec veniret in hiezrahel

19

nuntiavit autem ahab hiezabel omnia quae fecerat helias et quomodo occidisset universos prophetas gladio misitque hiezabel nuntium ad heliam dicens haec mihi faciant dii et haec addant nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam unius ex illis timuit ergo helias et surgens abiit quocumque eum ferebat voluntas venitque in bersabee iuda et dimisit ibi puerum suum et perrexit in desertum via unius diei cumque venisset et sederet subter unam iuniperum petivit animae suae ut moreretur et ait sufficit mihi domine tolle animam meam neque enim melior sum quam patres mei proiecitque se et obdormivit in umbra iuniperi et ecce angelus tetigit eum et dixit illi surge comede respexit et ecce ad caput suum subcinericius panis et vas aquae comedit ergo et bibit et rursum obdormivit reversusque est angelus domini secundo et tetigit eum dixitque illi surge comede grandis enim tibi restat via qui cum surrexisset comedit et bibit et ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus et quadraginta noctibus usque ad montem dei horeb cumque venisset illuc mansit in spelunca et ecce sermo domini ad eum dixitque illi quid hic agis helia et ille respondit zelo zelatus sum pro domino deo exercituum quia dereliquerunt pactum domini filii israhel altaria tua destruxerunt et prophetas tuos occiderunt gladio et derelictus sum ego solus et quaerunt animam meam ut auferant eam et ait ei egredere et sta in monte

coram domino et ecce dominus transit et spiritus grandis et fortis subvertens montes et conterens petras ante dominum non in spiritu dominus et post spiritum commotio non in commotione dominus et post commotionem ignis non in igne dominus et post ignem sibilus aurae tenuis quod cum audisset helias operuit vultum suum pallio et egressus stetit in ostio speluncae et ecce vox ad eum dicens quid agis hic helia et ille respondit zelo zelatus sum pro domino deo exercituum quia dereliquerunt pactum tuum filii israhel altaria tua destruxerunt et prophetas tuos occiderunt gladio et derelictus sum ego solus et quaerunt animam meam ut auferant eam et ait dominus ad eum vade et revertere in viam tuam per desertum in damascum cumque perveneris ungues azahel regem super syriam et hieu filium namsi ungues regem super israhel heliseum autem filium saphat qui est de abelmaula ungues prophetam pro te et erit quicumque fugerit gladium azahel occidet eum hieu et qui fugerit gladium hieu interficiet eum heliseus et derelinquam mihi in israhel septem milia universorum genua quae non sunt incurvata baal et omne os quod non adoravit eum osculans manum profectus ergo inde repperit heliseum filium saphat arantem duodecim iugis boum et ipse in duodecim arantibus unus erat cumque venisset helias ad eum misit pallium suum super illum qui statim relictis bubus currit post heliam et ait osculer oro te patrem meum et matrem meam et sic sequar te dixitque ei vade et revertere quod enim meum erat feci tibi reversus autem ab eo tulit par boum et mactavit illud et in aratro boum coxit carnes et dedit populo et comederunt consurgensque abiit et secutus est heliam et ministrabat ei

20

porro benadad rex syriae congregavit omnem exercitum suum et triginta et duos reges secum et equos et currus et ascendens pugnabat contra samariam et obsidebat eam mittensque nuntios ad ahab regem israhel in civitatem ait haec dicit benadad argentum tuum et aurum tuum meum est et uxores tuae et filii tui optimi mei sunt responditque rex israhel iuxta verbum tuum domine mi rex tuus sum ego et omnia mea revertentesque nuntii dixerunt haec dicit benadad qui misit nos ad te argentum tuum et aurum tuum et uxores tuas et filios tuos dabis mihi cras igitur hac eadem hora mittam servos meos ad te et scrutabuntur domum tuam et domum servorum tuorum et omne quod eis placuerit ponent in manibus suis et auferent vocavit autem rex israhel omnes seniores terrae et ait animadvertite et videte quoniam insidiatur nobis misit enim ad me pro uxoribus meis et filiis et pro argento et auro et non abnuī dixeruntque omnes maiores natu et universus populus ad eum non audias neque adqiescas illi respondit itaque nuntiis benadad dicite domino meo regi omnia propter quae misisti ad me servum tuum initio faciam hanc autem rem facere non possum reversio nuntii rettulerunt ei qui remisit et ait haec faciant mihi dii et haec addant si suffecerit pulvis samariae pugillis omnis populi qui sequitur me et re-

spondens rex israhel ait dicit ei ne gloriatur accinctus aequo ut discinctus factum est autem cum audisset verbum istud bibebat ipse et reges in umbraculis et ait servis suis circumdate civitatem et circumdederunt eam et ecce propheta unus accedens ad ahab regem israhel ait haec dicit dominus certe vidisti omnem multitudinem hanc nimiam ecce ego tradam eam in manu tua hodie ut scias quia ego sum dominus et ait ahab per quem dixitque ei haec dicit dominus per pedisequos principum provinciarum et ait quis incipiet proeliari et ille dixit tu recensuit ergo pueros principum provinciarum et reperit numerum ducentorum triginta duum et post eos recensuit populum omnes filios israhel septem milia et egressi sunt meridie benadad autem bibebat temulentus in umbraculo suo et reges triginta duo cum eo qui ad auxilium eius venerant egressi sunt autem pueri principum provinciarum in prima fronte misit itaque benadad qui nuntiaverunt ei dicentes viri egressi sunt de samaria at ille sive ait pro pace veniunt adprehendite eos vivos sive ut proelientur vivos eos capite egressi sunt ergo pueri principum provinciarum ac reliquis exercitus sequebatur et percussit unusquisque virum qui contra se venerat fugeruntque syri et persecutus est eos israhel fugit quoque benadad rex syriae in equo cum equitibus necnon et egressus rex israhel percussit equos et currus et percussit syriam plaga magna accedens autem propheta ad regem israhel dixit ei vade et confortare et scito et vide quid facias sequenti enim anno rex syriae ascendet contra te servi vero regis syriae dixerunt ei dii montium sunt dii eorum ideo superaverunt nos sed melius est ut pugnemus contra eos in campestribus et obtinebimus eos tu ergo verbum hoc fac amove reges singulos ab exercitu suo et pone principes pro eis et instaure numerum militum qui ceciderunt de tuis et equos secundum equos pristinos et currus secundum currus quos ante habuisti et pugnabimus contra eos in campestribus et videbis quod obtinebimus eos credidit consilio eorum et fecit ita igitur postquam annus transierat recensuit benadad syros et ascendit in afec ut pugnaret contra israhel porro filii israhel recensiti sunt et acceptis cibariis profecti ex adverso castraque metati contra eos quasi duo parvi greges caprarum syri autem repleverunt terram et accedens unus vir dei dixit ad regem israhel haec dicit dominus quia dixerunt syri deus montium est dominus et non est deus vallium dabo omnem multitudinem grandem hanc in manu tua et scietis quia ego dominus dirigebant septem diebus ex adverso hii atque illi acies septima autem die commissum est bellum percusseruntque filii israhel de syris centum milia peditum in die una fugerunt autem qui remanserant in afec in civitatem et cecidit murus super viginti septem milia hominum qui remanserant porro benadad fugiens ingressus est civitatem in cubiculum quod erat intra cubiculum dixeruntque ei servi sui ecce audivimus quod reges domus israhel clementes sint ponamus itaque saccos in lumbis nostris et funiculos in capitis nostris et egrediamur ad regem israhel forsitan salvabit animas nostras accinxerunt saccis lumbos suos et posuerunt funes in capitis veneruntque ad regem israhel et dixerunt servus tuus

benadad dicit vivat oro te anima mea et ille ait si adhuc vivit frater meus est quod acceperunt viri pro nomine et festinantes rapuerunt verbum ex ore eius atque dixerunt frater tuus benadad et dixit eis ite et adducite eum egressus est ergo ad eum benadad et levavit eum in currum suum qui dixit ei civitates quas tulit pater meus a patre tuo reddam et plateas fac tibi in damasco sicut fecit pater meus in samaria et ego foederatus recedam a te pepigit ergo foedus et dimisit eum tunc vir quidam de filiis prophetarum dixit ad socium suum in sermone domini percutere me at ille noluit percutere cui ait quia noluisti audire vocem domini ecce recedes a me et percutiet te leo cumque paululum recessisset ab eo invenit eum leo atque percussit sed et alterum conveniens virum dixit ad eum percutere me qui percussit eum et vulneravit abiit ergo propheta et occurrit regi in via et mutavit aspersione pulveris os et oculos suos cumque rex transiret clamavit ad regem et ait servus tuus egressus est ad proeliandum comminus cumque fugisset vir unus adduxit eum quidam ad me et ait custodi virum istum qui si lapsus fuerit erit anima tua pro anima eius aut talentum argenti adpendes dum autem ego turbatus huc illucque me verterem subito non comparuit et ait rex israhel ad eum hoc est iudicium tuum quod ipse decreverat at ille statim absternit pulverem de facie sua et cognovit eum rex israhel quod esset de prophetis qui ait ad eum haec dicit dominus quia dimisisti virum dignum morte de manu tua erit anima tua pro anima eius et populus tuus pro populo eius reversus est igitur rex israhel in domum suam audire contemnens et furibundus venit samariam

21

post verba autem haec vinea erat naboth hiezrahelitae qui erat in hiezrahel iuxta palatium ahab regis samariae locutus est ergo ahab ad naboth dicens da mihi vineam tuam ut faciam mihi hortum holerum quia vicina est et prope domum meam daboque tibi pro ea vineam meliorem aut si tibi commodius putas argenti pretium quanto digna est cui respondit naboth propitius mihi sit dominus ne dem hereditatem patrum meorum tibi venit ergo ahab in domum suam indignans et frendens super verbo quod locutus fuerat ad eum naboth hiezrahelites dicens non do tibi hereditatem patrum meorum et prociens se in lectulum suum avertit faciem ad parietem et non comedit panem ingressa est autem ad eum hiezabel uxor sua dixitque ei quid est hoc unde anima tua contristata est et quare non comedis panem qui respondit ei locutus suum naboth hiezrahelitae et dixi ei da mihi vineam tuam accepta pecunia aut si tibi placet dabo tibi vineam pro ea et ille ait non do tibi vineam meam dixit ergo ad eum hiezabel uxor eius grandis auctoritatis es et bene regis regnum israhel surge et comede panem et aequo esto animo ego dabo tibi vineam naboth hiezrahelitae scripsit itaque litteras ex nomine ahab et signavit eas anulo eius et misit ad maiores natu et ad optimates qui erant in civitate eius et habitabant cum naboth litterarum autem erat ista sententia praedicate ieiunium et sedere facite naboth inter primos populi et submittite duos viros

filios belial contra eum et falsum testimonium dicant benedixit deum et regem et educite eum et lapidate sicut moriatur fecerunt ergo cives eius maiores natu et optimates qui habitabant cum eo in urbe sicut praeceperat eis hiezabel et sicut scriptum erat in litteris quas miserat ad eos praedicaverunt ieiunium et sedere fecerunt naboth inter primos populi et adductis duobus viris filiis diaboli fecerunt eos sedere contra eum at illi scilicet ut viri diaboli dixerunt contra eum testimonium coram multitudine benedixit naboth deo et regi quam ob rem eduxerunt eum extra civitatem et lapidibus interfecerunt miseruntque ad hiezabel dicentes lapidatus est naboth et mortuus est factum est autem cum audisset hiezabel lapidatum naboth et mortuum locuta est ad ahab surge posside vineam naboth hiezrahelitae qui noluit tibi adquiescere et dare eam accepta pecunia non enim vivit naboth sed mortuus est quod cum audisset ahab mortuum videlicet naboth surrexit et descendebat in vineam naboth hiezrahelitae ut possideret eam factus est igitur sermo domini ad heliam thesbiten dicens surge et descende in occursum ahab regis israhel qui est in samaria ecce ad vineam naboth descendit ut possideat eam et loqueris ad eum dicens haec dicit dominus occidisti insuper et possedisti et post haec addes haec dicit dominus in loco hoc in quo linxerunt canes sanguinem naboth lambent tuum quoque sanguinem et ait ahab ad heliam num invenisti me inimice mee qui dixit inveni eo quod venundatus sis ut faceres malum in conspectu domini ecce ego inducam super te malum et demetam posteriora tua et interficiam de ahab mingentem ad parietem et clausum et ultimum in israhel et dabo domum tuam sicut domum hieroboam filii nabath et sicut domum baasa filii ahia quia egisti ut me ad iracundiam provocares et peccare fecisti israhel sed et de hiezabel locutus est dominus dicens canes comedent hiezabel in agro hiezrahel si mortuus fuerit ahab in civitate comedent eum canes si autem mortuus fuerit in agro comedent eum volucres caeli igitur non fuit alter talis ut ahab qui venundatus est ut faceret malum in conspectu domini concitavit enim eum hiezabel uxor sua et abominabilis effectus est in tantum ut sequeretur idola quae fecerant amorrei quos consumpsit dominus a facie filiorum israhel itaque cum audisset ahab sermones istos scidit vestem suam et operuit cilicio carnem suam ieiunavitque et dormivit in sacco et ambulabat dimisso capite factus est autem sermo domini ad heliam thesbiten dicens nonne vidisti humiliatum ahab coram me quia igitur humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus eius sed in diebus filii sui inferam malum domui eius

22

transierunt igitur tres anni absque bello inter syriam et israhel in anno autem tertio descendit iosaphat rex iuda ad regem israhel dixitque rex israhel ad servos suos ignoratis quod nostra sit ramoth galaad et neglegimus tollere eam de manu regis syriae et ait ad iosaphat veniesne mecum ad proeliandum in ramoth galaad dixitque iosaphat ad regem israhel sicut ego sum ita et tu populus meus et populus tuus unum

sunt et equites mei et equites tui dixitque iosaphat ad regem israhel quaere oro te hodie sermonem domini congregavit ergo rex israhel prophetas quadringentos circiter viros et ait ad eos ire debeo in ramoth galaad ad bellandum an quiescere qui responderunt ascende et dabit dominus in manu regis dixit autem iosaphat non est hic propheta domini quispiam ut interrogemus per eum et ait rex israhel ad iosaphat remansit vir unus per quem possumus interrogare dominum sed ego odi eum quia non prophetat mihi bonum sed malum micheas filius hiemla cui iosaphat ait ne loquaris ita rex vocavit ergo rex israhel eunuchum quemdam et dixit ei festina adducere micheam filium hiemla rex autem israhel et iosaphat rex iuda sedebat unusquisque in solio suo vestiti cultu regio in area iuxta ostium portae samariae et universi prophetae prophetabant in conspectu eorum fecit quoque sibi sedecias filius chanaan cornua ferrea et ait haec dicit dominus his ventilabis syriam donec deleas eam omnesque prophetae similiter prophetabant dicens ascende in ramoth galaad et vade prospere et tradet dominus in manu regis nuntius vero qui ierat ut vocaret micheam locutus est ad eum dicens ecce sermones prophetarum ore uno bona regi praedicant sit ergo et sermo tuus similis eorum et loquere bona cui micheas ait vivit dominus quia quodcumque dixerit mihi dominus hoc loquar venit itaque ad regem et ait illi rex michea ire debemus in ramoth galaad ad proeliandum an cessare cui ille respondit ascende et vade prospere et tradet dominus in manu regis dixit autem rex ad eum iterum atque iterum adiuro te ut non loquaris mihi nisi quod verum est in nomine domini et ille ait vidi cunctum israhel dispersum in montibus quasi oves non habentes pastorem et ait dominus non habent dominum isti revertatur unusquisque in domum suam in pace dixit ergo rex israhel ad iosaphat numquid non dixi tibi quia non prophetat mihi bonum sed semper malum ille vero addens ait propterea audi sermonem domini vidi dominum sedentem super solium suum et omnem exercitum caeli adstantem ei a dextris et a sinistris et ait dominus quis decipiet ahab regem israhel ut ascendat et cadat in ramoth galaad et dixit unus verba huiusmodi et alius aliter egressus est autem spiritus et stetit coram domino et ait ego decipiam illum cui locutus est dominus in quo et ille ait egrediar et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius et dixit dominus decipies et praevalebis egredere et fac ita nunc igitur ecce dedit dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum qui hic sunt et dominus locutus est contra te malum accessit autem sedecias filius chanaan et percussit micheam in maxillam et dixit mene ergo dimisit spiritus domini et locutus est tibi et ait micheas visurus es in die illa quando ingredieris cubiculum intra cubiculum ut abscondaris et ait rex israhel tollite micheam et maneat apud amon principem civitatis et apud ioas filium ammelech et dicite eis haec dicit rex mittite virum istum in carcerem et sustentate eum pane tribulationis et aqua angustiae donec revertar in pace dixitque micheas si reversus fueris in pace non est locutus dominus in me et ait audite populi omnes ascendit itaque rex israhel et ios-

aphat rex iuda in ramoth galaad dixitque rex israel ad iosaphat sume arma et ingredere proelium et induere vestibus tuis porro rex israel mutavit habitum et ingressus est bellum rex autem syriae praeceperat principibus curruum triginta duobus dicens non pugnabitis contra minorem et maiorem quempiam nisi contra regem israel solum cum ergo vidissent principes curruum iosaphat suspicati sunt quod ipse esset rex israel et impetu facto pugnant contra eum et exclamavit iosaphat intellexeruntque principes curruum quod non esset rex israel et cessaverunt ab eo unus autem quidam tetendit arcum in incertum sagittam dirigens et casu percussit regem israel inter pulmonem et stomachum at ille dixit aurigae suo verte manum tuam et eice me de exercitu quia graviter vulneratus sum commissum est ergo proelium in die illa et rex israel stabat in curru suo contra syros et mortuus est vesperi fluebat autem sanguis plagae in sinum currus et praeco personuit in universo exercitu antequam sol occumberet dicens unusquisque revertatur in civitatem et in terram suam mortuus est autem rex et perlatu est samariam sepelieruntque regem in samaria et laverunt currum in piscina samariae et linxerunt canes sanguinem eius et habenas laverunt iuxta verbum domini quod locutus fuerat reliqua vero sermonum ahab et universa quae fecit et domus eburneae quam aedificavit cunctarumque urbium quas extruxit nonne scripta sunt haec in libro verborum dierum regum israel dormivit ergo ahab cum patribus suis et regnavit ohozias filius eius pro eo iosaphat filius asa regnare coeperat super iudam anno quarto ahab regis israel triginta quinque annorum erat cum regnare coepisset et viginti et quinque annos regnavit in hierusalem nomen matris eius azuba filia salai et ambulavit in omni via asa patris sui et non declinavit ex ea fecitque quod rectum est in conspectu domini verumtamen excelsa non abstulit adhuc enim populus sacrificabat et adolebat incensum in excelsis pacemque habuit iosaphat cum rege israel reliqua autem verborum iosaphat et opera eius quae gessit et proelia nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda sed et reliquias effeminatorum qui remanserant in diebus asa patris eius abstulit de terra nec erat tunc rex constitutus in edom rex vero iosaphat fecerat classes in mari quae navigarent in ophir propter aurum et ire non potuerunt quia confractae sunt in asiongaber tunc ait ohozias filius ahab ad iosaphat vadant servi mei cum servis tuis in navibus et noluit iosaphat dormivitque cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate david patris sui regnavitque ioram filius eius pro eo ohozias autem filius ahab regnare coeperat super israel in samaria anno septimodecimo iosaphat regis iuda regnavitque super israel duobus annis et fecit malum in conspectu domini et ambulavit in via patris sui et matris suae et in via hieroboam filii nabath qui peccare fecit israel servivit quoque baal et adoravit eum et irritavit dominum deum israel iuxta omnia quae fecerat pater eius

praevaricatus est autem moab in israhel postquam mortuus est ahab ceciditque ohozias per cancellos cenaculi sui quod habebat in samaria et aegrotavit misitque nuntios dicens ad eos ite consulite beelzebub deum accaron utrum vivere queam de infirmitate mea hac angelus autem domini locutus est ad heliam thesbiten surge ascende in occursum nuntiorum regis samariae et dices ad eos numquid non est deus in israhel ut eatis ad consulendum beelzebub deum accaron quam ob rem haec dicit dominus de lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris et abiit helias reversique sunt nuntii ad ohoziam qui dixit eis quare reversi estis at illi responderunt ei vir occurrit nobis et dixit ad nos ite revertimini ad regem qui misit vos et dicetis ei haec dicit dominus numquid quia non erat deus in israhel mittis ut consularer beelzebub deus accaron idcirco de lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris qui dixit eis cuius figurae et habitus est vir qui occurrit vobis et locutus est verba haec at illi dixerunt vir pilosus et zona pellicia accinctis renibus qui ait helias thesbiten est misitque ad eum quinquagenarium principem et quinquaginta qui erant sub eo qui ascendit ad eum sedentique in vertice montis ait homo dei rex praecepit ut descendas respondensque helias dixit quinquagenario si homo dei sum descendat ignis e caelo et devoret te et quinquaginta tuos descendit itaque ignis e caelo et devoravit eum et quinquaginta qui erant cum eo rursus misit ad eum principem quinquagenarium alterum et quinquaginta cum eo qui locutus est illi homo dei haec dicit rex festina descende respondens helias ait si homo dei ego sum descendat ignis e caelo et devoret te et quinquaginta tuos descendit ergo ignis dei e caelo et devoravit illum et quinquaginta eius iterum misit principem quinquagenarium tertium et quinquaginta qui erant cum eo qui cum venisset curvavit genua contra heliam et precatus est eum et ait homo dei noli despicere animam meam et animam servorum tuorum qui mecum sunt ecce descendit ignis de caelo et devoravit duos principes quinquagenarios primos et quinquagenos qui cum eis erant sed nunc obsecro ut miserearis animae meae locutus est autem angelus domini ad heliam dicens descende cum eo ne timeas surrexit igitur et descendit cum eo ad regem et locutus est ei haec dicit dominus quia misisti nuntios ad consulendum beelzebub deum accaron quasi non esset deus in israhel a quo possis interrogare sermonem ideo de lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris mortuus est ergo iuxta sermonem domini quem locutus est helias et regnavit ioram frater eius pro eo anno secundo ioram filii iosaphat regis iudae non enim habebat filium reliqua autem verborum ohoziae quae operatus est nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel

factum est autem cum levare vellet dominus heliam per turbinem in caelum ibant helias et he-

liseus de galgalis dixitque helias ad heliseum sede hic quia dominus misit me usque bethel cui ait heliseus vivit dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te cumque descendissent bethel egressi sunt filii prophetarum qui erant bethel ad heliseum et dixerunt ei numquid nosti quia hodie dominus tollat dominum tuum a te qui respondit et ego novi silete dixit autem helias ad heliseum sede hic quia dominus misit me in hiericho et ille ait vivit dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te cumque venissent hierichum accesserunt filii prophetarum qui erant in hiericho ad heliseum et dixerunt ei numquid nosti quia hodie dominus tollet dominum tuum a te et ait et ego novi silete dixit autem ei helias sede hic quia dominus misit me ad iordanem qui ait vivit dominus et vivit anima tua quia non derelinquam te ierunt igitur ambo pariter et quinquaginta viri de filiis prophetarum secuti sunt qui et steterunt e contra longe illi autem ambo stabant super iordanem tulitque helias pallium suum et involvit illud et percussit aquas quae divisaе sunt in utramque partem et transierunt ambo per siccum cumque transissent helias dixit ad heliseum postula quod vis ut faciam tibi antequam tollar a te dixitque heliseus obsecro ut fiat duplex spiritus tuus in me qui respondit rem difficilem postulasti attamen si videris me quando tollor a te erit quod petisti si autem non videris non erit cumque pergerent et incedentes sermocinarentur ecce currus igneus et equi ignei dividerunt utrumque et ascendit helias per turbinem in caelum heliseus autem videbat et clamabat pater mi pater mi currus israhel et auriga eius et non vidit eum amplius adprehenditque vestimenta sua et scidit illa in duas partes et levavit pallium heliae quod ceciderat ei reversusque stetit super ripam iordanis et pallio heliae quod ceciderat ei percussit aquas et dixit ubi est deus heliae etiam nunc percussitque aquas et divisaе sunt huc atque illuc et transiit heliseus videntes autem filii prophetarum qui erant in hiericho de contra dixerunt requievit spiritus heliae super heliseum et venientes in occursum eius adoraverunt eum proni in terram dixeruntque illi ecce cum servis tuis sunt quinquaginta viri fortes qui possint ire et quaerere dominum tuum ne forte tulerit eum spiritus domini et proiecerit in uno montium aut in una vallium qui ait nolite mittere coegeruntque eum donec adquiesceret et diceret mitte et miserunt quinquaginta viros qui cum quaesissent tribus diebus non invenerunt et reversi sunt ad eum at ille habitabat in hiericho dixitque ei numquid non dixi vobis nolite ire dixerunt quoque viri civitatis ad heliseum ecce habitatio civitatis huius optima est sicut tu ipse domine perspicias sed aquae pessimae sunt et terra sterilis at ille ait adfer te mihi vas novum et mitte in illud sal qui cum adtulissent egressus ad fontem aquarum misit in eum sal et ait haec dicit dominus sanavi aquas has et non erit ultra in eis mors neque sterilitas sanatae sunt ergo aquae usque ad diem hanc iuxta verbum helisei quod locutus est ascendit autem inde bethel cumque ascenderet per viam pueri parvi egressi sunt de civitate et includebant ei dicentes ascende calve ascende calve qui cum se respexisset vidit eos et maledixit eis in nomine domini egressique sunt duo ursi de saltu

et laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros abiit autem inde in montem carmeli et inde reversus est samariam

3

ioram vero filius ahab regnavit super israhel in samaria anno octavodecimo iosaphat regis iudae regnavitque duodecim annis et fecit malum coram domino sed non sicut pater suus et mater tulit enim statuas baal quas fecerat pater eius verumtamen in peccatis hieroboam filii nabath qui peccare fecit israhel adhesit nec recessit ab eis porro mesa rex moab nutriebat pecora multa et solvebat regi israhel centum milia agnorum et centum milia arietum cum velleribus suis cumque mortuus fuisset ahab praevaricatus est foedus quod habebat cum rege israhel egressus est igitur rex ioram in die illa de samaria et recensuit universum israhel misitque ad iosaphat regem iuda dicens rex moab recessit a me veni mecum contra moab ad proelium qui respondit ascendam qui meus est tuus est populus meus populus tuus equi mei equi tui dixitque per quam viam ascendemus at ille respondit per desertum idumeae perrexerunt igitur rex israhel et rex iuda et rex edom et circumierunt per viam septem dierum nec erat aqua exercitui et iumentis quae sequebantur eos dixitque rex israhel eheu eheu congregavit nos dominus tres reges ut traderet in manu moab et ait iosaphat estne hic propheta domini ut deprecemur dominum per eum et respondit unus de servis regis israhel est hic heliseus filius saphat qui fundebat aquam super manus heliae et ait iosaphat est apud eum sermo domini descenditque ad eum rex israhel et iosaphat et rex edom dixit autem heliseus ad regem israhel quid mihi et tibi est vade ad prophetas patris tui et matris tuae et ait illi rex israhel quare congregavit dominus tres reges hos ut traderet eos in manu moab dixit autem heliseus vivit dominus exercituum in cuius conspectu sto quod si non vultum iosaphat regis iudae erubescerem ne attendissem quidem te nec respexissem nunc autem adducite mihi psalten cumque caneret psaltes facta est super eum manus domini et ait haec dicit dominus facite alveum torrentis huius fossas et fossas haec enim dicit dominus non videbitis ventum neque pluviam et alveus iste replebitur aquis et bibetis vos et familiae vestrae et iumenta vestra parumque hoc est in conspectu domini insuper tradet etiam moab in manu vestra et percutietis omnem civitatem munitam et omnem urbem electam et universum lignum fructiferum succidite cunctosque fontes aquarum obturabitis et omnem agrum egregium operietis lapidibus factum est igitur mane quando sacrificium offerri solet et ecce aquae veniebant per viam edom et repleta est terra aquis universi autem moabitae audientes quod ascendissent reges ut pugnarent adversum eos convocaverunt omnes qui accincti erant balteo desuper et steterunt in terminis primoque mane surgentes et orto iam sole ex adverso aquarum viderunt moabitae contra aquas rubras quasi sanguinem dixeruntque sanguis est gladii pugnaverunt reges contra se et caesi sunt mutuo nunc perge ad praedam moab perrexerunt

tque in castra israhel porro consurgens israhel percussit moab at illi fugerunt coram eis venerunt igitur qui vicerant et percusserunt moab et civitates destruxerunt et omnem agrum optimum mittentes singuli lapides repleverunt et universos fontes aquarum obturaverunt et omnia ligna fructifera succiderunt ita ut muri tantum fictiles remanerent et circumdata est civitas a fundibulariis et magna ex parte percussa quod cum vidisset rex moab praevaluisse scilicet hostes tulit secum septingentos viros educentes gladium ut inrumperet ad regem edom et non potuerunt arripiensque filium suum primogenitum qui regnaturus erat pro eo obtulit holocaustum super murum et facta est indignatio magna in israhel statimque recesserunt ab eo et reversi sunt in terram suam

4

mulier autem quaedam de uxoribus prophetarum clamabat ad heliseum dicens servus tuus vir meus mortuus est et tu nosti quia servus tuus fuit timens dominum et ecce creditor venit ut tollat duos filios meos ad serviendum sibi cui dixit heliseus quid vis ut faciam tibi dic mihi quid habes in domo tua at illa respondit non habeo ancilla tua quicquam in domo mea nisi parum olei quo unguear cui ait vade pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca et ingredere et claude ostium cum intrinsecus fueris tu et filii tui et mitte inde in omnia vasa haec et cum plena fuerint tolles ivit itaque mulier et clusit ostium super se et super filios suos illi offerebant vasa et illa infundebat cumque plena fuissent vasa dixit ad filium suum adfer mihi adhuc vas et ille respondit non habeo stetitque oleum venit autem illa et indicavit homini dei et ille vade inquit vende oleum et redde creditoribus tuis tu autem et filii tui vivite de reliquo facta est autem quaedam dies et transiebat heliseus per sunam erat autem ibi mulier magna quae tenuit eum ut comederet panem cumque frequenter inde transiret devertebat ad eam ut comederet panem quae dixit ad virum suum animadverto quod vir dei sanctus est iste qui transit per nos frequenter faciamus ergo cenaculum parvum et ponamus ei in eo lectulum et mensam et sellam et candelabrum ut cum venerit ad nos maneat ibi facta est igitur dies quaedam et veniens devertit in cenaculum et requievit ibi dixitque ad giezium puerum suum voca sunamitam istam qui cum vocasset eam et illa stetit coram eo dixit ad puerum loquere ad eam ecce sedule in omnibus ministrasti nobis quid vis ut faciam tibi numquid habes negotium et vis ut loquar regi sive principi militiae quae respondit in medio populi mei habito et ait quid ergo vult ut faciam ei dixitque giezii ne quaeras filium enim non habet et vir eius senex est praecepit itaque ut vocaret eam quae cum vocata fuisset et stetit ad ostium dixit ad eam in tempore isto et in hac eadem hora si vita comes fuerit habebis in utero filium at illa respondit noli quaeso domine mi vir dei noli mentiri ancillae tuae et concepit mulier et peperit filium in tempore et in hora eadem quam dixerat heliseus crevit autem puer et cum esset quaedam dies et egressus isset ad patrem suum ad messorum ait patri

suo caput meum caput meum at ille dixit puero tolle et duc eum ad matrem suam qui cum tulisset et adduxisset eum ad matrem suam posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem et mortuus est ascendit autem et conlocavit eum super lectulum hominis dei et clusit ostium et egressa vocavit virum suum et ait mitte mecum obsecro unum de pueris et asinam ut excurram usque ad hominem dei et revertar qui ait illi quam ob causam vadis ad eum hodie non sunt kalendae neque sabbatum quae respondit vale stravitque asinam et praecepit puero mina et propera ne mihi moram facias in eundo et hoc age quod praecepit tibi profecta est igitur et venit ad virum dei in montem carmeli cumque vidisset eam vir dei de contra ait ad giezi puerum suum ecce sunamitis illa vade ergo in occursum eius et dic ei rectene agitur circa te et circa virum tuum et circa filium tuum quae respondit recte cumque venisset ad virum dei in monte adprehendit pedes eius et accessit giezi ut amoveret eam et ait homo dei dimitte illam anima enim eius in amaritudine est et dominus celavit me et non indicavit mihi quae dixit illi numquid petivi filium a domino meo numquid non dixi tibi ne inludas me et ille ait ad giezi accinge lumbos tuos et tolle baculum meum in manu tua et vade si occurrerit tibi homo non salutes eum et si salutaverit te quispiam non respondeas illi et pones baculum meum super faciem pueri porro mater pueri ait vivit dominus et vivit anima tua non dimittam te surrexit ergo et secutus est eam giezi autem praecesserat eos et posuerat baculum super faciem pueri et non erat vox neque sensus reversusque est in occursum eius et nuntiavit ei dicens non surrexit puer ingressus est ergo heliseus domum et ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius ingressusque clusit ostium super se et puerum et oravit ad dominum et ascendit et incubuit super puerum posuitque os suum super os eius et oculos suos super oculos eius et manus suas super manus eius et incurvavit se super eum et calefacta est caro pueri at ille reversus deambulavit in domo semel huc et illuc et ascendit et incubuit super eum et oscitavit puer septies aperuitque oculos et ille vocavit giezi et dixit ei voca sunamitin hanc quae vocata ingressa est ad eum qui ait tolle filium tuum venit illa et corruit ad pedes eius et adoravit super terram tulitque filium suum et egressa est et heliseus reversus est in galgala erat autem fames in terra et filii prophetarum habitabant coram eo dixitque uni de pueris suis pone ollam grandem et coque pulmentum filiis prophetarum et egressus est unus in agrum ut colligeret herbas agrestes invenitque quasi vitem silvestrem et collegit ex ea colocyntidas agri et implevit pallium suum et reversus concidit in ollam pulmenti nesciebat enim quid esset infuderunt ergo socii ut comederent cumque gustassent de coctione exclamaverunt dicentes mors in olla vir dei et non potuerunt comedere at ille adferte inquit farinam et misit in ollam et ait infunde turbae et comedat et non fuit amplius quicquam amaritudinis in olla vir autem quidam venit de balsalisa deferens viro dei panes primitiarum et viginti panes hordiacios et frumentum novum in pera sua at ille dixit da populo ut comedat responditque ei minister eius quantum est hoc ut adponam coram centum viris

rursum ille da ait populo ut comedat haec enim dicit dominus comedent et supererit posuit itaque coram eis qui comederunt et superfuit iuxta verbum domini

5

naaman princeps militiae regis syriae erat vir magnus apud dominum suum et honoratus per illum enim dedit dominus salutem syriae erat autem vir fortis et dives sed leprosus porro de syria egressi fuerant la-trunculi et captivam duxerant de terra israhel puellam parvulam quae erat in obsequio uxoris naaman quae ait ad dominum suum utinam fuisset dominus meus ad prophetam qui est in samaria profecto curasset eum a lepra quam habet ingressus est itaque naaman ad dominum suum et nuntiavit ei dicens sic et sic locuta est puella de terra israhel dixitque ei rex syriae vade et mittam litteras ad regem israhel qui cum profectus esset et tulisset secum decem talenta argenti et sex milia aureos et decem mutatoria vestimentorum detulit litteras ad regem israhel in haec verba cum acceperis epistolam hanc scito quod miserim ad te naaman servum meum ut cures eum a lepra sua cumque legisset rex israhel litteras scidit vestimenta sua et ait numquid deus sum ut occidere possim et vivificare quia iste misit ad me ut cures hominem a lepra sua animadvertite et videte quod occasiones quaerat adversum me quod cum audisset heliseus vir dei scidisse videlicet regem israhel vestimenta sua misit ad eum dicens quare scidisti vestimenta tua veniat ad me et sciat esse prophetam in israhel venit ergo naaman cum equis et curribus et stetit ad ostium domus helisei misitque ad eum heliseus nuntium dicens vade et lavare septies in iordane et recipiet sanitatem caro tua atque mundaberis iratus naaman recedebat dicens putabam quod egredieretur ad me et stans invocaret nomen domini dei sui et tangeret manu sua locum leprae et curaret me numquid non meliores sunt abana et pharphar fluvii damasci omnibus aquis israhel ut laver in eis et munder cum ergo vertisset se et abiret indignans accesserunt ad eum servi sui et locuti sunt ei pater si rem grandem dixisset tibi propheta certe facere debueras quanto magis quia nunc dixit tibi lavare et mundaberis descendit et lavit in iordane septies iuxta sermonem viri dei et restituta est caro eius sicut caro pueri parvuli et mundatus est reversusque ad virum dei cum universo comitatu suo venit et stetit coram eo et ait vere scio quod non sit deus in universa terra nisi tantum in israhel obsecro itaque ut accipias benedictionem a servo tuo at ille respondit vivit dominus ante quem sto quia non accipiam cumque vim faceret penitus non adquevit dixitque naaman ut vis sed obsecro concede mihi servo tuo ut tollam onus duorum burdonum de terra non enim faciet ultra servus tuus holocaustum aut victimam diis alienis nisi domino hoc autem solum est de quo depreceris dominum pro servo tuo quando ingreditur dominus meus templum remmon ut adoret et illo innitente super manum meam si adoravero in templo remmon adorante me in eodem loco ut ignoscat mihi dominus servo tuo pro hac re qui dixit ei vade in pace abiit ergo ab eo electo terrae tempore dixitque giezi

puer viri dei pepercit dominus meus naaman syro isti ut non acciperet ab eo quae addultit vivit dominus quia curram post eum et accipiam ab eo aliquid et secutus est giezi post tergum naaman quem cum vidisset ille currentem ad se desilivit de curru in occursum eius et ait rectene sunt omnia et ille ait recte dominus meus misit me dicens modo venerunt ad me duo adolescentes de monte ephraim ex filiis prophetarum da eis talentum argenti et vestes mutatorias duplices dixitque naaman melius est ut accipias duo talenta et coegit eum ligavitque duo talenta argenti in duobus saccis et duplicia vestimenta et inposuit duobus pueris suis qui et portaverunt coram eo cumque venisset iam vesperi tulit de manu eorum et reposuit in domo dimisitque viros et abierunt ipse autem ingressus stetit coram domino suo et dixit heliseus unde venis giezi qui respondit non ivit servus tuus quoquam at ille nonne ait cor meum in praesenti erat quando reversus est homo de curru suo in occursum tui nunc igitur accepisti argentum et accepisti vestes ut emas oliveta et vineta et oves et boves et servos et ancillas sed et lepra naaman adherabit tibi et semini tuo in sempiternum et egressus est ab eo leprosus quasi nix

6

dixerunt autem filii prophetarum ad heliseum ecce locus in quo habitamus coram te angustus est nobis eamus usque ad iordanem et tollant singuli de silva materias singulas ut aedificemus nobis ibi locum ad habitandum qui dixit ite et ait unus ex illis veni ergo et tu cum servis tuis respondit ego veniam et abiit cum eis cumque venissent ad iordanem caedebant ligna accidit autem ut cum unus materiem succidisset caderet ferrum securis in aquam exclamavitque ille et ait eheu eheu domine mi et hoc ipsum mutuo acceperam dixit autem homo dei ubi cecidit at ille monstravit ei locum praecidit ergo lignum et misit illuc natavitque ferrum et ait tolle qui extendit manum et tulit illud rex autem syriae pugnabat contra israhel consiliumque iniit cum servis suis dicens in loco illo et illo ponamus insidias misit itaque vir dei ad regem israhel dicens cave ne transeas in loco illo quia ibi syri in insidiis sunt misit rex israhel ad locum quem dixerat ei vir dei et praecoccupavit eum et observavit se ibi non semel neque bis conturbatumque est cor regis syriae pro hac re et convocatis servis suis ait quare non indicastis mihi quis proditor mei sit apud regem israhel dixitque unus servorum eius nequaquam domine mi rex sed heliseus propheta qui est in israhel indicat regi israhel omnia verba quaecumque locutus fueris in conclavi tuo dixit eis ite et videte ubi sit ut mittam et capiam eum adnuntiaveruntque ei dicentes ecce in dothan misit ergo illuc equos et currus et robur exercitus qui cum venissent nocte circumdederunt civitatem consurgens autem diluculo minister viri dei egressus est viditque exercitum in circuitu civitatis et equos et currus nuntiavitque ei dicens eheu eheu domine mi quid faciemus at ille respondit noli timere plures enim nobiscum sunt quam cum illis cumque orasset heliseus ait domine aperi oculos huius ut videat et

aperuit dominus oculos pueri et vidit et ecce mons plenus equorum et curruum igneorum in circuitu helisei hostes vero descenderunt ad eum porro heliseus oravit dominum dicens percutite obsecro gentem hanc caecitate percussitque eos dominus ne viderent iuxta verbum helisei dixit autem ad eos heliseus non est haec via nec ista est civitas sequimini me et ostendam vobis virum quem quaeritis duxit ergo eos in samariam cumque ingressi fuissent in samaria dixit heliseus domine aperi oculos istorum ut videant aperuitque dominus oculos eorum et viderunt esse se in medio samariae dixitque rex israhel ad heliseum cum vidisset eos numquid percutiam eos pater mi at ille ait non percuties neque enim cepisti eos gladio et arcu tuo ut percutias pone panem et aquam coram eis ut comedant et bibant et vadant ad dominum suum adpositaque est eis ciborum magna praeparatio et comederunt et biberunt et dimisit eos abieruntque ad dominum suum et ultra non venerunt latrones syriae in terram israhel factum est autem post haec congregavit benadad rex syriae universum exercitum suum et ascendit et obsidebat samariam factaque est fames magna in samaria et tamdiu obsessa est donec vundaretur caput asini octoginta argenteis et quarta pars cabi stercoris columbarum quinque argenteis cumque rex israhel transiret per murum mulier exclamavit ad eum dicens salva me domine mi rex qui ait non te salvet dominus unde salvare te possum de area an de torculari dixitque ad eam rex quid tibi vis quae respondit mulier ista dixit mihi da filium tuum ut comedamus eum hodie et filium meum comedemus cras coximus ergo filium meum et comedimus dixitque ei die altera da filium tuum ut comedamus eum quae abscondit filium suum quod cum audisset rex scidit vestimenta sua et transiebat super murum viditque omnis populus cilicium quo vestitus erat ad carnem intrinsecus et ait haec mihi faciat deus et haec addat si steterit caput helisei filii saphat super eum hodie heliseus autem sedebat in domo sua et senes sedebant cum eo praemisit itaque virum et antequam veniret nuntius ille dixit ad senes numquid scitis quod miserit filius homicidae hic ut praecidatur caput meum videte ergo cum venerit nuntius cludite ostium et non sinatis eum introire ecce enim sonitus pedum domini eius post eum est et adhuc illo loquente eis apparuit nuntius qui veniebat ad eum et ait ecce tantum malum a domino est quid amplius expectabo a domino

7

dixit autem heliseus audite verbum domini haec dicit dominus in tempore hoc cras modius similiae uno statere erit et duo modii hordei statere uno in porta samariae respondens unus de ducibus super cuius manum rex incumbbat homini dei ait si dominus fecerit etiam cataractas in caelo numquid poterit esse quod loqueris qui ait videbis oculis tuis et inde non comedes quattuor ergo viri erant leprosi iuxta introitum portae qui dixerunt ad invicem quid hic esse volumus donec moriamur sive ingredi voluerimus civitatem fame moriemur sive manserimus hic moriendum nobis est venite igitur et transfugia-

mus ad castra syriae si pepercerint nobis vivemus si autem occidere voluerint nihilominus moriemur surrexerunt igitur vesperi ut venirent ad castra syriae cumque venissent ad principium castrorum syriae nullum ibidem reppererunt siquidem dominus sonitum audiri fecerat in castris syriae curruum et equorum et exercitus plurimi dixeruntque ad invicem ecce mercede conduxit adversum nos rex israhel reges hetheorum et aegyptiorum et venerunt super nos surrexerunt ergo et fugerunt in tenebris et dereliquerunt tentoria sua et equos et asinos in castris fugeruntque animas tantum suas salvare cupientes igitur cum venissent leprosi illi ad principium castrorum ingressi sunt unum tabernaculum et comederunt et biberunt tuleruntque inde argentum et aurum et vestes et abierunt et absconderunt et rursus reversi sunt ad aliud tabernaculum et inde similiter auferentes absconderunt dixeruntque ad invicem non recte facimus haec enim dies boni nuntii est si tacuerimus et noluerimus nuntiare usque mane sceleris arguemur venite eamus et nuntiemus in aula regis cumque venissent ad portam civitatis narraverunt eis dicentes ivimus ad castra syriae et nullum ibidem repperimus hominum nisi equos et asinos alligatos et fixa tentoria ierunt ergo portarii et nuntiaverunt in palatio regis intrinsecus qui surrexit nocte et ait ad servos suos dico vobis quid fecerint nobis syri sciunt quia fame laboramus et idcirco egressi sunt de castris et latitant in agris dicentes cum egressi fuerint de civitate capiemus eos viventes et tunc civitatem ingredi poterimus respondit autem unus servorum eius tollamus quinque equos qui remanserunt in urbe quia ipsi tantum sunt in universa multitudine israhel alii enim consumpti sunt et mittentes explorare poterimus adduxerunt ergo duos equos misitque rex ad castra syrorum dicens ite videte qui abierunt post eos usque ad iordanem ecce autem omnis via plena erat vestibus et vasis quae proiecerant syri cum turbarentur reversique nuntii indicaverunt regi et egressus populus diripuit castra syriae factusque est modius similiae statere uno et duo modii hordei statere uno iuxta verbum domini porro rex ducem illum in cuius manu incubuerat constituit ad portam quem conculcavit turba in introitu et mortuus est iuxta quod locutus fuerat vir dei quando descenderat rex ad eum factumque est secundum sermonem viri dei quem dixerat regi quando ait duo modii hordei statere uno erunt et modius similiae statere uno hoc eodem tempore cras in porta samariae quando responderat dux ille viro dei et dixerat etiam si dominus fecerit cataractas in caelo numquid fieri poterit quod loqueris et dixit ei videbis oculis tuis et inde non comedes evenit ergo ei sicut praedictum erat et conculcavit eum populus in porta et mortuus est

8

heliseus autem locutus est ad mulierem cuius vivere fecerat filium dicens surge vade tu et domus tua et peregrinare ubicumque reppereris vocavit enim dominus famem et venit super terram septem annis quae surrexit et fecit iuxta verbum hominis dei et vadens cum domo sua peregrinata est in terra

philisthim diebus multis cumque finiti essent anni septem reversa est mulier de terra philisthim et egressa est ut interpellaret regem pro domo sua et agris suis rex autem loquebatur cum giezi puero viri dei dicens narra mihi omnia magnalia quae fecit heliseus cumque ille narraret regi quomodo mortuum suscitasset apparuit mulier cuius vivificaverat filium clamans ad regem pro domo sua et pro agris suis dixitque giezi domine mi rex haec est mulier et hic filius eius quem suscitavit heliseus et interrogavit rex mulierem quae narravit ei deditque ei rex eunuchum unum dicens restitue ei omnia quae sua sunt et universos redditus agrorum a die qua reliquit terram usque ad praesens venit quoque heliseus damascum et benadad rex syriae aegrotabat nuntiaveruntque ei dicentes venit vir dei huc et ait rex ad azahel tolle tecum munera et vade in occursum viri dei et consule dominum per eum dicens si evadere potero de infirmitate mea hac ivit igitur azahel in occursum eius habens secum munera et omnia bona damasci onera quadraginta camelorum cumque stetisset coram eo ait filius tuus benadad rex syriae misit me ad te dicens si sanari potero de infirmitate mea hac dixitque ei heliseus vade dic ei sanaberis porro ostendit mihi dominus quia morte morietur stetitque cum eo et conturbatus est usque ad suffusionem vultus flevitque vir dei cui azahel ait quia dominus meus flet at ille respondit quia scio quae facturus sis filiis israhel mala civitates eorum munitas igne succendes et iuvenes eorum interficies gladio et parvulos eorum elides et praegnantem divides dixitque azahel quid enim sum servus tuus canis ut faciam rem istam magnam et ait heliseus ostendit mihi dominus te regem syriae fore qui cum recessisset ab heliseo venit ad dominum suum qui ait ei quid tibi dixit heliseus at ille respondit dixit mihi recipiet sanitatem cumque venisset dies altera tulit sagulum et infudit aqua et expandit super faciem eius quo mortuo regnavit azahel pro eo anno quinto ioram filii ahab regis israhel et iosaphat regis iuda regnavit ioram filius iosaphat rex iuda triginta duorum erat annorum cum regnare coepisset et octo annis regnavit in hierusalem ambulavitque in viis regum israhel sicut ambulaverat domus ahab filia enim ahab erat uxor eius et fecit quod malum est coram domino noluit autem dominus disperdere iudam propter david servum suum sicut promiserat ei ut daret illi lucernam et filiis eius cunctis diebus in diebus eius recessit edom ne esset sub iuda et constituit sibi regem venitque ioram seira et omnis currus cum eo et surrexit nocte percussitque idumeos qui eum circumdederant et principes curruum populus autem fugit in tabernacula sua recessit ergo edom ne esset sub iuda usque ad diem hanc tunc recessit et lobna in tempore illo reliqua autem sermonum ioram et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda et dormivit ioram cum patribus suis sepultusque est cum eis in civitate david et regnavit ahazias filius eius pro eo anno duodecimo ioram filii ahab regis israhel regnavit ahazias filius ioram regis iudae viginti duorum annorum erat ahazias cum regnare coepisset et uno anno regnavit in hierusalem nomen matris eius athalia filia amri regis israhel et ambulavit

in viis domus ahab et fecit quod malum est coram domino sicut domus ahab gener enim domus ahab fuit abiit quoque cum ioram filio ahab ad proeliantem contra azahel regem syriae in ramoth galaad et vulneraverunt syri ioram qui reversus est ut curaretur in hiezrahel quia vulneraverant eum syri in rama proeliantem contra azahel regem syriae porro ahazias filius ioram rex iuda descendit invisere ioram filium ahab in hiezrahel quia aegrotabat

9

heliseus autem propheta vocavit unum de filiis prophetarum et ait illi accinge lumbos tuos et tolle lenticulam olei hanc in manu tua et vade in ramoth galaad cumque veneris illuc videbis hieu filium iosaphat filii namsi et ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum et introduces interius cubiculum tenensque lenticulam olei fundes super caput eius et dices haec dicit dominus unxi te regem super israhel aperiesque ostium et fugies et non ibi subsistes abiit ergo adulescens puer prophetae ramoth galaad et ingressus est ecce autem principes exercitus sedebant et ait verbum mihi ad te princeps dixitque hieu ad quem ex omnibus nobis at ille dixit ad te o princeps et surrexit et ingressus est cubiculum at ille fudit oleum super caput eius et ait haec dicit dominus deus israhel unxi te regem super populum domini israhel et percuties domum ahab domini tui ut ulciscar sanguinem servorum meorum prophetarum et sanguinem omnium servorum domini de manu hiezabel perdamque omnem domum ahab et interficiam de ahab mingentem ad parietem et clausum et novissimum in israhel et dabo domum ahab sicut domum hieroboam filii nabath et sicut domum baasa filii ahia hiezabel quoque comedent canes in agro hiezrahel nec erit qui sepiat eam aperuitque ostium et fugit hieu autem egressus est ad servos domini sui qui dixerunt ei rectene sunt omnia quid venit insanus iste ad te qui ait eis nosis hominem et quid locutus sit at illi responderunt falsum est sed magis narra nobis qui ait eis haec et haec locutus est mihi et ait haec dicit dominus unxi te regem super israhel festinaverunt itaque et unusquisque tollens pallium suum posuerunt sub pedibus eius in similitudinem tribunalis et cecinerunt tuba atque dixerunt regnavit hieu coniuravit ergo hieu filius iosaphat filii namsi contra ioram porro ioram obsederat ramoth galaad ipse et omnis israhel contra azahel regem syriae et reversus fuerat ut curaretur in hiezrahel propter vulnera quia percusserant eum syri proeliantem contra azahel regem syriae dixitque hieu si placet vobis nemo egrediatur profugus de civitate ne vadat et nuntiet in hiezrahel et ascendit et profectus est in hiezrahel ioram enim aegrotabat ibi et ahazia rex iuda descenderat ad visitandum ioram igitur speculator qui stabat super turrem hiezrahel vidit globum hieu venientis et ait video ego globum dixitque ioram tolle currum et mitte in occursum eorum et dicat vadens rectene sunt omnia abiit igitur qui ascenderat currum in occursum eius et ait haec dicit rex pacata sunt omnia dixitque ei hieu quid tibi et paci transi et sequere me nuntiavit quoque speculator dicens venit nuntius

ad eos et non revertitur misit etiam currum equorum secundum venitque ad eos et ait haec dicit rex num pax est et ait hieu quid tibi et paci transi et sequere me nuntiavit autem speculator dicens venit usque ad eos et non revertitur est autem incessus quasi incessus hieu filii namsi praeceps enim graditur et ait ioram iunge currum iunxeruntque currum eius et egressus est ioram rex israhel et ahazias rex iuda singuli in curribus suis egressique sunt in occursum hieu et invenerunt eum in agro naboth hiezrahelitis cumque vidisset ioram hieu dixit pax est hieu at ille respondit quae pax adhuc fornicationes hiezabel matris tuae et veneficia eius multa vigent convertit autem ioram manum suam et fugiens ait ad ahaziam insidiae ahazia porro hieu tetendit arcum manu et percussit ioram inter scapulas et egressa est sagitta per cor eius statimque corruit in curru suo dixitque hieu ad badacer ducem tolle proice eum in agro naboth hiezrahelitis memini enim quando ego et tu sedentes in curru sequebamur ahab patrem huius quod dominus onus hoc levaverit super eum dicens si non pro sanguine naboth et pro sanguine filiorum eius quem vidi heri ait dominus reddam tibi in agro isto dicit dominus nunc igitur tolle proice eum in agro iuxta verbum domini ahazias autem rex iuda videns hoc fugit per viam domus horti persecutusque est eum hieu et ait etiam hunc percutite in curru suo in ascensu gaber qui est iuxta ieblaam qui fugit in mageddo et mortuus est ibi et inposuerunt eum servi eius super currum suum et tulerunt hierusalem sepelieruntque in sepulchro cum patribus suis in civitate david anno undecimo ioram filii ahab rege ahazia super iudam venit hieu hiezrahel porro hiezabel introitu eius audito depinxit oculos suos stibio et ornavit caput suum et respexit per fenestram ingredientem hieu per portam et ait numquid pax esse potest zamri qui interfecit dominum suum levavitque hieu faciem suam ad fenestram et ait quae est ista et inclinaverunt se ad eum duo vel tres eunuchi at ille dixit eis praecipitate eam deorsum et praecipitaverunt eam aspersusque est sanguine paries et equorum ungulae qui conculcaverunt eam cumque ingressus esset et comederet bibissetque ait ite videte maledictam illam et sepelite eam quia filia regis est cumque issent ut sepelirent eam non invenerunt nisi calvariam et pedes et summas manus reversique nuntiaverunt ei et ait hieu sermo domini est quem locutus est per servum suum heliam thesbiten dicens in agro hiezrahel comedent canes carnes hiezabel et erunt carnes hiezabel sicut stercus super faciem terrae in agro hiezrahel ita ut praetereuntes dicant haecine est illa hiezabel

10

erant autem ahab septuaginta filii in samaria scripsit ergo hieu litteras et misit in samariam ad optimates civitatis et ad maiores natu et ad nutricos ahab dicens statim ut acceperitis litteras has qui habetis filios domini vestri et currus et equos et civitates firmas et arma eligite meliorem et eum qui vobis placuerit de filiis domini vestri et ponite eum super solium patris sui et pugnate pro domo domini vestri timuerunt illi vehementer et dixerunt ecce duo reges non potuerunt

stare coram eo et quomodo nos valebimus resistere miserunt ergo praepositus domus et praefectus civitatis et maiores natu et nutritii ad hieu dicentes servi tui sumus quaecumque iusseris faciemus nec constituemus regem quodcumque tibi placet fac rescripti autem eis litteras secundo dicens si mei estis et oboeditis mihi tollite capita filiorum domini vestri et venite ad me hac eadem hora cras in hiezrahel porro filii regis septuaginta viri apud optimates civitatis nutriebantur cumque venissent litterae ad eos tulerunt filios regis et occiderunt septuaginta viros et posuerunt capita eorum in cofinis et miserunt ad eum in hiezrahel venit autem nuntius et indicavit ei dicens adtulerunt capita filiorum regis qui respondit ponite ea duos acervos iuxta introitum portae usque mane cumque diluxisset egressus est et stans dixit ad omnem populum iusti estis si ego coniuravi contra dominum meum et interfeci eum quis percussit omnes hos videte ergo nunc quoniam non cecidit de sermonibus domini in terram quos locutus est dominus super domum ahab et dominus fecit quod locutus est in manu servi sui heliae percussit igitur hieu omnes qui reliqui erant de domo ahab in hiezrahel et universos optimates eius et notos et sacerdotes donec non remanerent ex eo reliquiae et surrexit et venit in samariam cumque venisset ad camaram pastorum in via invenit fratres ahaziae regis iuda dixitque ad eos quinam estis vos at illi responderunt fratres ahaziae sumus et descendimus ad salutandos filios regis et filios reginae qui ait comprehendite eos vivos quos cum comprehendissent vivos iugulaverunt eos in cisterna iuxta camaram quadraginta duos viros et non reliquit ex eis quemquam cumque abisset inde invenit ionadab filium rechab in occursum sibi et benedixit ei et ait ad eum numquid est cor tuum rectum sicut cor meum cum corde tuo et ait ionadab est si est inquit da manum tuam qui dedit manum suam at ille levavit eum ad se in curru dixitque ad eum veni mecum et vide zelum meum pro domino et inpositum curru suo duxit in samariam et percussit omnes qui reliqui fuerant de ahab in samaria usque ad unum iuxta verbum domini quod locutus est per heliam congregavit ergo hieu omnem populum et dixit ad eos ahab coluit baal parum ego autem colam eum amplius nunc igitur omnes prophetas baal et universos servos eius et cunctos sacerdotes ipsius vocate ad me nullus sit qui non veniat sacrificium enim grande est mihi baal quicumque defuerit non vivet porro hieu faciebat hoc insidiosae ut disperderet cultores baal dixit sanctificate diem sollempnem baal vocavitque et misit in universos terminos israhel et venerunt cuncti servi baal non fuit residuus ne unus quidem qui non veniret et ingressi sunt templum baal et repleta est domus baal a summo usque ad summum dixitque his qui erant super vestes proferte vestimenta universis servis baal et protulerunt eis vestes ingressusque hieu et ionadab filius rechab templum baal et ait cultoribus baal perquirite et videte ne quis forte vobiscum sit de servis domini sed ut sint soli servi baal ingressi sunt igitur ut facerent victimas et holocausta hieu autem praeparaverat sibi foris octoginta viros et dixerat eis quicumque fugerit de hominibus his quos ego adduxero in manus vestras anima eius erit pro anima

illius factum est ergo cum completum esset holocaustum praecepit hieu militibus et ducibus suis ingredi minime et percutite eos nullus evadat percusseruntque eos ore gladii et proiecerunt milites et duces et ierunt in civitatem templi baal et protulerunt statuum de fano baal et conbuserunt et comminuerunt eam destruxerunt quoque aedem baal et fecerunt pro ea latrinas usque ad diem hanc delevit itaque hieu baal de israhel verumtamen a peccatis hieroboam filii nabath qui peccare fecerat israhel non recessit nec dereliquit vitulos aureos qui erant in bethel et in dan dixit autem dominus ad hieu quia studiose fecisti quod rectum erat et placebat in oculis meis et omnia quae erant in corde meo fecisti contra domum ahab filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum israhel porro hieu non custodivit ut ambularet in lege domini dei israhel in toto corde suo non enim recessit a peccatis hieroboam qui peccare fecerat israhel in diebus illis coepit dominus tædere super israhel percussitque eos azahel in universis finibus israhel a iordane contra orientalem plagam omnem terram galaad et gad et ruben et manasse ab arer quae est super torrentem arnon et galaad et basan reliqua autem verborum hieu et universa quae fecit et fortitudo eius nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum israhel et dormivit hieu cum patribus suis sepeliveruntque eum in samaria et regnavit ioac haz filius eius pro eo dies autem quos regnavit hieu super israhel viginti et octo anni sunt in samaria

11

athalia vero mater ahaziae videns mortuum filium suum surrexit et interfecit omne semen regium tollens autem iosaba filia regis ioram soror ahaziae ioas filium ahaziae furata est eum de medio filiorum regis qui interfeciebantur et nutrice eum de triclino et abscondit eum a facie athaliae ut non interficeretur eratque cum ea in domo domini clam sex annis porro athalia regnavit super terram anno autem septimo misit ioiada et adsumens centuriones et milites introduxit ad se in templum domini pepigitque cum eis foedus et adiurans eos in domo domini ostendit eis filium regis et praecepit illis dicens iste sermo quem facere debetis tertia pars vestrum introeat sabbato et observet excubitu domus regis tertia autem pars sit ad portam sir et tertia pars ad portam quae est post habitaculum scutariorum et custodietis excubitu domus messa duae vero partes et vobis omnes egredientes sabbato custodiant excubias domus domini circum regem et vallabitis eum habentes arma in manibus vestris si quis autem ingressus fuerit septimum templi interficiatur eritisque cum rege introeunte et egrediente et fecerunt centuriones iuxta omnia quae praeceperat eis ioiada sacerdos et adsumentes singuli viros suos qui ingrediebantur sabbatum cum his qui egrediebantur et sabbato venerunt ad ioiada sacerdotem qui dedit eis hastas et arma regis david quae erant in domo domini et steterunt singuli habentes arma in manu sua a parte templi dextra usque ad partem sinistram altaris et aedis circum regem produxitque filium regis et posuit super eum diadema et testimonium feceruntque eum regem et

unxerunt et plaudentes manu dixerunt vivat rex avidit athalia vocem currentis populi et ingressa ad turbas in templum domini vidit regem stantem super tribunal iuxta morem et cantores et tubas propter eum omnemque populum terrae laetantem et canentem tubis et scidit vestimenta sua clamavitque coniuratio coniuratio praecepit autem ioiada centurionibus qui erant super exercitum et ait eis educite eam extra concepta templi et quicumque secutus eam fuerit feriatur gladio dixerat enim sacerdos non occidatur in templo domini inposueruntque ei manus et ineperunt eam per viam introitus equorum iuxta palatium et interfecta est ibi pepigit igitur ioiada foedus inter dominum et inter regem et inter populum ut esset populus domini et inter regem et populum ingressusque est omnis populus terrae templum baal et destruxerunt aras eius et imagines contriverunt valide matthan quoque sacerdotem baal occiderunt coram altari et posuit sacerdos custodias in domo domini tulitque centuriones et cherethi et felethi legiones et omnem populum terrae deduxeruntque regem de domo domini et venerunt per viam portae scutiariorum in palatium et sedit super thronum regum laetatusque est omnis populus terrae et civitas conquievit athalia autem occisa est gladio in domo regis septemque annorum erat ioas cum regnare coepisset

12

anno septimo hieu regnavit ioas quadraginta annis regnavit in hierusalem nomen matris eius sebia de bersabee fecitque ioas rectum coram domino cunctis diebus quibus docuit eum ioiada sacerdos verumtamen excelsa non abstulit adhuc populus immolabat et adolebat in excelsis incensum dixitque ioas ad sacerdotes omnem pecuniam sanctorum quae inlata fuerit in templum domini a praetereuntibus quae offertur pro pretio animae et quam sponte et arbitrio cordis sui inferunt in templum domini accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum et instaurent sarta tecta domus si quid necessarium viderint instauratione igitur usque ad vicesimum tertium annum regis ioas non instauraverunt sacerdotes sarta tecta templi vocavitque rex ioas ioiada pontificem et sacerdotes dicens eis quare sarta tecta non instaurastis templi nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem vestrum sed ad instaurationem templi redite eam prohibitive sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo et instaurare sarta tecta domus et tulit ioiada pontifex gazofilacium unum aperuitque foramen desuper et posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientium domum domini mittebantque in eo sacerdotes qui custodiebant ostia omnem pecuniam quae deferabatur ad templum domini cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazofilacio ascendebat scriba regis et pontifex effundebantque et numerabant pecuniam quae inveniebatur in domo domini et dabant eam iuxta numerum atque mensuram in manu eorum qui praeerant cementariis domus domini qui inpendebant eam in fabris lignorum et in cementariis his qui operabantur in domo domini et sarta tecta faciebant et in his qui caedebant saxa et ut

emerent ligna et lapides qui excidebantur ita ut impleretur instauratione domus domini in universis quae indigebant expensa ad muniendam domum verumtamen non fiebant ex eadem pecunia hydrae templi domini et fuscinae et turibula et tubae omne vas aureum et argenteum de pecunia quae inferebatur in templum domini his enim qui faciebant opus dabatur ut instauraretur templum domini et non fiebat ratio his hominibus qui accipiebant pecuniam ut distribuere eam artificibus sed in fide tractabant eam pecuniam vero pro delicto et pecuniam pro peccatis non inferebant in templum domini quia sacerdotum erat tunc ascendit azahel rex syriae et pugnabat contra geth cepitque eam et direxit faciem suam ut ascenderet in hierusalem quam ob rem tulit ioas rex iuda omnia sanctificata quae consecraverant iosaphat et ioram et ahazia patres eius reges iuda et quae ipse obtulerat et universum argentum quod inveniri potuit in thesauris templi domini et in palatio regis misitque azaheli regi syriae et recessit ab hierusalem reliqua autem sermonum ioas et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda surrexerunt autem servi eius et coniuraverunt inter se percusseruntque ioas in domo mello in descensu sela iozachar namque filius semath et iozabad filius somer servi eius percusserunt eum et mortuus est et sepelierunt eum cum patribus suis in civitate david regnavitque amasias filius eius pro eo

13

anno vicesimo tertio ioas filii ahaziae regis iudae regnavit ioachaz filius hieu super israhel in samaria decem et septem annis et fecit malum coram domino secutusque est peccata hieroboam filii nabath qui peccare fecit israhel non declinavit ab eis iratusque est furor domini contra israhel et tradidit eos in manu azahelis regis syriae et in manu benadad filii azahel cunctis diebus deprecatus est autem ioachaz faciem domini et audivit eum dominus vidit enim angustiam israhel qua adriverat eos rex syriae et dedit dominus israheli salvatorem et liberatus est de manu syriae habitaveruntque filii israhel in tabernaculis suis sicut heri et nudius tertius verumtamen non recesserunt a peccatis domus hieroboam qui peccare fecit israhel in ipsis ambulaverunt siquidem et lucus permansit in samaria et non sunt derelicti ioachaz de populo nisi quinquaginta equites et decem curus et decem milia peditum interfecerat enim eos rex syriae et redegerat quasi pulverem in tritura areae reliqua autem sermonum ioachaz et universa quae fecit sed et fortitudo eius nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel dormivitque ioachaz cum patribus suis et sepelierunt eum in samaria regnavitque ioas filius eius pro eo anno tricesimo septimo ioas regis iuda regnavit ioas filius ioachaz super israhel in samaria sedecim annis et fecit quod malum est in conspectu domini non declinavit ab omnibus peccatis hieroboam filii nabath qui peccare fecit israhel in ipsis ambulavit reliqua autem sermonum ioas et universa quae fecit sed et fortitudo eius quomodo pugnaverit contra amasiam regem iuda nonne haec scripta sunt in libro ser-

monum regum israhel et dormivit ioas cum patribus suis hieroboam autem sedit super solium eius porro ioas sepultus est in samaria cum regibus israhel heliseus autem aegrotabat infirmitate qua et mortuus est descenditque ad eum ioas rex israhel et flebat coram eo dicebatque pater mi pater mi currus israhel et auriga eius et ait illi heliseus adfer arcum et sagittas cumque adtulisset ad eum arcum et sagittas dixit ad regem israhel pone manum tuam super arcum et cum posuisset ille manum suam superpositus heliseus manus suas manibus regis et ait aperi fenestram orientalem cumque aperuisset dixit heliseus iace sagittam et iecit et ait heliseus sagitta salutis domini et sagitta salutis contra syriam percutesque syriam in afec donec consumas eam et ait tolle sagittas qui cum tulisset rursum dixit ei percutere iaculo terram et cum percussisset tribus vicibus et stetisset iratus est contra eum vir dei et ait si percussisses quinquies aut sexies sive septies percussisses syriam usque ad consumptionem nunc autem tribus vicibus percutes eam mortuus est ergo heliseus et sepelierunt eum latrunculi quoque de moab venerunt in terra in ipso anno quidam autem sepelientes hominem viderunt latrunculos et proiecerunt cadaver in sepulchro helisei quod ambulavit et tetigit ossa helisei et revixit homo et stetit super pedes suos igitur azahel rex syriae adflixit israhel cunctis diebus ioachaz et misertus est dominus eorum et reversus est ad eos propter pactum suum quod habebat cum abraham isaac et iacob et noluit disperdere eos neque proicere penitus usque in praesens tempus mortuus est autem azahel rex syriae et regnavit benadad filius eius pro eo porro ioas filius ioachaz tulit urbes de manu benadad filii azahel quas tulerat de manu ioachaz patris sui iure proelii tribus vicibus percussit eum ioas et reddidit civitates israheli

14

anno secundo ioas filii ioachaz regis israhel regnavit amasias filius ioas regis iuda viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset viginti autem et novem annis regnavit in hierusalem nomen matris eius ioaden de hierusalem et fecit rectum coram domino verumtamen non ut david pater eius iuxta omnia quae fecit ioas pater suus fecit nisi hoc tantum quod excelsa non abstulit adhuc enim populus immolabat et adolebat in excelsis cumque obtinisset regnum percussit servos suos qui interfecerant regem patrem suum filios autem eorum qui occiderant non occidit iuxta quod scriptum est in libro legis mosi sicut praecepit dominus dicens non morientur patres pro filiis neque filii morientur pro patribus sed unusquisque in peccato suo morietur ipse percussit edom in valle salinarum decem milia et adprehendit petram in proelio vocavitque nomen eius iecethel usque in praesentem diem tunc misit amasias nuntios ad ioas filium ioachaz filii hieu regis israhel dicens veni et videamus nos remisitque ioas rex israhel ad amasiam regem iuda dicens carduus libani misit ad cedrum quae est in libano dicens da filiam tuam filio meo uxorem transieruntque bestiae saltus quae sunt in libano et conculcaverunt carduum percutiens

invaluit super edom et sublevavit te cor tuum contentus esto gloria et sede in domo tua quare provocas malum ut cadas tu et iuda tecum et non adquevit amasias ascenditque ioas rex israhel et viderunt se ipse et amasias rex iuda in bethsames oppido iudae percussusque est iuda coram israhel et fugerunt unusquisque in tabernacula sua amasiam vero regem iuda filium ioas filii ahaziae cepit ioas rex israhel in bethsames et adduxit eum in hierusalem et interrupit murum hierusalem a porta ephraim usque ad portam anguli quadringentis cubitis tulitque omne aurum et argentum et universa vasa quae inventa sunt in domo domini et in thesauris regis et obsides et reversus est samariam reliqua autem verborum ioas quae fecit et fortitudo eius qua pugnavit contra amasiam regem iuda nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel dormivitque ioas cum patribus suis et sepultus est in samaria cum regibus israhel et regnavit hieroboam filius eius pro eo vixit autem amasias filius ioas rex iuda postquam mortuus est ioas filius ioachaz regis israhel viginti quinque annis reliqua autem sermonum amasiae nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda factaque est contra eum coniuratio in hierusalem at ille fugit in lachis miseruntque post eum in lachis et interfecerunt eum ibi et asportaverunt in equis sepultusque est in hierusalem cum patribus suis in civitate david tulit autem universus populus iudae azariam annos natum sedecim et constituerunt eum regem pro patre eius amasia ipse aedificavit ahilam et restituit eam iudae postquam dormivit rex cum patribus suis anno quintodecimo amasiae filii ioas regis iuda regnavit hieroboam filius ioas regis israhel in samaria quadraginta et uno anno et fecit quod malum est coram domino non recessit ab omnibus peccatis hieroboam filii nabath qui peccare fecit israhel ipse restituit terminos israhel ab introitu emath usque ad mare solitudinis iuxta sermonem domini dei israhel quem locutus est per servum suum ionam filium amathi prophetam qui erat de geth quae est in opher vidit enim dominus afflictionem israhel amaram nimis et quod consumpti essent usque ad clausos carcere et extremos et non esset qui auxiliaretur israhel nec locutus est dominus ut deleter nomen israhel sub caelo sed salvavit eos in manu hieroboam filii ioas reliqua autem sermonum hieroboam et universa quae fecit et fortitudo eius qua proeliatus est et quomodo restituit damascum et emath iudae in israhel nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel dormivitque hieroboam cum patribus suis regibus israhel et regnavit zaccharias filius eius pro eo

15

anno vicesimo septimo hieroboam regis israhel regnavit azarias filius amasiae regis iudae sedecim annorum erat cum regnare coepisset et quinquaginta duobus annis regnavit in hierusalem nomen matris eius iecelia de hierusalem fecitque quod erat placitum coram domino iuxta omnia quae fecit amasias pater eius verumtamen excelsa non est demolitus adhuc populus sacrificabat et adolebat incensum in excelsis percussit autem dominus regem et fuit lepro-

sus usque in diem mortis suae et habitabat in domo libera seorsum ioatham vero filius regis gubernabat palatium et iudicabat populum terrae reliqua autem sermonum azariae et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda et dormivit azarias cum patribus suis sepelieruntque eum cum maioribus suis in civitate david et regnavit ioatham filius eius pro eo anno tricesimo octavo azariae regis iudae regnavit zacharias filius hieroboam super israhel in samaria sex mensibus et fecit quod malum est coram domino sicut fecerant patres eius non recessit a peccatis hieroboam filii nabath qui peccare fecit israhel coniuravit autem contra eum sellum filius iabes percussitque eum palam et interfecit regnavitque pro eo reliqua autem verborum zachariae nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel ipse est sermo domini quem locutus est ad hieu dicens filii usque ad quartam generationem sedebunt de te super thronum israhel factumque est ita sellum filius iabes regnavit tricesimo nono anno azariae regis iudae regnavit autem uno mense in samaria et ascendit manahem filius gaddi de thersa venitque samariam et percussit sellum filium iabes in samaria et interfecit eum regnavitque pro eo reliqua autem verborum sellum et coniurationis eius per quam tendit insidias nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel tunc percussit manahem thapsam et omnes qui erant in ea et terminos eius de thersa noluerant enim aperire ei et interfecit omnes praegnantes eius et scidit eas anno tricesimo nono azariae regis iuda regnavit manahem filius gaddi super israhel decem annis in samaria fecitque quod erat malum coram domino non recessit a peccatis hieroboam filii nabath qui peccare fecit israhel cunctis diebus eius veniebat phul rex assyriorum in terram et dabat manahem phul mille talenta argenti ut esset ei in auxilio et firmaret regnum eius indixitque manahem argentum super israhel cunctis potentibus et divitibus ut daret regi assyriorum quinquaginta siclos argenti per singulos reversusque est rex assyriorum et non est moratus in terra reliqua autem sermonum manahem et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel et dormivit manahem cum patribus suis regnavitque phaceia filius eius pro eo anno quinquagesimo azariae regis iudae regnavit phaceia filius manahem super israhel in samaria biennio et fecit quod erat malum coram domino non recessit a peccatis hieroboam filii nabath qui peccare fecit israhel coniuravit autem adversum eum phacee filius romeliae dux eius et percussit eum in samaria in turre domus regiae iuxta argob et iuxta ari et cum eo quinquaginta viros de filiis galaaditarum et interfecit eum regnavitque pro eo reliqua autem sermonum phaceiae et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel anno quinquagesimo secundo azariae regis iudae regnavit phacee filius romeliae super israhel in samaria viginti annis et fecit quod malum erat coram domino non recessit a peccatis hieroboam filii nabath qui peccare fecit israhel in diebus phacee regis israhel venit theglathfalassar rex assur et cepit aiom et abel domum maacha et ianoë et cedès et asor et galaad

et galileam universam terram nephthaim et transtulit eos in assyrios coniuravit autem et tetendit insidias osee filius hela contra phacee filium romeliae et percussit eum et interfecit regnavitque pro eo vicesimo anno ioatham filii oziae reliqua autem sermonum phacee et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel anno secundo phacee filii romeliae regis israhel regnavit ioatham filius oziae regis iuda viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in hierusalem nomen matris eius hierusa filia sadoc fecitque quod erat placitum coram domino iuxta omnia quae fecerat ozias pater suus operatus est verumtamen excelsa non abstulit adhuc populum immolabat et adolebat incensum in excelsis ipse aedificavit portam domus domini sublimissimam reliqua autem sermonum ioatham et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda in diebus illis coepit dominus mittere in iudam rasin regem syriae et phacee filium romeliae et dormivit ioatham cum patribus suis sepultusque est cum eis in civitate david patris sui et regnavit ahaz filius eius pro eo

16

anno septimodecimo phacee filii romeliae regnavit ahaz filius ioatham regis iuda viginti annorum erat ahaz cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in hierusalem non fecit quod erat placitum in conspectu domini dei sui sicut david pater eius sed ambulavit in via regum israhel insuper et filium suum consecravit transferens per ignem secundum idola gentium quae dissipavit dominus coram filiis israhel immolabat quoque victimas et adolebat incensum in excelsis et in collibus et sub omni ligno frondoso tunc ascendit rasin rex syriae et phacee filius romeliae rex israhel in hierusalem ad proeliandum cumque obsiderent ahaz non valuerunt superare eum in tempore illo restituit rasin rex syriae ahilam syriae et eiecit iudaeos de ahilam et idumei venerunt in ahilam et habitaverunt ibi usque in diem hanc misit autem ahaz nuntios ad theglathfalassar regem assyriorum dicens servus tuus et filius tuus ego sum ascende et salvum me fac de manu regis syriae et de manu regis israhel qui consurrexerunt adversum me et cum collegisset argentum et aurum quod invenire potuit in domo domini et in thesauris regis misit regi assyriorum munera qui et adiecit voluntati eius ascendit enim rex assyriorum in damascum et vastavit eam et transtulit habitatores eius cyrenen rasin autem interfecit perrexitque rex ahaz in occursum theglathfalassar regis assyriorum in damascum cumque vidisset altare damasci misit rex ahaz ad uriam sacerdotem exemplar eius et similitudinem iuxta omne opus eius extruxitque urias sacerdos altare iuxta omnia quae praeceperat rex ahaz de damasco ita fecit urias sacerdos donec veniret rex ahaz de damasco cumque venisset rex de damasco vidit altare et veneratus est illud ascenditque et immolavit holocausta et sacrificium suum et libavit libamina et fudit sanguinem pacificorum quae obtulerat super altare porro altare aenum quod erat coram domino transtulit de fa-

cie templi et de loco altaris et de loco templi domini posuitque illud ex latere altaris ad aquilonem praecepit quoque rex ahaz uriae sacerdoti dicens super altare maius offer holocaustum matutinum et sacrificium vespertinum et holocaustum regis et sacrificium eius et holocaustum universi populi terrae et sacrificia eorum et libamina eorum et omnem sanguinem holocausti et universum sanguinem victimae super illud effundes altare vero aeneum erit paratum ad voluntatem meam fecit igitur urias sacerdos iuxta omnia quae praeceperat rex ahaz tulit autem rex ahaz celatas bases et luterem qui erat desuper et mare deposuit de bubus aeneis qui sustentabant illud et posuit super pavementum stratum lapide musach quoque sabbati quod aedificaverat in templo et ingressum regis exterius convertit in templo domini propter regem assyriorum reliqua autem verborum ahaz quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda dormivitque ahaz cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate david et regnavit ezechias filius eius pro eo

17

anno duodecimo ahaz regis iuda regnavit osee filius hela in samaria super israhel novem annis fecitque malum coram domino sed non sicut reges israhel qui ante eum fuerant contra hunc ascendit salmanassar rex assyriorum et factus est ei osee servus reddebatque illi tributa cumque deprehendisset rex assyriorum osee quod rebellare nitens misisset nuntios ad sua regem aegypti ne praestaret tributa regi assyriorum sicut singulis annis solitus erat obsedit eum et vinctum misit in carcerem pervagatusque est omnem terram et ascendens samariam obsedit eam tribus annis anno autem nono osee cepit rex assyriorum samariam et transtulit israhel in assyrios posuitque eos in ala et in habor iuxta fluvium gozan in civitatibus medorum factum est enim cum peccassent filii israhel domino deo suo qui eduxerat eos de terra aegypti de manu pharaonis regis aegypti coluerunt deos alienos et ambulaverunt iuxta ritum gentium quas consumpserat dominus in conspectu filiorum israhel et regum israhel quia similiter fecerant et operuerunt filii israhel verbis non rectis dominum deum suum et aedificaverunt sibi excelsa in cunctis urbibus suis a turre custodum usque ad civitatem munitam feceruntque sibi statuas et lucos in omni colle sublimi et subter omne lignum nemorosum et adolebant ibi incensum super aras in more gentium quas transtulerat dominus a facie eorum feceruntque verba pessima iritantes dominum et coluerunt inmunditias de quibus praecepit dominus eis ne facerent verbum hoc et testificatus est dominus in israhel et in iuda per manum omnium prophetarum et videntum dicens revertimini a viis vestris pessimis et custodite praecepta mea et caerimonias iuxta omnem legem quam praecepi patribus vestris et sicut misi ad vos in manu servorum meorum prophetarum qui non audierunt sed induraverunt cervicem suam iuxta cervicem patrum suorum qui noluerunt oboedire domino deo suo et abiecerunt legitima eius et pactum quod pepigit cum patribus eorum et testificationes

quibus contestatus est eos secutique sunt vanitates et vane egerunt et secuti sunt gentes quae erant per circuitum eorum super quibus praeceperat dominus eis ut non facerent sicut et illae faciebant et dereliquerunt omnia praecepta domini dei sui feceruntque sibi conflantes duos vitulos et lucos et adoraverunt universam militiam caeli servieruntque baal et consecrabant ei filios suos et filias suas per ignem et divinationibus inserviebant et auguriis et tradiderunt se ut facerent malum coram domino et iniratarent eum iratusque est dominus vehementer israhel et abstulit eos de conspectu suo et non remansit nisi tribus iuda tantummodo sed nec ipse iuda custodivit mandata domini dei sui verum ambulavit in erroribus israhel quos operatus fuerat proiecitque dominus omne semen israhel et afflixit eos et tradidit in manu diripientium donec proiceret eos a facie sua ex eo iam tempore quo scissus est israhel a domo david et constituerunt sibi regem hieroboam filium nabath separavit enim hieroboam israhel a domino et peccare eos fecit peccatum magnum et ambulaverunt filii israhel in universis peccatis hieroboam quae fecerat non recesserunt ab eis usquequo auferret dominus israhel a facie sua sicut locutus fuerat in manu omnium servorum suorum prophetarum translatusque est israhel de terra sua in assyrios usque in diem hanc adduxit autem rex assyriorum de babilone et de chutha et de haiath et de emath et de sepharvaim et collocavit eos in civitatibus samariae pro filiis israhel qui possederunt samariam et habitaverunt in urbibus eius cumque ibi habitare coepissent non timebant dominum et inmisit eis dominus leones qui interficiebant eos nuntiatumque est regi assyriorum et dictum gentes quas transtulisti et habitare fecisti in civitatibus samariae ignorasti legitima dei terrae et inmisit in eos dominus leones et ecce interficiunt eos eo quod ignorent ritum dei terrae praecepit autem rex assyriorum dicens ducite illuc unum de sacerdotibus quos inde captivos adduxistis et vadat et habitet cum eis et doceat eos legitima dei terrae igitur cum venisset unus de sacerdotibus his qui captivi ducti fuerant de samaria habitavit in bethel et docebat eos quomodo colerent dominum et unaquaeque gens fabricata est deum suum posueruntque eos in urbis excelsis quae fecerant samaritae gens et gens in urbibus suis in quibus habitabant viri enim babilonii fecerunt socchothbenoth viri autem chutheni fecerunt nergel et viri de emath fecerunt asima porro evei fecerunt nebaaz et tharthach hii autem qui erant de sepharvaim conburebant filios suos igni adramelech et anamelech diis sepharvaim et nihilominus colebant dominum fecerunt autem sibi de novissimis sacerdotes excelsorum et ponebant eos in fanis sublimibus et cum dominum colerent diis quoque suis serviebant iuxta consuetudinem gentium de quibus translati fuerant samariam usque in praesentem diem morem sequuntur antiquum non timent dominum neque custodiunt caerimonias eius et iudicia et legem et mandatum quod praeceperat dominus filiis iacob quem cognominavit israhel et percusserat cum eis pactum et mandaverat eis dicens nolite timere deos alienos et non adoretis eos neque colatis et non immoletis eis sed dominum deum vestrum qui eduxit vos de

terra aegypti in fortitudine magna et in brachio extento ipsum timeat illum adorate et ipsi immolate caerimonias quoque et iudicia et legem et mandatum quod scripsit vobis custodite ut faciatis cunctis diebus et non timeatis deos alienos et pactum quod percussit vobiscum nolite oblivisci nec colatis deos alienos sed dominum deum vestrum timeat et ipse eruet vos de manu omnium inimicorum vestrorum illi vero non audierunt sed iuxta consuetudinem suam pristinam perpetrabant fuerunt igitur gentes istae timentes quidem dominum sed nihilominus et idolis suis servientes nam et filii eorum et nepotes sicut fecerunt parentes sui ita faciunt usque in praesentem diem

18

anno tertio osee filii hela regis israhel regnavit ezechias filius ahaz regis iuda viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset et viginti et novem annis regnavit in hierusalem nomen matris eius abi filia zacchariae fecitque quod erat bonum coram domino iuxta omnia quae fecerat david pater suus ipse dissipavit excelsa et contrivit statuas et succidit lucos confregitque serpentem aeneum quem fecerat moyses siquidem usque ad illud tempus filii israhel adolebant ei incensum vocabitque eum naasthan in domino deo israhel speravit itaque post eum non fuit similis ei de cunctis regibus iuda sed neque in his qui ante eum fuerunt et adhesit domino et non recessit a vestigiis eius fecitque mandata eius quae praeceperat dominus mosi unde et erat dominus cum eo et in cunctis ad quae procedebat sapienter se agebat rebellavit quoque contra regem assyriorum et non servivit ei ipse percussit philistheos usque gazam et omnes terminos eorum a turre custodum usque ad civitatem muratam anno quarto regis ezechiae qui erat annus septimus osee filii hela regis israhel ascendit salmanassar rex assyriorum samariam et obpugnavit eam et cepit nam post annos tres anno sexto ezechiae id est nono anno osee regis israhel capta est samaria et transtulit rex assyriorum israhel in assyrios conlocavitque eos in ala et in habore fluvii gozan in civitatibus medorum quia non audierunt vocem domini dei sui sed praetergressi sunt pactum eius omnia quae praeceperat moyses servus domini non audierunt neque fecerunt anno quartodecimo regis ezechiae ascendit sennacherib rex assyriorum ad universas civitates iuda munitas et cepit eas tunc misit ezechias rex iuda nuntios ad regem assyriorum lachis dicens peccavi recede a me et omne quod inposueris mihi feram indixit itaque rex assyriorum ezechiae regi iudae trecenta talenta argenti et triginta talenta auri deditque ezechias omne argentum quod repperit fuerat in domo domini et in thesauris regis in tempore illo confregit ezechias valvas templi domini et lamminas auri quas ipse adfixerat et dedit eas regi assyriorum misit autem rex assyriorum tharthan et rabsaris et rabsacen de lachis ad regem ezechiam cum manu valida hierusalem qui cum ascendissent venerunt in hierusalem et steterunt iuxta aquaeductum piscinae superioris quae est in via agri fullonis vocaveruntque regem egressus est

autem ad eos eliachim filius helciae praepositus domus et sobna scribe et ioahe filius asaph a commentariis dixitque ad eos rabsaces loquimini ezechiae haec dicit rex magnus rex assyriorum quae est ista fiducia qua niteris forsitan inisti consilium ut praepares te ad proelium in quo confidis ut audeas rebellare an speras in baculo harundineo atque confrecto aegypto super quem si incubuerit homo minutus ingreditur manum eius et perforabit eam sic est pharao rex aegypti omnibus qui confidunt in se quod si dixeritis mihi in domino deo nostro habemus fiduciam nonne iste est cuius abstulit ezechias excelsa et altaria et praecepit iudae et hierusalem ante altare hoc adorabitis in hierusalem nunc igitur transite ad dominum meum regem assyriorum et dabo vobis duo milia equorum et videte an habere valeatis ascensores eorum et quomodo potestis resistere ante unum satrapam de servis domini mei minimis an fiduciam habes in aegypto propter currus et equites numquid sine domini voluntate ascendit ad locum istum ut demolirer eum dominus dixit mihi ascende ad terram hanc et demolire eam dixerunt autem eliachim filius helciae et sobna et ioahe rabsaci precamur ut loquaris nobis servis tuis syriace siquidem intellegimus hanc linguam et non loquaris nobis iudaice audiente populo qui est super murum responditque eis rabsaces numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus ut loquerer sermones hos et non ad viros qui sedent super murum ut comedant stercora sua et bibant urinam suam vobiscum stetit itaque rabsaces et clamavit voce magna iudaice et ait audite verba regis magni regis assyriorum haec dicit rex non vos seducat ezechias non enim poterit eruere vos de manu mea neque fiduciam vobis tribuat super domino dicens eruens liberabit nos dominus et non tradetur civitas haec in manu regis assyriorum nolite audire ezechiam haec enim dicit rex assyriorum facite mecum quod vobis est utile et egredimini ad me et comedet unusquisque de vinea sua et de ficu sua et bibetis aquas de cisternis vestris donec veniam et transferam vos in terram quae similis terrae vestrae est in terram fructiferam et fertilem vini terram panis et vinearum terram olivarum et olei ac mellis et vivetis et non moriemini nolite audire ezechiam qui vos decipit dicens dominus liberabit nos numquid liberaverunt dii gentium terram suam de manu regis assyriorum ubi est deus emath et arfad ubi est deus sepharvaim ana et ava numquid liberaverunt samariam de manu mea quinam illi sunt in universis diis terrarum qui eruert regionem suam de manu mea ut possit eruere dominus hierusalem de manu mea tacuit itaque populus et non respondit ei quicquam siquidem praeceptum regis acceperant ut non responderent ei venitque eliachim filius helciae praepositus domus et sobna scribe et ioahe filius asaph a commentariis ad ezechiam scissis vestibus et nuntiaverunt ei verba rabsaces

19

quae cum audisset rex ezechias scidit vestimenta sua et opertus est sacco ingressusque est domum domini et misit eliachim praepositum domus et sob-

nam scribam et senes de sacerdotibus opertos accis ad esaia prophetam filium amos qui dixerunt haec dicit ezechias dies tribulationis et increpationis et blasphemiae dies iste venerunt filii usque ad partum et vires non habet parturiens si forte audiat dominus deus tuus universa verba rabsaces quem misit rex assyriorum dominus suus ut exprobraret deum viventem et argueret verbis quae audivit dominus deus tuus et fac orationem pro reliquiis quae reppertae sunt venerunt ergo servi regis ezechiae ad esaia dixitque eis esaias haec dicetis domino vestro haec dicit dominus noli timere a facie sermonum quos audisti quibus blasphemaverunt pueri regis assyriorum me ecce ego inmittam ei spiritum et audiet nuntium et revertetur in terram suam et deciam eum gladio in terra sua reversus est igitur rabsaces et invenit regem assyriorum expugnantem lobnam audierat enim quod recessisset de lachis cumque audisset de tharaca rege aethiopiae dicentes ecce egressus est ut pugnet adversum te et iret contra eum misit nuntios ad ezechiam dicens haec dicite ezechiae regi iudae non te seducat deus tuus in quo habes fiduciam neque dicas non tradetur hierusalem in manu regis assyriorum tu enim ipse audisti quae fecerint reges assyriorum universis terris quomodo vastaverint eas nunc ergo solus poteris liberari numquid liberaverunt dii gentium singulos quos vastaverunt patres mei gozan videlicet et aran et reseph et filios eden qui erant in thelassar ubi est rex emath et rex arfad et rex civitatis sepharvaim ana et ava itaque cum accepisset ezechias litteras de manu nuntiorum et legisset eas ascendit in domum domini et expandit eas coram domino et oravit in conspectu eius dicens domine deus israel qui sedes super cherubim tu es deus solus regum omnium terrae tu fecisti caelum et terram inclina aurem tuam et audi aperi domine oculos tuos et vide et audi omnia verba sennacherib qui misit ut exprobraret nobis deum viventem vere domine dissipaverunt reges assyriorum gentes et terras omnium et miserunt deos eorum in ignem non enim erant dii sed opera manuum hominum e ligno et lapide et perdididerunt eos nunc igitur domine deus noster salvos nos fac de manu eius ut sciant omnia regna terrae quia tu es dominus deus solus misit autem esaias filius amos ad ezechiam dicens haec dicit dominus deus israel quae deprecatus es me super sennacherib rege assyriorum audivi iste est sermo quem locutus est dominus de eo sprevit te et subsannavit virgo filia sion post tergum tuum caput movit filia hierusalem cui exprobrasti et quem blasphemasti contra quem exaltasti vocem et elevasti in excelsum oculos tuos contra sanctum israel per manum servorum tuorum exprobrasti domino et dixisti in multitudine currum meorum ascendi excelsa montium in summitate libani et succidi sublimes cedros eius electas abietes eius et ingressus sum usque ad terminos eius saltum carmeli eius ego succidi et bibi aquas alienas et siccavi vestigiis pedum meorum omnes aquas clausas numquid non audisti quid ab initio fecerim ex diebus antiquis plasmavi illud et nunc adduxi eruntque in ruinam collium pugnantium civitates munitae et qui sedent in eis humiles manu contremuerunt et confusi sunt facti sunt quasi faenum agri et virens herba

tectorum quae arefacta est antequam veniret ad maturitatem habitaculum tuum et egressum tuum et viam tuam ego praescivi et furorem tuum contra me insanisti in me et superbia tua ascendit in aures meas ponam itaque circulum in naribus tuis et caelum in labris tuis et reducam te in viam per quam venisti tibi autem ezechia hoc erit signum comede hoc anno quod reppereris in secundo autem anno quae sponte nascuntur porro in anno tertio seminate et metite plantate vineas et comedite fructum earum et quodcumque reliquum fuerit de domo iuda mittet radicem deorsum et faciet fructum sursum de hierusalem quippe egredientur reliquiae et quod salvetur de monte sion zelus domini exercituum faciet hoc quam ob rem haec dicit dominus de rege assyriorum non ingreditur urbem hanc nec mittet in eam sagittam nec occupabit eam clypeus nec circumdabit eam munitio per viam qua venit revertetur et civitatem hanc non ingreditur dicit dominus protegamque urbem hanc et salvabo eam propter me et propter david servum meum factum est igitur in nocte illa venit angelus domini et percussit castra assyriorum centum octoginta quinque milia cumque diluculo surrexisset vidit omnia corpora mortuorum et recedens abiit et reversus est sennacherib rex assyriorum et mansit in nive cumque adoraret in templo neserach deum suum adramelech et sarasar filii eius percusserunt eum gladio fugeruntque in terram armeniorum et regnavit eseraddon filius eius pro eo

20

in diebus illis aegrotavit ezechias usque ad mortem et venit ad eum esaias filius amos prophetae dixitque ei haec dicit dominus deus praecipe domui tuae morieris enim et non vives qui convertit faciem suam ad parietem et oravit dominum dicens obsecro domine memento quomodo ambulaverim coram te in veritate et in corde perfecto et quod placitum est coram te fecerim flevit itaque ezechias fletu magno et antequam egrederetur esaias mediam partem atrii factus est sermo domini ad eum dicens revertere et dic ezechiae duci populi mei haec dicit dominus deus david patris tui audivi orationem tuam vidi lacrimam tuam et ecce sanavi te die tertio ascendes templum domini et addam diebus tuis quindecim annos sed et de manu regis assyriorum libero te et civitatem hanc et protegam urbem istam propter me et propter david servum meum dixitque esaias adfer te massam ficorum quam cum adtulissent et posuissent super ulcus eius curatus est dixerat autem ezechias ad esaia quod erit signum quia dominus me sanabit et quia ascensus sum die tertio templum domini cui ait esaias hoc erit signum a domino quod facturus sit dominus sermonem quem locutus est vis ut accedat umbra decem lineis an ut revertatur totidem gradibus et ait ezechias facile est umbram crescere decem lineis nec hoc volo ut fiat sed ut revertatur retrorsum decem gradibus invocavit itaque esaias propheta dominum et reduxit umbram per lineas quibus iam descenderat in horologio ahaz retrorsum decem gradibus in tempore illo misit berodach baladan filius baladan

rex babiloniorum litteras et munera ad ezechiam audierat enim quod aegrotasset ezechias laetatus est autem in adventum eorum ezechias et ostendit eis domum aromatum et aurum et argentum et pigmenta varia unguenta quoque et domum vasorum suorum et omnia quae habere potuerat in thesauris suis non fuit quod non monstraret eis ezechias in domo sua et in omni potestate sua venit autem esaia propheta ad regem ezechiam dixitque ei quid dixerint viri isti aut unde venerunt ad te cui ait ezechias de terra longinqua venerunt de babilone at ille respondit quid viderunt in domo tua ait ezechias omnia quae sunt in domo mea viderunt nihil est quod non monstraverim eis in thesauris meis dixit itaque esaia ezechiae audi sermonem domini ecce dies venient et auferentur omnia quae sunt in domo tua et quae condiderunt patres tui usque in diem hanc in babilone non remanebit quicquam ait dominus sed et de filiis tuis qui egredientur ex te quos generabis tollentur et erunt eunuchi in palatio regis babilonis dixit ezechias ad esaia bonus sermo domini quem locutus est sit pax et veritas in diebus meis reliqua autem sermonum ezechiae et omnis fortitudo eius et quomodo fecerit piscinam et aquaeductum et introduxerit aquas in civitatem nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda dormivitque ezechias cum patribus suis et regnavit manasses filius eius pro eo

21

duodecim annorum erat manasses cum regnare coepisset et quinquaginta quinque annis regnavit in hierusalem nomen matris eius aphsiba fecitque malum in conspectu domini iuxta idola gentium quas delevit dominus a facie filiorum israhel conversusque est et aedificavit excelsa quae dissipaverat ezechias pater eius et erexit aras baal et fecit lucos sicut fecerat ahab rex israhel et adoravit omnem militiam caeli et coluit eam extruxitque aras in domo domini de qua dixit dominus in hierusalem ponam nomen meum et extruxit altaria universae militiae caeli in duobus atriis templi domini et transduxit filium suum per ignem et ariolatus est et observavit auguria et fecit pythones et aruspices multiplicavit ut faceret malum coram domino et irritaret eum posuit quoque idolum luci quem fecerat in templo domini super quo locutus est dominus ad david et ad salomonem filium eius in templo hoc et in hierusalem quam elegi de cunctis tribubus israhel ponam nomen meum in sempternum et ultra non faciam commoveri pedem israhel de terra quam dedi patribus eorum sic tamen si custodierint opere omnia quae praecepi eis et universam legem quam mandavi eis servus meus moyses illi vero non audierunt sed seducti sunt a manasse ut facerent malum super gentes quas contrivit dominus a facie filiorum israhel locutusque est dominus in manu servorum suorum prophetarum dicens quia fecit manasses rex iuda abominationes istas pessimas super omnia quae fecerunt amorrei ante eum et peccare fecit etiam iudam in inmunditiis suis propterea haec dicit dominus deus israhel ecce ego inducam mala super hierusalem et iudam ut quicumque audierit tinniant ambae aures eius et extendam su-

per hierusalem funiculum samariae et pondus domus ahab et delebo hierusalem sicut deleri solent tabulae delens veritam et ducam crebrius stilum super faciem eius dimittam vero reliquias hereditatis meae et tradam eas in manu inimicorum eius eruntque in vastitate et rapina cunctis adversariis suis eo quod fecerint malum coram me et perseveraverint irritantes me ex die qua egressi sunt patres eorum ex aegypto usque ad diem hanc insuper et sanguinem innoxium fudit manasses multum nimis donec impleteret hierusalem usque ad os absque peccatis suis quibus peccare fecit iudam ut faceret malum coram domino reliqua autem sermonum manasse et universa quae fecit et peccatum eius quod peccavit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda dormivitque manasses cum patribus suis et sepultus est in horto domus suae in horto aza et regnavit amon filius eius pro eo viginti et duo annorum erat amon cum regnare coepisset duobusque annis regnavit in hierusalem nomen matris eius mesallemeth filia arus de iethba fecitque malum in conspectu domini sicut fecerat manasses pater eius et ambulavit in omni via per quam ambulaverat pater eius servivitque inmunditiis quibus servierat pater suus et adoravit eas et dereliquit dominum deum patrum suorum et non ambulavit in via domini tetenderuntque ei insidias servi sui et interfecerunt regem in domo sua percussit autem populus terrae omnes qui conuraverant contra regem amon et constituerunt sibi regem iosiam filium eius pro eo reliqua autem sermonum amon quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda sepelieruntque eum in sepulchro suo in horto aza et regnavit iosias filius eius pro eo

22

octo annorum erat iosias cum regnare coepisset et triginta uno anno regnavit in hierusalem nomen matris eius idida filia phadaia de besecath fecitque quod placitum erat coram domino et ambulavit per omnes vias david patris sui non declinavit ad dextram sive ad sinistram anno autem octavodecimo regis iosiae misit rex saphan filium aslia filii mesallam scribam templi domini dicens ei vade ad helciam sacerdotem magnum ut confleret pecunia quae inlata est in templum domini quam collegerunt inanitores a populo de turque fabris per praepositos in domo domini qui et distribuent eam his qui operantur in templo domini ad instauranda sarta tecta templi tignariis videlicet et cementariis et his qui interrupta componunt et ut emanant ligna et lapides de lapidicinis ad instaurandum templum verumtamen non supputetur eis argentum quod accipiunt sed in potestate habeant et in fide dixit autem helcias pontifex ad saphan scribam librum legis repperi in domo domini deditque helcias volumen saphan qui et legit illud venit quod saphan scriba ad regem et renuntiavit ei quod praeceperat et ait conflaverunt servi tui pecuniam quae repperata est in domo domini et dederunt ut distribueretur fabris a praefectis operum templi domini narravitque saphan scriba regi dicens librum dedit mihi helcias sacerdos quem cum legisset saphan coram rege et audisset

rex verba libri legis domini scidit vestimenta sua et praecepit helciae sacerdoti et ahicham filio saphan et achobor filio micha et saphan scribae et asiae servo regis dicens ite et consulite dominum super me et super populo et super omni iuda de verbis voluminis istius quod inventum est magna enim ira domini succensa est contra nos quia non audierunt patres nostri verba libri huius ut facerent omne quod scriptum est nobis ierunt itaque helcias sacerdos et ahicham et achobor et saphan et asia ad oldam prophetem uxorem sellum filii thecuae filii araaus custodis vestium quae habitabat in hierusalem in secunda locutique sunt ad eam et illa respondit eis haec dicit dominus deus israhel dicite viro qui misit vos ad me haec dicit dominus ecce ego adducam mala super locum hunc et super habitatores eius omnia verba legis quae legit rex iuda quia dereliquerunt me et sacrificaverunt diis alienis irritantes me in cunctis operibus manuum suarum et succedetur indignatio mea in loco hoc et non extinguetur regi autem iuda qui misit vos ut consuleretis dominum sic dicetis haec dicit dominus deus israhel pro eo quod audisti verba voluminis et perterritum est cor tuum et humiliatus es coram domino auditis sermonibus contra locum istum et habitatores eius quod videlicet fierent in stuporem et in maledictum et scidisti vestimenta tua et flevisti coram me et ego audivi ait dominus idcirco colligam te ad patres tuos et colligeris ad sepulchrum tuum in pace ut non videant oculi tui omnia mala quae inducitur sum super locum istum

23

et renuntiaverunt regi quod dixerat qui misit et congregati sunt ad eum omnes senes iuda et hierusalem ascenditque rex templum domini et omnes viri iuda universique qui habitant in hierusalem cum eo sacerdotes et prophetae et omnis populus a parvo usque ad magnum legitque cunctis audientibus omnia verba libri foederis qui inventus est in domo domini stetitque rex super gradum et percussit foedus coram domino ut ambularent post dominum et custodirent praecepta eius et testimonia et caerimonias in omni corde et in tota anima et suscitarent verba foederis huius quae scripta erant in libro illo adquevitque populus pacto et praecepit rex helciae pontifici et sacerdotibus secundi ordinis et ianitoribus ut proicerent de templo domini omnia vasa quae facta fuerant baal et in luco et universae militiae caeli et conbusit ea foris hierusalem in convalle cedron et tulit pulverem eorum in bethel et delevit aruspices quos posuerant reges iuda ad sacrificandum in excelsis pro civitatibus iuda et in circuitu hierusalem et eos qui adolebant incensum baal et soli et lunae et duodecim signis et omni militiae caeli et efferri fecit lucum de domo domini foras hierusalem in convalle cedron et conbusit eum ibi et redegit in pulverem et proiecit super sepulchrum vulgi destruxit quoque aediculas effeminatorum quae erant in domo domini pro quibus mulieres tenebant quasi domunculas luci congregavitque omnes sacerdotes de civitatibus iuda et contaminavit excelsa ubi sacrificabant sacerdotes de gabaa usque bersabee et de-

struxit aras portarum in introitu ostii iosue principis civitatis quod erat ad sinistram portae civitatis verumtamen non ascendebant sacerdotes excelsorum ad altare domini in hierusalem sed tantum comedebant azyma in medio fratrum suorum contaminavit quoque thafeth quod est in convalle filii ennem ut nemo consecraret filium suum aut filiam per ignem moloch abstulit quoque equos quos dederant reges iudae soli in introitu templi domini iuxta exedram nathanmelech eunuchi qui erat in farurim currus autem solis conbusit igni altaria quoque quae erant super tecta cenaculi ahaz quae fecerant reges iuda et altaria quae fecerat manasses in duobus atris templi domini destruxit rex et cucurrit inde et dispersit cinerem eorum in torrentem cedron excelsa quoque quae erant in hierusalem ad dexteram partem montis offensionis quae aedificaverat salomon rex israhel asharoth idolo sidoniorum et chamos offensioni moab et melchom abominationi filiorum ammon polluit rex et contrivit statuas et succidit lucos replevitque loca eorum ossibus mortuorum insuper et altare quod erat in bethel excelsum quod fecerat hieroboam filius nabath qui peccare fecit israhel et altare illud et excelsum destruxit atque conbusit et comminuit in pulverem succenditque etiam lucum et conversus iosias vidit ibi sepulchra quae erant in monte misitque et tulit ossa de sepulchris et conbusit ea super altare et polluit illud iuxta verbum domini quod locutus est vir dei qui praedixerat verba haec et ait quis est titulus ille quem video responderuntque ei cives illius urbis sepulchrum est hominis dei qui venit de iuda et praedixit verba haec quae fecisti super altare bethel et ait dimittite eum nemo commoveat ossa eius et intacta manserunt ossa illius cum ossibus prophetae qui venerat de samaria insuper et omnia fana excelsorum quae erant in civitatibus samariae quae fecerant reges israhel ad irritandum dominum abstulit iosias et fecit eis secundum omnia opera quae fecerat in bethel et occidit universos sacerdotes excelsorum qui erant ibi super altaria et conbusit ossa humana super ea reversusque est hierusalem et praecepit omni populo dicens facite phase domino deo vestro secundum quod scriptum est in libro foederis huius nec enim factum est phase tale a diebus iudicum qui iudicaverunt israhel et omnium dierum regum israhel et regum iuda sicut in octavodecimo anno regis iosiae factum est phase istud domino in hierusalem sed et pythones et ariolos et figuras idolorum et immunditias abominationesque quae fuerant in terra iuda et in hierusalem abstulit iosias ut statueret verba legis quae scripta sunt in libro quem invenit helcias sacerdos in templo domini similis illi non fuit ante eum rex qui reverteretur ad dominum in omni corde suo et in tota anima sua et in universa virtute sua iuxta omnem legem mosi neque post eum surrexit similis illi verumtamen non est aversus dominus ab ira furoris sui magni quo iratus est furor eius contra iudam propter iritationes quibus provocaverat eum manasses dixit itaque dominus etiam iudam auferam a facie mea sicut abstulit israhel et proiciam civitatem hanc quam elegi hierusalem et domum de qua dixi erit nomen meum ibi reliqua autem verba iosiae et universa quae fecit nonne haec scripta

sunt in libro verborum dierum regum iuda in diebus eius ascendit pharao necho rex aegypti contra regem assyriorum ad flumen eufraten et abiit iosias rex in occursum eius et occisus est in mageddo cum vidisset eum et portaverunt eum servi sui mortuum de mageddo et pertulerunt in hierusalem et sepelierunt eum in sepulchro suo tulitque populus terrae ioahaz filium iosiae et unxerunt eum et constituerunt eum regem pro patre suo viginti trium annorum erat ioahaz cum regnare coepisset et tribus mensibus regnavit in hierusalem nomen matris eius amithal filia hieremiae de lobna et fecit malum coram domino iuxta omnia quae fecerant patres eius vinxitque eum pharao necho in rebra quae est in terra emath ne regnaret in hierusalem et inposuit multam terrae centum talentis argenti et talento auri regemque constituit pharao necho eliachim filium iosiae pro iosia patre eius vertitque nomen eius ioiachim porro ioahaz tulit et duxit in aegyptum argentum autem et aurum dedit ioiachim pharaoni cum indixisset terrae per singulos ut conferretur iuxta praeceptum pharaonis et unumquemque secundum vires suas exegit tam argentum quam aurum de populo terrae ut daret pharaoni necho viginti quinque annorum erat ioiachim cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in hierusalem nomen matris eius zebida filia phadaia de ruma et fecit malum coram domino iuxta omnia quae fecerant patres eius

24

in diebus eius ascendit nabuchodonosor rex babylonis et factus est ei ioiachim servus tribus annis et rursum rebellavit contra eum inmisitque ei dominus latrunculos chaldeorum et latrunculos syriae latrunculos moab et latrunculos filiorum ammon et inmisit eos in iudam ut disperderent eum iuxta verbum domini quod locutus erat per servos suos prophetas factum est autem hoc per verbum domini contra iudam ut auferret eum coram se propter peccata manasse universa quae fecit et propter sanguinem innoxium quem effudit et implevit hierusalem cruore innocentium et ob hanc rem noluit dominus propitiari reliqua autem sermonum ioiachim et universa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda et dormivit ioiachim cum patribus suis regnavitque ioiachin filius eius pro eo et ultra non addidit rex aegypti ut egrederetur de terra sua tulerat enim rex babylonis a rivo aegypti usque ad fluvium eufraten omnia quae fuerant regis aegypti decem et octo annorum erat ioiachin cum regnare coepisset et tribus mensibus regnavit in hierusalem nomen matris eius naestha filia helnathan de hierusalem et fecit malum coram domino iuxta omnia quae fecerat pater eius in tempore illo ascenderunt servi nabuchodonosor regis babylonis in hierusalem et circumdata est urbs munitionibus venitque nabuchodonosor rex babylonis ad civitatem cum servi eius obpugnarent eam egressusque est ioiachin rex iuda ad regem babylonis ipse et mater eius et servi eius et principes eius et eunuchi eius et suscepit eum rex babylonis anno octavo regni sui et protulit inde omnes thesauros domus domini et thesauros domus

regiae et concidit universa vasa aurea quae fecerat salomon rex israhel in templo domini iuxta verbum domini et transtulit omnem hierusalem et universos principes et omnes fortes exercitus decem milia in captivitatem et omnem artificem et clusorem nihilque relictum est exceptis pauperibus populi terrae transtulit quoque ioiachin in babylonem et matrem regis et uxores regis et eunuchos eius et iudices terrae duxit in captivitatem de hierusalem in babylonem et omnes viros robustos septem milia et artifices et clusores mille omnes viros fortes et bellatores duxitque eos rex babylonis captivos in babylonem et constituit matthaniam patrum eius pro eo inposuitque nomen ei sedeciam vicesimum et primum annum aetatis habebat sedecias cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in hierusalem nomen matris eius erat amithal filia hieremiae de lobna et fecit malum coram domino iuxta omnia quae fecerat ioiachim irascebatur enim dominus contra hierusalem et contra iudam donec proiceret eos a facie sua recessitque sedecias a rege babylonis

25

factum est autem anno nono regni eius mense decimo decima die mensis venit nabuchodonosor rex babylonis ipse et omnis exercitus eius in hierusalem et circumdederunt eam et extruxerunt in circuitu eius munitiones et clausa est civitas atque vallata usque ad undecimum annum regis sedeciae nona die mensis praevaluitque fames in civitate nec erat panis populo terrae et interrupta est civitas et omnes viri bellatores nocte fugerunt per viam portae quae est inter duplicem murum ad hortum regis porro chaldei obsidebant in circuitu civitatem fugit itaque per viam quae ducit ad campestria solitudinis et persecutus est exercitus chaldeorum regem comprehenditque eum in planitie hiericho et omnes bellatores qui erant cum eo dispersi sunt et reliquerunt eum adprehensum ergo regem duxerunt ad regem babylonis in rebatha qui locutus est cum eo iudicium filios autem sedeciae occidit coram eo et oculos eius effodit vinxitque eum catenis et adduxit in babylonem mense quinto septima die mensis ipse est annus nonusdecimus regis babylonis venit nabuzardan princeps exercitus servus regis babylonis hierusalem et succendit domum domini et domum regis et domos hierusalem omnemque domum conbusit igni et muros hierusalem in circuitu destruxit omnis exercitus chaldeorum qui erat cum principe militum reliquam autem populi partem qui remanserat in civitate et perfugas qui transfugerant ad regem babylonis et reliquum vulgus transtulit nabuzardan princeps militiae et de pauperibus terrae reliquit vinitores et agricolas columnas autem aereas quae erant in templo domini et bases et mare aereum quod erat in domo domini confregerunt chaldei et transtulerunt aes omnium in babylonem ollas quoque aereas et trullas et tridentes et scyphos et omnia vasa aerea in quibus ministrabant tulerunt necnon turibula et filias quae aurea aurea et quae argentea argentea tulit princeps militiae id est columnas duas mare unum et bases quas fecerat salomon in templo domini non

erat pondus aeris omnium vasorum decem et octo cubitos altitudinis habebat columna una et capitellum aereum super se altitudinis trium cubitorum et reticulum et malogranata super capitellum columnae omnia aerea similem et columna secunda habebat ornatum tulit quoque princeps militiae seraian sacerdotem primum et sophoniam sacerdotem secundum et tres ianitores et de civitate eunuchum unum qui erat praefectus super viros bellatores et quinque viros de his qui steterant coram rege quos repperit in civitate et sopher principem exercitus qui probabat tirones de populo terrae et sex viros e vulgo qui inventi fuerant in civitate quos tollens nabuzardan princeps militum duxit ad regem babylonis in reblatha percussitque eos rex babylonis et interfecit in reblatha in terra emath et translatus est iuda de terra sua populo autem qui relictus erat in terra iuda quem dimiserat nabuchodonosor rex babylonis praefecit godoliam filium ahicham filii saphan quod cum audissent omnes duces militum ipsi et viri qui erant cum eis videlicet quod constituisset rex babylonis godoliam venerunt ad godoliam in maspha ismahel filius nathaniae et iohanan filius caree et sareia filius thenaameth nethophathites et iezonias filius maachathi ipsi et socii eorum iuravitque eis godolias et sociis eorum dicens nolite timere servire chaldeis manete in terra et servite regi babylonis et bene erit vobis factum est autem in mense septimo venit ismahel filius nathaniae filii elisama de semine regio et decem viri cum eo percusseruntque godoliam qui mortuus est sed et iudaeos et chaldeos qui erant cum eo in maspha consurgens autem omnis populus a parvo usque ad magnum et principes militum venerunt in aegyptum timentes chaldeos factum est vero anno tricesimo septimo transmigrationis ioiachin regis iudae mense duodecimo vicesima septima die mensis sublevavit evilmerodach rex babylonis anno quo regnare coeperat caput ioiachin regis iuda de carcere et locutus est ei benigna et posuit thronum eius super thronum regum qui erant cum eo in babylone et mutavit vestes eius quas habuerat in carcere et comedit panem semper in conspectu eius cunctis diebus vitae suae annonam quoque constituit ei absque intermissione quae et dabatur ei a rege per singulos dies omnibus diebus vitae suae

visio isaiæ filii amos quam vidit super iudam et hierusalem in diebus oziaë ioatham ahaz ezechiaë regum iuda audite cæli et auribus percipe terra quoniam dominus locutus est filios enutriti et exaltavi ipsi autem spreverunt me cognovit bos possessorem suum et asinus præsepe domini sui israel non cognovit populus meus non intellexit vae genti peccatrici populo gravi iniquitate semini nequam filiis sceleratis dereliquerunt dominum blasphemaverunt sanctum israel abalienati sunt retrorsum super quo percutiam vos ultra addentes praevaricationem omne caput languidum et omne cor maerens a planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas vulnus et livor et plaga tumens non est circumligata nec curata medicamine neque fota oleo terra vestra deserta civitates vestrae succensae igni regionem vestram coram vobis alieni devorant et desolabitur sicut in vastitate hostili et derelinquetur filia sion ut umbraculum in vinea et sicut tugurium in cucumerario sicut civitas quae vastatur nisi dominus exercituum reliquisset nobis semen quasi sodoma fuisse-mus et quasi gomorra similes essemus audite verbum domini principes sodomorum percipite auribus legem dei nostri populus gomorrae quo mihi multitudinem victimarum vestrarum dicit dominus plenus sum holocausta arietum et adipem pinguum et sanguinem vitulorum et agnorum et hircorum nolui cum veneritis ante conspectum meum quis quaesivit haec de manibus vestris ut ambularetis in atris meis ne adferatis ultra sacrificium frustra incensum abominatio est mihi neomeniam et sabbatum et festivitates alias non feram iniqui sunt coetus vestri kalendas vestras et sollemnitates vestras odit anima mea facta sunt mihi molesta laboravi sustinens et cum extenderitis manus vestras avertam oculos meos a vobis et cum multiplicaveritis orationem non audiam manus vestrae sanguine plenae sunt lavamini mundi estote auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis quiescite agere perverse discite benefacere quaerite iudicium subvenite oppresso iudicate pupillo defendite viduum et venite et arguite me dicit dominus si fuerint peccata vestra ut coccinum quasi nix dealbarentur et si fuerint rubra quasi vermiculus velut lana erunt si volueritis et audieritis bona terrae comedetis quod si nolueritis me provocaveritis ad iracundiam gladius devorabit vos quia os domini locutum est quomodo facta est meretrix civitas fidelis plena iudicii iustitia habitavit in ea nunc autem homicidae argentum tuum versum est in scoriā vinum tuum mixtum est aqua principes tui infideles socii furum omnes diligunt munera sequuntur retributiones pupillo non iudicant et causa viduae non ingreditur ad eos propter hoc ait dominus exercituum fortis israel heu consolabor super hostibus meis et vindicabor de inimicis meis et convertam manum meam ad te et excoquam ad purum scoriā tuam et auferam omne stagnum tuum et restituum iudices tuos ut fuerunt prius et consiliarios tuos sicut antiquitus post haec vocaberis civitas iusti urbs fidelis sion in iudicio redimetur et reducent eam in iustitia et conteret scelestos et peccatores simul et qui

dereliquerunt dominum consumentur confundentur enim ab idolis quibus sacrificaverunt et erubescitis super hortis quos elegeratis cum fueritis velut quercus defluentibus foliis et velut hortus absque aqua et erit fortitudo vestra ut favilla stuppae et opus vestrum quasi scintilla et succendetur utrumque simul et non erit qui extinguat

2

verbum quod vidit isaias filius amos super iudam et hierusalem et erit in novissimis diebus praeparatus mons domus domini in vertice montium et elevabitur super colles et fluent ad eum omnes gentes et ibunt populi multi et dicent venite et ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob et docebit nos vias suas et ambulabimus in semitis eius quia de sion exibit lex et verbum domini de hierusalem et iudicabit gentes et arguet populos multos et conflabunt gladios suos in vomeres et lanceas suas in falces non levabit gens contra gentem gladium nec excubentur ultra ad proelium domus iacob venite et ambulemus in lumine domini proiecisti enim populum tuum domum iacob quia repleti sunt ut olim et augures habuerunt ut philisthim et pueris alienis adhererunt repleta est terra argento et auro et non est finis thesaurorum eius et repleta est terra eius equis et innumerabiles quadrigae eius et repleta est terra eius idolis opus manuum suarum adoraverunt quod fecerunt digiti eorum et incurvavit se homo et humiliatus est vir ne ergo dimittas eis ingredere in petram abscondere fossa humo a facie timoris domini et a gloria maiestatis eius oculi sublimis hominis humiliati sunt et incurvabitur altitudo virorum exaltabitur autem dominus solus in die illa quia dies domini exercituum super omnem superbum et excelsum et super omnem arrogantem et humiliabitur et super omnes cedros libani sublimes et erectas et super omnes quercus basan et super omnes montes excelsos et super omnes colles elevatos et super omnem turrem excelsam et super omnem murum munitum et super omnes naves tharsis et super omne quod visu pulchrum est et incurvabitur sublimitas hominum et humiliabitur altitudo virorum et elevabitur dominus solus in die illa et idola penitus conterentur et introibunt in speluncas petrarum et in voragine terrae a facie formidinis domini et a gloria maiestatis eius cum surrexerit percutere terram in die illa proiecit homo idola argenti sui et simulacra auri sui quae fecerat sibi ut adoraret talpas et vespertiliones et ingreditur fissuras petrarum et cavernas saxorum a facie formidinis domini et a gloria maiestatis eius cum surrexerit percutere terram quiescite ergo ab homine cuius spiritus in naribus eius quia excelsus reputatus est ipse

3

ecce enim dominator deus exercituum auferet ab hierusalem et ab iuda validum et fortem omne robur panis et omne robur aquae fortem et virum bellatorem iudicem et prophetam et ariolum et senem principem super quinquaginta et honorabilem vultu

et consiliarium sapientem de architectis et prudentem eloquii mystici et dabo pueros principes eorum et effeminati dominabuntur eis et inruet populus vir ad virum unusquisque ad proximum suum tumultuabitur puer contra senem et ignobilis contra nobilem adprehendet enim vir fratrem suum domesticum patris sui vestimentum tibi est princeps esto noster ruina autem haec sub manu tua respondebit in die illa dicens non sum medicus et in domo mea non est panis neque vestimentum nolite constituere me principem populi ruit enim hierusalem et iudas concidit quia lingua eorum et adinventiones eorum contra dominum ut provocarent oculos maiestatis eius agnitio vultus eorum respondit eis et peccatum suum quasi sodomae praedicaverunt nec absconderunt vae animae eorum quoniam reddita sunt eis mala dicite iusto quoniam bene quoniam fructum adinventionum suarum comedit vae impio in malum retributio enim manuum eius fiet ei populum meum exactores sui spoliaverunt et mulieres dominatae sunt eius popule meus qui beatum te dicunt ipsi te decipiunt et viam gressuum tuorum dissipant stat ad iudicandum dominus et stat ad iudicandos populos dominus ad iudicium veniet cum senibus populi sui et principibus eius vos enim depasti estis vineam meam et rapina pauperis in domo vestra quare adteritis populum meum et facies pauperum commolitis dicit dominus deus exercituum et dixit dominus pro eo quod elevatae sunt filiae sion et ambulaverunt extento collo et nitibus oculorum ibant et plaudebant ambulabant et in pedibus suis composito gradu incedebant decalvabit dominus verticem filiarum eius et dominus crinem earum nudabit in die illa auferet dominus ornatum calciamentorum et lunulas et torques et monilia et armillas et mitras criminalia et periscelidas et murenulas et olfactoriola et innares et anulos et gemmas in fronte pendentes et mutatoria et pallia et linteamina et acus et specula et sindones et vittas et theristra et erit pro suavi odore fetor et pro zona funiculus et pro crispantia crine calvitium et pro fascia pectorali cilicium pulcherrimi quoque viri tui gladio cadent et fortes tui in proelio et maerebunt atque lugebunt portae eius et desolata in terra sedebit

4

et adprehendent septem mulieres virum unum in die illa dicentes panem nostrum comedemus et vestimentis nostris operiemur tantummodo vocetur nomen tuum super nos aufer obprobrium nostrum in die illa erit germen domini in magnificentia et in gloria et fructus terrae sublimis et exultatio his qui salvati fuerint de israhel et erit omnis qui relictus fuerit in sion et residuus in hierusalem sanctus vocabitur omnis qui scriptus est in vita in hierusalem si abluerit dominus sordem filiarum sion et sanguinem hierusalem laverit de medio eius spiritu iudicii et spiritu ardoris et creabit dominus super omnem locum montis sion et ubi invocatus est nubes per diem et fumum et splendorem ignis flammantis in nocte super omnem enim gloriam protectio et tabernaculum erit in umbraculum diei ab aestu et in

securitatem et absconsionem a turbine et a pluvia

5

cantabo dilecto meo canticum patruelis mei vineae suae vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei et sepiuit eam et lapides elegit ex illa et plantavit eam electam et aedificavit turrem in medio eius et torcular extruxit in ea et expectavit ut faceret uvas et fecit labruscas nunc ergo habitator hierusalem et vir iuda iudicate inter me et inter vineam meam quid est quod debui ultra facere vineae meae et non feci ei an quod expectavi ut faceret uvas et fecit labruscas et nunc ostendam vobis quid ego faciam vineae meae auferam sepem eius et erit in direptionem diruam maceriam eius et erit in conculcationem et ponam eam desertam non putabitur et non fodietur et ascendent vepres et spinae et nubibus mandabo ne pluant super eam imbrem vinea enim domini exercituum domus israhel et vir iuda germen delectabile eius et expectavi ut faceret iudicium et ecce iniquitas et iustitiam et ecce clamor vae qui coniungitis domum ad domum et agrum agro copulatis usque ad terminum loci numquid habitabitis soli vos in medio terrae in auribus meis sunt haec domini exercituum nisi domus multae desertae fuerint grandes et pulchrae absque habitatore decem enim iuga vinearum facient lagunculam unam et triginta modii sementis facient modios tres vae qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam et potandum usque ad vesperam ut vino aestuetis cithara et lyra et tympanum et tibia et vinum in conviviis vestris et opus domini non respicitis nec opera manuum eius consideratis propterea captivus ductus est populus meus quia non habuit scientiam et nobiles eius interierunt fame et multitudo eius siti exaruit propterea dilatavit infernus animam suam et aperuit os suum absque ullo termino et descendunt fortes eius et populus eius et sublimes gloriosique eius ad eum et incurvabitur homo et humiliabitur vir et oculi sublimium deprimentur et exaltabitur domini exercituum in iudicio et deus sanctus sanctificabitur in iustitia et pascentur agni iuxta ordinem suum et deserta in ubertatem versa advenae comedent vae qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis et quasi vinculum plaustris peccatum qui dicitis festinet et cito veniat opus eius ut videamus et adpropriet et veniat consilium sancti israhel et sciemus illud vae qui dicitis malum bonum et bonum malum ponentes tenebras lucem et lucem tenebras ponentes amarum in dulce et dulce in amarum vae qui sapientes estis in oculis vestris et coram vobismet ipsis prudentes vae qui potentes estis ad bibendum vinum et viri fortes ad miscendam ebrietatem qui iustificatis impium pro muneribus et iustitiam iusti aufertis ab eo propter hoc sicut devorat stipulam lingua ignis et calor flammae exurit sic radix eorum quasi favilla erit et germen eorum ut pulvis ascendet abiecerunt enim legem domini exercituum et eloquium sancti israhel blasphemaverunt ideo iratus est furor domini in populo suo et extendit manum suam super eum et percussit eum et conturbati sunt montes et facta sunt morticina eorum quasi stercus in medio platearum in omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus

eius extenta et levabit signum nationibus procul et sibilabit ad eum de finibus terrae et ecce festinus velociter veniet non est deficiens neque laborans in eo non dormitabit neque dormiet neque solvetur cingulum renum eius nec rumpetur corrigia calciamenti eius sagittae eius acutae et omnes arcus eius extenti ungulae eorum eius ut silex et rotae eius quasi impetus tempestatis rugitus eius ut leonis rugiet ut catuli leonum et frendet et tenebit praedam et amplexabitur et non erit qui eruat et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris aspiciemus in terram et ecce tenebrae tribulationis et lux obtenebrata est in caliginem eius

6

in anno quo mortuus est rex ozias vidi dominum sedentem super solium excelsum et elevatum et ea quae sub eo erant implebant templum seraphin stabant super illud sex alae uni et sex alae alteri duabus velabant faciem eius et duabus velabant pedes eius et duabus volabant et clamabant alter ad alterum et dicebant sanctus sanctus sanctus dominus exercituum plena est omnis terra gloria eius et commota sunt superliminaria cardinum a voce clamantis et domus impleta est fumo et dixi vae mihi quia tacui quia vir pollutus labiis ego sum et in medio populi polluta labia habentis ego habito et regem dominum exercituum vidi oculis meis et volavit ad me unus de seraphin et in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari et tetigit os meum et dixit ecce tetigit hoc labia tua et auferetur iniquitas tua et peccatum tuum mundabitur et audiui vocem domini dicentis quem mittam et quis ibit nobis et dixi ecce ego sum mitte me et dixit vade et dices populo huic audite audientes et nolite intellegere et videte visionem et nolite cognoscere excaeca cor populi huius et aures eius adgrava et oculos eius claude ne forte videat oculis suis et auribus suis audiat et corde suo intellegat et convertatur et sanem eum et dixi usquequo domine et dixit donec desolentur civitates absque habitatore et domus sine homine et terra relinquetur deserta et longe faciet dominus homines et multiplicabitur quae derelicta fuerat in medio terrae et adhuc in ea decimatio et convertetur et erit in ostensionem sicut terebinthus et sicuti quercus quae expandit ramos suos semen sanctum erit id quod steterit in ea

7

et factum est in diebus ahaz filii ioatham filii oziae regis iuda ascendit rasin rex syriae et phacee filius romeliae rex israhel in hierusalem ad proeliandum contra eam et non potuerunt debellare eam et nuntiaverunt domui david dicentes requievit syria super ephraim et commotum est cor eius et cor populi eius sicut moventur ligna silvarum a facie venti et dixit dominus ad isaïam egredere in occursum ahaz tu et qui derelictus est iasub filius tuus ad extremum aquaeductus piscinae superioris in via agri fullonis et dices ad eum vide ut sileas noli timere et cor tuum ne formidet a duobus caudis titionum

fumigantium istorum in ira furoris rasin et syriae et filii romeliae eo quod consilium inierit contra te syria malum ephraim et filius romeliae dicentes ascendamus ad iudam et suscitemus eum et avellamus eum ad nos et ponamus regem in medio eius filium tabel haec dicit dominus deus non stabit et non erit istud sed caput syriae damascus et caput damasci rasin et adhuc sexaginta et quinque anni et desinet ephraim esse populus et caput ephraim samaria et caput samariae filius romeliae si non credideritis non permanebitis et adiecit dominus loqui ad ahaz dicens pete tibi signum a domino deo tuo in profundum inferni sive in excelsum supra et dixit ahaz non petam et non temptabo dominum et dixit audite ergo domus david numquid parum vobis est molestos esse hominibus quia molesti estis et deo meo propter hoc dabit dominus ipse vobis signum ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabitis nomen eius emmanuel butyrum et mel comedet ut sciat reprobare malum et eligere bonum quia antequam sciat puer reprobare malum et eligere bonum derelinquetur terra quam tu detestaris a facie duum regum suorum adducet dominus super te et super populum tuum et super domum patris tui dies qui non venerunt a diebus separationis ephraim a iuda cum rege assyriorum et erit in die illa sibilabit dominus muscae quae est in extremo fluminum aegypti et api quae est in terra assur et venient et requiescent omnes in torrentibus vallium et cavernis petrarum et in omnibus frutectis et in universis foraminibus in die illa radet dominus in novacula conducta in his qui trans flumen sunt in rege assyriorum caput et pilos pedum et barbam universam et erit in die illa nutrit homo vaccam boum et duas oves et prae ubertate lactis comedet butyrum butyrum enim et mel manducabit omnes qui relictus fuerit in medio terrae et erit in die illa omnis locus ubi fuerint mille vites mille argenteis et in spinas et in vepres erunt cum sagittis et arcu ingredientur illuc vepres enim et spinas erunt in universa terra et omnes montes qui in sarculo sarientur non veniet illuc terror spinarum et veprium et erit in pascua bovis et in conculcationem pecoris

8

et dixit dominus ad me sume tibi librum grandem et scribe in eo stilo hominis velociter spolia detrahe cito praedare et adhibui mihi testes fideles uriam sacerdotem et zacchariam filium barachiae et accessi ad prophetissam et concepit et peperit filium et dixit dominus ad me voca nomen eius acclera spolia detrahere festina praedari quia antequam sciat puer vocare patrem suum et matrem suam auferetur fortitudo damasci et spolia samariae coram rege assyriorum et adiecit dominus loqui ad me adhuc dicens pro eo quod abiecit populus iste aquas siloae quae vadunt cum silentio et adsumpsit magis rasin et filium romeliae propter hoc ecce dominus adducet super eos aquas fluminis fortes et multas regem assyriorum et omnem gloriam eius et ascendet super omnes rivos eius et fluet super universas ripas eius et ibit per iudam inundans et transiens usque ad collum veniet et erit extensio alarum eius implens latitudinem ter-

rae tuae o emmanuel congregamini populi et vincimini et audite universae procul terrae confortamini et vincimini accingite vos et vincimini inite consilium et dissipabitur loquimini verbum et non fiet quia nobiscum deus haec enim ait dominus ad me sicut in forti manu erudivit me ne irem in via populi huius dicens non dicatis coniuratio omnia enim quae loquitur populus iste coniuratio est et timorem eius ne timeatis neque paveatis dominum exercituum ipsum sanctificabit ipse pavor vester et ipse terror vester et erit vobis in sanctificationem in lapidem autem offensionis et in petram scandali duabus domibus israel in laqueum et in ruinam habitantibus hierusalem et offendent ex eis plurimi et cadent et conterentur et inretientur et capientur liga testimonium signa legem in discipulis meis et expectabo dominum qui abscondit faciem suam a domo iacob et praestolabor eum ecce ego et pueri quos mihi dedit dominus in signum et in portentum israelis a domino exercituum qui habitat in monte sion et cum dixerint ad vos quaerite a pythonibus et a divinis qui stridunt in incantationibus suis numquid non populus a deo suo requirit pro vivis a mortuis ad legem magis et ad testimonium quod si non dixerint iuxta verbum hoc non erit eis matutina lux et transibit per eam corruet et esuriet et cum esurierit irascetur et maledicet regi suo et deo suo et suspiciet sursum et ad terram intuebitur et ecce tribulatio et tenebrae dissolutio angustia et caligo persequens et non poterit avolare de angustia sua

9

primo tempore adleviata est terra zabulon et terra nephtalim et novissimo adgravata est via maris trans iordanem galileae gentium populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam habitantibus in regione umbrae mortis lux orta est eis multiplicasti gentem non magnificasti laetitiam laetabuntur coram te sicut laetantur in messe sicut exultant quando dividunt spolia iugum enim oneris eius et virgam umeri eius et sceptrum exactoris eius superasti sicut in die madian quia omnis violenta praedatio cum tumultu et vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem et cibus ignis parvulus enim natus est nobis filius datus est nobis et factus est principatus super umerum eius et vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius deus fortis pater futuri saeculi princeps pacis multiplicabitur eius imperium et pacis non erit finis super solium david et super regnum eius ut confirmet illud et corroboret in iudicio et iustitia amodo et usque in sempiternum zelus domini exercituum faciet hoc verbum misit dominus in iacob et cecidit in israel et sciet populus omnis ephraim et habitantes samariam in superbia et magnitudine cordis dicens lateres ceciderunt sed quadris lapidibus aedificabimus sycamoros succiderunt sed cedros inmutabimus et elevabit dominus hostes rasin super eum et inimicos eius in tumultum vertet syriam ab oriente et philisthim ab occidente et devorabunt israel toto ore in omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta et populus non est reversus ad percutientem se et dominum exercituum non inquisierunt et

disperdet dominus ab israel caput et caudam incurvantem et refrenantem die una longevus et honorabilis ipse est caput et propheta docens mendacium ipse cauda est et erunt qui beatificant populum istum seducentes et qui beatificantur praecipitati propter hoc super adulescentulis eius non laetabitur dominus et pupillorum eius et viduarum non miserebitur quia omnis hypocrita est et nequam et universum os locutum est stultitiam in omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta succensa est enim quasi ignis impietas veprem et spinam vorabit et succendetur in densitate saltus et convolvitur superbia fumi in ira domini exercituum conturbata est terra et erit populus quasi easa ignis vir fratri suo non parcet et declinabit ad dexteram et esuriet et comedet ad sinistram et non saturabitur unusquisque carnem brachii sui vorabit manasses ephraim et ephraim manassen simul ipsi contra iudam in omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta

10

vae qui conduit leges iniquas et scribentes iniustitiam scriperunt ut opprimerent in iudicio pauperes et vim facerent causae humilium populi mei ut essent viduae praeda eorum et pupillos diriperent quid facietis in die visitationis et calamitatis de longe venientis ad cuius fugietis auxilium et ubi derelinquetis gloriam vestram ne incurvemini sub vinculo et cum interfectis cadatis super omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta vae assur virga furoris mei et baculus ipse in manu eorum indignatio mea ad gentem fallacem mittam eum et contra populum furoris mei mandabo illi ut auferat spolia et diripiat praedam et ponat illum in conculcationem quasi lutum platearum ipse autem non sic arbitrabitur et cor eius non ita aestimabit sed ad conterendum erit cor eius et ad internicionem gentium non paucarum dicit enim numquid non principes mei simul reges sunt numquid non ut charchamis sic chalanno et ut arfad sic emath numquid non ut damascus sic samaria quomodo invenit manus mea regna idoli sic et simulacra eorum de hierusalem et de samaria numquid non sicut feci samariae et idolis eius sic faciam hierusalem et simulacris eius et erit cum impleverit dominus cuncta opera sua in monte sion et in hierusalem visitabo super fructum magnifici cordis regis assur et super gloriam altitudinis oculorum eius dixit enim in fortitudine manus meae feci et in sapientia mea intellexi et abstuli terminos populorum et principes eorum depraedatus sum et detraxi quasi potens in sublime rederes et invenit quasi nidum manus mea fortitudinem populorum et sicut colliguntur ova quae derelicta sunt sic universam terram ego congregavi et non fuit qui moveret pinnam et aperiret os et ganniret numquid gloriabitur securis contra eum qui secit in ea aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur quomodo si elevetur virga contra levantem se et exaltetur baculus qui utique lignum est propter hoc mittet dominator deus exercituum in pinguibus eius tenuitatem et subtus gloriam eius succensa ardebit quasi conbus-

tio ignis et erit lumen israhel in igne et sanctus eius in flamma et succendetur et devorabitur spina eius et vepres in die una et gloria saltus eius et carmeli eius ab anima usque ad carnem consumetur et erit terrore profugus et reliquiae ligni saltus eius pro paucitate numerabuntur et puer scribet eos et erit in die illa non adiciet residuum israhel et hii qui fugerint de domo iacob inniti super eo qui percutit eos sed innitetur super dominum sanctum israhel in veritate reliquiae convertentur reliquiae inquam iacob ad deum fortem si enim fuerit populus tuus israhel quasi harena maris reliquiae convertentur ex eo consummatio abbreviata inundabit iustitiam consummationem enim et abbreviationem dominus deus exercituum faciet in medio omnis terrae propter hoc haec dicit dominus deus exercituum noli timere populus meus habitator sion ab assur in virga percutiet te et baculum suum levabit super te in via aegypti adhuc enim paululum modicumque et consummabitur indignatio et furor meus super scelus eorum et suscitabit super eum dominus exercituum flagellum iuxta plagam madian in petra ore et virgam suam super mare et levabit eam in via aegypti et erit in die illa auferetur onus eius de umero tuo et iugum eius de collo tuo et conputrescet iugum a facie olei veniet in aiath transibit in magron apud machmas commendabit vasa sua transierunt cursim gabee sedes nostra obstipuit rama gabaath saulis fugit hinni voce tua filia gallim adtende laisa paupercula anathoth migravit medemena habitatores gebim confortamini adhuc dies est ut in nob stetur agitabit manum suam super montem filiae sion collem hierusalem ecce dominator dominus exercituum confringet lagunculam in terrore et excelsi statura succidentur et sublimes humiliabuntur et subvertentur condensa saltus ferro et libanus cum excelsis cadet

11

et egredietur virga de radice iesse et flos de radice eius ascendet et requiescet super eum spiritus domini spiritus sapientiae et intellectus spiritus consilii et fortitudinis spiritus scientiae et pietatis et replebit eum spiritus timoris domini non secundum visionem oculorum iudicabit neque secundum auditum aurium arguet sed iudicabit in iustitia pauperes et arguet in aequitate pro mansuetis terrae et percutiet terram virga oris sui et spiritu laborum suorum interficiet impium et erit iustitia cingulum lumborum eius et fides cinctorium renis eius habitabit lupus cum agno et pardus cum hedo accubabit vitulus et leo et ovis simul morabuntur et puer parvulus minabit eos vitulus et ursus pascentur simul requiescent catuli eorum et leo quasi bos comedet paleas et delectabitur infans ab ubere super foramine aspidis et in caverna reguli qui ablactatus fuerit manum suam mittet non nocebunt et non occident in universo monte sancto meo quia repleta est terra scientia domini sicut aquae maris operientes in die illa radix iesse qui stat in signum populorum ipsum gentes deprecabuntur et erit sepulchrum eius gloriosum et erit in die illa adiciet dominus secundo manum suam ad possidendum residuum populi sui quod relinque-

tur ab assyriis et ab aegypto et a fetros et ab aethiopia et ab aelam et a sennaar et ab emath et ab insulis maris et levabit signum in nationes et congregabit profugos israhel et dispersos iuda colliget a quattuor plagis terrae et auferetur zelus ephraim et hostes iuda peribunt ephraim non aemulabitur iudam et iudas non pugnabit contra ephraim et volabunt in umeros philisthim per mare simul praedabuntur filios orientis idumea et moab praeceptum manus eorum et filii ammon oboedientes erunt et desolabit dominus linguam maris aegypti et levabit manum suam super flumen in fortitudine spiritus sui et percutiet eum in septem rivis ita ut transeant per eum calciati et erit via residuo populo meo qui relinquetur ab assyriis recut fuit israhel in die qua ascendit de terra aegypti

12

et dices in illa die confitebor tibi domine quoniam iratus es mihi conversus est furor tuus et consolatus es me ecce deus salvator meus fiducialiter agam et non timebo quia fortitudo mea et laus mea dominus deus et factus est mihi in salutem haurietis aquas in gaudio de fontibus salvatoris et dicetis in illa die confitemini domino et invocate nomen eius notas facite in populis adinventiones eius mementote quoniam excelsum est nomen eius cantate domino quoniam magnifice fecit adnuntiate hoc in universa terra exulta et lauda habitatio sion quia magnus in medio tui sanctus israhel

13

onus babylonis quod vidit isaias filius amos super montem caligosum levate signum exaltate vocem levate manum et ingrediantur portas duces ego mandavi sanctificatis meis et vocavi fortes meos in ira mea exultantes in gloria mea vox multitudinis in montibus quasi populorum frequentium vox sonitus regum gentium congregatarum dominus exercituum praecepit militiae belli venientibus de terra procul a summitate caeli dominus et vasa furoris eius ut disperdat omnem terram ululate quia prope est dies domini quasi vastitas a domino veniet propter hoc omnes manus dissolventur et omne cor hominis tabescet et conteretur tortiones et dolores tenebunt quasi parturiens dolebunt unusquisque ad proximum suum stupebit facies combustae vultus eorum ecce dies domini venit crudelis et indignationis plenus et irae furorisque ad ponendam terram in solitudine et peccatores eius conterendos de ea quoniam stellae caeli et splendor earum non expandent lumen suum obtenebratus est sol in ortu suo et luna non splendeat in lumine suo et visitabo super orbis mala et contra impios iniquitatem eorum et quiescere faciam superbiam infidelium et arrogantiam fortium humiliabo pretiosior erit vir auro et homo mundo obrizo super hoc caelum turbabo et movebitur terra de loco suo propter indignationem domini exercituum et propter diem irae furoris eius et erit quasi dammula fugiens et quasi ovis et non erit qui congreget unusquisque ad populum suum convertetur

et singuli ad terram suam fugient omnis qui inventus fuerit occidetur et omnis qui supervenerit cadet in gladio infantes eorum adlident in oculis eorum diripientur domus eorum et uxores eorum violabuntur ecce ego suscitabo super eos medos qui argentum non quaerant nec aurum velint sed sagittis parvulos interficiant et lactantibus uteri non misereantur et super filios non parcat oculus eorum et erit babilon illa gloriosa in regnis inclita in superbia chaldeorum sicut subvertit deus sodomam et gomorram non habitabitur usque in finem et non fundabitur usque ad generationem et generationem nec ponet ibi tentoria arabs nec pastores requiescent ibi sed requiescent ibi bestiae et replebuntur domus eorum draconibus et habitabunt ibi strutiones et pilosi saltabunt ibi et respondebunt ibi ululae in aedibus eius et sirenae in delubris voluptatis

14

prope est ut veniat tempus eius et dies eius non elongabuntur miserebitur enim dominus iacob et eliget adhuc de israhel et requiescere eos faciet super humum suam adiungetur advena ad eos et adherebit domui iacob et tenebunt eos populi et adducent eos in locum suum et possidebit eos domus israhel super terram domini in servos et ancillas et erunt capientes eos qui se ceperant et subicient exactores suos et erit in die illa cum requiem dederit tibi deus a labore tuo et a concussionem tua et a servitute dura qua ante servisti sumes parabolam istam contra regem babilonis et dices quomodo cessavit exactor quievit tributum contrivit dominus baculum impiorum virgam dominantium caedentem populos in indignatione plaga insanabili subicientem in furore gentes persequentem crudeliter conquevit et siluit omnis terra gavisa est et exultavit abietes quoque laetatae sunt super te et cedri libani ex quo dormisti non ascendit qui succidat nos infernus subter conturbatus est in occursum adventus tui suscitavit tibi gigantes omnes principes terrae surrexerunt de soliiis suis omnes principes nationum universi respondebunt et dicent tibi et tu vulneratus es sicut nos nostri similis effectus es detracta est ad inferos superbia tua cecidit cadaver tuum subter te sterneret tinea et operimentum tuum erunt vermes quomodo cecidisti de caelo lucifer qui mane oriebaris corruisti in terram qui vulnerabas gentes qui dicebas in corde tuo in caelum conscendam super astra dei exaltabo solium meum sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis ascendam super altitudinem nubium ero similis altissimi verumtamen ad infernum detraheris in profundum lacu qui te viderint ad te inclinabuntur teque prospicient numquid iste est vir qui conturbavit terram qui concussit regna qui posuit orbem desertum et urbes eius destruxit vincitis eius non aperuit carcerem omnes reges gentium universi dormierunt in gloria vir in domo sua tu autem proiectus es de sepulchro tuo quasi stirps inutilis pollutus et obvolutus qui intersecti sunt gladio et descenderunt ad fundamenta lacu quasi cadaver putridum non habebis consortium neque cum eis in sepultura tu enim terram disperdisti tu populum oc-

cidisti non vocabitur in aeternum semen pessimorum praeperate filios eius occisioni in iniquitate patrum eorum non consurgent nec hereditabunt terram neque implebunt faciem orbis civitatum et consurgam super eos dicit dominus exercituum et perdam babilonis nomen et reliquias et germen et progeniem ait dominus et ponam eam in possessionem ericii et in paludes aquarum et scopabo eam in scopa terens dicit dominus exercituum iuravit dominus exercituum dicens si non ut putavi ita erit et quomodo mente tractavi sic eveniet ut conteram assyrium in terra mea et in montibus meis conculcem eum et auferetur ab eis iugum eius et onus illius ab umero eorum tolletur hoc consilium quod cogitavi super omnem terram et haec est manus extenta super universas gentes dominus enim exercituum decrevit et quis poterit infirmare et manus eius extenta et quis avertet eam in anno quo mortuus est rex ahaz factum est onus istud ne laeteris philisthea omnis tu quoniam comminuta est virga percussoris tui de radice enim colubri egredietur regulus et semen eius absorbens volucrum et pascentur primogeniti pauperum et pauperes fiducialiter requiescent et interire faciam in fame radicem tuam et reliquias tuas interficiam ulula porta clama civitas prostrata est philisthea omnis ab aquilone enim fumus venit et non est qui effugiat agmen eius et quid respondebitur nuntii gentis quia dominus fundavit sion et in ipsa sperabunt pauperes populi eius

15

onus moab quia nocte vastata est ar moab conticuit quia nocte vastatus est murus moab conticuit ascendit domus et dibon ad excelsa in planctum super nabo et super medaba moab ululabit in cunctis capitibus eius calvitium omnis barba radetur in triviis eius accincti sunt sacco super tecta eius et in plateis eius omnis ululat descendit in fletum clamavit esebom et eleale usque iasa audita est vox eorum super hoc expediti moab ululabunt anima eius ululabit sibi cor meum ad moab clamabit vectes eius usque ad segor vitulam conternantem per ascensum enim luith flens ascendet et in via oronaim clamorem tritionis levabunt aquae enim nemrim desertae erunt quia aruit herba defecit germen viror omnis interiit secundum magnitudinem operis et visitatio eorum ad torrentem salicum ducent eos quoniam circumiit clamor terminum moab usque ad gallim ululatus eius et usque ad puteum helim clamor eius quia aquae dibon repletae sunt sanguine ponam enim super dibon additamenta his qui fugerint de moab leonem et reliquiis terrae

16

emitte agnum dominatorem terrae de petra deserti ad montem filiae sion et erit sicut avis fugiens et pulli de nido volantes sic erunt filiae moab in transscensu arnon ini consilium coge concilium pone quasi noctem umbram tuam in meridie absconde fugientes et vagos ne prodas habitabunt apud te

profugi mei moab esto latibulum eorum a facie vas-
tatoris finitus est enim pulvis consummatus est miser
defecit qui conculcabat terram et praeparabitur in
misericordia solium et sedebit super eum in veritate
in tabernaculo david iudicans et quaerens iudicium
et velociter reddens quod iustum est audivimus su-
perbiam moab superbus est valde superbia eius et ar-
rogantia eius et indignatio eius plus quam fortitudo
eius idcirco ululabit moab ad moab universus ululabit
his qui laetantur super muro cocti lateris loquimini
plagas suas quoniam suburbana esebon deserta sunt
et vinea sabama domini gentium exciderunt flagella
eius usque ad iazer pervenerunt erraverunt in deserto
propagines eius relictæ sunt transierunt mare super
hoc plorabo in fletu iazer vineam sabama inebriabo
te lacrima mea esebon et eleale quoniam super vin-
demiam tuam et super messem tuam vox calcantium
inruit et auferetur lætitia et exultatio de carmelo et in
vineis non exultabit neque iubilabit vinum in torcu-
lari non calcabit qui calcare consueverat vocem cal-
cantium abstuli super hoc venter meus ad moab quasi
cithara sonabit et viscera mea ad murum cocti la-
teris et erit cum apparuerit quod laboravit moab super
excelsis suis ingredietur ad sancta sua ut obsecret et
non valebit hoc verbum quod locutus est dominus ad
moab ex tunc et nunc locutus est dominus dicens in
tribus annis quasi anni mercennarii auferetur gloria
moab super omni populo multo et relinquetur parvus
et modicus nequaquam multus

17

onus damasci ecce damascus desinet esse civitas et
erit sicut acervus lapidum in ruina derelictæ civitates
aroer gregibus erunt et requiescent ibi et non erit qui
exterreat et cessabit adiutorium ab ephraim et reg-
num a damasco et reliquiae syriae sicut gloria filio-
rum israhel erunt dicit dominus exercituum et erit
in die illa adtenuabitur gloria iacob et pingue car-
nis eius marcescet et erit sicut congregans in messe
quod restiterit et brachium eius spicas leget et erit
sicut quaerens spicas in valle rafaïm et relinquetur
in eo sicut racemus et sicut excussio oleae duarum
aut trium olivarum in summitate rami sive quattuor
aut quinque in cacuminibus eius fructus eius dicit
dominus deus israhel in die illa inclinabitur homo
ad factorem suum et oculi eius ad sanctum israhel
respiciet et non inclinabitur ad altaria quae fe-
cerunt manus eius et quae operati sunt digiti eius non
respiciet lucos et delubra in die illa erunt civitates for-
titudinis eius derelictæ sicut aratra et segetes quae
derelictæ sunt a facie filiorum israhel et erit deserta
quia oblita es dei salvatoris tui et fortis adiutoris tui
non es recordata propterea plantabis plantationem fi-
delem et germen alienum seminabis in die plantatio-
nis tuae labrusca et mane semen tuum florebit ab-
lata est messis in die hereditatis et dolebit gravior vae
multitudo populorum multorum ut multitudo maris
sonantis et tumultus turbarum sicut sonitus aquarum
multarum sonabunt populi sicut sonitus aquarum in-
undantium et increpabit eum et fugiet procul et rapi-
etur sicut pulvis montium a facie venti et sicut turbo
coram tempestate in tempore vespere et ecce turba-

tio in matutino et non subsistet haec est pars eorum
qui vastaverunt nos et sors diripientium nos

18

vae terrae cymbalo alarum quae est trans flumina
aethiopiae qui mittit in mari legatos et in vasis papyri
super aquas ite angeli veloces ad gentem convulsam
et dilaceratam ad populum terribilem post quem non
est alius gentem expectantem expectantem et concul-
catam cuius diripuerunt flumina terram eius omnes
habitatores orbis qui moramini in terra cum elevat-
um fuerit signum in montibus videbitis et clangorem
tubae audietis quia haec dicit dominus ad me qui-
escam et considerabo in loco meo sicut meridiana
lux clara est et sicut nubes roris in die messis ante
messem enim totus effloruit et immatura perfectio
germinabit et praecedunt ramusculi eius falcibus et
quae derelicta fuerint absceduntur excutuntur et re-
linquuntur simul avibus montium et bestiis terrae et
aestate perpetua erunt super eum volucres et omnes
bestiae terrae super illum hiemabunt in tempore illo
deferetur munus domino exercituum a populo di-
vulso et dilacerato a populo terribili post quem non
fuit alius a gente expectante expectante et conculcata
cuius diripuerunt flumina terram eius ad locum no-
minis domini exercituum montem sion

19

onus aegypti ecce dominus ascendet super nubem
levem et ingredietur aegyptum et movebuntur sim-
ulacra aegypti a facie eius et cor aegypti tabescet
in medio eius et concurrere faciam aegyptios ad-
versum aegyptios et pugnabit vir contra fratrem
suum et vir contra amicum suum civitas adversus
civitatem regnum adversus regnum et disrumpetur
spiritus aegypti in visceribus eius et consilium eius
praecipitabo et interrogabunt simulacra sua et di-
vinos suos et pythones et ariolos et tradam aegyp-
tum in manu dominorum crudelium et rex fortis
dominabitur eorum ait dominus deus exercituum et
arescet aqua de mari et fluvius desolabitur atque sic-
cabitur et deficient flumina adtenuabuntur et sic-
cabitur rivi aggerum calamus et iuncus marcescet
nudabitur alveus rivi a fonte suo et omnis semen-
tis inrigua siccabitur arescet et non erit et maere-
bunt piscatores et lugebunt omnes mittentes in flu-
men hamum et expandentes rete super faciem aquae
marcescent confundentur qui operabantur linum
pectentes et textentes subtilia et erunt inrigua eius
flaccientia omnes qui faciebant lacunas ad capien-
dos pisces stulti principes taneos sapientes consil-
iarii pharaon dederunt consilium insipiens quomodo
dicetis pharaoni filius sapientium ego filius regum
antiquorum ubi sunt nunc sapientes tui adnuntient
tibi et indicent quid cogitaverit dominus exercituum
super aegyptum stulti facti sunt principes taneos
emarcuerunt principes memphoeos deceperunt aeg-
yptum angulum populorum eius dominus miscuit
in medio eius spiritum vertiginis et errare fecerunt
aegyptum in omni opere suo sicut errat ebrius et

vomens et non erit aegyptio opus quod faciat caput et caudam incurvantem et refrenantem in die illa erit aegyptus quasi mulieres et stuebunt et timebunt a facie commotionis manus domini exercituum quam ipse movebit super eam et erit terra iuda aegyptio in festivitate omnis qui illius fuerit recordatus pavebit a facie consilii domini exercituum quod ipse cogitavit super eam in die illa erunt quinque civitates in terra aegypti loquentes lingua chanaan et iurantes per dominum exercituum civitas solis vocabitur una in die illa erit altare domini in medio terrae aegypti et titulus iuxta terminum eius domini et erit in signum et in testimonium domino exercituum in terra aegypti clamabunt enim ad dominum a facie tribulantis et mittet eis salvatorem et propugnatorem qui liberet eos et cognoscetur dominus ab aegypto et cognoscent aegyptii dominum in die illa et colent eum in hostiis et muneribus et vota vovebunt domino et solvent et percutiet dominus aegyptum plaga et sanabit eam et revertentur ad dominum et placabitur eis et sanabit eos in die illa erit via de aegypto in assyrios et intrabit assyrius aegyptum et aegyptius in assyrios et servient aegyptii assur in die illa erit israel tertius aegypto et assyrio benedictio in medio terrae cui benedixit dominus exercituum dicens benedictus populus meus aegypti et opus manuum mearum assyrio hereditas autem mea israel

20

in anno quo ingressus est tharthan in azotum cum misisset eum sargon rex assyriorum et pugnasset contra azotum et cepisset eam in tempore illo locutus est dominus in manu isaiae filii amos dicens vade et solve saccum de lumbis tuis et calciamenta tua tolle de pedibus tuis et fecit sic vadens nudus et disculciatus et dixit dominus sicut ambulavit servus meus isaias nudus et disculciatus trium annorum signum et portentum erit super aegyptum et super aethiopiam sic minabit rex assyriorum captivitatem aegypti et transmigrationem aethiopiae iuvenum et senum nudam et disculciatam discopertis natibus ignominiam aegypti et timebunt et confundentur ab aethiopia spe sua et ab aegypto gloria sua et dicet habitator insulae huius in die illa ecce haec erat spes nostra ad quos confugimus in auxilium ut liberaret nos a facie regis assyriorum et quomodo effugere poterimus nos

21

onus deserti maris sicut turbines ab africo veniunt de deserto venit de terra horribili visio dura nuntiata est mihi qui incredulus est infideliter agit et qui depopulator est vastat ascende aelam obside mede omnem gemitum eius cessare feci propterea repleti sunt lumbi mei dolore angustia possedit me sicut angustia parientis corruì cum audirem conturbatus sum cum viderem emarcuit cor meum tenebrae stupefecerunt me babylon dilecta mea posita est mihi in miraculum pone mensam contemplare in specula comedentes bibentes surgite principes arripite clypeum

haec enim dixit mihi dominus vade et pone speculatorem et quodcumque viderit adnuntiet et vidit currum duorum equitum ascensorem asini et ascensorem cameli et contemplatus est diligenter multo intuitu et clamavit leo super specula domini ego sum stans iugiter per diem et super custodiam meam ego sum stans totis noctibus ecce iste venit ascensor vir bigae equitum et respondit et dixit cecidit cecidit babylon et omnia sculptilia deorum eius contrita sunt in terram tritura mea et fili areae meae quae audivi a domino exercituum deus israel adnuntiavi vobis onus duma ad me clamat ex seir custos quid de nocte custos quid de nocte dixit custos venit mane et nox si quaeritis quaerite convertimini venite onus in arabia in saltu ad vesperam dormietis in semitis dodanum occurrentes sitiendi ferte aquam qui habitatis terram austri cum panibus occurrere fugienti a facie enim gladiatorum fugerunt a facie gladii imminens a facie arcus extenti a facie gravis proelii quoniam haec dicit dominus ad me adhuc in uno anno quasi in anno mercennarii et auferetur omnis gloria cedar et reliquiae numeri sagittariorum fortium de filiis cedar imminuentur dominus enim deus israel locutus est

22

onus vallis visionis quidnam tibi quoque est quia ascendisti et tu omnis in tecta clamoris plena urbs frequens civitas exultans intercepti tui non intercepti gladio nec mortui in bello cuncti principes tui fugerunt simul dureque ligati sunt omnes qui inventi sunt vincti sunt pariter procul fugerunt propterea dixi recedite a me amare flebo nolite incumbere ut consolemini me super vastitate filiae populi mei dies enim interfectionis et conculcationis et fletuum domino deo exercituum in valle visionis scrutans murum et magnificus super montem et aelam sumpsit faretram currum hominis equitis et parietem nudavit clypeus et erunt electae valles tuae plenae quadrigarum et equites ponent sedes suas in porta et revelabitur operimentum iudae et videbis in die illa armamentarium domus saltus et scissuras civitatis david videbitis quia multiplicatae sunt et congregastis aquas piscinae inferioris et domos hierusalem numerastis et destruxistis domos ad muniendum murum et lacum fecistis inter duos muros et aquam piscinae veteris et non suspexistis ad eum qui fecerat eam et operatorem eius de longe non vidistis et vocavit dominus deus exercituum in die illa ad fletum et ad planctum ad calvitium et ad cingulum sacci et ecce gaudium et laetitia occidere vitulos et iugulare arietes comedere carnes et bibere vinum comedamus et bibamus cras enim moriemur et revelata est in auribus meis domini exercituum si dimitte tur iniquitas haec vobis donec moriamini dicit dominus deus exercituum haec dicit dominus deus exercituum vade ingredi ad eum qui habitat in tabernaculo ad sobnam praepositum templi quid tu hic aut quasi quis hic quia excidisti tibi hic sepulchrum excidisti in excelso memoriam diligenter in petra tabernaculum tibi ecce dominus asportari te faciet sicut asportatur gallus gallinacius et quasi amictum sic sublevarit te coronans coronabit te tribulatione quasi

pilam mittet te in terram latam et spatiosam ibi morieris et ibi erit currus gloriae tuae ignominia domus domini tui et expellam te de statione tua et de ministerio tuo deponam te et erit in die illa vocabo servum meum eliahim filium helciae et induam illum tunicam tuam et cingulo tuo confortabo eum et potestatem tuam dabo in manu eius et erit quasi pater habitantibus hierusalem et domui iuda et dabo clavem domus david super umerum eius et aperiet et non erit qui claudat et claudet et non erit qui aperiat et figam illum paxillum in loco fideli et erit in solium gloriae domui patris sui et suspendent super eum omnem gloriam domus patris eius vasorum diversa genera omne vas parvulum a vasis craterarum usque ad omne vas musicorum in die illo dicit dominus exercituum auferetur paxillus qui fixus fuerat in loco fideli et frangetur et cadet et peribit quod pependerit in eo quia dominus locutus est

23

onus tyri ululate naves maris quia vastata est domus unde venire consueverant de terra cethim revelatum est eis tacete qui habitatis in insula negotiatio sidonis transfretantes mare repleverunt te in aquis multis semen nili messis fluminis fruges eius et facta est negotiatio gentium erubescet sidon ait enim mare fortitudo maris dicens non parturivi et non peperivi et non enutriv iuvenes nec ad incrementum perdux i virgines cum auditum fuerit in aegypto dolebunt cum audierint de tyro transite maria ululate qui habitatis in insula numquid non haec vestra est quae gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua ducent eam pedes sui longe ad peregrinandum quis cogitavit hoc super tyrum quondam coronatam cuius negotiatores principes institores eius incliti terrae dominus exercituum cogitavit hoc ut detraheret superbiam omnis gloriae et ad ignominiam deduceret universos inclitos terrae transi terram tuam quasi flumen filia maris non est cingulum ultra tibi manum suam extendit super mare conturbavit regna dominus mandavit adversum chanaan ut contereret fortes eius et dixit non adicies ultra ut glorieris calumniam sustiens virgo filia sidonis in cethim consurgens transfreta ibi quoque non erit requies tibi ecce terra chaldeorum talis populus non fuit assur fundavit eam in captivitate transduxerunt robustos eius suffoderunt domos eius posuerunt eam in ruinam ululate naves maris quia devastata est fortitudo vestra et erit in die illa in oblivione eris o tyre septuaginta annis sicut dies regis unius post septuaginta autem annos erit tyro quasi canticum meretricis sume citharam circui civitatem meretrix oblivioni tradita bene cane frequenta canticum ut memoria tui sit et erit post septuaginta annos visitabit dominus tyrum et reducet eam ad mercedes suas et rursum fornicabitur cum universis regnis terrae super faciem terrae et erunt negotiatio eius et mercedes eius sanctificatae domino non condentur neque reponentur quia his qui habitaverint coram domino erit negotiatio eius ut manducent in saturitatem et vestiantur usque ad vetustatem

24

ecce dominus dissipabit terram et nudabit eam et adfliget faciem eius et disperget habitatores eius et erit sicut populus sic sacerdos et sicut servus sic dominus eius sicut ancilla sic domina eius sicut emens sic ille qui vendit sicut fenerator sic is qui mutuam accipit sicut qui repetit sic qui debet dissipatione dissipabitur terra et direptione praedabitur dominus enim locutus est verbum hoc luxit et defluxit terra et infirmata est defluxit orbis infirmata est altitudo populi terrae et terra interfecta est ab habitatoribus suis quia transgressi sunt leges mutaverunt ius dissipaverunt foedus sempiternum propter hoc maledictio vorabit terram et peccabant habitatores eius ideoque insanient cultores eius et relinquentur homines pauci luxit vindemia infirmata est vitis ingemuerunt omnes qui laetabantur corde cessavit gaudium tympanorum quievit sonitus laetantium conticuit dulcedo citharae cum cantico non bibent vinum amara erit potio bibentibus illam adtrita est civitas vanitatis clausa est omnis domus nullo introeunte clamor erit super vino in plateis deserta est omnis laetitia translatus est gaudium terrae relicta est in urbe solitudo et calamitas opprimet portas quia haec erunt in medio terrae in medio populorum quomodo si paucae olivae quae remanserunt excutiantur ex olea et racemi cum fuerit finita vindemia hii levabunt vocem suam atque laudabunt cum glorificatus fuerit dominus hinnient de mari propter hoc in doctrinis glorificate dominum in insulis maris nomen domini dei israhel a finibus terrae laudes audivimus gloriam iusti et dixi secretum meum mihi secretum meum mihi vae mihi praevaricantes praevaricati sunt et praevaricatione transgressorum praevaricati sunt formido et fovea et laqueus super te qui habitator es terrae et erit qui se explicuerit de fovea tenebitur laqueo quia catacrae de excel-sis apertae sunt et concutientur fundamenta terrae confractione confringetur terra contritione conteretur terra commotione commovebitur terra agitatione agitatibitur terra sicut ebrius et auferetur quasi tabernaculum unius noctis et gravabit eam iniquitas sua et corruet et non adiciet ut resurgat et erit in die illa visitabit dominus super militiam caeli in excelso et super reges terrae qui sunt super terram et congregabuntur in congregationem unius fascis in lacum et cludentur ibi in carcerem et post multos dies visitabuntur et erubescet luna et confundetur sol cum regnaverit dominus exercituum in monte sion et in hierusalem et in conspectu senum suorum fuerit glorificatus

25

domine deus meus es tu exaltabo te confitebor nominum tuoniam fecisti mirabilia cogitationes antiquas fideles amen quia posuisti civitatem in tumulum urbem fortem in ruinam domum alienorum ut non sit civitas et in sempiternum non aedificetur super hoc laudabit te populus fortis civitas gentium robustarum timebit te quia factus es fortitudo pauperi fortitudo egeno in tribulatione sua spes a turbine umbraculum ab aestu spiritus enim robusto-

rum quasi turbo inpellens parietem sicut aestum in siti tumultum alienorum humiliabis et quasi calore sub nube torrente propaginem fortium marcescere facies et faciet dominus exercituum omnibus populis in monte hoc convivium pinguum convivium vindemiae pinguum medullatorum vindemiae defecatae et praecipitabit in monte isto faciem vinculi conligati super omnes populos et telam quam orditus est super universas nationes praecipitabit mortem in semperiternum et auferet dominus deus lacrimam ab omni facie et obprobrium populi sui auferet de universa terra quia dominus locutus est et dicit in die illa ecce deus noster iste expectavimus eum et salvabit nos iste dominus sustinuit eum exultabimus et laetabimur in salutari eius quia requiescet manus domini in monte isto et triturbabit moab sub eo sicuti teruntur paleae in plastro et extendet manus suas sub eo sicut extendit natans ad natandum et humiliabit gloriam eius cum adlisione manuum eius et munimenta sublimium murorum tuorum concident et humiliabuntur et detrahentur in terram usque ad pulverem

26

in die illa cantabitur canticum istud in terra iuda urbs fortitudinis nostrae salvator ponetur in ea murus et antemurale aperite portas et ingreditur gens iusta custodiens veritatem vetus error abiit servabis pacem pacem quia in te speravimus sperastis in domino in saeculis aeternis in domino deo forti in perpetuum quia incurvabit habitantes in excelso civitatem sublimem humiliabit humiliabit eam usque ad terram detrahet eam usque ad pulverem conculcabit eam pes pedes pauperis gressus egenorum semita iusti recta est rectus callis iusti ad ambulandum et in semita iudiciorum tuorum domine sustinuit te nomen tuum et memoriale tuum in desiderio animae anima mea desideravit te in nocte sed et spiritu meo in praecordiis meis de mane vigilabo ad te cum feceris iudicia tua in terra iustitiam discent habitatores orbis misereamur impio et non discet iustitiam in terra sanctorum inique gessit et non videbit gloriam domini domine exaltetur manus tua et non videant videant et confundantur zelantes populi et ignis hostes tuos devoret domine dabis pacem nobis omnia enim opera nostra operatus es nobis domine deus noster possederunt nos domini absque te tantum in te recordemur nominis tui morientes non vivant gigantes non resurgant propterea visitasti et contrivisti eos et perdidisti omnem memoriam eorum indulgisti genti domine indulgisti genti numquid glorificatus es elongasti omnes terminos terrae domine in angustia requisierunt te in tribulatione murmuris doctrina tua eis sicut quae concipit cum adpropinquaverit ad partum dolens clamat in doloribus suis sic facti sumus a facie tua domine concepimus et quasi parturivimus et peperimus spiritum salutes non fecimus in terra ideo non ceciderunt habitatores terrae vivent mortui tui interfecisti mei resurgente expergiscimini et laudate qui habitatis in pulvere quia ros lucis ros tuus et terram gigantum detrahes in ruinam vade populus meus intra in cubacula tua claude ostia tua super te abscon-

dere modicum ad momentum donec pertranseat indignatio ecce enim dominus egreditur de loco suo ut visitet iniquitatem habitatoris terrae contra eum et revelabit terra sanguinem suum et non operiet ultra interfectos suos

27

in die illo visitabit dominus in gladio suo duro et grandi et forti super leviathan serpentem vectem et super leviathan serpentem tortuosum et occidet cetum qui in mari est in die illa vinea meri cantabit ei ego dominus qui servo eam repente propinabo ei ne forte visitetur contra eam nocte et die servo eam indignatio non est mihi quis dabit me spinam et veprem in proelio gradiar super eam succendam eam pariter an potius tenebit fortitudinem meam faciet pacem mihi pacem faciet mihi qui egrediuntur impetu ad iacob florebit et germinabit israhel et implebunt faciem orbis semine numquid iuxta plagam percutientis se percussit eum aut sicut occidit interfectos eius sic occisus est in mensura contra mensuram cum abiecta fuerit iudicabis eam meditata est in spiritu suo duro per diem aestus idcirco super hoc dimittitur iniquitas domui iacob et iste omnis fructus ut auferatur pecatum eius cum posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris adlidos non stabunt luci et delubra civitas enim munita desolata erit speciosa relinquetur et dimittetur quasi desertum ibi pascetur vitulus et ibi accubabit et consumet summitates eius in siccitate messis illius conterentur mulieres venientes et docentes eam non est enim populus sapiens propterea non miserebitur eius qui fecit eum et qui formavit eum non parcat ei et erit in die illa percutiet dominus ab alveo fluminis usque ad torrentem aegypti et vos congregabimini unus et unus filii israhel et erit in die illa clangetur in tuba magna et venient qui perdidit fuerant de terra assyriorum et qui eiecti erant in terra aegypti et adorabunt dominum in monte sancto in hierusalem

28

vae coronae superbiae ebrii ephraim et flori decidenti gloriae exultationis eius qui erant in vertice vallis pinguiserrimae errantes a vino ecce validus et fortis domini sicut impetus grandinis turbo confringens sicut impetus aquarum multarum inundantium et emissarum super terram spatiosam pedibus conculcabitur corona superbiae ebriorum ephraim et erit flos decedens gloriae exultationis eius qui est super verticem vallis pinguum quasi temporaneum aetate maturitatem autumnii quod cum aspexerit videns statim ut manu tenuerit devorabit illud in die illa erit dominus exercituum corona gloriae et sertum exultationis residuo populi sui et spiritus iudicii sedenti super iudicium et fortitudo revertentibus de bello ad portam verum hii quoque prae vino nescierunt et prae ebrietate erraverunt sacerdotes et propheta nescierunt prae ebrietate absorti sunt a vino erraverunt in ebrietate nescierunt videntem ignoraverunt iudicium omnes enim mensae repletae sunt vomitu sor-

diumque ita ut non esset ultra locus quem docebit scientiam et quem intellegere faciet auditum ablactatos a lacte apulsos ab uberibus quia manda remanda manda remanda expecta reexpecta expecta reexpecta modicum ibi modicum ibi in loquella enim labii et lingua altera loquetur ad populum istum cui dixit haec requies reficite lassum et hoc est meum refrigerium et noluerunt audire et erit eis verbum domini manda remanda manda remanda expecta reexpecta expecta reexpecta modicum ibi modicum ibi ut vadant et cadant retrorsum et conterantur et inlaqueentur et capiantur propter hoc audite verbum domini viri insulosos qui dominamini super populum meum qui est in hierusalem dixistis enim percussimus foedus cum morte et cum inferno fecimus pactum flagellum inundans cum transierit non veniet super nos quia posuimus mendaciam spem nostram et mendacii protecti sumus idcirco haec dicit dominus deus ecce ego mittam in fundamentis sion lapidem lapidem probatum angularem pretiosum in fundamento fundatum qui crediderit non finietur et ponam iudicium in pondere et iustitiam in mensura et subvertet grandis spem mendacii et protectionem aquae inundabunt et delebitur foedus vestrum cum morte et pactum vestrum cum inferno non stabit flagellum inundans cum transierit eritis ei in conculcationem quandocumque pertransierit tollet vos quoniam mane diluculo pertransibit in die et in nocte et tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui coangustatum est enim stratum ita ut alter decidat et pallium breve utrumque operire non potest sicut enim in monte divisionum stabit dominus sicut in valle quae est in gabao irascetur ut faciat opus suum alienum opus eius ut operetur opus suum peregrinum est opus ab eo et nunc nolite inludere ne forte constringantur vincula vestra consummationem enim et abbreviationem audivi a domino deo exercituum super universam terram auribus percipite et audite vocem meam attendite et audite eloquium meum numquid tota die arabit arans ut serat proscindet et sariet humum suam nonne cum adaequaverit faciem eius seret gith et cyminum sparget et ponet triticum per ordinem et hordeum et milium et viciam in finibus suis et erudiet eum illud in iudicio deus suus docebit eum illud non enim in seris triturabitur gith nec rota plaustrum super cyminum circumiet sed in virga excutietur gith et cyminum in baculo panis autem comminuetur verum non in perpetuum triturans triturabit illum neque vexabit eum rota plaustrum nec in ungulis suis comminuet eum et hoc a domino deo exercituum exivit ut mirabile faceret consilium et magnificaret iustitiam

eloquium tuum mussitabit et erit sicut pulvis tenuis multitudo ventilantium te et sicut favilla pertransiens multitudo eorum qui contra te praevaluerunt eritque repente confestim a domino exercituum visitabitur in tonitru et commotione terrae et voce magna turbinis et tempestatis et flammae ignis devorantis et erit sicut somnium visionis nocturnae multitudo omnium gentium quae dimicaverunt contra arihel et omnes qui militaverunt et obsederunt et praevaluerunt adversus eam et sicuti somnii esuriens et comedit cum autem fuerit expertus vacua est anima eius et sicut somniat sitiens et bibit et postquam fuerit expegefactus lassus adhuc sitit et anima eius vacua est sic erit multitudo omnium gentium quae dimicaverunt contra montem sion obstupescite et admiramini fluctuate et vacillate inebriamini et non a vino movemini et non ebrietate quoniam miscuit vobis dominus spiritum soporis claudet oculos vestros prophetas et principes vestros qui vident visiones operiet et erit vobis visio omnium sicut verba libri signati quem cum dederint scienti litteras dicent lege istum et respondebit non possum signatus es enim et dabitur liber nescienti litteras diciturque ei lege et respondebit nescio litteras et dixit dominus eo quod adpropinquat populus iste ore suo et labiis suis glorificat me cor autem eius longe est a me et timuerunt me mandato hominum et doctrinis ideo ecce ego addam ut admirationem faciam populo huic miraculo grandi et stupendo peribit enim sapientia a sapientibus eius et intellectus prudentium eius abscondetur vae qui profundi estis corde ut a domino abscondatis consilium quorum sunt in tenebris opera et dicunt quis videt nos et quis novit nos perversa est haec vestra cogitatio quasi lutum contra figulum cogitet et dicat opus factori suo non fecisti me et figmentum dicat fictori suo non intellegis nonne adhuc in modico et in brevi convertetur libanus in chermel et chermel in saltum reputabitur et audient in die illa surdi verba libri et de tenebris et caligine oculi caecorum videbunt et addent mites in domino laetitiam et pauperes homines in sancto israhel exultabunt quoniam defecit qui praevalebat consummatus est inlusor et succisi sunt omnes qui vigilabant super iniquitatem qui peccare faciebant homines in verbo et arguentem in porta subplantabant et declinaverunt frustra a iusto propter hoc haec dicit dominus ad domum iacob qui redemit abraham non modo confundetur iacob nec modo vultus eius erubescet sed cum viderit filios suos opera manuum mearum in medio sui sanctificantes nomen meum et sanctificabunt sanctum iacob et deum israhel praedicabunt et scient errantes spiritu intellectum et mussitatores discent legem

vae arihel arihel civitas quam circumdedit david additus est annus ad annum sollemnitates evolutae sunt et circumvallabo arihel et erit tristis et maerens et erit mihi quasi arihel et circumdabo quasi spheram in circuitu tuo et iaciam contra te aggerem et munimenta ponam in obsidione tuam humiliaberis de terra loqueris et de humo audietur eloquium tuum et erit quasi pythonis de terra vox tua et de humo

vae filii desertores dicit dominus ut faceretis consilium et non ex me et ordiremini telam et non per spiritum meum ut adderetur peccatum super peccatum qui ambulatis ut descendatis in aegyptum et os meum non interrogastis sperantes auxilium in fortitudine pharaonis et habentes fiduciam in umbra aegypti et erit vobis fortitudo pharaonis in confusionem et fiducia umbrae aegypti in ignominiam erant enim

in tanis principes tui et nuntii tui usque ad anes pervenerunt omnes confusi sunt super populo qui eis prodesse non potuit non fuerunt in auxilium et in aliquam utilitatem sed in confusionem et obprobrium onus iumentorum austri in terra tribulationis et angustiae laena et leo ex eis vipera et regulus volans portantes super umeros iumentorum divitias suas et super gibbum camelorum thesauros suos ad populum qui eis prodesse non poterit aegyptus enim frustra et vane auxiliabitur ideo clamavi super hoc superbia tantum est quiesce nunc ingressus scribe eis super buxum et in libro diligenter exara illud et erit in die novissimo in testimonium usque ad aeternum populus enim ad iracundiam provocans est et filii mendaces filii nolentes audire legem domini qui dicunt videntibus nolite videre et aspicientibus nolite aspicere nobis ea quae recta sunt loquimini nobis placentia videte nobis errores auferite a me viam declinate a me semitam cesset a facie nostra sanctus israhel propterea haec dicit sanctus israhel pro eo quod reprobastis verbum hoc et sperastis in calumniam et tumultum et innixi estis super eo propterea erit vobis iniquitas haec sicut interruptio cadens et requisita in muro excelso quoniam subito dum non speratur venit contritio eius et comminuetur sicut conteritur lagoena figuli contritione pervalida et non invenietur de fragmentis eius testa in qua portetur igniculus de incendio aut hauriatur parum aquae de fovea quia haec dicit dominus deus sanctus israhel si revertamini et quiescatis salvi eritis in silentio et in spe erit fortitudo vestra et noluistis et dixistis nequaquam sed ad equos fugiemus ideo fugietis et super veloces ascendemus ideo veloces erunt qui persequuntur vos mille homines a facie terroris unius et a facie terroris quinque fugietis donec relinquimini quasi malus navis in vertice montis et quasi signum super collem propterea expectat dominus ut misereatur vestri et ideo exaltabitur parcens vobis quia deus iudicii dominus beati omnes qui expectant eum populus enim sion habitabit in hierusalem plorans nequaquam plorabis miserans miserabitur tui ad vocem clamoris tui statim ut audierit respondebit tibi et dabit vobis dominus panem artum et aquam brevem et non faciet avolare a te ultra doctorem tuum et erunt oculi tui videntes praeceptorem tuum et aures tuae audient verbum post tergum montis haec via ambulate in ea neque ad dexteram neque ad sinistram et contaminabis lamminas sculptilium argenti tui et vestimentum conflatis auri tui et disperges ea sicut imunditiam menstruatæ egredere dices ei et dabitur pluvia semini tuo ubicumque seminaveris in terra et panis frugum terrae erit uberrimus et pinguis pascetur in possessione tua in die illo agnus spatiosus et tauri tui et pulli asinorum qui operantur terram commixtum migma comedent sic in area ut ventilatum est et erunt super omnem montem excelsum et super omnem collem elevatum rivi currentium aquarum in die interfectionis multorum cum ceciderint turres et erit lux lunae sicut lux solis et lux solis erit septemplex sicut lux septem dierum in die qua alligaverit dominus vulnus populi sui et percussuram plagae eius sanaverit ecce nomen domini venit de longinquo ardens furor eius et gravis

ad portandum labia eius repleta sunt indignatione et lingua eius quasi ignis devorans spiritus eius velut torrens inundans usque ad medium colli ad perdendas gentes in nihilum et frenum erroris quod erat in maxillis populorum canticum erit vobis sicut nox sanctificatae sollemnitatis et laetitia cordis sicut qui pergit cum tibia ut intret in montem domini ad fortem israhel et auditam faciet dominus gloriam vocis suae et terrorem brachii sui ostendens in comminatione furoris et flamma ignis devorantis addidet in turbine et in lapide grandinis a voce enim domini pavebit assur virga percussus et erit transitus virgae fundatus quam requiescere faciet dominus super eum in tympanis et in citharis et in bellis praecipuus expugnabit eos praeparata est enim ab heri thofeth a rege praeparata profunda et dilatata nutrimenta eius ignis et ligna multa flatus domini sicut torrens sulphuris succedens eam

31

vae qui descendunt in aegyptum ad auxilium in equis sperantes et habentes fiduciam super quadrigis quia multae sunt et super equitibus quia praevalidi nimis et non sunt confisi super sanctum israhel et dominum non requisierunt ipse autem sapiens adduxit malum et verba sua non abstulit et consurget contra domum pessimorum et contra auxilium operantium iniquitatem aegyptus homo et non deus et equi eorum caro et non spiritus et dominus inclinabit manum suam et corruet auxiliator et cadet cui praestatur auxilium simulque omnes consumentur quia haec dicit dominus ad me quomodo si rugiat leo et catulus leonis super praedam suam cum occurrerit ei multitudo pastorum a voce eorum non formidabit et a multitudine eorum non pavebit sic descendet dominus exercituum ut proelietur super montem sion et super collem eius sicut aves volantes sic proteget dominus exercituum hierusalem protegens et liberans transiens et salvans convertimini sicut in profundum recesseratis filii israhel in die enim illa abiciet vir idola argenti sui et idola auri sui quae fecerunt vobis manus vestrae in peccatum et cadet assur in gladio non viri et gladius non hominis vorabit eum et fugiet non a facie gladii et iuvenes eius vectigales erunt et fortitudo eius a terrore transibit et pavebunt fugientes principes eius dixit dominus cuius ignis est in sion et caminus eius in hierusalem

32

ecce in iustitia regnabit rex et principes in iudicio praeerunt et erit vir sicut qui absconditur a vento et celat se a tempestate sicut rivi aquarum in siti et umbra petrae prominentis in terra deserta non caligabit oculi videntium et aures audientium diligenter auscultabunt et cor stultorum intellet scientiam et lingua balborum velociter loquetur et plane non vocabitur ultra is qui insipiens est princeps neque fraudulentus appellabitur maior stultus enim fatua loquetur et cor eius faciet iniquitatem ut perficiat simulationem et loquatur ad dominum fraudulenter

et vacuefaciat animam esurientis et potum sitienti auferat fraudulentum vasa pessima sunt ipse enim cogitationes concinnavit ad perdendos mites in sermone mendacii cum loqueretur pauper iudicium princeps vero ea quae digna sunt principe cogitavit et ipse super duces stabit mulieres opulentes surgite et audite vocem meam filiae confidentes percipite auribus eloquium meum post dies et annum et vos conturbabimini confidentes consummata est enim vindemia collectio ultra non venit obstupescite opulentes conturbamini confidentes exuite vos et confundimini accingite lumbos vestros super ubera plangite super regione desiderabili super vinea fertili super humum populi mei spina et vepres ascendent quanto magis super omnes domos gaudii civitatis exultantis domus enim dimissa est multitudo urbis relicta est tenebrae et palpatio factae sunt super speluncas usque in aeternum gaudium onagrorum pascua gregum donec effundatur super nos spiritus de excelso et erit desertum in chermel et chermel in saltum reputabitur et habitabit in solitudine iudicium et iustitia in chermel sedebit et erit opus iustitiae pax et iustitia iustitiae silentium et securitas usque in sempiternum et sedebit populus meus in pulchritudine pacis et in tabernaculis fiducia et in requie opulenta grandis autem in descensione saltus et humilitate humiliabitur civitas beati qui seminat super omnes aquas inmittentes pedem bovis et asini

33

vae qui praedaris nonne et ipse praedaberis et qui spernis nonne et ipse sperneris cum consummaveris depraedationem depraedaberis cum fatigatus desiveris contemnere contemneris domine miserere nostri te expectavimus esto brachium eorum in mane et salus nostra in tempore tribulationis a voce angeli fugerunt populi ab exaltatione tua dispersae sunt gentes et congregabuntur spolia vestra sicut colligitur brucus velut cum fossae plenae fuerint de eo magnificatus est dominus quoniam habitavit in excelso implevit sion iudicio et iustitia et erit fides in temporibus tuis divitiae salutis sapientia et scientia timor domini ipse thesaurus eius ecce videntes clamabunt foris angeli pacis amare flebunt dissipatae sunt viae cessavit transiens per semitam irritum factum est pactum proiecit civitates non reputavit homines luxit et elanguit terra confusus est libanus et obsorduit et factus est saron sicut desertum et concussa est basan et carmelus nunc consurgam dicit dominus nunc exaltabor nunc sublevabor concipietis ardorem parietis stipulam spiritus vester ut ignis vorabit vos et erunt populi quasi de incendio cinis spinae congregatae igni conburentur audite qui longe estis quae fecerim et cognoscite vicini fortitudinem meam conterriti sunt in sion peccatores possedit tremor hypocritas quis poterit habitare de vobis cum igne devorante quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis qui ambulat in iustitiis et loquitur veritates qui proicit avaritiam ex calumnia et excutit manus suas ab omni munere qui obturat aures suas ne audiat sanguinem et claudit oculos suos ne videat malum iste in excelsis habitabit munimenta saxorum sublimitas eius panis

ei datus est aquae eius fideles sunt regem in decore suo videbunt oculi eius cernent terram de longe cor tuum meditabitur timorem ubi est litteratus ubi legis verba ponderans ubi doctor parvulorum populum impudentem non videbis populum alti sermonis ita ut non possis intellegere disertitudinem linguae eius in quo nulla est sapientia respice sion civitatem sollemnitatis nostrae oculi tui videbunt hierusalem habitationem opulentam tabernaculum quod nequaquam transferri poterit nec auferentur clavi eius in sempiternum et omnes funiculi eius non rumpentur quia solummodo ibi magnificus dominus noster locus fluviorum rivi latissimi et patentes non transibit per eum navis remigum neque trieris magna transgredietur eum dominus enim iudex noster dominus legislifer noster dominus rex noster ipse salvabit nos laxati sunt funiculi tui sed non praevalerunt sic erit malus tuus ut dilatare signum non queas tunc dividuntur spolia praedarum multarum claudi diripient rapinam nec dicet vicinus elangui populus qui habitat in ea auferetur ab eo iniquitas

34

accedite gentes et audite et populi adtendite audiat terra et plenitudo eius orbis et omne germen eius quia indignatio domini super omnes gentes et furor super universam militiam eorum interfecit eos et dedit eos in occisionem interfecti eorum proiciunt et de cadaveribus eorum ascendet fetor tabescent montes sanguine eorum et tabescet omnis militia caelorum et complicabuntur sicut liber caeli et omnis militia eorum defluit sicut defluit folium de vinea et de ficu quoniam inebriatus est in caelo gladius meus ecce super idumeam descendet et super populum interfec-tionis meae ad iudicium gladius domini repletus est sanguine incrassatus est adipe de sanguine agnorum et hircorum de sanguine medullatorum arietum victima enim domini in bosra et interfectio magna in terra edom et descendunt unicomnes cum eis et tauri cum potentibus inebriabitur terra eorum sanguine et humus eorum adipe pinguium quia dies ultionis domini annus retributionum iudicii sion et convertentur torrentes eius in picem et humus eius in sulphur et erit terra eius in picem ardentem nocte et die non exstinguetur in sempiternum ascendet fumus eius a generatione in generationem desolabitur in saeculum saeculorum non erit transiens per eam et possidebunt illam onocrotalus et ericius et ibis et corvus habitabunt in ea et extendetur super eam mensura ut redigatur ad nihilum et perpendicularum in desolationem nobiles eius non erunt ibi regem potius invocabunt et omnes principes eius erunt in nihilum et orientur in domibus eius spinae et urticae et paliurus in munitionibus eius et erit cubile draconum et pascua strutionum et occurrent daemonia onocentauris et pilosus clamabit alter ad alterum ibi cubavit lamia et invenit sibi requiem ibi habuit foveam ericius et enutrivit catulos et circumfodit et fovit in umbra eius il-luc congregati sunt milvi alter ad alterum requirite diligenter in libro domini et legite unum ex eis non defuit alter ad alterum non quaesivit quia quod ex ore meo procedit ille mandavit et spiritus eius ipse con-

gregavit ea et ipse misit eis sortem et manus eius divisit eam illis in mensuram usque in aeternum possidebunt eam in generatione et generatione habitabunt in ea

35

laetabitur deserta et invia et exultabit solitudo et florebunt quasi liliū germinans germinabit et exultabit laetabunda et laudans gloria libani data est ei decor carmeli et saron ipsi videbunt gloriam domini et decorem dei nostri confortate manus dissolutas et genua debilia roborate dicite pusillanimes confortamini nolite timere ecce deus vester ultionem adducet retributionis deus ipse veniet et salvabit vos tunc aperientur oculi caecorum et aures surdorum patebunt tunc saliet sicut cervus claudus et aperta erit lingua mutorum quia scissae sunt in deserto aquae et torrentes in solitudine et quae erat arida in stagnum et sitiens in fontes aquarum in cubilibus in quibus prius dracones habitabant orietur viror calami et iunci et erit ibi semita et via et via sancta vocabitur non transibit per eam pollutus et haec erit nobis directa via ita ut stulti non errent per eam non erit ibi leo et mala bestia non ascendet per eam nec invenietur ibi et ambulabunt qui liberati fuerint et redempti a domino convertentur et venient in sion cum laude et laetitia sempiterna super caput eorum gaudium et laetitiam obtinebunt et fugiet dolor et gemitus

36

et factum est in quartodecimo anno regis ezechiae ascendit sennacherib rex assyriorum super omnes civitates iuda munitas et cepit eas et misit rex assyriorum rabsaces de lachis in hierusalem ad regem ezechiam in manu gravi et stetit in aquaeductu piscinae superioris in via agri fullonis et egressus est ad eum eliachim filius helciae qui erat super domum et sobna scriba et ioae filius asaph a commentariis et dixit ad eos rabsaces dicite ezechiae haec dicit rex magnus rex assyriorum quae est ista fiducia qua confidis aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis super quem habes fiduciam quia recessisti a me ecce confidis super baculum harundineum confractum istum super aegyptum cui si innisus fuerit homo intrabit in manu eius et perforabit eam sic pharao rex aegypti omnibus qui confidunt in eo quod si responderis mihi in domino deo nostro confidimus nonne ipse est cuius abstulit ezechias excelsa et altaria et dixit iudae et hierusalem coram altari isto adorabitis et nunc trade te domino meo regi assyriorum et dabo tibi duo milia equorum nec poteris ex te praebere assessores eorum et quomodo sustinebis faciem iudicis unius loci ex servis domini mei minoribus quod si confidis in aegypto in quadriga et in equitibus et nunc numquid sine domino ascendi ad terram istam ut disperderem eam dominus dixit ad me ascende super terram istam et disperse eam et dixit eliachim et sobna et ioae ad rabsacen loquere ad servos tuos syra lingua intellegimus enim ne loquaris ad nos iudaice in auribus populi qui est super murum et dixit ad eos

rabsaces numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus ut loquerer omnia verba ista et non potius ad viros qui sedent in muro ut comedant stercora sua et bibant urinam pedum suorum vobiscum et stetit rabsaces et clamavit voce magna iudaice et dixit audite verba regis magni regis assyriorum haec dicit rex non seducat vos ezechias quia non poterit eruere vos et non vobis tribuat fiduciam ezechias super domino dicens eruens liberabit nos dominus non dabitur civitas ista in manu regis assyriorum nolite audire ezechiam haec enim dicit rex assyriorum facite mecum benedictionem et egredimini ad me et comedite unusquisque vineam suam et unusquisque ficum suam et bibite unusquisque aquam cisternae suae donec veniam et tollam vos ad terram quae est ut terra vestra terram frumenti et vini terram panum et vinearum ne conturbet vos ezechias dicens dominus liberabit nos numquid liberaverunt dii gentium unusquisque terram suam de manu regis assyriorum ubi est deus emath et arfad ubi est deus seffarvaim numquid liberaverunt samariam de manu mea quis est ex omnibus diis terrarum istarum qui eruerit terram suam de manu mea ut eruat dominus hierusalem de manu mea et siluerunt et non responderunt ei verbum mandaverat enim rex dicens ne respondeatis ei et ingressus est eliachim filius helciae qui erat super domum et sobna scriba et ioae filius asaph a commentariis ad ezechiam scissis vestibus et nuntiaverunt ei verba rabsacis

37

et factum est cum audisset rex ezechias scidit vestimenta sua et obvolutus est sacco et intravit in domum domini et misit eliachim qui erat super domum et sobnam scribam et seniores de sacerdotibus opertos saccis ad isaia filium amos prophetam et dixerunt ad eum haec dicit ezechias dies tribulationis et correptionis et blasphemiae dies haec quia venerunt filii usque ad partum et virtus non est parenti si quo modo audiat dominus deus tuus verba rabsaces quem misit rex assyriorum dominus suus ad blasphemandum deum viventem et obprobRANDUM sermonibus quos audivit dominus deus tuus leva ergo orationem pro reliquiis quae reppertae sunt et venerunt servi regis ezechiae ad isaia et dixit ad eos isaia haec dicetis domino vestro haec dicit dominus ne timeas a facie verborum quae audisti quibus blasphemaverunt pueri regis assyriorum me ecce ego dabo ei spiritum et audiet nuntium et revertetur ad terram suam et corruiere eum faciam gladio in terra sua reversus est autem rabsaces et invenit regem assyriorum proeliantem adversus lobna audierat enim quia profectus esset de lachis et audivit de tharaca rege aethiopiae dicentes egressus est ut pugnet contra te quod cum audisset misit nuntios ad ezechiam dicens haec dicetis ezechiae regi iudae loquentes non te decipiat deus tuus in quo tu confidis dicens non dabitur hierusalem in manu regis assyriorum ecce tu audisti omnia quae fecerunt reges assyriorum omnibus terris quas subverterunt et tu poteris liberari numquid eruerunt eos dii gentium quos subverterunt patres mei gozan et aran et reseph et fil-

ios eden qui erant in thalassar ubi est rex emath et rex arfad et rex urbis seffarvaim anae et ava et tulit ezechias libros de manu nuntiorum et legit eos et ascendit in domum domini et expandit eos ezechias coram domino et oravit ezechias ad dominum dicens domine exercituum deus israhel qui sedes super cherubin tu es deus solus omnium regnorum terrae tu fecisti caelum et terram inclina domine aurem tuam et audi aperi domine oculos tuos et vide et audi omnia verba sennacherib quae misit ad blasphemandum deum viventem vere enim domine desertas fecerunt reges assyriorum terras et regiones earum et dederunt deos earum igni non enim erant dii sed opera manuum hominum lignum et lapis et comminuerunt eos et nunc domine deus noster salva nos de manu eius et cognoscant omnia regna terrae quia tu es dominus solus et misit isaia filius amos ad ezechiam dicens haec dicit dominus deus israhel pro quibus rogasti me de sennacherib rege assyriorum hoc est verbum quod locutus est dominus super eum despexit te subsannavit te virgo filia sion post te caput movit filia hierusalem cui exprobrasti et quem blasphemasti et super quem exaltasti vocem et levasti altitudinem oculorum tuorum ad sanctum israhel in manu servorum tuorum exprobrasti domino et dixisti in multitudine quadrigarum mearum ego ascendi altitudinem montium iuga libani et succidam excelsa cedrorum eius electas abietes illius et introibo altitudinem summitatis eius saltum carmeli eius fodi et bibi aquam et exsicavi vestigio pedis mei omnes rivos aggerum numquid non audisti quae olim fecerim ei ex diebus antiquis ego plasmavi illud et nunc adduxi et factum est in eradicationem collium conpugnantium et civitatum munitarum habitatores earum breviate manu contremuerunt et confusi sunt facti sunt sicut faenum agri et gramen pascuae et herba tectorum quae exaruit antequam maturesceret habitationem tuam et egressum tuum et introitum tuum cognovi et insaniam tuam contra me cum fureres adversum me superbia tua ascendit in aures meas ponam ergo circulum in naribus tuis et frenum in labiis tuis et reducam te in viam per quam venisti tibi autem hoc erit signum comede hoc anno quae sponte nascuntur et in anno secundo pomis vescere in anno autem tertio seminate et metite et plantate vineas et comedite fructum earum et mitte id quod salvatum fuerit de domo iuda et quod reliquum est radicem deorsum et faciet fructum sursum quia de hierusalem exhibit reliquiae et salvatio de monte sion zelus domini exercituum faciet istud propterea haec dicit dominus de rege assyriorum non introibit civitatem hanc et non iaciet ibi sagittam et non occupabit eam clypeus et non mittet in circuitu eius aggerem in via qua venit per eam revertetur et civitatem hanc non ingredietur dicit dominus et protegam civitatem istam ut salvem eam propter me et propter david servum meum egressus est autem angelus domini et percussit in castris assyriorum centum octoginta quinque milia et surrexerunt mane et ecce omnes cadavera mortuorum et egressus est et abiit et reversus est sennacherib rex assyriorum et habitavit in nineve et factum est cum adoraret in templo nesrach deum suum adramelech et sarasar filii

eius percusserunt eum gladio fugeruntque in terram ararat et regnavit asoraddon filius eius pro eo

38

in diebus illis aegrotavit ezechias usque ad mortem et introivit ad eum isaia filius amos propheta et dixit ei haec dicit dominus dispone domui tuae quia morieris tu et non vives et convertit ezechias faciem suam ad parietem et oravit ad dominum et dixit obsecro domine memento quaeso quomodo ambulaverim coram te in veritate et in corde perfecto et quod bonum est in oculis tuis fecerim et flevit ezechias fletu magno et factum est verbum domini ad isaia dicens vade et dic ezechiae haec dicit dominus deus david patris tui audivi orationem tuam vidi lacrimam tuam ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos et de manu regis assyriorum eruam te et civitatem istam et protegam eam hoc autem tibi erit signum a domino quia faciet dominus verbum hoc quod locutus est ecce ego reverti faciam umbram linearum per quas descenderat in horologio ahaz in sole retrorsum decem lineis et reversus est sol decem lineis per gradus quos descenderat scriptura ezechiae regis iuda cum aegrotasset et convalesceret de infirmitate sua ego dixi in dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi quaesivi residuum annorum meorum dixi non video dominum dominum in terra viventium non aspiciam hominem ultra et habitatorem quievit generatio mea ablata est et convoluta est a me quasi tabernaculum pastorum praecisa est velut a textente vita mea dum adhuc ordire succidit me de mane usque ad vesperam finies me sperabam usque ad mane quasi leo sic contrivit omnia ossa mea de mane usque ad vesperam finies me sicut pullus hirundinis sic clamabo meditabor ut columba adtenuati sunt oculi mei suspicientes in excelsum domine vim patior sponde pro me quid dicam aut quid respondebit mihi cum ipse fecerit recogitabo omnes annos meos in amaritudine animae meae domine sic vivitur et in talibus vita spiritus mei corripies me et vivificabis me ecce in pace amaritudo mea amarissima tu autem eruisti animam meam ut non periret proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea quia non infernus confitebitur tibi neque mors laudabit te non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam vivens vivens ipse confitebitur tibi sicut et ego hodie pater filiis notam faciet veritatem tuam domine salvum me fac et psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitae nostrae in domo domini et iussit isaia ut tollerent massam de ficis et cataplasma rent super vulnus et sanaretur et dixit ezechias quod erit signum quia ascendam in domo domini

39

in tempore illo misit marodach baladan filius baladan rex babylonis libros et munera ad ezechiam audierat enim quod aegrotasset et convalesceret laetatus est autem super eis ezechias et ostendit eis cellam aromatum et argenti et auri et odoramentorum et unguenti optimi et omnes apothecas supellectilis suae et uni-

versa quae inventa sunt in thesauris eius non fuit verbum quod non ostenderet eis ezechias in domo sua et in omni potestate sua introiit autem isaias propheta ad regem ezechiam et dixit ei quid dixerunt viri isti et unde venerunt ad te et dixit ezechias de terra longinqua venerunt ad me de babylone et dixit quid viderunt in domo tua et dixit ezechias omnia quae in domo mea sunt viderunt non fuit res quam non ostenderim eis in thesauris meis et dixit isaias ad ezechiam audi verbum domini exercituum ecce dies venient et auferentur omnia quae in domo tua sunt et quae thesaurizaverunt patres tui usque ad diem hanc in babylonem non relinquetur quicquam dicit dominus et de filiis tuis qui exiunt de te quos generis tollent et erunt eunuchi in palatio regis babylonis et dixit ezechias ad isaiam bonum verbum domini quod locutus est et dixit fiat tantum pax et veritas in diebus meis

40

consolamini consolamini populus meus dicit deus vester loquimini ad cor hierusalem et avocate eam quoniam completa est malitia eius dimissa est iniquitas illius susceptus de manu domini duplicia pro omnibus peccatis suis vox clamantis in deserto parate viam domini rectas facite in solitudine semitas dei nostri omnis vallis exaltabitur et omnis mons et collis humiliabitur et erunt prava in directa et aspera in vias planas et revelabitur gloria domini et videbit omnis caro pariter quod os domini locutum est vox dicentis clama et dixi quid clamabo omnis caro faenum et omnis gloria eius quasi flos agri exsiccatus est faenum et cecidit flos quia spiritus domini sufflavit in eo vere faenum est populus exsiccatus est faenum cecidit flos verbum autem dei nostri stabit in aeternum super montem excelsum ascende tu quae evangelizas sion exalta in fortitudine vocem tuam quae evangelizas hierusalem exalta noli timere dic civitatibus iudae ecce deus vester ecce dominus deus in fortitudine veniet et brachium eius dominabitur ecce merces eius cum eo et opus illius coram eo sicut pastor gregem suum pascet in brachio suo congregabit agnos et in sinu suo levabit fetas ipse portabit quis mensus est pugio almas et caelos palmo ponderavit quis adpendit tribus digitis molem terrae et libravit in pondere montes et colles in statera quis adiuvit spiritum domini aut quis consiliarius eius fuit et ostendit illi cum quo iniit consilium et instruxit eum et docuit eum semitam iustitiae et erudit eum scientiam et viam prudentiae ostendit illi ecce gentes quasi stilla situlae et quasi momentum staterae reputatae sunt ecce insulae quasi pulvis exiguus et libanus non sufficiet ad succendendum et animalia eius non sufficiet ad holocaustum omnes gentes quasi non sint sic sunt coram eo et quasi nihilum et inane reputatae sunt ei cui ergo similem fecistis deum aut quam imaginem ponetis ei numquid sculptile conflavit faber aut aurifex auro figuravit illud et lamminis argenteis argentearius forte lignum et inputribile elegit artifex sapiens quaerit quomodo statuat simulacrum quod non moveatur numquid non scietis numquid non audietis numquid non adnuntiaturum est ab ini-

tio vobis numquid non intellexistis fundamenta terrae qui sedet super gyrum terrae et habitatores eius sunt quasi lucustae qui extendit velut nihilum caelos et expandit eos sicut tabernaculum ad inhabitandum qui dat secretorum scrutatores quasi non sint iudices terrae velut inane fecit et quidem neque plantatos neque satos neque radicato in terra trunco eorum repente flavit in eos et aruerunt et turbo quasi stipulam auferet eos et cui adsimilastis me et adaequastis dicit sanctus levate in excelsum oculos vestros et videte qui creavit haec qui educit in numero militiam eorum et omnes ex nomine vocat prae multitudine fortitudinis et roboris virtutisque eius neque unum reliquum fuit quare dicis iacob et loqueris israhel abscondita est via mea a domino et a deo meo iudicium meum transibit numquid nescis aut non audisti deus sempiternus dominus qui creavit terminos terrae non deficiet neque laborabit nec est investigatio sapientiae eius qui dat lasso virtutem et his qui non sunt fortitudinem et robur multiplicat deficient pueri et laborant et iuvenes in infirmitate cadent qui autem sperant in domino mutabunt fortitudinem adsument pinnas sicut aquilae current et non laborabunt ambulabunt et non deficient

41

taceant ad me insulae et gentes mutent fortitudinem accedant et tunc loquantur simul ad iudicium propinquemus quis suscitavit ab oriente iustum vocavit eum ut sequeretur se dabit in conspectu eius gentes et reges obtinebit dabit quasi pulverem gladio eius sicut stipulam vento raptam arcui eius persequetur eos transibit in pace semita in pedibus eius non apparebit quis haec operatus est et fecit vocans generationes ab exordio ego dominus primus et novissimus ego sum viderunt insulae et timuerunt extrema terrae obstpuerunt adpropinquaverunt et accesserunt unusquisque proximo suo auxiliatur et fratri suo dicit confortare confortabit faber aerarius percuteus malleo eum qui cudebat tunc temporis dicens glutino bonum est et confortavit eum in clavis ut non moveatur et tu israhel serve meus iacob quem elegi semen abraham amici mei in quo adprehendi te ab extremis terrae et a longinquis eius vocavi te et dixi tibi servus meus es tu elegi te et non abieci te ne timeas quia tecum sum ego ne declines quia ego deus tuus confortavi te et auxiliatus sum tui et suscepi te dextera iusti mei ecce confundentur et erubescunt omnes qui pugnant adversum te erunt quasi non sint et peribunt viri qui contradicunt tibi quaeres eos et non invenies viros rebelles tuos erunt quasi non sint et veluti consumptio homines bellantes adversum te quia ego dominus deus tuus adprehendens manum tuam dicensque tibi ne timeas ego adiuvi te noli timere vermis iacob qui mortui estis ex israhel ego auxiliatus sum tui dicit dominus et redemptor tuus sanctus israhel ego posui te quasi plaustrum trituranus novum habens rostra serrantia trituranus montes et comminues et colles quasi pulverem pones ventilabis eos et ventus tollet et turbo disperget eos et tu exultabis in domino in sancto israhel laetaberis egeni et pauperes quaerunt aquas et non sunt lingua eorum siti aruit

ego dominus exaudiam eos deus israhel non derelinquam eos aperiam in supinis collibus flumina et in medio camporum fontes ponam desertum in stagna aquarum et terram inviam in rivos aquarum dabo in solitudine cedrum et spinam et myrtum et lignum olivae ponam in deserto abietem ulmum et buxum simul ut videant et sciant et recogitent et intellegant pariter quia manus domini fecit hoc et sanctus israhel creavit illud prope facite iudicium vestrum dicit dominus adferte si quid forte habetis dixit rex iacob accedat et nuntiet nobis quaecumque ventura sunt priora quae fuerint nuntiate et ponemus cor nostrum et sciemus novissima eorum et quae ventura sunt indicate nobis adnuntiate quae ventura sunt in futurum et sciemus quia dii estis vos bene quoque aut male si potestis facite et loquamur et videamus simul ecce vos estis ex nihilo et opus vestrum ex eo quod non est abominatio est qui elegit vos suscitavi ab aquilone et venit ab ortu solis vocabit nomen meum et adducet magistratus quasi lutum et velut plastes conculcans humum quis adnuntiavit ab exordio ut sciamus et a principio ut dicamus iustus es non est neque adnuntians neque praedicens neque audiens sermones vestros primus ad sion dicit ecce adsunt et hierusalem evangelistam dabo et vidi et non erat neque ex istis quisquam qui iniret consilium et interrogatus responderet verbum ecce omnes iniusti et vana opera eorum ventus et inane simulacra eorum

42

ecce servus meus suscipiam eum electus meus conplacuit sibi in illo anima mea dedi spiritum meum super eum iudicium gentibus proferet non clamabit neque accipiet personam nec audietur foris vox eius calamum quassatum non conteret et linum fumigans non extinguit in veritate educet iudicium non erit tristis neque turbulentus donec ponat in terra iudicium et legem eius insulae expectabunt haec dicit dominus deus creans caelos et extendens eos firmans terram et quae germinant ex ea dans flatum populo qui est super eam et spiritum calcantibus eam ego dominus vocavi te in iustitia et adprehendi manum tuam et servavi et dedi te in foedus populi in lucem gentium ut aperires oculos caecorum et educes de conclusione vinctum de domo carceris sedentes in tenebris ego dominus hoc est nomen meum gloriam meam alteri non dabo et laudem meam sculptilibus quae prima fuerant ecce venerunt nova quoque ego adnuntio antequam oriantur audita vobis faciam cantate domino canticum novum laus eius ab extremis terrae qui descenditis in mare et plenitudo eius insulae et habitatores earum subleventur desertum et civitates eius in domibus habitabit cedar laudate habitatores petrae de vertice montium clamabunt ponent domino gloriam et laudem eius in insulis nuntiabunt dominus sicut fortis egredietur sicut vir proelior suscitabit zelum vociferabitur et clamabit super inimicos suos confortabitur tacui semper silui patiens fui sicut pariens loquar dissipabo et absorbebo simul desertos faciam montes et colles et omne gramen eorum exsiccabo et ponam flumina in insulas et stagna arefaciam et ducam caecos in via quam nesciunt

in semitis quas ignoraverunt ambulare eos faciam ponam tenebras coram eis in lucem et prava in recta haec verba feci eis et non dereliqui eos conversi sunt retrorsum confundantur confusione qui confidunt in sculptili qui dicunt conflati vos dii nostri surdi audite et caeci intuimini ad videndum quis caecus nisi servus meus et surdus nisi ad quem nuntios meos misi quis caecus nisi qui venundatus est quis caecus nisi servus domini qui vides multa nonne custodies qui apertas habes aures nonne audies et dominus voluit ut sanctificaret eum et magnificaret legem et extolleret ipse autem populus direptus et vastatus laqueus iuvenum omnes et in domibus carcerum absconditi sunt facti sunt in rapinam nec est qui eruat in direptionem et non est qui dicat redde quis est in vobis qui audiat hoc attendat et auscultet futura quis dedit in direptionem iacob et israhel vastantibus nonne dominus ipse cui peccavimus et noluerunt in viis eius ambulare et non audierunt legem eius et effudit super eum indignationem furoris sui et forte bellum et conbusit eum in circuitu et non cognovit et succendit eum et non intellexit

43

et nunc haec dicit dominus creans te iacob et formans te israhel noli timere quia redemi te et vocavi nomine tuo meus es tu cum transieris per aquas tecum ero et flumina non operient te cum ambulaveris in igne non conbureris et flamma non ardebit in te quia ego dominus deus tuus sanctus israhel salvator tuus dedi propitiationem tuam aegyptum aethiopiam et saba pro te ex quo honorabilis factus es in oculis meis et gloriosus ego dilexi te et dabo homines pro te et populos pro anima tua noli timere quoniam tecum ego sum ab oriente adducam semen tuum et ab occidente congregabo te dicam aquiloni da et austro noli prohibere adfer filios meos de longinquo et filias meas ab extremis terrae et omnem qui invocat nomen meum in gloriam meam creavi eum et formavi eum et feci eum educ foras populum caecum et oculos habentem surdum et aures ei sunt omnes gentes congregatae sunt simul et collectae sunt tribus quis in vobis adnuntiet istud et quae prima sunt audire nos faciat dent testes eorum et iustificentur et audiant et dicant vere vos testes mei dicit dominus et servus meus quem elegi ut sciatis et credatis mihi et intellegatis quia ego ipse sum ante me non est formatus deus et post me non erit ego sum ego sum dominus et non est absque me salvator ego adnuntiavi et salvavi auditum feci et non fuit in vobis alienus vos testes mei dicit dominus et ego deus et ab initio ego ipse et non est qui de manu mea eruat operabor et quis avertet illud haec dicit dominus redemptor vester sanctus israhel propter vos emisi babylonem et de-traxi vectes universos et chaldeos in navibus suis gloriantes ego dominus sanctus vester creans israhel rex vester haec dicit dominus qui dedit in mari viam et in aquis torrentibus semitam qui eduxit quadrigam et equum agmen et robustum simul obdormierunt nec resurgent contriti sunt quasi linum et extincti sunt ne memineritis priorum et antiqua ne intueamini ecce ego facio nova et nunc orientur utique cognoscetis

ea ponam in deserto viam et in invio flumina glorificabit me bestia agri dracones et strutiones quia dedi in deserto aquas flumina in invio ut darem potum populo meo electo meo populum istum formavi mihi laudem meam narrabit non me invocasti iacob nec laborasti in me israhel non obtulisti mihi arietem holocausti tui et victimis tuis non glorificasti me non te servire feci in oblatione nec laborem tibi prae bui in ture non emisti mihi argenteum calamum et adipe victimarum tuarum non inebriasti me verumtamen servire me fecisti in peccatis tuis prae buisti mihi laborem in iniquitatibus tuis ego sum ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me et peccatorum tuorum non recordabor reduc me in memoriam et iudicemur simul narra si quid habes ut iustificeris pater tuus primus peccavit et interpretes tui praevaricati sunt in me et contaminavi principes sanctos dedi ad internicionem iacob et israhel in blasphemiam

44

et nunc audi iacob serve meus et israhel quem elegi haec dicit dominus faciens et formans te ab utero auxiliator tuus noli timere serve meus iacob et rectissime quem elegi effundam enim aquas super sitientem et fluenta super aridam effundam spiritum meum super semen tuum et benedictionem meam super stirpem tuam et germinabunt inter herbas quasi salices iuxta praeterfluentes aquas iste dicit domini ego sum et ille vocabit in nomine iacob et hic scribet manu sua domino et in nomine israhel adsimilabitur haec dicit dominus rex israhel et redemptor eius dominus exercituum ego primus et ego novissimus et absque me non est deus quis similis mei vocet et adnuntiet et ordinem exponat mihi ex quo constituit populum antiquum ventura et quae futura sunt adnuntient eis nolite timere neque conturbemini ex tunc audire te feci et adnuntiavi vos estis testes mei numquid est deus absque me et formator quem ego non noverim plastae idoli omnes nihil sunt et amantissima eorum non proderunt eis ipsi sunt testes eorum quia non vident neque intellegunt ut confundantur quis formavit deum et sculptile conflavit ad nihil utile ecce omnes participes eius confundentur fabri enim sunt ex hominibus convenient omnes stabunt et pavebunt et confundentur simul faber ferrarius lima operatus est in prunis et in malleis formavit illud et operatus est in brachio fortitudinis suae esuriet et deficit non bibet aquam et lassescet artifex lignarius extendit normam formavit illud in runcina fecit illud in angularibus et in circino tornavit illud et fecit imaginem viri quasi speciosum hominem habitantem in domo succidit cedros tulit ilicem et quercum quae steterat inter ligna saltus plantavit pinum quam pluvia nutrit et facta est hominibus in focum sumpsit ex eis et calefactus est et succendit et coxit panes de reliquo autem operatus est deum et adoravit fecit sculptile et curvatus est ante illud medium eius conbusit igni et de medio eius carnes comedit coxit pulmentum et saturatus est et calefactus est et dixit va calefactus sum vidi focum reliquum autem eius deum fecit sculptile sibi curvatur ante illud et adorat illud et obsecrat dicens libera me quia deus meus es

tu nescierunt neque intellexerunt lutati enim sunt ne videant oculi eorum et ne intellegant corde suo non recogitant in mente sua neque cognoscunt neque sentiunt ut dicant medietatem eius conbusi igne et coxi super carbones eius panes coxi carnes et comedi et de reliquo eius idolum faciam ante truncum ligni procidam pars eius cinis est cor insipiens adoravit illud et non liberabit animam suam neque dicet forte mendacium est in dextera mea memento horum iacob et israhel quoniam servus meus es tu formavi te servus meus es tu israhel non oblivisceris mei delevi ut nubem iniquitates tuas et quasi nebulam peccata tua revertere ad me quoniam redemi te laudate caeli quoniam fecit dominus iubilare extrema terrae resonante montes laudationem saltus et omne lignum eius quoniam redemit dominus iacob et israhel gloriabitur haec dicit dominus redemptor tuus et formator tuus ex utero ego sum dominus faciens omnia extendens caelos solus stabiliens terram et nullus mecum irrita faciens signa divinorum et ariolos in furorem vertens convertens sapientes retrorsum et scientiam eorum stultam faciens suscitans verbum servi sui et consilium nuntiorum suorum complens qui dico hierusalem habitaberis et civitatibus iuda aedificabimini et deserta eius suscitabo qui dico profundo desolare et flumina tua arefaciam qui dico cyro pastor meus es et omnem voluntatem meam complebis qui dico hierusalem aedificaberis et templo fundaberis

45

haec dicit dominus christo meo cyro cuius adprehendi dexteram ut subiciam ante faciem eius gentes et dorsa regum vertam et aperiam coram eo ianuas et portae non cludentur ego ante te ibo et gloriosos terrae humiliabo portas aereas conteram et vectes ferreos confringam et dabo tibi thesauros absconditos et arcana secretorum ut scias quia ego dominus qui voco nomen tuum deus israhel propter servum meum iacob et israhel electum meum et vocavi te in nomine tuo adsimilavi te et non cognovisti me ego dominus et non est amplius extra me non est deus accinxi te et non cognovisti me ut sciant hii qui ab ortu solis et qui ab occidente quoniam absque me non est ego dominus et non est alter formans lucem et creans tenebras faciens pacem et creans malum ego dominus faciens omnia haec rorate caeli desuper et nubes pluant iustum aperiat terra et germinet salvatorem et iustitia oriatur simul ego dominus creavi eum vae qui contradicit fictori suo testa de samitis terrae numquid dicit lutum figulo suo quid facis et opus tuum absque manibus est vae qui dicit patri quid generas et mulieri quid parturis haec dicit dominus sanctus israhel plastes eius ventura interroga me super filios meos et super opus manuum mearum mandasti mihi ego feci terram et hominem super eam creavi ego manus meae tetenderunt caelos et omni militiae eorum mandavi ego suscitavi eum ad iustitiam et omnes vias eius dirigam ipse aedificabit civitatem meam et captivitatem meam dimittet non in pretio neque in muneribus dicit dominus deus exercituum haec dicit dominus labor aegypti et nego-

tiatio aethiopiae et sabaim viri sublimes ad te transibunt et tui erunt post te ambulabunt vincti manibus pergunt et te adorabunt teque deprecabuntur tantum in te est deus et non est absque te deus vere tu es deus absconditus deus israhel salvator confusi sunt et erubuerunt omnes simul abierunt in confusione fabricatores errorum israhel salvatus est in domino salute aeterna non confundemini et non erubescetis usque in saeculum saeculi quia haec dicit dominus creans caelos ipse deus formans terram et faciens eam ipse plastes eius non in vanum creavit eam ut habitetur formavit eam ego dominus et non est alius non in abscondito locutus sum in loco terrae tenebroso non dixi semini iacob frustra quaerite me ego dominus loquens iustitiam adnuntians recta congregamini et venite et accedite simul qui salvati estis ex gentibus nesciunt qui levant lignum sculpturae suae et rogant deum non salvantem adnuntiate et venite et consiliamini simul quia auditum fecit hoc ab initio ex tunc praedixit illud numquid non ego dominus et non est ultra deus absque me deus iustus et salvans non est praeter me convertimini ad me et salvi eritis omnes fines terrae quia ego deus et non est alius in memet ipso iuravi egredietur de ore meo iustitiae verbum et non revertetur quia mihi curvabunt omnia genu et iurabit omnis lingua ergo in domino dicit meae sunt iustitiae et imperium ad eum venient et confundentur omnes qui repugnant ei in domino iustificabitur et laudabitur omne semen israhel

conflatus est bel contritus est nabo facta sunt simulacra eorum bestiis et iumentis onera vestra gravi pondere usque ad lassitudinem contabuerunt et contrita sunt simul non potuerunt salvare portantem et anima eorum in captivitate ibit audite me domus iacob et omne residuum domus israhel qui portamini a meo utero qui gestamini a mea vulva usque ad senectam ego ipse et usque ad canos ego portabo ego feci et ego feram et ego portabo et salvabo cui adsimilastis me et adaequastis et comparastis me et fecistis similem qui confertis aurum de sacco et argentum statera ponderatis conducentes aurificem ut faciat deum et prociidunt et adorant portant illud in umeris gestantes et ponentes in loco suo et stabit ac de loco suo non movebitur sed et cum clamaverint ad eum non audiet de tribulatione non salvabit eos mementote istud et fundamini redite praevaricatores ad cor recordamini prioris saeculi quoniam ego sum deus et non est ultra deus nec est similis mei adnuntians ab exordio novissimum et ab initio quae necdum facta sunt dicens consilium meum stabit et omnis voluntas mea fiet vocans ab oriente avem et de terra longinqua virum voluntatis meae et locutus sum et adducam illud creavi et faciam illud audite me duro corde qui longe estis a iustitia prope feci iustitiam meam non elongabitur et salus mea non morabitur dabo in sion salutem et israheli gloriam meam

audite hoc domus iacob qui vocamini nomine israhel et de aquis iuda existis qui iuratis in nomine domini et dei israhel recordamini non in veritate neque in iustitia de civitate enim sancta vocati sunt et super deum israhel constabiliti sunt dominus exercituum nomen eius priora ex tunc adnuntiavi et ex ore meo exierunt et audita feci ea repente operatus sum et venerunt scivi enim quia durus es tu et nervus ferreus cervix tua et frons tua aerea praedixi tibi ex tunc antequam venirent indicavi tibi ne forte diceres idola mea fecerunt haec et sculptilia mea et conflabilia mandaverunt ista quae audisti vide omnia vos autem non adnuntiastis audita feci tibi nova ex nunc et conservata quae nescis nunc creata sunt et non ex tunc et ante diem et non audisti ea ne forte dicas ecce cognovi ea neque audisti neque cognovisti neque ex tunc aperta est auris tua scio enim quia praevaricans praevaricabis et transgressorem ex ventre vocavi te propter nomen meum longe faciam furorem meum

descende sede in pulverem virgo filia babylon sede in terra non est solum filiae chaldeorum quia ultra non vocaberis mollis et tenera tolle molam et mole farinam denuda turpitudinem tuam discoperi umerum revela crus transi flumina revelabitur ignominia tua et videbitur obprobrium tuum ultionem capiam et non resistet mihi homo redemptor noster dominus exercituum nomen illius sanctus israhel sede tace et intra in tenebras filia chaldeorum quia non vocaberis ultra domina regnorum iratus sum super populum meum contaminavi hereditatem meam et dedi eos in manu tua non posuisti eis misericordias super senem adgravasti iugum tuum valde et dixisti in sempiternum ero domina non posuisti haec super cor tuum neque recordata es novissimi tui et nunc audi haec delicata et habitans confideret quae dicis in corde tuo ego sum et non est praeter me amplius non sededo vidua et ignorabo sterilitatem venient tibi duo haec subito in die una sterilitas et viduitas universa venerunt super te propter multitudinem maleficiorum tuorum et propter duritiam incantatorum tuorum vehementem et fiduciam habuisti in malitia tua et dixisti non est qui videat me sapientia tua et scientia tua haec deceptit et dixisti in corde tuo ego sum et praeter me non est altera veniet super te malum et nescies ortum eius et inruet super te calamitas quam non poteris expiare veniet super te repente miseria quam nescies sta cum incantatoribus tuis et cum multitudine maleficiorum tuorum in quibus laborasti ab adulescentia tua si forte quid prosit tibi aut si possis fieri fortior defecisti in multitudine consiliorum tuorum stent et salvent te augures caeli qui contemplabantur sidera et supputabant menses ut ex eis adnuntiarent ventura tibi ecce facti sunt quasi stipula ignis conbusuit eos non liberabunt animam suam de manu flammae non sunt prunae quibus calefiat nec focus ut sedeant ad eum sic facta sunt tibi in quibuscumque laboraveras negotiatores tui ab adulescentia tua unusquisque in via sua erraverunt non est qui salvet te

et laude mea infrenabo te ne intereas ecce excoxi te sed non quasi argentum elegi te in camino pauper-tatis propter me propter me faciam ut non blasphemet et gloriam meam alteri non dabo audi me iacob et israhel quem ego voco ego ipse ego primus et ego novissimus manus quoque mea fundavit terram et dextera mea mensa est caelos ego vocabo eos et stabunt simul congregamini omnes vos et audite quis de eis adnuntiavit haec dominus dilexit eum faciet voluntatem suam in bablylone et brachium suum in chaldeis ego ego locutus sum et vocavi eum adduxi eum et directa est via eius accedite ad me et audite hoc non a principio in abscondito locutus sum ex tempore antequam fieret ibi eram et nunc dominus deus misit me et spiritus eius haec dicit dominus redemptor tuus sanctus israhel ego dominus deus tuus docens te utilia gubernans te in via qua ambulans utinam attendisses mandata mea facta fuisset sicut flumen pax tua et iustitia tua sicut gurgites maris et fuisset quasi harena semen tuum et stirps uteri tui ut lapilli eius non interisset et non fuisset adtritum nomen eius a facie mea egredimini de bablylone fugite a chaldeis in voce exultationis adnuntiate auditum facite hoc efferte illud usque ad extrema terrae dicite redemit dominus servum suum iacob non sitierunt in deserto cum educeret eos aquam de petra produxit eis et scidit petram et fluxerunt aquae non est pax dicit dominus impiis

49

audite insulae et attendite populi de longe dominus ab utero vocavit me de ventre matris meae recordatus est nominis mei et posuit os meum quasi gladium acutum in umbra manus suae protexit me et posuit me sicut sagittam electam in faretra sua abscondit me et dixit mihi servus meus es tu israhel quia in te gloriabor et ego dixi in vacuum laboravi sine causa et vane fortitudinem meam consumpsi ergo iudicium meum cum domino et opus meum cum deo meo et nunc dicit dominus formans me ex utero servum sibi ut reducam iacob ad eum et israhel non congregabitur et glorificatus sum in oculis domini et deus meus factus est fortitudo mea et dixit parum est ut sis mihi servus ad suscitandas tribus iacob et feces israhel contendendas dedi te in lucem gentium ut sis salus mea usque ad extremum terrae haec dicit dominus redemptor israhel sanctus eius ad contemptibilem animam ad abominatam gentem ad servum dominorum reges videbunt et consurgent principes et adorabunt propter dominum quia fidelis est et sanctum israhel qui elegit te haec dicit dominus in tempore placito exaudivi te et in die salutis auxiliatus sum tui et servavi te et dedi te in foedus populi ut suscitaras terram et possideres hereditates dissipatas ut diceret his qui vincti sunt exite et his qui in tenebris revelamini super vias pascentur et in omnibus planis pascua eorum non esurient neque sitient et non percutiet eos aestus et sol quia miserator eorum reget eos et ad fontes aquarum portabit eos et ponam omnes montes meos in viam et semitae meae exaltabuntur ecce isti de longe venient et ecce illi ab aquilone et mari et isti de terra australi laudate caeli et exulta terra iu-

bilate montes laudem quia consolatus est dominus populum suum et pauperum suorum miserebitur et dixit sion dereliquit me dominus et dominus oblitus est mei numquid oblivisci potest mulier infantem suum ut non misereatur filio uteri sui et si illa oblita fuerit ego tamen non obliviscar tui ecce in manibus meis descripsi te muri tui coram oculis meis semper venerunt structores tui destruentes te et dissipantes a te exhibunt leva in circuitu oculos tuos et vide omnes isti congregati sunt venerunt tibi vivo ego dicit dominus quia omnibus his velut ornameto vestieris et circumdabis tibi eos quasi sponsa quia deserta tua et solitudines tuae et terra ruinae tuae nunc angusta erunt prae habitatoribus et longe fugabuntur qui absorbebant te adhuc dicent in auribus tuis filii sterilitatis tuae angustus mihi est locus fac spatium mihi ut habitem et dices in corde tuo quis genuit mihi istos ego sterilis et non pariens transmigrata et captiva et istos quis enutrivit ego destituta et sola et isti ubi hic erant haec dicit dominus deus ecce levo ad gentes manum meam et ad populos exaltabo signum meum et adherent filios tuos in ulnis et filias tuas superumeros portabunt et erunt reges nutricii tui et reginae nutrices tuae vultu in terra dimisso adorabunt te et pulverem pedum tuorum lingent et scies quia ego dominus super quo non confundentur qui expectant eum numquid tolletur a forte praeda aut quod captum fuerit a robusto salvum esse poterit quia haec dicit dominus equidem et captivitas a forte tolletur et quod ablatum fuerit a robusto salvabitur eos vero qui iudicaverunt te ego iudicabo et filios tuos ego salvabo et cibabo hostes tuos carnibus suis et quasi musto sanguine suo inebriabuntur et sciet omnis caro quia ego dominus salvans te et redemptor tuus fortis iacob

50

haec dicit dominus quis est hic liber repudii matris vestrae quo dimisi eam aut quis est creditor meus cui vendidi vos ecce in iniquitatibus vestris venditi estis et in sceleribus vestris dimisi matrem vestram quia veni et non erat vir vocavi et non erat qui audiret numquid abbreviata et parvula facta est manus mea ut non possim redimere aut non est in me virtus ad liberandum ecce in increpatione mea desertum faciam mare ponam flumina in siccum conputrescent pisces sine aqua et morientur in siti induam caelos tenebris et saccum ponam operimentum eorum dominus dedit mihi linguam eruditam ut sciam sustentare eum qui lassus est verbo erigit mane mane erigit mihi aurem ut audiam quasi magistrum dominus deus aperuit mihi aurem ego autem non contradico retrorsum non abii corpus meum dedi percutientibus et genas meas vellentibus faciem meam non averti ab increpantibus et conspuentibus dominus deus auxiliator meus ideo non sum confusus ideo posui faciem meam ut petram durissimam et scio quoniam non confundar iuxta est qui iustificat me quis contradicit mihi stemus simul quis est adversarius meus accedat ad me ecce dominus deus auxiliator meus quis est qui condemnet me ecce omnes quasi vestimentum conterentur tinea comedet eos quis ex vobis timens dominum audiens vocem servi sui qui

ambulavit in tenebris et non est lumen ei speret in nomine domini et innitatur super deum suum ecce omnes vos accendentes ignem accincti flammis ambulante in lumine ignis vestri et in flammis quas succendistis de manu mea factum est hoc vobis in doloribus dormietis

51

audite me qui sequimini quod iustum est et quaeritis dominum attendite ad petram unde excisi estis et ad cavernam laci de qua praecisi estis attendite ad abraham patrem vestrum et ad sarram quae peperit vos quia unum vocavi eum et benedixi ei et multiplicavi eum consolabitur ergo dominus et sion consolabitur omnes ruinas eius et ponet desertum eius quasi delicias et solitudinem eius quasi hortum domini gaudium et laetitia invenietur in ea gratiarum actio et vox laudis attendite ad me populus meus et tribus mea me audite quia lex a me exiit et iudicium meum in lucem populorum requiescet prope est iustus meus egressus est salvator meus et brachia mea populos iudicabunt me insulae expectabunt et brachium meum sustinebunt levate in caelum oculos vestros et videte sub terra deorsum quia caeli sicut fumus liquescent et terra sicut vestimentum adteretur et habitatores eius sicut haec interibunt salus autem mea in sempiternum erit et iustitia mea non deficiet audite me qui scitis iustum populus lex mea in corde eorum nolite timere obprobrium hominum et blasphemias eorum ne metuatis sicut enim vestimentum sic comedit eos vermis et sicut lanam sic devorabit eos tinea salus autem mea in sempiternum erit et iustitia mea in generationes generationum consurge consurge induere fortitudinem brachium domini consurge sicut in diebus antiquis in generationibus saeculorum numquid non tu percussisti superbum vulnerasti draconem numquid non tu siccasti mare aquam abyssi vehementis qui posuisti profundum maris viam ut transirent liberati et nunc qui redempti sunt a domino revertentur et venient in sion laudantes et laetitia sempiterna super capita eorum gaudium et laetitiam tenebunt fugiet dolor et gemitus ego ego ipse consolabor vos quis tu ut timeres ab homine mortali et a filio hominis qui quasi faenum ita arescet et oblitus es domini factoris tui qui tetendit caelos et fundavit terram et formidasti iugiter tota die a facie furoris eius qui te tribulabat et paraverat ad perdendum eum nunc est furor tribulantis cito veniet gradiens ad aperiendum et non interficiet usque ad internicionem nec deficiet panis eius ego autem sum dominus deus tuus qui conturbo mare et intumescunt fluctus eius dominus exercituum nomen meum posui verba mea in ore tuo et in umbra manus meae protexi te ut plantes caelos et fundes terram et dicas ad sion populus meus es tu elevare elevare consurge hierusalem quae bibisti de manu domini calicem irae eius usque ad fundum calicis soporis bibisti et epotasti usque ad feces non est qui sustentet eam ex omnibus filiis quos genuit et non est qui adprehendat manum eius ex omnibus filiis quos enutrivit duo sunt quae occurrerunt tibi quis contristabitur super te vastitas et contritio et fames

et gladius quis consolabitur te filii tui proiecti sunt dormierunt in capite omnium viarum sicut bestia inlaqueata pleni indignatione domini increpatione dei tui idcirco audi hoc pauperula et ebria non a vino haec dicit dominator tuus dominus et deus tuus qui pugnavit pro populo suo ecce tuli de manu tua calicem soporis fundum calicis indignationis meae non adicies ut bibas illud ultra et ponam illud in manu eorum qui te humiliaverunt et dixerunt animae tuae incurvare ut transeamus et posuisti ut terram corpus tuum et quasi viam transeuntibus

52

consurge consurge induere fortitudinem tua sion induere vestimentis gloriae tuae hierusalem civitas sancti quia non adiciet ultra ut pertranseat per te in circumcisis et inmundus excutere de pulvere consurge sede hierusalem solve vincula colli tui captiva filia sion quia haec dicit dominus gratis venundati estis et sine argento redimemini quia haec dicit dominus deus in aegyptum descendit populus meus in principio ut colonus esset ibi et assur absque ulla causa calumniatus est eum et nunc quid mihi est hic dicit dominus quoniam ablatus est populus meus gratis dominatores eius inique agunt dicit dominus et iugiter tota die nomen meum blasphematur propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa quia ego ipse qui loquebar ecce adsum quam pulchri super montes pedes adnuntiantis et praedicantis pacem adnuntiantis bonum praedicantis salutem dicentis sion regnavit deus tuus vox speculatorum tuorum leverunt vocem simul laudabunt quia oculum ad oculum videbunt cum converterit dominus sion gaudete et laudate simul deserta hierusalem quia consolatus est dominus populum suum redemit hierusalem paravit dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gentium et videbunt omnes fines terrae salutare dei nostri recedite recedite exite inde pollutum nolite tangere exite de medio eius mundamini qui fertis vasa domini quoniam non in tumultu exhibitis nec in fuga properabitis praecedet enim vos dominus et congregabit vos deus israhel ecce intellegit servus meus exaltabitur et elevabitur et sublimis erit valde sicut obstupuerunt populi te multi sic inglorius erit inter viros aspectus eius et forma eius inter filios hominum iste asperget gentes multas super ipsum continebunt reges os suum quia quibus non est narratum de eo viderunt et qui non audierunt contemplati sunt

53

quis credidit auditui nostro et brachium domini cui revelatum est et ascendet sicut virgultum coram eo et sicut radix de terra sitiit non est species ei neque decor et vidimus eum et non erat aspectus et desideravimus eum despectum et novissimum virorum virum dolorum et scientem infirmitatem et quasi absconditus vultus eius et despectus unde nec reputavimus eum vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit et nos putavimus eum quasi leprosum et percutsum a deo et humiliatum

ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras adtritrus est propter scelera nostra disciplina pacis nostrae super eum et livore eius sanati sumus omnes nos quasi oves erravimus unusquisque in viam suam declinavit et dominus posuit in eo iniquitatem omnium nostrum oblatus est quia ipse voluit et non aperuit os suum sicut ovis ad occisionem ducetur et quasi agnus coram tondente obmutescet et non aperiet os suum de angustia et de iudicio sublatus est generationem eius quis enarrabit quia abscondit est de terra viventium propter scelus populi mei percussit eum et dabit impios pro sepultura et divitem pro morte sua eo quod iniquitatem non fecerit neque dolus fuerit in ore eius et dominus voluit contere eum in infirmitate si posuerit pro peccato animam suam videbit semen longevum et voluntas domini in manu eius dirigetur pro eo quod laboravit anima eius videbit et saturabitur in scientia sua iustificabit ipse iustus servus meus multos et iniquitates eorum ipse portabit ideo disperiam ei plurimos et fortium dividet spolia pro eo quod tradidit in morte animam suam et cum sceleratis reputatus est et ipse peccatum multorum tulit et pro transgressoribus rogavit

54

lauda sterilis quae non paris decanta laudem et hinni quae non pariebas quoniam multi filii desertae magis quam eius quae habebat virum dicit dominus dilata locum tentorii tui et pelles tabernaculorum tuorum extende ne parcas longos fac funiculos tuos et clavos tuos consolida ad dexteram enim et ad levam penetrabis et semen tuum gentes hereditabit et civitates desertas inhabitabit noli timere quia non confunderis neque erubescas non enim te pudebit quia confusio-nis adolescentiae tuae oblivisceris et obprobrii viduitatis tuae non recordaberis amplius quia dominabitur tui qui fecit te dominus exercituum nomen eius et redemptor tuus sanctus israhel deus omnis terrae vocabitur quia ut mulierem derelictam et maerentem spiritu vocavit te dominus et uxorem ab adolescentia abiectam dixit deus tuus ad punctum in modico dereliqui te et in miserationibus magnis congregabo te in momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te et in misericordia sempiterna misertus sum tui dixit redemptor tuus dominus sicut in diebus noe istud mihi est cui iuravi ne inducerem aquas noe ultra super terram sic iuravi ut non irascer tibi et non increpem te montes enim commovebuntur et colles contremescent misericordia autem mea non recedet et foedus pacis meae non movebitur dixit miserator tuus dominus pauperula tempestate convulsa absque ulla consolatione ecce ego sternam per ordinem lapides tuos et fundabo te in sapphyris et ponam iaspidem propugnacula tua et portas tuas in lapides sculptos et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles universos filios tuos doctos a domino et multitudinem pacis filiis tuis et in iustitia fundaberis recede procul a calumnia quia non timebis et a pavore quia non adpropinquabit tibi ecce accola venit qui non erat mecum advena quondam tuus adiungetur tibi ecce ego creavi fabrum sufflantem in igne prunas et proferentem vas in opus suum et ego creavi inter-

fectorem ad disperdendum omne vas quod fictum est contra te non dirigetur et omnem linguam resistentem tibi in iudicio iudicabis haec hereditas servorum domini et iustitia eorum apud me dicit dominus

55

o omnes sitientes venite ad aquas et qui non habetis argentum proporate emite et comedite venite emite absque argento et absque ulla commutatione vinum et lac quare adpenditis argentum non in panibus et laborem vestrum non in saturitate audite audientes me et comedite bonum et delectabitur in crassitudine anima vestra inclinate aurem vestram et venite ad me audite et vivet anima vestra et feriam vobis pactum sempiternum misericordias david fideles ecce testem populis dedi eum ducem ac praeceptorem gentibus ecce gentem quam nesciebas vocabis et gentes quae non cognoverunt te ad te current propter dominum deum tuum et sanctum israhel quia glorificavit te quaerite dominum dum inveniri potest invocate eum dum prope est derelinquat impius viam suam et vir iniquus cogitationes suas et revertatur ad dominum et miserebitur eius et ad deum nostrum quoniam multus est ad ignoscendum non enim cogitationes meae cogitationes vestrae neque viae vestrae viae meae dicit dominus quia sicut exaltantur caeli a terra sic exaltatae sunt viae meae a viis vestris et cogitationes meae a cogitationibus vestris et quomodo descendit imber et nix de caelo et illuc ultra non revertitur sed inebriat terram et infundit eam et germinare eam facit et dat semen serenti et panem comedenti sic erit verbum meum quod egredietur de ore meo non revertetur ad me vacuum sed faciet quaecumque volui et prosperabitur in his ad quae misi illud quia in laetitia egrediemini et in pace deducemini montes et colles cantabunt coram vobis laudem et omnia ligna regionis plaudent manu pro saluincia ascendet abies et pro urtica crescet myrtus et erit dominus nominatus in signum aeternum quod non auferetur

56

haec dicit dominus custodite iudicium et facite iustitiam quia iuxta est salus mea ut veniat et iustitia mea ut reveletur beatus vir qui facit hoc et filius hominis qui apprehendit istud custodiens sabbatum ne polluat illud custodiens manus suas ne faciat omne malum et non dicat filius advenae qui adheret domino dicens separatione dividet me dominus a populo suo et non dicat eunuchus ecce ego lignum aridum quia haec dicit dominus eunuchis qui custodierint sabbata mea et elegerint quae volui et tenuerint foedus meum dabo eis in domo mea et in muris meis locum et nomen melius a filiis et filiabus nomen sempiternum dabo eis quod non peribit et filios advenae qui adherent domino ut colant eum et diligant nomen eius ut sint ei in servos omnem custodientem sabbatum ne polluat illud et tenentem foedus meum adducam eos in montem sanctum meum et laetificabo eos in domo orationis meae holocausta

eorum et victimae eorum placebunt mihi super altari meo quia domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis ait dominus deus qui congregat dispersos israhel adhuc congregabo ad eum congregatos eius omnes bestiae agri venite ad devorandum universae bestiae saltus speculatores eius caeci omnes nescierunt universi canes muti non valentes latrare videntes vana dormientes et amantes somnia et canes impudentissimi nescierunt saturitatem ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam omnes in viam suam declinaverunt unusquisque ad avaritiam suam a summo usque ad novissimum venite sumamus vinum et impleamur ebrietate et erit sicut hodie sic et cras et multo amplius

57

iustus perit et nemo est qui recogitet in corde suo et viri misericordiae colliguntur quia non est qui intellegat a facie enim malitiae collectus est iustus veniat pax requiescat in cubili suo qui ambulavit in directione sua vos autem accedite huc filii auguratricis semen adulteri et fornicariae super quem lusistis super quem dilatastis os et eiecistis linguam numquid non vos filii scelesti semen mendax qui consolamini in diis subter omne lignum frondosum immolantes parvulos in torrentibus subter imminentes petras in partibus torrentis pars tua haec est sors tua et ipsis effudisti libamen obtulisti sacrificium numquid super his non indignabor super montem excelsum et sublimem posuisti cubile tuum et illuc ascendisti ut immolares hostias et post ostium et retro postem posuisti memoriale tuum quia iuxta me discoperuisti et suscepisti adulterum dilatasti cubile tuum et pepigisti cum eis dilexisti stratum eorum manu aperta et ornasti te regi unguento et multiplicasti pigmenta tua misisti legatos tuos procul et humiliata es usque ad inferos in multitudine viae tuae laborasti non dixisti quiescam vitam manus tuae invenisti propterea non rogasti pro quo sollicita timuisti quia mentita es et mei non es recordata neque cogitasti in corde tuo quia ego tacens et quasi non videns et mei oblita es ego adnuntiabo iustitiam tuam et opera tua non proderunt tibi cum clamaveris liberent te congregati tui et omnes eos auferet ventus tollet aura qui autem fiduciam habet mei hereditabit terram et possidebit montem sanctum meum et dicam viam facite praebete iter declinate de semita auferite offendicula de via populi mei quia haec dicit excelsus et sublimis habitans aeternitatem et sanctum nomen eius in excelso et in sancto habitans et cum contrito et humili spiritu ut vivificet spiritum humilium et vivificet cor contritorum non enim in sempiternum litigabo neque usque ad finem irascar quia spiritus a facie mea egredietur et flatus ego faciam propter iniquitatem avaritiae eius iratus sum et percussi eum abscondi et indignatus sum et abiit vagus in via cordis sui vias eius vidi et dimisi eum et reduxi eum et reddidi consolationes ipsi et lugentibus eius creavi fructum laborum pacem pacem ei qui longe est et qui prope dicit dominus et sanavi eum impii autem quasi mare fervens quod quiescere non potest et redundant fluctus eius in conculcationem et lutum non est pax dixit deus meus impii

58

clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam et adnuntia populo meo scelera eorum et domui iacob peccata eorum me etenim de die in diem quaerunt et scire vias meas volunt quasi gens quae iustitiam fecerit et quae iudicium dei sui non reliquerit rogant me iudicia iustitiae adpropinquare deo volunt quare ieiunavimus et non aspexisti humiliavimus animam nostram et nescisti ecce in die ieiunii vestri invenitur voluntas et omnes debitores vestros repetitis ecce ad lites et contentiones ieiunatis et percutitis pugno impie nolite ieiunare sicut usque ad hanc diem ut audiatur in excelso clamor vester numquid tale est ieiunium quod elegi per diem adfligere hominem animam suam numquid contorquere quasi circulum caput suum et saccum et cinerem sternere numquid istud vocabis ieiunium et diem acceptabilem domino nonne hoc est magis ieiunium quod elegi dissolve congligationes impietatis solve fasciculos deprimentes dimitte eos qui confracti sunt liberos et omne onus disrumpe frange esurienti panem tuum et egenos vagosque induc in domum tuam cum videris nudum operi eum et carnem tuam ne despexeris tunc erumpet quasi mane lumen tuum et sanitas tua citius oriatur et anteibit faciem tuam iustitia tua et gloria domini colliget te tunc invocabis et dominus exaudiet clamabis et dicet ecce adsum si abstuleris de medio tui catenam et desieris digitum extendere et loqui quod non prodest cum effuderis esurienti animam tuam et animam adflictam repleveris orietur in tenebris lux tua et tenebrae tuae erunt sicut meridies et requiem tibi dabit dominus semper et implebit splendoribus animam tuam et ossa tua liberabit et eris quasi hortus inriguus et sicut fons aquarum cuius non deficient aquae et aedificabuntur in te deserta saeculorum fundamenta generationis et generationis suscitabis et vocaberis aedificator sepium avertens semitas in quietem si averteris a sabbato pedem tuum facere voluntatem tuam in die sancto meo et vocaveris sabbatum delicatum et sanctum domini gloriosum et glorificaveris eum dum non facis vias tuas et non invenitur voluntas tua ut loquaris sermonem tunc delectaberis super domino et sustollam te super altitudines terrae et cibabo te hereditate iacob patris tui os enim domini locutum est

59

ecce non est abbreviata manus domini ut salvare nequeat neque adgravata est auris eius ut non exaudiat sed iniquitates vestrae dividerunt inter vos et deum vestrum et peccata vestra absconderunt faciem eius a vobis ne exaudiret manus enim vestrae pollutae sunt sanguine et digiti vestri iniquitate labia vestra locuta sunt mendacium et lingua vestra iniquitatem fatur non est qui invocet iustitiam neque est qui iudicet vere sed confidunt in nihili et loquuntur vanitates conceperunt laborem et pepererunt iniquitatem ova aspidum ruperunt et telas araneae texuerunt qui comederit de ovis eorum morietur et quod confotum est erumpet in regulum telae eorum non erunt in vestimentum neque operientur operibus

suis opera eorum opera inutilia et opus iniquitatis in manibus eorum pedes eorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem innocentem cogitationes eorum cogitationes inutiles vastitas et contritio in viis eorum viam pacis nescierunt et non est iudicium in gressibus eorum semitae eorum incurvatae sunt eis omnis qui calcavit in ea ignorat pacem propter hoc elongatum est iudicium a nobis et non adprehendet nos iustitia expectavimus lucem et ecce tenebrae splendorem et in tenebris ambulavimus palpavimus sicut caeci parietem et quasi absque oculis adtrectavimus inpegimus meridie quasi in tenebris in caligosis quasi mortui rugiemus quasi ursi omnes et quasi columbae meditantem gememus expectavimus iudicium et non est salutem et elongata est a nobis multiplicatae sunt enim iniquitates nostrae coram te et peccata nostra responderunt nobis quia scelera nostra nobiscum et iniquitates nostras cognovimus peccare et mentiri contra dominum et aversi sumus ne iremus post tergum dei nostri ut loqueremur calumniam et transgressionem concepimus et locuti sumus de corde verba mendacii et conversum est retrorsum iudicium et iustitia longe stetit quia corruit in platea veritas et aequitas non potuit ingredi et facta est veritas in oblivione et qui recessit a malo praedae patuit et vidit dominus et malum apparuit in oculis eius quia non est iudicium et vidit quia non est vir et aporiatus est quia non est qui occurrat et salvavit sibi brachium suum et iustitia eius ipsa confirmavit eum indutus est iustitia ut lorica et galea salutis in capite eius indutus est vestimentis ultionis et opertus est quasi pallio zeli sicut ad vindictam quasi ad retributionem indignationis hostibus suis et vicissitudinem inimicis suis insulvis vicem reddet et timebunt qui ab occidente nomen domini et qui ab ortu solis gloriam eius cum venerit quasi fluvius violentus quem spiritus domini cogit et venerit sion redemptor et eis qui redeunt ab iniquitate in iacob dicit dominus hoc foedus meum cum eis dicit dominus spiritus meus qui est in te et verba mea quae posui in ore tuo non recedent de ore tuo et de ore seminis tui et de ore seminis seminis tui dixit dominus amodo et usque in sempiternum

60

surge inluminare quia venit lumen tuum et gloria domini super te orta est quia ecce tenebrae operient terram et caligo populos super te autem orietur dominus et gloria eius in te videbitur et ambulabunt gentes in lumine tuo et reges in splendore ortus tui leva in circuitu oculos tuos et vide omnes isti congregati sunt venerunt tibi filii tui de longe venient et filiae tuae in latere sugent tunc videbis et afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum quando conversa fuerit ad te multitudo maris fortitudo gentium venerit tibi inundatio camelorum operiet te dromedariae madian et efa omnes de saba venient aurum et tus deferentes et laudem domino adnuntiantes omne pecus cedar congregabitur tibi arietes nabaothi ministrabunt tibi offerentur super placabili altari meo et domum maiestatis meae glorificabo qui sunt isti qui ut nubes volant et quasi columbae ad fenestras suas me enim insu-

lae expectant et naves maris in principio ut adducam filios tuos de longe argentum eorum et aurum eorum cum eis nomini domini dei tui et sancto israhel quia glorificavit te et aedificabunt filii peregrinorum muros tuos et reges eorum ministrabunt tibi in indignatione enim mea percussi te et in reconciliatione mea misertus sum tui et aperientur portae tuae iugiter die et nocte non claudentur ut adferatur ad te fortitudo gentium et reges earum adducantur gens enim et regnum quod non servierit tibi peribit et gentes solitudine vastabuntur gloria libani ad te veniet abies et buxus et pinus simul ad ornandum locum sanctificationis meae et locum pedum meorum glorificabo et venient ad te curvi filii eorum qui humiliaverunt te et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi et vocabunt te civitatem domini sion sancti israhel pro eo quod fuisti derelicta et odio habita et non erat qui per te transiret ponam te in superbiis saeculorum gaudium in generationem et generationem et suges lac gentium et mamilla regum lactaberis et scies quia ego dominus salvans te et redemptor tuus fortis iacob pro aere adferam aurum et pro ferro adferam argentum et pro lignis aes et pro lapidibus ferrum et ponam visitationem tuam pacem et praepositos tuos iustitiam non audietur ultra iniquitas in terra tua vastitas et contritio in terminis tuis et occupabit salus muros tuos et portas tuas laudatio non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem nec splendor lunae inluminabit te sed erit tibi dominus in lucem sempiternam et deus tuus in gloriam tuam non occidet ultra sol tuus et luna tua non minuetur quia dominus erit in lucem sempiternam et complebuntur dies luctus tui populus autem tuus omnes iusti in perpetuum hereditabunt terram germen plantationis meae opus manus meae ad glorificandum minimus erit in mille et parvulus in gentem fortissimus ego dominus in tempore eius subito faciam istud

61

spiritus domini super me eo quod unxerit dominus me ad adnuntiandum mansuetis misit me ut mederer contritis corde et praedicarem captivis indulgentiam et clausis apertionem ut praedicarem annum placabilem domini et diem ultionis deo nostro ut consolarer omnes lugentes ut ponerem lugentibus sion et darem eis coronam pro cinere oleum gaudii pro luctu pallium laudis pro spiritu maeroris et vocabuntur in ea fortes iustitiae plantatio domini ad glorificandum et aedificabunt deserta a saeculo et ruinas antiquas erigent et instaurabunt civitates desertas dissipatas in generationem et generationem et stabunt alieni et pascent pecora vestra et filii peregrinorum agricolae et vinitores vestri erunt vos autem sacerdotes domini vocabimini ministri dei nostri dicitur vobis fortitudinem gentium comedetis et in gloria earum superbietis pro confusione vestra duplici et rubore laudabunt partem eorum propter hoc in terra sua duplicia possidebunt laetitia sempiterna erit eis quia ego dominus diligens iudicium odio habens rapinam in holocausto et dabo opus eorum in veritate et foedus perpetuum feriam eis et scietur in gentibus semen eo-

rum et germen eorum in medio populorum omnes qui viderint eos cognoscent eos quia isti sunt semen cui benedixit dominus gaudens gaudebo in domino et exultabit anima mea in deo meo quia induit me vestimentis salutis et indumento iustitiae circumdedit me quasi sponsum decoratum corona et quasi sponsam ornatam monilibus suis sicut enim terra profert germen suum et sicut hortus semen suum germinat sic dominus deus germinabit iustitiam et laudem coram universis gentibus

62

propter sion non tacebo et propter hierusalem non quiescam donec egrediatur ut splendor iustus eius et salvator eius ut lampas accendatur et videbunt gentes iustum tuum et cuncti reges inclitum tuum et vocabitur tibi nomen novum quod os domini nominabit et eris corona gloriae in manu domini et diadema regni in manu dei tui non vocaberis ultra derelicta et terra tua non vocabitur amplius desolata sed vocaberis voluntas mea in ea et terra tua inhabitata quia conplacuit domino in te et terra tua inhabitabitur habitabit enim iuvenis cum virgine et habitabunt in te filii tui et gaudebit sponsus super sponsam gaudebit super te deus tuus super muros tuos hierusalem constitui custodes tota die et tota nocte perpetuo non tacebunt qui reminiscimini domini ne taceatis et ne detis silentium ei donec stabiliet et donec ponat hierusalem laudem in terra iuravit dominus in dextera sua et in brachio fortitudinis suae si dederit triticum tuum ultra cibum inimicis tuis et si biberint filii alieni vinum tuum in quo laborasti quia qui congregabunt illud comedent et laudabunt dominum et qui conportant illud bibent in atriis sanctis meis transite transite per portas praeparate viam populo planum facite iter et eligite lapides elevare signum ad populos ecce dominus auditum fecit in extremis terrae dicite filiae sion ecce salvator tuus venit ecce merces eius cum eo et opus eius coram illo et vocabunt eos populus sanctus redempti a domino tu autem vocaberis quaesita civitas et non derelicta

63

quis est iste qui venit de edom tinctus vestibus de bosra iste formosus in stola sua gradiens in multitudine fortitudinis suae ego qui loquor iustitiam et propugnator sum ad salvandum quare ergo rubrum est indumentum tuum et vestimenta tua sicut calcantium in torculari torcular calcavi solus et de gentibus non est vir mecum calcavi eos in furore meo et conculcavi eos in ira mea et aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea et omnia indumenta mea inquinaui dies enim ultionis in corde meo annus redemptionis meae venit circumspexi et non erat auxiliator quaesivi et non fuit qui adiuveret et salvavit mihi brachium meum et indignatio mea ipsa auxiliata est mihi et conculcavi populos in furore meo et inebriavi eos in indignatione mea et detraxi in terra virtutem eorum miserationum domini recordabor laudem domini super omnibus quae reddidit nobis dominus

et super multitudinem bonorum domui israhel quae largitus est eis secundum indulgentiam suam et secundum multitudinem misericordiarum suarum et dixit verumtamen populus meus est filii non negantes et factus est eis salvator in omni tribulatione eorum non est tribulatus et angelus faciei eius salvavit eos in dilectione sua et in indulgentia sua ipse redemit eos et portavit eos et levavit eos cunctis diebus saeculi ipsi autem ad iracundiam provocaverunt et adflixerunt spiritum sancti eius et conversus est eis in inimicum et ipse debellavit eos et recordatus est dierum saeculi mosi populi sui ubi est qui eduxit eos de mari cum pastoribus gregis sui ubi est qui posuit in medio eius spiritum sancti sui qui eduxit ad dexteram moisen brachio maiestatis suae qui scidit aquas ante eos ut faceret sibi nomen sempiternum qui duxit eos per abyssos quasi equum in deserto non impingentem quasi animal in campo descendens spiritus domini ductor eius fuit sic adduxisti populum tuum ut faceres tibi nomen gloriae adtende de caelo et vide de habitaculo sancto tuo et gloriae tuae ubi est zelus tuus et fortitudo tua multitudo viscerum tuorum et miserationum tuarum super me continuerunt se tu enim pater noster et abraham nescivit nos et israhel ignoravit nos tu domine pater noster redemptor noster a saeculo nomen tuum quare errare nos fecisti domine de viis tuis indurasti cor nostrum ne timeremus te convertere propter servos tuos tribus hereditatis tuae quasi nihilum possederunt populum sanctum tuum hostes nostri conculcaverunt sanctificationem tuam facti sumus quasi in principio cum non dominareris nostri neque invocaretur nomen tuum super nos

64

utinam disrumperes caelos et descenderes a facie tua montes defluerent sicut exustio ignis tabescerent aquae arderent igni ut notum fieret nomen tuum inimicis tuis a facie tua gentes turbarentur cum feceris mirabilia non sustinebimus descendisti et a facie tua montes defluerunt a saeculo non audierunt neque auribus perceperunt oculus non vidit deus absque te quae praeparasti expectantibus te occurristi laetanti et facienti iustitiam in viis tuis recordabuntur tui ecce tu iratus es et peccavimus in ipsis fuimus semper et salvabimur et facti sumus ut immundus omnes nos quasi pannus menstruae universae iustitiae nostrae et cecidimus quasi folium universi et iniquitates nostrae quasi ventus abstulerunt nos non est qui invocet nomen tuum qui consurgat et teneat te abscondisti faciem tuam a nobis et adlisisi nos in manu iniquitatis nostrae et nunc domine pater noster es tu nos vero lutum et fictor noster et opera manuum tuarum omnes nos ne irascaris domine satis et ne ultra memineris iniquitatis ecce respice populus tuus omnes nos civitas sancti tui facta est deserta sion deserta facta est hierusalem desolata domus sanctificationis nostrae et gloriae nostrae ubi laudaverunt te patres nostri facta est in exustione ignis et omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas numquid super his continebis te domine tacebis et adfliges nos vehementer

quaesierunt me qui ante non interrogabant invenerunt qui non quaesierunt me dixi ecce ego ecce ego ad gentem quae non vocabat nomen meum expandi manus meas tota die ad populum incredulum qui greditur in via non bona post cogitationes suas populus qui ad iracundiam provocat me ante faciem meam semper qui immolant in hortis et sacrificant super lateres qui habitant in sepulchris et in delubris idolorum dormiunt qui comedunt carnem suillam et ius profanum in vasis eorum qui dicunt recede a me non adpropinques mihi quia immundus es isti fumus erunt in furore meo ignis ardens tota die ecce scriptum est coram me non tacebo sed reddam et retribuam in sinu eorum iniquitates vestras et iniquitates patrum vestrorum simul dicit dominus qui sacrificaverunt super montes et super colles exprobraverunt mihi et remetiar opus eorum primum in sinu eorum haec dicit dominus quomodo si inveniat granum in botro et dicatur ne dissipes illud quoniam benedictio est sic faciam propter servos meos ut non disperdam totum et educam de iacob semen et de iuda possidentem montes meos et hereditabunt eam electi mei et servi mei habitabunt ibi erunt campestria in caulas gregum et vallis achor in cubile armentorum populo meo qui requisierunt me et vos qui dereliquistis dominum qui oblii estis montem sanctum meum qui ponitis fortunae mensam et libatis super eam numerabo vos in gladio et omnes in caede corruetis pro eo quod vocavi et non respondistis locutus sum et non audistis et faciebatis malum in oculis meis et quae nolui elegistis propter hoc haec dicit dominus deus ecce servi mei comedent et vos esurietis ecce servi mei bibent et vos sitietis ecce servi mei laetabuntur et vos confundemini ecce servi mei laudabunt prae exultatione cordis et vos clamabitis prae dolore cordis et prae contritione spiritus ululabitis et dimittetis nomen vestrum in iuramentum electis meis et interficiet te dominus deus et servos suos vocabit nomine alio in quo qui benedictus est super terram benedicetur in deo amen et qui iurat in terra iurabit in deo amen quia oblivioni traditae sunt angustiae priores et quia absconditae sunt ab oculis nostris ecce enim ego creo caelos novos et terram novam et non erunt in memoria priora et non ascendent super cor sed gaudebitis et exultabitis usque in sempiternum in his quae ego creo quia ecce ego creo hierusalem exultationem et populum eius gaudium et exultabo in hierusalem et gaudebo in populo meo et non audietur in eo ultra vox fletus et vox clamoris non erit ibi amplius infans dierum et senex qui non impleat dies suos quoniam puer centum annorum morietur et peccator centum annorum maledictus erit et aedificabunt domos et habitabunt et plantabunt vineas et comedent fructum earum non aedificabunt et alius habitabit non plantabunt et alius comedet secundum dies enim ligni erunt dies populi mei et opera manuum eorum inveterabunt electis meis non laborabunt frustra neque generabunt in conturbatione quia semen benedictorum domini est et nepotes eorum cum eis eritque antequam clament ego exaudiam adhuc illis loquentibus ego audiam lu-

pus et agnus pascentur simul et leo et bos comedent paleas et serpenti pulvis panis eius non nocebunt neque occident in omni monte sancto meo dicit dominus

66

haec dicit dominus caelum sedis mea et terra scabillum pedum meorum quae ista domus quam aedificabitis mihi et quis iste locus quietis meae omnia haec manus mea fecit et facta sunt universa ista dicit dominus ad quem autem respiciam nisi ad pauperculum et contritum spiritu et tremementem sermones meos qui immolat bovem quasi qui interficiat virum qui mactat pecus quasi qui excerebret canem qui offert oblationem quasi qui sanguinem suillum offerat qui recordatur turis quasi qui benedicit idolo haec omnia elegerunt in viis suis et in abominationibus suis anima eorum delectata est unde et ego eligam inlusiones eorum et quae timebant adducam eis quia vocavi et non erat qui responderet locutus sum et non audierunt feceruntque malum in oculis meis et quae nolui elegerunt audite verbum domini qui tremetis ad verbum eius dixerunt fratres vestri odientes vos et abicientes propter nomen meum glorificavit dominus et videbimus in laetitia vestra ipsi autem confundentur vox populi de civitate vox de templo vox domini reddentis retributionem inimicis suis antequam parturiret peperit antequam veniret partus eius peperit masculum quis audivit umquam tale et quis vidit huic simile numquid parturiet terra in die una aut parietur gens simul quia parturivit et peperit sion filios suos numquid ego qui alios parere facio ipse non pariam dicit dominus si ego qui generationem ceteris tribuo sterilis ero ait dominus deus tuus laetamini cum hierusalem et exultate in ea omnes qui diligitis eam gaudete cum ea gaudio universi qui lugetis super eam ut sugatis et repleamini ab ubere consolationis eius ut mulgeatis et deliciis affluatis ab omnimoda gloria eius quia haec dicit dominus ecce ego declinabo super eam quasi fluvium pacis et quasi torrentem inundantem gloriam gentium quam sugetis ad ubera portabimini et super genua blandientur vobis quomodo si cui mater blandiatur ita ego consolabor vos et in hierusalem consolabimini videbitis et gaudebit cor vestrum et ossa vestra quasi herba germinabunt et cognoscet manus domini servis eius et indignabitur inimicis suis quia ecce dominus in igne venit et quasi turbo quadrigae eius redere in indignatione furorem suum et increpationem suam in flamma ignis quia in igne dominus diudicatur et in gladio suo ad omnem carnem et multiplicabuntur interfecti a domino qui sanctificabantur et mundos se putabant in hortis post unam intrinsecus qui comedebant carnem suillam et abominationem et murem simul consumentur dicit dominus ego autem opera eorum et cogitationes eorum venio ut congregem cum omnibus gentibus et linguis et venient et videbunt gloriam meam et ponam in eis signum et mittam ex eis qui salvati fuerint ad gentes in mari in africa in lydia tenentes sagittam in italiam et graeciam ad insulas longe ad eos qui non audierunt de me et non viderunt gloriam meam et adnuntiabunt gloriam

meam gentibus et adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus donum domino in equis et in quadrigis et in lecticis et in mulis et in carrucis ad montem sanctum meum hierusalem dicit dominus quomodo si inferant filii israhel munus in vase mundo in domum domini et adsumam ex eis in sacerdotes et in levitas dicit dominus quia sicut caeli novi et terra nova quae ego facio stare coram me dicit dominus sic stabit semen vestrum et nomen vestrum et erit mensis ex mense et sabbatum ex sabbato veniet omnis caro ut adoret coram facie mea dicit dominus et egredientur et videbunt cadavera virorum qui praevaricati sunt in me vermis eorum non morietur et ignis eorum non exstinguetur et erunt usque ad satietatem visionis omni carni

verba hieremiae filii helciae de sacerdotibus qui fuerunt in anathoth in terra beniamin quod factum est verbum domini ad eum in diebus iosiae filii amon regis iuda in tertiodécimo anno regni eius et factum est in diebus ioachim filii iosiae regis iuda usque ad consummationem undecimi anni sedeciae filii iosiae regis iuda usque ad transmigratorem hierusalem in mense quinto et factum est verbum domini ad me dicens priusquam te formarem in utero novi te et antequam exires de vulva sanctificavi te prophetam gentibus dedi te et dixi a a domine deus ecce nescio loqui quia puer ego sum et dixit dominus ad me noli dicere puer sum quoniam ad omnia quae mittam te ibis et universa quaecumque mandavero tibi loqueris ne timeas a facie eorum quia tecum ego sum ut eruam te dicit dominus et misit dominus manum suam et tetigit os meum et dixit dominus ad me ecce dedi verba mea in ore tuo ecce constitui te hodie super gentes et super regna ut evellas et destruas et disperdas et dissipes et aedifices et plantes et factum est verbum domini ad me dicens quid tu vides hieremia et dixi virgam vigilantem ego video et dixit dominus ad me bene vidisti quia vigilabo ego super verbo meo ut faciam illud et factum est verbum domini secundo ad me dicens quid tu vides et dixi ollam succensam ego video et faciem eius a facie aquilonis et dixit dominus ad me ab aquilone pandetur malum super omnes habitatores terrae quia ecce ego convocabo omnes cognationes regnorum aquilonis ait dominus et venient et ponent unusquisque solum suum in introitu portarum hierusalem et super omnes muros eius in circuitu et super universas urbes iuda et loquar iudicia mea cum eis super omni malitia eorum qui dereliquerunt me et libaverunt diis alienis et adoraverunt opus manuum suarum tu ergo accinge lumbos tuos et surge et loquere ad eos omnia quae ego praecipio tibi ne formides a facie eorum nec enim timere te faciam vultum eorum ego quippe dedi te hodie in civitatem munitam et in columnam ferream et in murum aereum super omnem terram regibus iuda principibus eius et sacerdotibus et populo terrae et bellabunt adversum te et non praevalerunt quia tecum ego sum ait dominus ut liberem te

et factum est verbum domini ad me dicens vade et clama in auribus hierusalem dicens haec dicit dominus recordatus sum tui miserans adolescentiam tuam et caritatem dispensationis tuae quando secuta me es in deserto in terra quae non seminat sanctus israel domino primitiae frugum eius omnes qui devorant eum delinquant mala venient super eos dicit dominus audite verbum domini domus iacob et omnes cognationes domus israel haec dicit dominus quid invenerunt patres vestri in me iniquitatis quia elongaverunt a me et ambulaverunt post vanitatem et vani facti sunt et non dixerunt ubi est dominus qui ascendere nos fecit de terra aegypti qui transduxit nos per desertum per terram inhabitabilem et inviam per terram sitis et imaginem mortis per terram in

qua non ambulavit vir neque habitavit homo et induxi vos in terram carmeli ut comederetis fructum eius et optima illius et ingressi contaminastis terram meam et hereditatem meam posuistis in abominationem sacerdotes non dixerunt ubi est dominus et tenentes legem nescierunt me et pastores praevaricati sunt in me et prophetae prophetaverunt in baal et idola secuti sunt propterea adhuc iudicio contendam vobiscum ait dominus et cum filiis vestris disceptabo transite ad insulas cethhim et videte et in cedar mitite et considerate vehementer et videte si factum est huiusmodi si mutavit gens deos et certe ipsi non sunt dii populus vero meus mutavit gloriam suam in idolum obstupescite caeli super hoc et portae eius desolamini vehementer dicit dominus duo enim mala fecit populus meus me dereliquerunt fontem aquae vivae ut foderent sibi cisternas cisternas dissipatas quae continere non valent aquas numquid servus est israel aut vernaculus quare ergo est factus in praedam super eum rugierunt leones et dederunt vocem suam posuerunt terram eius in solitudinem civitates eius exustae sunt et non est qui habitet in eis filii quoque emfeos et tafnes constupraverunt te usque ad verticem numquid non istud factum est tibi quia dereliquisti dominum deum tuum eo tempore quo ducebat te per viam et nunc quid tibi vis in via aegypti ut bibas aquam turbidam et quid tibi cum via assyriorum ut bibas aquam fluminis arguet te malitia tua et aversio tua increpabit te scito et vide quia malum et amarum est reliquisse te dominum deum tuum et non esse timorem mei apud te dicit dominus deus exercituum a saeculo confregisti iugum meum rupisti vincula mea et dixisti non serviam in omni enim colle sublimi et sub omni ligno frondoso tu prosternebaris meretrix ego autem plantavi te vineam electam omne semen verum quomodo ergo conversa es in pravum vinea aliena si laveris te nitro et multiplicaveris tibi herbam borith maculata es in iniquitate tua coram me dicit dominus deus quomodo dicis non sum polluta post baalim non ambulavi vide vias tuas in convulle scito quid feceris cursor levis explicans vias tuas onager adsuetus in solitudine in desiderio animae suae adtraxit ventum amoris sui nullus avertet eam omnes qui quaerunt eam non deficient in menstruis eius invenient eam prohibe pedem tuum a nuditate et guttur tuum a siti et dixisti desperavi nequaquam faciam adamavi quippe alienos et post eos ambulabo quomodo confunditur fur quando deprehenditur sic confusi sunt domus israel ipsi et reges eorum principes et sacerdotes et prophetae eorum dicentes ligno pater meus es tu et lapidi tu me genuisti verterunt ad me tergum et non faciem et in tempore afflictionis suae dicent surge et libera nos ubi sunt dii tui quos fecisti tibi surgant et liberent te in tempore afflictionis tuae secundum numerum quippe civitatum tuarum erant dii tui iuda quid vultis mecum iudicio contendere omnes dereliquistis me dicit dominus frustra percussi filios vestros disciplinam non receperunt devoravit gladius vester prophetae vestros quasi leo vastator generatio vestra videte verbum domini numquid solitudo factus sum israeli aut terra serotina quare ergo dixit populus meus recessimus non veniemus ultra ad te numquid obliviscitur virgo

ornamenti sui sponsa fasciae pectoralis suae populus vero meus oblitus est mei diebus innumeris quid niteris bonam ostendere viam tuam ad quaerendam dilectionem quae insuper et malitias tuas docuisti vias tuas et in alis tuis inventus est sanguis animarum pauperum et innocentium non in fossis inveni eos sed in omnibus quae supra memoravi et dixisti absque peccato et innocens ego sum et propterea avertatur furor tuus a me ecce ego iudicio contendam tecum eo quod dixeris non peccavi quam visus es facta nimis iterans vias tuas et ab aegypto confunderis sicut confusa es ab assur nam et ab ista egredieris et manus tuae erunt super caput tuum quoniam obtrivit dominus confidentiam tuam et nihil habebis prosperum

3

vulgo dicitur si dimiserit vir uxorem suam et recedens ab eo duxerit virum alterum numquid revertetur ad eam ultra numquid non polluta et contaminata erit mulier illa tu autem fornicata es cum amatoribus multis tamen revertere ad me dicit dominus leva oculos tuos in directum et vide ubi non prostrata sis in viis sedebas expectans eos quasi latro in solitudine et polluisti terram in fornicationibus tuis et in malitiis tuis quam ob rem prohibita sunt stillae pluviarum et serotinus imber non fuit frons mulieris meretricis facta est tibi noluisti erubescere ergo saltem amodo voca me pater meus dux virginittatis meae tu es numquid irascaris in perpetuum aut perseverabis in finem ecce locuta es et fecisti mala et potuisti et dixit dominus ad me in diebus iosiae regis numquid vidisti quae fecerit aversatrix israhel abiit sibimet super omnem montem excelsum et sub omne lignum frondosum et fornicata est ibi et dixi cum fecisses haec omnia ad me convertere et non est reversa et vidit praevaricatrix soror eius iuda quia pro eo quod moechata esset aversatrix israhel dimissem eam et dedissem ei libellum repudii et non timuit praevaricatrix iuda soror eius sed abiit et fornicata est etiam ipsa et facilitate fornicationis suae contaminavit terram et moechata est cum lapide et cum ligno et in omnibus his non est reversa ad me praevaricatrix soror eius iuda in toto corde suo sed in mendacio ait dominus et dixit dominus ad me iustificavit animam suam aversatrix israhel conparatione praevaricatricis iuda vade et clama sermones istos contra aquilonem et dices revertere aversatrix israhel ait dominus et non avertam faciem meam a vobis quia sanctus ego sum dicit dominus et non irascar in perpetuum tamen scito iniquitatem tuam quia in dominum deum tuum praevaricata es et dispersisti vias tuas alienis sub omni ligno frondoso et vocem meam non audisti ait dominus convertimini filii revertentes dicit dominus quia ego vir vester et adsumam vos unum de civitate et duos de cognatione et introducam vos in sion et dabo vobis pastores iuxta cor meum et pascent vos scientia et doctrina cumque multiplicati fueritis et creveritis in terra in diebus illis ait dominus non dicent ultra arca testamenti domini neque ascendet super cor neque recordabuntur illius nec visitabitur nec fiet ultra in tempore illo vocabunt hierusalem solum domini et congregabuntur ad eam

omnes gentes in nomine domini in hierusalem et non ambulabunt post pravitatem cordis sui pessimi in diebus illis ibit domus iuda ad domum israhel et venient simul de terra aquilonis ad terram quam dedi patribus vestris ego autem dixi quomodo ponam te in filiis et tribuam tibi terram desiderabilem hereditatem praeclaram exercituum gentium et dixi patrem vocabis me et post me ingredi non cessabis sed quomodo si contemnat mulier amatorem suum sic contempsit me domus israhel dicit dominus vox in viis audita est ploratus et ululatus filiorum israhel quoniam iniquam fecerunt viam suam obliti sunt domini dei sui convertimini filii revertentes et sanabo aversiones vestras ecce nos venimus ad te tu enim es dominus deus noster vere mendaces erant colles multitudo montium vere in domino deo nostro salus israhel confusio comedit laborem patrum nostrorum ab adulescentia nostra greges eorum et armenta eorum filios eorum et filias eorum dormiemus in confusione nostra et operiet nos ignominia nostra quoniam domino deo nostro peccavimus nos et patres nostri ab adulescentia nostra usque ad hanc diem et non audivimus vocem domini dei nostri

4

si converteris israhel ait dominus ad me convertere si abstuleris offensacula tua a facie mea non commoveberis et iurabis vivit dominus in veritate et in iudicio et in iustitia et benedicent eum gentes ipsumque laudabunt haec enim dicit dominus viro iuda et hierusalem novate vobis novale et nolite serere super spinas circumcidimini domino et auferte praeputia cordium vestrorum vir iuda et habitatores hierusalem ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea et succendatur et non sit qui extinguat propter malitiam cogitationum vestrarum adnuntiate in iuda et in hierusalem auditum facite loquimini et canite tuba in terra clamate fortiter dicite congregamini et ingrediamur civitates munitas levate signum in sion confortamini nolite stare quia malum ego adduco ab aquilone et contritionem magnam ascendit leo de cubili suo et praedo gentium se levavit egressus est de loco suo ut ponat terram tuam in desolationem civitates tuae vastabuntur remanentes absque habitatore super hoc accingite vos ciliis plangite et ululate quia non est aversa ira furoris domini a nobis et erit in die illa dicit dominus peribit cor regis et cor principum et obstupescant sacerdotes et prophetae consternabuntur et dixi heu heu heu domine deus ergone decepisti populum istum et hierusalem dicens pax erit vobis et ecce pervenit gladius usque ad animam in tempore illo dicetur populo huic et hierusalem ventus urens in viis quae sunt in deserto viae filiae populi mei non ad ventilandum et ad purgandum spiritus plenus ex his veniet mihi et nunc ego sed loquar iudicia mea cum eis ecce quasi nubes ascendet et quasi tempestas currus eius velociores aquilis equi illius vae nobis quoniam vastati sumus lava a malitia cor tuum hierusalem ut salva fias usquequo morabuntur in te cogitationes noxiae vox enim adnuntiantis a dan et notum facientis idolum de monte ephraim concitate gentes ecce auditum est in hierusalem custodes

venire de terra longinqua et dare super civitates iuda vocem suam quasi custodes agrorum facti sunt super eam in gyro quia me ad iracundiam provocavit ait dominus viae tuae et cogitationes tuae fecerunt haec tibi ista malitia tua quia amara quia tetigit cor tuum ventrem meum ventrem meum doleo sensus cordis mei turbati sunt in me non tacebo quoniam vocem bucinæ audivit anima mea clamorem proelii contritio super contritionem vocata est et vastata est omnis terra repente vastata sunt tabernacula mea subito pelles meae usquequo videbo fugientem audiam vocem bucinæ quia stultus populus meus me non cognovit filii insipientes sunt et vecordes sapientes sunt ut faciant mala bene autem facere nescierunt aspexi terram et ecce vacua erat et nihili et caelos et non erat lux in eis vidi montes et ecce movebantur et omnes colles conturbati sunt intuitus sum et non erat homo et omne volatile caeli recessit aspexi et ecce carmelus desertus et omnes urbes eius destructae sunt a facie domini et a facie irae furoris eius haec enim dicit dominus deserta erit omnis terra sed tamen consumptionem non faciam lugebit terra et maerebunt caeli desuper eo quod locutus sum cogitavi et non paenituit me nec aversus sum ab eo a voce equitis et mittentis sagittam fugit omnis civitas ingressi sunt ardua et ascenderunt rupes universae urbes derelictae sunt et non habitat in eis homo tu autem vastata quid facies cum vestieris te coccino cum ornata fueris monili aureo et pinxeris stibio oculos tuos frustra conponeris contempserunt te amatores tui animam tuam quaerent vocem enim quasi parturientis audivi angustias ut puerperae vox filiae sion intermorientis expandentisque manus suas vae mihi quia defecit anima mea propter interfectos

5

circuite vias hierusalem et aspice et considerate et quaerite in plateis eius an inveniatis virum facientem iudicium et quaerentem fidem et propitius ero eius quod si etiam vivit dominus dixerint et hoc falso iurabunt domine oculi tui respiciunt fidem percussisti eos et non doluerunt adtrivisti eos et rennuerunt accipere disciplinam induraverunt facies suas super petram noluerunt reverti ego autem dixi forsitan pauperes sunt et stulti ignorantes viam domini iudicium dei sui ibo igitur ad optimates et loquar eis ipsi enim cognoverunt viam domini iudicium dei sui et ecce magis hii simul confregerunt iugum ruperunt vincula idcirco percussit eos leo de silva lupus ad vesperam vastavit eos pardus vigilans super civitates eorum omnis qui egressus fuerit ex eis capietur quia multiplicatae sunt praevaricationes eorum confortatae sunt aversiones eorum super quo propitius tibi esse potero filii tui dereliquerunt me et iurant in his qui non sunt dii saturavi eos et moechati sunt et in domo meretricis luxuriabantur equi amatores et admissarii facti sunt unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebat numquid super his non visitabo dicit dominus et in gente tali non ulciscetur anima mea ascende muros eius et dissipate consumptionem autem nolite facere auferite propaggines eius quia non sunt domini praevaricatione enim praevaricata est

in me domus israhel et domus iuda ait dominus ne-gaverunt dominum et dixerunt non est ipse neque veniet super nos malum gladium et famem non videbimus prophetae fuerunt in ventum et responsum non fuit in eis haec ergo evenient illis haec dicit dominus deus exercituum quia locuti estis verbum istud ecce ego do verba mea in ore tuo in populum istum ligna et vorabit eos ecce ego adducam super vos gentem de longinquo domus israhel ait dominus gentem robustam gentem antiquam gentem cuius ignorabis linguam nec intelleges quid loquatur faretur eius quasi sepulchrum patens universi fortes et comedet segetes tuas et panem tuum devorabit filios tuos et filias tuas comedet gregem tuum et armenta tua comedet vineam tuam et ficum tuam et conteret urbes munitas tuas in quibus tu habes fiduciam gladio verumtamen et diebus illis ait dominus non faciam vos in consumptionem quod si dixeritis quare fecit dominus deus noster nobis haec omnia dices ad eos sicut dereliquistis me et servistis deo alieno in terra vestra sic servietis alienis in terra non vestra adnuntiate hoc domui iacob et auditum facite in iuda dicentes audi populus stulte qui non habes cor qui habentes oculos non videtis et aures et non auditis me ergo non timebitis ait dominus et a facie mea non dolebitis qui posui harenam terminum mari praepertum sempiternum quod non praeteribit et commovebuntur et non poterunt et intumescunt fluctus eius et non transibunt illud populo autem huic factum est cor incredulum et exasperans recesserunt et abierunt et non dixerunt in corde suo metumamus dominum deum nostrum qui dat nobis pluviam temporaneam et serotinam in tempore suo plenitudinem annuae messis custodientem nobis iniquitates nostrae declinaverunt haec et peccata nostra prohibuerunt bonum a nobis quia inventi sunt in populo meo impii insidiantes quasi aucupes laqueos ponentes et pedicas ad capiendos viros sicut decipula plena avibus sic domus eorum plenae dolo ideo magnificati sunt et ditati incrassati sunt et impinguati et praeterierunt sermones meos pessime causam non iudicaverunt causam pupilli non direxerunt et iudicium pauperum non iudicaverunt numquid super his non visitabo dicit dominus aut super gentem huiuscemodi non ulciscetur anima mea stupor et mirabilia facta sunt in terra prophetae prophetabant mendacium et sacerdotes adplaudebant manibus suis et populus meus dilexit talia quid igitur fiet in novissimo eius

6

confortamini filii beniamin in medio hierusalem et in thecua clangite bucina et super bethaccharem levate vexillum quia malum visum est ab aquilone et contritio magna speciosae et delicatae adsimilavi filiam sion ad eam venient pastores et greges eorum fixerunt in ea tentoria in circuitu pascet unusquisque eos qui sub manu sua sunt sanctificate super eam bellum consurgite et ascendamus in meridie vae nobis quia declinavit dies quia longiores factae sunt umbrae vespri surgite et ascendamus in nocte et dissipemus domos eius quia haec dicit dominus exercituum caedite lignum eius et fundite circa hierusalem

aggerem haec est civitas visitationis omnis calumnia in medio eius sicut frigidam facit cisterna aquam suam sic frigidam fecit militiam suam iniquitas et vastitas audietur in ea coram me semper infirmitas et plaga erudire hierusalem ne forte recedat anima mea a te ne forte ponam te desertam terram inhabitabilem haec dicit dominus exercituum usque ad racemum colligent quasi in vinea reliquias israhel converte manum tuam quasi vindemiator ad cartallum cui loquar et quem contestabor ut audiant ecce incircumcisae aures eorum et audire non possunt ecce verbum domini factum est eis in obprobrium et non suscipient illud idcirco furore domini plenus sum laboravi sustinens effunde super parvulum foris et super concilium juvenum simul vir enim cum muliere capietur senex cum pleno dierum et transibunt domus eorum ad alteros agri et uxores pariter quia extendam manum meam super habitantes terram dicit dominus a minore quippe usque ad maiorem omnes avaritiae student et a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum et curabant contritionem filiae populi mei cum ignominia dicentes pax pax et non erat pax confusi sunt quia abominationem fecerunt quin potius confusione non sunt confusi et erubescere nescierunt quam ob rem cadent inter ruentes in tempore visitationis suae corruent dicit dominus haec dicit dominus state super vias et videte et interrogate de semitis antiquis quae sit via bona et ambulate in ea et invenietis refrigerium animabus vestris et dixerunt non ambulabimus et constitui super vos speculatores audite vocem tubae et dixerunt non audiemus ideo audite gentes et cognosce congregatio quanta ego faciam eis audi terra ecce ego adducam mala super populum istum fructum cogitationum eius quia verba mea non audierunt et legem meam proiecerunt ut quid mihi tus de saba adfertis et calamum suave olentem de terra longinqua holocaustomata vestra non sunt accepta et victimae vestrae non placuerunt mihi propterea haec dicit dominus ecce ego dabo in populum istum ruinas et ruent in eis patres et filii simul vicinus et proximus et peribunt haec dicit dominus ecce populus venit de terra aquilonis et gens magna consurget a finibus terrae sagittam et scutum arripiet crudelis est et non miserebitur vox eius quasi mare sonabit et super equos ascendent praeparati quasi vir ad proelium adversum te filia sion audivimus famam eius dissolutae sunt manus nostrae tribulatio adprehendit nos dolores ut parturientem nolite exire ad agros et in via ne ambuletis quoniam gladius inimici pavor in circuitu filia populi mei accingere cilicio et conspergere cinere luctum unigeniti fac tibi plancum amarum quia repente venit vastator super nos probatorem dedi te in populo meo robustum et scies et probabis viam eorum omnes isti principes declinant ambulantes fraudulenter aes et ferrum universi corrupti sunt deficit sufflatorium in igne consumptum est plumbum frustra conflavit conflator malitiae enim eorum non sunt consumptae argentum reprobum vocate eos quia dominus proiecit illos

verbum quod factum est ad hieremiam a domino dicens sta in porta domus domini et praedica ibi verbum istud et dic audite verbum domini omnis iuda qui ingredimini per portas has ut adoretis dominum haec dicit dominus exercituum deus israhel bonas facite vias vestras et studia vestra et habitabo vobiscum in loco isto nolite confidere in verbis mendacii dicentes templum domini templum domini templum domini est quoniam si bene direxeritis vias vestras et studia vestra si feceritis iudicium inter virum et proximum eius advenae et pupillo et viduae non feceritis calumniam nec sanguinem innocentem effuderitis in loco hoc et post deos alienos non ambulaveritis in malum vobismet ipsis habitabo vobiscum in loco isto in terra quam dedi patribus vestris a saeculo usque in saeculum ecce vos confiditis vobis in sermonibus mendacii qui non proderunt vobis furari occidere adulterare iurare mendaciter libare baali et ire post deos alienos quos ignoratis et venistis et stetistis coram me in domo hac in qua invocatum est nomen meum et dixistis liberati sumus eo quod fecerimus omnes abominationes istas ergo spelunca latronum facta est domus ista in qua invocatum est nomen meum in oculis vestris ego ego sum ego vidi dicit dominus ite ad locum meum in silo ubi habitavit nomen meum a principio et videte quae fecerim ei propter malitiam populi mei israhel et nunc quia fecistis omnia opera haec dicit dominus et locutus sum ad vos mane consurgens et loquens et non audistis et vocavi vos et non respondistis faciam domui huic in qua invocatum est nomen meum et in qua vos habetis fiduciam et loco quem dedi vobis et patribus vestris sicut feci silo et proiciam vos a facie mea sicut proiei omnes fratres vestros universum semen ephraim tu ergo noli orare pro populo hoc nec adsumas pro eis laudem et orationem et non obsistas mihi quia non exaudiam te nonne vides quid isti faciant in civitatibus iuda et in plateis hierusalem filii colligunt ligna et patres succendunt ignem et mulieres conspergunt adipem ut faciant placentas reginae caeli et libent diis alienis et me ad iracundiam provocent numquid me ad iracundiam provocant dicit dominus nonne semet ipsos in confusionem vultus sui ideo haec dicit dominus deus ecce furor meus et indignatio mea conflatur super locum istum super viros et super iumenta et super lignum regionis et super fruges terrae et succendetur et non extinguetur haec dicit dominus exercituum deus israhel holocaustomata vestra addite victimis vestris et comedite carnes quia non sum locutus cum patribus vestris et non praecepi eis in die qua eduxi eos de terra aegypti de verbo holocaustomatum et victimarum sed hoc verbum praecepi eis dicens audite vocem meam et ero vobis deus et vos eritis mihi populus et ambulate in omni via quam mandavi vobis ut bene sit vobis et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam sed abierunt in voluntatibus et pravitate cordis sui mali factique sunt retrorsum et non in ante a die qua egressi sunt patres eorum de terra aegypti usque ad diem hanc et misi ad vos omnes servos meos prophetas per diem consurgens diluculo et

mittens et non audierunt me nec inclinaverunt aurem suam sed induraverunt cervicem et peius operati sunt quam patres eorum et loqueris ad eos omnia verba haec et non audient te et vocabis eos et non respondebunt tibi et dices ad eos haec est gens quae non audivit vocem domini dei sui nec recepit disciplinam periiit fides et ablata est de ore eorum tonde capillum tuum et proice et sume in directum planctum quia proiecit dominus et reliquit generationem furoris sui quia fecerunt filii iuda malum in oculis meis dicit dominus posuerunt offendicula sua in domo in qua invocatum est nomen meum ut polluerent eam et aedificaverunt excelsa thofeth qui est in valle filii ennom ut incenderent filios suos et filias suas igni quae non praecepi nec cogitavi in corde meo ideo ecce dies venient dicit dominus et non dicetur amplius thofeth et vallis filii ennom sed vallis interfectionis et sepelient in thofeth eo quod non sit locus et erit morticinium populi huius in cibum volucris caeli et bestii terrae et non erit qui abigat et quiescere faciam de urbibus iuda et de plateis hierusalem vocem gaudii et vocem laetitiae vocem sponsi et vocem sponsae in desolatione enim erit terra

8

in tempore illo ait dominus eicient ossa regis iuda et ossa principum eius et ossa sacerdotum et ossa prophetarum et ossa eorum qui habitaverunt hierusalem de sepulchris suis et pendent ea ad solem et lunam et omnem militiam caeli quae dilexerunt et quibus servierunt et post quae ambulaverunt et quae quiesierunt et adoraverunt non colligentur et non sepelientur in sterquilinum super faciem terrae erunt et eligent magis mortem quam vitam omnes qui residui fuerint de cognatione hac pessima in universis locis quae derelicta sunt ad quae eieci eos dicit dominus exercituum et dices ad eos haec dicit dominus numquid qui cadet non resurget et qui aversus est non revertetur quare ergo aversus est populus iste in hierusalem aversione contentiosa adprehenderunt mendacium et noluerunt reverti adtendi et auscultavi nemo quod bonum est loquitur nullus est qui agat paenitentiam super peccato suo dicens quid feci omnes conversi sunt ad cursum suum quasi equus impetu vadens in proelio milvus in caelo cognovit tempus suum turtur et hirundo et ciconia custodierunt tempus adventus sui populus autem meus non cognovit iudicium domini quomodo dicitis sapientes nos sumus et lex domini nobiscum est vere mendacium operatus est stilus mendax scribarum confusi sunt sapientes perterriti et capti sunt verbum enim domini proiecerunt et sapientia nulla est in eis propterea dabo mulieres eorum exteris agros eorum heredibus quia a minimo usque ad maximum omnes avaritiam sequuntur a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt mendacium et sanabant contritionem filiae populi mei ad ignominiam dicentes pax pax cum non esset pax confusi sunt quia abominationem fecerunt quinimmo confusione non sunt confusi et erubescere nescierunt idcirco cadent inter corruentes in tempore visitationis suae corrueunt dicit dominus congregans congregabo eos ait domi-

nus non est uva in vitibus et non sunt ficus in ficulnea folium defluxit et dedi eis quae praetergressa sunt quare sedemus convenite et ingrediamur civitatem munitam et sileamus ibi quia dominus noster silere nos fecit et potum dedit nobis aquam fellis peccavimus enim domino expectavimus pacem et non erat bonum tempus medellae et ecce formido a dan auditus est fremitus equorum eius a voce hinnituum pugnantium eius commota est omnis terra et venerunt et devoraverunt terram et plenitudinem eius urbem et habitatores eius quia ecce ego mittam vobis serpentes regulos quibus non est incantatio et mordebunt vos ait dominus dolor meus super dolorem in me cor meum maerens ecce vox clamoris filiae populi mei de terra longinqua numquid dominus non est in sion aut rex eius non est in ea quare ergo me ad iracundiam concitaverunt in sculptilibus suis et in vanitatibus alienis transiit messis finita est aestas et nos salvati non sumus super contritionem filiae populi mei contritus sum et contristatus stupor obtinuit me numquid resina non est in galaad aut medicus non est ibi quare igitur non est obducta cicatrix filiae populi mei

9

quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum et plorabo die et nocte interfectos filiae populi mei quis dabit me in solitudine diversorium viatorum et derelinquam populum meum et recedam ab eis quia omnes adulteri sunt coetus praevericatorum et extenderunt linguam suam quasi arcum mendacii et non veritatis confortati sunt in terra quia de malo ad malum egressi sunt et me non cognoverunt dicit dominus unusquisque se a proximo suo custodiat et in omni fratre suo non habeat fiduciam quia omnis frater subplantans subplantabit et omnis amicus fraudulenter incedet et vir fratrem suum deridebit et veritatem non loquentur docuerunt enim linguam suam loqui mendacium ut inique agerent laboraverunt habitatio tua in medio doli in dolo renuerunt scire me dicit dominus propterea haec dicit dominus exercituum ecce ego conflabo et probabo eos quid enim aliud faciam a facie filiae populi mei sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est in ore suo pacem cum amico suo loquitur et occulte ponit ei insidias numquid super his non visitabo dicit dominus aut in gentem huiuscemodi non ulciscetur anima mea super montes adsumam fletum ac lamentum et super speciosa deserti planctum quoniam incensa sunt eo quod non sit vir pertransiens et non audierunt vocem possidentis a volucre caeli usque ad pecora transmigraverunt et recesserunt et dabo hierusalem in acervos harenae et cubilia draconum et civitates iuda dabo in desolationem eo quod non sit habitator quis est vir sapiens qui intellegat hoc et ad quem verbum oris domini fiat ut adnuntiet istud quare perierit terra exusta sit quasi desertum eo quod non sit qui pertranseat et dixit dominus quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis et non audierunt vocem meam et non ambulaverunt in ea et abierunt post pravitatem cordis sui et post baalim quos didicerunt a patribus suis idcirco haec dicit

dominus exercituum deus israhel ecce ego cibabo eos populum istum absinthio et potum dabo eis aquam fellis et dispergam eos in gentibus quas non noverunt ipsi et patres eorum et mittam post eos gladium donec consumantur haec dicit dominus exercituum contemplantini et vocate lamentatrices et veniant et ad eas quae sapientes sunt mittite et properent festinent et adsumant super nos lamentum deducant oculi nostri lacrimas et palpebrae nostrae defluant aquis quia vox lamentationis audita est de sion quomodo vastati sumus et confusi vehementer quia dereliquimus terram quoniam deiecta sunt tabernacula nostra audite ergo mulieres verbum domini et adsumat auris vestra sermonem oris eius et docete filias vestras lamentum et unaquaeque proximam suam planctum quia ascendit mors per fenestras nostras ingressa est domos nostras disperdere parvulos de foris iuvenes de plateis loquere haec dicit dominus et cadet morticinum hominis quasi stercus super faciem regionis et quasi faenum post tergum metentis et non est qui colligat haec dicit dominus non gloriatur sapiens in sapientia sua et non gloriatur fortis in fortitudine sua et non gloriatur dives in divitiis suis sed in hoc gloriatur qui gloriatur scire et nosse me quia ego sum dominus qui facio misericordiam et iudicium et iustitiam in terra haec enim placuit mihi ait dominus ecce dies veniunt dicit dominus et visitabo super omnem qui circumcisus habet praeputium super aegyptum et super iudam et super edom et super filios ammon et super moab et super omnes qui adtonsi sunt in comam habitantes in deserto quia omnes gentes habent praeputium omnis autem domus israhel incircumcisi sunt corde

10

audite verbum quod locutus est dominus super vos domus israhel haec dicit dominus iuxta vias gentium nolite discere et a signis caeli nolite metuere quae timeant gentes quia leges populorum vanae sunt quia lignum de saltu praecidit opus manuum artificis in ascia argento et auro decoravit illud clavis et malleis conpegit ut non dissolvatur in similitudinem palmarum fabricata sunt et non loquentur portata tollentur quia incedere non valent nolite ergo timere ea quia nec male possunt facere nec bene non est similis tui domine magnus tu et magnum nomen tuum in fortitudine quis non timebit te o rex gentium tuum est enim decus inter cunctos sapientes gentium et in universis regnis eorum nullus est similis tui pariter insipientes et fatui probabuntur doctrina vanitatis eorum lignum est argentum involutum de tharsis adferret et aurum de ofaz opus artificis et manus aerarii hyacinthus et purpura indumentum eorum opus artificum universa haec dominus autem deus verus est ipse deus vivens et rex sempiternus ab indignatione eius commovebitur terra et non sustinebunt gentes comminationem eius sic ergo dicetis eis dii qui caelos et terram non fecerunt pereant de terra et de his quae sub caelis sunt qui faciunt terram in fortitudine sua praeparat orbem in sapientia sua et prudentia sua extendit caelos ad vocem suam dat multitudinem aquarum in caelo et elevat nebulas ab extremitatibus

terrae fulgura in pluviam facit et educit ventum de thesauris suis stultus factus est omnis homo ab scientia confusus est omnis artifex in sculptili quoniam falsum est quod conflavit et non est spiritus in eis vana sunt et opus risu dignum in tempore visitationis suae peribunt non est his similis pars iacob qui enim formavit omnia ipse est et israhel virga hereditatis eius dominus exercituum nomen illi congrega de terra confusionem tuam quae habitas in obsidione quia haec dicit dominus ecce ego longe proiciam habitatores terrae in hac vice et tribulabo eos ita ut inveniantur vae mihi super contritione mea pessima plaga mea ego autem dixi plane haec infirmitas mea est et portabo illam tabernaculum meum vastatum est omnes funiculi mei disrupti sunt filii mei exierunt a me et non subsistunt non est qui extendat ultra tentorium meum et erigat pelles meas quia stulte egerunt pastores et dominum non quaesierunt propterea non intellexerunt et omnis grex eorum dispersus est vox auditionis ecce venit et commotio magna de terra aquilonis ut ponat civitates iuda solitudinem et habitaculum draconum scio domine quia non est hominis via eius nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos corripe me domine verumtamen in iudicio et non in furore tuo ne forte ad nihilum redigas me effunde indignationem tuam super gentes quae non cognoverunt te et super provincias quae nomen tuum non invocaverunt quia comederunt iacob et devoraverunt eum et consumpserunt illum et decus eius dissipaverunt

11

verbum quod factum est ad hieremiam a domino dicens audite verba pacti huius et loquimini ad viros iuda et habitatores hierusalem et dices ad eos haec dicit dominus deus israhel maledictus vir qui non audierit verba pacti huius quod praecepi patribus vestris in die qua eduxi eos de terra aegypti de fornace ferrea dicens audite vocem meam et facite omnia quae praecepio vobis et eritis mihi in populum et ego ero vobis in deum ut suscitem iuramentum quod iuravi patribus vestris daturum me eis terram fluentem lacte et melle sicut est dies haec et respondi et dixi amen domine et dixit dominus ad me vociferare omnia verba haec in civitatibus iuda et foris hierusalem dicens audite verba pacti huius et facite illa quia contestans contestatus sum patres vestros in die qua eduxi eos de terra aegypti usque ad diem hanc mane surgens contestatus sum et dixi audite vocem meam et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam sed abierunt unusquisque in pravitate cordis sui mali et induxi super eos omnia verba pacti huius quod praecepi ut facerent et non fecerunt et dixit dominus ad me inventa est coniuratio in viris iuda et in habitatoribus hierusalem reversi sunt ad iniquitates patrum suorum priores qui noluerunt audire verba mea et hii ergo abierunt post deos alienos ut servirent eis irritum fecerunt domus israhel et domus iuda pactum meum quod pepigi cum patribus eorum quam ob rem haec dicit dominus ecce ego inducam super eos mala de quibus exire non poterunt et clamabunt ad me et non exaudiam eos et ibunt

civitates iuda et habitatores hierusalem et clamabant ad deos quibus libant et non salvabant eos in tempore adfectionis eorum secundum numerum enim civitatum tuarum erant dii tui iuda et secundum numerum viarum hierusalem posuistis aras confusio nis aras ad libandum baali tu ergo noli orare pro populo hoc et ne adumas pro eis laudem et orationem quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me in tempore adfectionis eorum quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa numquid carnes sanctae auferent a te malitias tuas in quibus gloriata es olivam uberem pulchram fructiferam speciosam vocavit dominus nomen tuum ad vocem loquellae grandis exarsit ignis in ea et conbusta sunt fructea eius et dominus exercituum qui plantavit te locutus est super te malum pro malis domus israhel et domus iuda quae fecerunt sibi ad irritandum me libantes baali tu autem domine demonstra mihi et cognovi tunc ostendisti mihi studia eorum et ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam et non cognovi quia super me cogitaverunt consilia mittamus lignum in panem eius et eradamus eum de terra viventium et nomen eius non memoretur amplius tu autem domine sabaoth qui iudicas iuste et probas renes et cor videam ultionem tuam ex eis tibi enim revelavi causam meam propterea haec dicit dominus ad viros anathoth qui quaerunt animam tuam et dicunt non prophetabis in nomine domini et non morieris in manibus nostris propterea haec dicit dominus exercituum ecce ego visitabo super eos iuvenes morientur in gladio filii eorum et filiae eorum morientur in fame et reliquiae non erunt ex eis inducam enim malum super viros anathoth annum visitationis eorum

12

iustus quidem tu es domine si dispu tem tecum verumtamen iusta loquar ad te quare via impiorum prosperatur bene est omnibus qui praevaricantur et inique agunt plantasti eos et radicem miserunt proficiunt et faciunt fructum prope es tu ori eorum et longe a renibus eorum et tu domine nosti me vidisti me et probasti cor meum tecum congrega eos quasi gregem ad victimam et sanctifica eos in die occisionis usquequo lugebit terra et herba omnis regionis siccabitur propter malitiam habitantium in ea consumptum est animal et volucre quoniam dixerunt non videbit novissima nostra si cum peditibus currens laborasti quomodo contendere poteris cum equis cum autem in terra pacis secunda fueris quid facies in superbia iordanis nam et fratres tui et domus patris tui etiam ipsi pugnaverunt adversum te et clamaverunt post te plena voce ne credas eis cum locuti fuerint tibi bona reliqui domum meam dimisi hereditatem meam dedi dilectam animam meam in manu inimicorum eius facta est mihi hereditas mea quasi leo in silva dedit contra me vocem ideo odivi eam numquid avis discolor hereditas mea mihi numquid avis tincta per totum venite congregamini omnes bestiae terrae properate ad devorandum pastores multi demoliti sunt vineam meam conculcaverunt partem meam dederunt portionem meam desider-

abilem in desertum solitudinis posuerunt eam in dissipationem luxitque super me desolatione desolata est omnis terra quia nullus est qui recogitet corde super omnes vias deserti venerunt vastatores quia gladius domini devoravit ab extremo terrae usque ad extremum eius non est pax universae carni seminaverunt triticum et spinas messuerunt hereditatem acceperunt et non eis proderit confundemini a fructibus vestris propter iram furoris domini haec dicit dominus adversum omnes vicinos meos pessimos qui tangunt hereditatem quam distribui populo meo israhel ecce ego evellam eos de terra eorum et domum iuda evellam de medio eorum et cum evellero eos convertar et miserebor eorum et reducam eos virum ad hereditatem suam et virum in terram suam et erit si eruditi didicerint vias populi mei ut iurent in nomine meo vivit dominus sicut docuerunt populum meum iurare in baal aedificabuntur in medio populi mei quod si non audierint evellam gentem illam evulsionem et perditionem ait dominus

13

haec dicit dominus ad me vade et posside tibi lumbare lineum et pones illud super lumbos tuos et in aquam non inferes illud et posside lumbare iuxta verbum domini et posui circa lumbos meos et factus est sermo domini ad me secundo dicens tolle lumbare quod possedisti quod est circa lumbos tuos et surgens vade ad eufraten et absconde illud ibi in foramine petrae et abii et abscondi illud in eufraten sicut praeceperat mihi dominus et factum est post dies plurimos dixit dominus ad me surge vade ad eufraten et tolle inde lumbare quod praecepi tibi ut absconderes illud ibi et abii ad eufraten et fodi et tuli lumbare de loco ubi absconderam illud et ecce conpu truerat lumbare ita ut nullo usui aptum esset et factum est verbum domini ad me dicens haec dicit dominus sic putrescere faciam superbiam iuda et superbiam hierusalem multam populum istum pessimum qui nolunt audire verba mea et ambulavit in pravitate cordis sui abieruntque post deos alienos ut servirent eis et adorarent eos et erunt sicut lumbare istud quod nullo usui aptum est sicut enim adheret lumbare ad lumbos viri sic agglutinavi mihi omnem domum israhel et omnem domum iuda dicit dominus ut esset mihi in populum et in nomen et in laudem et in gloriam et non audierunt dices ergo ad eos sermonem istum haec dicit dominus deus israhel omnis laguncula implebitur vino et dicent ad te numquid ignoramus quia omnis laguncula implebitur vino et dices ad eos haec dicit dominus ecce ego implebo omnes habitatores terrae huius et reges qui sedent de stirpe david super thronum eius et sacerdotes et prophetae et omnes habitatores hierusalem ebrietate et dispergam eos virum a fratre suo et patres et filios pariter ait dominus non parcam et non concedam neque miserebor ut non disperdam eos audite et auribus percipite nolite elevare quia dominus locutus est date domino deo vestro gloriam antequam contenebrescat et antequam offendant pedes vestri ad montes caligosos expectabitis lucem et ponet eam in umbram mortis et in caliginem quod si hoc non audieritis in

abscondito plorabit anima mea a facie superbiae plorans plorabit et deducet oculus meus lacrimam quia captus est grex domini dic regi et dominatrici humilissimi sedete quoniam descendit de capite vestro corona gloriae vestrae civitates austri clausae sunt et non est qui aperiat translata est omnis iudaea transmigratione perfecta levate oculos vestros et videte qui venit ab aquilone ubi est grex qui datus est tibi pecus inclinum tuum quid dices cum visitaverit te tu enim docuisti eos adversum te et erudisti in caput tuum numquid non dolores adprehendent te quasi mulierem parturientem quod si dixeris in corde tuo quare venerunt mihi haec propter multitudinem iniquitatis tuae revelata sunt verecundiora tua pollutae sunt plantae tuae si mutare potest aethiops pellem suam aut pardus varietates suas et vos poteritis bene facere cum didiceritis malum et disseminabo eos quasi stipulam quae vento raptatur in deserto haec sors tua parvae mensurae tuae a me dicit dominus quia oblita es mei et confisa es in mendacio unde et ego nudavi femora tua contra faciem tuam et apparui ignominia tua adulteria tua et hinnitus tuus scelus fornicationis tuae super colles in agro vidi abominationes tuas vae tibi hierusalem non mundaberis post me usquequo adhuc

dominus de prophetis qui prophetant in nomine meo quos ego non misi dicentes gladius et famis non erit in terra hac in gladio et fame consumeretur prophetae illi et populi quibus prophetant erunt proiecti in viis hierusalem prae fame et gladio et non erit qui sepeliat eos ipsi et uxores eorum filii et filiae eorum et effundam super eos malum suum et dices ad eos verbum istud deducant oculi mei lacrimam per noctem et diem et non taceant quoniam contritio magna contrita est virgo filia populi mei plaga pessima vehementer si egressus fuero ad agros ecce occisi gladio et si introiero in civitatem ecce adtenuati fame propheta quoque et sacerdos abierunt in terram quam ignorabant numquid proiciens abiecisti iudam aut sion abominata est anima tua quare ergo percussisti nos ita ut nulla sit sanitas expectavimus pacem et non est bonum et tempus curationis et ecce turbatio cognovimus domine impietates nostras iniquitatem patrum nostrorum quia peccavimus tibi ne nos des in obprobrium propter nomen tuum neque facias nobis contumeliam solii gloriae tuae recordare ne irritum facias foedus tuum nobiscum numquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant aut caeli possunt dare imbres nonne tu es domine deus noster quem expectavimus tu enim fecisti omnia haec

14

quod factum est verbum domini ad hieremiam de sermonibus siccitatis luxit iudaea et portae eius corruerunt et obscuratae sunt in terra et clamor hierusalem ascendit maiores miserunt minores suos ad aquam venerunt ad hauriendum non invenerunt aquam reportaverunt vasa sua vacua confusi sunt et afflicti et operuerunt capita sua propter terrae vastitatem quia non venit pluvia in terra confusi sunt agricolae operuerunt capita sua nam et cerva in agro peperit et reliquit quia non erat herba et onagri steterunt in rupibus traxerunt ventum quasi dracones defecerunt oculi eorum quia non erat herba si iniquitates nostrae responderunt nobis domine fac propter nomen tuum quoniam multae sunt aversiones nostrae tibi peccavimus expectatio israhel salvator eius in tempore tribulationis quare quasi colonus futurus es in terra et quasi viator declinans ad manendum quare futurus es velut vir vagus ut fortis qui non potest salvere tu autem in nobis es domine et nomen tuum super nos invocatum est ne derelinquas nos haec dicit dominus populo huic qui dilexit movere pedes suos et non quievit et domino non placuit nunc recordabitur iniquitatum eorum et visitabit peccata eorum et dixit dominus ad me noli orare pro populo isto in bonum cum ieiunaverint non exaudiam preces eorum et si obtulerint holocaustomata et victimas non suscipiam ea quoniam gladio et fame et peste ego consumam eos et dixi a a domine deus prophetae dicunt eis non videbitis gladium et famis non erit in vobis sed pacem veram dabit vobis in loco isto et dixit dominus ad me falso prophetae vaticinantur in nomine meo non misi eos et non praecepi eis neque locutus sum ad eos visionem mendacem et divinationem et fraudulentiam et seductionem cordis sui prophetant vobis ideo haec dicit

15

et dixit dominus ad me si steterit moyses et samuhel coram me non est anima mea ad populum istum eice illos a facie mea et egrediantur quod si dixerint ad te quo egrediemur dices ad eos haec dicit dominus qui ad mortem ad mortem et qui ad gladium ad gladium et qui ad famem ad famem et qui ad captivitatem ad captivitatem et visitabo super eos quatuor species dicit dominus gladium ad occisionem et canes ad lacerandum et volatilia caeli et bestiae terrae ad devorandum et dissipandum et dabo eos in fervorem universis regnis terrae propter manassem filium ezechiae regis iuda super omnibus quae fecit in hierusalem quis enim miserebitur tui hierusalem aut quis contristabitur pro te aut quis ibit ad rogandum pro pace tua tu reliquisti me dicit dominus retrorsum abisti et extendam manum meam super te et interficiam te laboravi rogans et dispergam eos ventilabro in portis terrae interfeci et perdiidi populum meum et tamen a viis suis non sunt reversi multiplicatae sunt mihi viduae eius super harenam maris induxi eis super matrem adulescentis vastatorem meridie misi super civitates repente terrorem infirmata est quae peperit septem defect anima eius occidit ei sol cum adhuc esset dies confusa est et erubuit et residuos eius in gladium dabo in conspectu inimicorum eorum ait dominus vae mihi mater mea quare genuisti me virum rixae virum discordiae in universa terra non feneravi nec feneravi mihi quisquam omnes maledicunt mihi dicit dominus si non reliquiae tuae in bonum si non occurri tibi in tempore afflictionis et in tempore tribulationis adversum inimicum numquid foederabitur ferrum ferro ab aquilone et aes divitias tuas et thesauros tuos in direptionem dabo gratis in omnibus peccatis tuis et in omnibus terminis tuis et adducam inimicos tuos de terra qua nescis quia

ignis succensus est in furore meo super vos ardebit tu scis domine recordare mei et visita me et tuere me ab his qui persequuntur me noli in patientia tua suscipere me scito quoniam sustinui pro te obprobrium inventi sunt sermones tui et comedi eos et factum est mihi verbum tuum in gaudium et in laetitia cordis mei quoniam invocatum est nomen tuum super me domine deus exercituum non sedi in concilio ludentium et gloriatus sum a facie manus tuae solus sedebam quoniam comminatione replesti me quare factus est dolor meus perpetuus et plaga mea desperabilis rennuit curari facta est mihi quasi mendacium aquarum infidelium propter hoc haec dicit dominus si converteris convertam te et ante faciem meam stabis et si separaveris pretiosum a vili quasi os meum eris convertentur ipsi ad te et tu non converteris ad eos et dabo te populo huic in murum aereum fortem et bellabunt adversum te et non praevalebunt quia ego tecum sum ut salvem te et eruam dicit dominus et liberabo te de manu pessimorum et redimam te de manu fortium

16

et factum est verbum domini ad me dicens non accipies uxorem et non erunt tibi filii et filiae in loco isto quia haec dicit dominus super filios et filias qui generantur in loco isto et super matres eorum quae genuerunt eos et super patres eorum de quorum stirpe sunt nati in terra hac mortibus aegrotationum moriuntur non planguntur et non sepeliuntur in sterquilinum super faciem terrae erunt et gladio et fame consumerunt et erit cadaver eorum in escam volatilibus caeli et bestiis terrae haec enim dicit dominus ne ingrediaris domum convivii neque vadas ad plangendum neque consoleris eos quia abstuli pacem meam a populo isto dicit dominus misericordiam et miserationes et moriuntur grandes et parvi in terra ista non sepeliuntur neque planguntur et non se incident neque calvitium fiet pro eis et non frangunt inter eos lugenti panem ad consolandum super mortuo et non dabunt eis potum calicis ad consolandum super patre suo et matre et domum convivii non ingredieris ut sedas cum eis et comedas et bibas quia haec dicit dominus exercituum deus israel ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris et in diebus vestris vocem gaudii et vocem laetitiae vocem sponsi et vocem sponsae et adnuntiaveris populo huic omnia verba haec et dixerint tibi quare locutus est dominus super nos omne malum grande istud quae iniquitas nostra et quod peccatum nostrum quod peccavimus domino deo nostro dices ad eos quia dereliquerunt patres vestri me ait dominus et abierunt post deos alienos et servierunt eis et adoraverunt eos et me dereliquerunt et legem meam non custodierunt sed et vos peius operati estis quam patres vestri ecce enim ambulat unusquisque post pravitatem cordis sui mali ut me non audiat et eiciam vos de terra hac in terram quam ignoratis vos et patres vestri et servietis ibi diis alienis die ac nocte qui non dabunt vobis requiem propterea ecce dicit dominus et non dicetur ultra vivit dominus qui eduxit filios israel de terra aegypti sed vivit

dominus qui eduxit filios israel de terra aquilonis et de universis terris ad quas eieci eos et reducam eos in terram suam quam dedi patribus eorum ecce ego mittam piscatores multos dicit dominus et piscabuntur eos et post haec mittam eis multos venatores et venabuntur eos de omni monte et de omni colle et de cavernis petrarum quia oculi mei super omnes vias eorum non sunt absconditae a facie mea et non fuit occulta iniquitas eorum ab oculis meis et reddam primum duplices iniquitates et peccata eorum quia contaminaverunt terram meam in morticinis idolorum suorum et abominationibus suis impleverunt hereditatem meam domine fortitudo mea et robur meum et refugium meum in die tribulationis ad te gentes venient ab extremis terrae et dicent vere mendacium possederunt patres nostri vanitatem quae eis non profruit numquid faciet sibi homo deos et ipsi non sunt dii idcirco ecce ego ostendam eis per vicem hanc ostendam eis manum meam et virtutem meam et scient quia nomen mihi dominus

17

peccatum iuda scriptum est stilo ferreo in ungue adamantino exaratum super latitudinem cordis eorum et in cornibus ararum eorum cum recordati fuerint filii eorum ararum suarum et lucorum lignorumque frondentium in montibus excelsis sacrificantes in agro fortitudinem tuam et omnes thesauros tuos in direptionem dabo excelsa tua propter peccata in universis finibus tuis et relinqueris sola ab hereditate tua quam dedi tibi et servire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras quoniam ignem succendisti in furore meo usque in aeternum ardebit haec dicit dominus maledictus homo qui confidit in homine et ponit carnem brachium suum et a domino recedit cor eius erit enim quasi myrice in deserto et non videbit cum venerit bonum sed habitabit in siccitate in deserto in terra salsuginis et inhabitabili benedictus vir qui confidit in domino et erit dominus fiducia eius et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas quod ad humorem mittit radices suas et non timebit cum venerit aestus et erit folium eius viride et in tempore siccitatis non erit sollicitum nec aliquando desinet facere fructum pravam est cor omnium et inscrutabile quis cognoscet illud ego dominus scrutans cor et probans renes qui do unicuique iuxta viam et iuxta fructum adinventionum suarum perdidit quae non peperit fecit divitias et non in iudicio in dimidio dierum suorum derelinquet eas et in novissimo suo erit insipiens solum gloriae altitudinis a principio locus sanctificationis nostrae expectatio israel domine omnes qui te derelinquant confundentur recedentes in terra scribentur quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium dominum sana me domine et sanabor salvum me fac et salvus ero quoniam laus mea tu es ecce ipsi dicunt ad me ubi est verbum domini veniat et ego non sum turbatus te pastorem sequens et diem hominis non desideravi tu scis quod egressum est de labiis meis rectum in conspectu tuo fuit non sis mihi tu formidini spes mea tu in die afflictionis confundantur qui persequuntur me et non confundar ego paveant illi et non paveam ego

induc super eos diem afflictionis et duplici contritione contere eos haec dicit dominus ad me vade et sta in porta filiorum populi per quam ingrediuntur reges iuda et egrediuntur et in cunctis portis hierusalem et dices ad eos audite verbum domini reges iuda et omnis iudaea cunctique habitatores hierusalem qui ingrediuntur per portas istas haec dicit dominus custodite animas vestras et nolite portare pondera in die sabbati nec inferatis per portas hierusalem et nolite ecicere onera de domibus vestris in die sabbati et omne opus non facietis sanctificate diem sabbati sicut praecepi patribus vestris et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam sed induraverunt cervicem suam ne audirent me et ne acciperent disciplinam et erit si audieritis me dicit dominus ut non inferatis onera per portas civitatis huius in die sabbati et si sanctificaveritis diem sabbati ne faciatis in ea omne opus ingrediuntur per portas civitatis huius reges et principes sedentes super solum david et ascendentes in curribus et equis ipsi et principes eorum vir iuda et habitatores hierusalem et habitabitur civitas haec in sempiternum et veniet de civitate iuda et de circuitu hierusalem et de terra beniamin et de campestribus et de montuosis et ab austro portantes holocaustum et victimam et sacrificium et tus et inferent oblationem in domum domini si autem non audieritis me ut sanctificetis diem sabbati et ne portetis onus et ne inferatis per portas hierusalem in die sabbati succendam ignem in portis eius et devorabit domos hierusalem et non exstinguetur

18

verbum quod factum est ad hieremiam a domino dicens surge et descende in domum figuli et ibi audies verba mea et descendi in domum figuli et ecce ipse faciebat opus super rotam et dissipatum est vas quod ipse faciebat e luto manibus suis conversusque fecit illud vas alterum sicut placuerat in oculis eius ut faceret et factum est verbum domini ad me dicens numquid sicut figulus iste non potero facere vobis domus israhel ait dominus ecce sicut lutum in manu figuli sic vos in manu mea domus israhel repente loquar adversum gentem et adversum regnum ut eradicem et destruum et disperdam illud si paenitentiam egerit gens illa a malo suo quod locutus sum adversum eam agam et ego paenitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei et subito loquar de gente et regno ut aedificem et ut plantem illud si fecerit malum in oculis meis ut non audiat vocem meam paenitentiam agam super bono quod locutus sum ut facerem ei nunc ergo dic viro iudae et habitatoribus hierusalem dicens haec dicit dominus ecce ego fingo contra vos malum et cogito contra vos cogitationem revertatur unusquisque a via sua mala et dirigite vias vestras et studia vestra qui dixerunt desperavimus post cogitationes enim nostras ibimus et unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus ideo haec dicit dominus interrogate gentes quis audivit talia horribilia quae fecit nimis virgo israhel numquid deficiet de petra agri nix libani aut evelli possunt aquae erumpentes frigidae et defluentes quia oblitus est mei populus meus frustra libantes et inpingentes

in viis suis in semitis saeculi ut ambularent per eas in itinere non trito ut fieret terra eorum in desolationem et in sibilum sempiternum omnis qui prae-terit per eam obstupescet et movebit caput suum sicut ventus urens dispergam eos coram inimico dorsum et non faciem ostendam eis in die perditionis eorum et dixerunt venite et cogitemus contra hieremiam cogitationes non enim peribit lex a sacerdote neque consilium a sapiente nec sermo a propheta venite et percutiamus eum lingua et non attendamus ad universos sermones eius adtende domine ad me et audi vocem adversariorum meorum numquid redditur pro bono malum quia foderunt foveam animae meae recordare quod steterim in conspectu tuo ut loquerer pro eis bonum et averterem indignationem tuam ab eis propterea da filios eorum in famem et deduc eos in manus gladii fiant uxores eorum absque liberis et viduae et viri earum interficiantur morte iuvenes eorum confodiantur gladio in proelio audiatur clamor de domibus eorum adduces enim super eos latronem repente quia foderunt foveam ut caperent me et laqueos absconderunt pedibus meis tu autem domine scis omne consilium eorum adversum me in mortem ne propitieris iniquitati eorum et peccatum eorum a facie tua non deleatur fiant corruentes in conspectu tuo in tempore furoris tui abutere eis

19

haec dicit dominus vade et accipe lagunculam figuli testeam a senioribus populi et a senioribus sacerdotum et egredere ad vallem filii ennom quae est iuxta introitum portae fictilis et praedicabis ibi verba quae ego loquar ad te et dices audite verbum domini reges iuda et habitatores hierusalem haec dicit dominus exercituum deus israhel ecce ego inducam afflictionem super locum istum ita ut omnis qui audierit illam tinniant aures eius eo quod dereliquerint me et alienum fecerint locum istum et libaverint in eo diis alienis quos nescierunt ipsi et patres eorum et reges iuda et repleverunt locum istum sanguine innocentium et aedificaverunt excelsa baali ad conburendos filios suos igni in holocaustum baali quae non praecepi nec locutus sum nec ascenderunt in cor meum propterea ecce dies veniunt dicit dominus et non vocabitur locus iste amplius thofeth et vallis filii ennom sed vallis occisionis et dissipabo consilium iudae et hierusalem in loco isto et subvertam eos gladio in conspectu inimicorum suorum et in manu quaerentium animas eorum et dabo cadavera eorum escam volatilibus caeli et bestiis terrae et ponam civitatem hanc in stuporem et in sibilum omnis qui praeterierit per eam obstupescet et sibilabit super universa plaga eius et cibabo eos carnibus filiorum suorum et carnibus filiarum suarum et unusquisque carnes amici sui comedet in obsidione et in angustia in qua concludent eos inimici eorum et qui quaerunt animas eorum et conteres lagunculam in oculis virorum qui ibunt tecum et dices ad eos haec dicit dominus exercituum sic conteram populum istum et civitatem istam sicut conteritur vas figuli quod non potest ultra instaurari et in thofeth sepelientur eo quod non sit alius locus ad sepeliendum sic fa-

ciam loco huic ait dominus et habitatoribus eius ut ponam civitatem istam sicut thofeth et erunt domus hierusalem et domus regum iuda sicut locus thofeth imundae omnes domus in quarum domatibus sacrificaverunt omni militiae caeli et libaverunt libamina diis alienis venit autem hieremias de thofeth quo miserat eum dominus ad prophetandum et stetit in atrio domus domini et dixit ad omnem populum haec dicit dominus exercituum deus israhel ecce ego inducam super civitatem hanc et super omnes urbes eius universa mala quae locutus sum adversum eam quoniam induraverunt cervicem suam ut non audirent sermones meos

20

et audivit phassur filius emmer sacerdos qui constitutus erat princeps in domo domini hieremiam prophetantem sermones istos et percussit phassur hieremiam prophetam et misit eum in nervum quod erat in porta beniamin superiori in domo domini cumque inluxisset in crastinum eduxit phassur hieremiam de nervo et dixit ad eum hieremias non phassur vocavit dominus nomen tuum sed pavorem undique quia haec dicit dominus ecce ego dabo te in pavorem te et omnes amicos tuos et corrueant gladio inimicorum suorum et oculi tui videbunt et omnem iudam dabo in manu regis babilonis et traducet eos in babilonem et percutiet eos gladio et dabo universam substantiam civitatis huius et omnem laborem eius omneque pretium et cunctos thesauros regum iuda dabo in manu inimicorum eorum et diripient eos et tollent et ducent in babilonem tu autem phassur et omnes habitatores domus tuae ibitis in captivitatem et in babilonem venies et ibi morieris ibique sepelieris tu et omnes amici tui quibus prophetasti mendacium seduxisti me domine et seductus sum fortior me fuisti et invaluisti factus sum in derisum tota die omnes subsannant me quia iam olim loquor vociferans iniquitatem et vastitatem clamito et factus est mihi sermo domini in obprobrium et in derisum tota die et dixi non recordabor eius neque loquar ultra in nomine illius et factus est in corde meo quasi ignis exaestuans claususque in ossibus meis et defeci ferre non sustinens audivi enim contumelias multorum et terrorem in circuitu persequimini et persequamur eum ab omnibus viris qui erant pacifici mei et custodientes latus meum si quo modo decipiatur et praevaleamus adversus eum et consequamur ultionem ex eo dominus autem mecum est quasi bellator fortis idcirco qui persequuntur me cadent et infirmi erunt confundentur vehementer quia non intellexerunt obprobrium sempiternum quod numquam delebitur et tu domine exercituum probator iusti qui vides renes et cor videam quaeso ultionem tuam ex eis tibi enim revelavi causam meam cantate domino laudate dominum quia liberavit animam pauperis de manu malorum maledicta dies in qua natus sum dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta maledictus vir qui adnuuntiavit patri meo dicens natus est tibi puer masculus et quasi gaudio laetificavit eum sit homo ille ut sunt civitates quas subvertit dominus et non paenituit eum audiat clam-

orem mane et ululatum in tempore meridiano qui non me interfecit a vulva ut fieret mihi mater mea sepulchrum et vulva eius conceptus aeternus quare de vulva egressus sum ut viderem laborem et dolorem et consumerentur in confusione dies mei

21

verbum quod factum est ad hieremiam a domino quando misit ad eum rex sedecias phassur filium melchiae et sophoniam filium maasiae sacerdotem dicens interroga pro nobis dominum quia nabuchodonosor rex babilonis proeliatur adversum nos si forte faciat dominus nobiscum secundum omnia mirabilia sua et recedat a nobis et dixit hieremias ad eos sic dicetis sedeciae haec dicit dominus deus israhel ecce ego convertam vasa belli quae in manibus vestris sunt et quibus vos pugnatis adversum regem babilonis et chaldeos qui obsident vos in circuitu murorum et congregabo ea in medio civitatis huius et debellabo ego vos in manu extenta et brachio forti et in furore et in indignatione et in ira grandi et percutiam habitatores civitatis huius homines et bestiae pestilentia magna morientur et post haec ait dominus dabo sedeciam regem iuda et servos eius et populum eius et qui derelicti sunt in civitate hac a peste et gladio et fame in manu nabuchodonosor regis babilonis et in manu inimicorum eorum et in manu quaerentium animam eorum et percutiet eos in ore gladii et non movebitur neque parcat nec miserebitur et ad populum hunc dices haec dicit dominus ecce ego do coram vobis viam vitae et viam mortis qui habitaverit in urbe hac morietur gladio et fame et peste qui autem egressus fuerit et transfugerit ad chaldeos qui obsident vos vivet et erit ei anima sua quasi spoliū posui enim faciem meam super civitatem hanc in malum et non in bonum ait dominus in manu regis babilonis dabitur et exuret eam igni et domui regis iuda audite verbum domini domus david haec dicit dominus iudicate mane iudicium et eruite vi oppressum de manu calumniantis ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea et succendatur et non sit qui extinguat propter malitiam studiorum vestrorum ecce ego ad te habitatricem vallis solidae atque campestris ait dominus qui dicitis quis percutiet nos et quis ingreditur domos nostras et visitabo super vos iuxta fructum studiorum vestrorum dicit dominus et succendam ignem in saltu eius et devorabit omnia in circuitu eius

22

haec dicit dominus descende in domum regis iuda et loqueris ibi verbum hoc et dices audi verbum domini rex iuda qui sedes super solium david tu et servi tui et populus tuus qui ingredimini per portas istas haec dicit dominus facite iudicium et iustitiam et liberate vi oppressum de manu calumniatoris et advenam et pupillum et viduum nolite contristare neque opprimatis inique et sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto si enim facientes feceritis verbum istud ingreditur per portas domus huius reges sedentes

de genere david super thronum eius et ascendentes currus et equos ipsi et servi et populus eorum quod si non audieritis verba haec in memet ipso iuravi dicit dominus quia in solitudinem erit domus haec quia haec dicit dominus super domum regis iuda galaad tu mihi caput libani si non posuero te solitudinem urbes inhabitabiles et sanctificabo super te interficientem virum et arma eius et succident electam cedrum tuam et praecipitabunt in ignem et pertransibunt gentes multae per civitatem hanc et dicit unusquisque proximo suo quare fecit dominus sic civitati huic grandi et respondebunt eo quod dereliquerint pactum domini dei sui et adoraverint deos alienos et servierint eis nolite flere mortuum neque lugeatis super eum fletu plangite eum qui egreditur quia non revertetur ultra nec videbit terram nativitatis suae quia haec dicit dominus ad sellum filium iosiae regem iuda qui regnavit pro iosia patre suo qui egressus est de loco isto non revertetur huc amplius sed in loco ad quem transtuli eum ibi morietur et terram istam non videbit amplius vae qui aedificat domum suam in iniustitia et cenacula sua non in iudicio amicuum suum opprimit frustra et mercedem eius non reddet ei qui dicit aedificabo mihi domum latam et cenacula spatiosa qui aperit sibi fenestras et facit laquearia cedrina pingitque sinopide numquid regnabis quoniam confers te cedro pater tuus numquid non comedit et bibit et fecit iudicium et iustitiam tunc cum bene erat ei iudicavit causam pauperis et egeni in bonum suum numquid non ideo quia cognovit me dicit dominus tui vero oculi et cor ad avaritiam et ad sanguinem innocentem fundendum et ad calumniam et ad cursum mali operis propterea haec dicit dominus ad ioachim filium iosiae regem iuda non plangent eum vae frater et vae fratres non concrepabunt ei vae domine et vae inclite sepultura asini sepelietur putrefactus et proiectus extra portas hierusalem ascende libanum et clama et in basan da vocem tuam et clama ad transeuntes quia contriti sunt omnes amatores tui locutus sum ad te in abundantia tua dixisti non audiam haec est via tua ab adolescentia tua quia non audisti vocem meam omnes pastores tuos pascet ventus et amatores tui in captivitatem ibunt et tunc confunderis et erubescas ab omni malitia tua quae sedes in libano et nificas in cedris quomodo congemuisti cum venissent tibi dolores quasi dolores parturientis vivo ego dicit dominus quia si fuerit iechonias filius ioachim regis iuda anulus in manu dextera mea inde avellam eum et dabo te in manu quaerentium animam tuam et in manu quorum tu formidas faciem et in manu nabuchodonosor regis babylonis et in manu chaldeorum et mittam te et matrem tuam quae genuit te in terram alienam in qua nati non estis ibique moriemini et in terram ad quam ipsi levant animam suam ut revertantur illuc non revertentur numquid vas fictile atque contritum vir iste iechonias numquid vas absque omni voluptate quare abiecti sunt ipse et semen eius et proiecti in terram quam ignoraverunt terra terra terra audi sermonem domini haec dicit dominus scribe virum istum sterilem virum qui in diebus suis non prosperabitur nec enim erit de semine eius vir qui sedeat super solium david et potestatem habeat ultra in iuda

vae pastoribus qui disperdunt et dilacerant gregem pascuae meae dicit dominus ideo haec dicit dominus deus israhel ad pastores qui pascunt populum meum vos dispersistis gregem meum eiecistis eos et non visitastis eos ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum ait dominus et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris ad quas eieceram eos illuc et convertam eos ad rura sua et crescent et multiplicabuntur et suscitabo super eos pastores et pascent eos non formidabunt ultra et non pavebunt et nullus quaeretur ex numero dicit dominus ecce dies veniunt ait dominus et suscitabo david germen iustum et regnabit rex et sapiens erit et faciet iudicium et iustitiam in terra in diebus illius salvabitur iuda et israhel habitabit confidenter et hoc est nomen quod vocabunt eum dominus iustus noster propter hoc ecce dies veniunt dicit dominus et non dicent ultra vivit dominus qui eduxit filios israhel de terra aegypti sed vivit dominus qui eduxit et adduxit semen domus israhel de terra aquilonis et de cunctis terris ad quas eieceram eos illuc et habitabunt in terra sua ad prophetas contritum est cor meum in medio mei contremuerunt omnia ossa mea factus sum quasi vir ebrius et quasi homo madidus a vino a facie domini et a facie verborum sanctorum eius quia adulteris repleta est terra quia a facie maledictionis luxit terra arefacta sunt arva deserti factus est cursus eorum malus et fortitudo eorum dissimilis propheta namque et sacerdos polluti sunt et in domo mea inveni malum eorum ait dominus idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris impellentur enim et corruent in ea adferam enim super eos mala annum visitationis eorum ait dominus et in prophetis samariae vidi fatuitatem prophetabant in baal et decipiebant populum meum israhel et in prophetis hierusalem vidi similitudinem adulterium et iter mendacii et confortaverunt manus pessimorum ut non converteretur unusquisque a malitia sua facti sunt mihi omnes sodoma et habitatores eius quasi gomorra propterea haec dicit dominus exercituum ad prophetas ecce ego cibabo eos absinthio et potabo eos felle a prophetis enim hierusalem est egressa pollutio super omnem terram haec dicit dominus exercituum nolite audire verba prophetarum qui prophetant vobis et decipiunt vos visionem cordis sui loquuntur non de ore domini dicunt his qui blasphemant me locutus est dominus pax erit vobis et omni qui ambulat in pravitate cordis sui dixerunt non veniet super vos malum quis enim adfuit in consilio domini et vidit et audivit sermonem eius quis consideravit verbum illius et audivit ecce turbo dominicae indignationis egredietur et tempestas erumpens super caput impiorum veniet non revertetur furor domini usque dum faciat et usque dum conpleat cogitationem cordis sui in novissimis diebus intellegitis consilium eius non mittebam prophetas et ipsi currebant non loquebar ad eos et ipsi prophetabant si stetissent in consilio meo et nota fecissent verba mea populo meo avertissent utique eos a via sua mala et a pessimis cogitationibus suis putasne deus e vicino ego sum dicit dominus et non deus de longe si occultabitur vir in

absconditis et ego non videbo eum dicit dominus numquid non caelum et terram ego impleo ait dominus audivi quae dixerunt prophetae prophetantes in nomine meo mendacium atque dicentes somniavi somniavi usquequo istud in corde est prophetarum vaticinantium mendacium et prophetantium seductiones cordis sui qui volunt facere ut obliviscatur populus meus nominis mei propter somnia eorum quae narrant unusquisque ad proximum suum sicut oblitus sunt patres eorum nominis mei propter baal propheta qui habet somnium narret somnium et qui habet sermonem meum loquatur sermonem meum vere quid paleis ad triticum dicit dominus numquid non verba mea sunt quasi ignis ait dominus et quasi malleus conterens petram propterea ecce ego ad prophetas ait dominus qui furantur verba mea unusquisque a proximo suo ecce ego ad prophetas ait dominus qui adsumunt linguas suas et aiunt dicit dominus ecce ego ad prophetas somniantes mendacium ait dominus qui narraverunt ea et seduxerunt populum meum in mendacio suo et in miraculis suis cum ego non misissem eos nec mandassem eis qui nihil profuerunt populo huic dicit dominus si igitur interrogaverit te populus iste vel propheta aut sacerdos dicens quod est onus domini dices ad eos ut quid vobis onus proiciam quippe vos dicit dominus et prophetae et sacerdos et populus qui dicit onus domini visitabo super virum illum et super domum eius haec dicetis unusquisque ad proximum et ad fratrem suum quid respondit dominus et quid locutus est dominus et onus domini ultra non memorabitur quia onus erit unicuique sermo suus et pervertitis verba dei viventis domini exercituum dei nostri haec dices ad prophetam quid respondit tibi dominus et quid locutus est dominus si autem onus domini dixeritis propter hoc haec dicit dominus quia dixistis sermonem istum onus domini et misi ad vos dicens nolite dicere onus domini propterea ecce ego tollam vos portans et derelinquam vos et civitatem quam dedi vobis et patribus vestris a facie mea et dabo vos in obprobrium sempiternum et in ignominiam aeternam quae numquam oblivione delebitur

24

ostendit mihi dominus et ecce duo calathi pleni ficis positi ante templum domini postquam transtulit nabuchodonosor rex babilonis iechoniam filium ioachim regem iuda et principes eius et fabrum et inclusorem de hierusalem et adduxit eos in babylonem calathus unus ficus bonas habebat nimis ut solent ficus esse primi temporis et calathus unus ficus habebat malas nimis quae comedi non poterant eo quod essent malae et dixit dominus ad me quid tu vides hieremia et dixi ficus ficus bonas bonas valde et malas malas valde quae comedi non possunt eo quod sint malae et factum est verbum domini ad me dicens haec dicit dominus deus israhel sicut ficus hae bonae sic cognoscam transmigrationem iuda quam emisi de loco isto in terram chaldeorum in bonum et ponam oculos meos super eos ad placandum et reducam eos in terram hanc et aedificabo eos et non destruem et plantabo eos et non evellam et dabo eis cor ut sciant

me quia ego sum dominus et erunt mihi in populum et ego ero eis in deum quia revertentur ad me in toto corde suo et sicut ficus pessimae quae comedi non possunt eo quod sint malae haec dicit dominus sic dabo sedeciam regem iuda et principes eius et reliquos de hierusalem qui remanserunt in urbe hac et qui habitant in terra aegypti et dabo eos in vexationem ad afflictionemque omnibus regnis terrae in obprobrium et in parabolam et in proverbium et in maledictionem in universis locis ad quos eieci eos et mittam in eis gladium et famem et pestem donec consumantur de terra quam dedi eis et patribus eorum

25

verbum quod factum est ad hieremiam de omni populo iudae in anno quarto ioachim filii iosiae regis iuda ipse est annus primus nabuchodonosor regis babilonis quae locutus est hieremias propheta ad omnem populum iuda et ad universos habitatores hierusalem dicens a triodecimo anno iosiae filii amon regis iuda usque ad diem hanc iste est tertius et vicesimus annus factum est verbum domini ad me et locutus sum ad vos de nocte consurgens et loquens et non audistis et misit dominus ad vos omnes servos suos prophetas consurgens diluculo mittensque et non audistis neque inclinastis aures vestras ut audiretis cum diceret revertimini unusquisque a via sua mala et a pessimis cogitationibus vestris et habitabitis in terram quam dedit dominus vobis et patribus vestris a saeculo et usque in saeculum et nolite ire post deos alienos ut serviat is adoretisque eos neque me ad iracundiam provocetis in operibus manuum vestrarum et non adfligam vos et non audistis me dicit dominus ut me ad iracundiam provocaretis in operibus manuum vestrarum in malum vestrum propterea haec dicit dominus exercituum pro eo quod non audistis verba mea ecce ego mittam et adsumam universas cognationes aquilonis ait dominus et ad nabuchodonosor regem babilonis servum meum et adducam eos super terram istam et super habitatores eius et super omnes nationes quae in circuitu illius sunt et interficiam eos et ponam eos in stuporem et in sibilum et in solitudines sempiternas perdamque ex eis vocem gaudii et vocem laetitiae vocem sponsae et vocem sponsi vocem molae et lumen lucernae et erit universa terra eius in solitudine et in stuporem et servient omnes gentes istae regi babilonis septuaginta annis cumque impleti fuerint anni septuaginta visitabo super regem babilonis et super gentem illam dicit dominus iniquitatem eorum et super terram chaldeorum et ponam illam in solitudines sempiternas et adducam super terram illam omnia verba mea quae locutus sum contra eam omne quod scriptum est in libro isto quaecumque prophetavit hieremias adversum omnes gentes quia servierunt eis cum essent gentes multae et reges magni et reddam eis secundum opera eorum et secundum facta manuum suarum quia sic dicit dominus exercituum deus israhel sume calicem vini furoris huius de manu mea et propinabis de illo cunctis gentibus ad quas ego mittam te et bibent et turbabuntur et insanient a facie gladii quem ego mittam inter eos et accipi cal-

icem de manu domini et propinavi cunctis gentibus ad quas misit me dominus hierusalem et civitatibus iudae et regibus eius et principibus eius ut darem eos in solitudinem et in stuporem in sibilum et in maledictionem sicut est dies ista pharaoni regi aegypti et servis eius et principibus eius et omni populo eius et universis generaliter cunctis regibus terrae ausitidis et cunctis regibus terrae philisthim et ascaloni et gazae et accaroni et reliquiis azoti idumeae et moab et filiis ammon et cunctis regibus tyri et cunctis regibus sidonis et regibus terrae insularum qui sunt trans mare et dedan et theman et buz et universis qui adtonsi sunt in comam et cunctis regibus arabiae et cunctis regibus occidentis qui habitant in deserto et cunctis regibus zambri et cunctis regibus aelam et cunctis regibus medorum et cunctis regibus aquilonis de prope et de longe unicuique contra fratrem suum et omnibus regnis terrae quae super faciem eius sunt et rex sesach bibet post eos et dices ad eos haec dicit dominus exercituum deus israhel bibite et inebriamini et vomite et cadite neque surgatis a facie gladii quem ego mittam inter vos cumque noluerint accipere calicem de manu ut bibant dices ad eos haec dicit dominus exercituum bibentes bibetis quia ecce in civitate in qua invocatum est nomen meum ego incipio affligere et vos quasi innocentes immunes eritis non eritis immunes gladium enim ego voco super omnes habitatores terrae dicit dominus exercituum et tu prophetabis ad eos omnia verba haec et dices ad illos dominus de excelso rugiet et de habitaculo sancto suo dabit vocem suam rugiens rugiet super decorem suum celeuma quasi calcantium concinetur adversus omnes habitatores terrae pervenit sonitus usque ad extrema terrae quia iudicium domino cum gentibus iudicatur ipse cum omni carne impios tradidit gladio dicit dominus haec dicit dominus exercituum ecce adflictio egrediatur de gente in gentem et turbo magnus egrediatur a summitatibus terrae et erunt interfecti domini in die illa a summo terrae usque ad summum eius non plangentur et non colligentur neque sepelientur in sterquilinum super faciem terrae iacebunt ululate pastores et clamate et aspergite vos cinere optimates gregis quia completi sunt dies vestri ut interficiamini et dissipationes vestrae et cadetis quasi vasa pretiosa et peribit fuga a pastoribus et salvatio ab optimatibus gregis vox clamoris pastorum et ululatus optimatum gregis quia vastavit dominus pascuam eorum et conticuerunt arva pacis a facie irae furoris domini dereliquit quasi levo umbraculum suum facta est terra eorum in desolationem a facie irae columbae et a facie irae furoris domini

26

in principio regis ioachim filii iosiae regis iuda factum est verbum istud a domino dicens haec dicit dominus sta in atrio domus domini et loqueris ad omnes civitates iuda de quibus veniunt ut adorent in domo domini universos sermones quos ego mandavi tibi ut loquaris ad eos noli subtrahere verbum si forte audiant et convertantur unusquisque a via sua mala et paeniteat me mali quod cogito facere eis propter malitias studiorum eorum et dices ad eos haec dicit

dominus si non audieritis me ut ambuletis in lege mea quam dedi vobis ut audiat sermone servorum meorum prophetarum quos ego misi ad vos de nocte consurgens et dirigens et non audistis dabo domum istam sicut silo et urbem hanc dabo in maledictionem cunctis gentibus terrae et audierunt sacerdotes et prophetae et omnis populus hieremiam loquentem verba haec in domo domini cumque conplesset hieremias loquens omnia quae praeceperat ei dominus ut loqueretur ad universum populum adprehenderunt eum sacerdotes et prophetae et omnis populus dicens morte morietur quare prophetavit in nomine domini dicens sicut silo erit domus haec et urbs ista desolabitur eo quod non sit habitator et congregatus est omnis populus adversum hieremiam in domum domini et audierunt principes iuda verba haec et ascenderunt de domo regis in domum domini et sederunt in introitu portae domini novae et locuti sunt sacerdotes et prophetae ad principes et ad omnem populum dicentes iudicium mortis est viro huic quia prophetavit adversum civitatem istam sicut audistis auribus vestris et ait hieremias ad omnes principes et ad universum populum dicens dominus misit me ut prophetarem ad domum istam et ad civitatem hanc omnia verba quae audistis nunc ergo bonas facite vias vestras et studia vestra et audite vocem domini dei vestri et paenitebit dominum mali quod locutus est adversum vos ego autem ecce in manibus vestris sum facite mihi ut bonum et rectum est in oculis vestris verumtamen scitote et cognoscite quod si occideritis me sanguinem innocentem traditis contra vosmet ipsos et contra civitatem istam et habitatores eius in veritate enim misit me dominus ad vos ut loquerer in auribus vestris omnia verba haec et dixerunt principes et omnis populus ad sacerdotes et prophetas non est viro huic iudicium mortis quia in nomine domini dei nostri locutus est ad nos surrexerunt ergo viri de senioribus terrae et dixerunt ad omnem coetum populi loquentes michas de morasthim fuit propheta in diebus ezechiae regis iudae et ait ad omnem populum iudae dicens haec dicit dominus exercituum sion quasi ager arabitur et hierusalem in acervum lapidum erit et mons domus in excelsa silvarum numquid morte condemnavit eum ezechias rex iuda et omnis iuda numquid non timuerunt dominum et deprecati sunt faciem domini et paenituit dominum mali quod locutus erat adversum eos itaque nos facimus malum grande contra animas nostras fuit quoque vir prophetans in nomine domini urias filius semei de carithiarum et prophetavit adversum civitatem istam et adversum terram hanc iuxta universa verba hieremiae et audivit rex ioachim et omnes potentes et principes eius verba haec et quaesivit rex interficere eum et audivit urias et timuit fugitque et ingressus est aegyptum et misit rex ioachim viros in aegyptum elnathan filium achobor et viros cum eo in aegyptum et eduxerunt uriam de aegypto et adduxerunt eum ad regem ioachim et percussit eum gladio et proiecit cadaver eius in sepulchris vulgi ignobilis igitur manus ahicam filii saphan fuit cum hieremia ut non traderetur in manu populi et interficerent eum

in principio regni ioachim filii iosiae regis iuda factum est verbum istud ad hieremiam a domino dicens haec dicit dominus ad me fac tibi vincula et catenas et pones eas in collo tuo et mittes eas ad regem edom et ad regem moab et ad regem filiorum ammon et ad regem tyri et ad regem sidonis in manu nuntiorum qui venerunt hierusalem ad sedeciam regem iuda et praecipies eis ut ad dominos suos loquantur haec dicit dominus exercituum deus israel haec dicetis ad dominos vestros ego feci terram et hominem et iumenta quae sunt super faciem terrae in fortitudine mea magna et in brachio meo extento et dedi eam ei qui placuit in oculis meis et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu nabuchodonosor regis babilonis servi mei insuper et bestias agri dedi ei ut serviant illi et servient ei omnes gentes et filio eius et filio filii eius donec veniat tempus terrae eius et ipsius et servient ei gentes multae et reges magni gens autem et regnum quod non servierit nabuchodonosor regi babilonis et quicumque non curvaverit collum suum sub iugo regis babilonis in gladio et in fame et in peste visitabo super gentem illam ait dominus donec consumam eos in manu eius vos ergo nolite audire prophetas vestros et divinos et somniores et augures et maleficos qui dicunt vobis non servietis regi babilonis quia mendacium prophetant vobis ut longe faciant vos de terra vestra et eiciant vos et pereatis porro gens quae subiecerit cervicem suam sub iugo regis babilonis et servierit ei dimittam eam in terra sua dicit dominus et colet eam et habitabit in ea et ad sedeciam regem iuda locutus sum secundum omnia verba haec dicens subicite colla vestra sub iugo regis babilonis et servite ei et populo eius et vivetis quare moriemini tu et populus tuus gladio fame et peste sicut locutus est dominus ad gentem quae servire noluerit regi babilonis nolite audire verba prophetarum dicentium vobis non servietis regi babilonis quia mendacium ipsi loquuntur vobis quia non misi eos ait dominus et ipsi prophetant in nomine meo mendaciter ut eiciant vos et pereatis tam vos quam prophetae qui vaticinantur vobis et ad sacerdotes et ad populum istum locutus sum dicens haec dicit dominus nolite audire verba prophetarum vestrorum qui prophetant vobis dicentes ecce vasa domini revertentur de babilone nunc cito mendacium enim prophetant vobis nolite ergo audire eos sed servite regi babilonis ut vivatis quare datur haec civitas in solitudinem et si prophetae sunt et est verbum domini in eis occurrant domino exercituum ut non veniant vasa quae derelicta fuerant in domum domini et in domum regis iuda et in hierusalem in babilonem quia haec dicit dominus exercituum ad columnas et ad mare et ad bases et ad reliqua vasorum quae remanserunt in civitate hac quae non tulit nabuchodonosor rex babilonis cum transferret ieconiam filium ioachim regem iuda de hierusalem in babilonem et omnes optimates iuda et hierusalem quia haec dicit dominus exercituum deus israel ad vasa quae derelicta sunt in domum domini et in domum regis iuda et hierusalem in babilonem transferentur et ibi erunt usque ad diem

visitationis suae dicit dominus et adferri faciam ea et restitui in loco isto

28

et factum est in anno illo in principio regni sedeciae regis iuda in anno quarto in mense quinto dixit ad me ananias filius azur propheta de gabaon in domo domini coram sacerdotibus et omni populo dicens haec dicit dominus exercituum deus israel contrivi iugum regis babilonis adhuc duo anni dierum et ego referri faciam ad locum istum omnia vasa domini quae tulit nabuchodonosor rex babilonis de loco isto et transtulit ea in babilonem et ieconiam filium ioachim regem iuda et omnem transmigrationem iudae qui ingressi sunt in babilonem ego convertam ad locum istum ait dominus conteram enim iugum regis babilonis et dixit hieremias propheta ad ananiam prophetam in oculis sacerdotum et in oculis omnis populi qui stabant in domo domini et ait hieremias propheta amen sic faciat dominus suscitet dominus verba tua quae prophetasti ut referantur vasa in domum domini et omnis transmigrationis de babilone ad locum istum verumtamen audi verbum hoc quod ego loquor in auribus tuis et in auribus universi populi prophetae qui fuerunt ante me et te ab initio et prophetaverunt super terras multas et super regna magna de proelio et de afflictione et de fame propheta qui vaticinatus est pacem cum venerit verbum eius sciatur propheta quem misit dominus in veritate et tulit ananias propheta catenam de collo hieremiae prophetae et confregit eam et ait ananias in conspectu omnis populi dicens haec dicit dominus sic confringam iugum nabuchodonosor regis babilonis post duos annos dierum de collo omnium gentium et abiit hieremias propheta in viam suam et factum est verbum domini ad hieremiam postquam confregit ananias propheta catenam de collo hieremiae prophetae dicens vade et dices ananiae haec dicit dominus catenas ligneas contrivisti et facies pro eis catenas ferreas quia haec dicit dominus exercituum deus israel iugum ferreum posui super collum cuncatarum gentium istarum ut serviant nabuchodonosor regi babilonis et servient ei insuper et bestias terrae dedi ei et dixit hieremias propheta ad ananiam prophetam audi anania non misit te dominus et tu confidere fecisti populum istum in mendacio idcirco haec dicit dominus ecce emittam te a facie terrae hoc anno morieris adversum dominum enim locutus es et mortuus est ananias propheta in anno illo mense septimo

29

et haec sunt verba libri quae misit hieremias propheta de hierusalem ad reliquias seniorum transmigrationis et ad sacerdotes et ad prophetas et ad omnem populum quem transduxerat nabuchodonosor de hierusalem in babilonem postquam egressus est ieconias rex et domina et eunuchi et principes iuda et hierusalem et faber et inclusor de hierusalem in manu ellasa filii saphan et gamaliae filii helciae quos

misit sedecias rex iuda ad nabuchodonosor regem babilonis in babilonem dicens haec dicit dominus exercituum deus israhel omni transmigrationi quam transtuli de hierusalem in babilonem aedificate domos et habitate et plantate hortos et comedite fructum eorum accipite uxores et generate filios et filias date filiis vestris uxores et filias vestras date viris et pariant filios et filias et multiplicamini ibi et nolite esse pauci numero et quaerite pacem civitatis ad quam transigrare vos feci et orate pro ea ad dominum quia in pace illius erit pax vobis haec enim dicit dominus exercituum deus israhel non vos inducant prophetae vestri qui sunt in medio vestrum et divini vestri et ne attendatis ad somnia vestra quae vos somniatis quia falso ipsi prophetant vobis in nomine meo et non misi eos dicit dominus quia haec dicit dominus cum coeperint impleri in babilone septuaginta anni visitabo vos et suscitabo super vos verbum meum bonum ut reducam vos ad locum istum ego enim scio cogitationes quas cogito super vos ait dominus cogitationes pacis et non afflictionis ut dem vobis finem et patientiam et invocabitis me et ibitis et orabitis me et exaudiam vos quaeritis me et invenietis cum quaesieritis me in toto corde vestro et inveniar a vobis ait dominus et reducam captivitatem vestram et congregabo vos de universis gentibus et de cunctis locis ad quae expuli vos dicit dominus et reverti vos faciam de loco ad quem transigrare vos feci quia dixistis suscitavit nobis dominus prophetas in babilone quia haec dicit dominus ad regem qui sedet super solium david et ad omnem populum habitatorem urbis huius ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscum in transmigrationem haec dicit dominus exercituum ecce mittam in eis gladium et famem et pestem et ponam eis quasi ficus malas quae comedi non possunt eo quod pessimae sint et persequar eos in gladio in fame et in pestilentia et dabo eos in vexationem universis regnis terrae in maledictionem et in stuporem et in sibilum et in obprobrium cunctis gentibus ad quas ego eieci eos eo quod non audierint verba mea dicit dominus quae misi ad eos per servos meos prophetas de nocte consurgens et mittens et non audistis dicit dominus vos ergo audite verbum domini omnis transigratio quam emisi de hierusalem in babilonem haec dicit dominus exercituum deus israhel ad ahab filium culia et ad sedeciam filium maasiae qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter ecce ego tradam eos in manu nabuchodonosor regis babilonis et percutiet eos in oculis vestris et adsumetur ex eis maledictio omni transmigrationi iuda quae est in babilone dicentium ponat te dominus sicut sedeciam et sicut ahab quos frinxit rex babilonis in igne pro eo quod fecerint stultitiam in israhel et moechati sunt in uxores amicorum suorum et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter quod non mandavi eis ego sum iudex et testis dicit dominus et ad semeiam neelamiten dices haec dicit dominus exercituum deus israhel pro eo quod misisti in nomine tuo libros ad omnem populum qui est in hierusalem et ad sophoniam filium maasiae sacerdotem et ad universos sacerdotes dicens dominus dedit te sacerdotem pro ioiade sacerdote ut sis dux in domo domini super omnem

virum arrepticium et prophetantem ut mittas eum in nervum et in carcerem et nunc quare non increpasti hieremiam anathothiten qui prophetat vobis quia super hoc misit ad nos in babilonem dicens longum est aedificate domos et habitate et plantate hortos et comedite fructum eorum legit ergo sophonias sacerdos librum istum in auribus hieremiae prophetae et factum est verbum domini ad hieremiam dicens mitte ad omnem transmigrationem dicens haec dicit dominus ad semeiam neelamiten pro eo quod prophetavit vobis semeias et ego non misi eum et fecit vos confidere in mendacio idcirco haec dicit dominus ecce ego visitabo super semeiam neelamiten et super semen eius non erit ei vir sedens in medio populi huius et non videbit bonum quod ego faciam populo meo ait dominus quia praevaricationem locutus est adversum dominum

30

hoc verbum quod factum est ad hieremiam a domino dicens haec dicit dominus deus israhel dicens scribe tibi omnia verba quae locutus sum ad te in libro ecce enim dies veniunt dicit dominus et convertam conversionem populi mei israhel et iuda ait dominus et convertam eos ad terram quam dedi patribus eorum et possidebunt eam et haec verba quae locutus est dominus ad israhel et ad iudam quoniam haec dicit dominus vocem terroris audivimus formido et non est pax interroga et videte si generat masculus quare ergo vidi omnis viri manum super lumbum suum quasi parientis et conversae sunt universae facies in auruginem vae quia magna dies illa nec est similis eius tempusque tribulationis est iacob et ex ipso salvabitur et erit in die illa ait dominus exercituum conteram iugum eius de collo tuo et vincula illius disrumpam et non dominabuntur ei amplius alieni sed servient domino deo suo et david regi suo quem suscitabo eis tu ergo ne timeas serve meus iacob ait dominus neque paveas israhel quia ecce ego salvo te de terra linguqua et semen tuum de terra captivitatis eorum et revertetur iacob et quiescet et cunctis affluet et non erit quem formidet quoniam tecum ego sum ait dominus ut salvem te faciam enim consummationem in cunctis gentibus in quibus dispersi te te autem non faciam in consummationem sed castigabo te in iudicio ut non tibi videaris innoxius quia haec dicit dominus insanabilis fractura tua pessima plaga tua non est qui iudicet iudicium tuum ad alligandum curationum utilitas non est tibi omnes amatores tui oblitii sunt tui te non quaerent plaga enim inimici percussi te castigatione crudeli propter multitudinem iniquitatis tuae dura facta sunt peccata tua quid clamas super contritione tua insanabilis est dolor tuus propter multitudinem iniquitatis tuae et dura peccata tua feci haec tibi propterea omnes qui comedunt te devorabuntur et universi hostes tui in captivitatem ducentur et qui te vastant vastabuntur cunctosque praedatores tuos dabo in praedam obducam enim cicatricem tibi et a vulneribus tuis sanabo te dicit dominus quia eiectam vocaverunt te sion haec est quae non habebat requirentem haec dicit dominus ecce ego convertam conversionem tabernaculo-

rum iacob et tectis eius miserebor et aedificabitur civitas in excelso suo et templum iuxta ordinem suum fundabitur et egredietur de eis laus voxque ludentium et multiplicabo eos et non imminuentur et glorificabo eos et non adtenuabuntur et erunt filii eius sicut a principio et coetus eius coram me permanebit et visitabo adversum omnes qui tribulant eum et erit dux eius ex eo et princeps de medio eius producentur et adplicabo eum et accedet ad me quis enim iste est qui adplicet cor suum ut adpropinquet mihi ait dominus et eritis mihi in populum et ego ero vobis in deum ecce turbo domini furor egrediens procella ruens in capite impiorum conquiescet non avertet iram indignationis dominus donec faciat et conpleat cogitationem cordis sui in novissimo dierum intellegitis ea

31

in tempore illo dicit dominus ero deus universis cognitionibus israel et ipsi erunt mihi in populum haec dicit dominus invenit gratiam in deserto populus qui remanserat gladio vadet ad requiem suam israel longe dominus apparuit mihi et in caritate perpetua dilexi te ideo adtraxi te miserans rursumque aedificabo te et aedificaberis virgo israel adhuc ornaberis tympanis tuis et egredieris in choro ludentium adhuc plantabis vineas in montibus samariae plantabunt plantantes et donec tempus veniat non vindemiabunt quia erit dies in qua clamabunt custodes in monte ephraim surgite et ascendamus in sion ad dominum deum nostrum quia haec dicit dominus exultate in laetitia iacob et hinnite contra caput gentium personate canite et dicite salva domine populum tuum reliquias israel ecce ego adducam eos de terra aquilonis et congregabo eos ab extremis terrae inter quos erunt caecus et claudus et praegnans et pariens simul coetus magnus revertentium huc in fletu venient et in precibus deducam eos et adducam eos per torrentes aquarum in via recta et non inpingent in ea quia factus sum israeli pater et ephraim primogenitus meus est audite verbum domini gentes et adnuntiate insulis quae procul sunt et dicite qui dispersit israel congregabit eum et custodiet eum sicut pastor gregem suum redemit enim dominus iacob et liberavit eum de manu potentioris et venient et laudabunt in monte sion et confluent ad bona domini super frumento et vino et oleo et fetu pecorum et armentorum eritque anima eorum quasi hortus inriguus et ultra non esurient tunc laetabitur virgo in choro iuvenes et senes simul et convertam luctum eorum in gaudium et consolabor eos et laetificabo a dolore suo et inebriabo animam sacerdotum pinguedine et populus meus bonis meis adimplebitur ait dominus haec dicit dominus vox in excelso audita est lamentationis fletus et luctus rachel plorantis filios suos et nolentis consolari super eis quia non sunt haec dicit dominus quiescat vox tua a ploratu et oculi tui a lacrimis quia est merces operi tuo ait dominus et revertentur de terra inimici et est spes novissimis tuis ait dominus et revertentur filii ad terminos suos audiens audivi ephraim transmigrantem castigasti me et eruditus sum quasi iuenculus indomitus

converte me et revertar quia tu dominus deus meus postquam enim convertisti me egi paenitentiam et postquam ostendisti mihi percussi femur meum confusus sum et erubui quoniam sustinui obprobrium adulescentiae meae si filius honorabilis mihi ephraim si puer delicatus quia ex quo locutus sum de eo adhuc recordabor eius idcirco conturbata sunt viscera mea super eum miserans miserebor eius ait dominus statue tibi speculam pone tibi amaritudines dirige cor tuum in viam directam in qua ambulasti revertere virgo israel revertere ad civitates tuas istas usquequo deliciis dissolveris filia vaga quia creavit dominus novum super terram femina circumdabit virum haec dicit dominus exercituum deus israel adhuc dicent verbum istud in terra iuda et in urbibus eius cum convertero captivitatem eorum benedicat tibi dominus pulchritudo iustitiae mons sanctus et habitabunt in eo iudas et omnes civitates eius simul agricolae et minantes greges quia inebriavi animam lassam et omnem animam esurientem saturavi ideo quasi de somno suscitatus sum et vidi et somnus meus dulcis mihi ecce dies veniunt dicit dominus et seminabo domum israel et domum iuda semine hominis et semine iumentorum et sicut vigilavi super eos ut evellerem et demolirer et dissiparem et disperderem et adfligerem sic vigilabo super eos ut aedificem et plantem ait dominus in diebus illis non dicent ultra patres comederunt uvam acerbam et dentes filiorum obstupuerunt sed unusquisque in iniquitate sua morietur omnis homo qui comederit uvam acerbam obstupescunt dentes eius ecce dies veniunt dicit dominus et feriam domui israel et domui iuda foedus novum non secundum pactum quod pepigi cum patribus vestris in die qua apprehendi manum eorum ut educerem eos de terra aegypti pactum quod irritum fecerunt et ego dominatus sum eorum dicit dominus sed hoc erit pactum quod feriam cum domo israel post dies illos dicit dominus dabo legem meam in visceribus eorum et in corde eorum scribam eam et ero eis in deum et ipsi erunt mihi in populum et non docebunt ultra vir proximum suum et vir fratrem suum dicens cognoscite dominum omnes enim cognoscent me a minimo eorum usque ad maximum ait dominus quia propitiabor iniquitati eorum et peccati eorum non ero memor amplius haec dicit dominus qui dat solem in lumine diei ordinem lunae et stellarum in lumine noctis qui turbat mare et sonant fluctus eius dominus exercituum nomen illi si defecerint leges istae coram me dicit dominus tunc et semen israel deficiet ut non sit gens coram me cunctis diebus haec dicit dominus si mensurari potuerint caeli sursum et investigari fundamenta terrae deorsum et ego abiciam universum semen israel propter omnia quae fecerunt dicit dominus ecce dies veniunt dicit dominus et aedificabitur civitas domino a turre ananehel usque ad portam anguli et exhibit ultra norma mensurae in conspectu eius super collem gareb et circuibit goatha et omnem vallem cadaverum et cineris et universam regionem mortis usque ad torrentem cedron et usque ad angulum portae equorum orientalis sanctum domini non evelletur et non destruetur ultra in perpetuum

verbum quod factum est ad hieremiam a domino in anno decimo sedeciae regis iuda ipse est annus octavusdecimus nabuchodonosor tunc exercitus regis babylonis obsidebat hierusalem et hieremias propheta erat clausus in atrio carceris qui erat in domo regis iuda clauserat enim eum sedecias rex iuda dicens quare vaticinaris dicens haec dicit dominus ecce ego dabo civitatem istam in manu regis babylonis et capiet eam et sedecias rex iuda non effugiet de manu chaldeorum sed tradetur in manu regis babylonis et loquetur os eius cum ore illius et oculi eius oculos illius videbunt et in babylonem ducet sedeciam et tibi erit donec visitem eum ait dominus si autem dimicaveritis adversum chaldaeos nihil prosperum habebitis et dixit hieremias factum est verbum domini ad me dicens ecce anamehel filius sellum patruelis tuus veniet ad te dicens eme tibi agrum meum qui est in anathoth tibi enim competit ex propinquitate ut emas et venit ad me anamehel filius patris mei secundum verbum domini ad vestibulum carceris et ait ad me posside agrum meum qui est in anathoth in terra beniamin quia tibi competit hereditas et tu propinquus ut possideas intellexi autem quod verbum domini esset et emi agrum ab anamehel filio patris mei qui est in anathoth et adpendi ei argentum septem stateres et decem argenteos et scripsi in libro et signavi et adhibui testes et adpendi argentum in statera et accepi librum possessionis signatum stipulationes et rata et signa forinsecus et dedi librum possessionis baruch filio neri filii maasiae in oculis anamehel patruelis mei et in oculis testium qui scripti erant in libro emptionis in oculis omnium iudaeorum qui sedebant in atrio carceris et praecepi baruch coram eis dicens haec dicit dominus exercituum deus israelhume libros istos librum emptionis hunc signatum et librum hunc qui apertus est et pones illos in vase fictili ut permanere possint diebus multis haec enim dicit dominus exercituum deus israel adhuc possidebunt domus et agri et vineae in terra ista et oravi ad dominum postquam tradidi librum possessionis baruch filio neri dicens heu heu domine deus ecce tu fecisti caelum et terram in fortitudine tua magna et in brachio tuo extento non erit tibi difficile omne verbum qui facis misericordiam in milibus et reddes iniquitatem patrum in sinu filiorum eorum post eos fortissime magne potens dominus exercituum nomen tibi magnus consilio et incomprehensibilis cogitatu cuius oculi aperti sunt super omnes vias filiorum adam ut reddas unicuique secundum vias suas et secundum fructum adinventionum eius qui posuisti signa et portenta in terra aegypti usque ad diem hanc et in israel et in hominibus et fecisti tibi nomen sicut est dies haec et eduxisti populum tuum israel de terra aegypti in signis et in portentis et in manu robusta et in brachio extento et in terrore magno et dedisti eis terram hanc quam iurasti patribus eorum ut dares eis terram fluentem lacte et melle et ingressi sunt et possederunt eam et non oboedierunt voci tuae et in lege tua non ambulaverunt omnia quae mandasti eis ut facerent non fecerunt et evererunt eis omnia mala haec ecce muni-

tiones extractae sunt adversum civitatem ut capiatur et urbs data est in manu chaldeorum qui proeliantur adversum eam a facie gladii et famis et pestilentiae et quaecumque locutus es acciderunt ut ipse tu cernis et tu dicis mihi domine deus eme agrum argento et adhibe testes cum urbs data sit in manu chaldeorum et factum est verbum domini ad hieremiam dicens ecce ego dominus deus universae carnis numquid mihi difficile erit omne verbum propterea haec dicit dominus ecce ego tradam civitatem istam in manu chaldeorum et in manu regis babylonis et capiet eam et venient chaldei proeliantes adversum urbem hanc et succendent eam igni et conburent eam et domos in quarum domatibus sacrificabant baal et libabant diis alienis libamina ad iritandum me erant enim filii israel et filii iuda iugiter facientes malum in oculis meis ab adulescentia sua filii israel qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum dicit dominus quia in furore et in indignatione mea facta est mihi civitas haec a die qua aedificaverunt eam usque ad diem istam qua auferetur de conspectu meo propter malitiam filiorum israel et filiorum iuda quam fecerunt ad iracundiam me provocantes ipsi et reges eorum principes eorum et sacerdotes et prophetae eorum vir iuda et habitatores hierusalem et verterunt ad me terga et non facies cum docerem eos diluculo et erudirem et nollent audire ut acciperent disciplinam et posuerunt idola sua in domo in qua invocatum est nomen meum ut polluerent eam et aedificaverunt excelsa baal quae sunt in valle filii ennom ut initiarent filios suos et filias suas moloch quod non mandavi eis nec ascendit in cor meum ut facerent abominationem hanc et in peccatum deducerent iudam et nunc propter ista haec dicit dominus deus israel ad civitatem hanc de qua vos dicitis quod tradatur in manu regis babylonis in gladio et in fame et in peste ecce ego congregabo eos de universis terris ad quas eieci eos in furore meo et in ira mea et in indignatione grandi et reducam eos ad locum istum et habitare eos faciam confidenter et erunt mihi in populum et ego ero eis in deum et dabo eis cor unum et viam unam ut timeant me universis diebus et bene sit eis et filiis eorum post eos et feriam eis pactum sempiternum et non desinam eis benefacere et timorem meum dabo in corde eorum ut non recedant a me et laetabor super eis cum bene eis fecero et plantabo eos in terra ista in veritate in toto corde meo et in tota anima mea quia haec dicit dominus sicut adduxi super populum istum omne malum hoc grande sic adducam super eos omne bonum quod ego loquor ad eos et possidebuntur agri in terra ista de qua vos dicitis quod deserta sit eo quod non remanserit homo et iumentum et data sit in manu chaldeorum agri pecunia ementur et scribentur in libro et imprimentur signum et testis adhibebitur in terra beniamin et in circuitu hierusalem in civitatibus iuda et in civitatibus montanis et in civitatibus campestribus et in civitatibus quae ad austrum sunt quia convertam captivitatem eorum ait dominus

et factum est verbum domini ad hieremiam secundo cum adhuc clausus esset in atrio carceris dicens haec dicit dominus qui facturus est dominus et formaturus illud et paraturus dominus nomen eius clama ad me et exaudiam te et adnuntiabo tibi grandia et firma quae nescis quia haec dicit dominus deus israhel ad domos urbis huius et ad domos regis iuda quae destructae sunt et ad munitiones et gladium venientium ut dimicent cum chaldeis et impleant eas cadaveribus hominum quas percussi in furore meo et in indignatione mea abscondens faciem meam a civitate hac propter omnem malitiam eorum ecce ego obducam ei cicatricem et sanitatem et curabo eos et revelabo illis deprecationem pacis et veritatis et convertam conversionem iuda et conversionem hierusalem et aedificabo eos sicut a principio et emundabo illos ab omni iniquitate sua in qua peccaverunt mihi et propitius ero cunctis iniquitatibus eorum in quibus deliquerunt mihi et spreverunt me et erit mihi in nomen et in gaudium et in laudem et in exultationem cunctis gentibus terrae quae audierint omnia bona quae ego facturus sum eis et pavebunt et turbabuntur in universis bonis et in omni pace quam ego faciam ei haec dicit dominus adhuc audietur in loco isto quem vos dicitis esse desertum eo quod non sit homo et iumentum in civitatibus iuda et foris hierusalem quae desolatae sunt absque homine et absque habitatore et absque pecore vox gaudii et vox laetitiae vox sponsi et vox sponsae vox dicentium confitemini domino exercituum quoniam bonus dominus quoniam in aeternum misericordia eius et portantium vota in domum domini reducam enim conversionem terrae sicut a principio dicit dominus haec dicit dominus exercituum adhuc erit in loco isto deserto absque homine et absque iumento et in cunctis civitatibus eius habitaculum pastorum accubantium gregum in civitatibus montuosis et in civitatibus campestribus et in civitatibus quae ad austrum sunt et in terra beniamin et in circuitu hierusalem et in civitatibus iuda adhuc transibunt greges ad manum numerantis ait dominus ecce dies veniunt dicit dominus et suscitabo verbum bonum quod locutus sum ad domum israhel et ad domum iuda in diebus illis et in tempore illo germinare faciam david germen iustitiae et faciet iudicium et iustitiam in terra in diebus illis salvabitur iuda et hierusalem habitabit confidenter et hoc est quod vocabat eam dominus iustus noster quia haec dicit dominus non interibit de david vir qui sedeat super thronum domus israhel et de sacerdotibus et levitis non interibit vir a facie mea qui offerat holocaustomata et incendat sacrificium et caedat victimas cunctis diebus et factum est verbum domini ad hieremiam dicens haec dicit dominus si irritum fieri potest pactum meum cum die et pactum meum cum nocte ut non sit dies et nox in tempore suo et pactum meum irritum esse poterit cum david servo meo ut non sit ex eo filius qui regnet in throno eius et levitae et sacerdotes ministri mei sicuti numerari non possunt stellae caeli et metiri harena maris sic multiplicabo semen david servi mei et levitas ministros meos et factum est verbum domini ad hieremiam dicens

numquid non vidisti quid populus hic locutus sit dicens duae cognationes quas elegerat dominus abiectae sunt et populum meum despexerunt eo quod non sit ultra gens coram eis haec dicit dominus si pactum meum inter diem et noctem et leges caelo et terrae non posui equidem et semen iacob et david servi mei proiciam ut non adsumam de semine eius principes seminis abraham et isaac et iacob reducam enim conversionem eorum et miserebor eis

34

verbum quod factum est ad hieremiam a domino quando nabuchodonosor rex babylonis et omnis exercitus eius universaque regna terrae quae erant sub potestate manus eius et omnes populi bellabant contra hierusalem et contra omnes urbes eius dicens haec dicit dominus deus israhel vade et loquere ad sedeciam regem iuda et dices ad eum haec dicit dominus ecce ego tradam civitatem hanc in manu regis babylonis et succendet eam igni et tu non effugies de manu eius sed comprehensione capieris et in manu eius traderis et oculi tui oculis regis babylonis videbunt et os eius cum ore tuo loquetur et babylonem introibis attamen audi verbum domini sedecia rex iuda haec dicit dominus ad te non morieris in gladio sed in pace morieris et secundum combustiones patrum tuorum regum priorum qui fuerunt ante te sic conburent te et vae domine plangent te quia verbum ego locutus sum dicit dominus et locutus est hieremias propheta ad sedeciam regem iuda universa verba haec in hierusalem et exercitus regis babylonis pugnabat contra hierusalem et contra omnes civitates iuda quae reliquae erant contra lachis et contra azeca haec enim supererant de civitatibus iuda urbes munitae verbum quod factum est ad hieremiam a domino postquam percussit rex sedecias foedus cum omni populo in hierusalem praedicans ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam hebraeum et hebraeam liberos et nequaquam dominarentur eis id est in iudaeo et fratre suo audierunt ergo omnes principes et universus populus qui inierant pactum ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam liberos et ultra non dominarentur in eis audierunt igitur et dimiserunt et conversi sunt deinceps et retraxerunt servos et ancillas suas quos dimiserant liberos et subiugaverunt in famulos et in famulas et factum est verbum domini ad hieremiam a domino dicens haec dicit dominus deus israhel ego percussi foedus cum patribus vestris in die qua eduxi eos de terra aegypti de domo servitutis dicens cum completi fuerint septem anni dimittat unusquisque fratrem suum hebraeum qui venditus est ei et serviet tibi sex annis et dimittes eum a te liberum et non audierunt patres vestri me nec inclinaverunt aurem suam et conversi estis vos hodie et fecistis quod rectum est in oculis meis ut praedicaretis libertatem unusquisque ad amicum suum et in istis pactum in conspectu meo in domo in qua invocatum est nomen meum super eam et reversi estis et commaculastis nomen meum et reduxistis unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam quos dimiseratis ut essent liberi et suae potes-

tatis et subiugastis eos ut sint vobis servi et ancillae propterea haec dicit dominus vos non audistis me ut praedicaretis libertatem unusquisque fratri suo et unusquisque amico suo ecce ego praedico libertatem ait dominus ad gladium et pestem et famem et dabo vos in commotionem cunctis regnis terrae et dabo viros qui praevaricantur foedus meum et non observaverunt verba foederis quibus adsensi sunt in conspectu meo vitulum quem ceciderunt in duas partes et transierunt inter divisiones eius principes iuda et principes hierusalem eunuchi et sacerdotes et omnis populus terrae qui transierunt inter divisiones vituli et dabo eos in manu inimicorum suorum et in manu quaerentium animam eorum et erit morticinium eorum in escam volucribus caeli et bestiis terrae et sedeciam regem iuda et principes eius dabo in manu inimicorum suorum et in manu quaerentium animam eorum et in manu exercituum regis babilonis qui recesserunt a vobis ecce ego praecipio dicit dominus et reducam eos in civitatem hanc et proeliabuntur adversum eam et capient eam et incendent igni et civitates iuda dabo in solitudinem eo quod non sit habitator

35

verbum quod factum est ad hieremiam a domino in diebus ioachim filii iosiae regis iuda dicens vade ad domum rechabitarum et loquere eis et introduces eos in domum domini in unam exedram thesaurorum et dabis eis bibere vinum et adsumpsi iezoniam filium hieremiae filii absaniae et fratres eius et omnes filios eius et universam domum rechabitarum et introduxi eos in domum domini ad gazofilacium filiorum anan filii hiegedeliae hominis dei quod erat iuxta gazofilacium principum super thesaurum maasiae filii selum qui erat custos vestibuli et posui coram filiis domus rechabitarum scyphos plenos vino et calices et dixi ad eos bibite vinum qui responderunt non bibemus vinum quia ionadab filius rechab pater noster praecipit nobis dicens non bibetis vinum vos et filii vestri usque in sempiternum et domum non aedificabitis et sementem non seretis et vineas non plantabitis nec habebitis sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris ut vivatis diebus multis super faciem terrae in qua vos peregrinamini oboedivimus ergo voci ionadab filii rechab patris nostri in omnibus quae praecipit nobis ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris nos et mulieres nostrae filii et filiae nostrae et non aedificaremus domos ad habitandum et vineam et agrum et sementem non habuimus sed habitavimus in tabernaculis et oboedientes fecimus iuxta omnia quae praecipit nobis ionadab pater noster cum autem ascendisset nabuchodonosor rex babilonis ad terram nostram diximus venite et ingrediamur hierusalem a facie exercitus chaldeorum et a facie exercitus syriae et mansimus in hierusalem et factum est verbum domini ad hieremiam dicens haec dicit dominus exercituum deus israel vade et dic viris iuda et habitatoribus hierusalem numquid non recipietis disciplinam ut oboediatis verbis meis dicit dominus praevaluerunt sermones ionadab filii rechab quos praecipit filiis

suis ut non biberent vinum et non biberunt usque ad diem hanc quia oboedierunt praecepto patris sui ego autem locutus sum ad vos de mane consurgens et loquens et non oboedistis mihi misique ad vos omnes servos meos prophetae consurgens diluculo mittensque et dicens convertimini unusquisque a via sua pessima et bona facite studia vestra et nolite sequi deos alienos neque colatis eos et habitabitis in terra quam dedi vobis et patribus vestris et non inclinastis aurem vestram neque audistis me firmaverunt igitur filii ionadab filii rechab praeceptum patris sui quod praeceperat eis populus autem iste non oboedivit mihi idcirco haec dicit dominus exercituum deus israel ecce ego adduco super iudam et super omnes habitatores hierusalem universam afflictionem quam locutus sum adversum eos eo quod locutus sum ad illos et non audierunt vocavi illos et non responderunt mihi domui autem rechabitarum dixit hieremias haec dicit dominus exercituum deus israel pro eo quod oboedistis praecepto ionadab patris vestri et custodistis omnia mandata eius et fecistis universa quae praecipit vobis propterea haec dicit dominus exercituum deus israel non deficiet vir de stirpe ionadab filii rechab stans in conspectu meo cunctis diebus

36

et factum est in anno quarto ioachim filii iosiae regis iuda factum est verbum hoc ad hieremiam a domino dicens tolle volumen libri et scribes in eo omnia verba quae locutus sum tibi adversum israel et iudam et adversum omnes gentes a die qua locutus sum ad te ex diebus iosiae usque ad diem hanc si forte audiente domo iuda universa mala quae ego cogito facere eis revertatur unusquisque a via sua pessima et propitius ero iniquitati et peccato eorum vocavit ergo hieremias baruch filium neriae et scripsit baruch ex ore hieremiae omnes sermones domini quos locutus est ad eum in volumine libri et praecipit hieremias baruch dicens ego clausus sum nec valeo ingredi domum domini ingredi ergo tu et lege de volumine in quo scripsisti ex ore meo verba domini audiente populo in domo domini in die ieiunii super et audiente universo iuda qui veniunt de civitatibus suis leges eis si forte cadat oratio eorum in conspectu domini et revertatur unusquisque a via sua pessima quoniam magnus furor et indignatio quam locutus est dominus adversum populum hunc et fecit baruch filius neriae iuxta omnia quae praeceperat ei hieremias propheta legens ex volumine sermones domini in domo domini factum est autem in anno quinto ioachim filii iosiae regis iuda in mense nono praedicaverunt ieiunium in conspectu domini omni populo in hierusalem et universae multitudini quae confluxerat de civitatibus iuda in hierusalem legitque baruch ex volumine sermones hieremiae in domo domini in gazofilacio gamariae filii saphan scribae in vestibulo superiori in introitu portae novae domus domini audiente omni populo cumque audisset micheas filius gamariae filii saphan omnes sermones domini ex libro descendit in domum regis ad gazofilacium scribae et ecce ibi omnes principes sedebant

elisama scriba et dalaías filius semeíae et elnathan filius achobor et gamariás filius saphan et sedecías filius ananiae et universi principes et nuntiavit eis micheas omnia verba quae audivit legente baruch ex volumine in auribus populi miserunt itaque omnes principes ad baruch filium nathaníae filii selemíae filii chusi dicentes volumen ex quo legisti audiente populo sume in manu tua et veni tulit ergo baruch filius nerieae volumen in manu sua et venit ad eos et dixerunt ad eum sede et lege haec in auribus nostris et legit baruch in auribus eorum igitur cum audissent omnia verba obstupuerunt unusquisque ad proximum suum et dixerunt ad baruch nuntiare debemus regi omnes sermones istos et interrogaverunt eum dicentes indica nobis quomodo scripsisti omnes sermones istos ex ore eius dixit autem eis baruch ex ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes sermones istos et ego scribebam in volumine atramento et dixerunt principes ad baruch vade et abscondere tu et hieremias et nemo sciát ubi sitis et ingressi sunt ad regem in atrium porro volumen commendaverunt in gazofilacio elisamae scribae et nuntiaverunt audiente rege omnes sermones misitque rex iudi ut sumeret volumen qui tollens illud de gazofilacio elisamae scribae legit audiente rege et universis principibus qui stabant circa regem rex autem sedebat in domo hiemali in mense nono et posita erat arula coram eo plena prunis cumque legisset iudi tres pagellas vel quattuor scidit illud scalpello scribae et proiecit in igne qui erat super arulam donec consumeretur omne volumen igni qui erat in arula et non timuerunt neque sciderunt vestimenta sua rex et omnes servi eius qui audierunt universos sermones istos verumtamen elnathan et dalaías et gamariás contradixerunt regi ne conbureret librum et non audivit eos et praecepit rex hieremahel filio ammelech et saraíae filio ezrihel et selemíae filio abdehel ut comprehenderent baruch scribam et hieremiam prophetam abscondit autem eos dominus et factum est verbum domini ad hieremiam postquam conbuserat rex volumen et sermones quos scripserat baruch ex ore hieremiae dicens rursum tolle volumen aliud et scribe in eo omnes sermones priores qui erant in volumine primo quod conbusit ioachim rex iuda et ad ioachim regem iuda dices haec dicit dominus tu conbusisti volumen illud dicens quare scripsisti in eo adnuntians festinus veniet rex babylonis et vastabit terram hanc et cessare faciet ex illa hominem et umentum propterea haec dicit dominus contra ioachim regem iuda non erit ex eo qui sedeat super solium david et cadaver eius proicietur ad aestum per diem et ad gelu per noctem et visitabo contra eum et contra semen eius et contra servos eius iniquitates suas et adducam super eos et super habitatores hierusalem et super viros iuda omne malum quod locutus sum ad eos et non audierunt hieremias autem tulit volumen aliud et dedit illud baruch filio nerieae scribae qui scripsit in eo ex ore hieremiae omnes sermones libri quem conbuserat ioachim rex iuda igni et insuper additi sunt sermones multo plures quam ante fuerant

et regnavit rex sedecías filius iosíae pro iechonia filio ioachim quem constituit regem nabuchodonosor rex babylonis in terra iuda et non oboedivit ipse et servi eius et populus terrae verbis domini quae locutus est in manu hieremiae prophetae et misit rex sedecías iuchal filium selemíae et sophoniam filium maasiae sacerdotem ad hieremiam prophetam dicens ora pro nobis dominum deum nostrum hieremias autem libere ambulabat in medio populi non enim miserant eum in custodiam carceris igitur exercitus pharaonis egressus est aegyptum et audientes chaldei qui obsidebant hierusalem huiuscemodi nuntium recesserunt ab hierusalem et factum est verbum domini ad hieremiam prophetam dicens haec dicit dominus deus israhel sic dicetis regi iuda qui misit vos ad me ad interrogandum ecce exercitus pharaonis qui egressus est vobis in auxilium revertetur in terram suam in aegyptum et redient chaldei et bellabunt contra civitatem hanc et capient eam et incendunt igni haec dicit dominus nolite decipere animas vestras dicentes euntes abibunt et recedent a nobis chaldei quia non abibunt sed et si percusseritis omnem exercitum chaldeorum qui proeliantur adversum vos et derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati singuli de tentorio suo consurgent et incendunt civitatem hanc igni ergo cum recessisset exercitus chaldeorum ab hierusalem propter exercitum pharaonis egressus est hieremias de hierusalem ut iret in terram beniamin et divideret ibi possessionem in conspectu civium cumque pervenisset ad portam beniamin erat ibi custos portae per vices nomine hierias filius selemíae filii ananiae et adprehendit hieremiam prophetam dicens ad chaldeos profugis et respondit hieremias falsum est non fugio ad chaldeos et non audivit eum sed comprehendit hierias hieremiam et adduxit eum ad principes quam ob rem irati principes contra hieremiam caesum eum miserunt in carcerem qui erat in domo ionathan scribae ipse enim praepositus erat super carcerem itaque ingressus est hieremias in domum laci et in ergastula et sedit ibi hieremias diebus multis mittens autem rex sedecías tulit eum et interrogavit in domo sua abscondite et dixit putasne est sermo a domino et dixit hieremias est et ait in manu regis babylonis traderis et dixit hieremias ad regem sedeciam quid peccavi tibi et servis tuis et populo tuo quia misisti me in domum carceris ubi sunt prophetae vestri qui prophetabant vobis et dicebant non veniet rex babylonis super vos et super terram hanc nunc ergo audi obsecro domine mi rex valeat deprecatio mea in conspectu tuo et ne me remittas in domum ionathan scribae ne moriar ibi praecepit ergo rex sedecías ut traderetur hieremias in vestibulo carceris et daretur ei torta panis cotidie excepto pulmento donec consumerentur omnes panes de civitate et mansit hieremias in vestibulo carceris

audivit autem saphatias filius matthan et gedelias filius phassur et iuchal filius selemíae et phassur filius melchiae sermones quos hieremias loquebatur

ad omnem populum dicens haec dicit dominus quicumque manserit in civitate hac morietur gladio et fame et peste qui autem profugerit ad chaldeos vivet et erit anima eius sospes et vivens haec dicit dominus tradenda tradetur civitas haec in manu exercitus regis babylonis et capiet eam et dixerunt principes regi rogamus ut occidatur homo iste de industria enim dissolvit manus virorum bellantium qui remanserunt in civitate hac et manus universi populi loquens ad eos iuxta verba haec siquidem homo hic non quaerit pacem populi huius sed malum et dixit rex sedecias ecce ipse in manibus vestris est nec enim fas est regem vobis quicumque negare tulerunt ergo hieremiam et proiecerunt eum in lacu melchiae filii ammelech qui erat in vestibulo carceris et submiserunt hieremiam in funibus et in lacum non erat aqua sed lutum descendit itaque hieremias in caenum audivit autem abdemelech aethiops vir eunuchus qui erat in domo regis quod misissent hieremiam in lacum porro rex sedebat in porta beniamin et egressus est abdemelech de domo regis et locutus est ad regem dicens domine mi rex malefecerunt viri isti omnia quaecumque perpetrarunt contra hieremiam prophetam mittentes eum in lacum ut moriatur ibi fame non sunt enim panes ultra in civitate praecepit itaque rex abdemelech aethiopi dicens tolle tecum hinc triginta viros et leva hieremiam prophetam de lacu antequam moriatur adsumptis ergo abdemelech secum viris ingressus est domum regis quae erat sub cellario et tulit inde veteres pannos et antiqua quae computruerant et submisit ea ad hieremiam in lacum per funiculos dixitque abdemelech aethiops ad hieremiam pone veteres pannos et haec scissa et putrida sub cubitu manuum tuarum et subter funes fecit ergo hieremias sic et extraxerunt hieremiam funibus et eduxerunt eum de lacu mansit autem hieremias in vestibulo carceris et misit rex sedecias et tulit ad se hieremiam prophetam ad ostium tertium quod erat in domo domini et dixit rex ad hieremiam interrogo ego te sermonem ne abscondas a me aliquid dixit autem hieremias ad sedeciam si adnuntiavero tibi numquid non interficies me et si consilium tibi dederò non me audies iuravit ergo rex sedecias hieremiae clam dicens vivit dominus qui fecit nobis animam hanc si occidero te et si tradidero te in manu virorum istorum qui quaerunt animam tuam et dixit hieremias ad sedeciam haec dicit dominus exercituum deus israhel si profectus exieris ad principes regis babylonis vivet anima tua et civitas haec non succendetur igni et salvus eris tu et domus tua si autem non exieris ad principes regis babylonis tradetur civitas haec in manu chaldeorum et succendent eam igni et tu non effugies de manu eorum et dixit rex sedecias ad hieremiam sollicitus sum propter iudeos qui transfugerunt ad chaldeos ne forte tradar in manus eorum et inludant mihi respondit autem hieremias non te tradent audi quaeos vocem domini quam ego loquor ad te et bene tibi erit et vivet anima tua quod si nolueris egredi iste est sermo quem ostendit mihi dominus ecce omnes mulieres quae remanserunt in domo regis iuda educuntur ad principes regis babylonis et ipsae dicent seduxerunt te et praevaluerunt adversum te viri pacifici tui demerserunt in caeno et

lubrico pedes tuos et recesserunt a te et omnes uxores tuae et filii tui educuntur ad chaldeos et non effugies manus eorum sed in manu regis babylonis capieris et civitatem hanc conburet igni dixit ergo sedecias ad hieremiam nullus sciat verba haec et non morieris si autem audierint principes quia locutus sum tecum et venerint ad te et dixerint tibi indica nobis quid locutus sis cum rege ne celes nos et non te interficiemus et quid locutus est tecum rex dices ad eos prostravi ego preces meas coram rege ne me reduci iuberet in domum ionathan et ibi morerer venerunt ergo omnes principes ad hieremiam et interrogaverunt eum et locutus est eis iuxta omnia verba quae praeceperat ei rex et cessaverunt ab eo nihil enim fuerat auditum mansit vero hieremias in vestibulo carceris usque ad diem quo capta est hierusalem et factum est ut caperetur hierusalem

39

anno nono sedeciae regis iuda mense decimo venit nabuchodonosor rex babylonis et omnis exercitus eius ad hierusalem et obsidebant eam undecimo autem anno sedeciae mense quarto quinta mensis aperta est civitas et ingressi sunt omnes principes regis babylonis et sederunt in porta media neregelseser semegar nabu sarsachim rabsares neregelseser rebmag et omnes reliqui principes regis babylonis cumque vidisset eos sedecias rex iuda et omnes viri bellatores fugerunt et egressi sunt nocte de civitate per viam horti regis et per portam quae erat inter duos muros et egressi sunt ad viam deserti persecutus est autem eos exercitus chaldeorum et comprehenderunt sedeciam in campo solitudinis hiericuntinae et captum adduxerunt ad nabuchodonosor regem babylonis in reblatha quae est in terra emath et locutus est ad eum iudicia et occidit rex babylonis filios sedeciae in reblatha in oculis eius et omnes nobiles iuda occidit rex babylonis oculos quoque sedeciae eruit et vinxit eum conpedibus ut duceretur in babylonem domum quoque regis et domum vulgi succenderunt chaldei igni et murum hierusalem subverterunt et reliquias populi quae remanserunt in civitate et perfugas qui transfugerant ad eum et superfluos vulgi qui remanserant transtulit nabuzardan magister militum in babylonem et de plebe pauperum qui nihil penitus habebant dimisit nabuzardan magister militum in terra iuda et dedit eis vineas et cisternas in die illa praeceperat autem nabuchodonosor rex babylonis de hieremia nabuzardan magistro militiae dicens tolle illum et pone super eum oculos tuos nihilque ei mali facias sed ut voluerit sic facies ei misit ergo nabuzardan princeps militiae et nabu et sesban et rabsares et neregelseser et rebmag et omnes optimates regis babylonis miserunt et tulerunt hieremiam de vestibulo carceris et tradiderunt eum godoliae filio ahicam filii saphan ut intraret domum et habitaret in populo ad hieremiam autem factus fuerat sermo domini cum clausus esset in vestibulo carceris dicens vade et dic abdemelech aethiopi dicens haec dicit dominus exercituum deus israhel ecce ego inducam sermones meos super civitatem hanc in malum et non in bonum et erunt in conspectu tuo in

die illa et liberabo te in die illa ait dominus et non traderis in manus virorum quos tu formidas sed eruens liberabo te et gladio non cades sed erit tibi anima tua in salutem quia in me habuisti fiduciam ait dominus

40

sermo qui factus est ad hieremiam a domino postquam dimissus est a nabuzardan magistro militiae de rama quando tulit eum vinctum catenis in medio omnium qui migrabant de hierusalem et iuda et ducebantur in babylonem tollens ergo princeps militiae hieremiam dixit ad eum dominus deus tuus locutus est malum hoc super locum istum et adduxit et fecit dominus sicut locutus est quia peccastis domino et non audistis vocem eius et factus est vobis sermo hic nunc ergo ecce solvi te hodie de catenis quae sunt in manibus tuis si placet tibi ut venias mecum in babylonem veni et ponam oculos meos super te si autem displicet tibi venire mecum in babylonem reside ecce omnis terra in conspectu tuo quod elegeris et quo placuerit tibi ut vadas illuc perge et mecum noli venire sed habita apud godoliam filium ahicam filii saphan quem praeposuit rex babylonis civitatibus iudaeae habita ergo cum eo in medio populi vel quocumque placuerit tibi ut vadas vade dedit quoque ei magister militiae cibaria et munuscula et dimisit eum venit autem hieremias ad godoliam filium ahicam in masphat et habitavit cum eo in medio populi qui relictus fuerat in terra cum ergo audissent omnes principes exercitus qui dispersi fuerant per regiones ipsi et socii eorum quod praefecisset rex babylonis godoliam filium ahicam terrae et quod commendasset ei viros et mulieres et parvulos et de pauperibus terrae qui non fuerant translati in babylonem venerunt ad godoliam in masphat et ismahel filius nathaniae et iohanan et ionathan filii caree et sareas filius thenoemeth et filii offi qui erat de nethophathi et iezonias filius maachathi ipsi et viri eorum et iuravit eis godolias filius ahicam filii saphan et comitibus eorum dicens nolite timere servire chaldeis habitate in terra et servite regi babylonis et bene erit vobis ecce ego habito in masphat ut respondeam praecepto chaldeorum qui mittuntur ad nos vos autem colligite vindemiam et messem et oleum et condite in vasis vestris et manete in urbibus vestris quas tenetis sed et omnes iudaei qui erant in moab et in filiis ammon et in idumaea et in universis regionibus audito quod dedisset rex babylonis reliquias in iudaeam et quod praeposuisset super eos godoliam filium ahicam filii saphan reversi sunt inquam omnes iudaei de universis locis ad quae profugerant et venerunt in terram iuda ad godoliam in masphat et collegerunt vinum et messem multam nimis iohanan autem filius caree et omnes principes exercitus qui dispersi erant in regionibus venerunt ad godoliam in masphat et dixerunt ei scito quia baalis rex filiorum ammon misit ismahel filium nathaniae percutere animam tuam et non credidit eis godolias filius ahicam iohanan vero filius caree dixit ad godoliam seorsum in masphat loquens ibo et percutiam ismahel filium nathaniae nullo sciente ne in-

terficiat animam tuam et dissipentur omnes iudaei qui congregati sunt ad te et peribunt reliquiae iuda et ait godolias filius ahicam ad iohanan filium caree noli facere verbum hoc falsum enim tu loqueris de ismahel

41

et factum est in mense septimo venit ismahel filius nathaniae filii elisama de semine regali et optimates regis et decem viri cum eo ad godoliam filium ahicam in masphat et comederunt ibi panes simul in masphat surrexit autem ismahel filius nathaniae et decem viri qui erant cum eo et percusserunt godoliam filium ahicam filii saphan gladio et interfecerunt eum quem praefecerat rex babylonis terrae omnes quoque iudaeos qui erant cum godolia in masphat et chaldeos qui repperiti sunt ibi et viros bellatores percussit ismahel secundo autem die postquam occiderat godoliam nullo adhuc sciente venerunt viri de sychem et de silo et de samaria octoginta viri rasi barbam et scissis vestibus et squallentes munera et tus habebant in manu ut offerrent in domo domini egressus ergo ismahel filius nathaniae in occursum eorum de masphat incedens et plorans ibat cum autem occurrisset eis dixit ad eos venite ad godoliam filium ahicam qui cum venissent ad medium civitatis interfecit eos ismahel filius nathaniae circa medium lacu ipse et viri qui erant cum eo decem autem viri repperiti sunt inter eos qui dixerunt ad ismahel noli occidere nos quia habemus thesauros in agro frumenti et hordei et olei et mellis et cessavit et non interfecit eos cum fratribus suis lacus autem in quem proiecerat ismahel omnia cadavera virorum quos percussit propter godoliam ipse est quem fecit rex asa propter baasa regem israhel ipsum replevit ismahel filius nathaniae occisis et captivas duxit ismahel omnes reliquias populi qui erant in masphat filias regis et universum populum qui remanserat in masphat quos commendarat nabuzardan princeps militiae godolias filio ahicam et cepit eos ismahel filius nathaniae et abiit ut transiret ad filios ammon audivit autem iohanan filius caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo omne malum quod fecerat ismahel filius nathaniae et adsumptis universis viris profecti sunt ut bellarent adversum ismahel filium nathaniae et invenerunt eum ad aquas multas quae sunt in gabaon cumque vidisset omnis populus qui erat cum ismahel iohanan filium caree et universos principes bellatorum qui erant cum eo laetati sunt et reversus est omnis populus quem ceperat ismahel in masphat reversusque abiit ad iohanan filium caree ismahel autem filius nathaniae fugit cum octo viris a facie iohanan et abiit ad filios ammon tulit ergo iohanan filius caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo universas reliquias vulgi quas reducerat ab ismahel filio nathaniae de masphat postquam percussit godoliam filium ahicam fortes viros ad proelium et mulieres et pueros et eunuchos quos reducerat de gabaon et abierunt et sederunt peregrinantes in chamaam quae est iuxta bethleem ut pergerent et introirent aegyptum a facie chaldeorum timebant enim eos quia percusserat ismahel fil-

ius nathaniae godoliam filium ahicam quem praeposuerat rex babylonis in terra iuda

42

et accesserunt omnes principes bellatorum et iohanan filius caree et iezonias filius osaiae et reliquum vulgus a parvo usque ad magnum dixeruntque ad hieremiam prophetam cadat oratio nostra in conspectu tuo et ora pro nobis ad dominum deum tuum pro universis reliquiis istis quia derelicti sumus pauci de pluribus sicut oculi tui nos intuentur et adnuntiet nobis dominus deus tuus viam per quam pergamus et verbum quod faciamus dixit autem ad eos hieremias propheta audiui ecce ego oro ad dominum deum vestrum secundum verba vestra omne verbum quodcumque responderit mihi indicabo vobis nec celabo vos quicquam et illi dixerunt ad hieremiam sit dominus inter nos testis veritatis et fidei si non iuxta omne verbum in quo misit te dominus deus tuus ad nos sic faciemus sive bonum est sive malum voci domini dei nostri ad quem mittimus te oboedimus ut bene sit nobis cum audierimus vocem domini dei nostri cum autem completi essent decem dies factum est verbum domini ad hieremiam vocavitque iohanan filium caree et omnes principes bellatorum qui erant cum eo et universum populum a minimo usque ad magnum et dixit ad eos haec dicit dominus deus israhel ad quem misistis me ut prosternerem preces vestras in conspectu eius si quiescentes manseritis in terra hac aedificabo vos et non destruam plantabo et non evellam iam enim placatus sum super malo quod feci vobis nolite timere a facie regis babylonis quem vos pavidi formidatis nolite eum metuere dicit dominus quia vobiscum sum ego ut salvos faciam vos et eruam de manu eius et dabo vobis misericordiam et miserebor vestri et habitare vos faciam in terra vestra si autem dixeritis vos non habitabimus in terra ista nec audiemus vocem domini dei nostri dicentes nequaquam sed ad terram aegypti pergemus ubi non videbimus bellum et clangorem tubae non audiemus et famem non sustinebimus et ibi habitabimus propter hoc nunc audite verbum domini reliquiae iuda haec dicit dominus exercituum deus israhel si posueritis faciem vestram ut ingrediamini aegyptum et intraveritis ut ibi habitetis gladium quem vos formidatis ibi comprehendet vos in terra aegypti et fames pro qua estis solliciti adheret vobis in aegypto et ibi moriemini omnesque viri qui posuerint faciem suam ut ingrediantur aegyptum et habitent ibi morientur gladio et fame et peste nullus de eis remanebit nec effugient a facie mali quod ego adferam super eos quia haec dicit dominus exercituum deus israhel sicut conflatus est furor meus et indignatio mea super habitatores hierusalem sic conflabitur indignatio mea super vos cum ingressi fueritis aegyptum et eritis in iusiurandum et in stuporem et in maledictum et in obprobrium et nequaquam ultra videbitis locum istum verbum domini super vos reliquiae iuda nolite intrare aegyptum scientes scietis quia obtestatus sum vobis hodie quia decepistis animas vestras vos enim misistis me ad dominum deum nostrum dicentes ora pro nobis ad dominum

deum nostrum et iuxta omnia quaecumque dixerit tibi dominus deus noster sic adnuntia nobis et faciemus et adnuntiavi vobis hodie et non audistis vocem domini dei vestri super universis pro quibus misit me ad vos nunc ergo scientes scietis quia gladio et fame et peste moriemini in loco ad quem voluistis intrare ut habitaretis ibi

43

factum est autem cum conplesset hieremias loquens ad populum universos sermones domini dei eorum pro quibus miserat eum dominus deus eorum ad illos omnia verba haec dixit azarias filius osaiae et iohanan filius caree et omnes viri superbi dicentes ad hieremiam mendacium tu loqueris non misit te dominus deus noster dicens ne ingrediamini aegyptum ut habitetis illuc sed baruch filius neriae incitat te adversum nos ut tradat nos in manibus chaldeorum ut interficiat nos et transduci faciat in babylonem et non audivit iohanan filius caree et omnes principes bellatorum et universus populus vocem domini ut maneret in terra iuda sed tollens iohanan filius caree et universi principes bellatorum universos reliquiarum iuda qui reversi fuerant de cunctis gentibus ad quas fuerant ante dispersi ut habitarent in terra iuda viros et mulieres et parvulos et filias regis et omnem animam quam reliquerat nabuzardan princeps militiae cum godolia filio ahicam filio saphan et hieremiam prophetam et baruch filium neriae et ingressi sunt terram aegypti quia non oboedierunt voci domini et venerunt usque ad tafnas et factus est sermo domini ad hieremiam in tafnis dicens sume in manu tua lapides grandes et absconde eos in crypta quae est sub muro latericio in porta domus pharaonis in tafnis cernentibus viris iudaeis et dices ad eos haec dicit dominus exercituum deus israhel ecce ego mittam et adsumam nabuchodonosor regem babylonis servum meum et ponam thronum eius super lapides istos quos abscondi et statuet solium suum super eos veniensque percutiet terram aegypti quos in morte et quos in captivitate in captivitate et quos in gladio in gladio et succendet ignem in delubris eorum aegypti et conburet ea et captivos ducet illos et amicitur terra aegypti sicut amicitur pastor pallio suo et egredietur inde in pace et conteret statuas domus solis quae sunt in terra aegypti et delubra eorum aegypti conburet igni

44

verbum quod factum est ad hieremiam ad omnes iudaeos qui habitant in terra aegypti habitantes in magdolo et in tafnis et in memphis et in terra fatures dicens haec dicit dominus exercituum deus israhel vos vidistis omne malum istud quod adduxi super hierusalem et super omnes urbes iuda et ecce sunt desertae hodie et non est in eis habitator propter malitiam quam fecerunt ut me ad iracundiam provocarent et irent et sacrificarent et colerent deos alienos quos nesciebant et illi et vos et patres vestri et misi ad vos omnes servos meos prophetas de nocte con-

surgens mittensque et dicens nolite facere verbum abominationis huius quam odi et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam ut converterentur a malis suis et non sacrificarent diis alienis et conflata est indignatio mea et furor meus et succensa est in civitatibus iuda et in plateis hierusalem et versae sunt in solitudinem et vastitatem secundum diem hanc et nunc haec dicit dominus exercituum deus israhel quare vos facitis malum grande contra animas vestras ut intreat ex vobis vir et mulier parvulus et lactans de medio iudae nec relinquitur vobis quicquam residuum provocantes me in operibus manuum vestrarum sacrificando diis alienis in terra aegypti in quam ingressi estis ut habitetis ibi et dispereatis et sitis in maledictionem et in obprobrium cunctis gentibus terrae numquid obliti estis mala patrum vestrorum et mala regum iuda et mala uxorum eius et mala vestra et mala uxorum vestrarum quae fecerunt in terra iuda et in regionibus hierusalem non sunt mundati usque ad diem hanc et non timuerunt et non ambulaverunt in lege et in praeceptis meis quae dedi coram vobis et coram patribus vestris ideo haec dicit dominus exercituum deus israhel ecce ego pono faciem meam in vobis in malum et disperdam omnem iudam et adsumam reliquias iudae qui posuerunt facies suas ut ingrederentur terram aegypti et habitarent ibi et consumerentur omnes in terra aegypti cadent in gladio et in fame consumerentur a minimo usque ad maximum in gladio et in fame moriuntur et erunt in iusiurandum et in miraculum et in maledictionem et in obprobrium et visitabo habitatores terrae aegypti sicut visitavi super hierusalem in gladio et in fame et in peste et non erit qui effugiat et sit residuus de reliquiis iudaeorum qui vadunt ut peregrinentur in terra aegypti et revertantur in terram iuda ad quam ipsi elewant animas suas ut revertantur et habitent ibi non revertentur nisi qui fugerint responderunt autem hieremiae omnes viri scientes quod sacrificarent uxores eorum diis alienis et universae mulieres quarum stabat multitudo grandis et omnis populus habitantium in terra aegypti in fatures dicens sermonem quem locutus es ad nos in nomine domini non audiemus ex te sed facientes faciemus omne verbum quod egreditur de ore nostro ut sacrificemus reginae caeli et libemus ei libamina sicut fecimus nos et patres nostri reges nostri et principes nostri in urbibus iuda et in plateis hierusalem et saturati sumus panibus et bene nobis erat malumque non vidimus ex eo autem quo cessavimus sacrificare reginae caeli et libare ei libamina indigemus omnibus et gladio et fame consumpti sumus quod si nos sacrificamus reginae caeli et libamus ei libamina numquid sine viris nostris fecimus ei placentas ad colendum eam et liba libandi et dixit hieremia ad omnem populum adversum viros et adversum mulieres et adversum universam plebem qui responderant ei verbum dicens numquid non sacrificium quod sacrificastis in civitatibus iuda et in plateis hierusalem vos et patres vestri reges vestri et principes vestri et populus terrae horum recordatus est dominus et ascendit super cor eius et non poterat dominus ultra portare propter malitiam studiorum vestrorum et propter abominationes quas fecistis et facta est terra vestra in deso-

lationem et in stuporem et in maledictum eo quod non sit habitator sicut est dies haec propterea quod sacrificaveritis idolis et peccaveritis domino et non audieritis vocem domini et in lege et in praeceptis et in testimoniis eius non ambulaveritis idcirco evenerunt vobis mala haec sicut est dies haec dixit autem hieremias ad omnem populum et ad universas mulieres audite verbum domini omnis iuda qui estis in terra aegypti haec inquit dominus exercituum deus israhel dicens vos et uxores vestrae locuti estis ore vestro et manibus vestris implestis dicentes faciamus vota nostra quae vovimus ut sacrificemus reginae caeli et libemus ei libamina implestis vota vestra et opere perpetrastis ea ideo audite verbum domini omnis iuda qui habitatis in terra aegypti ecce ego iuravi in nomine meo magno ait dominus quia nequaquam ultra nomen meum vocabitur ex ore omnis viri iudaei dicentis vivit dominus deus in omni terra aegypti ecce ego vigilabo super eos in malum et non in bonum et consumerentur omnes viri iuda qui sunt in terra aegypti gladio et fame donec penitus consumantur et qui fugerint gladium revertentur de terra aegypti in terram iuda viri pauci et scient omnes reliquiae iuda ingredientium terram aegypti ut habitent ibi cuius sermo conpleatur meus an illorum et hoc vobis signum ait dominus quod visitem ego super vos in loco isto ut sciatis quia vere conplebuntur sermones mei contra vos in malum haec dicit dominus ecce ego tradam pharaonem efree regem aegypti in manu inimicorum eius et in manu quaerentium animam illius sicut tradidi sedeciam regem iuda in manu nabuchodonosor regis babylonis inimici sui et quaerentis animam eius

45

verbum quod locutus est hieremia propheta ad baruch filium neri cum scripsisset verba haec in libro de ore hieremiae anno quarto ioachim filii iosiae regis iuda dicens haec dicit dominus deus israhel ad te baruch dixisti vae misero mihi quoniam addidit dominus dolorem dolori meo laboravi in gemitu meo et requiem non inveni haec dices ad eum sic dicit dominus ecce quos aedificavi ego destruo et quos plantavi ego evello et universam terram hanc et tu quaeris tibi grandia noli quaerere quia ecce ego adducam malum super omnem carnem ait dominus et dabo tibi animam tuam in salutem in omnibus locis ad quaecumque perrexeris

46

quod factum est verbum domini ad hieremiam prophetam contra gentes ad aegyptum adversum exercitum pharaonis nechao regis aegypti qui erat iuxta flumen eufratem in charchamis quem percussit nabuchodonosor rex babylonis in quarto anno ioachim filii iosiae regis iuda praeparate scutum et clypeum et procedite ad bellum iungite equos et ascendite equites state in galeis polite lanceas induite vos lorices quid igitur vidi ipsos pavidos et terga vertentes fortes eorum caesos fugerunt conciti nec respexerunt ter-

ror undique ait dominus non fugiat velox nec salvari se putet fortis ad aquilonem iuxta flumen eufratem victi sunt et ruerunt quis est iste qui quasi flumen ascendit et veluti fluviorum intumescunt gurgites eius aegyptus fluminis instar ascendet et velut flumina movebuntur fluctus eius et dicet ascendens operiam terram perdam civitatem et habitatores eius ascendite equos et exultate in curribus et procedant fortes aethiopia et lybies tenentes scutum et lydii arripientes et iacentes sagittas dies autem ille domini dei exercituum dies ultionis ut sumat vindictam de inimicis suis devorabit gladius et saturabitur et inebriabitur sanguine eorum victima enim domini exercituum in terra aquilonis iuxta flumen eufratem ascende in galaad et tolle resinam virgo filia aegypti frustra multiplicas medicamina sanitas non erit tibi audierunt gentes ignominiam tuam et ululatus tuus replevit terram quia fortis inpegit in fortem ambo pariter concenterunt verbum quod locutus est dominus ad hieremiam prophetam super eo quod venturus esset nabuchodonosor rex babilonis et percussurus terram aegypti adnuntiate aegypto et auditum facite magdolo et resonet in memphis et in taphnis dicite sta et praepara te quia devoravit gladius ea quae per circuitum tuum sunt quare conpuertit fortis tuus non stetit quoniam dominus subvertit eum multiplicavit ruentes ceciditque vir ad proximum suum et dicent surge et revertamur ad populum nostrum et ad terram nativitatis nostrae a facie gladii columbae vocata nomen pharao regis aegypti tumultum adduxit tempus vivo ego inquit rex dominus exercituum nomen eius quoniam sicut thabor in montibus et sicut carmelus in mari veniet vasa transmigrationis fac tibi habitatrix filia aegypti quia memphis in solitudinem erit et deseretur inhabitabilis vitula eligans atque formonsa aegyptus stimulator ab aquilone veniet ei mercennarii quoque eius qui versabantur in medio eius quasi vituli saginati versi sunt et fugerunt simul nec stare potuerunt quia dies interfectionis eorum venit super eos tempus visitationis eorum vox eius quasi aeris sonabit quoniam cum exercitu properabunt et cum securibus venient ei quasi ligna caedentes succiderunt saltum eius ait dominus qui supputari non potest multiplicati sunt super lucustas et non est eis numerus confusa est filia aegypti et tradita in manu populi aquilonis dixit dominus exercituum deus israhel ecce ego visitabo super tumultum alexandriae et super pharao et super aegyptum et super deos eius et super reges eius et super pharao et super eos qui confidunt in eo et dabo eos in manu quaerentium animam eorum et in manu nabuchodonosor regis babilonis et in manu servorum eius et post haec habitabitur sicut diebus pristinis ait dominus et tu ne timeas serve meus iacob et ne paveas israhel quia ecce ego salvum te faciam de longinquo et semen tuum de terra captivitatis suae et revertetur iacob et quiescet et prosperabitur et non erit qui exterreat eum et tu noli timere serve meus iacob ait dominus quia tecum ego sum quia consumam ego cunctas gentes ad quas eieci te te vero non consumam sed castigabo te in iudicio nec quasi innocenti parcam tibi

47

quod factum est verbum domini ad hieremiam prophetam contra palestinos antequam percuteret pharao gazam haec dicit dominus ecce aquae ascendent ab aquilone et erunt quasi torrens inundans et operient terram et plenitudinem eius urbem et habitatores eius clamabunt homines et ululabit omnis habitator terrae ab strepitu pompae armorum et bellatorum eius a commotione quadrigarum eius et multitudine rotarum illius non respererunt patres filios manibus dissolutis pro adventu diei in quo vastabuntur omnes philisthim et dissipabitur tyrus et sidon cum omnibus reliquis auxiliis suis depopulatus est enim dominus palestinos reliquias insulae cappadociae venit calvitium super gazam conticuit ascalon et reliquiae vallis earum usquequo concideris o mucro domini usquequo non quiescis ingredere in vaginam tuam refrigerare et sile quomodo quiescet cum dominus praeceperit ei adversus ascalonem et adversus maritimas eius regiones ibique condixerit illi

48

ad moab haec dicit dominus exercituum deus israhel vae super nabo quoniam vastata est et confusa capta est carithaim confusa est fortis et tremuit non est ultra exultatio in moab contra esebon cogitaverunt malum venite et disperdamus eam de gente ergo silens conticesces sequeturque te gladius vox clamoris de oronaim vastitas et contritio magna contrita est moab adnuntiate clamorem parvulis eius per ascensum enim luaith plorans ascendet in fletu quoniam in descensu oronaim hostes ululatum contritionis audierunt fugite salvate animas vestras et eritis quasi myrice in deserto pro eo enim quod habuisti fiduciam in munitionibus tuis et in thesauris tuis tu quoque capieris et ibit chamos in transmigrationem sacerdotes eius et principes eius simul et veniet praedo ad omnem urbem et urbs nulla salvabitur et peribit vallis et dissipabuntur campestria quoniam dixit dominus date florem moab quia florens egredietur et civitates eius desertae erunt et inhabitabiles maledictus qui facit opus domini fraudulentum et maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine fertilis fuit moab ab adolescentia sua et requievit in fecibus suis nec transfusus est de vase in vas et in transmigrationem non abiit idcirco permansit gustus eius in eo et odor eius non est immutatus propterea ecce dies veniunt dicit dominus et mittam ei ordinatores et stratores laguncularum et sternerunt eum et vasa eius exhaurient et lagoenas eorum conflident et confundetur moab a chamos sicut confusa est domus israhel a bethel in qua habebat fiduciam quomodo dicitis fortes sumus et viri robusti ad proelium vastata est moab et civitates illius ascenderunt et electi iuvenes eius descenderunt in occisionem ait rex dominus exercituum nomen ei prope est interitus moab ut veniat et malum eius velociter adcurrat nimis consolamini eum omnes qui estis in circuitu eius et universi qui scitis nomen eius dicite quomodo confracta est virga fortis baculus gloriosus descende de gloria et sede in siti habitatio filiae dibon quoniam

vastator moab ascendet ad te dissipabit munitiones tuas in via sta et prospice habitatio aroer interroga fugientem et eum qui evasit dic quid accidit confusus est moab quoniam victus est ululate et clamate adnuntiate in arnon quoniam vastata est moab et iudicium venit ad terram campestrum super helon et super iaesa et super mefath et super dibon et super nabo et super domum deblathaim et super cariathaim et super bethgamul et super bethmaon et super carioth et super bosra et super omnes civitates terrae moab quae longe et quae prope sunt abscondit est cornu moab et brachium eius contritum est ait dominus inebriate eum quoniam contra dominum erectus est et addidit manum moab in vomitu suo et erit in derisum etiam ipse fuit enim in derisum tibi israel quasi inter fures repperisses eum propter verba ergo tua quae adversum illum locutus es captivus duceris relinquitte civitates et habitate in petra habitatores moab et estote quasi columba nidificans in summo ore foraminis audivimus superbiam moab superbus est valde sublimitatem eius et arrogantiam et superbiam et altitudinem cordis illius ego scio ait dominus iactantiam eius et quod non sit iuxta eam virtus eius nec iuxta quod poterat conata sit facere ideo super moab heulabo et ad moab universam clamabo ad viros muri fitilicis lamentantes de planctu iazer plorabo tibi vinea sobema propagines tuae transierunt mare usque ad mare iazer pervenerunt super messem tuam et vindemiam tuam praedo inruit ablata est laetitia et exultatio de carmelo et de terra moab et vinum de torcularibus sustuli nequaquam calcator uvae solitum celeuma cantabit de clamore esebon usque eleale et iaesa dederunt vocem suam a segor usque ad oronaim vitula contornante aquae quoque namrim pessimae erunt et auferam de moab ait dominus offerentem in excelsis et sacrificantem diis eius propterea cor meum ad moab quasi tibiae resonabit et cor meum ad viros muri fitilicis dabit sonitum tibiaram quia plus fecit quam potuit idcirco perierunt omne enim caput calvitium et omnis barba rasa erit in cunctis manibus conligatio et super omne dorsum cilicium super omnia tecta moab et in plateis eius omnis planctus quia contrivi moab sicut vas inutile ait dominus quomodo victa est et ululaverunt quomodo deiecit cervicem moab et confusus est eritque moab in derisum et in exemplum omnibus in circuitu suo haec dicit dominus ecce quasi aquila evolabit et extendet alas suas ad moab capta est carioth et munitiones comprehensae sunt et erit cor fortium moab in die illa sicut cor mulieris parturientis et cessabit moab esse populus quoniam contra dominum gloriatu est pavor et fovea et laqueus super te o habitator moab ait dominus qui fugit a facie pavoris cadet in foveam et qui conscenderit de fovea capietur laqueo adducam enim super moab annum visitationis eorum dicit dominus in umbra esebon steterunt de laqueo fugientes quia ignis egressus est de esebon et flamma de medio seon et devorabit partem moab et verticem filiorum tumultus vae tibi moab peristi popule chamos quia comprehensi sunt filii tui et filiae tuae in captivitatem et convertam captivitatem moab in novissimis diebus ait dominus hucusque iudicia moab

ad filios ammon haec dicit dominus numquid filii non sunt israel aut heres non est ei cur igitur hereditate possidet melchom gad et populus eius in urbibus eius habitavit ideo ecce dies veniunt dicit dominus et auditum faciam super rabbath filiorum ammon fremitum proelii et erit in tumultum dissipata filiaeque igni succendentur et possidebit israel possessores suos dicit dominus ulula esebon quoniam vastata est ahi clamate filiae rabbath accingite vos ciliciis plangite et circuite per sepes quia melchom in transmigratione ducetur sacerdotes eius et principes eius simul quid gloriaris in vallibus defluxit vallis tua filia delicata quae confidebas in thesauris tuis et dicebas quis veniet ad me ecce ego inducam super te terrorem ait dominus deus exercituum ab omnibus qui sunt in circuitu tuo et dispergemini singuli a conspectu vestro nec erit qui congreget fugientem et post haec reverti faciam captivos filiorum ammon ait dominus ad idumeam haec dicit dominus exercituum numquid non est ultra sapientia in theman perit consilium a filiis inutilis facta est sapientia eorum fugite terga vertite descendite in voragine habitatores dedan quoniam perditionem esau adduxi super eum tempus visitationis eius si vindemiatores venissent super te non reliquissent racemum si fures in nocte rapuissent quod sufficeret sibi ego vero discoperui esau revelavi abscondita eius et celari non poterit vastatum est semen eius et fratres eius et vicini eius et non erit relinque pupillos tuos ego eos faciam vivere et viduae tuae in me sperabunt quia haec dicit dominus ecce quibus non erat iudicium ut biberent calicem bibentes bibent et tu quasi innocens relinqueris non eris innocens sed bibens bibes quia per memet ipsum iuravi dicit dominus quod in solitudinem et in obprobrium et in desertum et in maledictionem erit bosra et omnes civitates eius erunt in solitudines sempiternas auditum audivi a domino et legatus ad gentes missus est congregamini et venite contra eam et consurgamus in proelium ecce enim parvulum dedi te in gentibus contemptibilem inter homines arrogantia tua decepit te et superbia cordis tui qui habitas in cavernis petrae et adprehendere niteris altitudinem collis cum exaltaveris quasi aquila nidum tuum inde detraham te dicit dominus et erit idumea deserta omnis qui transibit per eam stupebit et sibilabit super omnes plagas eius sicuti subversa est sodoma et gomorra et vicinae eius ait dominus non habitabit ibi vir et non incolet eam filius hominis ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulchritudinem robustam quia subito currere eum faciam ad illam et quis erit electus quem praeponom ei quis enim similis mei et quis sustinebit me et quis est iste pastor qui resistat vultui meo propterea audite consilium domini quod iniiit de edom et cogitationes eius quas cogitavit de habitatoribus theman si non deiecerint eos parvuli gregis nisi dissipaverint cum eis habitaculum eorum a voce ruinae eorum comota est terra clamor in mari rubro auditus est vocis eius ecce quasi aquila ascendet et evolabit et expandet alas suas super bosram et erit cor fortium idumeae in die illa quasi cor mulieris parturientis

ad damascum confusa est emath et arfad quia auditum pessimum audierunt turbati sunt in mari sollicitudine quiescere non potuit dissoluta est damascus versa in fugam tremor adprehendit eam angustia et dolores tenuerunt eam quasi parturientem quomodo dereliquerunt civitatem laudabilem urbem laetitiae ideo cadent iuvenes eius in plateis eius et omnes viri proelii conticescent in die illa ait dominus exercituum et succendam ignem in muro damasci et devorabit moenia benadad ad cedar et ad regna asor quae percussit nabuchodonosor rex babylonis haec dicit dominus surgite ascendite ad cedar et vastate filios orientis tabernacula eorum et greges eorum capient pelles eorum et omnia vasa eorum et camelos eorum tollent sibi et vocabunt super eos formidinem in circuitu fugite abite vehementer in voraginibus sedete qui habitatis asor ait dominus ininit enim contra vos nabuchodonosor rex babylonis consilium et cogitavit adversum vos cogitationes consurgite et ascendite ad gentem quietam et habitantem confidenter ait dominus non ostia non vectes ei soli habitant et erunt cameli eorum in direptionem et multitudo iumentorum in praedam et dispergam eos in omnem ventum qui sunt adtonsi in comam et ex omni confinio eorum adducam interitum super eos ait dominus et erit asor in habitaculum draconum deserta usque in aeternum non manebit ibi vir nec incolet eam filius hominis quod factum est verbum domini ad hieremiam prophetam adversum aelam in principio regni sedeciae regis iudaicens haec dicit dominus exercituum ecce ego confringam arcum aelam summam fortitudinem eorum et inducam super aelam quattuor ventos a quattuor plagis caeli et ventilabo eos in omnes ventos istos et non erit gens ad quam non perveniant profugi aelam et pavere faciam aelam coram inimicis suis et in conspectu quaerentium animam eorum et adducam super eos malum iram furoris mei dicit dominus et emittam post eos gladium donec consumam eos et ponam solium meum in aelam et perdam inde reges et principes ait dominus in novissimis autem diebus reverti faciam captivos aelam dicit dominus

50

verbum quod locutus est dominus de babylone et de terra chaldeorum in manu hieremiae prophetae adnuntiate in gentibus et auditum facite levate signum praedicate et nolite celare dicite capta est babylon confusus est bel victus est marodach confusa sunt sculptilia eius superata sunt idola eorum quoniam ascendit contra eam gens ab aquilone quae ponet terram eius in solitudinem et non erit qui habitet in ea ab homine usque ad pecus et moti sunt et abierunt in diebus illis et in tempore illo ait dominus venient filii israhel ipsi et filii iuda simul ambulantes et flentes properabunt et dominum deum suum quaerent in sion interrogabunt viam huc facies eorum venient et adponentur ad dominum foedere sempiterno quod nulla oblivione debilitur grex perditus factus est populus meus pastores eorum seduxerunt eos feceruntque vagari in montibus de monte in collem transierunt obliti sunt cubilis sui omnes qui invenerunt

comederunt eos et hostes eorum dixerunt non pecavimus pro eo quod peccaverunt domino decori iustitiae et expectationi patrum eorum domino recedite de medio babylonis et de terra chaldeorum egredimini et estote quasi hedi ante greges quoniam ecce ego suscito et adducam in babylonem congregationem gentium magnarum de terra aquilonis et praeparabuntur adversum eam et inde capietur sagitta eius quasi viri fortis interfectoris non revertetur vacua et erit chaldaea in praedam omnes vastantes eam replebuntur ait dominus quoniam exultatis et magna loquimini diripientes hereditatem meam quoniam effusi estis sicut vitulus super herbam et mugitis ut tauri confusa est mater vestra nimis et aedaequata pulveri quae genuit vos ecce novissima erit in gentibus deserta invia et arens ab ira domini non habitabitur sed redigetur tota in solitudinem omnis qui transit per babylonem stupebit et sibilabit super universis plagis eius praeparamini contra babylonem per circuitum omnes qui intenditis arcum debellate eam non parcatis iaculis quia domino peccavit clamate adversum eam ubique dedit manum ceciderunt fundamenta eius destructi sunt muri eius quoniam ultio domini est ultionem accipite de ea sicut fecit facite ei disperdite satorum de babylone et tenentem falcem in tempore messis a facie gladii columbae unusquisque ad populum suum convertetur et singuli ad terram suam fugient grex dispersus israhel leones eiecerunt eum primus comedit eum rex assur iste novissimus exossavit eum nabuchodonosor rex babylonis propterea haec dicit dominus exercituum deus israhel ecce ego visitabo regem babylonis et terram eius sicut visitavi regem assur et reducam israhel ad habitaculum suum et pascetur camelum et basan et in monte ephraim et galaad saturabitur anima eius in diebus illis et in tempore illo ait dominus quaeretur iniquitas israhel et non erit et peccatum iuda et non invenietur quoniam propitius ero eis quos reliquero super terram dominantium ascende et super habitatores eius visita dissipa et interfice quae post eos sunt ait dominus et fac iuxta omnia quae praecepi tibi vox belli in terra et contritio magna quomodo confractus est et contritus est malleus universae terrae quomodo versa est in desertum babylon in gentibus inlaqueavi te et capta est babylon et nescies inventa es et adprehensa quoniam dominum provocasti aperuit dominus thesaurum suum et protulit vasa irae suae quoniam opus est domino deo exercituum in terra chaldeorum venite ad eam ab extremis finibus aperite ut exeant qui conculent eam tollite de via lapides et redigite in acervos et interficite eam nec sit quicquam reliquum dissipate universos fortes eius descendant in occisionem vae eis quia venit dies eorum tempus visitationis eorum vos fugientium et eorum qui evaserunt de terra babylonis ut adnuntient in sion ultionem domini dei nostri ultionem templi eius adnuntiate in babylonem plurimis omnibus qui tendunt arcum consistite adversum eam per gyrum et nullus evadat reddite ei secundum opus suum iuxta omnia quae fecit facite illi quia contra dominum erecta est adversum sanctum israhel idcirco cadent iuvenes eius in plateis eius et omnes viri bellatores eius conticescent in die illa ait dominus

ecce ego ad te superbe dicit dominus deus exercituum quia venit dies tuus tempus visitationis tuae et cadet superbus et corruet et non erit qui suscitet eum et succendam ignem in urbibus eius et devorabit omnia in circuitu eius haec dicit dominus exercituum calumniam sustinent filii israhel et filii iuda simul omnes qui ceperunt eos tenent nolunt dimittere eos redemptor eorum fortis dominus exercituum nomen eius iudicio defendet causam eorum ut exterreat terram et commoveat habitatores babylonis gladius ad chaldeos ait dominus et ad habitatores babylonis et ad principes et ad sapientes eius gladius ad divinos eius qui stulti erunt gladius ad fortes illius qui timebunt gladius ad equos eius et ad currus eius et ad omne vulgus quod est in medio eius et erunt quasi mulieres gladius ad thesauros eius qui diripiuntur siccitas super aquas eius erit et arescent quia terra sculptilium est et in portentis gloriantur propterea habitabunt dracones cum fatuis ficiariis et habitabunt in ea strutiones et non habitabitur ultra usque ad sempiternum nec extruetur usque ad generationem et generationem sicut subvertit deus sodomam et gomoram et vicinas eius ait dominus non habitabit ibi vir nec incolet eam filius hominis ecce populus venit ab aquilone et gens magna et reges multi consurgunt a finibus terrae arcum et scutum adprehendent crudeles sunt et inmisericordes vox eorum quasi mare sonabit et super equos ascendent sicut vir paratus ad proelium contra te filia babilon audivit rex babylonis famam eorum et dissolutae sunt manus eius angustia adprehendit eum dolor quasi parturientem ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulchritudinem robustam quia subito currere eum faciam ad illam et quis erit electus quem praeponam ei quis enim similis mei et quis sustinebit me et quis est iste pastor qui resistat vultui meo propterea audite consilium domini quod mente concepit adversum babylonem et cogitationes eius quas cogitavit super terram chaldeorum nisi detraxerint eos parvuli gregem nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eorum a voce captivitatis babylonis commota est terra et clamor inter gentes auditus est

51

haec dicit dominus ecce ego suscitabo super babylonem et super habitatores eius qui cor suum levaverunt contra me quasi ventum pestilentem et mittam in babylonem ventilatores et ventilabunt eam et demolientur terram eius quoniam venerunt super eam undique in die afflictionis eius non tendat qui tendit arcum suum et non ascendat loricator noli parcere iuvenibus eius interficite omnem militiam eius et cadent interfecti in terra chaldeorum et vulnerati in regionibus eius quoniam non fuit viduatus israhel et iuda a deo suo domino exercituum terra autem eorum repleta est delicto a sancto israhel fugite de medio babylonis et salvet unusquisque animam suam nolite tacere super iniquitatem eius quoniam tempus ultionis est domino vicissitudinem ipse retribuet ei calix aureus babilon in manu domini inebrians omnem terram de vino eius biberunt gentes et ideo commotae sunt subito cecidit babilon et con-

trita est ululate super eam tollite resinam ad dolorem eius si forte sanetur curavimus babylonem et non est sanata derelinquamus eam et eamus unusquisque in terram suam quoniam pervenit usque ad caelos iudicium eius et elevatum est usque ad nubes protulit dominus iustitias nostras venite et narremus in sion opus domini dei nostri acuite sagittas implete faretas suscitavit dominus spiritum regum medorum et contra babylonem mens eius ut perdat eam quoniam ultio domini est ultio templi sui super muros babylonis levate signum augete custodiam levate custodes praeparate insidias quia cogitavit dominus et fecit quaecumque locutus est contra habitatores babylonis quae habitas super aquas multas locuples in thesauris venit finis tuus pedalis praecisionis tuae iuravit dominus exercituum per animam suam quoniam replebo te hominibus quasi bruchio et super te celeuma cantabitur qui fecit terram in fortitudine sua praeparavit orbem in sapientia sua et prudentia sua extendit caelos dante eo vocem multiplicantur aquae in caelo qui levat nubes ab extremo terrae fulgura in pluviam fecit et produxit ventum de thesauris suis stultus factus est omnis homo ab scientia confusus est omnis conflator in sculptili quia mendax conflatio eius nec est spiritus in eis vana sunt opera et risu digna in tempore visitationis suae peribunt non sicut haec pars iacob quia qui fecit omnia ipse est et israhel sceptrum hereditatis eius dominus exercituum nomen eius conlidis tu mihi vasa belli et ego conlidam in te gentes et disperdam in te regna et conlidam in te equum et equitem eius et conlidam in te currum et ascensorem eius et conlidam in te virum et mulierem et conlidam in te senem et puerum et conlidam in te iuvenem et virginem et conlidam in te pastorem et gregem eius et conlidam in te agricolam et iugales eius et conlidam in te duces et magistratus et reddam babyloni et cunctis habitatoribus chaldaee omne malum suum quod fecerunt in sion in oculis vestris ait dominus ecce ego ad te mons pestifer ait dominus qui corrumpis universam terram et extendam manum meam super te et evolvam te de petris et dabo te in montem combustionis et non tollent de te lapidem in angulum et lapidem in fundamenta sed perditus in aeternum eris ait dominus levate signum in terra clangite bucina in gentibus sanctificate super eam gentes adnuntiate contra illam regibus ararat menni et aschenez numerate contra eam thapsar adducite equum quasi bruchum aculeatum sanctificate contra eam gentes reges mediae duces eius et universos magistratus eius cunctamque terram potestatis eius et commovebitur terra et turbabitur quia evigilavit contra babylonem cogitatio domini ut ponat terram babylonis desertam et inhabitabilem cessaverunt fortes babylonis a proelio habitaverunt in praesidiis devoratum est robur eorum et facti sunt quasi mulieres incensa sunt tabernacula eius contriti sunt vectes eius currens obviam currenti veniet et nuntius obvius nuntianti ut adnuntiet regi babylonis quia capta est civitas eius a summo usque ad summum et vada praecoccupata sunt et paludes incensae sunt igni et viri bellatores conturbati sunt quia haec dicit dominus exercituum deus israhel filia babilon quasi area tempus triturae

eius adhuc modicum et veniet tempus messionis eius comedit me devoravit me nabuchodonosor rex babylonis reddidit me quasi vas inane absorbit me sicut draco replevit ventrem suum teneritudine mea et eiecit me iniquitas adversum me et caro mea super babylonem dicit habitatio sion et sanguis meus super habitatores chaldaee dicit hierusalem propterea haec dicit dominus ecce ego iudicabo causam tuam et ulciscar ultionem tuam et desertum faciam mare eius et siccabo venam eius et erit babylon in tumulos habitatio draconum stupor et sibilus eo quod non sit habitator simul ut leones rugient excutient comas velut catuli leonum in calore eorum ponam potus eorum et inebriabo eos ut sopiantur et dormiant somnum sempiternum et non consurgant dicit dominus deducam eos quasi agnos ad victimam quasi arietes cum hedis quomodo capta est sesach et comprehensa est inclita universae terrae quomodo facta est in stuporem babylon inter gentes ascendit super babylonem mare multitudo fluctuum eius operata est factae sunt civitates eius in stuporem terra inhabitabilis et deserta terra in qua nullus habitat nec transeat per eam filius hominis et visitabo super bel in babylone et eiciam quod absorbuerat de ore eius et non confluent ad eum ultra gentes siquidem et murus babylonis corruit egredimini de medio eius populus meus ut salvet unusquisque animam suam ab ira furoris domini et ne forte mollescat cor vestrum et timeatis auditum qui audiatur in terra et veniet in anno auditio et post hunc annum auditio et iniquitas in terra et dominator super dominatorem propterea ecce dies veniunt et visitabo super sculptilia babylonis et omnis terra eius confundetur et universi interfecti eius cadent in medio eius et laudabunt super babylonem caeli et terra et omnia quae in eis sunt quia ab aquilone venient ei praedones ait dominus et quomodo fecit babylon ut caderent occisi in israhel sic de babylone cadent occisi in universa terra qui fugitis gladium venite nolite stare recordamini procul domini et hierusalem ascendat super cor vestrum confusi sumus quoniam audivimus obprobrium operuit ignominia facies nostras quia venerunt alieni super sanctificationem domus domini propterea ecce dies veniunt ait dominus et visitabo super sculptilia eius et in omni terra eius mugiet vulneratus si ascenderit babylon in caelum et firmaverit in excelsu robur suum a me venient vastatores eius ait dominus vox clamoris de babylone et contritio magna de terra chaldeorum quoniam vastavit dominus babylonem et perdidit ex ea vocem magnam et sonabunt fluctus eorum quasi aquae multae dedit sonitum vox eorum quia venit super eam id est super babylonem praedo et adprehensi sunt fortes eius et emarcuit arcus eorum quia fortis ultor dominus reddens retribuet et inebriabo principes eius et sapientes eius duces eius et magistratus eius et fortes eius et dormient somnum sempiternum et non expergiscuntur ait rex domini exercituum nomen eius haec dicit dominus exercituum murus babylonis ille latissimus suffossione suffodiatur et portae eius excelsae igni conburentur et labores populorum ad nihilum et genus in igne erunt et disperibunt verbum quod praecipit hieremias prophetae saraiae filio neriae filii maasiae

cum pergeret cum sedecia rege in babylonem in anno quarto regni eius saraiae autem erat princeps prophetiae et scripsit hieremias omne malum quod venturum erat super babylonem in libro uno omnia verba haec quae scripta sunt contra babylonem et dixit hieremias ad saraiam cum veneris babylonem et videris et legeris omnia verba haec dices domine tu locutus es contra locum istum ut disperderes eum ne sit qui in eo habitet ab homine usque ad pecus et ut sit perpetua solitudo cumque conpleveris legere librum istum ligabis ad eum lapidem et proicies illum in medio eufraten et dices sic submergetur babylon et non consurget a facie afflictionis quam ego adduco super eam et dissolvuntur hucusque verba hieremiae

52

filii viginti et unius anni sedecias cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in hierusalem et nomen matris eius amithal filia hieremiae de lobna et fecit malum in oculis domini iuxta omnia quae fecerat ioachim quoniam furor domini erat in hierusalem et in iuda usquequo proiceret eos a facie sua et recessit sedecias a rege babylonis factum est autem in anno nono regni eius in mense decimo decima mensis venit nabuchodonosor rex babylonis ipse et omnis exercitus eius adversum hierusalem et obsederunt eam et aedificaverunt contra eam munitiones in circuitu et fuit civitas obsessa usque ad undecimum annum regis sedeciae mense autem quarto nona mensis obtinuit fames in civitate et non erant alimenta populo terrae et disrupta est civitas et omnes viri bellatores fugerunt et exierunt de civitate nocte per viam portae quae est inter duos muros et ducit ad hortum regis chaldeis obsidentibus urbem in gyro et abierunt per viam quae ducit in heremum persecutus est autem exercitus chaldeorum regem et adprehenderunt sedeciam in deserto quod est iuxta hiericho et omnis comitatus eius diffugit ab eo cumque comprehendissent regem adduxerunt eum ad regem babylonis in reblatha quae est in terra emath et locutus est ad eum iudicia et iugulavit rex babylonis filios sedeciae in oculis eius sed et omnes principes iudae occidit in reblatha et oculos sedeciae eruit et vinxit eum conpedibus et adduxit eum rex babylonis in babylonem et posuit eum in domo carceris usque ad diem mortis eius in mense autem quinto decima mensis ipse est annus nonusdecimus nabuchodonosor regis babylonis venit nabuzardan princeps militiae qui stabat coram rege babylonis in hierusalem et incendit domum domini et domum regis et omnes domos hierusalem et omnem domum magnam igne conbusit et totum murum hierusalem per circuitum destruxit cunctus exercitus chaldeorum qui erat cum magistro militiae de pauperibus autem populi et de reliquo vulgo quod remanserat in civitate et de perfugis qui transfugerant ad regem babylonis et ceteros de multitudo transtulit nabuzardan princeps militiae de pauperibus vero terrae reliquit nabuzardan princeps militiae in vinitores et in agricolas columnas quoque aereas quae erant in domo domini et bases et mare aereum quod erat in domo domini confrugerunt chaldei et tulerunt omne aes eorum in babylonem et

lebetas et creagras et psalteria et fialas et mortariola et omnia vasa aerea quae in ministerio fuerant tulerunt et hydrias et thymiamateria et urceos et pelves et candelabra et mortaria et cyatos quotquot aurea aurea et quotquot argentea argentea tulit magister militiae columnas duas et mare unum vitulos duodecim aereos qui erant sub basibus quas fecerat rex salomon in domo domini non erat pondus aeris omnium vasorum horum de columnis autem decem et octo cubiti altitudinis erant in columna una et funiculus duodecim cubitorum circuibat eam porro grossitudo eius quattuor digitorum et intrinsecus cava erat et capitella super utramque aerea altitudo capitelli unius quinque cubitorum et retiacula et mala granata nonaginta sex dependentia omnia mala granata centum retiaculis circumdabantur et tulit magister militiae saraïam sacerdotem primum et sophoniam sacerdotem secundum et tres custodes vestibuli et de civitate tulit eunuchum unum qui erat praepositus super viros bellatores et septem viros de his qui videbant faciem regis qui inventi sunt in civitate et scribam principem militum qui probabat tirones et sexaginta viros de populo terrae qui inventi sunt in medio civitatis tulit autem eos nabuzardan magister militiae et duxit eos ad regem babylonis in reblatha et percussit eos rex babylonis et interfecit eos in reblatha in terra emath et translatus est iuda de terra sua iste est populus quem transtulit nabuchodonosor in anno septimo iudaeos tria milia et viginti tres in anno octavodecimo nabuchodonosor de hierusalem animas octingentas triginta duas in anno vicesimo tertio nabuchodonosor transtulit nabuzardan magister militiae iudaeorum animas septingentas quadraginta quinque omnes ergo animae quattuor milia sexcentae et factum est in tricesimo septimo anno transmigrationis ioachim regis iudae duodecimo mense vicesima quinta mensis elevavit evilmerodach rex babylonis ipso anno regni sui caput ioachim regis iudae et eduxit eum de domo carceris et locutus est cum eo bona et posuit thronum eius super thronos regum qui erant post se in babylone et mutavit vestimenta carceris eius et comedebat panem coram eo semper cunctis diebus vitae suae et cibaria eius cibaria perpetua dabantur ei a rege babylonis statuta per singulos dies usque ad diem mortis suae cunctis diebus vitae eius

et factum est in tricesimo anno in quarto mense in quinta mensis cum essem in medio captivorum iuxta fluvium chobar aperti sunt caeli et vidi visiones dei in quinta mensis ipse est annus quintus transmigrationis regis ioachin factum est verbum domini ad hiezechiel filium buzi sacerdotem in terra chaldeorum secus flumen chobar et facta est super eum ibi manus domini et vidi et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone et nubes magna et ignis involvens et splendor in circuitu eius et de medio eius quasi species electri id est de medio ignis et ex medio eorum similitudo quattuor animalium et hic aspectus eorum similitudo hominis in eis et quattuor facies uni et quattuor pinnae uni et pedes eorum pedes recti et planta pedis eorum quasi planta pedis vituli et scintillae quasi aspectus aeris candentis et manus hominis sub pinnis eorum in quattuor partibus et facies et pinnae per quattuor partes habebant iunctaeque erant pinnae eorum alterius ad alterum non revertebantur cum incederent sed unumquodque ante faciem suam gradiebatur similitudo autem vultus eorum facies hominis et facies leonis a dextris ipsorum quattuor facies autem bovis a sinistris ipsorum quattuor et facies aquilae ipsorum quattuor et facies eorum et pinnae eorum extantae desuper duae pinnae singulorum iungebantur et duae tegebant corpora eorum et unumquodque coram facie sua ambulabat ubi erat impetus spiritus illuc gradiebantur nec revertabantur cum ambularent et similitudo animalium aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium et quasi aspectus lampadarum haec erat visio discurrens in medio animalium splendor ignis et de igne fulgor egrediens et animalia ibant et revertabantur in similitudinem fulguris coruscantis cumque aspicerem animalia apparuit rota una super terram iuxta animalia habens quattuor facies et aspectus rotarum et opus earum quasi visio maris et una similitudo ipsarum quattuor et aspectus earum et opera quasi sit rota in medio rotae per quattuor partes earum euntes ibant et non revertabantur cum ambularent statura quoque erat rotis et altitudo et horribilis aspectus et totum corpus plenum oculis in circuitu ipsarum quattuor cumque ambularent animalia ambulabant pariter et rotae iuxta ea et cum elevarentur animalia de terra elevabantur simul et rotae quocumque ibat spiritus illuc eunte spiritu et rotae pariter levabantur sequentes eum spiritus enim vitae erat in rotis cum euntibus ibant et cum stantibus stabant et cum elevatis a terra pariter elevabantur et rotae sequentes ea quia spiritus vitae erat in rotis et similitudo super caput animalium firmamentum quasi aspectus cristalli horribilis et extenti super capita eorum desuper sub firmamento autem pinnae eorum rectae alterius ad alterum unumquodque duabus alis velabat corpus suum et alterum similiter velabatur et audiebam sonum alarum quasi sonum aquarum multarum quasi sonum sublimis dei cum ambularent quasi sonus erat multitudinis ut sonus castrorum cumque starent dimittebantur pinnae eorum nam cum fieret vox supra firmamentum quod erat super caput eorum stabant et submittebant alas suas et su-

per firmamentum quod erat imminens capiti eorum quasi aspectus lapidis sapphyri similitudo throni et super similitudinem throni similitudo quasi aspectus hominis desuper et vidi quasi speciem electri velut aspectum ignis intrinsecus eius per circuitum a lumbis eius et desuper et a lumbis eius usque deorsum vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu velut aspectum arcus cum fuerit in nube in die pluviae hic erat aspectus splendoris per gyrum

2

haec visio similitudinis gloriae domini et vidi et cecidi in faciem meam et audivi vocem loquentis et dixit ad me fili hominis sta supra pedes tuos et loquar tecum et ingressus est in me spiritus postquam locutus est mihi et statuit me supra pedes meos et audivi loquentem ad me et dicentem fili hominis mitto ego te ad filios israhel ad gentes apostatrices quae recesserunt a me patres eorum praevaricati sunt pactum meum usque ad diem hanc et filii dura facie et indomabili corde sunt ad quos ego mitto te et dices ad eos haec dicit dominus deus si forte vel ipsi audiant et si forte quiescant quoniam domus exasperans est et scient quia propheta fuerit in medio eorum tu ergo fili hominis ne timeas eos neque sermones eorum metuas quoniam increduli et subversores sunt tecum et cum scorpionibus habitas verba eorum ne timeas et vultus eorum ne formides quia domus exasperans est loqueris ergo verba mea ad eos si forte audiant et quiescant quoniam irritatores sunt tu autem fili hominis audi quaecumque loquor ad te et noli esse exasperans sicut domus exasperatrix est aperi os tuum et comede quaecumque ego do tibi et vidi et ecce manus missa ad me in qua erat involutus liber et expandit illum coram me qui erat scriptus intus et foris et scriptae erant in eo lamentationes et carmen et vae

3

et dixit ad me fili hominis quodcumque inveneris comede comede volumen istud et vadens loquere ad filios israhel et aperui os meum et cibavit me volumine illo et dixit ad me fili hominis venter tuus comedet et viscera tua conplebuntur volumine isto quod ego do tibi et comedi illud et factum est in ore meo sicut mel dulce et dixit ad me fili hominis vade ad domum israhel et loqueris verba mea ad eos non enim ad populum profundi sermonis et ignotae linguae tu mitteris ad domum israhel neque ad populos multos profundi sermonis et ignotae linguae quorum non possis audire sermones et si ad illos mittereris ipsi audirent te domus autem israhel nolent audire te quia nolunt audire me omnis quippe domus israhel adtrita fronte est et duro corde ecce dedi faciem tuam valentiorē faciebus eorum et frontem tuam duriorē frontibus eorum ut adamantem et ut silicem dedi faciem tuam ne timeas eos neque metuas a facie eorum quia domus exasperans est et dixit ad me fili hominis omnes sermones meos quos loquor ad te adsume in corde tuo et auribus tuis audi et vade

ingredere ad transmigrationem ad filios populi tui et loqueris ad eos et dices eis haec dicit dominus deus si forte audiant et quiescant et adsumpsit me spiritus et audiui post me vocem commotionis magnae benedicta gloria domini de loco suo et vocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram et vocem rotarum sequentium animalia et vocem commotionis magnae spiritus quoque levavit me et adsumpsit me et abii amarus in indignatione spiritus mei manus enim domini erat mecum confortans me et veni ad transmigrationem acervum novarum frugum ad eos qui habitabant iuxta flumen chobar et sedi ubi illi sedebant et mansi ibi septem diebus maerens in medio eorum cum autem pertransissent septem dies factum est verbum domini ad me dicens fili hominis speculatorem dedi te domui israhel et audies de ore meo verbum et adnuntiabis eis ex me si dicente me ad impium morte morieris non adnuntiaveris ei neque locutus fueris ut avertatur a via sua impia et vivat ipse impius in iniquitate sua morietur sanguinem autem eius de manu tua requiram si autem tu adnuntiaveris impio et ille non fuerit conversus ab impietate sua et via sua impia ipse quidem in iniquitate sua morietur tu autem animam tuam liberasti sed et si conversus iustus a iustitia sua fecerit iniquitatem ponam offendiculum coram eo ipse morietur quia non adnuntiasti ei in peccato suo morietur et non erunt in memoria iustitiae eius quas fecit sanguinem vero eius de manu tua requiram si autem tu adnuntiaveris iusto ut non peccet iustus et ille non peccaverit vivens vivet quia adnuntiasti ei et tu animam tuam liberasti et facta est super me manus domini et dixit ad me surgens egredere in campum et ibi loquar tecum et surgens egressus sum in campum et ecce ibi gloria domini stabat quasi gloria quam vidi iuxta fluvium chobar et cecidi in faciem meam et ingressus est in me spiritus et statuit me super pedes meos et locutus est mihi et dixit ad me ingredere et includere in medio domus tuae et tu fili hominis ecce data sunt super te vincula et ligabunt te in eis et non egredieris in medio eorum et linguam tuam adherescere faciam palato tuo et eris mutus nec quasi vir obiurgans quia domus exasperans est cum autem locutus fuero tibi aperiam os tuum et dices ad eos haec dicit dominus deus qui audit audiat et qui quiescit quiescat quia domus exasperans est

4

et tu fili hominis sume tibi laterem et pones eum coram te et describes in eo civitatem hierusalem et ordinabis adversus eam obsidionem et aedificabis munitiones et comportabis aggerem et dabis contra eam castra et pones arietes in gyro et tu sume tibi sartagine ferream et pones eam murum ferreum inter te et inter civitatem et obfirmabis faciem tuam ad eam et erit in obsidionem et circumdabis eam signum est domui israhel et tu dormies super latus tuum sinistrum et pones iniquitates domus israhel super eo numero dierum quibus dormies super illud et adsumes iniquitatem eorum ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum numero dierum trecentos et nonaginta dies et portabis iniquitatem domus

israhel et cum conpleveris haec dormies super latus tuum dextrum secundo et adsumes iniquitatem domus iuda quadraginta diebus diem pro anno diem inquam pro anno dedi tibi et ad obsidionem hierusalem convertes faciem tuam et brachium tuum erit exterum et prophetabis adversus eam ecce circumdedit te vinculis et non te convertes a latere tuo in latus aliud donec compleas dies obsidionis tuae et tu sume tibi frumentum et hordeum et fabam et lentem et milium et viciam et mites ea in vas unum et facies tibi panes numero dierum quibus dormies super latus tuum trecentis et nonaginta diebus comedes illud cibus autem tuus quo vesceris erit in pondere viginti stateres in die a tempore usque ad tempus comedes illud et aquam in mensura bibes sextam partem hin a tempore usque ad tempus bibes illud et quasi subcinericium hordiacium comedes illud et stercore quod egredietur de homine operies illud in oculis eorum et dixit dominus sic comedent filii israhel panem suum pollutum inter gentes ad quas eiciam eos et dixi ha ha ha domine deus ecce anima mea non est polluta et morticinum et laceratum a bestiis non comedi ab infantia mea usque nunc et non est ingressa os meum omnis caro immunda et dixit ad me ecce dedi tibi fimum bouum pro stercoribus humanis et facies panem tuum in eo et dixit ad me fili hominis ecce ego conteram baculum panis in hierusalem et comedent panem in pondere et in sollicitudine et aquam in mensura et in angustia bibent ut deficientibus pane et aqua corruat unusquisque ad fratrem suum et contabescant in iniquitatibus suis

5

et tu fili hominis sume tibi gladium acutum radentem pilos adsumes eum et duces per caput tuum et per barbam tuam et adsumes tibi stateram ponderis et divides eos tertiam partem igni conbures in medio civitatis iuxta completionem dierum obsidionis et adsumens tertiam partem concides gladio in circuitu eius tertiam vero aliam disperges in ventum et gladium nudabo post eos et sumes inde parvum numerum et ligabis eos in summitate pallii tui et ex eis rursum tolles et proicies in medio ignis et conbures eos igni ex eo egredietur ignis in omnem domum israhel haec dicit dominus deus ista est hierusalem in medio gentium posui eam et in circuitu eius terras et contempsit iudicia mea ut plus esset impia quam gentes et praecepta mea ultra quam terrae quae in circuitu eius sunt iudicia enim mea proiecerunt et in praeceptis meis non ambulaverunt idcirco haec dicit dominus deus quia superastis gentes quae in circuitu vestro sunt in praeceptis meis non ambulastis et iudicia mea non fecistis et iuxta iudicia gentium quae in circuitu vestro sunt non estis operati ideo haec dicit dominus deus ecce ego ad te et ipse ego faciam in medio tui iudicia in oculis gentium et faciam in te quae non feci et quibus similia ultra non faciam propter omnes abominationes tuas ideo patres comedent filios in medio tui et filii comedent patres suos et faciam in te iudicia et ventilabo universas reliquias tuas in omnem ventum idcirco vivo ego dicit dominus deus nisi pro eo quod sanctum meum violasti in

omnibus offensionibus tuis et in omnibus abominationibus tuis ego quoque confringam et non parcat oculus meus et non miserebor tertia tui pars peste morietur et fame consumetur in medio tui et tertia tui pars gladio cadet in circuitu tuo tertiam vero partem tuam in omnem ventum dispergam et gladium evaginabo post eos et conpleam furorem meum et requiescere faciam indignationem meam in eis et consolabor et scient quia ego dominus locutus sum in zelo meo cum implevero indignationem meam in eis et dabo te in desertum et in obprobrium in gentibus quae in circuitu tuo sunt in conspectu omnis praetereuntis et eris obprobrium et blasphemiam exemplum et stupor in gentibus quae in circuitu tuo sunt cum fecero in te iudicia in furore et in indignatione et in increpationibus irae ego dominus locutus sum quando misero sagittas famis pessimas in eos quae erunt mortiferae et quas mittam ut disperdam vos et famem congregabo super vos et conteram vobis baculum panis et inmittam in vos famem et bestias pessimas usque ad internicionem et pestilentiam et sanguis transibunt per te et gladium inducam super te ego dominus locutus sum

6

et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis pone faciem tuam ad montes israhel et prophetabis ad eos et dices montes israhel audite verbum domini dei haec dicit dominus deus montibus et collibus rupibus et vallibus ecce ego inducam super vos gladium et disperdam excelsa vestra et demoliar aras vestras et confringentur simulacra vestra et deiciam interfectos vestros ante idola vestra et dabo cadavera filiorum israhel ante faciem simulacrorum vestrorum et dispergam ossa vestra circum aras vestras in omnibus habitationibus vestris urbes desertae erunt et excelsa demolientur et dissipabuntur et interibunt arae vestrae et confringentur et cessabunt idola vestra et conterentur delubra vestra et delebuntur opera vestra et cadet interfectus in medio vestri et scietis quoniam ego dominus et relinquam in vobis eos qui fugerint gladium in gentibus cum dispersero vos in terris et recordabuntur mei liberati vestri in gentibus ad quas captivi ducti sunt quia contrivi cor eorum fornicans et recedens a me et oculos eorum fornicantes post idola sua et displicebunt sibi met super malis quae fecerunt in universis abominationibus suis et scient quia ego dominus non frustra locutus sum ut facerem eis malum hoc haec dicit dominus deus percutie manu tua et adlide pedem tuum et dic eheu ad omnes abominationes malorum domus israhel qui gladio fame peste ruituri sunt qui longe est peste morietur qui autem prope gladio corruet et qui relictus fuerit et obsessus fame morietur et conpleam indignationem meam in eis et scietis quia ego dominus cum fuerint interfecti vestri in medio idolorum vestrorum in circuitu ararum vestrarum in omni colle excelso in cunctis summitatibus montium et subtus omne lignum nemorosum et subtus universam quercum frondosam locum ubi accenderunt tura redolentia universis idolis suis et extendam manum meam super eos et faciam terram desolatam et desti-

tuta a deserto deblatha in omnibus habitationibus eorum et scient quia ego dominus

7

et factus est sermo domini ad me dicens et tu fili hominis haec dicit dominus deus terrae israhel finis venit finis super quattuor plagas terrae nunc finis super te et emittam furorem meum in te et iudicabo te iuxta vias tuas et ponam contra te omnes abominationes tuas et non parcat oculus meus super te et non miserebor sed vias tuas ponam super te et abominationes tuas in medio tui erunt et scietis quia ego dominus haec dicit dominus deus adflictio una adflictio ecce venit finis venit venit finis evigilavit adversum te ecce venit venit contractio super te qui habitas in terra venit tempus prope est dies occisionis et non gloriae montium nunc de propinquo effundam iram meam super te et conpleam furorem meum in te et iudicabo te iuxta vias tuas et inponam tibi omnia scelera tua et non parcat oculus meus neque miserebor sed vias tuas inponam tibi et abominationes tuas in medio tui erunt et scietis quia ego sum dominus percutiens ecce dies ecce venit egressa est contractio floruit virga germinavit superbia iniquitas surrexit in virga impietatis non ex eis et non ex populo neque ex sonitu eorum et non erit requies in eis venit tempus adpropinquavit dies qui emit non laetetur et qui vendit non lugeat quia ira super omnem populum eius quia qui vendit ad id quod vendidit non revertetur et adhuc in viventibus vita eorum visio enim ad omnem multitudinem eius non regreditur et vir in iniquitate vitae suae non confortabitur canite tuba praeparentur omnes et non est qui vadat ad proelium ira enim mea super universum populum eius gladius foris pestis et fames intrinsecus qui in agro est gladio morietur et qui in civitate pestilentia et fame devorabuntur et salvabuntur qui fugerint ex eis et erunt in montibus quasi columbae convallium omnes trepidi unusquisque in iniquitate sua omnes manus dissolventur et omnia genera fluent aquis et accingent se ciliiciis et operiet eos formido et in omni facie confusio et in universis capitibus eorum calvitium argentum eorum foris proicietur et aurum eorum in sterquilinum erit argentum eorum et aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris domini animam suam non saturabunt et ventres eorum non implebuntur quia scandalum iniquitatis eorum factum est et ornamentum monilium suorum in superbiam posuerunt et imagines abominationum suarum et simulacrorum fecerunt ex eo propter hoc dedi eis illud in inmunditiam et dabo illud in manus alienorum ad diripiendum et impiis terrae in praedam et contaminabunt illud et avertam faciem meam ab eis et violabunt arcanum meum et introibunt in illud emissarii et contaminabunt illud fac conclusionem quoniam terra plena est iudicio sanguinum et civitas plena iniquitate et adducam pessimos de gentibus et possidebunt domos eorum et quiescere faciam superbiam potentium et possidebunt sanctuaria eorum angustia superveniente requirent pacem et non erit conturbatio super conturbationem veniet et auditus super auditum et quaerent visionem de propheta et

lex peribit a sacerdote et consilium a senioribus rex lugebit et princeps induetur maerore et manus populi terrae conturbabuntur secundum viam eorum faciam eis et secundum iudicia eorum iudicabo eos et scient quia ego dominus

8

et factum est in anno sexto in sexto mense in quinta mensis ego sedebam in domo mea et senes iuda sedebant coram me et cecidit super me ibi manus domini dei et vidi et ecce similitudo quasi aspectus ignis ab aspectu lumborum eius et deorsum ignis et a lumbis eius et sursum quasi aspectus splendoris ut visio electi et emissas similitudo manus adprehendit me in cincinnis capitis mei et elevavit me spiritus inter terram et caelum et adduxit in hierusalem in visione dei iuxta ostium interius quod respiciebat aquilonem ubi erat statutum idolum zeli ad provocandam aemulationem et ecce ibi gloria dei israhel secundum visionem quam videram in campo et dixit ad me fili hominis leva oculos tuos ad viam aquilonis et levavi oculos meos ad viam aquilonis et ecce ab aquilone portae altaris idolum zeli in ipso introitu et dixit ad me fili hominis putasne vides tu quid isti faciant abominationes magnas quas domus israhel facit hic ut procul recedam a sanctuario meo et adhuc conversus videbis abominationes maiores et introduxit me ad ostium atrii et vidi et ecce foramen unum in pariete et dixit ad me fili hominis fode parietem et cum perfodissem parietem apparuit ostium unum et dixit ad me ingredi et vide abominationes pessimas quas isti faciunt hic et ingressus vidi et ecce omnis similitudo reptilium et animalium abominatio et universa idola domus israhel depicta erant in pariete in circuitu per totum et septuaginta viri de senioribus domus israhel et hiezonias filius saphan stabat in medio eorum stantium ante picturas et unusquisque habebat turibulum in manu sua et vapor nebulae de ture consurgebat et dixit ad me certe vides fili hominis quae seniores domus israhel faciunt in tenebris unusquisque in abscondito cubiculi sui dicunt enim non videt dominus nos dereliquit dominus terram et dixit ad me adhuc conversus videbis abominationes maiores quas isti faciunt et introduxit me per ostium portae domus domini quod respiciebat ad aquilonem et ecce ibi mulieres sedebant plangentes adonidem et dixit ad me certe vidisti fili hominis adhuc conversus videbis abominationes maiores his et introduxit me in atrium domus domini interius et ecce in ostio templi domini inter vestibulum et altare quasi viginti quinque viri dorsa habentes contra templum domini et facies ad orientem et adorabant ad ortum solis et dixit ad me certe vidisti fili hominis numquid leve est hoc domui iuda ut facerent abominationes istas quas fecerunt hic quia replentes terram iniquitate conversi sunt ad irritandum me et ecce adplacent ramum ad naves suas ergo et ego faciam in furore non parcat oculus meus nec miserebor et cum clamaverint ad aures meas voce magna non exaudiam eos

9

et clamavit in auribus meis voce magna dicens adpropinquaverunt visitationes urbis et unusquisque vas interfectionis habet in manu sua et ecce sex viri veniebant de via portae superioris quae respicit ad aquilonem et unusquisque vas interitus in manu eius vir quoque unus in medio eorum vestitus lineis et atramentarium scriptoris ad renes eius et ingressi sunt et steterunt iuxta altare aereum et gloria domini israhel adsumpta est de cherub quae erat super eum ad limen domus et vocavit virum qui indutus erat lineis et atramentarium scriptoris habebat in lumbis suis et dixit dominus ad eum transi per mediam civitatem in medio hierusalem et signa thau super frontes virorum gementium et dolentium super cunctis abominationibus quae fiunt in medio eius et illis dixit audiente me transite per civitatem sequentes eum et percutite non parcat oculus vester neque misereamini senem adulescentulum et virginem parvulum et mulieres interficite usque ad internicionem omnem autem super quem videritis thau ne occidatis et a sanctuario meo incipite coeperunt ergo a viris senioribus qui erant ante faciem domus et dixit ad eos contaminate domum et implete atria interfectis egredimini et egressi sunt et percutiebant eos qui erant in civitate et caede completa remansi ego ruique super faciem meam et clamans aio heu heu domine deus ergone disperdes omnes reliquias israhel effundens furem tuum super hierusalem et dixit ad me iniquitas domus israhel et iuda magna est nimis valde et repleta est terra sanguinibus et civitas repleta est aversione dixerunt enim dereliquit dominus terram et dominus non videt igitur et meus non parcat oculus neque miserebor viam eorum super caput eorum reddam et ecce vir qui indutus erat lineis qui habebat atramentarium in dorso suo respondit verbum dicens feci sicut praecepisti mihi

10

et vidi et ecce in firmamento quod erat super caput cherubin quasi lapis sapphyrus quasi species similitudinis solii apparuit super ea et dixit ad virum qui indutus erat lineis et ait ingredi in medio rotarum quae sunt subtus cherub et imple manum tuam prunis ignis quae sunt inter cherubin et effunde super civitatem ingressusque est in conspectu meo cherubin autem stabant a dextris domus cum ingrederetur vir et nubes implevit atrium interius et elevata est gloria domini desuper cherub ad limen domus et repleta est domus nube et atrium repletum est splendore gloriae domini et sonitus alarum cherubin audiebatur usque ad atrium exterius quasi vox dei omnipotentis loquentis cumque praecepisset viro qui indutus erat lineis dicens sume ignem de medio rotarum quae sunt inter cherubin ingressus ille stetit iuxta rotam et extendit cherub manum de medio cherubin ad ignem qui erat inter cherubin et sumpsit et dedit in manus eius qui indutus erat lineis qui accipiens egressus est et apparuit in cherubin similitudo manus hominis subtus pinnae eorum et vidi et ecce quattuor rotae iuxta cherubin rota una iuxta cherub unum et

rota alia iuxta cherub unum species autem erat rotarum quasi visio lapidis chrysoliti et aspectus earum similitudo una quattuor quasi sit rota in medio rotae cumque ambulant in quattuor partes gradiebantur non revertebantur ambulantes sed ad locum ad quem ire declinabat quae prima erat sequebantur et ceterae nec convertebantur et omne corpus earum et colla et manus et pinnae et circuli plena erant oculis in circuitu quattuor rotarum et rotas istas vocavit volubiles audiente me quattuor autem facies habebat unum facies una facies cherub et facies secunda facies hominis et in tertio facies leonis et in quarto facies aquilae et elevata sunt cherubin ipsum est animal quod videram iuxta flumen chobar cumque ambulant cherubin ibant pariter et rotae iuxta ea et cum levarent cherubin alas suas ut exaltarentur de terra non residebant rotae sed et ipsae iuxta erant stantibus illis stabant et cum elevatis elevabantur spiritus enim vitae erat in eis et egressa est gloria domini a limine templi et stetit super cherubin et elevantia cherubin alas suas exaltata sunt a terra coram me et illis egredientibus rotae quoque subsecutae sunt et stetit in introitu portae domus domini orientalis et gloria dei israhel erat super ea ipsum est animal quod vidi subter deum israhel iuxta fluvium chobar et intellexi quia cherubin essent quattuor per quattuor vultus uni et quattuor alae uni et similitudo manus hominis sub alis eorum et similitudo vultuum eorum ipsi vultus quos videram iuxta fluvium chobar et intuitus eorum et impetus singulorum ante faciem suam ingredi

11

et elevavit me spiritus et introduxit me ad portam domus domini orientalem quae respicit solis ortum et ecce in introitu portae viginti quinque viri et vidi in medio eorum hiezoniam filium azur et pheltiam filium banaiae principes populi dixitque ad me fili hominis hii viri qui cogitant iniquitatem et tractant consilium pessimum in urbe ista dicentes nonne dudum aedificateae sunt domus haec est lebes non autem carnes idcirco vaticinare de eis vaticinare fili hominis et inruit in me spiritus domini et dixit ad me loquere haec dicit dominus sic locuti estis domus israhel et cogitationes cordis vestri ego novi plurimos occidistis in urbe hac et implestis vias eius interfecistis propterea haec dicit dominus deus interfecisti vestri quos posuistis in medio eius hii sunt carnes et haec est lebes et educam vos de medio eius gladium metulistis et gladium inducam super vos ait dominus deus et eiciam vos de medio eius daboque vos in manu hostium et faciam in vobis iudicia gladio cadetis in finibus israhel iudicabo vos et scietis quia ego dominus haec non erit vobis in lebetem et vos non eritis in medio eius in carnes in finibus israhel iudicabo vos et scietis quia ego dominus qui in praeceptis meis non ambulastis et iudicia mea non fecistis sed iuxta iudicia gentium quae in circuitu vestro sunt estis operati et factum est cum prophetarem pheltias filius banaiae mortuus est et cecidi in faciem meam clamans voce magna et dixi heu heu domine deus consummationem tu facis reliquiarum israhel et factum est verbum domini ad me dicens fili hominis fratres

tui fratres tui viri propinqui tui et omnis domus israhel universi quibus dixerunt habitatores hierusalem longe recedite a domino nobis data est terra in possessionem propterea haec dicit dominus deus quia longe feci eos in gentibus et quia dispersi eos in terris ero eis in sanctificationem modicam in terris ad quas venerunt propterea loquere haec dicit dominus deus congregabo vos de populis et adunabo de terris in quibus dispersi estis daboque vobis humum israhel et ingredientur illuc et auferent omnes offensiones cunctasque abominationes eius de illa et dabo eis cor unum et spiritum novum tribuam in visceribus eorum et auferam cor lapideum de carne eorum et dabo eis cor carneum ut in praeceptis meis ambulent et iudicia mea custodiant faciantque ea et sint mihi in populum et ego sim eis in deum quorum cor post offendicula et abominationes suas ambulat horum viam in capite suo ponam dicit dominus deus et elevaverunt cherubin alas suas et rotae cum eis et gloria dei israhel erat super ea et ascendit gloria domini de medio civitatis stetitque super montem qui est ad orientem urbis et spiritus levavit me adduxitque in chaldeam ad transmigrationem in visione in spiritu dei et sublata est a me visio quam videram et locutus sum ad transmigrationem omnia verba domini quae ostenderat mihi

12

et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis in medio domus exasperantis tu habitas qui oculos habent ad videndum et non vident et aures ad audiendum et non audiunt quia domus exasperans est tu ergo fili hominis fac tibi vasa transmigrationis et transmigrabis per diem coram eis transmigrabis autem de loco tuo ad locum alterum in conspectu eorum si forte aspiciant quia domus exasperans est et efferes foras vasa tua quasi vasa transmigrantis per diem in conspectu eorum tu autem egredieris vespere coram eis sicut egreditur migrans ante oculos eorum perfodi tibi parietem et egredieris per eum in conspectu eorum in umeris portaberis in caligine effereris faciem tuam velabis et non videbis terram quia portentum dedi te domui israhel feci ergo sicut praeceperat mihi vasa mea protuli quasi vasa transmigrantis per diem et vespere perfodi mihi parietem manu in caligine egressus sum et in umeris portatus in conspectu eorum et factus est sermo domini ad me mane dicens fili hominis numquid non dixerunt ad te domus israhel domus exasperans quid tu facis dic ad eos haec dicit dominus deus super ducem onus istud qui est in hierusalem et super omnem domum israhel quae est in medio eorum dic ego portentum vestrum quomodo feci sic fiet illis in transmigrationem et captivitatem ibunt et dux qui est in medio eorum in umeris portabitur in caligine egredietur parietem perfodient ut educant eum facies eius operietur ut non videat oculo terram et extendam rete meum super illum et capietur in sagena mea et adducam eum in babylonem in terram chaldeorum et ipsam non videbit ibique morietur et omnes qui circa eum sunt praesidium eius et agmina eius dispergam in omnem ventum et gladium evaginabo post eos et scient quia

ego dominus quando dispersero illos in gentibus et disseminavero eos in terris et relinquam ex eis viros paucos a gladio et fame et pestilentia ut narrent omnia scelera eorum in gentibus ad quas ingredientur et scient quia ego dominus et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis panem tuum in conturbatione comede sed et aquam tuam in festinatione et maerore bibe et dices ad populum terrae haec dicit dominus deus ad eos qui habitant in hierusalem in terra israhel panem suum in sollicitudine comedent et aquam suam in desolatione bibent ut desoletur terra a multitudine sua propter iniquitatem omnium qui habitant in ea et civitates quae nunc habitantur desolatae erunt terrae deserta et scietis quia ego dominus et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis quod est proverbium istud vobis in terra israhel dicentium in longum differunt dies et peribit omnis visio ideo dic ad eos haec dicit dominus deus quiescere faciam proverbium istud neque vulgo dicitur ultra in israhel et loquere ad eos quod adpropinquaerint dies et sermo omnis visionis non enim erit ultra omnis visio cassa neque divinationis ambigua in medio filiorum israhel quia ego dominus loquar quodcumque locutus fuero verbum et fiet non prolongabitur amplius sed in diebus vestris domus exasperans loquar verbum et faciam illud dicit dominus deus et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis ecce domus israhel dicentium visio quam hic videt in dies multos et in tempora longa iste prophetat propterea dic ad eos haec dicit dominus deus non prolongabitur ultra omnis sermo meus verbum quod locutus fuero conplebitur dicit dominus deus

13

et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis vaticinare ad prophetas israhel qui prophetant et dices prophetantibus de corde suo audite verbum domini haec dicit dominus deus vae prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum et nihil vident quasi vulpes in desertis prophetae tui israhel erant non ascendistis ex adverso neque opposuistis murum pro domo israhel ut staretis in proelio in die domini vident vana et divinant mendacium dicentes ait dominus cum dominus non miserit eos et perseveraverunt confirmare sermonem numquid non visionem cassam vidistis et divinationem mendacem locuti estis et dicitis ait dominus cum ego non sim locutus propterea haec dicit dominus deus quia locuti estis vana et vidistis mendacium ideo ecce ego ad vos ait dominus deus et erit manus mea super prophetas qui vident vana et divinant mendacium in concilio populi mei non erunt et in scriptura domus israhel non scribentur nec in terra israhel ingredientur et scietis quia ego dominus deus eo quod deceiverint populum meum dicentes pax et non est pax et ipse aedificabat parietem illi autem lineabant eum luto absque paleis dic ad eos qui liniunt absque temperatura quod casurus sit erit enim imber inundans et dabo lapides praegrandes dissuper inruentes et ventum procellae dissipantem siquidem ecce cecidit paries numquid non dicitur vobis ubi est litura quam levistis propterea haec dicit dominus deus et

erumpere faciam spiritum tempestatum in indignatione mea et imber inundans in furore meo erit et lapides grandes in ira in consummationem et destruiam parietem quem levistis absque temperamento et adaequabo eum terrae et revelabitur fundamentum eius et cadet et consumetur in medio eius et scietis quia ego sum dominus et conplebo indignationem meam in parietem et in his qui liniunt eum absque temperamento dicamque vobis non est paries et non sunt qui liniunt eum prophetae israhel qui prophetant ad hierusalem et vident ei visionem pacis et non est pax ait dominus deus et tu fili hominis pone faciem tuam contra filias populi tui quae prophetant de corde suo et vaticinare super eas et dic haec ait dominus deus vae quae consuunt pulvillos sub omni cubito manus et faciunt cervicalia sub capite universae aetatis ad capiendas animas cum caperent animas populi mei vivificabant animas eorum et violabant me ad populum meum propter pugillum hordei et fragmen panis ut interficerent animas quae non moriuntur et vivificarent animas quae non vivunt mentientes populo meo credenti mendaciis propter hoc haec dicit dominus deus ecce ego ad pulvillos vestros quibus vos capitis animas volantes et dirumpam eos de brachiis vestris et dimittam animas quas vos capitis animas ad volandum et dirumpam cervicalia vestra et liberabo populum meum de manu vestra neque erunt ultra in manibus vestris ad praedandum et scietis quia ego dominus pro eo quod maerere fecistis cor iusti mendaciter quem ego non contristavi et confortastis manus impij ut non reverteretur a via sua mala et viveret propterea vana non videbitis et divinationes non divinabitis amplius et eruam populum meum de manu vestra et scietis quoniam ego dominus

14

et venerunt ad me viri seniorum israhel et sederunt coram me et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis viri isti posuerunt immunditias suas in cordibus suis et scandalum iniquitatis suae statuerunt contra faciem suam numquid interrogatus respondebo eis propter hoc loquere eis et dices ad eos haec dicit dominus deus homo homo de domo israhel qui posuerit immunditias suas in corde suo et scandalum iniquitatis suae statuerit contra faciem suam et venerit ad prophetam interrogans per eum me ego dominus respondebo ei in multitudine immunditiarum suarum ut capiatur domus israhel in corde suo quo recesserunt a me in cunctis idolis suis propterea dic ad domum israhel haec dicit dominus deus convertimini et recedite ab idolis vestris et ab universis contaminationibus vestris avertite facies vestras quia homo homo de domo israhel et de proselytis quicumque advena fuerit in israhel si alienatus fuerit a me et posuerit idola sua in corde suo et scandalum iniquitatis suae statuerit contra faciem suam et venerit ad prophetam ut interroget per eum me ego dominus respondebo ei per me et ponam faciem meam super hominem illum et faciam eum in exemplum et in proverbium et disperdam eum de medio populi mei et scietis quia ego dominus et propheta

cum erraverit et locutus fuerit verbum ego dominus decepi prophetam illum et extendam manum meam super eum et delebo eum de medio populi mei israhel et portabunt iniquitatem suam iuxta iniquitatem interrogantis sic iniquitas prophetae erit ut non erret ultra domus israhel a me neque polluat in universis praevaricationibus suis sed sit mihi in populum et ego sim eis in deum ait dominus exercituum et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis terra cum peccaverit mihi ut praevaricaretur praevaricans extendam manum meam super eam et conteram virgam panis eius et inmittam in eam famem et interficiam de ea hominem et iumentum et si fuerint tres viri isti in medio eius noe daniel et iob ipsi iustitia sua liberabunt animas suas ait dominus exercituum quod si et bestias pessimas induxero super terram ut vastem eam et fuerit invidia eo quod non sit pertransiens propter bestias tres viri isti qui fuerint in ea vivo ego dicit dominus deus quia nec filios nec filias liberabunt sed ipsi soli liberabuntur terra autem desolabitur vel si gladium induxero super terram illam et dixerio gladio transi per terram et interfecero de ea hominem et iumentum et tres viri isti fuerint in medio eius vivo ego dicit dominus deus non liberabunt filios neque filias sed ipsi soli liberabuntur si autem et pestilentiam inmisero super terram illam et effuderio indignationem meam super eam in sanguine ut auferam ex ea hominem et iumentum et noe et daniel et iob fuerint in medio eius vivo ego dicit dominus deus quia filium et filiam non liberabunt sed ipsi iustitia sua liberabunt animas suas quoniam haec dicit dominus deus quod si et quattuor iudicia mea pessima gladium et famem et bestias malas et pestilentiam misero in hierusalem ut interficiam de ea hominem et pecus tamen relinquetur in ea salvatio educientium filios et filias ecce ipsi egredientur ad vos et videbitis viam eorum et adinventiones eorum et consolabimini super malo quod induxi in hierusalem in omnibus quae inportavi super eam et consolabuntur vos cum videritis viam eorum et adinventiones eorum et cognoscetis quod non frustra fecerim omnia quae feci in ea ait dominus deus

15

et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis quid fiet ligno vitis ex omnibus lignis nemorum quae sunt inter ligna silvarum numquid tolletur de ea lignum ut fiat opus aut fabricabitur de ea paxillus ut dependeat in eo quodcumque vas ecce igni datum est in eam utramque partem eius consumpsit ignis et medietas eius reducta est in favillam numquid utile erit ad opus etiam cum esset integrum non erat aptum ad opus quanto magis cum ignis illud devoraverit et conbuserit nihil ex eo fiet operis propterea haec dicit dominus deus quomodo lignum vitis inter ligna silvarum quod dedi igni ad devorandum sic tradidi habitatores hierusalem et ponam faciem meam in eos de igne egredientur et ignis consumet eos et scietis quia ego dominus cum posuero faciem meam in eos et dederio terram in viam et desolatam eo quod praevaricatores extiterint dicit dominus deus

et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis notas fac hierusalem abominationes suas et dices haec dicit dominus deus hierusalem radix tua et generatio tua de terra chananea pater tuus amorreus et mater tua ceththea et quando nata es in die ortus tui non est praecisus umbilicus tuus et in aqua non es lota in salutem nec sale salita nec involuta pannis non pepercit super te oculus ut facerem tibi unum de his miseratus tui sed proiecta es super faciem terrae in abiectione animae tuae in die qua nata es transiens autem per te vidi te conculcari in sanguine tuo et dixi tibi cum esses in sanguine tuo vive dixi inquam tibi in sanguine tuo vive multiplicatam quasi germen agri dedi te et multiplicata es et grandis effecta et ingressa es et pervenisti ad mundum muliebrem ubera tua intumuerunt et pilus tuus germinavit et eras nuda et confusionis plena et transivi per te et vidi te et ecce tempus tuum tempus amantium et expandi amictum meum super te et operui ignominiam tuam et iuravi tibi et ingressus sum pactum tecum ait dominus deus et facta es mihi et lavi te aqua et emundavi sanguinem tuum ex te et unxi te oleo et vestivi te discoloribus et calciavi te ianthino et cinxi te bysso et indui te subtilibus et ornavi te ornamento et dedi armillas in manibus tuis et torquem circa collum tuum et dedi in aurem super os tuum et circulos auribus tuis et coronam decoris in capite tuo et ornata es auro et argento et vestita es bysso et polymito et multicoloribus similam et mel et oleum comedisti et decora facta es vehementer nimis et profecisti in regnum et egressum est nomen tuum in gentes propter speciem tuam quia perfecta eras in decore meo quem posueram super te dicit dominus deus et habens fiduciam in pulchritudine tua fornicata es in nomine tuo et exposuisti fornicationem tuam omni transeunti ut eius fieres et sumens de vestimentis meis fecisti tibi excelsa hinc inde consuta et fornicata es super eis sicut non est factum neque futurum est et tulisti vasa decoris tui de auro meo et argento meo quae dedi tibi et fecisti tibi imagines masculinas et fornicata es in eis et sumpsisti vestimenta tua multicoloria et vestita es eis et oleum meum et thymia mea posuisti coram eis et panem meum quem dedi tibi similam et oleum et mel quibus enutrivisti te posuisti in conspectu eorum in odorem suavitatis et factum est ait dominus deus et tulisti filios tuos et filias tuas quas generasti mihi et immolasti eis ad devorandum numquid parva est fornicatio tua immolantis filios meos et dedisti illos consecrans eis et post omnes abominationes tuas et fornicationes non es recordata dierum adolescentiae tuae quando eras nuda et confusione plena conculcata in sanguine tuo et accidit post omnem malitiam tuam vae vae tibi ait dominus deus et aedificasti tibi lupanar et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis ad omne caput viae aedificasti signum prostitutionis tuae et abominabilem fecisti decorem tuum et divisisti pedes tuos omni transeunti et multiplicasti fornicationes tuas et fornicata es cum filiis aegypti vicinis tuis magnarum carnum et multiplicasti fornicationem tuam ad inritandum me ecce ego extendi manum meam super te et auferam ius tuum

et dabo te in animam odientium te filiarum palestinanarum quae erubescunt in via tua scelerata et fornicata es in filiis assyriorum eo quod necdum fueris expleta et postquam fornicata es nec sic es satiata et multiplicasti fornicationem tuam in terra chanaan cum chaldeis et nec sic satiata es in quo mundabo cor tuum ait dominus deus cum facias omnia haec opera mulieris meretricis et procacis quia fabricasti lupanar tuum in capite omnis viae et excelsum tuum fecisti in omni platea nec facta es quasi meretrix fastidio augens pretium sed quasi mulier adultera quae super virum suum inducit alienos omnibus meretricibus dantur mercedes tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis et donabas eis ut intrarent ad te undique ad fornicandum tecum factumque in te est contra consuetudinem mulierum in fornicationibus tuis et post te non erit fornicatio in eo enim quod dedisti mercedes et mercedes non accepisti factum est in te contrarium propterea meretrix audi verbum domini haec dicit dominus deus quia effusum est aes tuum et revelata est ignominia tua in fornicationibus tuis super amatores tuos et super idola abominationum tuarum in sanguine filiorum tuorum quos dedisti eis ecce ego congregabo omnes amatores tuos quibus commixta es et omnes quos dilexisti cum universis quos oderas et congregabo eos super te undique et nudabo ignominiam tuam coram eis et videbunt omnem turpitudinem tuam et iudicabo te iudiciis adulterarum et effundentium sanguinem et dabo te in sanguinem furoris et zeli et dabo te in manus eorum et destruent lupanar tuum et demolientur prostibulum tuum et denuabunt te vestimentis tuis et auferent vasa decoris tui et derelinquent te nudam plenamque ignominia et adducent super te multitudinem et lapidabunt te lapidibus et trucidabunt te gladiis suis et conburent domos tuas igni et facient in te iudicia in oculis mulierum plurimarum et desines fornicari et mercedes ultra non dabis et requiescet indignatio mea in te et aufertur zelus meus a te et quiescam nec irascar amplius eo quod non fueris recordata dierum adolescentiae tuae et provocasti me in omnibus his quapropter et ego vias tuas in capite tuo dedi ait dominus deus et non feci iuxta scelera tua in omnibus abominationibus tuis ecce omnis qui dicit vulgo proverbium in te adsumet illud dicens sicut mater ita et filia eius filia matris tuae es tu quae proiecit virum suum et filios suos et soror sororum tuarum tu quae proiecerunt viros suos et filios suos mater vestra cethea et pater vester amorreus et soror tua maior samaria ipsa et filiae eius quae habitat ad sinistram tuam soror autem tua minor te quae habitat a dextris tuis sodoma et filiae eius sed nec in viis earum ambulasti neque secundum scelera earum fecisti pauxillum minus paene sceleratiora fecisti illis in omnibus viis tuis vivo ego dicit dominus deus quia non fecit sodoma soror tua ipsa et filiae eius sicut fecisti tu et filiae tuae ecce haec fuit iniquitas sodomae sororis tuae superbia saturitas panis et abundantia et otium ipsius et filiarum eius et manum egeno et pauperi non porrigebant et elevatae sunt et fecerunt abominationes coram me et abstuli eas sicut vidisti et samaria dimidium peccatorum tuorum non peccavit sed vicisti eas sceleribus

tuis et iustificasti sorores tuas in omnibus abominationibus tuis quas operata es ergo et tu porta confusionem tuam quae vicisti sorores tuas peccatis tuis sceleratius agens ab eis iustificatae sunt enim a te ergo et tu confundere et porta ignominiam tuam quae iustificasti sorores tuas et convertam restituens eas conversione sodomorum cum filiabus suis et conversione samariae et filiarum eius et convertam reversionem tuam in medio earum ut portes ignominiam tuam et confundaris in omnibus quae fecisti consolans eas et soror tua sodoma et filiae eius revertentur ad antiquitatem suam et tu et filiae tuae revertimini ad antiquitatem vestram non fuit autem sodoma soror tua audita in ore tuo in die superbiae tuae antequam revelaretur malitia tua sicut hoc tempore in obprobrium filiarum syriae et cunctarum in circuitu tuo filiarum palestinanarum quae ambiunt te per gyrum scelus tuum et ignominiam tuam tu portasti ait dominus deus quia haec dicit dominus deus et faciam tibi sicut dispexisti iuramentum ut irritum faceres pactum et recordabor ego pacti mei tecum in diebus adolescentiae tuae et suscitabo tibi pactum sempiternum et recordaberis viarum tuarum et confunderis cum receperis sorores tuas te maiores cum minoribus tuis et dabo eas tibi in filias sed non ex pacto tuo et suscitabo ego pactum meum tecum et scies quia ego dominus ut recorderis et confundaris et non sit tibi ultra aperire os prae confusione tua cum placatus fuero tibi in omnibus quae fecisti ait dominus deus

17

et factum est verbum domini ad me dicens fili hominis propone enigma et narra parabolam ad domum israhel et dices haec dicit dominus deus aquila grandis magnarum alarum longo membrorum ductu plena plumis et varietate venit ad libanum et tulit medullam cedri summitatem frondium eius avellit et transportavit eam in terram chanaan in urbem negotiatorum posuit illam et tulit de semente terrae et posuit illud in terra pro semine ut firmaret radicem super aquas multas in superficie posuit illud cumque germinasset crevit in vineam latiore humili statura respicientibus ramis eius ad eam et radices eius sub illa erunt facta est ergo vinea et fructificavit in palmite et emisit propagines et facta est aquila altera grandis magnis alis multisque plumis et ecce vinea ista quasi mittens radices suas ad eam palmites suos extendit ad illam ut inirgaret eam de areolis germinis sui in terra bona super aquas multas plantata est ut faciat frondes et portet fructum et sit in vineam grandem dic haec dicit dominus deus ergone prosperabitur nonne radices eius evellet et fructum eius distringet et siccabit omnes palmites germinis eius et arescet et non in brachio grandi neque in populo multo ut evelleret eam radicitus ecce plantata est ergone prosperabitur nonne cum tetigerit eam ventus urens siccabitur et in areis germinis sui arescet et factum est verbum domini ad me dicens dic ad domum exasperantem nescitis quid ista significant dic ecce venit rex babylonis hierusalem et

adsumet regem et principes eius et adducet eos ad semet ipsum in babilonem et tollet de semine regni ferietque cum eo foedus et accipiet ab eo iusiurandum sed et fortes terrae tollet ut sit regnum humile et non elevetur sed custodiat pactum eius et servet illud qui recedens ab eo misit nuntios ad aegyptum ut daret sibi equos et populum multum numquid prosperabitur vel consequetur salutem qui fecit haec et qui dissolvit pactum numquid effugiet vivo ego dicit dominus deus quoniam in loco regis qui constituit eum regem cuius fecit irritum iuramentum et solvit pactum quod habebat cum eo in medio babilonis morietur et non in exercitu grandi neque in populo multo faciet contra eum pharao proelium in iactu aggeris et in extructione vallorum ut interficiat animas multas spreverat enim iuramentum ut solveret foedus et ecce dedit manum suam et cum omnia haec fecerit non effugiet propterea haec dicit dominus deus vivo ego quoniam iuramentum quod sprevit et foedus quod praevaricatus est ponam in caput eius et expandam super eum rete meum et comprehendetur sagena mea et adducam eum in babilonem et iudicabo illum ibi in praevaricatione qua desepxit me et omnes profugi eius cum universo agmine gladio cadent residui autem in omnem ventum dispergentur et scietis quia ego dominus locutus sum haec dicit dominus deus et sumam ego de medulla cedri sublimis et ponam de vertice ramorum eius tenerum dstringam et plantabo super montem excelsum et eminentem in monte sublimi israhel plantabo illud et erumpet in germen et faciet fructum et erit in cedrum magnam et habitabunt sub eo omnes volucres universum volatile sub umbra frondium eius nidificabit et scient omnia ligna regionis quia ego dominus humiliavi lignum sublime et exaltavi lignum humile et siccavi lignum viride et frondere feci lignum aridum ego dominus locutus sum et feci

18

et factus est sermo domini ad me dicens quid est quod inter vos parabolam vertitis in proverbium istud in terra israhel dicentes patres comederunt uvam acerbam et dentes filiorum obstupescunt vivo ego dicit dominus deus si erit vobis ultra parabola haec in proverbium in israhel ecce omnes animae meae sunt ut anima patris ita et anima filii mea est anima quae peccaverit ipsa morietur et vir si fuerit iustus et fecerit iudicium et iustitiam in montibus non comederit et oculos suos non levaverit ad idola domus israhel et uxorem proximi sui non violaverit et ad mulierem menstruatam non accesserit et hominem non contristaverit pignus debitori reddiderit per vim nihil rapuerit panem suum esurienti dedit et nudum operuerit vestimento ad usuram non commodaverit et amplius non acceperit ab iniquitate averterit manum suam iudicium verum fecerit inter virum et virum in praeceptis meis ambulaverit et iudicia mea custodierit ut faciat veritatem hic iustus est vita vivet ait dominus deus quod si genuerit filium latronem effundentem sanguinem et fecerit unum de istis et haec quidem omnia non facientem sed in montibus comedentem et uxorem

proximi sui polluentem egenum et pauperem contristantem rapientem rapinas pignus non reddentem et ad idola levantem oculos suos abominationem facientem ad usuram dantem et amplius accipientem numquid vivet non vivet cum universa detestanda haec fecerit morte morietur sanguis eius in ipso erit quod si genuerit filium qui videns omnia peccata patris sui quae fecit timuerit et non fecerit simile eis super montes non comederit et oculos suos non levaverit ad idola domus israhel et uxorem proximi sui non violaverit et virum non contristaverit pignus non retinuerit et rapinam non rapuerit panem suum esurienti dedit et nudum operuerit vestimento a pauperis iniuria averterit manum suam usuram et superabundantiam non acceperit iudicia mea fecerit in praeceptis meis ambulaverit hic non morietur in iniquitate patris sui sed vita vivet pater eius quia calumniatus est et vim fecit fratri et malum operatus est in medio populi sui ecce mortuus est in iniquitate sua et dicitis quare non portavit filius iniquitatem patris videlicet quia filius iudicium et iustitiam operatus est omnia praecepta mea custodivit et fecit illa vita vivet anima quae peccaverit ipsa morietur filius non portabit iniquitatem patris et pater non portabit iniquitatem filii iustitia iusti super eum erit et impietas impii erit super eum si autem impius egerit paenitentiam ab omnibus peccatis suis quae operatus est et custodierit universa praecepta mea et fecerit iudicium et iustitiam vita vivet non morietur omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor in iustitia sua quam operatus est vivet numquid voluntatis meae est mors impii dicit dominus deus et non ut convertatur a viis suis et vivat si autem averterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem secundum omnes abominationes quas operari solet impius numquid vivet omnes iustitiae eius quas fecerat non recordabuntur in praevaricatione qua praevaricatus est et in peccato suo quod peccavit in ipsis morietur et dixistis non est aequa via domini audite domus israhel numquid via mea non est aequa et non magis viae vestrae pravae sunt cum enim averterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem morietur in eis in iniustitia quam operatus est morietur et cum averterit se impius ab impietate sua quam operatus est et fecerit iudicium et iustitiam ipse animam suam vivificabit considerans enim et avertens se ab omnibus iniquitatibus suis quas operatus est vita vivet et non morietur et dicunt filii israhel non est aequa via domini numquid viae meae non sunt aequae domus israhel et non magis viae vestrae pravae idcirco unumquemque iuxta vias suas iudicabo domus israhel ait dominus deus convertimini et agite paenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris et non erit vobis in ruina iniquitas proicit a vobis omnes praevaricationes vestras in quibus praevaricati estis et facite vobis cor novum et spiritum novum et quare moriemini domus israhel quia nolo mortem morientis dicit dominus deus revertimini et vivite

19

et tu adsume planctum super principes israhel et dices quare mater tua laeana inter leones cubavit in

medio leuncolorum enutrivit catulos suos et eduxit unum de leunculis suis leo factus est et didicit capere praedam hominemque comedere et audierunt de eo gentes et non absque vulneribus suis ceperunt eum et adduxerunt eum in catenis in terram aegypti quae cum vidisset quoniam infirmata est et periit expectatio eius tulit unum de leunculis suis leonem constituit eum qui incedebat inter leones et factus est leo didicit praedam capere et homines devorare didicit viduas facere et civitates eorum in desertum adducere et desolata est terra et plenitudo eius a voce rugitus illius et convenerunt adversum eum gentes undique de provinciis et expanderunt super eum rete suum in vulneribus earum captus est et miserunt eum in caveam in catenis adduxerunt eum ad regem babylonis miseruntque eum in carcerem ne audiretur vox eius ultra super montes israhel mater tua quasi vinea in sanguine tuo super aquam plantata fructus eius et frondes eius creverunt ex aquis multis et factae sunt ei virgae solidae in sceptris dominantium et exaltata est statura eius inter frondes et vidit altitudinem suam in multitudine palmitum suorum et evulsa est in ira in terramque projecta et ventus urens siccavit fructum eius marcuerunt et arefactae sunt virgae roboris eius ignis comedit eam et nunc transplantata est in desertum in terra invia et sitiendi et egressus est ignis de virga ramorum eius qui fructum eius comedit et non fuit in ea virga fortis sceptrum dominantium planc-tus est et erit in plantum

20

et factum est in anno septimo in quinto mense in decima mensis venerunt viri de senioribus israhel ut interrogarent dominum et sederunt coram me et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis loquere senioribus israhel et dices ad eos haec dicit dominus deus num ad interrogandum me vos venistis vivo ego quia non respondebo vobis ait dominus deus si iudicas eos si iudicas fili hominis abominationes patrum eorum ostende eis et dices ad eos haec dicit dominus deus in die qua elegi israhel et levavi manum meam pro stirpe domus iacob et apparui eis in terra aegypti et levavi manum meam pro eis dicens ego dominus deus vester in die illa levavi manum meam pro eis ut educerem eos de terra aegypti in terram quam provideram eis fluentem lacte et melle quae est egregia inter omnes terras et dixi ad eos unusquisque offensiones oculorum suorum abiciat et in idolis aegypti nolite pollui ego dominus deus vester et iritaverunt me nolueruntque audire unusquisque abominationes oculorum suorum non proiecit nec idola aegypti reliquerunt et dixi ut effunderem indignationem meam super eos et implem iram meam in eis in medio terrae aegypti et feci propter nomen meum ut non violaretur coram gentibus in quarum medio erant et inter quas apparui eis ut educerem eos de terra aegypti eieci ergo eos de terra aegypti et eduxi in desertum et dedi eis praecepta mea et iudicia mea ostendi eis quae faciat homo et vivat in eis insuper et sabbata mea dedi eis ut esset signum inter me et eos et scirent quia ego dominus sanctificans eos et iritaverunt me domus israhel in deserto

in praeceptis meis non ambulaverunt et iudicia mea proiecerunt quae faciens homo vivet in eis et sabbata mea violaverunt vehementer dixi ergo ut effunderem furorem meum super eos in deserto et consumerem eos et feci propter nomen meum ne violaretur coram gentibus de quibus eieci eos in conspectu earum ego igitur levavi manum meam super eos in deserto ne inducerem eos in terram quam dedi eis fluentem lacte et melle praeceptum terrarum omnium quia iudicia mea proiecerunt et in praeceptis meis non ambulaverunt et sabbata mea violaverunt post idola enim cor eorum gradiebatur et pepercit oculus meus super eos ut non interficerem eos nec consumpsi eos in deserto dixi autem ad filios eorum in solitudine in praeceptis patrum vestrorum nolite incedere nec iudicia eorum custodiatis nec in idolis eorum polluamini ego dominus deus vester in praeceptis meis ambulate et iudicia mea custodite et facite ea et sabbata mea sanctificate ut sit signum inter me et vos et sciatur quia ego dominus deus vester et exacerbaverunt me filii in praeceptis meis non ambulaverunt et iudicia mea non custodierunt ut facerent ea quae cum fecerit homo vivet in eis et sabbata mea violaverunt et comminatus sum ut effunderem furorem meum super eos et implem iram meam in eis in deserto averti autem manum meam et feci propter nomen meum ut non violaretur coram gentibus de quibus eieci eos in oculis earum iterum levavi manum meam in eos in solitudine ut dispergerem illos in nationes et ventilem in terras eo quod iudicia mea non fecissent et praecepta mea reprobasent et sabbata mea violassent et post idola patrum suorum fuissent oculi eorum ergo et ego dedi eis praecepta non bona et iudicia in quibus non vivent et pollui eos in muneribus suis cum offerrent omne quod aperit vulvam propter delicta sua et scient quia ego dominus quam ob rem loquere ad domum israhel fili hominis et dices ad eos haec dicit dominus deus adhuc et in hoc blasphemaverunt me patres vestri cum sprevissem me contemnentes et induxissem eos in terram super quam levavi manum meam ut darem eis viderent omnem collem excelsum et omne lignum nemorosum et immolaverunt ibi victimas suas et dederunt ibi iritationem oblationis suae et posuerunt ibi odorem suavitatis suae et libaverunt libationes suas et dixi ad eos quid est excelsum ad quod vos ingredimini et vocatum est nomen eius excelsum usque ad hanc diem propterea dic ad domum israhel haec dicit dominus deus certe in via patrum vestrorum vos polluimini et post offendicula eorum vos fornicamini et in oblatione donorum vestrorum cum transductis filios vestros per ignem vos polluimini in omnibus idolis vestris usque hodie et ego respondebo vobis domus israhel vivo ego dicit dominus deus quia non respondebo vobis neque cogitatio mentis vestrae fiet dicentium erimus sicut gentes et sicut cognationes terrae ut colamus ligna et lapides vivo ego dicit dominus deus quoniam in manu forti et brachio extento et in furore effuso regnabo super vos et educam vos de populis et congregabo vos de terris in quibus dispersi estis in manu valida et brachio extento et in furore effuso regnabo super vos et adducam vos in desertum populorum et iudicabor vobis-

cum ibi facie ad faciem sicut iudicio contendere adversum patres vestros in deserto terrae aegypti sic iudicabo vos dicit dominus deus et subiciam vos scepro meo et inducam vos in vinculis foederis et eligam de vobis transgressores et impios et de terra incolatus eorum educam eos et terram israhel non ingredientur et scietis quia ego dominus et vos domus israhel haec dicit dominus deus singuli post idola vestra ambulante et servite eis quod si et in hoc non audieritis me et nomen meum sanctum pollueritis ultra in muneribus vestris et in idolis vestris in monte sancto meo in monte excelso israhel ait dominus deus ibi serviet mihi omnis domus israhel omnes inquam in terra in qua placebunt mihi et ibi quaeram primitias vestras et initium decimarumstrarum in omnibus sanctificationibus vestris in odorem suavitatis suscipiam vos cum eduxero vos de populis et congregavero vos de terris in quas dispersi estis et sanctificabor in vobis in oculis nationum et scietis quia ego dominus cum induxero vos ad terram israhel in terram pro qua levavi manum meam ut darem eam patribus vestris et recordabimini ibi viarumstrarum et omnium scelerumstrarum quibus polluti estis in eis et displicebitis vobis in conspectu vestro in omnibus malitiis vestris quas fecistis et scietis quia ego dominus cum benefecero vobis propter nomen meum non secundum vias vestras malas neque secundum scelera vestra pessima domus israhel ait dominus deus et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis pone faciem tuam contra viam austri et stilla ad africanum et propheta ad saltum agri meridiani et dices saltui meridiano audi verbum domini haec dicit dominus deus ecce ego succendam in te ignem et conburam in te omne lignum viride et omne lignum aridum non exstinguetur flamma succensionis et conburetur in ea omnis facies ab austro usque ad aquilonem et videbit universa caro quia ego dominus succendi eam nec exstinguetur et dixi ha ha ha domine deus ipsi dicunt de me numquid non per parabolas loquitur iste

21

et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis pone faciem tuam ad hierusalem et stilla ad sanctuaria et propheta contra humum israhel et dices terrae israhel haec dicit dominus deus ecce ego ad te et eiciam gladium meum de vagina sua et occidam in te iustum et impium pro eo autem quod occidi in te iustum et impium idcirco egredietur gladius meus de vagina sua ad omnem carnem ab austro ad aquilonem ut sciat omnis caro quia ego dominus eduxi gladium meum de vagina sua inrevocabilem et tu fili hominis ingemesce in contritione lumborum et in amaritudinibus ingemesce coram eis cumque dixerint ad te quare tu gemis dices pro auditu quia venit et tabescet omne cor et dissolventur universae manus et infirmabitur omnis spiritus et per cuncta genua fluent aquae ecce venit et fiet ait dominus deus et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis propheta et dices haec dicit dominus deus loquere gladium gladius exacutus est et limatus ut caedat victimas exacutus est ut splendeat limatus est qui movet sceptrum filii mei succidisti omne lignum et dedi eum

ad levigandum ut teneatur manu iste exacutus est gladius et iste limatus ut sit in manu interficientis clama et ulula fili hominis quia hic factus est in populo meo hic in cunctis ducibus israhel qui fugerant gladio traditi sunt cum populo meo idcirco plaude super femur quia probatus est et hoc cum scepro subvertit et non erit dicit dominus deus tu ergo fili hominis propheta et percutere manu ad manum et duplicetur gladius ac triplicetur gladius interfectorum hic est gladius occisionis magnae qui obstupescere eos facit et corde tabescere et multiplicat ruinas in omnibus portis eorum dedi conturbationem gladii acuti et limati ad fulgendum amicti ad caedem exacuere vade ad dextram sive ad sinistram quocumque faciei tuae est appetitus quin et ego laudam manu ad manum et implebo indignationem meam ego dominus locutus sum et factus est sermo domini ad me dicens et tu fili hominis pone tibi duas vias ut veniat gladius regis babylonis de terra una egredientur ambo et manu capiet coniecturam in capite viae civitatis conciet viam pones ut veniat gladius ad rab-bath filiorum ammon et ad iudam in hierusalem munatissimum stetit enim rex babylonis in bivio in capite duarum viarum divinationem quaerens commiscens sagittas interrogavit idola exta consuluit ad dextram eius facta est divinatio super hierusalem ut ponat arietes ut aperiat os in caede ut elevet vocem in ululatu ut ponat arietes contra portas ut conportet aggerem ut aedificet munitiones eritque quasi consulens frustra oraculum in oculis eorum et sabbatorum otium imitans ipse autem recordabitur iniquitatis ad capiendum idcirco haec dicit dominus deus pro eo quod recordati estis iniquitatis vestrae et revelastis praeparationes vestras et apparuerunt peccata vestra in omnibus cogitationibus vestris pro eo inquam quod recordati estis manu capiemi tu autem profane impie dux israhel cuius venit dies in tempore iniquitatis praefinita haec dicit dominus deus aufer cidarim tolle coronam nonne haec est quae humilem sublevavit et sublimem humiliavit iniquitatem iniquitatem iniquitatem ponam eam et hoc nunc factum est donec veniret cuius est iudicium et tradam ei et tu fili hominis propheta et dic haec dicit dominus deus ad filios ammon et ad obprobrium eorum et dices mucro mucro evaginate ad occidentum limate ut interficias et fulgeas cum tibi viderentur vana et divinerentur mendacia ut dareris super colla vulneratorum impiorum quorum venit dies in tempore iniquitatis praefinita revertere ad vaginam tuam in loco in quo creatus es in terra nativitatis tuae iudicabo te et effundam super te indignationem meam in igne furoris mei sufflabo in te daboque te in manus hominum insipientium et fabricantium iterum igni eris cibus sanguis tuus erit in medio terrae oblivioni traderis quia ego dominus locutus sum

22

et factum est verbum domini ad me dicens et tu fili hominis num iudicas num iudicas civitatem sanguinum et ostendes ei omnes abominationes suas et dices haec dicit dominus deus civitas effundens sanguinem in medio sui ut veniat tempus eius et

quae fecit idola contra semet ipsam ut pollueretur in sanguine tuo qui a te effusus est deliquisti et in idolis tuis quae fecisti polluta es et adpropinquare fecisti dies tuos et adduxisti tempus annorum tuorum propterea dedi te obprobrium gentibus et iri-
sionem universis terris quae iuxta sunt et quae procul a te triumphabunt de te sordida nobilis grandis interitu ecce principes israhel singuli in brachio suo fuerunt in te ad effundendum sanguinem patrem et matrem contumeliis adfecerunt in te advenam calumniati sunt in medio tui pupillum et viduam contristaverunt apud te sanctuaria mea sprevistis et sab-
bata mea polluistis viri detractores fuerunt in te ad effundendum sanguinem et super montes comederunt in te scelus operati sunt in medio tui verecundiora patris discoperuerunt in te inmunditiam menstru-
atae humiliaverunt in te et unusquisque in uxorem proximi sui operatus est abominationem et socer nu-
rum suam polluit nefarie frater sororem suam filiam patris sui oppressit in te munera acceperunt apud te ad effundendum sanguinem usuram et su-
perabundantiam accepisti et avarie proximos tuos calumniabaris meique oblita es ait dominus deus ecce conposui manus meas super avaritiam tuam quam fecisti et super sanguinem qui effusus est in medio tui numquid sustinebit cor tuum aut praevallebunt manus tuae in diebus quos ego faciam tibi ego do-
minus locutus sum et faciam et dispergam te in nationes et ventilabo te in terras et deficere faciam inmunditiam tuam a te et possidebo te in conspectu gentium et scies quia ego dominus et factum est verbum do-
mini ad me dicens fili hominis versa est mihi domus israhel in scorium omnes isti aes et stagnum et ferrum et plumbum in medio fornacis scoria argenti facti sunt propterea haec dicit dominus deus eo quod
versi estis omnes in scorium propterea ecce ego congregabo vos in medium hierusalem congregatione argenti et aeris et ferri et stagni et plumbi in medio fornacis ut succendam in eam ignem ad conflandum sic congregabo in furore meo et in ira mea et requi-
escam et conflabo vos et congregabo vos et succendam vos in igne furoris mei et conflabimini in medio eius ut conflatur argentum in medio fornacis sic eritis in medio eius et scietis quia ego dominus effuderim indignationem meam super vos et factum est verbum domini ad me dicens fili hominis dic ei tu es terra immunda et non conpluta in die furoris con-
niuratio prophetarum in medio eius sicut leo rugiens capiensque praedam animam devoraverunt opes et pretium acceperunt viduas eius multiplicaverunt in medio illius sacerdotes eius contempserunt legem meam et polluerunt sanctuaria mea inter sanctum et profanum non habuere distantiam et inter pollu-
tum et mundum non intellexerunt et a sabbatis meis averterunt oculos suos et coinquinabar in medio eorum principes eius in medio illius quasi lupi rapientes praedam ad effundendum sanguinem et perdendas animas et avarie sectanda lucra prophetae autem eius liniebant eos absque temperamento videntes vana et divinantes eis mendacium dicentes haec dicit domi-
nus deus cum dominus non sit locutus populi ter-
rae calumniabantur calumniam et rapiabant violentem egenum et pauperem adfligebant et advenam op-

primebant calumniam absque iudicio et quaesivi de eis virum qui interponeret sepem et staret oppositus contra me pro terra ne dissiparem eam et non inveni et effudi super eos indignationem meam in igne irae meae consumpsi eos viam eorum in caput eorum red-
didi ait dominus deus

23

et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis duae mulieres filiae matris unius fuerunt et fornicatae sunt ibi subacta sunt ubera earum et frac-
tae sunt mammae pubertatis earum nomina autem earum oolla maior et ooliba soror eius et habui eas et pepererunt filios et filias porro earum nomina samaria oolla et hierusalem ooliba fornicata est igitur oolla super me et insanivit in amatores suos in assyrios propinquantibus vestitus hyacintho principes et magistratus iuvenes cupidinis universos equites ascensores eorum et dedit fornicationes suas super eos electos filios assyriorum universos et in om-
nibus in quos insanivit in inmunditiis eorum polluta est insuper et fornicationes suas quas habuerat in aegypto non reliquit nam et illi dormierant cum ea in adolescentia eius et illi confregerant ubera pu-
bertatis eius et effuderant fornicationem suam super eam propterea tradidi eam in manu amatorum suorum in manus filiorum assur super quorum insanivit libidinem ipsi discoperuerunt ignominiam eius filios et filias illius tulerunt et ipsam occiderunt gladio et factae sunt famosae mulieres et iudicia perpetrarunt in ea quod cum vidisset soror eius ooliba plus quam illa insanivit libidine et fornicationem suam super fornicationem sororis suae ad filios assyriorum prae-
buit impudenter ducibus et magistratibus ad se venientibus indutis veste varia equitibus qui vectabantur equis et adolescentibus forma cunctis egregia et vidi quod polluta esset via una ambarum et auxit forni-
cationes suas cumque vidisset viros depictos in pari-ete imagines chaldeorum expressas coloribus et ac-
cinctos balteis renes et tiaras tinctas in capitibus eorum formam ducum omnium similitudinem filiorum babylonis terraeque chaldeorum in qua orti sunt et insanivit super eos concupiscentia oculorum suorum et misit nuntios ad eos in chaldeam cumque venis-
sent ad eam filii babylonis ad cubile mammaram pol-
luerunt eam stupris suis et polluta est ab eis et satu-
rata est anima eius ab illis nudavit quoque forni-
cationes suas et discoperuit ignominiam suam et re-
cessit anima mea ab ea sicut recesserat anima mea a sorore eius multiplicavit enim fornicationes suas recordans dies adolescentiae suae quibus fornicata est in terra aegypti et insanivit libidine super con-
cubitu eorum quorum carnes sunt ut carnes asino-
rum et sicut fluxus eorum fluxus eorum et visi-
tasti scelus adolescentiae tuae quando subacta sunt in aegypto ubera tua et confractae mammae pu-
bertatis tuae propterea ooliba haec dicit dominus deus ecce ego suscitabo omnes amatores tuos contra te de quibus satiata est anima tua et congregabo eos adversum te in circuitu filios babylonis et universos chaldeos nobiles tyrannosque et principes omnes fil-

ios assyriorum iuvenes forma egregia duces et magistratus universos principes principum et nominatos ascensores equorum et venient super te instructi curru et rota multitudo populorum lorica et clypeo et galea armabuntur contra te undique et dabo coram eis iudicium et iudicabunt te iudiciis suis et ponam zelum meum in te quem exercent tecum in furore nasum tuum et aures tuas praecident et quae remanserint gladio cadident ipsi filios tuos et filias tuas capient et novissimum tuum devorabitur igni et denudabunt te vestimentis tuis et tollent vasa gloriae tuae et requiescere faciam scelus tuum de te et fornicationem tuam de terra aegypti nec levabis oculos tuos ad eos et aegypti non recordaberis amplius quia haec dicit dominus deus ecce ego tradam te in manu eorum quos odisti in manu de quibus satiatuta est anima tua et agent tecum in odio et tollent omnes labores tuos et dimittent te nudam et ignominia plenam revelabitur ignominia fornicationum tuarum scelus tuum et fornicationes tuae fecerunt haec tibi quia fornicata es post gentes inter quas polluta es in idolis eorum in via sororis tuae ambulasti et dabo calicem eius in manu tua haec dicit dominus deus calicem sororis tuae bibes profundum et latum eris in derisum et in subsannationem quae es capacissima ebrietate et dolore repleberis calice maeroris et tristitiae calice sororis tuae samariae et bibes illum et epotabis usque ad feces et fragmenta eius devorabis et ubera tua lacerabis quia ego locutus sum ait dominus deus propterea haec dicit dominus deus quia oblita es mei et proiecisti me post corpus tuum tu quoque porta scelus tuum et fornicationes tuas et ait dominus ad me dicens fili hominis numquid iudicas oolam et oolibam et adnuntias eis scelera earum quia adulterae sunt et sanguis in manibus earum et cum idolis suis fornicatae sunt insuper et filios suos quos genuerunt mihi obtulerunt eis ad devorandum sed et hoc fecerunt mihi polluerunt sanctuarium meum in die illa et sabbata mea profanaverunt cumque immolarent filios suos idolis suis et ingrederentur sanctuarium meum in die illa ut polluerent illud etiam haec fecerunt in medio domus meae miserunt ad viros venientes de longe ad quos nuntium miserant itaque ecce venerunt quibus te lavisti et circumlevisti stibio oculos tuos et ornata es mundo muliebri sedisti in lecto pulcherrimo et mensa ordinata est ante te thymia mea et unguentum meum posuisti super eam et vox multitudinis exultantis erat in ea et in viris qui de multitudine hominum adducebantur et veniebant de deserto posuerunt armillas in manibus eorum et coronas speciosas in capitibus eorum et dixi ei quae adtrita est in adulteriis nunc fornicabitur in fornicatione sua etiam haec et ingressi sunt ad eam quasi ad mulierem meretricem sic ingredebantur ad oolam et ad oolibam mulieres nefarias viri ergo iusti sunt hii iudicabunt eas iudicio adulterarum et iudicio effundentium sanguinem quia adulterae sunt et sanguis in manibus earum haec enim dicit dominus deus adduc ad eas multitudinem et trade eas in tumultum et in rapinam et lapidentur lapidibus populorum et confodiantur gladiis eorum filios et filias earum interficiet et domos earum igne succendent et auferam scelus de terra et discent omnes mulieres

ne faciant secundum scelus earum et dabunt scelus vestrum super vos et peccata idolorum vestrorum portabitis et scietis quia ego dominus deus

24

et factum est verbum domini ad me in anno nono in mense decimo decima mensis dicens fili hominis scribe tibi nomen diei huius in qua confirmatus est rex babylonis adversum hierusalem hodie et dices per proverbium ad domum iritatricem parabolam et loqueris ad eos haec dicit dominus deus pone ollam pone inquam et mitte in ea aquam congere frusta eius in ea omnem partem bonam femur et armum electa et ossibus plena pinguissimum pecus adsume conpone quoque struces ossuum super ea efferbuit coctio eius et discota sunt ossa illius in medio eius propterea haec dicit dominus deus vae civitati sanguinum ollae cuius rubigo in ea est et rubigo eius non exivit de ea per partes et per partes suas eice eam non cecidit super eam sors sanguis enim eius in medio eius est super limpidissimam petram effudit illum non effudit illum super terram ut possit operiri pulvere ut superducerem indignationem meam et vindicta ulcisceretur dedi sanguinem eius super petram limpidissimam ne operiretur propterea haec dicit dominus deus vae civitati sanguinum cuius ego grandem faciam pyram congere ossa quae igne succendant consumerunt carnes et concoquetur universa compositio et ossa tabescent pone quoque eam super prunas vacuum ut incalcescat et liquefiat aes eius et confletur in medio eius inquinamentum eius et consumatur rubigo eius multo labore sudatum est et non exibat de ea nimia rubigo eius neque per ignem immunditia tua execrabilis quia mundare te volui et non es mundata a sordibus tuis sed nec mundaberis prius donec quiescere faciam indignationem meam in te ego dominus locutus sum venit et faciam non transeam nec parcam nec placabor iuxta vias tuas et iuxta adinventiones tuas iudicavi te dicit dominus et factum est verbum domini ad me dicens fili hominis ecce ego tollo a te desiderabile oculorum tuorum in plaga et non planges neque plorabis neque fluent lacrimae tuae ingemesce tacens mortuorum luctum non facies corona tua circumligata sit tibi et calciamenta tua erunt in pedibus tuis nec amictu ora velabis nec cibos lugentium comedes locutus sum ergo ad populum mane et mortua est uxor mea vesperi fecique mane sicut praeceperat mihi et dixit ad me populus quare non indicas nobis quid ista significant quae tu facis et dixi ad eos sermo domini factus est ad me dicens loquere domui israhel haec dicit dominus deus ecce ego polluum sanctuarium meum superbiam imperii vestri et desiderabile oculorum vestrorum et super quo pavet anima vestra et filii vestri et filiae quas reliquistis gladio cadent et facietis sicut feci ora amictu non velabitis et cibos lugentium non comedetis coronas habebitis in capitibus vestris et calciamenta in pedibus non plangetis neque flebitis sed tabescetis in iniquitatibus vestris et unusquisque gemet ad fratrem suum eritque hiezeciel vobis in portentum iuxta omnia quae fecit facietis cum venerit istud et scietis quia ego domi-

nus deus et tu fili hominis ecce in die quo tollam ab eis fortitudinem eorum et gaudium dignitatis et desiderium oculorum eorum super quo requiescunt animae eorum filios et filias eorum in die illa cum venerit fugiens ad te ut adnuntiet tibi in die inquam illa aperietur os tuum cum eo qui fugit et loqueris et non silebis ultra risique eis in portentum et scietis quia ego dominus

25

et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis pone faciem tuam contra filios ammon et prophetabis de eis et dices filiis ammon audite verbum domini dei haec dicit dominus deus pro eo quod dixisti euge euge super sanctuarium meum quia pollutum est et super terram israhel quoniam desolata est et super domum iuda quoniam ducti sunt in captivitatem idcirco ego tradam te filiis orientalibus in hereditatem et conlocabunt caulas suas in te et ponent in te tentoria sua ipsi comedent fruges tuas et ipsi bibent lac tuum daboque rabbath in habitaculum camelorum et filios ammon in cubile pecorum et scietis quia ego dominus quia haec dicit dominus deus pro eo quod plausisti manu et percussisti pede et gavisus es ex toto affectu super terram israhel idcirco ecce ego extendam manum meam super te et tradam te in direptionem gentium et interficiam te de populis et perdam de tervis et conteram et scies quia ego dominus haec dicit dominus deus pro eo quod dixerunt moab et seir ecce sicut omnes gentes domus iuda idcirco ecce ego aperiam umrum moab de civitatibus de civitatibus inquam eius et de finibus eius inclitas terrae bethiesimoth et beelmeon et cariathaim filiis orientis cum filiis ammon et dabo eam in hereditatem ut non sit memoria ultra filiorum ammon in gentibus et in moab faciam iudicia et scient quia ego dominus haec dicit dominus deus pro eo quod fecit idumaea ultionem ut se vindicaret de filiis iuda peccavitque delinquens et vindictam expetivit de eis idcirco haec dicit dominus deus extendam manum meam super idumeam et auferam de ea hominem et iumentum et faciam eam desertum ab austro et qui sunt in daedan gladio cadent et dabo ultionem meam super idumeam per manum populi mei israhel et facient in edom iuxta iram meam et furorem meum et scient vindictam meam dicit dominus deus haec dicit dominus deus pro eo quod fecerunt palestinii in vindictam et ulti se sunt toto animo interficientes et implentes inimicitias veteres propterea haec dicit dominus deus ecce ego extendam manum meam super palestinios et interficiam interfectores et perdam reliquias maritimae regionis faciamque in eis ultiones magnas arguens in furore et scient quia ego dominus cum dederò vindictam meam super eos

26

et factum est in undecimo anno prima mensis factus est sermo domini ad me dicens fili hominis pro eo quod dixit tyrus de hierusalem euge confractae sunt portae populorum conversa est ad me implebor

deserta est propterea haec dicit dominus deus ecce ego super te tyre et ascendere faciam ad te gentes multas sicut ascendit mare fluctuans et dissipabunt muros tyri et destruent turres eius et radam pulverem eius de ea et dabo eam in limpidissimam petram siccatio sagenarum erit in medio maris quia ego locutus sum ait dominus deus et erit in direptionem gentibus filiae quoque eius quae sunt in agro gladio interficiuntur et scient quia ego dominus quia haec dicit dominus deus ecce ego adducam ad tyrum nabuchodonosor regem babylonis ab aquilone regem regum cum equis et curribus et equitibus et coetu populoque magno filias tuas quae sunt in agro gladio interficiet et circumdabit te munitionibus et conportabit aggerem in gyro et levabit contra te clypeum et vineas et arietes temperabit in muros tuos et turres tuas destruet in armatura sua inundatione equorum eius operiet te pulvis eorum a sonitu equitum et rotarum et curruum movebuntur muri tui dum ingressus fuerit portas tuas quasi per introitus urbis dissipatae ungulis equorum suorum conculcabit omnes plateas tuas populum tuum gladio caedet et statuae tuae nobiles in terram corruent vastabunt opes tuas diripient negotiationes tuas et destruent muros tuos et domos tuas praeclaras subvertent et lapides tuos et ligna tua et pulverem tuum in medio aquarum ponent et quiescere faciam multitudinem canticorum tuorum et sonitus cithararum tuarum non audietur amplius et dabo te in limpidissimam petram siccatio sagenarum eris nec aedificaberis ultra quia ego locutus sum dicit dominus deus haec dicit dominus deus tyro numquid non a sonitu ruinae tuae et gemitu interfectorum tuorum cum occisi fuerint in medio tui commovebuntur insulae et descendunt de sedibus suis omnes principes maris et auferent exuvias suas et vestimenta sua varia abicient et induentur stupore in terra sedebunt et adtoniti super repentino casu tuo admirabuntur et adsumentes super te lamentum dicent tibi quomodo peristi quae habitas in mari urbs inclita quae fuisti fortis in mari cum habitatoribus tuis quos formidabant universi nunc stupebunt naves in die pavoris tui et turbabuntur insulae in mari eo quod nullus egrediatur ex te quia haec dicit dominus deus cum dederò te urbem desolatam sicut civitates quae non habitantur et adduxero super te abyssum et operuerint te aquae multae et detraxero te cum his qui descendunt in lacum ad populum sempiternum et conlocavero te in terra novissima sicut solitudines veteres cum his qui deducuntur in lacum ut non habitentis porro dederò gloriam in terra viventium in nihilum redigam te et non eris et requisita non invenieris ultra in sempiternum dicit dominus deus

27

et factum est verbum domini ad me dicens tu ergo fili hominis adsume super tyrum lamentum et dices tyro quae habitat in introitu maris negotiationi populo- rum ad insulas multas haec dicit dominus deus o tyre tu dixisti perfecti decoris ego sum et in corde maris sita finitimi tui qui te aedificaverunt impleverunt decorem tuum abietibus de sanir extruxerunt te cum omnibus tabulatis maris cedrum de libano tulerunt

ut facerent tibi malum quercus de basan dolaverunt in remos tuos transtra tua fecerunt tibi ex ebore indico et praetoriola de insulis italiae byssus varia de aegypto texta est tibi in velum ut poneretur in malo hyacinthus et purpura de insulis elisa facta sunt operimentum tuum habitatores sidonis et aradii fuerunt remiges tui sapientes tui tyre facti sunt gubernatores tui senes bibli et prudentes eius habuerunt nautas ad ministerium variae suppellectilis tuae omnes naves maris et nautae earum fuerunt in populo negotiationis tuae persae et lydi et lybies erant in exercitu tuo viri bellatores tui clypeum et galeam suspenderunt in te pro ornatu tuo filii aradii cum exercitu tuo erant super muros tuos in circuitu sed et pigmei qui erant in turribus tuis faretras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum ipsi conpleverunt pulchritudinem tuam carthaginienses negotiatores tui a multitudine cunctarum divitiarum argento ferro stagno plumboque repleverunt nundinas tuas graecia thubal et mosoch ipsi institores tui mancipia et vasa aerea adduxerunt populo tuo de domo thogorma equos et equites et mulos adduxerunt ad forum tuum filii dadan negotiatores tui insulae multae negotiatio manus tuae dentes eburneos et hebeninos commutaverunt in pretio tuo syrus negotiator tuus propter multitudinem operum tuorum gemmam purpuram et scutulata et byssum et sericum et chodchod proposuerunt in mercatu tuo iuda et terra israhel ipsi institores tui in frumento primo balsamum et mel et oleum et resinam proposuerunt in nundinis tuis damascenus negotiator tuus in multitudine operum tuarum in multitudine diversarum opum in vino pingui in lanis coloris optimi dan et graecia et mozel in nundinis tuis proposuerunt ferrum fabrefactum stacte et calamus in negotiatione tua dadan institores tui in tapetibus ad sedendum arabia et universi principes cedar ipsi negotiatores manus tuae cum agnis et arietibus et hedis venerunt ad te negotiatores tui venditores saba et reema ipsi negotiatores tui cum universis primis aromatibus et lapide pretioso et auro quod proposuerunt in mercatu tuo aran et chenne et eden negotiatores saba assur chelmad venditores tui ipsi negotiatores tui multifariam involucris hyacinthi et polymitorum gazarumque pretiosarum quae obvolutae et adstrictae erant funibus cedros quoque habebant in negotiationibus tuis naves maris principes tuae in negotiatione tua et repleta es et glorificata nimis in corde maris in aquis multis adduxerunt te remiges tui ventus auster contrivit te in corde maris divitiae tuae et thesauri tui et multiplex instrumentum tuum nautae tui et gubernatores tui qui tenebant suppellectilem tuam et populo tuo praeerant viri quoque bellatores tui qui erant in te cum universa multitudo tua quae est in medio tui cadent in corde maris in die ruinae tuae a sonitu clamoris gubernatorum tuorum conturbabuntur classes et descendunt de navibus suis omnes qui tenebant remum nautae et universi gubernatores maris in terra stabunt et heu labunt super te voce magna et clamabunt amare et superiacient pulverem capitibus suis et cinere conspergentur et radent super te calvitium et accingentur ciliciis et plorabunt te in amaritudine animae ploratu amarissimo et adsument super te car-

men lugubre et plangent te quae est ut tyrus quae obmutuit in medio maris quae in exitu negotiationum tuarum de mari implesti populos multos in multitudine divitiarum tuarum et populorum tuorum distasti reges terrae nunc contrita es a mari in profundis aquarum opes tuae et omnis multitudo tua quae erat in medio tui ceciderunt universi habitatores insularum obstipuerunt super te et reges earum omnes tempestate percussi mutaverunt vultus negotiatores populorum sibilaverunt super te ad nihilum deducta es et non eris usque in perpetuum

28

et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis dic principi tyri haec dicit dominus deus eo quod elevatum est cor tuum et dixisti deus ego sum et in cathedra dei sedi in corde maris cum sis homo et non deus et dedisti cor tuum quasi cor dei ecce sapientior es tu danihele omne secretum non est absconditum a te in sapientia et prudentia tua fecisti tibi fortitudinem et acquisisti aurum et argentum in thesauris tuis in multitudine sapientiae tuae et in negotiatione tua multiplicasti tibi fortitudinem et elevatum est cor tuum in robore tuo propterea haec dicit dominus deus eo quod elevatum est cor tuum quasi cor dei idcirco ecce ego adducam super te alienos robustissimos gentium et nudabunt gladios suos super pulchritudinem sapientiae tuae et polluent decorem tuum interficient et detrahent te et morieris interitu occisorum in corde maris numquid dicens loqueris deus ego sum coram interficientibus te cum sis homo et non deus in manu occidentium te morte incircumcisorum morieris in manu alienorum quia ego locutus sum ait dominus deus et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis leva planctum super regem tyri et dices ei haec dicit dominus deus tu signaculum similitudinis plenus sapientia et perfectus decore in deliciis paradisi dei fuisti omnis lapis pretiosus operimentum tuum sardius topazius et iaspis chrysolitus et onyx et berillus saphyrus et carbunculus et zmaragdus aurum opus decoris tui et foramina tua in die qua conditus es praeparata sunt tu cherub extensus et protegens et posui te in monte sancto dei in medio lapidum ignitorum ambulasti perfectus in viis tuis a die conditionis tuae donec inventa est iniquitas in te in multitudine negotiationis tuae repleta sunt interiora tua iniquitate et peccasti et eieci te de monte dei et perdidisti te o cherub protegens de medio lapidum ignitorum elevatum est cor tuum in decore tuo perdidisti sapientiam tuam in decore tuo in terram proieci te ante faciem regum dedi te ut cernerent te in multitudine iniquitatum tuarum et iniquitate negotiationis tuae polluisti sanctificationem tuam producam ergo ignem de medio tui qui comedat te et dabo te in cinerem super terram in conspectu omnium videntium te omnes qui viderint te in gentibus obstupescunt super te nihili factus es et non eris in perpetuum et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis pone faciem tuam contra sidonem et prophetabis de ea et dices haec dicit dominus deus ecce ego ad te sidon et glorificabor in medio tui et scient quia ego dominus cum fecero in

ea iudicia et sanctificatus fuero in ea et inmittam ei pestilentiam et sanguinem in plateis eius et corruent interfecti in medio eius gladio per circuitum et scient quia ego dominus et non erit ultra domui israhel offendiculum amaritudinis et spina dolorem inferens undique per circuitum eorum qui adversantur eis et scient quia ego dominus deus haec dicit dominus deus quando congregavero domum israhel de populis in quibus dispersi sunt sanctificabor in eis coram gentibus et habitabunt in terra sua quam dedi servo meo iacob et habitabunt in ea securi et aedificabunt domos plantabuntque vineas et habitabunt confidenter cum fecero iudicia in omnibus qui adversantur eis per circuitum et scient quia ego dominus deus eorum

29

in anno decimo in decimo mense undecima mensis factum est verbum domini ad me dicens fili hominis pone faciem tuam contra pharaonem regem aegypti et prophetabis de eo et de aegypto universa loquere et dices haec dicit dominus deus ecce ego ad te pharao rex aegypti draco magne qui cubas in medio fluminum tuorum et dicis meus est fluvius et ego feci memet ipsum et ponam frenum in maxillis tuis et adglutinabo pisces fluminum tuorum squamis tuis et extraham te de medio fluminum tuorum et universi pisces tui squamis tuis adherebunt et proiciam te in desertum et omnes pisces fluminis tui super faciem terrae cades non colligeris neque congregaberis bestiis terrae et volatilibus caeli dedi te ad devorandum et scient omnes habitatores aegypti quia ego dominus pro eo quod fuisti baculus harundineus domui israhel quando adprehenderunt te manu et confractus es et lacerasti omnem numerum eorum et innitentibus eis super te comminutus es et dissolvisti omnes renes eorum propterea haec dicit dominus deus ecce ego adducam super te gladium et interficiam de te hominem et iumentum et erit terra aegypti in desertum et solitudinem et scient quia ego dominus eo quod dixerit fluvius meus est et ego feci idcirco ecce ego ad te et ad flumina tua daboque terram aegypti in solitudines gladio dissipatam a turre syenes usque ad terminos aethiopiae non pertransibit eam pes hominis neque pes iumentum gradietur in ea et non habitabitur quadraginta annis daboque terram aegypti desertam in medio terrarum desertarum et civitates eius in medio urbiurum subversarum erunt desolatae quadraginta annis et dispergam aegyptios in nationes et ventilabo eos in terras quia haec dicit dominus deus post finem quadraginta annorum congregabo aegyptum de populis in quibus dispersi fuerunt et reducam captivitatem aegypti et conlocabo eos in terra fatures in terra nativitatis suae et erunt ibi in regnum humile inter regna cetera erit humillima et non elevabitur ultra super nationes et inminuam eos ne imperent gentibus neque erunt ultra domui israhel in confidentia docentes iniquitatem ut fugiant et sequantur eos et scient quia ego dominus deus et factum est in vicesimo et septimo anno in primo in una mensis factum est verbum domini ad me dicens fili hominis nabuchodonosor rex babylonis servire fecit exercitum suum servitute magna adversum tyrum

omne caput decalvatum et omnis numerus depilatus est et merces non est reddita ei neque exercitui eius de tyro pro servitute qua servivit mihi adversum eam propterea haec dicit dominus deus ecce ego dabo nabuchodonosor regem babylonis in terra aegypti et accipiet multitudinem eius et depraedabitur manubias eius et diripiet spolia eius et erit merces exercitui illius et operi pro quo servivit adversum eam dedi ei terram aegypti pro eo quod laboraverunt mihi ait dominus deus in illo pullulabit cornu domui israhel et tibi dabo apertum os in medio eorum et scient quoniam ego dominus

30

et factum est verbum domini ad me dicens fili hominis propheta et dic haec dicit dominus deus ululate vae vae diei quia iuxta est dies et adpropinquavit dies domini dies nubis tempus gentium erit et veniet gladius in aegyptum et erit pavor in aethiopia cum ceciderint vulnerati in aegypto et ablata fuerit multitudo illius et destructa fundamenta eius aethiopia et lybia et lydi et omne reliquum vulgus et chub et filii terrae foederis cum eis gladio cadent haec dicit dominus deus et corruent fulcientes aegyptum et destruetur superbia imperii eius a turre syenes gladio cadent in ea ait dominus exercituum et dissipabuntur in medio terrarum desolatarum et urbes eius in medio civitatum desertarum erunt et scient quoniam ego dominus cum dederam ignem in aegyptum et adtriti fuerint omnes auxiliares eius in die illa egredientur nuntii a facie mea in trieribus ad conterendam aethiopiae confidentiam et erit pavor in eis in die aegypti quia absque dubio veniet haec dicit dominus deus et cessare faciam multitudinem aegypti in manu nabuchodonosor regis babylonis ipse et populus eius cum eo fortissimi gentium adducentur ad disperdendam terram et evaginabunt gladios suos super aegyptum et implebunt terram interfectis et faciam alveos fluminum aridos et tradam terram in manu pessimorum et dissipabo terram et plenitudinem eius in manu alienorum ego dominus locutus sum haec dicit dominus deus et disperdam simulacra et cessare faciam idola de memphis et dux de terra aegypti non erit amplius et dabo terrorem in terra aegypti et disperdam terram fatures et dabo ignem in tafnis et faciam iudicia in alexandriam et effundam indignationem meam super pelusium robur aegypti et interficiam multitudinem alexandriae et dabo ignem in aegypto quasi parturiens dolebit pelusium et alexandria erit dissipata et in memphis angustiae cotidianaee iuvenes elipoleos et bubasti gladio cadent et ipsae captivae ducentur et in tafnis nigrascet dies cum contrivero ibi scepra aegypti et defecerit in ea superbia potentiae eius ipsam nubes operiet filiae autem eius in captivatem ducentur et faciam iudicia in aegypto et scient quia ego dominus et factum est in undecimo anno in primo in septima mensis factum est verbum domini ad me dicens fili hominis brachium pharae regis aegypti confrangi et ecce non est obvolutum ut restitueretur ei sanitas ut ligaretur pannis et farciretur linteolis et recepto robore posset tenere gladium propterea haec dicit dominus

deus ecce ego ad pharao regem aegypti et comminuum brachium eius forte sed confractum et deiciam gladium de manu eius et dispergam aegyptum in gentibus et ventilabo eos in terris et confortabo brachia regis babilonis daboque gladium meum in manu eius et confringam brachia pharaonis et gement gemitibus interfecti coram facie eius et confortabo brachia regis babilonis et brachia pharaonis concident et scient quia ego dominus cum dederò gladium meum in manu regis babilonis et extenderit eum super terram aegypti et dispergam aegyptum in nationes et ventilabo eos in terris et scient quia ego dominus

31

et factum est in undecimo anno tertio una mensis factum est verbum domini ad me dicens fili hominis dic pharaoni regi aegypti et populo eius cui similis factus es in magnitudine tua ecce assur quasi cedrus in libano pulcher ramis et frondibus nemorosus excelsusque altitudine et inter condensas frondes elevatum est cacumen eius aquae nutrierunt illum abyssus exaltavit eum flumina eius manabant in circuitu radicum eius et rivos suos emisit ad universa ligna regionis propterea elevata est altitudo eius super omnia ligna regionis et multiplicata sunt arbuta eius et elevati sunt rami eius prae aquis multis cumque extendisset umbram suam in ramis eius fecerunt nidos omnia volatilia caeli et sub frondibus eius genuerunt omnes bestiae saltuum et sub umbraculo illius habitabat coetus gentium plurimarum eratque pulcherrimus in magnitudine sua et in dilatatione arborum suorum erat enim radix illius iuxta aquas multas cedri non fuerunt altiores illo in paradiso dei abietes non adaequaverunt summitatem eius et platani non fuerunt aequae frondibus illius omne lignum paradisi dei non est adsimilatum illi et pulchritudini eius quoniam speciosum feci eum et multis condensisque frondibus et aemulata sunt eum omnia ligna voluptatis quae erant in paradiso dei propterea haec dicit dominus deus pro eo quod sublimatus est in altitudine et dedit summitatem suam virentem atque condensam et elevatum est cor eius in altitudine sua tradidi eum in manu fortissimi gentium faciens faciem ei iuxta impietatem eius eieci eum et succident illum alieni et crudelissimi nationum et proicient eum super montes et in cunctis convallibus corruent rami eius et confringentur arbuta eius in universis rupibus terrae et recedent de umbraculo eius omnes populi terrae et relinquent eum in ruina eius habitaverunt omnia volatilia caeli et in ramis eius fuerunt universae bestiae regionis quam ob rem non elevabuntur in altitudine sua omnia ligna aquarum neque ponent sublimitatem suam inter nemorosa atque frondosa nec stabunt in sublimitate eorum omnia quae inrigantur aquis quia omnes traditi sunt in mortem ad terram ultimam in medio filiorum hominum ad eos qui descendunt in lacum haec dicit dominus deus in die quando descendit ad inferos indixi luctum operui eum abysso et prohibui flumina eius et coarctavi aquas multas contristatus est super eum libanus et omnia ligna agri concussa sunt a sonitu ruinae eius commovi gentes

cum deducerem eum ad infernum cum his qui descendebant in lacum et consolata sunt in terra infima omnia ligna voluptatis egregia atque praeclara in libano universa quae inrigabantur aquis nam et ipsi cum ea descendent ad infernum ad interfectos gladio et brachium uniuscuiusque sedebit sub umbraculo eius in medio nationum cui adsimilatus es o inclite atque sublimis inter ligna voluptatis ecce deductus es cum lignis voluptatis ad terram ultimam in medio incircumcisorum dormies cum his qui interfecti sunt gladio ipse est pharao et omnis multitudo eius dicit dominus deus

32

et factum est duodecimo anno in mense duodecimo in una mensis factum est verbum domini ad me dicens fili hominis adsume lamentum super pharao regem aegypti et dices ad eum leoni gentium adsimilatus es et draconi qui est in mari et ventilabas cornu in fluminibus tuis et conturbabas aquas pedibus tuis et conculcabas flumina eorum propterea haec dicit dominus deus expandam super te rete meum in multitudo populorum multorum et extrahent te in sagena mea et proiciam te in terram super faciem agri abiciam te et habitare faciam super te omnia volatilia caeli et saturabo de te bestias universae terrae et dabo carnes tuas super montes et implebo colles tuos sanie tua et inrigabo terram pedore sanguinis tui super montes et valles implebuntur ex te et operiam cum extinctus fueris caelos et nigrescere faciam stellas eius solem nube tegam et luna non dabit lumen suum omnia luminaria caeli maerere faciam super te et dabo tenebras super terram tuam dicit dominus deus et inritabo cor populorum multorum cum induxero contritionem tuam in gentibus super terras quas nescis et stulescere faciam super te populos multos et reges eorum horrore nimio formidabunt super te cum volare coeperit gladius meus super facies eorum et obstupescere repente singuli pro anima sua in die ruinae suae quia haec dicit dominus deus gladius regis babilonis veniet tibi in gladiis fortium deiciam multitudinem tuam inexpugnabiles gentes omnes heae et vastabunt superbiam aegypti et dissipabitur multitudo eius et perdam omnia iumenta eius quae erant super aquas plurimas et non conturbabit eas pes hominis ultra neque ungula iumentorum turbabit eas tunc purissimas reddam aquas eorum et flumina eorum quasi oleum adducam ait dominus deus cum dederò terram aegypti desolatam deseretur autem terra a plenitudine sua quando percussero omnes habitatores eius et scient quia ego dominus plactus est et plangent eum filiae gentium plangent eum super aegypto et super multitudo eius plangent eum ait dominus deus et factum est in duodecimo anno in quintadecima mensis factum est verbum domini ad me dicens fili hominis cane lugubre super multitudo aegypti et detrahe eam ipsam et filias gentium robustarum ad terram ultimam cum his qui descendunt in lacum quo pulchrior es descende et dormi cum incircumcisis in medio interfectorum gladio cadent gladius datus est adtraxerunt eam et omnes populos

eius loquentur ei potentissimi robustorum de medio inferni qui cum auxiliatoribus eius descenderunt et dormierunt incircumcisi interfecti gladio ibi assur et omnis multitudo eius in circuitu illius sepulchra eius omnes interfecti et qui ceciderunt gladio quorum data sunt sepulchra in novissimis laci et facta est multitudo eius per gyrum sepulchri eius universi interfecti cadentesque gladio qui dederant quondam formidinem in terra viventium ibi aelam et omnis multitudo eius per gyrum sepulchri sui omnes hii interfecti ruentesque gladio qui descenderunt incircumcisi ad terram ultimam qui posuerunt terrorem suum in terra viventium et portaverunt ignominiam suam cum his qui descendunt in lacum in medio interfectorum posuerunt cubile eius in universis populis eius in circuitu eius sepulchrum illius omnes hii incircumcisi interfectique et cadentes gladio quia dederunt formidinem suam in terra viventium et non dormient cum fortibus cadentibusque et incircumcisis qui descenderunt ad infernum cum armis suis et posuerunt gladios suos sub capitibus suis et fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum quia terror fortium facti sunt in terra viventium et tu ergo in medio incircumcisorum contereris et dormies cum interfectis gladio ibi idumea et reges eius omnes duces eius qui dati sunt cum exercitu suo cum interfectis gladio et qui cum incircumcisis dormierunt et cum his qui descenderunt in lacum ibi principes aquilonis omnes et universi venatores qui deducti sunt cum interfectis paventes et in sua fortitudine confusi qui dormierunt incircumcisi cum interfectis gladio et portaverunt confusionem suam cum his qui descendunt in lacum vidit eos pharao et consolatus est super universa multitudo sua quae interfecta est gladio pharao et omnis exercitus eius ait dominus deus quia dedi terrorem meum in terra viventium et dormivit in medio incircumcisorum cum interfectis gladio pharao et omnis multitudo eius ait dominus deus

33

et factum est verbum domini ad me dicens fili hominis loquere ad filios populi tui et dices ad eos terra cum induxero super eam gladium et tulerit populus terrae virum unum de novissimis suis et constituerit eum super se speculatorem et ille viderit gladium venientem super terram et cecinerit bucina et adnuntiaverit populo audiens autem quisquis ille est sonum bucinae non se observaverit veneritque gladius et tulerit eum sanguis ipsius super caput eius erit sonum bucinae audivit et non se observavit sanguis eius in ipso erit si autem custodierit animam suam salvavit quod si speculator viderit gladium venientem et non insonuerit bucina et populus non se custodierit veneritque gladius et tulerit de eis animam ille quidem in iniquitate sua captus est sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram et tu fili hominis speculatorem dedi te domui israhel audiens

ergo ex ore meo sermonem adnuntiabis eis ex me si me dicente ad impium impie morte morieris non fueris locutus ut se custodiat impius a via sua ipse impius in iniquitate sua morietur sanguinem autem eius de manu tua requiram si autem adnuntiante te ad impium ut a viis suis convertatur non fuerit conversus a via sua ipse in iniquitate sua morietur porro tu animam tuam liberasti tu ergo fili hominis dic ad domum israhel sic locuti estis dicentes iniquitates nostrae et peccata nostra super nos sunt et in ipsis nos tabescimus quomodo ergo vivere poterimus dic ad eos vivo ego dicit dominus deus nolo mortem impii sed ut revertatur impius a via sua et vivat convertimini a viis vestris pessimis et quare moriemini domus israhel tu itaque fili hominis dic ad filios populi tui iustitia iusti non liberabit eum in quacumque die peccaverit et impietas impii non nocebit ei in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua et iustus non poterit vivere in iustitia sua in quacumque die peccaverit etiam si dixerit iusto quod vita vivat et confisus in iustitia sua fecerit iniquitatem omnes iustitiae eius oblivioni tradentur et in iniquitate sua quam operatus est in ipsa morietur sin autem dixerit impio morte morieris et egerit paenitentiam a peccato suo feceritque iudicium et iustitiam pignus restituerit ille impius rapinamque reddiderit in mandatis vitae ambulaverit nec fecerit quicquam iniustum vita vivet et non morietur omnia peccata eius quae peccavit non imputabuntur ei iudicium et iustitiam fecit vita vivet et dixerunt filii populi tui non est aequi ponderis via domini et ipsorum via iniusta est cum enim recesserit iustus a iustitia sua feceritque iniquitatem morietur in eis et cum recesserit impius ab impietate sua feceritque iudicium et iustitiam vivet in eis et dicitis non est recta via domini unumquemque iuxta vias suas iudicabo de vobis domus israhel et factum est in duodecimo anno in duodecimo mense in quinta mensis transmigrationis nostrae venit ad me qui fugerat de hierusalem dicens vastata est civitas manus autem domini facta fuerat ad me vespere antequam veniret qui fugerat aperuitque os meum donec veniret ad me mane et aperto ore meo non silui amplius et factum est verbum domini ad me dicens fili hominis qui habitant in ruinosis his super humum israhel loquentes aiunt unus erat abraham et hereditate possidet terram nos autem multi nobis data est terra in possessionem idcirco dices ad eos haec dicit dominus deus qui in sanguine comeditis et oculos vestros levatis ad inmunditias vestras et sanguinem funditis numquid terram hereditate possidebitis stetit in gladiis vestris fecistis abominationes et unusquisque uxorem proximi sui polluit et terram hereditate possidebitis haec dices ad eos sic dicit dominus deus vivo ego quia qui in ruinosis habitant gladio cadent et qui in agro est bestii tradetur ad devorandum qui autem in praediis et in speluncis sunt peste morientur et dabo terram in solitudinem et desertum et deficiet superba fortitudo eius et desolabuntur montes israhel eo quod nullus sit qui per eos transeat et scient quia ego dominus cum dederam terram desolatam et desertam propter universas abominationes suas quas operati sunt et tu fili hominis filii populi tui qui loquuntur de te iuxta muros et in ostiis domorum et

dicunt unus ad alterum vir ad proximum suum loquentes venite et audiamus qui sit sermo egrediens a domino et veniunt ad te quasi si ingreditur populus et sedent coram te populus meus et audiunt sermones tuos et non faciunt eos quia in canticum oris sui vertunt illos et avaritiam suam sequitur cor eorum et es eis quasi carmen musicum quod suavi dulcique sono canitur et audient verba tua et non facient ea et cum venerit quod praedictum est ecce enim venit tunc scient quod propheta fuerit inter eos

34

et factum est verbum domini ad me dicens fili hominis propheta de pastoribus israel propheta et dices pastoribus haec dicit dominus deus vae pastoribus israel qui pascebant semet ipsos nonne greges pascuntur a pastoribus lac comedebatis et lanis operiebamini et quod crassum erat occidebatis gregem autem meum non pascebatis quod infirmum fuit non consolidastis et quod aegrotum non sanastis quod fractum est non alligastis et quod abiectum est non reduxistis quod perierat non quaesistis sed cum austeritate imperabatis eis et cum potentia et dispersae sunt oves meae eo quod non esset pastor et factae sunt in devorationem omnium bestiarum agri et dispersae sunt erraverunt greges mei in cunctis montibus et in universo colle excelso et super omnem faciem terrae dispersi sunt greges mei et non erat qui requireret non erat inquam qui requireret propterea pastores audite verbum domini vivo ego dicit dominus deus quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam et oves meae in devorationem omnium bestiarum agri eo quod non esset pastor neque enim quaesierunt pastores gregem meum sed pascebant pastores semet ipsos et greges meos non pascebant propterea pastores audite verbum domini haec dicit dominus deus ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum et cessare eos faciam ut ultra non pascant gregem nec pascant amplius pastores semet ipsos et liberabo gregem meum de ore eorum et non erunt ultra eis in escam quia haec dicit dominus deus ecce ego ipse requiram oves meas et visitabo eas sicut visitat pastor gregem suum in die quando fuerit in medio ovium suarum dissipatarum sic visitabo oves meas et liberabo eas de omnibus locis quo dispersae fuerant in die nubis et caliginis et educam eas de populis et congregabo eas de terris et inducam eas in terram suam et pascam eas in montibus israel in rivis et in cunctis sedibus terrae in pascuis uberrimis pascam eas et in montibus excelsis israel erunt pascuae eorum ibi requiescent in herbis virentibus et in pascuis pinguibus pascentur super montes israel ego pascam oves meas et ego eas accubare faciam dicit dominus deus quod perierat requiram et quod abiectum erat reducam et quod contractum fuerat alligabo et quod infirmum erat consolidabo et quod pingue et forte custodiam et pascam illas in iudicio vos autem greges mei haec dicit dominus deus ecce ego iudico inter pecus et pecus arietum et hircorum nonne satis vobis erat pascuam bonam depasci insuper et reliquias pascuarum vestrarum conculcastis pedibus vestris et cum purissi-

mam aquam biberetis reliquam pedibus vestris turbabatis et oves meae his quae conculcata pedibus vestris fuerant pascebantur et quae pedes vestri turbaverant haec bibebant propterea haec dicit dominus deus ad eos ecce ego ipse iudico inter pecus pingue et macilentum pro eo quod lateribus et umeris impingebatis et cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora donec dispergerentur foras salvabo gregem meum et non erit ultra in rapinam et iudicabo inter pecus et pecus et suscitabo super ea pastorem unum qui pascat ea servum meum david ipse pascet ea et ipse erit eis in pastorem ego autem dominus ero eis in deum et servus meus david princeps in medio eorum ego dominus locutus sum et faciam cum eis pactum pacis et cessare faciam bestias pessimas de terra et qui habitant in deserto securi dormient in saltibus et ponam eos in circuitu collis mei benedictionem et deducam imbrem in tempore suo pluviae benedictionis erunt et dabit lignum agri fructum suum et terra dabit germen suum et erunt in terra sua absque timore et scient quia ego dominus cum contrivero catenas iugi eorum et eruo eos de manu imperantium sibi et non erunt ultra in rapinam gentibus neque bestiae terrae devorabunt eos sed habitabunt confiderenter absque ullo terrore et suscitabo eis germen nominatum et non erunt ultra inminuti fame in terra neque portabunt amplius obprobria gentium et scient quia ego dominus deus eorum cum eis et ipsi populus meus domus israel ait dominus deus vos autem greges mei greges pascuae meae homines estis et ego dominus deus vester dicit dominus deus

35

et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis pone faciem tuam adversum montem seir et prophetabis de eo et dices illi haec dicit dominus deus ecce ego ad te mons seir et extendam manum meam super te et dabo te desolatum atque desertum urbes tuas demoliar et tu desertus eris et scies quia ego dominus eo quod fueris inimicus sempiternus et concluderis filios israel in manus gladii in tempore afflictionis eorum in tempore iniquitatis extremae propterea vivo ego dicit dominus deus quoniam sanguini tradam te et sanguis te persequetur et cum sanguinem oderis sanguis persequetur te et dabo montem seir desolatum et desertum et auferam de eo euntem et redeuntem et implebo montes eius occisorum suorum in collibus tuis et in vallibus tuis atque in torrentibus interfecti gladio cadent in solitudines sempiternas tradam te et civitates tuae non habitabuntur et scietis quoniam ego dominus eo quod dixeris duae gentes et duae terrae meae erunt et hereditate possidebo eas cum dominus esset ibi propterea vivo ego dicit dominus deus quia faciam iuxta iram tuam et secundum zelum tuum quem fecisti odio habens eos et notus efficiat per eos cum te iudicavero et scies quia ego dominus audivi universa obprobria tua quae locutus es de montibus israel dicens deserti nobis dati sunt ad devorandum et insurrexistis super me ore vestro et rogastis adversum me verba vestra ego audivi haec dicit dominus deus laetante universa terra in solitudinem te redigam sicuti gavisus es super hered-

itatem domus israhel eo quod fuerit dissipata sic faciam tibi dissipatus eris mons seir et idumea omnis et scient quia ego dominus

36

tu autem fili hominis propheta super montes israhel et dices montes israhel audite verbum domini haec dicit dominus deus eo quod dixerit inimicus de vobis euge altitudines sempiternae in hereditatem datae sunt nobis propterea vaticinare et dic haec dicit dominus deus pro eo quod desolati estis et conculcati per circuitum et facti in hereditatem reliquis gentibus et ascendistis super labium linguae et obprobrium populi propterea montes israhel audite verbum domini dei haec dicit dominus deus montibus et collibus torrentibus vallibusque et desertis parietinis et urbibus derelictis quae depopolatae sunt et subannatae a reliquis gentibus per circuitum propterea haec dicit dominus deus quoniam in igne zeli mei locutus sum de reliquis gentibus et de idumea universa qui dederunt terram meam sibi in hereditatem cum gaudio et toto corde ex animo et eiecerunt eam ut vastarent idcirco vaticinare super humum israhel et dices montibus et collibus iugis et vallibus haec dicit dominus deus ecce ego in zelo meo et in furore meo locutus sum eo quod confusionem gentium sustineritis idcirco haec dicit dominus deus ego levavi manum meam ut gentes quae in circuitu vestro sunt ipsae confusionem suam portent vos autem montes israhel ramos vestros germinetis et fructum vestrum adferatis populo meo israhel prope est enim ut veniat quia ecce ego ad vos et convertar ad vos et arabimini et accipietis sementem et multiplicabo in vobis homines omnemque domum israhel et habitabuntur civitates et ruinosa instaurabuntur et replebo vos hominibus et iumentis et multiplicabuntur et crescent et habitari vos faciam sicut a principio bonisque donabo maioribus quam habuistis ab initio et scietis quia ego dominus et adducam super vos homines populum meum israhel et hereditate possidebunt te et eris eis in hereditatem et non addes ultra ut absque eis sis haec dicit dominus deus pro eo quod dicunt de vobis devoratrix hominum es et suffocans gentem tuam propterea homines non comedes amplius et gentem tuam non necabis ultra ait dominus deus nec audiam faciam in te amplius confusionem gentium et obprobrium populorum nequaquam portabis et gentem tuam non amittes amplius ait dominus deus et factum est verbum domini ad me dicens fili hominis domus israhel habitaverunt in humo sua et polluerunt eam in viis suis et in studiis suis iuxta inmunditiam menstruatæ facta est via eorum coram me et effudi indignationem meam super eos pro sanguine quem fuderunt super terram et in idolis suis polluerunt eam et dispersi eos in gentes et ventillati sunt in terris iuxta vias eorum et adinventiones iudicavi eos et ingressi sunt ad gentes ad quas introierunt et polluerunt nomen sanctum meum cum diceretur de eis populus domini iste est et de terra eius egressi sunt et peperci nomini meo sancto quod polluerat domus israhel in gentibus ad quas ingressi sunt idcirco dices domui israhel haec dicit domi-

nus deus non propter vos ego faciam domus israhel sed propter nomen sanctum meum quod polluistis in gentibus ad quas intrastis et sanctificabo nomen meum magnum quod pollutum est inter gentes quod polluistis in medio earum ut sciant gentes quia ego dominus ait dominus exercituum cum sanctificatus fuero in vobis coram eis tollam quippe vos de gentibus et congregabo de universis terris et adducam vos in terram vestram et effundam super vos aquam mundam et mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris et ab universis idolis vestris mundabo vos et dabo vobis cor novum et spiritum novum ponam in medio vestri et auferam cor lapideum de carne vestra et dabo vobis cor carneum et spiritum meum ponam in medio vestri et faciam ut in praeceptis meis ambuletis et iudicia mea custodiatis et operemini et habitabitis in terra quam dedi patribus vestris et eritis mihi in populum et ego ero vobis in deum et salvabo vos ex universis inquinamentis vestris et vocabo frumentum et multiplicabo illud et non inponam in vobis famem et multiplicabo fructum ligni et genimina agri ut non portetis ultra obprobrium famis in gentibus et recordabimini viarumstrarum pessimarum studiorumque non bonorum et displicebunt vobis iniquitates vestrae et scelera vestra non propter vos ego faciam ait dominus deus notum sit vobis confundimini et erubescite super viis vestris domus israhel haec dicit dominus deus in die qua mundavero vos ex omnibus iniquitatibus vestris et habitari fecero urbes et instauro ruinosa et terra deserta fuerit exulta quae quondam erat desolata in oculis omnis viatoris dicent terra illa inculta facta est ut hortus voluptatis et civitates desertae et destitutae atque suffossae munitae sederunt et scient gentes quaecumque derelictae fuerint in circuitu vestro quia ego dominus aedificavi dissipata plantaviqve inculta ego dominus locutus sum et fecerim haec dicit dominus deus adhuc in hoc invenient me domus israhel ut faciam eis multiplicabo eos sicut gregem hominum ut gregem sanctum ut gregem hierusalem in sollemnitatibus eius sic erunt civitates desertae pleneque gregibus hominum et scient quia ego dominus

37

facta est super me manus domini et eduxit me in spiritu domini et dimisit me in medio campi qui erat plenus ossibus et circumduxit me per ea in gyro erant autem multa valde super faciem campi siccae vehementer et dixit ad me fili hominis putasne vivent ossa ista et dixi domine deus tu nosti et dixit ad me vaticinare de ossibus istis et dices eis ossa arida audite verbum domini haec dicit dominus deus ossibus his ecce ego intromittam in vos spiritum et vivetis et dabo super vos nervos et succrescere faciam super vos carnes et superextendam in vobis cutem et dabo vobis spiritum et vivetis et scietis quia ego dominus et prophetavi sicut praeceperat mihi factus est autem sonitus prophetante me et ecce commotio et accesserunt ossa ad ossa unumquodque ad iuncturam suam et vidi et ecce super ea nervi et carnes ascenderunt et extenta est in eis cutis desuper et spiritum non habebant et dixit ad me vaticinare ad spiritum

vaticinare fili hominis et dices ad spiritum haec dicit dominus deus a quattuor ventis veni spiritus et insufla super interfectos istos et revivescant et prophetavi sicut praeceperat mihi et ingressus est in ea spiritus et vixerunt steteruntque super pedes suos exercitus grandis nimis valde et dixit ad me fili hominis ossa haec universa domus israhel est ipsi dicunt aruerunt ossa nostra et periit spes nostra et abscisi sumus propterea vaticinare et dices ad eos haec dicit dominus deus ecce ego aperiam tumulos vestros et educam vos de sepulchris vestris populus meus et inducam vos in terram israhel et scietis quia ego dominus cum aperuero sepulchra vestra et eduxero vos de tumulis vestris populus meus et dederō spiritum meum in vobis et vixeritis et requiescere vos faciam super humum vestram et scietis quia ego dominus locutus sum et feci ait dominus deus et factus est sermo domini ad me dicens et tu fili hominis sume tibi lignum unum et scribe super illud iudae et filiorum israhel sociis eius et tolle lignum alterum et scribe super eum ioseph lignum ephraim et cunctae domui israhel sociorumque eius et adiunge illa unum ad alterum tibi in lignum unum et erunt in unionem in manu tua cum autem dixerint ad te filii populi tui loquentes nonne indicas nobis quid in his tibi velis loqueris ad eos haec dicit dominus deus ecce ego adsumam lignum ioseph quod est in manu ephraim et tribus israhel quae iunctae sunt ei et dabo eas pariter cum ligno iuda et faciam eas in lignum unum et erunt unum in manu eius erunt autem ligna super quae scripseris in manu tua in oculis eorum et dices ad eos haec dicit dominus deus ecce ego adsumam filios israhel de medio nationum ad quas abierunt et congregabo eos undique et adducam eos ad humum suam et faciam eos gentem unam in terra in montibus israhel et rex unus erit omnibus imperans et non erunt ultra duae gentes nec dividuntur amplius in duo regna neque polluentur ultra in idolis suis et abominationibus suis et in cunctis iniquitatibus suis et salvos eos faciam de universis sedibus suis in quibus peccaverunt et mundabo eos et erunt mihi populus et ego ero eis deus et servus meus david rex super eos et pastor unus erit omnium eorum in iudiciis meis ambulabunt et mandata mea custodient et facient ea et habitabunt super terram quam dedi servo meo iacob in qua habitaverunt patres vestri et habitabunt super eam ipsi et filii eorum et filii filiorum eorum usque in sempiternum et david servus meus princeps eorum in perpetuum et percussio illis foedus pacis pactum sempiternum erit eis et fundabo eos et multiplicabo et dabo sanctificationem meam in medio eorum in perpetuum et erit tabernaculum meum in eis et ero eis deus et ipsi erunt mihi populus et scient gentes quia ego dominus sanctificator israhel cum fuerit sanctificatio mea in medio eorum in perpetuum

38

et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis pone faciem tuam contra gog terram magog principem capitis mosoch et thubal et vaticinare de eo et dices ad eum haec dicit dominus deus ecce ego ad te gog principem capitis mosoch et thubal et cir-

cumagam te et ponam frenum in maxillis tuis et educam te et omnem exercitum tuum equos et equites vestitos loriceis universos multitudinem magnam hastam et clypeum arripientium et gladium persae aethiopes et lybies cum eis omnes scutati et galeati gomer et universa agmina eius domus thogorma latera aquilonis et totum robur eius populi que multi tecum praepara et instrue te et omnem multitudinem tuam quae coacervata est ad te et esto eis in praecceptum post dies multos visitaberis in novissimo annorum venies ad terram quae reversa est a gladio congregata est de populis multis ad montes israhel qui fuerunt deserti iugiter haec de populis educta est et habitaverunt in ea confiderent universi ascendens autem quasi tempestas venies et quasi nubes ut operias terram tu et omnia agmina tua et populi multi tecum haec dicit dominus deus in die illa ascendent sermones super cor tuum et cogitabis cogitationem pessimam et dices ascendam ad terram absque muro veniam ad quiescentes habitantesque secure omnes habitant sine muro vectes et portae non sunt eis ut diripias spolia et invadas praedam ut inferas manum tuam super eos qui deserti fuerant et postea restituti et super populum qui est congregatus ex gentibus qui possidere coepit et esse habitator umbilici terrae seba et dedan et negotiatores tharsis et omnes leones eius dicent tibi numquid ad munda spolia tu venis ecce ad diripiendam praedam congregasti multitudinem tuam ut tollas argentum et aurum auferas suppellectilem atque substantiam et diripias manubias infinitas propterea vaticinare fili hominis et dices ad gog haec dicit dominus deus numquid non in die illo cum habitaverit populus meus israhel confiderent scies et venies de loco tuo a lateribus aquilonis tu et populi multi tecum ascensores eorum universi coetus magnus et exercitus vehemens et ascendes super populum meum israhel quasi nubes ut operias terram in novissimis diebus eris et adducam te super terram meam ut sciant gentes me cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum o gog haec dicit dominus deus tu ergo ille es de quo locutus sum in diebus antiquis in manu servorum meorum prophetarum israhel qui prophetaverunt in diebus illorum temporum ut adducerem te super eos et erit in die illa in die adventus gog super terram israhel ait dominus deus ascendet indignatio mea in furore meo et in zelo meo in igne irae meae locutus sum quia in die illa erit commotio magna super terram israhel et commovebuntur a facie mea pisces maris et volucres caeli et bestiae agri et omne reptile quod movetur super humum cunctique homines qui sunt super faciem terrae et subvertentur montes et cadent sepes et omnis murus in terra corruet et convocabo adversum eum in cunctis montibus meis gladium ait dominus deus gladius uniuscuiusque in fratrem suum dirigetur et iudicabo eum peste et sanguine et imbre vehementi et lapidibus imensis ignem et sulphur pluam super eum et super exercitum eius et super populos multos qui sunt cum eo et magnificabor et sanctificabor et notus ero in oculis gentium multarum et scient quia ego dominus

tu autem fili hominis vaticinare adversum gog et dices haec dicit dominus deus ecce ego super te gog principem capitis mosoch et thubal et circumagam te et seducam te et ascendere faciam de lateribus aquilonis et adducam te super montes israhel et percutiam arcum tuum in manu sinistra tua et sagittas tuas de manu dextera tua deiciam super montes israhel cades tu et omnia agmina tua et populi qui sunt tecum feris avibus omnique volatili et bestiis terrae dedi te devorandum super faciem agri cades quia ego locutus sum ait dominus deus et emittam ignem in magog et in his qui habitant in insulis confidenter et scient quia ego dominus et nomen sanctum meum notum faciam in medio populi mei israhel et non polulum nomen sanctum meum amplius et scient gentes quia ego dominus sanctus israhel ecce venit et factum est ait dominus deus haec est dies de qua locutus sum et egredientur habitatores de civitatibus israhel et succendent et conburent arma clypeum et hastas arcum et sagittas et baculos manus et contos et succendent ea igne septem annis et non portabunt ligna de regionibus neque succident de saltibus quoniam arma succendent igne et depraedabuntur eos quibus praedae fuerant et diripient vastatores suos ait dominus deus et erit in die illa dabo gog locum nominatum sepulchrum in israhel vallem viatorum ad orientem maris quae obtempescere facit praetereuntes et sepelient ibi gog et omnem multitudinem eius et vocabitur vallis multitudinis gog et sepelient eos domus israhel ut mudent terram septem mensibus sepeliet autem omnis populus terrae et erit eis nominata dies in qua glorificatus sum ait dominus deus et viros iugiter constituent lustrantes terram qui sepeliant et requirant eos qui remanserant super faciem terrae ut emundent eam post menses autem septem quaerere incipient et circumibunt peragrantes terram cumque viderint os hominis statuunt iuxta illud titulum donec sepeliant illud pollinctorum in valle multitudinis gog nomen autem civitatis amona et mundabunt terram tu ergo fili hominis haec dicit dominus deus dic omni volucris et universis avibus cunctisque bestiis agri convenite propere concurrere undique ad victimam meam quam ego immolo vobis victimam grandem super montes israhel ut comedatis carnes et bibatis sanguinem carnes fortium comedetis et sanguinem principum terrae bibetis arietum agnorum et hircorum taurorumque altitium et pinguum omnium et comedetis adipem in saturitate et bibetis sanguinem in ebrietate de victima quam ego immolabo vobis et saturabimini super mensam meam de equo et de equite forti et de universis viris bellatoribus ait dominus deus et ponam gloriam meam in gentibus et videbunt omnes gentes iudicium meum quod fecerim et manum meam quam posuerim super eos et scient domus israhel quia ego dominus deus eorum a die illa et deinceps et scient gentes quoniam in iniquitate sua capta sit domus israhel eo quod reliquerint me et absconderim faciem meam ab eis et tradiderim eos in manu hostium et ceciderint in gladio universi iuxta immunditiam eorum et scelus feci eis et abscondi faciem meam ab illis propterea haec dicit dominus deus

nunc reducam captivitatem iacob et miserebor omnis domus israhel et adsumam zelum pro nomine sancto meo et portabunt confusionem suam et omnem praevaricationem quam praevaricati sunt in me cum habitaverint in terra sua confidenter neminem formidantes et reduxero eos de populis et congregavero de terris inimicorum suorum et sanctificatus fuero in eis in oculis gentium plurimarum et scient quia ego dominus deus eorum eo quod transtulerim eos in nationes et congregavero eos super terram suam et non dereliquerim quemquam ex eis ibi et non abscondam ultra faciem meam ab eis eo quod effuderim spiritum meum super omnem domum israhel ait dominus deus

40

in vicesimo et quinto anno transmigrationis nostrae in exordio anni decima mensis quartodecimo anno postquam percussa est civitas in ipsa hac die facta est super me manus domini et adduxit me illuc in visionibus dei adduxit me in terram israhel et dimisit me super montem excelsum nimis super quem erat quasi aedificium civitatis vergentis ad austrum et introduxit me illuc et ecce vir cuius erat species quasi species aeris et funiculus lineus in manu eius et calamus mensurae in manu eius stabat autem in porta et locutus est ad me idem vir fili hominis vide oculis tuis et auribus tuis audi et pone cor tuum in omnia quae ego ostendam tibi quia ut ostendantur tibi adductus es huc adnuntia omnia quae tu vides domui israhel et ecce murus forinsecus in circuitu domus undique et in manu viri calamus mensurae sex cubitorum et palmo et mensus est latitudinem aedificii calamo uno altitudinem quoque calamo uno et venit ad portam quae respiciebat viam orientalem et ascendit per gradus eius et mensus est limen portae calamo uno latitudinem id est limen unum calamo uno in latitudine et thalamum uno calamo in longum et uno calamo in latum et inter thalamos quinque cubitos et limen portae iuxta vestibulum portae intrinsecus calamo uno et mensus est vestibulum portae octo cubitorum et frontem eius duobus cubitis vestibulum autem portae erat intrinsecus porro thalami portae ad viam orientalem tres hinc et tres inde mensura una trium et mensura una frontium ex utraque parte et mensus est latitudinem liminis portae decem cubitorum et longitudinem portae tredecim cubitorum et marginem ante thalamos cubiti unius et cubitus unus finis utrumque thalami autem sex cubitorum erant hinc et inde et mensus est portam a tecto thalami usque ad tectum eius latitudinem viginti et quinque cubitorum ostium contra ostium et fecit frontes per sexaginta cubitos et ad frontem atrium portae undique per circuitum et ante faciem portae quae pertingebat usque ad faciem vestibuli portae interioris quinquaginta cubitos et fenestras obliquo in thalamis et in frontibus eorum quae erant intra portam undique per circuitum similiter autem erant et in vestibulis fenestrae per gyrum intrinsecus et ante frontes pictura palmarum et eduxit me ad atrium exterius et ecce gazofilacia et pavimentum stratum lapide in atrio per circuitum triginta

gazofilicia in circuitu pavimenti et pavementum in fronte portarum secundum longitudinem portarum erat inferior et mensus est latitudinem a facie portae inferioris usque ad frontem atrii interioris extrinsecus centum cubitos ad orientem et ad aquilonem portam quoque quae respiciebat viam aquilonis atrii exterioris mensus est tam in longitudine quam in latitudine et thalamos eius tres hinc et tres inde et frontem eius et vestibulum eius secundum mensuram portae prioris quinquaginta cubitorum longitudinem eius et latitudinem viginti quinque cubitorum fenestrae autem eius et vestibulum et scalpturae secundum mensuram portae quae respiciebat ad orientem et septem graduum erat ascensus eius et vestibulum ante eam et porta atrii interioris contra portam aquilonis et orientalem et mensus est a porta usque ad portam centum cubitos et duxit me ad viam australem et ecce porta quae respiciebat ad austrum et mensus est frontem eius et vestibulum eius iuxta mensuras superiores et fenestras eius et vestibula in circuitu sicut fenestras ceteras quinquaginta cubitorum longitudine et latitudine viginti quinque cubitorum et in gradibus septem ascendebatur ad eam et vestibulum ante fores eius et celatae palmae erant una hinc et altera inde in fronte eius et porta atrii interioris in via australi et mensus est a porta usque ad portam in via australi centum cubitos et introduxit me in atrium interius ad portam australem et mensus est portam iuxta mensuras superiores thalamum eius et frontem eius et vestibulum eius hisdem mensuris et fenestras eius et vestibulorum eius in circuitu quinquaginta cubitos longitudinis et latitudinis viginti quinque cubitos et vestibulum per gyrum longitudine viginti quinque cubitorum et latitudine quinque cubitorum et vestibulum eius ad atrium exterius et palmas eius in fronte et octo gradus erant quibus ascendebatur per eam et introduxit me in atrium interius per viam orientalem et mensus est portam secundum mensuras superiores thalamum eius et frontem eius et vestibula eius sicut supra et fenestras eius et vestibuli eius in circuitu longitudine quinquaginta cubitorum et latitudine viginti quinque cubitorum et vestibulum eius id est atrii exterioris et palmae celatae in fronte eius hinc et inde et in octo gradibus ascensus eius et per singula gazofilicia ostium in frontibus portarum ibi lavabant holocaustum et in vestibulo portae duae mensae hinc et duae mensae inde ut immoletur super eas holocaustum et pro peccato et pro delicto et ad latus exterius quod ascendit ad ostium portae quae pergit ad aquilonem duae mensae et ad latus alterum ante vestibulum portae duae mensae quattuor mensae hinc et quattuor mensae inde per latera portae octo mensae erunt super quas immolabunt quattuor autem mensae ad holocaustum de lapidibus quadris extractae longitudine cubiti unius et dimidii

et latitudine cubiti unius et dimidii et altitudine cubiti unius super quas ponant vasa in quibus immolatur holocaustum et victima et labia earum palmi unius reflexa intrinsecus per circuitum super mensas autem carnes oblationis et extra portam interiore gazofilicia cantorum in atrio interiori quod erat in latere portae respicientis ad aquilonem et facies eorum contra viam australem una ex latere portae orientalis quae respiciebat ad viam aquilonis et dixit ad me hoc est gazofilacium quod respicit viam meridianam sacerdotum qui excubant in custodiis templi porro gazofilacium quod respicit ad viam aquilonis sacerdotum erit qui excubant ad ministerium altaris isti sunt filii sadoc qui accedunt de filiis levi ad dominum ut ministrent ei et mensus est atrium longitudine centum cubitorum et latitudine centum cubitorum per quadrum et altare ante faciem templi et introduxit me in vestibulum templi et mensus est vestibulum quinque cubitis hinc et quinque cubitis inde et latitudinem portae trium cubitorum hinc et trium cubitorum inde longitudinem autem vestibuli viginti cubitorum et latitudinem undecim cubitorum et octo gradibus ascendebatur ad eam et columnae erant in frontibus una hinc et altera inde

41

et introduxit me in templum et mensus est frontes sex cubitos latitudinis hinc et sex cubitos latitudinis inde latitudinem tabernaculi et latitudo portae decem cubitorum erat et latera portae quinque cubitis hinc et quinque cubitis inde et mensus est longitudinem eius quadraginta cubitorum et latitudinem viginti cubitorum et introgressus intrinsecus mensus est in fronte portae duos cubitos et portam sex cubitorum et latitudinem portae septem cubitorum et mensus est longitudinem eius viginti cubitorum et latitudinem viginti cubitorum ante faciem templi et dixit ad me hoc est sanctum sanctorum et mensus est parietem domus sex cubitorum et latitudinem lateris quattuor cubitorum undique per circuitum domus latera autem latus ad latus bis triginta tria et erant eminentia quae ingrederentur per parietem domus in lateribus per circuitum ut continerent et non attingerent parietem templi et platea erat in rotundum ascendens sursum per cocleam et in cenaculum templi deferbat per gyrum idcirco latus erat templum in superioribus et sic de inferioribus ascendebatur ad superiora in medium et vidi in domo altitudinem per circuitum fundata latera ad mensuram calami sex cubitorum spatio et latitudinem per parietem lateris forinsecus quinque cubitorum et interior domus in lateribus domus et inter gazofilicia latitudinem viginti cubitorum in circuitu domus undique et ostium lateris ad orationem ostium unum ad viam aquilonis et ostium unum ad viam australem et latitudinem loci ad orationem quinque cubitorum in circuitu et aedificium quod erat separatum versumque ad viam respicientem ad mare latitudinis septuaginta cubitorum paries autem aedificii quinque cubitorum latitudinis per circuitum et longitudo eius nonaginta cubitorum et mensus est domus longitudinem centum cubitorum et quod separatum erat aedificium et

parietes eius longitudinis centum cubitorum latitudo autem ante faciem domus et eius quod erat separatum contra orientem centum cubitorum et mensus est longitudinem aedificii contra faciem eius quod erat separatum ad dorsum ekthetas ex utraque parte centum cubitorum et templum interius et vestibula atrii limina et fenestras obliquas et ekthetas in circuitu per tres partes contra uniuscuiusque limen stratumque ligno per gyrum in circuitu terra autem usque ad fenestras et fenestrae clausae super ostia et usque ad domum interiorem et forinsecus per omnem parietem in circuitu intrinsecus et forinsecus ad mensuram et fabrefacta cherubin et palmae et palma inter cherub et cherub duasque facies habebat cherub faciem hominis iuxta palmam ex hac parte et faciem leonis iuxta palmam ex alia parte expressam per omnem domum in circuitu de terra usque ad superiora portae cherubin et palmae celatae erant in pariete templi limen quadrangulum et facies sanctuarii aspectus contra aspectum altaris lignei trium cubitorum altitudo et longitudo eius duo cubitorum et anguli eius et longitudo eius et parietes eius lignei et locutus est ad me haec est mensa coram domino et duo ostia erant in templo et in sanctuario et in duobus ostiis ex utraque parte bina erant ostiola quae in se invicem plicabantur bina enim ostia erant ex utraque parte ostiorum et celata erant in ipsis ostiis templi cherubin et sculptura palmarum sicut in parietibus quoque expressa erat quam ob rem erant et grossiora ligna in vestibuli fronte forinsecus super quae fenestrae obliquae et similitudo palmarum hinc atque inde in umerulis vestibuli secundum latera domus latitudinemque parietum

42

et eduxit me in atrium exterius per viam ducentem ad aquilonem et eduxit me in gazofilacium quod erat contra separatum aedificium et contra aedem vergentem ad aquilonem in facie longitudinis centum cubitos ostii aquilonis et latitudinis quinquaginta cubitos contra viginti cubitos atrii interioris et contra pavimentum stratum lapide atrii exterioris ubi erat porticus iuncta portuici triplici et ante gazofilacia deambulatio decem cubitorum latitudinis ad interiora respiciens viae cubiti unius et ostia earum ad aquilonem ubi erant gazofilacia in superioribus humiliora quia subportabant porticus quae ex illis eminebant de inferioribus et de mediis aedificii tritega enim erant et non habebant columnas sicut erant columnae atriorum propterea eminebant de inferioribus et de mediis a terra et peribolus exterior secundum gazofilacia quae erant in via atrii exterioris ante gazofilacia longitudo eius quinquaginta cubitorum quia longitudo erat gazofilaciorum atrii exterioris quinquaginta cubitorum et longitudo ante faciem templi centum cubitorum et erat subter gazofilacia haec introitus ab oriente ingredientium in ea de atrio exteriori in latitudine periboli atrii quod erat contra viam orientalem in facie aedificii separati et erant ante aedificium gazofilacia et via ante faciem eorum iuxta similitudinem gazofilaciorum quae erant in via aquilonis secundum longitudinem eorum

sic et latitudo eorum et omnis introitus eorum et similitudines et ostia eorum secundum ostia gazofilaciorum quae erant in via respiciente ad notum ostium in capite viae quae via erat ante vestibulum separatum per viam orientalem ingredientibus et dixit ad me gazofilacia aquilonis et gazofilacia austri quae sunt ante aedificium separatum haec sunt gazofilacia sancta in quibus vescuntur sacerdotes qui adpropinquant ad dominum in sancta sanctorum ibi ponent sancta sanctorum et oblationem pro peccato et pro delicto locus enim sanctus est cum autem ingressi fuerint sacerdotes non egredientur de sanctis in atrium exterius et ibi reponent vestimenta sua in quibus ministrant quia sancta sunt vestienturque vestimentis aliis et sic procedent ad populum cumque conplesset mensuras domus interioris eduxit me per viam portae quae respiciebat ad viam orientalem et mensus est eam undique per circuitum mensus autem est contra ventum orientalem calamo mensurae quingentos calamos in calamo mensurae per circuitum et mensus est contra ventum aquilonem quingentos calamos in calamo mensurae per gyrum et ad ventum australem mensus est quingentos calamos in calamo mensurae per circuitum et ad ventum occidentalem mensus est quingentos calamos in calamo mensurae per quattuor ventos mensus est illud murum eius undique per circuitum longitudine quingentorum cubitorum et latitudine quingentorum cubitorum dividentem inter sanctuarium et vulgi locum

43

et duxit me ad portam quae respiciebat ad viam orientalem et ecce gloria dei israhel ingrediebatur per viam orientalem et vox erat ei quasi vox aquarum multarum et terra splendebat a maiestate eius et vidi visionem secundum speciem quam videram quando venit ut disperderet civitatem et species secundum aspectum quem videram iuxta fluvium chobar et cecidi super faciem meam et maiestas domini ingressa est templum per viam portae quae respiciebat ad orientem et levavit me spiritus et introduxit me in atrium interius et ecce repleta erat gloria domini domus et audivi loquentem ad me de domo et vir qui stabat iuxta me dixit ad me fili hominis locus solii mei et locus vestigiorum pedum meorum ubi habito in medio filiorum israhel in aeternum et non polluent ultra domus israhel nomen sanctum meum ipsi et reges eorum in fornicationibus suis et in ruinis regum suorum et in excelsis qui fabricati sunt limen suum iuxta limen meum et postes suos iuxta postes meos et murus erat inter me et eos et polluerunt nomen sanctum meum in abominationibus quas fecerunt propter quod consumpsi eos in ira mea nunc ergo repellant procul fornicationem suam et ruinas regum suorum a me et habitabo in medio eorum semper tu autem fili hominis ostende domui israhel templum et confundantur ab iniquitatibus suis et metiantur fabricam et erubescant ex omnibus quae fecerunt figuram domus et fabricae eius exitus et introitus et omnem descriptionem eius et universa praecepta eius cunctumque ordinem eius et omnes leges eius ostende eis et scribes in oculis eorum et custodiant omnes de-

scriptiones eius et praecepta illius et faciant ea ista est lex domus in summitate montis omnes fines eius in circuitu sanctum sanctorum est haec ergo est lex domus istae autem mensurae altaris in cubito verissimo qui habebat cubitum et palmum in sinu eius erat cubitus et cubitus in latitudine et definitio usque ad labium eius in circuitu palmus unus haec quoque erat fossa altaris et de sinu terrae usque ad crepidinem novissimam duo cubiti et latitudo cubiti unius et a crepidine maiori usque ad crepidinem minorem quattuor cubiti et latitudo unius cubiti ipse autem ariel quattuor cubitorum et ab ariel usque sursum cornua quattuor et ariel duodecim cubitorum in longitudine per duodecim cubitos latitudinis quadrangulatum aequis lateribus et crepido quattuordecim cubitorum longitudinis per quattuordecim latitudinis in quattuor angulis eius et corona in circuitu eius dimidii cubitus et sinus eius unius cubiti per circuitum gradus autem eius versi ad orientem et dixit ad me filii hominis haec dicit dominus deus hii sunt ritus altaris in quacumque die fuerit fabricatum ut offeratur super illud holocaustum et effundatur sanguis et dabis sacerdotibus levitis qui sunt de semine sadoc qui accedunt ad me ait dominus deus ut offerant mihi vitulum de armento pro peccato et adsumens de sanguine eius pones super quattuor cornua eius et super quattuor angulos crepidinis et super coronam in circuitu et mundabis illud et expiabis et tolles vitulum qui oblatum fuerit pro peccato et conbures illum in separato loco domus extra sanctuarium et in die secunda offeres hircum caprarum immaculatum pro peccato et expiabunt altare sicut expiaverunt in vitulo cumque compleveris expians illud offeres vitulum de armento immaculatum et arietem de grege immaculatum et offeres eos in conspectu domini et mittent sacerdotes super eos sal et offerent eos holocaustum domino septem diebus facies hircum pro peccato cotidie et vitulum de armento et arietem de pecoribus immaculatos offerent septem diebus expiabunt altare et mundabunt illud et implebunt manum eius expletis autem diebus in die octava et ultra facient sacerdotes super altare holocausta vestra et quae pro pace offerunt et placatus ero vobis ait dominus deus

44

et convertit me ad viam portae sanctuarii exterioris quae respiciebat ad orientem et erat clausa et dixit dominus ad me porta haec clausa erit non aperietur et vir non transiet per eam quoniam dominus deus israhel ingressus est per eam eritque clausa principi princeps ipse sedebit in ea ut comedat panem coram domino per viam vestibuli portae ingredietur et per viam eius egredietur et adduxit me per viam portae aquilonis in conspectu domus et vidi et ecce implevit gloria domini domum domini et cecidi in faciem meam et dixit ad me dominus fili hominis pone cor tuum et vide oculis tuis et auribus tuis audi omnia quae ego loquor ad te de universis caerimoniis domus domini et de cunctis legibus eius et pones cor tuum in viis templi per omnes exitus sanctuarii et dices ad exasperantem me domum israhel haec dicit dominus deus sufficient vobis omnia scelera vestra domus is-

rahel eo quod inducitis filios alienos incircumcisos corde et incircumcisos carne ut sint in sanctuario meo et polluant domum meam et offertis panes meos adipem et sanguinem et dissolvitis pactum meum in omnibus sceleribus vestris et non servastis praecepta sanctuarii mei et posuistis custodes observationum mearum in sanctuario meo vobismet ipsis haec dicit dominus deus omnis alienigena incircumcisos corde et incircumcisos carne non ingredietur sanctuarium meum omnis filius alienus qui est in medio filiorum israhel sed et levitae qui longe recesserunt a me in errore filiorum israhel et erraverunt a me post idola sua et portaverunt iniquitatem suam erunt in sanctuario meo aeditui et ianitores portarum domus et ministri domus ipsi mactabant holocaustosin et victimas populi et ipsi stabunt in conspectu eorum ut ministrent eis pro eo quod ministraverunt illis in conspectu idolorum suorum et facti sunt domi israhel in offendiculum iniquitatis idcirco levavi manum meam super eos dicit dominus deus et portaverunt iniquitatem suam et non adpropinquabant ad me ut sacerdotio fungantur mihi neque accedent ad omne sanctuarium meum iuxta sancta sanctorum sed portabant confusionem suam et scelera sua quae fecerunt et dabo eos ianitores domus in omni ministerio eius et universis quae fiunt in ea sacerdotes autem levitae filii sadoc qui custodierunt caerimonias sanctuarii mei cum errarent filii israhel a me ipsi accedent ad me ut ministrent mihi et stabunt in conspectu meo ut offerant mihi adipem et sanguinem ait dominus deus ipsi ingredientur sanctuarium meum et ipsi accedent ad mensam meam ut ministrent mihi et custodiant caerimonias meas cumque ingredientur portas atrii interioris vestibus lineis induentur nec ascendet super eos quicquam laneum quando ministrant in portis atrii interioris et intrinsecus vittae lineae erunt in capitibus eorum et feminalia lineae erunt in lumbis eorum et non accingentur in sudore cumque egredientur atrium exterius ad populum exuent se vestimenta sua in quibus ministraverunt et reponent ea in gazofilacio sanctuarii et vestient se vestimentis aliis et non sanctificabunt populum in vestibus suis caput autem suum non radent neque comam nutrient sed tondentes adtondent capita sua et vinum non bibet omnis sacerdos quando ingressurus est atrium interius et viduam et repudiatam non accipient uxores sed virgines de semine domus israhel sed et viduam quae fuerit vidua a sacerdote accipient et populum meum docebunt quid sit inter sanctum et pollutum et inter mundum et imundum ostendent eis et cum fuerit controversia stabunt in iudiciis meis et iudicabunt leges meas et praecepta mea in omnibus sollemnitatibus meis custodient et sabbata mea sanctificabunt et ad mortuum hominem non ingredientur ne polluantur nisi ad patrem et matrem et filium et filiam et fratrem et sororem quae alterum virum non habuit in quibus contaminabuntur et postquam fuerit emundatus septem dies numerabuntur ei et in die introitus sui in sanctuarium ad atrium interius ut ministret mihi in sanctuario offeret pro peccato suo ait dominus deus erit autem eis hereditas ego hereditas eorum et possessionem non dabit eis in israhel ego enim possessio eorum victimam et pro peccato

et pro delicto ipsi comedent et omne votum in israhel ipsorum erit et primitiva omnium primogenitorum et omnia libamenta ex omnibus quae offeruntur sacerdotum erunt et primitiva ciborum vestrorum dabitur sacerdoti ut reponat benedictionem domui suae omne morticinum et captum a bestia de avibus et de pecoribus non comedent sacerdotes

45

cumque coeperitis terram dividere sortito separate primitias domino sanctificatum de terra longitudine viginti quinque milia et latitudine decem milia sanctificatum erit in omni termino eius per circuitum et erit ex omni parte sanctificatum quingentos per quingentos quadrifariam per circuitum et quinquaginta cubitis in suburbana eius per gyrum et a mensura ista mensurabis longitudinem viginti quinque milium et latitudinem decem milium et in ipso erit templum sanctumque sanctorum sanctificatum de terra erit sacerdotibus ministris sanctuarii qui accedunt ad ministerium domini et erit eis locus in domos et in sanctuarium sanctitatis viginti quinque autem milia longitudinis et decem milia latitudinis erunt levitis qui ministrant domui ipsi possidebunt viginti gazofylacia et possessionem civitatis dabitur quinque milia latitudinis et longitudinis viginti quinque milia secundum separationem sanctuarii omni domui israhel principi quoque hinc et inde in separationem sanctuarii et in possessionem civitatis contra faciem separationis sanctuarii et contra faciem possessionis urbis a latere maris usque ad mare et a latere orientis usque ad orientem longitudinem autem iuxta unamquamque partium a termino occidentali usque ad terminum orientalem de terra erit ei possessio in israhel et non depopulabuntur ultra principes populum meum sed terram dabunt domui israhel secundum tribus eorum haec dicit dominus deus sufficiat vobis principes israhel iniquitatem et rapinas intermitte et iudicium et iustitiam facite separate confinia vestra a populo meo ait dominus deus statera iusta et oephi iustum et batus iustus erit vobis oephi et batus aequalia et unius mensurae erunt ut capiat decimam partem chori batus et decimam partem chori oephi iuxta mensuram chori erit aequa libratio eorum siclus autem viginti obolos habeat porro viginti sicli et viginti quinque sicli et quindecim sicli minam facient et haec sunt primitiae quas tolletis sextam partem oephi de choro frumenti et sextam partem oephi de choro hordei mensura quoque olei batus olei decima pars chori est et decem bati chorum faciunt quia decem bati implent chorum et arietem unum de grege ducentorum de his quae nutriunt israhel in sacrificium et in holocaustum et in pacifica ad expandendum pro eis ait dominus deus omnis populus terrae tenebitur primitiis his principi in israhel et super principem erunt holocausta et sacrificium et libamina in sollemnitatibus et in kalendis et in sabbatis in universis sollemnitatibus domus israhel ipse faciat pro peccato sacrificium et holocaustum et pacifica ad expandendum pro domo israhel haec dicit dominus deus in primo mense una mensis sumes vitulum de armento immaculatum et expiabis sanctuarium et

tollet sacerdos de sanguine quod erit pro peccato et ponet in postibus domus et in quattuor angulis crepidinis altaris et in postibus portae atrii interioris et sic facies in septima mensis pro unoquoque qui ignoravit et errore deceptus est et expiabitur pro domo in primo mense quartadecima die mensis erit vobis paschae sollemnitatis septem diebus azyma comedentur et faciet princeps in die illa pro se et pro universo populo terrae vitulum pro peccato et in septem dierum sollemnitatis faciet holocaustum domino septem vitulos et septem arietes immaculatos cotidie septem diebus et pro peccato hircum caprarum cotidie et sacrificium oephi per vitulum et oephi per arietem faciet et olei hin per singula oephi septimo mense quintadecima die mensis in sollemnitatis faciet sicut supra dicta sunt per septem dies tam pro peccato quam pro holocausto et in sacrificio et in oleo

46

haec dicit dominus deus porta atrii interioris quae respicit ad orientem erit clausa sex diebus in quibus opus fit die autem sabbati aperietur sed et in die kalendarum aperietur et intrabit princeps per viam vestibuli portae de foris et stabit in limine portae et facient sacerdotes holocaustum eius et pacifica eius et adorabit super limen portae et egredietur porta autem non claudetur usque ad vesperam et adorabit populus terrae ad ostium portae illius in sabbatis et in kalendis coram domino holocaustum autem hoc offeret princeps domino in die sabbati sex agnos immaculatos et arietem immaculatum et sacrificium oephi per arietem agnis autem sacrificium quod dederit manus eius et olei hin per singula oephi in die autem kalendarum vitulum de armento immaculatum et sex agni et arietes immaculati erunt et oephi per vitulum oephi quoque per arietem faciet sacrificium agnis autem sicut invenerit manus eius et olei hin per singula oephi cumque ingressurus est princeps per viam vestibuli portae ingreditur et per eandem viam exeat et cum intrabit populus terrae in conspectu domini in sollemnitatibus qui ingreditur per portam aquilonis ut adoret egredietur per viam portae meridianae porro qui ingreditur per viam portae meridianae egredietur per viam portae aquilonis non revertetur per viam portae per quam ingressus est sed e regione illius egredietur princeps autem in medio eorum cum ingredientibus ingredietur et cum egredientibus egredietur et in nundinis et in sollemnitatibus erit sacrificium oephi per vitulum et oephi per arietem agnis autem erit sacrificium sicut invenerit manus eius et olei hin per singula oephi cum autem fecerit princeps spontaneum holocaustum aut pacifica voluntaria domino aperietur ei porta quae respicit ad orientem et faciet holocaustum suum et pacifica sua sicut fieri solet in die sabbati et egredietur claudeturque porta postquam exierit et agnum eiusdem anni immaculatum faciet holocaustum cotidie domino semper mane faciet illud et sacrificium faciet super eo cata mane mane sextam partem oephi et de oleo tertiam partem hin ut misceatur similae sacrificium domino legitimum iuge atque perpetuum faciet agnum et sacrificium et oleum cata mane mane

holocaustum sempiternum haec dicit dominus deus si dederit princeps donum alicui de filiis suis hereditas eius filiorum suorum erit possidebunt ea hereditarie si autem dederit legatum de hereditate sua uni servorum suorum erit illius usque ad annum remissionis et revertetur ad principem hereditas autem eius filius eius erit et non accipiet princeps de hereditate populi per violentiam et de possessione eorum sed de possessione sua hereditatem dabit filiis suis ut non dispergatur populus meus unusquisque a possessione sua et introduxit me per ingressum qui erat ex latere portae in gazofilacia sanctuarii ad sacerdotes quae respiciebant ad aquilonem et erat ibi locus vergens ad occidentem et dixit ad me iste est locus ubi coquent sacerdotes pro delicto et pro peccato ubi coquent sacrificium ut non efferant in atrio exteriori et sanctificetur populus et eduxit me in atrium exterius et circumduxit me per quattuor angulos atrii et ecce atriolum erat in angulo atrii atriola singula per angulos atrii in quattuor angulos atrii atriola disposita quadraginta cubitorum per longum et triginta per latum mensurae unius quattuor erant et paries per circuitum ambiens quattuor atriola et culinae fabricatae erant subter porticus per gyrum et dixit ad me haec est domus culinarum in qua coquent ministri domus domini victimas populi

47

et convertit me ad portam domus et ecce aquae egrediebantur subter limen domus ad orientem facies enim domus respiciebat ad orientem aquae autem descendebant in latus templi dextrum ad meridiem altaris et eduxit me per viam portae aquilonis et convertit me ad viam foras portam exteriorem viam quae respiciebat ad orientem et ecce aquae redundantes a latere dextro cum egrederetur vir ad orientem qui habebat funiculum in manu sua et mensus est mille cubitos et transduxit me per aquam usque ad talos rursumque mensus est mille et transduxit me per aquam usque ad genua et mensus est mille et transduxit me per aquam usque ad renes et mensus est mille torrentem quem non potui pertransire quoniam intumuerant aquae profundae torrentis qui non potest transvadari et dixit ad me certe vidisti fili hominis et duxit me et convertit ad ripam torrentis cumque me convertissem ecce in ripa torrentis ligna multa nimis ex utraque parte et ait ad me aquae istae quae egrediuntur ad tumulos sabuli orientalis et descendunt ad plana deserti intrabunt mare et exhibent et sanabuntur aquae et omnis anima vivens quae serpit quocumque venerit torrens vivet et erunt pisces multi satis postquam venerint illic aquae istae et sanabuntur et vivent omnia ad quae venerint torrens vivent et stabunt super illa piscatores ab engadit usque ad engallim siccato sagenarum erunt plurimae species erunt piscium eius sicut pisces maris magni multitudinis nimiae in litoribus autem eius et in palustribus non sanabuntur quia in salinas dabuntur et super torrentem oriatur in ripis eius ex utraque parte omne lignum pomiferum non defluet folium ex eo et non deficiet fructus eius per singulos menses adferet primitiva quia aquae eius de sanc-

tuario egredientur et erunt fructus eius in cibum et folia eius ad medicinam haec dicit dominus deus hic est terminus in quo possidebitis terram in duodecim tribubus israhel quia ioseph duplicem funiculum habet possidebitis autem eam singuli aequae ut frater suus quam levavi manum meam ut darem patribus vestris et cadet terra haec vobis in possessionem hic est autem terminus terrae ad plagam septentrionalem a mari magno via bethalon venientibus sadada emath berotha sabarim quae est inter terminum damasci et confinium emath domus atticon quae est iuxta terminos auran et erit terminus a mari usque ad atrium aenon terminus damasci et ab aquilone ad aquilonem et terminus emath plaga autem septentrionalis porro plaga orientalis de medio auran et de medio damasci et de medio galaad et de medio terrae israhel iordanis disterrinans ad mare orientale metiemini etiam plagam orientalem plaga autem australis meridiana a thamar usque ad aquas contradictionis cades et torrens usque ad mare magnum et plaga ad meridiem australis et plaga maris mare magnum a confinio per directum donec venias emath haec est plaga maris et dividetis terram istam vobis per tribus israhel et mittetis eam in hereditatem vobis et advenis qui accesserint ad vos qui genuerint filios in medio vestrum et erunt pisces sicut indigenae inter filios israhel vobiscum dividant possessionem in medio tribuum israhel in tribu autem quacumque fuerit advena ibi dabitis possessionem illi ait dominus deus

48

et haec nomina tribuum a finibus aquilonis iuxta viam aethlon pergentibus emath atrium aenon terminus damasci ad aquilonem iuxta emath et erit ei plaga orientalis mare dan una et ad terminum dan a plaga orientali usque ad plagam maris aser una et super terminum aser a plaga orientali usque ad plagam maris nephthalim una et super terminum nephthalim a plaga orientali usque ad plagam maris manasse una et super terminum manasse a plaga orientali usque ad plagam maris ephraim una et super terminum ephraim a plaga orientali usque ad plagam maris ruben una et super terminum ruben a plaga orientali usque ad plagam maris iuda una et super terminum iuda a plaga orientali usque ad plagam maris erunt primitiae quas separabitis viginti quinque milibus latitudinis et longitudinis sicuti singulae partes a plaga orientali usque ad plagam maris et erit sanctuarium in medio eius primitiae quas separastis domino longitudo viginti quinque milibus et latitudo decem milibus hae autem erunt primitiae sanctuarii sacerdotum ad aquilonem viginti quinque milia et ad mare latitudinis decem milia sed et ad orientem latitudinis decem milia et ad meridiem longitudinis viginti quinque milia et erit sanctuarium domini in medio eius sacerdotibus sanctuarium erit de filiis sadoc qui custodierunt caerimonias meas et non erraverunt cum errarent filii israhel sicut erraverunt et levitae et erunt eis primitiae de primitiis terrae sanctum sanctorum iuxta terminum levitarum sed et levitis similiter iuxta fines sacerdotum viginti quinque milia longitudinis et latitudi-

nis decem milia omnis longitudo viginti et quinque milium et latitudo decem milium et non venundabunt ex eo neque mutabunt nec transferentur primitiae terrae quia sanctificatae sunt domino quinque milia autem quae supersunt in latitudine per viginti quinque milia profana erunt urbis in habitaculum et in suburbana et erit civitas in medio eius et heae mensurae eius ad plagam septentrionalem quingenti et quattuor milia et ad plagam meridianam quingenti et quattuor milia et ad plagam orientalem quingenti et quattuor milia et ad plagam occidentalem quingenti et quattuor milia erunt autem suburbana civitatis ad aquilonem ducenti quinquaginta et in meridie ducenti quinquaginta et ad orientem ducenti quinquaginta et ad mare ducenti quinquaginta quod autem reliquum fuerit in longitudine secundum primitias sanctuarii decem milia in orientem et decem milia ad occidentem erunt sicut primitiae sanctuarii et erunt fruges eius in panes his qui serviunt civitati servientes autem civitati operabuntur ex omnibus tribubus israhel omnes primitiae viginti quinque milium per viginti quinque milia in quadrum separabuntur in primitias sanctuarii et possessionem civitatis quod autem reliquum fuerit principis erit ex omni parte primitiarum sanctuarii et possessionis civitatis e regione viginti quinque milium primitiarum usque ad terminum orientalem sed et ad mare e regione viginti quinque milium usque ad terminum maris similiter in partibus principis erit et erunt primitiae sanctuarii et sanctuarium templi in medio eius de possessione autem levitarum et de possessione civitatis in medio partium principis erit inter terminum iuda et inter terminum beniamin et ad principem pertinebit et reliquis tribubus a plaga orientali usque ad plagam occidentalem beniamin una et contra terminum beniamin a plaga orientali usque ad plagam occidentalem symeon una et super terminum symeonis a plaga orientali usque ad plagam occidentis isachar una et super terminum isachar a plaga orientali usque ad plagam occidentalem zabulon una et super terminum zabulon a plaga orientali usque ad plagam maris gad una et super terminum gad ad plagam austri in meridiem et erit finis de thamar usque ad aquas contradictionis cades hereditas contra mare magnum haec est terra quam mittetis in sortem tribubus israhel et hae partitiones earum ait dominus deus et hii egressus civitatis a plaga septentrionali quingentos et quattuor milia mensurabis et portae civitatis in nominibus tribuum israhel portae tres a septentrione porta ruben una porta iudae una porta levi una et ad plagam orientalem quingentos et quattuor milia et portae tres porta ioseph una porta beniamin una porta dan una et ad plagam meridianam quingentos et quattuor milia metieris portam symeonis unam portam isachar unam portam zabulon unam et ad plagam occidentalem quingenti et quattuor milia portae eorum tres porta gad una porta aser una porta nephtalim una per circuitum decem et octo milia et nomen civitatis ex illa die dominus ibidem

verbum domini quod factum est ad osee filium beeri in diebus oziae ioatham ahaz ezechiae regum iuda et in diebus hieroboam filii ioas regis israhel principium loquendi dominum in osee et dixit dominus ad osee vade sume tibi uxorem fornicationum et filios fornicationum quia fornicans fornicabitur terra a domino et abiit et accepit gomer filiam debelaim et concepit et peperit filium et dixit dominus ad eum voca nomen eius hiezrahel quoniam adhuc modicum et visitabo sanguinem hiezrahel super domum hieu et quiescere faciam regnum domus israhel et in illa die conteram arcum israhel in valle hiezrahel et concepit adhuc et peperit filiam et dixit ei voca nomen eius absque misericordia quia non addam ultra misereri domui israhel sed oblivione obliviscar eorum et domui iuda miserebor et salvabo eos in domino deo suo et non salvabo eos in arcu et gladio et in bello et in equis et in equitibus et ablactavit eam quae erat absque misericordia et concepit et peperit filium et dixit voca nomen eius non populus meus quia vos non populus meus et ego non ero vester et erit numerus filiorum israhel quasi harena maris quae sine mensura est et non numerabitur et erit in loco ubi dicitur eis non populus meus vos dicitur eis filii dei viventis et congregabuntur filii iuda et filii israhel pariter et ponent sibimet caput unum et ascendent de terra quia magnus dies hiezrahel

dicite fratribus vestris populus meus et sorori vestrae misericordiam consecuta iudicate matrem vestram iudicate quoniam ipsa non uxor mea et ego non vir eius auferat fornicationes suas a facie sua et adulteria sua de medio uberum suorum ne forte expollem eam nudam et statuam eam secundum diem natiuitatis suae et ponam eam quasi solitudinem et statuam eam velut terram inuiam et interficiam eam siti et filiorum illius non miserebor quoniam filii fornicationum sunt quia fornicata est mater eorum confusa est quae concepit eos quia dixit vadam post amatores meos qui dant panes mihi et aquas meas lanam meam et linum meum oleum meum et potum meum propter hoc ecce ego sepiam viam tuam spinis et sepiam eam maceria et semitas suas non inueniet et sequetur amatores suos et non adprehendet eos et quaeret eos et non inueniet et dicit vadam et revertar ad virum meum priorem quia bene mihi erat tunc magis quam nunc et haec nescivit quia ego dedi ei frumentum et vinum et oleum et argentum multiplicavi ei et aurum quae fecerunt baal idcirco revertar et sumam frumentum meum in tempore suo et vinum meum in tempore suo et liberabo lanam meam et linum meum quae operiebant ignominiam eius et nunc revelabo stultitiam eius in oculis amatorum eius et vir non eruet eam de manu mea et cessare faciam omne gaudium eius sollemnitatem eius neomeniam eius sabbatum eius et omnia festa tempora eius et corruptum vineam eius et ficum eius de quibus dixit mercedes hae meae sunt quas dederunt mihi amatores mei et ponam eam in saltu et comedet illam bes-

tia agri et visitabo super eam dies baalim quibus accendebat incensum et ornabat in aure sua et monili suo et ibat post amatores suos et mei obliviscebatur dicit dominus propter hoc ecce ego lactabo eam et ducam eam in solitudinem et loquar ad cor eius et dabo ei viniores eius ex eodem loco et vallem achor ad aperiendam spem et canet ibi iuxta dies iuventutis suae et iuxta dies ascensionis suae de terra aegypti et erit in die illo ait dominus vocabit me vir meus et non vocabit me ultra baali et auferam nomina baalim de ore eius et non recordabitur ultra nominis eorum et percutiam eis foedus in die illa cum bestia agri et cum volucre caeli et cum reptili terrae et arcum et gladium et bellum conteram de terra et dormire eos faciam fiducialiter et sponsabo te mihi in sempternum et sponsabo te mihi in iustitia et iudicio et in misericordia et miserationibus et sponsabo te mihi in fide et scies quia ego dominus et erit in illa die exaudiam dicit dominus exaudiam caelos et illi exaudient terram et terra exaudiet triticum et vinum et oleum et haec exaudient hiezrahel et seminabo eam mihi in terram et miserebor eius quae fuit absque misericordia et dicam non populo meo populus meus tu et ipse dicit dominus meus es tu

et dixit dominus ad me adhuc vade dilige mulierem dilectam amico et adulteram sicut diligit dominus filios israhel et ipsi respectant ad deos alienos et diligunt vinacea uvarum et fodi eam mihi quindecim argenteis et choro hordei et dimidio choro hordei et dixi ad eam dies multos expectabis me non fornicaaberis et non eris viro sed et ego expectabo te quia dies multos sedebunt filii israhel sine rege et sine principe et sine sacrificio et sine altari et sine ephod et sine theraphin et post haec revertentur filii israhel et quaerent dominum deum suum et david regem suum et pavebunt ad dominum et ad bonum eius in novissimo dierum

audite verbum domini filii israhel quia iudicium domino cum habitatoribus terrae non est enim veritas et non est misericordia et non est scientia dei in terra maledictum et mendacium et homicidium et furtum et adulterium inundaverunt et sanguis sanguinem tetigit propter hoc lugebit terra et infirmabitur omnis qui habitat in ea in bestia agri et in volucre caeli sed et pisces maris congregabuntur verumtamen unusquisque non iudicet et non arguatur vir populus enim tuus sicut hii qui contradicunt sacerdoti et corrues hodie et corruet etiam propheta tecum nocte tacere feci matrem tuam contituit populus meus eo quod non habuerit scientiam quia tu scientiam reppulisti repellam te ne sacerdotio fungaris mihi et oblita es legis dei tui obliviscar filiorum tuorum et ego secundum multitudinem eorum sic peccaverunt mihi gloriam eorum in ignominiam commutabo peccata populi mei comedent et ad iniquitatem eorum sublevarunt animas eorum et erit si-

cut populus sic sacerdotes et visitabo super eum vias eius et cogitationes eius reddam ei et comedent et non saturabuntur fornicati sunt et non cessaverunt quoniam dominum reliquerunt in non custodiendo fornicatio et vinum et ebrietas aufert cor populus meus in ligno suo interrogavit et baculus eius adnuntiavit ei spiritus enim fornicationum decepit eos et fornicati sunt a deo suo super capita montium sacrificabant et super colles accendebant thymiana sub tus quercum et populum et terebinthum quia bona erat umbra eius ideo fornicabuntur filiae vestrae et sponsae vestrae adulterae erunt non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicatae et super sponsas vestras cum adulteraverint quoniam ipsi cum meretricibus versabantur et cum effeminatis sacrificabant et populus non intellegens vapulabit si fornicaris tu israhel non delinquat saltem iuda et nolite ingredi in galgala et ne ascenderitis in bethaven neque iuraveritis vivit dominus quoniam sicut vacca lasciviens declinavit israhel nunc pascet eos dominus quasi agnum in latitudine particeps idolorum ephraim dimitte eum separatim est convivium eorum fornicatione fornicati sunt dilexerunt adferre ignominiam protectores eius ligavit spiritus eam in alis suis et confundentur a sacrificiis suis

5

audite hoc sacerdotes et attendite domus israhel et domus regis auscultate quia vobis iudicium est quoniam laqueus facti estis speculationi et rete expansum super thabor et victimas declinastis in profundum et ego eruditor omnium eorum ego scio ephraim et israhel non est absconditus a me quia nunc fornicatus est ephraim contaminatus est israhel non dabunt cogitationes suas ut revertantur ad dominum suum quia spiritus fornicationis in medio eorum et dominum non cognoverunt et respondebit arrogancia israhel in facie eius et israhel et ephraim ruent in iniquitate sua ruet etiam iudas cum eis in gregibus suis et in armentis suis vadent ad quaerendum dominum et non invenient ablatus est ab eis in domino praevaricati sunt quia filios alienos genuerunt nunc devorabit eos mensis cum partibus suis clangit bucina in gabaa tuba in rama ululante in bethaven post tergum tuum beniamin ephraim in desolatione erit in die correptionis in tribubus israhel ostendi fidem facti sunt principes iuda quasi adsumentes terminum super eos effundam quasi aquam iram meam calumniam patiens ephraim fractus iudicio quoniam coepit abire post sordem et ego quasi tineae ephraim et quasi putredo domui iuda et vidit ephraim languorem suum et iudas vinculum suum et abiit ephraim ad assur et misit ad regem ultorem et ipse non poterit sanare vos nec solvere poterit a vobis vinculum quoniam ego quasi laena ephraim et quasi catulus leonis domui iuda ego capiam et vadam tollam et non est qui eruat vadens revertat ad locum meum donec deficiatis et quaeratis faciem meam

6

in tribulatione sua mane consurgunt ad me venite et revertamur ad dominum quia ipse cepit et sanabit nos percutiet et curabit nos vivificabit nos post duos dies in die tertia suscitabit nos et vivemus in conspectu eius sciemus sequemurque ut cognoscamus dominum quasi diluculum prae paratus est egressus eius et venit quasi imber nobis temporaneus et serotinus terrae quid faciam tibi ephraim quid faciam tibi iuda misericordia vestra quasi nubes matutina et quasi ros mane pertransiens propter hoc dolavi in prophetis occidi eos in verbis oris mei et iudicia tua quasi lux egredientur quia misericordiam volui et non sacrificium et scientiam dei plus quam holocausta ipsi autem sicut adam transgressi sunt pactum ibi praevaricati sunt in me galaad civitas operantium idolum subplantata sanguine et quasi fauces virorum latronum particeps sacerdotum in via interficientium pergentes de sychem quia scelus operati sunt in domo israhel vidi horrendum ibi fornicationes ephraim contaminatus est israhel sed et iuda pone messem tibi cum convertero captivitatem populi mei

7

cum sanare vellem israhel revelata est iniquitas ephraim et malitia samariae quia operati sunt mendacium et fur ingressus est spolians latrunculus foris et ne forte dicant in cordibus suis omnem malitiam eorum me recordatum nunc circumdederunt eos adinventiones suae coram facie mea factae sunt in malitia sua laetificaverunt regem et in mendaciis suis principes omnes adulterantes quasi clibanus succensus a coquente quievit paululum civitas a commixtione fermenti donec fermentaretur totum dies regis nostri coeperunt principes furere a vino extendit manum suam cum inlusoribus quia adplicuerunt quasi clibanum cor suum cum insidiaretur eis tota nocte dormivit coquens eos mane ipse succensus quasi ignis flammae omnes calefacti sunt quasi clibanus et devoraverunt iudices suos omnes reges eorum ceciderunt non est qui clamet in eis ad me ephraim in populis ipse commiscebatur ephraim factus est subcinericius qui non reversatur comederunt alieni robur eius et ipse nescivit sed et cani effusi sunt in eo et ipse ignoravit et humiliabitur superbia israhel in facie eius nec reversi sunt ad dominum deum suum et non quaesierunt eum in omnibus his et factus est ephraim quasi columba seducta non habens cor aegyptum invocant ad assyrios abierunt et cum profecti fuerint expandam super eos rete meum quasi volucrem caeli detraham eos caedam eos secundum auditionem coetus eorum vae eis quoniam recesserunt a me vastabuntur quia praevaricati sunt in me et ego redemi eos et ipsi locuti sunt contra me mendacia et non clamaverunt ad me in corde suo sed ululabant in cubilibus suis super triticum et vinum ruminabant recesserunt a me et ego erudi et confortavi brachia eorum et in me cogitaverunt malitiam reversi sunt ut essent absque iugo facti sunt quasi arcus dolosus cadent in gladio principes eorum a furore

linguae suae ista subsannatio eorum in terra aegypti

8

in gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum domini pro eo quod transgressi sunt foedus meum et legem meam praevaricati sunt me invocabunt deus meus cognovimus te israel proiecit israel bonum inimicus persequetur eum ipsi regnaverunt et non ex me principes extiterunt et non cognovi argentum suum et aurum suum fecerunt sibi idola ut interirent proiectus est vitulus tuus samaria iratus est furor meus in eis usquequo non poterunt emundari quia ex israel et ipse est artifex fecit illum et non est deus quoniam in araneorum telas erit vitulus samariae quia ventum seminabunt et turbinem metent culmus stans non est in eis germen non faciet farinam quod si et fecerit alieni comedent eam devoratus est israel nunc factus est in nationibus quasi vas immundum quia ipsi ascenderunt ad assur onager solitarius sibi ephraim munera dederunt amatoribus sed et cum mercede conduxerint nationes nunc congregabo eos et quiescent paulisper ab onere regis et principum quia multiplicavit ephraim altaria ad peccandum factae sunt ei arae in delictum scribam ei multiplices leges meas quae velut alienae computatae sunt hostias adfer adfer immolabant carnes et comedent dominus non suscipiet eas nunc recordabitur iniquitatis eorum et visitabit peccata eorum ipsi in aegyptum convertentur et oblitus est israel factoris sui et aedificavit delubra et iudas multiplicavit urbes munitas et mittam ignem in civitates eius et devorabit aedes illius

9

noli laetari israel noli exultare sicut populi quia fornicatus es a deo tuo dilexisti mercedem super omnes areas tritici area et torcular non pascet eos et vinum mentietur eis non habitabunt in terra domini reversus est ephraim aegyptum et in assyriis pollutum comedit non libabunt domino vinum et non placebunt ei sacrificia eorum quasi panis lugentium omnes qui comedunt eum contaminabuntur quia panis eorum animae ipsorum non intrabit in domum domini quid facietis in die sollemni in die festivitatis domini ecce enim profecti sunt a vastitate aegyptus congregavit eos memphis pelielit eos desiderabile argenti eorum urtica hereditabit lappa in tabernaculis eorum venerunt dies visitationis venerunt dies retributionis scitote israel stultum prophetam insanum virum spiritalem propter multitudinem iniquitatis tuae et multitudo amentiae speculator ephraim cum deo meo propheta laqueus ruinae super omnes vias eius insaniam in domo dei eius profunde peccaverunt sicut in diebus gabaa recordabitur iniquitatis eorum et visitabit peccata eorum quasi uvae in deserto inveni israel quasi prima poma ficulneae in cacumine eius vidi patres eorum ipsi autem intraverunt ad beelphegor et abalienati sunt in confusione et facti sunt abominabiles sicut ea quae dilexerunt ephraim quasi avis avolvit gloria eorum a partu et ab utero

et a conceptu quod si et enutrierint filios suos absque liberis eos faciam in hominibus sed et vae eis cum recessero ab eis ephraim ut vidi tyrus erat fundata in pulchritudine et ephraim educit ad interfectorem filios suos da eis domine quid dabis eis da eis vulvam sine liberis et ubera amentia omnes nequitiae eorum in galgal quia ibi exosos habui eos propter malitiam adinventionum eorum de domo mea eiciam eos non addam ut diligam eos omnes principes eorum recedentes percussus est ephraim radix eorum exsiccata est fructum nequaquam facient quod si et genuerint interficiam amantissima uteri eorum abiciet eos deus meus quia non audierunt eum et erunt vagi in nationibus

10

vitis frondosa israel fructus adaequatus est ei secundum multitudinem fructus sui multiplicavit altaria iuxta ubertatem terrae suae exuberavit simulacris divisum est cor eorum nunc interibunt ipse confringet simulacra eorum depopulabitur aras eorum quia nunc dicent non est rex nobis non enim timemus dominum et rex quid faciet nobis loquimini verba visionis inutilis et ferietis foedus et germinabit quasi amaritudo iudicium super sulcos agri vaccae bethaven coluerunt habitatores samariae quia luxit super eum populus eius et aeditui eius super eum exultaverunt in gloria eius quia migravit ab eo siquidem et ipse in assur delatus est munus regi ultori confusio ephraim capiet et confundetur israel in voluntate sua transire fecit samaria regem suum quasi spumam super faciem aquae et disperdentur excelsa idoli peccatum israel lappa et tribulus ascendet super aras eorum et dicent montibus operite nos et collibus cadite super nos ex diebus gabaa peccavit israel ibi steterunt non comprehendet eos in gabaa proelium super filios iniquitatis iuxta desiderium meum corripiam eos congregabuntur super eos populi cum corripientur propter duas iniquitates suas ephraim vitula docta diligere tritum et ego transivi super pulchritudinem colli eius ascendam super ephraim arabit iudas confringet sibi sulcos iacob seminate vobis in iustitia metite in ore misericordiae innovate vobis novale tempus autem requirendi dominum cum venerit qui docebit vos iustitiam arastis impietatem iniquitatem messuistis comedistis frugem mendacii quia confisus es in viis tuis in multitudine fortium tuorum consurget tumultus in populo tuo et omnes munitiones tuae vastabuntur sicut vastatus est salman a domo eius qui iudicavit baal in die proelii matre super filios adlisa sic fecit vobis bethel a facie malitiae nequitiarum vestrarum

11

sicuti mane transit pertransiit rex israel quia puer israel et dilexi eum et ex aegypto vocavi filium meum vocaberunt eos sic abierunt a facie eorum baalim immolabant et simulacris sacrificabant et ego quasi nutricius ephraim portabam eos in brachiis meis et nescierunt quod curarem eos in funiculis

adam traham eos in vinculis caritatis et ero eis quasi exaltans iugum super maxillas eorum et declinavi ad eum ut vresceretur non revertetur in terram aegypti et assur ipse rex eius quoniam noluerunt converti coepit gladius in civitatibus eius et consumet electos eius et comedet capita eorum et populus meus pendebit ad reditum meum iugum autem inponetur ei simul quod non auferetur quomodo dabo te ephraim protegam te israhel quomodo dabo te sicut adama ponam te ut seboim conversum est in me cor meum pariter conturbata est paenitudo mea non faciam furorem irae meae non convertar ut disperdam ephraim quoniam deus ego et non homo in medio tui sanctus et non ingrediari civitatem post dominum ambulabunt quasi leo rugiet quia ipse rugiet et formidabunt filii maris et avolabunt quasi avis ex aegypto et quasi columba de terra assyriorum et conlocabo eos in domibus suis dicit dominus circumdedit me in negatione ephraim et in dolo domus israhel iudas autem testis descendit cum deo et cum sanctis fidelis

12

ephraim pascit ventum et sequitur aestum tota die mendacium et vastitatem multiplicat et foedus cum assyriis iniiit et oleum in aegyptum ferebat iudicium ergo domini cum iuda et visitatio super iacob iuxta vias eius et iuxta adinventiones eius reddet ei in utero subplantavit fratrem suum et in fortitudine sua directus est cum angelo et invaluit ad angelum et confortatus est flevit et rogavit eum in bethel invenit eum et ibi locutus est nobiscum et dominus deus exercituum dominus memoriale eius et tu ad deum tuum converteris misericordiam et iudicium custodi et spera in deo tuo semper chanaan in manu eius statera dolosa calumniam dilexit et dixit ephraim verumtamen dives effectus sum inveni idolum mihi omnes labores mei non inveniunt mihi iniquitatem quam peccavi et ego dominus deus tuus ex terra aegypti adhuc sedere te faciam in tabernaculis sicut in diebus festivitatis et locutus sum super prophetas et ego visionem multiplicavi et in manu prophetarum adsimilatus sum si galaad idolum tamen frustra erant in galgalibus immolantes nam et altaria eorum quasi acervi super sulcos agri fugit iacob in regionem syriae et servivit israhel in uxore et in uxore servavit in propheta autem eduxit dominus israhel de aegypto et in propheta servatus est ad iracundiam me provocavit ephraim in amaritudinibus suis et sanguis eius super eum veniet et obprobrium eius restituet ei dominus suus

13

loquente ephraim horror invasit israhel et deliquit in baal et mortuus est et nunc addiderunt ad peccandum feceruntque sibi conflatile de argento suo quasi similitudinem idolorum factura artificum totum est his ipsi dicunt immolate homines vitulos adorantes idcirco erunt quasi nubes matutina et sicut ros matutinus praeteriens sicut pulvis turbine raptus ex area et

sicut fumus de fumario ego autem dominus deus tuus ex terra aegypti et deum absque me nescies et salvator non est praeter me ego cognovi te in deserto in terra solitudinis iuxta pascua tua et adimpleti sunt et saturati elevaverunt cor suum et obliti sunt mei et ero eis quasi laena sicut pardus in via assyriorum occurram eis quasi ursus raptis catulis et dirumpam interiora iecoris eorum et consumam eos ibi quasi leo bestia agri scindet eos perditio tua israhel tantummodo in me auxilium tuum ubi est rex tuus maxime nunc salvet te in omnibus urbibus tuis et iudices tui de quibus dixisti da mihi regem et principes dabo tibi regem in furore meo et auferam in indignatione mea conligata est iniquitas ephraim absconditum peccatum eius dolores parturientis venient ei ipse filius non sapiens nunc enim non stabit in contritione filiorum de manu mortis liberabo eos de morte redimam eos ero mors tua o mors ero morsus tuus inferne consolatio abscondita est ab oculis meis quia ipse inter fratres dividet adducet urentem ventum dominus de deserto ascendentem et siccabit venas eius et desolabit fontem eius et ipse diripiet thesaurum omnis vasis desiderabilis pereat samaria quoniam ad amaritudinem concitavit dominum suum in gladio pereat parvuli eorum elidantur et fetae eius discindantur

14

convertere israhel ad dominum deum tuum quoniam corruisti in iniquitate tua tollite vobiscum verba et convertimini ad dominum dicite ei omnem aufer iniquitatem et accipe bonum et reddemus vitulos labiorum nostrorum assur non salvabit nos super equum non ascendemus nec dicemus ultra dii nostri opera manuum nostrarum quia eius qui in te est miserereberis pupilli sanabo contritiones eorum diligam eos spontanee quia aversus est furor meus ab eo ero quasi ros israhel germinabit quasi lilium et erumpet radix eius ut libani ibunt rami eius et erit quasi oliva gloria eius et odor eius ut libani convertentur sedentes in umbra eius vivent tritico et germinabunt quasi vinea memoriale eius sicut vinum libani ephraim quid mihi ultra idola ego exaudiam et dirigam eum ego ut abietem virentem ex me fructus tuus inventus est quis sapiens et intelleget ista intellegens et sciet haec quia rectae viae domini et iusti ambulabunt in eis praevaricatores vero corruent in eis

verbum domini quod factum est ad iohel filium fatuhel audite hoc senes et auribus percipite omnes habitatores terrae si factum est istud in diebus vestris aut in diebus patrum vestrorum super hoc filiis vestris narrate et filii vestri filiis suis et filii eorum generationi alterae residuum erucae comedit lucusta et residuum lucustae comedit bruchus et residuum bruchi comedit rubigo expergescimini ebrii et flete et ululate omnes qui bibitis vinum in dulcedine quoniam periit ab ore vestro gens enim ascendit super terram meam fortis et innumerabilis dentes eius ut dentes leonis et molares eius ut catuli leonis posuit vineam meam in desertum et ficum meam decortecavit nudans spoliavit eam et proiecit albi facti sunt rami eius plange quasi virgo accincta sacco super virum pubertatis suae periit sacrificium et libatio de domo domini luxerunt sacerdotes ministri domini depopulata est regio luxit humus quoniam devastatum est triticum confusum est vinum elanguit oleum confusi sunt agricolae ululaverunt vinitores super frumento et hordeo quia periit messis agri vinea confusa est et ficus elanguit malogranatum et palma et malum et omnia ligna agri aruerunt quia confusum est gaudium a filiis hominum accingite vos et plangite sacerdotes ululate ministri altaris ingredimini cubate in sacco ministri dei mei quoniam interiiit de domo dei vestri sacrificium et libatio sanctificate ieiumum vocate coetum congregate senes omnes habitatores terrae in domum dei vestri et clamate ad dominum a a a diei quia prope est dies domini et quasi vastitas a potente veniet numquid non coram oculis vestris alimenta perierunt de domo dei nostri laetitia et exultatio computruerunt iumenta in stercore suo demolita sunt horrea dissipatae sunt apothecae quoniam confusum est triticum quid ingemuit animal mugierunt greges armenti quia non est pascua eis sed et greges pecorum disperierunt ad te domine clamabo quia ignis comedit speciosa deserti et flamma succendit omnia ligna regionis sed et bestiae agri quasi area sitiens imbrem suspexerunt ad te quoniam exsiccati sunt fontes aquarum et ignis devoravit speciosa deserti

canite tuba in sion ululate in monte sancto meo conturbentur omnes habitatores terrae quia venit dies domini quia prope est dies tenebrarum et caliginis dies nubis et turbinis quasi mane expansum super montes populus multus et fortis similis ei non fuit a principio et post eum non erit usque in annos generationis et generationis ante faciem eius ignis vorans et post eum exurens flamma quasi hortus voluptatis terra coram eo et post eum solitudo deserti neque est qui effugiat eum quasi aspectus equorum aspectus eorum et quasi equites sic current sicut sonitus quadrigarum super capita montium exilient sicut sonitus flammae ignis devorantis stipulam velut populus fortis praeparatus ad proelium a facie eius cruciabuntur populi omnes vultus redigentur in olam sicut fortes current quasi viri bellatores ascen-

dent murum vir in viis suis gradietur et non declinabunt a semitis suis unusquisque fratrem suum non coartabit singuli in calle suo ambulabunt sed et per fenestras cadent et non demolientur urbem ingredientur in muro current domos conscendent per fenestras intrabunt quasi fur a facie eius contremuit terra moti sunt caeli sol et luna obtenebrati sunt et stellae retraxerunt splendorem suum et dominus dedit vocem suam ante faciem exercitus sui quia multa sunt nimis castra eius quia fortia et facientia verbum eius magnus enim dies domini et terribilis valde et quis sustinebit eum nunc ergo dicit dominus convertimini ad me in toto corde vestro in ieiumo et in fletu et in planctu et scindite corda vestra et non vestimenta vestra et convertimini ad dominum deum vestrum quia benignus et misericors est patiens et multae misericordiae et praestabilis super malitia quis scit si convertatur et ignoscat et relinquit post se benedictionem sacrificium et libamen domino deo nostro canite tuba in sion sanctificate ieiumum vocate coetum congregate populum sanctificate ecclesiam coadunate senes congregate parvulos et sugentes ubera egrediatu sponus de cubili suo et sponsa de thalamo suo inter vestibulum et altare plorabunt sacerdotes ministri domini et dicent parce domine populo tuo et ne des hereditatem tuam in obprobrium ut dominantur eis nationes quare dicunt in populis ubi est deus eorum zelatus est dominus terram suam et pepercit populo suo et respondit dominus et dixit populo suo ecce ego mittam vobis frumentum et vinum et oleum et replebimini eo et non dabo vos ultra obprobrium in gentibus et eum qui ab aquilone est procul faciam a vobis et expellam eum in terram inviam et desertam faciem eius contra mare orientale et extremum eius ad mare novissimum et ascendet fetor eius et ascendet putredo eius quia superbe egit noli timere terra exulta et laetare quoniam magnificavit dominus ut faceret nolite timere animalia regionis quia germinaverunt speciosa deserti quia lignum adtulit fructum suum ficus et vinea dederunt virtutem suam et filii sion exultate et laetamini in domino deo vestro quia dedit vobis doctorem iustitiae et descendere faciet ad vos imbrem matutinum et serotinum in principio et implebuntur areae frumento et redundabunt torcularia vino et oleo et reddam vobis annos quos comedit lucusta bruchus et rubigo et eruca fortitudo mea magna quam misi in vos et comedetis vescentes et saturabimini et laudabitis nomen domini dei vestri qui fecit vobiscum mirabilia et non confundetur populus meus in sempiternum et scietis quia in medio israhel ego sum et ego dominus deus vester et non est amplius et non confundetur populus meus in aeternum et erit post haec effundam spiritum meum super omnem carnem et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae senes vestri somnia somniabunt et iuvenes vestri visiones videbunt sed et super servos et ancillas in diebus illis effundam spiritum meum et dabo prodigia in caelo et in terra sanguinem et ignem et vaporem fumi sol vertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam veniat dies domini magnus et horribilis et erit omnis qui invocaverit nomen domini salvus erit quia in monte sion et in hierusalem erit

3

quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum convertero captivitatem iuda et hierusalem congregabo omnes gentes et deducam eas in valle iosaphat et disceptabo cum eis ibi super populo meo et hereditate mea israhel quos disperserunt in nationibus et terram meam dividerunt et super populum meum miserunt sortem et posuerunt puerum in prostibulum et puellam vendiderunt pro vino ut biberent verum quid vobis et mihi tyrus et sidon et omnis terminus palestinorum numquid ultionem vos redditis mihi et si ulciscimini vos contra me cito velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum argentum enim meum et aurum tulistis et desiderabilia mea et pulcherrima intulistis in delubra vestra et filios iuda et filios hierusalem vendidistis filiis graecorum ut longe faceretis eos de finibus suis ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendidistis eos et convertam retributionem vestram in caput vestrum et vendam filios vestros et filias vestras in manibus filiorum iuda et vendabunt eos sabeis genti longinquae quia dominus locutus est clamate hoc in gentibus sanctificate bellum suscite robustos accedant ascendant omnes viri bellatores concidite aratra vestra in gladios et ligones vestros in lanceas infirmus dicat quia fortis ego sum erumpite et venite omnes gentes de circuitu et congregamini ibi occumbere faciet dominus robustos tuos consurgant et ascendant gentes in vallem iosaphat quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu mittite falces quoniam maturavit messis venite et descendite quia plenum est torcular exuberant torcularia quia multiplicata est malitia eorum populi populi in valle concisionis quia iuxta est dies domini in valle concisionis sol et luna obtenebricata sunt et stellae retraxerunt splendorem suum et dominus de sion rugiet et de hierusalem dabit vocem suam et movebuntur caeli et terra et dominus spes populi sui et fortitudo filiorum israhel et scietis quia ego dominus deus vester habitans in sion in monte sancto meo et erit hierusalem sancta et alieni non transibunt per eam amplius et erit in die illa stillabunt montes dulcedinem et colles fluent lacte et per omnes rivos iuda ibunt aquae et fons de domo domini egredietur et irrigabit torrentem spinarum aegyptus in desolatione erit et idumea in desertum perditionis pro eo quod inique egerint in filios iuda et effuderint sanguinem innocentem in terra sua et iudaea in aeternum habitabitur et hierusalem in generatione et generationem et mundabo sanguinem eorum quem non mundaveram et dominus commorabitur in sion

verba amos qui fuit in pastoralibus de thecuae quae vidit super israhel in diebus oziae regis iuda et in diebus hieroboam filii ioas regis israhel ante duos annos terraemotus et dixit dominus de sion rugiet et de hierusalem dabit vocem suam et luxerunt speciosa pastorum et exsiccatus est vertex carmeli haec dicit dominus super tribus sceleribus damasci et super quattuor non convertam eum eo quod triturerint in plaustris ferreis galaad et mittam ignem in domum azahel et devorabit domos benadad et conteram vectem damasci et disperdam habitatorem de campo idoli et tenentem sceptrum de domo voluptatis et transferetur populus syriae cyrenen dicit dominus haec dicit dominus super tribus sceleribus gazae et super quattuor non convertam eum eo quod transtulerit captivitatem perfectam ut concluderet eam in idumaea et mittam ignem in murum gazae et devorabit aedes eius et disperdam habitatorem de azoto et tenentem sceptrum de ascalone et convertam manum meam super accaron et peribunt reliqui philisthinorum dicit dominus deus haec dicit dominus super tribus sceleribus tyri et super quattuor non convertam eum eo quod concluserint captivitatem perfectam in idumaea et non sint recordati foederis fratrum et emittam ignem in murum tyri et devorabit aedes eius haec dicit dominus super tribus sceleribus edom et super quattuor non convertam eum eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum et violaverit misericordiam eius et tenuerit ultra furem suum et indignationem suam servaverit usque in finem mittam ignem in theman et devorabit aedes bosrae haec dicit dominus super tribus sceleribus filiorum ammon et super quattuor non convertam eum eo quod dissecuerit praegnantem galaad ad dilatandum terminum suum et succendam ignem in muro rabbae et devorabit aedes eius in ululatu in die belli et in turbine in die commotionis et ibit melchom in captivitatem ipse et principes eius simul dicit dominus

haec dicit dominus super tribus sceleribus moab et super quattuor non convertam eum eo quod incenderit ossa regis idumaeae usque ad cinerem et mittam ignem in moab et devorabit aedes carioth et morietur in sonitu moab in clangore tubae et disperdam iudicem de medio eius et omnes principes eius interficiam cum eo dicit dominus haec dicit dominus super tribus sceleribus iuda et super quattuor non convertam eum eo quod abiecerint legem domini et mandata eius non custodierint deceperunt enim eos idola sua post quae abierant patres eorum et mittam ignem in iuda et devorabit aedes hierusalem haec dicit dominus super tribus sceleribus israhel et super quattuor non convertam eum pro eo quod vendiderit argento iustum et pauperem pro calciamentis qui conterunt super pulverem terrae capita pauperum et viam humilium declinant et filius ac pater eius ierunt ad puellam ut violarent nomen sanctum meum et super vestimentis pigneratis accubuerunt iuxta omne altare et vinum damnatorum bibebant in domo dei

sui ego autem exterminavi amorreum a facie eorum cuius altitudo cedrorum altitudo eius et fortis ipse quasi quercus et contrivi fructum eius desuper et radices eius subter ego sum qui ascendere vos feci de terra aegypti et eduxi vos in deserto quadraginta annis ut possideretis terram amorrei et suscitavi de filiis vestris in prophetas et de iuvenibus vestris nazarenos numquid non ita est filii israhel dicit dominus et propinabatis nazarenis vino et prophetis mandabatis dicentes ne prophetetis ecce ego strideo super vos sicut stridet plaustrum onustum faeno et peribit fuga a veloce et fortis non obtinebit virtutem suam et robustus non salvabit animam suam et tenens arcum non stabit et velox pedibus suis non salvabitur et ascensor equi non salvabit animam suam et robustus corde inter fortes nudus fugiet in die illa dicit dominus

audite verbum quod locutus est dominus super vos filii israhel super omni cognatione quam eduxi de terra aegypti dicens tantummodo vos cognovi ex omnibus cognationibus terrae idcirco visitabo super vos omnes iniquitates vestras numquid ambulabunt duo pariter nisi convenerit eis numquid rugiet leo in saltu nisi habuerit praedam numquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo nisi aliquid adprehenderit numquid cadet avis in laqueum terrae absque aucupe numquid auferetur laqueus de terra antequam quid ceperit si clanget tuba in civitate et populus non expavescet si erit malum in civitate quod dominus non fecit quia non faciet dominus deus verbum nisi revelaverit secretum suum ad servos suos prophetas leo rugiet quis non timebit dominus deus locutus est quis non prophetabit auditum facite in aedibus azoti et in aedibus terrae aegypti et dicite congregamini super montes samariae et videte insanias multas in medio eius et calumniam patientes in penetrabilibus eius et nescierunt facere rectum dicit dominus thesaurizantes iniquitatem et rapinas in aedibus suis propterea haec dicit dominus deus tribulabitur et circumietur terra et detrahetur ex te fortitudo tua et diripientur aedes tuae haec dicit dominus quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremum auriculae sic eruentur filii israhel qui habitant in samaria in plaga lectuli et in damasco grabatti audite et contestamini in domo iacob dicit dominus deus exercituum quia in die cum visitare coepero praearvationes israhel super eum visitabo et super altaria bethel et amputabuntur cornua altaris et cadent in terram et percutiam domum hiemalem cum domo aestiva et peribunt domus eburneae et dissipabuntur aedes multae dicit dominus

audite verbum hoc vaccae pingues quae estis in monte samariae quae calumniam facitis egenis et confringitis pauperes quae dicitis dominis vestris adferre et bibemus iuravit dominus deus in sancto suo quia ecce dies venient super vos et levabunt vos in

contis et reliquias vestras in ollis ferventibus et per aperturas exhibitis altera contra alteram et proiciemini in armon dicit dominus venite ad bethel et impie agite ad galgalam et multiplicare praevaricationem et offerte mane victimas vestras tribus diebus decimas vestras et sacrificare de fermentato laudem et vocate voluntarias oblationes et adnuntiate sic enim voluistis filii israhel dicit dominus deus unde et ego dedi vobis stuporem dentium in cunctis urbibus vestris et indigentiam panum in omnibus locis vestris et non esitis reversi ad me dicit dominus ego quoque prohibui a vobis imbrem cum adhuc tres menses superessent usque ad messem et plui super civitatem unam et super civitatem alteram non plui pars una conpluta est et pars super quam non plui aruit et venerunt duae et tres civitates ad civitatem unam ut biberent aquam et non sunt satiatiae et non redistis ad me dicit dominus percussi vos in vento urente et in aurigine multitudinem hortorum vestrorum et vinearum vestrarum oliveta vestra et ficeta vestra comedit eruca et non redistis ad me dicit dominus misi in vos mortem in via aegypti percussi in gladio iuvenes vestros usque ad caputivitatem equorum vestrorum et ascendere feci putredinem castrorum vestrorum in nares vestras et non redistis ad me dicit dominus subverti vos sicut subvertit deus sodomam et gomorram et facti estis quasi torris raptus de incendio et non redistis ad me dicit dominus quapropter haec faciam tibi israhel postquam autem haec fecero tibi praeparare in occursum dei tui israhel quia ecce formans montes et creans ventum et adnuntians homini eloquium suum faciens matutinam nebulam et gradiens super excelsa terrae dominus deus exercituum nomen eius

5

audite verbum istud quod ego levo super vos plancum domus israhel cecidit non adiciet ut resurgat virgo israhel projecta est in terram suam non est qui suscitet eam quia haec dicit dominus deus urbs de qua egrediebantur mille relinquentur in ea centum et de qua egrediebantur centum relinquentur in ea decem in domo israhel quia haec dicit dominus domui israhel quaerite me et vivetis et nolite quaerere bethel et in galgala nolite intrare et in bersabee non transibitis quia galgala captiva ducetur et bethel erit inutilis quaerite dominum et vivite ne forte conburatur ut ignis domus ioseph et devorabit et non erit qui extinguat bethel qui convertitis in absinthium iudicium et iustitiam in terra relinquitis facientem arcturum et orionem et convertentem in mane tenebras et diem nocte mutantem qui vocat aquas maris et effundit eas super faciem terrae dominus nomen eius qui subridet vastitatem super robustum et depopulationem super potentem adfert odio habuerunt in porta corripientem et loquentem perfecte abominati sunt idcirco pro eo quod diripiebatis pauperem et praedam electam tollebatis ab eo domos quadro lapide aedificabitis et non habitabitis in eis vineas amantissimas plantabitis et non bibetis vinum earum quia cognovi multa scelera vestra et fortia peccata vestra hostes iusti accipientes munus et pauperes in porta deprimentes ideo prudens in tempore illo tacebit quia tem-

pus malum est quaerite bonum et non malum ut vivatis et erit dominus deus exercituum vobiscum sicut dixistis odite malum et diligite bonum et constituite in porta iudicium si forte misereatur dominus deus exercituum reliquiis ioseph propterea haec dicit dominus deus exercituum dominator in omnibus plateis plancus et in cunctis quae foris sunt dicitur vae vae et vocabunt agricolam ad luctum et ad plancum eos qui sciunt plangere et in omnibus vineis erit plancus quia pertransibo in medio tui dicit dominus vae desiderantibus diem domini ad quid eam vobis dies domini ista tenebrae et non lux quomodo si fugiat vir a facie leonis et occurrat ei ursus et ingrediatu domum et innitatur manu sua super parietem et mordeat eum coluber numquid non tenebrae dies domini et non lux et caligo et non splendor in ea odi et proiei festivitates vestras et non capiam odorem coetuum vestrorum quod si adtuleritis mihi holocaustomata et munera vestra non suscipiam et vota pinguum vestrorum non respiciam aufer a me tumultum carminum tuorum et cantica lyrae tuae non audiam et revelabitur quasi aqua iudicium et iustitia quasi torrens fortis numquid hostias et sacrificium obtulistis mihi in deserto quadraginta annis domus israhel et portastis tabernaculum moloch vestro et imaginem idolorum vestrorum sidus dei vestri quae fecistis vobis et migrare vos faciam trans damascum dixit dominus deus exercituum nomen eius

6

vae qui opulenti estis in sion et confiditis in monte samariae optimates capita populorum ingredientiess pompaticae domum israhel transite in chalanne et videte et ite inde in emath magnam et descendite in geth palestinorum et ad optima quaeque regna horum si latior terminus eorum termino vestro est qui separati estis in diem malum et adpropinquatis solio iniquitatis qui dormitis in lectis eburneis et lascivitis in stratis vestris qui comeditis agnum de grege et vitulos de medio armenti qui canitis ad vocem psalterii sicut david putaverunt se habere vasa cantici bibentes in fialis vinum et optimo unguento delibuti et nihil patiebantur super contritione ioseph quapropter nunc migrabunt in capite transmigrationum et auferetur factio lascivientium iuravit dominus deus in anima sua dicit dominus deus exercituum detestor ego superbiam iacob et domos eius odi et tradam civitatem cum habitatoribus suis quod si reliqui fuerint decem viri in domo una et ipsi morientur et tollet eum propinquus suus et conburet eum ut effera ossa de domo et dicit ei qui in penetrabilibus domus est numquid adhuc est apud te et respondebit finis est et dicit ei tace et non recorderis nominis domini quia ecce dominus mandabit et percutiet domum maiorem ruinis et domum minorem scissionibus numquid currere queunt in petris equi aut arari potest in bubalis quoniam convertistis in amaritudinem iudicium et fructum iustitiae in absinthium qui laetamini in nihili qui dicitis numquid non in fortitudine nostra adsumpsimus nobis cornua ecce enim suscitabo super vos domus israhel dicit dominus deus exercituum gentem et conterent vos ab in-

haec ostendit mihi dominus deus et ecce fictor lucustae in principio germinantium serotini imbris et ecce serotinus post tonsorem regis et factum est cum consummasset comedere herbam terrae et dixi domine deus propitius esto obsecro quis suscitabit iacob quia parvulus est misertus est dominus super hoc non erit dixit dominus haec ostendit mihi dominus deus et ecce vocabat iudicium ad ignem dominus deus et devoravit abyssum multam et comedit simul partem et dixi domine deus quiesce obsecro quis suscitabit iacob quia parvulus est misertus est dominus super hoc sed et istud non erit dixit dominus deus haec ostendit mihi et ecce dominus stans super murum litum et in manu eius trulla cementarii et dixit dominus ad me quid tu vides amos et dixi trullam cementarii et dixit dominus ecce ego ponam trullam in medio populi mei israhel non adiciam ultra superinducere eum et demolientur excelsa idoli et sanctificationes israhel desolabuntur et consurgam super domum hieroboam in gladio et misit amasias sacerdos bethel ad hieroboam regem israhel dicens rebellavit contra te amos in medio domus israhel non poterit terra sustinere universos sermones eius haec enim dicit amos in gladio morietur hieroboam et israhel captivus migrabit de terra sua et dixit amasias ad amos qui vides gradere fuge in terram iuda et comede ibi panem et ibi prophetabis et in bethel non adicies ultra ut prophetes quia sanctificatio regis est et domus regni est et respondit amos et dixit ad amasiam non sum propheta et non sum filius prophetae sed armentarius ego sum vellicans sycomoros et tulit me dominus cum sequerer gregem et dixit ad me dominus vade propheta ad populum meum israhel et nunc audi verbum domini tu dicis non prophetabis super israhel et non stillabis super domum idoli propter hoc haec dicit dominus uxor tua in civitate fornicabitur et filii tui et filiae tuae in gladio cadent et humus tua funiculo metietur et tu in terra polluta morieris et israhel captivus migrabit de terra sua

haec ostendit mihi dominus deus et ecce uncinus pomorum et dixit quid tu vides amos et dixi uncinum pomorum et dixit dominus ad me venit finis super populum meum israhel non adiciam ultra ut pertranseam eum et stridebunt cardines templi in die illa dicit dominus deus multi moriuntur in omni loco proicietur silentium audite hoc qui conteritis pauperem et deficere facitis egenos terrae dicentes quando transibit mensis et venundabimus merces et sabbatum et aperiemus frumentum ut iminuamus mensuram et augeamus siclum et subponamus stateras dolosas ut possideamus in argento egenos et pauperes pro calciamentis et quisquiliis frumenti vendamus iuravit dominus in superbia iacob si oblitus fuero usque ad finem omnia opera eorum numquid super isto non commovebitur terra et

lugebit omnis habitator eius et ascendet quasi fluvius universus et eicietur et defluet quasi rivus aegypti et erit in die illa dicit dominus occidet sol meridie et tenebrescere faciam terram in die luminis et convertam festivitates vestras in luctum et omnia cantica vestra in planctum et inducam super omne dorsum vestrum saccum et super omne caput calvitium et ponam eam quasi luctum unigeniti et novissima eius quasi diem amarum ecce dies veniunt dicit dominus et mittam famem in terram non famem panis neque sitim aquae sed audiendi verbum domini et commovebuntur a mari usque ad mare et ab aquilone usque ad orientem circumibunt quaerentes verbum domini et non invenient in die illa deficient virgines pulchrae et adulescentes in siti qui iurant in delicto samariae et dicunt vivit deus tuus dan et vivit via bersabee et cadent et non resurgent ultra

vidi dominum stantem super altare et dixit percutite cardinem et commoveantur superliminaria avaritia enim in capite omnium et novissimum eorum in gladio interficiam non erit fuga eis fugiet et non salvabitur eis qui fugerit si descenderit usque ad infernum inde manus mea educet eos et si ascenderint usque ad caelum inde detraham eos et si absconditi fuerint in vertice carmeli inde scrutans auferam eos et si celaverint se ab oculis meis in fundo maris ibi mandabo serpenti et mordebit eos et si abierint in captivitatem coram inimicis suis ibi mandabo gladio et occidet eos et ponam oculos meos super eos in malum et non in bonum et dominus deus exercituum qui tangit terram et tabescet et lugebunt omnes habitantes in ea et ascendet sicut rivus omnis et defluet sicut fluvius aegypti qui aedificat in caelo ascensionem suam et fasciculum suum super terram fundavit qui vocat aquas maris et effundit eas super faciem terrae dominus nomen eius numquid non ut filii aethiopum vos estis mihi filii israhel ait dominus numquid non israhel ascendere feci de terra aegypti et palestinos de cappadocia et syros de cyrene ecce oculi domini dei super regnum peccans et conteram illud a facie terrae verumtamen conterens non conteram domum iacob dicit dominus ecce enim ego mandabo et concutiam in omnibus gentibus domum israhel sicut concutitur in cribro et non cadet lapillus super terram in gladio moriuntur omnes peccatores populi mei qui dicunt non adpropinquabit et non veniet super nos malum in die illo suscitabo tabernaculum david quod cecidit et reaedificabo aperturas murorum eius et ea quae corruerant instaurabo et reaedificabo eum sicut diebus antiquis ut possideant reliquias idumeae et omnes nationes eo quod invocatum sit nomen meum super eos dicit dominus faciens haec ecce dies veniunt dicit dominus et comprehendet arator messorum et calcator uvae mittentem semen et stillabunt montes dulcedinem et omnes colles culti erunt et convertam captivitatem populi mei israhel et aedificabunt civitates desertas et habitabunt et plantabunt vineas et bibent vinum earum et facient hortos et comedent fructus eorum et plantabo eos super humum suam et non evellam eos ultra de terra sua

quam dedi eis dicit dominus deus tuus

visio abdiae haec dicit dominus deus ad edom auditum audivimus a domino et legatum ad gentes misit surgite et consurgamus adversum eum in proelium ecce parvulum te dedi in gentibus contemptibilis tu es valde superbia cordis tui extulit te habitantem in scissuris petrae exaltantem solium suum qui dicit in corde suo quis detrahet me in terram si exaltatus fueris ut aquila et si inter sidera posueris nidum tuum inde detraham te dicit dominus si fures introissent ad te si latrones per noctem quomodo conticuissem nonne furati essent sufficientia sibi si vindemiatores introissent ad te numquid saltim racemos reliquissent tibi quomodo scrutati sunt esau investigaverunt abscondita eius usque ad terminum emiserunt te omnes viri foederis tui inluserunt tibi invaluerunt adversum te viri pacis tuae qui comedunt tecum ponent insidias subter te non est prudentia in eo numquid non in die illa dicit dominus perdam sapientes de idumea et prudentiam de monte esau et timebunt fortes tui a meridie ut intreat vir de monte esau propter interfectionem et propter iniquitatem in fratrem tuum iacob operiet te confusio et peribis in aeternum in die cum stares adversus quando capiebant alieni exercitum eius et extranei ingrediebantur portas eius et super hierusalem mittebant sortem tu quoque eras quasi unus ex eis et non despicias in die fratris tui in die peregrinationis eius et non laetaberis super filios iuda in die perditionis eorum et non magnificabis os tuum in die angustiae neque ingredieris portam populi mei in die ruinae eorum neque despicias et tu in malis eius in die vastitatis illius et non emitteris adversum exercitum eius in die vastitatis illius neque stabis in exitibus ut interficias eos qui fugerint et non concludes reliquos eius in die tribulationis quoniam iuxta est dies domini super omnes gentes sicut fecisti fiet tibi retributionem tuam convertet in caput tuum quomodo enim bibisti super montem sanctum meum bibent omnes gentes iugiter et bibent et absorbent et erunt quasi non sint et in monte sion erit salvatio et erit sanctus et possidebit domus iacob eos qui se possederant et erit domus iacob ignis et domus ioseph flamma et domus esau stipula et succendentur in eis et devorabunt eos et non erunt reliquiae domus esau quia dominus locutus est et hereditabunt hii qui ad austrum montem esau et qui in campestribus philisthim et possidebunt regionem ephraim et regionem samariae et beniamin possidebit galaad et transmigratio exercitus huius filiorum israhel omnia chananeorum usque ad saramptam et transmigratio hierusalem quae in bosforo est possidebit civitates austri et ascendent salvatores in montem sion iudicare montem esau et erit domino regnum

et factum est verbum domini ad ionam filium amathi dicens surge vade in nineven civitatem grandem et praedica in ea quia ascendit malitia eius coram me et surrexit iona ut fugeret in tharsis a facie domini et descendit ioppen et invenit navem euntem in tharsis et dedit naulum eius et descendit in eam ut iret cum eis in tharsis a facie domini dominus autem misit ventum magnum in mari et facta est tempestas magna in mari et navis periclitabatur conteri et timuerunt nautae et clamaverunt viri ad deum suum et miserunt vasa quae erant in navi in mare ut adliaretur ab eis et iona descendit ad interiora navis et dormiebat sopore gravi et accessit ad eum gubernator et dixit ei quid tu sopore deprimeris surge invoca deum tuum si forte recogitet deus de nobis et non pereamus et dixit vir ad collegam suum venite et mittamus sortes et sciamus quare hoc malum sit nobis et miserunt sortes et cecidit sors super ionam et dixerunt ad eum indica nobis cuius causa malum istud sit nobis quod est opus tuum quae terra tua et quo vel ex quo populo es tu et dixit ad eos hebraeus ego sum et dominum deum caeli ego timeo qui fecit mare et aridam et timuerunt viri timore magno et dixerunt ad eum quid hoc fecisti cognoverunt enim viri quod a facie domini fugeret quia indicaverat eis et dixerunt ad eum quid faciemus tibi et cessabit mare a nobis quia mare ibat et intumescebat et dixit ad eos tollite me et mittite in mare et cessabit mare a vobis scio enim ego quoniam propter me tempestas grandis haec super vos et remigabant viri ut reverterentur ad aridam et non valebant quia mare ibat et intumescebat super eos et clamaverunt ad dominum et dixerunt quaesumus domine ne pereamus in anima viri istius et ne des super nos sanguinem innocentem quia tu domine sicut voluisti fecisti et tulerunt ionam et miserunt in mare et stetit mare a fervore suo et timuerunt viri timore magno dominum et immolaverunt hostias domino et voverunt vota et praeparavit dominus pisces grandem ut degluttiret ionam et erat iona in ventre piscis tribus diebus et tribus noctibus

et oravit iona ad dominum deum suum de utero piscis et dixit clamavi de tribulatione mea ad dominum et exaudivit me de ventre inferni clamavi et exaudisti vocem meam et proiecisti me in profundum in corde maris et flumen circumdedit me omnes gurgites tui et fluctus tui super me transierunt et ego dixi abiectus sum a conspectu oculorum tuorum verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum circumdederunt me aquae usque ad animam abyssus vallavit me pelagus operuit caput meum ad extrema montium descendit terrae vectes concluderunt me in aeternum et sublevabis de corruptione vitam meam domine deus meus cum angustiaretur in me anima mea domini recordatus sum ut veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum qui custodiunt vanitates frustra misericordiam suam derelinquunt ego autem in voce laudis immolabo tibi quaecumque vovi reddam pro salute domino et dixit dominus pisci et evomit

et factum est verbum domini ad ionam secundo dicens surge vade ad nineven civitatem magnam et praedica in ea praedicationem quam ego loquor ad te et surrexit iona et abiit in nineven iuxta verbum domini et nineve erat civitas magna dei itinere dierum trium et coepit iona introire in civitatem itinere diei unius et clamavit et dixit adhuc quadraginta dies et nineve subvertetur et crediderunt viri ninevitae in deo et praedicaverunt ieiunium et vestiti sunt saccis a maiore usque ad minorem et pervenit verbum ad regem nineve et surrexit de solio suo et abiecit vestimentum suum a se et indutus est sacco et sedit in cinere et clamavit et dixit in nineve ex ore regis et principum eius dicens homines et iumenta et boves et pecora non gustent quicquam nec pascantur et aquam non bibant et operiantur saccis homines et iumenta et clament ad dominum in fortitudine et convertatur vir a via sua mala et ab iniquitate quae est in manibus eorum quis scit si convertatur et ignoscat deus et revertatur a furore irae suae et non peribimus et vidit deus opera eorum quia conversi sunt a via sua mala et misertus est deus super malitiam quam locutus fuerat ut faceret eis et non fecit

et adflictus est iona adflictione magna et iratus est et oravit ad dominum et dixit obscuro domine numquid non hoc est verbum meum cum adhuc essem in terra mea propter hoc praecoccupavi ut fugerem in tharsis scio enim quia tu deus clemens et misericors es patiens et multae miserationis et ignoscens super malitia et nunc domine tolle quaeso animam meam a me quia melior est mihi mors quam vita et dixit dominus putasne bene irasceris tu et egressus est iona de civitate et sedit contra orientem civitatis et fecit sibi ibi umbraculum et sedebat subter eum in umbra donec videret quid accideret civitati et praeparavit dominus deus hederam et ascendit super caput ionae ut esset umbra super caput eius et protegeret eum laboraverat enim et laetatus est iona super hederam laetitia magna et paravit deus vermem ascensu diluculo in crastinum et percussit hederam et exaruit et cum ortus fuisset sol praecepit dominus vento calido et urenti et percussit sol super caput ionae et aestuabat et petivit animae suae ut moreretur et dixit melius est mihi mori quam vivere et dixit dominus ad ionam putasne bene irasceris tu super hederam et dixit bene irascor ego usque ad mortem et dixit dominus tu doles super hederam in qua non laborasti neque fecisti ut cresceret quae sub una nocte nata est et una nocte perii et ego non parcam nineve civitati magnae in qua sunt plus quam centum viginti milia hominum qui nesciunt quid sit inter dexteram et sinistram suam et iumenta multa

verbum domini quod factum est ad micham morasthiten in diebus ioatham ahaz ezechiae regum iuda quod vidit super samariam et hierusalem audite populi omnes et attendat terra et plenitudo eius et sit dominus deus vobis in testem dominus de templo sancto suo quia ecce dominus egreditur de loco suo et descendet et calcabit super excelsa terrae et consumerunt montes subtus eum et valles scinduntur sicut cera a facie ignis sicut aquae quae decurrunt in praeceps in scelere iacob omne istud et in peccatis domus israhel quod scelus iacob nonne samaria et quae excelsa iudae nonne hierusalem et ponam samariam quasi acervum lapidum in agro cum plantatur vinea et detraham in vallem lapides eius et fundamenta eius revelabo et omnia sculptilia eius concidentur et omnes mercedes eius conburentur igni et omnia idola eius ponam in perditionem quia de mercedibus meretricis congregata sunt et usque ad mercedem meretricis revertentur super hoc plangam et ululabo vadam spoliatus et nudus faciam planctum velut draconum et luctum quasi strutionum quia desperata est plaga eius quia venit usque ad iudam tetigit portam populi mei usque ad hierusalem in geth nolite adnuntiare lacrimis ne ploretis in domo pulveris pulvere vos conspergite et transite vobis habitatio pulchra confusa ignominia non est egressa quae habitat in exitu planctum domus vicinae accipiet ex vobis quae stetit sibimet quia infirmata est in bonum quae habitat in amaritudinibus quia descendit malum a domino in portam hierusalem tumultus quadrigae stuporis habitanti lachis principium peccati est filiae sion quia in te inventa sunt scelera israhel propterea dabit emissarios super hereditatem geth domus mendacii in deceptionem regibus israhel adhuc heredem adducam tibi quae habitas in maresa usque adollam veniet gloria israhel decalvare et tondere super filios deliciarum tuarum dilata calvitium tuum sicut aquila quoniam captivi ducti sunt ex te

vae qui cogitatis inutile et operamini malum in cubilibus vestris in luce matutina faciunt illud quoniam contra deum est manus eorum et concupierunt agros et violenter tulerunt et domos rapuerunt et calumniabantur virum et domum eius virum et hereditatem eius idcirco haec dicit dominus ecce ego cogito super familiam istam malum unde non auferetis colla vestra et non ambulabitis superbi quoniam tempus pessimum est in die illa sumetur super vos parabola et cantabitur canticum cum suavitate dicentium de populatione vastati sumus pars populi mei commutata est quomodo recedet a me cum revertatur qui regiones nostras dividat propter hoc non erit tibi mitens funiculum sortis in coetu domini ne loquamini loquentes non stillabit super istos non comprehendit confusio dicit domus iacob numquid abbreviatus est spiritus domini aut tales sunt cogitationes eius nonne verba mea bona sunt cum eo qui recte graditur et e contrario populus meus in adversarium consur-

rexit desuper tunica pallium sustulisti eos qui transiebant simpliciter convertistis in bellum mulieres populi mei eiecistis de domo deliciarum suarum a parvulis earum tulistis laudem meam in perpetuum surgite et ite quia non habetis hic requiem propter inmunditiam eius corrumpetur putredine pessima utinam non essem vir habens spiritum et mendacium potius loquerer stillabo tibi in vinum et in ebrietatem et erit super quem stillatur populus iste congregatione congregabo iacob totum te in unum conducam reliquias israhel pariter ponam illum quasi gregem in ovili quasi pecus in medio caularum tumultuabuntur a multitudine hominum ascendet enim pandens iter ante eos dividet et transibunt portam et egredientur per eam et transibit rex eorum coram eis et dominus in capite eorum

et dixi audite principes iacob et duces domus israhel numquid non vestrum est scire iudicium qui odio habetis bonum et diligitis malum qui violenter tollitis pelles eorum desuper eos et carnem eorum desuper ossibus eorum qui comederunt carnem populi mei et pellem eorum desuper excoriaverunt et ossa eorum confregerunt et conciderunt sicut in lebetes et quasi carnem in medio ollae tunc clamabunt ad dominum et non exaudiet eos et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo sicut nequit egerunt in adinventionibus suis haec dicit dominus super prophetas qui seducunt populum meum qui mordent dentibus suis et praedicant pacem et si quis non dederit in ore eorum quippiam sanctificant super eum proelium propterea nox vobis pro visione erit et tenebrae vobis pro divinatione et occumbet sol super prophetas et obtenebrabitur super eos dies et confundentur qui vident visiones et confundentur virum et operient vultus suos omnes quia non est responsum dei verumtamen ego repletus sum fortitudine spiritus domini iudicio et virtute ut adnuntiem iacob scelus suum et israhel peccatum suum audite haec principes domus iacob et iudices domus israhel qui abominamini iudicium et omnia recta pervertitis qui aedificatis sion in sanguinibus et hierusalem in iniquitate principes eius in muneribus iudicabant et sacerdotes eius in mercede docebant et prophetae eius in pecunia divinabant et super dominum requiescebant dicentes numquid non dominus in medio nostrum non venient super nos mala propter hoc causa vestri sion quasi ager arabitur et hierusalem quasi acervus lapidum erit et mons templi in excelsa silvarum

et in novissimo dierum erit mons domini praeparatus in vertice montium et sublimis super colles et fluent ad eum populi et properabunt gentes multae et dicent venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob et docebit nos de viis suis et ibimus in semitis eius quia de sion egredietur lex et verbum domini de hierusalem et iudicabit inter populos multos et corripiet gentes fortes usque in longin-

quum et coincident gladios suos in vomeres et hastas suas in ligones non sumet gens adversus gentem gladium et non discent ultra belligerare et sedebit vir subtus vineam suam et subtus ficum suam et non erit qui deterreat quia os domini exercituum locutum est quia omnes populi ambulant unusquisque in nomine dei sui nos autem ambulabimus in nomine domini dei nostri in aeternum et ultra in die illa dicit dominus congregabo claudicantem et eam quam eieceram colligam et quam adflixeram et ponam claudicantem in reliquiis et eam quae laboraverat in gentem robustam et regnabit dominus super eos in monte sion ex hoc nunc et usque in aeternum et tu turris gregis nebulosa filiae sion usque ad te veniet et veniet potestas prima regnum filiae hierusalem nunc quare maerore contraheris numquid rex non est tibi aut consiliarius tuus perit qui quia comprehendit te dolor sicut parturientem dole et satage filia sion quasi parturiens quia nunc egredieris de civitate et habitabis in regione et venies usque ad babylonem ibi liberaberis ibi redimet te dominus de manu inimicorum tuorum et nunc congregatae sunt super te gentes multae quae dicunt lapidetur et aspiciat in sion oculus noster ipsi autem non cognoverunt cogitationes domini et non intellexerunt consilium eius quia congregavit eos quasi faenum areae surge et tritura filia sion quia cornu tuum ponam ferreum et ungulas tuas ponam aereas et comminues populos multos et interficiam domino rapinas eorum et fortitudinem eorum domino universae terrae

5

nunc vastaberis filia latronis obsidionem posuerunt super nos in virga percutient maxillam iudicis israel et tu bethleem ephrata parvulus es in milibus iuda ex te mihi egredietur qui sit dominator in israel et egressus eius ab initio a diebus aeternitatis propter hoc dabit eos usque ad tempus in quo parturiens pariet reliquiae fratrum eius convertentur ad filios israel et stabit et pascet in fortitudine domini in sublimitate nominis domini dei sui et convertentur quia nunc magnificabitur usque ad terminos terrae et erit iste pax assyrius cum venerit in terram nostram et quando calcaverit in domibus nostris et suscitabimus super eum septem pastores et octo primates homines et pascent terram assur in gladio et terram nemrod in lanceis eius et liberabit ab assur cum venerit in terram nostram et cum calcaverit in finibus nostris et erunt reliquiae iacob in medio populorum multorum quasi ros a domino et quasi stillae super herbam quae non expectat virum et non praestolat filios hominum et erunt reliquiae iacob in gentibus in medio populorum multorum quasi leo in iumentis silvarum et quasi catulus leonis in gregibus pecorum qui cum transierit et conculcaverit et ceperit non est qui eruat exaltabitur manus tua super hostes tuos et omnes inimici tui interibunt et erit in die illa dicit dominus auferam equos tuos de medio tui et disperdam quadrigas tuas et perdam civitates terrae tuae et destruum omnes munitiones tuas et auferam maleficia de manu tua et divinationes non erunt in te et perire faciam sculptilia tua et statuas tuas de medio tui et

non adorabis ultra opera manuum tuarum et evellam lucos tuos de medio tui et conteram civitates tuas et faciam in furore et in indignatione ultionem in omnibus gentibus quae non audierunt

6

audite quae dominus loquitur surge contendite iudicio adversum montes et audiant colles vocem tuam audiant montes iudicium domini et fortia fundamenta terrae quia iudicium domini cum populo suo et cum israhel diiudicabitur populus meus quid feci tibi et quid molestus fui tibi responde mihi quia eduxi te de terra aegypti et de domo servientium liberavi te et misi ante faciem tuam moesen et aaron et mariam populus meus memento quaeso quid cogitaverit balac rex moab et quid responderit ei balaam filius beor de sethim usque ad galgalam ut cognosceret iustitias domini quid dignum offeram domino curvem genu deo excelso numquid offeram ei holocaustomata et vitulos anniculos numquid placari potest dominus in milibus arietum aut in multis milibus hircorum pinguium numquid dabo primogenitum meum pro scelere meo fructum ventris mei pro peccato animae meae indicabo tibi o homo quid sit bonum et quid dominus quaerat a te utique facere iudicium et diligere misericordiam et sollicitum ambulare cum deo tu vox domini ad civitatem clamat et salus erit timentibus nomen tuum audite tribus et quis adprobabit illud adhuc ignis in domo impii thesauri iniquitatis et mensura minor irae plena numquid iustificabo stateram impiam et saccelli pondera dolosa in quibus divites eius repleti sunt iniquitate et habitantes in ea loquebantur mendacium et lingua eorum fraudulenta in ore eorum et ego ergo coepi percutere te perditione super peccatis tuis tu comedes et non saturaberis et humiliatio tua in medio tui et adprehendes et non salvabis et quos salvaveris in gladium dabo tu seminabis et non metes tu calcabis olivam et non ungueris oleo et mustum et non bibes vinum et custodisti praecepta omni et omne opus domus achab et ambulasti in voluntatibus eorum ut darem te in perditionem et habitantes in ea in sibilum et obprobrium populi mei portabitis

7

vae mihi quia factus sum sicut qui colligit in autumnio racemos vindemiae non est botrus ad comedendum praecoquis ficus desideravit anima mea periit sanctus de terra et rectus in hominibus non est venetus in sanguine insidiantur vir fratrem suum venatur ad mortem malum manuum suarum dicunt bonum princeps postulat et iudex in reddendo est et magnus locutus est desiderium animae suae et conturbaverunt eam qui optimus in eis est quasi paliurus et qui rectus quasi spina de sepe dies speculationis tuae visitatio tua venit nunc erit vastitas eorum nolite credere amico et nolite confidere in duce ab ea quae dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui quia filius contumeliam facit patri filia consurgit adversus matrem suam nurus contra socrum suam inimici

hominis domestici eius ego autem ad dominum aspiciam expectabo deum salvatorem meum audiet me deus meus ne laeteris inimica mea super me quia cecidi consurgam cum sedero in tenebris dominus lux mea est iram domini portabo quoniam peccavi ei donec iudicet causam meam et faciat iudicium meum educet me in lucem videbo in iustitiam eius et aspiciet inimica mea et operietur confusione quae dicit ad me ubi est dominus deus tuus oculi mei videbunt in eam nunc erit in conculcationem ut lutum platearum dies ut aedificentur maceriae tuae in die illa longe fiet lex in die illa et usque ad te veniet assur et usque ad civitates munitas et a civitatibus munitis usque ad flumen et ad mare de mari et ad montem de monte et erit terra in desolationem propter habitatores suos et propter fructum cogitationum eorum pasce populum tuum in virga tua gregem hereditatis tuae habitantes solos in saltu in medio carmeli pascentur basan et galaad iuxta dies antiquos secundum dies egressionis tuae de terra aegypti ostendam ei mirabilia videbunt gentes et confundentur super omni fortitudine sua ponent manus super os aures eorum surdae erunt lingent pulverem sicut serpens velut reptilia terrae proturbabuntur de aedibus suis dominum deum nostrum desiderabunt et timebunt te quis deus similis tui qui aufers iniquitatem et transis peccatum reliquiarum hereditatis tuae non inmittet ultra furorem suum quoniam volens misericordiam est revertetur et miserebitur nostri deponet iniquitates nostras et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra dabis veritatem iacob misericordiam abraham quae iurasti patribus nostris a diebus antiquis

onus nineve liber visionis nahum helcesei deus aemulator et ulciscens dominus ulciscens dominus et habens furorem ulciscens dominus in hostes suos et irascens ipse inimicis suis dominus patiens et magnus fortitudine et mundans non faciet innocentem dominus in tempestate et turbine viae eius et nebulae pulvis pedum eius increpans mare et exsiccans illud et omnia flumina ad desertum deducens infirmatus est basan et carmelus et flos libani elanguit montes commoti sunt ab eo et colles adsolati sunt et contremuit terra a facie eius et orbis et omnes habitantes in eo ante faciem indignationis eius quis stabit et quis resistet in ira furoris eius indignatio eius effusa est ut ignis et petrae dissolutae sunt ab eo bonus dominus et confortans in die tribulationis et sciens sperantes in se et in diluvio praetereunte consummationem faciet loci eius et inimicos eius persequentur tenebrae quid cogitatis contra dominum consummationem ipse faciet non consurget duplex tribulatio quia sicut spinas se invicem conplectuntur sic convivium eorum pariter potantium consumentur quasi stipula ariditate plena ex te exivit cogitans contra dominum malitiam mente pertractans praevaricationem haec dicit dominus si perfecti fuerint et ita plures sic quoque adtondentur et pertransibit adflixit te et non adfligam te ultra et nunc conteram virgam eius de dorso tuo et vincula tua dirumpam et praecipiet super te dominus non seminabitur ex nomine tuo amplius de domo dei tui interficiam sculptile et conflatile ponam sepulchrum tuum quia inhonoratus es ecce super montes pedes evangelizantis et adnuntiantis pacem celebra iuda festivitates tuas et redde vota tua quia non adiciet ultra ut pertranseat in te beial universus interiit

ascendit qui dispergat coram te qui custodit obsidionem contemplare viam conforta lumbos robora virtutem valde quia reddidit dominus superbiam iacob sicut superbiam israhel quia vastatores dissipaverunt eos et propagines eorum corruerunt clypeus fortium eius ignitus viri exercitus in cocineis igneae habenae currus in die praeparationis eius et agitatores consopiti sunt in itineribus conturbati sunt quadrigae conlissae sunt in plateis aspectus eorum quasi lampades quasi fulgura discurrunt recordabitur fortium suorum ruent in itineribus suis velociter ascendent muros eius et praeparabitur umbraculum portae fluviorum apertae sunt et templum ad solum dirutum et miles captivus abductus est et ancillae eius minabantur gementes ut columbae murmurantes in cordibus suis et nineve quasi piscina aquarum aquae eius ipsi vero fugerunt state state et non est qui revertatur diripite argentum diripite aurum et non est finis divitiarum ex omnibus vasis desiderabilibus dissipata et scissa et dilacerata et cor tabescens et dissolutio geniculorum et defectio in cunctis renibus et facies omnium sicut nigredo olivae ubi est habitaculum leonum et pascua catulorum leonum ad quam ivit leo ut ingrederetur illuc catulus

leonis et non est qui exterreat leo cepit sufficienter catulis suis et necavit laenais suis et implevit praeda speluncas suas et cubile suum rapina ecce ego ad te dicit dominus exercituum et succendam usque ad fumum quadrigas eius et leunculos tuos comedet gladius et exterminabo de terra praedam tuam et non audietur ultra vox nuntiorum tuorum

vae civitas sanguinum universa mendacii dilaceratione plena non recedet a te rapina vox flagelli et vox impetus rotae et equi frementis et quadrigae ferventis equitis ascenditis et micantis gladii et fulgurantis hastae et multitudinis interfectae et gravis ruinae nec est finis cadaverum et corruent in corporibus suis propter multitudinem fornicationum meretricis speciosae et gratiae et habentis maleficia quae vendidit gentes in fornicationibus suis et familias in maleficiis suis ecce ego ad te dicit dominus exercituum et revelabo pudenda tua in facie tua et ostendam genibus nuditatem tuam et regnis ignominiam tuam et proiciam super te abominationes et contumelias te adficiam et ponam te in exemplum et erit omnis qui viderit te resiliat a te et dicit vastata est nineve quis commovebit super te caput unde quaeram consolatorem tibi numquid melior es ab alexandria populorum quae habitat in fluminibus aqua in circuitu eius cuius divitiae mare aquae muri eius aethiopia fortitudo et aegyptus et non est finis africa et lybies fuerunt in auxilio tuo sed et ipsa in transmigrationem ducta est in captivitatem parvuli eius elisi sunt in capite omnium viarum et super inclitos eius miserunt sortem et omnes optimates eius confixi sunt in conpedibus et tu ergo inebriaberis eris despecta et tu quaeres auxilium ab inimico omnes munitiones tuas sicuti ficus cum grossis suis si concussae fuerint cadent in os comedentis ecce populus tuus mulieres in medio tui inimicis tuis adaptione pandentur portae terrae tuae devorabit ignis vectes tuos aquam propter obsidionem hauri tibi extrue munitiones tuas intra in lutum et calca subigens tene laterem ibi comedet te ignis peribis gladio devorabit te ut bruchus congregare ut bruchus multiplicare ut lucusta plures fecisti negotiationes tuas quam stellae sunt caeli bruchus expansus est et avolavit custodes tui quasi lucustae et parvuli tui quasi lucustae lucustarum quae considunt in sepibus in die frigoris sol ortus est et avolaverunt et non est cognitus locus earum ubi fuerint dormitaverunt pastores tui rex assur sepelientur principes tui latitavit populus tuus in montibus et non est qui congreget non est obscura contritio tua pessima est plaga tua omnes qui audierunt auditionem tuam compresserunt manum super te quia super quem non transiit malitia tua semper

onus quod vidit abacuc propheta usquequo domine clamabo et non exaudies vociferabor ad te vim patiens et non salvabis quare ostendisti mihi iniquitatem et laborem videre praeda et iniustitia contra me et factum est iudicium et contradictio potentior propter hoc lacerata est lex et non pervenit usque ad finem iudicium quia impius praevallet adversus iustum propterea egreditur iudicium perversum aspice in gentibus et videte et admiramini et obstupescite quia opus factum est in diebus vestris quod nemo credit cum narrabitur quia ecce ego suscitabo chaldeos gentem amarum et velocem ambulantem super latitudinem terrae ut possideat tabernacula non sua horribilis et terribilis est ex semet ipsa iudicium et onus eius egredietur leviores parvis equi eius et velociores lupis vespertinis et diffundentur equites eius equites namque eius de longe venient volabunt quasi aquila festinans ad comedendum omnes ad praedam venient facies eorum ventus urens et congregabit quasi harenam captivitatem et ipse de regibus triumphabit et tyranni ridiculi eius erunt ipse super omnem munitionem ridebit et comportabit aggerem et capiet eam tunc mutabitur spiritus et pertransibit et corruet haec est fortitudo eius dei sui numquid non tu a principio domine deus meus sancte meus et non moriemur domine in iudicium posuisti eum et fortem ut corripes fundasti eum mundi sunt oculi tui ne videas malum et respicere ad iniquitatem non poteris quare non respicis super inique agentes et taces devorante impio iustiorum se et facies homines quasi pisces maris et quasi reptile non habens principem totum in hamo sublevavit traxit illud in sagena sua et congregavit in rete suo super hoc laetabitur et exultabit propterea immolabit sagenae suae et sacrificabit reti suo quia in ipsis incarsata est pars eius et cibus eius electus propter hoc ergo expandit sagenam suam et semper interficere gentes non parcat

super custodiam meam stabo et figam gradum super munitionem et contemplabor ut videam quid dicatur mihi et quid respondeam ad arguentem me et respondit mihi dominus et dixit scribe visum et explana eum super tabulas ut percurrat qui legerit eum quia adhuc visus procul et apparebit in finem et non mentietur si moram fecerit expecta illum quia veniens veniet et non tardabit ecce qui incredulus est non erit recta anima eius in semet ipso iustus autem in fide sua vivet et quomodo vinum potantem decipit sic erit vir superbus et non decorabitur qui dilatavit quasi infernus animam suam et ipse quasi mors et non adimpletur et congregabit ad se omnes gentes et coacerbabit ad se omnes populos numquid non omnes isti super eum parabolam sument et loquelam enigmatum eius et dicetur vae ei qui multiplicat non sua usquequo et adgravat contra se densum lutum numquid non repente consurgunt qui mordeant te et suscitabuntur lacerantes te et eris in rapinam eis quia tu spoliasti gentes multas spoliabunt te omnes

qui reliqui fuerint de populis propter sanguinem hominis et iniquitatem terrae civitatis et omnium habitantium in ea vae qui congregat avaritiam malam domui suae ut sit in excelso nidus eius et liberari se putat de manu mali cogitasti confusionem domui tuae concidisti populos multos et peccavit anima tua quia lapis de pariete clamabit et lignum quod inter iuncturas aedificiorum est respondebit vae qui aedificat civitatem in sanguinibus et praeparat urbem in iniquitate numquid non haec a domino sunt exercituum laborabunt enim populi in multo igni et gentes in vacuum et deficient quia replebitur terra ut cognoscat gloriam domini quasi aquae operientes mare vae qui potum dat amico suo mittens fel suum et inebrians ut aspiciat nuditatem eius repletus est ignominia pro gloria bibe tu quoque et conspire circumdabit te calix dexterarum domini et vomitus ignominiae super gloriam tuam quia iniquitas libani operiet te et vastitas animalium deterrebit eos de sanguinibus hominis et iniquitate terrae et civitatis et omnium habitantium in ea quid prodest sculptile quia sculpsit illud fictor suos conflavit et imaginem falsam quia speravit in figmento fictor eius ut faceret simulacra muta vae qui dicit ligno expergiscere surge lapidi tacenti numquid ipse docere poterit ecce iste cooptatus est auro et argento et omnis spiritus non est in visceribus eius dominus autem in templo sancto suo sileat a facie eius omnis terra

oratio abacuc prophetae pro ignorationibus domine audivi auditionem tuam et timui domine opus tuum in medio annorum vivifica illud in medio annorum notum facies cum iratus fueris misericordiae recordaberis deus ab austro veniet et sanctus de monte pharan semper operuit caelos gloria eius et laudis eius plena est terra splendor eius ut lux erit cornua in manibus eius ibi abscondita est fortitudo eius ante faciem eius ibit mors et egredietur diabolus ante pedes eius stetit et mensus est terram asperxit et dissolvit gentes et contriti sunt montes saeculi incurvati sunt colles mundi ab itineribus aeternitatis eius pro iniquitate vidi tentoria aethiopiae turbantur pelles terrae madian numquid in fluminibus iratus es domine aut in fluminibus furor tuus vel in mari indignatio tua quia ascendes super equos tuos et quadrigae tuae salvatio suscitans suscitabis arcum tuum iuramenta tribubus quia locutus es semper fluvios scindens terrae viderunt te et doluerunt montes gurgis aquarum transiit dedit abyssus vocem suam altitudo manus suas levavit sol et luna steterunt in habitaculo suo in luce sagittarum tuarum ibunt in splendore fulgurantis hastae tuae in fremitu conculcabis terram in furore obstupescies gentes egressus es in salutem populi tui in salutem cum christo tuo percussisti caput de domo impii denudasti fundamentum usque ad collum semper maledixisti sceptris eius capiti bellatorum eius venientibus ut turbo ad dispergendum me exultatio eorum sicut eius qui devorat pauperem in abscondito viam fecisti in mari equis tuis in luto aquarum multarum audivi et conturbatus est venter meus ad vocem contremuerunt labia mea ingrediatur putredo

in ossibus meis et subter me scateat ut requiescam in
die tribulationis ut ascendam ad populum accinctum
nostrum ficus enim non florebit et non erit germen
in vineis mentietur opus olivae et arva non adferent
cibum abscidetur de ovili pecus et non erit armen-
tum in praeseptibus ego autem in domino gaudebo ex-
ultabo in deo iesu meo dominus deus fortitudo mea
et ponet pedes meos quasi cervorum et super excelsa
mea deducet me victori in psalmis canentem

verbum domini quod factum est ad sofoniā filium chusi filium godoliae filii amariae filii ezechiae in diebus iosiae filii amon regis iuda congregans congregabo omnia a facie terrae dicit dominus congregans hominem et pecus congregans volatile caeli et pisces maris et ruinae impiorum erunt et disperdam homines a facie terrae dicit dominus et extendam manum meam super iudam et super omnes habitantes hierusalem et disperdam de loco hoc reliquias baal et nomina aedituorum cum sacerdotibus et eos qui adorant super tecta militiam caeli et adorant et iurant in domino et iurant in melchom et qui averuntur de post tergum domini et qui non quaesierunt dominum nec investigaverunt eum silete a facie domini dei quia iuxta est dies domini quia praeparavit dominus hostiam sanctificavit vocatos suos et erit in die hostiae domini visitabo super principes et super filios regis et super omnes qui induti sunt veste peregrina et visitabo omnem qui arroganter ingreditur super limen in die illa qui complent domum domini dei sui iniquitate et dolo et erit in die illa dicit dominus vox clamoris a porta piscium et ululatus a secunda et contritio magna a collibus ululate habitatores pilae conticuit omnis populus chanaan disperierunt omnes involuti argento et erit in tempore illo scrutabor hierusalem in lucernis et visitabo super viros defixos in fecibus suis qui dicunt in cordibus suis non faciet bene dominus et non faciet male et erit fortitudo eorum in direptionem et domus eorum in desertum et aedificabunt domos et non habitabunt et plantabunt vineas et non bibent vinum earum iuxta est dies domini magnus iuxta et velox nimis vox dei domini amara tribulabitur ibi fortis dies irae dies illa dies tribulationis et angustiae dies calamitatis et miseriae dies tenebrarum et caliginis dies nebulae et turbinis dies tubae et clangoris super civitates munitas et super angulos excelsos et tribulabo homines et ambulabunt ut caeci quia domino peccaverunt et effundetur sanguis eorum sicut humus et corpus eorum sicut stercora sed et argentum eorum et aurum eorum non poterit liberare eos in die irae domini in igne zeli eius devorabitur omnis terra quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram

convenite congregamini gens non amabilis priusquam pariat iussio quasi pulverem transeuntem diem antequam veniat super vos ira furoris domini antequam veniat super vos dies furoris domini quaerite dominum omnes mansueti terrae qui iudicium eius estis operati quaerite iustum quaerite mansuetum si quo modo abscondamini in die furoris domini quia gaza destructa erit et ascalon in desertum azotum in meridie eicient et accaron eradicabitur vae qui habitatis funiculum maris gens perditorum verbum domini super vos chanaan terra philistinorum et disperdam te ita ut non sit inhabitator et erit funiculus maris requies pastorum et caulae pecorum et erit funiculus eius qui

remanserit de domo iuda ibi pascentur in domibus ascalonis ad vesperam requiescent quia visitabit eos dominus deus eorum et avertet captivitatem eorum audivi obprobrium moab et blasphemias filiorum ammon quae exprobraverunt populo meo et magnificati sunt super terminos eorum propterea vivo ego dicit dominus exercituum deus israhel quia moab ut sodoma erit et filii ammon quasi gomorra siccitas spinarum et acervi salis et desertum usque in aeternum reliquiae populi mei diripient illos residui gentis meae possidebunt eos hoc eis eveniet pro superbia sua quia blasphemaverunt et magnificati sunt super populum domini exercituum horribilis dominus super eos et adtenuabit omnes deos terrae et adorabunt eum vir de loco suo omnes insulae gentium sed et vos aethiopes interfecti gladio meo eritis et extendet manum suam super aquilonem et perdet assur et ponet speciosam in solitudinem et in invium et quasi desertum et accubabunt in medio eius greges omnes bestiae gentium et onocrotalus et ericis in liminibus eius morabuntur vox cantantis in fenestra corvus in superliminari quoniam adtenuabo robur eius haec est civitas gloriosa habitans in confidentia quae dicebat in corde suo ego sum et extra me non est alia amplius quomodo facta est in desertum cubile bestiae omnis qui transit per eam sibilabit et movebit manum suam

vae provocatrix et redempta civitas columba non audivit vocem et non suscepit disciplinam in domino non est confisa ad deum suum non adpropriavit principes eius in medio eius quasi leones rugientes iudices eius lupi vespere non relinquebant in mane prophetae eius vesani viri infideles sacerdotes eius polluerunt sanctum iniuste egerunt contra legem dominus iustus in medio eius non faciet iniquitatem mane mane iudicium suum dabit in luce et non abscondetur nescivit autem iniquus confusionem disperdi gentes et dissipati sunt anguli earum desertas feci vias eorum dum non est qui transeat desolatae sunt civitates eorum non remanente viro nec ullo habitatore dixi attamen timebis me suscipies disciplinam et non peribit habitaculum eius propter omnia in quibus visitavi eam verumtamen diluculo surgentes corruerunt omnes cogitationes suas quapropter expecta me dicit dominus in die resurrectionis meae in futurum quia iudicium meum ut congregem gentes et colligam regna ut effundam super eas indignationem meam omnem iram furoris mei in igne enim zeli mei devorabitur omnis terra quia tunc reddam populus labium electum ut vocent omnes in nomine domini et serviant ei umero uno ultra flumina aethiopiae inde supplices mei filii dispersorum meorum deferent munus mihi in die illa non confunderis super cunctis adventionibus tuis quibus praevaricata es in me quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbiae tuae et non adicies exaltari amplius in monte sancto meo et derelinquam in medio tui populum pauperem et egenum et sperabunt in nomine domini reliquiae israhel non facient iniquitatem nec loquentur mendacium et non

invenietur in ore eorum lingua dolosa quoniam ipsi pascentur et accubabunt et non erit qui exterreat lauda filia sion iubilate israhel laetare et exulta in omni corde filia hierusalem abstulit dominus iudicium tuum avertit inimicos tuos rex israhel dominus in medio tui non timebis malum ultra in die illa dicetur hierusalem noli timere sion non dissolvantur manus tuae dominus deus tuus in medio tui fortis ipse salvabit gaudebit super te in laetitia silebit in dilectione tua exultabit super te in laude nugas qui a lege recesserant congregabo quia ex te erant ut non ultra habeas super eis obprobrium ecce ego interficiam omnes qui adflixerunt te in tempore illo et salvabo claudicantem et eam quae eiecta fuerat congregabo et ponam eos in laudem et in nomen in omni terra confusionis eorum in tempore illo quo adducam vos et in tempore quo congregabo vos dabo enim vos in nomen et in laudem omnibus populis terrae cum convertero captivitatem vestram coram oculis vestris dicit dominus

in anno secundo darii regis in mense sexto in die una mensis factum est verbum domini in manu aggei prophetae ad zorobabel filium salathiel ducem iuda et ad iesum filium iosedech sacerdotem magnum dicens haec ait dominus exercituum dicens populus iste dicit nondum venit tempus domus domini aedificandae et factum est verbum domini in manu aggei prophetae dicens numquid tempus vobis est ut habitetis in domibus laqueatis et domus ista deserta et nunc haec dicit dominus exercituum ponite corda vestra super vias vestras seminastis multum et intulistis parum comedistis et non estis satiati bibistis et non estis inebriati operuistis vos et non estis calefacti et qui mercedes congregavit misit eas in saccum pertusum haec dicit dominus exercituum ponite corda vestra super vias vestras ascendite in montem portate lignum et aedificate domum et acceptabilis mihi erit et glorificabor dicit dominus respexistis ad amplius et ecce factum est minus et intulistis in domum et exsufflavi illud quam ob causam dicit dominus exercituum quia domus mea deserta est et vos festinatis unusquisque in domum suam propter hoc super vos prohibiti sunt caeli ne darent rorem et terra prohibita est ne daret germen suum et vocavi siccitatem super terram et super montes et super triticum et super vinum et super oleum et quaecumque profert humus et super homines et super iumenta et super omnem laborem manuum et audivit zorobabel filius salathiel et iesus filius iosedech sacerdos magnus et omnes reliquiae populi vocem dei sui et verba aggei prophetae sicut misit eum dominus deus eorum ad ipsos et timuit populus a facie domini et dixit aggeus nuntius domini de nuntiis domini populo dicens ego vobiscum dicit dominus et suscitavit dominus spiritum zorobabel filii salathiel ducis iuda et spiritum iesu filii iosedech sacerdotis magni et spiritum reliquorum de omni populo et ingressi sunt et faciebant opus in domo domini exercituum dei sui in die vicesima et quarta mensis in sexto mense in anno secundo darii regis

in septimo mense vicesima et prima mensis factum est verbum domini in manu aggei prophetae dicens loquere ad zorobabel filium salathiel ducem iuda et ad iesum filium iosedech sacerdotem magnum et ad reliquos populi dicens quis in vobis est derelictus qui vidit domum istam in gloria sua prima et quid vos videtis hanc nunc numquid non ita est quasi non sit in oculis vestris et nunc confortare zorobabel dicit dominus et confortare iesu fili iosedech sacerdos magne et confortare omnis popule terrae dicit dominus exercituum et facite quoniam ego vobiscum sum dicit dominus exercituum verbum quod placui vobiscum cum egredere mini de terra aegypti et spiritus meus erit in medio vestrum nolite timere quia haec dicit dominus exercituum adhuc unum modicum est et ego commovebo caelum et terram et mare et aridam et movebo omnes gentes et veniet desideratus cunctis gentibus et implebo domum istam glo-

ria dicit dominus exercituum meum est argentum et meum est aurum dicit dominus exercituum magna erit gloria domus istius novissimae plus quam primae dicit dominus exercituum et in loco isto dabo pacem dicit dominus exercituum in vicesima et quarta noni mensis in anno secundo darii factum est verbum domini ad aggeum prophetam dicens haec dicit dominus exercituum interroga sacerdotes legem dicens si tulerit homo carnem sanctificatam in ora vestimenti sui et tetigerit de summitate eius panem aut pulmentum aut vinum aut oleum aut omnem cibum numquid sanctificabitur respondentes autem sacerdotes dixerunt non et dixit aggeus si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his numquid contaminabitur et responderunt sacerdotes et dixerunt contaminabitur et respondit aggeus et dixit sic populus iste et sic gens ista ante faciem meam dicit dominus et sic omne opus manuum eorum et omnia quae obtulerint ibi contaminata erunt et nunc ponite corda vestra a die hac et supra antequam poneretur lapis super lapidem in templo domini cum accederetis ad acervum viginti modiorum et fierent decem intraretis ad torcular ut exprimeretis quinquaginta lagoenas et fiebant viginti percussi vos vento urente et aurugine et grandine omnia opera manuum vestrarum et non fuit in vobis qui reverteretur ad me dicit dominus ponite corda vestra ex die ista et in futurum a die vicesima et quarta noni mensis a die qua fundamenta iacta sunt templi domini ponite super cor vestrum numquid iam semen in germine est et adhuc vinea et ficus et malogranatum et lignum olivae non floruit ex die ista benedicam et factum est verbum domini secundo ad aggeum in vicesima et quarta mensis dicens loquere ad zorobabel ducem iuda dicens ego movebo caelum pariter et terram et subvertam solum regnorum et conteram fortitudinem regni gentium et subvertam quadrigam et ascensorem eius et descendente equi et ascensores eorum vir in gladio fratris sui in die illo dicit dominus exercituum adsumam te zorobabel fili salathiel serve meus dicit dominus et ponam te quasi signaculum quia te elegi dicit dominus exercituum

in mense octavo in anno secundo darii factum est verbum domini ad zachariam filium barachiae filium addo prophetam dicens iratus est dominus super patres vestros iracundia et dices ad eos haec dicit dominus exercituum convertimini ad me ait dominus exercituum et convertar ad vos dicit dominus exercituum ne sitis sicut patres vestri ad quos clamabant prophetae priores dicentes haec dicit dominus exercituum convertimini de viis vestris malis et cogitationibus vestris pessimis et non audierunt neque adtenderunt ad me dicit dominus patres vestri ubi sunt et prophetae numquid in sempiternum vivent verumtamen verba mea et legitima mea quae mandavi servis meis prophetis numquid non comprehenderunt patres vestros et conversi sunt et dixerunt sicut cogitavit dominus exercituum facere nobis secundum vias nostras et secundum adinventiones nostras fecit nobis in die vicesima et quarta undecimo mense sabbath in anno secundo darii factum est verbum domini ad zachariam filium barachiae filium addo prophetam dicens vidi per noctem et ecce vir ascendens super equum rufum et ipse stabat inter myrteta quae erant in profundo et post eum equi rufi varii et albi et dixi quid sunt isti domine mi et dixit ad me angelus qui loquebatur in me ego ostendam tibi quid sint haec et respondit vir qui stabat inter myrteta et dixit isti sunt quos misit dominus ut perambularent terram et responderunt angelo domini qui stabat inter myrteta et dixerunt perambulavimus terram et ecce omnis terra habitatur et quiescit et respondit angelus domini et dixit domine exercituum usquequo tu non misereberis hierusalem et urbium iuda quibus iratus es iste septuagesimus annus est et respondit dominus angelo qui loquebatur in me verba bona verba consolatoria et dixit ad me angelus qui loquebatur in me clama dicens haec dicit dominus exercituum zelatus sum hierusalem et sion zelo magno et ira magna ego irascor super gentes opulentas quia ego iratus sum parum ipsi vero adiuvant in malum propterea haec dicit dominus revertar ad hierusalem in misericordiae domus mea aedificabitur in ea ait dominus exercituum et perpendicularum extendetur super hierusalem adhuc clama dicens haec dicit dominus exercituum adhuc affluent civitates meae bonis et consolabitur dominus adhuc sion et eliget adhuc hierusalem et levavi oculos meos et vidi et ecce quattuor cornua et dixi ad angelum qui loquebatur in me quid sunt haec et dixit ad me haec sunt cornua quae ventilaverunt iudam et israhel et hierusalem et ostendit mihi dominus quattuor fabros et dixi quid isti veniunt facere qui ait dicens haec sunt cornua quae ventilaverunt iudam per singulos viros et nemo eorum levavit caput suum et venerunt isti detertere ea ut deiciant cornua gentium quae levaverunt cornu super terram iuda ut dispergerent eam

et levavi oculos meos et vidi et ecce vir et in manu eius funiculus mensorum et dixi quo tu vadis et dixit ad me ut metiar hierusalem et videam quanta sit lat-

itudo eius et quanta longitudo eius et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur et angelus alius egrediebatur in occursum eius et dixit ad eum curre loquere ad puerum istum dicens absque muro habitabit hierusalem prae multitudine hominum et iumentorum in medio eius et ego ero ei ait dominus murus ignis in circuitu et in gloria ero in medio eius o o fugite de terra aquilonis dicit dominus quoniam in quattuor ventos caeli dispersi vos dicit dominus o sion fuge quae habitas apud filiam babylonis quia haec dicit dominus exercituum post gloriam misit me ad gentes quae spoliaverunt vos qui enim tetigerit vos tangit pupillam oculi eius quia ecce ego levo manum meam super eos et erunt praediae his qui serviebant sibi et cognoscetis quia dominus exercituum misit me lauda et laetare filia sion quia ecce ego venio et habitabo in medio tui ait dominus et adplicabuntur gentes multae ad dominum in die illa et erunt mihi in populum et habitabo in medio tui et scies quia dominus exercituum misit me ad te et possidebit dominus iudam partem suam in terra sanctificata et eliget adhuc hierusalem sileat omnis caro a facie domini quia consurrexit de habitaculo sancto suo

et ostendit mihi iesum sacerdotem magnum stantem coram angelo domini et satan stabat a dextris eius ut adversaretur ei et dixit dominus ad satan increpet dominus in te satan et increpet dominus in te qui elegit hierusalem numquid non iste torris est erutus de igne et iesus erat indutus vestibus sordidis et stabat ante faciem angelum qui respondit et ait ad eos qui stabant coram se dicens auferte vestimenta sordida ab eo et dixit ad eum ecce abstuli a te iniquitatem tuam et indui te mutatoris et dixit ponite cidarim mundam super caput eius et posuerunt cidarim mundam super caput eius et induerunt eum vestibus et angelus domini stabat et contestabatur angelus domini iesum dicens haec dicit dominus exercituum si in viis meis ambulaveris et custodiam meam custodieris tu quoque iudicabis domum meam et custodies atria mea et dabo tibi ambulantes de his qui nunc hic adsistunt audi te quia viri portendentes sunt ecce enim ego adducam servum meum orientem quia ecce lapis quem dedi coram iesu super lapidem unum septem oculi sunt ecce ego celabo sculpturam eius ait dominus exercituum et auferam iniquitatem terrae illius in die una in die illa dicit dominus exercituum vocabit vir amicum suum subter vineam et subter ficum

et reversus est angelus qui loquebatur in me et suscitavit me quasi virum qui suscitatur de somno suo et dixit ad me quid tu vides et dixi vidi et ecce candelabrum aureum totum et lampas eius super caput ipsius et septem lucernae eius super illud septem et septem infusoria lucernis quae erant super caput illius et duae olivae super illud una a dextris lampadis et una a sinistris eius et respondi et aio ad angelum

qui loquebatur in me dicens quid sunt haec domine mi et respondit angelus qui loquebatur in me et dixit ad me numquid nescis quid sunt haec et dixi non domine mi et respondit et ait ad me dicens hoc est verbum domini ad zorobabel dicens non in exercitu nec in robore sed in spiritu meo dicit dominus exercituum quis tu mons magne coram zorobabel in planum et educet lapidem primum et exaequabit gratiam gratiae eius et factum est verbum domini ad me dicens manus zorobabel fundaverunt domum istam et manus eius perficient eam et scietis quia dominus exercituum misit me ad vos quis enim despexit dies parvos et laetabuntur et videbunt lapidem stagnum in manu zorobabel septem isti oculi domini qui discurrent in universa terra et respondi et dixi ad eum quid sunt duae olivae istae ad dextram candelabri et ad sinistram eius et respondi secundo et dixi ad eum quid sunt duae spicae olivarum quae sunt iuxta duo rostra aurea in quibus sunt suffusoria ex auro et ait ad me dicens numquid nescis quid sunt haec et dixi non domine et dixit isti duo filii olei qui adsistunt dominatori universae terrae

5

et conversus sum et levavi oculos meos et vidi et ecce volumen volans et dixit ad me quid tu vides et dixi ego video volumen volans longitudine eius viginti cubitorum et latitudo eius decem cubitorum et dixit ad me haec est maledictio quae egreditur super faciem omnis terrae quia omnis fur sicut ibi scriptum est iudicabitur et omnis iurans ex hoc similiter iudicabitur educam illud dicit dominus exercituum et veniet ad domum furis et ad domum iurantis in nomine meo mendaciter et commorabitur in medio domus eius et consumet eam et ligna eius et lapides eius et egressus est angelus qui loquebatur in me et dixit ad me leva oculos tuos et vide quid est hoc quod egreditur et dixi quidnam est et ait haec est amphora egrediens et dixit haec est oculus eorum in universa terra et ecce talentum plumbi portabatur et ecce mulier una sedens in medio amphorae et dixit haec est impietas et proiecit eam in medio amphorae et misit massam plumbeam in os eius et levavi oculos meos et vidi et ecce duae mulieres egredientes et spiritus in alis earum et habebant alas quasi alas milvi et levaverunt amphoram inter terram et caelum et dixi ad angelum qui loquebatur in me quo istae deferunt amphoram et dixit ad me ut edificetur ei domus in terra sennaar et stabiliatur et ponatur ibi super basem suam

6

et conversus sum et levavi oculos meos et vidi et ecce quattuor quadrigae egredientes de medio duorum montium et montes montes aerei in quadriga prima equi rufi et in quadriga secunda equi nigri et in quadriga tertia equi albi et in quadriga quarta equi varii fortes et respondi et dixi ad angelum qui loquebatur in me quid sunt haec domine mi et respondit angelus et ait ad me isti sunt quattuor venti caeli qui egrediuntur ut stent coram dominatore omnis terrae

in quo erant equi nigri egrediebantur in terra aquilonis et albi egressi sunt post eos et varii egressi sunt ad terram austri qui autem erant robustissimi exierunt et quaerebant ire et discurrere per omnem terram et dixit ite perambulate terram et perambulaverunt terram et vocavit me et locutus est ad me dicens ecce qui egrediuntur in terram aquilonis requiescere fecerunt spiritum meum in terra aquilonis et factum est verbum domini ad me dicens sume a transmigratione ab oldai et a tobias et ab idai et venies tu in die illa et intrabis domum iosiae filii sofoniae qui venerunt de babilone et sumes argentum et aurum et facies coronas et pones in capite iesu filii iosedech sacerdotis magni et loqueris ad eum dicens haec ait dominus exercituum dicens ecce vir oriens nomen eius et subter eum orietur et aedificabit templum domino et ipse extruet templum domino et ipse portabit gloriam et sedebit et dominabitur super solio suo et erit sacerdos super solio suo et consilium pacis erit inter duos illos et coronae erunt helem et tobiae et idiae et hen filio sofoniae memoriale in templo domini et qui procul sunt venient et aedificabunt in templo domini et scietis quia dominus exercituum misit me ad vos erit autem hoc si auditu audieritis vocem domini dei vestri

7

et factum est in anno quarto darii regis factum est verbum domini ad zacchariam in quarta mensis noni qui est casleu et miserunt ad domum dei sarasar et rogomelech et viri qui erant cum eo ad deprecandam faciem domini ut dicerent sacerdotibus domus domini exercituum et prophetis loquentes numquid flendum mihi est in mense quinto vel sanctificare me debeo sicuti feci iam multis annis et factum est verbum domini exercituum ad me dicens loquere ad omnem populum terrae et ad sacerdotes dicens cum ieiunaretis et plangeretis in quinto et septimo per hos septuaginta annos numquid ieiunium ieiunastis mihi et cum comedistis et cum bibistis numquid non vobis comedistis et vobismet ipsis bibistis numquid non sunt verba quae locutus est dominus in manu prophetarum priorum cum adhuc hierusalem habitaretur et esset opulenta ipsa et urbes in circuitu eius et ad austrum et in campestribus habitaretur et factum est verbum domini ad zacchariam dicens haec ait dominus exercituum dicens iudicium verum iudicate et misericordiam et miserationes facite unusquisque cum fratre suo et viduam et pupillum et advenam et pauperem nolite calumniari et malum vir fratri suo non cogitet in corde suo et noluerunt attendere et verterunt scapulam recedentem et aures suas adgravaverunt ne audirent et cor suum posuerunt adamantem ne audirent legem et verba quae misit dominus exercituum in spiritu suo per manum prophetarum priorum et facta est indignatio magna a domino exercituum et factum est sicut locutus est et non audierunt sic clamabant et non exaudiam dicit dominus exercituum et dispersi eos per omnia regna quae nesciunt et terra desolata est ab eis eo quod non esset transiens et revertens et posuerunt terram desiderabilem in desertum

et factum est verbum domini exercituum dicens haec dicit dominus exercituum zelatus sum sion zelo magno et indignatione magna zelatus sum eam haec dicit dominus exercituum reversus sum ad sion et habitabo in medio hierusalem et vocabitur hierusalem civitas veritatis et mons domini exercituum mons sanctificatus haec dicit dominus exercituum adhuc habitabunt senes et anus in plateis hierusalem et viri baculus in manu eius prae multitudine dierum et plateae civitatis conplebuntur infantibus et puellis ludentibus in plateis eius haec dicit dominus exercituum si difficile videbitur in oculis reliquiarum populi huius in diebus illis numquid in oculis meis difficile erit dicit dominus exercituum haec dicit dominus exercituum ecce ego salvo populum meum de terra orientis et de terra occasus solis et adducam eos et habitabunt in medio hierusalem et erunt mihi in populum et ego ero eis in deum in veritate et iustitia haec dicit dominus exercituum confortentur manus vestrae qui auditis in diebus his sermones istos per os prophetarum in die qua fundata est domus domini exercituum ut templum aedificaretur siquidem ante dies illos merces hominum non erat nec merces iumentorum erat neque introeunt et exeunt erat pax prae tribulatione et dimisi omnes homines unumquemque contra proximum suum nunc autem non iuxta dies priores ego faciam reliquiis populi huius dicit dominus exercituum sed semen pacis erit vinea dabit fructum suum et terra dabit germen suum et caeli dabunt rorem suum et possidere faciam reliquias populi huius universa haec et erit sicut eratis maledictio in gentibus domus iuda et domus israhel sic salvo vos et eritis benedicti nolite timere confortentur manus vestrae quia haec dicit dominus exercituum sicut cogitavi ut adfligerem vos cum ad iracundiam provocassent patres vestri me dicit dominus et non sum miser tu sic conversus cogitavi in diebus istis ut benefaciam hierusalem et domui iuda nolite timere haec sunt ergo verba quae facietis loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo veritatem et iudicium pacis iudicate in portis vestris et unusquisque malum contra amicum suum ne cogitatis in cordibus vestris et iuramentum mendax ne diligatis omnia enim haec sunt quae odi dicit dominus et factum est verbum domini exercituum ad me dicens haec dicit dominus exercituum ieiunium quarti et ieiunium quinti et ieiunium septimi et ieiunium decimi erit domui iuda in gaudium et in laetitiam et in sollempnitates praeclaras veritatem tantum et pacem diligite haec dicit dominus exercituum usquequo veniant populi et habitent in civitatibus multis et vadant habitatores unus ad alterum dicentes eamus et deprecemur faciem domini et quaeramus dominum exercituum vadam etiam ego et veniant populi multi et gentes robustae ad quaerendum dominum exercituum in hierusalem et deprecandam faciem domini haec dicit dominus exercituum in diebus illis in quibus adprehendent decem homines ex omnibus linguis gentium et adprehendent fimbriam viri iudaei dicentes ibimus vobiscum audivimus enim quoniam deus vobiscum

9

onus verbi domini in terra adrach et damasci requiei eius quia domini est oculus hominis et omnium tribuum israhel emath quoque in terminis eius et tyrus et sidon adsumperunt quippe sibi sapientiam valde et aedificavit tyrus munitionem suam et coacervavit argentum quasi humum et aurum ut lutum platearum ecce dominus possidebit eam et percutiet in mari fortitudinem eius et haec igni devorabitur videbit ascalon et timebit et gaza et dolebit nimis et accaron quoniam confusa est spes eius et peribit rex de gaza et ascalon non habitabitur et sedebit separator in azoto et disperdam superbiam philistinorum et auferam sanguinem eius de ore eius et abominationes eius de medio dentium eius et relinquetur etiam ipse deo nostro et erit quasi dux in iuda et accaron quasi iebuseus et circumdabo domum meam ex his qui militant mihi euntes et revertentes et non transibit super eos ultra exactor quia nunc vidi in oculis meis exulta satis filia sion iubila filia hierusalem ecce rex tuus venit tibi iustus et salvator ipse pauper et ascendens super asinum et super pullum filium asinae et disperdam quadrigam ephraim et equum de hierusalem et dissipabit arcus belli et loquetur pacem gentibus et potestas eius a mari usque ad mare et a fluminibus usque ad fines terrae tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non est aqua convertimini ad munitionem vincti spei hodie quoque adnuntians duplicia reddam tibi quoniam extendi mihi iudam quasi arcum implevi ephraim et suscitabo filios tuos sion super filios tuos graecia et ponam te quasi gladium fortium et dominus deus super eos videbitur et exibit ut fulgur iaculum eius et dominus deus in tuba canet et vadet in turbine austri dominus exercituum proteget eos et devorabunt et subicient lapidibus fundae et bibentes inebriabuntur quasi vino et replebuntur ut fialae et quasi cornua altaris et salvabit eos dominus deus eorum in die illa ut gregem populi sui quia lapides sancti eleventur super terram eius quid enim bonum eius est et quid pulchrum eius nisi frumentum electorum et vinum germinans virgines

10

petite a domino pluviam in tempore serotino et dominus faciet nives et pluviam imbris dabit eis singulis herbam in agro quia simulacra locuta sunt inutile et divini viderunt mendacium et somniatores frustra locuti sunt vane consolabantur idcirco abducti sunt quasi grex adfligentur quia non est eis pastor super pastores iratus est furor meus et super hircos visitabo quia visitavit dominus exercituum gregem suum domum iuda et posuit eos quasi equum gloriae suae in bello ex ipso angulus ex ipso paxillus ex ipso arcus proelii ex ipso egredietur omnis exactor simul et erunt quasi fortes conculcantes lutum viarum in proelio et bellabunt quia dominus cum eis

et confundentur ascensores equorum et confortabo domum iuda et domum ioseph salvabo et convertam eos quia miserebor eorum et erunt sicut fuerunt quando non proieceram eos ego enim dominus deus eorum et exaudiam eos et erunt quasi fortes ephraim et laetabitur cor eorum quasi a vino et filii eorum videbunt et laetabuntur et exultabit cor eorum in domino sibilabo eis et congregabo illos quia redemi eos et multiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati et seminabo eos in populis et de longe recordabuntur mei et vivent cum filiis suis et revertentur et reducam eos de terra aegypti et de assyriis congregabo eos et ad terram galaad et libani adducam eos et non inveniatur eis locus et transibit in maris freto et percutiet in mari fluctus et confundentur omnia profunda fluminis et humiliabitur superbia assur et sceptrum aegypti recedet confortabo eos in domino et in nomine eius ambulabunt dicit dominus

11

aperi libane portas tuas et comedat ignis cedros tuas ulula abies quia cecidit cedrus quoniam magnifici vastati sunt ululate quercus basan quoniam succisus est saltus munitus vox ululatus pastorum quia vastata est magnificentia eorum vox rugitus leonum quoniam vastata est superbia iordanis haec dicit dominus deus meus pasce pecora occisionis quae qui possederant occidebant et non dolebant et vendebant ea dicentes benedictus dominus divites facti sumus et pastores eorum non parcebant eis et ego non parcam ultra super habitantes terram dicit dominus ecce ego tradam homines unumquemque in manu proximi sui et in manu regis sui et concident terram et non eruam de manu eorum et pascam pecus occisionis propter hoc o pauperes gregis et adsumpsi mihi duas virgas uno vocavi decorem et alteram vocavi funiculum et pavi gregem et succidi tres pastores in mense uno et contracta est anima mea in eis siquidem anima eorum variavit in me et dixi non pascam vos quod moritur moriatur et quod succiditur succidatur et reliqui vorent unusquisque carnem proximi sui et tuli virgam meam quae vocabatur decus et abscondi eam ut irritum facerem foedus meum quod percussi eum omnibus populis et in irritum deductum est in die illa et cognoverunt sic pauperes gregis qui custodiunt mihi quia verbum domini est et dixi ad eos si bonum est in oculis vestris adferre mercedem meam et si non quiescite et adpenderunt mercedem meam triginta argenteos et dixit dominus ad me proice illud ad statuarium decorum pretium quod adpretiatus sum ab eis et tuli triginta argenteos et proieci illos in domo domini ad statuarium et praecidi virgam meam secundam quae appellabatur funiculus ut dissolverem germanitatem inter iudam et inter israhel et dixit dominus ad me adhuc sume tibi vasa pastoris stulti quia ecce ego suscitabo pastorem in terra qui derelicta non visitabit dispersum non quaeret et contritum non sanabit et id quod stat non enutriet et carnes pinguum comedet et ungulas eorum dissolvat o pastor et idolum derelinquens gregem gladius super brachium eius et super oculum dextrum eius brachium eius ariditate siccabitur et oculus dex-

ter eius tenebrescens obscurabitur

12

onus verbi domini super israhel dixit dominus extendens caelum et fundans terram et fingens spiritum hominis in eo ecce ego ponam hierusalem superliminare crapulae omnibus populis in circuitu sed et iuda erit in obsidione contra hierusalem et erit in die illa ponam hierusalem lapidem oneris cunctis populis omnes qui levabunt eam concisione lacerabuntur et colligentur adversum eam omnia regna terrae in die illa dicit dominus percutiam omnem equum in stuporem et ascensorem eius in amentiam et super domum iuda aperiam oculos meos et omnem equum populorum percutiam in caecitate et dicent duces iuda in corde suo confortentur mihi habitatores hierusalem in domino exercituum deo eorum in die illo ponam duces iuda sicut caminum ignis in lignis et sicut faciem ignis in faeno et devorabunt ad dextram et ad sinistram omnes populos in circuitu et habitabitur hierusalem rursus in loco suo in hierusalem et salvabit dominus tabernacula iuda sicut in principio ut non magnifice gloriatur domus david et gloria habitantium hierusalem contra iudam in die illo proteget dominus habitatores hierusalem et erit qui offenderit ex eis in die illa quasi david et domus david quasi dei sicut angelus domini in conspectu eius et erit in die illa quaeram contere omnes gentes quae veniunt contra hierusalem et effundam super domum david et super habitatores hierusalem spiritum gratiae et precum et aspiciant ad me quem confixerunt et plangent eum plancu quasi super unigenitum et dolebunt super eum ut doleri solet in morte primogeniti in die illa magnus erit plancus in hierusalem sicut plancus adadremmon in campo mageddon et planget terra familiae et familiae seorsum familiae domus david seorsum et mulieres eorum seorsum familiae domus nathan seorsum et mulieres eorum seorsum familiae domus levi seorsum et mulieres eorum seorsum familiae semei seorsum et mulieres eorum seorsum omnes familiae reliquae familiae et familiae seorsum et mulieres eorum seorsum

13

in die illa erit fons patens domus david et habitantibus hierusalem in ablutionem peccatoris et menstruatae et erit in die illa dicit dominus exercituum disperdam nomina idolorum de terra et non memorabuntur ultra et prophetas et spiritum inmundum auferam de terra et erit cum prophetaverit quispiam ultra dicent ei pater eius et mater eius qui genuerunt eum non vives quia mendacium locutus es in nomine domini et configent eum pater eius et mater eius genitores eius cum prophetaverit et erit in die illa confundentur prophetae unusquisque ex visione sua cum prophetaverit nec operientur pallio sacco ut mentiantur sed dicit non sum propheta homo agricola ego sum quoniam adam exemplum meum ab adulescentia mea et dicitur ei quid sunt plagae istae

in medio manuum tuarum et dicit his plagatus sum in domo eorum qui diligebant me framea suscitare super pastorem meum et super virum coherentem mihi dicit dominus exercituum percute pastorem et dispergantur oves et convertam manum meam ad parvulos et erunt in omni terra dicit dominus partes duae in ea disperdentur et deficient et tertia pars relinquetur in ea et ducam tertiam partem per ignem et uram eas sicut uritur argentum et probabo eos sicut probatur aurum ipse vocabit nomen meum et ego exaudiam eum dicam populus meus es et ipse dicit dominus deus meus

14

ecce dies veniunt domini et dividuntur spolia tua in medio tui et congregabo omnes gentes ad hierusalem in proelium et capietur civitas et vastabuntur domus et mulieres violabuntur et egredietur media pars civitatis in captivitatem et reliquum populi non auferetur ex urbe et egredietur dominus et proeliabitur contra gentes illas sicut proeliatum est in die certaminis et stabunt pedes eius in die illa super montem olivarum qui est contra hierusalem ad orientem et scindetur mons olivarum ex media parte sui ad orientem et occidentem praerupto grandi valde et separabitur medium montis ad aquilonem et medium eius ad meridiem et fugietis ad vallem montium meorum quoniam coniungetur vallis montium usque ad proximum et fugietis sicut fugistis a facie terraemotus in diebus oziae regis iuda et veniet dominus deus meus omnesque sancti cum eo et erit in die illa non erit lux sed frigus et gelu et erit dies una quae nota est domino non dies neque nox et in tempore vesperae erit lux et erit in die illa exhibunt aquae vivae de hierusalem medium earum ad mare orientale et medium earum ad mare novissimum in aestate et in hieme erunt et erit dominus rex super omnem terram in die illa erit dominus unus et erit nomen eius unum et revertetur omnis terra usque ad desertum de colle remmon ad austrum hierusalem et exaltabitur et habitabit in loco suo a porta beniamin usque ad locum portae prioris usque ad portam angulorum et a turre ananehel usque ad torcularia regis et habitabunt in ea et anathema non erit amplius sed sedebit hierusalem secunda et haec erit plaga qua percutiet dominus omnes gentes quae pugnaverunt adversus hierusalem tabescet caro uniuscuiusque stantis super pedes suos et oculi eius contabescent in foraminibus suis et lingua eorum contabescent in ore suo in die illo erit tumultus domini magnus in eis et adprehendet vir manum proximi sui et conseretur manus eius super manum proximi sui sed et iudas pugnet adversus hierusalem et congregabuntur divitiae omnium gentium in circuitu aurum et argentum et vestes multae satis et sic erit ruina equi et muli cameli et asini et omnium iumentorum quae fuerint in castris illis sicut ruina haec et omnes qui reliqui fuerint de universis gentibus quae venerint contra hierusalem ascendent ab anno in annum ut adorent regem dominum exercituum et celebrent festivitatem tabernaculorum et erit qui non ascenderit de familiis terrae ad hierusalem ut adoret regem dominum exercituum non erit su-

per eos imber quod si et familia aegypti non ascenderit et non venerit nec super eos erit sed erit ruina qua percutiet dominus omnes gentes quae non ascenderit ad celebrandam festivitatem tabernaculorum hoc erit peccatum aegypti et hoc peccatum omnium gentium quae non ascenderit ad celebrandam festivitatem tabernaculorum in die illo erit quod super frenum equi est sanctum domino et erunt lebetes in domo domini quasi fialae coram altari et erit omnis lebes in hierusalem et in iuda sanctificatus domino exercituum et venient omnes immolantes et sumunt ex eis et coquent in eis et non erit mercator ultra in domo domini exercituum in die illo

onus verbi domini ad israhel in manu malachi dilexi vos dicit dominus et dixistis in quo dilexisti nos nonne frater erat esau iacob dicit dominus et dilexi iacob esau autem odio habui et posui montes eius in solitudinem et hereditatem eius in dracones deserti quod si dixerit idumaea destructum sumus sed revertentes aedificabimus quae deserta sunt haec dicit dominus exercituum isti aedificabunt et ego destruiam et vocabuntur termini impietatis et populus cui iratus est dominus usque in aeternum et oculi vestri videbunt et vos dicetis magnificetur dominus super terminum israhel filius honorat patrem et servus dominum suum si ergo pater ego sum ubi est honor meus et si dominus ego sum ubi est timor meus dicit dominus exercituum ad vos o sacerdotes qui despiciatis nomen meum et dixistis in quo despeximus nomen tuum offertis super altare meum panem pollutum et dicitis in quo polluimus te in eo quod dicitis mensa domini despecta est si offeratis caecum ad immolandum nonne malum est et si offeratis claudum et languidum nonne malum est offer illud duci tuo si placuerit ei aut si susceperit faciem tuam dicit dominus exercituum et nunc deprecamini vultum dei ut misereatur vestri de manu enim vestra factum est hoc si quo modo suscipiat facies vestras dicit dominus exercituum quis est in vobis qui claudat ostia et incendat altare meum gratuitum non est mihi voluntas in vobis dicit dominus exercituum et munus non suscipiam de manu vestra ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda quia magnum nomen meum in gentibus dicit dominus exercituum et vos pollulistis illud in eo quod dicitis mensa domini contaminata est et quod superponitur contemptibile est cum igni qui illud devorat et dixistis ecce de labore et exsufflastis illud dicit dominus exercituum et intulistis de rapinis claudum et languidum et intulistis munus numquid suscipiam illud de manu vestra dicit dominus maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum et votum faciens immolat debile domino quia rex magnus ego dicit dominus exercituum et nomen meum horribile in gentibus

et nunc ad vos mandatum hoc o sacerdotes si nolueritis audire et si nolueritis ponere super cor ut detis gloriam nomini meo ait dominus exercituum mittam in vos egestatem et maledicam benedictionibus vestris et maledicam illis quoniam non posuistis super cor ecce ego proiciam vobis brachium et dispergam super vultum vestrum stercus sollemnitatumstrarum et adsumet vos secum et scietis quia misi ad vos mandatum istud ut esset pactum meum cum levi dicit dominus exercituum pactum meum fuit cum eo vitae et pacis et dedi ei timorem et timuit me et a facie nominis mei pavebat lex veritatis fuit in ore eius et iniquitas non est inventa in labiis eius in pace et in aequitate ambulavit mecum et multos avertit ab iniquitate labia enim sacerdotis custodient scientiam

et legem requirent ex ore eius quia angelus domini exercituum est vos autem recessistis de via et scandalizastis plurimos in lege irritum fecistis pactum levi dicit dominus exercituum propter quod et ego dedi vos contemptibiles et humiles omnibus populis sicut non servastis vias meas et accepistis faciem in lege numquid non pater unus omnium nostrum numquid non deus unus creavit nos quare ergo despicit unusquisque nostrum fratrem suum violans pactum patrum nostrorum transgressus est iuda et abominatio facta est in israhel et in hierusalem quia contaminavit iudas sanctificationem domini quam dilexit et habuit filiam dei alieni disperdat dominus virum qui fecerit hoc magistrum et discipulum de tabernaculis iacob et offerentem munus domino exercituum et hoc rursum fecistis operiebatis lacrimis altare domini fletu et mugitu ita ut ultra non respiciam ad sacrificium nec accipiam placabile quid de manu vestra et dixistis quam ob causam quia dominus testificatus est inter te et uxorem pubertatis tuae quam tu despexisti et haec particeps tua et uxor foederis tui nonne unus fecit et residuum spiritus eius est et quid unus quaerit nisi semen dei custodite ergo spiritum vestrum et uxorem adolescentiae tuae noli despiciere cum odio habueris dimitte dicit dominus deus israhel operiet autem iniquitas vestimentum eius dicit dominus exercituum custodite spiritum vestrum et nolite despiciere laborare fecistis dominum in sermonibus vestris et dixistis in quo eum fecimus laborare in eo cum diceretis omnis qui facit malum bonus est in conspectu domini et tales ei placent aut certe ubi est deus iudicii

ecce ego mittam angelum meum et praeparabit viam ante faciem meam et statim veniet ad templum suum dominator quem vos quaeritis et angelus testamenti quem vos vultis ecce venit dicit dominus exercituum et quis poterit cogitare diem adventus eius et quis stabit ad videndum eum ipse enim quasi ignis conflans et quasi herba fullonum et sedebit conflans et emundans argentum et purgabit filios levi et colabit eos quasi aurum et quasi argentum et erunt domino offerentes sacrificia in iustitia et placebit domino sacrificium iuda et hierusalem sicut dies saeculi et sicut anni antiqui et accedam ad vos in iudicio et ero testis velox maleficis et adulteris et periuris et qui calumniantur mercedem mercennarii viduas et pupillos et opprimunt peregrinum nec timeverunt me dicit dominus exercituum ego enim dominus et non mutor et vos filii iacob non estis consumpti a diebus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis meis et non custodistis revertimini ad me et revertar ad vos dicit dominus exercituum et dixistis in quo revertemur si adfiget homo deum quia vos configitis me et dixistis in quo confiximus te in decimis et in primitivis et in penuria vos maledicti estis et me vos configitis gens tota inferte omnem decimam in horreum et sit cibus in domo mea et probate me super hoc dicit dominus si non aperuero vobis cataractas caeli et effudero vobis benedictionem usque ad abundantiam et increpabo pro vobis devorantem et non corrumpet fructum terrae vestrae nec erit sterilis vinea in

agro dicit dominus exercituum et beatos vos dicent omnes gentes eritis enim vos terra desiderabilis dicit dominus exercituum invaluerunt super me verba vestra dicit dominus et dixistis quid locuti sumus contra te dixistis vanus est qui servit deo et quod emolumentum quia custodivimus praecepta eius et quia ambulavimus tristes coram domino exercituum ergo nunc beatos dicimus arrogantes siquidem aedificati sunt facientes impietatem et temptaverunt deum et salvi facti sunt tunc locuti sunt timentes deum unusquisque cum proximo suo et adtendit dominus et audivit et scriptus est liber monumenti coram eo timentibus dominum et cogitantibus nomen eius et erunt mihi ait dominus exercituum in die qua ego facio in peculium et parcam eis sicut parcit vir filio suo servienti sibi et convertemini et videbitis quid sit inter iustum et impium et inter servientem deo et non servientem ei

4

ecce enim dies veniet succensa quasi caminus et erunt omnes superbi et omnes facientes impietatem stipula et inflammabit eos dies veniens dicit dominus exercituum quae non relinquet eis radicem et germen et orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitiae et sanitas in pinnis eius et egrediemini et salietis sicut vituli de armento et calcabitis impios cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorum in die qua ego facio dicit dominus exercituum mementote legis mosi servi mei quam mandavi ei in choreb ad omnem israel praecepta et iudicia ecce ego mittam vobis heliam prophetam antequam veniat dies domini magnus et horribilis et convertet cor patrum ad filios et cor filiorum ad patres eorum ne forte veniam et percutiam terram anathemate

1

beatus vir qui non abiit in consilio impiorum et in via peccatorum non stetit in cathedra derisorum non sedit sed in lege domini voluntas eius et in lege eius meditabitur die ac nocte et erit tamquam lignum transplantatum iuxta rivulos aquarum quod fructum suum dabit in tempore suo et folium eius non defluet et omne quod fecerit prosperabitur non sic impii sed tamquam pulvis quem proicit ventus propterea non resurgent impii in iudicio neque peccatores in congregatione iustorum quoniam novit dominus viam iustorum et iter impiorum peribit

2

quare turbabuntur gentes et tribus meditabuntur inania consurgent reges terrae et principes tractabunt pariter adversum dominum et adversum christum eius disrumpamus vincula eorum et proiciamus a nobis laqueos eorum habitator caeli ridebit dominus subsannabit eos tunc loquetur ad eos in ira sua et in furore suo conturbabit eos ego autem orditus sum regem meum super sion montem sanctum suum annuntiabo dei praeceptum dominus dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terrae pasces eos in virga ferrea ut vas figuli conteres eos nunc ergo reges intellegite erudimini iudices terrae servite domino in timore et exultate in tremore adorate pure ne forte irascatur et pereatis de via cum exarserit post paululum furor eius beati omnes qui sperant in eum

3

canticum david cum fugeret a facie abessalon filii sui domine quare multiplicati sunt hostes mei multi consurgunt adversus me multi dicunt animae meae non est salus huic in deo semper tu autem domine clipeus circa me gloria mea et exaltans caput meum voce mea ad dominum clamabo et exaudiet me de monte sancto suo semper ego dormivi et soporatus sum evigilavi quia dominus sustentavit me non timebo milia populi quae circumdederunt me surge domine salvum me fac deus meus quia percussisti omnium inimicorum meorum maxillam dentes impiorum confregisti domini est salus super populum tuum benedictio tua semper

4

victori in psalmis canticum david invocante me exaudi me deus iustitiae meae in tribulatione dilatasti mihi miserere mei et exaudi orationem meam filii viri usquequo incliti mei ignominiose diligitis vanitatem quaerentes mendacium semper et cognoscite quoniam mirabilem reddidit dominus sanctum suum dominus exaudiet cum clamavero ad eum irascimini et nolite peccare loquimini in cordibus vestris super cubilia vestra et tacete semper sacrificate sacrificium iustitiae et fidei in domino multi dicunt quis ostendit

nobis bonum leva super nos lucem vultus tui domine dedisti laetitiam in corde meo in tempore frumentum et vinum eorum multiplicata sunt in pace simul requiescam et dormiam quia tu domine specialiter securum habitare fecisti me

5

victori pro hereditatibus canticum david verba mea audi domine intellege murmur meum rex meus et deus meus quia te deprecor domine mane audies vocem meam mane praeparabor ad te et contemplanbor quoniam non es deus volens iniquitatem tu nec habitabit iuxta te malignus non stabunt iniqui in conspectu oculorum tuorum odisti omnes operantes iniquitatem perdes loquentes mendacium virum sanguinum et dolosum abominabitur dominus ego autem in multitudine misericordiae tuae introibo in domum tuam adorabo in templo sancto tuo in timore tuo domine deduc me in iustitia tua propter insidiatores meos dirige ante faciem meam viam tuam non est enim in ore eorum rectum interiora eorum insidiae sepulchrum patens guttur eorum linguam suam levificant condemnna eos deus decedant a consiliis suis iuxta multitudinem scelerum eorum expelle eos quoniam provocaverunt te et laentur omnes qui sperant in te in perpetuum laudabunt et proteges eos et laetabuntur in te qui diligunt nomen tuum quia tu benedices iusto domine ut scuto placabilitatis coronabis eum

6

victori in psalmis super octava canticum david domine ne in furore tuo arguas me neque in ira tua corripias me miserere mei domine quoniam infirmus sum sana me domine quoniam conturbata sunt ossa mea et anima mea turbata est valde et tu domine usquequo revertere domine erue animam meam salva me propter misericordiam tuam quoniam non est in morte recordatio tui in inferno quis confitebitur tibi laboravi in gemitu meo natare faciam tota nocte lectulum meum lacrimis meis stratum meum rigabo caligavit prae amaritudine oculus meus consumptus sum ab universis hostibus meis recedite a me omnes qui operamini iniquitatem quia audivit dominus vocem fletus mei audivit dominus deprecationem meam dominus orationem meam suscipiet confundantur et conturbentur vehementer omnes inimici mei revertantur et confundantur subito

7

pro ignorance david quod cecinit domino super verbis aethiopis filii iemini domine deus meus in te speravi salva me ab omnibus persequentibus me et libera me ne forte capiat ut leo animam meam laceret et non sit qui eruat domine deus meus si feci istud si est iniquitas in manibus meis si reddidi retribuendis mihi malum et dimisi hostes meos vacuos persequatur inimicus animam meam et adprehendat et

conculcet in terra vitam meam et gloriam meam in pulverem conlocet semper surge domine in furore tuo elevare indignans super hostes meos et consurge ad me iudicio quod mandasti et congregatio tribuum circumdet te et pro hac in altum revertere dominus iudicabit populos iudica me domine secundum iustitiam meam et secundum simplicitatem meam quae est in me consumatur malum iniquorum et confirmetur iustitia probator cordis et renum deus iustus clipeus meus in deo qui salvat rectos corde deus iudex iustus et fortis comminans tota die non convertenti gladium suum acuet arcum suum tetendit et paravit illum et in ipso praeparavit vasa mortis sagittas suas ad conburendum operatus est ecce parturit iniquitatem et concepto dolore peperit mendacium lacum aperuit et effodit eum et incidet in interitum quem operatus est revertetur dolor suus in caput eius et super verticem eius iniquitas sua descendet confitebor domino secundum iustitiam eius et cantabo nomini domini altissimi

8

victori pro trocularibus canticum david domine dominator noster quam grande est nomen tuum in universa terra qui posuisti gloriam tuam super caelos ex ore infantium et lactantium perfecisti laudem propter adversarios meos ut quiescat inimicus et ultor video enim caelos tuos opera digitorum tuorum lunam et stellas quae fundasti quid est homo quoniam recordaris eius vel filius hominis quoniam visitas eum minues eum paulo minus a deo gloria et decore coronabis eum dabis ei potestatem super opera manuum tuarum cuncta posuisti sub pedibus eius oves et armenta omnia insuper et animalia agri aves caeli et pisces maris qui pertranseunt semitas ponti domine dominator noster quam grande est nomen tuum in universa terra

9

victori pro morte filii canticum david confitebor domino in toto corde meo narrabo omnia mirabilia tua laetabor et gaudebo in te canam nomini tuo altissimi cum ceciderint inimici mei retrorsum et corruerint et perierint a facie tua fecisti enim iudicium meum et causam meam sedisti super solium iudex iustitiae increpuisti gentes periit impius nomen eorum delisti in sempiternum et iugiter completae sunt solitudines in finem et civitates subvertisti periit memoria eorum cum ipsis dominus autem in sempiternum sedebit stabilivit ad iudicandum solium suum et ipse iudicat orbem in iustitia iudicat populos in aequitatibus et erit dominus elevatio oppresso elevatio oportuna in angustia et confident in te qui noverunt nomen tuum quoniam non dereliquisti quaerentes te domine cantate domino habitatori sion adnuntiate in populis commutationes eius quoniam quaerens sanguinem eorum recordatus est nec oblitus est clamoris pauperum misertus est mei dominus vidit afflictionem meam ex inimicis meis qui exaltat me de portis mortis ut narrem omnes laudes

tuas in portis filiae sion exultabo in salutari tuo demersae sunt gentes in interitu quem fecerunt in rete quod absconderant captus est pes eorum agnitus est dominus iudicium faciens in opere manuum suarum corruit impius sonitu sempiterno convertantur impii in infernum omnes gentes quae oblitae sunt deum quoniam non in aeternum oblivioni erit pauper expectatio pauperum non peribit in perpetuum surge domine non confortetur homo iudicentur gentes ante faciem tuam pone domine terrorem eis sciant gentes homines se esse semper

10

quare domine stas a longe dispicis in temporibus angustiae in superbia impii ardet pauper capitantur in sceleribus quae cogitaverunt quia laudavit impius desiderium animae suae et avarus adplaudens sibi blasphemavit dominum impius secundum altitudinem furoris sui non requirit nec est deus in omnibus cogitationibus eius parturiunt viae eius in omni tempore longe sunt iudicia tua a facie eius omnes inimicos suos dispicit loquitur in corde suo non movebor in generatione et generatione ero sine malo maledictione os eius plenum est et dolis et avaritia sub lingua eius dolor et iniquitas sedet insidians iuxta vestibula in absconditis ut interficiat innocentem oculi eius robustos tuos circumspiciunt insidiatur in abscondito quasi leo in cubili insidiatur ut rapiat pauperem rapiet pauperem cum adtraxerit eum ad rete suum et confractum subiciet et inruet viribus suis valenter dixit in corde suo oblitus est deus abscondit faciem suam non respiciet in perpetuum surge domine deus leva manum tuam noli oblivisci pauperum quare blasphemat impius deum dicens in corde suo quod non requirat vides quia tu laborem et furorem respicis ut detur in manu tua tibi relinquuntur fortes tui pupillo tu es factus adiutor contere brachium impii et maligni quaeres impietatem eius et non invenies dominus rex saeculi et aeternitatis perierunt gentes de terra eius desiderium pauperum audit dominus praeparasti ut cor eorum audiat auris tua ut iudices pupillum et oppressum et nequaquam ultra superbiat homo de terra

11

victori david in domino speravi quomodo dicitis animae meae transvola in montem ut avis quia ecce impii tetenderunt arcum posuerunt sagittam suam super nervum ut sagittent in abscondito rectos corde quia leges dissipatae sunt iustus quid operatus est dominus in templo sancto suo dominus in caelo thronus eius oculi eius vident palpebrae eius probant filios hominum dominus iustum probat impium autem et diligentem iniquitatem odit anima eius pluet super peccatores laqueos ignis et sulphur et spiritus tempestatum pars calicis eorum quoniam iustus dominus iustitias dilexit rectum videbunt facies eorum

victori pro octava canticum david salva domine quoniam defecit sanctus quoniam inminuti sunt fideles a filiis hominum frustra loquuntur unusquisque proximo suo labium subdolum in corde et corde locuti sunt disperdat dominus omnia labia dolosa linguam magniloquam qui dixerunt linguam nostram roboremus labia nostra nobiscum sunt quis dominus noster est propter vastitatem inopum et gemitum pauperum nunc consurgam dicit dominus ponam in salutari auxilium eorum eloquia domini eloquia munda argentum igne probatum separatum a terra colatum septuplum tu domine custodies ea servabis nos a generatione hac in aeternum in circuitu impij ambulabunt cum exaltati fuerint vilissimi filiorum hominum

victori canticum david usquequo domine oblivisceris mei penitus usquequo abscondes faciem tuam a me usquequo ponam consilia in anima mea dolorem in corde meo per diem usquequo exaltabitur inimicus meus super me convertere exaudi me domine deus meus inlumina oculos meos ne umquam obdormiam in mortem nequando dicat inimicus meus praevalui adversus eum hostes mei exultabunt cum motus fuero ego autem in misericordia tua confido exultabit cor meum in salutari tuo cantabo domino quia reddidit mihi

victori david dixit stultus in corde suo non est deus corrupti sunt et abominabiles facti sunt studiose non est qui faciat bonum dominus de caelo prospexit super filios hominum ut videret si esset intellegens requirens deum omnes recesserunt simul conglutinati sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem qui devorant populum meum ut cibum panis dominum non invocaverunt ibi timebunt formidine quoniam deus in generatione iusta est consilium pauperum confudistis quoniam dominus spes eius est [13:7] quis dabit de sion salutem israhel quando reduxerit dominus captivitatem populi sui exultabit iacob et laetabitur israhel

[4:1] canticum david domine quis peregrinabitur in tentorio tuo et quis habitabit in monte sancto tuo qui ingreditur sine macula et operatur iustitiam loquiturque veritatem in corde suo qui non est facilis in lingua sua neque fecit amico suo malum et obprobrium non sustinuit super vicino suo displicuit oculis eius inprobus timentes autem dominum glorificat iurat ut se adfligat et non mutat [14:5] pecuniam suam non dedit ad usuram et munera adversum innoxium non accepit qui facit haec non movebitur in aeternum

humilis et simplicis david custodi me deus quoniam speravi in te dicens deo dominus meus es tu bene mihi non est sine te sanctis qui in terra sunt et magnificis omnis voluntas mea in eis multiplicabuntur idola eorum post tergum sequentium non litabo libamina eorum de sanguine neque adsumam nomina eorum in labiis meis dominus pars hereditatis meae et calicis mei tu possessor sortis meae lineae ceciderunt mihi in pulcherrimis et hereditas speciosissima mea est benedicam domino qui dedit consilium mihi insuper et noctibus erudierunt me renes mei proponebam in conspectu meo semper quia a dextris meis est ne commovear propterea laetatum est cor meum et exultavit gloria mea et caro mea habitavit confidenter (15:10a) non enim derelinques animam meam in inferno nec dabis sanctum tuum videre corruptionem (15:10b) ostendes mihi semitam vitae plenitudinem laetitiarum ante vultum tuum decores in dextera tua aeternos

oratio david audi deus iustum intende deprecationem meam auribus percipe orationem meam absque labiis mendacii de vultu tuo iudicium meum prodeat oculi tui videant aequitates probasti cor meum visitasti nocte conflasti me et non invenisti cogitationes meas transire os meum in opere hominum propter verbum laborum tuorum ego observavi vias latronis sustenta gressus meos in callibus tuis et non labentur vestigia mea ego invocavi te quia exaudies me deus inclina aurem tuam mihi audi eloquium meum mirabilem fac misericordiam tuam salvator sperantium a resistentibus dexterae tuae custodi me quasi pupillam intus in oculo in umbra alarum tuarum protege me a facie impiorum vastantium me inimici mei animam meam circumdederunt adipe suo concluserunt et ore locuti sunt superbe incedentes adversum me nunc circumdederunt me oculos suos posuerunt declinare in terram similitudo eius quasi leonis desiderantis praedam et quasi catuli leonis sedentis in absconditis surge domine praeveni faciem eius incurva eum salva animam meam ab impio qui est gladius tuus a viris manus tuae domine qui mortui sunt in profundo quorum pars in vita et quorum de absconditis tuis replesti ventrem qui satiabuntur filiis et dimittent reliquias suas parvulis eorum ego in iustitia videbo faciem tuam implebor cum evigilavero similitudine tua

victori servo domini david quae locutus est domino verba cantici huius in die qua liberavit eum dominus de manu omnium inimicorum suorum et de manu saul et ait diligam te domine fortitudo mea domine petra mea et robur meum et salvator meus deus meus fortis meus sperabo in eo scutum meum et cornu salutis meae susceptor meus laudatum invocabo dominum et ab inimicis meis salvus ero cir-

cumdederunt me funes mortis et torrentes diabuli terruerunt me funes inferi circumdederunt me praevenierunt me laquei mortis in tribulatione mea invocabo dominum et ad deum meum clamabo exaudiet de templo suo vocem meam et clamor meus ante faciem eius veniet in aures eius commota est et contremuit terra et fundamenta montium concussa sunt et conquassata quoniam iratus est ascendit fumus de furore eius et ignis ex ore eius devorans carbonem incensi sunt ab eo inclinavit caelos et descendit et caligo sub pedibus eius et ascendit super cherub et volavit super pinnas venti posuit tenebras latibulum suum in circuitu eius tabernaculum eius tenebrosas aquas in nubibus aetheris prae fulgore in conspectu eius nubes transierunt grandae et carbonem ignis et intonuit de caelo dominus et altissimus dedit vocem suam grandinem et carbonem ignis et emisit sagittas suas et dissipavit eos fulgora multiplicavit et conturbavit illos et apparuerunt effusiones aquarum et revelata sunt fundamenta orbis ab increpatione tua domine ab inspiratione spiritus furoris tui misit de alto et accepit me extraxit me de aquis multis liberavit me de inimicis meis potentissimis et de his qui oderant me quoniam robustiores me erant praevenierunt me in die afflictionis meae et factus est dominus firmamentum meum et eduxit me in latitudinem liberavit me quia placuit ei retribuere mihi dominus secundum iustitiam meam et secundum munditiam manuum mearum reddidit mihi quia custodivi vias domini et non egi impie a deo mea omnia enim iudicia eius in conspectu meo et praecepta eius non amovi a me et fui immaculatus cum eo et custodivi me ab iniquitate mea et restituit dominus mihi secundum iustitiam meam et secundum munditiam manuum mearum in conspectu oculorum eius cum sancto sanctus eris cum viro innocente innocenter ages cum electo electus eris et cum perverso perverses quia tu populum pauperem salvabis et oculos excelsum humiliabis quia tu inluminabis lucernam meam domine deus meus inlustrabis tenebras meas in te enim curram accinctus et in deo meo transiliam murum deus immaculata via eius eloquium domini igne examinatum scutum est omnium sperantium in se quis est deus praeter dominum et quis fortis praeter deum nostrum deus qui accingit me fortitudine et posuit immaculatam viam meam coequans pedes meos cervis et super excelsa statuens me docens manus meas ad proelium et componens quasi arcum aereum brachia mea dedisti mihi clipeum salutis tuae et dextera tua confortavit me et mansuetudo tua multiplicavit me dilatabis gressus meos subter me et non deficient tali mei persequar inimicos meos et adprehendam et non revertar donec consumam eos caedam eos et non poterunt surgere cadent sub pedibus meis accinxisti me fortitudine ad proelium incurvabis resistentes mihi sub me inimicorum meorum dedisti mihi dorsum et odientes me disperdidisti clamabant et non erit qui salvet ad dominum et non exaudiet eos delebo eos ut pulverem ante faciem venti ut lutum platearum proiciam eos salvabis me a contradictionibus populi pones me in caput gentium populum quem ignoravi serviet mihi auditione auris oboediet mihi filii alieni mentientur mihi filii alieni defluent et con-

trahentur in angustiis suis vivit dominus et benedictus deus meus et exaltabitur deus salutis meae deus qui das vindictas mihi et congregas populos sub me qui servas me ab inimicis meis et a resistentibus mihi elevas me a viro iniquo libera me propterea confitebor tibi in gentibus domine et nomini tuo cantabo magnificanti salutes regis sui et facienti misericordiam christo suo david et semini eius usque in aeternum

19

victori canticum david caeli enarrant gloriam dei et opus manus eius annuntiat firmamentum dies diei eructat verbum et nox nocti indicat scientiam non est sermo et non sunt verba quibus non audiat vox eorum in universam terram exivit sonus eorum et in finibus orbis verba eorum soli posuit tabernaculum in eis et ipse quasi sponsus procedens de thalamo suo exultavit ut fortis ad currendam viam a summitate caeli egressus eius et cursus eius usque ad summitem illius nec est qui se abscondat a calore eius lex domini immaculata convertens animam testimonium domini fidele sapientiam praestans parvulis praecepta domini recta laetificantia cor mandatum domini lucidum inluminans oculos timor domini mundus perseverans in saecula iudicia domini vera iustificata in semet ipsis desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum et dulciora super mel et favum redundantem unde et servus tuus docebit ea in custodiendis eis fructus multos errores quis intellegat ab iniquitate mundi mea a superbis quoque libera servum tuum si non fuerint dominati mei tunc immaculatus ero et mundabor a delicto maximo sint placentes sermones oris mei meditatio cordis mei in conspectu tuo domine fortitudo mea et redemptor meus

20

victori canticum david exaudiat te dominus in die tribulationis protegat te nomen dei iacob mittat tibi auxilium de sancto et de sion roboret te memor sit omnis sacrificii tui et holocaustum tuum pingue fiat semper det tibi secundum cor tuum et omnem voluntatem tuam impleat laudabimus in salutarum tuum et in nomine dei nostri ducemus choros impleat dominus omnes petitiones tuas nunc scio quoniam salvabit dominus christum suum exaudiet eum de caelo sancto suo in fortitudine salutis dexterae suae hii in curribus et hii in equis nos autem nominis domini dei nostri recordabimur ipsi incurvati sunt et ceciderunt nos autem resurreximus et erecti sumus domine salva rex exaudiet nos in die qua invocaverimus

21

victori canticum david domine in fortitudine tua laetabitur rex et in salutarum tuo exultabit vehementer desiderium cordis eius dedisti ei et voluntate labiorum eius non fraudasti eum semper quoniam praevenies eum benedictionibus bonitatis pones in capite

eius coronam de lapide pretioso vitam petivit te et dedisti ei longitudinem dierum in saeculum et in aeternum magna gloria eius in salutari tuo gloriam et decorem pones super eum pones enim eum benedictionem sempiternam et hilarabis eum laetitia apud vultum tuum quia rex confidet in domino et in misericordia excelsi non decipietur inveniet manus tua omnes inimicos tuos dextera tua inveniet odientes te pones eos ut clibanum ignis in tempore vultus tui dominus in furore suo praecipitabit eos et devorabit eos ignis fructum eorum de terra perdes et semen eorum de filiis hominum quoniam inclinaverunt super te malum cogitaverunt scelus quod non potuerunt quia pones eos umerum funes tuos firmabis contra facies eorum exaltare domine in fortitudine tua cantabimus et psallemus fortitudines tuas

22

victori pro cervo matutino canticum deus deus meus quare dereliquisti me longe a salute mea verba rugitus mei deus meus clamabo per diem et non exaudies et nocte nec est silentium mihi et tu sancte habitator laus israel in te confisi sunt patres nostri confisi sunt et salvasti eos ad te clamaverunt et salvati sunt in te confisi sunt et non sunt confusi ego autem sum vermis et non homo obprobrium hominum et dispectio plebis omnes videntes me subannant me dimittunt labium movent caput confugit ad dominum salvet eum liberet eum quoniam vult eum tu autem propugnator meus ex utero fiducia mea ab uberibus matris meae in te proiectus sum ex vulva de ventre matris meae deus meus es tu ne longe fias a me quoniam tribulatio proxima est quoniam non est adiutor circumdederunt me vituli multi tauri pingues vallaverunt me aperuerunt super me os suum quasi leo capiens et rugiens sicut aqua effusus sum et separata sunt omnia ossa mea factum est cor meum sicut cera liquefacta in medio ventris mei aruit velut testa fortitudo mea et lingua mea adhaesit palato meo et in pulverem mortis detraxisti me circumdederunt me venatores concilium pessimorum vallavit me vinxerunt manus meas et pedes meos numeravi omnia ossa mea quae ipsi respicientes viderunt in me diviserunt vestimenta mea sibi et super vestimentum meum miserunt sortem tu autem domine ne longe fias fortitudo mea in auxilium meum festina erue a gladio animam meam de manu canis solitariam meam salva me ex ore leonis et de cornibus unicornium exaudi me narrabo nomen tuum fratribus meis in medio ecclesiae laudabo te qui timetis dominum laudate eum omne semen iacob glorificate eum et metuite eum universum semen israel quoniam non dispexit neque contempsit modestiam pauperis et non abscondit faciem suam ab eo et cum clamaret ad eum audivit apud te laus mea in ecclesia multa vota mea reddam in conspectu timentium eum comedent mites et saturabuntur laudabunt dominum quaerentes eum vivet cor vestrum in sempiternum recordabuntur et convertentur ad dominum omnes fines terrae et adorabunt coram eo universae cognationes gentium quia domini est regnum et dominabitur gentibus comederunt et ado-

raverunt omnes pingues terrae ante faciem eius curvabunt genu universi qui descendunt in pulverem et anima eius ipsi vivet semen serviet ei narrabitur domino in generatione venient et adnuntiabunt iustitias eius populo qui nascetur quas fecit

23

canticum david dominus pascit me nihil mihi deerit in pascuis herbarum adclinavit me super aquas refectiois enutrivit me animam meam refecit duxit me per semitas iustitiae propter nomen suum sed et si ambulavero in valle mortis non timebo malum quoniam tu mecum es virga tua et baculus tuus ipsa consolabuntur me pones coram me mensam ex adverso hostium meorum inpinguasti oleo caput meum calix meus inebrians sed et benignitas et misericordia subsequetur me omnibus diebus vitae meae et habitabo in domo domini in longitudine dierum

24

david canticum domini est terra et plenitudo eius orbis et habitatores eius quia ipse super maria fundavit eum et super flumina stabilivit illum quis ascendet in montem domini et quis stabit in loco sancto eius innocens manibus et mundo corde qui non exaltavit frustra animam suam et non iuravit dolose accipiet benedictionem a domino et iustitiam a deo salutari suo haec generatio quaerentium eum quaerentium faciem tuam iacob semper levate portae capita vestra et elevamini ianuae sempiternae et ingrediatur rex gloriae quis est iste rex gloriae dominus fortis et potens dominus fortis in proelio levate portae capita vestra et erigite ianuae sempiternae et ingrediatur rex gloriae quis est iste rex gloriae dominus exercituum ipse est rex gloriae semper

25

david ad te domine animam meam levabo deus meus in te confisus sum ne confundar ne laetentur inimici mei sed et universi qui sperant in te non confundantur confundantur qui iniqua gerunt frustra vias tuas domine ostende mihi semitas tuas doce me deduc me in veritate tua et doce me quia tu deus salvator meus te expectavi tota die recordare miserationum tuarum domine et misericordiarum tuarum quia ex sempiterno sunt peccatorum adolescentiae meae et scelerum meorum ne memineris secundum misericordiam tuam recordare mei propter bonitatem tuam domine bonus et rectus dominus propterea docebit peccatores in via deducet mansuetos in iudicio et docebit modestos viam suam omnes semitae domini misericordia et veritas his qui custodiunt pactum eius et testificationem eius propter nomen tuum propitiare iniquitati meae quoniam grandis est quis est iste vir timens dominum quem docebit in via quam elegerit anima eius in bono commorabitur et semen eius hereditabit terram secretum domini timentibus eum et pactum suum ostendet eis oculi mei semper ad dominum quia ipse educet de rete pedes meos

respice in me et miserere mei quoniam solus et pauper sum ego tribulationes cordis mei multiplicatae sunt de angustiis meis educ me vide adflictionem meam et laborem meum et porta omnia peccata mea vide inimicos meos quia multiplicati sunt et odio iniquo oderunt me custodi animam meam et libera me non confundar quia speravi in te simplicitas et aequitas servabunt me quia expectavi te redime deus israhel ex omnibus angustiis suis

26

david iudica me deus quoniam ego in simplicitate mea ambulavi et in domino confidens non deficiam proba me domine et tempta me ure renes meos et cor meum quia misericordia tua in conspectu oculorum meorum est et ambulabo in veritate tua non sedi cum viris vanitatis et cum superbis non ingrediar odivi ecclesias pessimorum et cum iniquis non sedebo lavabo in innocentia manus meas et circuibo altare tuum domine ut clara voce praedicem laudem et narrem omnia mirabilia tua domine dilexi habitaculum domus tuae et locum tabernaculi gloriae tuae ne auferas cum peccatoribus animam meam cum viris sanguinum vitam meam in quorum manibus scelus est et dextera eorum repleta est muneribus ego autem in simplicitate mea gradiar redime me et miserere mei pes meus stetit in recto in ecclesiis benedicam domino

27

david dominus lux mea et salutare meum quem timebo dominus fortitudo vitae meae quem formidabo cum adpropinquarent mihi maligni ut comederent carnem meam hostes mei et inimici mei ipsi impigerunt et ceciderunt si steterint adversus me castra non timebit cor meum si surrexerit contra me bellum in hoc ego confidam unum petivi a domino hoc requiram ut habitem in domo domini omnibus diebus vitae meae ut videam pulchritudinem domini et adtendam templum eius abscondet enim me in umbra sua in die pessima abscondet me in secreto tabernaculi sui in petra exaltabit me nunc quoque exaltabit caput meum super inimicos meos qui sunt in circuitu meo et immolabo in tabernaculo eius hostias iubili cantabo et psallam domino audi domine vocem meam invocantis miserere mei et exaudi me tibi dixit cor meum quaesivit vultus meus faciem tuam domine et requiram ne abscondas faciem tuam a me ne declines in furore tuo a servo tuo auxilium meum fuisti ne derelinquas me et ne dimittas me deus salvator meus pater enim meus et mater mea dereliquerunt me dominus autem collegit me ostende mihi domine viam tuam et deduc me in semita recta propter insidiatores meos ne tradas me domine animae tribulantium me quoniam surrexerunt contra me testes falsi et apertum mendacium ego autem credo quod videam bona domini in terra viventium expecta dominum confortare et roboretur cor tuum et sustine dominum

28

david ad te domine clamabo fortis meus ne obsurdescas mihi ne forte tacente te mihi conparer his qui descendunt in lacum audi domine deprecationem meam cum clamavero ad te cum levavero manus meas ad oraculum sanctum tuum ne trahas me cum impiis et cum operantibus iniquitatem qui loquuntur pacem cum amicis suis et est malum in corde eorum da eis secundum opus suum et secundum malum ad inventionem suarum iuxta opus manuum suarum da eis redde retributionem suam illis quoniam non intellegunt opera domini et opus manuum eius destrues eos et non aedificabis benedictus dominus qui audit vocem deprecationis meae dominus fortitudo mea et scutum meum in ipso confisum est cor meum et habui adiutorium gavisum est cor meum et in cantico meo confitebor illi dominus fortitudo mea et robor salutarium christi sui est salva populum tuum et benedic hereditati tuae et pasce eos et subleva eos usque in sempiternum

29

canticum david adferre domino filios arietum adferre domino gloriam et imperium adferre domino gloriam nomini eius adorate dominum in decore sancto vox domini super aquas deus gloriae intonuit dominus super aquas multas vox domini in fortitudine vox domini in decore vox domini confringentis cedros et confringet dominus cedros libani et disperget eas quasi vitulus libani et sarion quasi filius rinocerotis vox domini dividens flammam ignis domini parturire faciens desertum cades vox domini obsecrans cervis et revelans saltus et in templo eius omnis loquetur gloriam dominus diluvium inhabitat et sedebit dominus rex in aeternum dominus fortitudinem populo suo dabit dominus benedicet populo suo in pace

30

psalmus canticum pro dedicatione domus david exaltabo te domine quoniam salvasti me et non delectasti inimicos meos super me domine deus meus clamavi ad te et sanasti me domine eduxisti de inferno animam meam vivificasti me ne descenderem in lacum cantate domino sancti eius et confitemini memoriae sanctitatis eius quoniam ad momentum est ira eius et vita in reprobatione eius ad vespereum commorabitur fletus et in matutino laus ego autem dixi in abundantia mea non commovebor in sempiternum domine in voluntate tua posuisti monti meo fortitudinem abscondisti faciem tuam et factus sum conturbatus ad dominum clamabo et dominum deprecabor quae est utilitas in sanguine meo cum descendero in corruptionem numquid confitebitur tibi pulvis aut adnuntiabit veritatem tuam audi domine et miserere mei domine esto adiutor convertisti planctum meum in chorum mihi solvisti saccum meum et accinxisti me laetitia ut laudet te gloria et non taceat domine deus meus in sempiternum confitebor tibi

victori canticum david in te domine speravi non confundar in aeternum in iustitia tua salva me inclina ad me aurem tuam velociter libera me esto mihi in lapidem fortissimum et in domum munitam ut salves me quia petra mea et munitio mea tu es et propter nomen tuum dux meus eris et enutries me educes me de rete quod absconderunt mihi quia tu fortitudo mea es in manu tua commendabo spiritum meum redemisti me domine deus veritatis odisti custodientes vanitates frustra ego autem in domino confisus sum exultabo et laetabor in misericordia tua quia vidisti afflictionem meam cognovisti tribulationes animae meae et non conclusisti me in manibus inimici posuisti in latitudine pedes meos miserere mei domine quoniam tribulor caligavit in furore oculus meus anima mea et venter meus quia consumptae sunt in maerore vitae meae et anni mei in gemitu infirmata est in iniquitate fortitudo mea et ossa mea contabuerunt apud omnes hostes meos factus sum obprobrium et vicinis meis nimis et timor notis meis qui videbant me in plateis fugiebant me oblivioni traditus sum quasi mortuus a corde factus sum quasi vas perditum audivi enim obprobrium multorum congregationem in circuitu cum inirent consilium adversum me et ut auferrent animam meam cogitarent ego autem in te speravi domine dixi deus meus es tu in manu tua tempora mea libera me de manu inimicorum meorum et persequentium me ostende faciem tuam super servum tuum salva me in misericordia tua domine ne confundar quia invocavi te confundantur impii taceant in inferno muta fiant labia mendacii quae loquuntur contra iustum vetera in superbia et despectione quam multa est bonitas tua quam abscondisti timentibus te operatus es sperantibus in te in conspectu filiorum hominum abscondes eos in protectione vultus tui a duritia viri abscondes eos in umbra a contradictione linguarum benedictus dominus qui mirabilem fecit misericordiam suam mihi in civitate munita ego autem dixi in stupore meo proiectus sum de conspectu oculorum eius ergone audisti vocem deprecationis meae cum clamarem ad te dilige dominum omnes sancti eius fideles servat dominus et retribuet his qui satis operantur superbiam confortamini et roboretur cor vestrum omnes qui expectatis dominum

david eruditi beatus cui dimissa est iniquitas et absconditum est peccatum beatus homo qui non imputabit dominus iniquitatem nec est in spiritu eius dolus quia tacui adtrita sunt ossa mea in rugitu meo tota die enim et nocte gravatur super me manus tua versatus sum in miseria mea cum exardesceret messis iugiter peccatum meum notum facio tibi et iniquitatem meam non abscondi dixi confitebor scelus meum domino et tu dimisisti iniquitatem peccati mei semper pro hoc orat omnis sanctus ad te tempus inveniens ut cum inundaverint aquae multae ad illum non accedant tu es protectio mea ab hoste custodies me laus mea salvans circumdabis me semper doceam te

et monstrabo tibi viam per quam ambules cogitabo de te oculo meo nolite fieri sicut equus et mulus quibus non est intelligentia in camo et freno maxillas eorum constringe qui non accedunt ad te multi dolores impii confidentem autem in domino misericordia circumdabit laetamini in domino et exultate iusti et laudate omnes recti corde

laudate iusti dominum rectos decet laudatio confitemini domino in cithara in psalterio decacordo cantate ei cantate ei canticum novum diligenter psallite in iubilo quia rectum est verbum domini et omne opus eius in fide diligit iustitiam et iudicium misericordia domini plena est terra verbo domini caeli facti sunt et spiritu oris eius omnis ornatus eorum congregans quasi in utre aquas maris ponens in thesauris abyssos timeat dominum omnis terra ipsum formident universi habitatores orbis quia ipse mandavit et factus est ipso praecipiente stetit dominus dissolvit consilium gentium irritas fecit cogitationes populorum consilium domini in aeternum stabit cogitationes cordis eius in generatione et generatione beata gens cuius dominus deus eius populus quem elegit in hereditatem sibi de caelo respexit dominus vidit omnes filios adam de firmissimo solio suo prospexit ad universos habitatores terrae fingens pariter cor eorum intellegens omnia opera eorum non salvatur rex in multitudine exercitus nec fortis liberabitur in multiplicatione virtutis fallax equus ad salutem et in multitudine roboris sui non salvabit ecce oculus domini super timentes eum et expectantes misericordiam eius ut eruat de morte animam eorum et vivificet eos in fame anima nostra expectavit dominum auxilium nostrum et clipeus noster est in ipso enim laetabitur cor nostrum quia in nomine sancto eius speravimus sit misericordia tua domine super nos sicut expectavimus te

david quando commutavit os suum coram abimelech et eiecit eum et abiit benedicam domino in omni tempore semper laus eius in ore meo in domino laetabitur anima mea audiant mites et laetentur magnificate dominum mecum et exaltemus nomen eius pariter quaesivi dominum et exaudivit me et de omnibus angustiis meis liberavit me respicite ad eum et confluite et vultus vestri non confundentur hic pauper clamavit et dominus exaudivit de omnibus tribulationibus salvabit eum circumdat angelus domini in gyro timentes eum et eruet eos gustate et videte quoniam bonus dominus beatus vir qui sperat in eo timeat dominum sancti eius quoniam non est inopia timentibus eum leones indigerunt et esurierunt quaerentibus autem dominum non deerit omne bonum venite filii audite me timorem domini docebo vos quis est vir qui velit vitam diligens dies videre bonos custodi linguam tuam a malo et labia tua ne loquantur dolum recede a malo et fac bonum quaere pacem et persequere eam oculi domini ad ius-

tos et aures eius ad clamorem eorum vultus domini super facientes malum ut perdat de terra memoriam eorum clamaverunt et dominus exaudivit et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos iuxta est dominus contritis corde et confractus spiritu salvabit multae tribulationes iusti et ex omnibus illis liberabit eum dominus custodit omnia ossa eius unum ex eis non confringetur interficiet impium malitia et odientes iustum superabuntur redimet dominus animam servorum suorum et non peccabunt omnes sperantes in eo

35

david iudica domine adversarios meos pugna contra pugnantes me adprehende scutum et hastam et con-surge in auxilium meum evagina gladium et praeoc-cupa ex adverso persequentem me dic animae meae salus tua ego sum confundantur et reveantur qui quaerunt animam meam convertantur retrorsum et confundantur qui cogitant malum mihi fiant sicut pulvis ante faciem venti et angelus domini impellat sit via eorum tenebrae et lubricum et angelus domini persequatur eos quia frustra absconderunt mihi insidias retis sui sine causa foderunt animae meae veniat ei calamitas quam ignorat et rete suum quod abscondit comprehendat eum et cadat in laqueum anima autem mea exultabit in domino et laetabitur in salute sua omnia ossa mea dicent domine quis similis tui eruens inopem a validiore et pauperem et mendicum a violento surgentes testes iniqui quae nesciebam interrogabant me reddebant mihi mala pro bono sterilitatem animae meae ego autem cum infirmarer ab eis indeubar cilicio humiliabam in ieiunio animam meam et oratio mea ad sinum meum revertetur quasi ad amicum quasi ad fratrem meum sic ambulabam quasi lugens mater tristis incurvabar et in infirmitate mea laetabantur et congregabantur collecti sunt adversum me percutientes et nesciebam scindentes et non tacentes in simulatione verborum factorum frendebant contra me dentibus suis domine quanta aspicias convertite animam meam a calamitatibus suis a leonibus solitariam meam confitebor tibi in ecclesia grandi in populo forti laudabo te non laetentur super me inimici mei mendaces odientes me frustra convitentes oculo non enim pacem loquuntur sed in rapina terrae verba fraudulenta concinnant et dilataverunt super me os suum dixerunt va va vidit oculus noster vidisti domine ne taceas domine ne elongeris a me et conurge et evigila in iudicium meum deus meus et domine in causam meam iudica me secundum iustitiam meam domine deus meus et ne insultent mihi ne dicant in corde suo va va va animae nostrae ne dicant absorbuimus eum confundantur et reveantur pariter qui laetantur in adflictione mea induantur confusione et verecundia qui magnificantur super me laudent et laetentur qui volunt iustitiam meam et dicant semper magnificetur dominus qui vult pacem servi sui et lingua mea meditabitur iustitiam tuam tota die laudem tuam

36

pro victoria servi domini david dixit scelus impii in medio cordis eius non esse timorem dei ante oculos eius quia dolose egit adversum eum in oculis suis ut inveniret iniquitatem eius ad odiendum verba oris eius iniquitas et dolus cessavit cogitare benefacere iniquitatem cogitat in cubili suo stabit in via non bona malum non abiciet domine in caelo misericordia tua fides tua usque ad nubes iustitia tua quasi montes domine iudicium tuum abyssus multa homines et iumenta salvos facies domine quam pretiosa est misericordia tua domine et filii adam in umbra alarum tuarum sperabant inebriabuntur de pinguidine domus tuae et torrente deliciarum tuarum potabis eos quoniam tecum est fons vitae in lumine tuo videbimus lumen adtrahe misericordiam tuam scientibus te et iustitiam tuam rectis corde ne veniat mihi pes superbiae et manus impiorum non me commoveat ibi ceciderunt operantes iniquitatem expulsi sunt et non potuerunt surgere

37

david aleph noli contendere cum malignis neque aemuleris facientes iniquitatem quoniam sicut herba velociter conterentur et sicut holus viride arescent beth spera in domino et fac bonum peregrinare in terra et pascere fide et delectare in domino et dabit tibi petitiones cordis tui gimel solve super dominum viam tuam et confide in eo et ipse faciet et educet sicut lumen iustitiam tuam et iudicium tuum sicut meridiem deleth tace domino et expecta eum noli contendere adversum eum qui proficit in via sua adversum virum qui facit quae cogitat he dimitte iram et relinque furorem noli contendere ut malefacias quoniam qui malefaciunt interibunt expectantes autem dominum ipsi hereditabunt terram vav adhuc enim modicum et non erit impius et cogitabis de loco eius et non subsistet mites autem hereditabunt terram et delectabuntur in multitudine pacis zai cogitat impius de iusto et frendet adversum eum dentibus suis dominus deridebit eum videns quod venit dies eius heth gladium evaginaverunt impii tetenderunt arcum suum ut percutiant egenum et pauperem et interficiant rectos in via gladius eorum ingrediatur in cor eorum et arcus eorum confringantur teth melius est parum iusto quam divitiae impiorum multae quia brachia impiorum confringentur sublevat autem iustos dominus ioth novit dominus diem immaculatorum et hereditas eorum aeterna erit non confundentur in tempore malo et in diebus famis saturabuntur caph quia impii peribunt et inimici domini gloriantes ut monocerotes consumentur sicut fumus consumitur lameth fenus accipit impius et non reddit iustus autem donat et tribuit quia qui benedicti fuerint ab eo hereditabunt terram et qui maledicti interibunt mem a domino gressus viri firmantur et viam eius volet cum ceciderit non adlidetur quia dominus sustentat manum eius nun puer fili siquidem senui et non vidi iustum derelictum neque semen eius quarens panem tota die donat et commodat et semen eius in benedictione samech recede a malo et fac bonum et habita

in sempiterno quia dominus diligit iudicium et non derelinquet sanctos suos ain in aeternum custoditi sunt et semen impiorum perit iusti hereditabunt terram et habitabunt in saeculum super eam fe os iusti meditabitur sapientiam et lingua eius loquetur iudicium lex dei eius in corde eius non deficient gressus eius sade considerat impius iustum et quaerit ut occidat eum dominus non derelinquet eum in manu eius et non condemnabit eum cum iudicatur coph expecta dominum et custodi viam eius et exaltabit te ut possideas terram cum interibunt impii videbis res vidi impium robustum et fortissimum sicut indigenam virentem et transivi et ecce non erat et quaesivi eum et non est inventus sen custodi simplicitatem et vide rectum quia erit ad extremum viro pax iniqui autem debentur pariter et novissimum impiorum peribit thau salus iustorum a domino fortitudo eorum in tempore tribulationis et auxiliabitur eis dominus et salvabit eos ab impiis quia speraverunt in eo

38

canticum david in commemoratione domine ne in ira tua arguas me neque in furore tuo corripas me quia sagittae tuae infixae sunt mihi et tetigit me manus tua non est sanitas in carne mea a facie indignationis tuae non est pax ossibus meis a facie peccati mei quia iniquitates meae transierunt caput meum quasi onus grave adgravatae sunt super me computruerunt et tabuerunt cicatrices meae a facie insipientiae meae afflictus sum et incurvatus nimis tota die maerens ambulabam quia lumbi mei repleti sunt ignominia et non est sanitas in carne mea evigilavi et afflictus sum nimis rugiebam a gemitu cordis mei domine in conspectu tuo omne desiderium meum et gemitus meus a te non est absconditus cor meum fluctuabat dereliquit me fortitudo mea et lux oculorum meorum etiam ipsa non est mecum cari mei et amici mei quasi contra lepram meam steterunt et vicini mei longe steterunt et intruebant quaerentes animam meam et investigantes mala mihi loquebantur insidias et dolos tota die meditabantur ego autem quasi surdus non audiebam et quasi mutus non aperiabam os meum et eram quasi homo non audiens nec habens in ore suo redargutiones te enim domine expectabam tu exaudies domine deus meus quia dixi ne forte insultent mihi et cum vacillaverint pedes mei super me magnificentur quia ego ad plagas paratus et dolor meus contra me est semper quia iniquitatem meam adnuntio sollicitus ero pro peccato meo inimici autem mei viventes confortati sunt et multiplicati sunt odientes me mendaciter et qui reddunt malum pro bono adversabantur mihi quia sequebar bonum ne derelinquas me domine deus meus ne elongeris a me festina in auxilium meum domine salutis meae

39

pro victoria idithun canticum david dixi custodiam vias meas ne peccem in lingua mea custodiam os meum silentio donec est impius contra me obmutui silentio tacui de bono et dolor meus conturba-

tus est incaluit cor meum in medio mei in meditatione mea incensus sum igni locutus sum lingua mea ostende mihi domine finem meum et mensuram dierum meorum quae sit ut sciam quid mihi desit ecce breves posuisti dies meos et vita mea quasi non sit in conspectu tuo omnia enim vanitas omnis homo stans semper tantum in imagine ambulat homo tantum frustra turbatur congregat et ignorat cui dimittat ea nunc ergo quid expecto domine praestolatio mea tu es ab omnibus iniquitatibus meis libera me obprobrium stulto ne ponas me obmutui non aperiam os meum quia tu fecisti tolle a me plagas tuas a contentione manus tuae ego consumptus sum in increpationibus pro iniquitate corripuisti virum et posuisti quasi lineam desiderabilia eius verumtamen vanitas omnis homo semper audi orationem meam domine et clamorem meum exaudi ad lacrimam meam ne obsurdescas quia advena ego sum apud te et peregrinus sicut omnes patres mei parce mihi ut rideam antequam vadam et non subsistam

40

pro victoria david canticum expectans expectavi dominum et inclinatus est ad me et audivit clamorem meum et eduxit me de lacu famoso de luto caeni et statuit super petram pedes meos stabilivit gressus meos et dedit in ore meo canticum novum laudem deo nostro videbunt multi et timebunt et sperabunt in domino beatus vir qui posuit dominum confidentiam suam et non est aversus ad superbias pompasque mendacii multa fecisti tu domine deus meus mirabilia tua et cogitationes tuas pro nobis non invenio ordinem coram te si narrare voluero et numerare plura sunt quam ut narrari queant victima et oblatione non indiges aures fodisti mihi holocaustum et pro peccato non petisti tunc dixi ecce venio in volumine libri scriptum est de me ut facerem placitum tibi deus meus volui et legem tuam in medio ventris mei adnuntiavi iustum in ecclesia multa ecce labia mea non prohibebo domine tu nosti iustitiam tuam non abscondi in medio cordis mei fidem tuam et salutare tuum dixi non abscondi misericordiam tuam et veritatem tuam in ecclesia multa tu domine non prohibebis misericordias tuas a me misericordia tua et veritas iugiter servabunt me circumdederunt enim me mala quorum non est numerus comprehenderunt me iniquitates meae et non potui videre plures factae sunt quam capilli capitis mei et cor meum dereliquit me placeat tibi domine ut liberes me domine ad adiuvandum me festina confundantur et revereantur simul quaerentes animam meam ut auferant eam convertantur retrorsum et confundantur qui volunt mala mihi pereant post confusionem suam qui dicunt mihi va va gaudeant et laetentur in te qui quaerunt te dicant iugiter magnificetur dominus qui diligit salutare tuum ego autem sum egens et pauper dominus sollicitus erit pro me auxilium meum et salutare meum tu deus meus ne moreris

pro victoria canticum david beatus qui cogitat de paupere in die mala salvabit eum dominus dominus custodiet eum et vivificabit eum et beatus erit in terra et non tradet eum animae inimicorum suorum dominus confortabit eum in lecto infirmitatis totum stratum eius vertisti in aegrotatione sua ego dixi domine miserere mei sana animam meam quoniam peccavi tibi inimici mei loquentur malum mihi quando morietur et periet nomen eius et si venerit ut visitet vana loquetur cor eius congregabit iniquitatem sibi et egrediens foras detrahet simul adversum me murmurabant omnes odientes me contra cogitabant malum mihi verbum diabuli infundebant sibi qui dormivit non addet ut resurgat sed et homo pacificus meus in quo habui fiduciam qui manducabat panem meum levavit contra me plantam tu autem domine miserere mei et leva me ut reddam eis in hoc cognovi quod velis me quia non insultavit inimicus meus mihi ego autem in simplicitate mea adiutus sum a te et status me ante faciem tuam in perpetuum benedictus dominus deus israhel a saeculo et usque in saeculum amen amen

pro victoria doctissimi filiorum core sicut areola praeparata ad irrigationes aquarum sic anima mea praeparata est ad te deus sitivit anima mea deum fortem viventem quando veniam et parebo ante faciem tuam fuerunt mihi lacrimae meae panis per diem ac noctem cum diceretur mihi tota die ubi est deus tuus horum recordatus sum et effudi in me animam meam quia veniam ad umbraculum tacebo usque ad domum dei in voce laudis et confessionis multitudinis festa celebrantis quare incurvaris anima mea et conturbas me expecta dominum quia adhuc confitebor ei salutaribus vultus eius deus meus in memet ipso anima mea incurvatur propterea recordabor tui de terra iordanis et hermonii de monte minimo abyssus abyssum vocat in voce cataractarum tuarum omnes gurgites tui et fluctus tui super me transierunt per diem mandavit dominus misericordiam suam et in nocte canticum eius mecum oratio deo vitae meae dicam deo petra mea quare oblitus es mei quare tristis incedo adfligente inimico cum me interficerent in ossibus meis exprobraverunt mihi hostes mei dicentes tota die ubi est deus tuus quare incurvaris anima mea et conturbas me expecta dominum quoniam adhuc confitebor ei salutaribus vultus mei et deo meo

iudica me deus et discerne causam meam a gente non sancta a viro doloso et iniquo salva me tu enim deus fortitudo mea quare proiecisti me quare tristis incedo adfligente inimico mitte lucem tuam et veritatem tuam ipsae ducent me et introducent ad montem sanctum tuum et ad tabernaculum tuum et introibo ad altare tuum ad deum laetitiae et exulta-

tionis meae et confitebor tibi in cithara deus deus meus quare incurvaris anima mea et quare conturbas me expecta dominum quoniam adhuc confitebor ei salutaribus vultus mei et deo meo

pro victoria filiorum core eruditionis deus auribus nostris audivimus patres nostri narraverunt nobis opus quod operatus es in diebus eorum in diebus antiquis tu manu tua gentes delisti et plantasti eos adflixisti populos et emisisti eos non enim in gladio suo possederunt terram neque brachium eorum salvavit eos sed dextera tua et brachium tuum et lux vultus tui quia conplacuiisti tibi tu es rex meus deus praecipe pro salutibus iacob in te hostes nostros ventilabimus in nomine tuo conculcabitur adversarios nostros non enim in arcu meo confidam neque gladius meus salvabit me quia salvasti nos de hostibus nostris et eos qui oderant nos confundisti in domino gaudebimus tota die et in nomine tuo in aeternum confitebimur semper verum tu proiecisti et confundisti nos et non egredieris in exercitibus nostris vertisti terga nostra hosti et qui oderant nos diripuerunt nos dedisti nos quasi gregem ad vorandum et in gentibus dispersisti nos vendidisti populum tuum sine pretio nec grandis fuit commutatio eorum posuisti nos obprobrium vicinis nostris subsannationem et inrisum his qui erant in circuitu nostro posuisti nos similitudinem in gentibus commotionem capitis in tribubus tota die confusio mea contra me et ignominia faciei meae cooperuit me a voce exprobrantis et blasphemantis a facie inimici et ultoris omnia haec venerunt super nos et non sumus oblitus tui nec mentiti fuimus in pacto tuo non est conversum retro cor nostrum nec declinaverunt gressus nostri a semita tua quoniam deiecisti nos in loco draconum et operuisti nos umbra mortis si oblitus sumus nominis dei nostri et expandimus manus nostras ad deum alienum numquid non deus investigabit istud ipse enim novit cogitationes cordis quoniam propter te mortificatus sumus tota die reputati sumus ut grex occisionis consurge quare dormitas domine evigila quare proicis nos in sempiternum quare faciem tuam abscondis obliviscis afflictiones et angustias nostras quoniam incurvata est in pulvere anima nostra adhesit terrae venter noster surge auxiliare nobis et redime nos propter misericordiam tuam

victori pro liliis filiorum core eruditionis canticum amantissimi eructavit cor meum verbum bonum dico ego opera mea regi lingua mea stilus scribe velocis decore pulchrior es filiis hominum effusa est gratia in labiis tuis propterea benedixit tibi deus in aeternum accingere gladio tuo super femur fortissime gloria tua et decore tuo decore tuo prospere ascende propter veritatem et mansuetudinem iustitiae et docebit te terribilia dextera tua sagittae tuae acutae populi sub te cadent in corde inimicorum regis thronus tuus deus in saeculum et in aeternum sceptrum aequitatis

sceptrum regni tui dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea unxit te deus tuus oleo exultationis prae participibus tuis zmyrna et stacte et cassia in cunctis vestimentis tuis de domibus eburneis quibus laetificaverunt te filiae regum in honore tuo stetit coniux in dextera tua in diademate aureo audi filia et vide et inclina aurem tuam et obliviscere populi tui et domus patris tui et concupiscet rex decorem tuum quia ipse est dominus tuus et adora eum et o filia fortissimi in muneribus faciem tuam deprecabuntur divites populi omnis gloria filiae regis intrinsecus fasceis aureis vestita est in scutulatis ducetur ad regem virgines sequentur eam amicae eius ducentur illuc ducentur in laetitiam et exultatione ingredientur thalamum regis pro patribus tuis erunt filii tibi pones eos principes in universa terra recordabor nominis tui in omni generatione et generatione propterea populi confitebuntur tibi in saeculum et in aeternum

46

victori filiorum core pro iuventutibus canticum deus nostra spes et fortitudo auxilium in tribulationibus inventus es validum ideo non timebimus cum fuerit translata terra et concussi montes in corde maris sonantibus et intumescantibus gurgitibus eius et agitatibus montibus in potentia eius semper fluminis divisiones laetificant civitatem dei sanctum tabernaculum altissimi dominus in medio eius non commovebitur auxiliabitur ei deus in ipso ortu matutino conturbatae sunt gentes concussa sunt regna dedit vocem suam prostrata est terra dominus exercituum nobiscum protector noster deus iacob semper venite et videte opera domini quantas posuerit solitudines in terra conspexit bella usque ad extremum terrae arcum confringet et concidet hastam plaustra conburet igni cessate et cognoscite quoniam ego sum deus exaltabor in gentibus exaltabor in terra dominus exercituum nobiscum fortitudo nostra deus iacob semper

47

victori filiorum core canticum omnes populi plaudite manibus iubilate deo in voce laudis quoniam dominus altissimus terribilis rex magnus super omnem terram congregavit populos subter nos et tribus sub pedibus nostris elegit nobis hereditatem nostram gloriam iacob quam dilexit semper ascendit deus in iubilo deus in voce bucinæ canite deo canite regi nostro canite quia rex universae terrae deus canite erudite regnavit deus super gentes deus sedet super thronum sanctum suum principes populorum congregati sunt populus dei abraham quoniam dei scuta terrae vehementer elevata sunt

48

canticum salmos filiorum core magnus dominus et laudabilis nimis in civitate dei nostri in monte sancto suo specioso germine gaudio universae terrae monti

sion lateribus aquilonis civitatulae regis magni deus in domibus eius agnitus est in auxiliando quia ecce reges congregati sunt venerunt simul ipsi videntes sic obstpuerunt conturbati sunt admirati sunt horror possedit eos ibi dolor quasi parturientis in vento uredinis confringes naves maris sicut audivimus ita vidimus in civitate dei exercituum in civitate dei nostri deus fundavit eam usque in aeternum semper aestimavimus deus misericordiam tuam in medio templi tui secundum nomen tuum deus scilicet laus tua usque ad extremum terrae iustitia repleta est dextera tua laetetur mons sion exultent filiae iudae propter iudicia tua circumdate sion et circumite eam numerate turres eius ponite cor vestrum in moenibus separate palatia eius ut narretis in generatione novissima quia ipse deus deus noster in saeculum et in perpetuum ipse erit dux noster in morte

49

victori filiorum core canticum audite hoc omnes populi auribus percipite universi habitatores occidentis tam filii adam quam filii singulorum simul dives et pauper os meum loquitur sapientias et meditatio cordis mei prudentias inclino ad parabulam aurem meam aperiā in cithara enigma meum quare timebo in diebus mali iniquitas calcanei mei circumdabit me qui fiduciam habent in fortitudine sua et in multitudine divitiarum suarum superbiunt fratrem redimens non redimet vir nec dabit deo propitiationem pro eo neque pretium redemptionis animae eorum sed quiescet in saeculo et vivet ultra in sempiternum et non videbit interitum cum viderit sapientes morientes simul insipiens et indoctus peribunt et derelinquent alienis divitias suas interiora sua domus suas in saeculo tabernacula sua in generatione et generatione vocaverunt nominibus suis terras suas et homo in honore non commorabitur adsimilatus est iumentis et exaequatus est haec est via insipientiae eorum et post eos iuxta os eorum current semper quasi grex in inferno positi sunt mors pascet eos et subicient eos recti in matutino et figura eorum conteretur in inferno post habitaculum suum verumtamen deus redimet animam meam de manu inferi cum adsumperit me semper noli timere cum ditatus fuerit vir cum multiplicata fuerit gloria domus eius neque enim moriens tollet omnia nec descendet post eum gloria eius quia animae suae in vita sua benedictum laudabunt iniquum te cum benefeceris tibi intrabit usque ad generationes patrum suorum usque ad finem non videbunt lucem homo cum in honore esset non intellexit comparavit se iumentis et silebitur

50

canticum asaph fortis deus dominus locutus est et vocavit terram ab ortu solis usque ad occasum eius de sion perfecta decore deus apparuit veniet deus noster et non tacebit ignis coram eo vorabit et in circuitu eius tempestas valida vocabit caelum desursum et terram ut iudicet populum suum congregare mihi sanctos meos qui feriunt pactum meum in sacrificio

et adnuntiabunt caeli iustitiam eius quia deus iudeis est semper audi popule meus et loquar israhel et contestabor te deus deus tuus ego sum non propter victimas tuas arguam te et holocaustumata tua coram me sunt semper non accipiam de domo tua vitulum neque de gregibus tuis hircos mea sunt enim omnia animalia silvarum pecudes in montibus milium scio omnes aves montium et universitas agri mecum est si esuriero non dicam tibi meus est enim orbis et plenitudo eius numquid comedam carnem taurorum aut sanguinem hircorum bibam immola deo laudem et redde altissimo vota tua et invoca me in die tribulationis liberabo te et glorificabis me impio autem dixit deus quid tibi est cum narratione praeceptorum meorum et ut adsum pactum meum in ore tuo qui odisti disciplinam et proiecisti verba mea post te si videbas furem consentiebas ei et cum adulteris erat pars tua os tuum dimisisti ad malitiam et lingua tua concinnavit dolum sedens adversum fratrem tuum loquebaris et adversum filium matris tuae fabricabaris obprobrium haec fecisti et tacui existimasti futurum me similem tui arguam te et proponam te ante oculos tuos intellegite hoc qui obliviscimini deum ne forte capiam et non sit qui liberet qui immolat confessionem glorificat me et qui ordinate ambulat ostendam ei salutare dei

51

victori canticum david cum venisset ad eum nathan propheta quando ingressus est ad bethsabae miserere mei deus secundum misericordiam tuam iuxta multitudinem miserationum tuarum dele iniquitates meas multum lava me ab iniquitate mea et a peccato meo munda me quoniam iniquitates meas ego novi et peccatum meum contra me est semper tibi soli peccavi et malum coram te feci ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaveris ecce in iniquitate conceptus sum et in peccato peperit me mater mea ecce enim veritatem diligis absconditum et arcanum sapientiae manifestasti mihi asparges me hysopo et mundabor lavabis me et super nivem dealabor auditum mihi facies gaudium et laetitiam ut exultent ossa quae confregisti absconde faciem tuam a peccatis meis et omnes iniquitates meas dele cor mundum crea mihi deus et spiritum stabilem renova in visceribus meis ne proicias me a facie tua et spiritum sanctum tuum ne auferas a me redde mihi laetitiam iesu tui et spiritu potenti confirma me docebo iniquos vias tuas et peccatores ad te revertentur libera me de sanguinibus deus deus salutis meae laudabit lingua mea iustitiam tuam domine labia mea aperies et os meum adnuntiabit laudem tuam non enim vis ut victimam feriam nec holocaustum tibi placet sacrificium dei spiritus contribulatus cor contritum et humiliatum deus non dispicias benefac domine in voluntate tua sion et aedificentur muri hierusalem tunc suscipies sacrificium iustitiae oblationes et holocausta tunc inponent super altare tuum vitulos

52

victori ab erudito david cum venisset doec idumeus et adnuntiasset saul dicens ei venit david in domum achimelech quid gloriaris in malitia potens misericordia dei tota est die insidias cogitat lingua tua quasi novacula acuta faciens dolum dilexisti malum magis quam bonum mendacium magis quam loqui iustitiam semper dilexisti omnia verba ad devorandum lingua dolosa sed deus destruet te in semperiternum terrebis et evellet te de tabernaculo et eradicabit te de terra viventium semper videbunt iusti et timebunt et super eum ridebunt ecce vir qui non posuit deum fortitudinem suam sed speravit in multitudine divitiarum suarum confortatus est in insidiis suis ego sicut oliva virens in domo dei speravi in misericordia dei in saeculum sempiternum confitebor tibi in saeculum quoniam fecisti et expectabo nomen tuum quoniam bonum in conspectu sanctorum tuorum

53

victori per chorum eruditi david dixit stultus in corde suo non est deus corrupti sunt et abominabiles facti sunt in iniquitate non est qui faciat bonum deus de caelo prospexit super filios hominum ut videret si esset intellegens requirens deum omnes aversi sunt pariter adhaeserunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum numquid non cognoverunt qui operantur iniquitatem qui comedunt populum meum ut cibum panis deum non invocaverunt ibi timuerunt timore ubi non est timor quoniam deus dispersit ossa circumdantium te confunderis quia deus proiecit eos quis dabit ex sion salutare israhel cum reduxerit deus captivitatem populi sui exultabit iacob laetabitur israhel

54

victori in psalmis eruditi david quando venerunt ziphei et dixerunt saul nonne david absconditus est apud nos deus in nomine tuo salva me et in fortitudine tua ulciscere me deus exaudi orationem meam auribus percipe verba oris mei quia alieni insurrexerunt adversus me et fortes quaesierunt animam meam et non posuerunt deum in conspectu suo semper ecce deus auxiliatur mihi dominus sustentans animam meam reddet malum insidiatoribus meis in veritate tua disperse eos voluntarie sacrificabo tibi confitebor nomini tuo domine quoniam bonum est quoniam ex omni tribulatione liberavit me et inimicos meos dispexit oculus meus

55

victori in psalmis eruditi david exaudi deus orationem meam et ne dispicias deprecationem meam attende mihi et exaudi me humiliatus sum in meditatione mea et conturbatus a voce inimici a facie persecutantis impii quoniam proiecerunt super me iniquitatem et in furore adversabantur mihi cor meum doluit in vitalibus meis et terrores mortis ceciderunt

super me timor et tremor venit super me et operuit me caligo et dixi quis dabit mihi pinnas columbae ut voleam et requiescam ut procul abeam et commorer in deserto semper festinabo ut salver ab spiritu tempestatis et turbinis praecipita domine divide linguas eorum quoniam vidi iniquitatem et contradictionem in civitate die et nocte circumeuntes muros eius scelus et dolorem in medio eius insidiae in vitalibus eius et non recedet de plateis eius damnum et fraudulentia non enim inimicus exprobravit mihi ut sustineam neque is qui me oderat super me magnificatus est ut abscondar ab eo sed tu homo unianimis meus dux meus et notus meus qui simul habuimus dulce secretum in domo dei ambulavimus in terrore veniat mors super eos descendant in infernum viventes quia nequitiae in congregatione eorum et in medio eorum ego ad deum clamabo et dominus salvabit me vespere et mane et meridie eloquar et resonabo et exaudiet vocem meam redimet in pace animam meam ab adpropinquantibus mihi multi enim fuerunt adversum me exaudiet deus et humiliabit eos qui iudex est ab initio semper non enim mutantur neque timent deum extendit manum suam ad pacifica sua contaminabit pactum suum nitidius butyro os eius pugnat autem cor illius molliores sermones eius oleo cum sint lanceae proice super dominum caritatem tuam et ipse enutriet te non dabit in aeternum fluctuationem iusto tu autem deus deduces eos in puteum interitus viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos ego autem fiduciam habeo tui

56

victori pro columba muta eo quod procul abierit david humilis et simplex quando tenuerunt eum palestini in geth miserere mei deus quoniam conculcavit me homo tota die pugnans tribulavit me conculcaverunt me insidiatores mei tota die multi enim qui pugnant contra me altissime quacumque die teritus fuero ego in te confidam in deo laudavi verbum in deo speravi non timebo quid faciat caro mihi tota die sermonibus me adfligebant contra me omnes cogitationes eorum in malum congregabuntur abscondite plantas meas observabant expectantes animam meam quia nullus est salvus in eis in furore populos detrahet deus secretiora mea numerasti pone lacrimam meam in conspectu tuo sed non in narratione tua tunc convertentur inimici mei retrorsum in quacumque die invocavero hoc scio quia deus meus es (55:11a) in deo laudabo verbum in domino praedicabo sermonem (55:11b) in deo speravi non timebo quid faciat homo mihi in me sunt deus vota tua reddam gratiarum actiones tibi quia liberasti animam meam de morte et pedes meos de lapsu ut ambulem coram deo in luce viventium

57

pro victoria ut non disperdas david humilem et simplicem quando fugit a facie saul in spelunca miserere mei deus miserere mei quoniam in te sperat anima mea in umbra alarum tuarum sperabo donec

transeant insidiae invocabo deum altissimum deum ultorem meum mittet de caelo et salvabit me exprobrabit conculcantibus me semper mittet deus misericordiam suam et veritatem suam anima mea in medio leonum dormivit ferocientium filii hominum dentes eorum lanceae et sagittae et lingua eorum gladius acutus exaltare super caelos deus in omni terra gloria tua rete paraverunt gressibus meis ad incurvandam animam meam foderunt ante me foveam ceciderunt in medium eius semper paratum cor meum deus paratum cor meum cantabo et psallam surge gloria mea surge psalterium et cithara surgam mane confitebor tibi in populis domine cantabo tibi in gentibus quia magna usque ad caelos misericordia tua et usque ad nubes veritas tua exaltare super caelos deus in omni terra gloria tua

58

victori ut non disperdas david humilem et simplicem si vere utique iustitiam loquimini recta iudicate filii hominum etenim in corde iniquitates operamini in terra iniquitatis manus vestras adpendite alienati sunt peccatores a vulva erraverunt ab utero loquentes mendacium furor eorum sicut furor serpentis sicut reguli surdi obturant aurem suam ut non audiat vocem murmurantium nec incantatoris incantationes callidas deus excute dentes eorum ex ore eorum molares leonum confringe domine dissolvantur quasi aquae quae defluent intendet arcum suum donec conterantur quasi vermis tabefactus pertranseant quasi abortivum mulieris quod non vidit solem antequam crescant spinae vestrae in ramnum quasi viventes quasi in ira tempestas rapiet eas laetabitur iustus cum viderit ultionem pedes suos lavabit in sanguinem impii et dicet homo vere fructus est iusto vere est deus iudicans in terra

59

victori ut non disperdas david humilem et simplicem quando misit saul et custodierunt domum ut occiderent eum erue me de inimicis meis deus meus et a resistantibus mihi protege me libera me ab operariis iniquitatis et a viris sanguinum salva me quia ecce insidiati sunt animae meae congregantur adversum me fortissimi absque iniquitate mea et absque peccato meo domine non egi inique et illi currunt et praeparantur surge ex adverso pro me et respice et tu domine deus exercituum deus israhel evigila ut visites omnes gentes non miserearis universis qui operantur iniquitatem semper revertantur ad vespem et latrent ut canis et circumeant civitatem ecce loquuntur in ore suo gladii in labiis eorum quasi nemo audiat tu autem domine deridebis eos subsannabis omnes gentes fortitudinem meam ad te servavo quoniam tu deus elevator meus dei mei misericordia praeveniet me deus ostendit mihi in insidiatoribus meis ne occidas eos ne forte obliviscantur populi mei disperge eos in fortitudine tua et destrue eos protector noster domine in peccato oris sui in sermone labiorum suorum et capiantur in superbia sua maledictionem

et mendacium narrantes consume in furore consume ut non subsistant et sciant quoniam deus dominatur iacob in finibus terrae semper et convertantur ad vesperam et latrent ut canis et circumeant civitatem ipsi vagabuntur ut comedant et cum saturati non fuerint murmurabunt ego autem cantabo imperium tuum et laudabo mane misericordiam tuam quoniam factus es fortitudo mea et refugium in die tribulationis meae tibi cantabo quoniam deus adiutor meus fortitudo mea deus misericordia mea

60

victori pro liliis testimonium humilis et perfecti david ad docendum quando pugnavit adversum syriam mesopotamiae et adversum syriam suba et reversus est ioab et percussit edom in valle salinarum duodecim milia deus proiecisti nos et scidisti iratus convertisti nos commovisti terram et disruptisti eam sana contritiones eius quoniam commota est ostendisti populo tuo duritiam potasti nos vino consopiente dedisti timentibus te signum ut fugerent a facie arcus semper ut liberentur amici tui salva dextera tua et exaudi me deus locutus est in sanctuario suo laetabor dividam sicimam et vallem socoth dimetiatur meus est galaad et meus manasse et ephraim fortitudo capitis mei iudas legifer meus moab olla lavacri mei super idumeam incedam calciamento meo mihi palestina foederata est quis deducet me ad civitatem munitam quis deducet me usque ad idumeam nonne tu deus qui proiecisti nos et non egredieris deus in exercitibus nostris da nobis auxilium in tribulatione vana est enim salus ab homine in deo faciemus virtutem et ipse conculcabit tribulantes nos

61

victori in psalmis david exaudi deus laudationem meam intende orationi meae de novissimo terrae ad te clamabo cum triste fuerit cor meum cum fortis elevabitur adversum me tu eris ductor meus fuisti spes mea turris munitissima a facie inimici habitabo in tabernaculo tuo iugiter sperabo in protectione alarum tuarum semper tu enim deus exaudisti orationem meam dedisti hereditatem timentibus nomen tuum dies super dies regis adicies annos eius donec est generatio et generatio sedebit semper ante faciem dei misericordia et veritas servabunt eum sic canam nomini tuo iugiter reddens vota mea per singulos dies

62

victori per idithun canticum david attamen apud deum silebit anima mea ex eo salus mea attamen ipse est scutum meum et salus mea fortitudo mea non commovebor amplius usquequo insidiarum contra virum interficis omnes quasi murus inclinus et maceria corruens partem enim eius cogitaverunt expellere placuerunt sibi in mendacio ore suo singuli

benedicunt et corde suo maledicunt semper verumtamen deo retice anima mea ab ipso enim praestolatio mea ipse est fortitudo mea et salus mea susceptor meus non timebo in deo salutare meum et gloria mea robor fortitudinis meae salus mea in deo sperate in eo omni tempore populi effundite coram eo cor vestrum deus spes nostra est semper verumtamen vanitas filii adam mendacium filii viri in stateris dolosis fraudulenter agunt simul nolite confidere in calumnia et in rapina ne frustremini divitiae si fluxerint ne adonatis cor unum locutus est deus duo haec audivi quia imperium dei est et tibi domine misericordia quia tu reddes unicuique secundum opus suum

63

canticum david cum esset in deserto iuda deus fortitudo mea tu es de luce consurgam ad te sitivit te anima mea desideravit te caro mea in terra invia et conficiente ac sine aqua sic in sancto apparui tibi ut videam fortitudinem tuam et gloriam tuam melior est enim misericordia tua quam vitae labia mea laudabunt te sic benedicam tibi in vita mea in nomine tuo levabo manus meas quasi adipe et pinguidine implebitur anima mea et labiis laudantibus canet os meum recordans tui in cubili meo per singulas vigilias meditabor tibi quia fuisti auxilium meum in umbra alarum tuarum laudabo adhesi anima mea post te me suscepit dextera tua ipsi vero interficere quaerunt animam meam ingredientur in extrema terrae congregentur in manus gladii pars vulpium erunt rex autem laetabitur in deo laudabitur omnis qui iurat in eo quia obstruetur os loquentium mendacium

64

victori canticum david audi deus vocem meam loquentis a timore inimici serva vitam meam absconde me a consilio malignorum a tumultu operantium iniquitatem qui exacerunt quasi gladium linguam suam tetenderunt sagittam suam verbum amarissimum ut sagittarent in absconditis simplicem subito sagittabant eum et non timebant confortaverunt sibi sermonem pessimum narraverunt ut absconderent laqueos dixerunt quis videbit nos scrutati sunt iniquitates defecerunt scrutantes scrutinio cogitationibus singulorum et corde profundo sagittabit ergo eos deus iaculo repentino inferentur plagae eorum et corruent in semet ipsos linguis suis fugient omnes qui viderint eos et timebunt omnes homines et adnuntiabunt opus dei et opera eius intellegent laetabitur iustus in domino et sperabit in eo et exultabunt omnes recti corde

65

victori carmen david cantici tibi silens laus deus in sion et tibi reddetur votum exaudi orationem donec ad te omnis caro veniat verba iniquitatum praevaluerunt adversum me sceleribus nostris tu propitiaberis beatus quem elegeris et susceperis habitabit

enim in atriis tuis replebimur bonis domus tuae sanctificatione templi tui terribilis in iustitia exaudi nos deus salvator noster confidentia omnium finium terrae et maris longinqui praeparans montes in virtute tua accinctus fortitudine conpescens sonitus maris fremitum fluctuum eius et multitudinem gentium et timebunt qui habitant in extremis a signis tuis egressus matutinus et vespere laudantes facies visita terram et inriga eam ubertate dita eam rivus dei plenus aqua praeparabis frumentum eorum quia sic fundasti eam sulcos eius inebria multiplica fruges eius pluvius inriga eam et germini eius benedic volvetur annus in bonitate tua et vestigia tua rorabunt pinguidine pinguescent pascua deserti et exultatione colles accingentur vestientur agnis greges et valles plenae erunt frumento coaequabuntur et canent

66

victori canticum salmosiubilate deo omnis terra cantate gloriam nomini eius date gloriam laudi eius dicite deo quam terribile opus tuum in multitudine fortitudinis tuae mentientur tibi inimici tui omnis terra adoret te et cantet tibi cantet nomini tuo semper venite et videte opera dei terribilia consilia super filiis hominum convertit mare in aridam in flumine pertransibunt pede ibi laetabimur in eo qui dominatur in fortitudine sua saeculo oculi eius gentes aspiciunt qui increduli sunt non exaltentur in semet ipsis semper benedicite populi deo nostro et auditam facite vocem laudis eius qui posuit animam nostram in vitam et non dedit in commotione pedes nostros probasti enim nos deus igne nos conflasti sicut conflatur argentum introduxisti nos in obsidione posuisti stridorem in dorso nostro inposuisti homines super caput nostrum transivimus per ignem et aquam et eduxisti nos in refrigerium ingrediar domum tuam in holocaustis reddam tibi vota mea quae promiserunt tibi labia mea et locutum est os meum cum tribularer holocausta medullata offeram tibi cum incensu arietum faciam boves cum hircis semper venite audite et narrabo omnes qui timetis deum quanta fecerit animae meae ipsum ore meo invocavi et exaltavi in lingua mea iniquitatem si vidi in corde meo non exaudivit dominus ideo exaudivit deus et attendit vocem deprecationis meae benedictus deus qui non abstulit orationem meam et misericordiam suam a me

67

victori in psalmis canticum carminis deus misereatur nostri et benedicat nobis inlustret faciem suam super nos semper ut nota fiat in terra via tua in universis gentibus salus tua confiteantur tibi populi deus confiteantur tibi populi omnes laetentur et laudent gentes quoniam iudicas populos in aequitate et gentium quae in terra sunt ductor es sempiternus confiteantur tibi populi deus confiteantur tibi populi omnes terra dedit germen suum benedicat nobis deus deus noster benedicat nobis deus et timeant eum omnes fines terrae

victori david psalmus cantici exsurgat deus et dissipentur inimici eius et fugiant qui oderunt eum a facie eius sicut deficit fumus deficiant sicut tabescit cera a facie ignis pereant impii a facie dei iusti autem laetentur exultent in conspectu dei et gaudeant in laetitia cantate deo canite nomini eius praeparate viam ascendenti per desertum in domino nomen eius et exultate coram eo patri pupillorum et defensori viduarum deus in habitaculo sancto suo deus habitare facit solitarios in domo educit vinctos in fortitudine increduli autem habitaverunt in siccitatibus deus cum egredereris ante populum tuum et ambulares per desertum semper terra commota est et caeli stillaverunt a facie tua deus hoc est in sinai a facie dei dei israel pluviam voluntariam elevasti deus hereditatem tuam laborantem tu confortasti animalia tua habitaverunt in ea praeparasti in bonitate tua pauperi deus domine dabis sermonem adnuntiaticibus fortitudinis plurimae reges exercitum foederabuntur foederabuntur et pulchritudo domus dividet spolia si dormieritis inter medios terminos pinnae columbae deargentatae et posteriora eius in virore auri cum divideret robustissimus reges in ea nive dealbata est in selmon mons dei mons pinguis mons excelsus mons pinguis quare contenditis montes excelsi adversum montem quem dilexit deus ut habitaret in eo siquidem dominus habitabit semper currus dei innumerabilis milia abundantium dominus in eis in sina in sancto ascendisti in excelsum captivam dixisti captivitatem accepisti dona in hominibus insuper et non credentes habitare dominum deum benedictus dominus per singulos dies portabit nos deus salutis nostrae semper deus noster deus salutis et domini dei mortis egressus verumtamen deus confringet capita inimicorum suorum verticem crinis ambulantis in delictis suis dixit dominus de basan convertam convertam de profundis maris ut calcet pes tuus in sanguine lingua canum tuorum ex inimicis a temet ipso viderunt itinera tua deus itinera dei mei regis mei in sancto praecesserunt cantores eos qui post tergum psallebant in medio puellarum tympanistriarum in ecclesiis benedicite deo domino de fontibus israel ibi beniamin parvulus continens eos principes iuda in purpura sua principes zabulon principes nepthali praecepit deus tuus de fortitudine tua conforta deus hoc quod operatus es nobis de templo tuo quod est in hierusalem tibi offerent reges munera increpa bestiam calami congregatio fortium in vitulis populorum calcitrantium contra rotas argenteas disperge populos qui bella volunt offerant velociter ex aegypto aethiopia festinet dare manus deo regna terrae cantate deo canite domino semper qui ascendit super caelum caeli a principio ecce dabit voci suae vocem fortitudinis date gloriam deo super israel magnificentia eius et fortitudo eius in caelis terribilis deus de sanctuario suo deus israel ipse dabit fortitudinem et robur populo benedictus deus

victori pro liliis david salva me deus quoniam venerunt aquae usque ad animam infixus sum in limo profundi et non possum consistere veni in profundum aquarum et flumen operuit me laboravi clamans exasperatum est guttur meum defecerunt oculi mei expectantes deum meum multiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me gratis confortati sunt qui persequiebantur me inimici mei iniuste quae non rapueram tunc reddebam deus tu scis stultitiam meam et peccata mea a te non sunt abscondita non confundantur in me qui expectant te domine deus exercituum non confundantur in me qui quaerunt te deus israel quia propter te portavi obprobrium operuit confusio faciem meam alienus factus sum fratribus meis et peregrinus filiis matris meae quia zelus domus tuae comedit me et obprobrium exprobrantium tibi cecidit super me et fleui in ieiunio animam meam et factum est in obprobria mihi et posui vestimentum meum saccum et factus sum eis in parabolam contra me loquebantur qui sedebant in porta et cantabant bibentes vinum mea autem oratio ad te domine tempus reconciliationis est deus in multitudine misericordiae tuae exaudi me in veritate salutaris tui erue me de luto ut non infingar libera me ab his qui oderunt me et de profundis aquis ne operiat me fluvius aquae et ne absorbeat me profundum et non coronet super me puteus os suum exaudi me domine quoniam bona est misericordia tua secundum multitudinem miserationum tuarum respice ad me et ne abscondas faciem tuam a servo tuo quoniam tribulor cito exaudi me accede ad animam meam redime eam propter inimicos meos libera me tu scis obprobrium meum et confusionem meam et ignominiam meam coram te sunt omnes hostes mei obprobrium contritum est cor meum et desperatus sum et expectavi qui contristaretur et non fuit et qui consolaretur et non inveni et dederunt in esca mea fel et in siti mea potaverunt me aceto sit mensa eorum coram eis in laqueum et in retributiones ad corruendum contenebrentur oculi eorum ne videant et dorsum eorum semper incurva effunde super eos indignationem tuam et ira furoris tui comprehendat eos fiat commoratio eorum deserta in tabernaculis eorum non sit qui habitet quoniam quem tu percussisti persecuti sunt et ut affligerent vulneratos tuos narrabant da iniquitatem super iniquitatem eorum et non veniant in iustitia tua deleantur de libro viventium et cum iustis non scribantur ego autem pauper et dolens salus tua deus suscipiet me laudabo nomen dei in cantico et magnificabo eum in confessione et placebit domino super vitulum novellum cornua efferentem et ungulas videntes mansueti laetabuntur qui quaeritis deum vivet anima vestra quoniam exaudivit pauperes dominus et victos suos non dispexit laudent eum caeli et terra maria et omne quod movetur in eis quia deus salvabit sion et aedificabit civitates iuda et habitabunt ibi et possidebunt eam et semen servorum eius possidebit eam et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea

victori david ad recordandum deus ut liberes me domine ut auxiliaris mihi festina confundantur et erubescant qui quaerunt animam meam convertantur retrorsum et erubescant qui volunt malum mihi revertantur ad vestigium confusionis suae qui dicunt va va gaudeant et laetentur in te omnes qui quaerunt te et dicant semper magnificetur deus qui diligit salutare tuum ego autem egenus et pauper deus festina pro me auxilium meum et salvator meus tu domine ne moreris

71

in te domine speravi ne confundar in aeternum iustitia tua erue me et libera inclina ad me aurem tuam et salva me esto mihi robustum habitaculum ut ingrediar iugiter praecepisti ut salvares me quia petra mea et fortitudo mea es tu deus meus salva me de manu impii de manu iniqui et nocentis quia tu es expectatio mea deus domine fiducia mea ab adulescentia mea a te sustentatus sum ex utero de ventre matris meae tu es protector meus in te laus mea semper quasi portentum factus sum multis et tu spes mea fortissima impleatur os meum laude tua tota die magnitudine tua ne proicias me in tempore senectutis cum defecerit fortitudo mea ne derelinquas me quia dixerunt inimici mei mihi et qui observabant animam meam inierunt consilium pariter dicentes deus dereliquit eum persequimini et comprehendite eum quia non est qui eruat deus ne elongaris a me deus meus ad auxiliandum mihi festina confundantur et consumantur adversarii animae meae operiantur obprobrio et confusione qui quaerunt malum mihi ego autem iugiter expectabo et adiciam super omnes laudationes tuas os meum narrabit iustitiam tuam tota die salutare tuum quia non cognovi litteraturas ingrediar in fortitudine domini dei recordabor iustitiae tuae solius deus docuisti me ab adulescentia mea et usque nunc adnuntiabo mirabilia tua insuper et usque ad senectutem et canos deus ne derelinquas me donec adnuntiem brachium tuum generationi cunctisque qui venturi sunt fortitudines tuas et iustitiam tuam deus usque in excelsum quanta fecisti magnalia deus quis similis tibi qui ostendisti mihi tribulationes plurimas et afflictiones conversus vivificabis nos et de abyssis terrae rursus educes nos multiplicabis magnitudinem meam et conversus consolaberis me ego autem confitebor tibi in vasis psalterii veritatem tuam deus meus cantabo tibi in cithara sancte israel laudabunt labia mea cum cantavero tibi et anima mea quam redemisti insuper et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam quia confusi sunt et dehonestati quaerentes malum mihi

72

salomonis deus iudicium regi da et iustitiam tuam filio regis iudicabit populum tuum in iustitia et pauperes tuos in iudicio adsument montes pacem populo et colles iustitiam iudicabit pauperes populi salvabit

filios pauperis et confringet calumniatorem et timebunt te quamdiu erit sol et ultra lunam in generatione generationum descendet ut pluvia super vellus ut stillae inrorantes terram germinabit in diebus eius iustitia et multitudo pacis donec non sit luna et dominabitur a mari usque ad mare et a flumine usque ad terminos terrae ante eum procident aethiopes et inimici eius pulverem lingent reges tharsis et insulae munera offerent reges arabiae et saba tributum conferent et adorabunt eum omnes reges universae nationes servient ei quia eruet pauperem a potente et inopem cui non est adiutor parcat inopi et pauperi et animas pauperum salvabit ab usura et iniquitate redimet animam eorum et pretiosus erit sanguis eorum coram oculis eius et vivet et dabitur ei de auro saba et orabunt de eo iugiter tota die benedicent ei erit memorabile triticum in terra in capite montium elevabitur sicut libani fructus eius et florebunt de civitate sicut faenum terrae erit nomen eius in aeternum ultra solem perseverabit nomen eius et benedicentur in eo omnes gentes et beatificabunt eum benedictus dominus deus deus israhel qui facit mirabilia solus et benedictum nomen gloriae eius in sempiternum et implebitur gloria eius universa terra amen amen conpletae sunt orationes david filii isse

73

canticum asaph attamen bonus est israhel deus his qui mundo sunt corde mei autem paene vacillaverunt pedes paene effusi sunt gressus mei quia aemulatus sum contra iniquos pacem impiorum videns quod non recogitaverint de morte sua et firma sint vestibula eorum in labore hominum non sunt et cum hominibus non flagellabuntur ideo nutriti sunt ad superbiam circumdederunt iniquitatem sibi processerunt a pinguidine oculi eorum transierunt cogitationes cordis intriserunt et locuti sunt in malitia calumniam de excelso loquentes posuerunt in caelo os suum et lingua eorum deambulavit in terra propterea convertetur populus eius hic et quis plenus invenitur in eis et dixerunt quomodo novit deus et si est scientia in excelso ecce isti impii et abundantes in saeculo multiplicaverunt divitias ergone frustra mundavi cor meum et lavi in innocentia manus meas et fui flagellatus tota die et increpatio mea in matutinis dixi si narravero sic ecce generationem filiorum tuorum reliqui et cogitavi ut intellegerem istud labor est in oculis meis donec veniam ad sanctuaria dei intellegam in novissimo eorum verumtamen in lubrico posuisti eos deiecisti eos ad interitum quomodo vastati sunt subito defecerunt consumpti sunt quasi non sint quasi somnium evigilantis domine in civitate tua imaginem eorum ad nihilum rediges quia contractum est cor meum et lumbi mei velut ignis fumigans et ego insipiens et nescius quasi iumentum factus sum apud te et eram semper tecum et tenebas manum dexteram meam in consilium tuum deduces me et postea in gloria suscipies me quid mihi est in caelo et tecum nolui in terra consumpta est caro mea et cor meum robor cordis mei et pars mea deus in aeternum quia ecce qui elongant se a te peribunt perdidisti omnem fornicantem a te mihi autem adpropinquare deo bonum est

posui in domino deo spem meam ut narrem omnes adnuntiationes tuas

74

eruditionis asaph ut quid deus reppulisti in finem fumavit furor tuus in gregem pascuae tuae recordare congregationis tuae quam possedisti ab initio et redemisti virgam hereditatis tuae montis sion in quo habitasti sublimitas pedum tuorum dissipata est usque ad finem omnia mala egit inimicus in sanctuario fremuerunt hostes tui in medio pacti tui posuerunt signa sua in tropeum manifesta in introitu desuper in saltu lignorum secures et nunc sculpturas eius pariter bipinne et dolatoriis deraserunt miserunt ignem in sanctuarium tuum in terram contaminaverunt habitaculum nominis tui dixerunt in cordibus suis posteri eorum simul incenderunt omnes sollemnitates dei in terra signa nostra non vidimus non est ultra propheta et non est nobiscum qui sciat usquequo usquequo deus exprobrabit adversarius blasphemabit inimicus nomen tuum in finem quare convertis manum tuam et dexteram tuam ad medium sinum tuum consume deus autem rex meus ab initio operatur salutes in medio terrae tu dissipasti in fortitudine tua mare contrivisti capita draconum in aquis tu confregisti capita leviathan dedisti eum in escam populo aethiopum tu dirupisti fontem et torrentem tu exsiccasti flumina fortia tua est dies et tua est nox tu ordinasti luminaria et solem tu statuisti omnes terminos terrae aestatem et hiemem tu plasmasti memento huius inimicus exprobravit domino et populus insipiens blasphemavit nomen tuum ne tradas bestiis animam eruditam lege tua vitae pauperum tuorum ne obliviscaris in perpetuum respice ad pactum quia repletae sunt tenebris terrae habitationes iniquae subrutae ne revertatur confractus et confusus egenus et pauper laudabunt nomen tuum surge deus iudica causam tuam memento obprobrii tui ab insipiente tota die ne obliviscaris vocis hostium tuorum sonitus adversariorum tuorum ascendit iugiter

75

victori ut non disperdas psalmus asaph cantici confitebimur tibi deus confitebimur et iuxta nomen tuum narrabunt mirabilia tua cum accepero tempus ego iustitias iudicabo dissolvetur terra cum omnibus habitatoribus suis ego adpendi columnas eius semper dixi inique agentibus nolite inique agere et impiis nolite exaltare cornu nolite exaltare in excelsum cornu vestrum loquentes in cervice veteri quia nec ab oriente neque ab occidente neque a solitudine montium sed deus iudex hunc humiliabit et hunc exaltabit quia calix in manu domini est et vino meraco usque ad plenum mixtus et propinabit ex eo verumtamen feces eius epotabunt bibentes omnes impii terrae ego autem adnuntiabo in sempiternum cantabo deo iacob et omnia cornua impiorum confringam exaltabuntur cornua iusti

victori in psalmis canticum asaph carminis cognoscetur in iudaea deus in israhel magnum nomen eius et erit in salem tabernaculum eius et habitatio eius in sion ibi confringet volatilia arcus scutum et gladium et bellum semper lumen tu es magnifice es et quoniam captivitatis spoliati sunt superbi corde dormitauerunt somnum suum et non inuenerunt omnes viri exercitus manus suas ab increpatione tua deus iacob consopitus est et currus et equus tuus terribilis es et quis stabit aduersum te ex tunc ira tua de caelo adnuntiabis iudicium terra timens tacebit cum surrexerit ad iudicandum deus ut salvos faciat omnes mites terrae semper quia ira hominis confitebitur tibi reliquiis irae accingeris vovete et reddite domino deo vestro omnes qui in circuitu eius sunt offerent dona terribili auferenti spiritum ducum terribili regibus terrae

victori per idithun psalmus asaph voce mea ad dominum clamavi voce mea ad dominum et exaudivit me in die tribulationis meae dominum requisivi manus mea nocte extenditur et non quiescit noluit consolari anima mea recordans dei conturbabar loquebar in memet ipso et deficiebat spiritus meus semper prohibebam suspectum oculorum meorum stupebam et non loquebar recogitabam dies antiquos annos pristinos recordabar psalmorum meorum in nocte cum corde meo loquebar et scobebam spiritum meum ergone in aeternum proiciet dominus et non repropitiabitur ultra ergone complebit usque in finem misericordiam suam consummabit verbum de generatione et generatione numquid oblitus est misereri deus aut complebit in furore misericordias suas semper et dixi inbecillitas mea est haec commutatio dexterarum excelsi recordabor cogitationum domini reminiscens antiqua mirabilia tua et meditabor in omni opere tuo et adinventiones tuas loquar deus in sanctuario via tua quis deus magnus ut deus tu es deus faciens mirabilia ostendens in populis potentiam tuam redemisti in brachio populum tuum filios iacob et ioseph semper videntes te aquae deus videntes te aquae parturierunt et commotae sunt abyssi excusserunt aquas nubila vocem dederunt nubes et sagittae tuae discurrebant vox tonitruum tui in rota apparuerunt fulgora tua orbi concussa est et commota est terra in mari via tua et semitae tuae in aquis multis et vestigia tua non sunt agnita deduxisti quasi gregem populum tuum in manu mosi et aaron

eruditionis asaph ausculta populus meus legem meam inclinate aurem vestram ad verba oris mei aperiam in parabula os meum loquar enigmata antiqua quae audivimus et cognovimus et patres nostri narraverunt nobis non sunt abscondita a filiis eorum a generatione sequenti narrante laudes domini et potentiam eius et mirabilia eius quae fecit statuit contestationem iacob et legem posuit in israhel quae

mandavit patribus nostris ut docerent filios suos ut cognosceret generatio subsequens filii nascituri surgent et narrabunt filiis suis ut ponant in deo spem suam et non obliviscantur cogitationum eius et mandata eius custodiant ut non sint sicut patres eorum generatio declinans et provocans generatio quae non praeparavit cor suum et non credidit deo spiritus eius filii ephraim intendentes et mittentes arcum terga verterunt in die belli non custodierunt pactum dei sui et in lege eius noluerunt ingredi et oblitus sunt commutationum eius et mirabilium eius quae ostendit eis coram patribus eorum fecit mirabilia in terra aegyptio in regione taneos divisit mare et transduxit eos et stare fecit aquas quasi acervum et duxit eos in nube per diem et tota nocte in lumine ignis scidit petram in deserto et potum dedit quasi de abyssis magnis et eduxit rivos de petra et elicit quasi flumina aquas et addiderunt ultra peccare ei ut provocarent excelsum in invio et temptaverunt deum in cordibus suis peccantes cibum animae suae et loquentes contra deum dicebant numquid poterit deus ponere mensam in solitudine ecce percussit petram et fluxerunt aquae et torrentes inundaverunt numquid et panem poterit dare aut praeparare carnem populo suo ideo audivit dominus et non distulit et ignis accensus est in iacob et furor ascendit in israhel quia non crediderunt deo nec habuerunt fiduciam in salutari eius et praecepit nubibus desuper et portas caeli aperuit et pluit super eos man ut comederent et triticum caeli dedit eis panem fortium comedit vir cibaria misit eis in saturitatem abstulit eorum de caelo et induxit in fortitudine sua africanum et pluit super eos quasi pulverem carnes et quasi harenam maris volatilia pinnata et ceciderunt in medio castrorum eius in circuitu tabernaculorum eius et comederunt et saturati sunt nimis et desiderium eorum adtulit eis non indiguerunt de cupiditate sua cum adhuc cibis esset in ore eorum furor ergo dei ascendit super eos et occidit pingues eorum et electos israhel incurvavit in omnibus his peccaverunt ultra et non crediderunt mirabilibus eius et consumpsit in vanitate dies eorum et annos eorum furor velociter si occidebat eos tunc requirebant eum et convertebantur et diluculo consurgebant ad deum et recordabantur quia deus fortitudo eorum et deus excelsus redemptor eorum et lactaverunt eum in ore suo et lingua sua mentiti sunt ei cor autem eorum non erat firmum cum eo nec permanserunt in pacto eius ipse vero misericors propitiabitur iniquitati et non disperdet multumque avertit iram suam et non suscitavit totum furorem suum sed recordatus est quia caro essent spiritus vadens et non revertens quotiens provocaverunt eum in deserto adflixerunt eum in solitudine et conversi sunt et temptaverunt deum et sanctum israhel concitaverunt non sunt recordati manus eius diei qua redemit eos a tribulante qui fecit in aegypto signa sua et ostenta sua in regione taneos qui convertit in sanguine fluvios eorum et rivos eorum ut non biberent qui inmisit eis genus omne muscarum ut comederent eos et ranas ut disperderent eos qui dedit bruchum germen eorum et laborem eorum lucustae qui occidit in grandine vineas eorum et sycamoras eorum in frigore qui tradidit grandini pascua eorum et iumenta eorum volucribus qui misit

in eos iram furoris sui indignationem et comminationem et angustiam inmissionem angelorum malorum munivit semitam furori suo non pepercit morti animae eorum et animantia eorum pesti tradidit et percussit omne primogenitum in aegypto principium partus in tabernaculis cham et tulit veluti oves populum suum et minavit eos sicut gregem in deserto et duxit eos cum fiducia et absque timore inimicos autem eorum operuit mare et adduxit eos ad terminum sanctificatum suum montem istum quem possedit dextera eius et eiecit a facie eorum gentes et possidere eos fecit in funiculo hereditatem et conlocavit in tabernaculis eorum tribus israhel et temptaverunt et provocaverunt deum excelsum et testimonia eius non custodierunt et aversi sunt et praevaricati sunt ut patres eorum incurvati sunt quasi arcus inutilis et provocaverunt eum in excelsis suis et in sculptilibus suis ad aemulandum concitaverunt audit deus et non distulit et proiecit vehementer israhel et reliquit tabernaculum selo tentorium quod conlocavit inter homines tradidit in captivitatem gloriam suam et decorem suum in manu hostis et conclusit in gladio populum suum et in hereditate sua non distulit iuvenes eius devoravit ignis et virgines eius nemo luxit sacerdotes eius gladio ceciderunt et viduae eius non sunt fletae et evigilavit quasi dormiens dominus quasi fortis post crapulam vini et percussit hostes suos retrorsum obprobrium sempiternum dedit eos et proiecit tabernaculum ioseph et tribum efraim non elegit sed elegit tribum iuda montem sion quem dilexit et aedificavit in similitudinem moneroton sanctuarium suum quasi terram fundavit illud in saeculum et elegit david servum suum et tulit eum de gregibus ovium sequentem fetas adduxit eum ut pasceret iacob populum eius et israhel hereditatem eius qui pavit eos in simplicitate cordis sui et in prudentia manuum suarum dux eorum fuit

79

canticum asaph deus venerunt gentes in hereditatem tuam polluerunt templum sanctum tuum posuerunt hierusalem in cervis lapidum dederunt cadavera servorum tuorum escam volatilibus caeli carnes sanctorum tuorum bestis terrae effuderunt sanguinem eorum quasi aquam in circuitu hierusalem et non erat qui sepeliret facti sumus obprobrium vicinis nostris subsannatio et derisio his qui in circuitu nostro sunt usquequo domine irasceris in finem ardebit quasi ignis zelus tuus effunde furem tuum super gentes quae non cognoverunt te et super regna quae nomen tuum non invocaverunt quia comederunt iacob et decorem eius desolaverunt ne recorderis iniquitatumstrarum veterum cito occupent nos misericordiae tuae quia adtenuati sumus nimis auxiliare nobis deus iesus noster propter gloriam nominis tui et libera nos et propitiare peccatis nostris propter nomen tuum quare dicunt gentes ubi est deus eorum nota fiat in gentibus ante oculos nostros ultio sanguinis servorum tuorum qui effusus est ingredietur coram te gemitus vincitorum in magnitudine brachii tui relinque filios interitus et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum obprobrium suum quo ex-

probraverunt tibi domine nos enim populus tuus et grex pascuae tuae confitebimur tibi in sempiternum in generatione et generatione narrabimus laudes tuas

80

victori pro liliis testimonii asaph canticum qui pascis israhel ausculta qui ducis quasi gregem ioseph qui sedes super cherubin ostendere ante efraim et beniamin et manasse suscita fortitudinem tuam et veni ut salvos facias nos deus converte nos et ostende faciem tuam et salvi erimus domine deus exercituum usquequo fumabis ad orationem populi tui cibasti nos pane flebili et potasti nos in lacrimis tripliciter posuisti nos contentionem vicinis nostris et inimici nostri subsannaverunt nos deus exercituum converte nos et ostende faciem tuam et salvi erimus vineam de aegypto tulisti eiecisti gentes et plantasti eam praeparasti ante faciem eius et stabilisti radices eius et implevit terram operiti sunt montes umbra eius et ramis illius cedri dei expandit comas suas usque ad mare et usque ad flumen germina sua quare dissipasti maceriem eius et vindemiaverunt eam omnes qui transeunt per viam vastavit eam aper de silva et omnes bestiae agri depastae sunt eam deus exercituum reverte obsecro respice de caelo et vide et visita vineam hanc et radicem quam plantavit dextera tua et filium quem confirmasti tibi succensam igni et deramatam ab increpatione faciei tuae pereant fiat manus tua super virum dexterae tuae et super filium hominis quem confirmasti tibi et non recedemus a te vivificabis nos et nomine tuo vocabimur domine deus exercituum converte nos et ostende faciem tuam et salvi erimus

81

victori in torcularibus asaph laudate deum fortitudinem nostram iubilate deo iacob adsumite carmen et date tympanum citharam decoram cum psalterio clangite in neomenia bucina et in medio mense die sollempnitatis nostrae quia legitimum israhel est et iudicium dei iacob testimonium in ioseph posuit cum egrederetur terra aegypti labium quod nesciebam a divi amovi ab onere umerum eius manus eius a cofino recesserunt in tribulatione invocasti et erui te exaudivi te in abscondito tonitruum probavi te super aquam contradictionis semper audi populus meus et contestor te israhel si audieris me non sit in te deus alienus et non adores deum peregrinum ego sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra aegypti dilata os tuum et implebo illud et non audivit populus meus vocem meam et israhel non credidit mihi et dimisi eum in pravitate cordis sui ambulabunt in consiliis suis utinam populus meus audisset me israhel in viis meis ambulasset quasi nihilum inimicos eius humiliassem et super hostes eorum vertissem manum meam qui oderunt dominum negabant eum et erit tempus eorum in saeculo et cibavit eos de adipe frumenti et de petra mellis saturavit eos

canticum asaph deus stetit in coetu dei in medio deus iudicat usquequo iudicatis iniquitatem et facies impiorum suscipitis semper iudicate pauperi et pupillo egeno et inopi iuste facite salvate inopem et pauperem de manu impiorum liberate non cognoscunt nec intellegunt in tenebris ambulant movebuntur omnia fundamenta terrae ego dixi dii estis et filii excelsi omnes vos ergo quasi adam moriemini et quasi unus de principibus cadetis surge domine iudica terram quoniam hereditabis omnes gentes

83

canticum salmosasaph deus ne taceas ne sileas et non quiescas deus quia ecce inimici tui tumultuati sunt et qui oderunt te levaverunt caput contra populum tuum nequiter tractaverunt et inierunt consilium adversum arcanum tuum dixerunt venite et conteramus eos de gente et non sit memoria nominis israhel ultra quoniam tractaverunt pariter contra te foedus pepigerunt tabernacula idumeae et ismahelitarum moab et aggareni gebal et ammon et amalech palestina cum habitatoribus tyri sed et assur venit cum eis facti sunt brachium filiorum loth semper fac illis sicut madian et sisarae sicut iabin in torrente cison contriti sunt in aendor fuerunt quasi sterquilinum terrae pone duces eorum sicut oreb et zeb et zebbee et salmana omnes principes eorum qui dixerunt possideamus nobis pulchritudinem dei deus meus pone eos ut rotam quasi stipulam ante faciem venti quomodo ignis conburit silvam et sicut flamma devorat montes sic persequere eos in tempestate tua et in turbine tuo conturba eos imple facies eorum ignominia et quaerent nomen tuum domine confundantur et conturbentur usque in saeculum et erubescant et pereant et sciant quia nomen tuum est dominus solus tu excelsus super omnem terram

84

victori pro torculari filiorum core canticum quam dilecta tabernacula tua domine exercituum desiderat et defecit anima mea in atria domini cor meum et caro mea laudabunt deum viventem siquidem avis invenit domum et passer nidum sibi ubi ponat pullos suos altaria tua domine exercituum rex meus et deus meus beati qui habitant in domo tua adhuc laudabunt te semper beatus homo cuius fortitudo est in te semitae in corde eius transeuntes in valle fletus fontem ponent eam benedictione quoque amicietur doctor ibunt de fortitudine in fortitudinem parebunt apud deum in sion domine deus exercituum exaudi orationem meam ausculta deus iacob semper clipeus noster vide deus et adtende faciem christi tui quoniam melior est dies in atriis tuis super milia elegi abiectus esse in domo dei mei magis quam habitare in tabernaculis impietatis quia sol et scutum domini deus gratiam et gloriam dabit dominus nec prohibebit bonum ab his qui ambulant in perfectione domine exercituum beatus homo qui confidet in te

victori filiorum core canticum placatus es domine terrae tuae reduxisti captivitatem iacob dimisisti iniquitatem populo tuo operuisti omnes iniquitates eorum semper continuisti omnem indignationem tuam conversus es ab ira furoris tui converte nos deus iesus noster et solve iram tuam adversum nos noli in aeternum irasci nobis extendens iram tuam in generationem et generationem nonne tu revertens vivificabis nos et populus tuus laetabitur in te ostende nobis domine misericordiam tuam et salutare tuum da nobis audiam quid loquatur dominus deus loquetur enim pacem ad populum suum et ad sanctos suos ut non convertantur ad stultitiam verumtamen prope est his qui timent eum salutare eius ut habitet gloria in terra nostra misericordia et veritas occurrunt iustitia et pax deosculato sunt veritas de terra orta est et iustitia de caelo prospexit sed et dominus dabit bonum et terra nostra dabit germen suum iustitia ante eum ibit et ponet in via gressus suos

86

oratio david inclina domine aurem tuam exaudi me quia egenus et pauper ego sum custodi animam meam quia sanctus sum salva servum tuum tu deus meus qui confidit in te miserere mei domine quoniam ad te clamabo tota die laetifica animam servi tui quia ad te animam meam levo tu enim es domine bonus et propitiabilis et multus misericordia omnibus qui invocant te exaudi domine orationem meam et ausculta vocem deprecationum mearum in die tribulationis meae invocabo te quia exaudies me non est similis tui in diis domine non est iuxta opera tua omnes gentes quas fecisti venient et adorabunt coram te domine et glorificabunt nomen tuum quia magnus tu et faciens mirabilia tu deus solus doce me domine viam tuam ut ambulem in veritate tua unicum fac cor meum ut timeat nomen tuum confitebor tibi domine deus meus in toto corde meo et glorificabo nomen tuum in sempiternum quia misericordia tua magna super me et eruiisti animam meam de inferno extremo deus superbi surrexerunt adversum me et coetus robustorum quaeivit animam meam et non posuerunt te in conspectu suo tu autem domine deus misericors et clemens patiens et multae misericordiae et verus respice ad me et miserere mei da fortitudinem tuam servo tuo et salva filium ancillae tuae fac mecum signum in bonitate et videant qui oderunt me et confundantur quia tu domine auxiliatus es mihi et consolatus es me

87

filiorum core psalmus cantici fundamentum eius in montibus sanctuarii diligit dominus portas sion super omnia tabernacula iacob gloriosa dicta sunt in te civitas dei semper commemorabo superbiae et babylonis scientes me ecce palestina et tyrus cum aethiopia iste natus est ibi ad sion autem dicitur vir et vir natus est in ea et ipse fundavit eam excelsus domi-

nus numerabit scribens populos ipse natus est in ea semper et cantabunt quasi in choris omnes fontes mei in te

88

canticum carminis filiorum core victori per chorum ad praecinandum eruditionis eman ezraitae domine deus salutis meae per diem clamavi in nocte coram te ingrediatur ante te oratio mea inclina aurem tuam ad laudationem meam quia repleta est malis anima mea et vita mea ad infernum descendit reputatus sum cum descenditibus lacum factus sum quasi homo invalidus inter mortuos liber sicut interfecti et dormientes in sepulchro quorum non recordaris amplius et qui a manu tua abscisi sunt posuisti me in lacu novissimo in tenebris in profundis super me confirmatus est furor tuus et cunctis fluctibus tuis adflixisti me semper longe fecisti notos meos a me posuisti me abominationem eis clausum et non prodeuntem oculus meus infirmatus est ab afflictione invocavi te domine tota die expandi ad te palmas meas numquid mortuis facies mirabilia aut gigantes surgent et confitebuntur tibi semper numquid narrabitur in sepulchro misericordia tua et veritas tua in perditione numquid noscentur in tenebris mirabilia tua et iustitia tua in terra quae oblivioni tradita est ego autem ad te domine clamavi et mane oratio mea praevieniet te quare domine abicis animam meam abscondis faciem tuam a me pauper ego et aerumnosus ab adolescentia portavi furorem tuum et conturbatus sum per me transierunt irae tuae terrores tui oppresserunt me circumdederunt me quasi aquae tota die vallaverunt me pariter longe fecisti a me amicum et sodalem notos meos abstulisti

89

eruditionis aethan ezraitae misericordias domini in aeternum cantabo in generatione et generatione annuntiabo veritatem tuam in ore meo quia dixisti sempiterna misericordia aedificabitur caelos fundabis et veritas tua in eis percussi foedus cum electo meo iuravi david servo meo usque in aeternum stabilitam semen tuum et aedificabo in generationem et generationem thronum tuum semper confitebuntur caeli mirabilia tua domine et veritatem tuam in ecclesia sanctorum quis enim in nubibus adaequabitur domino adsimilabitur domino de filiis dei deus inclitus in arcano sanctorum nimio et terribilis in cunctis qui circum eum sunt domine deus exercituum quis similis tui fortissime domine et veritas tua in circuitu tuo tu dominaris superbiae maris et elationes gurgitum eius tu comprimis tu confregisti quasi vulneratum superbum in brachio forti tuo dispersisti inimicos tuos tui sunt caeli et tua est terra orbem et plenitudinem eius tu fundasti aquilonem et dexteram tu creasti thabor et hermon nomen tuum laudabunt tuum brachium cum fortitudine roboretur manus tua exaltetur dextera tua iustitia et iudicium firmiter throni tui misericordia et veritas praecedent faciem tuam beatus populus qui novit iubilum

domine in lumine vultus tui ambulabunt in nomine tuo exultabunt tota die et in iustitia tua exaltabuntur quia gloria fortitudinis eorum tu es et in misericordia tua elevabis cornu nostrum quia a domino est protectio nostra et a sancto israhel rege nostro tunc locutus es per visionem sanctis tuis et dixisti posui adiutorium super robustum exaltavi electum de populo inveni david servum meum oleo sancto meo unxi eum cum quo manus mea firma erit et brachium meum roborabit eum non decipiet inimicus eum et filius iniquitatis non adfliget eum sed concidam ante faciem eius hostes illius et qui eum oderunt percutiam veritas autem mea et misericordia mea erit cum eo et in nomine meo exaltabitur cornu eius et ponam in mari manum eius et in fluminibus dexteram eius ipse vocabit me pater meus es tu deus meus et fortitudo salutis meae ego autem primogenitum ponam eum excelsum regibus terrae in aeternum custodiam ei misericordiam meam et pactum meum fidei ei erit et ponam perpetuum semen eius et thronum eius sicut dies caeli si autem dereliquerint filii eius legem meam et in iudiciis meis non ambulaverint si caerimonias meas proficiaverint et praecepta mea non custodierint visitabo in virga scelera eorum et in plagis iniquitatem eorum misericordiam autem meam non auferam ab eo nec mentiar in veritate mea non violabo pactum meum et quod egressum est de labiis meis non mutabo semel iuravi in sancto meo ne david mentiar semen eius in sempiternum erit et thronus eius sicut sol in conspectu meo sicut luna stabilietur in sempiternum et testis in caelo fidelis semper tu autem repulisti et proiecisti iratus es adversum christum tuum adtenuasti pactum servi tui profanasti in terra diadema eius dissipasti omnes macerias eius posuisti munitiones eius pavorem diripuerunt eum omnes qui transeunt per viam factus est obprobrium vicinis suis elevasti dexteram hostium eius laetificasti omnes inimicos illius avertisti robur gladii eius et non sublevasti eum in proelio quiescere fecisti munditiam eius et thronum illius in terram detraxisti abbreviasti dies adolescentiae eius operuisti eum ignominia sempiterna usque quo domine absconderis in finem succendetur quasi ignis indignatio tua memento mei de profundo aliquin quare frustra creasti filios hominum quis est vir qui vivat et non videat mortem salvans animam suam de manu inferi semper ubi sunt misericordiae tuae antiquae domine quas iurasti david in veritate tua recordare domine obprobrii servorum tuorum quia portavi in sinu meo omnes iniquitates populorum quas exprobraverunt inimici tui domine quibus exprobraverunt vestigia christi tui benedictus dominus in sempiternum amen et amen

90

oratio mosi viri dei domine habitaculum tu factus es nobis in generatione et generatione antequam montes nascerentur et parturiretur terra et orbis a saeculo et usque in saeculum tu es convertes hominem usque ad contritionem et dices revertimini filii adam quia mille anni in oculis tuis sicut dies hesterna quae pertransiit et vigilia nocturna per-

cutiente te eos somnium erunt mane quasi herba pertransiens mane floruit et abiit ad vesperam contere-
tur atque siccabitur consumpti enim sumus in furore tuo et in indignatione tua conturbati sumus posuisti iniquitates nostras coram te negligentias nostras in luce vultus tui omnes enim dies nostri transierunt in furore tuo consumpsimus annos nostros quasi sermonem loquens dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni si autem multum octoginta anni et quod amplius est labor et dolor quoniam transivimus cito et avolvimus quis novit fortitudinem irae tuae et secundum timorem tuum indignationem tuam ut numerentur dies nostri sic ostende et veniemus corde sapienti revertere domine usquequo et exorabilis esto super servis tuis imple nos matutina misericordia tua et laudabimus et laetabimur in cunctis diebus nostris laetifica nos pro diebus quibus afflixisti nos et annis in quibus vidimus mala appareat apud servos tuos opus tuum et gloria tua super filios eorum et sit decor domini dei nostri super nos et opus manuum nostrarum fac stabile super nos opus manuum nostrarum confirma

91

qui habitat in abscondito excelsi in umbraculo domini commorabitur dicens domino spes mea et fortitudo mea deus meus confidam in eum quia ipse liberabit te de laqueo venantium de morte insidiarum in scapulis suis obumbrabit tibi et sub alis eius sperabis scutum et protectio veritas eius non timebis a timore nocturno a sagitta volante per diem a peste in tenebris ambulante a morsu insanientis meridie cadent a latere tuo mille et decem milia a dextris tuis ad te autem non adpropinquabit verumtamen oculis tuis videbis et ultionem impiorum cernes tu enim es domine spes mea excelsum posuisti habitaculum tuum non accedet ad te malum et lepra non adpropinquabit tabernaculo tuo quia angelis suis mandabit de te ut custodiant te in omnibus viis tuis in manibus portabunt te ne forte offendat ad lapidem pes tuus super aspidem et basiliscum calcabis conculcabis leonem et draconem quoniam mihi adhesit et liberabo eum exaltabo eum quoniam cognovit nomen meum invocabit me et exaudiam eum cum ipso ero in tribulatione eruam eum et glorificabo longitudine dierum implebo illum et ostendam ei salutare meum

92

psalmus cantici in die sabbati bonum est confiteri domino et psallere nomini tuo altissime ad adnuntiandam mane misericordiam tuam et fidem tuam in nocte in decordo et in psalterio in cantico in cithara quoniam laetificasti me domine in opere tuo in facturis manuum tuarum laudabo quam magnificata sunt opera tua domine satis profundae factae sunt cogitationes tuae vir insipiens non cognoscet et stultus non intellegit istud germinaverunt impii quasi faenum et floruerunt omnes qui operantur iniquitatem ut contererentur usque in sempiternum tu autem excelsus in aeternum domine ecce enim in-

imici tui domine ecce inimici tui peribunt et dissipabuntur omnes qui operantur iniquitatem et exaltabitur quasi monocerotis cornu meum et senecta mea in oleo uberi et dispiciet oculus meus eos qui insidiantur mihi de his qui consurgunt adversum me malignantibus audit auris mea iustus ut palma florebit ut cedrus in libano multiplicabitur transplantati in domo domini in atriis dei nostri germinabunt adhuc fructificabunt in senectute pingues et frondentes erunt adnuntiantes quia rectus dominus fortitudo mea et non est iniquitas in eo

93

dominus regnavit gloria indutus est indutus est dominus fortitudine et accinctus est insuper adpendit orbem qui non commovebitur firmum solium tuum ex tunc ab aeterno tu es levaverunt flumina domine levaverunt flumina voces suas levaverunt flumina gurgites suos a vocibus aquarum multarum grandes fluctus maris grandis in excelso dominus testimonia tua fidelia facta sunt nimis domum tuam decet sanctitas domine in longitudine dierum

94

deus ultionum domine deus ultionum ostendere elevare qui iudicas terram redde vicissitudinem superbis usquequo impii domine usquequo impii exultabunt fluent loquentes antiquum garrient omnes qui operantur iniquitatem populum tuum domine conteret et hereditatem tuam adfligent viduam et advenam interficient et pupillos occident et dixerunt non videbit dominus et non intelleget deus iacob intellegite stulti in populo et insipientes aliquando discite qui plantavit aurem non audiet aut qui finxit oculum non videbit qui erudit gentes non arguet qui docet hominem scientiam dominus novit cogitationes hominum quia vanae sunt beatus vir quem erudieris domine et de lege tua docueris eum ut quiescat a diebus afflictionis donec fodiat impio interitus non enim derelinquet dominus populum suum et hereditatem suam non deseret quoniam ad iustitiam revertetur iudicium et sequentur illud omnes recti corde quis stabit pro me adversum malos quis stabit pro me adversum operarios iniquitatis nisi quia dominus auxiliator meus paulo minus habitasset in inferno anima mea si dicebam commotus est pes meus misericordia tua domine sustentabat me in multitudine cogitationum mearum quae sunt in me intrinsecus consolationes tuae delectabant animam meam numquid particeps erit tui thronus insidiarum fingens laborem in praecepto copulabuntur adversus animam iusti et sanguinem innocentem condemnabunt erit autem dominus mihi in refugium et deus meus quia petra spei meae et restitues super eos iniquitatem suam et in malitia sua perdes eos perdet eos dominus deus noster

venite laudemus dominum iubilemus petrae iesu nostro praeoccupemus vultum eius in actione gratiarum in canticis iubilemus ei quoniam fortis et magnus dominus et rex magnus super omnes deos in cuius manu fundamenta terrae et excelsa montium ipsius sunt cuius est mare ipse enim fecit illud et siccam manus eius plasmaverunt venite adoremus et curvemur flectamus genua ante faciem domini factoris nostri quia ipse est deus noster et nos populus pascuae eius et grex manus eius hodie si vocem eius audieritis nolite indurare corda vestra sicut in contradictione sicut in die temptationis in deserto ubi temptaverunt me patres vestri probaverunt me et viderunt opus meum quadraginta annis displicuit mihi generatio illa et dixi populus errans corde est et non cognoscens vias meas et iuravi in furore meo ut non introirent in requiem meam

canite domino canticum novum canite domino omnis terra canite domino benedicite nomini eius annuntiate de die in diem salutare eius narrate in gentibus gloriam eius in universis populis mirabilia eius quia magnus dominus et laudabilis nimis terribilis est super omnes deos omnes enim dii populorum sculptilia dominus autem caelos fecit gloria et decor ante vultum eius fortitudo et exultatio in sanctuario eius adfert domino familiae populorum adfert domino gloriam et fortitudinem adfert domino gloriam nomini eius levate munera et introite in atria eius adorate dominum in decore sanctuarii paveat a facie eius omnis terra dicite in gentibus dominus regnavit siquidem adpendit orbem immobilem iudicabit populos in aequitate laetamini caeli et exultet terra tonet mare et plenitudo eius gaudeat ager et omnia quae in eo sunt tunc laudabunt universa ligna saltus ante faciem domini quoniam venit quoniam venit iudicare terram iudicabit orbem in iusto et populos in fide sua

dominus regnavit exultabit terra laetabuntur insulae multae nubes et caligo in circuitu eius iustitia et iudicium firmamentum solii eius ignis ante faciem eius ibit et exuret per circuitum hostes eius apparuerunt fulgora eius orbi vidit et contremuit terra montes sicut cera tabefacti sunt a facie domini a facie dominatoris omnis terrae adnuntiaverunt caeli iustitiam eius et viderunt omnes populi gloriam eius confundantur universi qui serviunt sculptili qui gloriantur in idolis adorate eum omnes dii audivit et laetata est sion et exultaverunt filiae iudae propter iudicia tua domine tu enim dominus excelsus super omnem terram vehementer elevatus es super universos deos qui diligitis dominum odite malum custodite animas sanctorum suorum de manu impiorum eruet eos lux orta est iusto et rectis corde laetitia laetamini iusti in domino et confitemini memoriae sanctae eius

canticum cantate domino canticum novum quia mirabilia fecit salvavit sibi dextera eius et brachium sanctum eius notum fecit dominus salutare suum in conspectu gentium revelavit iustitiam suam recordatus est misericordiae suae et veritatis suae domui iacob viderunt omnes fines terrae salutare dei nostri iubilate domino omnis terra vociferamini et laudate et canite cantate domino in cithara in cithara et voce carminis in tubis et clangore buciniae iubilate coram rege domino tonet mare et plenitudo eius orbis et habitatores eius flumina plaudent manu simul montes laudabunt ante dominum quia venit iudicare terram iudicabit orbem in iustitia et populos in aequitatibus

dominus regnavit commoveantur populi sessor cherubin concutatur terra dominus in sion magnus et excelsus est super omnes populos confiteantur nomini tuo magno et terribili sanctoque imperium regis iudicum diligit tu fundasti aequitates iudicium et iustitiam in iacob tu fecisti exaltate dominum deum nostrum et adorate scabillum pedum eius quia sanctus est moyses et aaron in sacerdotibus eius et samuhel in his qui invocant nomen eius invocabant dominum et ipse exaudivit eos in columna nubes loquebatur ad eos custodierunt testimonia eius et praeceptum dedit eis domine deus noster tu exaudisti eos domine propitius fuisti eis et ultor super commutationibus eorum exaltate dominum deum nostrum et adorate in monte sancto eius quia sanctus dominus deus noster

canticum in gratiarum actione(99:2a) iubilate domino omnis terra (99:2b) servite domino in laetitia ingredimini coram eo in laude scitote quoniam dominus ipse est deus ipse fecit nos et ipsius sumus populus eius et grex pascuae eius ingredimini portas eius in gratiarum actione atria eius in laude confitemini ei benedicite nomini eius [99:5] quia bonus dominus in sempiternum misericordia eius et usque ad generationem et generationem fides eius

david canticum misericordiam et iudicium cantabo tibi domine psallam erudiar in via perfecta quando venies ad me ambulabo in simplicitate cordis mei in medio domus meae non ponam coram oculis meis verbum belial facientem declinationes odivi nec adhesit mihi cor pravam recedet a me malum nesciam loquentem in abscondito contra proximum suum hunc interficiam superbum oculis et altum corde cum hoc esse non potero oculi mei ad fideles terrae ut habitent mecum ambulans in via simpliciter hic ministrabit mihi non habitabit in medio domus meae faciens dolum loquens mendacium non placebit in

conspectu oculorum meorum [100:8] mane perdam omnes impios terrae ut interficiam de civitate domini universos qui operantur iniquitatem

102

oratio pauperis quando sollicitus fuerit et coram domino fuderit eloquium suum domine audi orationem meam et clamor meus ad te veniat ne abscondas faciem tuam a me in die tribulationis meae inclina ad me aurem tuam in quacumque die invocavero velociter exaudi me quoniam consumpti sunt sicut fumus dies mei et ossa mea quasi frixa contabuerunt percussus est quasi faenum et arefactum est cor meum quia oblitus sum comedere panem meum a voce gemitus mei adhesit os meum carni meae adsimilatus sum pelicano deserti factus sum quasi bubo solitudinum vigilavi et fui sicut avis solitaria super tectum tota die exprobrabant mihi inimici mei exultantes per me iurabant quia cinerem sicut panem comedi et potum meum cum fletu miscui a facie indignationis et irae tuae quia elevasti me et addixisti me dies mei quasi umbra inclinati sunt et ego quasi faenum arui tu autem domine in aeternum permanes memoriale tuum in generatione et generatione tu suscitans misereberis sion quia tempus est ut miserearis eius quoniam venit tempus quoniam venit pactum quoniam placitos fecerunt servi tui lapides eius et pulverem eius miserabilem et timebunt gentes nomen domini et universi reges terrae gloriam tuam quia aedificavit dominus sion apparuit in gloria sua respexit ad orationem vacui et non dispexit orationem eorum scribatur hoc in generatione novissima et populus qui creabitur laudabit dominum quoniam prospexit de excelso sanctuario suo dominus de caelo terram contemplatus est ut audiret gemitum victi ut solveret filios mortis ut narretur in sion nomen domini et laudatio eius in hierusalem cum congregati fuerint populi simul et regna tu serviant domino adflixit in via fortitudinem meam abbreviavit dies meos dicam deus meus ne rapias me in dimidio dierum meorum in generatione generationum anni tui a principio terram fundasti et opus manuum tuarum caeli ipsi peribunt tu autem stabis et omnes quasi vestimentum adterentur et quasi pallium mutabis illos et mutabuntur tu autem ipse es et anni tui non deficient [101:29] filii servorum tuorum habitabunt et semen eorum ante faciem eorum per-severabit

103

david benedic anima mea domino et omnia viscera mea nomini sancto eius benedic anima mea domino et noli oblivisci omnium retributionum eius qui propitiatur cunctis iniquitatibus tuis et sanat omnes infirmitates tuas qui redimit de corruptione vitam tuam et coronat te misericordia et miserationibus qui replet bonis ornamentum tuum innovabitur sicut aquilae iuventus tua faciens iustitias dominus et iudicia cunctis qui calumniam sustinent notas fecit vias suas mosi filiis israhel cogitationes suas miseri-

cors et clemens dominus patiens et multae miserationis non in sempiternum iudicabit neque in aeternum irascetur non secundum peccata nostra fecit nobis neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis quantum enim excelsius est caelum terra tantum confortata est misericordia eius super timentes eum quantum longe est oriens ab occidentem tantum longe fecit a nobis scelera nostra sicut miseretur pater filiorum misertus est dominus timentibus se ipse enim novit plasmationem nostram recordatus est quia pulvis sumus homo quasi herba dies eius sicut flos agri sic florebit quia spiritus pertransiit eum et non subsistet et non cognosceat eum ultra locus eius misericordia autem domini ab aeterno et usque in aeternum super timentes eum et iustitia eius in filios filiorum his qui custodiunt pactum eius et recordantur praeceptorum eius ad facienda ea dominus in caelo stabilivit thronum suum et regnum illius omnium dominatur benedicite domino angeli eius fortes robore facientes verbum eius oboedientes voci sermonis eius benedicite domino omnes exercitus eius ministri eius qui facitis placitum illius [102:22] benedicite domino universa opera eius in omnibus locis potestatis eius benedic anima mea domino

104

benedic anima mea domino domine deus meus magnificatus es nimis gloria et decore indutus es amictus luce quasi vestimento extendens caelos ut pellem qui tegis aquis cenacula eius qui ponis nubes currum tuum qui ambulas super pinnas venti qui facis angelos tuos spiritus ministros tuos ignem urentem qui fundasti terram super basem suam non commovebitur in saeculum et in saeculum abyssus quasi vestimento operuisti eam super montes stabunt aquae ab increpatione tua fugient a voce tonitru tui formidabunt ascendent montes et descendent campi ad locum quem fundasti eis terminum posuisti quem non pertransibunt nec revertentur ut operiant terram qui emittis fontes in convallibus ut inter medios montes fluant ut bibant omnia animalia regionum et reficiat onager sitim suam super ea volucres caeli morabuntur de medio nemorum dabunt vocem qui inrigas montes de cenaculis tuis de fructu operum tuorum implebitur terra germinans herbam iumentis et faenum servituti hominum ut educat panem de terra et vinum laetificat cor hominis ad exhilarandam faciem oleo panis autem cor hominis roborat saturabuntur ligna domini cedri libani quas plantasti ibi aves nidificabunt milvo abies domus eius montes excelsi cervis petra refugium ericiis fecit lunam per tempora sol cognovit occubitus suum posuisti tenebras et facta est nox in ipsa moventur omnes bestiae silvae leones rugientes ad praedam et quaerentes a deo escam sibi oriente sole recedent et in speluncis suis cubabunt egreditur homo ad opus suum et ad servitutem suam usque ad vesperam quam multa sunt opera tua domine omnia in sapientia fecisti impleta est terra possessione tua hoc mare magnum et latum manibus ibi reptilia innumerabilia animalia parva cum grandibus ibi naves pertranseunt leviathan istum plasmasti ut includeret ei omnia in te sperant

ut des cibum eis in tempore suo dante te illis colligent aperiente manum tuam replebuntur bono abscondes vultum tuum et turbabuntur auferes spiritum eorum et deficient et in pulverem suum revertentur emittes spiritum tuum et creabuntur et instaurabis faciem terrae sit gloria domini in sempiternum laetabitur dominus in operibus suis qui respicit terram et tremet tangit montes et fumabunt cantabo domino in vita mea psallam deo quamdiu sum placeat ei eloquium meum ego autem laetabor in domino [103:35] deficient peccatores de terra et impii ultra non sint benedic anima mea domino

105

alleluia confitemini domino invocate nomen eius notas facite populis cogitationes eius canite ei et psallite illi loquimini in universis mirabilibus eius exultate in nomine sancto eius laetetur cor quaerentium dominum quaerite dominum et virtutem eius quaerite faciem eius iugiter recordamini mirabilia eius quae fecit signorum et iudiciorum oris eius semen abraham servi eius filii iacob electi eius ipse dominus deus noster in universa terra iudicia eius recordatus est in aeternum pacti sui verbi quod praecepit in mille generationes quod pepigit cum abraham et iuramenti sui cum isaac et firmavit illud cum iacob in lege cum israhel pactum sempiternum dicens tibi dabo terram chanaan funiculum hereditatis vestrae cum essent viri pauci modici et advenae in ea et transierunt de gente in gentem de regno ad populum alterum non dimisit hominem ut noceret eis et corripuit pro eis reges nolite tangere christos meos et prophetas meos nolite adfligere et vocavit famem super terram omnem virgam panis contrivit misit ante faciem eorum virum in servum venundatus est ioseph adfixerunt in compede pedes eius in ferrum venit anima eius usque ad tempus donec veniret sermo eius eloquium domini probavit eum misit rex et solvit eum princeps populorum et dimisit illum posuit eum dominum domus suae et principem in omni possessione sua ut erudiret principes eius secundum voluntatem suam et senes eius sapientiam doceret et ingressus est israhel aegyptum et iacob advena fuit in terra ham et crescere fecit populum suum nimis et roboravit eum super hostes eius convertit cor eorum ut odio haberent populum eius ut dolose agerent contra servos illius misit mosen servum suum aaron quem elegit sibi posuit in eis verba signorum suorum et portentorum in terra ham misit tenebras et contenebravit et non fuerunt increduli verbis eius commutavit aquas eorum in sanguinem et occidit pisces eorum ebullivit terra eorum ranas in cubiulis regum eorum dixit et venit musca omnimoda scinifes in universis terminis eorum dedit pluvias eorum grandinem ignem flammantem in terra eorum et percussit vineam eorum et ficum eorum et confregit lignum finium eorum dixit et venit lucusta et bruchus cuius non erat numerus et comedit omne faenum terrae eorum et devoravit fructum terrae eorum et percussit omne primogenitum in terra eorum primitias universi partus eorum et eduxit eos cum argento et auro et non erat in tribubus eorum infir-

mus laetata est aegyptus cum egredierentur quoniam inruerat terror eorum super eos expandit nubem in tentorium et ignem ut luceret nocte petierunt et adduxit ortygometran et pane caelesti saturavit eos aperuit petram et fluxerunt aquae cucurrerunt in aridis flumina quia recordatus est verbi sancti sui cum abraham servo suo et eduxit populum suum in laetitia laudantes electos suos et dedit eis terras gentium et laborem tribuum possederunt [104:45] ut custodirent caerimonias eius et leges eius servarent alleluia

106

alleluia confitemini domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius quis loquetur fortitudines domini auditas faciet omnes laudes eius beati qui custodiunt iudicium et faciunt iustitiam in omni tempore recordare mei domine in repropitiatione populi tui visita me in salutari tuo ut videam bona electorum tuorum et laeter in laetitia gentis tuae et exultem cum hereditate tua peccavimus cum patribus nostris inique fecimus impie egimus patres nostri in aegypto non intellexerunt mirabilia tua non sunt recordati multitudinis misericordiae tuae et ad iracundiam provocaverunt super mare in mari rubro salvavit autem eos propter nomen suum ut ostenderet fortitudinem suam et comminatus est mari rubro et aruit et transduxit eos per abyssos quasi in deserto et salvavit eos de manu odientis et redemit eos de manu inimici et operuit aqua hostes eorum unus de ipsis non superfuit et crediderunt verbis eius cecineruntque laudem eius cito obliti sunt operum illius nec expectaverunt voluntatem eius et desideraverunt desiderium in deserto et temptaverunt deum in solitudine dedit ergo eis petitionem eorum et misit tenuitatem in animam eorum et zelati sunt mosen in castris aaron sanctum domini aperta est terra et devoravit dathan et operuit synagogam abiram et succensus est ignis in synagoga eorum flamma exusit impios fecerunt vitulum in horeb et adoraverunt conflatile et mutaverunt gloriam suam in similitudine bovis comedentis faenum obliti sunt dei salvatoris sui qui fecit magnalia in aegypto mirabilia in terra ham terribilia super mare rubrum dixit ergo ut contereret eos nisi moses electus eius stetisset medius contra faciem illius ut converteret indignationem eius et non interficeret et disperexerunt terram desiderabilem nec crediderunt sermoni eius et murmuraverunt in tabernaculis suis non audierunt vocem domini et levavit manum suam super eos ut deiceret eos in deserto et ut deiceret semen eorum in gentibus et dispergeret eos in terris et consecrati sunt beelphegor et comederunt victimas mortuorum et concitaverunt eum in studiis suis et percussit eos plaga stetit autem finees et deiudicavit et est retenta percussio et reputatum est ei in iustitia in generatione et generatione usque in aeternum et provocaverunt super aquam contradictionis et adflictus est moses propter eos quia provocaverunt spiritum eius et praecepit labiis suis non exterminaverunt populos quos dixit dominus eis et commixti sunt gentibus et didicerunt opera eorum et servierunt sculptilibus eorum et factum est eis in scandalum et immolaverunt filios suos et filias

suas daemonibus et effuderunt sanguinem innocentem sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum quos immolaverunt sculptilibus chanaan et polluta est terra sanguinibus et coinquinati sunt in operibus suis et fornicati sunt in studiis suis iratus est itaque furor domini in populum suum et abominatus est hereditatem suam et dedit eos in manu gentium et dominati sunt eorum qui oderant eos et adflixerunt eos inimici sui et humiliati sunt sub manu eorum multis vicibus liberavit eos ipsi vero provocabant in consiliis suis et humiliati sunt propter iniquitates suas et vidit tribulationem eorum cum audiret eos rogantes et recordatus est pacti sui cum eis et paenituit eum secundum multitudinem misericordiae suae et dedit eos miserabiles coram omnibus qui ceperant eos salva nos domine deus noster et congrega nos de gentibus ut confiteamur nomini sancto tuo et canamus laudantes te [105:48] benedictus dominus deus israhel ab aeterno et usque in aeternum et dicit omnis populus amen alleluia

107

confitemini domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius dicant qui redempti sunt a domino quos redemit de manu hostis et de terribus congregavit eos ab oriente et ab occidente ab aquilone et mari erraverunt in solitudine in deserta via civitatem quae habitaretur non reppererunt esurientes et sitientes anima eorum in ipsis deficiebat et clamaverunt ad dominum in tribulatione sua de afflictione eorum eripuit eos et duxit illos per viam rectam ut venirent in civitatem habitabilem confiteantur domino misericordiam eius et mirabilia eius in filios hominum quia saturavit animam vacuum et animam esurientem implevit bonis habitantes in tenebris et umbra mortis alligatos inopia et ferro quia provocaverunt sermones dei et consilium excelsi blasphemaverunt et humiliavit in labore cor eorum ceciderunt et non erat qui adiuveret et clamaverunt ad dominum in tribulatione sua et de angustiis eorum salvavit eos et eduxit eos de tenebris et umbra mortis et vincula eorum dirupit confiteantur domino misericordiam eius et mirabilia eius in filios hominum quia contrivit portas aereas et vectes ferreos confregit stultos propter viam sceleris eorum et propter iniquitates afflictos omnem cibum abominata est anima eorum et accesserunt ad portas mortis et clamaverunt ad dominum in tribulatione sua de angustiis eorum salvavit eos misit verbum suum et sanavit eos et salvavit de interitu confiteantur domino misericordiam eius et mirabilia eius in filios hominum et immolent hostias gratiarum et narrent opera eius in laude qui descendunt in mare navibus facientes opus in aquis multis ipsi viderunt opera domini et mirabilia eius in profundo dixit et surrexit ventus tempestatis et elevavit gurgites eius ascendunt in caelum et descendunt in abyssos anima eorum in afflictione consumitur obstipuerunt et intremuerunt quasi ebrius et universa sapientia eorum absorpta est clamabant autem ad dominum in tribulatione sua et de angustia educet eos statuet turbinem in tranquillitatem et silebunt fluctus eius laetabuntur quoniam quieverunt et de-

ducet eos ad portum quem voluerunt confiteantur domino misericordiam eius et mirabilia eius in filios hominum et exaltent eum in ecclesia populi et in cathedra seniorum laudent eum ponet flumina in desertum et fontes aquarum in sitim terram fructiferam in salsuginem prae malitia habitatorum eius ponet desertum in paludes aquarum nimis et terram inviam in fontes aquarum et conlocabit ibi esurientes et fundabunt urbem ad habitandum et serent agros et plantabunt vineas et facient fruges genimina et benedicet eis et multiplicabuntur nimis et pecora eorum non inminuet inminuta sunt autem et afflictia propter angustiam mali et doloris et effundet despectionem super principes et errare eos faciet in solitudine devia et sublevabit pauperem de inopia et ponet quasi gregem familias videbunt recti et laetabuntur et omnis iniquitas contrahet os suum [106:43] quis sapiens et custodiet haec et intellegent misericordias domini

108

canticum salmosdavid paratum cor meum deus cantabo et psallam sed et gloria mea consurge psalterium et cithara consurgam mane confitebor tibi in populis domine et cantabo te in nationibus quoniam magna super caelos misericordia tua et usque ad aethera veritas tua exaltare super caelos deus et super omnem terram gloria tua ut liberentur dilecti tui salva dextera tua et exaudi me deus locutus est in sanctuario suo gaudebo dividam sychem et vallem socchoth dimetiar meus est galaad et meus est manasse et ephraim hereditas capitis mei iuda dux meus moab lebes pelvis meae super idumeam proiciam calciamentum meum cum philisthim foederabor quis deducet me in civitatem munitam quis deducet me usque in idumeam nonne tu deus qui proieceras nos et non exieras deus in exercitibus nostris da nobis auxilium in tribulatione vana est enim salus ab homine [107:14] in deo erimus fortes et ipse concubabit hostes nostros

109

pro victoria david canticum deus laudabilis mihi ne taceas quia os impii et os dolosi contra me apertum est locuti sunt de me lingua mendacii verbis odii circumdederunt me et expugnaverunt me frustra pro eo quod eos diligebam adversabantur mihi ego autem orabam et posuerunt contra me malum pro bono et odium pro dilectione mea constitue super eum impium et satan astet a dextris eius cum fuerit iudicatus exeat condemnatus et oratio eius sit in peccatum fiant dies eius parvi episcopatum eius accipiat alter sint filii eius pupilli et uxor eius vidua instabiles vagentur liberi eius et mendicent et quaerantur in parietinis suis scrutetur exactor universa quae habet et diripiant alieni laborem eius non sit qui eius misereatur nec qui clemens sit in pupillos eius fiat novissimum eius interitus in generatione altera deleatur nomen eius redeat in memoria iniquitatis patrum eius apud deum et iniquitas matris eius

ne deleatur sit contra dominum semper et intereat de terra memoria eorum eo quod non est recordatus facere misericordiam et persecutus est virum inopem et pauperem et conpunctum corde ut interficeret et dilexit maledictionem quae veniet ei et noluit benedictionem quae elongabitur ab eo et indutus est maledictione quasi vestimento suo et ingreditur quasi aqua in viscera eius et quasi oleum in ossa eius sit ei quasi pallium quo circumdatur et quasi cingulum quo semper accingitur haec est retributio his qui adversantur mihi a domino et qui loquuntur malum contra animam meam tu autem deus domine fac mecum propter nomen tuum quoniam bona est misericordia tua libera me quoniam egenus et pauper sum et cor meum vulneratum est intrinsecus quasi umbra cum inclinatur abductus sum et excussus quasi lucusta genua mea vacillaverunt a ieiunio et caro mea mutata est absque oleo et ego factus sum obprobrium eis videntes me moverunt caput suum adiuvam me domine deus meus salva me secundum misericordiam tuam et sciant quoniam manus tua haec tu domine fecisti eam maledicent illi et tu benedices restiterunt et confundentur servus autem tuus laetabitur induantur adversarii mei confusione et operiantur quasi indumento confusione sua confitebor domino vehementer in ore meo et in medio populorum laudabo eum quoniam stabit a dextris pauperis ut salvet a iudicibus animam eius [108:31] quoniam stabit a dextris pauperis ut salvet a iudicibus animam eius

110

david canticum dixit dominus domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum virgam fortitudinis tuae emitte dominus ex sion dominare in medio inimicorum tuorum populi tui spontanei erunt in die fortitudinis tuae in montibus sanctis quasi de vulva orietur tibi ros adolescentiae tuae iuravit dominus et non paenitebit eum tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem melchisedech dominus ad dexteram tuam percussit in die furoris sui reges iudicabit in gentibus implebit valles percutiet caput in terra multa de torrente in via bibet propterea exaltabit caput

111

alleluia aleph confitebor domino in toto corde beth in consilio iustorum et congregatione gimel magna opera domini delectanda exquirenda in cunctis voluntatibus suis he gloria et decor opus eius vav et iustitia eius perseverans semper zai memoriam fecit mirabilium suorum heth clemens et misericors dominus teth escam dedit timentibus se ioth memor erit in sempiternum pacti sui caph fortitudinem operum suorum adnuntiabit populo suo lameth ut det eis hereditatem gentium mem opus manuum eius veritas et iudicium nun fidelia omnia praecepta eius samech firmata in sempiternum iugiter ain facta in veritate et aequitate fe redemptionem misit populo suo sade mandavit in aeternum pactum suum coph sanctum et

terribile nomen eius res principium sapientiae timor domini sen doctrina bona cunctis qui faciunt ea thau laus eius perseverans iugiter alleluia

112

aleph beatus vir qui timet dominum beth in mandatis eius voluit nimis gimel potens in terra erit semen eius delectatio generatio iustorum benedicetur he substantia et divitiae in domo eius vav et iustitia eius perseverans semper zai ortum est in tenebris lumen iustis heth clemens et misericors et iustus teth bonus vir clemens et fenerans ioth dispensabit verba sua in iudicio caph quia in aeternum non commovebitur lameth in memoria sempiterna erit iustus mem ab auditu malo non timebit nun paratum cor eius confidens in domino samech firmum cor eius non timebit ain donec aspiat hostibus suis phe dispersit dedit pauperibus sade iustitia eius permanet in aeternum coph cornu eius exaltabitur in gloria res impius videbit et irascetur sen dentibus suis frendet et tabescet thau desiderium impiorum peribit

113

alleluia laudate servi dominum laudate nomen domini sit nomen domini benedictum amodo et usque in aeternum ab ortu solis usque ad occasum eius laudabile nomen domini excelsus super omnes gentes dominus super caelum gloria eius quis ut dominus deus noster qui in excelsis habitans humilia respicit in caelo et in terra suscitans de terra inopem et de stercore elevat pauperem ut eum sedere faciat cum principibus cum principibus populi sui qui conlocat sterilem in domo matrem filiorum laetantem alleluia

114

cum egrederetur israhel de aegypto domus iacob de populo barbaro factus est iudas in sanctificatione eius israhel potestas eius mare vidit et fugit iordanis conversus est retrorsum montes subsilierunt quasi arietes colles quasi filii gregis quid tibi est mare quia fugisti iordanis quia conversus es retrorsum montes sussultasti quasi arietes colles quasi filii gregis a facie domini contremesce terra a facie dei iacob qui convertit petram in paludes aquarum silicem in fontes aquarum

115

non nobis domine non nobis sed nomini tuo da gloriam propter misericordiam tuam et veritatem tuam ne dicant gentes ubi est deus eorum deus autem noster in caelo universa quae voluit fecit idola gentium argentum et aurum opus manuum hominum os habent et non loquuntur oculos habent et non vident aures habent et non audient nasum habent et non odorabuntur manus habent et non palpabunt pedes habent et non ambulabunt nec sonabunt in gutture suo similes illis fiant qui faciunt ea omnis qui

confidit in eis israhel confidet in domino auxiliator et protector eorum est domus aaron confidet in domino auxiliator et protector eorum est timentes dominum confident in domino auxiliator et protector eorum est dominus recordatus nostri benedict benedict domui israhel benedict domui aaron benedict timentibus dominum parvis et magnis addat dominus super vos super vos et super filios vestros benedicti vos domino qui fecit caelos et terram caelum caelorum domino terram autem dedit filiis hominum non mortui laudabunt dominum nec omnes qui descendunt in silentium sed nos benedicimus domino amodo et usque in aeternum alleluia

116

dilexi quoniam audies domine vocem deprecationis meae inclinavit aurem suam mihi et in diebus meis invocabo circumdederunt me funes mortis et munitiones inferni invenerunt me angustiam et dolorem repperi et nomen domini invocavi obsecro domine salva animam meam clemens dominus et iustus et deus noster misericors custodit parvulos dominus adtenuatus sum et salvavit me revertere anima mea in requiem tuam quia dominus reddet tibi quia eruit animam meam de morte oculos meos a lacrimis pedes meos ab offensa deambulabo coram domino in terris viventium credidi propter quod locutus sum ego adflictus sum nimis ego dixi in stupore meo omnis homo mendacium quid reddam domino pro omnibus quae tribuit mihi calicem salutis accipiam et nomen domini invocabo vota mea domino reddam coram omni populo eius gloriosa in conspectu domini mors sanctorum eius obsecro domine quia ego servus tuus ego servus tuus filius ancillae tuae dissolvisti vincula mea tibi immolabo hostiam laudis et in nomine domini invocabo vota mea domino reddam in conspectu omnis populi eius in atriis domus domini in medio tui hierusalem alleluia

117

laudate dominum omnes gentes conlaudate eum universi populi quia confortata est super nos misericordia eius et veritas domini in aeternum alleluia

118

confitemini domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius dicat nunc israhel quoniam in aeternum misericordia eius dicat domus aaron quoniam in aeternum misericordia eius dicant qui timent dominum quoniam in aeternum misericordia eius cum tribularer invocavi dominum et exaudivit me in latitudine dominus dominus meus es non timebo quid faciat mihi homo dominus mihi auxiliator et ego despiciam odientes me melius est sperare in domino quam sperare in homine melius est sperare in domino quam sperare in principibus omnes gentes circumdederunt me et in nomine domini ultus sum eas circumdederunt me et obsederunt

me sed in nomine domini ultus sum eas circumdederunt me quasi apes extinctae sunt quasi ignis spinarum in nomine domini quia ultus sum eas impulsus pellebar ut caderem et dominus sustentavit me fortitudo mea et laus mea dominus et factus est mihi in salutem vox laudis et salutis in tabernaculis iustorum dextera domini fecit fortitudinem dextera domini excelsa dextera domini fecit fortitudinem non moriar sed vivam et narrabo opera domini corripienti arguit me dominus et morti non tradidit me aperite mihi portas iustitiae ingressus eas confitebor domino haec est porta domini iusti intrabunt in eam confitebor tibi quoniam exaudisti me et factus es mihi in salutem lapis quem reprobaverunt aedificantes factus est in caput anguli a domino factum est istud et hoc mirabile in oculis nostris haec est dies quam fecit dominus exultemus et laetemur in ea obsecro domine salva obsecro obsecro domine prosperare obsecro benedictus qui venit in nomine domini benediximus vobis de domo domini deus dominus et apparuit nobis frequentate sollemnitate in frondosis usque ad cornua altaris deus meus es tu et confitebor tibi deus meus es tu exaltabo te confitemini domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius

119

aleph beati immaculati in via qui ambulant in lege domini beati qui custodiunt testimonia eius in toto corde requirunt eum nec enim qui operantur iniquitatem in viis eius ambulaverunt tu mandasti praecepta tua custodire nimis utinam dirigantur viae meae ad custodienda praecepta tua tunc non confundar cum respexero ad omnia mandata tua confitebor tibi in directione cordis cum didicero iudicia iustitiae tuae praecepta tua custodiam ne derelinquas me nimis beth in quo corrigit juvenis semitam suam cum custodierit verba tua in toto corde meo exquisivi te ne errare me facias a mandatis tuis in corde meo abscondi eloquium tuum ut non peccem tibi benedictus tu domine doce me praecepta tua in labiis meis narravi omnes iustitias oris tui in via testimoniorum tuorum laetatus sum quasi in omnibus divitiis in praeceptis tuis meditabor et contemplantor semitas tuas iustitiis tuis delectabor non obliviscar verba tua gimel tribue servo tuo vivam et custodiam verba tua revela oculos meos et videbo mirabilia in lege tua advena ego sum in terra ne abscondas a me mandata tua desideravit anima mea desiderare iudicia tua in omni tempore increpasti superbos maledicti qui recedunt a mandatis tuis aufer a me obprobrium et contemptum quoniam testimonia tua custodivi etenim sedentes principes adversum me loquebantur servus autem tuus meditabatur praecepta tua sed et testimonia tua voluntas mea quasi viri amicissimi mei deleth adhesit pulveri anima mea vivifica me iuxta verbum tuum vias meas exposui et exaudisti domine me iustitiam tuam viam praeceptorum tuorum fac me intellegere et loquar in mirabilibus tuis destillavit anima mea prae stultitia serva me iuxta eloquium tuum viam mendacii aufer a me et legem tuam dona mihi viam fidei elegi iudicia tua proponebam adhesi testimoniis tuis domine ne confundas me viam mandato-

rum tuorum curram quoniam dilatasti cor meum he ostende mihi domine viam praeceptorum tuorum et custodiam eam per vestigium doce me et observabo legem tuam et custodiam eam in toto corde deduc me in semita mandatorum tuorum quia ipsam volui inclina cor meum ad testimoniam tua et non ad avaritiam averte oculos meos ne videant vanitatem in via tua vivifica me suscita servo tuo eloquium tuum in timorem tuum averte obprobrium meum quod reveritus sum iudicia tua bona ecce desideravi praecepta tua iustitia tua vivifica me vav et veniant mihi misericordiae tuae domine et salus tua iuxta eloquium tuum et respondebo exprobranti mihi sermonem quia speravi in sermone tuo et ne auferas de ore meo verbum veritatis usque nimis quoniam iudicia tua expectavi et custodiam legem tuam iugiter in sempiternum et ultra et ambulabo in spatioso quia praecepta tua quae-sivi et loquar in testimoniis tuis coram regibus et non confundar et delectabor in mandatis tuis quae dilexi et levabo manus meas ad mandata tua quae dilexi et loquar in praeceptis tuis zai memento sermonis servo tuo quem me sperare fecisti haec est consolatio mea in afflictione mea quia eloquium tuum vivificavit me superbi deridebant me nimis a lege tua non declinavi recordatus sum iudiciorum tuorum a saeculo domine et consolatus sum horror obtinuit me ab impiis qui dereliquerunt legem tuam carmina erant mihi praecepta tua in domo peregrinationis meae recordatus sum in nocte nominis tui domine et custodivi legem tuam hoc factum est mihi quia praecepta tua custodivi heth pars mea domine dixi ut custodiam verbum tuum deprecatus sum vultum tuum in toto corde miserere mei secundum eloquium tuum recogitavi vias meas et converti pedes meos ad testimonia tua festinavi et non neglexi custodire mandata tua funes impiorum implicaverunt me legem tuam non sum oblitus medio noctis surgam ad confitendum tibi super iudicia iustificationis tuae particeps ego sum omnium timentium te et custodientium praecepta tua misericordia tua completa est terra praecepta tua doce me teth benefecisti servo tuo domine secundum verbum tuum bonum sermonem et scientiam doce me quia mandatis tuis credidi antequam audirem ego ignoravi nunc autem eloquium tuum custodivi bonus tu et beneficis doce me praecepta tua adplicabant mihi mendacium superbi ego autem in toto corde servabam praecepta tua incressatum est velut adeps cor eorum et ego in lege tua delectabar bonum mihi quia adflictus sum ut discerem praecepta tua melior mihi est lex oris tui super milia auri et argenti ioth manus tuae fecerunt me et firmaverunt me doce me et discam mandata tua qui timent te videbunt me et laetabuntur quia sermonem tuum expectavi scio domine quia iustum iudicium tuum et vere adflixisti me sit obsecro misericordia tua in consolatione mea sicut locutus es servo tuo veniant mihi misericordiae tuae et vivam quia lex tua delectatio mea confundantur superbi quoniam inique contriverunt me ego autem loquar in praeceptis tuis revertantur ad me qui timent te et qui sciunt testimonium tuum fiat cor meum perfectum in praeceptis tuis ut non confundar caph defecit in salutare tuum anima mea verbum tuum expectavi consumpti sunt oculi mei

in verbum tuum dicentes quando consolaberis me et cum essem quasi uter in pruinam praecepta tua non sum oblitus quot sunt dies servi tui quando facies in persequentibus me iudicium foderunt mihi superbi foveas quae non erant iuxta legem tuam omnia mandata tua vera falso persecuti sunt me auxiliare mihi paulo minus consumpserunt me in terra ego autem non dimisi praecepta tua secundum misericordiam tuam vivifica me et custodiam testimonium oris tui lameth in aeternum domine verbum tuum perstat in caelo in generatione et generatione fides tua fundasti terram et stat iudicio tuo stant usque hodie quia omnia serviunt tibi nisi quod lex tua delectatio mea forte perissem in pressura mea in sempiternum non obliviscar praeceptorum tuorum quia per ipsa vivificasti me tuus ego sum salva me quoniam praecepta tua quae-sivi me expectaverunt impii ut perderent me testimonium tuum considerabo omni consumptioni vidi finem latum mandatum tuum nimis mem quam dilexi legem tuam tota die haec meditatio mea super inimicos meos instruis me mandata tua quia in sempiternum hoc est mihi super omnes qui docebant me eruditus sum quia testimonia tua meditatio mea super senes intellexi quia praecepta tua servavi ab omni semita mala prohibui pedes meos ut custodirem verba tua a iudiciis tuis non recessi quia tu inluminasti me quam dulce gutturi meo eloquium tuum super mel ori meo praecepta tua considerabam propterea odivi omnem semitam mendacii nun lucerna pedi meo verbum tuum et lux semitae meae iuravi et perseverabo ut custodiam iudicia iustitiae tuae adflictus sum usque nimis domine vivifica me iuxta verbum tuum voluntaria oris mei complacent tibi domine et secundum iudicia tua doce me anima mea in manu mea semper et legis tuae non sum oblitus posuerunt impii laqueum mihi et a praeceptis tuis non aberravi hereditas mea testimonia tua in sempiternum quia gaudium cordis mei sunt inclinavi cor meum ut facerem iustitias tuas propter aeternam retributionem samech tumultuosos odivi et legem tuam dilexi protectio mea et scutum meum tu es verbum tuum expectavi recedite a me maligni et custodiam mandata dei mei confirma me secundum verbum tuum et vivam et noli me confundere ab expectatione mea auxiliare mihi et salvus ero et delectabor in praeceptis tuis iugiter abieciisti omnes qui adversantur praecepta tua quia mendax cogitatio eorum quasi scorium computasti omnes impios terrae propterea dilexi testimonia tua horripilavit a timore tuo caro mea et iudicia tua timui ain feci iudicium et iustitiam ne derelinquas me his qui calumniantur me sponde pro servo tuo in bonum ne calumnientur me superbi oculi mei defecerunt in salutare tuum et in eloquium iustitiae tuae fac cum servo tuo iuxta misericordiam tuam et praecepta tua doce me servus tuus ego instrue me et cognoscam testimonia tua tempus est ut facias domine praevaricati sunt legem tuam propterea dilexi mandata tua super aurum et topazium propterea in universa praecepta direxi omnem semitam mendacii odio habui fe mirabilia testimonia tua idcirco custodivit ea anima mea ostium sermonum tuorum lucidum doce parvulos os meum aperui et respiravi quia mandata tua desiderabam

respice ad me et miserere mei iuxta iudicium diligentium nomen tuum gressus meos firma in sermone tuo et non des potestatem in me universae iniquitati redime me a calumnia hominis et custodiam praecepta tua vultum tuum ostende servo tuo et doce me praecepta tua rivi aquarum fluebant de oculis meis quia non custodierunt legem tuam sade iustus es domine et rectum iudicium tuum praecepisti iustitiam testimonii tui et veritatem nimis consumpsit me zelus meus quia oblitus sunt verborum tuorum hostes mei probatus sermo tuus nimis et servus tuus dilexit illum parvulus ego sum et contemptibilis sed praecepta tua non sum oblitus iustitia tua iustitia sempiterna et lex tua veritas tribulatio et angustia invenerunt me mandata tua voluntas mea iusta testimonia tua semper doce me et vivam coph clamavi in toto corde exaudi me domine praecepta tua custodiam invocavi te salvum me fac et custodiam testimonia tua surgebam adhuc in tenebris et clamabam verbum tuum expectans praeveniebant oculi mei vigilias ut meditarer in sermonibus tuis vocem meam audi iuxta misericordiam tuam domine secundum iudicium tuum vivifica me adpropinquaverunt persecutores mei sceleri et a lege tua procul facti sunt prope es tu domine et omnia mandata tua veritas a principio novi de testimoniis tuis quod in aeternum fundaveris ea res vide afflictionem meam et eripe me quia legis tuae non sum oblitus iudicia causam meam et redime me sermone tuo vivifica me longe ab impiis salus quia praecepta tua non quaesierunt misericordiae tuae multae domine iuxta iudicia tua vivifica me multi qui persequuntur me et adfligunt me a testimoniis tuis non declinavi vidi praevaricatores tuos et maerebam qui verbum tuum non custodierunt vide quoniam praecepta tua dilexi domine iuxta misericordiam tuam vivifica me caput verborum tuorum veritas et sempiternum omne iudicium iustitiae tuae sen principes persecuti sunt me sine causa verba autem tua timuit cor meum gaudens ego sum in eloquio tuo sicut qui invenit spolia multa mendacium odio habui et detestatus sum legem autem tuam dilexi septies in die laudavi te super iudiciis iustitiae tuae pax multa diligentibus legem tuam et non est illis scandalum expectavi salutare tuum domine et mandata tua feci custodivit anima mea testimonia tua et dilexi ea nimis custodivi praecepta tua et testimonia tua quia omnes viae meae in conspectu tuo thau ingrediatur laus mea coram te domine secundum verbum tuum doce me veniat deprecatio mea ante vultum tuum secundum eloquium tuum libera me fundant labia mea hymnum docabis enim me praecepta tua loquetur lingua mea sermonem tuum quia omnia mandata tua iusta sit manus tua auxiliatrix mea quia praecepta tua elegi desideravi salutare tuum domine et lex tua voluntas mea vivet anima mea et laudabit te et iudicia tua auxiliabuntur mihi erravi quasi ovis perdita quaere servum tuum quia mandatorum tuorum non sum oblitus

120

canticum graduum ad dominum in tribulatione mea clamavi et exaudivit me domine libera animam meam a labio mendacii a lingua dolosa quid detur tibi aut

quid adponatur tibi ad linguam dolosam sagittae potentis acutae cum carbonibus iuniperorum heu mihi quia peregrinatio mea prolongata est habitavi cum tabernaculis cedar multum peregrinata est anima mea cum odientibus pacem ego pacifica loquebar et illi bellantia

121

canticum graduum levavi oculos meos in montes unde venit auxilium meum auxilium meum a domino factore caeli et terrae non det in commotionem pedem tuum nec dormitet qui custodit te ecce non dormitabit neque dormiet qui custodiet israhel dominus custodiet te dominus protectio tua super manum dexteram tuam per diem sol non percutiet te neque luna per noctem dominus custodiet te ab omni malo custodiat animam tuam dominus custodiat exitum tuum et introitum tuum amodo et usque in aeternum

122

canticum graduum david laetatus sum eo quod dixerint mihi in domum domini ibimus stantes erant pedes nostri in portis tuis hierusalem hierusalem quae aedificaris ut civitas cuius participatio eius simul quia ibi ascenderunt tribus tribus domini testimonium israhel ad confitendum nomini domini quia ibi sederunt sedes in iudicio sedes domui david rogate pacem hierusalem sit bene his qui diligunt te sit pax in muris tuis abundantia in domibus tuis propter fratres meos et amicos meos loquar pacem tibi propter domum domini dei nostri quaeram bona tibi

123

canticum graduum ad te levavi oculos meos qui habitas in caelis ecce sicut oculi servorum ad manum dominorum suorum sicut oculi ancillae ad manum dominae suae sic oculi nostri ad dominum deum nostrum donec misereatur nostri miserere nostri domine miserere nostri quoniam multum repleti sumus despectione multum repleta est anima nostra obprobrii abundantium et despectionis superborum

124

canticum graduum david nisi dominus fuisset in nobis dicat nunc israhel nisi dominus fuisset in nobis cum exurgerent super nos homines forsitan vivos absorbuissent nos cum irasceretur furor eorum super nos forsitan aquae circumdeditissent nos torrens transisset super animam nostram forsitan transissent super animam nostram aquae superbae benedictus dominus qui non dedit nos in praedam dentibus eorum anima nostra quasi avis erepta est de laqueo venantium laqueus contritus est et nos liberati sumus auxilium nostrum in nomine domini qui fecit caelum et terram

canticum graduum qui confidunt in domino quasi mons sion immobilis in aeternum habitabilis hierusalem montes in circuitu eius et dominus in circuitu populi sui amodo et usque in aeternum quia non requiescet virga impietatis super sortem iustorum ut non mittant iusti in iniquitatem manus suas benefac domine bonis et rectis corde qui autem declinant ad pravitates suas deducet eos dominus cum his qui operantur iniquitatem pax super israhel

canticum graduum cum converteret dominus captivitatem sion facti sumus quasi somniantes tunc implebitur risu os nostrum et lingua nostra laude tunc dicent in gentibus magnificavit dominus facere cum istis magnificavit dominus facere nobiscum facti sumus laetantes converte domine captivitatem nostram sicut rivum in austro qui seminant in lacrimis in exultatione metent qui ambulans ibat et flebat portans ad seminandum sementem veniens veniet in exultatione portans manipulos suos

canticum graduum salomonis nisi dominus aedificaverit domum in vanum laboraverunt qui aedificant eam nisi dominus custodierit civitatem frustra vigilat qui custodit eam frustra vobis est de mane consurgere postquam sederitis qui manducatis panem idolorum sic dabit diligentibus se somnum ecce hereditas domini filii mercis fructus ventris sicut sagittae in manu potentis ita filii iuventutis beatus vir qui implevit faretam suam ex ipsis non confundentur cum loquentur inimicis in porta

canticum graduum beatus omnis qui timet dominum qui ambulat in viis eius laborem manuum tuarum cum comederis beatus tu et bene tibi erit uxor tua sicut vitis fructifera in penetrabilibus domus tuae filii tui sicut germina olivarum in circuitu mensae tuae ecce sic benedicetur viro qui timet dominum benedicat tibi dominus ex sion et videas bona hierusalem omnibus diebus vitae tuae et videas filios filiorum tuorum pacem super israhel

canticum graduum saepe expugnaverunt me ab adulescentia mea dicat nunc israhel saepe expugnaverunt me ab adulescentia mea sed non potuerunt mihi super cervicem meam arabant arantes prolongaverunt sulcum suum dominus iustus concidet laqueos impiorum confundantur et revertantur retrorsum omnes qui oderunt sion fiant sicut faenum tectorum quod statim ut viruerit arescet de quo non implebit manum suam messor et sinum

sum manipulos faciens de quo non dixerunt transeuntes benedictio domini super vos benediximus vobis in nomine domini

canticum graduum de profundis clamavi ad te domine domine exaudi vocem meam fiant aures tuae intendentes ad vocem deprecationis meae si iniquitates observabis domine domine quis sustinebit quia tecum est propitiatio cum terribilis sis sustinui dominum sustinuit anima mea et verbum eius expectavi anima mea ad dominum a vigilia matutina usque ad vigiliam matutinam expectet israhel dominum quia apud dominum misericordia et multa apud eum redemptio et ipse redimet israhel ex omnibus iniquitatibus eius

canticum graduum domine non est exaltatum cor meum neque elati sunt oculi mei et non ambulavi in magnis et in mirabilibus super me si non proposui et silere feci animam meam sicut ablactatus ad matrem suam ita ablactata ad me anima mea expecta israhel dominum amodo et usque in aeternum

canticum graduum memento domine david et omnis afflictionis eius qui iuravit domino votum vovit deo iacob si intravero in tabernaculum domus meae si adsedero super lectum straminis mei si dedero somnum oculis meis et palpebris dormitationem donec inveniam locum domino tabernacula deo iacob ecce audivimus illum in ephrata invenimus illum in regione saltus intremus in tabernacula eius adoremus scabillum pedum eius surge domine in requiem tuam tu et arca fortitudinis tuae sacerdotes tui induantur iustitia et sancti tui laudent propter david servum tuum ne avertas faciem christi tui iuravit dominus david veritatem non avertetur ab ea de fructu ventris tui ponam super sedem tuam si custodierint filii tui pactum meum et testificationem meam quam docuero eos et filii eorum usque in aeternum sedebunt super thronum tuum quia elegit dominus sion desideravit eam in habitaculum suum haec est requies mea in sempiternum hic habitabo quia desideravi eam venationem eius benedicens benedicam pauperes eius saturabo pane sacerdotes eius induam salutari et sancti eius laude laudabunt ibi oriri faciam cornu david paravi lucernam christo meo inimicos eius induam confusione super ipsum autem florebit sanctificatio eius

canticum graduum david ecce quam bonum et quam decorum habitare fratres in uno sicut unguentum

optimum in capite quod descendit in barbam barbam aaron quod descendit super oram vestimentorum eius sicut ros hermon qui descendit super montana sion quoniam ibi mandavit dominus benedictionem vitam usque in aeternum

134

canticum graduum ecce benedicite domino omnes servi domini qui statis in domo domini in noctibus levate manus vestras ad sanctum et benedicite domino benedicat tibi dominus ex sion factor caeli et terrae

135

alleluia laudate nomen domini laudate servi dominum qui statis in domo domini in atriis domus dei nostri laudate dominum quoniam bonus dominus cantate nomini eius quoniam decens quia iacob elegit sibi dominus israhel in peculium suum quia ego scio quod magnus dominus et dominus noster prae omnibus diis omnia quae voluit dominus fecit in caelo et in terra in mari et in cunctis abyssis levans nubes de summitatibus terrae fulgura in pluviam fecit educens ventos de thesauris suis qui percussit primitiva aegypti ab homine usque ad pecus misit signa et portenta in medio tui aegyptie in pharao et in cunctos servos eius qui percussit gentes multas et occidit reges fortes seon regem amorreorum et og regem basan et omnia regna chanaan et dedit terram eorum hereditatem hereditatem israhel populo suo domine nomen tuum in aeternum domine memoriale tuum in generatione et generatione quia iudicabit dominus populum suum et in servos suos erit placabilis idola gentium argentum et aurum opera manuum hominum os habent et non loquuntur oculos habent et non videbunt aures habent et non audient sed nec spiritus in ore eorum similes illis fiant qui faciunt ea omnis qui confidit in eis domus israhel benedicite domino domus aaron benedicite domino domus levi benedicite domino timentes dominum benedicite domino benedictus dominus ex sion qui habitat in hierusalem alleluia

136

confitemini domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius confitemini deo deorum quoniam in aeternum misericordia eius confitemini domino dominorum quoniam in aeternum misericordia eius qui facit mirabilia magna solus quoniam in aeternum misericordia eius qui fecit caelos in sapientia quoniam in aeternum misericordia eius qui firmavit terram super aquas quoniam in aeternum misericordia eius qui fecit luminaria magna quoniam in aeternum misericordia eius solem in potestatem diei quoniam in aeternum misericordia eius lunam et stellas in potestatem noctis quoniam in aeternum misericordia eius qui percussit aegyptum cum primitivis suis quoniam in aeternum misericordia eius et eduxit israhel de medio eorum quoniam in aeternum

misericordia eius in manu valida et in brachio extento quoniam in aeternum misericordia eius qui divisit mare rubrum in divisiones quoniam in aeternum misericordia eius et eduxit israhel in medio eius quoniam in aeternum misericordia eius et convolvit pharao et exercitum eius in mari rubro quoniam in aeternum misericordia eius qui duxit populum suum per desertum quoniam in aeternum misericordia eius qui percussit reges magnos quoniam in aeternum misericordia eius et occidit reges magnificos quoniam in aeternum misericordia eius seon regem amorreorum quoniam in aeternum misericordia eius et og regem basan quoniam in aeternum misericordia eius et dedit terram eorum in hereditatem quoniam in aeternum misericordia eius hereditatem israhel servo suo quoniam in aeternum misericordia eius quia in humilitate nostra memor fuit nostri quoniam in aeternum misericordia eius et redemit nos de hostibus nostris quoniam in aeternum misericordia eius qui dat panem omni carni quoniam in aeternum misericordia eius confitemini deo caeli quoniam in aeternum misericordia eius

137

super flumina babylonis ibi sedimus et flevimus cum recordaremur sion super salices in medio eius suspendimus citharas nostras quoniam ibi interrogaverunt nos qui captivos duxerunt nos verba carminis et qui adfligebant nos laeti canite nobis de canticis sion quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena si oblitus fuero tui hierusalem in oblivione sit dextera mea adhaereat lingua mea gutturi meo si non recordatus fuero tui si non praeposuero hierusalem in principio laetitiae meae memento domine filiorum edom in diem hierusalem dicentium evacuate evacuate usque ad fundamentum eius filia babylon vastata beatus qui retribuet tibi vicissitudinem tuam quam retribuisti nobis beatus qui tenebit et addidet parvulos tuos ad petram

138

david confitebor tibi in toto corde meo in conspectu deorum cantabo tibi adorabo in templo sancto tuo et confitebor nomini tuo super misericordia tua et super veritate tua quia magnificasti super omne nomen tuum eloquium tuum in die invocabo et exaudies me dilatabis animae meae fortitudinem confiteantur tibi domine omnes reges terrae quoniam audierunt eloquia oris tui et cantent in viis domini quoniam magna gloria domini quoniam excelsus dominus et humilem respicit et excelsa de longe cognoscit si ambulavero in medio tribulationis vivificabis me super furorem inimicorum meorum mittes manum tuam et salvabit me dextera tua dominus operabitur pro me domine misericordia tua in aeternum opera manuum tuarum ne dimittas

pro victoria david canticum domine investigasti me et cognovisti tu cognovisti sessionem meam et sur-rectionem meam intellexisti malum meum de longe semitam meam et accubitionem meam eventilasti et omnes vias meas intellexisti quia non est eloquium in lingua mea ecce domine nosti omnia retrorsum et ante formasti me et posuisti super me manum tuam super me est scientia et excelsior est non potero ad eam quo ibo ab spiritu tuo et quo a facie tua fugiam si ascendero in caelum ibi es tu si iacuerio in inferno ades si sumpsero pinnas diluculo habitavero in no-vissimo maris etiam ibi manus tua deducet me et tenebit me dextera tua si dixero forte tenebrae ope-rient me nox quoque lux erit circa me nec tenebrae habent tenebras apud te et nox quasi dies lucet sim-iles sunt tenebrae et lux quoniam tu possedisti renes meos orsusque es me in utero matris meae confitebor tibi quoniam terribiliter magnificasti me mirabilia opera tua et anima mea novit nimis non sunt operta ossa mea a te quibus factus sum in abscondito imagi-natus sum in novissimis terrae informem adhuc me viderunt oculi tui et in libro tuo omnes scribentur dies formatae sunt et non est una in eis mihi autem quam honorabiles facti sunt amici tui deus quam fortes pauperes eorum dinumerabo eos et harena plures erunt evigilavi et adhuc sum tecum si occideris deus impium viri sanguinum declinate a me qui con-tradictent tibi scelerate elati sunt frustra adversarii tui nonne odientes te domine odivi et contra adversarios tuos distabui perfecto odio oderam illos inimici facti sunt mihi scrutare me deus et cognosce cor meum proba me et scito cogitationes meas et vide si via idoli in me est et deduc me in via aeterna

pro victoria canticum david erue me domine ab homine malo a viris iniquis serva me qui cogitaverunt malitias in corde tota die versati sunt in proeliis ex-acuerunt linguam suam quasi serpens venenum aspi-didis sub labiis eorum semper custodi me domine de manu impii a viro iniquitatum serva me qui cogi-taverunt subplantare gressus meos absconderunt su-perbi laqueum mihi et funibus extenderunt rete iuxta semitam offendiculum posuerunt mihi semper dixi domino deus meus tu audi domine vocem depreca-tionis meae domine deus fortitudo salutis meae pro-texisti caput meum in die belli ne des domine deside-ria impii scelera eius ne effundantur et eleventur semper amaritudo convivarum meorum labor labio-rum eorum operiat eos cadent super eos carbones ig-nis deicies eos in foveas ut non consurgant vir lingu-osos non dirigetur in terra virum iniquum mala capi-ent in interitu scio quod faciet dominus causam in-opis iudicia pauperum [139:14] attamen iusti confite-buntur nomini tuo habitabunt recti cum vultu tuo

canticum david domine clamavi ad te festina mihi exaudi vocem meam clamantis ad te dirigatur ora-tio mea sicut incensum in conspectu tuo eleva-tio manuum mearum sacrificium vesperinum pone domine custodem ori meo serva paupertatem labio-rum meorum ne declines cor meum in verbum malum volvere cogitationes impias cum viris oper-antibus iniquitatem neque comedere in deliciis eo-rum corripiat me iustus in misericordia et arguat me oleum amaritudinis non impinguet caput meum quia adhuc et oratio mea pro malitiis eorum sublata sunt iuxta petram iudices eorum et audient verba mea quoniam decora sunt sicut agricola cum scindit ter-ram sic dissipata sunt ossa nostra in ore inferi quia ad te domine deus oculi mei in te speravi ne evacues animam meam custodi me de manibus laquei quod posuerunt mihi et de offendiculis operantium iniqui-tatem [140:10] incident in rete eius impii simul ego autem transibo

eruditio david cum esset in spelunca oratio voce mea ad dominum clamavi voce mea ad dominum depreca-tus sum effundam in conspectu eius eloquium meum tribulationem meam coram illo adnuntiabo cum anx-ius in me fuerit spiritus meus tu enim nosti semi-tam meam in via hac qua ambulabo absconderunt laqueum mihi respice ad dexteram et vide quia non sit qui cognoscat me perii fuga a me non est qui quaerat animam meam clamavi ad te domine dixi tu spes mea pars mea in terra viventium ausculta depre-cationem meam quoniam infirmatus sum nimis lib-era me a persecutoribus quoniam confortati sunt su-per me [141:8] educ de carcere animam meam ut confiteatur nomini tuo me expectant iusti cum re-tribuieris mihi

canticum david domine exaudi orationem meam aus-culta deprecationem meam in veritate tua exaudi me in iustitia tua et non venias ad iudicandum cum servo tuo quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens persecutus est enim inimicus animam meam confregit in terra vitam meam posuit me in tenebris quasi mortuos antiquos et anxius fuit in me spiritus meus in medio mei sollicitum fuit cor meum record-abar dierum antiquorum meditabar omnia opera tua facta manuum tuarum loquebar expandi manus meas ad te anima mea quasi terra sitiens ad te semper cito exaudi me domine defecit spiritus meus ne abscondas faciem tuam a me et comparabor descendentibus in lacum fac me audire mane misericordiam tuam quo-niam in te confido notam fac mihi viam in qua am-bulo quoniam ad te levavi animam meam libera me de inimicis meis domine a te protectus sum doce me ut faciam voluntatem tuam quia tu deus meus spiritus tuus bonus deducet me in terra recta propter nomen tuum domine vivificabis me in iustitia tua educes de

angustia animam meam [142:12] et in misericordia tua dissipabis inimicos meos et perdes omnes ligantes animam meam ego enim sum servus tuus

144

david benedictus dominus fortis meus qui docet manus meas ad proelium digitos meos ad bellum misericordia mea et fortitudo mea auxiliator meus et salvator meus scutum meum et in ipso speravi qui subiecit populos mihi domine quid est homo quia cognoscis eum filius hominis quia computas eum homo vanitati adsimilatus est dies eius quasi umbra pertransiens domine inclina caelos tuos et descende tange montes et fumigabunt mica fulmine et dissipa eos mitte sagittam tuam et interfice illos extendere manum tuam de excelso libera me et erue me de aquis multis de manu filiorum alienorum quorum os locutum est vanitatem et dextera eorum dextera mendacii deus canticum novum cantabo tibi in psalterio decacordo psallam tibi qui dat salutem regibus qui eruit david servum suum de gladio pessimo libera me et erue me de manu filiorum alienorum quorum os locutum est vanitatem et dextera eorum dextera mendacii ut sint filii nostri plantatio crescens in adolescentia sua filiae nostrae quasi anguli ornati ad similitudinem templi promptuaria nostra plena et supereffundentia ex hoc in illud pecora nostra in milibus et innumerabilia in conpitis nostris tauri nostri pingues non est interruptio et non est egressus et non est ululatus in plateis nostris [143:15] beatus populus cuius talia sunt beatus populus cuius dominus deus suus

145

hymnus david aleph exaltabo te deus meus rex et benedicam nomini tuo in aeternum et ultra beth in omni die benedicam tibi et laudabo nomen tuum in sempiternum iugiter gimel magnus deus et laudabilis nimis et magnificentiae eius non est inventio delecti generatio ad generationem laudabit opera tua et fortitudines tuas adnuntiabunt he decorem gloriae magnitudinis tuae et verba mirabilium tuorum loquar vav et fortitudinem horribilium tuorum loquentur et magnitudines tuas narrabo zai memoriam multae bonitatis tuae loquentur et iustitias tuas laudabunt heth clemens et misericors dominus patiens et multae miserationis teth bonus dominus omnibus et misericordiae eius in universa opera eius ioth confiteantur tibi domine omnia opera tua et sancti tui benedicant tibi caph gloriam regni tui dicent et fortitudines tuas loquentur lameth ut ostendant filiis hominum fortitudines eius et gloriam decoris regni eius mem regnum tuum regnum omnium saeculorum et potestas tua in omni generatione et generatione samech sustentat dominus omnes corruentes et erigit universos iacentes ain oculi eorum in te sperant et tu das eis escam suam in tempore suo fe aperis manus tuas et imple omne animal refectione sade iustus dominus in omnibus viis suis et sanctus in omnibus operibus suis coph iuxta est dominus omnibus qui invocant eum

omnibus qui invocant eum in veritate res placitum timentium se faciet et clamorem eorum audiet et salvabit eos sen custodit dominus omnes diligentes se et universos impios conteret [144:21] thau laudem domini loquetur os meum et benedictet omnis caro nomini sancto eius in aeternum et iugiter

146

alleluia(145:2a) lauda anima mea dominum (145:1b)laudabo dominum in vita mea cantabo deo meo quamdiu sum nolite confidere in principibus in filio hominis cui non est salus egredietur spiritus eius et revertetur in humum suam in die illa peribunt cogitationes eius beatus cuius deus iacob auxiliator eius spes eius in domino deo suo qui fecit caelos et terram mare et omnia quae in eis sunt et custodit veritatem in sempiternum qui facit iudicium calumniam sustinentibus et dat panem esurientibus dominus solvit vinctos dominus inluminat caecos dominus erigit adlios dominus diligit iustos dominus custodit advenas pupillum et viduam suscipiet et viam impiorum conteret regnabit dominus in aeternum deus tuus sion in generationem et generationem

147

alleluia laudate dominum quoniam bonum est canticum dei nostri quoniam decorum est pulchra laudatio aedificabit hierusalem dominus eiectos israhel congregabit qui sanat contritos corde et alligat plagas eorum qui numerat multitudinem stellarum et omnes nomine suo vocat magnus dominus noster et multus fortitudine prudentiae eius non est numerus suscipiens mansuetos dominus humilians impios usque ad terram canite domino in confessione canite deo nostro in cithara qui operit caelos nubibus et praebet terrae pluviam et oriri facit in montibus germen qui dat iumentis panem suum filiis corvi clamantibus non est in fortitudine equi voluntas eius neque in tibiis viri placetur ei placetur domino in his qui timent eum et expectant misericordiam eius lauda hierusalem dominum cane deum tuum sion quia confortavit vectes portarum tuarum benedixit filiis tuis in medio tui qui posuit terminum tuum pacem adipe frumenti saturavit te qui emittit eloquium suum terrae velociter curret verbum eius qui dat nivem quasi lanam pruinas quasi cinerem spargit proicit glaciem suam quasi buccellas ante faciem frigoris eius quis stabit mittet verbum suum et solvet illa spirabit spiritu suo et fluent aquae qui adnuntiat verbum suum iacob praecepta sua et iudicia sua israhel non fecit similiter omni genti et iudicia eius non cognoscent alleluia

148

alleluia laudate dominum de caelis laudate eum in excelsis laudate eum omnes angeli eius laudate eum omnes exercitus eius laudate eum sol et luna laudate

eum omnes stellae luminis laudate eum caeli caelorum et aquae quae super caelos sunt laudent nomen domini quoniam ipse mandavit et creata sunt et statuit ea in saeculum et in saeculum praeceptum dedit et non praeteribit laudate dominum de terra dracones et omnes abyssi ignis et grando nix et glacies ventus turbo quae facitis sermonem eius montes et omnes colles lignum fructiferum et universae cedri bestiae et omnia iumenta reptilia et aves volantes reges terrae et omnes populi principes et universi iudices terrae iuvenes et virgines senes cum pueris laudent nomen domini quoniam sublime nomen eius solius gloria eius in caelo et in terra et exaltavit cornu populi sui laus omnibus sanctis eius filiis israhel populo adpropinquanti sibi alleluia

149

alleluia cantate domino canticum novum laus eius in congregatione sanctorum laetetur israhel in factore suo filii sion exultent in rege suo laudent nomen eius in choro in tympano et cithara cantent ei quia conplacet sibi dominus in populo suo exaltabit mansuetos in iesu exultabunt sancti in gloria laudabunt in cubilibus suis exaltationes dei in gutture eorum et gladii ancipites in manibus eorum ad faciendam vindictam in gentibus increpationes in populis ut alligent reges eorum catenis et inclitos eorum conpedibus ferreis ut faciant in eis iudicium scriptum decor est omnium sanctorum eius alleluia

150

alleluia laudate deum in sancto eius laudate eum in fortitudine potentiae eius laudate eum in fortitudinibus eius laudate eum iuxta multitudinem magnificentiae suae laudate eum in clangore bucinae laudate eum in psalterio et cithara laudate eum in tympano et choro laudate eum in cordis et organo laudate eum in cymbalis sonantibus laudate eum in cymbalis tintinentibus omne quod spirat laudet dominum alleluia

parabola salomonis filii david regis israhel ad sciendam sapientiam et disciplinam ad intellegenda verba prudentiae et suscipiendam eruditionem doctrinae iustitiae et iudicium et aequitatem ut detur parvulis astutia adulescenti scientia et intellectus audiens sapiens sapientior erit et intellegens gubernacula possidebit animadvertet parabolam et interpretationem verba sapientium et enigmata eorum timor domini principium scientiae sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt audi fili mi disciplinam patris tui et ne dimittas legem matris tuae ut addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo fili mi si te lactaverint peccatores ne adquiescas si dixerint veni nobiscum insidiemur sanguini abscondamus tendiculas contra insontem frustra deglutiamus eum sicut infernus viventem et integrum quasi descendentem in lacum omnem pretiosam substantiam reperiemus implebimus domos nostras spoliis sortem mitte nobiscum marsuppium unum sit omnium nostrum fili mi ne ambules cum eis prohibe pedem tuum a semitis eorum pedes enim illorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem frustra autem iacitur rete ante oculos pinnatorum ipsique contra sanguinem suum insidiantur et moluntur fraudes contra animas suas sic semitae omnis avari animas possidentium rapiunt sapientia foris praedicat in plateis dat vocem suam in capite turbarum clamitat in foribus portarum urbis profert verba sua dicens usquequo parvuli diligitis infantiam et stulti ea quae sibi sunt noxia cupiunt et imprudentes odibunt scientiam convertimini ad correptionem meam in proferam vobis spiritum meum et ostendam verba mea quia vocavi et rennuistis extendi manum meam et non fuit qui aspiceret despectis omne consilium meum et increpationes meas neglexistis ego quoque in interitu vestro ridebo et subsannabo cum vobis quod timebatis advenerit cum inruerit repentina calamitas et interitus quasi tempestas ingruerit quando venerit super vos tribulatio et angustia tunc invocabunt me et non exaudiam mane consurgent et non invenient me eo quod exosam habuerint disciplinam et timorem domini non susceperint nec adquieverint consilio meo et detraxerint universae correptioni meae comedent igitur fructus viae suae suisque consiliis saturabuntur aversio parvulorum interficiet eos et prosperitas stultorum perdet illos qui autem me audierit absque terrore requiescet et abundantia perfruetur malorum timore sublato

fili mi si susceperis sermones meos et mandata mea absconderis penes te ut audiat sapientiam auris tua inclina cor tuum ad noscendam prudentiam si enim sapientiam invocaveris et inclinaveris cor tuum prudentiae si quaesieris eam quasi pecuniam et sicut thesauros effoderis illam tunc intelleges timorem domini et scientiam dei invenies quia dominus dat sapientiam et ex ore eius scientia et prudentia custodiet rectorum salutem et proteget gradientes simpliciter

servans semitas iustitiae et vias sanctorum custodiens tunc intelleges iustitiam et iudicium et aequitatem et omnem semitam bonam si intraverit sapientia cor tuum et scientia animae tuae placuerit consilium custodiet te prudentia servabit te ut eruaris de via mala ab homine qui perversa loquitur qui relinquit iter rectum et ambulat per vias tenebras qui laetantur cum malefecerint et exultant in rebus pessimis quorum viae perversae et infames gressus eorum ut eruaris a muliere aliena et ab extranea quae molliet sermones suos et relinquit ducem pubertatis suae et pacti dei sui oblita est inclinata est enim ad mortem domus eius et ad impios semitae ipsius omnes qui ingrediuntur ad eam non revertentur nec adprehendent semitas vitae ut ambules in via bona et calles iustorum custodias qui enim recti sunt habitabunt in terra et simplices permanebunt in ea impii vero de terra perdentur et qui inique agunt auferentur ex ea

fili mi ne obliviscaris legis meae et praecepta mea custodiat cor tuum longitudinem enim dierum et annos vitae et pacem adponent tibi misericordia et veritas non te deserant circumda eas gutturi tuo et describe in tabulis cordis tui et invenies gratiam et disciplinam bonam coram deo et hominibus habe fiduciam in domino ex toto corde tuo et ne innitaris prudentiae tuae in omnibus viis tuis cogita illum et ipse diriget gressus tuos ne sis sapiens apud temet ipsum time dominum et recede a malo sanitas quippe erit umbilico tuo et irigatio ossuum tuorum honora dominum de tua substantia et de primitiis omnium frugum tuarum et implebuntur horrea tua saturitate et vino torcularia redundabunt disciplinam domini fili mi ne abicias nec deficias cum ab eo corripieris quem enim diligit dominus corripit et quasi pater in filio conplacet sibi beatus homo qui invenit sapientiam et qui affluit prudentia melior est adquisitio eius negotiatione argenti et auro primo fructus eius pretiosior est cunctis opibus et omnia quae desiderantur huic non valent comparari longitudo dierum in dextera eius in sinistra illius divitiae et gloria viae eius viae pulchrae et omnes semitae illius pacificae lignum vitae est his qui adprehenderint eam et qui tenuerint eam beatus dominus sapientia fundavit terram stabilivit caelos prudentia sapientia illius eruperunt abyssi et nubes rore concrescunt fili mi ne effluant haec ab oculis tuis custodi legem atque consilium et erit vita animae tuae et gratia faucibus tuis tunc ambulabis fiducialiter in via tua et pes tuus non inpinget si dormieris non timebis quiesces et suavis erit somnus tuus ne paveas repentino terrore et inruentes tibi potentias impiorum dominus enim erit in latere tuo et custodiet pedem tuum ne capiaris noli prohibere benefacere eum qui potest si vales et ipse benefac ne dicas amico tuo vade et revertere et cras dabo tibi cum statim possis dare ne moliaris amico tuo malum cum ille in te habeat fiduciam ne contendas adversus hominem frustra cum ipse tibi nihil mali fecerit ne aemuleris hominem iniustum nec imiteris vias eius quia abominatio domini est omnis inlusor et cum simplicibus sermocinatio eius eges-

tas a domino in domo impii habitacula autem iustorum benedicuntur inlusoires ipse deludet et mansuetis dabit gratiam gloriam sapientes possidebunt stultorum exaltatio ignominia

4

audite filii disciplinam patris et attendite ut sciatis prudentiam donum bonum tribuam vobis legem meam ne derelinquatis nam et ego filius fui patris mei tenellus et unigenitus coram matre mea et docebat me atque dicebat suscipiat verba mea cor tuum custodi praecepta mea et vives posside sapientiam posside prudentiam ne obliviscaris neque declines a verbis oris mei ne dimittas eam et custodiet te dilige eam et servabit te principium sapientiae posside sapientiam et in omni possessione tua acquire prudentiam arripe illam et exaltabit te glorificaberis ab ea cum eam fueris amplexatus dabit capiti tuo augmenta gratiarum et corona inclita proteget te audi filii mi et suscipe verba mea ut multiplicentur tibi anni vitae viam sapientiae monstravi tibi duxi te per semitas aequitatis quas cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui et currens non habebis offendiculum tene disciplinam ne dimittas eam custodi illam quia ipsa est vita tua ne delesteris semitis impiorum nec tibi placeat malorum via fuge ab ea ne transeas per illam declina et desere eam non enim dormiunt nisi malefecerint et rapitur somnus ab eis nisi subplantaverint comedunt panem impietatis et vinum iniquitatis bibunt iustorum autem semita quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectam diem via impiorum tenebrosa nesciunt ubi currunt filii mi ausculta sermones meos et ad eloquia mea inclina aurem tuam ne recedant ab oculis tuis custodi ea in medio cordis tui vita enim sum invenientibus ea et universae carni sanitas omni custodia serva cor tuum quia ex ipso vita procedit remove a te os pravum et detrahentia labia sint procul a te oculi tui recta videant et palpebrae tuae praecedant gressus tuos dirige semitam pedibus tuis et omnes viae tuae stabilientur ne declines ad dexteram et ad sinistram averte pedem tuum a malo

5

filii mi adtene sapientiam meam et prudentiae meae inclina aurem tuam ut custodias cogitationes et disciplinam labia tua conservent favus enim stillans labia meretricis et nitidius oleo guttur eius novissima autem illius amara quasi absinthium et acuta quasi gladius biceps pedes eius descendunt in mortem et ad inferos gressus illius penetrant per semitam vitae non ambulat vagi sunt gressus eius et investigabiles nunc ergo filii audi me et ne recedas a verbis oris mei longe fac ab ea viam tuam et ne adpropinques foribus domus eius ne des alienis honorem tuum et annos tuos crudeli ne forte impleantur extranei viribus tuis et labores tui sint in domo aliena et gemas in novissimis quando consumpseris carnes et corpus tuum et dicas cor detestatus sum disciplinam et increpationibus non acquievit cor meum nec audivi vocem doctum me et magistros non inclinavi aurem meam

paene fui in omni malo in medio ecclesiae et synagogae bibe aquam de cisterna tua et fluentia putei tui deriventur fontes tui foras et in plateis aquas tuas divide habeto eas solus nec sint alieni participes tui sit vena tua benedicta et laetare cum muliere adulterciae tuae cerva carissima et gratissimus hinulus ubera eius inebrient te omni tempore in amore illius delectare iugiter quare seduceris filii mi ab aliena et foveris sinu alterius respicit dominus vias hominis et omnes gressus illius considerat iniquitates suae capiunt impium et funibus peccatorum suorum constringitur ipse morietur quia non habuit disciplinam et multitudine stultitiae suae decipitur

6

filii mi si spoponderis pro amico tuo defixisti apud extraneum manum tuam inlaqueatus es verbis oris tui et captus propriis sermonibus fac ergo quod dico filii mi et temet ipsum libera quia incidisti in manu proximi tui discurre festina suscita amicam tuam ne dederis somnum oculis tuis nec dormitent palpebrae tuae eruere quasi dammula de manu et quasi avis de insidiis aucupis vade ad formicam o piger et considera vias eius et discite sapientiam quae cum non habeat ducem nec praeceptorem nec principem parat aestate cibum sibi et congregat in messe quod comedat usquequo piger dormis quando consurgis ex somno tuo paululum dormies paululum dormitabis paululum conseres manus ut dormias et veniet tibi quasi viator egestas et pauperies quasi vir armatus homo apostata vir inutilis graditur ore perverso annuit oculis terit pede digito loquitur pravo corde machinatur malum et in omni tempore iurgia seminat huic extemplo veniet perditio sua et subito conteretur nec habebit ultra medicinam sex sunt quae odit dominus et septimum detestatur anima eius oculus sublimis linguam mendacem manus effundentes innoxium sanguinem cor machinans cogitationes pessimas pedes veloces ad currendum in malum proferentem mendacia testem fallacem et eum qui seminat inter fratres discordias conserva filii mi praecepta patris tui et ne dimittas legem matris tuae liga ea in corde tuo iugiter et circumda gutturi tuo cum ambulaveris gradiantur tecum cum dormieris custodiant te et evigilans loquere cum eis quia mandatum lucerna est et lex lux et via vitae increpatione disciplinae ut custodiant te a muliere mala et a blanda lingua extraneae non concupiscat pulchritudinem eius cor tuum nec capiaris nutibus illius pretium enim scorti vix unius est panis mulier autem viri pretiosam animam capit numquid abscondere potest homo ignem in sinu suo ut vestimenta illius non ardeant aut ambulare super prunas et non conburentur plantae eius sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui non erit mundus cum tetigerit eam non grandis est culpa cum quis furatus fuerit furatur enim ut esurientem impleat animam deprehensus quoque reddit septuplum et omnem substantiam domus suae tradet qui autem adulter est propter cordis inopiam perdet animam suam turpitudinem et ignominiam congregat sibi et obprobrium illius non delebitur quia zelus et furor viri non parcat in die vindictae nec adquirescet cuiusquam precibus nec suscip-

7

fili mi custodi sermones meos et praecepta mea re-conde tibi serva mandata mea et vives et legem meam quasi pupillam oculi tui liga eam in digitis tuis scribe illam in tabulis cordis tui dic sapientiae soror mea es et prudentiam voca amicum tuam ut custodiat te a muliere extranea et ab aliena quae verba sua dulcia facit de fenestra enim domus meae per cancellos prospexi et video parvulos considero vecordem iuvenem qui transit in platea iuxta angulum et propter viam domus illius graditur in obscuro advesperascente die in noctis tenebris et caligine et ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio praeparata ad capiendas animas garrula et vaga quietis inpatiens nec valens in domo consistere pedibus suis nunc foris nunc in plateis nunc iuxta angulos insidians adprehensumque deosculatur iuvenem et procaci vultu blanditur dicens victimas pro salute debui hodie reddidi vota mea idcirco egressa sum in occursum tuum desiderans te videre et repperi intexui funibus lectum meum stravi tapetibus pictis ex aegypto aspersi cubile meum murra et aloe et cinnamomo veni inebriemur uberibus donec inlucescat dies et fruamur cupitis amplexibus non est enim vir in domo sua abiit via longissima sacculum pecuniae secum tulit in die plenae lunae reversurus est domum suam iniretivit eum multis sermonibus et blanditiis labiorum protraxit illum statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam et quasi agnus lascivens et ignorans quod ad vincula stultus trahatur donec transfigat sagitta iecur eius velut si avis festinet ad laqueum et nescit quia de periculo animae illius agitur nunc ergo fili audi me et attende verba oris mei ne abstrahatur in viis illius mens tua neque decipiaris semitis eius multos enim vulneratos deiecit et fortissimi quique interfecti sunt ab ea viae inferi domus eius penetrantes interiora mortis

8

numquid non sapientia clamitat et prudentia dat vocem suam in summis excelsisque verticibus super viam in mediis semitis stans iuxta portas civitatis in ipsis foribus loquitur dicens o viri ad vos clamito et vox mea ad filios hominum intellegite parvuli astutiam et insipientes animadvertite audite quoniam de rebus magnis locutura sum et aperientur labia mea ut recta praedicent veritatem meditabitur guttur meum et labia mea detestabuntur impium iusti sunt omnes sermones mei non est in eis pravum quid neque per-versum recti sunt intellegentibus et aequi invenientibus scientiam accipite disciplinam meam et non pecuniam doctrinam magis quam aurum eligit melior est enim sapientia cunctis pretiosissimis et omne desiderabile ei non potest comparari ego sapientia habito in consilio et eruditus intersum cogitationibus timor domini odit malum arrogantiam et superbiam et viam pravam et os bilingue detestor meum est consilium et aequitas mea prudentia mea est fortitudo per me reges regnant et legum conditores iusta de-

cernunt per me principes imperant et potentes decernunt iustitiam ego diligentes me diligo et qui mane vigilant ad me inveniunt me cum sunt divitiae et gloria opes superbae et iustitia melior est fructus meus auro et pretioso lapide et genimina mea argento electo in viis iustitiae ambulo in medio semitarum iudicii ut ditem diligentes me et thesauros eorum repleam dominus possedit me initium viarum suarum antequam quicquam faceret a principio ab aeterno ordinata sum et ex antiquis antequam terra fieret necdum erant abyssi et ego iam concepta eram necdum fontes aquarum eruperant necdum montes gravi mole constiterant ante colles ego parturiebar adhuc terram non fecerat et flumina et cardines orbis terrae quando praeparabat caelos aderam quando certa lege et gyro vallabat abyssos quando aethera firmabat sursum et librabat fontes aquarum quando circumdabat mari terminum suum et legem ponebat aquis ne transirent fines suos quando adpendebat fundamenta terrae cum eo eram cuncta componens et delectabar per singulos dies ludens coram eo omni tempore ludens in orbe terrarum et deliciae meae esse cum filiis hominum nunc ergo filii audite me beati qui custodiunt vias meas audite disciplinam et estote sapientes et nolite abicere eam beatus homo qui audit me qui vigilat ad fores meas cotidie et observat ad postes ostii mei qui me invenerit inveniet vitam et hauriet salutem a domino qui autem in me peccaverit laedet animam suam omnes qui me oderunt diligunt mortem

9

sapientia aedificavit sibi domum excidit columnas septem immolavit victimas suas miscuit vinum et proposuit mensam suam misit ancillas suas ut vocarent ad arcem et ad moenia civitatis si quis est parvulus veniat ad me et insipientibus locuta est venite comedite panem meum et bibite vinum quod miscui vobis relinquitae infantiam et vivite et ambulate per vias prudentiae qui erudit derisorem ipse sibi facit iniuriam et qui arguit impium generat maculam sibi noli arguere derisorem ne oderit te argue sapientem et diliget te da sapienti et addetur ei sapientia doce iustum et festinabit accipere principium sapientiae timor domini et scientia sanctorum prudentia per me enim multiplicabuntur dies tui et addentur tibi anni vitae si sapiens fueris tibi met ipsi eris si inluser solus portabis malum mulier stulta et clamosa pleneque inlecebris et nihil omnino sciens sedit in foribus domus suae super sellam in excelso urbis loco ut vocaret transeuntes viam et pergentes itinere suo quis est parvulus declinet ad me et vecordi locuta est aquae furtivae dulciores sunt et panis absconditus suavior et ignoravit quod gigantes ibi sint et in profundis inferni convivae eius

10

parabola salomonis filius sapiens laetificat patrem filius vero stultus maestitia est matris suae non proderunt thesauri impietatis iustitia vero liberabit

a morte non adfliget dominus fame animam iusti et insidias impiorum subvertet egestatem operata est manus remissa manus autem fortium divitias parat qui congregat in messe filius sapiens est qui autem steritit aestate filius confusionis benedictio super caput iusti os autem impiorum operit iniquitatem memoria iusti cum laudibus et nomen impiorum putrescet sapiens corde praecepta suscipiet stultus caeditur labiis qui ambulat simpliciter ambulat confidenter qui autem depravat vias suas manifestus erit qui annuit oculo dabit dolorem stultus labiis verberabitur vena vitae os iusti et os impiorum operiet iniquitatem odium suscitatur rixas et universa delicta operit caritas in labiis sapientis invenietur sapientia et virga in dorso eius qui indiget corde sapientes abscondunt scientiam os autem stulti confusioni proximum est substantia divitis urbs fortitudinis eius pavor pauperum egestas eorum opus iusti ad vitam fructus impii ad peccatum via vitae custodiendi disciplinam qui autem increpationes relinquit errat abscondunt odium labia mendacia qui profert contumeliam insipiens est in multiloquio peccatum non deerit qui autem moderatur labia sua prudentissimus est argentum electum lingua iusti cor impiorum pro nihilo labia iusti erudiunt plurimos qui autem indocti sunt in cordis egestate moriuntur benedictio domini divites facit nec sociabitur ei adflictio quasi per risum stultus operatur scelus sapientia autem est viro prudentia quod timet impius venit super eum desiderium suum iustus dabitur quasi tempestas transiens non erit impius iustus autem quasi fundamentum sempiternum sicut acetum dentibus et fumus oculis sic piger his qui miserunt eum timor domini adponet dies et anni impiorum breviabuntur expectatio iustorum laetitia spes autem impiorum peribit fortitudo simplicis via domini et pavor his qui operantur malum iustus in aeternum non commovebitur impii autem non habitabunt in terram os iusti parturiet sapientiam lingua pravorum peribit labia iusti considerant placita et os impiorum perversa

11

statera dolosa abominatio apud dominum et pondus aequum voluntas eius ubi fuerit superbia ibi erit et contumelia ubi autem humilitas ibi et sapientia simplicitas iustorum dirigit eos et subplantatio perversorum vastabit illos non proderunt divitiae in die ultionis iustitia autem liberabit a morte iustitia simplicis dirigit viam eius et in impietate sua corruet impius iustitia rectorum liberabit eos et in insidiis suis capientur iniqui mortuo homine impio nulla erit ultra spes et expectatio sollicitorum peribit iustus de angustia liberatus est et tradetur impius pro eo simulator ore decipit amicum suum iusti autem liberabuntur scientia in bonis iustorum exultabit civitas et in perditione impiorum erit laudatio benedictione iustorum exaltabitur civitas et ore impiorum subvertetur qui despiciat amicum suum indigens corde est vir autem prudens tacebit qui ambulat fraudulenter revelat arcana qui autem fidelis est animi celat commissum ubi non est gubernator populus corruet salus autem ubi multa consilia adflige-

tur malo qui fidem facit pro extraneo qui autem cavet laqueos securus erit mulier gratiosa inveniet gloriam et robusti habebunt divitias benefacit animae suae vir misericors qui autem crudelis est et propinquos abicit impius facit opus instabile seminanti autem iustitiam merces fidelis clementia praeparat vitam et sectatio malorum mortem abominabile domino pravum cor et voluntas eius in his qui simpliciter ambulant manus in manu non erit innocens malus semen autem iustorum salvabitur circulus aureus in naribus suis mulier pulchra et fatua desiderium iustorum omne bonum est praestolatio impiorum furor alii dividunt propria et ditiores fiunt alii rapiunt non sua et semper in egestate sunt anima quae benedicit inpinguabitur et qui inebriat ipse quoque inebriabitur qui abscondit frumenta maledicetur in populis benedictio autem super caput vendentium bene consurgit diluculo qui quaerit bona qui autem investigator malorum est opprimetur ab eis qui confidet in divitiis suis corruet iusti autem quasi virens folium germinabunt qui conturbat domum suam possidebit ventos et qui stultus est serviet sapienti fructus iusti lignum vitae et qui suscipit animas sapiens est si iustus in terra recipit quanto magis impius et peccator

12

qui diligit disciplinam diligit scientiam qui autem odit increpationes insipiens est qui bonus est hauriet a domino gratiam qui autem confidit cogitationibus suis impie agit non roborabitur homo ex impietate et radix iustorum non commovebitur mulier diligens corona viro suo et putredo in ossibus eius quae confusione res dignas gerit cogitationes iustorum iudicia et consilia impiorum fraudulentia verba impiorum insidiantur sanguini os iustorum liberabit eos verte impius et non erunt domus autem iustorum permanebit doctrina sua noscetur vir qui autem vanus et excors est patebit contemptui melior est pauper et sufficiens sibi quam gloriosus et indigens pane novit iustus animas iumentorum suorum viscera autem impiorum crudelia qui operatur terram suam saturabitur panibus qui autem sectatur otium stultissimus est desiderium impii munimentum est pessimorum radix autem iustorum proficiet propter peccata labiorum ruina proximat malo effugiet autem iustus de angustia de fructu oris sui unusquisque replebitur bonis et iuxta opera manuum suarum retribuetur ei via stulti recta in oculis eius qui autem sapiens est audit consilia fatuus statim indicat iram suam qui autem dissimulat iniuriam callidus est qui quod novit loquitur index iustitiae est qui autem mentitur testis est fraudulentus est qui promittit et quasi gladio pungitur conscientiae lingua autem sapientium sanitas est labium veritatis firmum erit in perpetuum qui autem testis est repentinus concinnat linguam mendacii dolus in corde cogitantium mala qui autem ineunt pacis consilia sequitur eos gaudium non contristabit iustum quicquid ei acciderit impii autem replebuntur malo abominatio domino labia mendacia qui autem fideliter agunt placent ei homo versutus celat scientiam et cor insipientium provocabit stultitiam manus fortium dominabitur quae

autem remissa est tributis serviet maeror in corde viri humiliabit illud et sermone bono laetificabitur qui negligit damnum propter amicum iustus est iter autem impiorum decipiet eos non inveniet fraudulentus lucrum et substantia hominis erit auri pretium in semita iustitiae vita iter autem devium ducit ad mortem

13

filius sapiens doctrina patris qui autem inlusor est non audit cum arguitur de fructu oris homo saturabitur bonis anima autem praevericatorum iniqua qui custodit os suum custodit animam suam qui autem inconsideratus est ad loquendum sentiet mala vult et non vult piger anima autem operantium inpinguabitur verbum mendax iustus detestabitur impius confundit et confundetur iustitia custodit innocentis viam impietas vero peccato subplantat est quasi dives cum nihil habeat et est quasi pauper cum in multis divitiis sit redemptio animae viri divitiae suae qui autem pauper est increpationem non sustinet lux iustorum laetificat lucerna autem impiorum exstinguetur inter superbos semper iurgia sunt qui autem agunt cuncta consilio reguntur sapientia substantia festinata minuatur quae autem paulatim colligitur manu multiplicabitur spes quae differtur adfligit animam lignum vitae desiderium veniens qui detrahit alicui rei ipse se in futurum obligat qui autem timet praeceptum in pace versabitur lex sapientis fons vitae ut declinet a ruina mortis doctrina bona dabit gratiam in itinere contemptorum vorago astutus omnia agit cum consilio qui autem fatuus est aperit stultitiam nuntius impii cadet in malum legatus fidelis sanitas egestas et ignominia ei qui deserit disciplinam qui autem adquiescit arguenti glorificabitur desiderium si conpleatur delectat animam detestantur stulti eos qui fugiunt mala qui cum sapientibus graditur sapiens erit amicus stultorum efficietur similis peccatores persequetur malum et iustus retribuentur bona bonus relinquet heredes filios et nepotes et custoditur iusto substantia peccatoris multi cibi in novalibus patrum et alii congregantur absque iudicio qui parcit virgae suae odit filium suum qui autem diligit illum instanter erudit iustus comedit et replet animam suam venter autem impiorum insaturabilis

14

sapiens mulier aedificavit domum suam insipiens instructam quoque destruet manibus ambulans recto itinere et timens deum despicitur ab eo qui infami graditur via in ore stulti virga superbiae labia sapientium custodiunt eos ubi non sunt boves praesepe vacuum est ubi autem plurimae segetes ibi manifesta fortitudo bovis testis fidelis non mentietur profert mendacium testis dolosus quaerit derisor sapientiam et non inveniet doctrina prudentium facilis vade contra virum stultum et nescio labia prudentiae sapientia callidi est intellegere viam suam et imprudentia stultorum errans stultis inludet peccatum inter iustos morabitur gratia cor quod novit amaritudinem

animae suae in gaudio eius non miscebitur extraneus domus impiorum delebitur tabernacula iustorum germinabunt est via quae videtur homini iusta novissima autem eius deducunt ad mortem risus dolore miscebitur et extrema gaudii luctus occupat viis suis replebitur stultus et super eum erit vir bonus in nocens credit omni verbo astutus considerat gressus suos sapiens timet et declinat malum stultus transilit et confidit impatiens operabitur stultitiam et vir versutus odiosus est possidebunt parvuli stultitiam et astuti expectabunt scientiam iacebunt mali ante bonos et impii ante portas iustorum etiam proximo suo pauper odiosus erit amici vero divitum multi qui despicit proximum suum peccat qui autem miseretur pauperi beatus erit errant qui operantur malum misericordia et veritas praeparant bona in omni opere erit abundantia ubi autem verba sunt plurima frequenter egestas corona sapientium divitiae eorum fatuitas stultorum imprudentia liberat animas testis fidelis et profert mendacia versipellis in timore domini fiducia fortitudinis et filiis eius erit spes timor domini fons vitae ut declinet a ruina mortis in multitudine populi dignitas regis et in paucitate plebis ignominia principis qui patiens est multa gubernatur prudentia qui autem impatiens exaltat stultitiam suam vita carniū sanitas cordis putredo ossuum invidia qui calumniatur egentem exprobrat factori eius honorat autem eum qui miseretur pauperis in malitia sua expelletur impius sperat autem iustus in morte sua in corde prudentis requiescit sapientia et indoctos quoque erudit iustitia elevat gentem miseros facit populos peccatum acceptus est regi minister intellegens iracundiam eius inutilis sustinebit

15

responsio mollis frangit iram sermo durus suscitatur furem lingua sapientium ornat scientiam os fatuorum ebullit stultitiam in omni loco oculi domini contemplantur malos et bonos lingua placabilia lignum vitae quae immoderata est conteret spiritum stultus inridet disciplinam patris sui qui autem custodit increpationes astutior fiet domus iusti plurima fortitudo et in fructibus impii conturbatur labia sapientium disseminabunt scientiam cor stultorum dissimile erit victimae impiorum abominabiles domino vota iustorum placabilia abominatio est domino via impii qui sequitur iustitiam diligitur ab eo doctrina mala deserenti viam qui increpationes odit morietur infernus et perditio coram domino quanto magis corda filiorum hominum non amat pestilens eum qui se corripit nec ad sapientes graditur cor gaudens exhilarat faciem in maerore animi deicitur spiritus cor sapientis quaerit doctrinam et os stultorum pascetur in peritia omnes dies pauperis mali secunda mens quasi iuge convivium melius est parum cum timore domini quam thesauri magni et insatiabiles melius est vocare ad holera cum caritate quam ad vitulum saginatum cum odio vir iracundus provocat rixas qui patiens est mitigat suscitatas iter pigriorum quasi sepes spinarum via iustorum absque offendiculo filius sapiens laetificat patrem et stultus homo despicit matrem suam stultitia gaudium stulto et vir prudens dirigit gres-

sus dissipantur cogitationes ubi non est consilium ubi vero plures sunt consiliarii confirmantur laetatur homo in sententia oris sui et sermo oportunus est optimus semita vitae super eruditum ut declinet de inferno novissimo domum superborum demolietur dominus et firmos facit terminos viduae abominatio domini cogitationes malae et purus sermo pulcherrimus conturbat domum suam qui sectatur avaritiam qui autem odit munera vivet mens iusti meditatur obediendum os impiorum redundat malis longe est dominus ab impiis et orationes iustorum exaudiet lux oculorum laetificat animam fama bona inpinguat ossa auris quae audit increpationes vitae in medio sapientium commorabitur qui abicit disciplinam despicit animam suam qui adquiescit increpationibus possessor est cordis timor domini disciplina sapientiae et gloriam praecedat humilitas

16

hominis est animum praeparare et dei gubernare linguam omnes viae hominum patent oculis eius spirituum ponderator est dominus revela domino opera tua et dirigentur cogitationes tuae universa propter semet ipsum operatus est dominus impium quoque ad diem malum abominatio domini omnis arrogans etiam si manus ad manum fuerit non erit innocens misericordia et veritate redimitur iniquitas et in timore domini declinatur a malo cum placuerit domino viae hominis inimicos quoque eius convertet ad pacem melius est parum cum iustitia quam multi fructus cum iniquitate cor hominis disponet viam suam sed domini est dirigere gressus eius divinatio in labiis regis in iudicio non errabit os eius pondus et statera iudicia domini sunt et opera eius omnes lapides sacculi abominabiles regi qui agunt impie quoniam iustitia firmatur solium voluntas regum labia iusta qui recta loquitur diligetur indignatio regis nuntii mortis et vir sapiens placabit eam in hilaritate vultus regis vita et clementia eius quasi imber serotinus posside sapientiam quia auro melior est et adquire prudentiam quia pretiosior est argento semita iustorum declinat mala custos animae suae servat viam suam contritionem praecedat superbia et ante ruinam exaltatur spiritus melius est humiliari cum mitibus quam dividere spolia cum superbis eruditus in verbo repperiet bona et qui in domino sperat beatus est qui sapiens corde est appellabitur prudens et qui dulcis eloquio maiora percipiet fons vitae eruditio possidentis doctrina stultorum fatuitas cor sapientis erudiet os eius et labiis illius addet gratiam favus mellis verba composita dulcedo animae et sanitas os suum est via quae videtur homini recta et novissimum eius ducit ad mortem anima laborantis laborat sibi quia compulset eum os suum vir impius fodit malum et in labiis eius ignis ardescit homo perversus suscitavit lites et verbosus separat principes vir iniquus lactat amicum suum et ducit eum per viam non bonam qui adtonitis oculis cogitat prava mordens labia sua perficit malum corona dignitatis senectus in viis iustitiae repperietur melior est patiens viro forte et qui dominatur animo suo expugnatore urbium sortes mittuntur in sinu sed a domino temper-

antur

17

melior est buccella sicca cum gaudio quam domus plena victimis cum iurgio servus sapiens dominabitur filiis stultis et inter fratres hereditatem dividet sicut igne probatur argentum et aurum camino ita corda probat dominus malus obedit linguae iniquae et fallax obtemperat labiis mendacibus qui despiciat pauperem exprobrat factori eius et qui in ruina laetatur alterius non erit impunitus corona senum filii filiorum et gloria filiorum patres sui non decet stultum verba composita nec principem labium mentiens gemma gratissima expectatio praestolantis quocumque se verterit prudenter intellegit qui celat delictum quaerit amicitias qui altero sermone repetit separat foederatos plus proficit correptio apud prudentem quam centum plagae apud stultum semper iurgia quaerit malus angelus autem crudelis mittitur contra eum expedit magis urssae occurrere raptis fetibus quam fatuo confidenti sibi in stultitia sua qui reddit mala pro bonis non recedit malum de domo eius qui dimittit aquam caput est iurgiorum et antequam patiar contumeliam iudicium deserit et qui iustificat impium et qui condemnat iustum abominabilis est uterque apud dominum quid prodest habere divitias stultum cum sapientiam emere non possit omni tempore diligit qui amicus est et frater in angustiis conprobatur homo stultus plaudet manibus cum spoponderit pro amico suo qui meditatur discordiam diligit rixas et qui exultat ostium quaerit ruinam qui perversi cordis est non inveniet bonum et qui vertit linguam incidet in malum natus est stultus in ignominiam suam sed nec pater in fatuo laetabitur animus gaudens aetatem floridam facit spiritus tristis exsiccat ossa munera de sinu impius accipit ut pervertat semitas iudicii in facie prudentis lucet sapientia oculi stultorum in finibus terrae ira patris filius stultus et dolor matris quae genuit eum non est bonum damnum inferre iusto nec percutere principem qui recta iudicat qui moderatur sermones suos doctus et prudens est et pretiosi spiritus vir eruditus stultus quoque si tacuerit sapiens putabitur et si conpresserit labia sua intellegens

18

occasiones quaerit qui vult recedere ab amico omni tempore erit exprobrabilis non recipit stultus verba prudentiae nisi ea dixerit quae versantur in corde eius impius cum in profundum venerit peccatorum contemnit sed sequitur eum ignominia et obprobrium aqua profunda verba ex ore viri et torrens redundans fons sapientiae accipere personam impii non est bonum ut declines a veritate iudicii labia stulti inmiscunt se rixis et os eius iurgia provocat os stulti contritio eius et labia illius ruina animae eius verba bilinguis quasi simplicia et ipsa perveniunt usque ad interiora ventris qui mollis et dissolutus est in opere suo frater est sua opera dissipantis turris fortissima nomen domini ad ipsum currit iustus

et exaltabitur substantia divitis urbs roboris eius et quasi murus validus circumdans eum antequam con-
teratur exaltatur cor hominis et antequam glorifice-
tur humiliatur qui prius respondit quam audiat stul-
tum se esse demonstrat et confusione dignum spiri-
tus viri sustentat inbecillitatem suam spiritum vero
ad irascendum facilem quis poterit sustinere cor pru-
dens possidebit scientiam et auris sapientium quaerit
doctrinam donum hominis dilatat viam eius et ante
principes spatium ei facit iustus prior est accusator
sui venit amicus eius et investigavit eum contradic-
tiones conprimit sors et inter potentes quoque diu-
dicat frater qui adiuatur a fratre quasi civitas firma
et iudicia quasi vectes urbium de fructu oris viri re-
plebitur venter eius et genimina laborum illius sat-
urabunt eum mors et vita in manu linguae qui dili-
gunt eam comedent fructus eius qui invenit mulierem
invenit bonum et hauriet iucunditatem a domino
cum obsecrationibus loquetur pauper et dives ef-
fabitur rigide vir amicalis ad societatem magis ami-
cus erit quam frater

19

melior est pauper qui ambulat in simplicitate sua
quam torquens labia insipiens ubi non est scientia
animae non est bonum et qui festinus est pedibus
offendit stultitia hominis subplantat gressus eius et
contra deum fervet animo suo divitiae addunt ami-
cos plurimos a paupere autem et hii quos habuit sepa-
rantur testis falsus non erit impunitus et qui mendacia
loquitur non effugiet multi colunt personam potentis
et amici sunt dona tribuenti fratres hominis pauperis
oderunt eum insuper et amici procul recesserunt ab
eo qui tantum verba sectatur nihil habebit qui autem
possessor est mentis diligit animam suam et custos
prudentiae inveniet bona testis falsus non erit im-
punitus et qui loquitur mendacia peribit non decent
stultum deliciae nec servum dominari principibus
doctrina viri per patientiam noscitur et gloria eius est
iniqua praetergredi sicut fremitus leonis ita et regis
ira et sicut ros super herbam ita hilaritas eius dolor
patris filius stultus et tecta iugiter perstillantia liti-
giosa mulier domus et divitiae dantur a patribus a
domino autem proprie uxor prudens pigredo inmittit
soporem et anima dissoluta esuriet qui custodit man-
datum custodit animam suam qui autem negligit vias
suas mortificabitur feneratur domino qui miseretur
pauperis et vicissitudinem suam reddet ei erudi fil-
ium tuum ne desperes ad interfectionem autem eius
ne ponas animam tuam qui inpatiens est sustinebit
damnum et cum rapuerit aliud adponet audi consilium
et suscipe disciplinam ut sis sapiens in novissimis
tuis multae cogitationes in corde viri voluntas autem
domini permanebit homo indigens misericors est et
melior pauper quam vir mendax timor domini ad vi-
tam et in plenitudine commorabitur absque visita-
tione pessimi abscondit piger manum suam sub as-
cella nec ad os suum applicat eam pestilente flagel-
lato stultus sapienter erit sin autem corripueris sapi-
entem intelleget disciplinam qui adfligit patrem et
fugat matrem ignominiosus est et infelix non cesses
filii audire doctrinam nec ignores sermones scientiae

testis iniquus deridet iudicium et os impiorum de-
vorat iniquitatem parata sunt derisoribus iudicia et
mallei percutientes stultorum corporibus

20

luxuriosa res vinum et tumultuosa ebrietas
quicumque his delectatur non erit sapiens sicut
rugitus leonis ita terror regis qui provocat eum
peccat in animam suam honor est homini qui
separat se a contentionibus omnes autem stulti
miscentur contumeliis propter frigus piger arare
noluit mendicabit ergo aestate et non dabitur ei sicut
aqua profunda sic consilium in corde viri sed homo
sapiens exhauriet illud multi homines misericordes
vocantur virum autem fidelem quis inveniet iustus
qui ambulat in simplicitate sua beatos post se filios
derelinquet rex qui sedet in solio iudicii dissipat
omne malum intuitu suo quis potest dicere mundum
est cor meum purum suo a peccato pondus et pondus
mensura et mensura utrumque abominabile est apud
deum ex studiis suis intellegitur puer si munda et
si recta sint opera eius aurem audientem et oculum
videntem dominus fecit utrumque noli diligere
somnia ne te egestas opprimat aperi oculos tuos
et saturare panibus malum est malum est dicit
omnis emptor et cum recesserit tunc gloriabitur
est aurum et multitudo gemmarum vas autem
pretiosum labia scientiae tolle vestimentum eius
qui fideiussor extitit alieni et pro extraneis aufer
pignus ab eo suavis est homini panis mendacii
et postea implebitur os eius calculo cogitationes
consilii roborantur et gubernaculis tractanda sunt
bella ei qui revelat mysteria et ambulat fraudulenter
et dilatat labia sua ne commiscearis qui maledicit
patri suo et matri extinguetur lucerna eius in mediis
tenebris hereditas ad quam festinatur in principio
in novissimo benedictione carebit ne dicas reddam
malum expecta dominum et liberabit te abominatio
est apud deum pondus et pondus statera dolosa
non est bona a domino diriguntur gressus viri
quis autem hominum intellegere potest viam suam
ruina est hominis devorare sanctos et post vota
tractare dissipat impios rex sapiens et curvat super
eos fornicem lucerna domini spiraculum hominis
quae investigat omnia secreta ventris misericordia
et veritas custodiunt regem et roboratur clementia
thronus eius exultatio iuvenum fortitudo eorum et
dignitas senum canities livor vulneris absterget mala
et plagae in secretioribus ventris

21

sicut divisiones aquarum ita cor regis in manu do-
mini quocumque voluerit inclinabit illud omnis via
viri recta sibi videtur adpendit autem corda domi-
nus facere misericordiam et iudicium magis placent
domino quam victimae exaltatio oculorum et dilata-
tio cordis lucerna impiorum peccatum cogitationes
robusti semper in abundantia omnis autem piger
semper in egestate qui congregat thesauros lingua
mendacii vanus est et inpingetur ad laqueos mor-

tis rapinae impiorum detrahent eos quia noluerunt facere iudicium perversa via viri aliena est qui autem mundus est rectum opus eius melius est sedere in angulo domatis quam cum muliere litigiosa et in domo communi anima impii desiderat malum non miserebitur proximo suo multato pestilente sapientior erit parvulus et si sectetur sapientem sumet scientiam excogitat iustus de domo impii ut detrahat impius in malum qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis et ipse clamabit et non exaudietur munus absconditum extinguet iras et donum in sinu indignationem maximam gaudium iusto est facere iudicium et pavor operantibus iniquitatem vir qui erraverit a via doctrinae in coetu gigantum commorabitur qui diligit epulas in egestate erit qui amat vinum et pingua non ditabitur pro iusto datur impius et pro rectis iniquus melius est habitare in terra deserta quam cum muliere rixosa et iracunda thesaurus desiderabilis et oleum in habitaculo iusti et imprudens homo dissipabit illud qui sequitur iustitiam et misericordiam inveniet vitam et iustitiam et gloriam civitatem fortium ascendit sapiens et destruit robur fiducia eius qui custodit os suum et linguam suam custodit ab angustiis animam suam superbus et arrogans vocatur indoctus qui in ira operatur superbiam desideria occidit pigrum noluerunt enim quicquam manus eius operari tota die concupiscit et desiderat qui autem iustus est tribuet et non cessabit hostiae impiorum abominabiles quia offeruntur ex scelere testis mendax peribit vir obediens loquitur victoriam vir impius procaciter obfirmat vultum suum qui autem rectus est corrigit viam suam non est sapientia non est prudentia non est consilium contra dominum equus paratur ad diem belli dominus autem salutem tribuet

22

melius est nomen bonum quam divitiae multae super argentum et aurum gratia bona dives et pauper obviaverunt sibi utriusque operator est dominus callidus vidit malum et abscondit se innocens pertransiit et adflictus est damno finis modestiae timor domini divitiae et gloria et vita arma et gladii in via perversi custos animae suae longe recedit ab eis proverbium est adulescens iuxta viam suam etiam cum senuerit non recedet ab ea dives pauperibus imperat et qui accipit mutuum servus est feneratoris qui seminat iniquitatem metet mala et virga irae suae consummabitur qui pronus est ad misericordiam benedicetur de panibus enim suis dedit pauperi eice derisorem et exibat cum eo iurgium cessabuntque causae et contumeliae qui diligit cordis munditiam propter gratiam laborum suorum habebit amicum regem oculi domini custodiunt scientiam et subplantant verba iniqui dicit piger leo foris in medio platearum occidendus suam fovea profunda os alienae cui iratus est dominus incidit in eam stultitia configata est in corde pueri et virga disciplinae fugabit eam qui calumniatur pauperem ut augeat divitias suas dabit ipse ditiori et egebit inclina aurem tuam et audi verba sapientium adpone autem cor ad doctrinam meam quae pulchra erit tibi cum ser-

vaveris eam in ventre tuo et redundabit in labiis tuis ut sit in domino fiducia tua unde et ostendi eam tibi hodie ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibus et scientia ut ostenderem tibi firmitatem et eloquia veritatis respondere ex his illi qui misit te non facias violentiam pauperi quia pauper est neque conteras egenum in porta quia dominus iudicabit causam eius et configet eos qui confixerint animam eius noli esse amicus homini iracundo neque ambules cum viro furioso ne forte discas semitas eius et sumas scandalum animae tuae noli esse cum his qui defigunt manus suas et qui vades se offerunt pro debitis si enim non habes unde restituas quid causae est ut tollat operimentum de cubili tuo ne transgrediaris terminos antiquos quos posuerunt patres tui vidisti virum velocem in opere suo coram regibus stabit nec erit ante ignobiles

23

quando sederis ut comedas cum principe diligenter adtende quae posita sunt ante faciem tuam et statue cultrum in gutture tuo si tamen habes in potestate animam tuam ne desideres de cibus eius in quo est panis mendacii noli laborare ut diteris sed prudentiae tuae pone modum ne erigas oculos tuos ad opes quas habere non potes quia facient sibi pinnas quasi aquilae et avolabunt in caelum ne comedas cum homine invido et ne desideres cibos eius quoniam in similitudinem arioli et conectoris aestimat quod ignorat comedere et bibe dicit tibi et mens eius non est tecum cibos quos comederas evomes et perdes pulchros sermones tuos in auribus insipientium ne loquaris quia despicient doctrinam eloqui tui ne adtingas terminos parvulorum et agrum pupillorum ne introeas propinquus enim eorum fortis est et ipse inducabit contra te causam illorum ingrediatur ad doctrinam cor tuum et aures tuae ad verba scientiae noli subtrahere a puero disciplinam si enim percusseris eum virga non morietur tu virga percuties eum et animam eius de inferno liberabis fili mi si sapiens fuerit animus tuus gaudebit tecum cor meum et exultabunt renes mei cum locuta fuerint rectum labia tua non aemuletur cor tuum peccatores sed in timore domini esto tota die quia habebis spem in novissimo et praestolatio tua non auferetur audi fili mi et esto sapiens et dirige in via animum tuum noli esse in conviviis potatorum nec in comensationibus eorum qui carnes ad vescendum conferunt quia vacantes potibus et dantes symbola consumentur et vestietur pannis dormitatio audi patrem tuum qui genuit te et ne contemnas cum senuerit mater tua veritatem eme et noli vendere sapientiam et doctrinam et intelligentiam exultat gaudio pater iusti qui sapientem genuit laetabitur in eo gaudeat pater tuus et mater tua et exultet quae genuit te praebere fili mi cor tuum mihi et oculi tui vias meas custodiant fovea enim profunda est meretrix et puteus angustus aliena insidiatur in via quatuor latro et quos incautos viderit interficit cui vae cuius patri vae cui rixae cui foveae cui sine causa vulnera cui suffusio oculorum nonne his qui morantur in vino et student calicibus epotandis ne intuearis vinum quando flavescit cum splenderit

in vitro color eius ingreditur blande sed in novissimo mordebit ut coluber et sicut regulus venena diffundet oculi tui videbunt extraneas et cor tuum loquetur perversa et eris sicut dormiens in medio mari et quasi sopitus gubernator amisso clavo et dices verberaverunt me sed non dolui traxerunt me et ego non sensi quando evigilabo et rursum vina repperiam

24

ne emuleris viros malos nec desideres esse cum eis quia rapinas meditatur mens eorum et fraudes labia eorum loquuntur sapientia aedificabitur domus et prudentia roborabitur in doctrina replebuntur cellaria universa substantia pretiosa et pulcherrima vir sapiens et fortis est et vir doctus robustus et validus quia cum dispositione initur bellum et erit salus ubi multa consilia sunt excelsa stulto sapientia in porta non aperiet os suum qui cogitat malefacere stultus vocabitur cogitatio stulti peccatum est et abominatio hominum detractor si desperaveris lassus in die angustiae inminuetur fortitudo tua erue eos qui ducuntur ad mortem et qui trahuntur ad interitum liberare ne cesses si dixeris vires non suppetunt qui inspector est cordis ipse intellegit et servatorem animae tuae nihil fallit reddetque homini iuxta opera sua comede fili mi mel quia bonum est et favum dulcissimum gutturi tuo sic et doctrina sapientiae animae tuae quam cum inveneris habebis in novissimis et spes tua non peribit ne insidieris et quaeras impietatem in domo iusti neque vastes requiem eius septies enim cadet iustus et resurget impius autem corrumpent in malum cum ceciderit inimicus tuus ne gaudeas et in ruina eius ne exultet cor tuum ne forte videat dominus et displiceat ei et auferat ab eo iram suam ne contendas cum pessimis nec emuleris impios quoniam non habent futurorum spem mali et lucerna impiorum extinguetur time dominum fili mi et regem et cum detractoribus non commiscearis quoniam repente consurget perditio eorum et ruinam utriusque quis novit haec quoque sapientibus cognoscere personam in iudicio non est bonum qui dicit impio iustus es maledicent ei populi et detestabuntur eum tribus qui arguunt laudabuntur et super ipsos veniet benedictio labia deosculabitur qui recta verba respondet praepara foris opus tuum et diligenter exerce agrum tuum ut postea aedifices domum tuam ne sis testis frustra contra proximum tuum nec laces quemquam labiis tuis ne dicas quomodo fecit mihi sic faciam ei reddam unicuique secundum opus suum per agrum hominis pigri transivi et per vineam viri stulti et ecce totum repleverant urticae operuerant superficiem eius spinae et maceria lapidum destructa erat quod cum vidissem posui in corde meo et exemplo didici disciplinam parum inquam dormies modicum dormitabis pauxillum manus conseres ut quiescas et veniet quasi cursor egestas tua et mendicitas quasi vir armatus

25

haec quoque parabola salomonis quas transtulerunt viri ezechiae regis iuda gloria dei celare verbum et gloria regum investigare sermonem caelum sursum et terra deorsum et cor regum inscrutabile aufer robiginem de argento et egredietur vas purissimum aufer impietatem de vultu regis et firmabitur iustitia thronus eius ne gloriosus appareas coram rege et in loco magnorum ne steteris melius est enim ut dicatur tibi ascende huc quam ut humiliter coram principe quae viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito ne postea emendare non possis cum dehonoreris amicum tuum causam tuam tracta cum amico tuo et secretum extraneo non reveles ne forte insultet tibi cum audierit et exprobrare non cesset mala aurea in lectis argentea qui loquitur verbum in tempore suo inauris aurea et margaritum fulgens qui arguit sapientem et aurem obediens sicut frigus nivis in die messis ita legatus fidelis ei qui misit eum animam illius requiescere facit nubes et ventus et pluviae non sequentes vir gloriosus et promissa non complens patientia lenietur princeps et lingua mollis confringet duritiam mel invenisti comede quod sufficit tibi ne forte saturatus evomas illud subtrahe pedem tuum de domo proximi tui nequando satiatus oderit te iaculum et gladius et sagitta acuta homo qui loquitur contra proximum suum testimonium falsum dens putridus et pes lapsus qui sperat super infideli in die angustiae et amittit pallium in die frigoris acetum in nitro et qui cantat carmina cordi pessimo si esurierit inimicus tuus ciba illum et si sitierit da ei aquam bibere prunam enim congregabis super caput eius et dominus reddet tibi ventus aquilo dissipat pluvias et facies tristis linguam detrahentem melius est sedere in angulo domatis quam cum muliere litigiosa et in domo communi aqua frigida animae sitiienti et nuntius bonus de terra longinqua fons turbatus pede et vena corrupta iustus cadens coram impio sicut qui mel multum comedit non est ei bonum sic qui scrutator est maiestatis opprimitur gloria sicut urbs patens et absque murorum ambitu ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum

26

quomodo nix aestate et pluvia in messe sic indecens est stulto gloria sicut avis ad alia transvolans et passer quolibet vadens sic maledictum frustra prolatum in quempiam superveniet flagellum equo et camus asino et virga dorso imprudentem ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam ne efficiaris ei similis responde stulto iuxta stultitiam suam ne sibi sapiens esse videatur claudus pedibus et iniquitatem bibens qui mittit verba per nuntium stultum quomodo pulchras frustra habet claudus tibias sic indecens est in ore stultorum parabola sicut qui mittit lapidem in acervum mercurii ita qui tribuit insipienti honorem quomodo si spina nascatur in manu temulentis sic parabola in ore stultorum iudicium determinat causas et qui inponit stulto silentium iras mitigat sicut canis qui revertitur ad vomitum suum sic imprudens qui iterat stultitiam suam vidisti hominem

sapientem sibi videri magis illo spem habebit stultus dicit piger laena in via leo in itineribus sicut ostium vertitur in cardine suo ita piger in lectulo suo abscondit piger manus sub ascellas suas et laborat si ad os suum eas converterit sapientior sibi piger videtur septem viris loquentibus sententias sicut qui apprehendit auribus canem sic qui transit et inpatiens commiscetur rixae alterius sicut noxius est qui mittit lanceas et sagittas et mortem sic vir qui fraudulenter nocet amico suo et cum fuerit deprehensus dicit ludens feci cum defecerint ligna extinguetur ignis et susurrone subtracto iurgia conquiescunt sicut carbonēs ad prunam et ligna ad ignem sic homo iracundus suscitatur rixas verba susurronis quasi simplicia et ipsa perveniunt ad intima ventris quomodo si argento sordido ornare velis vas fictile sic labia tumescunt cum pessimo corde sociata labiis suis intellegitur inimicus cum in corde tractaverit dolos quando submiserit vocem suam ne credideris ei quoniam septem nequitiae sunt in corde illius qui operit odium fraudulenter revelabitur malitia eius in concilio qui fodit foveam incidit in eam et qui volvit lapidem revertetur ad eum lingua fallax non amat veritatem et os lubricum operatur ruinas

27

ne glorieris in crastinum ignorans quid superventura pariat dies laudet te alienus et non os tuum extraneus et non labia tua grave est saxum et onerosa harena sed ira stulti utroque gravior ira non habet misericordiam nec erumpens furor et impetum concitati ferre quis poterit melior est manifesta correptio quam amor absconditus meliora sunt vulnera diligentis quam fraudulenta odientis oscula anima saturata calcabit favum anima esuriens et amarum pro dulce sumet sicut avis transmigrans de nido suo sic vir qui relinquit locum suum unguento et variis odoribus delectatur cor et bonis amici consiliis anima dulcoratur amicum tuum et amicum patris tui ne dimiseris et domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tuae melior est vicinus iuxta quam frater procul stude sapientiae fili mi et laetifica cor meum ut possim exprobranti respondere sermonem astutus videns malum absconditus est parvuli transeuntes sustinere dispendia tolle vestimentum eius qui spondit pro extraneo et pro alienis auferito pignus qui benedicit proximo suo voce grandi de nocte consurgens maledicenti similis erit tecta perstillantia in die frigoris et litigiosa mulier comparantur qui retinet eam quasi qui ventum teneat et oleum dexteræ suae vocabit ferrum ferro accutur et homo exacuit faciem amici sui qui servat ficum comedit fructus eius et qui custos est domini sui glorificabitur quomodo in aquis resplendent vultus prospicientium sic corda hominum manifesta sunt prudentibus infernus et perditio non replentur similiter et oculi hominum insatiabiles quomodo probatur in conflatorio argentum et in fornace aurum sic probatur homo ore laudantis si contuderis stultum in pila quasi tisanas feriente desuper pilo non auferetur ab eo stultitia eius diligenter agnosce vultum pecoris tui tuosque greges considera non enim habebis iugiter potestatem sed

corona tribuetur in generatione generationum aperta sunt prata et apparuerunt herbae virentes et collecta sunt faena de montibus agni ad vestimentum tuum et hedi agri pretium sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos in necessaria domus tuae et ad victum ancillis tuis

28

fugit impius nemine persequente iustus autem quasi leo confidens absque terrore erit propter peccata terrae multi principes eius et propter hominis sapientiam et horum scientiam quae dicuntur vita ducis longior erit vir pauper calumniāns pauperes similis imbro vehementi in quo paratur fames qui derelinquunt legem laudant impium qui custodiunt succeduntur contra eum viri mali non cogitant iudicium qui autem requirunt dominum animadvertunt omnia melior est pauper ambulans in simplicitate sua quam dives pravis itineribus qui custodit legem filius sapiens est qui pascit comesatores confundit patrem suum qui coacervat divitias usuris et fenore liberali in pauperes congregat eas qui declinat aurem suam ne audiat legem oratio eius erit execrabilis qui decipit iustos in via mala in interitu suo corrumpet et simplices possidebunt bona sapiens sibi videtur vir dives pauper autem prudens scrutabitur eum in exultatione iustorum multa gloria regnantibus impiis ruinae hominum qui abscondit scelera sua non dirigetur qui confessus fuerit et reliquerit ea misericordiam consequetur beatus homo qui semper est pavidus qui vero mentis est durae corrumpet in malum leo rugiens et ursus esuriens princeps impius super populum pauperem dux indigens prudentia multos opprimit per calumniam qui autem odit avaritiam longi fient dies eius hominem qui calumniatur animae sanguinem si usque ad lacum fugerit nemo sustentet qui ambulat simpliciter salvus erit qui perversis ingreditur viis concidet semel qui operatur terram suam saturabitur panibus qui sectatur otium replebitur egestate vir fidelis multum laudabitur qui autem festinat ditari non erit innocens qui cognoscit in iudicio faciem non facit bene iste et pro buccella panis deserit veritatem vir qui festinat ditari et aliis invidet ignorat quod egestas superveniat ei qui corripit hominem gratiam postea inveniet apud eum magis quam ille qui per linguae blandimenta decipit qui subtrahit aliquid a patre suo et matre et dicit hoc non est peccatum particeps homicidae est qui se iactat et dilatat iurgia concitat qui sperat in domino saginabitur qui confidit in corde suo stultus est qui autem graditur sapienter iste salvabitur qui dat pauperi non indigebit qui despicit deprecantem sustinebit penuriam cum surrexerint impii abscondentur homines cum illi perierint multiplicabuntur iusti

29

viro qui corripientem dura cervice contemnit repentinus superveniet interitus et eum sanitas non sequitur in multiplicatione iustorum laetabitur vulgus cum impii sumpserint principatum gemet pop-

ulus vir qui amat sapientiam laetificat patrem suum qui autem nutrit scorta perdet substantiam rex iustus erigit terram vir avarus destruet eam homo qui blandis fictisque sermonibus loquitur amico suo rete expandit gressibus eius peccantem virum iniquum involvit laqueus et iustus laudabit atque gaudebit novit iustus causam pauperum impius ignorat scientiam homines pestilentes dissipant civitatem sapientes avertunt furorem vir sapiens si cum stulto contenderit sive irascatur sive rideat non inveniet requiem viri sanguinum oderunt simplicem iusti quaerunt animam eius totum spiritum suum profert stultus sapiens differt et reservat in posterum principes qui libenter audit verba mendacii omnes ministros habebit impios pauper et creditor obviam fuerunt sibi utriusque inluminator est dominus rex qui iudicat in veritate pauperes thronus eius in aeternum firmabitur virga atque correctio tribuet sapientiam puer autem qui dimittitur voluntati suae confundet matrem suam in multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera et iusti ruinas eorum videbunt erudi filium tuum et refrigerabit te et dabit delicias animae tuae cum prophetia defecerit dissipabitur populus qui custodit legem beatus est servus verbis non potest erudiri quia quod dicis intellegit et respondere contemnit vidisti hominem velocem ad loquendum stulti magis speranda est quam illius correctio qui delicate a pueritia nutrit servum suum postea illum sentiet contumacem vir iracundus provocat rixas et qui ad indignandum facilis est erit ad peccata proclivior superbum sequitur humilitas et humilem spiritu suscipiet gloria qui cum fure partitur odit animam suam adiutantem audit et non indicat qui timet hominem cito corruet qui sperat in domino sublevaritur multi requirunt faciem principis et a domino iudicium egreditur singulorum abominantur iusti virum impium et abominantur impii eos qui in recta sunt via

30

verba congregantis filii vomentis visio quam locutus est vir cum quo est deus et qui deo secum morante confortatus ait stultissimus sum virorum et sapientia hominum non est mecum non didici sapientiam et non novi sanctorum scientiam quis ascendit in caelum atque descendit quis continuit spiritum manibus suis quis conligavit aquas quasi in vestimento quis suscitavit omnes terminos terrae quod nomen eius et quod nomen filii eius si nosti omnis sermo dei ignitus clypeus est sperantibus in se ne addas quicquam verbis illius et arguaris inveniarisque mendax duo rogavi te ne deneges mihi antequam moriar vanitatem et verba mendacia longe fac a me mendicitatem et divitias ne dederis mihi tribue tantum victui meo necessaria ne forte saturatus iniciar ad negandum et dicam quis est dominus et egestate compulsus furer et peierem nomen dei mei ne accuses servum ad dominum suum ne forte maledicat tibi et corruas generatio quae patri suo maledicit et quae non benedicit matri suae generatio quae sibi munda videtur et tamen non est lota a sordibus suis generatio cuius excelsi sunt oculi et palpebrae eius in

alta subrectae generatio quae pro dentibus gladios habet et commandit molaribus suis ut comedat inopes de terra et pauperes ex hominibus sanguisugae duae sunt filiae dicentes adfer adfer tria sunt insaturabilia et quartum quod numquam dicit sufficit infernus et os vulvae et terra quae non satiatür aqua ignis vero numquam dicit sufficit oculum qui subsannat patrem et qui despicit partum matris suae effodiant corvi de torrentibus et comedant illum filii aquilae tria sunt difficilia mihi et quartum penitus ignoro viam aquilae in caelo viam colubri super petram viam navis in medio mari et viam viri in adulescentula talis est via mulieris adulterae quae comedit et tergens os suum dicit non sum operata malum per tria movetur terra et quartum non potest sustinere per servum cum regnaverit per stultum cum saturatus fuerit cibo per odiosam mulierem cum in matrimonio fuerit assumpta et per ancillam cum heres fuerit dominae suae quattuor sunt minima terrae et ipsa sunt sapientiora sapientibus formicae populus infirmus quae praeparant in messe cibum sibi lepusculus plebs luculata quae conlocat in petra cubile suum regem invadit non habet et egreditur universa per turmas stilio manibus nititur et moratur in aedibus regis tria sunt quae bene gradiuntur et quartum quod incedit occisur leo fortissimus bestiarum ad nullius pavebit feliciter gallus succinctus lumbos et aries nec est rex qui resistat ei et qui stultus apparuit postquam elatus est in sublime si enim intellexisset ori inposuisset manum qui autem fortiter premit ubera ad eliciendum lac exprimit butyrum et qui vehementer emungitur elicit sanguinem et qui provocat iras producit discordias

31

verba lamuhel regis visio qua erudit eum mater sua quid dilecte mi quid dilecte uteri mei quid dilecte votorum meorum ne dederis mulieribus substantiam tuam et vias tuas ad delendos reges noli regibus o lamuhel noli regibus dare vinum quia nullum secretum est ubi regnat ebrietas ne forte bibat et obliviscatur iudiciorum et mutet causam filiorum pauperis date siceram maerentibus et vinum his qui amaro sunt animo bibant ut obliviscantur egestatis suae et doloris non recordentur amplius aperi os tuum muto et causis omnium filiorum qui pertranseunt aperi os tuum decerne quod iustum est et iudica inopem et pauperem aleph mulierem fortem quem inveniet procul et de ultimis finibus pretium eius beth confidit in ea cor viri sui et spoliis non indigebit gimel reddet ei bonum et non malum omnibus diebus vitae suae deleth quaevisit lanam et linum et operata est consilio manuum suarum he facta est quasi navis inistitoris de longe portat panem suum vav et de nocte surrexit deditque praedam domesticis suis et cibaria ancillis suis zai consideravit agrum et emit eum de fructu manuum suarum plantavit vineam heth accinxit fortitudine lumbos suos et roboravit brachium suum teth gustavit quia bona est negotiatio eius non exstinguetur in nocte lucerna illius ioth manum suam misit ad fortia et digiti eius adprehenderunt fusum caph manum suam aperuit inopi et pal-

mas suas extendit ad pauperem lameth non timebit
domui suae a frigoribus nivis omnes enim domestici
eius vestiti duplicibus mem stragulam vestem fecit
sibi byssus et purpura indumentum eius nun nobilis
in portis vir eius quando sederit cum senatoribus ter-
rae samech sindonem fecit et vendidit et cingulum
tradidit chananeo ain fortitudo et decor indumen-
tum eius et ridebit in die novissimo phe os suum
aperuit sapientiae et lex clementiae in lingua eius
sade considerat semitas domus suae et panem otiosa
non comedet coph surrexerunt filii eius et beatis-
simam praedicaverunt vir eius et laudavit eam res
multae filiae congregaverunt divitias tu supergressa
es universas sin fallax gratia et vana est pulchritudo
mulier timens dominum ipsa laudabitur thau date ei
de fructu manuum suarum et laudent eam in portis
opera eius

vir erat in terra hus nomine iob et erat vir ille simplex et rectus ac timens deum et recedens a malo natiq̃ue sunt ei septem filii et tres filiae et fuit possessio eius septem milia ovium et tria milia camelorum quingenta quoque iuga boum et quingentae asinae ac familia multa nimis eratque vir ille magnus inter omnes orientales et ibant filii eius et faciebant convivium per domos unusquisque in die suo et mittentes vocabant tres sorores suas ut comederent et biberent cum eis cumque in orbem transissent dies convivii mittebat ad eos iob et sanctificabat illos consurgensque diluculo offerebat holocausta per singulos dicebat enim ne forte peccaverint filii mei et benedixerint deo in cordibus suis sic faciebat iob cunctis diebus quadam autem die cum venissent filii dei ut adisterent coram domino adfuit inter eos etiam satan cui dixit dominus unde venis qui respondens ait circuivi terram et perambulavi eam dixitque dominus ad eum numquid considerasti servum meum iob quod non sit ei similis in terra homo simplex et rectus et timens deum ac recedens a malo cui respondens satan ait numquid frustra timet iob deum nonne tu vastasti eum ac domum eius universamque substantiam per circuitum operibus manuum eius benedixisti et possessio illius crevit in terra sed extende paululum manum tuam et tange cuncta quae possidet nisi in facie tua benedixerit tibi dixit ergo dominus ad satan ecce universa quae habet in manu tua sunt tantum in eum ne extendas manum tuam egressusque est satan a facie domini cum autem quadam die filii et filiae eius comederent et biberent vinum in domo fratris sui primogeniti nuntius venit ad iob qui diceret boves arabant et asinae pascebantur iuxta eos et intruerunt sabei tuleruntque omnia et pueros percusserunt gladio et evasi ego solus ut nuntiarem tibi cumque adhuc ille loqueretur venit alter et dixit ignis dei cecidit e caelo et tactas oves puerosque consumpsit et effugi ego solus ut nuntiarem tibi sed et illo adhuc loquente venit alius et dixit chaldei fecerunt tres turmas et invaserunt camelos et tulerunt eos necnon et pueros percusserunt gladio et ego fugi solus ut nuntiarem tibi loquebatur ille et ecce alius intravit et dixit filiis tuis et filiabus vescentibus et bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti repente ventus vehemens inruit a regione deserti et concussit quatuor angulos domus quae corruens oppressit liberos tuos et mortui sunt et effugi ego solus ut nuntiarem tibi tunc surrexit iob et scidit tunicam suam et tonso capite corruens in terram adoravit et dixit nudus egressus sum de utero matris meae et nudus revertar illuc dominus dedit dominus abstulit sit nomen domini benedictum in omnibus his non peccavit iob neque stultum quid contra deum locutus est

factum est autem cum quadam die venissent filii dei et starent coram domino venisset quoque satan inter eos et staret in conspectu eius ut diceret dominus ad satan unde venis qui respondens ait circuivi terram et perambulavi eam et dixit dominus ad satan numquid

considerasti servum meum iob quod non sit ei similis in terra vir simplex et rectus timens deum ac recedens a malo et adhuc retinens innocentiam tu autem commovisti me adversus eum ut adfligerem illum frustra cui respondens satan ait pellem pro pelle et cuncta quae habet homo dabit pro anima sua alioquin mitte manum tuam et tange os eius et carnem et tunc videbis quod in facie benedicat tibi dixit ergo dominus ad satan ecce in manu tua est verumtamen animam illius serva egressus igitur satan a facie domini percussit iob ulcere pessimo a planta pedis usque ad verticem eius qui testa saniem deradebat sedens in sterquilinio dixit autem illi uxor sua adhuc tu permanes in simplicitate tua benedic deo et morere qui ait ad illam quasi una de stultis locuta es si bona suscepimus de manu domini quare mala non suscipiamus in omnibus his non peccavit iob labiis suis igitur audientes tres amici iob omne malum quod accidisset ei venerunt singuli de loco suo eliphaz themanites et baldad suites et sophar naamathites condixerant enim ut pariter venientes visitarent eum et consolarentur cumque levassent procul oculos suos non cognoverunt eum et exclamantes ploraverunt scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum in caelum et sederunt cum eo in terram septem diebus et septem noctibus et nemo loquebatur ei verbum videbant enim dolorem esse vehementem

post haec aperuit iob os suum et maledixit diei suo et locutus est pereat dies in qua natus sum et nox in qua dictum est conceptus est homo dies ille vertatur in tenebras non requirat eum deus desuper et non inlustret lumine obscurant eum tenebrae et umbra mortis occupet eum caligo et involvatur amaritudine noctem illam tenebrosus turbo possideat non computetur in diebus anni nec numeretur in mensibus sit nox illa solitaria nec laude digna maledicant ei qui maledicunt diei qui parati sunt suscitare leviathan obtenebrentur stellae caligine eius expectet lucem et non videat nec ortum surgentis aurorae quia non conclusit ostia ventris qui portavit me nec abstulit mala ab oculis meis quare non in vulva mortuus sum egressus ex utero non statim perii quare exceptus genibus cur lactatus uberibus nunc enim dormiens silerem et somno meo requiescerem cum regibus et consilibus terrae qui aedificant sibi solitudines aut cum principibus qui possident aurum et replent domos suas argento aut sicut abortivum absconditum non subsisterem vel qui concepti non viderunt lucem ibi impii cessaverunt a tumultu et ibi requieverunt fessi robore et quondam vincti pariter sine molestia non audierunt vocem exactoris parvus et magnus ibi sunt et servus liber a domino suo quare data est misero lux et vita his qui in amaritudine animae sunt qui expectant mortem et non venit quasi effodientes thesaurum gaudentque vehementer cum invenerint sepulchrum viro cuius abscondita est via et circumdedit eum deus tenebris antequam comedam suspiro et quasi inundantes aquae sic rugitus meus quia timor quem timebam evenit mihi et quod verebar accidit nonne dissimulavi nonne silui nonne quievi et venit

super me indignatio

4

respondens autem eliphaz themanites dixit si coeperimus loqui tibi forsitan moleste accipias sed conceptum sermonem tenere quis possit ecce docuisti multos et manus lassas roborasti vacillantes confirmaverunt sermones tui et genua tremantia confortasti nunc autem venit super te plaga et defecisti tetigit te et conturbatus es timor tuus fortitudo tua patientia tua et perfectio viarum tuarum recordare obsecro te quis umquam innocens perierit aut quando recti deleti sint quin potius vidi eos qui operantur iniquitatem et seminant dolores et metunt eos flante deo perisse et spiritu irae eius esse consumptos rugitus leonis et vox laenae et dentes catulorum leonum contriti sunt tigris perit eo quod non haberet praedam et catuli leonis dissipati sunt porro ad me dictum est verbum absconditum et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius in horrore visionis nocturnae quando solet sopor occupare homines pavor tenuit me et tremor et omnia ossa mea perterrita sunt et cum spiritus me praesente transiret inhorruerunt pili carnis meae stetit quidam cuius non agnoscebam vultum imago coram oculis meis et vocem quasi aerae lenis audivi numquid homo dei conparatione iustificabitur aut factore suo purior erit vir ecce qui serviunt ei non sunt stabiles et in angelis suis repperit pravitatem quanto magis hii qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamentum consumuntur velut a tineae de mane usque ad vespertum succidentur et quia nullus intellegit in aeternum peribunt qui autem reliqui fuerint auferentur ex eis morientur et non in sapientia

5

voca ergo si est qui tibi respondeat et ad aliquem sanctorum convertere vere stultum interficit iracundia et parvulum occidit invidia ego vidi stultum firma radice et maledixi pulchritudini eius statim longe fient filii eius a salute et conterentur in porta et non erit qui eruat cuius messes famelicus comedet et ipsum rapiet armatus et ebibent sitientes divitias eius nihil in terra sine causa fit et de humo non oriatur dolor homo ad laborem nascitur et avis ad volatum quam ob rem ego deprecabor dominum et ad deum ponam eloquium meum qui facit magna et inscrutabilia et mirabilia absque numero qui dat pluviam super faciem terrae et inrigat aquis universa qui ponit humiles in sublimi et maerentes erigit sospitate qui dissipat cogitationes malignorum ne possint implere manus eorum quod coeperant qui adprehendit sapientes in astutia eorum et consilium pravorum dissipat per diem incurrent tenebras et quasi in nocte sic palpabunt in meridie porro salvum faciet a gladio oris eorum et de manu violenti pauperem et erit egeno spes iniquitas autem contrahet os suum beatus homo qui corripitur a domino increpationem ergo domini ne reprobes quia ipse vulnerat et medetur percutit et manus eius sanabunt in sex tribulation-

ibus liberabit te et in septima non tanget te malum in fame eruet te de morte et in bello de manu gladii a flagello linguae absconderis et non timebis calamitatem cum venerit in vastitate et fame ridebis et bestiam terrae non formidabis sed cum lapidibus regionum pactum tuum et bestiae terrae pacificae erunt tibi et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum et visitans speciem tuam non peccabis scies quoque quoniam multiplex erit semen tuum et progenies tua quasi herba terrae ingredieris in abundantia sepulchrum sicut inferatur acervus in tempore suo ecce hoc ut investigavimus ita est quod auditum mente pertracta

6

respondens autem iob dixit utinam adpenderentur peccata mea quibus iram merui et calamitas quam patior in statera quasi harena maris haec gravior appareret unde et verba mea dolore sunt plena quia sagittae domini in me sunt quarum indignatio ebibit spiritum meum et terrores domini militant contra me numquid rugiet onager cum habuerit herbam aut mugiet bos cum ante praesepe plenum steterit aut poterit comedi insulsum quod non est sale conditum aut potest aliquis gustare quod gustatum adfert mortem quae prius tangere nolebat anima mea nunc prae angustia cibi mei sunt quis det ut veniat petitio mea et quod expecto tribuat mihi deus et qui coepit ipse me conterat solvat manum suam et succidat me et haec mihi sit consolatio ut adflgens me dolore non parcat nec contradicam sermonibus sancti quae est enim fortitudo mea ut sustineam aut quis finis meus ut patienter agam nec fortitudo lapidum fortitudo mea nec caro mea aerea est ecce non est auxilium mihi in me et necessarii quoque mei recesserunt a me qui tollit ab amico suo misericordiam timorem domini derelinquit fratres mei praeterierunt me sicut torrens qui raptim transit in convallibus qui timent pruina inruet super eos nix tempore quo fuerint dissipati peribunt et ut incaluerit solventur de loco suo involutae sunt semitae gressuum eorum ambulabunt in vacuum et peribunt considerate semitas theman itinera saba et expectate paulisper confusi sunt quia speravi venerunt quoque usque ad me et pudore cooperti sunt nunc venistis et modo videntes plagam meam timetis numquid dixi adferre mihi et de substantia vestra donate mihi vel liberate me de manu hostis et de manu robustorum eruite me docete me et ego tacebo et si quid forte ignoravi instruite me quare detraxistis sermonibus veritatis cum e vobis nullus sit qui possit arguere ad increpandum tantum eloquia concinnatis et in ventum verba profertis super pupillum inruitis et subvertere nitimini amicum vestrum verumtamen quod coepistis explete praebete aurem et videte an mentiar respondete obscuro absque contentione et loquentes id quod iustum est iudicate et non invenietis in lingua mea iniquitatem nec in faucibus meis stultitia personabit

militia est vita hominis super terram et sicut dies mercennarii dies eius sicut servus desiderat umbram et sicut mercennarius praestolatur finem operis sui sic et ego habui menses vacuos et noctes laboriosas enumeravi mihi si dormiero dico quando consurgam et rursum expectabo vesperam et replebor doloribus usque ad tenebras induta est caro mea putredine et sordibus pulveris cutis mea aruit et contracta est dies mei velocius transierunt quam a texente tela succiditur et consumpti sunt absque ulla spe memento quia ventus est vita mea et non revertetur oculus meus ut videat bona nec aspiciet me visus hominis oculi tui in me et non subsistam sicut consumitur nubes et pertransit sic qui descenderit ad inferos non ascendet nec revertetur ultra in domum suam neque cognoscet eum amplius lequa eius quapropter et ego non parcam ori meo loquar in tribulatione spiritus mei confabulabor cum amaritudine animae meae numquid mare sum ego aut cetus quia circumdedisti me carcere si dixerio consolabitur me lectulus meus et relevabor loquens mecum in strato meo terrebis me per somnia et per visiones horrore concuties quam ob rem elegit suspendium anima mea et mortem ossa mea desperavi nequaquam ultra iam vivam parce mihi nihil enim sunt dies mei quid est homo quia magnificas eum aut quia ponis erga eum cor tuum visitas eum diluculo et subito probas illum usquequo non parces mihi nec dimittis me ut glutiam salivam meam peccavi quid faciam tibi o custos hominum quare posuisti me contrarium tibi et factus sum mihimet ipsi gravis cur non tolles peccatum meum et quare non auferes iniquitatem meam ecce nunc in pulvere dormiam et si mane me quaesieris non subsistam

8

respondens autem baldad suites dixit usquequo loqueris talia et spiritus multiplex sermones oris tui numquid deus subplantat iudicium et omnipotens subvertit quod iustum est etiam si filii tui peccaverunt ei et dimisit eos in manu iniquitatis suae tu tamen si diluculo consurrexeris ad deum et omnipotentem fueris deprecatus si mundus et rectus incesseris statim evigilabit ad te et pacatum reddet habitaculum iustitiae tuae in tantum ut priora tua fuerint parva et novissima tua multiplicentur nimis interroga enim generationem pristinam et diligenter investiga patrum memoriam hesterni quippe sumus et ignoramus quomiam sicut umbra dies nostri sunt super terram et ipsi docebunt te loquentur tibi et de corde suo proferent eloquia numquid vivere potest scirpus absque humore aut crescat carectum sine aqua cum adhuc sit in flore nec carpatur manu ante omnes herbas arescit sic viae omnium qui obliviscuntur deum et spes hypocritae peribit non ei placebit vecordia sua et sicut tela aranearum fiducia eius innitetur super domum suam et non stabit fulciet eam et non consurgat humectus videtur antequam veniat sol et in horto suo germen eius egreditur super acervum petrarum radices eius densabuntur et inter lapides commora-

bitur si absorbuerit eum de loco suo negabit eum et dicit non novi te haec est enim laetitia viae eius ut rursum de terra alii germinetur deus non proiciet simplicem nec porriget manum malignis donec impleatur risu os tuum et labia tua iubilo qui oderunt te induentur confusione et tabernaculum impiorum non subsistet

9

et respondens iob ait vere scio quod ita sit et quod non iustificetur homo compositus deo si voluerit contendere cum eo non poterit ei respondere unum pro mille sapiens corde est et fortis robore quis restitit ei et pacem habuit qui transtulit montes et nescierunt hii quos subvertit in furore suo qui commovet terram de loco suo et columnae eius concutiuntur qui praecipit soli et non oritur et stellae claudit quasi sub signaculo qui extendit caelos solus et graditur super fluctus maris qui facit arcum et oriona et hyadas et interiora austri qui facit magna et incomprehensibilia et mirabilia quorum non est numerus si venerit ad me non videbo si abierit non intellegam eum si repente interroget quis respondebit ei vel quis dicere potest cur facis deus cuius resistere irae nemo potest et sub quo curvantur qui portant orbem quantus ergo sum ego qui respondeam ei et loquar verbis meis cum eo qui etiam si habuero quippiam iustum non respondebo sed meum iudicem deprecabor et cum invocantem exaudierit me non credo quod audierit vocem meam in turbine enim conteret me et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa non concedit requiescere spiritum meum et implet me amaritudinibus si fortitudo quaeritur robustissimus est si aequitas iudicii nemo pro me audet testimonium dicere si iustificare me voluero eo meum condemnabit me si innocentem ostendere pravam me conprobabit etiam si simplex fuero hoc ipsum ignorabit anima mea et tadebit me vitae meae unum est quod locutus sum et innocentem et impium ipse consumit si flagellat occidat semel et non de poenis innocentum rideat terra data est in manu impii vultum iudicium eius operit quod si non ille est quis ergo est dies mei velociores fuerunt cursore fugerunt et non viderunt bonum pertransierunt quasi naves poma portantes sicut aquila volans ad escam cum dixerio nequaquam ita loquar commuto faciem meam et dolore torqueor verebar omnia opera mea sciens quod non parceres delinquenti si autem et sic impius sum quare frustra laboravi si lotus fuero quasi aquis nivis et fulserit velut mundissimae manus meae tamen sordibus intingues me et abominabuntur me vestimenta mea neque enim viro qui similis mei est respondebo nec qui mecum in iudicio ex aequo possit audiri non est qui utrumque valeat arguere et ponere manum suam in ambobus auferat a me virgam suam et pavor eius non me terreat loquar et non timebo eum neque enim possum metuens respondere

10

taedet animam meam vitae meae dimittam adversum me eloquium meum loquar in amaritudine animae meae dicam deo noli me condemnare indica mihi cur me ita iudices numquid bonum tibi videtur si calumniaris et opprimas me opus manuum tuarum et consilium impiorum adiuves numquid oculi carnei tibi sunt aut sicut videt homo et tu videbis numquid sicut dies hominis dies tui et anni tui sicut humana sunt tempora ut quaeras iniquitatem meam et peccatum meum scruteris et scias quia nihil impium fecerim cum sit nemo qui de manu tua possit eruere manus tuae plasmaverunt me et fecerunt me totum in circuitu et sic repente praecipitas me memento quaeso quod sicut lutum feceris me et in pulverem reduces me nonne sicut lac mulisti me et sicut caseum me coagulasti pelle et carnibus vestisti me et ossibus et nervis conpegisti me vitam et misericordiam tribuisti mihi et visitatio tua custodivit spiritum meum licet haec celes in corde tuo tamen scio quia universorum memineris si peccavi et ad horam pepercisti mihi cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris et si impius fuero vae mihi est et si iustus non levabo caput saturatus afflictione et miseria et propter superbiam quasi leaenam capies me reversusque mirabiliter me crucias instauras testes tuos contra me et multiplicas iram tuam adversum me et poenae militant in me quare de vulva eduxisti me qui utinam consumptus essem ne oculus me videret fuissem quasi qui non essem de utero translatus ad tumulum numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi dimitte ergo me ut plangam paululum dolorem meum antequam vadam et non revertar ad terram tenebrosam et operentem mortis caligine terram miseriae et tenebrarum ubi umbra mortis et nullus ordo et sempiternus horror inhabitans

11

respondens autem sophar naamathites dixit numquid qui multa loquitur non et audiet aut vir verbosus iustificabitur tibi soli tacebunt homines et cum ceteros inriseris a nullo confutaberis dixisti enim purus est sermo meus et mundus sum in conspectu tuo atque utinam deus loqueretur tecum et aperiret labia sua tibi ut ostenderet tibi secreta sapientiae et quod multiplex esset lex eius et intellegeres quod multo minora exigaris a deo quam meretur iniquitas tua forsitan vestigia dei comprehendes et usque ad perfectum omnipotentem repperies excelsior caelo est et quid facies profundior inferno et unde cognoscas longior terrae mensura eius et latior mari si subverterit omnia vel in unum coartaverit quis contradicet ei ipse enim novit hominum vanitatem et videns iniquitatem nonne considerat vir vanus in superbiam erigitur et tamquam pullum onagri se liberum natum putat tu autem firmasti cor tuum et expandisti ad eum manus tuas si iniquitatem quod est in manu tua abstuleris a te et non manserit in tabernaculo tuo iniustitia tuum levare poteris faciem tuam absque macula et eris stabilis et non timebis miseriae quoque oblivisceris et quasi aquarum quae

praeterierint recordaberis et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vespemam et cum te consumptum putaveris orieris ut lucifer et habebis fiduciam proposita tibi spe et defossus securus dormies requiesces et non erit qui te exterreat et deprecabuntur faciem tuam plurimi oculi autem impiorum deficient et effugium peribit ab eis et spes eorum abominatio animae

12

respondens autem iob dixit ergo vos estis soli homines et vobiscum morietur sapientia et mihi est cor sicut et vobis nec inferior vestri sum quis enim haec quae nostis ignorat qui deridetur ab amico suo sicut ego invocabit deum et exaudiet eum deridetur enim iusti simplicitas lampas contempta apud cogitationes divitum parata ad tempus statutum abundant tabernacula praedonum et audacter provocant deum cum ipse dederit omnia in manibus eorum nimirum interroga iumenta et docebit te et volatilia caeli et indicabunt tibi loquere terrae et respondebit tibi et narrabunt pisces maris quis ignorat quod omnia haec manus domini fecerit in cuius manu anima omnis viventis et spiritus universae carnis hominis nonne auris verba diiudicat et fauces comedentis saporem in antiquis est sapientia et in multo tempore prudentia apud ipsum est sapientia et fortitudo ipse habet consilium et intellegentiam si destruxerit nemo est qui aedificet et si incluserit hominem nullus est qui aperiat si continuerit aquas omnia siccabuntur et si emisit eas subvertent terram apud ipsum est fortitudo et sapientia ipse novit et decipientem et eum qui decipitur adducit consiliarios in stultum finem et iudices in stuporem balteum regum dissolvit et praecingit fune renes eorum ducit sacerdotes inglorios et optimates subplantat commutans labium veracium et doctrinam senum auferens effundit despectionem super principes et eos qui oppressi fuerant relevans qui revelat profunda de tenebris et producit in lucem umbram mortis qui multiplicat gentes et perdet eas et subversas in integrum restituet qui inmutat cor principum populi terrae et decipit eos ut frustra incedant per invium palpabant quasi in tenebris et non in luce et errare eos faciet quasi ebrios

13

ecce omnia et vidit oculus meus et audivit auris mea et intellexi singula secundum scientiam vestram et ego novi nec inferior vestri sum sed tamen ad omnipotentem loquar et disputare cum deo cupio prius vos ostendens fabricatores mendacii et cultores perversorum dogmatum atque utinam taceretis ut putaremini esse sapientes audite ergo correptiones meas et iudicium labiorum meorum attendite numquid deus indiget vestro mendacio ut pro illo loquamini dolos numquid faciem eius accipitis et pro deo iudicare nitimini aut placebit ei quem celare nihil potest aut decipietur ut homo vestris fraudulentis ipse vos arguet quoniam in abscondito faciem eius accipitis statim ut se commoverit turbabit vos et ter-

ror eius inruet super vos memoria vestra conparabitur cineri et redigentur in lutum cervices vestrae tacete paulisper ut loquar quodcumque mihi mens suggererit quare lacero carnes meas dentibus meis et animam meam porto in manibus meis etiam si occiderit me in ipso sperabo verumtamen vias meas in conspectu eius arguam et ipse erit salvator meus non enim veniet in conspectu eius omnis hypocrita audite sermonem meum et enigmata percipite auribus vestris si fuero iudicatus scio quod iustus inveniar quis est qui iudicetur mecum veniat quare tacens consumor duo tantum ne facias mihi et tunc a facie tua non abscondar manum tuam longe fac a me et formido tua non me terreat et voca me et respondebo tibi aut certe loquar et tu responde mihi quantas habeo iniquitates et peccata scelera mea et delicta ostende mihi cur faciem tuam abscondis et arbitraris me inimicum tuum contra folium quod vento rapitur ostendis potentiam tuam et stipulam siccam persequeris scribis enim contra me amaritudines et consumere me vis peccatis adolescentiae meae posuisti in nervo pedem meum et observasti omnes semitas meas et vestigia pedum meorum considerasti qui quasi putredo consumendus sum et quasi vestimentum quod comeditur a tineas

14

homo natus de muliere brevi vivens tempore repletus multis miseriis quasi flos egreditur et conteritur et fugit velut umbra et numquam in eodem statu permanet et dignum ducis super huiuscemodi aperire oculos tuos et adducere eum tecum in iudicium quis potest facere mundum de inmundo conceptum semine nonne tu qui solus es breves dies hominis sunt numerus mensuum eius apud te est constitui terminos eius qui praeterire non poterunt recede paululum ab eo ut quiescat donec optata veniat sicut mercennarii dies eius lignum habet spem si praecisum fuerit rursus virescit et rami eius pululant si senuerit in terra radix eius et in pulvere emortuus fuerit truncus illius ad odorem aquae germinabit et faciet comam quasi cum primum plantatum est homo vero cum mortuus fuerit et nudatus atque consumptus ubi quae so est quomodo si recedant aquae de mari et fluvius vacuefactus arescat sic homo cum dormierit non resurget donec adterat caelum non evigilabit nec consurgat de somno suo quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas me ut abscondas me donec pertranseat furor tuus et constituas mihi tempus in quo recorderis mei putasne mortuus homo rursus vivet cunctis diebus quibus nunc milito expecto donec veniat immutatio mea vocabis et ego respondebo tibi operi manuum tuarum porriges dexteram tu quidem gressus meos dinumerasti sed parces peccatis meis signasti quasi in sacculo delicta mea sed curasti iniquitatem meam mons cadens defluet et saxum transfertur de loco suo lapides excavant aquae et adfluvione paulatim terra consumitur et homines ergo similiter perdes roborasti eum paululum ut in perpetuum pertransiret immutabis faciem eius et emittes eum sive nobiles fuerint filii eius sive ignobiles non intellegat attamen caro eius dum vivet

dolebit et anima illius super semet ipso lugebit

15

respondens autem eliphaz themanites dixit numquid sapiens respondebit quasi in ventum loquens et implebit ardore stomachum suum arguis verbis eum qui non est aequalis tui et loqueris quod tibi non expedit quantum in te est evacuasti timorem et tulisti preces coram deo docuit enim iniquitas tua os tuum et imitaris linguam blasphemantium condemnabit te os tuum et non ego et labia tua respondebunt tibi numquid primus homo tu natus es et ante colles formatus numquid consilium dei audisti et inferior te erit eius sapientia quid nosti quod ignoremus quid intellegis quod nesciamus et senes et antiqui sunt in nobis multo vetustiores quam patres tui numquid grande est ut consoletur te deus sed verba tua prava hoc prohibent quid te elevat cor tuum et quasi magna cogitans adtonitos habes oculos quid tumet contra deum spiritus tuus ut proferas de ore huiuscemodi sermones quid est homo ut immaculatus sit et ut iustus appareat natus de muliere ecce inter sanctos eius nemo inmutabilis et caeli non sunt mundi in conspectu eius quanto magis abominabilis et inutilis homo qui bibit quasi aquas iniquitatem ostendam tibi audi me quod vidi narrabo tibi sapientes confitentur et non abscondunt patres suos quibus solis data est terra et non transibit alienus per eos cunctis diebus suis impius superbit et numerus annorum incertus est tyrannidis eius sonitus terroris semper in auribus illius et cum pax sit ille insidias suspicatur non credit quod reverti possit de tenebris circumspectans undique gladium cum se moverit ad quaerendum panem novit quod paratus sit in manu eius tenebrarum dies terrebbeit eum tribulatio et angustia vallabit eum sicut regem qui praeparatur ad proelium tetendit enim adversus deum manum suam et contra omnipotentem roboratus est cucurrit adversus eum erecto collo et pingui cervice armatus est operuit faciem eius crassitudo et de lateribus eius arvina dependet habitavit in civitatibus desolatis et in domibus desertis quae in tumultos sunt redactae non ditabitur nec perseverabit substantia eius nec mittet in terra radicem suam non recedet de tenebris ramos eius arefaciet flamma et auferetur spiritu oris sui non credat frustra errore deceptus quod aliquo pretio redimendus sit antequam dies eius impleantur peribit et manus eius arescet laedetur quasi vinea in primo flore botrus eius et quasi oliva proiciens florem suum congregatio enim hypocritae sterilis et ignis devorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt conceptit dolorem et peperit iniquitatem et uterus eius praeparat dolos

16

respondens autem iob dixit audivi frequenter talia consolatores onerosi omnes vos estis numquid habebunt finem verba ventosa aut aliquid tibi molestum est si loquaris poteram et ego similia vestri loqui atque utinam esset anima vestra pro anima mea

consolarer et ego vos sermonibus et moverem caput meum super vos roborarem vos ore meo et moverem labia quasi parcens vobis sed quid agam si locutus fuero non quiescet dolor meus et si tacuero non recedet a me nunc autem oppressit me dolor meus et in nihili redacti sunt omnes artus mei rugae meae testimonium dicunt contra me et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam contradicens mihi collegit furem suum in me et comminans mihi infremuit contra me dentibus suis hostis meus terribilibus oculis me intuitus est aperuerunt super me ora sua exprobrantes percusserunt maxillam meam satiati sunt poenis meis conclusit me deus apud iniquum et manibus impiorum me tradidit ego ille quondam opulenter repente contritus sum tenuit cervicem meam confregit me et posuit sibi quasi in signum circumdedit me lanceis suis convulneravit lumbos meos non pepercit et effudit in terra viscera mea concidit me vulnere super vulnus inruit in me quasi gigans saccum consui super cutem meam et operui cinere cornu meum facies mea intumuit a fletu et palpebrae meae caligaverunt haec passus sum absque iniquitate manus meae cum habere mundas ad deum preces terra ne operias sanguinem meum neque inveniat locum in te latendi clamor meus ecce enim in caelo testis meus et conscius meus in excelsis verbosi mei amici mei ad deum stillat oculus meus atque utinam sic iudicaretur vir cum deo quomodo iudicatur filius hominis cum collega suo ecce enim breves anni transeunt et semitam per quam non revertar ambulo

17

spiritus meus adtenuabitur dies mei breviabuntur et solum mihi superest sepulchrum non peccavi et in amaritudinibus moratur oculus meus libera me et pone iuxta te et cuiusvis manus pugnet contra me cor eorum longe fecisti a disciplina et propterea non exaltabuntur praedam pollicetur sociis et oculi filiorum eius deficient posuit me quasi in proverbium vulgi et exemplum sum coram eis caligavit ab indignatione oculus meus et membra mea quasi in nihili redacta sunt stupebunt iusti super hoc et innocens contra hypocritam suscitabitur et tenebit iustus viam suam et mundis manibus addet fortitudinem igitur vos omnes convertimini et venite et non inveniam in vobis ullum sapientem dies mei transierunt cogitationes meae dissipatae sunt torquentes cor meum noctem verterunt in diem et rursum post tenebras spero lucem si sustinuero infernus domus mea est in tenebris stravi lectulum meum putredini dixi pater meus es mater mea et soror mea vermibus ubi est ergo nunc praestolatio mea et patientiam meam quis considerat in profundissimum infernum descendunt omnia mea putasne saltem ibi erit requies mihi

18

respondens autem baldad suites dixit usque ad quem finem verba iactabitis intellegite prius et sic loquamur quare reputati sumus ut iumenta et sorduimus coram vobis qui perdis animam tuam in furore tuo

numquid propter te derelinquetur terra et transferentur rupes de loco suo nonne lux impii extinguetur nec splendet flamma ignis eius lux obtenebrescet in tabernaculo illius et lucerna quae super eum est extinguetur artabuntur gressus virtutis eius et praecipitabit eum consilium suum inmisit enim in rete pedes suos et in maculis eius ambulat tenebitur planta illius laqueo et exardescet contra eum sitis abscondita est in terra pedica eius et decipula illius super semitam undique terrebit eum formidines et involvent pedes eius adtenuetur fame robur eius et inedia invadat costas illius devoret pulchritudinem cutis eius consumat brachia illius primogenita mors avellatur de tabernaculo suo fiducia eius et calcet super eum quasi rex interitus habitent in tabernaculo illius socii eius qui non est aspergatur in tabernaculo eius sulphur deorsum radices eius siccantur sursum autem adteratur messis eius memoria illius pereat de terra et non celebretur nomen eius in plateis expellet eum de luce in tenebras et de orbe transferet eum non erit semen eius neque progenies in populo suo nec ullae reliquiae in regionibus eius in die eius stupebit novissimi et primos invadent horror haec sunt ergo tabernacula iniqui et iste locus eius qui ignorat deum

19

respondens autem iob dixit usquequo adfligitis animam meam et adteritis me sermonibus in decies confunditis me et non erubescitis opprimentes me nempe et si ignoravi mecum erit ignorantia mea at vos contra me erigimini et arguitis me obprobriis meis saltem nunc intellegite quia deus non aequo iudicio adflixerit me et flagellis suis me cinxerit ecce clamabo vim patiens et nemo audiet vociferabor et non est qui iudicet semitam meam circumsepsit et transire non possum et in calle meo tenebras posuit spoliavit me gloria mea et abstulit coronam de capite meo destruxit me undique et pereo et quasi evulsae arbori abstulit spem meam iratus est contra me furor eius et sic me habuit quasi hostem suum simul venerunt latrones eius et fecerunt sibi viam per me et obsederunt in gyro tabernaculum meum fratres meos longe fecit a me et noti mei quasi alieni recesserunt a me dereliquerunt me propinqui mei et qui me noverant obliti sunt mei inquilini domus meae et ancillae meae sicut alienum habuerunt me et quasi peregrinus fui in oculis eorum servum meum vocavi et non respondit ero proprio deprecabar illum halitum meum exhorruit uxor mea et orabam filios uteri mei stulti quoque despiciebant me et cum ab eis recessissem detrahebant mihi abominati sunt me quondam consiliarii mei et quem maxime diligebam aversatus est me pelli meae consumptis carnibus adhesit os meum et derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos miseremini mei miseremini mei saltem vos amici mei quia manus domini tetigit me quare persequimini me sicut deus et carnibus meis saturamini quis mihi tribuat ut scribantur sermones mei quis mihi det ut exarentur in libro stilo ferreo et plumbi lamina vel certe sculptantur in silice scio enim quid redemptor meus vivat et in novissimo de terra surrecturus sim et rursum circumdabor pelle mea et in carne mea

videbo deum quem visurus sum ego ipse et oculi mei conspecturi sunt et non alius reposita est haec spes mea in sinu meo quare ergo nunc dicitis persequamur eum et radicem verbi inveniamus contra eum fugite ergo a facie gladii quoniam ultor iniquitatum gladius est et scitote esse iudicium

20

respondens autem sophar naamathites dixit idcirco cogitationes meae variae succedunt sibi et mens in diversa rapitur doctrinam qua me arguis audiam et spiritus intelligentiae meae respondebit mihi hoc scio a principio ex quo positus est homo super terram quod laus impiorum brevis sit et gaudium hypocritae ad instar puncti si ascenderit usque ad caelum superbia eius et caput eius nubes tetigerit quasi sterquilinum in fine perdetur et qui eum viderant dicent ubi est velut somnium avolans non invenietur transiet sicut visio nocturna oculus qui eum viderat non videbit neque ultra intuebitur eum locus suus filii eius adterentur egestate et manus illius reddent ei dolorem suum ossa eius implebuntur vitiis adulescentiae eius et cum eo in pulverem dormient cum enim dulce fuerit in ore eius malum abscondet illud sub lingua sua parcat illi et non derelinquet illud et celabit in gutture suo panis eius in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus divitias quas devoravit evomet et de ventre illius extrahet eas suus caput aspidum suget occidet eum lingua viperæ non videat rivulos fluminis torrentes mellis et butyri luet quae fecit omnia nec tamen consumetur iuxta multitudinem adinventionum suarum sic et sustinebit quoniam confringens nudavit pauperes domum rapuit et non aedificavit eam nec est satiatus venter eius et cum habuerit quae cupierat possidere non poterit non remansit de cibo eius et propterea nihil permanebit de bonis eius cum satiatus fuerit artabitur aestuabit et omnis dolor inruet in eum utinam impleatur venter eius ut emittat in eum iram furoris sui et pluat super illum bellum suum fugiet arma ferrea et inruet in arcum aereum eductus et egrediens de vagina sua et fulgurans in amaritudine sua vadent et venient super eum horribiles omnes tenebrae absconditae sunt in occultis eius devorabit eum ignis qui non succenditur adfligetur relictus in tabernaculo suo revelabit caeli iniquitatem eius et terra consurget adversus eum apertum erit germen domus illius detrahetur in die furoris dei haec est pars hominis impii a deo et hereditas verborum eius a domino

21

respondens autem iob dixit audite quaeso sermones meos et agitis paenitentiam sustinete me ut et ego loquar et post mea si videbitur verba ridete numquid contra hominem disputatio mea est ut merito non debeam contristari attendite me et obstupescite et superponite digitum ori vestro et ego quando recordatus fuero pertimesco et concutit carnem meam tremor quare ergo impii vivunt sublevati sunt confortatique divitiis semen eorum permanet coram eis

propinquorum turba et nepotum in conspectu eorum domus eorum securae sunt et pacatae et non est virga dei super illos bos eorum concepit et non abortit vacca peperit et non est privata fetu suo egrediuntur quasi greges parvuli eorum et infantes eorum exultant lusibus tenent tympanum et citharam et gaudent ad sonitum organi ducunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt qui dixerunt deo recede a nobis et scientiam viarum tuarum nolumus quid est omnipotens ut serviamus ei et quid nobis prodest si oraverimus illum verumtamen quia non sunt in manu eorum bona sua consilium impiorum longe sit a me quotiens lucerna impiorum extinguetur et superveniet eis inundatio et dolores dividet furoris sui erunt sicut palaeae ante faciem venti et sicut favilla quam turbo dispergit deus servabit filiis illius dolorem patris et cum reddiderit tunc sciet videbunt oculi eius interfectionem suam et de furore omnipotentis bibet quid enim ad eum pertinet de domo sua post se et si numerus mensuum eius dimidiatur numquid deum quispiam docebit scientiam qui excelsos iudicat iste moritur robustus et sanus dives et felix viscera eius plena sunt adipe et medullis ossa illius inrigantur alius vero moritur in amaritudine animae absque ullis opibus et tamen simul in pulverem dormient et vermes operient eos certe novi cogitationes vestras et sententias contra me iniquas dicitis enim ubi est domus principis et ubi tabernacula impiorum interrogate quemlibet de viatoribus et haec eadem eum intellegere cognoscetis quia in diem perditionis servabitur malus et ad diem furoris ducitur quis arguet coram eo viam eius et quae fecit quis reddet illi ipse ad sepulchra ducetur et in congerie mortuorum vigilabit dulcis fuit glareis cocyti et post se omnem hominem trahet et ante se innumerabiles quomodo igitur consolamini me frustra cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati

22

respondens autem eliphaz themanites dixit numquid deo comparari potest homo etiam cum perfectae fuerit scientiae quid prodest deo si iustus fueris aut quid ei confers si immaculata fuerit via tua numquid timens arguet te et veniet tecum in iudicium et non propter malitiam tuam plurimam et infinitas iniquitates tuas abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa et nudos spoliasti vestibus aquam lasso non dedisti et esurienti subtraxisti panem in fortitudine brachii tui possidebas terram et potentissimus obtinebas eam viduas dimisisti vacuas et laceratos pupillorum comminuisti propterea circumdatus es laqueis et conturbat te formido subita et putabas te tenebras non visurum et impetu aquarum inundantium non oppressurum an cogitas quod deus excelsior caelo et super stellarum vertices sublimetur et dicis quid enim novit deus et quasi per caliginem iudicat nubes latibulum eius nec nostra considerat et circa cardines caeli perambulat numquid semitam saeculorum custodire cupis quam calcaverunt viri iniqui qui sublati sunt ante tempus suum et fluvius subvertit fundamentum eorum qui dicebant deo recede a nobis et quasi nihil possit facere omnipotens aes-

timabant eum cum ille implesset domos eorum bonis quorum sententia procul sit a me videbit iusti et laetabuntur et innocens subsannabit eos nonne succisa est erectio eorum et reliquias eorum devoravit ignis adquiesce igitur ei et habeto pacem et per haec habebis fructus optimos suscipe ex ore illius legem et pone sermones eius in corde tuo si reversus fueris ad omnipotentem aedificaberis et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo dabit pro terra silicem et pro silice torrentes aureos eritque omnipotens contra hostes tuos et argentum coaccervabit tibi tunc super omnipotentem deliciis afflues et elevabis ad deum faciem tuam rogabis eum et exaudiet te et vota tua reddere decernes rem et veniet tibi et in viis tuis splendeat lumen qui enim humiliatus fuerit erit in gloria et qui inclinaverit oculos suos ipse salvabitur salvabitur innocens salvabitur autem munditia manuum suarum

23

respondens autem iob dixit nunc quoque in amaritudine est sermo meus et manus plagae meae aggravata est super gemitum meum quis mihi tribuat ut cognoscam et inveniam illum et veniam usque ad solium eius ponam coram eo iudicium et os meum replebo increpationibus ut sciam verba quae mihi respondeat et intellegam quid loquatur mihi nolo multa fortitudine contendat mecum nec magnitudinis suae mole me premat proponat aequitatem contra me et perveniat ad victoriam iudicium meum si ad orientem iero non apparet si ad occidentem non intellegam eum si ad sinistram quid agat non adprehendam eum si me vertam ad dextram non videbo illum ipse vero scit viam meam et probavit me quasi aurum quod per ignem transit vestigia eius secutus est pes meus viam eius custodivi et non declinavi ex ea a mandatis labiorum eius non recessi et in sinu meo abscondi verba oris eius ipse enim solus est et nemo avertere potest cogitationem eius et anima eius quodcumque voluerit hoc facit cum expleverit in me voluntatem suam et alia multa similia praesto sunt ei et idcirco a facie eius turbatus sum et considerans eum timore sollicitor deus mollivit cor meum et omnipotens conturbavit me non enim perii propter imminentes tenebras nec faciem meam operuit caligo

24

ab omnipotente non sunt abscondita tempora qui autem noverunt eum ignorant dies illius alii terminos transtulerunt diripuerunt greges et paverunt eos asinum pupillorum abigerunt et abstulerunt pro pignore bovem viduae subverterunt pauperum viam et oppresserunt pariter manusetos terrae alii quasi onagri in deserto egrediuntur ad opus suum vigilantesque ad praedam praeparant panem liberis agrum non suum demetunt et vineam eius quem vi oppresserunt vindemiant nudos dimittunt homines indumenta tollentes quibus non est operimentum in frigore quos imbres montium rigant et non habentes velamen amplexantur lapides vim fecerunt

depraedantes pupillos et vulgum pauperem spoliaverunt nudis et incenditibus absque vestitu et esurientibus tulerunt spicas inter acervos eorum meridiati sunt qui calcatis torcularibus sitiunt de civitatibus fecerunt viros gemere et anima vulneratorum clamavit et deus inultum abire non patitur ipsi fuerunt rebelles luminis nescierunt vias eius nec reversi sunt per semitas illius mane primo consurgit homicida interficit egenum et pauperem per noctem vero erit quasi fur oculus adulteri observat caliginem dicens non me videbit oculus et operiet vultum suum perfodit in tenebris domos sicut in die condixerant sibi et ignoraverunt lucem si subito apparuerit aurora arbitrantur umbram mortis et sic in tenebris quasi in luce ambulans levis est super faciem aquae maledicta sit pars eius in terra nec ambulet per viam vinearum ad nimum calorem transeat ab aquis nivium et usque ad inferos peccatum illius obliviscatur eius misericordia dulcedo illius vermes non sit in recordatione sed conteratur quasi lignum infructuosum pavit enim sterilem et quae non parit et viduae bene non fecit detraxit fortes in fortitudine sua et cum steterit non credet vitae suae dedit ei deus locum paenitentiae et ille abutitur eo in superbiam oculi autem eius sunt in viis illius elevati sunt ad modicum et non subsistent et humiliabuntur sicut omnia et auferentur et sicut summitates spicarum conterentur quod si non est ita quis me potest arguere esse mentitum et ponere ante deum verba mea

25

respondens autem baldad suites dixit potestas et terror apud eum est qui facit concordiam in sublimibus suis numquid est numerus militum eius et super quem non surget lumen illius numquid iustificari potest homo comparatus deo aut apparere mundus natus de muliere ecce etiam luna non splendet et stellae non sunt mundaie in conspectu eius quanto magis homo putredo et filius hominis vermis

26

respondens autem iob dixit cuius adiutor es numquid inbecilli et sustentas brachium eius qui non est fortis cui dedisti consilium forsitan illi qui non habet sapientiam et prudentiam tuam ostendisti plurimam quem docere voluisti nonne eum qui fecit spiramen tuum ecce gigantes gemunt sub aquis et qui habitant cum eis nudus est inferus coram illo et nullum est operimentum perditioni qui extendit aquilonem super vacuum et addidit terram super nihili qui ligat aquas in nubibus suis ut non erumpant pariter deorsum qui tenet vultum solii sui et expandit super illud nebulam suam terminum circumdedit aquis usque dum finiatur lux et tenebrae columnae caeli contremescunt et pavent ad nutum eius in fortitudine illius repente maria congregata sunt et prudentia eius percussit superbum spiritus eius ornavit caelos et obsetricante manu eius eductus est coluber tortuosus ecce haec ex parte dicta sunt viarum eius et cum vix parvam stillam sermonis eius audierimus quis poterit

27

addidit quoque iob adsumens parabolam suam et dixit vivit deus qui abstulit iudicium meum et omnipotens qui ad amaritudinem adduxit animam meam quia donec superest halitus in me et spiritus dei in naribus meis non loquentur labia mea iniquitatem nec lingua mea meditabitur mendacium absit a me ut iustos vos esse iudicem donec deficiam non recedam ab innocentia mea iustificationem meam quam coepi tenere non deseram nec enim reprehendit me cor meum in omni vita mea sit ut impius inimicus meus et adversarius meus quasi iniquus quae enim spes est hypocritae si avarie rapiat et non liberet deus animam eius numquid clamorem eius deus audiet cum venerit super illum angustia aut poterit in omnipotente delectari et invocare deum in omni tempore docebo vos per manum dei quae omnipotens habeat nec abscondam ecce vos omnes nostis et quid sine causa vana loquimini haec est pars hominis impii apud deum et hereditas violentorum quam ab omnipotente suscipient si multiplicati fuerint filii eius in gladio erunt et nepotes eius non saturabuntur pane qui reliqui fuerint ex eo sepelientur in interitu et viduae illius non plorabunt si conportaverit quasi terram argentum et sicut lutum praeparaverit vestimenta praeparabit quidem sed iustus vestietur illis et argentum innocens dividet aedificavit sicut tinea domum suam et sicut custos fecit umbraculum dives cum dormierit nihil secum auferet aperit oculos suos et nihil inveniet apprehendit eum quasi aqua inopia nocte opprimit eum tempestas tollet eum ventus urens et auferet et velut turbo rapiet eum de loco suo et mittet super eum et non parcat de manu eius fugiens fugiet stringet super eum manus suas et sibilabit super illum intuens locum eius

28

habet argentum venarum suarum principia et auro locus est in quo conflatur ferrum de terra tollitur et lapis solutus calore in aes vertitur tempus posuit tenebris et universorum finem ipse considerat lapidem quoque caliginis et umbram mortis dividit torrens a populo peregrinante eos quos oblitus est pes egentis hominum et invios terra de qua oriebatur panis in loco suo igne subversa est locus sapphyri lapides eius et glebae illius aurum semitam ignoravit avis nec intuitus est oculus vulturis non calcaverunt eam filii institutorum nec pertransivit per eam leaena ad silicem extendit manum suam subvertit a radicibus montes in petris rivos excidit et omne pretiosum vidit oculus eius profunda quoque fluviorum scrutatus est et abscondita produxit in lucem sapientia vero ubi invenitur et quis est locus intelligentiae nescit homo pretium eius nec invenitur in terra suaviter viventium abyssus dicit non est in me et mare loquitur non est mecum non dabitur aurum obrizum pro ea nec adpendetur argentum in commutatione eius non

conferetur tinctis indiae coloribus nec lapidi sardonico pretiosissimo vel sapphyro non adaequabitur ei aurum vel vitrum nec commutabuntur pro ea vasa auri excelsa et eminentia non memorabuntur conparatione eius trahitur autem sapientia de occultis non adaequabitur ei topazium de aethiopia nec tincturae mundissimae componetur unde ergo sapientia veniet et quis est locus intelligentiae abscondita est ab oculis omnium viventium volucres quoque caeli latet perditio et mors dixerunt auribus nostris audivimus famam eius deus intellegit viam eius et ipse novit locum illius ipse enim fines mundi intuetur et omnia quae sub caelo sunt respicit qui fecit ventis pondus et aquas adpendit mensura quando ponebat pluvis legem et viam procellis sonantibus tunc vidit illam et enarravit et praeparavit et investigavit et dixit homini ecce timor domini ipsa est sapientia et recedere a malo intelligentia

29

addidit quoque iob adsumens parabolam suam et dixit quis mihi tribuat ut sim iuxta menses pristinos secundum dies quibus deus custodiebat me quando splendebat lucerna eius super caput meum et ad lumen eius ambulabam in tenebris sicut fui in diebus adulescentiae meae quando secreto deus erat in tabernaculo meo quando erat omnipotens mecum et in circuitu meo pueri mei quando lavabam pedes meos butyro et petra fundebat mihi rivos olei quando procedebam ad portam civitatis et in platea parabant cathedram mihi videbant me iuvenes et abscondebantur et senes adsurgentes stabant principes cessabant loqui et digitum superponebant ori suo vocem suam cohibebant duces et lingua eorum gutturi suo adherebat auris audiens beatificabat me et oculus videns testimonium reddebat mihi quod liberassem pauperem vociferantem et pupillum cui non esset adiutor benedictio perituri super me veniebat et cor viduae consolatus sum iustitia indutus sum et vestivit me sicut vestimento et diademate iudicio meo oculus fui caeco et pes claudus pater eram pauperum et causam quam nesciebam diligentissime investigabam conterebam molas iniqui et de dentibus illius auferebam praedam dicebamque in nidulo meo moriar et sicut palma multiplicabo dies radix mea aperta est secus aquas et ros morabitur in messione mea gloria mea semper innovabitur et arcus meus in manu mea instaurabitur quasi ad audebant expectabant sententiam et intenti tacebant ad consilium meum verbis meis addere nihil audebant et super illos stillabat eloquium meum expectabant me sicut pluviam et os suum aperiebant quasi ad imbrem serotinum si quando ridebam ad eos non credebant et lux vultus mei non cadebat in terram si voluissem ire ad eos sedebam primus cumque sederem quasi rex circumstante exercitu eram tamen maerentium consolator

30

nunc autem derident me iuniores tempore quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei

quorum virtus manuum erat mihi pro nihilo et vita ipsa putabantur indigni egestate et fame steriles qui rodebant in solitudine squalentes calamitate et miseria et mandebant herbas et arborum cortices et radix iuniperorum erat cibus eorum qui de convallibus ista rapientes cum singula repperissent ad ea cum clamore currebant in desertis habitabant torrentium et in cavernis terrae vel super glaream qui inter huiusmodi laetabantur et esse sub sentibus delicias conputabant filii stultorum et ignobilium et in terra penitus non parentes nunc in eorum canticum versus sum et factus sum eis proverbium abominantur me et longe fugiunt a me et faciem meam conspuere non verenter faretram enim suam aperuit et afflixit me et frenum posuit in os meum ad dexteram orientis calamitatis meae ilico surrexerunt pedes meos subverterunt et oppresserunt quasi fluctibus semitis suis dissipaverunt itinera mea insidiati sunt mihi et praevaluerunt et non fuit qui ferret auxilium quasi rupto muro et aperta ianua irruerunt super me et ad meas miserias devoluti sunt redactus sum in nihili abstulisti quasi ventus desiderium meum et velut nubes pertransiit salus mea nunc autem in memet ipso marcescit anima mea et possident me dies afflictionis nocte os meum perforatur doloribus et qui me comedunt non dormiunt in multitudine eorum consumitur vestimentum meum et quasi capitis tunicae sic cinxerunt me comparatus sum luto et adsimilatus favillae et cineri clamo ad te et non exaudis me sto et non respicis me mutatus es mihi in crudelem et in duritia manus tuae adversaris mihi elevasti me et quasi super ventum ponens elisisti me valide scio quia morti tradas me ubi constituta domus est omni viventi verumtamen non ad consumptionem eorum emittis manum tuam et si corruerint ipse salvabis flebam quondam super eum qui afflictus erat et compatiabatur anima mea pauperi expectabam bona et venerunt mihi mala praestolabar lucem et eruperunt tenebrae interiora mea efferbuerunt absque ulla re quae praevenirent me dies afflictionis maerens incedebam sine furore consurgens in turba clamavi frater fui draconum et socius strutionum cutis mea denigrata est super me et ossa mea aruerunt prae caumate versa est in luctum cithara mea et organum meum in vocem flentium

31

pepigi foedus cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de virgine quam enim partem haberet deus in me desuper et hereditatem omnipotens de excelsis numquid non perditio est iniquo et alienato operantibus iniustitiam nonne ipse considerat vias meas et cunctos gressus meos dinumerat si ambulavi in vanitate et festinavi in dolo pes meus adpendat me in statera iusta et sciat deus simplicitatem meam si declinavi gressus meus de via et si secutum est oculos meos cor meum et in manibus meis adhesit macula seram et alius comedat et progenies mea eradicetur si deceptum est cor meum super mulierem et si ad ostium amici mei insidiatus sum scortum sit alteri uxor mea et super illam incurventur alii hoc enim nefas est et iniquitas maxima ignis est usque ad

perditionem devorans et omnia eradicans genimina si contempsisti subire iudicium cum servo meo et ancillae meae cum disceptarent adversum me quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum deus et cum quaesierit quid respondebo illi numquid non in utero fecit me qui et illum operatus est et formavit in vulva unus si negavi quod volebant pauperibus et oculis viduae expectare feci si comedi buccellam meam solus et non comedit pupillus ex ea quia ab infantia mea crevit mecum miseratione et de utero matris meae egressa est mecum si desepi pereuntem eo quod non habuerit indumentum et absque operimento pauperem si non benedixerunt mihi latera eius et de velleribus ovium mearum calefactus est si levavi super pupillum manum meam etiam cum viderem me in porta superiorem umerus meus a iunctura sua cadat et brachium meum cum suis ossibus confringatur semper enim quasi tumentes super me fluctus timui deum et pondus eius ferre non potui si putavi aurum robur meum et obrizae dixi fiducia mea si laetatus sum super multis divitiis meis et quia plurima repperit manus mea si vidi solem cum fulgeret et lunam incedentem clare et lactatum est in abscondito cor meum et osculatus sum manum meam ore meo quae est iniquitas maxima et negatio contra deum altissimum si gavisus sum ad ruinam eius qui me oderat et exultavi quod invenissem eum malum non enim dedi ad peccandum guttur meum ut expeterem maledicens animam eius si non dixerunt viri tabernaculi mei quid det de carnisbus eius ut saturemur foris non mansit peregrinus ostium meum viatori patuit si abscondi quasi homo peccatum meum et celavi in sinu meo iniquitatem meam si expavi ad multitudinem nimiam et despectio propinquo rum terruit me et non magis tacui nec egressus sum ostium quis mihi tribuat auditorem ut desiderium meum omnipotens audiat et librum scribe ipse qui iudicat ut in umero meo portem illum et circumdem illum quasi coronam mihi per singulos gradus meos pronuntiabo illum et quasi principi offeram eum si adversum me terra mea clamat et cum ipsa sulci eius deflent si fructus eius comedi absque pecunia et animam agriculturalum eius afflixi pro frumento oriatur mihi tribulus et pro hordeo spina finita sunt verba iob

32

omiserunt autem tres viri isti respondere iob eo quod iustus sibi videretur et iratus indignatusque heli filius barachel buzites de cognatione ram iratus est autem adversus iob eo quod iustum se esse diceret coram deo porro adversum amicos eius indignatus est eo quod non invenissent responsum rationabilem sed tantummodo condemnassent iob igitur heli expectavit iob loquentem eo quod seniores se essent qui loquebantur cum autem vidisset quod tres respondere non potuissent iratus est vehementer respondensque heli filius barachel buzites dixit iunior sum tempore vos autem antiquiores idcirco dimisso capite veritus sum indicare vobis meam sententiam sperabam enim quod aetas prolixior loqueretur et annorum multitudo doceret sapientiam sed ut video spiritus est in hominibus et inspiratio omnipoten-

tis dat intelligentiam non sunt longevi sapientes nec senes intellegunt iudicium ideo dicam audite me ostendam vobis etiam ego meam scientiam expectavi enim sermones vestros audivi prudentiam vestram donec disceptaremini sermonibus et donec putabam vos aliquid dicere considerabam sed ut video non est qui arguere possit iob et respondere ex vobis sermonibus eius ne forte dicatis invenimus sapientiam deus proiecit eum non homo nihil locutus est mihi et ego non secundum vestros sermones respondebo illi extimuerunt non responderunt ultra abstuleruntque a se eloquia quoniam igitur expectavi et non sunt locuti steterunt nec responderunt ultra respondebo et ego partem meam et ostendam scientiam meam plenus sum enim sermonibus et coartat me spiritus uteri mei en venter meus quasi mustum absque spiraculo quod lagunculas novas dirumpit loquar et respirabo paululum aperiam labia mea et respondebo non accipiam personam viri et deum homini non aequabo nescio enim quamdiu subsistam et si post modicum tollat me factor meus

33

audi igitur iob eloquia mea et omnes sermones meos ausculta ecce aperui os meum loquatur lingua mea in faucibus meis simplici corde meo sermones mei et sententiam labia mea puram loquentur spiritus dei fecit me et spiraculum omnipotentis vivificavit me si potes responde mihi et adversus faciem meam consiste ecce et me sicut et te fecit deus et de eodem luto ego quoque formatus sum verumtamen miraculum meum non te terreat et eloquentia mea non sit tibi gravis dixisti ergo in auribus meis et vocem verborum audivi mundus sum ego absque delicto immaculatus et non est iniquitas in me quia querellas in me reperit ideo arbitratus est me inimicum sibi posuit in nervo pedes meos custodivit omnes semitas meas hoc est ergo in quo non es iustificatus respondebo tibi quia maior sit deus homine adversum eum contendis quod non ad omnia verba responderit tibi semel loquitur deus et secundo id ipsum non repetit per somnium in visione nocturna quando inruit sopor super homines et dormiunt in lectulo tunc aperit aures virorum et erudiens eos instruit disciplinam ut avertat hominem ab his quae facit et liberet eum de superbia eruens animam eius a corruptione et vitam illius ut non transeat in gladium increpat quoque per dolorem in lectulo et omnia ossa eius marcescere facit abominabilis ei fit in vita sua panis et animae illius cibus ante desiderabilis tabescet caro eius et ossa quae tecta fuerant nudabuntur adpropinquabit corruptioni anima eius et vita illius mortiferis si fuerit pro eo angelus loquens unum de milibus ut adnuntiet hominis aequitatem miserebitur eius et dicet libera eum et non descendat in corruptionem inveni in quo ei propitius consumpta est caro eius a suppliciis revertatur ad dies adolescentiae suae deprecabitur deum et placibilis ei erit et videbit faciem eius in iubilo et reddet homini iustitiam suam respiciet homines et dicet peccavi et vere deliqui et ut eram dignus non recepi liberavit animam suam ne pergeret in interitum sed vivens lucem videret ecce haec omnia operatur deus tribus

vicibus per singulos ut revocet animas eorum a corruptione et inluminet luce viventium atdente iob et audi me et tace dum ego loquar si autem habes quod loquaris responde mihi loquere volo enim te apparere iustum quod si non habes audi me tace et docebo te sapientiam

34

pronuntians itaque heli etiam haec locutus est audite sapientes verba mea et eruditi auscultate me auris enim verba probat et guttur escas gustu diiudicat iudicium eligamus nobis et inter nos videamus quid sit melius quia dixit iob iustus sum et deus subvertit iudicium meum in iudicando enim me mendacium est violenta sagitta mea absque ullo peccato quis est vir ut est iob qui bibit subsannationem quasi aquam qui graditur cum operantibus iniquitatem et ambulat cum viris impiis dixit enim non placebit vir deo etiam si cucurrerit cum eo ideo viri cordati audite me absit a deo impietas et ab omnipotente iniquitas opus enim hominis reddet ei et iuxta vias singulorum restituet vere enim deus non condemnabit frustra nec omnipotens subvertet iudicium quem constituit alium super terram aut quem posuit super orbem quem fabricatus est si direxerit ad eum cor suum spiritum illius et flatum ad se trahet deficiet omnis caro simul et homo in cinerem revertetur si habes ergo intellectum audi quod dicitur et ausculta vocem eloquii mei numquid qui non amat iudicium sanare potest et quomodo tu eum qui iustus est in tantum condemnas qui dicit regi apostata qui vocat duces impios qui non accipit personas principum nec cognovit tyrannum cum disceptaret contra pauperem opus enim manuum eius sunt universi subito morientur et in media nocte turbabuntur populi et pertransibunt et auferent violentum absque manu oculi enim eius super vias hominum et omnes gressus eorum considerat non sunt tenebrae et non est umbra mortis ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem neque enim ultra in hominis potestate est ut veniat ad deum in iudicium conteret multos innumerabiles et stare faciet alios pro eis novit enim opera eorum et idcirco inducet noctem et conterentur quasi impios percussit eos in loco videntium qui quasi de industria recesserunt ab eo et omnes vias eius intellegere noluerunt ut pervenire facerent ad eum clamorem egeni et audiret vocem pauperum ipso enim concedente pacem quis est qui condemnet ex quo absconderit vultum quis est qui contempletur eum et super gentem et super omnes homines qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi quia ergo ego locutus sum ad deum te quoque non prohibeo si erravi tu doce me si iniquitatem locutus sum ultra non addam numquid a te deus expetit eam quia displicuit tibi tu enim coepisti loqui et non ego quod si quid nosti melius loquere viri intellegentes loquantur mihi et vir sapiens audiat me iob autem stulte locutus est et verba illius non sonant disciplinam pater mi probetur iob usque ad finem ne desinas in hominibus iniquitatis quia addit super peccata sua blasphemiam inter nos interim constringatur et tunc ad iudicium provocet sermonibus suis deum

igitur heliu haec rursus locutus est numquid aequa tibi videtur tua cogitatio ut diceris iustior deo sum dixisti enim non tibi placet quod rectum est vel quid tibi proderit si ego peccavero itaque ego respondebo sermonibus tuis et amicis tuis tecum suspice caelum et intueri et contemplare aethera quod altior te sit si peccaveris quid ei nocebis et si multiplicatae fuerint iniquitates tuae quid facies contra eum porro si iuste egeris quid donabis ei aut quid de manu sua accipiet homini qui similis tui est nocebit impietas tua et filium hominis adiuvabit iustitia tua propter multitudinem calumniatorum clamabunt et heulabunt propter vim brachii tyrannorum et non dixit ubi est deus qui fecit me qui dedit carmina in nocte qui docet nos super iumenta terrae et super volucres caeli erudit nos ibi clamabunt et non exaudiet propter superbiam malorum non ergo frustra audiet deus et omnipotens singulorum causas intuebitur etiam cum dixeris non considerat iudicare coram eo et expecta eum nunc enim non infert furorem suum nec ulciscitur scelus valde ergo iob frustra aperit os suum et abscque scientia verba multiplicat

addens quoque heliu haec locutus est sustine me paululum et indicabo tibi adhuc enim habeo quod pro deo loquar repetam scientiam meam a principio et operatorem meum probabo iustum vere enim absque mendacio sermones mei et perfecta scientia probabitur tibi deus potentes non abicit cum et ipse sit potens sed non salvat impios et iudicium pauperibus tribuit non aufert a iusto oculos suos et reges in solio conlocat in perpetuum et illi eriguntur et si fuerint in catenis et vinciantur funibus paupertatis indicabit eis opera eorum et scelera eorum quia violenti fuerint revelabit quoque aurem eorum ut corripiat et loquatur ut revertantur ab iniquitate si audierint et observaverint conplebunt dies suos in bono et annos suos in gloria si autem non audierint transibunt per gladium et consumeruntur in stultitia simulatores et calidi provocant iram dei neque clamabunt cum vincti fuerint morietur in tempestate anima eorum et vita eorum inter effeminatos eripiet pauperem de angustia sua et revelabit in tribulatione aurem eius igitur salvabit te de ore angusto latissime et non habentis fundamentum subter se requies autem mensae tuae erit plena pinguedine causa tua quasi impii iudicata est causam iudiciumque recipies non te ergo superet ira ut aliquem opprimas nec multitudo donorum inclinet te deponere magnitudinem tuam absque tribulatione et omnes robustos fortitudine ne protrahas noctem ut ascendant populi pro eis cave ne declines ad iniquitatem hanc enim coepisti sequi post miseriam ecce deus excelsus in fortitudine sua et nullus ei similis in legislatoribus quis poterit scrutari vias eius aut quis ei dicere operatus es iniquitatem memento quod ignores opus eius de quo cecinerunt viri omnes homines vident eum unusquisque intuetur procul ecce deus magnus vincens scientiam nostram numerus annorum eius inestimabilis qui aufert

stillas pluviae et effundit imbres ad instar gurgitum qui de nubibus fluunt quae praetextunt cuncta desuper si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum et fulgurare lumine suo desuper cardines quoque maris operiet per haec enim iudicat populos et dat escas multis mortalibus in manibus abscondit lucem et praecipit ei ut rursus adveniat adnuntiatus de ea amico suo quod possessio eius sit et ad eam possit ascendere

super hoc expavit cor meum et emotum est de loco suo audite auditionem in terrore vocis eius et sonum de ore illius procedentem subter omnes caelos ipse considerat et lumen illius super terminos terrae post eum rugiet sonitus tonabit voce magnitudinis suae et non investigabitur cum audita fuerit vox eius tonabit deus in voce sua mirabiliter qui facit magna et inscrutabilia qui praecipit nivem ut descendat in terram et hiemis pluviis et imbri fortitudinis suae qui in manu omnium hominum signat ut noverint singuli opera sua ingreditur bestia latibulum et in antro suo morabitur ab interioribus egreditur tempestas et ab arcu turo frigus flante deo concrescit gelu et rursus latissimae funduntur aquae frumentum desiderat nubes et nubes spargunt lumen suum quae lustrant per circuitum quocumque eas voluntas gubernantis duxerit ad omne quod praeceperit illis super faciem orbis terrarum sive in una tribu sive in terra sua sive in quocumque loco misericordiae suae eas iusserit inveniri ausculta haec iob sta et considera miracula dei numquid scis quando praeceperit deus pluviis ut ostenderent lucem nubium eius numquid nosti semitas nubium magnas et perfectas scientias nonne vestimenta tua calida sunt cum perlata fuerit terra austro tu forsitan cum eo fabricatus es caelos qui solidissimi quasi aere fusi sunt ostende nobis quid dicamus illi nos quippe involvimur tenebris quis narrabit ei quae loquor etiam si locutus fuerit homo devorabitur at nunc non vident lucem subito aer cogitur in nubes et ventus transiens fugabit eas ab aquilone aurum venit et ad deum formidolosa laudatio digne eum invenire non possumus magnus fortitudine et iudicio et iustitia et enarrari non potest ideo timebunt eum viri et non audebunt contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes

respondens autem dominus iob de turbine dixit quis est iste involvens sententias sermonibus inperitis accinge sicut vir lumbos tuos interrogabo te et responde mihi ubi eras quando ponebam fundamenta terrae indica mihi si habes intelligentiam quis posuit mensuras eius si nosti vel quis tetendit super eam lineam super quo bases illius solidatae sunt aut quis dimisit lapidem angularem eius cum me laudarent simul astra matutina et iubarent omnes filii dei quis conclusit ostiis mare quando erumpebat quasi de vulva procedens cum ponerem nubem vestimentum eius et caligine illud quasi pannis infantiae obvolverem circumdedi illud terminis meis et posui

vectem et ostia et dixi usque huc venies et non pro-
cedes amplius et hic confringes tumentes fluctus tuos
numquid post ortum tuum praecepisti diluculo et os-
tendisti aurorae locum suum et tenuisti concutiens
extrema terrae et excussisti impios ex ea restitue-
tur ut lutum signaculum et stabit scintilla vestimentum
auferetur ab impiis lux sua et brachium excelsum
confringetur numquid ingressus es profunda maris
et in novissimis abyssis deambulasti numquid aper-
tae tibi sunt portae mortis et ostia tenebrosa vidisti
numquid considerasti latitudines terrae indica mihi
si nosti omnia in qua via habitat lux et tenebrarum
quis locus sit ut ducas unumquodque ad terminos
suos et intellegas semitas domus eius sciebas tunc
quod nasciturus esses et numerum dierum tuorum
noveras numquid ingressus es thesauros nivis aut
thesauros grandinis aspexisti quae praeparavi in tem-
pus hostis in diem pugnae et belli per quam viam
spargitur lux dividitur aestus super terram quis dedit
vehementissimo imbri cursum et viam sonantis toni-
trui ut plueret super terram absque homine in de-
serto ubi nullus mortalium commoratur ut imple-
rent inviam et desolatam et produceret herbas virentes
quis est pluviae pater vel quis genuit stillas roris de
cuius utero egressa est glacies et gelu de caelo quis
genuit in similitudinem lapidis aquae durantur et su-
perficies abyssi constringitur numquid coniungere
valebis micantes stellas pliadis aut gyrum arcturi po-
teris dissipare numquid producis luciferum in tem-
pore suo et vesperum super filios terrae consurg-
ere facis numquid nosti ordinem caeli et pones ra-
tionem eius in terra numquid elevabis in nebula vo-
cem tuam et impetus aquarum operiet te numquid
mittes fulgura et ibunt et revertentia dicent tibi
adsumus quis posuit in visceribus hominis sapien-
tiam vel quis dedit gallo intellegentiam quis enarravit
caelorum rationem et concentum caeli quis dormire
faciet quando fundebatur pulvis in terram et glebae
conpingebantur numquid capies leaenae praedam et
animam catulorum eius implebis quando cubant in
antris et in specubus insidiantur quis praeparat corvo
escam suam quando pulli eius ad deum clamant va-
gantes eo quod non habeant cibos

39

numquid nosti tempus partus hibicum in petris vel
parturientes cervas observasti dinumerasti menses
conceptus earum et scisti tempus partus earum in-
curvantur ad fetum et pariunt et rugitus emittunt
separantur filii earum pergunt ad pastum egrediuntur
et non revertuntur ad eas quis dimisit onagram
liberum et vincula eius quis solvit cui dedi in soli-
tutine domum et tabernacula eius in terra salsugi-
nis contemnit multitudinem civitatis clamorem exac-
toris non audit circumspicit montes pascuae suae et
virentia quaeque perquirat numquid volet rinoceros
servire tibi aut morabitur ad praesepe tuum numquid
alligabis rinocerota ad arandum loro tuo aut con-
fringet glebas vallium post te numquid fiduciam
habebis in magna fortitudine eius et derelinques ei
labores tuos numquid credes ei quoniam reddat se-
mentem tibi et aream tuam congreget pinna stru-

tionum similis est pinnis herodii et accipitris quando
derelinquit in terra ova sua tu forsitan in pulvere cale-
facis ea obliviscitur quod pes conculet ea aut bes-
tiae agri conterant duratur ad filios suos quasi non
sint sui frustra laboravit nullo timore cogente pri-
vavit enim eam deus sapientia nec dedit illi intel-
legentiam cum tempus fuerit in altum alas erigit de-
ridet equitem et ascensorem eius numquid praebe-
bis equo fortitudinem aut circumdabis collo eius hin-
nitum numquid suscitabis eum quasi lucustas glo-
ria narium eius terror terram ungula fodit exultat
audacter in occursum pergit armatis contemnit pa-
vorem nec cedit gladio super ipsum sonabit faretra
vibrabit hasta et clypeus fervens et fremens sorbet
terram nec reputat tubae sonare clangorem ubi au-
dierit bucinam dicit va procul odoratur bellum ex-
hortationem ducum et ululatum exercitus numquid
per sapientiam tuam plumescit accipiter expandens
alas suas ad austrum aut ad praeceptum tuum elev-
abitur aquila et in arduis ponet nidum suum in petris
manet et in praeruptis silicibus commoratur atque
inaccessis rupibus inde contemplatur escam et de
longe oculi eius prospiciunt pulli eius lambent san-
guinem et ubicumque cadaver fuerit statim adest

40

et adiecit dominus et locutus est ad iob numquid qui
contendit cum deo tam facile conquiescit utique qui
arguit deum debet respondere ei respondens autem
iob domino dixit qui leviter locutus sum respondere
quid possum manum meam ponam super os meum
unum locutus sum quod utinam non dixissem et al-
terum quibus ultra non addam respondens autem
dominus iob de turbine ait accinge sicut vir lumbos
tuos interrogabo te et indica mihi numquid irritum
facies iudicium meum et condemnabis me ut tu iusti-
ficeris et si habes brachium sicut deus et si voce sim-
ili tonas circumda tibi decorem et in sublime erigere
et esto gloriosus et speciosis induere vestibus dis-
perge superbos furore tuo et respiciens omnem ar-
rogantem humilia respice cunctos superbos et con-
funde eos et contere impios in loco suo absconde eos
in pulvere simul et facies eorum demerge in foveam
et ego confitebor quod salvare te possit dextera tua
ecce behemoth quem feci tecum faenum quasi bos
comedit fortitudo eius in lumbis eius et virtus illius
in umbilicis ventris eius constringit caudam suam
quasi cedrum nervi testicularum eius perplexi sunt
ossa eius velut fistulae aeris cartilago illius quasi lam-
minae ferreae ipse principium est viarum dei qui fecit
eum adplicabit gladium eius huic montes herbas fer-
unt omnes bestiae agri ludent ibi sub umbra dormit
in secreto calami et locis humentibus protegunt um-
brae umbram eius circumdabunt eum salices torren-
tis ecce absorbebit fluvium et non mirabitur habet
fiduciam quod influat iordanis in os eius in oculis eius
quasi hamo capiet eum et in sudibus perforabit nares
eius

an extrahere poteris leviathan hamo et fune ligabis linguam eius numquid pones circulum in naribus eius et armilla perforabis maxillam eius numquid multiplicabit ad te preces aut loquetur tibi mollia numquid feriet tecum pactum et accipies eum servum sempernum numquid includes ei quasi avi aut ligabis illum ancillis tuis coincident eum amici dividunt illum negotiatores numquid implebis sagenas pelle eius et gurgustium piscium capite illius pone super eum manum tuam memento belli nec ultra addas loqui ecce spes eius frustrabitur eum et videntibus cunctis praecipitabitur non quasi crudelis suscitabo eum quis enim resistere potest vultui meo quis ante dedit mihi ut reddam ei omnia quae sub caelo sunt mea sunt non parcam ei et verbis potentibus et ad deprecandum compositis quis revelavit faciem indumenti eius et in medium oris eius quis intrabit portas vultus eius quis aperiet per gyrum dentium eius formido corpus illius quasi scuta fusilia et compactum squamis se prementibus una uni coniungitur et ne spiraculum quidem incedit per eas una alteri adhaerebunt et tenentes se nequaquam separabuntur sternutatio eius splendor ignis et oculi eius ut palpebrae diluculi de ore eius lampades procedunt sicut taedae ignis accensae de naribus eius procedit fumus sicut ollae succensae atque ferventis halitus eius prunas ardere facit et flamma de ore eius egreditur in collo eius morabitur fortitudo et faciem eius praecedet egestas membra carnum eius coherentia sibi mittet contra eum fulmina et ad locum alium non ferentur cor eius indurabitur quasi lapis et stringetur quasi malleatoris incus cum sublatus fuerit timebunt angeli et territi purgabuntur cum adprehenderit eum gladius subsistere non poterit neque hasta neque torax reputabit enim quasi paleas ferrum et quasi lignum putridum aes non fugabit eum vir sagittarius in stipulam versi sunt ei lapides fundae quasi stipulam aestimabit malleum et deridebit vibrantem hastam sub ipso erunt radii solis sternet sibi aurum quasi lutum ferverescere faciet quasi ollam profundum mare ponet quasi cum unguenta bulliunt post eum lucebit semita aestimabit abyssum quasi senescentem non est super terram potestas quae conparetur ei qui factus est ut nullum timeret omne sublime videt ipse est rex super universos filios superbiae

respondens autem iob domino dixit scio quia omnia potes et nulla te latet cogitatio quis est iste qui celat consilium absque scientia ideo insipienter locutus sum et quae ultra modum excederent scientiam meam audi et ego loquar interrogabo et ostende mihi auditu auris audivi te nunc autem oculus meus videt te idcirco ipse me reprehendo et ago paenitentiam in favilla et cinere postquam autem locutus est dominus verba haec ad iob dixit ad eliphaz themaniten iratus est furor meus in te et in duos amicos tuos quoniam non estis locuti coram me rectum sicut servus meus iob sumite igitur vobis septem tauros et septem arietes et ite ad servum meum iob et of-

ferite holocaustum pro vobis iob autem servus meus orabit pro vobis faciem eius suscipiam ut non vobis inputetur stultitia neque enim locuti estis ad me recta sicut servus meus iob abierunt ergo eliphaz themanites et baldad suites et sophar naamathites et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos dominus et suscepit dominus faciem iob dominus quoque conversus est ad paenitentiam iob cum oraret ille pro amicis suis et addidit dominus omnia quaecumque fuerant iob duplicia venerunt autem ad eum omnes fratres sui et universae sorores suae et cuncti qui noverant eum prius et comederunt cum eo panem in domo eius et moverunt super eum caput et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat dominus super eum et dederunt ei unusquisque ovem unam et in aurem auream unam dominus autem benedixit novissimis iob magis quam principio eius et facta sunt ei quattuordecim milia ovium et sex milia camelorum et mille iuga boum et mille asinae et fuerunt ei septem filii et filiae tres et vocavit nomen unius diem et nomen secundae cassia et nomen tertiae cornu stibii non sunt autem inventae mulieres speciosae sicut filiae iob in universa terra deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum vixit autem iob post haec centum quadraginta annis et vidit filios suos et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem et mortuus est senex et plenus dierum

osculetur me osculo oris sui quia meliora sunt ubera tua vino fragrantia unguentis optimis oleum effusum nomen tuum ideo adulescentulae dilexerunt te trahe me post te curremus introduxit me rex in cellaria sua exultabimus et laetabimur in te memores uberum tuorum super vinum recti diligunt te nigra sum sed formonsa filiae hierusalem sicut tabernacula cedar sicut pelles salomonis nolite me considerare quod fusca sim quia decoloravit me sol filii matris meae pugnauerunt contra me posuerunt me custodem in vineis vineam meam non custodivi indica mihi quem diligit anima mea ubi pascas ubi cubes in meridie ne vagari incipiam per greges sodalium tuorum si ignoras te o pulchra inter mulieres egredere et abi post vestigia gregum et pasce hedos tuos iuxta tabernacula pastorum equitatu meo in curribus pharaonis adsimilavi te amica mea pulchrae sunt genae tuae sicut turturis collum tuum sicut monilia murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento dum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suum fasciculus murræ dilectus meus mihi inter ubera mea comorabitur botrus cypri dilectus meus mihi in vineis engaddi ecce tu pulchra es amica mea ecce tu pulchra oculi tui columbarum ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus lectulus noster floridus tigna domorum nostrarum cedrina laquearia nostra cypressina

ego flos campi et lilium convallium sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias sicut malum inter ligna silvarum sic dilectus meus inter filios sub umbra illius quam desideraveram sedi et fructus eius dulcis gutturi meo introduxit me in cellam vinariam ordinavit in me caritatem fultice me floribus stipate me malis quia amore languere leva eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me adiuro vos filiae hierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitatis neque evigilare faciatis dilectam quoadusque ipsa velit vox dilecti mei ecce iste venit saliens in montibus transiliens colles similis est dilectus meus capreae hinuloeque cervorum in ipse stat post parietem nostrum despiciens per fenestras prospiciens per cancellos et dilectus meus loquitur mihi surge propra amica mea formonsa mea et veni iam enim hiemps transit imber abiit et recessit flores apparuerunt in terra tempus putationis advenit vox turturis audita est in terra nostra ficus protulit grossos suos vineae florent dederunt odorem surge amica mea speciosa mea et veni columba mea in foraminibus petrae in caverna maceriae ostende mihi faciem tuam sonet vox tua in auribus meis vox enim tua dulcis et facies tua decora capite nobis vulpes vulpes parvulas quae demoliantur vineas nam vinea nostra floruit dilectus meus mihi et ego illi qui pascitur inter lilia donec adspiret dies et inclinentur umbrae revertere similis esto dilecte mi capreae aut hinulo cervorum super montes bether

in lectulo meo per noctes quaesivi quem diligit anima mea quaesivi illum et non inveni surgam et circuibo civitatem per vicos et plateas quaeram quem diligit anima mea quaesivi illum et non inveni invenerunt me vigiles qui custodiunt civitatem num quem dilexit anima mea vidistis paululum cum pertransissem eos inveni quem diligit anima mea tenui eum nec dimittam donec introducam illum in domum matris meae et in cubiculum genetricis meae adiuro vos filiae hierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitatis neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit quae est ista quae ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus murræ et turis et universi pulveris pigmentarii in lectulum salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis israhel omnes tenentes gladios et ad bella doctissimi uniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos ferculum fecit sibi rex salomon de lignis libani columnas eius fecit argenteas reclinatorium aureum ascensum purpureum media caritate constravit propter filias hierusalem egredimini et videte filiae sion regem salomonem in diademate quo coronavit eum mater sua in die dispensionis illius et in die laetitiae cordis eius

quam pulchra es amica mea quam pulchra es oculi tui columbarum absque eo quod intrinsecus latet capilli tui sicut greges caprarum quae ascenderunt de monte galaad dentes tui sicut greges tonsarum quae ascenderunt de lavacro omnes gemellis fetibus et sterilis non est inter eas sicut vitta coccinea labia tua et eloquium tuum dulce sicut fragmen mali punici ita genae tuae absque eo quod intrinsecus latet sicut turris david collum tuum quae aedificata est cum propugnaculis mille clypei pendentes ex ea omnis armatura fortium duo ubera tua sicut duo hinuli capreae gemelli qui pascuntur in liliis donec adspiret dies et inclinentur umbrae vadam ad montem murræ et ad collem turis tota pulchra es amica mea et macula non est in te veni de libano sponsa veni de libano veni coronaberis de capite amana de vertice sanir et hermon de cubilibus leonum de montibus pardorum vulnerasti cor meum soror mea sponsa vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum et in uno crine colli tui quam pulchrae sunt mammae tuae soror mea sponsa pulchriora ubera tua vino et odor unguentorum tuorum super omnia aromata favus distillans labia tua sponsa mel et lac sub lingua tua et odor vestimentorum tuorum sicut odor turis hortus conclusus soror mea sponsa hortus conclusus fons signatus emissiones tuae paradisus malorum puniceorum cum pomorum fructibus cypri cum nardo nardus et crocus fistula et cinnamomum cum universis lignis libani murræ et aloë cum omnibus primis unguentis fons hortorum puteus aquarum viventium quae fluunt impetu de libano surge aquilo et veni auster perfla hortum meum et fluant aromata illius

veniat dilectus meus in hortum suum et comedat fructum pomorum suorum veni in hortum meum soror mea sponsa messui murrā meam cum aromatibus meis comedi favum cum melle meo bibi vinum meum cum lacte meo comedite amici bibite et inebriamini carissimi ego dormio et cor meum vigilat vox dilecti mei pulsantis aperi mihi soror mea amica mea columba mea immaculata mea quia caput meum plenum est rore et cincinnati mei guttis noctium expoliavi me tunica mea quomodo induar illa lavi pedes meos quomodo inquinabo illos dilectus meus misit manum suam per foramen et venter meus intremuit ad tactum eius surrexi ut aperirem dilecto meo manus meae stillaverunt murrā digiti mei pleni murrā probatissima pessulum ostii aperui dilecto meo at ille declinaverat atque transierat anima mea liquefacta est ut locutus est quaesivi et non inveni illum vocavi et non respondit mihi invenerunt me custodes qui circumeunt civitatem percuesserunt me vulneraverunt me tulerunt pallium meum mihi custodes murorum adiuro vos filiae hierusalem si inveneritis dilectum meum ut nuntietis ei quia amore langueo qualis est dilectus tuus ex dilecto o pulcherrima mulierum qualis est dilectus tuus ex dilecto quia sic adiurasti nos dilectus meus candidus et rubicundus electus ex milibus caput eius aurum optimum comae eius sicut elatae palmarum nigrae quasi corvus oculi eius sicut columbae super rivulos aquarum quae lacte sunt lotae et resident iuxta fluentia plenissima genae illius sicut areolae aromatatum consitae a pigmentariis labia eius lilia distillantia murrā primam manus illius tornatiles aureae plenae hyacinthis venter eius eburneus distinctus saphyris crura illius columnae marmoreae quae fundatae sunt super bases aureas species eius ut libani electus ut cedri guttur illius suavissimum et totus desiderabilis talis est dilectus meus et iste est amicus meus filiae hierusalem

quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum quo declinavit dilectus tuus et quaeremus eum tecum dilectus meus descendit in hortum suum ad areolam aromatis ut pascatur in hortis et lilia colligat ego dilecto meo et dilectus meus mihi qui pascitur inter lilia pulchra es amica mea suavis et decora sicut hierusalem terribilis ut castrorum acies ordinata averte oculos tuos a me quia ipsi me avolare fecerunt capilli tui sicut grex caprarum quae apparuerunt de galaad dentes tui sicut grex ovium quae ascenderunt de lavacro omnes gemellis fetibus et sterilis non est in eis sicut cortex mali punici genae tuae absque occultis tuis sexaginta sunt reginae et octoginta concubinae et adulescentularum non est numerus una est columba mea perfecta mea una est matris suae electa genetrici suae viderunt illam filiae et beatissimam praedicaverunt reginae et concubinae et laudaverunt eam quae est ista quae progreditur quasi aurora consurgens pulchra ut luna electa ut sol terribilis ut acies ordinata descendi ad hortum nucum ut viderem poma convallis ut inspicerem si florisset

vineae et germinassent mala punica nescivi anima mea conturbavit me propter quadrigas aminadab revertere revertere sulamitis revertere revertere ut intueamur te

quid videbis in sulamiten nisi choros castrorum quam pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis iunctura feminum tuorum sicut monilia quae fabricata sunt manu artificis umbilicus tuus crater tornatilis numquam indigens poculis venter tuus sicut cervus tritici vallatus liliis duo ubera tua sicut duo hinuli gemelli capreae collum tuum sicut turris eburnea oculi tui sicut piscinae in esebon quae sunt in porta filiae multitudinis nasus tuus sicut turris libani quae respicit contra damascum caput tuum ut carmelus et comae capitis tui sicut purpura regis vincta canalibus quam pulchra es et quam decora carissima in deliciis statura tua adsimilata est palmae et ubera tua botris dixi ascendam in palmam adprehendam fructus eius et erunt ubera tua sicut botri vineae et odor oris tui sicut malorum guttur tuum sicut vinum optimum dignum dilecto meo ad potandum labisque et dentibus illius ruminandum ego dilecto meo et ad me conversio eius veni dilecte mi egrediamur in agrum commoremur in villis mane surgamus ad vineas videamus si floruit vinea si flores fructus parturiunt si florerunt mala punica ibi dabo tibi ubera mea mandragorae dederunt odorem in portis nostris omnia poma nova et vetera dilecte mi servavi tibi

quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meae ut inveniam te foris et deosculer et iam me nemo despicat adprehendam te et ducam in domum matris meae ibi me docebis et dabo tibi poculum ex vino condito et mustum malorum granatorum meorum leva eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me adiuro vos filiae hierusalem ne suscitetis et evigilare faciat dilectam donec ipsa velit quae est ista quae ascendit de deserto deliciis affluens et nixa super dilectum suum sub arbore malo suscitavi te ibi corrupta est mater tua ibi violata est genetrix tua pone me ut signaculum super cor tuum ut signaculum super brachium tuum quia fortis est ut mors dilectio dura sicut inferus aemulatio lampades eius lampades ignis atque flammarum aquae multae non poterunt extinguere caritatem nec flumina obruent illam si dederit homo omnem substantiam domus suae pro dilectione quasi nihil despicient eum soror nostra parva et ubera non habet quid faciemus sorori nostrae in die quando adloquenda est si murus est aedificemus super eum propugnacula argentea si ostium est conpingamus illud tabulis cedrinis ego murus et ubera mea sicut turris ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens vinea fui pacifico in ea quae habet populos tradidit eam custodibus vir adfert pro fructu eius mille argenteos vinea mea coram me est mille tui pacifice et ducenti his qui custodiunt

fructus eius quae habitas in hortis amici auscultant
fac me audire vocem tuam fuge dilecte mi et adsimi-
lare capreae hirculoque cervorum super montes aro-
matum

in diebus unius iudicis quando iudices praeerant facta est fames in terra abiitque homo de bethleem iuda ut peregrinaretur in regione moabitude cum uxore sua ac duobus liberis ipse vocabatur helimelech uxor eius noemi e duobus filiis alter maalon et alter chellion ephrathei de bethleem iuda ingressique regionem moabitudinem morabantur ibi et mortuus est helimelech maritus noemi remansitque ipsa cum filiis qui acceperunt uxores moabitidas quarum una vocabatur orpha altera ruth manseruntque ibi decem annis et ambo mortui sunt maalon videlicet et chellion remansitque mulier orbata duobus liberis ac marito et surrexit ut in patriam pergeret cum utraque nuru sua de regione moabitude audierat enim quod respexisset dominus populum suum et dedisset eis escas egressa est itaque de loco peregrinationis suae cum utraque nuru et iam in via posita revertendi in terram iuda dixit ad eas ite in domum matris vestrae faciat dominus vobiscum misericordiam sicut fecistis cum mortuis et mecum det vobis invenire requiem in domibus virorum quos sortiturae estis et osculata est eas quae elevata voce flere coeperunt et dicere tecum pergemus ad populum tuum quibus illa respondit reverimini filiae mi cur venitis mecum sum ultra habeo filios in utero meo ut viros ex me sperare possitis revertimini filiae mi abite iam enim senectute confecta sum nec apta vinculo coniugali etiam si possem hac nocte concipere et parere filios si eos expectare velitis donec crescant et annos impleant pubertatis ante eritis vetulae quam nubatis nolite quaeso filiae mi quia vestra angustia me magis premit et egressa est manus domini contra me elevata igitur voce rursum flere coeperunt orpha osculata socrum est ac reversa ruth adhesit socrui suae cui dixit noemi en reversa est cognata tua ad populum suum et ad deos suos vade cum ea quae respondit ne adverseris mihi ut relinquam te et abeam quocumque perrexeris pergam ubi morata fueris et ego pariter morabor populus tuus populus meus et deus tuus deus meus quae te morientem terra suscepit in ea moriar ibique locum accipiam sepulturae haec mihi faciat deus et haec addat si non sola mors me et te separaverit videns ergo noemi quod obstinato ruth animo decrevisset secum pergere adversari noluit nec ultra ad suos reditum persuadere profectaeque sunt simul et venerunt in bethleem quibus urbem ingressis velox apud cunctos fama percubuit dicebantque mulieres haec est illa noemi quibus ait ne vocetis me noemi id est pulchram sed vocate me mara hoc est amaram quia valde me amaritudine replevit omnipotens egressa sum plena et vacuam reduxit me dominus cur igitur vocatis me noemi quam humiliavit dominus et adflixit omnipotens venit ergo noemi cum ruth moabitude nuru sua de terra peregrinationis suae ac reversa est in bethleem quando primum hordea metebantur

erat autem vir helimelech consanguineus homo potens et magnarum opum nomine booz dixitque ruth moabitibus ad socrum suam si iubes vadam in

agrum et colligam spicas quae metentium fugerint manus ubicumque clementis in me patris familias repperero gratiam cui illa respondit vade filia mi abiit itaque et colligebat spicas post terga metentium accidit autem ut ager ille haberet dominum booz qui erat de cognatione helimelech et ecce ipse veniebat de bethleem dixitque messoribus dominus vobiscum qui responderunt ei benedicat tibi dominus dixitque booz iuveni qui messoribus praeerat cuius est haec puella qui respondit haec est moabitibus quae venit cum noemi de regione moabitude et rogavit ut spicas colligeret remanentes sequens messorum vestigia et de mane usque nunc stat in agro et ne ad momentum quidem domum reversa est et ait booz ad ruth audi filia ne vadas ad colligendum in alterum agrum nec recedas ab hoc loco sed iungere puellis meis et ubi messuerint sequere mandavi enim pueris meis ut nemo tibi molestus sit sed etiam si sitieris vade ad sarcinulas et bibe aquas de quibus et pueri bibunt quae cadens in faciem suam et adorans super terram dixit ad eum unde mihi hoc ut invenirem gratiam ante oculos tuos et nosse me dignareris peregrinam mulierem cui ille respondit nuntiata sunt mihi omnia quae feceris socrui tuae post mortem viri tui et quod dereliqueris parentes tuos et terram in qua nata es et veneris ad populum quem ante nesciebas reddat tibi dominus pro opere tuo et plenam mercedem recipias a domino deo israel ad quem venisti et sub cuius confugisti alas quae ait inveni gratiam ante oculos tuos domine mi qui consolatus es me et locutus es ad cor ancillae tuae quae non sum similis unius puellarum tuarum dixitque ad eam booz quando hora vescendi fuerit veni huc et comede panem et intingue buccellam tuam in aceto sedit itaque ad messorum latus et congesit pulentam sibi comeditque et saturata est et tulit reliquias atque inde surrexit ut spicas ex more colligeret praecepit autem booz pueris suis dicens etiam si vobiscum metere voluerit ne prohibeatis eam et de vestris quoque manipulis proicite de industria et remanere permittite ut absque rubore colligat et colligentem nemo corripiat collegit ergo in agro usque ad vesperam et quae collegerat virga caedens et excutiens invenit hordei quasi oephi mensuram id est tres modios quos portans reversa est in civitatem et ostendit socrui suae insuper protulit et dedit ei de reliquiis cibi sui quo saturata fuerat dixitque ei socrus ubi hodie collegisti et ubi fecisti opus sit benedictus qui misertus est tui indicavitque ei apud quem esset operata et nomen dixit viri quod booz vocaretur cui respondit noemi benedictus sit a domino quoniam eandem gratiam quam praebuerat vivis servavit et mortuis rursumque propinquus ait noster est homo et ruth hoc quoque inquit praecepit mihi ut tamdiu messoribus eius iungerer donec omnes segetes meterentur cui dixit socrus melius est filia mi ut cum puellis eius ex eas ad metendum ne in alieno agro quispiam resistat tibi iuncta est itaque puellis booz et tamdiu cum eis messuit donec hordea et triticum in horreis conderentur

postquam autem reversa est ad socrum suam audiuit ab ea filia mi quaeram tibi requiem et providebo ut bene sit tibi booz iste cuius puellis in agro iuncta es propinquus est noster et hac nocte aream hordei ventilat lava igitur et ungere et induere cultioribus vestimentis ac descende in aream non te videat homo donec esum potumque finierit quando autem ierit ad dormiendum nota locum in quo dormiat veniesque et discoperies pallium quo operitur a parte pedum et proicies te et ibi iacebis ipse autem dicet tibi quid agere debeas quae respondit quicquid praeceperis faciam descenditque in aream et fecit omnia quae sibi imperaverat socrus cumque comedisset booz et bibisset et factus esset hilarior issetque ad dormiendum iuxta acervum manipulorum venit abscondite et discoperto a pedibus eius pallio se proiecit et ecce nocte iam media expavit homo et conturbatus est viditque mulierem iacentem ad pedes suos et ait illi quae es illaque respondit ego sum ruth ancilla tua expande pallium tuum super famulam tuam quia propinquus es et ille benedicta inquit es domino filia et priorem misericordiam posteriore superasti quia non es secuta iuvenes pauperes sive divites noli ergo metuere sed quicquid dixeris mihi faciam tibi scit enim omnis populus qui habitat intra portas urbis meae mulierem te esse virtutis nec abnuo me propinquum sed est alius me propinquior quiesce hac nocte et facto mane si te voluerit propinquitatis iure retinere bene res acta est sin autem ille noluerit ego te absque ulla dubitatione suscipiam vivit dominus dormi usque mane dormivit itaque ad pedes eius usque ad noctis abscessum surrexitque antequam homines se cognoscerent mutuo et dixit booz cave ne quis noverit quod huc veneris et rursum expande inquit palliolum tuum quo operiris et tene utraque manu qua extendente et tenente mensus est sex modios hordei et posuit super eam quae portans ingressa est civitatem et venit ad socrum suam quae dixit ei quid egisti filia narravitque ei omnia quae sibi fecisset homo et ait ecce sex modios hordei dedit mihi et ait nolo vacuum te reverti ad socrum tuam dixitque noemi expecta filia donec videamus quem res exitum habeat neque enim cessabit homo nisi conpleverit quod locutus est

ascendit ergo booz ad portam et sedit ibi cumque vidisset propinquum praeterire de quo prius sermo habitus est dixit ad eum declina paulisper et sede hic vocans eum nomine suo qui devertit et sedit tollens autem booz decem viros de senioribus civitatis dixit ad eos sedete hic quibus residentibus locutus est ad propinquum partem agri fratris nostri helimelech vendit noemi quae reversa est de regione moabitide quod audire te volui et tibi dicere coram cunctis sedentibus et maioribus natu de populo meo si vis possidere iure propinquitatis eme et posside sin autem tibi displicet hoc ipsum indica mihi ut sciam quid facere debeam nullus est enim propinquus excepto te qui prior es et me qui secundus sum at ille respondit ego agrum emam cui dixit

booz quando emeris agrum de manu mulieris ruth quoque moabitidem quae uxor defuncti fuit debes accipere ut suscites nomen propinqui tui in hereditate sua qui respondit cedo iure propinquitatis neque enim posteritatem familiae meae delere debeo tu meo utere privilegio quo me libenter carere profiteor hic autem erat mos antiquitus in israhel inter propinquos et si quando alter alteri suo iure cedebat ut esset firma concessio solvebat homo calciamentum suum et dabat proximo suo hoc erat testimonium cessionis in israhel dixit ergo propinquus booz tolle calciamentum quod statim solvit de pede suo at ille maioribus natu et universo populo testes inquit vos estis hodie quod possederim omnia quae fuerunt helimelech et chellion et maalon tradente noemi et ruth moabitidem uxorem maalon in coniugium sumpserim ut suscitem nomen defuncti in hereditate sua ne vocabulum eius de familia sua ac fratribus et populo deleatur vos inquam huius rei testes estis respondit omnis populus qui erat in porta et maiores natu nos testes sumus faciat dominus hanc mulierem quae ingreditur domum tuam sicut rachel et liam quae aedificaverunt domum israhel ut sit exemplum virtutis in ephrata et habeat celebre nomen in bethleem fiatque domus tua sicut domus phares quem thamar peperit iudae de semine quod dederit dominus tibi ex hac puella tulit itaque booz ruth et accepit uxorem ingressusque est ad eam et dedit illi dominus ut conciperet et pareret filium dixeruntque mulieres ad noemi benedictus dominus qui non est passus ut deficeret successor familiae tuae et vocaretur nomen eius in israhel et habeas qui consoletur animam tuam et enutriat senectutem de nuru enim tua natus est quae te diligit et multo tibi est melior quam si septem haberes filios susceptumque noemi puerum posuit in sinu suo et nutricis ac gerulae officio fungebatur vicinae autem mulieres congratulantes ei et dicentes natus est filius noemi vocaverunt nomen eius obed hic est pater isai patris david hae sunt generationes phares phares genuit esrom esrom genuit aram aram genuit aminadab aminadab genuit naasson naasson genuit salma salma genuit booz booz genuit obed obed genuit isai isai genuit david

aleph quomodo sedit sola civitas plena populo facta est quasi vidua domina gentium princeps provinciarum facta est sub tributo beth plorans ploravit in nocte et lacrimae eius in maxillis eius non est qui consoletur eam ex omnibus caris eius omnes amici eius spreverunt eam et facti sunt ei inimici gimel migravit iuda propter afflictionem et multitudinem servitutis habitavit inter gentes nec invenit requiem omnes persecutores eius adprehenderunt eam inter angustias delectae viae sion lugent eo quod non sint qui veniant ad sollempnitatem omnes portae eius destructae sacerdotes eius gementes virgines eius squalidae et ipsa oppressa amaritudine he facti sunt hostes eius in capite inimici illius locupletati sunt quia dominus locutus est super eam propter multitudinem iniquitatum eius parvuli eius ducti sunt captivi ante faciem tribulantis vav et egressus est a filia sion omnis decor eius facti sunt principes eius velut arietes non invenientes pasquam et abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis zai recordata est hierusalem dierum afflictionis suae et praevaricationis omnium desiderabilium suorum quae habuerat a diebus antiquis cum caderet populus eius in manu hostili et non esset auxiliator viderunt eam hostes et deriserunt sabbata eius heth peccatum peccavit hierusalem propterea instabilis facta est omnes qui glorificabant eam spreverunt illam quia viderunt ignominiam eius ipsa autem gemens et conversa retrorsum teth sordes eius in pedibus eius nec recordata est finis sui deposita est vehementer non habens consolatorem vide domine afflictionem meam quoniam erectus est inimicus ioth manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum de quibus praeceperas ne intrarent in ecclesias tuam caph omnis populus eius gemens et quaerens panem dederunt pretiosa quaeque pro cibo ad refocilandam animam vide domine considera quoniam facta sum vilis lamed o vos omnes qui transitis per viam attendite et videte si est dolor sicut dolor meus quoniam vindemiavit me ut locutus est dominus in die irae furoris sui mem de excelso misit ignem in ossibus meis et erudivit me expandit rete pedibus meis convertit me retrorsum posuit me desolatam tota die maerore confectam nun vigilavit iugum iniquitatum mearum in manu eius convolutae sunt et inpositae collo meo infirmata est virtus mea dedit me dominus in manu de qua non potero surgere samech abstulit omnes magnificos meos dominus de medio mei vocavit adversum me tempus ut contereret electos meos torcular calcavit dominus virgini filiae iuda ain idcirco ego plorans et oculus meus deducens aquam quia longe factus est a me consolator convertens animam meam facti sunt filii mei perdit quoniam invaluit inimicus fe expandit sion manus suas non est qui consoletur eam mandavit dominus adversum iacob in circuitu eius hostes eius facta est hierusalem quasi polluta menstruis inter eos sade iustus est dominus quia os eius ad iracundiam provocavi audite obscuro universi populi et videte dolorem meum virgines meae et iuvenes mei abierunt in captivitatem coph vocavi amicos meos

et ipsi deceperunt me sacerdotes mei et senes mei in urbe consumpti sunt quia quaesierunt cibum sibi ut refocilarent animam suam res vide domine quoniam tribulor venter meus conturbatus est subversum est cor meum in memet ipsa quoniam amaritudine plena sum foris interfecit gladius et domi mors similis est sen audierunt quia ingemesco ego et non est qui consoletur me omnes inimici mei audierunt malum meum laetati sunt quoniam tu fecisti adduxisti diem consolationis et fient similes mei thau ingredietur omne malum eorum coram te et devindemia eos sicut vindemiasti me propter omnes iniquitates meas multi enim gemitus mei et cor meum maerens

2

aleph quomodo obtexit caligine in furore suo dominus filiam sion proiecit de caelo terram inclitavit israhel et non recordatus est scabilli pedum suorum in die furoris sui beth praecipitavit dominus nec pepercit omnia speciosa iacob destruxit in furore suo munitiones virginis iuda deiecit in terram polluit regnum et principes eius gimel confregit in ira furoris omne cornu israhel avertit retrorsum dexteram suam a facie inimici et succedit in iacob quasi ignem flammae devorantis in gyro delect tetendit arcum suum quasi inimicus firmavit dexteram suam quasi hostis et occidit omne quod pulchrum erat visu in tabernaculo filiae sion effudit quasi ignem indignationem suam he factus est dominus velut inimicus praecipitavit israhel praecipitavit omnia moenia eius dissipavit munitiones eius et replevit in filia iuda humiliatum et humiliatam vav et dissipavit quasi hortum tentorium suum demolitus est tabernaculum suum oblivioni tradidit dominus in sion festivitatem et sabbatum et obprobrio in indignatione furoris sui regem et sacerdotem zai repellit dominus altare suum maledixit sanctificationi suae tradidit in manu inimici muros turrium eius vocem dederunt in domo domini sicut in die sollempni heth cogitavit dominus dissipare murum filiae sion tetendit funiculum suum et non avertit manum suam a perditione luxitque antemurale et murus pariter dissipatus est teth defixae sunt in terra portae eius perdidit et contrivit vectes eius regem eius et principes eius in gentibus non est lex et prophetae eius non invenerunt visionem a domino ioth sederunt in terra conticuerunt senes filiae sion consperserunt cinere capita sua acincti sunt ciliciis abiecerunt in terra capita sua virgines hierusalem caph defecerunt prae lacrimis oculi mei conturbata sunt viscera mea effusus est in terra iecur meum super contritione filiae populi mei cum deficeret parvulus et lactans in plateis oppidi lamed matribus suis dixerunt ubi est triticum et vinum cum deficerent quasi vulnerati in plateis civitatis cum exhalarent animas suas in sinu matrum suarum mem cui comparabo te vel cui adsimilabo te filia hierusalem cui exaequabo te et consolabor te virgo filia sion magna enim velut mare contritio tua quis medebitur tui nun prophetae tui viderunt tibi falsa et stulta nec aperiebant iniquitatem tuam ut te ad paenitentiam provocarent viderunt autem tibi adsumptiones falsas et electiones samech plauserunt super te manibus

omnes transeuntes per viam sibilaverunt et moverunt caput suum super filiam hierusalem haecine est urbs dicentes perfecti decoris gaudium universae terrae fe aperuerunt super te os suum omnes inimici tui sibilaverunt et fremuerunt dentibus dixerunt devoravimus in ista est dies quam expectabamus invenimus vidimus ain fecit dominus quae cogitavit conplevit sermonem suum quem praeceperat a diebus antiquis destruxit et non pepercit et laetificavit super te inimicum et exaltavit cornu hostium tuorum sade clamavit cor eorum ad dominum super muros filiae sion deduc quasi torrentem lacrimas per diem et per noctem non des requiem tibi neque taceat pupilla oculi tui coph consurge lauda in nocte in principio vigiliarum effunde sicut aqua cor tuum ante conspectum domini leva ad eum manus tuas pro anima parvulorum tuorum qui defecerunt in fame in capite omnium conpetorum res vide domine et considera quem vindemiaveris ita ergone comedent mulieres fructum suum parvulos ad mensuram palmae si occidetur in sanctuario domini sacerdos et propheta sen iacuerunt in terra foris puer et senex virgines meae et iuvenes mei ceciderunt in gladio interfecisti in die furoris tui percussisti nec misertus es thau vocasti quasi ad diem sollempnem qui terrent me de circuitu et non fuit in die furoris domini qui effugeret et relinqueretur quos educavi et enutrivimus inimicus meus consumpsit eos

3

aleph ego vir videns paupertatem meam in virga indignationis eius aleph me minavit et adduxit in tenebris et non in lucem aleph tantum in me vertit et convertit manum suam tota die beth vetustam fecit pellem meam et carnem meam contrivit ossa mea beth aedificavit in gyro meo et circumdedit me felle et labore beth in tenebrosis conlocavit me quasi mortuos sempiternos gimel circumaedificavit adversum me ut non egrediar adgravavit conpedem meam gimel sed et cum clamavero et rogavero exclusit orationem meam gimel conclusit vias meas lapidibus quadris semitas meas subvertit deleth ursus insidians factus est mihi leo in absconditis deleth semitas meas subvertit et confregit me posuit me desolatam deleth tetendit arcum suum et posuit me quasi signum ad sagittam he misit in renibus meis filias faretrae suae he factus sum in derisu omni populo meo canticum eorum tota die he replevit me amaritudinibus inebriavit me absinthio vav et fregit ad numerum dentes meos cibavit me cinere vav et repulsa est anima mea oblitus sum bonorum vav et dixi perii finis meus et spes mea a domino zai recordare paupertatis et transgressionis meae absinthii et fellis zai memoria memor ero et tabescet in me anima mea zai hoc recolens in corde meo ideo sperabo heth misericordiae domini quia non sumus consumpti quia non defecerunt miserationes eius heth novae diluculo multa est fides tua heth pars mea dominus dixit anima mea propterea expectabo eum teth bonus est dominus sperantibus in eum animae quaerenti illum teth bonum est praestolari cum silentio salutare domini teth bonum est viro cum por-

taverit iugum ab adolescentia sua ioth sedebat solitarius et tacebit quia levavit super se ioth ponet in pulvere os suum si forte sit spes ioth dabit percutienti se maxillam saturabitur obprobriis caph quia non repellit in sempiternum dominus caph quia si abiecit et miserebatur secundum multitudinem misericordiarum suarum caph non enim humiliavit ex corde suo et abiecit filios hominis lamed ut contereret sub pedibus suis omnes vinctos terrae lamed ut declinaret iudicium viri in conspectu vultus altissimi lamed ut perverteret hominem in iudicio suo dominus ignoravit mem quis est iste qui dixit ut fieret domino non iubente mem ex ore altissimi non egredientur nec mala nec bona mem quid murmuravit homo vivens vir pro peccatis suis nun scrutemur vias nostras et quaeramus et revertamur ad dominum nun levemus corda nostra cum manibus ad dominum in caelos nun nos inique egimus et ad iracundiam provocavimus idcirco tu inexorabilis es samech operuisti in furore et percussisti nos occidisti nec pepercisti samech opposuisti nubem tibi ne transeat oratio samech eradicationem et abiectionem posuisti me in medio populorum fe aperuerunt super nos os suum omnes inimici fe formido et laqueus facta est nobis vaticinatio et contritio fe divisiones aquarum deduxit oculus meus in contritione filiae populi mei ain oculus meus adfluctus est nec tacuit eo quod non esset requies ain donec respiceret et videret dominus de caelis ain oculus meus depraedatus est animam meam in cunctis filiabus urbis meae sade venatione ceperunt me quasi avem inimici mei gratis sade lapsa est in lacu vita mea et posuerunt lapidem super me sade inundaverunt aquae super caput meum dixi perii coph invocavi nomen tuum domine de lacis novissimis coph vocem meam audisti ne avertas aurem tuam a singultu meo et clamoribus coph adpropinquasti in die quando invocavi te dixisti ne timeas res iudicasti domine causam animae meae redemptor vitae meae res vidisti domine iniquitatem adversum me iudica iudicium meum res vidisti omnem furorem universas cogitationes eorum adversum me sen audisti obprobria eorum domine omnes cogitationes eorum adversum me sen labia insurgentium mihi et meditationes eorum adversum me tota die sen sessionem eorum et resurrectionem eorum vide ego sum psalmus eorum thau reddes eis vicem domine iuxta opera manuum suarum thau dabis eis scutum cordis laborem tuum thau persequeris in furore et conteres eos sub caelis domine

4

aleph quomodo obscuratum est aurum mutatus est color optimus dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum beth filii sion incliti et amicti auro primo quomodo reputati sunt in vasa testea opus manuum figuli gimel sed et lamiae nudaverunt mammam lactaverunt catulos suos filia populi mei crudelis quasi strutio in deserto deleth adhesit lingua lactantis ad palatum eius in siti parvuli petierunt panem et non erat qui frangeret eis qui he vescebantur voluptuose interierunt in viis qui nutriebantur in croceis amplexati sunt stercora vav et maior ef-

fecta est iniquitas filiae populi mei peccato sodomorum quae subversa est in momento et non ceperunt in ea manus zai candidiores nazarei eius nive nitidiores lacte rubicundiores ebore antiquo sapphyro pulchriores heth denigrata est super carbones facies eorum et non sunt cogniti in plateis adhesit cutis eorum ossibus aruit et facta est quasi lignum teth melius fuit occisis gladio quam interfectis fame quoniam isti extabuerunt consumpti ab sterilitate terrae ioth manus mulierum misericordium coxerunt filios suos facti sunt cibus earum in contritione filiae populi mei caph conplevit dominus furorem suum effudit iram indignationis suae et succendit ignem in sion et devoravit fundamenta eius lamed non crediderunt reges terrae et universi habitatores orbis quoniam ingrederetur hostis et inimicus per portas hierusalem mem propter peccata prophetarum eius iniquitates sacerdotum eius qui effuderunt in medio eius sanguinem iustorum nun erraverunt caeci in plateis polluti sunt sanguine cumque non possent tenuerunt lacinias suas samech recedite polluti clamaverunt eis recedite abite nolite tangere iurgati quippe sunt et commoti dixerunt inter gentes non addet ultra ut habitet in eis fe facies domini divisit eos non addet ut respiciat eos facies sacerdotum non erubuerunt neque senum miserti sunt ain cum adhuc subsisteremus defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum vanum cum respiceremus ad tenti ad gentem quae salvare non poterat sade lubricaverunt vestigia nostra in itinere platearum nostrarum adpropinquavit finis noster completi sunt dies nostri quia venit finis noster coph velociores fuerunt persecutores nostri aquilis caeli super montes persecuti sunt nos in deserto insidiati sunt nobis res spiritus oris nostri christus dominus captus est in peccatis nostris cui diximus in umbra tua vivemus in gentibus sen gaude et laetare filia edom quae habitas in terra hus ad te quoque perveniet calix inebriaberis atque nudaberis thau completa est iniquitas tua filia sion non addet ultra ut transmigret te visitavit iniquitatem tuam filia edom discoperuit peccata tua

5

recordare domine quid acciderit nobis intueri et respice obprobrium nostrum hereditas nostra versa est ad alienos domus nostrae ad extraneos pupilli facti sumus absque patre matres nostrae quasi viduae aquam nostram pecunia bibimus ligna nostra pretio comparavimus cervicibus minabamur lassis non dabatur requies aegypto dedimus manum et assyriis ut saturaremur pane patres nostri peccaverunt et non sunt et nos iniquitates eorum portavimus servi dominati sunt nostri non fuit qui redimeret de manu eorum in animabus nostris adferebamus panem nobis a facie gladii in deserto pellis nostra quasi clibanus exusta est a facie tempestatum famis mulieres in sion humiliaverunt virgines in civitatibus iuda principes manu suspensi sunt facies senum non erubuerunt adulescentibus in pudice abusi sunt et pueri in ligno corruerunt senes de portis defecerunt iuvenes de choro psallentium defecit gaudium cordis nostri versus est in luctu chorus noster cecidit corona capitis nostri

vae nobis quia peccavimus propterea maestum factum est cor nostrum ideo contenebrati sunt oculi nostri propter montem sion quia disperit vulpes ambulaverunt in eo tu autem domine in aeternum permanebis solium tuum in generatione et generatione quare in perpetuum oblivisceris nostri derelinques nos in longitudinem dierum converte nos domine ad te et convertemur innova dies nostros sicut a principio sed proiciens reppulisti nos iratus es contra nos vehementer

1

verba ecclesiastes filii david regis hierusalem vanitas vanitatum dixit ecclesiastes vanitas vanitatum omnia vanitas quid habet amplius homo de universo labore suo quod laborat sub sole generatio praeterit et generatio advenit terra vero in aeternum stat oritur sol et occidit et ad locum suum revertitur ibique renascens gyrat per meridiem et flectitur ad aquilonem lustrans universa circuitu pergit spiritus et in circulo suos regreditur omnia flumina intrant mare et mare non redundat ad locum unde exeunt flumina revertuntur ut iterum fluant cunctae res difficiles non potest eas homo explicare sermone non saturatur oculus visu nec auris impletur auditu quid est quod fuit ipsum quod futurum est quid est quod factum est ipsum quod fiendum est nihil sub sole novum nec valet quisquam dicere ecce hoc recens est iam enim praecessit in saeculis quae fuerunt ante nos non est priorum memoria sed nec eorum quidem quae postea futura sunt erit recordatio apud eos qui futuri sunt in novissimo ego ecclesiastes fui rex israhel in hierusalem et proposui in animo meo quaerere et investigare sapienter de omnibus quae fiunt sub sole hanc occupationem pessimam dedit deus filiis hominum ut occuparentur in ea vidi quae fiunt cuncta sub sole et ecce universa vanitas et adflictio spiritus perversi difficile corriguntur et stultorum infinitus est numerus locutus sum in corde meo dicens ecce magnus effectus sum et praecessi sapientia omnes qui fuerunt ante me in hierusalem et mens mea contemplata est multa sapienter et didicit dedique cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam erroresque et stultitiam et agnovi quod in his quoque esset labor et adflictio spiritus eo quod in multa sapientia multa sit indignatio et qui addit scientiam addat et laborem

2

dixi ego in corde meo vadam et affluam deliciis et fruar bonis et vidi quod hoc quoque esset vanitas risum reputavi errorem et gaudio dixi quid frustra deciperis cogitavi in corde meo abstrahere a vino carnem meam ut animum meum transferrem ad sapientiam devitaremque stultitiam donec viderem quid esset utile filiis hominum quod facto opus est sub sole numero dierum vitae quae magnificavi opera mea aedificavi mihi domos plantavi vineas feci hortos et pomeria et consevi ea cuncti generis arboribus extruxi mihi piscinas aquarum ut inrigarem silvam lignorum germinantium possedi servos et ancillas multaque familiam habui armenta quoque et magnum ovium greges ultra omnes qui fuerunt ante me in hierusalem coacervavi mihi argentum et aurum et substantias regum ac provinciarum feci mihi cantores et cantrices et delicias filiorum hominum scyphos et urceos in ministerio ad vina fundenda et supergressus sum opibus omnes qui fuerunt ante me in hierusalem sapientia quoque perseveravit mecum et omnia quae desideraverunt oculi mei non negavi eis nec prohibui cor quin omni voluptate frueretur et oblectaret se in his quae paraveram et hanc ra-

tus sum partem meam si uterer labore meo cumque me convertissem ad universa opera quae fecerant manus meae et ad labores in quibus frustra sudaveram vidi in omnibus vanitatem et adflictionem animi et nihil permanere sub sole transivi ad contemplantam sapientiam erroresque et stultitiam quid est inquam homo ut sequi possit regem factorem suum et vidi quia tantum praecederet sapientia stultitiam quantum differt lux tenebris sapientis oculi in capite eius stultus in tenebris ambulat et didici quod unus utriusque esset interitus et dixi in corde meo si unus et stulti et meus occasus erit quid mihi prodest quod maiorem sapientiae dedi operam locutusque cum mente mea animadverti quod hoc quoque esset vanitas non enim erit memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum et futura tempora oblivione cuncta pariter obruent moritur doctus similiter et indoctus et idcirco taeduit me vitae meae videntem mala esse universa sub sole et cuncta vanitatem atque adflictionem spiritus rursum detestatus sum omnem industriam meam quae sub sole studiosissime laboravi habiturus heredem post me quem ignoro utrum sapiens an stultus futurus sit et dominabitur in laboribus meis quibus desudavi et sollicitus fui et est quicquam tam vanum unde cessavi renuntiavitque cor meum ultra laborare sub sole nam cum alius laboret in sapientia et doctrina et sollicitudine homini otioso quaesita dimittit et hoc ergo vanitas et magnum malum quid enim proderit homini de universo labore suo et adflictione spiritus qua sub sole cruciatus est cuncti dies eius doloribus et aerumnis pleni sunt nec per noctem mente requiescit et haec non vanitas est nonne melius est comedere et bibere et ostendere animae suae bona de laboribus suis et hoc de manu dei est quis ita vorabit et deliciis affluet et ego homini bono in conspectu suo dedit deus sapientiam et scientiam et laetitiam peccatori autem dedit adflictionem et curam superfluum ut addat et congreget et tradat ei qui placuit deo sed et hoc vanitas et cassa sollicitudo mentis

3

omnia tempus habent et suis spatiis transeunt universa sub caelo tempus nascendi et tempus moriendi tempus plantandi et tempus evellendi quod plantatum est tempus occidendi et tempus sanandi tempus destruendi et tempus aedificandi tempus flendi et tempus ridendi tempus plangendi et tempus saltandi tempus spargendi lapides et tempus colligendi tempus amplexandi et tempus longe fieri a complexibus tempus adquirendi et tempus perdendi tempus custodiendi et tempus abiendi tempus scindendi et tempus consuendi tempus tacendi et tempus loquendi tempus dilectionis et tempus odii tempus belli et tempus pacis quid habet amplius homo de labore suo vidi adflictionem quam dedit deus filiis hominum ut distendantur in ea cuncta fecit bona in tempore suo et mundum tradidit disputationi eorum ut non inveniat homo opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem et cognovi quod non esset melius nisi laetari et facere bene in vita sua omnis enim homo qui comedit et bibit et videt bonum de labore suo

hoc donum dei est didici quod omnia opera quae fecit deus perseverant in perpetuum non possumus eis quicquam addere nec auferre quae fecit deus ut timeatur quod factum est ipsum permanet quae futura sunt iam fuerunt et deus instaurat quod abiit vidi sub sole in loco iudicii impietatem et in loco iustitiae iniquitatem et dixi in corde meo iustum et impium iudicabit deus et tempus omni rei tunc erit dixi in corde meo de filiis hominum ut probaret eos deus et ostenderet similes esse bestiis idcirco unus interitus est hominis et iumentorum et aequa utriusque condicio sicut moritur homo sic et illa moriuntur similiter spirant omnia et nihil habet homo iumento amplius cuncta subiacent vanitati et omnia pergunt ad unum locum de terra facta sunt et in terram pariter revertentur quis novit si spiritus filiorum adam ascendat sursum et si spiritus iumentorum descendat deorsum et deprehendi nihil esse melius quam laetari hominem in opere suo et hanc esse partem illius quis enim eum adducet ut post se futura cognoscat

4

verti me ad alia et vidi calumnias quae sub sole geruntur et lacrimas innocentum et consolatore neminem nec posse resistere eorum violentiae cunctorum auxilio destitutos et laudavi magis mortuos quam viventes et feliciorum utroque iudicavi qui necdum natus est nec vidit mala quae sub sole fiunt rursum contemplatus omnes labores hominum et industrias animadverti patere invidiae proximi et in hoc ergo vanitas et cura superflua est stultus complicit manus suas et comedit carnes suas dicens melior est pugillus cum requie quam plena utraque manus cum labore et afflictione animi considerans repperi et aliam vanitatem sub sole unus est et secundum non habet non filium non fratrem et tamen laborare non cessat nec satiantur oculi eius divitiis nec recogitat dicens cui laboro et fraudo animam meam bonis in hoc quoque vanitas est et afflictio pessima melius ergo est duos simul esse quam unum habent enim emolumentum societatis suae si unus ceciderit ab altero fulciatur vae soli quia cum ruerit non habet sublevantem et si dormierint duo fovebuntur mutuo unus quomodo calefiat et si quispiam praevaluerit contra unum duo resistent ei funiculus triplex difficile rumpitur melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto qui nescit providere in posterum quod et de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum et alius natus in regno inopia consumatur vidi cunctos viventes qui ambulant sub sole cum adolescente secundo qui consurgit pro eo infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum et qui postea futuri sunt non laetabuntur in eo sed et hoc vanitas et afflictio spiritus

5

custodi pedem tuum ingrediens domum dei multo enim melior est oboedientia quam stultorum victimae qui nesciunt quid faciant mali ne temere quid loquaris neque cor tuum sit velox ad proferendum

sermonem coram deo deus enim in caelo et tu super terram idcirco sint pauci sermones tui multas curas sequuntur somnia et in multis sermonibus invenitur stultitia si quid vovisti deo ne moreris reddere displicet enim ei infidelis et stulta promissio sed quodcumquenaveris redde multoque melius est non vovere quam post votum promissa non complere ne dederis os tuum ut peccare faciat carnem tuam neque dicas coram angelo non est providentia ne forte iratus deus super sermone tuo dissipet cuncta opera manuum tuarum ubi multa sunt somnia plurimae vanitates et sermones innumeri tu vero deum time si videris calumnias egenorum et violenta iudicia et subverti iustitiam in provincia non mireris super hoc negotio quia excelsio alius excelsior est et super hos quoque eminentiores sunt alii et insuper universae terrae rex imperat servienti avarus non implebitur pecunia et qui amat divitias fructus non capiet ex eis et hoc ergo vanitas ubi multae sunt opes multi et qui comedant eas et quid prodest possessori nisi quod cernit divitias oculis suis dulcis est somnus operanti sive parum sive multum comedat saturitas autem divitis non sinit dormire eum est et alia infirmitas pessima quam vidi sub sole divitiae conservatae in malum domini sui pereunt enim in afflictione pessima generavit filium qui in summa egestate erit sicut egressus est nudus de utero matris suae sic revertetur et nihil auferet secum de labore suo miserabilis prorsus infirmitas quomodo venit sic revertetur quid ergo prodest ei quod laboravit in ventum cunctis diebus vitae suae comedit in tenebris et in curis multis et in aerumna atque tristitia hoc itaque mihi visum est bonum ut comedat quis et bibat et fruatur laetitia ex labore suo quod laboravit ipse sub sole numerum dierum vitae suae quos dedit ei deus et haec est pars illius et omni homini cui dedit deus divitias atque substantiam potestatemque ei tribuit ut comedat ex eis et fruatur parte sua et laetetur de labore suo hoc est donum dei non enim satis recordabitur dierum vitae suae eo quod deus occupet deliciis cor eius

6

est et aliud malum quod vidi sub sole et quidem frequens apud homines vir cui dedit deus divitias et substantiam et honorem et nihil deest animae eius ex omnibus quae desiderat nec tribuit ei potestatem deus ut comedat ex eo sed homo extraneus vorabit illud hoc vanitas et magna miseria est si genuerit quispiam centum et vixerit multos annos et plures dies aetatis habuerit et anima illius non utatur bonis substantiae suae sepulturaque careat de hoc ego pronuntio quod melior illo sit abortivus frustra enim venit et pergit ad tenebras et oblivione delebitur nomen eius non vidit solem neque cognovit substantiam boni et mali etiam si duobus milibus annis vixerit et non fuerit perfructus bonis nonne ad unum locum properant omnia omnis labor hominis in ore eius sed anima illius non impletur quid habet amplius sapiens ab stulto et quid pauper nisi ut pergat illuc ubi est vita melius est videre quod cupias quam desiderare quod nescias sed et hoc vanitas est et praesumptio spiritus qui futurus est iam vocatum est nomen eius

et scitur quod homo sit et non possit contra fortiorem se in iudicio contendere verba sunt plurima multa in disputando habentia vanitatem quid necesse est homini maiora se quaerere cum ignoret quid conducatur sibi in vita sua numero dierum peregrinationis suae et tempore quo velut umbra praeterit aut quis ei poterit indicare quid post eum futurum sub sole sit

7

melius est nomen bonum quam unguenta pretiosa et dies mortis die nativitatis melius est ire ad domum luctus quam ad domum convivii in illa enim finis cunctorum admonetur hominum et vivens cogitat quid futurum sit melior est ira risu quia per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis cor sapientium ubi tristitia est et cor stultorum ubi laetitia melius est a sapiente corripri quam stultorum adulatione decipi quia sicut sonitus spinarum ardentium sub olla sic risus stulti sed et hoc vanitas calumnia conturbat sapientem et perdet robur cordis illius melior est finis orationis quam principium melior est patiens arrogante ne velox sis ad irascendum quia ira in sinu stulti requiescit ne dicas quid putas causae est quod priora tempora meliora fuere quam nunc sunt stulta est enim huiusmodi interrogatio utilior est sapientia cum divitiis et magis prodest videntibus solem sicut enim protegit sapientia sic protegit pecunia hoc autem plus habet eruditio et sapientia quod vitam tribuunt possessori suo considera opera dei quod nemo possit corrigere quem ille desuperit in die bona frui bonis et malam diem praecave sicut enim hanc sic et illam fecit deus ut non inveniatur homo contra eum iustas querimonias haec quoque vidi in diebus vanitatis meae iustus perit in iustitia sua et impius multo vivit tempore in malitia sua noli esse iustus multum neque plus sapias quam necesse est ne obstupescas ne impie agas multum et noli esse stultus ne moriaris in tempore non tuo bonum est te sustentare iustum sed et ab illo ne subtrahas manum tuam quia qui deum timet nihil neglegit sapientia confortabit sapientem super decem principes civitatis non est enim homo iustus in terra qui faciat bonum et non peccet sed et cunctis sermonibus qui dicuntur ne accommodes cor tuum ne forte audias servum tuum maledicentem tibi scit enim tu conscientia quia et tu crebro maledixisti aliis cuncta temptavi in sapientia dixi sapiens efficiar et ipsa longius recessit a me multo magis quam erat et alta profunditas quis inveniet eam lustravi universa animo meo ut scirem et considerarem et quaererem sapientiam et rationem et ut cognoscerem impietatem stulti et errorem imprudentium et inveni amariorem morte mulierem quae laqueus venatorum est et sagena cor eius vincula sunt manus illius qui placet deo effugiet eam qui autem peccator est capitur ab illa ecce hoc inveni dicit ecclesiastes unum et alterum ut invenirem rationem quam adhuc quaerit anima mea et non inveni virum de mille unum reperi mulierem ex omnibus non inveni solummodo hoc inveni quod fecerit deus hominem rectum et ipse se infinitis miscuerit quaestionibus quis talis ut sapiens est et quis cognovit solutionem verbi

8

sapientia hominis lucet in vultu eius et potentissimum faciem illius commutavit ego os regis observo et praecepta iuramenti dei ne festines recedere a facie eius neque permanes in opere malo quia omne quod voluerit faciet et sermo illius potestate plenus est nec dicere ei quisquam potest quare ita facis qui custodit praeceptum non experierit quicquam mali tempus et responsum cor sapientis intellegit omni negotio tempus est et oportunitas et multa hominis afflictio quia ignorat praeterita et ventura nullo scire potest nuntio non est in hominis ditione prohibere spiritum nec habet potestatem in die mortis nec sinitur quiescere ingruente bello neque salvabit impietas impium omnia haec consideravi et dedi cor meum in cunctis operibus quae fiunt sub sole interdum dominatur homo homini in malum suum vidi impios sepultos qui etiam cum adviverent in loco sancto erant et laudabantur in civitate quasi iustorum operum sed et hoc vanitas est etenim quia non proferitur cito contra malos sententia absque ullo timore filii hominum perpetrant mala attamen ex eo quod peccator centies facit malum et per patientiam sustentatur ego cognovi quod erit bonum timentibus deum qui verentur faciem eius non sit bonum impio nec prolongentur dies eius sed quasi umbra transeant qui non timent faciem dei est et alia vanitas quae fit super terram sunt iusti quibus multa proveniunt quasi opera egerint impiorum et sunt impii qui ita securi sunt quasi iustorum facta habeant sed et hoc vanissimum iudicio laudavi igitur laetitiam quod non esset homini bonum sub sole nisi quod comederet et biberet atque gauderet et hoc solum secum auferret de labore suo in diebus vitae quos dedit ei deus sub sole et adposui cor meum ut scirem sapientiam et intellegerem distentionem quae versatur in terra est homo qui diebus ac noctibus somnum oculis non capit et intellexi quod omnium operum dei nullam possit homo invenire rationem eorum quae fiunt sub sole et quanto plus laboraverit ad quaerendum tanto minus inveniatur etiam si dixerit sapiens se nosse non poterit reperire

9

omnia haec tractavi in corde meo ut curiose intellegerem sunt iusti atque sapientes et opera eorum in manu dei et tamen nescit homo utrum amore an odio dignus sit sed omnia in futuro serviantur incerta eo quod universa aequae eveniant iusto et impio bono et malo mundo et innumdo immolanti victimas et sacrificia contemnenti sicut bonus sic et peccator ut periturus ita et ille qui verum deierat hoc est pessimum inter omnia quae sub sole fiunt quia eadem cunctis eveniunt unde et corda filiorum hominum implentur malitia et contemptu in vita sua et post haec ad inferos deducuntur nemo est qui semper vivat et qui huius rei habeat fiduciam melior est canis vivens leone mortuo viventes enim sciunt se esse morituros mortui vero nihil noverunt amplius nec habent ultra mercedem quia oblivioni tradita est memoria eorum amor quoque et odium et invidia simul perierunt nec

habent partem in hoc saeculo et in opere quod sub sole geritur vade ergo et comede in laetitia panem tuum et bibe cum gaudio vinum tuum quia deo placeant opera tua omni tempore sint vestimenta tua candida et oleum de capite tuo non deficiat perfrui vita cum uxore quam diligis cunctis diebus vitae instabilitatis tuae qui dati sunt tibi sub sole omni tempore vanitatis tuae haec est enim pars in vita et in labore tuo quod laboras sub sole quodcumque potest manus tua facere instanter operare quia nec opus nec ratio nec scientia nec sapientia erunt apud inferos quod tu properas verti me alio vidique sub sole nec velocium esse cursum nec fortium bellum nec sapientium panem nec doctorum divitias nec artificum gratiam sed tempus casumque in omnibus nescit homo finem suum sed sicut pisces capiuntur hamo et sicut aves comprehenduntur laqueo sic capiuntur homines tempore malo cum eis extemplo supervenerit hanc quoque vidi sub sole sapientiam et probavi maximam civitas parva et pauci in ea viri venit contra eam rex magnus et vallavit eam extruxitque munitiones per gymum et perfecta est obsidio inventusque in ea vir pauper et sapiens liberavit urbem per sapientiam suam et nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis et dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine quomodo ergo sapientia pauperis contempta est et verba eius non sunt audita verba sapientium audiuntur in silentio plus quam clamor principis inter stultos melior est sapientia quam arma bellica et qui in uno peccaverit multa bona perdet

10

muscae morientes perdunt suavitatem unguenti pretiosior est sapientia et gloria parva ad tempus stultitia cor sapientis in dextera eius et cor stulti in sinistra illius sed et in via stultus ambulans cum ipse insipiens sit omnes stultos aestimat si spiritus potestatem habentis ascenderit super te locum tuum ne dimiseris quia curatio cessare faciet peccata maxima est malum quod vidi sub sole quasi per errorem egrediens a facie principis positum stultum in dignitate sublimi et divites sedere deorsum vidi servos in equis et principes ambulantes quasi servos super terram qui fodit foveam incidit in eam et qui dissipat sepe mordebit eum coluber qui transfert lapides adfligitur in eis et qui scindit ligna vulnerabitur ab eis si retunsum fuerit ferrum et hoc non ut prius sed hebetatum erit multo labore exacuatur et post industriam sequitur sapientia si mordeat serpens in silentio nihil eo minus habet qui occulte detrahit verba oris sapientis gratia et labia insipientis praecipitabant eum initium verborum eius stultitia et novissimum oris illius error pessimus stultus verba multiplicat ignorat homo quid ante se fuerit et quod post futurum est quis illi poterit indicare labor stultorum adfliget eos qui nesciunt in urbem pergere vae tibi terra cuius rex est puer et cuius principes mane comedunt beata terra cuius rex nobilis est et cuius principes vescuntur in tempore suo ad reficiendum et non ad luxuriam in pigritiis humiliabitur contignatio et in infirmitate manuum perstillabit domus in risu faciunt panem ac vinum ut epulentur viventes et pecuniae obediunt

omnia in cogitatione tua regi ne detrahas et in secreto cubiculi tui ne maledixeris diviti quia avis caeli portabit vocem tuam et qui habet pinnas adnuntiabit sententiam

11

mitte panem tuum super transeuntes aquas quia post multa tempora invenies illum da partem septem nec non et octo quia ignoras quid futurum sit mali super terram si repletae fuerint nubes imbrem super terram effundent si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem in quocumque loco ceciderit ibi erit qui observat ventum non seminat et qui considerat nubes numquam metet quomodo ignoras quae sit via spiritus et qua ratione conpingantur ossa in ventre praegnatis sic nescis opera dei qui fabricator est omnium mane semina sementem tuam et vespere ne cesset manus tua quia nescis quid magis oriatur hoc an illud et si utrumque simul melius erit dulce lumen et delectabile est oculis videre solem si annis multis vixerit homo et in omnibus his laetatus fuerit meminisse debet tenebrosi temporis et dierum multorum qui cum venerint vanitatis arguentur praeterita laetare ergo juvenis in adulescentia tua et in bono sit cor tuum in diebus iuventutis tuae et ambula in viis cordis tui et in intuitu oculorum tuorum et scito quod pro omnibus his adducet te deus in iudicium aufer enim a corde tuo et amove malitiam a carne tua adulescentia enim et voluptas vana sunt

12

memento creatoris tui in diebus iuventutis tuae antequam veniat tempus afflictionis et adpropinquet anni de quibus dicas non mihi placent antequam tenebrescat sol et lumen et luna et stellae et revertantur nubes post pluviam quando commovebuntur custodes domus et nutabuntur viri fortissimi et otiosae erunt molentes imminuto numero et tenebrescent videntes per foramina et claudunt ostia in platea in humilitate vocis molentis et consurgunt ad vocem volucris et obsurdescent omnes filiae carminis excelsa quoque timebunt et formidabunt in via florebit amigdalum inpinguabitur lucusta et dissipabitur capparitis quoniam ibit homo in domum aeternitatis suae et circumibunt in platea plangentes antequam rumpatur funis argenteus et recurat vitta aurea et conteratur hydria super fontem et confringatur rota super cisternam et revertatur pulvis in terram suam unde erat et spiritus redeat ad deum qui dedit illum vanitas vanitatum dixit ecclesiastes omnia vanitas cumque esset sapientissimus ecclesiastes docuit populum et enarravit quae fecerit et investigans composuit parabolas multas quaesivit verba utilia et conscripsit sermones rectissimos ac veritate plenos verba sapientium sicut stimuli et quasi clavi in altum defixi quae per magistrorum concilium data sunt a pastore uno his amplius fili mi ne requiras faciendi plures libros nullus est finis frequensque meditatio carnis adflictio est finem loquendi omnes pariter audiamus deum time et mandata eius observa hoc est enim om-

nis homo et cuncta quae fiunt adducet deus in iudicium pro omni errato sive bonum sive malum sit

in diebus asueri qui regnavit ab india usque aethiopiam super centum viginti septem provincias quando sedit in solio regni sui susa civitas regni eius exordium fuit tertio igitur anno imperii sui fecit grande convivium cunctis principibus et pueris suis fortissimis persarum et medorum inclitis et praefectis provinciarum coram se ut ostenderet divitias gloriae regni sui ac magnitudinem atque iactantiam potentiae suae multo tempore centum videlicet et octoginta diebus cumque implerentur dies convivii invitavit omnem populum qui inventus est susis a maximo usque ad minimum et septem diebus iussit convivium praeparari in vestibulo horti et memoris quod regio cultu et manu consitum erat et pendebant ex omni parte tentoria aëri coloris et carpasini et hyacinthini sustentata funibus byssinis atque purpureis qui eburneis circulis inserti erant et columnis marmoreis fulciebantur lectuli quoque aurei et argentei super pavementum zmaragdino et pario stratum lapide dispositi erant quod mira varietate pictura decorabat bibebant autem qui invitati erant aureis poculis et aliis atque aliis vasis cibi inferebantur vinum quoque ut magnificentia regia dignum erat abundans et praecipuum ponebatur nec erat qui nolentes cogeret ad bibendum sed sic rex statuerat praeponeis mensis singulos de principibus suis ut sumeret unusquisque quod vellet vasthi quoque regina fecit convivium feminarum in palatio ubi rex asuerus manere consueverat itaque die septimo cum rex esset hilarior et post nimiam potionem incaluisse mero praecepit mauman et bazatha et arbona et bagatha et abgatha et zarath et charchas septem eunuchis qui in conspectu eius ministrabant ut introducerent reginam vasthi coram rege posito super caput eius diademate et ostenderet cunctis populis et principibus illius pulchritudinem erat enim pulchra valde quae rennuit et ad regis imperium quod per eunuchos mandaverat venire contempsit unde iratus rex et nimio furore succensus interrogavit sapientes qui ex more regio semper ei aderant et illorum faciebat cuncta consilio scientium leges ac iura maiorum erant autem primi et proximi charsena et sethar et admatha et tharsis et mares et marsana et mamucha septem duces persarum atque medorum qui videbant faciem regis et primi post eum residere soliti erant qui sententiae vasthi regina subiaceret quae asueri regis imperium quod per eunuchos mandaverat facere nolisset responditque mamuchan audiente rege atque principibus non solum regem laesit regina vasthi sed omnes principes et populos qui sunt in cunctis provinciis regis asueri egredietur enim sermo reginae ad omnes mulieres ut contemnunt viros suos et dicant rex asuerus iussit ut regina vasthi intraret ad eum et illa noluit atque hoc exemplo omnes principum coniuges persarum atque medorum parvipendent imperia maritorum unde regis iusta est indignatio et si tibi placet egredietur edictum a facie tua et scribatur iuxta legem persarum atque medorum quam praeteriri illicitum est ut nequaquam ultra vasthi ingrediatur ad regem sed regnum illius altera quae melior illa est accipiat et

hoc in omne quod latissimum est provinciarum tuarum divulgetur imperium et cunctae uxores tam maiorum quam minorum deferant maritis suis placuit consilium eius regi et principibus fecitque rex iuxta consultum mamuchan et misit epistulas ad universas provincias regni sui ut quaeque gens audire et legere poterat diversis linguis et litteris esse viros principes ac maiores in domibus suis et hoc per cunctos populos divulgari

2

his itaque gestis postquam regis asueri deferbuerat indignatio recordatus est vasthi et quae fecisset vel quae passa esset dixeruntque pueri regis ac ministri eius quaerantur regi puellae virgines ac speciosae et mittantur qui considerent per universas provincias puellas speciosas et virgines et adducant eas ad civitatem susan et tradant in domum feminarum sub manu aegaei eunuchi qui est praepositus et custos mulierum regiarum et accipiant mundum muliebrem et cetera ad usus necessaria et quaecumque inter omnes oculis regis placuerit ipsa regnet pro vasthi placuit sermo regi et ita ut suggererant iussit fieri erat vir iudaeus in susis civitate vocabulo mardocheus filius iair filii semei filii cis de stirpe iemini qui translatus fuerat de hierusalem eo tempore quo iechoniam regem iuda nabuchodonosor rex babilylonis transtulerat qui fuit nutricius filiae fratris sui edessae quae altero nomine hester vocabatur et utrumque parentem amiserat pulchra nimis et decora facie mortuisque patre eius ac matre mardocheus sibi eam adoptavit in filiam cumque percrebuisset regis imperium et iuxta mandata illius multae virgines pulchrae adducerentur susan et aegaeo traderentur eunuchis hester quoque inter ceteras puellas ei tradita est ut servaretur in numero feminarum quae placuit ei et invenit gratiam in conspectu illius ut accleraret mundum muliebrem et traderet ei partes suas et septem puellas speciosissimas de domo regis et tam ipsam quam pedisequas eius ornaret atque excoleret quae noluit indicare ei populum et patriam suam mardocheus enim praeceperat ut de hac re omnino reticeret qui deambulabat cotidie ante vestibulum domus in qua electae virgines servabantur curam agens salutis hester et scire volens quid ei accideret cum autem venisset tempus singularum per ordinem puellarum ut intrarent ad regem expletis omnibus quae ad cultum muliebrem pertinebant mensis duodecimus vertebatur ita dumtaxat ut sex menses oleo unguerentur myrtilo et aliis sex quibusdam pigmentis et aromatibus uterentur ingredientesque ad regem quicquid postulassent ad ornatum pertinens accipiebant et ut eis placuerat compositae de triclinio feminarum ad regis cubiculum transiebant et quae intraverat vespere egrediebatur mane atque inde in secundas aedes deducebatur quae sub manu sasagazi eunuchi erant qui concubinis regis praesidebat nec habebat potestatem ad regem ultra redeundi nisi voluisset rex et eam venire iussisset ex nomine evoluta autem tempore per ordinem instabat dies quo hester filia abiahil fratris mardochei quam sibi adoptaverat in filiam intrare

deberet ad regem quae non quaesivit muliebrem cultum sed quaecumque voluit aegaeus eunuchus custos virginum haec ei ad ornatum dedit eam enim formonsa valde et incredibili pulchritudine omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur ducta est itaque ad cubiculum regis asueri mense decimo qui vocatur tebeth septimo anno regni eius et amavit eam rex plus quam omnes mulieres habuitque gratiam et misericordiam coram eo super omnes mulieres et posuit diadema regni in capite eius fecitque eam regnare in loco vasthi et iussit convivium praeparari permagnificum cunctis principibus et servis suis pro coniunctione et nuptiis hester et dedit requiem in universis provinciis ac dona largitus est iuxta magnificentiam principalem cumque et secundo quaererentur virgines et congregarentur mardocheus manebat ad regis ianuam necdumque prodiderat hester patriam et populum suum iuxta mandatum eius quicquid enim ille praecipiebat observabat hester et ita cuncta faciebat ut eo tempore solita erat quo eam parvulam nutriebat eo igitur tempore quo mardocheus ad regis ianuam morabatur irati sunt bagathan et thares duo eunuchi regis qui ianitores erant et in primo palatii limine praesidebant volueruntque insurgere in regem et occidere eum quod mardocheum non latuit statimque nuntiavit reginae hester et illa regi ex nomine mardochei qui ad se rem detulerat quaesitum est et inventum et adpensus uterque eorum in patibulo mandatumque historiis et annalibus traditum coram rege

3

post haec rex asuerus exaltavit aman filium amadathi qui erat de stirpe agag et posuit solium eius super omnes principes quos habebat cunctique servi regis qui in foribus palatii versabantur flectebant genu et adorabant aman sic enim eis praeceperat imperator solus mardocheus non flectebat genu neque adorabat eum cui dixerunt regis pueri qui ad fores palatii praesidebant cur praeter ceteros non observas mandata regis cumque hoc crebrius dicerent et ille nollet audire nuntiaverunt aman scire cupientes utrum perseveraret in sententia dixerat enim eis se esse iudaeum quod cum audisset aman et experimento probasset quod mardocheus non sibi flecteret genu nec se adoraret iratus est valde et pro nihilo duxit in unum mardocheum mittere manus suas audierat enim quod esset gentis iudaeae magisque voluit omnem iudaeorum qui erant in regno asueri perdere nationem mense primo cuius vocabulum est nisan anno duodecimo regni asueri missa est sors in urnam quae hebraice dicitur phur coram aman quo die et quo mense gens iudaeorum deberet interfici et exivit mensis duodecimus qui vocatur adar dixitque aman regi asuero est populus per omnes provincias regni tui dispersus et a se mutuo separatus novis utens legibus et caerimoniis insuper et regis scita contemnens et optime nosti quod non expedit regno tuo ut insolescat per licentiam si tibi placet decerne ut pereat et decem milia talentorum appendam arcariis gazae tuae tulit ergo rex anulum quo utebatur de manu sua et dedit eum aman filio amadathi de progenie agag

hosti iudaeorum dixitque ad eum argentum quod polliceris tuum sit de populo age quod tibi placet vocatque sunt scribae regis mense primo nisan tertio decima die eius et scriptum est ut iusserat aman ad omnes satrapas regis et iudices provinciarum diversarumque gentium ut quaeque gens legere poterat et audire pro varietate linguarum ex nomine regis asueri et litterae ipsius signatae anulo missae sunt per cursores regis ad universas provincias ut occiderent atque delerent omnes iudaeos a puero usque ad senem parvulos et mulieres uno die hoc est tertio decimo mensis duodecimi qui vocatur adar et bona eorum diriperent summa autem epistularum haec fuit ut omnes provinciae scirent et pararent se ad praedicendam diem festinabant cursores qui missi erant explorare regis imperium statimque in susis pendit edictum rege et aman celebrante convivium et cunctis qui in urbe erant flentibus

4

quae cum audisset mardocheus scidit vestimenta sua et indutus est sacco spargens cinerem capiti et in platea mediae civitatis voce magna clamabat ostendens amaritudinem animi sui et hoc heulatu usque ad fores palatii gradiens non enim erat licitum indutum sacco aulam regis intrare in omnibus quoque provinciis oppidis ac locis ad quae crudele regis dogma pervenerat plancitus ingens erat apud iudaeos ieiunium ululatus et fletus sacco et cinere multis prostrato utentibus ingressae sunt autem puellae hester et eunuchi nuntiaveruntque ei quod audiens consternata est et misit vestem ut ablato sacco induerent eum quam accipere noluit accitoque athac eunucho quem rex ministrum ei dederat praecepit ut iret ad mardocheum et disceret ab eo cur hoc faceret egressusque athac ivit ad mardocheum stantem in platea civitatis ante ostium palatii qui indicavit ei omnia quae acciderant quomodo aman promississet ut in thesauros regis pro iudaeorum nece inferret argentum exemplarque edicti quod pendebat in susis dedit ei ut reginae ostenderet et moneret eam ut intraret ad regem et deprecaretur eum pro populo suo regressus athac nuntiavit hester omnia quae mardocheus dixerat quae respondit ei et iussit ut diceret mardocheo omnes servi regis et cunctae quae sub ditione eius sunt norunt provinciae quod sive vir sive mulier invocatus interior atrium regis intraverit absque ulla cunctatione statim interficiatur nisi forte rex auream virgam ad eum tetenderit pro signo clementiae atque ita possit vivere ego igitur quomodo ad regem intrare potero quae triginta iam diebus non sum vocata ad eum quod cum audisset mardocheus rursum mandavit hester dicens ne putes quod animam tuam tantum liberes quia in domo regis es prae cunctis iudaeis si enim nunc silueris per aliam occasionem liberabuntur iudaei et tu et domus patris tui peribitis et quis novit utrum idcirco ad regnum veneris ut in tali tempore parareris rursumque hester haec mardocheo verba mandavit vade et congrega omnes iudaeos quos in susis repereris et orate pro me non comedatis et non bibatis tribus diebus ac noctibus et ego cum ancillis meis similiter ieiunabo

et tunc ingrediar ad regem contra legem faciens invocata tradensque me morti et periculo ivit itaque mardocheus et fecit omnia quae ei hester praeceperat

5

die autem tertio induta est hester regalibus vestimentis et stetit in atrio domus regiae quod erat interius contra basilicam regis at ille sedebat super solium in consistorio palatii contra ostium domus cumque vidisset hester reginam stantem placuit oculis eius et extendit contra eam virgam auream quam tenebat manu quae accedens osculata est summitatem virgae eius dixitque ad eam rex quid vis hester regina quae est petitio tua etiam si dimidiam regni partem petieris dabitur tibi at illa respondit si regi placet obsecro ut venias ad me hodie et aman tecum ad convivium quod paravi statimque rex vocare inquit cito aman ut hester oboediat voluntati venerunt itaque rex et aman ad convivium quod eis regina paraverat dixitque ei rex postquam vinum biberat abundanter quid petis ut detur tibi et pro qua re postulas etiam si dimidiam partem regni mei petieris impetrabis cui respondit hester petitio mea et preces istae sunt si inveni gratiam in conspectu regis et si regi placet ut det mihi quod postulo et meam impleat petitionem veniat rex et aman ad convivium quod paravi eis et cras regi aperiam voluntatem meam egressus est itaque illo die aman laetus et alacer cumque vidisset mardocheum sedentem ante fores palatii et non solum non adsurrexisse sibi sed nec motum quidem de loco sessionis suae indignatus est valde et dissimulata ira reversus in domum suam convocavit ad se amicos et zares uxorem suam et exposuit illis magnitudinem divitiarum suarum filiorumque turbam et quanta eum gloria super omnes principes et servos suos rex elevasset et post haec ait regina quoque hester nullum alium vocavit cum rege ad convivium praeter me apud quam etiam cras cum rege pransurus sum et cum haec omnia habeam nihil me habere puto quamdiu videro mardocheum iudaeum sedentem ante fores regias responderuntque ei zares uxor eius et ceteri amici iube parari excelsam trabem habentem altitudinem quinquaginta cubitos et dic mane regi ut adpendatur super eam mardocheus et sic ibis cum rege laetus ad convivium placuit ei consilium et iussit excelsam parari crucem

6

noctem illam rex duxit insomnem iussitque adferri sibi historias et annales priorum temporum qui cum illo praesente legerentur ventum est ad eum locum ubi scriptum erat quomodo nuntiasset mardocheus insidias bagathan et thares eunuchorum regem asuerum iugulare cupientium quod cum rex audisset ait quid pro hac fide honoris ac praemii mardocheus consecutus est dixeruntque ei servi illius ac ministri nihil omnino mercedis accepit statimque rex quis est inquit in atrio aman quippe interius atrium domus regiae intraverat ut suggereret regi et iuberet mardocheum adfigi patibulo quod ei fuerat praepara-

tum responderunt pueri aman stat in atrio dixitque rex ingrediar cumque esset ingressus ait illi quid debet fieri viro quem rex honorare desiderat cogitans aman in corde suo et reputans quod nullum alium rex nisi se vellet honorare respondit homo quem rex honorare cupit debet indui vestibus regis et inponi super equum qui de sella regis est et accipere regium diadema super caput suum et primus de regis principibus ac tyrannis teneat equum eius et per plateam civitatis incedens clamet ac dicat sic honorabitur quemcumque rex voluerit honorare dixitque ei rex festina et sumpta stola et equo fac ita ut locutus es mardocheo iudaeo qui sedet ante fores palatii cave ne quicquam de his quae locutus es praetermittas tulit itaque aman stolam et equum indutumque mardocheum in platea civitatis et inpositum equo praecedebat atque clamabat hoc honore condignus est quemcumque rex voluerit honorare reversus est mardocheus ad ianuam palatii et aman festinavit ire in domum suam lugens et operto capite narravitque zares uxori suae et amicis omnia quae evenissent sibi qui responderunt sapientes quos habebat in consilio et uxor eius si de semine iudaeorum est mardocheus ante quem cadere coepisti non poteris ei resistere sed cades in conspectu eius adhuc illis loquentibus venerunt eunuchi regis et cito eum ad convivium quod regina paraverat pergere compulerunt

7

intravit itaque rex et aman ut biberent cum regina dixitque ei rex etiam in secundo die postquam vino incaluerat quae est petitio tua hester ut detur tibi et quid vis fieri etiam si dimidiam regni mei partem petieris impetrabis ad quem illa respondit si inveni gratiam in oculis tuis o rex et si tibi placet dona mihi animam meam pro qua rogo et populum meum pro quo obsecro traditi enim sumus ego et populus meus ut conteramur iugulemur et pereamus atque utinam in servos et famulas venderemur esset tolerabile malum et gemens tacerem nunc autem hostis noster est cuius crudelitas redundat in regem respondensque rex asuerus ait quis est iste et cuius potentiae ut haec audeat facere dixit hester hostis et inimicus noster pessimus iste est aman quod ille audiens ilico obstipuit vultum regis ac reginae ferre non sustinens rex autem surrexit iratus et de loco convivii intravit in hortum arboribus consitum aman quoque surrexit ut rogaret hester reginam pro anima sua intellexit enim a rege sibi paratum malum qui cum reversus esset de horto memoribus consito et intrasset convivii locum repperit aman super lectulum corruisse in quo iacebat hester et ait etiam reginam vult opprimere me praesente in domo mea necdum verbum de ore regis exierat et statim operuerunt faciem eius dixitque arborea unus de eunuchis qui stabant in ministerio regis en lignum quod paraverat mardocheo qui locutus est pro rege stat in domo aman habens altitudinis quinquaginta cubitos cui dixit rex adpendite eum in eo suspensus est itaque aman in patibulo quod paraverat mardocheo et regis ira quievit

die illo dedit rex asuerus hester reginae domum aman adversarii iudaeorum et mardocheus ingressus est ante faciem regis confessa est enim ei hester quod esset patruus suus tulitque rex anulum quem ab aman recipi iusserat et tradidit mardocheo hester autem constituit mardocheum super domum suam nec his contenta procidit ad pedes regis flevitque et locuta ad eum oravit ut malitiam aman agitatae et machinationes eius pessimas quas excogitaverat contra iudaeos iuberet irritas fieri at ille ex more sceptrum aureum protendit manu quo signum clementiae monstrabatur illaque consurgens stetit ante eum et ait si placet regi et inveni gratiam coram oculis eius et deprecatio mea non ei videtur esse contraria obsecro ut novis epistulis veteres aman litterae insidiatoris et hostis iudaeorum quibus eos in cunctis regis provinciis perire praeceperat corrigantur quomodo enim potero sustinere necem et interfectionem populi mei responditque rex asuerus hester reginae et mardocheo iudaeo domum aman concessi hester et ipsum iussi adfigi cruci qui ausus est manum in iudaeos mittere scribite ergo iudaeis sicut vobis placet ex regis nomine signantes litteras anulo meo haec enim consuetudo erat ut epistulis quae ex regis nomine mittebantur et illius anulo signatae erant nemo auderet contradicere accitisque scribis et librariis regis erat autem tempus tertii mensis qui appellatur siban vicesima et tertia illius die scriptae sunt epistolae ut mardocheus voluerat ad iudaeos et ad principes procuratoresque et iudices qui centum viginti septem provinciis ab india usque aethiopiis praesidebant provinciae atque provinciae populo et populo iuxta linguas et litteras suas et iudaeis ut legere poterant et audire ipsaeque epistolae quae ex regis nomine mittebantur anulo illius obsignatae sunt et missae per veredarios qui per omnes provincias discurrerent veteres litteras novis nuntiis praevenirent quibus imperavit rex ut convenirent iudaeos per singulas civitates et in unum praeciperent congregari ut starent pro animabus suis et omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis et universis domibus interficerent atque delerent et constituta est per omnes provincias una ultionis dies id est tritadecima mensis duodecimi adar summaque epistolae fuit ut in omnibus terris ac populis qui regis asueri imperio subiacebant notum fieret paratos esse iudaeos ad capiendam vindictam de hostibus suis egressique sunt veredarii celeres nuntios perferentes et edictum regis pendit in susis mardocheus autem de palatio et de conspectu regis egrediens fulgebat vestibus regis hyacinthinis videlicet et aerinis coronam auream portans capite et amictus pallio serico atque purpureo omnisque civitas exultavit atque laetata est iudaeis autem nova lux oriri visa est gaudium honor et tripudium apud omnes populos urbes atque provincias quocumque regis iussa veniebant mira exultatio epulae atque convivia et festus dies in tantum ut plures alterius gentis et sectae eorum religioni et caerimoniis iungerentur grandis enim cunctos iudaici nominis terror invaserat

igitur duodecimi mensis quem adar vocari ante iam diximus tritadecima die quando cunctis iudaeis interfectio parabatur et hostes eorum inhiabant sanguini versa vice iudaei superiores esse coeperunt et se de adversariis vindicare congregatique sunt per singulas civitates oppida et loca ut extenderent manum contra inimicos et persecutores suos nullusque ausus est resistere eo quod omnes populos magnitudinis eorum formido penetrarat nam et provinciarum iudices duces et procuratores omnisque dignitas quae singulis locis et operibus praeerat extollebant iudaeos timore mardochei quem principem esse palatii et plurimum posse cognoverant fama quoque nominis eius crescebat cotidie et per cunctorum ora volitabat itaque percusserunt iudaei inimicos suos plaga magna et occiderunt eos reddentes eis quod sibi paraverant facere in tantum ut etiam in susis quingentos viros interficerent et decem extra filios aman agitatae hostis iudaeorum quorum ista sunt nomina pharsandatha et delphon et esphata et phorata et adalia et aridatha et ephermenta et arisai et aridai et vaizatha quos cum occidissent praedas de substantiis eorum agere noluerunt statimque numerus eorum qui occisi erant in susis ad regem relatus est qui dixit reginae in urbe susis interfecere iudaei quingentos viros et alios decem filios aman quantum putas eos exercere caedem in universis provinciis quid ultra postulas et quid vis ut fieri iubeam cui illa respondit si regi placet detur potestas iudaeis ut sicut hodie fecerunt in susis sic et cras faciant et decem filii aman in patibulis suspendantur praecepitque rex ut ita fieret statimque in susis pendit edictum et decem aman filii suspensi sunt congregatis iudaeis quartadecima adar mensis die interfecti sunt in susis trecenti viri nec eorum ab illis directa substantia est sed et per omnes provincias quae ditioni regis subiacebant pro animabus suis steterunt iudaei interfectis hostibus ac persecutoribus suis in tantum ut septuaginta quinque milia occisorum impleverentur et nullus de substantiis eorum quicquam contingeret dies autem tertiusdecimus mensis adar unus apud omnes interfectionis fuit et quartodecimo die caedere desiderunt quem constituerunt esse sollemnem ut in eo omni deinceps tempore vacarent epulis gaudio atque conviviis at hii qui in urbe susis caedem exercuerant tertio decimo et quartodecimo eiusdem mensis die in caede versati sunt quintodecimo autem die percutere desiderunt et idcirco eandem diem constituere sollemnem epularum atque laetitiae hii vero iudaei qui in oppidis non muratis ac villis morabantur quartadecimum diem mensis adar conviviorum et gaudii decreverunt ita ut exultent in eo et mittant sibi mutuo partes epularum et ciborum scripsit itaque mardocheus omnia haec et litteris comprehensa misit ad iudaeos qui in omnibus regis provinciis morabantur tam in vicino positos quam procul ut quartadecimam et quintadecimam diem mensis adar pro festis susciperent et revertente semper anno sollemni honore celebrarent quia in ipsis diebus se ultimi sunt iudaei de inimicis suis et luctus atque tristitia in hilaritatem gaudiumque conversa sint essentque istae dies epu-

larum atque laetitiae et mitterent sibi invicem ciborum partes et pauperibus munuscula largirentur susceperuntque iudaei in sollemnem ritum cuncta quae eo tempore facere coeperant et quae mardocheus litteris facienda mandaverat aman enim filius amadathi stirpis agag hostis et adversarius iudaeorum cogitavit contra eos malum ut occideret illos atque deleret et misit phur quod nostra lingua vertitur in sortem et postea ingressa est hester ad regem obsecrans ut conatus eius litteris regis irriti fierent et malum quod contra iudaeos cogitaverat reverteretur in caput eius denique et ipsum et filios eius adfixerunt cruci atque ex illo tempore dies isti appellati sunt phurim id est sortium eo quod phur id est sors in urnam missa fuerit et cuncta quae gesta sunt epistulae id est libri huius volumine continentur quaeque sustinuerint et quae deinceps inmutata sint susceperunt iudaei super se et semen suum et super cunctos qui religioni eorum voluerint copulari ut nulli liceat duos hos dies absque sollemnitate transigere quam scriptura testatur et certa expetunt tempora annis sibi iugiter succedentibus isti sunt dies quos nulla umquam delebit oblivio et per singulas generationes cunctae in toto orbe provinciae celebrabunt nec est ulla civitas in qua dies phurim id est sortium non observentur a iudaeis et ab eorum progenie quae his caerimoniis obligata est scripseruntque hester regina filia abiahil et mardocheus iudaeus etiam secundam epistolam ut omni studio dies ista sollemnis sanciretur in posterum et miserunt ad omnes iudaeos qui in centum viginti septem regis asueri provinciis versabantur ut haberent pacem et susciperent veritatem observantes dies sortium et suo tempore cum gaudio celebrarent sicut constituerat mardocheus et hester et illi observanda susceperant a se et a semine suo ieiunia atque clamores et sortium dies et omnia quae libri huius qui vocatur hester historia continentur

10

rex vero asuerus omnem terram et cunctas maris insulas fecit tributarias cuius fortitudo et imperium et dignitas atque sublimitas qua exaltavit mardocheum scripta sunt in libris medorum atque persarum et quomodo mardocheus iudaici generis secundus a rege asuero fuerit et magnus inter iudaeos et acceptabilis plebi fratrum suorum quaerens bona populo suo et loquens ea quae ad pacem sui seminis pertinerent

anno tertio regni ioachim regis iuda venit nabuchodonosor rex babylonis hierusalem et obsedit eam et tradidit dominus in manu eius ioachim regem iudae et partem vasorum domus dei et asportavit ea in terram sennaar in domum dei sui et vasa intulit in domum thesauri dei sui et ait rex asfanaz praeposito eunuchorum suorum ut introduceret de filiis israhel et de semine regio et tyrannorum pueros in quibus nulla esset macula decoros forma et eruditos omni sapientia cautos scientia et doctos disciplina et qui possent stare in palatio regis ut doceret eos litteras et linguam chaldeorum et constituit eis rex annonam per singulos dies de cibis suis et de vino unde bibebat ipse ut enutriti tribus annis postea starent in conspectu regis fuerunt ergo inter eos de filiis iuda daniel ananias misahel et azarias et inposuit eis praepositos eunuchorum nomina danieli balthasar et ananiae sedrac misaheli misac et azariae abdenago proposuit autem daniel in corde suo ne pollueretur de mensa regis neque de vino potus eius et rogavit eunuchorum praepositum ne contaminaretur dedit autem deus danieli gratiam et misericordiam in conspectu principis eunuchorum et ait princeps eunuchorum ad daniel timeo ego dominum meum regem qui constituit vobis cibum et potum qui si viderit vultus vestros macilentiores prae ceteris adolescentibus coaevis vestris condemnabit caput meum regi et dixit daniel ad malassar quem constituerat princeps eunuchorum super daniel ananiam misahel et azariam tempta nos obsecro servos tuos diebus decem et dentur nobis legumina ad vescendum et aqua ad bibendum et contemplare vultus nostros et vultus puerorum qui vescuuntur cibo regio et sicut videris facies cum servis tuis qui audito sermone huiuscemodi temptavit eos diebus decem post dies autem decem apparuerunt vultus eorum meliores et corpulentiores prae omnibus pueris qui vesecebantur cibo regio porro malassar tollebat cibaria et vinum potus eorum dabatque eis legumina pueris autem his dedit deus scientiam et disciplinam in omni libro et sapientia danieli autem intelligentiam omnium visionum et somniorum completis itaque diebus post quos dixerat rex ut introducerentur introduxit eos praepositus eunuchorum in conspectu nabuchodonosor cumque locutus eis fuisset rex non sunt inventi de universis tales ut daniel ananias misahel et azarias et steterunt in conspectu regis et omne verbum sapientiae et intellectus quod sciscitatus est ab eis rex invenit in eis decuplum super cunctos ariolos et magos qui erant in universo regno eius fuit autem daniel usque ad annum primum cyri regis

in anno secundo regni nabuchodonosor vidit nabuchodonosor somnium et contritus est spiritus eius et somnium eius fugit ab eo praecepit ergo rex ut convocarentur arioli et magi et malefici et chaldei et indicarent regi somnia sua qui cum venissent steterunt coram rege et dixit ad eos rex vidi somnium et

mente confusus ignoro quid viderim responderuntque chaldei regi syriace rex in sempiternum vive dic somnium servis tuis et interpretationem eius indicabimus et respondens rex ait chaldeis sermo recessit a me nisi indicaveritis mihi somnium et coniecituram eius peribitis vos et domus vestrae publicabuntur si autem somnium et coniecituram eius narraveritis praemia et dona et honorem multum accipietis a me somnium igitur et interpretationem eius indicate mihi responderunt secundo atque dixerunt rex somnium dicat servis suis et interpretationem illius indicabimus respondit rex et ait certo novi quia tempus redimitis scientes quod recesserit a me sermo si ergo somnium non indicaveritis mihi una est de vobis sententia quod interpretationem quoque fallacem et deceptione plenam conposueritis ut loquamini mihi donec tempus pertranseat somnium itaque dicite mihi ut sciam quod interpretationem quoque eius veram loquamini respondentes ergo chaldei coram rege dixerunt non est homo super terram qui sermonem tuum rex possit implere sed neque regum quisquam magnus et potens verbum huiuscemodi sciscitatur ab omni ariolo et mago et chaldeo sermo enim quem tu rex quaeris gravis est nec reperietur quisquam qui indicet illum in conspectu regis exceptis diis quorum non est cum hominibus conversatio quo audit rex in furore et in ira magna praecepit ut perirent omnes sapientes babylonis et egressa sententia sapientes interficiebantur quaerebaturque daniel et socii eius ut perirent tunc daniel requisivit de lege atque sententia ab arioch principe militiae regis qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes babylonis et interrogavit eum qui a rege acceperat potestatem quam ob causam tam crudelis sententia a facie esset regis egressa cum ergo rem indicasset arioch danieli daniel ingressus rogavit regem ut tempus daret sibi ad solutionem indicandam regi et ingressus est domum suam ananiaeque misaheli et azariae sociis suis indicavit negotium ut quaererent misericordiam a facie dei caeli super sacramento isto et non perirent daniel et socii eius cum ceteris sapientibus babylonis tunc danieli per visionem nocte mysterium revelatum est et daniel benedixit deo caeli et locutus ait sit nomen domini benedictum a saeculo et usque in saeculum quia sapientia et fortitudo eius sunt et ipse mutat tempora et aetates transfert regna atque constituit dat sapientiam sapientibus et scientiam intelligentibus disciplinam ipse revelat profunda et abscondita et novit in tenebris constituta et lux cum eo est tibi deus patrum meorum confiteor teque laudo quia sapientiam et fortitudinem dedisti mihi et nunc ostendisti mihi quae rogavimus te quia sermonem regis aperuisti nobis post haec daniel ingressus ad arioch quem constituerat rex ut perderet sapientes babylonis sic ei locutus est sapientes babylonis ne perdas introduce me in conspectu regis et solutionem regi enarrabo tunc arioch festinus introduxit danihelem ad regem et dixit ei inveni hominem de filiis transmigrationis iudae qui solutionem regi annuntiet respondit rex et dixit danieli cuius nomen erat balthasar putasne vere potes indicare mihi somnium quod vidi et interpretationem eius et respondens daniel coram rege ait mysterium quod rex in-

terrogat sapientes magi et arioli et aruspices non queunt indicare regi sed est deus in caelo revelans mysteria qui indicavit tibi rex nabuchodonosor quae ventura sunt novissimis temporibus somnium tuum et visiones capitis tui in cubili tuo huiuscemodi sunt tu rex cogitare coepisti in stratu tuo quid esset futurum post haec et qui revelat mysteria ostendit tibi quae ventura sunt mihi quoque non in sapientia quae est in me plus quam in cunctis viventibus sacramentum hoc revelatum est sed ut interpretatio regi manifesta fieret et cogitationes mentis tuae scires tu rex videbas et ecce quasi statua una grandis statua illa magna et statura sublimis stabat contra te et intuitus eius erat terribilis huius statuae caput ex auro optimo erat pectus autem et brachia de argento porro venter et femora ex aere tibiae autem ferreae pedum quaedam pars erat ferrea quaedam fictilis videbas ita donec abscisus est lapis sine manibus et percussit statuam in pedibus eius ferreis et fictilibus et comminuit eos tunc contrita sunt pariter ferrum testa aes argentum et aurum et redacta quasi in favillam aestivae areae rapta sunt vento nullusque locus inventus est eis lapis autem qui percusserat statuam factus est mons magnus et implevit universam terram hoc est somnium interpretationem quoque eius diceamus coram te rex tu rex regum es et deus caeli regnum fortitudinem et imperium et gloriam dedit tibi et omnia in quibus habitant filii hominum et bestiae agri volucresque caeli dedit in manu tua et sub ditione tua universa constituit tu es ergo caput aureum et post te consurget regnum aliud minus te et regnum tertium aliud aereum quod imperabit universae terrae et regnum quartum erit velut ferrum quomodo ferrum comminuit et domat omnia sic comminuet omnia haec et conteret porro quia vidisti pedum et digitorum partem testae figuli et partem ferream regnum divisum erit quod tamen de plantario ferri oriatur secundum quod vidisti ferrum mixtum testae ex luto et digitos pedum ex parte ferreos et ex parte fictiles ex parte regnum erit solidum et ex parte contritum quia autem vidisti ferrum mixtum testae ex luto commisscebuntur quidem humano semine sed non adhibebunt sibi sicuti ferrum misceri non potest testae in diebus autem regnorum illorum suscitabit deus caeli regnum quod in aeternum non dissipabitur et regnum eius populo alteri non tradetur comminuet et consumet universa regna haec et ipsum stabit in aeternum secundum quod vidisti quod de monte abscisus est lapis sine manibus et comminuit testam et ferrum et aes et argentum et aurum deus magnus ostendit regi quae futura sunt postea et verum est somnium et fidelis interpretatio eius tunc rex nabuchodonosor cecidit in faciem suam et danielum adoravit et hostias et incensum praecepit ut sacrificarent ei loquens ergo rex ait danieli vere deus vester deus deorum est et dominus regum et revelans mysteria quoniam potuisti aperire sacramentum hoc tunc rex danielum in sublime extulit et munera multa et magna dedit ei et constituit eum principem super omnes provincias babylonis et praefectum magistratum super cunctos sapientes babylonis danieli autem postulavit a rege et constituit super opera provinciae babylonis sedrac misac et abde-

nago ipse autem daniel erat in foribus regis

3

nabuchodonosor rex fecit statuam auream altitudine cubitorum sexaginta latitudine cubitorum sex et statuit eam in campo duram provinciae babylonis itaque nabuchodonosor rex misit ad congregandos satrapas magistratus et iudices duces et tyrannos et praefectos omnesque principes regionum ut convenient ad dedicationem statuae quam erexerat nabuchodonosor rex tunc congregati sunt satrapae magistratus et iudices duces et tyranni et optimates qui erant in potestatibus constituti et universi principes regionum ut convenient ad dedicationem statuae quam erexerat nabuchodonosor rex stabant autem in conspectu statuae quam posuerat nabuchodonosor et praeco clamabat valenter vobis dicitur populis tribubus et linguis in hora qua audieritis sonitum tubae et fistulae et citharae sambucae et psalterii et symphoniae et universi generis musicorum cadentes adorate statuam auream quam constituit nabuchodonosor rex si quis autem non prostratus adoraverit eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis post haec igitur statim ut audierunt omnes populi sonitum tubae fistulae et citharae sambucae et psalterii et symphoniae et omnis generis musicorum cadentes omnes populi et tribus et linguae adoraverunt statuam auream quam constituerat nabuchodonosor rex statimque et in ipso tempore accedentes viri chaldei accusaverunt iudaeos dixeruntque nabuchodonosor regi rex in aeternum vive tu rex posuisti decretum ut omnis homo qui audierit sonitum tubae fistulae et citharae sambucae et psalterii et symphoniae et universi generis musicorum prosternat se et adoret statuam auream si quis autem non procidens adoraverit mittatur in fornacem ignis ardentem sunt ergo viri iudaei quos constituisti super opera regionis babyloniae sedrac misac et abdenago viri isti contempserunt rex decretum tuum deos tuos non colunt et statuam auream quam erexisti non adorant tunc nabuchodonosor in furore et in ira praecepit ut adducerentur sedrac misac et abdenago qui confestim adducti sunt in conspectu regis pronuntiansque nabuchodonosor rex ait eis verene sedrac misac et abdenago deos meos non colitis et statuam auream quam constitui non adoratis nunc ergo si estis parati quacumque hora audieritis sonitum tubae fistulae et citharae sambucae psalterii et symphoniae omnisque generis musicorum prosternite vos et adorate statuam quam feci quod si non adoraveritis eadem hora mittimini in fornacem ignis ardentem et quis est deus qui eripiat vos de manu mea respondentes sedrac misac et abdenago dixerunt regi nabuchodonosor non oportet nos de hac re respondere tibi ecce enim deus noster quem colimus potest eripere nos de camino ignis ardentis et de manibus tuis rex liberare quod si noluerit notum tibi sit rex quia deos tuos non colimus et statuam auream quam erexisti non adoramus tunc nabuchodonosor repletus est furore et aspectus faciei illius inmutatus est super sedrac misac et abdenago et praecepit ut succenderetur fornax septuplum quam succendi consue-

et viris fortissimis de exercitu suo iussit ut ligatis pedibus sedrac misac et abdenago mitterent eos in fornacem ignis ardentem et confestim viri illi victi cum bracis suis et tiaris et calciamentis et vestibus missi sunt in medium fornacis ignis ardentis nam iussio regis urgebat fornax autem succensa erat nimis porro viros illos qui miserant sedrac misac et abdenago interfecit flamma ignis viri autem hii id est tres sedrac misac et abdenago ceciderunt in medio camini ignis ardentis conligati tunc nabuchodonosor rex obstituit et surrexit propere et ait optimatibus suis nonne tres viros misimus in medio ignis conpeditos qui respondentes dixerunt regi vere rex respondit et ait ecce ego video viros quattuor solutos et ambulantes in medio ignis et nihil corruptionis in eis est et species quarti similis filio dei tunc accessit nabuchodonosor ad ostium fornacis ignis ardentis et ait sedrac misac et abdenago servi dei excelsi egredimini et venite statimque egressi sunt sedrac misac et abdenago de medio ignis et congregati satrapae magistratus et iudices et potentes regis contemplabant viros illos quoniam nihil potestatis habuissent ignis in corporibus eorum et capillus capitis eorum non esset adustus et sarabara eorum non fuissent immutata et odor ignis non transisset per eos et erumpens nabuchodonosor ait benedictus deus eorum sedrac videlicet misac et abdenago qui misit angelum suum et eruit servos suos quia crediderunt in eo et verbum regis inmutaverunt et tradiderunt corpora sua ne servirent et ne adorarent omnem deum excepto deo suo a me ergo positum est hoc decretum ut omnis populus et tribus et lingua quaecumque locuta fuerit blasphemiam contra deum sedrac misac et abdenago dispareat et domus eius vastetur neque enim est deus alius qui possit ita salvare tunc rex promovit sedrac misac et abdenago in provincia babylonis

4

nabuchodonosor rex omnibus populis gentibus et linguis quae habitant in universa terra pax vobis multiplicetur signa et mirabilia fecit apud me deus excelsus placuit ergo mihi praedicare signa eius quia magna sunt et mirabilia eius quia fortia et regnum eius regnum sempiternum et potestas eius in generationem et generationem ego nabuchodonosor qui etus eram in domo mea et florens in palatio meo somnium vidi quod perterruit me et cogitationes meae in stratu meo et visiones capitis mei conturbaverunt me et per me propositum est decretum ut introducerentur in conspectu meo cuncti sapientes babylonis et ut solutionem somnii indicarent mihi tunc ingrediebantur arioli magi chaldei et aruspices et somnium narraui in conspectu eorum et solutionem eius non indicaverunt mihi donec collega ingressus est in conspectu meo daniel cuius nomen balthasar secundum nomen dei mei qui habet spiritum deorum sanctorum in semet ipso et somnium coram eo locutus sum balthasar princeps ariolorum quem ego scio quod spiritum deorum sanctorum habeas in te et omne sacramentum non est impossibile tibi visiones somniorum meorum quas vidi et solutionem eorum narra visio capitis mei in cubili meo videbam et ecce

arbor in medio terrae et altitudo eius nimia magna arbor et fortis et proceritas eius contingens caelum aspectus illius erat usque ad terminos universae terrae folia eius pulcherrima et fructus eius nimius et esca universorum in ea subter eam habitabant animalia et bestiae et in ramis eius conversabantur volucres caeli et ex ea vespcebatur omnis caro videbam in visione capitis mei super stratum meum et ecce vigil et sanctus de caelo descendit clamavit fortiter et sic ait succidite arborem et praecidite ramos eius excutite folia eius et dispergite fructum eius fugiant bestiae quae subter eam sunt et volucres de ramis eius verumtamen germen radicum eius in terra sinite et alligetur vinculo ferreo et aereo in herbis quae foris sunt et rore caeli tingatur et cum feris pars eius in herba terrae cor eius ab humano commutetur et cor ferae detur ei et septem tempora mutantur super eum in sententia vigiliu decretum est et sermo sanctorum et petitio donec cognoscant viventes quoniam dominatur excelsus in regno hominum et cuicumque voluerit dabit illud et humillimum hominem constituet super eo hoc somnium vidi ego rex nabuchodonosor tu ergo balthasar interpretationem narra festinus quia omnes sapientes regni mei non queunt solutionem edicere mihi tu autem potes quia spiritus deorum sanctorum in te est tunc daniel cuius nomen balthasar coepit intra semet ipsum tacitus cogitare quasi hora una et cogitationes eius conturbabant eum respondens autem rex ait balthasar somnium et interpretatio eius non conturbent te respondit balthasar et dixit domine mi somnium his qui te oderunt et interpretatio eius hostibus tuis sit arborem quam vidisti sublimem atque robustam cuius altitudo pertingit ad caelum et aspectus illius in omnem terram et rami eius pulcherrimi et fructus eius nimius et esca omnium in ea subter eam habitantes bestiae agri et in ramis eius commorantes aves caeli tu es rex qui magnificatus es et invaluisti et magnitudo tua crevit et pervenit usque ad caelum et potestas tua in terminos universae terrae quod autem vidit rex vigilem et sanctum descendere de caelo et dicere succidite arborem et dissipate illam attamen germen radicum eius in terra dimittite et vinciatu ferro et aere in herbis foris et rore caeli conspergatur et cum feris sit pabulum eius donec septem tempora commutentur super eum haec est interpretatio sententiae altissimi quae pervenit super dominum meum regem eicient te ab hominibus et cum bestiis feris erit habitatio tua et faenum ut bos comedes et rore caeli infunderis septem quoque tempora mutantur super te donec scias quod dominetur excelsus super regnum hominum et cuicumque voluerit det illud quod autem praecepit ut relinqueretur germen radicum eius id est arboris regnum tuum tibi manebit postquam cognoveris potestatem esse caelestem quam ob rem rex consilium meum placeat tibi et peccata tua elemosynis redime et iniquitates tuas misericordis pauperum forsitan ignoscat delictis tuis omnia venerunt super nabuchodonosor regem post finem mensuum duodecim in aula babylonis deambulabat responditque rex et ait nonne haec est babylon magna quam ego aedificavi in domum regni in robore fortitudinis meae et in gloria decoris mei cum

adhuc sermo esset in ore regis vox de caelo ruit tibi dicitur nabuchodonosor rex regnum transiit a te et ab hominibus te eicient et cum bestiis feris erit habitatio tua faenum quasi bos comedes et septem tempora mutabuntur super te donec scias quod domineatur excelsus in regno hominum et cuicumque voluerit det illud eadem hora sermo completus est super nabuchodonosor ex hominibus abiectus est et faenum ut bos comedit et rore caeli corpus eius infectum est donec capilli eius in similitudinem aquilarum crescerent et ungues eius quasi avium igitur post finem dierum ego nabuchodonosor oculos meos ad caelum levavi et sensus meus redditus est mihi et altissimo benedixi et viventem in sempiternum laudavi et glorificavi quia potestas eius potestas sempiterna et regnum eius in generationem et generationem et omnes habitatores terrae apud eum in nihilum reputati sunt iuxta voluntatem enim suam facit tam in virtutibus caeli quam in habitatoribus terrae et non est qui resistat manui eius et dicat ei quare fecisti in ipso tempore sensus meus reversus est ad me et ad honorem regni mei decoremque perveni et figura mea reversa est ad me et optimates mei et magistratus mei requisierunt me et in regno meo constitutus sum et magnificentia amplior addita est mihi nunc igitur ego nabuchodonosor laudo et magnifico et glorifico regem caeli quia omnia opera eius vera et viae eius iudicia et gradientes in superbia potest humiliare

5

balthasar rex fecit grande convivium optimatibus suis mille et unusquisque secundum suam bibebat aetatem praecepit ergo iam temulentus ut adferrentur vasa aurea et argentea quae asportaverat nabuchodonosor pater eius de templo quod fuit in hierusalem ut biberent in eis rex et optimates eius uxoresque eius et concubinae tunc adlata sunt vasa aurea quae asportaverat de templo quod fuerat in hierusalem et biberunt in eis rex et optimates eius uxores et concubinae illius bibebant vinum et laudabant deos suos aureos et argenteos et aereos ferreos ligneosque et lapideos in eadem hora apparuerunt digiti quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aulae regiae et rex aspicebat articulos manus scribentis tunc regis facies commutata est et cogitationes eius conturbabant eum et conpagines renum eius solvebantur et genua eius ad se invicem conflidebantur exclamavit itaque rex fortiter ut introducerent magos chaldeos et aruspices et proloquens rex ait sapientibus babylonis quicumque legere scripturam hanc et interpretationem eius manifestam mihi fecerit purpura vestietur et torquem auream habebit in collo et tertius in regno meo erit tunc ingressi omnes sapientes regis non potuerunt nec scripturam legere nec interpretationem indicare regi unde rex balthasar satis conturbatus est et vultus illius inmutatus est sed et optimates eius turbabantur regina autem pro re quae acciderat regi et optimatibus eius domum convivii ingressa est et proloquens ait rex in aeternum vive non te conturbent cogitationes tuae neque facies tua inmutetur est vir in regno tuo qui spiritum deorum sanctorum habet

in se et in diebus patris tui scientia et sapientia inventae sunt in eo nam et rex nabuchodonosor pater tuus principem magorum incantatorum chaldeorum et aruspicum constituit eum pater inquam tuus o rex quia spiritus amplior et prudentia intelligentiae interpretatio somniorum et ostensio secretorum ac solutio ligatorum inventae sunt in eo hoc est in danielo cui rex posuit nomen balthasar nunc itaque daniel vocetur et interpretationem narrabit igitur introductus est daniel coram rege ad quem praefatus rex ait tu es daniel de filiis captivitatis iudaeae quam adduxit rex pater meus de iudaea audivi de te quoniam spiritum deorum habes et scientia intelligentiaeque ac sapientia ampliores inventae sint in te et nunc introgressi sunt in conspectu meo sapientes magi ut scripturam hanc legerent et interpretationem eius indicarent mihi et nequiverunt sensum sermonis huius edicere porro ego audivi de te quod possis obscura interpretari et ligata dissolvere si ergo vales scripturam legere et interpretationem indicare mihi purpura vestieris et torquem aureum circa collum tuum habebis et tertius in regno meo princeps eris ad quae respondens daniel ait coram rege munera tua sint tibi et dona domus tuae alteri da scripturam autem legam tibi rex et interpretationem eius ostendam tibi o rex deus altissimus regnum et magnificentiam gloriam et honorem dedit nabuchodonosor patri tuo et propter magnificentiam quam dederat ei universi populi tribus et linguae tremebant et metuebant eum quos volebat interficiebat et quos volebat percutiebat quos volebat exaltabat et quos volebat humiliabat quando autem elevatum est cor eius et spiritus illius obfirmatus est ad superbiam depositus est de solio regni sui et gloria eius ablata est et a filiis hominum eiectus est sed et cor eius cum bestiis positum est et cum onagris erat habitatio eius faenum quoque ut bos comederat et rore caeli corpus eius infectum est donec cognosceret quod potestatem habeat altissimus in regno hominum et quicumque voluerit suscitabit super illud tu quoque filius eius balthasar non humiliasti cor tuum cum scires haec omnia sed adversum dominatorem caeli elevatus es et vasa domus eius adlata sunt coram te et tu et optimates tui et uxores tuae et concubinae vinum bibistis in eis deos quoque argenteos et aureos et aereos ferreos ligneosque et lapideos qui non vident neque audiunt neque sentiunt laudasti porro deum qui habet flatum tuum in manu sua et omnes vias tuas non glorificasti idcirco ab eo missus est articulus manus quae scripsit hoc quod exaratum est haec est autem scriptura quae digesta est mane thecel fares et haec interpretatio sermonis mane numeravit deus regnum tuum et conplevit illud thecel adpensum est in statera et inventus es minus habens fares divisum est regnum tuum et datum est medis et persis tunc iubente rege indutus est daniel purpura et circumdata est torques aurea collo eius et praedicatum est de eo quod haberet potestatem tertius in regno eadem nocte interfectus est balthasar rex chaldeus et darius medus successit in regnum annos natus sexaginta duo

placuit dario et constituit supra regnum satrapas centum viginti ut essent in toto regno suo et super eos principes tres ex quibus daniel unus erat ut satrapae illis redderent rationem et rex non sustineret molestiam igitur daniel superabat omnes principes et satrapas quia spiritus dei amplior erat in eo porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum unde principes et satrapae quaerebant occasionem ut inveniarent danieli ex latere regni nullamque causam et suspicionem reperire potuerunt eo quod fidelis esset et omnis culpa et suspicio non inveniretur in eo dixerunt ergo viri illi non inveniimus danieli huic aliquam occasionem nisi forte in lege dei sui tunc principes et satrapae subriperunt regi et sic locuti sunt ei dario rex in aeternum vive consilium inierunt cuncti principes regni magistratus et satrapae senatores et iudices ut decretum imperatorum exeat et edictum ut omnis qui petierit aliquam petitionem a quocumque deo et homine usque ad dies triginta nisi a te rex mittatur in lacum leonum nunc itaque rex confirma sententiam et scribe decretum ut non immutetur quod statutum est a medis atque persis nec praevaricari cuiquam liceat porro rex darius proposuit edictum et statuit quod cum daniel conperisset id est constitutum legem ingressus est domum suam et fenestris apertis in cenaculo suo contra hierusalem tribus temporibus in die flectebat genua sua et adorabat confitebaturque coram deo suo sicut et ante facere consueverat viri igitur illi curiosius inquirentes invenerunt daniel orantem et obsecrantem deum suum et accedentes locuti sunt regi super edicto rex numquid non constituisti ut omnis homo qui rogaret quemquam de diis et hominibus usque ad dies triginta nisi a te rex mitteretur in lacum leonum ad quod respondens rex ait verus sermo iuxta decretum medorum atque persarum quod praevaricari non licet tunc respondentes dixerunt coram rege daniel de filiis captivitatis iudae non curavit de lege tua et de edicto quod constituisti sed tribus temporibus per diem orat obsecratione sua quod verbum cum audisset rex satis contristatus est et pro daniel posuit cor ut liberaret eum et usque ad occasum solis laborabat ut erueret illum viri autem illi intellegentes regem dixerunt ei scito rex quia lex medorum est atque persarum ut omne decretum quod constituit rex non liceat immutari tunc rex praecepit et adduxerunt danihelem et miserunt eum in lacum leonum dixitque rex danieli deus tuus quem colis semper ipse liberabit te adlatusque est lapis unus et positus est super os laci quem obsignavit rex anulo suo et anulo optimatum suorum ne quid fieret contra daniel et abiit rex in domum suam et dormivit incenatus cibique non sunt inlati coram eo insuper et somnus recessit ab eo tunc rex primo diluculo consurgens festinus ad lacum leonum perrexit adpropinquansque lacui danihelem voce lacrimabili inclamavit et affatus est eum daniel serve dei viventis deus tuus cui tu servis semper putasne valuit liberare te a leonibus et daniel regi respondens ait rex in aeternum vive deus meus misit angelum suum et conclusit ora leonum et non nocuerunt mihi quia coram

eo iustitia inventa est in me sed et coram te rex delictum non feci tunc rex vehementer gavisus est super eo et danihelem praecepit educi de lacu eductusque est daniel de lacu et nulla laesio inventa est in eo quia credidit deo suo iubente autem rege adducti sunt viri illi qui accusaverant danihelem et in lacum leonum missi sunt ipsi et filii et uxores eorum et non pervenerunt usque ad pavimentum laci donec arriperent eos leones et omnia ossa eorum comminuerunt tunc darius rex scripsit universis populis tribubus et linguis habitantibus in universa terra pax vobis multiplicetur a me constitutum est decretum ut in universo imperio et regno meo tremescant et paveant deum danielis ipse est enim deus vivens et aeternus in saecula et regnum eius non dissipabitur et potestas eius usque in aeternum ipse liberator atque salvator faciens signa et mirabilia in caelo et in terra qui liberavit danihelem de manu leonum porro daniel perseveravit usque ad regnum darii regnumque cyri persae

7

anno primo balthasar regis babylonis daniel somnium vidit visio autem capitis eius in cubili suo et somnium scribens brevi sermone comprehendit summamque perstringens ait videbam in visione mea nocte et ecce quattuor venti caeli pugnabant in mari magno et quattuor bestiae grandes ascendeabant de mari diversae inter se prima quasi leaena et alas habebat aquilae aspiciebam donec evulsae sunt alae eius et sublata est de terra et super pedes quasi homo stetit et cor eius datum est ei et ecce bestia alia similis urso in parte stetit et tres ordines erant in ore eius et in dentibus eius et sic dicebant ei surge comede carnes plurimas post hoc aspiciebam et ecce alia quasi pardus et alas habebat avis quattuor super se et quattuor capita erant in bestia et potestas data est ei post hoc aspiciebam in visione noctis et ecce bestia quarta terribilis atque mirabilis et fortis nimis dentes ferreos habebat magnos comedens atque comminuens et reliqua pedibus suis conculcans dissimilis autem erat ceteris bestiis quas videram ante eam et habebat cornua decem considerabam cornua et ecce cornu aliud parvulum ortum est de medio eorum et tria de cornibus primis evulsa sunt a facie eius et ecce oculi quasi oculi hominis erant in cornu isto et os loquens ingentia aspiciebam donec throni positi sunt et antiquus dierum sedit vestimentum eius quasi nix candidum et capilli capitis eius quasi lana munda thronus eius flammae ignis rotae eius ignis accensus fluvius igneus rapidusque egrediebatur a facie eius milia milium ministrabant ei et decies milies centena milia adsidebant ei iudicium sedit et libri aperti sunt aspiciebam propter vocem sermonum grandium quos cornu illud loquebatur et vidi quoniam interfecta esset bestia et perisset corpus eius et traditum esset ad conburendum igni aliarum quoque bestiarum ablata esset potestas et tempora vitae constituta essent eis usque ad tempus et tempus aspiciebam ergo in visione noctis et ecce cum nubibus caeli quasi filius hominis veniebat et usque ad antiquum dierum pervenit et in conspectu eius obtulerunt eum et dedit

ei potestatem et honorem et regnum et omnes populi tribus ac linguae ipsi servant potestas eius potestas aeterna quae non auferetur et regnum eius quod non corrumpetur horruit spiritus meus ego daniel territus sum in his et visiones capitis mei conturbaverunt me accessi ad unum de adistentibus et veritatem quaerebam ab eo de omnibus his qui dixit mihi interpretationem sermonum et edocuit me hae bestiae magnae quattuor quattuor regna consurgunt de terra suscipient autem regnum sancti dei altissimi et obtinebunt regnum usque in saeculum et saeculum saeculorum post hoc volui diligenter discere de bestia quarta quia erat dissimilis valde ab omnibus et terribilis nimis dentes et ungues eius ferrei comedebat et comminebat et reliquias pedibus suis conculcabat et de cornibus decem quae habebat in capite et de alio quod ortum fuerat ante quod ceciderant tria cornua de cornu illo quod habebat oculos et os loquens grandia et maius erat ceteris aspiciebam et ecce cornu illud faciebat bellum adversus sanctos et praevalebat eis donec venit antiquus dierum et iudicium dedit sanctis excelsi et tempus advenit et regnum obtinuerunt sancti et sic ait bestia quarta regnum quartum erit in terra quod maius erit omnibus regnis et devorabit universam terram et conculcabit et comminuet eam porro cornua decem ipsius regni decem reges erunt et alius consurgit post eos et ipse potentior erit prioribus et tres reges humiliabit et sermones contra excelsum loquetur et sanctos altissimi conteret et putabit quod possit mutare tempora et leges et tradentur in manu eius usque ad tempus et tempora et dimidium temporis et iudicium sedebit ut auferatur potentia et conteratur et dispereat usque in finem regnum autem et potestas et magnitudo regni quae est subter omne caelum detur populo sanctorum altissimi cuius regnum regnum sempiternum est et omnes reges servient ei et oboedient hucusque finis verbi ego daniel multum cogitationibus meis conturbabar et facies mea mutata est in me verbum autem in corde meo conservavi

8

anno tertio regni balthasar regis visio apparuit mihi ego daniel post id quod videram in principio vidi in visione mea cum essem in susis castro quod est in aelam civitate vidi autem in visione esse me super portam ulai et levavi oculos meos et vidi et ecce aries unus stabat ante paludem habens cornua excelsa et unum excelsius altero atque succrescens postea vidi arietem cornibus ventilantem contra occidentem et contra aquilonem et contra meridiem et omnes bestiae non poterant resistere ei neque liberari de manu eius fecitque secundum voluntatem suam et magnificatus est et ego intellegebam ecce autem hircus caprarum veniebat ab occidente super faciem totius terrae et non tangebatur terram porro hircus habebat cornu insigne inter oculos suos et venit usque ad arietem illum cornutum quem videram stantem ante portam et cucurrit ad eum in impetu fortitudinis suae cumque adpropinquasset prope arietem efferatus est in eum et percussit arietem et comminuit duo cornua eius et non poterat aries resistere ei cumque eum mi-

sisset in terram conculcavit et nemo quibat liberare arietem de manu eius hircus autem caprarum magnus factus est nimis cumque crevisset fractum est cornu magnum et orta sunt cornua quattuor subter illud per quattuor ventos caeli de uno autem ex eis egressum est cornu unum modicum et factum est grande contra meridiem et contra orientem et contra fortitudinem et magnificatum est usque ad fortitudinem caeli et deiecit de fortitudine et de stellis et conculcavit eas et usque ad principem fortitudinis magnificatus est et ab eo tulit iuge sacrificium et deiecit locum sanctificationis eius robur autem datum est contra iuge sacrificium propter peccata et prosterneretur veritas in terra et faciet et prosperabitur et audivi unum de sanctis loquentem et dixit unus sanctus alteri nescio cui loquenti usquequo visio et iuge sacrificium et peccatum desolationis quae facta est et sanctuarium et fortitudo conculcabitur et dixit ei usque ad vesperam et mane duo milia trecenti et mundabitur sanctuarium factum est autem cum viderem ego daniel visionem et quaerem intellegentiam ecce stetit in conspectu meo quasi species viri et audivi vocem viri inter ulai et clamavit et ait gabriel fac intellegere istum visionem et venit et stetit iuxta ubi ego stabam cumque venisset pavens corruvi in faciem meam et ait ad me intellege fili hominis quoniam in tempore finis complebitur visio cumque loqueretur ad me conlapsus sum pronus in terram et tetigit me et statuit me in gradu meo dixitque mihi ego ostendam tibi quae futura sint in novissimo maledictionis quoniam habet tempus finem suum aries quem vidisti habere cornua rex medorum est atque persarum porro hircus caprarum rex graecorum est et cornu grande quod erat inter oculos eius ipse est rex primus quod autem fracto illo surrexerunt quattuor pro eo quattuor reges de gente eius consurgent sed non in fortitudine eius et post regnum eorum cum creverint iniquitates consurgit rex inprudens facie et intellegens propositiones et roborabitur fortitudo eius sed non in viribus suis et supra quam credi potest universa vastabit et prosperabitur et faciet et interficiet robustos et populum sanctorum secundum voluntatem suam et dirigetur dolus in manu eius et cor suum magnificabit et in copia rerum omnium occidet plurimos et contra principem principum consurgit et sine manu conteretur et visio vespere et mane quae dicta est vera est tu ergo signa visionem quia post dies multos erit et ego daniel langui et aegrotavi per dies cumque surrexissem faciebam opera regis et stupebam ad visionem et non erat qui interpretaretur

9

in anno primo darii filii asueri de semine medorum qui imperavit super regnum chaldeorum anno uno regni eius ego daniel intellexi in libris numerum annorum de quo factus est sermo domini ad hieremiam prophetam ut complerentur desolationes hierusalem septuaginta anni et posui faciem meam ad dominum deum rogare et deprecari in ieiuniis sacco et cinere et oravi dominum deum meum et confessus sum et dixi obsecro domine deus magne et terribilis custodiens pactum et misericordiam diligentibus te et

custodientibus mandata tua peccavimus inique fecimus impie egimus et recessimus et declinavimus a mandatis tuis ac iudiciis non oboedivimus servis tuis prophetis qui locuti sunt in nomine tuo regibus nostris principibus nostris patribus nostris omnique populo terrae tibi domine iustitia nobis autem confusio faciei sicut est hodie viro iuda et habitatoribus hierusalem et omni israhel his qui prope sunt et his qui procul in universis terris ad quas eiecisti eos propter iniquitates eorum in quibus peccaverunt in te domine nobis confusio faciei regibus nostris principibus nostris et patribus nostris qui peccaverunt tibi autem domino deo nostro misericordia et propitiatio quia recessimus a te et non audivimus vocem domini dei nostri ut ambularemus in lege eius quam posuit nobis per servos suos prophetas et omnis israhel praevaricati sunt legem tuam et declinaverunt ne audirent vocem tuam et stillavit super nos maledictio et detestatio quae scripta est in libro mosi servi dei quia peccavimus ei et statuit sermones suos quos locutus est super nos et super principes nostros qui iudicaverunt nos ut superducerent in nos malum magnum quale numquam fuit sub omni caelo secundum quod factum est in hierusalem sicut scriptum est in lege mosi omne malum hoc venit super nos et non rogavimus faciem tuam domine deus noster ut reverteremur ab iniquitatibus nostris et cogitaremus veritatem tuam et vigilavit dominus et adduxit eam super nos iustus dominus deus noster in omnibus operibus suis quae fecit non enim audivimus vocem eius et nunc domine deus noster qui eduxisti populum tuum de terra aegypti in manu forti et fecisti tibi nomen secundum diem hanc peccavimus iniquitatem fecimus domine in omnem iustitiam tuam avertat obsecro ira tua et furor tuus a civitate tua hierusalem et monte sancto tuo propter peccata enim nostra et iniquitates patrum nostrorum hierusalem et populus tuus in obprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum nunc ergo exaudi deus noster orationem servi tui et preces eius et ostende faciem tuam super sanctuarium tuum quod desertum est propter temet ipsum inclina deus meus aurem tuam et audi oculos tuos et vide desolationem nostram et civitatem super quam invocatum est nomen tuum neque enim in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam sed in miserationibus tuis multis exaudi domine placare domine adtende et fac ne moreris propter temet ipsum deus meus quia nomen tuum invocatum est super civitatem et super populum tuum cumque adhuc loquerer et orarem et confiterer peccata mea et peccata populi mei israhel ut prosternerem preces meas in conspectu dei mei pro monte sancto dei mei adhuc me loquente in oratione ecce vir gabriel quem videram in visione principio cito volans tetigit me in tempore sacrificii vespertini et docuit me et locutus est mihi dixitque daniel nunc egressus sum ut docerem te et intellegeres ab exordio precum tuarum egressus est sermo ego autem veni ut indicarem tibi quia vir desideriorum es tu ergo animadverte sermonem et intellege visionem septuaginta ebdomades adbreviae sunt super populum tuum et super urbem sanctam tuam ut consummetur praevaricatio et finem accipiat peccatum

et deleatur iniquitas et adducatur iustitia sempiterna et impleatur visio et prophetes et unguatur sanctus sanctorum scito ergo et animadverte ab exitu sermonis ut iterum aedificetur hierusalem usque ad christum duce ebdomades septem et ebdomades sexaginta duce erunt et rursum aedificabitur platea et muri in angustia temporum et post ebdomades sexaginta duas occidetur christus et non erit eius et civitatem et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo et finis eius vastitas et post finem belli statuta desolatio confirmabit autem pactum multis ebdomas una et in dimidio ebdomadis deficiet hostia et sacrificium et in templo erit abominatio desolationis et usque ad consummationem et finem perseverabit desolatio

10

anno tertio cyri regis persarum verbum revelatum est danieli cognomento balthasar et verum verbum et fortitudo magna intellexitque sermonem intelligentia est enim opus in visione in diebus illis ego daniel lugebam trium ebdomadarum diebus panem desiderabilem non comedi et caro et vinum non introierunt in os meum sed neque unguento unctus sum donec complerentur trium ebdomadarum dies die autem vicesima et quarta mensis primi eram iuxta fluvium magnum qui est tigris et levavi oculos meos et vidi et ecce vir unus vestitus lineis et renes eius accincti auro obrizo et corpus eius quasi chrysolitus et facies eius velut species fulgoris et oculi eius ut lampas ardens et brachia eius et quae deorsum usque ad pedes quasi species aeris candentis et vox sermonum eius ut vox multitudinis vidi autem ego daniel solus visionem porro viri qui erant mecum non viderunt sed terror nimius inruit super eos et fugerunt in absconditum ego autem relictus solus vidi visionem grandem hanc et non remansit in me fortitudo sed et species mea inmutata est in me et emarcui nec habui quicquam virium et audivi vocem sermonum eius et audiens iacebam consternatus super faciem meam vultusque meus herebat terrae et ecce manus tetigit me et erexit me super genua mea et super articulos manuum mearum et dixit ad me daniel vir desideriorum intellege verba quae ego loquor ad te et sta in gradu tuo nunc enim sum misus ad te cumque dixisset mihi sermonem istum steti tremens et ait ad me noli metuere daniel quia ex die primo quo posuisti cor tuum ad intellegendum ut te adligeres in conspectu dei tui exaudita sunt verba tua et ego veni propter sermones tuos princeps autem regni persarum restitit mihi viginti et uno diebus et ecce michael unus de principibus primis venit in adiutorium meum et ego remansi ibi iuxta regem persarum veni autem ut docerem te quae ventura sunt populo tuo in novissimis diebus quoniam adhuc visio in dies cumque loqueretur mihi huiuscemodi verbis deiecti vultum meum ad terram et tacui et ecce quasi similitudo filii hominis tetigit labia mea et aperiens os meum locutus sum et dixi ad eum qui stabat contra me domine mi in visione tua dissolutae sunt conpagines meae et nihil in me remansit virium et quomodo poterit servus domini mei loqui cum domino meo nihil enim in me remansit virium sed et hali-

tus meus intercluditur rursum ergo tetigit me quasi visio hominis et confortavit me et dixit noli timere vir desideriorum pax tibi confortare et esto robustus cumque loqueretur mecum convalui et dixi loquere domine mi quia confortasti me et ait numquid scis quare venerim ad te et nunc revertar ut proleis adversum principem persarum cum enim egrederer apparuit princeps graecorum veniens verumtamen annuntiabo tibi quod expressum est in scriptura veritatis et nemo est adiutor meus in omnibus his nisi michahel princeps vester

11

ego autem ab anno primo darii medi stabam ut confortaretur et roboraretur et nunc veritatem annuntiabo tibi ecce adhuc tres reges stabunt in perside et quartus ditabitur opibus nimis super omnes et cum invaluerit divitiis suis concitabit omnes adversum regnum graeciae surget vero rex fortis et dominabitur potestate multa et faciet quod placuerit ei et cum steterit conteretur regnum eius et dividetur in quattuor ventos caeli sed non in posteros eius neque secundum potentiam illius qua dominatus est lacerabitur enim regnum eius etiam in externos exceptis his et confortabitur rex austri et de principibus eius praevalebit super eum et dominabitur ditione multa enim dominatio eius et post finem annorum foederabuntur filiae regis austri veniet ad regem aquilonis facere amicitiam et non obtinebit fortitudinem brachii nec stabit semen eius et tradetur ipsa et qui adduxerunt eam adolescentes eius et qui confortabant eam in temporibus et stabit de germine radicum eius plantatio et veniet cum exercitu et ingredietur provinciam regis aquilonis et abutetur eis et obtinebit insuper et deos eorum et sculptilia vasa quoque pretiosa argenti et auri captiva ducet in aegyptum ipse praevalebit adversum regem aquilonis et intrabit in regnum rex austri et revertetur ad terram suam filii autem eius provocabuntur et congregabunt multitudinem exercituum plurimorum et veniet properans et inundans et revertetur et concitabitur et congregietur cum robore eius et provocatus rex austri egredietur et pugnabit adversum regem aquilonis et praeparabit multitudinem nimiam et dabitur multitudo in manu eius et capiet multitudinem et exaltabitur cor eius et deiciet multa milia sed non praevalebit convertetur enim rex aquilonis et praeparabit multitudinem multo maiorem quam prius et in fine temporum annorumque veniet properans cum exercitu magno et opibus nimis et in temporibus illis multi consurgent adversum regem austri filii quoque praevicatorum populi tui extollentur ut impleant visionem et corruent et veniet rex aquilonis et comportabit aggerem et capiet urbes munitissimas et brachia austri non sustinebunt et consurgent electi eius ad resistendum et non erit fortitudo et faciet veniens super eum iuxta placitum suum et non erit qui stet contra faciem eius et stabit in terra inclinata et consumetur in manu eius et ponet faciem suam ut veniat ad tenendum universum regnum eius et recta faciet cum eo et filiam feminarum dabit ei ut evertat illud et non stabit nec illius erit et convertet faciem suam

ad insulas et capiet multas et cessare faciet principem obprobrii sui et obprobrium eius convertetur in eum et convertet faciem suam ad imperium terrae suae et inpinget et corruet et non inveniatur et stabit in loco eius vilissimus et indignus decore regio et in paucis diebus conteretur non in furore nec in proelio et stabit in loco eius despectus et non tribuetur ei honor regius et veniet clam et obtinebit regnum in fraudulentia et brachia pugnantis expugnabuntur a facie eius et conterentur insuper et dux foederis et post amicitias cum eo faciet dolum et ascendet et superabit in modico populo abundantes et uberes urbes ingredietur et faciet quae non fecerunt patres eius et patres patrum eius rapinas et praedam et divitias eorum dissipabit et contra firmissimas cogitationes iniet et hoc usque ad tempus et concitabitur fortitudo eius et cor eius adversum regem austri in exercitu magno et rex austri provocabitur ad bellum multis auxiliis et fortibus nimis et non stabunt quia inibunt adversum eum consilia et comedentes panem cum eo conterent illum exercitusque eius opprimitur et cadent interfecti plurimi duorum quoque regum cor erit ut malefaciant et ad mensam unam mendacium loquentur et non proficient quia adhuc finis in aliud tempus et revertetur in terram suam cum opibus multis et cor eius adversus testamentum sanctum et faciet et revertetur in terram suam statuto tempore revertetur et veniet ad austrum et non erit priori simile novissimum et venient super eum trieres et romani et percutietur et revertetur et indignabitur contra testamentum sanctuarii et faciet reverteturque et cogitabit adversum eos qui dereliquerunt testamentum sanctuarii et brachia ex eo stabunt et polluent sanctuarium fortitudinis et auferent iuge sacrificium et dabunt abominationem in desolationem et impii in testamentum simulabunt fraudulenter populi autem sciens deum suum obtinebit et faciet et docti in populo docebunt plurimos et ruent in gladio et in flamma in captivitate et rapina dierum cumque corruerint sublevabuntur auxilio parvulo et applicabuntur eis plurimi fraudulentem et de eruditis ruent ut conflentur et eligantur et dealbentur usque ad tempus praefinitum quia adhuc aliud tempus erit et faciet iuxta voluntatem suam rex et elevabitur et magnificabitur adversum omnem deum et adversum deum deorum loquetur magnifica et dirigit donec conpleatur iracundia perpetrata est quippe definitio et deum patrum suorum non reputabit et erit in concupiscentiis feminarum nec quemquam deorum curabit quia adversum universa consurget deum autem maozim in loco suo venerabitur et deum quem ignoraverunt patres eius colet auro et argento et lapide pretioso rebusque pretiosis et faciet ut muniat maozim cum deo alieno quem cognovit et multiplicabit gloriam et dabit eis potestatem in multis et terram dividet gratuito et in tempore praefinito proliabitur adversum eum rex austri et quasi tempestas veniet contra illum rex aquilonis in curribus et in equibus et in classe magna et ingredietur terras et conteret et pertransiet et introbit in terram gloriosam et multae corrunt hae autem solae salvabuntur de manu eius edom et moab et principium filiorum ammon et mittet manum suam in terras et terra aegypti non

effugiet et dominabitur thesaurorum auri et argenti et in omnibus pretiosis aegypti per lybias quoque et aethiopias transibit et fama turbabit eum ab oriente et ab aquilone et veniet in multitudine magna ut conterat et interficiat plurimos et figet tabernaculum suum apudno inter maria super montem inclitum et sanctum et veniet usque ad summitatem eius et nemo auxiliabitur ei

12

in tempore autem illo consurget michahel princeps magnus qui stat pro filiis populi tui et veniet tempus quale non fuit ab eo quo gentes esse coeperunt usque ad tempus illud et in tempore illo salvabitur populus tuus omnis qui inventus fuerit scriptus in libro et multi de his qui dormiunt in terrae pulvere evigilabunt alii in vitam aeternam et alii in obprobrium ut videant semper qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti et qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stellae in perpetuas aeternitates tu autem daniel clude sermones et signa librum usque ad tempus statutum pertransibunt plurimi et multiplex erit scientia et vidi ego daniel et ecce quasi duo alii stabant unus hinc super ripam fluminis et alius inde ex altera ripa fluminis et dixi viro qui indutus erat lineis qui stabat super aquas fluminis usquequo finis horum mirabilium et audiui virum qui indutus erat lineis qui stabat super aquas fluminis cum levasset dexteram et sinistram suam in caelum et iurasset per viventem in aeternum quia in tempus temporum et dimidium temporis et cum completa fuerit dispersio manus populi sancti complebuntur universa haec et ego audiui et non intellexi et dixi domine mi quid erit post haec et ait vade daniel quia clausi sunt signatique sermones usque ad tempus praefinitum eligentur et dealbabuntur et quasi ignis probabuntur multi et impie agent impii neque intellegent omnes impii porro docti intellegent et a tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificium et posita fuerit abominatio in desolatione dies mille ducenti nonaginta beatus qui expectat et pervenit ad dies mille trecentos triginta quinque tu autem vade ad praefinitum et requiesce et stabis in sorte tua in fine dierum

in anno primo cyri regis persarum ut conpleretur verbum domini ex ore hieremieae suscitavit dominus spiritum cyri regis persarum et transduxit vocem in universo regno suo etiam per scripturam dicens haec dicit cyrus rex persarum omnia regna terrae dedit mihi dominus deus caeli et ipse praecepit mihi ut aedificarem ei domum in hierusalem quae est in iudaea quis est in vobis de universo populo eius sit deus illius cum ipso ascendat hierusalem quae est in iudaea et aedificet domum domini dei israel ipse est deus qui est in hierusalem et omnes reliqui in cunctis locis ubicumque habitant adiuvent eum viri de loco suo argento et auro et substantia et pecoribus excepto quod voluntarie offerunt templo dei quod est in hierusalem et surrexerunt principes patrum de iuda et beniamin et sacerdotes et levitae omnis cuius suscitavit deus spiritum ut ascenderet ad aedificandum templum domini quod erat in hierusalem universique qui erant in circuitu adiuverunt manus eorum in vasis argenteis et aureis in substantia in iumentis in supellectili exceptis his quae sponte obtulerunt rex quoque cyrus protulit vasa templi domini quae tulerat nabuchodonosor de hierusalem et posuerat ea in templo dei sui protulit autem ea cyrus rex persarum per manum mitridatis filii gazabar et adnumeravit ea sasabassar principi iudae et hic est numerus eorum fialae aureae triginta fialae argenteae mille cultri viginti novem scyphi aurei triginta scyphi argentei secundi quadringenti decem vasa alia mille omnia vasa aurea et argentea quinque milia quadringenta universa tulit sasabassar cum his qui ascendebant de transmigratione babylonis in hierusalem

hii sunt autem filii provinciae qui ascenderunt de captivitate quam transtulerat nabuchodonosor rex babylonis in babylonem et reversi sunt in hierusalem et iudam unusquisque in civitatem suam qui venerunt cum zorobabel hiesua neemia saraia rahelaia mardochai belsan mesphar beguai reum baana numerus virorum populi israel filii pharos duo milia centum septuaginta duo filii sephetia trecenti septuaginta duo filii area septingenti septuaginta quinque filii phaethmoab filiorum iosue ioab duo milia octingenti duodecim filii helam mille ducenti quinquaginta quattuor filii zeththua nongenti quadraginta quinque filii zacchai septingenti sexaginta filii bani sescenti quadraginta duo filii bebai sescenti viginti tres filii azgad mille ducenti viginti duo filii adonicam sescenti sexaginta sex filii beguai duo milia quinquaginta sex filii adin quadringenti quinquaginta quattuor filii ater qui erant ex hiezechia nonaginta octo filii besai trecenti viginti tres filii iora centum duodecim filii asom ducenti viginti tres filii gebbar nonaginta quinque filii bethleem centum viginti tres viri neupha quinquaginta sex viri anathoth centum viginti octo filii azmaveth quadraginta duo filii cariathiarim caephira et beroth septingenti quadraginta tres filii arama et gaba sescenti viginti unus viri machmas centum viginti duo viri bethel et gai ducenti viginti

tres filii nebo quinquaginta duo filii megbis centum quinquaginta sex filii helam alterius mille ducenti quinquaginta quattuor filii arim trecenti viginti filii lod adid et ono septingenti viginti quinque filii hiericho trecenti quadraginta quinque filii sennaa tria milia sescenti triginta sacerdotes filii idaia in domo hiesue nongenti septuaginta tres filii emmer mille quinquaginta duo filii phessur mille ducenti quadraginta septem filii arim mille decem et septem levitae filii hiesue et cedmihel filiorum odevia septuaginta quattuor cantores filii asaph centum viginti octo filii ianitorum filii sellum filii ater filii telmon filii accub filii atita filii sobai universi centum triginta novem nathinnei filii sia filii asupha filii tebbaoth filii ceros filii siaa filii phadon filii levana filii agaba filii accub filii agab filii selmai filii anan filii gaddel filii gaer filii rahaia filii rasin filii nechoda filii gazem filii aza filii phasea filii besee filii asenaa filii munim filii nephusim filii becbuc filii acupha filii arur filii besluth filii maida filii arsa filii bercos filii sisara filii thema filii nasia filii atupha filii servorum salomonis filii sotei filii suphereth filii pharuda filii iala filii dercon filii gedel filii saphatia filii athil filii phocereth qui erant de asebaïm filii ammi omnes nathinnei et filii servorum salomonis trecenti nonaginta duo et hii qui ascenderunt de thelmela thelarsa cherub et don et mer et non potuerunt indicare domum patrum suorum et semen suum utrum ex israel essent filii delaia filii tobias filii necoda sescenti quinquaginta duo et de filiis sacerdotum filii obia filii accos filii berzellai qui accepit de filiabus berzellai galaditis uxorem et vocatus est nomine eorum hii quaesierunt scripturam genealogiae suae et non inveniunt et eieci sunt de sacerdotio et dixit athersatha eis ut non comederent de sancto sanctorum donec surgeret sacerdos doctus atque perfectus omnis multitudo quasi unus quadraginta duo milia trecenti sexaginta exceptis servis eorum et ancillis qui erant septem milia trecenti triginta septem et in ipsis cantores atque cantrices ducentae equi eorum septingenti triginta sex muli eorum ducenti quadraginta quinque cameli eorum quadringenti triginta quinque asini eorum sex milia septingenti viginti et de principibus patrum cum ingrederentur templum domini quod est in hierusalem sponte obtulerunt in domum dei ad extruendam eam in loco suo secundum vires suas dederunt in impensas operis auri solidos sexaginta milia et mille argenti minas quinque milia et vestes sacerdotales centum habitaverunt ergo sacerdotes et levitae et de populo et cantores et ianitores et nathinnei in urbibus suis universusque israel in civitatibus suis

iamque venerat mensis septimus et erant filii israel in civitatibus suis congregatus est ergo populus quasi viri unus in hierusalem et surrexit iosue filius iosedech et fratres eius sacerdotes et zorobabel filius salathiel et fratres eius et aedificaverunt altare dei israel ut offerrent in eo holocaustomata sicut scriptum est in lege mosi viri dei conlocaverunt autem altare super bases suas deterrentibus eos per circuitum populis terrarum et obtulerunt super il-

lud holocaustum domino mane et vespere fecerunt etque sollemnitatem tabernaculorum sicut scriptum est et holocaustum diebus singulis per ordinem secundum praeceptum opus diei in die suo et post haec holocaustum iuge tam in kalendis quam in universis sollemnitatibus domini quae erant consecratae et in omnibus in quibus ultro offerebatur munus deo a primo die mensis septimi coeperunt offerre holocaustum domino porro templum dei fundatum necdum erat dederunt autem pecunias latomis et cementariis cibum quoque et potum et oleum sidoniis tyrisque ut deferrent ligna cedrina de libano ad mare ioppes iuxta quod praeceperat cyrus rex persarum eis anno autem secundo adventus eorum ad templum dei in hierusalem mense secundo coeperunt zorobabel filius salathihel et iosue filius iosedech et reliqui de fratribus eorum sacerdotes et levitae et omnes qui venerant de captivitate in hierusalem et constituerunt levitas a viginti annis et supra ut arguerent opus domini stetitque iosue filii eius et fratres eius cedmihel et filii eius et filii iuda quasi unus ut instarent super eos qui faciebant opus in templo dei filii enadad filii eorum et fratres eorum levitae fundato igitur a cementariis templo domini steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis et levitae filii asaph in cymbalis ut laudarent deum per manus david regis israhel et concinebant in hymnis et confessione domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius super israhel omnis quoque populus vociferabatur clamore magno in laudando dominum eo quod fundatum esset templum domini plurimi etiam de sacerdotibus et levitis et principes patrum seniores qui viderant templum prius cum fundatum esset et hoc templum in oculis eorum flebant voce magna et multi vociferantes in laetitia elevabant vocem nec poterat quisquam agnoscere vocem clamoris laetantium et vocem fletus populi commixtim enim populus vociferabatur clamore magno et vox audiebatur procul

4

audierunt autem hostes iudae et beniamin quia filii captivitatis aedificarent templum domino deo israhel et accedentes ad zorobabel et ad principes patrum dixerunt eis aedificemus vobiscum quia ita ut vos quaerimus deum vestrum ecce nos immolamus victimas ex diebus asoraddan regis assur qui adduxit nos huc et dixit eis zorobabel et iosue et reliqui principes patrum israhel non est vobis et nobis ut aedificemus domum deo nostro sed nos ipsi soli aedificabimus domino deo nostro sicut praecepit nobis rex cyrus rex persarum factum est igitur ut populus terrae inpediret manus populi iudae et turbaret eos in aedificando conduxerunt quoque adversum eos consiliatores ut destruerent consilium eorum omnibus diebus cyri regis persarum et usque ad regnum darii regis persarum in regno autem asueri principio regni eius scripserunt accusationem adversum habitatores iudae et hierusalem et in diebus artaxersis scripsit beselam mitridatis et tabel et reliqui qui erant in consilio eorum ad artaxersen regem persarum epistula autem accusationis scripta erat syriace et lege-

batur sermone syro reum beelteem et samsai scriba scripserunt epistolam unam de hierusalem artaxersi regi huiuscemodi reum beelteem et samsai scriba et reliqui consiliatores eorum dinei et apharsathei terphalei apharsei erchuei babylonii susannechei deaei aelamitae et ceteri de gentibus quas transtulit asenaphar magnus et gloriosus et habitare eas fecit in civitatibus samariae et in reliquis regionibus trans flumen in pace hoc est exemplar epistulae quam miserunt ad eum artaxersi regi servi tui viri qui sunt trans fluvium salutem dicunt notum sit regi quia iudaei qui ascenderunt a te ad nos venerunt in hierusalem civitatem rebellem et pessimam quam aedificant extruentes muros eius et parietes componentes nunc igitur notum sit regi quia si civitas illa aedificata fuerit et muri eius instaurati tributum et vectigal et annuos redditus non dabunt et usque ad reges haec noxa perveniet nos ergo memores salis quod in palatio comedimus et quia laesiones regis videre nefas ducimus idcirco misimus et nuntiavimus regi ut recenseas in libris historiarum patrum tuorum et invenies scriptum in commentariis et scies quoniam urbs illa urbs rebellis est et nocens regibus et provinciis et bella concitant in ea ex diebus antiquis quam ob rem et civitas ipsa destructa est nuntiavimus nos regi quoniam si civitas illa aedificata fuerit et muri ipsius instaurati possessionem trans fluvium non habebis verbum misit rex ad reum beelteem et samsai scribam et ad reliquos qui erant in consilio eorum habitatores samariae et ceteris trans fluvium salutem dicens et pacem accusationem quam misisti ad nos manifeste lecta est coram me et a me praeceptum est et recensuerunt inveneruntque quoniam civitas illa a diebus antiquis adversum reges rebellat et seditiones et proelia concitantur in ea nam et reges fortissimi fuerunt in hierusalem qui et dominati sunt omni regioni quae trans fluvium est tributum quoque et vectigal et redditus accipiebant nunc ergo audite sententiam ut prohibeatis viros illos et urbs illa non aedificetur donec si forte a me iussum fuerit videte ne neglegenter hoc impleatis et paulatim crescat malum contra reges itaque exemplum edicti artaxersis regis lectum est coram reum et samsai scriba et consiliariis eorum et abierunt festini in hierusalem ad iudaeos et prohibuerunt eos in brachio et robore tunc intermisit nunc est opus domus dei in hierusalem et non fiebat usque ad annum secundum regni darii regis persarum

5

prophetaverunt autem aggeus propheta et zaccharias filius addo prophetantes ad iudaeos qui erant in iudaea et hierusalem in nomine dei israhel tunc surrexerunt zorobabel filius salathihel et iosue filius iosedech et coeperunt aedificare templum dei in hierusalem et cum eis prophetae dei adiuvantes eos in ipso tempore venit ad eos tatannai qui erat dux trans flumen et starbuzannai et consilarii eorum sicque dixerunt eis quis dedit vobis consilium ut domum hanc aedificaretis et muros hos instauraretis ad quod respondimus eis quae essent nomina hominum auctorum illius aedificationis oculis

autem dei eorum factus est super senes iudaeorum et non potuerunt inhibere eos placuitque ut res ad darium referretur et tunc satisfacerent adversus accusationem illam exemplar epistulae quam misit tatanai dux regionis trans flumen et starbuzannai et consiliatores eius apharsacei qui erant trans flumen ad darium regem sermo quem miserant ei sic scriptus erat dario regi pax omnis notum sit regi isse nos ad iudeam provinciam ad domum dei magni quae aedificatur lapide inpolito et ligna ponuntur in parietibus opusque illud diligenter extruitur et crescit in manibus eorum interrogavimus ergo senes illos et ita diximus eis quis dedit vobis potestatem ut domum hanc aedificaretis et muros instauraretis sed et nomina eorum quaesivimus ab eis ut nuntiaremus tibi quae scripsimus nomina virorum qui sunt principes in eis huiusmodi autem sermonem responderunt nobis dicentes nos sumus servi dei caeli et terrae et aedificamus templum quod erat extructum ante hos annos multos quodque rex israhel magnus aedificaverat et extruxerat postquam autem ad iracundiam provocaverunt patres nostri deum caeli et tradidit eos in manu nabuchodonosor regis babylonis chaldei domum quoque hanc destruxit et populum eius transtulit in babylonem anno autem primo cyri regis babylonis cyrus rex proposuit edictum ut domus dei aedificaretur nam et vasa templi dei aurea et argentea quae nabuchodonosor tulerat de templo quod erat in hierusalem et asportaverat ea in templum babylonis protulit cyrus rex de templo babylonis et data sunt sasabassar vocabulo quem et principem constituit dixitque ei haec vasa tolle et vade et pone ea in templo quod est in hierusalem et domus dei aedificetur in loco suo tunc itaque sasabassar ille venit et posuit fundamenta templi dei in hierusalem et ex eo tempore usque nunc aedificatur et necdum completum est nunc ergo si videtur regi bonum recenseat in bibliotheca regis quae est in babylone utrumnam a cyro rege iussum sit ut aedificaretur domus dei in hierusalem et voluntatem regis super hac re mittat ad nos

6

tunc darius rex praecepit et recensuerunt in bibliotheca librorum qui erant repositi in babylone et inventum est in ecathanis quod est castrum in madena provincia volumen unum talisque scriptus erat in eo commentarius anno primo cyri regis cyrus rex decrevit ut domus dei quae est in hierusalem aedificaretur in loco ubi immolent hostias et ut ponant fundamenta subportantia altitudinem cubitorum sexaginta et latitudinem cubitorum sexaginta ordines de lapidibus inpolititis tres et sic ordines de lignis novis sumptus autem de domo regis dabuntur sed et vasa templi dei aurea et argentea quae nabuchodonosor tulerat de templo hierusalem et adulterat ea in babylonem reddantur et referantur in templo hierusalem in locum suum quae et posita sunt in templo dei nunc ergo tatanai dux regionis quae est trans flumen starbuzannai et consiliarii vestri apharsacei qui estis trans flumen procul recedite ab illis et dimittite fieri templum dei illud a duce iudaeorum et a senioribus

eorum domum dei illam aedificent in loco suo sed et a me praeceptum est quid oporteat fieri a presbyteris iudaeorum illis ut aedificetur domus dei scilicet ut de arca regis id est de tributis quae dantur de regione trans flumen studioso sumptus dentur viris illis ne impediatur opus quod si necesse fuerit et vitulos et agnos et hedos in holocaustum deo caeli frumentum sal vinum et oleum secundum ritum sacerdotum qui sunt in hierusalem detur eis per dies singulos ne sit in aliquo querimonia et offerant oblationes deo caeli orentque pro vita regis et filiorum eius a me ergo positum est decretum ut omnis homo qui hanc mutaverit iussionem tollatur lignum de domo ipsius et erigatur et configuratur in eo domus autem eius publicetur deus autem qui habitare fecit nomen suum ibi dissipet omnia regna et populum qui extenderit manum suam ut repugnet et dissipet domum dei illam quae est in hierusalem ego darius statui decretum quod studioso impleri volo igitur tatanai dux regionis trans flumen et starbuzannai et consiliarii eius secundum quod praeceperat darius rex sic diligenter exsecuti sunt seniores autem iudaeorum aedificabant et prosperabantur iuxta prophetiam agei prophetae et zacchariae filii addo et aedificaverunt et construxerunt iubente deo israhel et iubente cyro et dario et artaxerse regibus persarum et conpleverunt domum dei istam usque ad diem tertium mensis adar qui est annus sextus regni darii regis fecerunt autem filii israhel sacerdotes et levitae et reliqui filiorum transmigationis dedicationem domus dei in gaudio et obtulerunt in dedicationem domus dei vitulos centum arietes ducentos agnos quadringentos hircos caprarum pro peccato totius israhel duodecim iuxta numerum tribuum israhel et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis et levitas in vicibus suis super opera dei in hierusalem sicut scriptum est in libro mosi fecerunt autem filii transmigationis pascha quartadecima die mensis primi purificati enim fuerant sacerdotes et levitae quasi unus omnes mundi ad immolandum pascha universis filiis transmigationis et fratribus suis sacerdotibus et sibi et comederunt filii israhel qui reversi fuerant de transmigatione et omnis qui se separaverat a coinquinatione gentium terrae ad eos ut quaererent dominum deum israhel et fecerunt sollemnitatem azymorum septem diebus in laetitia quoniam laetificaverat eos dominus et converterat cor regis assur ad eos ut adjuvaret manus eorum in opere domus domini dei israhel

7

post haec autem verba in regno artaxersis regis persarum ezas filius saraiae filii azariae filii helciae filii sellum filii sadoc filii achitob filii amariae filii azariae filii maraioth filii zaraiae filii ozi filii bocci filii abisue filii finees filii eleazar filii aaron sacerdotis ab initio ipse ezas ascendit de babylone et ipse scriba velox in lege mosi quam dedit dominus deus israhel et dedit ei rex secundum manum domini dei eius super eum omnem petitionem eius et ascenderunt de filiis israhel et de filiis sacerdotum et de filiis levitarum et de cantoribus et de ianitoribus et de nathin-
neis in hierusalem anno septimo artaxersis regis et

venerunt in hierusalem mense quinto ipse est annus septimus regis quia in primo die mensis primi coepit ascendere de babilone et in primo mensis quinti venit in hierusalem iuxta manum dei sui bonam super se ezras enim paravit cor suum ut investigaret legem domini et faceret et doceret in israhel praeceptum et iudicium hoc est autem exemplar epistulae edicti quod dedit rex artaxersis ezrae sacerdoti scribae erudito in sermonibus et praeceptis domini et caerimoniis eius in israhel artaxersis rex regum ezrae sacerdoti scribae legis dei caeli doctissimo salutem a me decretum est ut cuicumque placuerit in regno meo de populo israhel et de sacerdotibus eius et de levitis ire in hierusalem tecum vadat a facie enim regis et septem consiliatorum eius missus es ut visites iudaeam et hierusalem in lege dei tui quae est in manu tua et ut feras argentum et aurum quod rex et consiliatores eius sponte obtulerunt deo israhel cuius in hierusalem tabernaculum est et omne argentum et aurum quodcumque inveneris in universa provincia babilonis et populus offerre voluerit et de sacerdotibus qui sponte obtulerint domui dei tui quae est in hierusalem libere accipe et studiose eme de hac pecunia vitulos arietes agnos et sacrificia et libamina eorum et offer ea super altare templi dei vestri quod est in hierusalem sed et si quid tibi et fratribus tuis placuerit de reliquo argento et auro ut faciatis iuxta voluntatem dei vestri facite vasa quoque quae dantur tibi in ministerium domus dei tui trade in conspectu dei hierusalem sed et cetera quibus opus fuerit in domo dei tui quantumcumque necesse est ut expendas dabis de thesauro et de fisco regis et a me ego artaxersis rex statui atque decrevi omnibus custodibus arcae publicae qui sunt trans flumen ut quodcumque petierit a vobis ezras sacerdos scriba legis dei caeli absque mora detis usque ad argenti talenta centum et usque ad frumenti choros centum et usque ad vini batos centum et usque ad batos olei centum sal vero absque mensura omne quod ad ritum dei caeli pertinet tribuatur diligenter in domo dei caeli ne forte irascatur contra regnum regis et filiorum eius vobisque notum facimus de universis sacerdotibus et levitis cantoribus ianitoribus nathinneis et ministris domus dei huius ut vectigal et tributum et annonas non habeatis potestatem inponendi super eos tu autem ezras secundum sapientiam dei tui quae est in manu tua constitue iudices et praesides ut iudicent omni populo qui est trans flumen his videlicet qui noverunt legem dei tui sed et inperitos docete libere et omnis qui non fecerit legem dei tui et legem regis diligenter iudicium erit de eo sive in mortem sive in exilium sive in condemnationem substantiae eius vel certe in carcerem benedictus dominus deus patrum nostrorum qui dedit hoc in corde regis ut glorificaret domum domini quae est in hierusalem et in me inclinavit misericordiam coram rege et consiliatoribus eius et universis principibus regis potentibus et ego confortatus manu domini dei mei quae erat in me congregavi de israhel principes qui ascenderunt mecum

hii sunt ergo principes familiarum et genealogia eorum qui ascenderunt mecum in regno artaxersis regis de babilone de filiis finees gersom de filiis ithamar daniel de filiis david attus de filiis secheniae et de filiis pharos zaccharias et cum eo numerati sunt viri centum quinquaginta de filiis phaethmoab helioenai filius zareae et cum eo ducenti viri de filiis secheniae filius hiezihel et cum eo trecenti viri de filiis adden abeth filius ionathan et cum eo quinquaginta viri de filiis helam isaia filius athaliae et cum eo septuaginta viri de filiis saphatae zebedia filius michahel et cum eo octoginta viri de filiis ioab obedias filius iehihel et cum eo ducenti decem et octo viri de filiis selomith filius iosphiae et cum eo centum sexaginta viri de filiis bebai zaccharias filius bebai et cum eo viginti octo viri de filiis ekgad iohanan filius ecetan et cum eo centum decem viri de filiis adoniam qui erant novissimi et haec nomina eorum helifeleth et heihel et samaias et cum eis sexaginta viri de filiis beggui uthai et zacchur et cum eo septuaginta viri congregavi autem eos ad fluvium qui decurrit ad ahava et mansimus ibi diebus tribus quaevisque in populo et in sacerdotibus de filiis levi et non inveni ibi itaque misi heliezer et arihel et semeam et helnathan et iarib et alterum helnathan et nathan et zacchariam et mesolam principes et ioarib et helnathan sapientes et misi eos ad heddo qui est primus in casphiae loco et posui in ore eorum verba quae loquerentur ad addom et ad fratres eius nathinneos in loco casphiae ut adducerent nobis ministros domus dei nostri et adduxerunt nobis per manum dei nostri bonam super nos virum doctissimum de filiis moalli filii levi filii israhel et sarabiam et filios eius et fratres eius decem et octo et asabiam et cum eo isaia de filiis merari fratres eius et filios eius viginti et de nathinneis quos dederat david et principes ad ministeria levitarum nathinneos ducentos viginti omnes hii suis nominibus vocabantur et praedicavi ibi ieiunium iuxta fluvium ahava ut adfliceremur coram domino deo nostro et peteremus ab eo viam rectam nobis et filiis nostris universaeque substantiae nostrae erubui enim petere regem auxilium et equites qui defenderent nos ab inimico in via quia dixeramus regi manus dei nostri est super omnes qui quaerunt eum in bonitate et imperium eius et fortitudo eius et furor super omnes qui derelinquunt eum ieiunavimus autem et rogavimus deum nostrum pro hoc et evenit nobis prospere et separavi de principibus sacerdotum duodecim sarabian asabian et cum eis de fratribus eorum decem adpendique eis argentum et aurum et vasa consecrata domus dei nostri quae obtulerat rex et consiliatores eius et principes eius universusque israhel eorum qui inventi fuerant et adpendi in manibus eorum argenti talenta sescenta quinquaginta et vasa argentea centum auri centum talenta et crateras aureos viginti qui habebant solidos millenos et vasa aeris fulgentis optimi duo pulchra ut aurum et dixi eis vos sancti domini et vasa sancta et argentum et aurum quod sponte oblatum est domino deo patrum vestrorum vigilate et custodite donec adpendatis coram principibus sacerdotum et levitarum

et ducibus familiarum israhel in hierusalem et thesaurum domus domini susceperunt autem sacerdotes et levitae pondus argenti et auri et vasorum ut deferrent in hierusalem in domum dei nostri promovimus ergo a flumine ahavva duodecimo die mensis primi ut pergeremus hierusalem et manus dei nostri fuit super nos et liberavit nos de manu inimici et insidiatore in via et venimus hierusalem et mansimus ibi diebus tribus die autem quarta adpensum est argentum et aurum et vasa in domo dei nostri per manum meremoth filii uriae sacerdotis et cum eo eleazar filius finees cumque eis iozaded filius iosue et noadai filius bennoi levitae iuxta numerum et pondus omnium descriptumque est omne pondus in tempore illo sed et qui venerant de captivitate filii transmigrationis obtulerunt holocaustumata deo israhel vitulos duodecim pro omni israhel arietes novaginta sex agnos septuaginta septem hircos pro peccato duodecim omnia in holocaustum domino dederunt autem edicta regis satrapis qui erant de conspectu regis et ducibus trans flumen et elevaverunt populum et domum dei

9

postquam autem haec completa sunt accesserunt ad me principes dicentes non est separatus populus israhel et sacerdotes et levitae a populis terrarum et de abominationibus eorum chanaei videlicet et hethei et ferezei et iebusei et ammanitarum et moabitarum et aegyptiorum et amorreorum tulerunt enim de filiabus eorum sibi et filiis suis et commiscuerunt semen sanctum cum populis terrarum manus etiam principum et magistratum fuit in transgressione hac prima cumque audissem sermonem istum scidi pallium meum et tunicam et evelli capillos capitis mei et barbae et sedi maerens convenerunt autem ad me omnes qui timebant verbum dei israhel pro transgressione eorum qui de captivitate venerant et ego sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum et in sacrificio vespertino surrexi de afflictione mea et scisso pallio et tunica curvavi genua mea et expandi manus meas ad dominum deum meum et dixi deus meus confundor et erubesco levare deus meus faciem meam ad te quoniam iniquitates nostrae multiplicatae sunt super caput et delicta nostra creverunt usque in caelum a diebus patrum nostrorum sed et nos ipsi peccavimus granditer usque ad diem hanc et in iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi et reges nostri et sacerdotes nostri in manum regum terrarum in gladium in captivitatem in rapinam et in confusionem vultus sicut et die hac et nunc quasi parum et ad momentum facta est deprecatio nostra apud dominum deum nostrum ut dimitterentur nobis reliquiae et daretur paxillus in loco sancto eius et inluminaret oculos nostros deus noster et daret nobis vitam modicam in servitute nostra quia servi sumus et in servitute nostra non dereliquit nos deus noster et inclinavit super nos misericordiam coram rege persarum ut daret nobis vitam et sublimaret domum dei nostri et extrueret solitudines eius et daret nobis sepem in iuda et in hierusalem et nunc quid dicemus deus noster post haec quia dereliquimus man-

data tua quae praecepisti in manu servorum tuorum prophetarum dicens terram ad quam vos ingredimini ut possideatis eam terra immunda est iuxta immunditiam populorum ceterarumque terrarum abominationibus eorum qui repleverunt eam ab ore usque ad os in coinquinatione sua nunc ergo filias vestras ne detis filiis eorum et filias eorum non accipiat filii vestris et non quaeratis pacem eorum et prosperitatem eorum usque in aeternum ut confortemini et comedatis quae bona sunt terrae et heredes habeatis filios vestros usque in saeculum et post omnia quae venerunt super nos in operibus nostris pessimis et in delicto nostro magno quia tu deus noster liberasti nos de iniquitate nostra et dedisti nobis salutem sicut est hodie ut non converteremur et irrita faceremus mandata tua neque matrimonia iungeremus cum populis abominationum istarum numquid iratus es nobis usque ad consummationem ne dimitteres nobis reliquias et salutem domine deus israhel iustus tu quoniam derelicti sumus qui salvemur sicut die hac ecce coram te sumus in delicto nostro non enim stari potest coram te super hoc

10

sic ergo orante ezra et inplorante eo et flente et iacente ante templum dei collectus est ad eum de israhel coetus grandis nimis virorum et mulierum puerorumque et flevit populus multo fletu et respondit sechenia filius iehihel de filiis helam et dixit ezrae nos praevaricati sumus in deum nostrum et duximus uxores alienigenas de populis terrae et nunc si est paenitentia israhel super hoc percutiamus foedus cum deo nostro ut proiciamus universas uxores et eos qui de his nati sunt iuxta voluntatem domini et eorum qui timent praeceptum dei nostri secundum legem fiat surge tuum est decernere nosque erimus tecum confortare et fac surrexit ergo ezras et adiuvavit principes sacerdotum levitarum et omnem israhel ut facerent secundum verbum hoc et iuraverunt et surrexit ezras ante domum dei et abiit ad cubiculum iohanan filii eliasib et ingressus est illuc panem non comedit et aquam non bibit lugebat enim in transgressione eorum qui de captivitate venerant et missa est vox in iuda et in hierusalem omnibus filiis transmigrationis ut congregarentur in hierusalem et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum auferetur universa substantia eius et ipse abiicietur de coetu transmigrationis convenerunt igitur omnes viri iuda et beniamin in hierusalem tribus diebus ipse est mensis nonus vicesimo die mensis et sedit omnis populus in platea domus dei tremantes pro peccato et pluvius et surrexit ezras sacerdos et dixit ad eos vos transgressi estis et duxistis uxores alienigenas ut adderetis super delictum israhel et nunc date confessionem domino deo patrum vestrorum et facite placitum eius et separamini a populis terrae et ab uxoribus alienigenis et respondit universa multitudo dixitque voce magna iuxta verbum tuum ad nos sic fiat verumtamen quia populus multus est et tempus pluviae et non sustinemus stare foris et opus non est diei unius vel duorum vehementer quippe peccavimus in sermone isto con-

stituantur principes in universa multitudine et omnes in civitatibus nostris qui duxerunt uxores alienigenas veniant in temporibus statutis et cum his seniores per civitatem et civitatem et iudices eius donec avertatur ira dei nostri a nobis super peccato hoc igitur ionathan filius asahel et iaazia filius thecuae steterunt super hoc et mesollam et sebethai levites adiuverunt eos feceruntque sic filii transmigrationis et abierunt ezras sacerdos et viri principes familiarum in domum patrum suorum et omnes per nomina sua et sederunt in die primo mensis decimi ut quaererent rem et consummati sunt omnes viri qui duxerant uxores alienigenas usque ad diem primam mensis primi et inventi sunt de filiis sacerdotum qui duxerant uxores alienigenas de filiis iosue filii iosedech et fratres eius maa-sia et eliezer et iarib et godolia et dederunt manus suas ut eicerent uxores suas et pro delicto suo arietem de ovibus offerrent et de filiis emmer anani et zebedia et de filiis erim masia et helia et semeia et hiehihel et ozias et de filiis phessur helioenai maa-sia ismahel nathanahel iozabeth et elasa et de filiis levitarum iozabeth et semei et celaia ipse est calita phataia iuda et eliezer et de cantoribus eliasub et de ianitoribus sellum et telem et uri et ex israhel de filiis pharos remia et ezia et melchia et miamin et eliezer et melchia et banea et de filiis helam mathania zacharias et hiehil et abdi et irimoth et helia et de filiis zethua helioenai eliasib mathania et ierimuth et zabeth et aziza et de filiis bebai iohanan anania zabbai athalai et de filiis bani mosollam et melluch et adaia iasub et saal et ramoth et de filiis phaethmoab edna et chalal banaias maasias mathanias beselehel et bennui et manasse et de filiis erem eliezer iesue melchias semeias symeon beniamin maloch samarias de filiis asom matthanai matthetha zabed elipheleth iermai manasse semei de filiis bani maaddi amram et huhel baneas et badaias cheiliau vannia marimuth et eliasib matthanias mathanai et iasi et bani et bennui semei et salmias et nathan et adaia mechnedabai sisai sarai ezrel et selemau semeria sellum amaria ioseph de filiis nebu iaihel matthathias zabed zabina ieddu et iohel banaia omnes hii acceperunt uxores alienigenas et fuerunt ex eis mulieres quae pepererant filios

verba neemiae filii echliae et factum est in mense casleu anno vicesimo et ego eram in susis castro et venit anani unus de fratribus meis ipse et viri ex iuda et interrogavi eos de iudaeis qui remanserant et supererant de captivitate et de hierusalem et dixerunt mihi qui remanserunt et derelicti sunt de captivitate ibi in provincia in adflictione magna sunt et in obprobrio et murus hierusalem dissipatus est et portae eius combustae sunt igni cumque audissem verba huiusmodi sedi et flevi et luxi diebus et ieiunabam et orabam ante faciem dei caeli et dixi quaeso domine deus caeli fortis magne atque terribilis qui custodis pactum et misericordiam cum his qui te diligunt et custodiunt mandata tua fiat auris tua auscultans et oculi tui aperti ut audias orationem servi tui quam ego oro coram te hodie nocte et die pro filiis israel servis tuis et confiteor pro peccatis filiorum israel quibus peccaverunt tibi et ego et domus patris mei peccavimus vanitate seducti sumus et non custodivimus mandatum et caerimoniae et iudicia quae praecepisti mosi servo tuo memento verbi quod mandasti mosi famulo tuo dicens cum transgressi fueritis ego dispergam vos in populos et si revertamini ad me et custodiatis mandata mea et faciat ea etiam si abducti fueritis ad extrema caeli inde congregabo vos et inducam in locum quem elegi ut habitaret nomen meum ibi et ipsi servi tui et populus tuus quos redemisti in fortitudine tua magna et in manu tua valida obsecro domine sit auris tua adtendens ad orationem servi tui et ad orationem servorum tuorum qui volunt timere nomen tuum et dirige servum tuum hodie et da ei misericordiam ante virum hunc ego enim eram pincerna regis

factum est autem in mense nisan anno vicesimo artaxersis regis et vinum erat ante eum et levavi vinum et dedi regi et non eram quasi languidus ante faciem eius dixitque mihi rex quare vultus tuus tristis cum te aegrotum non videam non est hoc frustra sed malum nescio quid in corde tuo est et timui valde ac nimis et dixi regi rex in aeternum vive quare non maereat vultus meus quia civitas domus sepulchrorum patris mei deserta est et portae eius combustae sunt igni et ait mihi rex pro qua re postulas et oravi deum caeli et dixi ad regem si videtur regi bonum et si placet servus tuus ante faciem tuam ut mittas me in iudaeam ad civitatem sepulchri patris mei et aedificabo eam dixitque mihi rex et regina quae sedebat iuxta eum usque ad quod tempus erit iter tuum et quando reverteris et placuit ante vultum regis et misit me et constitui ei tempus et dixi regi si regi videtur bonum epistulas det mihi ad duces regionis trans flumen ut transducant me donec veniam in iudaeam et epistolam ad asaph custodem saltus regis ut det mihi ligna et tegere possim portas turris domus et muri civitatis et domum quam ingressus fuero et dedit mihi rex iuxta manum dei mei bonam mecum et veni ad duces regionis trans flumen dedique eis epistulas regis miserat autem mecum rex principes militum et equites

et audierunt sanaballat horonites et tobias servus ammanites et contristati sunt adflictione magna quod venisset homo qui quaereret prosperitatem filiorum israel et veni hierusalem et eram ibi diebus tribus et surrexi nocte ego et viri pauci mecum et non indicavi cuiquam quid deus dedisset in corde meo ut facerem in hierusalem et iumentum non erat mecum nisi animal cui sedebam et egressus sum per portam vallis nocte et ante fontem draconis et ad portam stercoris et considerabam murum hierusalem dissipatum et portas eius consumptas igni et transivi ad portam fontis et ad aquaeductum regis et non erat locus iumento cui sedebam ut transiret et ascendi per torrentem nocte et considerabam murum et reversus veni ad portam vallis et redii magistratus autem nesciebant quo abissem aut quid ego facerem sed et iudaeis et sacerdotibus et optimatibus et magistratibus et reliquis qui faciebant opus usque ad id locorum nihil indicaveram et dixi eis vos nostis adflictionem in qua sumus quia hierusalem deserta est et portae eius consumptae sunt igni venite et aedificemus muros hierusalem et non simus ultra obprobrium et indicavi eis manum dei mei quod esset bona mecum et verba regis quae locutus est mihi et aio surgamus et aedificemus et confortatae sunt manus eorum in bono audierunt autem sanaballat horonites et tobias servus ammanites et gosem arabs et subsannaverunt nos et despexerunt dixeruntque quae est haec res quam facitis numquid contra regem vos rebellatis et reddidi eis sermonem dixique ad eos deus caeli ipse nos iuvat et nos servi eius sumus surgamus et aedificemus vobis autem non est pars et iustitia et memoria in hierusalem

et surrexit eliasib sacerdos magnus et fratres eius sacerdotes et aedificaverunt portam gregis ipsi sanctificaverunt eam et statuerunt valvas eius et usque ad turrem centum cubitorum sanctificaverunt eam usque ad turrem ananehel et iuxta eum aedificaverunt viri hiericho et iuxta eum aedificavit zechur filius amri portam autem piscium aedificaverunt filii asanaa ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes et iuxta eos aedificavit marimuth filius uriae filii accus et iuxta eos aedificavit mosollam filius barachiae filii mesezebel et iuxta eos aedificavit sadoc filius baana et iuxta eos aedificaverunt thecueni optimates autem eorum non subposuerunt colla sua in opere domini sui et portam veterem aedificaverunt ioiada filius fasea et mosollam filius besodia ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes et iuxta eos aedificavit meletias gabaonites et iadon meronathites viri de gabaon et maspha pro duce qui erat in regione trans flumen et iuxta eum aedificavit ezihel filius araa aurifex et iuxta eum aedificavit anania filius pigmentarii et dimiserunt hierusalem usque ad murum plateae latioris et iuxta eum aedificavit rafaia filius ahur princeps vici hierusalem et iuxta eos aedificavit ieiada filius aromath contra domum suam et iuxta eum aedificavit attus filius asebeniae mediam partem vici aedificavit melchias filius erem et asub filius phaethmoab

et turrem furnorum iuxta eum aedificavit sellum filius alloeus princeps mediae partis vici hierusalem ipse et filiae eius et portam vallis aedificavit anon et habitatores zanoe ipsi aedificaverunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes et mille cubitos in muro usque ad portam sterquilinii et portam sterquilinii aedificavit melchias filius rechap princeps vici bethaccharem ipse aedificavit eam et statuit valvas eius et seras et vectes et portam fontis aedificavit sellum filius choloozai princeps pagi maspha ipse aedificavit eam et texit et statuit valvas eius et seras et vectes et muros piscinae siloae in hortum regis et usque ad gradus qui descendunt de civitate david post eum aedificavit nehemia filius azboc princeps dimidia partis vici bethsur usque contra sepulchra david et usque ad piscinam quae grandi opere constructa est et usque ad domum fortium post eum aedificaverunt levitae reum filius benni post eum aedificavit asebias princeps dimidia partis vici ceilae in vico suo post eum aedificaverunt fratres eorum behui filius enadad princeps dimidia partis ceila et aedificavit iuxta eum azer filius iosue princeps maspha mensuram secundam contra ascensum firmisimi anguli post eum in monte aedificavit baruch filius zachai mensuram secundam ab angulo usque ad portam domus eliasib sacerdotis magni post eum aedificavit meremuth filius uriae filii accus mensuram secundam a porta domus eliasib donec tenderetur domus eliasib et post eum aedificaverunt sacerdotes viri de campestribus iordanis post eum aedificavit beniamin et asub contra domum suam et post eum aedificavit azarias filius maasiae filii ananiae contra domum suam post eum aedificavit bennui filius enadda mensuram secundam a domo azariae usque ad flexuram et usque ad angulum falel filius ozi contra flexuram et turrem quae eminet de domo regis excelsa id est in atrio carceris post eum phadaia filius pheros nathiniei autem habitabant in ofel usque contra portam aquarum ad orientem et turrem quae prominebat post eum aedificaverunt thecueni mensuram secundam e regione a turre magna et eminenti usque ad murum templi sursum autem a porta eorum aedificaverunt sacerdotes unusquisque contra domum suam post eos aedificavit seddo filius emmer contra domum suam et post eum aedificavit semeia filius secheniae custos portae orientalis post eum aedificavit anania filius selemae et anon filius selo sextus mensuram secundam post eum aedificavit mosollam filius barachiae contra gazofilacium suum post eum aedificavit melchias filius aurificis usque ad domum nathinneorum et scruta vendentium contra portam iudicalem et usque ad cenaculum anguli et inter cenaculum anguli in porta gregis aedificaverunt artifices et negotiatores

4

factum est autem cum audisset sanaballat quod aedificarem murum iratus est valde et motus nimis subsannavit iudaeos et dixit coram fratribus suis et frequentia samaritanorum quid iudaei inbecilli faciunt num dimittent eos gentes num sacrificabunt et conplebunt in una die numquid aedificare poterunt lapi-

des de acervis pulveris qui combusti sunt sed et tobias ammanites proximus eius ait aedificent si ascenderit vulpis transiliet murum eorum lapideum audi deus noster quia facti sumus despectio converte obprobrium super caput eorum et da eos in despectionem in terra captivitatis ne operias iniquitatem eorum et peccatum eorum coram facie tua non deleatur quia inriserunt aedificantes itaque aedificavimus murum et coniunximus totum usque ad partem dimidiam et provocatum est cor populi ad operandum factum est autem cum audisset sanaballat et tobias et arabes et ammanitae et azotii quod obducta esset cicatrix muri hierusalem et quod coepissent interrupta concludi irati sunt nimis et congregati omnes pariter ut venirent et pugnarent contra hierusalem et molirentur insidias et oravimus deum nostrum et posuimus custodes super murum die et nocte contra eos dixit autem iudas debilitata est fortitudo portantis et humus nimia est et nos non poterimus aedificare murum et dixerunt hostes nostri nesciant et ignorent donec veniamus in medio eorum et interficiamus eos et cessare faciamus opus factum est autem venientibus iudaeis qui habitabant iuxta eos et dicentibus nobis per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos statui in loco post murum per circuitum populum in ordine cum gladiis suis et lanceis et arcis perspexi atque surrexi et aio ad optimates et ad magistratus et ad reliquam partem vulgi nolite timere a facie eorum domini magni et terribilis mentote et pugnate pro fratribus vestris filiis vestris et filiabus vestris uxoris vestris et domibus factum est autem cum audissent inimici nostri nuntiatum esse nobis dissipavit deus consilium eorum et reversi sumus omnes ad muros unusquisque ad opus suum et factum est a die illa media pars iuvenum eorum faciebant opus et media parata erat ad bellum et lanceae et scuta et arcus et loricae et principes post eos in omni domo iuda aedificantium in muro et portantium onera et inponentium una manu sua faciebat opus et altera tenebat gladium aedificantium enim unusquisque gladio erat accinctus renes et aedificabant et clangebant bucina iuxta me et dixi ad optimates et ad magistratus et ad reliquam partem vulgi opus grande est et latum et nos separati sumus in muro procul alter ab altero in loco quocumque audieritis clangorem tubae illuc concurrite ad nos deus noster pugnabit pro nobis et nos ipsi faciamus opus et media pars nostrum teneat lanceas ab ascensu auro-rae donec egrediantur astra in tempore quoque illo dixi populo unusquisque cum puero suo maneat in medio hierusalem et sint vobis vices per noctem et diem ad operandum ego autem et fratres mei et pueri mei et custodes qui erant post me non deponebamus vestimenta nostra unusquisque tantum nudabatur ad baptismum

5

et factus est clamor populi et uxorum eius magnus adversus fratres suos iudaeos et erant qui dicerent filii nostri et filiae nostrae multae sunt nimis accipiamus pro pretio eorum frumentum et comedamus et vivamus et erant qui dicerent agros nostros et vineas

et domos nostras opponamus et accipiamus frumentum in fame et alii dicebant mutuo sumamus pecunias in tributa regis demusque agros nostros et vineas et nunc sicut carnes fratrum nostrorum sic carnes nostrae sunt sicut filii eorum ita filii nostri ecce nos subiugamus filios nostros et filias nostras in servitutum et de filiabus nostris sunt famulae nec habemus unde possint redimi et agros nostros et vineas alii possident et iratus sum nimis cum audissem clamorem eorum secundum verba haec cogitavitque cor meum mecum et increpui optimates et magistratus et dixi eis usurasne singuli a fratribus vestris exigitis et congregavi adversus eos contionem magnam et dixi eis nos ut scitis redemimus fratres nostros iudaeos qui venditi fuerant gentibus secundum possibilitatem nostram et vos igitur vendite fratres vestros et emimus eos et siluerunt nec invenerunt quid responderent dixique ad eos non est bona res quam facitis quare non in timore dei nostri ambulatis ne exprobretur nobis a gentibus inimicis nostris et ego et fratres mei et pueri mei commodavimus plurimis pecuniam et frumentum non repetamus in commune istud aes alienum concedamus quod debetur nobis reddite eis hodie agros suos vineas suas oliveta sua et domos suas quin potius et centesimam pecuniae frumenti vini et olei quam exigere soletis ab eis date pro illis et dixerunt reddimus et ab eis nihil quaerimus sicque faciemus ut loqueris et vocavi sacerdotes et adiuravi eos ut facerent iuxta quod dixeram insuper et sinum meum excussi et dixi sic excutiat deus omnem virum qui non conpleverit verbum istud de domo sua et de laboribus suis sic excutiat et vacuus fiat et dixit universa multitudo amen et laudaverunt deum fecit ergo populus sicut dictum erat a die autem illa qua praeceperat mihi ut essem dux in terra iuda ab anno vicesimo usque ad annum tricesimum secundum artaxersis regis per annos duodecim ego et fratres mei annonas quae ducibus debebantur non comedimus duces autem primi qui fuerant ante me gravaverunt populum et acceperunt ab eis in pane vino et pecunia cotidie siclos quadraginta sed et ministri eorum depresserant populum ego autem non feci ita propter timorem dei quin potius in opere muri aedificavi et agrum non emi et omnes pueri mei congregati ad opus erant iudaei quoque et magistratus centum quinquaginta viri et qui veniebant ad nos de gentibus quae in circuitu nostro sunt in mensa mea erant parabatur autem mihi per dies singulos bos unus arietes sex electi exceptis volatilibus et inter dies decem vina diversa et alia multa tribuebam insuper et annonas ducatus mei non quaesivi valde enim erat adtenuatus populus memento mei deus meus in bonum secundum omnia quae feci populo huic

6

factum est autem cum audisset sanaballat et tobias et gosem arabs et ceteri inimici nostri quod aedificasset eum murum et non esset in ipso residua interruptio usque ad tempus autem illud valvas non posueram in portis miserunt sanaballat et gosem ad me dicentes veni et percutiamus foedus pariter in viculis in campo ono ipsi autem cogitabant ut facerent mihi malum

misi ergo ad eos nuntios dicens opus grande ego facio et non possum descendere ne forte neglegatur cum venero et descendero ad vos miserunt autem ad me secundum verbum hoc per quattuor vices et respondi eis iuxta sermonem priorem et misit ad me sanaballat iuxta verbum prius quinta vice puerum suum et epistolam habebat in manu scriptam hoc modo in gentibus auditum est et gosem dixit quod tu et iudaei cogitetis rebellare et propterea aedifices murum et levare te velis super eos regem propter quam causam et prophetas posueris qui praedicent de te in hierusalem dicentes rex in iudaea est auditurus est rex verba haec idcirco nunc veni ut ineamus consilium pariter et misi ad eos dicens non est factum secundum verba haec quae tu loqueris de corde enim tuo tu componis haec omnes autem hii terrebant nos cogitantes quod cessarent manus nostrae ab opere et quiesceremus quam ob causam magis confortavi manus meas et ingressus sum domum samariae filii dalaiae filii metabehel secreto qui ait tractemus nobiscum in domo dei in medio templi et claudamus portas aedis quia venturi sunt ut interficiant te et nocte venturi sunt ad occidendum te et dixi num quisquam similis mei fugit et quis ut ego ingredietur templum et vivet non ingrediar et intellexi quod deus non misisset eum sed quasi vaticinans locutus esset ad me et tobias et sanaballat conduxissent eum acceperat enim pretium ut territus facerem et peccarem et haberent malum quod exprobrarent mihi memento domine mei pro tobias et sanaballat iuxta opera eorum talia sed et noadiae prophetae et ceterorum prophetarum qui terrebant me completus est autem murus vicesimo quinto die mensis elul quinquaginta duobus diebus factum est ergo cum audissent omnes inimici nostri ut timerent universae gentes quae erant in circuitu nostro et conciderent intra semet ipsos et scirent quod a deo factum esset opus hoc sed et in diebus illis multae optimatum iudaeorum epistolulae mittebantur ad tobiam et a tobias veniebant ad eos multi enim erant in iudaea habentes iuramentum eius quia gener erat secheniae filii orei et iohanan filius eius acceperat filiam mosollam filii barachiae sed et laudabant eum coram me et verba mea nuntiabant ei et tobias mittebat epistulas ut terreret me

7

postquam autem aedificatus est murus et posui valvas et recensui ianitores et cantores et levitas praecepi aneni fratri meo et ananiae principi domus de hierusalem ipse enim quasi vir verax et timens deum plus ceteris videbatur et dixi eis non aperiantur portae hierusalem usque ad calorem solis cumque adhuc adsisterent clausae portae sunt et oppilatae et posui custodes de habitatoribus hierusalem singulos per vices suas et unumquemque contra domum suam civitas autem erat lata nimis et grandis et populus parvus in medio eius et non erant domus aedificatae dedit autem deus in corde meo et congregavi optimates et magistratus et vulgum ut recenserem eos et inveni librum census eorum qui ascenderant primum et inventum est scriptum in eo isti filii provinciae qui ascenderunt de captivitate migrantium quos

transtulerat nabuchodonosor rex babylonis et reversi sunt in hierusalem et in iudaeam unusquisque in civitatem suam qui venerunt cum zorobabel hiesuae nehemiae azarias raamias naamni mardocheus belsar mespharath beggoai nahum baana numerus virorum populi israhel filii pharos duo milia centum septuaginta duo filii saphathiae trecenti septuaginta duo filii area sescenti quinquaginta duo filii phaethmoab filiorum hiesuae et ioab duo milia octingenti decem et octo filii helam mille octingenti quinquaginta quattuor filii zethua octingenti quadraginta quinque filii zacchai septingenti sexaginta filii ben-nui sescenti quadraginta octo filii bebai sescenti viginti octo filii azgad duo milia trecenti viginti duo filii adonicam sescenti sexaginta septem filii baggoaim duo milia sexaginta septem filii adin sescenti quinquaginta quinque filii ater filii ezechiae nonaginta octo filii asem trecenti viginti octo filii besai trecenti viginti quattuor filii areph centum duodecim filii gabaon nonaginta quinque viri bethleem et nephtapha centum octoginta octo viri anathoth centum viginti octo viri bethamoth quadraginta duo viri cariathiarim cephira et beroth septingenti quadraginta tres viri rama et geba sescenti viginti unus viri machmas centum viginti duo viri bethel et hai centum viginti tres viri nebo alterius quinquaginta duo viri helam alterius mille ducenti quinquaginta quattuor filii arem trecenti viginti filii hiericho trecenti quadraginta quinque filii lod adid et ono septingenti viginti unus filii senaa tria milia nongenti triginta sacerdotes filii idaia in domo iosua nongenti septuaginta tres filii emmer mille quinquaginta duo filii phassar mille ducenti quadraginta septem filii arem mille decem et septem levitae filii iosue et cadmiel filiorum oduia septuaginta quattuor cantores filii asaph centum quadraginta octo ianitores filii sellum filii ater filii telmon filii accub filii atita filii sobai centum triginta octo nathinnei filii soa filii asfa filii tebaoth filii ceros filii siaa filii fado filii lebana filii agaba filii selmon filii anan filii geddel filii gaer filii raايا filii rasim filii necoda filii gezem filii aza filii faaea filii besai filii munim filii nephusim filii becbuc filii acupha filii arur filii besloth filii meida filii arsa filii bercos filii sisara filii thema filii nesia filii atipha filii servorum salomonis filii sotai filii sophereth filii pherida filii iahala filii dercon filii geddel filii saphathia filii athil filii phocereeth qui erat ortus ex sabaim filio amon omnes nathinnei et filii servorum salomonis trecenti nonaginta duo hii sunt autem qui ascenderunt de thelmella thelarsa cherub addon et emmer et non potuerunt indicare domum patrum suorum et semen suum utrum ex israhel essent filii dalaia filii tobias filii necoda sescenti quadraginta duo et de sacerdotibus filii abia filii accos filii berzellai qui accepit de filiabus berzellai galaditis uxorem et vocatus est nomine eorum hii quaesierunt scripturam suam in censu et non invenerunt et eiecti sunt de sacerdotio dixitque athersatha eis ut non manducarent de sanctis sanctorum donec staret sacerdos doctus et eruditus omnis multitudo quasi unus quadraginta duo milia sescenti sexaginta absque servis et ancillis eorum qui erant septem milia trecenti triginta et septem et inter eos cantores et cantrices ducentae quadraginta

quinque cameli quadringenti triginta quinque asini sex milia septingenti viginti nonnulli autem de principibus familiarum dederunt in opus athersatha dedit in thesaurum auri dragmas mille fialas quinquaginta tunicas sacerdotales quingentas triginta et de principibus familiarum dederunt in thesaurum operis auri dragmas viginti milia et argenti minas duo milia ducentas et quod dedit reliquus populus auri dragmas viginti milia et argenti minas duo milia et tunicas sacerdotales sexaginta septem habitaverunt autem sacerdotes et levitae et ianitores et cantores et reliquum vulgus et nathinnei et omnis israhel in civitatibus suis

8

et venerat mensis septimus filii autem israhel erant in civitatibus suis congregatusque est omnis populus quasi vir unus ad plateam quae est ante portam aquarum et dixerunt ezrae scribae ut adferret librum legis mosi quam praecepit dominus israheli adtulit ergo ezras sacerdos legem coram multitudine virorum et mulierum cunctisque qui poterant intellegere in die prima mensis septimi et legit in eo aperte in platea quae erat ante portam aquarum de mane usque ad mediam diem in conspectu virorum et mulierum et sapientium et aures omnis populi erant erectae ad librum stetit autem ezras scriba super gradum ligneum quem fecerat ad loquendum et steterunt iuxta eum matthathia et sema et ania et uria et helcia et maasia ad dextram eius et ad sinistram phadaia misahel et melchia et asum et asephdana zacharia et mosollam et aperuit ezras librum coram omni populo super universum quippe populum eminebat et cum aperuisset eum stetit omnis populus et benedixit ezras domino deo magno et respondit omnis populus amen amen elevans manus suas et incurvati sunt et adoraverunt deum proni in terram porro hiesue et baani et serebia iamin accub septaia odia maasia celita azarias iozabed anam phalaia levitae silentium faciebant in populo ad audiendam legem populus autem stabat in gradu suo et legerunt in libro legis dei distincte et adposite ad intellegendum et intellexerunt cum legeretur dixit autem nehemiae ipse est athersatha et ezras sacerdos scriba et levitae interpretantes universo populo dies sanctificatus est domino deo nostro nolite lugere et nolite flere flebat enim omnis populus cum audiret verba legis et dixit eis ite comedite pingua et bibite mulsum et mittite partes ei qui non praeparavit sibi quia sanctus dies domini est et nolite contristari gaudium enim domini est fortitudo nostra levitae autem silentium faciebant in omni populo dicentes tacete quia dies sanctus est et nolite dolere abiit itaque omnis populus ut comederet et biberet et mitteret partes et faceret laetitiam magnam quia intellexerant verba quae docuerat eos et in die secundo congregati sunt principes familiarum universi populi sacerdotes et levitae ad ezram scribam ut interpretaretur eis verba legis et invenerunt scriptum in lege praecepisse dominum in manu mosi ut habitent filii israhel in tabernaculis in die sollemni mense septimo et ut praedicent et divulgent vocem in universis

urbibus suis et in hierusalem dicentes egredimini in montem et adferte frondes olivae et frondes ligni pulcherrimi frondes myrti et ramos palmarum et frondes ligni nemorosi ut fiant tabernacula sicut scriptum est et egressus est populus et adtulerunt feceruntque sibi tabernacula unusquisque in domate suo et in atris suis et in atris domus dei et in platea portae aquarum et in platea portae ephraim fecit ergo universa ecclesia eorum qui redierant de captivitate tabernacula et habitaverunt in tabernaculis non enim fecerant a diebus iosue filii nun taliter filii israhel usque ad diem illum et fuit laetitia magna nimis legit autem in libro legis dei per dies singulos a die primo usque ad diem novissimum et fecerunt sollemnitatem septem diebus et in die octavo collectum iuxta ritum

9

in die autem vicesimo quarto mensis huius convenerunt filii israhel in ieiunio et in saccis et humis super eos et separatim est semen filiorum israhel ab omni filio alienigena et steterunt et confitebantur peccata sua et iniquitates patrum suorum et consurrexerunt ad standum et legerunt in volumine legis domini dei sui quater in die et quater confitebantur et adorabant dominum deum suum surrexit autem super gradum levitarum iosue et bani cedmihel sebnia bani sarebias bani chanani et inclamaverunt voce magna dominum deum suum et dixerunt levitae iosue et cedmihel bonni asebia serebia odioia sebnia fataia surgite benedicite domino deo vestro ab aeterno usque in aeternum et benedicant nomini gloriae tuae excelso in omni benedictione et laude tu ipse domine solus tu fecisti caelum caelum caelorum et omnem exercitum eorum terram et universa quae in ea sunt maria et omnia quae in eis sunt et tu vivificas omnia haec et exercitus caeli te adorant tu ipse domine deus qui elegisti abram et eduxisti eum de igne chaldeorum et posuisti nomen eius abraham et invenisti cor eius fidele coram te et percussisti cum eo foedus ut dares ei terram chananei chetthei amorrei et ferezei et iebusei et gergesei ut dares semini eius et implesti verba tua quoniam iustus es et vidisti adfectionem patrum nostrorum in aegypto clamoremque eorum audisti super mare rubrum et dedisti signa et portenta in pharao et in universis servis eius et in omni populo terrae illius cognovisti enim quia superbe egerant contra eos et fecisti tibi nomen sicut et in hac die et mare divisisti ante eos et transierunt per medium maris in sicca persecutores autem eorum proiecisti in profundum quasi lapidem in aquas validas et in columna nubis ductor eorum fuisti per diem et in columna ignis per noctem ut appareret eis via per quam ingrediebantur ad montem quoque sinai descendisti et locutus es cum eis de caelo et dedisti eis iudicia recta et legem veritatis caerimonias et praecepta bona et sabbatum sanctificatum tuum ostendisti eis et mandata et caerimonias et legem praecepisti eis in manu mosi servi tui panem quoque de caelo dedisti eis in fame eorum et aquam de petra eduxisti eis sitientibus et dixisti eis ut ingrederentur et possiderent terram super quam levasti manum tuam ut traderes eis ipsi vero et pa-

tres nostri superbe egerunt et induraverunt cervices suas et non audierunt mandata tua et noluerunt audire et non sunt recordati mirabilium tuorum quae feceras eis et induraverunt cervices suas et dederunt caput ut converterentur ad servitutem suam quasi per contentionem tu autem deus propitius clemens et misericors longanimis et multae miserationis non dereliquisti eos et quidem cum fecissent sibi vitulum conflatilem et dixissent iste est deus tuus qui eduxit te de aegypto feceruntque blasphemias magnas tu autem in misericordiis tuis multis non dimisisti eos in deserto columna nubis non recessit ab eis per diem ut duceret eos in via et columna ignis in nocte ut ostenderet eis iter per quod ingrederentur et spiritum tuum bonum dedisti qui doceret eos et manna tuum non prohibuisti ab ore eorum et aquam dedisti eis in siti quadraginta annis pavisti eos in deserto nihilque eis defuit vestimenta eorum non inveteraverunt et pedes eorum non sunt adtriti et dedisti eis regna et populos et partitus es eis sortes et possederunt terram seon et terram regis esebon et terram og regis basan et filios eorum multiplicasti sicut stellas caeli et adduxisti eos ad terram de qua dixeras patribus eorum ut ingrederentur et possiderent et venerunt filii et possederunt terram et humiliasti coram eis habitatores terrae chananeos et dedisti eos in manu eorum et reges eorum et populos terrae ut facerent eis sicut placebat illis ceperunt itaque urbes munitas et humum pinguem et possederunt domos plenas cunctis bonis cisternas ab aliis fabricatas vineas et oliveta et ligna pomifera multa et comederunt et saturati sunt et inpinguati sunt et abundavere deliciis in bonitate tua magna provocaverunt autem te ad iracundiam et recesserunt a te et proiecerunt legem tuam post terga sua et prophetas tuos occiderunt qui contestabantur eos ut reverterentur ad te feceruntque blasphemias grandes et dedisti eos in manu hostium suorum et adflixerunt eos et in tempore tribulationis suae clamaverunt ad te et tu de caelo audisti et secundum miserationes tuas multas dedisti eis salvatores qui salvaverunt eos de manu hostium suorum cumque requievisset reversi sunt ut facerent malum in conspectu tuo et dereliquisti eos in manu inimicorum suorum et possederunt eos conversique sunt et clamaverunt ad te tu autem de caelo audisti et liberasti eos in misericordiis tuis multis temporibus et contestatus es eos ut reverterentur ad legem tuam ipsi vero superbe egerunt et non audierunt mandata tua et in iudiciis tuis peccaverunt quae faciet homo et vivet in eis et dederunt umorem recedentem et cervicem suam induraverunt nec audierunt et protraxisti super eos annos multos et contestatus es eos in spiritu tuo per manum prophetarum tuorum et non audierunt et tradidisti eos in manu populorum terrarum et in misericordiis autem tuis plurimis non fecisti eos in consumptione nec dereliquisti eos quoniam deus miserationum et clemens tu es nunc itaque deus noster deus magne fortis et terribilis custodiens pactum et misericordiam ne avertas a facie tua omnem laborem qui invenit nos reges nostros principes nostros et sacerdotes nostros prophetas nostros et patres nostros et omnem populum tuum a diebus regis assur usque in diem hanc et tu iustus in omnibus quae venerunt su-

per nos quia veritatem fecisti nos autem impie egimus reges nostri principes nostri sacerdotes nostri et patres nostri non fecerunt legem tuam et non adtenderunt mandata tua et testimonia tua quae testificatus es in eis et ipsi in regnis suis bonis et in bonitate tua multa quam dederas eis et in terra latissima et pingui quam tradideras in conspectu eorum non servierunt tibi nec reversi sunt ab studiis suis pessimis ecce nos ipsi hodie servi sumus et terram quam dedisti patribus nostris ut comederent panem eius et quae bona sunt eius et nos ipsi servi sumus in ea et fruges eius multiplicantur regibus quos posuisti super nos propter peccata nostra et in corporibus nostris dominantur et in iumentis nostris secundum voluntatem suam et in tribulatione magna sumus super omnibus ergo his nos ipsi percutimus foedus et scribimus et signant principes nostri levitae nostri et sacerdotes nostri

10

signatores autem fuerunt nehemiae athersatha filius achelai et sedecias saraia azarias hieremias phesur amaria melchia attus sebenia melluc arem meremuth obdias daniel genton baruch mosollam abia miamin mazia belga semaia hii sacerdotes porro levitae iosue filius azaniae bennui de filiis enadad cedmihel et fratres eorum sechenia odevia celita phalaia anan micha roob asebia zachhur serebia sabania odia bani baninu capita populi pheros phaethmoab helam zethu bani bonni azgad bebai adonia beggoai adin ater ezechia azur odevia asum besai ares anathoth nebai mecphia mosollam azir mesizabel sadoc ieddua felthia anan ania osee anania asub aloes phaleam sobec reum asebna madsia et haia hanam anan melcuc arem baana et reliqui de populo sacerdotes levitae ianitores et cantores nathinnei et omnes qui se separaverunt de populis terrarum ad legem dei uxores eorum filii eorum et filiae eorum omnis qui poterat sapere spondentes pro fratribus suis optimates eorum et qui veniebant ad pollicendum et iurandum ut ambularent in lege dei quam dederat in manu mosi servi dei ut facerent et custodirent universa mandata domini dei nostri et iudicia eius et caerimonias eius et ut non daremus filias nostras populo terrae et filias eorum non acciperemus filiis nostris populi quoque terrae qui important venalia et omnia ad usum per diem sabbati ut vendant non accipiemus ab eis in sabbato et in die sanctificata et dimittemus annum septimum et exactionem universae manus et statuemus super nos praecepta ut demus tertiam partem sicli per annum ad opus domus dei nostri ad panes propositionis et ad sacrificium sempiternum et in holocaustum sempiternum in sabbatis in kalendis in sollempnitatibus et in sanctificatis et pro peccato ut exoretur pro israhel et in omnem usum domus dei nostri sortes ergo mimisum super oblatione lignorum inter sacerdotes et levitas et populos ut inferrentur in domum dei nostri per domos patrum nostrorum per tempora a temporibus anni usque ad annum ut arderent super altare domini dei nostri sicut scriptum est in lege mosi et ut adferremus primogenita terrae nostrae et primitiva universi fruc-

tus omnis ligni ab anno in annum in domo domini et primitiva filiorum nostrorum et pecorum nostrorum sicut scriptum est in lege et primitiva boum nostrorum et ovium nostrarum ut offerrentur in domo dei nostri sacerdotibus qui ministrant in domo dei nostri et primitias ciborum nostrorum et libaminum nostrorum et poma omnis ligni vindemiae quoque et olei adferemus sacerdotibus ad gazofilacium dei nostri et decimam partem terrae nostrae levitis ipsi levitae decimas accipient ex omnibus civitatibus operum nostrorum erit autem sacerdos filius aaron cum levitis in decimis levitarum et levitae offerent decimam partem decimae suae in domum dei nostri ad gazofilacium in domo thesauri ad gazofilacium enim deportabunt filii israhel et filii levi primitias frumenti vini et olei et ibi erunt vasa sanctificata et sacerdotes et cantores et ianitores et ministri et non dimittemus domum dei nostri

11

habitaverunt autem principes populi in hierusalem reliqua vero plebs misit sortem ut tollerent unam partem de decem qui habitaturi essent in hierusalem in civitate sancta novem vero partes in civitatibus benedixit autem populus omnibus viris qui se sponte obtulerunt ut habitarent in hierusalem hii sunt itaque principes provinciae qui habitaverunt in hierusalem et in civitatibus iuda habitavit unusquisque in possessione sua in urbibus suis israhel sacerdotes levitae nathinnei et filii servorum salomonis et in hierusalem habitaverunt de filiis iuda et de filiis beniamin de filiis iuda athaia filius aziam filii zachariae filii amariae filii saphatia filii malelehel de filiis phares imaasia filius baruch filius colozza filius azia filius adaia filius ioiarib filius zachariae filius silonites omnes filii phares qui habitaverunt in hierusalem quadringenti sexaginta octo viri fortes hii sunt autem filii beniamin sellum filius mosollam filius ioed filius phadaia filius colaia filius masia filius ethehel filius isaia et post eum gabbai sellai nongenti viginti octo et ioel filius zechri praepositus eorum et iuda filius sennua super civitatem secundus et de sacerdotibus idaia filius ioiarib iachin saraia filius elcia filius mesollam filius sadoc filius meraioth filius ahiub princeps domus dei et fratres eorum facientes opera templi octingenti viginti duo et adaia filius ieroam filius felelia filius amsi filius zachariae filius phesur filius melchiae et fratres eius principes patrum ducenti quadraginta duo et amassai filius azrihel filius aazi filius mosollamoth filius emmer et fratres eorum potentes nimis centum viginti octo et praepositus eorum zabdihel filius potentium et de levitis sebenia filius asob filius azaricam filius asabia filius boni et sabathai et iozabed super opera quae erant forinsecus in domo dei a principibus levitarum et mathania filius micha filius zebdae filius asaph princeps ad laudandum et confitendum in oratione et becbecia secundus de fratribus eius et abda filius sammua filius galal filius idithun omnes levitae in civitate sancta ducenti octoginta quattuor et ianitores accob telmon et fratres eorum qui custodiebant ostia centum septuaginta duo et reliqui ex israhel sacerdotes et levitae in universis

civitatis iuda unusquisque in possessione sua et nathinnee qui habitabant in ofel et siaha et gaspha de nathinneis et episcopus levitarum in hierusalem azzi filius bani filius asabiae filius matthaniae filius michae de filiis asaph cantores in ministerio domus dei praeceptum quippe regis super eos erat et ordo in cantoribus per dies singulos et fataia filius mesezebel de filiis zera filii iuda in manu regis iuxta omne verbum populi et in domibus per omnes regiones eorum de filiis iuda habitaverunt in caritharbe et in filiabus eius et in dibon et in filiabus eius et in capsul et in viculis eius et in iesue et in molada et in bethfaleth et in asersual et in bersabee et in filiabus eius et in siceleg et in mochona et in filiabus eius et in ainremmon et in sara et in irimuth zanoa odollam et villis earum lachis et regionibus eius azeca et filiabus eius et manserunt in bersabee usque ad vallem ennem filii autem beniamin a geba mechmas et aia et bethel et filiabus eius anathoth nob anania asor rama getthaim adid seboim neballa loth et ono valle artificum et de levitis partitiones iuda et beniamin

12

hii autem sacerdotes et levitae qui ascenderunt cum zorobabel filio salathihel et iosue saraia hieremias eza amaria melluch attus sechenia reum meremuth addo genthon abia miamin madia belga semai et ioarib idaia sellum amoc elceia idaia isti principes sacerdotum et fratres eorum in diebus iosue porro levitae iesua bennui cedmihel sarabia iuda mathanias super hymnos ipsi et fratres eorum et becbecia atque et hannu fratres eorum unusquisque in officio suo hiesue autem genuit ioachim et ioachim genuit eliasib et eliasib genuit ioiada et ioiada genuit ionathan et ionathan genuit ieddoa in diebus autem ioachim erant sacerdotes principes familiarum saraiae amariae hieremiae anania ezrae mosollam amariae iohanan milico ionathan sebeniae ioseph arem edna maraioth elci addaiae zacharia genthon mosollam abiae zechei miamin et moadiae felti belgae sammua semaiiae ionathan ioiarib matthanai iadaiae azzi sellaiiae celai amoc eber elciae asebia idaiae nathanael levitae in diebus eliasib et ioiada et ionan et ieddoa scripti principes familiarum et sacerdotes in regno darii persae filii levi principes familiarum scripti in libro verborum dierum et usque ad dies ionathan filii eliasib et principes levitarum asebia serebia et iesue filius cedmihel et fratres eorum per vices suas ut laudarent et confiterentur iuxta praeceptum david viri dei et observarent aequae per ordinem matthaniae et becbeciae obedia mosollam thelmon accub custodes portarum et vestibulorum ante portas hii in diebus ioachim filii iesue filii iosedech et in diebus neemiae ducis et ezrae sacerdotis scribaeque in dedicatione autem muri hierusalem requiesierunt levitas de omnibus locis suis ut adducerent eos in hierusalem et facerent dedicationem et laetitiam in actione gratiarum et in cantico in cymbalis psalteriis et citharis congregati sunt ergo filii cantorum et de campestribus circa hierusalem et de villis netuphati et de domo galgal et de regionibus geba et azmaveth quoniam villas aedificaverunt sibi cantores

in circuitu hierusalem et mundati sunt sacerdotes et levitae et mundaverunt populum et portas et murum ascendere autem feci principes iuda super murum et statui duos choros laudantium magnos et ierunt ad dexteram super murum ad portam sterquilini et ivit post eos osaias et media pars principum iuda et azarias ezras et mosollam iuda et beniamin et semeia et hieremia et de filiis sacerdotum in tubis zacharias filius ionathan filius semeiae filius mathaniae filius michaiae filius zecchur filius asaph et fratres eius semeia et azarel malalai galalai maai nathanael et iuda et anani in vasis cantici david viri dei et ezras scriba ante eos in porta fontis et contra eos ascenderunt in gradibus civitatis david in ascensu muri super domum david et usque ad portam aquarum ad orientem et chorus secundus gratias referentium ibat ex adverso et ego post eum et media pars populi super murum et super turrem furnorum et usque ad murum latissimum et super portam ephraim et super portam antiquam et super portam piscium et turrem ananehel et turrem ema et usque ad portam gregis et steterunt in porta custodiae steteruntque duo chori laudantium in domo dei et ego et dimidia pars magistratum mecum et sacerdotes eliachim maasia minimin michea elioenai zacharia anania in tubis et maasia et semeia et eleazar et azi et iohanan et melchia et elam et ezer et clare cecinerunt cantores et iezraia praepositus et immolaverunt in die illa victimas magnas et laetati sunt deus enim laetificaverat eos laetitia magna sed et uxores eorum et liberi gavisi sunt et audita est laetitia hierusalem procul recensuerunt quoque in die illa viros super gazofilacia thesauri ad libamina et ad primitias et ad decimas ut introferrent per eos principes civitatis in decore gratiarum actionis sacerdotes et levitas quia laetatus est iuda in sacerdotibus et levitis adstantibus et custodierunt observationem dei sui et observationem expiationis et cantores et ianitores iuxta praeceptum david et salomonis filii eius quia in diebus david et asaph ab exordio erant principes constituti cantorum in carmine laudantium et confitentium deo et omnis israel in diebus zorobabel et in diebus neemiae dabat partes cantoribus et ianitoribus per dies singulos et sanctificabant levitas et levitae sanctificabant filios aaron

13

in die autem illo lectum est in volumine mosi audiente populo et inventum est scriptum in eo quod non debeat introire ammanites et moabites in ecclesiam dei usque in aeternum eo quod non occurrerint filiis israel cum pane et aqua et conducerint adversum eum balaam ad maledicendum ei et convertit deus noster maledictionem in benedictionem factum est autem cum audissent legem separaverunt omnem alienigenam ab israel et super hoc erat eliasib sacerdos qui fuerat positus in gazofilacio domus dei nostri et proximus tobiae fecit ergo sibi gazofilacium grande et ibi erant ante eum reponentes munera et tus et vasa et decimam frumenti et vini et olei partes levitarum et cantorum et ianitorum et primitias sacerdotales in omnibus autem his non fui in hierusalem quia in anno tricesimo secundo artaxer-

sis regis babylonis veni ad regem et in fine dierum rogavi regem et veni in hierusalem et intellexi malum quod fecerat eliasib tobiae ut faceret ei thesaurum in vestibulis domus dei et malum mihi visum est valde et proieci vasa domus tobiae foras de gazofilacio praecepique et mundaverunt gazofilacia et retuli ibi vasa domus dei sacrificium et tus et cognovi quoniam partes levitarum non fuissent datae et fugisset unusquisque in regionem suam de levitis et de cantoribus et de his qui ministrabant et egi causam adversus magistratus et dixi quare dereliquimus domum dei et congregavi eos et feci stare in stationibus suis et omnis iuda adportabat decimam frumenti et vini et olei in horrea et constituimus super horrea selemiam sacerdotem et sadoc scribam et phadaiam de levitis et iuxta eos anan filium zacchur filium matthaniae quoniam fideles conprobati sunt et ipsis creditae sunt partes fratrum suorum memento mei deus meus pro hoc et ne deleas miserationes meas quas feci in domo dei mei et in caerimoniis eius in diebus illis vidi in iuda calcabant torcularia in sabbato portantes acervos et onerantes super asinos vinum et uvas et ficus et omne onus et inferentes hierusalem in die sabbati et contestatus sum ut in die qua vendere liceret venderent et tyrii habitaverunt in ea inferentes pisces et omnia venalia et vendebant in sabbatis filiis iuda et in hierusalem et obiurgavi optimates iuda et dixi eis quae est res haec mala quam vos facitis et profanatis diem sabbati numquid non haec fecerunt patres nostri et adduxit deus noster super nos omne malum hoc et super civitatem hanc et vos additis iracundiam super israhel violando sabbatum factum est itaque cum quievissent portae hierusalem die sabbati dixi et cluserunt ianuas et praecepi ut non aperirent eas usque post sabbatum et de pueris meis constitui super portas ut nullus inferret onus in die sabbati et manserunt negotiatores et vendentes universa venalia foris hierusalem semel et bis et contestatus sum eos et dixi eis quare manetis ex adverso muri si secundo hoc feceritis manum mittam in vos itaque ex tempore illo non venerunt in sabbato dixi quoque levitis ut mundarentur et venirent ad custodiendas portas et sanctificandum diem sabbati et pro hoc ergo memento mei deus meus et parce mihi secundum multitudinem miserationum tuarum sed et in diebus illis vidi iudaeos ducentes uxores azotias ammanitidas et moabitidas et filii eorum ex media parte loquebantur azotice et nesciebant loqui iudaice et loquebantur iuxta linguam populi et populi et obiurgavi eos et maledixi et cecidi ex ipsis viros et decalvavi eos et adiuravi in deo ut non darent filias suas filiis eorum et non acciperent de filiabus eorum filios suos et sibimet ipsis dicens numquid non in huiusmodi re peccavit salomon rex israhel et certe in gentibus multis non erat rex similis ei et dilectus deo suo erat et posuit eum deus regem super omnem israhel et ipsum ergo ad peccatum duxerunt mulieres alienigenae numquid et nos inoboedientes faciemus omne malum grande hoc ut praevaricemur in deo nostro et ducamus uxores peregrinas de filiis autem ioiada filii eliasib sacerdotis magni gener erat sanaballat horonitis quem fugavi a me recordare domine deus meus adversum eos qui polluunt sacerdotium iusque sac-

erdotale et leviticum igitur mundavi eos ab omnibus alienigenis et constitui ordines sacerdotum et levitarum unumquemque in ministerio suo et in oblatione lignorum in temporibus constitutus et in primitiis memento mei deus meus in bonum

adam seth enos cainan malelehel iared enoch matasale lamech noe sem ham et iafeth filii iafeth gomer magog madai et iavan thubal mosoch thiras porro filii gomer aschenez et rifath et thogorma filii autem iavan elisa et tharsis ceththim et dodanim filii ham chus et mesraim phut et chanaan filii autem chus saba et evila sabatha et rechma et sabathaca porro filii rechma saba et dadan chus autem genuit nemrod iste coepit esse potens in terra mesraim vero genuit ludim et ananim et laabim et nepthuim phethrosim quoque et chasluim de quibus egressi sunt philisthim et capthurim chanaan vero genuit sidonem primogenitum et heth iebuseum quoque et amorreum et gergeseum evheumque et aruceum et asineum aradium quoque et samareum et ematheum filii sem aelam et assur et arfaxad et lud et aram et us et hul et gothor et mosoch arfaxad autem genuit sala qui et ipse genuit heber porro heber nati sunt duo filii nomen uni phaleg quia in diebus eius divisa est terra et nomen fratris eius iectan iectan autem genuit helmodad et saleph et asermoth et iare aduram quoque et uzal et decla ebal etiam et abimahel et saba necnon et ophir et evila et iobab omnes isti filii iectan sem arfaxad sale heber phaleg raau serug nahor thare abram iste est abraham filii autem abraham isaac et ismahel et hae generationes eorum primogenitus ismahelis nabaioth et cedar et abdeel et mabsam masma et duma massa adad et thema iathur naphis cedma hii sunt filii ismahelis filii autem ceththurae concubinae abraham quos genuit zamram iecsan madan madian ieshoc sue porro filii iecsan saba et dadan filii autem madian epha et apher et enoch et abida et eldaa omnes hii filii ceththurae generavit autem abraham isaac cuius fuerunt filii esau et israhel filii esau eliphaz rauhah iaus ialam core filii eliphaz theman omer sepphu gethem cenez thamna amalech filii rauhah naath zara samma maza filii seir lothan sobal sebeon ana dison eser disan filii lothan horri humam soror autem lothan filii thamna filii sobal alian et manaath et ebal et sepphi et onam filii sebeon aia et ana filii ana dison filii dison amaran et eseban et iethran et charan filii eser balaan et zaban et iacan filii dison us et aran isti sunt reges qui imperaverunt in terra edom antequam esset rex super filios israhel bale filius beor et nomen civitatis eius denaba mortuus est autem bale et regnavit pro eo iobab filius zare de bosra cumque et iobab fuisset mortuus regnavit pro eo husam de terra themanorum obiit quoque et husam et regnavit pro eo adad filius badad qui percussit madian in terra moab et nomen civitatis eius avith cumque et adad fuisset mortuus regnavit pro eo semla de masreca sed et semla mortuus est et regnavit pro eo saul de rooboth quae iuxta amnem sita est mortuo quoque saul regnavit pro eo baalanani filius achobor sed et hic mortuus est et regnavit pro eo adad cuius urbis fuit nomen phou et appellata est uxor eius mehetabel filia matred filiae mezaab adad autem mortuo duces pro regibus in edom esse coeperunt dux thamna dux alva dux ietheth dux oolibama dux hela dux phinon dux cenez dux theman dux mabsar dux magdihel dux iram hii duces edom

filii autem israhel ruben symeon levi iuda isachar et zabulon dan ioseph beniamin nephtali gad aser filii iuda her aunan sela tres nati sunt ei de filia sue chananitidis fuit autem her primogenitus iuda malus coram domino et occidit eum thamar autem nurus eius peperit ei phares et zara omnes ergo filii iuda quinque filii autem phares esrom et hamul filii quoque zarae zamri et ethan et eman chalchal quoque et darda simul quinque filii carmi achar qui turbavit israhel et peccavit in furto anathematis filii ethan azarias filii autem esrom qui nati sunt ei ieremahel et ram et chalubi porro ram genuit aminadab aminadab autem genuit naasson principem filiorum iuda naasson quoque genuit salma de quo ortus est boez boez vero genuit obed qui et ipse genuit isai isai autem genuit primogenitum heliab secundum abinadab tertium samaa quartum nathanahel quintum raddai sextum asom septimum david quorum sorores fuerunt sarvia et abigail filii sarviae abisai ioab et asahel tres abigail autem genuit amasa cuius pater fuit iether ismahelites chaleb vero filius esrom accepit uxorem nomine azuba de qua genuit ierioth fueruntque filii eius iesar et sobab et ardon cumque mortua fuisset azuba accepit uxorem chaleb ephrath quae peperit ei ur porro ur genuit uri et uri genuit beselehel post haec ingressus est esrom ad filiam machir patris galaad et accepit eam cum esset annorum sexaginta quae peperit ei segub sed et segub genuit iair et possedit viginti tres civitates in terra galaad cepitque gessur et aram oppida iair et canath et viculos eius sexaginta civitatum omnes isti filii machir patris galaad cum autem mortuus esset esrom ingressus est chaleb ad ephrata habuit quoque esrom uxorem abia quae peperit ei assur patrem thecuae nati sunt autem filii hieramehel primogeniti esrom ram primogenitus eius et buna et aran et asom et ahia duxit quoque uxorem alteram hieramehel nomine atara quae fuit mater onam sed et filii ram primogeniti hieramehel fuerunt moos et iamin et achar onam autem habuit filios semmei et iada filii autem semmei nadab et abisur nomen vero uxoris abisur abigail quae peperit ahobban et molid filii autem nadab fuerunt saled et apphaim mortuus est autem saled absque liberis filius vero apphaim iesi qui iesi genuit sesan porro sesan genuit oholi filii autem iada fratris semmei iether et ionathan sed et iether mortuus est absque liberis porro ionathan genuit phaleth et ziza isti fuerunt filii hieramehel sesan autem non habuit filios sed filias et servum aegyptium nomine ieraa deditque ei filiam suam uxorem quae peperit ei eththei eththei autem genuit nathan et nathan genuit zabad zabad quoque genuit ophlal et ophlal genuit obed obed genuit ieu ieu genuit azariam azarias genuit helles helles genuit elasa elasa genuit sisamoi sisamoi genuit sellum sellum genuit icamian icamian genuit elisama filii autem chaleb fratris hieramehel mosa primogenitus eius ipse est pater ziph et filii maresa patris hebron porro filii hebron core et thaphu et recem et samma samma autem genuit raam patrem iercaam et recem genuit semmei filius semmei maon et maon pater bethsur epha autem concu-

bina chaleb peperit arran et musa et gezez porro arran genuit gezez filii idadi regom et iotham et gesum et phaleth et epha et saaph concubina chaleb maacha peperit saber et tharana genuit autem saaph pater madmena sue patrem machbena et patrem gabaa filia vero chaleb fuit achsa hii erant filii chaleb filii ur primogeniti ephrata sobal pater cariathiarim salma pater bethleem ariph pater bethgader fuerunt autem filii sobal patris cariathiarim qui videbat dimidium requietionum et de cognatione cariathiarim iethrei et apphutei et semathei et maserei ex his egressi sunt saraitae et esthaolitae filii salma bethleem et nephathi coronae domus ioab et dimidium requietionis sarai cognationes quoque scribarum habitantium in iabis canentes atque resonantes et in tabernaculis commorantes hii sunt cinei qui venerunt de calore patris domus rechab

3

david vero hos habuit filios qui ei nati sunt in hebron primogenitum amnon ex achinaam iezrahelide secundum daniel de abigail carmelide tertium absalom filium maacha filiae tholmei regis gessur quartum adoniam filium aggith quintum saphatiam ex abital sextum iethraam de egla uxore sua sex ergo nati sunt ei in hebron ubi regnavit septem annis et sex mensibus triginta autem et tribus annis regnavit in hierusalem porro in hierusalem nati sunt ei filii samaa et sobab et nathan et salomon quattuor de bethsabee filia amihel iebaar quoque et elisama et eliphalet et noge et napheg et iaphie necnon elisama et heliade et eliphalet novem omnes hii filii david absque filiis concubinarum habuerunt sororem thamar filius autem salomonis roboam cuius abia filius genuit asa de hoc quoque natus est iosaphat pater ioram qui ioram genuit ohoziam ex quo ortus est ioas et huius amasias filius genuit azariam porro azariae filius ioatham procreavit achaz patrem ezechiae de quo natus est manasses sed et manasses genuit amon patrem iosiae filii autem iosiae fuerunt primogenitus iohanan secundus ioacim tertius sedecias quartus sellum de ioacim natus est iechonias et sedecias filii iechoniae fuerunt asir salathiel melchiram phadaia sennaser et iecemia sama et nadabia de phadaia orti sunt zorobabel et semei zorobabel genuit mosollam ananiam et salomith sororem eorum asabamque et ohol et barachiam et asadum iosebades quinque filius autem ananiae phaltias pater ieseia cuius filius raphaia huius quoque filius arnam de quo natus est obdia cuius filius fuit sechenia filius secheniae semeia cuius filii attus et iegel et baria et naaria et saphat sex numero filius naariae helioenai et ezechias et ezricam tres filii helioenai oduia et heliasub et pheleia et accub et iohanan et dalaia et anani septem

4

filii iuda phares esrom et carmi et ur et subal reaia vero filius subal genuit ieth de quo nati sunt ahimai et laed hae cognationes sarathi ista quoque stirps hetam iezrahel et iesema et iedebos nomenque sororis eo-

rum asalephuni phunihel autem pater gedor et ezer pater osa isti sunt filii ur primogeniti ephrata patris bethleem asur vero patris thecua erant duae uxores halaa et naara peperit autem ei naara oozam et epher et themani et asthari isti sunt filii naara porro filii halaa sereth isaar et ethnan cos autem genuit anob et sobaba et cognationem aral filii arum fuit autem iabes inclitus prae fratribus suis et mater eius vocavit nomen illius iabes dicens quia peperit eum in dolore invocavit vero iabes deum israhel dicens si benedicens benedixeris mihi et dilataveris terminos meos et fuerit manus tua mecum et feceris me a malitia non opprimi et praestitit deus quae precatus est chaleb autem frater suus genuit machir qui fuit pater esthon porro esthon genuit bethrapha et phesse et thena patrem urbis naas hii sunt viri rechab filii autem cenez othonihel et saraia porro filii othonihel athath et maonathi genuit ophra saraia autem genuit ioab patrem vallis artificum ibi quippe artifices erant filii vero chaleb filii iephonne hir et hela et nahem filii quae hela et cenez filii quoque iallelel ziph et zipha thiria et asrahel et filii ezra iether et mered et epher et ialon genuitque mariam et sammam et iesba patrem esthamo uxor quoque eius iudaia peperit iared patrem gedor et heber patrem soccho et hicuthihel patrem zano hii autem filii beththaliae filiae pharaonis quam accepit mered et filii uxoris odaiae sororis naham patris ceila garmi et esthamo qui fuit de machathi filii quoque simon amnon et rena filius anan et thilon et filii iesi zoeth et benzoeth filii sela filii iuda her pater lecha et laada pater maresa et cognationes domus operantium byssum in domo iuramenti et qui stare fecit solem virique mendacii et securus et incendens qui principes fuerunt in moab et qui reversi sunt in leem haec autem verba vetera hii sunt figuli habitantes in plantationibus et in praesepibus apud regem in operibus cos commoratorique sunt ibi filii symeon namuhel et iamim iarib zara saul sellum filius eius mabsam filius eius masma filius eius filii masma amuhel filius eius zacchur filius eius semei filius eius filii semei sedecim et filiae sex fratres autem eius non habuerunt filios multos et universa cognatio non potuit adaequare summam filiorum iuda habitaverunt autem in bersabee et molada et asarsual et in ballaa et in asom et in tholad et in bathuhel et in orma et in siceleg et in bethmarchaboth et in asarsusim et in bethberai et in saarim hae civitates eorum usque ad regem david villae quoque eorum etham et aen et remmon et thochen et asan civitates quinque et universi viculi eorum per circuitum civitatum istarum usque ad baal haec est habitatio eorum et sedum distributio masobab quoque et iemlech et iosia filius amasiae et iohel et ieu filius iosabiae filii saraiae filii asihel et helioenai et iacoba et isuaia et asaa et adihel et isimihel et banaia ziza quoque filius sephei filii alon filii idaia filii semri filii samaia isti sunt nominati principes in cognationibus suis et in domo adfinitatum suarum multiplicati sunt vehementer et perfecti sunt ut ingrederentur in gador usque ad orientem vallis et ut quaererent pascua gregibus suis inveneruntque pascuas uberes et valde bonas et terram latissimam et quietam et fertilem in qua ante habitaverunt de stirpe ham hii ergo venerunt quos

supra descriptus nominatim in diebus ezechiae regis iuda et percusserunt tabernacula eorum et habitatores qui inventi fuerant ibi et deleverunt eos usque in praesentem diem habitaveruntque pro eis quoniam uberrimas ibidem pascuas reppererunt de filiis quoque symeon abierunt in montem seir viri quingenti habentes principes phaltiam et nahariam et raphaia et ozihel filios iesi et percusserunt reliquias quae evadere poterant amalechitarum et habitaverunt ibi pro eis usque ad diem hanc

5

filiis quoque ruben primogeniti israhel ipse quippe fuit primogenitus eius sed cum violasset torum patris sui data sunt primogenita eius filiis ioseph filii israhel et non est ille reputatus in primogenitum porro iudas qui erat fortissimus inter fratres suos de stirpe eius principes germinati sunt primogenita autem reputata sunt ioseph filii ergo ruben primogeniti israhel enoch et phallu esrom et charmi filii iohel samaia filius eius gog filius eius semei filius eius micha filius eius reeia filius eius baal filius eius beera filius eius quem captivum duxit theglathphalnasar rex assyriorum et fuit princeps in tribu ruben fratres autem eius et universa cognatio quando numerabantur per familias suas habuerunt principes ieihel et zachariam porro bala filius azaz filii samma filii iohel ipse habitavit in aroer usque ad nebo et beelmeon contra orientalem quoque plagam habitavit usque ad introitum heremi et flumen eufraten multum quippe iumentorum numerum possidebat in terra galaad in diebus autem saul proeliati sunt contra agareos et interfecerunt illos habitaveruntque pro eis in tabernaculis eorum in omni plaga quae respicit ad orientem galaad filii vero gad e regione eorum habitaverunt in terra basan usque selcha iohel in capite et saphan secundus ianai autem et saphat in basan fratres vero eorum secundum domos cognationum suarum michael et mosollam et sebe et iori et iachan et zie et heber septem hii filii abiahil filii uri filii iaro filii galaad filii michahel filii iesesi filii ieddo filii buz fratres quoque filii abdiel filii guni princeps domus in familiis suis et habitaverunt in galaad et in basan et in viculis eius et in cunctis suburbanis saron usque ad terminos omnes hii numerati sunt in diebus ioatham regis iuda et in diebus hieroboam regis israhel filii ruben et gad et dimidia tribus manasse viri bellatores scuta portantes et gladios et tendentes arcum eruditique ad proelia quadraginta quattuor milia et septingenti sexaginta procedentes ad pugnam dimicaverunt contra agarenos iturei vero et naphei et nodab praeberunt eis auxilium traditque sunt in manus eorum agareni et universi qui fuerant cum eis quia deum invocaverunt cum proeliarentur et exaudivit eos eo quod credidissent in eum ceperuntque omnia quae possederant camelorum quinquaginta milia et ovium ducenta quinquaginta milia asinos duo milia et animas hominum centum milia vulnerati autem multi corruerunt fuit enim bellum domini habitaveruntque pro eis usque ad transmigrationem filii quoque dimidia tribus manasse possederunt terram a finibus basan usque baalhermon et sanir et

montem hermon ingens quippe numerus erat et hii fuerunt principes domus cognationis eorum epher et iesi et helihel ezrihel et hieremia et odoia et iedihel viri fortissimi et potentes et nominati duces in familiis suis reliquerunt autem deum patrum suorum et fornicati sunt post deos populorum terrae quos abstulit dominus coram eis et suscitavit deus israhel spiritum ful regis assyriorum et spiritum theglathphalnasar regis assur et transtulit ruben et gad et dimidium tribus manasse et adduxit eos in alae et abor et ara et fluvium gozan usque ad diem hanc

6

filiis levi gersom caath merari filii caath amram isaar hebron et ozihel filii amram aaron moyses et maria filii aaron nadab et abiu eleazar et ithamar eleazar genuit finees et finees genuit abisue abisue vero genuit bocci et bocci genuit ozi ozi genuit zaraia et zaraia genuit meraioth porro meraioth genuit amariam et amarias genuit ahitob ahitob genuit sadoc sadoc genuit achimaas achimaas genuit azariam azarias genuit iohanan iohanan genuit azariam ipse est qui sacerdotio functus est in domo quam aedificavit salomon in hierusalem genuit autem azarias amariam et amarias genuit ahitob ahitob genuit sadoc et sadoc genuit sellum sellum genuit helciam et helcias genuit azariam azarias genuit saraia et saraia genuit iosedec porro iosedec egressus est quando transtulit dominus iudam et hierusalem per manus nabuchodonosor filii ergo levi gersom caath et merari et haec nomina filiorum gersom lobeni et semei filii caath amram et isaar et hebron et ozihel filii merari mooli et musi hae autem cognationes levi secundum familias eorum gersom lobeni filius eius iaath filius eius zamma filius eius ioaa filius eius addo filius eius zara filius eius iethrai filius eius filii caath aminadab filius eius core filius eius asir filius eius helcana filius eius abiasaph filius eius asir filius eius thaath filius eius urihel filius eius ozias filius eius saul filius eius filii helcana amasai et ahimoth helcana filii helcana sophai filius eius naath filius eius heliab filius eius hieroam filius eius helcana filius eius filii samuhel primogenitus vasseni et abia filii autem merari mooli lobeni filius eius semei filius eius oza filius eius samaa filius eius aggia filius eius asaia filius eius isti sunt quos constituit david super cantores domus domini ex quo conlocata est arca et ministrabant coram tabernaculo testimonii canentes donec aedificaret salomon domum domini in hierusalem stabant autem iuxta ordinem suum in ministerio hii vero sunt qui adstabant cum filiis suis de filiis caath heman cantor filius iohel filii samuhel filii helcana filii hieroam filii helihel filii thou filii suph filii helcana filii maath filii amasai filii helcana filii iohel filii azariae filii sophoniae filii thaath filii asir filii abiasaph filii core filii isaar filii caath filii levi filii israhel et fratres eius asaph qui stabat a dextris eius asaph filius barachiae filii samaa filii michahel filii basiae filii melchiae filii atnai filii zara filii adaia filii ethan filii zamma filii semei filii ieth filii gersom filii levi filii autem merari fratres eorum ad sinistram ethan filius cusi filii abdi filii maloch filii asabiae filii amasiae filii

helciae filii amasai filii bonni filii somer filii mooli filii musi filii merari filii levi fratres quoque eorum levitae qui ordinati sunt in cunctum ministerium tabernaculi domus domini aaron vero et filii eius adolebant incensum super altare holocausti et super altare thymiamatis in omne opus sancti sanctorum et ut precarentur pro israel iuxta omnia quae praecepit moyses servus dei hii sunt autem filii aaron eleazar filius eius finees filius eius abisue filius eius bocci filius eius ozi filius eius zaraia filius eius meraioth filius eius amaria filius eius ahitob filius eius sadoc filius eius achimaas filius eius et haec habitacula eorum per vicos atque confinia filiorum scilicet aaron iuxta cognationes caathitarum ipsis enim sorte contigerat dederunt igitur eis hebron in terra iuda et suburbana eius per circuitum agros autem civitatis et villas chaleb filio iephonne porro filiis aaron dederunt civitates ad confugiendum hebron et lobna et suburbana eius iether quoque et esthmo cum suburbanis suis sed et helon et dabir cum suburbanis suis asan quoque et bethemes et suburbana eorum de tribu autem beniamin gabee et suburbana eius et almath cum suburbanis suis anathoth quoque cum suburbanis suis omnes civitates tredecim per cognationes suas filiis autem caath residuis de cognatione sua dederunt ex dimidia tribu manasse in possessionem urbes decem porro filiis gersom per cognationes suas de tribu isachar et de tribu aser et de tribu nepthali et de tribu manasse in basan urbes tredecim filii autem merari per cognationes suas de tribu ruben et de tribu gad et de tribu zabulon dederunt sorte civitates duodecim dederunt quoque filii israhel levitis civitates et suburbana earum dederuntque per sortem ex tribu filiorum iuda et ex tribu filiorum symeon et ex tribu filiorum beniamin urbes has quas vocaverunt nominibus suis et his qui erant ex cognatione filiorum caath fueruntque civitates in terminis eorum de tribu ephraim dederunt ergo eis urbes ad confugiendum sychem cum suburbanis suis in monte ephraim et gazer cum suburbanis suis hicmaam quoque cum suburbanis suis et bethoron similiter necnon et helon cum suburbanis suis et gethremmon in eundem modum porro ex dimidia tribu manasse aner et suburbana eius balaam et suburbana eius his videlicet qui de cognatione filiorum caath reliqui erant filii autem gersom de cognatione dimidia tribus manasse gaulon in basan et suburbana eius et astharoth cum suburbanis suis de tribu isachar cedec et suburbana eius et dabereth cum suburbanis suis ramoth quoque et suburbana illius et anem cum suburbanis suis de tribu vero aser masal cum suburbanis suis et abdon similiter acac quoque et suburbana eius et roob cum suburbanis suis porro de tribu nepthali cedec in galilea et suburbana eius amon cum suburbanis suis et cariathaim et suburbana eius filiis autem merari residuis de tribu zabulon remmono et suburbana eius et thabor cum suburbanis suis trans iordanem quoque ex adverso hiericho contra orientem iordanis de tribu ruben bosor in solitudine cum suburbanis suis et iasa cum suburbanis suis cademoth quoque et suburbana eius et miphaath cum suburbanis suis necnon de tribu gad ramoth in galaad et suburbana eius et manaim cum suburbanis

suis sed et esbon cum suburbanis eius et iezer cum suburbanis suis

7

porro filii isachar thola et phua iasub et samaron quattuor filii thola ozi et raphaia et ierihel et iemai et iebsem et samuhel principes per domos cognationum suarum de stirpe thola viri fortissimi numerati sunt in diebus david viginti duo milia sexcenti filii ozi iezaia de quo nati sunt michahel et obadia et iohel et iesia quinque omnes principes cumque eis per familias et populos suos accinti ad proelium viri fortissimi triginta sex milia multas enim habuere uxores et filios fratresque eorum per omnem cognationem isachar robustissimi ad pugnandum octoginta septem milia numerati sunt beniamin bale et bochor et iadihel tres filii bale esbon et ozi et ozihel et ierimoth et urai quinque principes familiarum et ad pugnandum robustissimi numerus autem eorum viginti duo milia et triginta quattuor porro filii bochor zamira et ioas et eliezer et helioenai et amri et ierimoth et abia et anathoth et almathan omnes hii filii bochor numerati sunt autem per familias suas principes cognationum ad bella fortissimi viginti milia et ducenti porro filii iadihel balan filii autem balan hieus et beniamin et ahoth et chanana et iothan et tharsis et haisaar omnes hii filii iadihel principes cognationum suarum viri fortissimi decem et septem milia et ducenti ad proelium procedentes sephan quoque et apham filii hir et asim filii aer filii autem nepthali iasihel et guni et asar et sellum filii balaam porro filius manasse esrihel concubinaque eius syra peperit machir patrem galaad machir autem accepit uxores filiis suis happhim et sepham et habuit sororem nomine maacha nomen autem secundi salphaad nataeque sunt salphaad filiae et peperit maacha uxor machir filium vocavitque nomen eius phares porro nomen fratris eius sares et filii eius ulam et recem filius autem ulam badan hii sunt filii galaad filii machir filii manasse soror autem eius regina peperit virum decorum et abiezer et moola erant autem filii semida ahin et sechem et leci et aniam filii autem ephraim suthala bareth filius eius thaath filius eius elada filius eius thaath filius eius et huius filius zabad et huius filius suthala et huius filius ezer et elad occiderunt autem eos viri geth indigenae quia descenderant ut invaderent possessiones eorum luxit igitur ephraim pater eorum multis diebus et venerunt fratres eius ut consolarentur eum ingressusque est ad uxorem suam quae concepit et peperit filium et vocavit nomen eius beria eo quod in malis domus eius ortus esset filia autem eius fuit sara quae aedificavit bethoron inferiorem et superiorem et ozen-sara porro filius eius rapha et reseph et thale de quo natus est thaam qui genuit laadan huius quoque filius ammiud genuit elisama de quo ortus est nun qui habuit filium iosue possessio autem eorum et habitatio bethel cum filiabus suis et contra orientem noran ad occidentalem plagam gazer et filiae eius sychem quoque cum filiabus suis usque aza et filias eius iuxta filios quoque manasse bethsan et filias eius thanach et filias eius mageddo et filias eius dor et filias eius

in his habitaverunt filii ioseph filii israhel filii aser iomna et iesua et isui et baria et sara soror eorum filii autem baria heber et melchihel ipse est pater barzaith heber autem genuit iephlat et somer et otham et suaa sororem eorum filii iephlat phosech et chamaal et asoth hii filii iephlat porro filii somer ahi et roaga et iaba et aram filii autem helem fratris eius supha et iemna et selles et amal filii supha sue arnaphed et sual et beri et iamra bosor et od et samma et salusa et iethran et bera filii iether iephonne et phaspha et ara filii autem olla aree et anihel et resia omnes hii filii aser principes cognationum electi atque fortissimi duces ducum numerus autem eorum aetatis quae apta esset ad bellum viginti sex milia

8

beniamin autem genuit bale primogenitum suum asbal secundum horam tertium nuah quartum et rapha quintum fueruntque filii bale addaor et gera et abiud abisue quoque et neman et ahoe sed et gera et sephuphan et uram hii sunt filii aod principes cognationum habitantium in gabaa qui translati sunt in manath nooman autem et achia et gera ipse transtulit eos et genuit oza et abiud porro saarim genuit in regione moab postquam dimisit usim et bara uxores suas genuit autem de edes uxore sua iobab et sebba et mosa et molchom iehus quoque et sechia et marma hii sunt filii eius principes in familiis suis meusim vero genuit abitob et elphaal porro filii elphaal heber et misaam et samad hic aedificavit ono et lod et filias eius bara autem et samma principes cognationum habitantium in aialon hii fugaverunt habitatores geth et haio et sesac et ierimoth et zabadia et arod et eder michahel quoque et iespha et ioaa filii baria et zabadia et mosollam et ezeci et heber et iesamari et iezlia et iobab filii elphaal et iacim et zechri et zabdi et helioenai et selethai et helihel et adaia et baraia et samarath filii semei et iesphan et heber et helihel et abdon et zechri et hanan et anania et allam et anathothia et iephdaia et phanuhel filii sesac et samsari et sooria et otholia et iersia et helia et zechri filii ieroam hii patriarchae et cognationum principes qui habitaverunt in hierusalem in gabaon autem habitaverunt abigabaon et nomen uxoris eius maacha filiusque eius primogenitus abdon et sur et cis et baal et nadab gedor quoque et ahio et zacher et macelloth genuit samaa habitaveruntque ex adverso fratrum suorum in hierusalem cum fratribus suis ner autem genuit cis et cis genuit saul porro saul genuit ionathan et melchisuae et abinadab et esbaal filius autem ionathan meribbaal et meribbaal genuit micha filii micha phithon et melech et thara et ahaz et ahaz genuit ioada et ioada genuit almoth et azmoth et zamari porro zamari genuit mosa et mosa genuit baana cuius filius fuit rapha de quo ortus est elasa qui genuit asel porro asel sex filii fuere his nominibus ezricam bochrui ismahel saria abadia anan omnes hii filii asel filii autem esec fratris eius ulam primogenitus et uis secundus et eliphalet tertius fueruntque filii ulam viri robustissimi et magno robore tendentes arcum et multos habentes filios ac nepotes usque ad centum quinquaginta omnes hii filii beniamin

9

universus ergo israhel dinumeratus est et summa eorum scripta est in libro regum israhel et iuda translatique sunt in babylonem propter delictum suum qui autem habitaverunt primi in possessionibus et in urbibus suis israhel et sacerdotes levitae et nathinnei commorati sunt in hierusalem de filiis iuda et de filiis beniamin de filiis quoque ephraim et manasse othei filius amiud filius emri filii omrai filii bonni de filiis phares filii iuda et de siloni asaia primogenitus et filii eius de filiis autem zara ieuhele et fratres eorum sescenti nonaginta porro de filiis beniamin salo filius mosollam filii oduia filii asana et iobania filius hieroam et hela filius ozi filii mochori et mosollam filius saphatiae filii rahuhel filii iebaniae et fratres eorum per familias suas nongenti quinquaginta sex omnes hii principes cognationum per domos patrum suorum de sacerdotibus autem iedaia ioiari et iachin azarias quoque filius helciae filii mosollam filii sadoc filii maraioth filii ahibot pontifex domus dei porro adaia filius hieroam filii phasor filii melchia et masaia filius adihel filii iezra filii mosollam filii mosollamoth filii emmer fratres quoque eorum principes per familias suas mille septingenti sexaginta fortissimi robore ad faciendum opus ministerii in domo dei de levitis autem semeia filius assub filii ezricam filii asebiu de filiis merari bacbacar quoque carpentarius et galal et mathania filius micha filii zechri filii asaph et obdia filius semeiae filii galal filii idithun et barachia filius asa filii helcana qui habitavit in atrii netophathi ianitores autem sellum et acub et telmon et ahiman et frater eorum sellum princeps usque ad illud tempus in porta regis ad orientem observabant per vices suas de filiis levi sellum vero filius core filii abiasaph filii core cum fratribus suis et domo patris sui hii sunt coritae super opera ministerii custodes vestibulorum tabernaculi et familiae eorum per vices castrorum domini custodientes introitum fineas autem filius eleazar erat dux eorum coram domino porro zacharias filius mosollamia ianitor portae tabernaculi testimonii omnes hii electi in ostiarios per portas ducenti duodecim et descripti in villis propriis quos constituerunt david et samuhel videns in fide sua tam ipsos quam filios eorum in ostiis domus domini et in tabernaculo vicibus suis per quattuor ventos erant ostiarii id est ad orientem et ad occidentem ad aquilonem et ad austrum fratres autem eorum in viculis morabantur et veniebant in sabbatis suis de tempore usque ad tempus his quattuor levitis creditus erat omnis numerus ianitorum et erant super exedras et thesauros domus domini per gyrum quoque templi domini morabantur in custodiis suis ut cum tempus fuisset ipsi mane aperirent fores de horum grege erant et super vasa ministerii ad numerum enim et inferebantur vasa et efferebantur de ipsis et qui credita habebant utensilia sanctuarii praeerant similiae et vino et oleo et turi et aromatibus filii autem sacerdotum unguenta ex aromatibus conficiebant et matthathias levites primogenitus sellum coritae praefectus erat eorum quae in sartagine frigeantur porro de filiis caath fratribus eorum super panes erant propositionis ut semper novos per

singula sabbata praepararent hii sunt principes cantorum per familias levitarum qui in exedris morabantur ita ut die et nocte iugiter suo ministerio deservirent capita levitarum per familias suas principes manserunt in hierusalem in gabaon autem commorati sunt pater gabaon iaihel et nomen uxoris eius maacha filius primogenitus eius abdon et sur et cis et baal et ner et nadab gedor quoque et ahio et zacharias et macelloth porro macelloth genuit semmaam isti habitaverunt e regione fratrum suorum in hierusalem cum fratribus suis ner autem genuit cis et cis genuit saul et saul genuit ionathan et melchisuae et abinadab et esbaal filius autem ionathan meribbaal et meribbaal genuit micha porro filii micha phiton et malech et thara ahaz autem genuit iara et iara genuit alamath et azmoth et zamri et zamri genuit mosa mosero vero genuit baana cuius filius raphaia genuit elasa de quo ortus est esel porro esel sex filios habuit his nominibus ezricam bochrus ismahel saria obdia anan hii filii esel

10

philisthim autem pugnabant contra israhel fugeruntque viri israhel palestinos et ceciderunt vulnerati in monte gelboe cumque adpropinquassent philisthei persequentes saul et filios eius percusserunt ionathan et abinadab et melchisuae filios saul et aggravatum est proelium contra saul inveneruntque eum sagittarii et vulneraverunt iaculis et dixit saul ad armigerum suum evagina gladium tuum et interfice me ne forte veniant incircumcisi isti et inludant mihi noluit autem armiger eius hoc facere timore perterritus arripuit igitur saul ensem et inruit in eum quod cum vidisset armiger eius videlicet mortuum esse saul inruit etiam ipse in gladium suum et mortuus est interiiit ergo saul et tres filii eius et omnis domus illius pariter concidit quod cum vidisset viri israhel qui habitabant in campestribus fugerunt et saul ac filii eius mortuis dereliquerunt urbes suas et huc illucque dispersi sunt veneruntque philisthim et habitaverunt in eis die igitur altero detrahentes philisthim spolia caesorum invenerunt saul et filios eius iacentes in monte gelboe cumque spoliassent eum et amputassent caput armisque nudassent miserunt in terram suam ut circumferretur et ostenderetur idolorum templis et populis arma autem eius conseraverunt in fano dei sui et caput adfixerunt in templo dagon hoc cum audissent viri iabesgalaad omnia scilicet quae philisthim fecerunt super saul consurrexerunt singuli virorum fortium et tulerunt cadavera saul et filiorum eius adtuleruntque ea in iabes et sepelierunt ossa eorum subter quercum quae erat in iabes et ieiunaverunt septem diebus mortuus est ergo saul propter iniquitates suas eo quod praevaricatus sit mandatum domini quod praeceperat et non custodierit illud sed insuper etiam pythonissam consuluerit nec speraverit in domino propter quod et interfecit eum et transtulit regnum eius ad david filium isai

11

congregatus est igitur omnis israhel ad david in hebron dicens os tuum sumus et caro tua heri quoque et nudius tertius cum adhuc regnaret saul tu eras qui educebas et introducebas israhel tibi enim dixit dominus deus tuus tu pascas populum meum israhel et tu eris princeps super eum venerunt ergo omnes maiores natu israhel ad regem in hebron et iniiit david cum eis foedus coram domino unxeruntque eum regem super israhel iuxta sermonem domini quem locutus est in manu samuhel abiit quoque david et omnis israhel in hierusalem haec est iebus ubi erant iebusei habitatores terrae dixeruntque qui habitabant in iebus ad david non ingredieris huc porro david cepit arcem sion quae est civitas david dixitque omnis qui percusserit iebuseum in primis erit princeps et dux ascendit igitur primus ioab filius sarviae et factus est princeps habitavit autem david in arce et idcirco appellata est civitas david aedificavitque urbem in circuitu a mello usque ad gymum ioab autem reliqua urbis extruxit proficiebatque david vadens et crescens et dominus exercituum erat cum eo hii principes virorum fortium david qui adiuverunt eum ut rex fieret super omnem israhel iuxta verbum domini quod locutus est ad israhel et iste numerus robustorum david iesbaam filius achamoni princeps inter triginta iste levavit hastam suam super trecentos vulneratos una vice et post eum eleazar filius patruis eius ahoites qui erat inter tres potentes iste fuit cum david in apesdommim quando philisthim congregati sunt ad locum illum in proelium et erat ager regionis illius plenus hordeo fugeratque populus a facie philistinorum hic stetit in medio agri et defendit eum cumque percussisset philistheos dedit dominus salutem magnam populo suo descenderunt autem tres de triginta principibus ad petram in qua erat david ad speluncam odollam quando philisthim fuerant castrametati in valle raphaim porro david erat in praesidio et statio philistinorum in bethleem desideravit igitur david et dixit o si quis daret mihi aquam de cisterna bethleem quae est in porta tres ergo isti per media castra philistinorum perrexerunt et hauserunt aquam de cisterna bethleem quae erat in porta et adtulerunt ad david ut biberet qui noluit sed magis libavit illam domino dicens absit ut in conspectu dei mei hoc faciam et sanguinem virorum istorum bibam quia in periculo animarum suarum adtulerunt mihi aquam et ob hanc causam noluit bibere haec fecerunt tres robustissimi abisai quoque frater ioab ipse erat princeps trium et ipse levavit hastam suam contra trecentos vulneratos et ipse erat inter tres nominatissimos inter tres secundos inclitus et princeps eorum verumtamen usque ad tres primos non pervenerat banaia filius ioiadae viri robustissimi qui multa opera perpetrarat de capsehel ipse percussit duos arihel moab et ipse descendit et interfecit leonem in media cisterna tempore nivis et ipse percussit virum aegyptium cuius statura erat quinque cubitorum et habebat lanceam ut liciatorium texentium descendit ergo ad eum cum virga et rapuit hastam quam tenebat manu et interfecit eum hasta sua haec fecit banaia filius ioiada qui erat inter tres ro-

bustos nominatissimus inter triginta primus verumtamen ad tres usque non pervenerat posuit autem eum david ad auriculum suam porro fortissimi in exercitu asahel frater ioab et eleanan filius patruī eius de bethleem semmoth arorites helles phallonites iras filius accēs thecutes abiezer anathothites sobbochai asothites ilai ahoites marai netophathites heled filius baana netophathites ethai filius ribai de gabaath filiorum beniamin banaia pharathonites uri de torrente gaas abial arabathites azmoth bauramites eliaba salabonites filii asom gezonites ionathan filius sega ararites ahiam filius sachar ararites eliphal filius urapher mechurathites ahia phellonites asrai carmelites noorai filius azbi iohel frater nathan mabar filius agarai sellec ammonites noorai berothites armiger ioab filii sarviae iras iethreus gareb iethreus urias ettheus zabad filius ooli adina filius seza rubenites princeps rubenitarum et cum eo triginta hanan filius maacha et iosaphat mathanites ozias astharothites semma et iaihel filii hotam aroerites iedihel filius samri et ioha frater eius thosaites elihel maumites et ieribai et iosaiā filii elnaem et iethma moabites elihel et obed et iasihel de masobia

12

hii quoque venerunt ad david in siceleg cum adhuc fugeret saul filium cisi qui erant fortissimi et egregii pugnatōres tendentes arcum et utraque manu fundis saxa iacentes et dirigentes sagittas de fratribus saul ex beniamin princeps abiezer et ioas filii sammaa gabathites et iazihel et phallet filii azmoth et baracha et ieu anathothites samaias quoque gabaonites fortissimus inter triginta et super triginta hieremias et iezihel et iohanan et iezbad gaderothites eluzai et ierimuth et baalia et samaria et saphatia aruphites helcana et iesia et azrahel et ioezer et iesbaam de careim ioeela quoque et zabadia filii ieroam de gedor sed et de gaddi transfugerunt ad david cum lateret in deserto viri robustissimi et pugnatōres optimi tenentes clypeum et hastam facies eorum quasi facies leonis et veloces quasi caprae in montibus ezer princeps obdias secundus eliab tertius masmana quartus hieremias quintus hetthi sextus helihel septimus iohanan octavus helzebad nonus hieremias decimus bachannai undecimus hii de filiis gad principes exercitus novissimus centum militibus praeerat et maximus mille isti sunt qui transierunt iordanem mense primo quando inundare consuevit super ripas suas et omnes fugaverunt qui morabantur in vallibus ad orientalem plagam et occidentalem venerunt autem et de beniamin et de iuda ad praesidium in quo morabatur david egressusque est david obviam eis et ait si pacifice venistis ad me ut auxiliemini mihi cor meum iungatur vobis si autem insidiamini mihi pro adversariis meis cum ego iniquitatem in manibus non habeam videat deus patrum nostrorum et iudicet spiritus vero induit amessai principem inter triginta et ait tui sumus o david et tecum fili isai pax pax tibi et pax adiutoribus tuis te enim adiuvat deus tuus suscepit ergo eos david et constituit principes turmae porro de manasse transfugerunt ad david quando veniebat cum philisthim adver-

sum saul ut pugnaret et non dimicavit cum eis quia inito consilio remiserunt eum principes philisthinorum dicentes periculo capitis nostri revertetur ad dominum suum saul quando igitur reversus est in siceleg transfugerunt ad eum de manasse ednas et iozabad et iedihel et michahel et iozabad et heliu et salathi principes milium in manasse hii praebeuerunt auxilium david adversum latrunculos omnes enim erant viri fortissimi et facti sunt principes in exercitu sed et per singulos dies veniebant ad david ad auxiliandum ei usque dum fieret grandis numerus quasi exercitus dei iste quoque est numerus principum exercitus qui venerunt ad david cum esset in hebron ut transferrent regnum saul ad eum iuxta verbum domini filii iuda portantes clypeum et hastam sex milia octingenti expediti ad proelium de filiis symeon virorum fortissimorum ad pugnandum septem milia centum de filiis levi quattuor milia sescenti ioiada quoque princeps de stirpe aaron et cum eo tria milia septingenti sadoc etiam puer egregiae indolis et domus patris eius principes viginti duo de filiis autem beniamin fratribus saul tria milia magna enim pars eorum adhuc sequebatur domum saul porro de filiis ephraim viginti milia octingenti fortissimi robore viri nominati in cognationibus suis et ex dimidia parte tribus manasse decem et octo milia singuli per nomina sua venerunt ut constituerent regem david de filiis quoque isachar viri eruditi qui norant singula tempora ad praeciendum quid facere deberet israel principes ducenti omnis autem reliqua tribus eorum consilium sequebatur porro de zabulon qui egrediebantur ad proelium et stabant in acie instructi armis bellicis quinquaginta milia venerunt in auxilium non in corde duplici et de nephtali principes mille et cum eis instructa clypeo et hasta triginta septem milia de dan etiam praeparata ad proelium viginti octo milia sescentorum et de aser egredientes ad pugnandum et in acie provocantes quadraginta milia trans iordanem autem de filiis ruben et gad et dimidia parte tribus manasse instructa armis bellicis centum viginti milia omnes isti viri bellatores et expediti ad pugnandum corde perfecto venerunt in hebron ut constituerent regem david super universum israel sed et omnes reliqui ex israel uno corde erant ut rex fieret david fueruntque ibi apud david tribus diebus comedentes et bibentes praepraeparaverunt enim eis fratres sui sed et qui iuxta eos erant usque ad isachar et zabulon et nephtalim adferebant panes in asinis et camelis et mulis et bubus ad vescendum farinam palatas uvam passam vinum oleum boves arietes ad omnem copiam gaudium quippe erat in israel

13

iniit autem consilium david cum tribunis et centurionibus et universis principibus et ait ad omnem coetum israel si placet vobis et a domino deo nostro egreditur sermo quem loquor mittamus ad fratres nostros reliquos in universas regiones israel et ad sacerdotes et levitas qui habitant in suburbanis urbium ut congregentur ad nos et reducamus arcam dei nostri ad nos non enim requisivimus eam in diebus saul et respondit universa multitudo ut ita

fieret placuerat enim sermo omni populo congregavit ergo david cunctum israhel a sior aegypti usque dum ingrediaris emath ut adduceret arcam dei de cariathiarim et ascendit david et omnis vir israhel ad collem cariathiarim quae est in iuda ut adferrent inde arcam dei domini sedentis super cherubin ubi invocatum est nomen eius inposueruntque arcam dei super plaustrum novum de domo aminadab oza autem et fratres eius minabant plaustrum porro david et universus israhel ludebant coram deo omni virtute in canticis et in citharis et psalteriis et tympanis et cymbalis et tubis cum autem pervenissent ad aream chidon tetendit oza manum suam ut sustentaret arcam bos quippe lasciviens paululum inclinaverat eam iratus est itaque dominus contra ozam et percussit eum eo quod contigisset arcam et mortuus est ibi coram deo contristatusque david eo quod divisisset dominus ozam vocavit locum illum divisio oza usque in praesentem diem et timuit deum tunc temporis dicens quomodo possum ad me introducere arcam dei et ob hanc causam non eam adduxit ad se hoc est in civitatem david sed avertit in domum obededom gethei mansit ergo arca dei in domo obededom tribus mensibus et benedixit dominus domui eius et omnibus quae habebat

14

misit quoque hiram rex tyri nuntios ad david et ligna cedrina et artifices parietum lignorumque ut aedificarent ei domum cognovitque david eo quod confirmasset eum dominus in regem super israhel et sublevatum esset regnum suum super populum eius israhel accepit quoque david alias uxores in hierusalem genuitque filios et filias et haec nomina eorum qui nati sunt ei in hierusalem sammus et sobab nathan et salomon iebar et helisu et eliphalet noga quoque et naphet et iaphia elisama et baliada et eliphalet audientes autem philisthim eo quod unctus esset david in regem super universum israhel ascenderunt omnes ut quaererent eum quod cum audisset david egressus est obviam eis porro philisthim venientes diffusi sunt in valle raphaim consuluitque david deum dicens si ascendam ad philistheos si trades eos in manu mea et dixit ei dominus ascende et tradam eos in manu tua cumque illi ascendissent in baalpharasim percussit eos ibi david et dixit divisit deus inimicos meos per manum meam sicuti dividuntur aquae et idcirco vocatum est nomen loci illius baalpharasim dereliqueruntque ibi deos suos quos david iussit exuri alia etiam vice philisthim inruerunt et diffusi sunt in valle consuluitque rursum david deum et dixit ei deus non ascendas post eos recede ab eis et venies contra illos ex adverso pirorum cumque audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum tunc egredieris ad bellum egressus est enim deus ante te ut percutiat castra philisthim fecit ergo david sicut praeceperat ei deus et percussit castra philisthinorum de gabaon usque gazera divulgatumque est nomen david in universis regionibus et dominus dedit pavorem eius super omnes gentes

15

fecit quoque sibi domos in civitate david et aedificavit locum arcae dei tetenditque ei tabernaculum tunc dixit david illicitum est ut a quocumque portetur arca dei nisi a levitis quos elegit dominus ad portandum eam et ad ministrandum sibi usque in aeternum congregavitque universum israhel in hierusalem ut adferretur arca dei in locum suum quem praepraverat ei necnon et filios aaron et levitas de filiis caath urihel princeps fuit et fratres eius centum viginti de filiis merari asaia princeps et fratres eius ducenti viginti de filiis gersom iohel princeps et fratres eius centum triginta de filiis elisaphan semeias princeps et fratres eius ducenti de filiis hebron elihel princeps et fratres eius octoginta de filiis ozihel aminadab princeps et fratres eius centum duodecim vocavitque david sadoc et abiathar sacerdotes et levitas urihel asaia iohel semeiam elihel et aminadab et dixit ad eos vos qui estis principes familiarum leviticarum sanctificamini cum fratribus vestris et adferite arcam domini dei israhel ad locum qui ei praepraeatus est ne ut a principio quia non eratis praesentes percussit nos dominus sic et nunc fiat illicitum quid nobis agentibus sanctificati sunt ergo sacerdotes et levitae ut portarent arcam domini dei israhel et tulerunt filii levi arcam dei sicut praeceperat moyses iuxta verbum domini umersis suis in vectibus dixit quoque david principibus levitarum ut constituerent de fratribus suis cantores in organis musicorum nablīs videlicet et lyris et cymbalis ut resonaret in excelsum sonitus laetitiae constitueruntque levitas heman filium iohel et de fratribus eius asaph filium barachiae de filiis vero merari fratribus eorum ethan filium casariae et cum eis fratres eorum in secundo ordine zachchariam et ben et iazihel et semiramoth et iahihel et ani eliab et banaiam et maasiam et matthatham et eliphalu et macheniam et obededom et iehel ianitores porro cantores heman asaph et ethan in cymbalis aeneis conceprantes zachcharias autem et ozihel et semiramoth et iahihel et ani et eliab et maasias et banaias in nablīs arcana cantabant porro matthathias et eliphalu et machenias et obededom et iehel et ozaziu in citharis pro octava caneabant epinikion chonenias autem princeps levitarum prophetiae praeerat ad praecinendam melodiam erat quippe valde sapiens et barachias et helcana ianitores arcae porro sebenias et iosaphat et nathanahel et amasai et zaccharias et banaias et eliezzer sacerdotes clangebant tubis coram arca dei et obededom et ahias erant ianitores arcae igitur david et maiores natu israhel et tribuni ierunt ad deportandam arcam foederis domini de domo obededom cum laetitia cumque adiuvisset deus levitas qui portabant arcam foederis domini immolabantur septem tauri et septem arietes porro david erat indutus stola byssina et universi levitae qui portabant arcam cantoresque et chonenias princeps prophetiae inter cantores david autem indutus erat etiam ephod lineo universusque israhel deducebant arcam foederis domini in iubilo et sonitu bucinae et tubis et cymbalis et nablīs et citharis conceprantes cumque pervenisset arca foederis domini usque ad civitatem david michol filia saul prospiciens per fenestram vidit

regem david saltantem atque ludentem et despexit eum in corde suo

16

adulerunt igitur arcam dei et constituerunt eam in medio tabernaculi quod tetenderat ei david et obtulerunt holocausta et pacifica coram deo cumque conplesset david offerens holocausta et pacifica benedixit populo in nomine domini et divisit universis per singulos a viro usque ad mulierem tortam panis et partem assae carnis bubulae et frixam oleo similam constituitque coram arca domini deo levitis qui ministrarent et recordarentur operum eius et glorificarent atque laudarent dominum deum israhel asaph principem et secundum eius zachariam porro iahihel et semiramoth et iehel et matthathiam et eliab et banaiam et obededom et iehel super organa psalterii et lyras asaph autem ut cymbalis personaret banaiam vero et azihel sacerdotes canere tuba iugiter coram arca foederis domini in illo die fecit david principem ad confitendum domino asaph et fratres eius confitemini domino invocate nomen eius notas facite in populis adinventiones illius canite ei et psallite et narrate omnia mirabilia eius laudate nomen sanctum eius laetetur cor quaerentium dominum quaerite dominum et virtutem eius quaerite faciem eius semper recordamini mirabilium eius quae fecit signorum illius et iudiciorum oris eius semen israhel servi eius filii iacob electi illius ipse dominus deus noster in universa terra iudicia eius recordamini in sempiternum pacti eius sermonis quem praecepit in mille generationes quem pepigit cum abraham et iuramenti illius cum isaac et constituit illud iacob in praeceptum et israhel in pactum sempiternum dicens tibi dabo terram chanaan funiculum hereditatis vestrae cum essent pauci numero parvi et coloni eius et transierunt de gente in gentem et de regno ad populum alterum non dimisit quemquam calumniari eos sed increpuit pro eis reges nolite tangere christos meos et in prophetis meis nolite malignari canite domino omnis terra adnuntiate ex die in diem salutare eius narrate in gentibus gloriam eius in cunctis populis mirabilia illius quia magnus dominus et laudabilis nimis et horribilis super omnes deos omnes enim dii populorum idola dominus autem caelos fecit confessio et magnificentia coram eo fortitudo et gaudium in loco eius adferte domino familiae populorum adferte domino gloriam et imperium date domino gloriam nomini eius levate sacrificium et venite in conspectu eius et adorare dominum in decore sancto commoveatur a facie illius omnis terra ipse enim fundavit orbem inmobilem laetentur caeli et exultet terra et dicant in nationibus dominus regnavit tonet mare et plenitudo eius exultent agri et omnia quae in eis sunt tunc laudabunt ligna saltus coram domino quia venit iudicare terram confitemini domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius et dicite salva nos deus salvator noster et congrega nos et erue de gentibus ut confiteamur nomini sancto tuo et exultemus in carminibus tuis benedictus dominus deus israhel ab aeterno usque in aeternum et dicat omnis populus amen et hymnus domino dereliquit itaque ibi coram

arca foederis domini asaph et fratres eius ut ministrarent in conspectu arcae iugiter per singulos dies et vices suas porro obededom et fratres eius sexaginta octo et obededom filium idithun et osa constituit ianitores sadoc autem sacerdotem et fratres illius sacerdotes coram tabernaculo domini in excelso quod erat in gabaon ut offerrent holocausta domino super altare holocaustomatis iugiter mane et vespere iuxta omnia quae scripta sunt in lege domini quam praecepit israheli et post eum heman et idithun et reliquos electos unumquemque vocabulo suo ad confitendum domino quoniam in aeternum misericordia eius heman quoque et idithun canentes tuba et quatientes cymbala et omnia musicorum organa ad canendum deo filios autem idithun fecit esse portarios reveresusque est omnis populus in domum suam et david ut benediceret etiam domui suae

17

cum autem habitaret david in domo sua dixit ad nathan prophetam ecce ego habito in domo cedrina arca autem foederis domini sub pellibus est et ait nathan ad david omnia quae in corde tuo sunt fac deus enim tecum est igitur nocte illa factus est sermo dei ad nathan dicens vade et loquere david servo meo haec dicit dominus non aedificabis tu mihi domum ad habitandum neque enim mansi in domo ex eo tempore quo eduxi israhel usque ad hanc diem sed fui semper mutans loca tabernaculi et in tentorio manens cum omni israhel numquid locutus sum saltem uni iudicum israhel quibus praeceperam ut pascerent populum meum et dixi quare non aedificastis mihi domum cedrinam nunc itaque sic loqueris ad servum meum david haec dicit dominus exercituum ego tuli te cum in pascuis sequeris gregem ut esses dux populi mei israhel et fui tecum quocumque perrexisti et interfeci omnes inimicos tuos coram te fecique tibi nomen quasi unius magnorum qui celebrantur in terra et dedi locum populo meo israhel plantabitur et habitabit in eo et ultra non commovebitur nec filii iniquitatis adterent eos sicut a principio ex diebus quibus dedi iudices populo meo israhel et humiliavi universos inimicos tuos adnuntio ergo tibi quod aedificaturus sit domum tibi dominus cumque impleveris dies tuos ut vadas ad patres tuos suscitabo semen tuum post te quod erit de filiis tuis et stabiliam regnum eius ipse aedificabit mihi domum et firmabo solium eius usque in aeternum ego ero ei in patrem et ipse erit mihi in filium et misericordiam meam non auferam ab eo sicut abstuli ab eo qui ante te fuit et statuum eum in domo mea et in regno meo usque in sempiternum et thronus eius erit firmissimus in perpetuum iuxta omnia verba haec et iuxta universam visionem istam sic locutus est nathan ad david cumque venisset rex david et sedisset coram domino dixit quis ego sum domine deus et quae domus mea ut praestares mihi talia sed et hoc parum visum est in conspectu tuo ideoque locutus es super domum servi tui etiam in futurum et fecisti me spectabilem super omnes homines domine deus meus quid ultra addere potest david cum ita glorificaveris servum tuum et cognoveris eum domine propter famulum tuum iuxta

cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc et nota esse voluisti universa magnalia domine non est similis tui et non est alius deus absque te ex omnibus quos audivimus auribus nostris quis autem est alius ut populus tuus israhel gens una in terra ad quam perrexit deus ut liberaret et faceret populum sibi et magnitudine sua atque terroribus eiceret nationes a facie eius quem de aegypto liberarat et posuisti populum tuum israhel tibi in populum usque in aeternum et tu domine factus es deus eius nunc igitur domine sermo quem locutus es famulo tuo et super domum eius confirmetur in perpetuum et fac sicut locutus es permaneatque et magnificetur nomen tuum usque in sempiternum et dicatur dominus exercituum deus israhel et domus david servi eius permanens coram eo tu enim domine deus meus revelasti auriculam servi tui ut aedificares ei domum et idcirco invenit servus tuus fiduciam ut oret coram te nunc ergo domine tu es deus et locutus es ad servum tuum tanta beneficia et coepisti benedicere domui servi tui ut sit semper coram te te enim domine benedicente benedicta erit in perpetuum

18

factum est autem post haec ut percuteret david philisthim et humiliaret eos et tolleret geth et filias eius de manu philisthim percutereturque moab et fierent moabitae servi david offerentes ei munera eo tempore percussit david etiam adadezer regem suba regionis emath quando perrexit ut dilataret imperium suum usque ad flumen eufraten cepit ergo david mille quadrigas eius et septem milia equites ac viginti milia virorum peditum subnervavitque omnes equos curruum exceptis centum quadrigis quas reservavit sibi supervenit autem et syrus damascenus ut auxilium praeberet adadezer regi suba sed et huius percussit david viginti duo milia virorum et posuit milites in damasco ut syria quoque serviret sibi et offerret munera adiuvitque eum dominus in cunctis ad quae perrexerat tulit quoque david fastras aureas quas habuerant servi adadezer et adtulit eas in hierusalem necnon de thebath et chun urbibus adadezer aeris plurimum de quo fecit salomon mare aeneum et columnas et vasa aenea quod cum audisset thou rex emath percussisse videlicet david omnem exercitum adadezer regis suba misit aduram filium suum ad regem david ut postularet ab eo pacem et congratularetur ei eo quod expugnasset et percussisset adadezer adversarius quippe thou erat adadezer sed et omnia vasa aurea et argentea et aenea consecravit rex david domino cum argento et auro quod tulerat ex universis gentibus tam de idumaea et moab et filiis ammon quam de philisthim et amalech abisai vero filius sarviae percussit edom in valle salinarum decem et octo milia et constituit in edom praesidium ut serviret idumaea david salvavitque dominus david in cunctis ad quae perrexerat regnavit ergo david super universum israhel et faciebat iudicium atque iustitiam cuncto populo suo porro ioab filius sarviae erat super exercitum et iosaphat filius ahilud a commentariis sadoc autem filius ahitob et ahimelech filius abiathar sacerdotes et susa scriba banaias vero

filii ioiada super legiones cherethi et felethi porro filii david primi ad manum regis

19

accidit autem ut moreretur naas rex filiorum ammon et regnaret filius eius pro eo dixitque david faciam misericordiam cum hanon filio naas praestitit enim pater eius mihi gratiam misitque david nuntios ad consolandum eum super morte patris sui qui cum pervenissent in terram filiorum ammon ut consolarerentur hanon dixerunt principes filiorum ammon ad hanon tu forsitan putas quod david honoris causa in patrem tuum miserit qui consolentur te nec animadvertis quod ut explorent et investigent et scrutentur terram tuam venerint ad te servi eius igitur hanon pueros david decalvavit et rasit et praecidit tunicas eorum a natis usque ad pedes et dimisit eos qui cum abissent et hoc mandassent david misit in occursum eorum grandem enim contumeliam sustinuerant et praecepit ut manerent in hiericho donec cresceret barba eorum et tunc reverterentur videntes autem filii ammon quod iniuriam fecissent david tam hanon quam reliquus populus miserunt mille talenta argenti ut conducerent sibi de mesopotamia et de syria macha et de suba currus et equites conduxeruntque triginta duo milia curruum et regem macha cum populo eius qui cum venissent castrametati sunt e regione medaba filii quoque ammon congregati de urbibus suis venerunt ad bellum quod cum audisset david misit ioab et omnem exercitum virorum fortium egressique filii ammon direxerunt aciem iuxta portam civitatis reges autem qui ad auxilium venerant separatim in agro steterunt igitur ioab intellegens bellum et ex adverso et post tergum contra se fieri elegit viros fortissimos de universo israhel et perrexit contra syrum reliquam autem partem populi dedit sub manu abisai fratris sui et perrexerunt contra filios ammon dixitque si vicerit me syrus auxilio eris mihi sin autem superaverint te filii ammon ero tibi in praesidium confortare et agamus viriliter pro populo nostro et pro urbibus dei nostri dominus autem quod in conspectu suo bonum est faciet perrexit ergo ioab et populus qui cum eo erat contra syrum ad proelium et fugavit eos porro filii ammon videntes quod fugisset syrus ipsi quoque fugerunt abisai fratrem eius et ingressi sunt civitatem reversusque est etiam ioab in hierusalem videns autem syrus quod cecidisset coram israhel misit nuntios et adduxit syrum qui erat trans fluvium sophach autem princeps militiae adadezer erat dux eorum quod cum nuntiatum esset david congregavit universum israhel et transivit iordanem inruitque in eos et direxit ex adverso aciem illis contra pugnantibus fugit autem syrus israhel et interfecit david de syris septem milia curruum et quadraginta milia peditum et sophach exercitus principem videntes autem servi adadezer se ab israhel esse superatos transfugerunt ad david et servierunt ei noluitque ultra syria auxilium praebere filiis ammon

factum est autem post anni circulum eo tempore quo solent reges ad bella procedere congregavit ioab exercitum et robur militiae et vastavit terram filiorum ammon perrexitque et obsedit rabba porro david manebat in hierusalem quando ioab percussit rabba et destruxit eam tulit autem david coronam melchom de capite eius et invenit in ea auri pondo talentum et pretiosissimas gemmas fecitque sibi inde diadema manubias quoque urbis plurimas tulit populum autem qui erat in ea eduxit et fecit super eos tribulas et trahas et ferrata carpenta transire ita ut dissicarentur et contererentur scilicet fecit cunctis urbibus filiorum ammon et reversus est cum omni populo suo in hierusalem post haec initum est bellum in gazer adversus philistheos in quo percussit sobochai usathites saphai de genere raphaim et humiliavit eos aliud quoque bellum gestum est adversum philistheos in quo percussit adeodatus filius saltus lehemites fratrem goliath getthei cuius hastae lignum erat quasi liciatorium textentium sed et aliud bellum accidit in geth in quo fuit homo longissimus habens digitos senos id est simul viginti quattuor qui et ipse de rapha fuerat stirpe generatus hic blasphemavit israhel et percussit eum ionathan filius sammay fratris david hii sunt filii rapha in geth qui ceciderunt in manu david et servorum eius

21

consurrexit autem satan contra israhel et incitavit david ut numeraret israhel dixitque david ad ioab et ad principes populi ite et numerate israhel a bersabee usque dan et adferte mihi numerum ut sciam responditque ioab augeat dominus populum suum centuplum quam sunt nonne domine mi rex omnes servi tui sunt quare hoc quaerit dominus meus quod in peccatum reputetur israheli sed sermo regis magis praevaluit egressusque est ioab et circuivit universum israhel et reversus est hierusalem deditque david numerum eorum quos circumierat et inventus est omnis israhel numerus mille milia et centum milia virorum eduentium gladium de iuda autem trecenta septuaginta milia bellatorum nam levi et beniamin non numeravit eo quod invitus exsequeretur regis imperium displicuit autem deo quod iussum erat et percussit israhel dixitque david ad deum peccavi nimis ut hoc facerem obsecro aufer iniquitatem servi tui quia insipienter egi et locutus est dominus ad gad videntem david dicens vade et loquere ad david et dic haec dicit dominus trium tibi optionem do unum quod volueris elige et faciam tibi cumque venisset gad ad david dixit ei haec dicit dominus elige quod volueris aut tribus annis pestilentiam aut tribus mensibus fugere te hostes tuos et gladium eorum non posse evadere aut tribus diebus gladium domini et mortem versari in terra et angelum domini interficere in universis finibus israhel nunc igitur vide quid respondeam ei qui misit me et dixit david ad gad ex omni parte me angustiae premunt sed melius mihi est ut incidam in manus domini quia multae sunt miserationes eius quam in manus hominum misit ergo dominus pesti-

lentiam in israhel et ceciderunt de israhel septuaginta milia virorum misit quoque angelum in hierusalem ut percuteret eam cumque percuteretur vidit dominus et misertus est super magnitudinem mali et imperavit angelo qui percutiebat sufficit iam cesset manus tua porro angelus domini stabat iuxta aream ornani iebusei levansque david oculos suos vidit angelum domini stantem inter terram et caelum et evaginatum gladium in manu eius et versum contra hierusalem et ceciderunt nam ipse quam maiores natu vestiti ciliciis et proni in terram dixitque david ad deum nonne ego sum qui iussi ut numeraretur populus ego qui peccavi ego qui malum feci iste grex quid commruit domine deus meus vertatur obsecro manus tua in me et in domum patris mei populus autem tuus non percutiatur angelus autem domini praecepit gad ut diceret david et ascenderet extrueretque altare domino deo in area ornani iebusei ascendit ergo david iuxta sermonem gad quem locutus fuerat ex nomine domini porro ornani cum suspexisset et vidisset angelum quattuorque filii eius cum eo absconderunt se nam eo tempore terebat in area triticum igitur cum venisset david ad ornani conspexit eum ornani et processit ei obviam de area et adoravit illum pronus in terram dixitque ei david da mihi locum areae tuae ut aedificem in ea altare domini ita ut quantum valet argenti accipias et cesset plaga a populo dixit autem ornani ad david tolle et faciat dominus meus rex quodcumque ei placet sed et boves do in holocaustum et tribulas in ligna et triticum in sacrificium omnia libens praebeo dixitque ei rex david nequaquam ita fiet sed argentum dabo quantum valet neque enim tibi auferre debeo et sic offerre domino holocausta gratuita dedit ergo david ornani pro loco siclos auri iustissimi ponderis sescentos et aedificavit ibi altare domino obtulitque holocausta et pacifica et invocavit dominum et exaudivit eum in igne de caelo super altare holocausti praecepitque dominus angelo et convertit gladium suum in vaginam protinus ergo david videns quod exaudisset eum dominus in area ornani iebusei immolavit ibi victimas tabernaculum autem domini quod fecerat moyses in deserto et altare holocaustorum ea tempestate erat in excelso gabaon et non praevaluit david ire ad altare ut ibi obsecraret deum nimio enim fuerat timore perterritus videns gladium angeli domini

22

dixitque david haec est domus dei et hoc altare in holocaustum israhel et praecepit ut congregarentur omnes proselyti de terra israhel et constituit ex eis latomos ad caedendos lapides et poliandos ut aedificaretur domus dei ferrum quoque plurimum ad clavos ianuarum et ad commissuras atque iuncturas praeparavit david et aeris pondus innumerabile ligna quoque cedrina non poterant aestimari quae sidonii et tyri deportaverant ad david et dixit david salomon filius meus puer parvulus est et delicatus domus autem quam aedificari volo domino talis esse debet ut in cunctis regionibus nominetur praepraebo ergo ei necessaria et ob hanc causam ante mortem suam omnes paravit inpensas vocavitque salomonem filium suum et praecepit ei ut aedificaret domum

domino deo israhel dixitque david ad salomonem fili mi voluntatis meae fuit ut aedificarem domum nomini domini dei mei sed factus est ad me sermo domini dicens multum sanguinem effudisti et plurima bella bellasti non poteris aedificare domum nomini meo tanto effuso sanguine coram me filius qui nasceretur tibi et erit vir quietissimus faciam enim eum requiescere ab omnibus inimicis suis per circuitum et ob hanc causam pacificus vocabitur et pacem et otium dabo in israhel cunctis diebus eius ipse aedificabit domum nomini meo et ipse erit mihi in filium et ego ero ei in patrem firmaboque solium regni eius super israhel in aeternum nunc ergo fili mi sit dominus tecum et prosperare et aedifica domum domino deo tuo sicut locutus est de te de quoque tibi dominus prudentiam et sensum ut regere possis israhel et custodire legem domini dei tui tunc enim proficere poteris si custodieris mandata et iudicia quae praecepit dominus mosi ut doceret israhel confortare viriliter age ne timeas neque paveas ecce ego in paupertatula mea praeparavi impensas domus domini auri talenta centum milia et argenti mille milia talentorum aeris vero et ferri non est pondus vincitur enim numerus magnitudine ligna et lapides praeparavi ad universa impendia habes quoque plurimos artifices latomos et cementarios artificesque lignorum et omnium artium ad faciendum opus prudentissimos in auro et argento aere et ferro cuius non est numerus surge igitur et fac et erit dominus tecum praecepit quoque david cunctis principibus israhel ut adjuvarent salomonem filium suum cernitis iniquens quod dominus deus vester vobiscum sit et dederit vobis requiem per circuitum et tradiderit omnes inimicos in manu vestra et subiecta sit terra coram domino et coram populo eius praebeite igitur corda vestra et animas vestras ut quaeratis dominum deum vestrum et consurgite et aedificate sanctuarium domino deo ut introducat arca foederis domini et vasa domini consecrata in domum quae aedificatur nomini domini

23

igitur david senex et plenus dierum regem constituit salomonem filium suum super israhel et congregavit omnes principes israhel et sacerdotes atque levitas numeratique sunt levitae a triginta annis et supra et inventa sunt triginta octo milia virorum ex his electi sunt et distributi in ministerium domus domini viginti quattuor milia praepositorum autem et iudicum sex milia porro quattuor milia ianitores et totidem psaltae canentes domino in organis quae fecerat ad canendum et distribuit eos david per vices filiorum levi gersom videlicet et caath et merari gersom leedan et semei filii leedan princeps ieihele et zetham et iohel tres filii semei salomith et ozihel et aran tres isti principes familiarum leedan porro filii semei ieeth et ziza et iaus et baria isti filii semei quattuor erat autem ieeth prior ziza secundus porro iaus et baria non habuerunt plurimos filios et idcirco in una familia unaque domo computati sunt filii caath amram et isaar hebron et ozihel quattuor filii amram aaron et moyses separatusque est aaron ut min-

istraret in sancto sanctorum ipse et filii eius in sempternum et adoleret incensum domino secundum ritum suum ac benediceret nomini eius in perpetuum mosi quoque hominis dei filii adnumerati sunt in tribu levi filii mosi gersom et eliezer filii gersom subuhel primus fuerunt autem filii eliezer roobia primus et non erant eliezer filii alii porro filii roobia multiplicati sunt nimis filii isaar salumith primus filii hebron ieriau primus amarias secundus iazihel tertius iecmaam quartus filii ozihel micha primus iesia secundus filii merari mooli et musii filii mooli eleazar et cis mortuus est autem eleazar et non habuit filios sed filias acceperuntque eas filii cis fratres earum filii musii mooli et eder et ierimuth tres hii filii levi in cognationibus et familiis suis principes per vices et numerum capitum singulorum qui faciebant opera ministerii domus domini a viginti annis et supra dixit enim david requiem dedit dominus deus israhel populo suo et habitationem hierusalem usque in aeternum nec erit officii levitarum ut ultra portent tabernaculum et omnia vasa eius ad ministrandum iuxta praecepta quoque david novissima supputabitur numerus filiorum levi a viginti annis et supra et erunt sub manu filiorum aaron in cultum domus domini in vestibulis et in exedris et in loco purificationis et in sanctuario et in universis operibus ministerii templi domini sacerdotes autem super panes propositionis et ad similia sacrificium et ad lagana et azyma et sartaginem et ad ferventem similam et super omne pondus atque mensuram levitae vero ut stent mane ad confitendum et canendum domino similiterque ad vespem tam in oblatione holocaustorum domini quam in sabbatis et kalendis et sollempnitatibus reliquis iuxta numerum et caerimonias uniuscuiusque rei iugiter coram domino et custodiant observationes tabernaculi foederis et ritum sanctuarii et observationem filiorum aaron fratrum suorum ut ministrent in domo domini

24

porro filiis aaron hae partitiones erunt filii aaron nadab et abiu et eleazar et ithamar mortui sunt autem nadab et abiu ante patrem suum absque liberis sacerdotioque functus est eleazar et ithamar et divisit eos david id est sadoc de filiis eleazar et ahimelech de filiis ithamar secundum vices suas et ministerium inventique sunt multo plures filii eleazar in principibus viris quam filii ithamar divisit autem eis hoc est filiis eleazar principes per familias sedecim et filiis ithamar per familias et domos suas octo porro divisit utrasque inter se familias sortibus erant enim principes sanctuarii et principes dei tam de filiis eleazar quam de filiis ithamar descripsitque eos semeias filius nathanahel scriba levites coram rege et principibus et sadoc sacerdote et ahimelech filio abiathar principibus quoque familiarum sacerdotum et leviticarum unam domum quae ceteris praeerat eleazar et alteram domum quae sub se habebat ceteros ithamar exivit autem sors prima ioiari secundae iedeiae tertia arim quarta seorim quinta melchia sexta maiman septima accos octava abia nona hiesu decima sechenia undecima elia-

sib duodecima iacim tertiadecima oppa quartadecima isbaal quintadecima belga sextadecima emmer septimadecima ezir octavadecima hapses nonadecima phetheia vicesima iezezel vicesima prima iachin vicesima secunda gamul vicesima tertia dalaiau vicesima quarta mazziau hae vices eorum secundum ministeria sua ut ingrediantur domum domini et iuxta ritum suum sub manu aaron patris eorum sicut praecepit dominus deus israel porro filiorum levi qui reliqui fuerant de filiis amram erat subahel et filius subahel iedeia de filiis quoque roobiae princeps iesias isaaris vero salemoth filiusque salemoth iaath filiusque eius ieriahu amarias secundus iazihel tertius iecmaam quartus filius ozihel micha filius micha samir frater micha iesia filiusque iesiae zaccharias filii merari mooli et musi filius ioziau benno filius quoque merari oziau et soem et zacchur et hebri porro mooli filius eleazar qui non habebat liberos filius vero cis ierahemel filii musi mooli eder et ierimoth isti filii levi secundum domos familiarum suarum miseruntque et ipsi sortes contra fratres suos filios aaron coram david rege et sadoc et ahimelech et principibus familiarum sacerdotalium et leviticarum tam maiores quam minores omnes sors aequaliter dividebat

25

igitur david et magistratus exercitus secreverunt in ministerium filios asaph et heman et idithun qui prophetarent in citharis et psalteriis et cymbalis secundum numerum suum dedicato sibi officio servientes de filiis asaph zacchur et ioseph et nathania et asarela filii asaph sub manu asaph prophetantis iuxta regem porro idithun filii idithun godolias sori iesaias et sabias et matthathias sex sub manu patris sui idithun qui in cithara prophetabat super confidentes et laudantes dominum heman quoque filii heman bocciau matthanau ozihel subuhel et ierimoth ananias anani elietha geddelthi et romemthiezer et iesbacasa mellothi othir maziuth omnes isti filii heman videntis regis in sermonibus dei ut exaltaret cornu deditque deus heman filios quattuordecim et filias tres universi sub manu patris sui ad cantandum in templo domini distributi erant in cymbalis et psalteriis et citharis in ministeria domus domini iuxta regem asaph videlicet et idithun et heman fuit autem numerus eorum cum fratribus suis qui erudiebant canticum domini cuncti doctores ducenti octoginta octo miseruntque sortes per vices suas ex aequo tam maior quam minor doctus pariter et indoctus egresaque est sors prima ioseph qui erat de asaph secunda godoliae ipsi et filius eius et fratribus duodecim tertia zacchur filiis et fratribus eius duodecim quarta isari filiis et fratribus eius duodecim quinta nathaniae filiis et fratribus eius duodecim sexta bocciau filiis et fratribus eius duodecim septima israhela filiis et fratribus eius duodecim octava isaiae filiis et fratribus eius duodecim nona matthaniae filiis et fratribus eius duodecim decima semeiae filiis et fratribus eius duodecim undecima eзраhel filiis et fratribus eius duodecim duodecima asabiae filiis et fratribus eius duodecim tertiadecima subahel filiis et

fratribus eius duodecim quartadecima matthathiae filiis et fratribus eius duodecim quintadecima ierimoth filiis et fratribus eius duodecim sextadecima ananiae filiis et fratribus eius duodecim septimadecima iesbocasa filiis et fratribus eius duodecim octavadecima anani filiis et fratribus eius duodecim nonadecima mellothi filiis et fratribus eius duodecim vicesima eliatha filiis et fratribus eius duodecim vicesima prima othir filiis et fratribus eius duodecim vicesima secunda godollathi filiis et fratribus eius duodecim vicesima tertia maziuth filiis et fratribus eius duodecim vicesima quarta romamthiezer filiis et fratribus eius duodecim

26

divisiones autem ianitorum de coritis mesellemia filius core de filiis asaph filii mesellemae zaccharias primogenitus iadihel secundus zabadias tertius iathanahel quartus ahilam quintus iohanan sextus helioenai septimus filii autem obededom semeias primogenitus iozabad secundus iohaa tertius sachar quartus nathanahel quintus amihel sextus isachar septimus phollathi octavus quia benedixit illi dominus semeiae autem filio eius nati sunt filii praefecti familiarum suarum erant enim viri fortissimi filii ergo semeiae othni et raphahel et obedihel zabad fratres eius viri fortissimi heliu quoque et samachias omnes hii de filiis obededom ipsi et filii et fratres eorum fortissimi ad ministrandum sexaginta duo de obededom porro mesellamae filii et fratres robustissimi decem et octo de hosa autem id est de filiis merari semri princeps non enim habuerat primogenitum et idcirco posuerat eum pater eius in principem helchias secundus tabelias tertius zaccharias quartus omnes hii filii et fratres hosa tredecim hii divisi sunt in ianitores ut semper principes custodiarum sicut et fratres eorum ministrarent in domo domini missae sunt autem sortes ex aequo et parvis et magnis per familias suas in unamquamque portarum cecidit igitur sors orientalis seleemiae porro zacchariae filio eius viro prudentissimo et erudito sortito obtigit plaga septentrionalis obededom vero et filiis eius ad austrum in qua parte domus erat seniorum concilium sepphima et hosa ad occidentem iuxta portam quae ducit ad viam ascensionis custodia contra custodiam ad orientem vero levitae sex et ad aquilonem quattuor per diem atque ad meridiem similiter in die quattuor et ubi erat concilium bini et bini in cellulis quoque ianitorum ad occidentem quattuor in via binique per cellulas hae sunt divisiones ianitorum filiorum core et merari porro achias erat super thesauros domus dei ac vasa sanctorum filii ledan filii gersonni de ledan principes familiarum ledan et gersonni ieiheili filii ieiheili zathan et iohel frater eius super thesauros domus domini amramitis et isaaritis et hebronitis et oziheilitibus subahel autem filius gersom filii mosi praepositus thesauris fratres quoque eius eliezer cuius filius raabia et huius filius isaia et huius filius ioram huius quoque filius zechri sed et huius filius selemith ipse selemith et fratres eius super thesauros sanctorum quae sanctificavit david rex et principes familiarum et tribuni et centuriones et duces exercitus

de bellis et manubiis proeliorum quae consecraverant ad instaurationem et supellectilem templi domini haec autem universa sanctificavit samuhel videns et saul filius cis et abner filius ner et ioab filius sarviae omnes qui sanctificaverunt ea per manum salemith et fratrum eius saaritis vero praeerat chonenias et filii eius ad opera forinsecus super israhel ad docendum et ad iudicandum eos porro de hebronitis asabias et fratres eius viri fortissimi mille septingenti praeerant israheli trans iordanem contra occidentem in cunctis operibus domini et in ministerium regis hebronitarum autem princeps fuit hieria secundum familias et cognationes eorum quadragesimo anno regni david recensiti sunt et inventi viri fortissimi in iazer galaad fratresque eius robustioris aetatis duo milia septingenti principes familiarum praeposuit autem eos david rex rubenitis et gadditis et dimidio tribus manasse in omne ministerium dei et regis

27

filii autem israhel secundum numerum suum principes familiarum tribuni et centuriones et praefecti qui ministrabant regi iuxta turmas suas ingredienti et egredientes per singulos menses in anno viginti quattuor milibus singuli praeerant primae turmae in primo mense isboam praeerat filius zabdihel et sub eo viginti quattuor milia de filiis phares princeps cunctorum principum in exercitu mense primo secundi mensis habebat turmam dudi ahohites et post se alterum nomine macelloth qui regebat partem exercitus viginti quattuor milium du quoque turmae tertiae in mense tertio erat banaias filius ioiadae sacerdos et in divisione sua viginti quattuor milia ipse est banaias fortissimus inter triginta et super triginta praeerat autem turmae ipsius amizabad filius eius quartus mense quarto asahel frater ioab et zabadias filius eius post eum et in turma eius viginti quattuor milia quintus mense quinto princeps samaoth ieazarites et in turma eius viginti quattuor milia sextus mense sexto hira filius acces thecuites et in turma eius viginti quattuor milia septimus mense septimo helles phallonites de filiis ephraim et in turma eius viginti quattuor milia octavus mense octavo sobochai asothites de stirpe zarai et in turma eius viginti quattuor milia nonus mense nono abiezer anathothites de filiis iemini et in turma eius viginti quattuor milia decimus mense decimo marai et ipse nephathtites de stirpe zarai et in turma eius viginti quattuor milia undecimus mense undecimo banaias pharathonites de filiis ephraim et in turma eius viginti quattuor milia duodecimus mense duodecimo holdai nephathtites de stirpe gothonihel et in turma eius viginti quattuor milia porro tribus praeerant israhel rubenitis dux eliezer filius zechri symeonitis dux saphathias filius macha levitis asabias filius camuhel aaronitis sadoc iuda heliu frater david isachar amri filius michahel zabulonitis iesmaias filius abdiae nephalitibus ioerimoth filius ozihel filius ephraim osee filius ozaziu dimidio tribus manasse iohel filius phadiae et dimidio tribus manasse in galaad iaddo filius zacchariae beniamin autem isahiel filius abner dan

vero ezrihel filius hieroam hii principes filiorum israhel noluit autem david numerare eos a viginti annis inferius quia dixerat dominus ut multiplicaret israhel quasi stellas caeli ioab filius sarviae coeperat numerare nec conplevit quia super hoc ira inruerat in israhel et idcirco numerus eorum qui fuerant recensiti non est relatus in fastos regis david super thesauros autem regis fuit azmoth filius adihel his autem thesauris qui erant in urbibus et in vicis et in turribus praesidebat ionathan filius oziae operi autem rustico et agricolis qui exercebant terram praeerat ezri filius chelub vinearumque cultoribus semeias ramathites cellis autem vinariis zabdias aphonites nam super oliveta et ficeta quae erant in campestribus balanan gaderites super apothecas autem olei ioas porro armentis quae pascebantur in saronae praepositus fuit setrai saronites et super boves in vallibus saphat filius adli super camelos vero ubi ismahelites et super asinos iadias meronathites super oves quoque iaziz agareni omnes hii principes substantiae regis david ionathan autem patruus david consiliarius vir prudens et litteratus ipse et iaihel filius achamoni erant cum filiis regis ahithophel etiam consiliarius regis et husi archites amicus regis post ahithophel fuit ioiada filius banaiae et abiathar princeps autem exercitus regis erat ioab

28

convocavit igitur david omnes principes israhel duces tribuum et praepositos turmarum qui ministrabant regi tribunos quoque et centuriones et qui praeerant substantiae et possessionibus regis filiosque suos cum eunuchis et potentes et robustissimos quosque in exercitu hierusalem cumque surrexisset rex et stetisset ait audite me fratres mei et populus meus cogitavi ut aedificarem domum in qua requiesceret arca foederis domini et scabillum pedum dei nostri et ad aedificandum omnia praeparavi deus autem dixit mihi non aedificabis domum nomini meo eo quod sis vir bellator et sanguinem fuderis sed elegit dominus deus israhel me de universa domo patris mei ut essem rex super israhel in sempiternum de iuda enim elegit principes porro de domo iuda domum patris mei et de filiis patris mei placuit ei ut me eligeret regem super cunctum israhel sed et de filiis meis filios enim multos dedit mihi dominus elegit salomonem filium meum ut sederet in throno regni domini super israhel dixitque mihi salomon filius tuus aedificabit domum meam et atria mea ipsum enim elegi mihi in filium et ego ero ei in patrem et firmabo regnum eius usque in aeternum si perseveraverit facere praecepta mea et iudicia sicut et hodie nunc igitur coram universo coetu israhel audiente deo nostro custodite et perquirite cuncta mandata domini dei nostri ut possideatis terram bonam et relinquantis eam filiis vestris post vos usque in sempiternum tu autem salomon fili mi scito deum patris tui et servi ei corde perfecto et animo voluntario omnia enim corda scrutatur dominus et universas mentium cogitationes intellegit si quaesieris eum invenies si autem dereliqueris illum proiciet te in aeternum nunc ergo quia elegit te dominus ut aedificares domum

sanctuarii confortare et perfice dedit autem david salomoni filio suo descriptionem porticus et templi et cellariorum et cenaculi et cubiculorum in adytis et domus propitiationis necnon et omnium quae cogitaverat atriorum et exedarum per circuitum in thesauros domus domini et in thesauros sanctorum divisionumque sacerdotium et leviticarum in omnia opera domus domini et in universa vasa ministerii templi domini aurum in pondere per singula vasa ministerii argenti quoque pondus pro vasorum ad opera diversitate sed et ad candelabra aurea et ad lucernas eorum aurum pro mensura uniuscuiusque candelabri et lucernarum similiter et in candelabris argenteis et in lucernis eorum pro diversitate mensurae pondus argenti tradidit aurum quoque dedit in mensas propositionis pro diversitate mensarum similiter et argentum in alias mensas argenteas ad fuscinulas quoque et fialas et turibula ex auro purissimo et leunculos aureos pro qualitate mensurae pondus distribuit in leunculum et leunculum similiter et in leones argenteos diversum argenti pondus separavit altari autem in quo adoletur incensum aurum purissimum dedit ut ex ipso fieret similitudo quadrigae cherubin extendentium alas et velantium arcam foederis domini omnia inquit venerunt scripta manu domini ad me ut intellegerem universa opera exemplaris dixit quoque david salomoni filio suo viriliter age et confortare et fac ne timeas et ne paveas dominus enim deus meus tecum erit et non dimittet te nec derelinquet donec perficias omne opus ministerii domus domini ecce divisiones sacerdotum et levitarum in omne ministerium domus domini adstant tibi et parati sunt et noverunt tam principes quam populus facere omnia praecepta tua

29

locutusque est david rex ad omnem ecclesiam salomonem filium meum unum elegit deus adhuc puerum et tenellum opus autem grande est neque enim homini praeparatur habitatio sed deo ego autem totis viribus meis praeparavi impensas domus dei mei aurum ad vasa aurea et argentum in argentea aes in aenea ferrum in ferrea lignum ad lignea lapides onychinos et quasi stibinos et diversorum colorum omnem pretiosum lapidem et marmor parium abundantissime et super haec quae obtuli in domum dei mei de peculio meo aurum et argentum do in templum dei mei exceptis his quae paravi in aedem sanctam tria milia talenta auri de auro ophir et septem milia talentorum argenti probatissimi ad deaurandos parietes templi ut ubicumque opus est aurum de auro et ubicumque opus est argentum argenti opera fiant per manus artificum et si quis sponte offert impleat manum suam hodie et offerat quod voluerit domino polliciti sunt itaque principes familiarum et procures tribuum israel tribuni quoque et centuriones et principes possessionum regis dederuntque in opera domus dei auri talenta quinque milia et solidos decem milia argenti talenta decem milia et aeris talenta decem et octo milia ferri quoque centum milia talentorum et apud quemcumque inventi sunt lapides dederunt in thesaurum domus domini

per manum iehel gersonitis laetatusque est populus cum vota sponte promitterent quia corde toto offerebant ea domino sed et david rex laetatus est gaudio magno et benedixit domino coram universa multitudine et ait benedictus es domine deus israel patris nostri ab aeterno in aeternum tua est domine magnificentia et potentia et gloria atque victoria et tibi laus cuncta enim quae in caelo sunt et in terra tua sunt tuum domine regnum et tu es super omnes principes tuae divitiae et tua est gloria tu dominaris omnium in manu tua virtus et potentia in manu tua magnitudo et imperium omnium nunc igitur deus noster confitemur tibi et laudamus nomen tuum inclitum quis ego et quis populus meus ut possimus haec tibi universa promittere tua sunt omnia et quae de manu tua accepimus dedimus tibi peregrini enim sumus coram te et advenae sicut omnes patres nostri dies nostri quasi umbra super terram et nulla est mora domine deus noster omnis haec copia quam paravimus ut aedificaretur domus nomini sancto tuo de manu tua est et tua sunt omnia scio deus meus quod probes corda et simplicitatem diligas unde et ego in simplicitate cordis mei laetus obtuli universa haec et populum tuum qui hic repperitus est vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria domine deus abraham et isaac et israel patrum nostrorum custodi in aeternum hanc voluntatem cordis eorum et semper in venerationem tui mens ista permaneat salomoni quoque filio meo da cor perfectum ut custodiat mandata tua testimonia tua caerimonias tuas et faciat universa et aedificet aedem cuius impensas paravi praecepit autem david universae ecclesiae benedicite domino deo nostro et benedixit omnis ecclesia domino deo patrum suorum et inclinaverunt se et adoraverunt deum et deinde regem immolaveruntque victimas domino et obtulerunt holocausta die sequenti tauros mille arietes mille agnos mille cum libaminibus suis et universo ritu abundantissime in omnem israel et comederunt et biberunt coram domino in die illo cum grandi laetitia et unxerunt secundo salomonem filium david unxerunt autem domino in principem et sadoc in pontificem seditque salomon super solium domini in regem pro david patre suo et cunctis placuit et paruit illi omnis israel sed et universi principes et potentes et cuncti filii regis david dederunt manum et subiecti fuerunt salomoni regi magnificavit ergo dominus salomonem super omnem israel et dedit illi gloriam regni qualem nullus habuit ante eum rex israel igitur david filius isai regnavit super universum israel et dies quibus regnavit super israel fuerunt quadraginta anni in hebron regnavit septem annis et in hierusalem triginta tribus et mortuus est in senectute bona plenus dierum et divitiis et gloria regnavitque salomon filius eius pro eo gesta autem david regis priora et novissima scripta sunt in libro samuhel videntis et in libro nathan prophetae atque in volumine gad videntis universique regni eius et fortitudinis et temporum quae transierunt sub eo sive in israel sive in cunctis regnis terrarum

confortatus est ergo salomon filius david in regno suo et dominus erat cum eo et magnificavit eum in excelsum praecepitque salomon universo israheli tribunis et centurionibus et ducibus et iudicibus omnis israhel et principibus familiarum et abiit cum universa multitudine in excelsum gabaon ubi erat tabernaculum foederis dei quod fecit moyses famulus dei in solitudine arparum autem dei adduxerat david de cariathiarim in locum quem paraverat ei et ubi fixerat illi tabernaculum hoc est in hierusalem altare quoque aeneum quod fabricatus fuerat beselehel filius urii filii ur ubi erat coram tabernaculo domini quod et requisivit salomon et omnis ecclesia ascenditque salomon ad altare aeneum coram tabernaculo foederis domini et obtulit in eo mille hostias ecce autem in ipsa nocte apparuit ei deus dicens postula quod vis ut dem tibi dixitque salomon deo tu fecisti cum david patre meo misericordiam magnam et constitui me regem pro eo nunc igitur domine deus impleatur sermo tuus quem pollicitus es david patri meo tu enim fecisti me regem super populum tuum multum qui tam innumerabilis est quam pulvis terrae da mihi sapientiam et intellegentiam ut egrediar coram populo tuo et ingrediar qui enim potest hunc populum tuum digne qui tam grandis est iudicare dixit autem deus ad salomonem quia hoc magis placuit cordi tuo et non postulasti divitias et substantiam et gloriam neque animas eorum qui te oderunt sed nec dies vitae plurimos petisti autem sapientiam et scientiam ut iudicare possis populum meum super quem constitui te regem sapientia et scientia data sunt tibi divitias autem et substantiam et gloriam dabo tibi ita ut nullus in regibus nec ante te nec post te fuerit similis tui venit ergo salomon ab excelso gabaon in hierusalem coram tabernaculo foederis et regnavit super israhel congregavitque sibi currus et equites et facti sunt ei mille quadringenti currus et duodecim milia equitum et fecit eos esse in urbibus quadrigarum et cum rege in hierusalem praebuitque rex argentum et aurum in hierusalem quasi lapides et cedros quasi sycamoros quae nascuntur in campestribus multitudine magna adducebantur autem ei et equi de aegypto et de coa a negotiatoribus regis qui ibant et coehebant pretio quadrigam equorum sescentis argenteis et equum centum quinquaginta similiter de universis regnis cetheorum et a regibus syriae emptio celebrabatur

decrevit autem salomon aedificare domum nomini domini et palatium sibi et numeravit septuaginta milia virorum portantium umeris et octoginta milia qui caederent lapides in montibus praepositosque eorum tria milia sescentos misit quoque ad hiram regem tyri dicens sicut egisti cum david patre meo et misisti ei ligna cedrina ut aedificaret sibi domum in qua et habitavit sic fac mecum ut aedificem domum nomini domini dei mei et consecrem eam ad adolendum incensum coram illo et fumiganda aromata et ad propositionem panum sempiternam et holocausta

tomata mane et vespere sabbatis quoque et neomeniis et sollempnitatibus domini dei nostri in sempiternum quae mandata sunt israheli domus autem quam aedificare cupio magna est magnus est enim deus noster super omnes deos quis ergo poterit praevalere ut aedificet ei dignam domum si caelum et caeli caelorum capere eum non queunt quantus ego sum ut possim ei aedificare domum sed ad hoc tantum ut adoleatur incensum coram illo mitte igitur mihi virum eruditum qui noverit operari in auro et argento aere ferro purpura coccino et hyacintho et qui sciat scalpere celata cum his artificibus quos mecum habeo in iudaea et in hierusalem quos praeparavit david pater meus sed et ligna cedrina mitte mihi et arceuthina et pinea de libano scio enim quod servi tui noverint caedere ligna de libano et erunt servi mei cum servis tuis ut parentur mihi ligna plurima domus enim quam cupio aedificare magna est nimis et inclita praeterea operariis qui caesuri sunt ligna servis tuis dabo in cibaria tritici choros viginti milia et hordei choros totidem olei quoque sata viginti milia dixit autem hiram rex tyri per litteras quas miserat salomoni quia dilexit dominus populum suum idcirco te regnare fecit super eum et addidit dicens benedictus dominus deus israhel qui fecit caelum et terram qui dedit david regi filium sapientem et eruditum et sensatum atque prudentem ut aedificaret domum domino et palatium sibi misi ergo tibi virum prudentem et scientissimum hiram patrem meum filium mulieris de filiabus dan cuius pater tyrius fuit qui noverit operari in auro et argento et aere et ferro et marmore et lignis in purpura quoque et hyacintho et bysso et coccino et qui sciat celare omnem sculpturam et adinvenire prudenter quodcumque in opere necessarium est cum artificibus tuis et cum artificibus domini mei david patris tui triticum ergo et hordeum et oleum et vinum quae caedemus ligna de libano quot necessaria habueris et adplicabimus ea ratibus per mare in ioppe tuum erit transferre ea in hierusalem numeravit igitur salomon omnes viros proselytos qui erant in terra israhel post dinumerationem quam dinumeravit david pater eius et inventi sunt centum quinquaginta milia et tria milia sescenti fecitque ex eis septuaginta milia qui umeris onera portarent et octoginta milia qui lapides in montibus caederent tria milia autem et sescentos praepositos operum populi

et coepit salomon aedificare domum domini in hierusalem in monte moria qui demonstratus fuerat david patri eius in loco quem paraverat david in area ornati iebusei coepit autem aedificare mense secundo anno quarto regni sui et haec sunt fundamenta quae iecit salomon ut aedificaret domum dei longitudinis cubitos in mensura prima sexaginta latitudinis cubitos viginti porticum vero ante frontem quae tendebatur in longum iuxta mensuram latitudinis domus cubitorum viginti porro altitudo centum viginti cubitorum erat et deauravit eam intrinsecus auro mundissimo domum quoque maiorem texit tabulis ligneis abiegnis et lamminas auri obrizi adfixit per

totum scalpsitque in ea palmas et quasi catenulas se invicem conplectentes stravit quoque pavimentum templi pretiosissimo marmore decore multo porro aurum erat probatissimum de cuius lamminis textit domum et trabes eius et postes et parietes et ostia et celavit cherubin in parietibus fecit quoque domum sancti sanctorum longitudinem iuxta latitudinem domus cubitorum viginti et latitudinem similiter viginti cubitorum et lamminis aureis textit eam quasi talentis sescentis sed et clavos fecit aureos ita ut singuli clavi siclos quinquagenos adpenderent cenacula quoque textit auro fecit etiam in domo sancti sanctorum cherubin duo opere statuario et textit eos auro alae cherubin viginti cubitis extendebantur ita ut una ala haberet cubitos quinque et tangeret parietem domus et altera quinque cubitos habens alam tangeret alterius cherub similiter cherub alterius ala quinque habebat cubitos et tangebatur parietem et ala eius altera quinque cubitorum alam cherub alterius contigebat igitur alae utriusque cherubin expansae erant et extendebantur per cubitos viginti ipsi autem stabant erectis pedibus et facies eorum versae erant ad exterioriorem domum fecit quoque velum ex hyacintho purpura coccino et bysso et intexuit ei cherubin ante fores etiam templi duas columnas quae triginta et quinque cubitos habebant altitudinis porro capita earum quinque cubitorum necnon et quasi catenulas in oraculo et superposuit eas capitibus columnarum malagranata etiam centum quae catenulis interposuit ipsas quoque columnas posuit in vestibulo templi unam a dextris et alteram a sinistris eam quae a dextris erat vocavit iachin et quae ad levam booz

4

fecit quoque altare aeneum viginti cubitorum longitudinis et viginti cubitorum latitudinis et decem cubitorum altitudinis mare etiam fusile decem cubitis a labio usque ad labium rotundum per circuitum quinque cubitos habebat altitudinis et funiculus triginta cubitorum ambebat gyrum eius similitudo quoque boum erat subter illud et decem cubitis quaedam extrinsecus celaturae quasi duobus versibus alvum maris circuibant boves autem erant fusiles et ipsum mare super duodecim boves inpositum erat quorum tres respiciebant aquilonem et alii tres occidentem porro tres alii meridiem et tres qui reliqui erant orientem mare habentes superpositum posteriora autem boum erant intrinsecus sub mari porro vastitas eius habebat mensuram palmi et labium illius erat quasi labium calicis vel repandi lili capiebatque mensurae tria milia metretas fecit quoque concas decem et posuit quinque a dextris et quinque a sinistris ut lavarent in eis omnia quae in holocaustum oblaturi erant porro in mari sacerdotes lavabantur fecit autem et candelabra aurea decem secundum speciem quae iussa erant fieri et posuit ea in templo quinque a dextris et quinque a sinistris fialas quoque aureas centum fecit etiam atrium sacerdotum et basilicam grandem et ostia in basilica quae textit aere porro mare posuit in latere dextro contra orientem ad meridiem fecit autem hi-

ram lebetas quoque et creagras et fialas et conplevit omne opus regis in domo dei hoc est columnas duas et epistylia et capita et quasi quaedam retiacula quae capita tegerent super epistylia malagranata quoque quadringenta et retiacula duo ita ut bini ordines malagranatorum singulis retiaculis iungerentur quae protegerent epistylia et capita columnarum bases etiam fecit et concas quas superposuit basibus mare unum bovesque duodecim sub mari et lebetas et creagras et fialas omnia vasa fecit salomoni hiram pater eius in domo domini ex aere mundissimo in regione iordanis fudit ea rex in argillosa terra inter socchoth et saredatha erat autem multitudo vasorum innumerabilis ita ut ignoraretur pondus aeris fecitque salomon omnia vasa domus dei et altare aureum et mensas et super eas panes propositionis candelabra quoque cum lucernis suis ut lucerent ante oraculum iuxta ritum ex auro purissimo et florentia quaedam et lucernas et forcipes aureos omnia de auro mundissimo facta sunt thymiamateria quoque et turibula et fialas et mortariola ex auro purissimo et ostia celavit templi interioris id est in sancto sanctorum et ostia templi forinsecus aurea sicque completum est omne opus quod fecit salomon in domo domini

5

intulit igitur salomon omnia quae voverat david pater suus argentum et aurum et universa vasa posuit in thesauris domus dei post quae congregavit maiores natu israhel et cunctos principes tribuum et capita familiarum de filiis israhel in hierusalem ut adducerent arcam foederis domini de civitate david quae est sion venerunt igitur ad regem omnes viri israhel in die sollempni mensis septimi cumque venissent cuncti seniorum israhel portaverunt levitae arcam et intulerunt eam et omnem paraturam tabernaculi porro vasa sanctuarii quae erant in tabernaculo portaverunt sacerdotes cum levitis rex autem salomon et universus coetus israhel et omnes qui fuerant congregati ante arcam immolabant arietes et boves absque ullo numero tanta enim erat multitudo victimarum et intulerunt sacerdotes arcam foederis domini in locum suum id est ad oraculum templi in sancta sanctorum subter alas cherubin ita ut cherubin expanderent alas suas super locum in quo posita erat arca et ipsam arcam tegerent cum vectibus eius vectium autem quibus portabatur arca quia paululum longiores erant capita parebant ante oraculum si vero quis paululum fuisset extrinsecus eos videre non poterat fuit itaque arca ibi usque in praesentem diem nihilque erat aliud in arca nisi duae tabulae quas posuerat moyses in horeb quando legem dedit dominus filiis israhel egredientibus ex aegypto egressis autem sacerdotibus de sanctuario omnes enim sacerdotes qui ibi potuerant inveniri sanctificati sunt nec adhuc illo tempore vices et ministeriorum ordo inter eos divisus erat tam levitae quam cantores id est et qui sub asaph erant et qui sub heman et qui sub idithun filii et fratres eorum vestiti byssinis cymbalis et psalteriis et citharis concrepabant stantes ad orientale plagam altaris cumque eis sacerdotes centum viginti canentes tubis igitur cunctis pariter et tubis et voce et cym-

balis et organis et diversi generis musicorum concinentibus et vocem in sublime tollentibus longe sonitus audiebatur ita ut cum dominum laudare coepissent et dicere confitemini domino quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius impletur domus domini nube nec possent sacerdotes stare et ministrare propter caliginem conpleverat enim gloria domini domum dei

6

tunc salomon ait dominus pollicitus est ut habitaret in caligine ego autem aedificavi domum nomini eius ut habitaret ibi in perpetuum et convertit faciem suam et benedixit universae multitudini israhel nam omnis turba stabat intenta et ait benedictus dominus meo israhel qui quod locutus est david patri meo opere conplevit dicens a die qua eduxi populum meum de terra aegypti non elegi civitatem de cunctis tribubus israhel ut aedificaretur in ea domus nomini meo neque elegi quemquam alium virum ut esset dux in populo meo israhel sed elegi hierusalem ut sit nomen meum in ea et elegi david ut constituerem eum super populum meum israhel cumque fuisset voluntatis david patris mei ut aedificaret domum nomini domini dei israhel dixit dominus ad eum quia haec fuit voluntas tua ut aedificares domum nomini meo bene quidem fecisti habere huiuscemodi voluntatem sed non tu aedificabis domum verum filius tuus qui egredietur de lumbis tuis ipse aedificabit domum nomini meo conplevit ergo dominus sermonem suum quem locutus fuerat et ego surrexi pro david patre meo et sedi super thronum israhel sicut locutus est dominus et aedificavi domum nomini domini dei israhel et posui in ea arcam in qua est pactum domini quod pepigit cum filiis israhel stetit ergo coram altare domini ex adverso universae multitudinis israhel et extendit manus suas siquidem fecerat salomon basem aeneam et posuerat eam in medio basilicae habentem quinque cubitos longitudinis et quinque cubitos latitudinis et tres cubitos in altum stetitque super eam et deinceps flexis genibus contra universam multitudinem israhel et palmis in caelum levatis ait domine deus israhel non est similis tui deus in caelo et in terra qui custodis pactum et misericordiam cum servis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo qui praestitisti servo tuo david patri meo quaecumque locutus fueras ei et quae ore promiseras opere complesti sicut et praesens tempus probat nunc ergo domine deus israhel imple servo tuo patri meo david quaecumque locutus es dicens non deficiet ex te vir coram me qui sedeat super thronum israhel ita tamen si custodierint filii tui vias suas et ambulaverint in lege mea sicut et tu ambulasti coram me et nunc domine deus israhel firmetur sermo tuus quem locutus es servo tuo david ergone credibile est ut habitet deus cum hominibus super terram si caelum et caeli caelorum non te capiunt quanto magis domus ista quam aedificavi sed ad hoc tantum facta est ut respicias orationem servi tui et obsecrationem eius domine deus meus audias et preces quas fundit famulus tuus coram te ut aperias oculos tuos super domum istam diebus et noctibus super locum in quo

pollicitus es ut invocaretur nomen tuum et exaudires orationem quam servus tuus orat in eo exaudi preces famuli tui et populi tui israhel quicumque oraverit in loco isto et exaudi de habitaculo tuo id est de caelis et propitiare si peccaverit quispiam in proximum suum et iurare contra eum paratus venerit seque maledicto constrinxerit coram altari in domo ista tu audies de caelo et facies iudicium servorum tuorum ita ut reddas iniquo viam suam in caput proprium et ulciscaris iustum retribuens ei secundum iustitiam suam si superatus fuerit populus tuus israhel ab inimicis peccabunt enim tibi et conversi egerint paenitentiam et obsecraverint nomen tuum et fuerint deprecati in loco isto tu exaudi de caelo et propitiare peccato populi tui israhel et reduc eos in terram quam dedisti eis et patribus eorum si clauso caelo pluvia non fluxerit propter peccata populi et deprecati te fuerint in loco isto et confessi nomini tuo et conversi a peccatis suis cum eos adflixeris exaudi de caelo domine et dimitte peccata servis tuis et populi tui israhel et doce eos viam bonam per quam ingrediantur et da pluviam terrae quam dedisti populo tuo ad possidendum fames si orta fuerit in terra et pestilentia erugo et aurugo et lucusta et brucus et hostes vastatis regionibus portas obsederint civitatis omnisque plaga et infirmitas presserit si quis de populo tuo israhel fuerit deprecatus cognoscens plagam et infirmitatem suam et expanderit manus suas in domo hac tu exaudi de caelo de sublimi scilicet habitaculo tuo et propitiare et redde unicuique secundum vias suas quas nosti eum habere in corde suo tu enim solus nosti corda filiorum hominum ut timeant te et ambulent in viis tuis cunctis diebus quibus vivunt super faciem terrae quam dedisti patribus nostris externum quoque qui non est de populo tuo israhel si venerit de terra longinqua propter nomen tuum magnum et propter manum tuam robustam et brachium tuum extantum et adoraverit in loco isto tu exaudies de caelo firmissimo habitaculo tuo et facies cuncta pro quibus invocaverit te ille peregrinus ut sciant omnes populi terrae nomen tuum et timeant te sicut populus tuus israhel et cognoscant quia nomen tuum invocatum est super domum hanc quam aedificavi si egresus fuerit populus tuus ad bellum contra adversarios suos per viam in qua miseris eos adorabunt te contra viam in qua civitas haec est quam elegisti et domus quam aedificavi nomini tuo ut exaudias de caelo preces eorum et obsecrationem et ulciscaris si autem et peccaverint tibi neque enim est homo qui non peccet et iratus fueris eis et tradideris hostibus et captivos eos duxerint in terram longinquam vel certe quae iuxta est et conversi corde suo in terra ad quam captivi ducti fuerant egerint paenitentiam et deprecati te fuerint in terra captivitatis suae dicentes peccavimus inique fecimus iniuste egimus et reversi fuerint ad te in toto corde suo et in tota anima sua in terra captivitatis suae ad quam ducti sunt adorabunt te contra viam terrae suae quam dedisti patribus eorum et urbibus quam elegisti et domus quam aedificavi nomini tuo ut exaudias de caelo hoc est de firmo habitaculo tuo preces eorum et facias iudicium et dimittas populo tuo quamvis peccatori tu es enim deus meus aperiantur quaeso oculi tui et aures tuae intentae sint ad

orationem quae fit in loco isto nunc igitur consurge domine deus in requiem tuam tu et arca fortitudinis tuae sacerdotes tui domine deus induantur salute et sancti tui laetentur in bonis domine deus ne averseris faciem christi tui memento misericordiarum david servi tui

7

cumque conplesset salomon fundens preces ignis descendit de caelo et devoravit holocausta et victimas et maiestas domini implevit domum nec poterant sacerdotes ingredi templum domini eo quod impleret maiestas domini templum domini sed et omnes filii israel videbant descendentem ignem et gloriam domini super domum et corruentes proni in terram super pavementum stratum lapide adoraverunt et laudaverunt dominum quoniam bonus quoniam in aeternum misericordia eius rex autem et omnis populus immolabant victimas coram domino mactavit igitur rex salomon hostias boum viginti duo milia arietum centum viginti milia et dedicavit domum dei rex et universus populus sacerdotes autem stabant in officiis suis et levitae in organis carminum domini quae fecit david rex ad laudandum dominum quoniam in aeternum misericordia eius hymnos david canentes per manus suas porro sacerdotes caneabant tubis ante eos cunctusque israel stabat sanctificavit quoque salomon medium atriis ante templum domini obtulerat enim ibi holocausta et adipem pacificorum quia altare aeneum quod fecerat non poterat sustinere holocausta et sacrificia et adipem fecit ergo salomon sollemnitatem in tempore illo septem diebus et omnis israel cum eo ecclesia magna valde ab introitu emath usque ad torrentem aegypti fecitque die octavo collectam eo quod dedicasset altare septem diebus et sollemnitatem celebrasset diebus septem igitur in die vicesimo tertio mensis septimi dimisit populos ad tabernacula sua laetantes atque gaudentes super bono quod fecerat dominus david et salomoni et israel populo suo conplevitque salomon domum domini et domum regis et omnia quae disposuerat in corde suo ut faceret in domo domini et in domo sua et prosperatus est apparuit autem ei dominus nocte et ait audivi orationem tuam et elegi locum istum mihi in domum sacrificii si clausero caelum et pluvia non fluxerit et mandavero et praecepero lucustae ut devoret terram et misero pestilentiam in populum meum conversus autem populus meus super quos invocatum est nomen meum deprecatus me fuerit et exquisierit faciem meam et egerit paenitentiam a viis suis pessimis et ego exaudiam de caelo et propitius ero peccatis eorum et sanabo terram eorum oculi quoque mei erunt aperti et aures meae erectae ad orationem eius qui in loco isto oraverit elegi enim et sanctificavi locum istum ut sit nomen meum ibi in sempiternum et permaneant oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus tu quoque si ambulaveris coram me sicut ambulavit david pater tuus et feceris iuxta omnia quae praecepi tibi et iustitias meas iudiciaque servaveris suscitabo thronum regni tui sicut pollicitus sum david patri tuo dicens non auferetur de stirpe tua vir qui sit

princeps in israel si autem aversi fueritis et dereliqueritis iustitias meas et praecepta mea quae proposui vobis et abeuntes servieritis diis alienis et adoraveritis eos evellam vos de terra mea quam dedi vobis et domum hanc quam sanctificavi nomini meo proiciam a facie mea et tradam eam in parabolam et in exemplum cunctis populis et domus ista erit in proverbium universis transeuntibus et dicent stупentes quare fecit dominus sic terrae huic et domui huic respondebuntque quia dereliquerunt dominum deum patrum suorum qui eduxit eos de terra aegypti et adprehenderunt deos alienos et adoraverunt eos atque coluerunt idcirco venerunt super eos universa haec mala

8

expletis autem viginti annis postquam aedificavit salomon domum domini et domum suam civitates quas dederat hiram salomoni aedificavit et habitare ibi fecit filios israel abiit quoque in emath suba et obtinuit eam et aedificavit palmyram in deserto et alias civitates munitissimas aedificavit in emath extruxitque bethoron superiorem et bethoron inferiorem civitates muratas habentes portas et vectes et seras baalath etiam et omnes urbes firmissimas quae fuerunt salomonis cunctasque urbes quadrigarum et urbes equitum omnia quae voluit salomon atque disposuit aedificavit in hierusalem et in libano et in universa terra potestatis suae omnem populum qui derelictus fuerat de hettheis et amorreis et ferezeis et eveis et iebuseis qui non erant de stirpe israel de filiis eorum et de posteris quos non interfecerant filii israel subiugavit salomon in tributarios usque in diem hanc porro de filiis israel non posuit ut servirent operibus regis ipsi enim erant viri bellatores et duces primi et principes quadrigarum et equitum eius omnes autem principes exercitus regis salomonis fuerunt ducenti quinquaginta qui erudiebant populum filiam vero pharaonis transtulit de civitate david in domum quam aedificaverat ei dixit enim non habitabit uxor mea in domo david regis israel eo quod sanctificata sit quia ingressa est eam arca domini tunc obtulit salomon holocausta domino super altare domini quod extruxerat ante porticum ut per singulos dies offerretur in eo iuxta praeceptum mosi in sabbatis et in kalendis et in festis diebus ter per annum id est in sollemnitate azyorum et in sollemnitate ebdomadaram et in sollemnitate tabernaculorum et constituit iuxta dispositionem david patris sui officia sacerdotum in ministeriis suis et levitas in ordine suo ut laudarent et ministrarent coram sacerdotibus iuxta ritum unusquisque diei et ianitores in divisionibus suis per portam et portam sic enim praeceperat david homo dei nec praetergressi sunt de mandatis regis tam sacerdotes quam levitae ex omnibus quae praeceperat et in custodiis thesaurorum omnes impensas praeparatas habuit salomon ex eo die quo fundavit domum domini usque in diem quo perfecit eam tunc abiit salomon in hesiongaber et in ahilath ad oram maris rubri quae est in terra edom misit autem ei hiram per manum servorum suorum naves et nautas gnaros maris et abierunt cum servis

salomonis in ophir tuleruntque inde quadringenta quinquaginta talenta auri et adulterunt ad regem salomonem

9

regina quoque saba cum audisset famam salomonis venit ut temptaret eum enigmatibus in hierusalem cum magnis opibus et camelis qui portabant aromata et auri plurimum gemmasque pretiosas cumque venisset ad salomonem locuta est ei quaecumque erant in corde suo et exposuit ei salomon omnia quae proposuerat nec quicquam fuit quod ei non perspicuum fecerit quod postquam vidit sapientiam scilicet salomonis et domum quam aedificaverat necnon cibaria mensae eius et habitacula servorum et officia ministrorum eius et vestimenta eorum pincernas quoque et vestes eorum et victimas quas immolabat in domo domini non erat prae stupore ultra in ea spiritus dixitque ad regem verus sermo quem audieram in terra mea de virtutibus et sapientia tua non credebam narrantibus donec ipsa venissem et vidissent oculi mei et probassem vix medietatem mihi sapientiae tuae fuisse narratam vicisti famam virtutibus tuis beati viri tui et beati servi tui hii qui adsunt coram te in omni tempore et audiunt sapientiam tuam sit dominus deus tuus benedictus qui voluit te ordinare super thronum suum regem domini dei tui quia diligit deus israhel et vult servare eum in aeternum idcirco posuit te super eum regem ut facias iudicia atque iustitiam dedit autem regi centum viginti talenta auri et aromata multa nimis et gemmas pretiosissimas non fuerunt aromata talia ut haec quae dedit regina saba regi salomoni sed et servi hiram cum servis salomonis adtulerunt aurum de ophir et ligna thyina et gemmas pretiosissimas de quibus fecit rex de lignis scilicet thyinis gradus in domo domini et in domo regia citharas quoque et psalteria cantoribus numquam visa sunt in terra iuda ligna talia rex autem salomon dedit reginae saba cuncta quae voluit et quae postulavit multo plura quam adulterat ad eum quae reversa abiit in terram suam cum servis suis erat autem pondus auri quod adferebatur salomoni per annos singulos sescenta sexaginta sex talenta auri excepta ea summa quam legati diversarum gentium et negotiatores adferre consueverant omnesque reges arabiae et satrapae terrarum qui comportabant aurum et argentum salomoni fecit igitur rex salomon ducentas hastas aureas de summa sescentorum aureorum qui in hastis singulis expendebantur trecenta quoque scuta aurea trecentorum aureorum quibus tegebantur scuta singula posuitque ea rex in armamentario quod erat consitum nemore fecit quoque rex solium eburneum grande et vestivit illud auro mundissimo sexque gradus quibus ascendebatur ad solium et scabillum aureum et brachiola duo altrinsecus et duos leones stantes iuxta brachiola sed et alios duodecim leunculos stantes super sex gradus ex utraque parte non fuit tale solium in universis regnis omnia quoque vasa convivii regis erant aurea et vasa domus saltus libani ex auro purissimo argentum enim in diebus illis pro nihilo reputabatur siquidem naves regis ibant in tharsis cum servis hi-

ram semel in annis tribus et deferebant inde aurum et argentum et ebur et simias et pavos magnificatus est igitur salomon super omnes reges terrae divitiis et gloria omnesque reges terrarum desiderabant faciem videre salomonis ut audirent sapientiam quam dederat deus in corde eius et deferebant ei munera vasa argentea et aurea et vestes et arma et aromata equos et mulos per singulos annos habuit quoque salomon quadraginta milia eorum in stabulis et currum equitumque duodecim milia constituitque eos in urbibus quadragum et ubi erat rex in hierusalem exercuit etiam potestatem super cunctos reges a fluvio eufraten usque ad terram philistinorum id est usque ad terminos aegypti tantamque copiam praebeuit argenti in hierusalem quasi lapidum et cedrorum tantam multitudinem velut sycaminorum quae gignuntur in campestribus adducebantur autem ei equi de aegypto cunctisque regionibus reliqua vero operum salomonis priorum et novissimorum scripta sunt in verbis nathan prophetae et in libris ahiae silonitis in visione quoque iaddo videntis contra hieroboam filium nabath regnavit autem salomon in hierusalem super omnem israhel quadraginta annis dormivitque cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate david regnavitque pro eo roboam filius eius

10

profectus est autem roboam in sychem illuc enim cunctus israhel convenerat ut constituerent eum regem quod cum audisset hieroboam filius nabath qui erat in aegypto fugerat quippe illuc ante salomonem statim reversus est vocaveruntque eum et venit cum universo israhel et locuti sunt ad roboam dicentes pater tuus durissimo iugo nos pressit tu leviora impera patre tuo qui nobis gravem inposuit servitutem et paululum de onere subleva ut serviamus tibi qui ait post tres dies revertimini ad me cumque abisset populus inivit consilium cum senibus qui steterant coram patre eius salomone dum adviveret dicens quid datis consilii ut respondeam populo qui dixerunt ei si placueris populo huic et lenieris eos verbis clementibus servient tibi omni tempore at ille reliquit consilium senum et cum iuvenibus tractare coepit qui cum eo nutriti fuerant et erant in comitatu illius dixitque ad eos quid vobis videtur vel respondere quid debeo populo huic qui dixit mihi subleva iugum quod inposuit nobis pater tuus at illi responderunt ut iuvenes et nutriti cum eo in deliciis atque dixerunt sic loqueris populo qui dixit tibi pater tuus adgravavit iugum nostrum tu subleva et sic respondebis eis minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei pater meus inposuit vobis iugum grave et ego maius pondus adponam pater meus cecidit vos flagellis ego vero caedam scorpionibus venit ergo hieroboam et universus populus ad roboam dei tertio sicut praeceperat eis responditque rex dura derelicto consilio seniorum locutusque est iuxta iuvenum voluntatem pater meus grave vobis inposuit iugum quod ego gravius faciam pater meus cecidit vos flagellis ego vero caedam scorpionibus et non adqueivit populi precibus erat enim voluntatis dei ut compleretur sermo eius quem locutus fuerat per

manum ahiae silonitis ad hieroboam filium nabath populus autem universus rege duriora dicente sic locutus est ad eum non est nobis pars in david neque hereditas in filio isai revertere in tabernacula tua israhel tu autem pasce domum tuam david et abiit israhel in tabernacula sua super filios autem israhel qui habitabant in civitatibus iuda regnavit roboam misitque rex roboam aduram qui praeerat tributis et lapidaverunt eum filii israhel et mortuus est porro rex roboam currum festinavit ascendere et fugit in hierusalem recessitque israhel a domo david usque ad diem hanc

11

venit autem roboam in hierusalem et convocavit universam domum iuda et beniamin in centum octoginta milibus electorum atque bellantium ut dimicaret contra israhel et converteret ad se regnum suum factusque est sermo domini ad semeiam hominem dei dicens loquere ad roboam filium salomonis regem iuda et ad universum israhel qui est in iuda et beniamin haec dicit dominus non ascendetis neque pugnabitis contra fratres vestros revertatur unusquisque in domum suam quia mea hoc gestum est voluntate qui cum audissent sermonem domini reversi sunt nec perrexerunt contra hieroboam habitavit autem roboam in hierusalem et aedificavit civitates muratas in iuda extruxitque bethleem et aetham et thecue bethsur quoque et soccho et odollam necon geth et maresa et ziph sed et aduram et lachis et azecha saraa quoque et ahilon et hebron quae erant in iuda et beniamin civitates munitissimas cumque clausisset eas muris posuit in eis principes ciborumque horrea hoc est olei et vini sed et in singulis urbibus fecit armamentaria scutorum et hastarum firmavitque eas multa diligentia et imperavit super iudam et beniamin sacerdotes autem et levitae qui erant in universo israhel venerunt ad eum de cunctis sedibus suis relinquentes suburbana et possessiones suas et transeuntes ad iudam et hierusalem eo quod abiecisset eos hieroboam et posterius eius ne sacerdotio domini fungerentur qui constituit sibi sacerdos excelsorum et daemonum vitulorumque quos fecerat sed et de cunctis tribubus israhel quicumque dederant cor suum ut quaerere dominum deum israhel venerunt hierusalem ad immolandas victimas domino deo patrum suorum et roboraverunt regnum iuda et confirmaverunt roboam filium salomonis per tres annos ambulaverunt enim in viis david et salomonis annis tantum tribus duxit autem roboam uxorem maalath filiam hierimuth filii david abiahi quoque filiam heliab filii isai quae peperit ei filios ieus et somoriam et zoom post hanc quoque accepit maacha filiam absalom quae peperit ei abia et ethai et ziza et salumith amavit autem roboam maacha filiam absalom super omnes uxores suas et concubinas nam uxores decem et octo duxerat concubinasque sexaginta et genuit viginti octo filios et sexaginta filias constituit vero in capite abiam filium maacha ducem super fratres suos ipsum enim regem facere cogitabat qui sapientior fuit et potentior super omnes filios eius et in cunctis finibus iuda et beniamin et in universis

civitatibus muratis praeibitque eis escas plurimas et multas petivit uxores

12

cumque roboratum fuisset regnum roboam et confortatum dereliquit legem domini et omnis israhel cum eo anno autem quinto regni roboam ascendit sesac rex aegypti in hierusalem quia peccaverunt domino cum mille ducentis curribus et sexaginta milibus equitum nec erat numerus vulgi quod venerat cum eo ex aegypto lybies scilicet et trogoditae et aethiopes cepitque civitates munitissimas in iuda et venit usque hierusalem semeias autem propheta ingressus est ad roboam et principes iuda qui congregati fuerant in hierusalem fugientes sesac dixitque ad eos haec dicit dominus vos reliquistis me et ego reliqui vos in manu sesac consternatique principes israhel et rex dixerunt iustus est dominus cumque vidisset dominus quod humiliati essent factus est sermo domini ad semeiam dicens quia humiliati sunt non disperdam eos daboque eis paucillum auxilii et non stillabit furor meus super hierusalem per manum sesac verumtamen servient ei ut sciant distantiam servitutis meae et servitutis regni terrarum recessit itaque sesac rex aegypti ab hierusalem sublati thesauris domus domini et domus regis omniaque secum tulit et clypeos aureos quos fecerat salomon pro quibus fecit rex aeneos et tradidit illos principibus scutiariorum qui custodiebant vestibulum palatii cumque introiret rex domum domini veniebant scutarii et tollebant eos iterumque referebant ad armamentarium suum verumtamen quia humiliati sunt aversa est ab eis ira domini nec deleti sunt penitus siquidem et in iuda inventa sunt opera bona confortatus est igitur rex roboam in hierusalem atque regnavit quadraginta autem et unius anni erat cum regnare coepisset et decem septemque annis regnavit in hierusalem urbe quam elegit dominus ut confirmaret nomen suum ibi de cunctis tribubus israhel nomenque matris eius naama ammanitis fecit autem malum et non praeparavit cor suum ut quaereret dominum opera vero roboam prima et novissima scripta sunt in libris semeiae prophetae et addo videntis et diligenter exposita pugnaveruntque adversum se roboam et hieroboam cunctis diebus et dormivit roboam cum patribus suis sepultusque est in civitate david et regnavit abia filius eius pro eo

13

anno octavodecimo regis hieroboam regnavit abia super iudam tribus annis regnavit in hierusalem nomenque matris eius michaia filia urihel de gabaa et erat bellum inter abia et hieroboam cumque inisset abia certamen et haberet bellicosissimos viros et electorum quadringenta milia hieroboam instruxit e contra aciem octingenta milia virorum qui et ipsi electi erant et ad bella fortissimi tigit iterum abia super montem someron qui erat in ephraim et ait audi hieroboam et omnis israhel num ignoratis quod dominus deus israhel dedit regnum david super is-

rahel in sempiternum ipsi et filiis eius pactum salis et surrexit hieroboam filius nabath servus salomonis filii david et rebellavit contra dominum suum congregatique sunt ad eum viri vanissimi et filii belial et praevaluerunt contra roboam filium salomonis porro roboam erat rudis et corde pavido nec potuit resistere eis nunc ergo vos dicitis quod resistere possitis regno domini quod possidet per filios david habetisque grandem populi multitudinem atque vitulos aureos quos fecit vobis hieroboam in deos et eiecitis sacerdotes domini filios aaron atque levitas et fecistis vobis sacerdotes sicut omnes populi terrarum quicumque venerit et initiaverit manum suam in tauro in bubus et in arietibus septem fit sacerdos eorum qui non sunt dñi noster autem dominus deus est quem non relinquimus sacerdotesque ministrant domino de filiis aaron et levitae sunt in ordine suo holocausta quoque offerunt domino per singulos dies mane et vespere et thymiama iuxta legis praecepta confectum et proponuntur panes in mensa mundissima estque apud nos candelabrum aureum et lucernae eius ut accendantur semper ad vesperam nos quippe custodimus praecepta domini dei nostri quem vos reliquistis ergo in exercitu nostro dux deus est et sacerdotes eius qui clangunt tubis et resonant contra vos filii israhel nolite pugnare contra dominum deum patrum vestrorum quia non vobis expedit haec illo loquente hieroboam retro moliebatur insidias cumque ex adverso hostium staret ignorantem iudam suo ambiebat exercitu respiciensque iudas vidit instare bellum ex adverso et post tergum et clamavit ad dominum ac sacerdotes tubis canere coeperunt omnesque viri iuda vociferati sunt et ecce illis clamantibus perterruit deus hieroboam et omnem israhel qui stabat ex adverso abia et iuda fugeruntque filii israhel iudam et tradidit eos deus in manu eorum percussit ergo eos abia et populus eius plaga magna et corruerunt vulnerati ex israhel quingenta milia virorum fortium humiliatique sunt filii israhel in tempore illo et vehementissime confortati filii iuda eo quod sperassent in domino deo patrum suorum persecutus est autem abia fugientem hieroboam et cepit civitates eius bethel et filias eius et hiesena cum filiabus suis ephron quoque et filias eius nec valuit ultra resistere hieroboam in diebus abia quem percussit dominus et mortuus est igitur abia confortato imperio suo accepit uxores quattuordecim procreavitque viginti duos filios et sedecim filias reliqua autem sermonum abia viarumque et operum eius scripta sunt diligentissime in libro prophetae addo

14

dormivit autem abia cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate david regnavitque asa filius eius pro eo in cuius diebus quievit terra annis decem fecit autem asa quod bonum et placitum erat in conspectu dei sui et subvertit altaria peregrini cultus et excelsa et confregit statuas luosque succidit ac praecepit iudae ut quaereret dominum deum patrum suorum et faceret legem et universa mandata et abstulit e cunctis urbibus iuda aras et fana et regnavit in pace aedificavit quoque urbes munitas in iuda quia qui-

etus erat et nulla temporibus eius bella surrexerant pacem domino largiente dixit autem iudae aedificemus civitates istas et vallem muris et roboremus turribus et portis et seris donec a bellis quieta sunt omnia eo quod quaesierimus dominum deum patrum nostrorum et dederit nobis pacem per gymum aedificaverunt igitur et nullum in extruendo impedimentum fuit habuit autem asa in exercitu suo portantium scuta et hastas de iuda trecenta milia de beniamin vero scutariorum et sagittariorum ducenta octoginta milia omnes isti viri fortissimi egressus est autem contra eos zara aethiops cum exercitu decies centena milia et curribus trecentis et venit usque maresa porro asa perrexit obviam et instruxit aciem ad bellum in valle sephata quae est iuxta maresa et invocavit dominum deum et ait domine non est apud te ulla distantia utrum in paucis auxiliieris an in pluribus adiuva nos domine deus noster in te enim et in tuo nomine habentes fiduciam venimus contra hanc multitudinem domine deus noster tu es non praevaleat contra te homo exterruit itaque dominus aethiops coram asa et iuda fugeruntque aethiopes et persecutus est eos asa et populus qui cum eo erat usque gerar et ruerunt aethiopes usque ad internicionem quia domino cadente contriti sunt et exercitu illius proeliante tulerunt ergo spolia multa et percusserunt omnes civitates per circuitum gerar grandis quippe cunctos terror invaserat et diripuerunt urbes et multam praedam asportaverunt sed et caulas ovium destruentes tulerunt pecorum infinitam multitudinem et camelorum reversique sunt hierusalem

15

azarias autem filius oded facto in se spiritu dei egressus est in occursum asa et dixit ei audite me asa et omnis iuda et beniamin dominus vobiscum quia fuistis cum eo si quaesieritis eum invenietis si autem dereliqueritis derelinquet vos transibunt autem multi dies in israhel absque deo vero et absque sacerdote docente et absque lege cumque reversi fuerint in angustia sua ad dominum deum israhel et quaesierint eum reperient in tempore illo non erit pax egredienti et ingredienti sed terrores undique in cunctis habitatoribus terrarum pugnabit enim gens contra gentem et civitas contra civitatem quia dominus conturbabit eos in omni angustia vos ergo confortamini et non dissolvantur manus vestrae erit enim merces operi vestro quod cum audisset asa verba scilicet et prophetiam oded prophetae confortatus est et abstulit idola de omni terra iuda et beniamin et ex urbibus quas ceperat montis ephraim et dedicavit altare domini quod erat ante porticum domini congregavitque universum iuda et beniamin et advenas cum eis de ephraim et de manasse et de symeon plures enim ad eum confugerant ex israhel videntes quod dominus deus illius esset cum eo cumque venissent hierusalem mense tertio anno quintodecimo regni asa immolaverunt domino in illa die de manubiis et praeda quam adduxerant boves septingentos et arietes septem milia et intravit ex more ad corroborandum foedus ut quaererent dominum deum patrum suorum in toto corde et in tota anima sua si quis

autem inquit non quaesierit dominum deum israhel moriatur a minimo usque ad maximum a viro usque ad mulierem iuraveruntque domino voce magna in iubilo et in clangore tubae et in sonitu buccinarum omnes qui erant in iuda cum execratione in omni enim corde suo iuraverunt et in tota voluntate quaesierunt eum et invenerunt praestititque eis dominus requiem per circuitum sed et maacham matrem asa regis ex augusto deposuit imperio eo quod fecisset in luco simulacrum priapi quod omne contrivit et in frustra comminuens conbusit in torrente cedron excelsa autem derelicta sunt in israhel attamen cor asa erat perfectum cunctis diebus eius ea quae voverat pater suus et ipse intulit in domum domini argentum et aurum vasorumque diversam suppellectilem bellum vero non fuit usque ad tricesimum quintum annum regni asa

16

anno autem tricesimo sexto regni eius ascendit baasa rex israhel in iudam et muro circumdabat rama ut nullus tute posset egredi et ingredi de regno asa protulit ergo asa argentum et aurum de thesauris domus domini et de thesauris regis misitque ad benadad regem syriae qui habitabat in damasco dicens foedus inter me et te est pater quoque meus et pater tuus habuere concordiam quam ob rem misi tibi argentum et aurum ut rupto foedere quod habes cum baasa rege israhel facias eum a me recedere quo conperto benadad misit principes exercitus suorum ad urbes israhel qui percusserunt ahion et dan et abelmaim et universas urbes muratas nephtalim quod cum audisset baasa desivit aedificare rama et intermisit opus suum porro asa rex adsumpsit universum iudam et tulerunt lapides rama et ligna quae aedificationi praeparaverat baasa aedificavitque ex eis gabaa et maspha in tempore illo venit anani propheta ad asam regem iuda et dixit ei quia habuisti fiduciam in rege syriae non in domino deo tuo idcirco evasit syriae regis exercitus de manu tua nonne aethiopes et lybies multo plures erant quadrigis et equitibus et multitudine nimia quos cum domino credidisses tradidit in manu tua oculi enim eius contemplantur universam terram et praebent fortitudinem his qui corde perfecto credunt in eum stulte igitur egisti et propter hoc ex praesenti tempore contra te bella consurgent iratusque asa adversus videntem iussit eum mitti in nervum valde quippe super hoc fuerat indignatus et interfecit de populo in tempore illo plurimos opera autem asa prima et novissima scripta sunt in libro regum iuda et israhel aegrotavit etiam asa anno tricesimo nono regni sui dolore pedum vehementissimo et nec in infirmitate sua quaesivit dominum sed magis in medicorum arte confusus est dormivitque cum patribus suis et mortuus est anno quadregesimo primo regni sui et sepelierunt eum in sepulchro suo quod foderat sibi in civitate david posueruntque eum super lectulum suum plenum aromatibus et unguentis meretriciis quae erant pigmentariorum arte confecta et conbuserunt super eum ambitione nimia

17

regnavit autem iosaphat filius eius pro eo et invaluit contra israhel constituitque militum numeros in cunctis urbibus iudae quae erant vallatae muris praesidiisque disposuit in terra iuda et in civitatibus ephraim quas ceperat asa pater eius et fuit dominus cum iosaphat quia ambulavit in viis david patris sui primis et non speravit in baalim sed in deo patris sui et perrexit in praeceptis illius non iuxta peccata israhel confirmavitque dominus regnum in manu eius et dedit omnis iuda munera iosaphat factaeque sunt ei infinitae divitiae et multa gloria cumque pumpsisset cor eius audaciam propter vias domini etiam excelsa et lucos de iuda abstulit tertio autem anno regni sui misit de principibus suis benail et obdian et zachariam et nathanahel et micheam ut docerent in civitatibus iuda et cum eis levitas semeiam et nathaniam et zabadiah asahel quoque et semiramoth et ionathan adoniam et tobiam et tobadoniam levitas et cum eis elisama et ioram sacerdotes docebantque in iuda habentes librum legis domini et circuibant cunctas urbes iuda atque erudiebant populum itaque factus est pavor domini super omnia regna terrarum quae erant per gyrum iuda nec audebant bellare contra iosaphat sed et philisthei iosaphat munera deferebant et vectigal argenti arabes quoque adducebant pecora arietum septem milia septingentos et hircos totidem crevit ergo iosaphat et magnificatus est usque in sublime atque aedificavit in iuda domos ad instar turrium urbesque muratas et multa opera paravit in urbibus iuda viri quoque bellatores et robusti erant in hierusalem quorum iste numerus per domos atque familias singulorum in iuda principes exercitus ednas dux et cum eo robustissimorum trecenta milia post hunc iohanan princeps et cum eo ducenta octoginta milia post istum quoque amasias filius zechri consecratus domino et cum eo ducenta milia virorum fortium hunc sequebatur robustus ad proelia heliada et cum eo tenentium arcum et clypeum ducenta milia post istum etiam iozabath et cum eo centum octoginta milia expeditorum militum hii omnes erant ad manum regis exceptis aliis quos posuerat in urbibus muratis et in universo iuda

18

fuit ergo iosaphat dives et inclitus multum et adfinitate coniunctus est ahab descenditque post annos ad eum in samariam ad cuius adventum mactavit ahab arietes et boves plurimos et populo qui venerat cum eo persuasitque illi ut ascenderet in ramoth galaad dixitque ahab rex israhel ad iosaphat regem iuda veni mecum in ramoth galaad cui ille respondit ut ego et tu sicut populus tuus sic et populus meus tecumque erimus in bello dixitque iosaphat ad regem israhel consule obscuro inpraesentiarum sermonem domini congregavitque rex israhel prophetarum quadringentos viros et dixit ad eos in ramoth galaad ad bellandum ire debemus an quiescere at illi ascende inquit et tradet deus in manu regis dixitque iosaphat numquid non est hic propheta domini ut ab illo etiam requiramus et ait rex israhel ad iosaphat est vir

unus a quo possumus quaerere domini voluntatem sed ego odi eum quia non prophetat mihi bonum sed malum omni tempore est autem micheas filius iembla dixitque iosaphat ne loquaris rex hoc modo vocavit ergo rex israhel unum de eunuchis et dixit ei voca cito micheam filium iembla porro rex israhel et iosaphat rex iuda uterque sedebant in solio suo vestiti cultu regio sedebant autem in area iuxta portam samariae omnesque prophetae vaticinabantur coram eis sedecias vero filius chanana fecit sibi cornua ferrea et ait haec dicit dominus his ventilabis syriam donec conteras eam omnesque prophetae similiter prophetabant atque dicebant ascende in ramoth galaad et prosperaberis et tradet eos dominus in manu regis nuntius autem qui ierat ad vocandum micheam ait illi en verba omnium prophetarum uno ore bona regi adnuntiant quaeso ergo te ut et sermo tuus ab eis non dissentiat loquarisque prospera cui respondit micheas vivit dominus quia quodcumque dixerit deus meus hoc loquar venit ergo ad regem cui rex ait michea ire debemus in ramoth galaad ad bellandum an quiescere cui ille respondit ascendite cuncta enim prospera evenient et tradentur hostes in manus vestras dixitque rex iterum atque iterum te adiuro ut non mihi loquaris nisi quod verum est in nomine domini at ille ait vidi universum israhel dispersum in montibus sicut oves absque pastore et dixit dominus non habent isti dominos revertatur unusquisque ad domum suam in pace et ait rex israhel ad iosaphat nonne dixi tibi quod non prophetaret iste mihi quicquam boni sed ea quae mala sunt at ille idcirco ait audite verbum domini vidi dominum sedentem in solio suo et omnem exercitum caeli adistentem ei a dextris et sinistris et dixit dominus quis decipiet ahab regem israhel ut ascendat et corruat in ramoth galaad cumque diceret unus hoc modo et alter alio processit spiritus et stetit coram domino et ait ego decipiam eum cui dominus in quo inquit decipies at ille respondit egrediar et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius dixitque dominus decipies et praevaleris egredere et fac ita nunc igitur ecce dedit dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum et dominus locutus est de te mala accessit autem sedecias filius chanana et percussit micheae maxillam et ait per quam viam transivit spiritus domini a me ut loqueretur tibi dixitque micheas tu ipse videbis in die illo quando ingressus fueris cubiculum de cubiculo ut abscondaris praecepit autem rex israhel dicens tollite micheam et ducite eum ad amon principem civitatis et ad ioas filium ammelech et dicetis haec dicit rex mittite hunc in carcerem et date ei panis modicum et aquae pauxillum donec revertar in pace dixitque micheas si reversus fueris in pace non est locutus dominus in me et ait audite populi omnes igitur ascenderunt rex israhel et iosaphat rex iuda in ramoth galaad dixitque rex israhel ad iosaphat mutabo habitum et sic ad pugnandum vadam tu autem induere vestibus tuis mutatoque rex israhel habitu venit ad bellum rex autem syriae praeceperat cubicis equitatus sui dicens ne pugnetis contra minimum aut contra maximum nisi contra solum regem israhel itaque cum vidissent principes equitatus iosaphat dixerunt rex israhel iste est et circumd-

ederunt eum dimicantes at ille clamavit ad dominum et auxiliatus est ei atque avertit eos ab illo cum enim vidissent duces equitatus quod non esset rex israhel reliquerunt eum accidit autem ut unus e populo sagittam in incertum iaceret et percuteret regem israhel inter cervicem et scapulas at ille aurigae suo ait converte manum tuam et educ me de acie quia vulneratus sum et finita est pugna in die illo porro rex israhel stabat in curru suo contra syros usque ad vesperam et mortuus est occidente sole

19

reversus est autem iosaphat rex iuda domum suam pacifice in hierusalem cui occurrit hieu filius anani videns et ait ad eum impio praebes auxilium et his qui oderunt dominum amicitia iungeris et idcirco iram quidem domini merebaris sed bona opera inventa sunt in te eo quod abstuleris lucos de terra iuda et praepraveris cor tuum ut requireres dominum habitavit ergo iosaphat in hierusalem rursumque egressus est ad populum de bersabee usque ad montem ephraim et revocavit eos ad dominum deum patrum suorum constituitque iudices terrae in cunctis civitatibus iuda munitis per singula loca et praecipiens iudicibus videte ait quid faciatis non enim hominis exercetis iudicium sed domini et quodcumque iudicaveritis in vos redundabit sit timor domini vobiscum et cum diligentia cuncta facite non est enim apud dominum deum nostrum iniquitas nec personarum acceptio nec cupido munerum in hierusalem quoque constituit iosaphat levitas et sacerdotes et principes familiarum ex israhel ut iudicium et causam domini iudicarent habitatoribus eius praecepitque eis dicens sic agetis in timore dei fideliter et corde perfecto omnem causam quae venerit ad vos fratrum vestrorum qui habitant in urbibus suis inter cognitionem et cognitionem ubicumque quaestio est de lege de mandato de caerimoniis de iustificationibus ostendite eis ut non peccent in dominum et ne veniat ira super vos et super fratres vestros sic ergo agetis et non peccabitis amarias autem sacerdos et pontifex vester in his quae ad dominum pertinent praesidebit porro zabadias filius ismahel qui est dux in domo iuda super ea opera erit quae ad regis officium pertinent habetisque magistros levitas coram vobis confortamini et agite diligenter et erit dominus cum bonis

20

post haec congregati sunt filii moab et filii ammon et cum eis de ammanitis ad iosaphat ut pugnarent contra eum veneruntque nuntii et indicaverunt iosaphat dicentes venit contra te multitudo magna de his locis quae trans mare sunt et de syria et ecce consistunt in asasonthamar quae est engaddi iosaphat autem timore perterritus totum se contulit ad rogandum dominum et praedicavit ieiunium universo iuda congregatusque iudas ad precandum dominum sed et omnes de urbibus suis venerunt ad obsecrandum eum cumque stetisset iosaphat in medio coetu iudae et hierusalem in domo domini ante atrium

novum ait domine deus patrum nostrorum tu es deus in caelo et dominaris cunctis regnis gentium in manu tua est fortitudo et potentia nec quisquam tibi potest resistere nonne tu deus noster interfecisti omnes habitatores terrae huius coram populo tuo israhel et dedisti eam semini abraham amici tui in sempiternum habitaveruntque in ea et extruxerunt in illa sanctuarium nomini tuo dicentes si inruerint super nos mala gladius iudicii pestilentia et fames stabimus coram domo hac in conspectu tuo in qua invocatum est nomen tuum et clamabimus ad te in tribulationibus nostris et exaudies salvosque facies nunc igitur ecce filii ammon et moab et mons seir per quos non concessisti israheli ut transirent quando egrediebantur de aegypto sed declinaverunt ab eis et non interfecerunt illos e contrario agunt et nituntur eicere nos de possessione quam tradidisti nobis deus noster ergo non iudicabis eos in nobis quidem non tanta est fortitudo ut possimus huic multitudini resistere quae inruit super nos sed cum ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus residui ut oculos nostros dirigamus ad te omnis vero iuda statat coram domino cum parvulis et uxoris et liberis suis erat autem hiazihel filius zachariae filii banaiae filii hiehihel filii mathaniae levites de filiis asaph super quem factus est spiritus domini in medio turbae et ait attendite omnis iuda et qui habitatis hierusalem et tu rex iosaphat haec dicit dominus vobis nolite timere nec paveatis hac multitudinem non est enim vestra pugna sed dei cras descendetis contra eos ascensuri enim sunt per clivum nomine sis et inveniatis illos in summitate torrentis qui est contra solitudinem hieruhel non eritis vos qui dimicabitis sed tantummodo confidenter state et videbitis auxilium domini super vos o iuda et hierusalem nolite timere nec paveatis cras egredimini contra eos et dominus erit vobiscum iosaphat ergo et iuda et omnes habitatores hierusalem ceciderunt proni in terram coram domino et adoraverunt eum porro levitae de filiis caath et de filiis core laudabant dominum deum israhel voce magna in excelsum cumque mane surrexissent egressi sunt per desertum thecuae profectisque eis stans iosaphat in medio eorum dixit audite me iuda et omnes habitatores hierusalem credite in domino deo vestro et securi eritis credite prophetis eius et cuncta evenient prospera deditque consilium populo et statuit cantores domini ut laudarent eum in turmis suis et antecederent exercitum ac voce consona dicerent confitemini domino quoniam in aeternum misericordia eius cumque coepissent laudes canere vertit dominus insidias eorum in semet ipsos filiorum scilicet ammon et moab et montis seir qui egressi fuerant ut pugnarent contra iudam et percussit sunt namque filii ammon et moab consurrexerunt adversum habitatores montis seir ut interficerent et delerent eos cumque hoc opere perpetrassent etiam in semet ipsos versi mutuis concidere vulneribus porro iudas cum venisset ad speculam quae respicit solitudinem vidit procul omnem late regionem plenam cadaveribus nec superesse quemquam qui necem potuisset evadere venit ergo iosaphat et omnis populus cum eo ad detrahenda spolia mortuorum inveneruntque inter cadav-

era variam supellectilem vestes quoque et vasa pretiosissima et diriperunt ita ut omnia portare non possent nec per tres dies spolia auferre pro praedae magnitudine die autem quarto congregati sunt in valle benedictionis etenim quoniam ibi benedixerant domino vocaverunt locum illum vallis benedictionis usque in praesentem diem reversusque est omnis vir iuda et habitatores hierusalem et iosaphat ante eos in hierusalem cum laetitia magna eo quod dedisset eis dominus gaudium de inimicis suis ingressique sunt hierusalem cum psalteriis et citharis et tubis in domum domini inruit autem pavor domini super universa regna terrarum cum audissent quod pugnasset dominus contra inimicos israhel quievitque regnum iosaphat et praeiit ei deus pacem per circuitum regnavit igitur iosaphat super iudam et erat triginta quinque annorum cum regnare coepisset viginti autem et quinque annis regnavit in hierusalem nomen matris eius azuba filia selachi et ambulavit in via patris sui asa nec declinavit ab ea faciens quae placita erant coram domino verumtamen excelsa non abstulit et adhuc populus non direxerat cor suum ad dominum deum patrum suorum reliqua autem gestorum iosaphat priorum et novissimorum scripta sunt in verbis hiehu filii anani quae digessit in libro regum israhel post haec inivit amicitias iosaphat rex iuda cum ochozia rege israhel cuius opera fuerunt impiissima et particeps fuit ut facerent naves quae irent in tharsis feceruntque classem in asiongaber prophetavit autem eliezer filius dodoau de maresa ad iosaphat dicens quia habuisti foedus cum ochozia percussit dominus opera tua contritaeque sunt naves nec potuerunt ire in tharsis

21

dormivit autem iosaphat cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate david regnavitque ioram filius eius pro eo qui habuit fratres filios iosaphat azariam et hiahihel et zachariam et azariam et michael et saphatiam omnes hii filii iosaphat regis israhel deditque eis pater suus multa munera argenti et auri et pensationes cum civitatibus munitissimis in iuda regnum autem tradidit ioram eo quod esset primogenitus surrexit ergo ioram super regnum patris sui cumque se confirmasset occidit omnes fratres suos gladio et quosdam de principibus israhel triginta duo annorum erat ioram cum regnare coepisset et octo annis regnavit in hierusalem ambulavitque in viis regum israhel sicut egerat domus ahab filia quippe ahab erat uxor eius et fecit malum in conspectu domini noluit autem dominus disperdere domum david propter pactum quod inierat cum eo et quia promiserat ut daret illi lucernam et filiis eius omni tempore in diebus illis rebellavit edom ne esset subditus iudae et constituit sibi regem cumque transisset ioram cum principibus suis et cuncto equitatu qui erat secum surrexit nocte et percussit edom qui se circumdederat et omnes duces equitatus eius attamen rebellavit edom ne esset sub ditione iuda usque ad hanc diem eo tempore et lobna recessit ne esset sub manu illius dereliquerat enim dominum deum patrum suorum insuper et excelsa fabricatus est in

urbibus iuda et fornicari fecit habitatores hierusalem et praevaricari iudam adlatae sunt autem ei litterae ab helia propheta in quibus scriptum erat haec dicit dominus deus david patris tui quoniam non ambulasti in viis iosaphat patris tui et in viis asa regis iuda sed incessisti per iter regum israhel et fornicari fecisti iudam et habitatores hierusalem imitatus fornicationem domus ahab insuper et fratres tuos domum patris tui meliores te occidisti ecce dominus percutiet te plaga magna cum populo tuo et filiis et uxoris tuis universaque substantia tua tu autem aegrotabis pessimo languore uteri donec egrediantur vitalia tua paulatim per dies singulos suscitavit ergo dominus contra ioram spiritum philistinorum et arabum qui confines sunt aethiopibus et ascenderunt in terram iuda et vastaverunt eam diripueruntque cunctam substantiam quae inventa est in domo regis insuper et filios eius et uxores nec remansit ei filius nisi ioachaz qui minimus natu erat et super haec omnia percussit eum dominus alvi languore insanabili cumque diei succederet dies et temporum spatia volverentur duorum annorum expletus est circulus et sic longa consumptus tabe ita ut egeret etiam viscera sua languore pariter et vita caruit mortuusque est in infirmitate pessima et non fecit ei populus secundum morem combustionis exequias sicut fecerat maioribus eius triginta duum annorum fuit cum regnare coepisset et octo annis regnavit in hierusalem ambulavitque non recte et sepelierunt eum in civitate david verumtamen non in sepulchro regum

22

constituerunt autem habitatores hierusalem ochoziam filium eius minimum regem pro eo omnes enim maiores natu qui ante eum fuerant interfeceant latrones arabum qui intruerant in castra regnavitque ochozias filius ioram regis iuda filius quadraginta duo annorum erat ochozias cum regnare coepisset et uno anno regnavit in hierusalem nomen matris eius otholia filia amri sed et ipse ingressus est per vias domus ahab mater enim eius inpulit eum ut impie ageret fecit igitur malum in conspectu domini sicut domus ahab ipsi enim fuerunt ei consiliarii post mortem patris sui in interitum eius ambulavitque in consiliis eorum et perrexit cum ioram filio ahab rege israhel in bellum contra azahel regem syriae qui reversus est ut curaretur in hiezrahel multas enim plagas acceperat in supradicto certamine igitur azarias filius ioram rex iuda descendit ut inviseret ioram filium ahab in hiezrahel aegrotantem voluntatis quippe fuit dei adversum ochoziam ut veniret ad ioram et cum venisset egrediretur cum eo adversum hieu filium namsi quem unxit dominus ut deleter domum ahab cum ergo subverteret hieu domum ahab invenit principes iuda et filios fratrum ochoziae qui ministrabant ei et interfecit illos ipsumque perquirens ochoziam comprehendit latentem in samaria adductumque ad se occidit et sepelierunt eum eo quod esset filius iosaphat qui quaesierat dominum in toto corde suo nec erat ultra spes aliqua ut de stirpe regnaret ochozia

siquidem otholia mater eius videns quod mortuus esset filius suus surrexit et interfecit omnem stirpem regiam domus ioram porro iosabeth filia regis tulit ioas filium ochoziae et furata est eum de medio filiorum regis cum interficerentur absconditque cum nutrice sua in cubiculo lectulorum iosabeth autem quae absconderat eum erat filia regis ioram uxor ioiadae pontificis soror ochoziae et idcirco otholia non interfecit eum fuit ergo cum eis in domo dei absconditus sex annis quibus regnavit otholia super terram

23

anno autem septimo confortatus ioiadae adsumpsit centuriones azariam videlicet filium hieroam et ismahel filium iohanan azariam quoque filium oded et maasiam filium adaiae et elisaphat filium zechri et iniit cum eis foedus qui circumeuntes iudam congregaverunt levitas de cunctis urbibus iuda et principes familiarum israhel veneruntque in hierusalem iniit igitur omnis multitudo pactum in domo domini cum rege dixitque ad eos ioiadae ecce filius regis regnabit sicut locutus est dominus super filios david iste est ergo sermo quem facietis tertia pars vestrum qui veniunt ad sabbatum sacerdotum et levitarum et ianitorum erit in portis tertia vero pars ad domum regis et tertia in porta quae appellatur fundamenti omne vero reliquum vulgus sit in atrii domus domini nec quisquam alius ingrediatur domum domini nisi sacerdotes et qui ministrant de levitis ipsi tantummodo ingrediantur quia sanctificati sunt et omne reliquum vulgus observet custodias domini levitae autem circumdarent regem habentes singuli arma sua et si quis alius ingressus fuerit templum interficiatur sintque cum rege et intrante et egrediente fecerunt igitur levitae et universus iuda iuxta omnia quae praeceperat ioiadae pontifex et adsumpserunt singuli viros qui sub se erant et veniebant per ordinem sabbati cum his qui iam impleverant sabbatum et egressuri erant siquidem ioiadae pontifex non dimiserat abire turmas quae sibi per singulas ebdomadas succedere consueverant deditque ioiadae sacerdos centurionibus lanceas clypeosque et peltas regis david quas consecraverat in domo domini constituitque omnem populum tenentium pugiones a parte templi dextra usque ad partem templi sinistram coram altari et templo per circuitum regis et eduxerunt filium regis et inposuerunt ei diadema dederuntque in manu eius tenendam legem et constituerunt eum regem unxit quoque illum ioiadae pontifex et filii eius imprecatique sunt atque dixerunt vivat rex quod cum audisset otholia vocem scilicet currentium atque laudantium regem ingressa est ad populum in templum domini cumque vidisset regem stantem super gradum in introitu et principes turmasque circa eum omnem quoque populum terrae gaudentem atque clangentem tubis et diversi generis organis concinentem vocemque laudantium scidit vestimenta sua et ait insidiae insidiae egressus autem ioiadae pontifex ad centuriones et principes exercitus dixit eis educite illam extra septa templi et interficiatur foris gladio praecepitque sacerdos ne occideretur in domo do-

mini et inposuerunt cervicibus eius manus cumque intrasset portam equorum domus regis interfecerunt eam ibi pepigit autem ioiadae foedus inter se universumque populum et regem ut esset populus domini itaque ingressus est omnis populus domum baal et destruxerunt eam et altaria ac simulacra illius confrugerunt matthan quoque sacerdotem baal interfecerunt ante aras constituit autem ioiadae praepositos in domo domini et sub manibus sacerdotum ac levitarum quos distribuit david in domo domini ut offerrent holocausta domino sicut scriptum est in lege mosi in gaudio et canticis iuxta dispositionem david constituit quoque ianitores in portis domus domini ut non ingrederetur eam inmundus in omni re adsumpsitque centuriones et fortissimos viros ac principes populi et omne vulgus terrae et fecerunt descendere regem de domo domini et introire per medium portae superioris in domum regis et conlocaverunt eum in solio regali laetatusque est omnis populus terrae et urbs quievit porro otholia interfecta est gladio

24

septem annorum erat ioas cum regnare coepisset et quadraginta annis regnavit in hierusalem nomen matris eius sebia de bersabee fecitque quod bonum est coram domino cunctis diebus ioiadae sacerdotis accepit autem ei ioiadae uxores duas e quibus genuit filios et filias post quae placuit ioas ut instauraret domum domini congregavitque sacerdotes et levitas et dixit eis egredimini ad civitates iuda et colligite de universo israhel pecuniam ad sarta tecta templi dei vestri per singulos annos festinatoque hoc facite porro levitae egere neglegentius vocavitque rex ioiadae principem et dixit ei quare non tibi fuit curae ut cogeres levitas inferre de iuda et de hierusalem pecuniam quae constituta est a mose servo domini ut inferret eam omnis multitudo israhel in tabernaculum testimonii otholia enim impiissima et filii eius destruxerunt domum domini et de universis quae sanctificata fuerant templo domini ornaverunt fanum baalim praecepit ergo rex et fecerunt arcam posueruntque eam iuxta portam domus domini forinsecus et praedicatum est in iuda et hierusalem ut deferrent singuli pretium domino quod constituit moyses servus dei super omnem israhel in deserto laetatiue sunt cuncti principes et omnis populus et ingressi contulerunt in arcam domini atque miserunt ita ut impleretur cumque tempus esset ut deferrent arcam coram rege per manus levitarum videbant enim multam pecuniam ingrediebatur scriba regis et quem primus sacerdos constituerat effundebantque pecuniam quae erat in arca porro arcam reportabant ad locum suum sicque faciebant per singulos dies et congregata est infinita pecunia quam dederunt rex et ioiada his qui praeerant operibus domus domini ad illi conducebant ex ea caesores lapidum et artifices operum singulorum ut instaurarent domum domini fabros quoque ferri et aeris ut quod cadere coeperat fulciretur egeruntque hii qui operabantur industrie et obducebatur parietum cicatrix per manus eorum ac suscitaverunt domum domini in statum pristinum

et firme eam stare fecerunt cumque complissent omnia opera detulerunt coram rege et ioiadae reliquam partem pecuniae de qua facta sunt vasa templi in ministerium et ad holocausta fialae quoque et cetera vasa aurea et argentea et offerebantur holocausta in domo domini iugiter cunctis diebus ioiadae seniuit autem ioiadae plenus dierum et mortuus est cum centum triginta esset annorum sepelieruntque eum in civitate david cum regibus eo quod fecisset bonum coram israhel et cum domo eius postquam autem obiit ioiada ingressi sunt principes iuda et adoraverunt regem qui delinitus obsequiis eorum adquevit eis et dereliquerunt templum domini dei patrum suorum servieruntque lucis et sculptilibus et facta est ira contra iudam et hierusalem propter hoc peccatum mittebatque eis prophetas ut reverterentur ad dominum quos protestantes illi audire nolebant spiritus itaque dei induit zachariam filium ioiadae sacerdotem et stetit in conspectu populi et dixit eis haec dicit dominus quare transgredimini praeceptum domini quod vobis non proderit et dereliquistis dominum ut derelinqueret vos qui congregati adversus eum miserunt lapides iuxta regis imperium in atrio domus domini et non est recordatus ioas rex misericordiae quam fecerat ioiadae pater illius secum sed interfecit filium eius qui cum moretur ait videat dominus et requirat cumque evolutus esset annus ascendit contra eum exercitus syriae venitque in iudam et hierusalem et interfecit cunctos principes populi atque universam praedam miserunt regi damascum et certe cum permodicus venisset numerus syrorum tradidit dominus manibus eorum infinitam multitudinem eo quod reliquissent dominum deum patrum suorum in ioas quoque ignominiosa exercuere iudicia et abeantes dimiserunt eum in languoribus magnis surrexerunt autem contra eum servi sui in ultionem sanguinis filii ioiadae sacerdotis et occiderunt eum in lectulo suo et mortuus est sepelieruntque eum in civitate david sed non in sepulchris regum insidiati vero sunt ei zabath filius semath ammanitidis et iozabath filius semarith moabitidis porro filii eius ac summa pecuniae quae adunata fuerat sub eo et instauratio domus dei scripta sunt diligentius in libro regum regnavitque amasias filius eius pro eo

25

viginti quinque annorum erat amasias cum regnare coepisset et viginti novem annis regnavit in hierusalem nomen matris eius ioaden de hierusalem fecitque bonum in conspectu domini verumtamen non in corde perfecto cumque roboratum sibi videret imperium iugulavit servos qui occiderant regem patrem suum sed filios eorum non interfecit sicut scriptum est in libro legis mosi ubi praecepit dominus dicens non occiderunt patres pro filiis neque filii pro patribus suis sed unusquisque in suo peccato morietur congregavit igitur amasias iudam et constituit eos per familias tribunosque et centuriones in universo iuda et beniamin et recensuit a viginti annis sursum invenitque triginta milia iuvenum qui egrederentur ad pugnam et tenerent hastam et clypeum mercede quoque conduxit de israhel cen-

tum milia robustorum centum talentis argenti venit autem homo dei ad illum et ait o rex ne egrediatur tecum exercitus israhel non est enim dominus cum israhel et cunctis filiis ephraim quod si putas in robore exercitus bella consistere superari te faciet deus ab hostibus dei quippe est et adiuvare et in fugam vertere dixitque amasias ad hominem dei quid ergo fiet de centum talentis quae dedi militibus israhel et respondit ei homo dei habet dominus unde tibi dare possit multo his plura separavit itaque amasias exercitum qui venerat ad eum ex ephraim ut reverteretur in locum suum at illi contra iudam vehementer irati reversi sunt in regionem suam porro amasias confidenter eduxit populum suum et abiit in vallem salinarum percussitque filios seir decem milia et alia decem milia virorum ceperunt filii iuda et adduxerunt ad praeceptum cuiusdam petrae praecipitaveruntque eos de summo in praecipites qui universi creperunt at ille exercitus quem remiserat amasias ne secum iret ad proelium diffusus est in civitatibus iuda a samaria usque bethoron et interfectis tribus milibus diripuit praedam magnam amasias vero post caedem idumeorum et adlatos deos filiorum seir statuit illos in deos sibi et adorabat eos et illis adolebat incensum quam ob rem iratus dominus contra amasiam misit ad illum prophetam qui diceret ei cur adorasti deos qui non liberaverunt populum suum de manu tua cumque haec ille loqueretur respondit ei num consiliarius regis es quiesce ne interficiam te discedensque propheta scio inquit quod cogitaverit dominus occidere te qui et fecisti hoc malum et insuper non adquievisisti consilio meo igitur amasias rex iuda inito pessimo consilio misit ad ioas filium ioachaz filii hieu regem israhel dicens veni videamus nos mutuo at ille remisit nuntium dicens carduus qui est in libano misit ad cedrum libani dicens da filiam tuam filio meo uxorem et ecce bestiae quae erant in silva libani transierunt et conculcaverunt carduum dixisti percussi edom et idcirco erigitur cor tuum in superbiam sede in domo tua cur malum adversum te provocas ut cadas et tu et iudas tecum noluit audire amasias eo quod domini esset voluntas ut traderetur in manibus hostium propter deos edom ascendit igitur ioas rex israhel et mutuos sibi praebuere conspectus amasias autem rex iuda erat in bethsames iudae corruitque iudas coram israhel et fugit in tabernacula sua porro amasiam regem iuda filium ioas filii ioachaz cepit ioas rex israhel in bethsames et adduxit in hierusalem destruxitque murum eius a porta ephraim usque ad portam anguli quadringentis cubitis omne quoque aurum et argentum et universa vasa quae reppererat in domo dei et apud obededom in thesauris etiam domus regiae necnon et filios obisidum reduxit samariam vixit autem amasias filius ioas rex iuda postquam mortuus est ioas filius ioachaz rex israhel quindecim annis reliqua vero sermonum amasiae priorum et novissimorum scripta sunt in libro regum iuda et israhel qui postquam recessit a domino tetenderunt ei insidias in hierusalem cumque fugisset lachis miserunt et interfecerunt eum ibi reportantesque super equos sepelierunt eum cum patribus suis in civitate david

omnis autem populus iuda filium eius oziam annorum sedecim constituit regem pro patre suo amasia ipse aedificavit ahilath et restituit eam dicioni iudae postquam dormivit rex cum patribus suis sedecim annorum erat ozias cum regnare coepisset et quinquaginta duobus annis regnavit in hierusalem nomen matris eius hiechelia de hierusalem fecitque quod erat rectum in oculis domini iuxta omnia quae fecerat amasias pater eius et exquisivit deum in diebus zachariae intelligentis et videntis deum cumque requireret dominum direxit eum in omnibus denique egressus est et pugnavit contra philisthim et destruxit murum geth et murum iabniae murumque azoti aedificavit quoque oppida in azoto et in philisthim et adiuvit eum deus contra philisthim et contra arabas qui habitabant in gurbaal et contra ammanitas pendebantque ammanitiae munera oziae et divulgatum est nomen eius usque ad introitum aegypti propter crebras victorias aedificavitque ozias turres in hierusalem super portam anguli et super portam vallis et reliquas in eodem muri latere firmavitque eas extruxit etiam turres in solitudine et fodit cisternas plurimas eo quod haberet multa pecora tam in campestribus quam in heremi vastitate vineas quoque habuit et vitinotes in montibus et in Carmelo erat quippe homo agriculturae deditus fuit autem exercitus bellatorum eius qui procedebant ad proelia sub manu hiehihel scribae maasiaeque doctoris et sub manu ananiae qui erat de ducibus regis omnisque numerus principum per familias virorum fortium duum milium sescentorum et sub eis universus exercitus trecentorum et septem milium quingentorum qui erant apti ad bella et pro rege contra adversarios dimicabant praeparavit quoque eis ozias id est cuncto exercitui clypeos et hastas et galeas et loricas arcusque et fundas ad iaciendos lapides et fecit in hierusalem diversi generis machinas quas in turribus conlocavit et in angulis murorum ut mitterent sagittas et saxa grandia egressumque est nomen eius procul eo quod auxiliaretur ei dominus et corroborasset illum sed cum roboratus esset elevatum est cor eius in interitum suum et neglexit dominum deum suum ingressusque templum domini adolere voluit incensum super altare thymiamatis statimque ingressus post eum azarias sacerdos et cum eo sacerdotes domini octoginta viri fortissimi restiterunt regi atque dixerunt non est tui officii ozia ut adoleas incensum domino sed sacerdotum hoc est filiorum aaron qui consecrati sunt ad huiuscemodi ministerium egredere de sanctuario ne contempseris quia non reputabitur tibi in gloriam hoc a domino deo iratusque est ozias et tenens in manu turibulum ut adoleret incensum minabatur sacerdotibus statimque orta est lepra in fronte eius coram sacerdotibus in domo domini super altare thymiamatis cumque respexisset eum azarias pontifex et omnes reliqui sacerdotes viderunt lepram in fronte eius et festinato expulerunt eum sed et ipse perterritus adceleravit egredi eo quod sensisset ilico plagam domini fuit igitur ozias rex leprosus usque ad diem mortis suae et habitavit in domo separata

plenus lepra ob quam et eiectus fuerat de domo domini porro ioatham filius eius rexit domum regis et iudicabat populum terrae reliqua autem sermonum oziae priorum et novissimorum scripsit esaia filius amos propheta dormivitque ozias cum patribus suis et sepelierunt eum in agro regali sepulchrorum eo quod esset leprosus regnavitque ioatham filius eius pro eo

27

viginti quinque annorum erat ioatham cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in hierusalem nomen matris eius hierusa filia sadoc fecitque quod rectum erat coram domino iuxta omnia quae fecerat ozias pater suus excepto quod non est ingressus templum domini et adhuc populus delinquebat ipse aedificavit portam domus domini excelsam et in muro ophel multa construxit urbes quoque aedificavit in montibus iuda et in salibus castella et turres ipse pugnavit contra regem filiorum ammon et vicit eos dederuntque ei filii ammon in tempore illo centum talenta argenti et decem milia choros tritici ac totidem choros hordei haec ei praebuerunt filii ammon in anno secundo et tertio corroboratusque est ioatham eo quod direxisset vias suas coram domino deo suo reliqua autem sermonum ioatham et omnes pugnae eius et opera scripta sunt in libro regum israhel et iuda viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in hierusalem dormivitque ioatham cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate david et regnavit achaz filius eius pro eo

28

viginti annorum erat achaz cum regnare coepisset et sedecim annis regnavit in hierusalem non fecit rectum in conspectu domini sicut david pater eius sed ambulavit in viis regum israhel insuper et statuas fudit baalim ipse est qui adolevit incensum in valle benennon et lustravit filios suos in igne iuxta ritum gentium quas interfecit dominus in adventu filiorum israhel sacrificabat quoque et thymiama succendebat in excelsis et in collibus et sub omni ligno frondoso tradiditque eum dominus deus eius in manu regis syriae qui percussit eum magnamque praedam de eius cepit imperio et adduxit in damascum manibus quoque regis israhel traditus est et percussus plaga grandi occiditque phacee filius romeliae de iuda centum viginti milia in die uno omnes viros bellatores eo quod reliquissent dominum deum patrum suorum eodem tempore occidit zechri vir potens ex ephraim masiam filium regis et ezricam ducentum domus eius helcanam quoque secundum a rege ceperuntque filii israhel de fratribus suis ducenta milia mulierum puerorum et puellarum et infinitam praedam pertruleruntque eam in samariam ea tempestate erat ibi propheta domini nomine oded qui egressus obviam exercitui venientium in samariam dixit eis ecce iratus dominus deus patrum vestrorum contra iudam tradidit eos manibus vestris et occidistis illos atrociter

ita ut caelum pertingeret vestra crudelitas insuper filios iuda et hierusalem vultis vobis subicere in servos et ancillas quod nequaquam facto opus est peccatis enim super hoc domino deo vestro sed audite consilium meum et reducite captivos quos adduxistis de fratribus vestris quia magnus furor domini imminet vobis steterunt itaque viri de principibus filiorum ephraim azarias filius iohanan barachias filius mosolamoth hiezechias filius sellum et amasa filius adali contra eos qui veniebant de proelio et dixerunt eis non introducetis huc captivos ne peccemus domino quare vultis adicere super peccata nostra et vetera cumulare delicta grande quippe peccatum est et ira furoris domini imminet super israhel dimiseruntque viri bellatores praedam et universa quae ceperant coram principibus et omni multitudine steteruntque viri quos supra memoravimus et adprehendentes captivos omnesque qui nudi erant vestierunt de spoliis cumque vestissent eos et calciassent et refecissent cibo ac potu unxissent quoque propter laborem et adhibuissent eis curam quicumque ambulare non poterant et erant inbecillo corpore inposuerunt eos iumentis et adduxerunt hierichum civitatem palmarum ad fratres eorum ipsique reversi sunt samariam tempore illo misit rex achaz ad regem assyriorum auxilium postulans veneruntque idumei et percusserunt multos eis iuda et ceperunt praedam magnam philisthim quoque diffusi sunt per urbes campestres et ad meridiem iuda ceperuntque bethsames et ahilon et gaderoth soccho quoque et thamnaim et gamzo cum viculis suis et habitaverunt in eis humiliaverat enim dominus iudam propter achaz regem iuda eo quod nudasset eum auxilio et contemptui habuissent dominum adduxitque contra eum thaglatphalnasar regem assyriorum qui et afflixit eum et nullo resistente vastavit igitur achaz spoliata domo domini et domo regum et principum dedit regi assyriorum munera et tamen nihil ei profuit insuper et in tempore angustiae suae auxit contemptum in dominum ipse per se rex achaz immolavit diis damasci victimas percussoribus suis et dixit dii regum syriae auxiliantur eis quos ego placabo hostiis et aderunt mihi cum e contrario ipsi fuerint ruina eius et universo israhel direptis itaque achaz omnibus vasis domus dei atque confractis clusit ianuas templi dei et fecit sibi altaria in universis angulis hierusalem in omnibus quoque urbibus iuda extruxit aras ad cremandum tus atque ad iracundiam provocavit dominum deum patrum suorum reliqua autem sermonum eius et omnium operum priorum et novissimorum scripta sunt in libro regum iuda et israhel dormivitque achaz cum patribus suis et sepelierunt eum in civitate hierusalem neque enim receperunt eum in sepulchra regum israhel regnavitque ezechias filius eius pro eo

29

igitur ezechias regnare coepit cum viginti quinque esset annorum et viginti novem annis regnavit in hierusalem nomen matris eius abia filia zacchariae fecitque quod erat placitum in conspectu domini iuxta omnia quae fecerat david pater eius ipse anno et

mense primo regni sui aperuit valvas domus domini et instauravit eas adduxitque sacerdotes atque levitas et congregavit eos in plateam orientalem dixitque ad eos audite me levitae et sanctificamini mundate domum domini dei patrum vestrorum auferte omnem immunditiam de sanctuario peccaverunt patres nostri et fecerunt malum in conspectu domini dei nostri derelinquentes eum averterunt facies suas a tabernaculo domini et praeberunt dorsum cluserunt ostia quae erant in porticu et extinxerunt lucernas incensumque non addoleverunt et holocausta non obtulerunt in sanctuario deo israhel concitatus est itaque furor domini super iudam et hierusalem tradiditque eos in commotionem et in interitum et in sibilum sicut ipsi cernitis oculis vestris in corruerunt patres nostri gladiis filii nostri et filiae nostrae et coniuges captivae ductae sunt propter hoc scelus nunc igitur placet mihi ut ineamus foedus cum domino deo israhel et avertat a nobis furorom irae suas filii mi nolite neglegere vos elegit dominus ut stetis coram eo et ministretis illi colatis eum et cremetis incensum surrexerunt ergo levitae maath filius amasiae et io-hel filius azariae de filiis caath porro de filiis merari-cis filius ab dai et azarias filius iallelle de filiis autem gersom io ha filius zemma et eden filius ioaha at vero de filiis elisaphan samri et iahihel de filiis quoque asaph zaccharias et mathanias necnon de filiis he-man iahihel et semei sed et de filiis idithun semeias et ozihel congregaveruntque fratres suos et sanctificati sunt et ingressi iuxta mandatum regis et imperium domini ut expiarent domum dei sacerdotes quoque ingressi templum domini ut sanctificarent illud extulerunt omnem immunditiam quam intro repere-rant in vestibulum domus domini quam tulerunt levitae et asportaverunt ad torrentem cedron foras coeperunt autem prima die mensis primi mundare et in die octava eiusdem mensis ingressi sunt porticum templi domini expiaveruntque templum diebus octo et in die sextadecima mensis eiusdem quod coeperant impleverunt ingressi quoque sunt ad ezechiam regem et dixerunt ei sanctificavimus omnem domum domini et altare holocaustoseos vasaque eius necnon et mensam propositionis cum omnibus vasis suis cunctamque templi supellectilem quam polluerat rex ac-haz in regno suo postquam praevaricatus est et ecce exposita sunt omnia coram altari domini consurgens-que diluculo ezechias rex adunavit omnes principes civitatis et ascendit domum domini obtuleruntque simul tauros septem arietes septem agnos septem et hircos septem pro peccato pro regno pro sanctuario pro iuda dixit quoque sacerdotibus filiis aaron ut offerrent super altare domini mactaverunt igitur tauros et susceperunt sacerdotes sanguinem et fuderunt illud super altare mactaverunt etiam arietes et illo-rum sanguinem super altare fuderunt immolaverunt agnos et fuderunt super altare sanguinem adpli-caverunt hircos pro peccato coram rege et universa multitudo inposueruntque manus suas super eos et immolaverunt illos sacerdotes et asperserunt san-guinem eorum altari pro piaculo universi israhelis pro omni quippe israhel praeceperat rex ut holo-caustum fieret et pro peccato constituit quoque lev-itas in domo domini cum cymbalis et psalteriis et

citharis secundum dispositionem david et gad viden-tis regis et nathan prophetae siquidem domini prae-ceptum fuit per manum prophetarum eius steterun-tque levitae tenentes organa david et sacerdotes tubas et iussit ezechias ut offerrent holocaustum su-per altare cumque offerrentur holocausta coeperunt laudes canere domino et clangere tubis atque in di-versis organis quae david rex israhel reppererat con-crepare omni autem turba adorante cantores et hii qui tenebant tubas erant in officio suo donec con-pleretur holocaustum cumque finita esset oblatio in-curvatus est rex et omnes qui erant cum eo et ado-raverunt praecepitque ezechias et principes levitis ut laudarent dominum sermonibus david et asaph vi-dentis qui laudaverunt eum magna laetitia et curvato genu adoraverunt ezechias autem etiam haec addidit implestis manus vestras domino accedite et offerte victimas et laudes in domo domini obtulit ergo uni-versa multitudo hostias et laudes et holocausta mente devota porro numerus holocaustorum quae obtulit multitudo hic fuit tauros septuaginta arietes centum agnos ducentos sanctificaveruntque domino boves sescentos et oves tria milia sacerdotes vero pauci erant nec poterant sufficere ut pelles holocaustorum detraherent unde et levitae fratres eorum adjuverunt eos donec impletur opus et sanctificarentur antis-tites levitae quippe faciliiori ritu sanctificantur quam sacerdotes fuerunt igitur holocausta plurima adip-es pacificorum et libamina holocaustorum et completus est cultus domus domini laetatusque est ezechias et omnis populus eo quod ministerium domini esset ex-pletum de repente quippe hoc fieri placuerat

30

misit quoque ezechias ad omnem israhel et iudam scripsitque epistulas ad ephraim et manasem ut venirent ad domum domini in hierusalem et facerent phase domino deo israhel inito ergo consilio regis et principum et universi coetus hierusalem decreverunt ut facerent phase mense secundo non enim occur-rerant facere in tempore suo quia sacerdotes qui possent sufficere sanctificati non fuerant et populus necdum congregatus erat in hierusalem placuitque sermo regi et omni multitudini et decreverunt ut mitterent nuntios in universum israhel de bersabee usque dan ut venirent et facerent phase domino deo israhel in hierusalem multi enim non fecerant sicut lege praescriptum est perrexeruntque cursores cum epistulis ex regis imperio et principum eius in univer-sum israhel et iudam iuxta quod rex iusserat praed-icantes filii israhel revertimini ad dominum deum abraham et isaac et israhel et revertetur ad reliquias quae effugerunt manum regis assyriorum nolite fieri sicut patres vestri et fratres qui recesserunt a domino deo patrum suorum et tradidit eos in interitum ut ipsi cernitis nolite indurare cervices vestras sicut patres vestri tradite manus domino et venite ad sanctuarium eius quod sanctificavit in aeternum servite domino deo patrum vestrorum et avertetur a vobis ira furoris eius si enim vos reversi fueritis ad dominum fratres vestri et filii habebunt misericordiam coram dominis suis qui illos duxere captivos et revertentur in terram

hanc pius enim et clemens est dominus deus vester et non avertet faciem suam a vobis si reversi fueritis ad eum igitur cursores pergebant velociter de civitate in civitatem per terram ephraim et manasse usque zabulon illis iniridentibus et subsannantibus eos attamen quidam viri ex aser et manasse et zabulon adquirentes consilio venerunt hierusalem in iuda vero facta est manus domini ut daret eis cor unum et facerent iuxta praeceptum regis et principum verbum domini congregatique sunt in hierusalem populi multi ut facerent sollemnitatem azymorum in mense secundo et surgentes destruxerunt altaria quae erant in hierusalem atque universa in quibus idolis adolebatur incensum subvertentes proiecerunt in torrentem cedron immolaverunt autem phase quartadecima die mensis secundi sacerdotes quoque atque levitae tandem sanctificati obtulerunt holocausta in domo domini steteruntque in ordine suo iuxta dispositionem et legem mosi hominis dei sacerdotes vero suscipiebant effundendum sanguinem de manibus levitarum eo quod multa turba sanctificata non esset et idcirco levitae immolarent phase his qui non occurrerant sanctificari domino magna etiam pars populi de ephraim et manasse et isachar et zabulon quae sanctificata non fuerat comedit phase non iuxta quod scriptum est et oravit pro eis ezechias dicens dominus bonus propitiabitur cunctis qui in toto corde requirunt dominum deum patrum suorum et non imputabit eis quod minus sanctificati sunt quem exaudivit dominus et placatus est populo feceruntque filii israhel qui inventi sunt in hierusalem sollemnitatem azymorum septem diebus in laetitia magna laudantes dominum per singulos dies levitae quoque et sacerdotes per organa quae suo officio congruebant et locutus est ezechias ad cor omnium levitarum qui habebant intelligentiam bonam super domino et comederunt septem diebus sollemnitatis immolantes victimas pacificorum et laudantes dominum deum patrum suorum placuitque universae multitudini ut celebrarent etiam alios dies septem quod et fecerunt cum ingenti gaudio ezechias enim rex iuda praeberat multitudini mille tauros et septem milia ovium principes vero dederant populo tauros mille et oves decem milia sanctificata ergo est sacerdotum plurima multitudo et hilaritate perfusa omnis turba iuda tam sacerdotum et levitarum quam universae frequentiae quae venerat ex israhel proselytorum quoque de terra israhel et habitantium in iuda factaque est grandis celebritas in hierusalem qualis a diebus salomonis filii david regis israhel in ea urbe non fuerat surrexerunt autem sacerdotes atque levitae benedicentes populo et exaudita est vox eorum pervenitque oratio in habitaculum sanctum caeli

31

cumque haec fuissent rite celebrata egressus est omnis israhel qui inventus fuerat in urbibus iuda et frugerunt simulacra succideruntque lucos demoliti sunt excelsa et altaria destruxerunt non solum de universo iuda et beniamin sed de ephraim quoque et manasse donec penitus everterent reversique sunt omnes filii israhel in possessiones et civitates suas

ezechias vero constituit turmas sacerdotales et leviticas per divisiones suas unumquemque in officio proprio tam sacerdotum videlicet quam levitarum ad holocausta et pacifica ut ministrarent et confiterentur canerentque in portis castrorum domini pars autem regis erat ut de propria eius substantia offerretur holocaustum mane semper et vespere sabbatis quoque et kalendis et sollemnitatibus ceteris sicut scriptum est in lege mosi praecepit etiam populo habitantium hierusalem ut darent partes sacerdotibus et levitis et possent vacare legi domini quod cum percrebuisset in auribus multitudinis plurimas obtulere primitias filii israhel frumenti vini et olei mellis quoque et omnium quae gignit humus decimas obtulerunt sed et filii israhel et iuda qui habitabant in urbibus iuda obtulerunt decimas boum et ovium decimasque sanctorum quae voverant domino deo suo atque universa portantes fecerunt acervos plurimos mense tertio coeperunt acervorum iacere fundamenta et mense septimo conpleverunt eos cumque ingressi fuissent ezechias et principes eius viderunt acervos et benedixerunt domino ac populo israhel interrogavitque ezechias sacerdotes et levitas cur ita iacerent acervi respondit illi azarias sacerdos primus de stirpe sadoc dicens ex quo coeperunt offerri primitiae in domo domini comedimus et saturati sumus remanseruntque plurima eo quod benedixerit dominus populo suo reliquiarum autem copia est ista quam cernis praecepit igitur ezechias ut praepararent horrea in domo domini quod cum fecissent intulerunt tam primitias quam decimas et quaecumque voverant fideliter fuit autem praefectus eorum chonenias levita et semei frater eius secundus post quem iehel et azazias et naath et asahel et ierimoth iozabath quoque et helihel et iesmachias et maath et banaias praepositi sub manibus choneniae et semei fratris eius ex imperio ezechiae regis et azariae pontificis domus domini ad quos omnia pertinebant core vero filius iemna levites et ianitor orientalis portae praepositus erat his quae sponte offerebantur domino primitiisque et consecratis in sancta sanctorum et sub cura eius eden et meniamin hiesue et sameias amarias quoque et sechenias in civitatibus sacerdotum ut fideliter distribuere fratribus suis partes minoribus atque maioribus exceptis maribus ab annis tribus et supra cunctis qui ingrediebantur templum domini et quicquid per dies singulos conducebat in ministerio atque observationibus iuxta divisiones suas sacerdotibus per familias et levitis a vicesimo anno et supra per ordines et turmas suas universaeque multitudini tam uxoribus quam liberis eorum utriusque sexus fideliter cibi de his quae sanctificata fuerant praebebantur sed et filiorum aaron per agros et suburbana urbium singularum dispositi erant viri qui partes distribuere universi sexui masculino de sacerdotibus et levitis fecit ergo ezechias universa quae diximus in omni iuda operatusque est bonum et rectum et verum coram domino deo suo in universa cultura ministerii domus domini iuxta legem et caerimonias volens requirere deum suum in toto corde suo fecitque et prosperatus est

post quae et huiusmodi veritatem venit sennacherib rex assyriorum et ingressus iudam obsedit civitates munitas volens eas capere quod cum vidisset ezechias venisse scilicet sennacherib et totum belli impetum verti contra hierusalem inito cum principibus consilio virisque fortissimis ut obturarent capita fontium quae erant extra urbem et hoc omnium decernente sententia congregavit plurimam multitudinem et obturaverunt cunctos fontes et rivum qui fluebat in medio terrae dicentes ne veniant reges assyriorum et inveniant aquarum abundantiam aedificavit quoque agens industrie omnem murum qui fuerat dissipatus et extruxit turres desuper et forinsecus alterum murum instauravitque mello in civitate david et fecit universi generis armaturam et clypeos constituitque principes bellatorum in exercitu et convocavit universos in platea portae civitatis ac locutus est ad cor eorum dicens viriliter agite et confortamini nolite timere nec paveatis regem assyriorum et universam multitudinem quae est cum eo multo enim plures nobiscum sunt quam cum illo cum illo est brachium carneum nobiscum dominus deus noster qui auxiliator est noster pugnatque pro nobis confortatusque est populus huiusmodi verbis ezechiae regis iuda quae postquam gesta sunt misit sennacherib rex assyriorum servos suos hierusalem ipse enim cum universo exercitu obsidebat lachis ad ezechiam regem iuda et ad omnem populum qui erat in urbe dicens haec dicit sennacherib rex assyriorum in quo habentes fiduciam sedetis obsessi in hierusalem num ezechias decipit vos ut tradat morti in fame et siti adfirmans quod dominus deus vester liberet vos de manu regis assyriorum numquid non iste est ezechias qui destruxit excelsa illius et altaria et praecepit iudae et hierusalem dicens coram altari uno adorabitis et in ipso conburetis incensum an ignoratis quae ego fecerim et patres mei cunctis terrarum populis numquid praevaluerunt dii gentium omniumque terrarum liberare regionem suam de manu mea quis est de universis diis gentium quas vastaverunt patres mei qui potuerit eruere populum suum de manu mea ut possit etiam deus vester eruere vos de hac manu non vos ergo decipiat ezechias nec vana persuasionem deludat neque credatis ei si enim nullus potuit deus cunctarum gentium atque regnum liberare populum suum de manu mea et de manu patrum meorum consequenter nec deus vester poterit eruere vos de hac manu sed et alia multa locuti sunt servi eius contra dominum deum et contra ezechiam servum eius epistulas quoque scripsit plenas blasphemiae in dominum deum israhel et locutus est adversus eum sicut dii gentium ceterarum non potuerunt liberare populos suos de manu mea sic et deus ezechiae eruere non poterit populum suum de manu ista insuper et clamore magno lingua iudaica contra populum qui sedebat in muris hierusalem personabat ut terreret eos et caperet civitatem locutusque est contra deum hierusalem sicut adversum deos populorum terrae opera manuum hominum oraverunt igitur ezechias rex et esaias filius amos prophetae adversum hanc blasphemiam ac vociferati

sunt usque in caelum et misit dominus angelum qui percussit omnem virum robustum et bellatorem et principem exercitus regis assyriorum reversusque est cum ignominia in terram suam cumque ingressus esset domum dei sui filii qui egressi fuerant de utero eius interfecerunt eum gladio salvavitque dominus ezechiam et habitatores hierusalem de manu sennacherib regis assyriorum et de manu omnium et praestitit ei quietem per circuitum multi etiam deferebant hostias et sacrificia domino hierusalem et munera ezechiae regi iuda qui exaltatus est post haec coram cunctis gentibus in diebus illis aegrotavit ezechias usque ad mortem et oravit dominum exaudivitque eum et dedit ei signum sed non iuxta beneficia quae acceperat retribuit quia elevatum est cor eius et facta est contra eum ira et contra iudam ac hierusalem humiliatusque est postea eo quod exaltatum fuisset cor eius tam ipse quam habitatores hierusalem et idcirco non venit super eos ira domini in diebus ezechiae fuit autem ezechias dives et inclitus valde et thesauros sibi plurimos congregavit argenti auri et lapidis pretiosi aromatum et armorum universi generis et vasorum magni pretii apothecas quoque frumenti vini et olei et praesepia omnium iumentorum caulasque pecoribus et urbes exaedificavit habebat quippe greges ovium et armentorum innumerabiles eo quod dedisset ei dominus substantiam multam nimis ipse est ezechias qui obtulit superiorem fontem aquarum gion et avertit eas subter ad occidentem urbis david in omnibus operibus suis fecit prospere quae voluit attamen in legatione principum babylonis qui missi fuerant ad eum ut interrogarent de portento quod acciderat super terram dereliquit eum deus ut temptaretur et nota fierent omnia quae erant in corde eius reliqua autem sermonum ezechiae et misericordiarum eius scripta sunt in visione esaias filii amos prophetae et in libro regum iuda et israhel dormivitque ezechias cum patribus suis et sepelierunt eum supra sepulchra filiorum david et celebravit eius exequias universus iuda et omnes habitatores hierusalem regnavitque manasses filius eius pro eo

33

duodecim annorum erat manasses cum regnare coepisset et quinquaginta quinque annis regnavit in hierusalem fecit autem malum coram domino iuxta abominationes gentium quas subvertit dominus coram filiis israhel et conversus instauravit excelsa quae demolitus fuerat ezechias pater eius construxitque aras baalim et fecit lucos et adoravit omnem militiam caeli et coluit eam aedificavit quoque altaria in domo domini de qua dixerat dominus in hierusalem erit nomen meum in aeternum aedificavit autem ea cuncto exercitui caeli in duobus atriis domus domini transireque fecit filios suos per ignem in valle benennon observabat somnia sectabatur auguria maleficis artibus inserviebat habebat secum magos et incantatores multaque mala operatus est coram domino ut iritaret eum sculptile quoque et conflatile signum posuit in domo domini de qua locutus est dominus ad david et ad salomonem

filium eius dicens in domo hac et in hierusalem quam elegi de cunctis tribus israhel ponam nomen meum in sempiternum et movere non faciam pedem israhel de terra quam tradidi patribus eorum ita dumtaxat si custodierint facere quae praecepi eis cunctamque legem et caerimonias atque iudicia per manum mosi igitur manasses seduxit iudam et habitatores hierusalem ut facerent malum super omnes gentes quas subverterat dominus a facie filiorum israhel locutusque est dominus ad eum et ad populum illius et attendere noluerunt idcirco superinduxit eis principes exercitus regis assyriorum ceperuntque manassen et vinctum catenis atque conpedibus duxerunt babylonem qui postquam coangustatus est oravit dominum deum suum et egit paenitentiam valde coram deo patrum suorum deprecatusque est eum et obsecravit intente et exaudivit orationem eius reduxitque eum hierusalem in regnum suum et cognovit manasses quod dominus ipse esset deus post haec aedificavit murum extra civitatem david ad occidentem gion in convalle ab introitu portae piscium per circuitum usque ad ophel et exaltavit illum vehementer constituitque principes exercitus in cunctis civitatibus iuda munitis et abstulit deos alienos et simulacrum de domo domini aras quoque quas fecerat in monte domus domini et in hierusalem et proiecit omnia extra urbem porro instauravit altare domini et immolavit super illud victimas et pacifica et laudem praecepitque iudae ut serviret domino deo israhel attamen adhuc populus gestorum manasse et obsecratio eius ad deum suum verba quoque videntium qui loquebantur ad eum in nomine domini dei israhel continenter in sermonibus regum israhel oratio quoque eius et exaudito et cuncta peccata atque contemptus loca etiam in quibus aedificavit excelsa et fecit lucos et statuas antequam ageret paenitentiam scripta sunt in sermonibus ozai dormivit ergo manasses cum patribus suis et sepelierunt eum in domo sua regnavitque pro eo filius eius amon viginti duo annorum erat amon cum regnare coepisset et duobus annis regnavit in hierusalem fecitque malum in conspectu domini sicut fecerat manasses pater eius et cunctis idolis quae manasses fuerat fabricatus immolavit atque servivit et non est reveritus faciem domini sicut reveritus est manasses pater eius et multo maiora deliquit cumque coniurassent adversus eum servi sui interfecerunt eum in domo sua porro reliqua populi multitudo caesis his qui amon percusserant constituit regem iosiam filium eius pro eo

34

octo annorum erat iosias cum regnare coepisset et triginta et uno annis regnavit in hierusalem fecitque quod erat rectum in conspectu domini et ambulavit in viis david patris sui non declinavit neque ad dexteram neque ad sinistram octavo autem anno regni sui cum adhuc esset puer coepit quaerere deum patris sui david et duodecimo anno postquam coeperat mundavit iudam et hierusalem ab excelsis et lucis simulacrisque et sculptilibus destruxeruntque coram eo aras baalim et simulacra quae superposita

fuerant demoliti sunt lucos etiam et sculptilia succidit atque comminuit et super tumulos eorum qui eis immolare consueverant fragmenta dispersit ossa praeterea sacerdotum conbusit in altaribus idolorum mundavitque iudam et hierusalem sed et in urbibus manasse et ephraim et symeon usque nephtalim cuncta subvertit cumque altaria dissipasset et lucos et sculptilia contrivisset in frusta cunctaque delubra demolitus esset de universa terra israhel reversus est hierusalem igitur anno octavodecimo regni sui munda iam terra et templo domini misit saphan filium eseliae et maasiam principem civitatis et iotha filium ioachaz a commentariis ut instaurarent domum domini dei sui qui venerunt ad helciam sacerdotem magnum acceptamque ab eo pecuniam quae inlata fuerat in domum domini et quam congregaverant levitae ianitores de manasse et ephraim et universis reliquiis israhel ab omni quoque iuda et beniamin et habitatoribus hierusalem tradiderunt in manibus eorum qui praeerant operariis in domo domini ut instaurarent templum et infirma quaeque sarcirent at illi dederunt eam artificibus et cementariis ut emerent lapides de lapidicinis et ligna ad commissuras aedificii et ad contignationem domorum quas destruxerant reges iuda qui fideliter cuncta faciebant erant autem praepositi operantium iaath et abdias de filiis merari zaccharias et mosollam de filiis caath qui urgebant opus omnes levitae scientes organis canere super eos vero qui ad varios usus onera portabant erant scribae et magistri de levitis ianitores cumque efferrent pecuniam quae inlata fuerat in templum domini repperit helcias sacerdos librum legis domini per manum mosi et ait ad saphan scribam librum legis inveni in domo domini et tradidit ei at ille intulit volumen ad regem et nuntiavit ei dicens omnia quae dedisti in manu servorum tuorum ecce complentur argentum quod repperit est in domo domini conflaverunt datumque est praefectis artificum et diversa opera fabricantium praeterea tradidit mihi helcias sacerdos hunc librum quem cum rege praesente recitasset audissetque ille verba legis scidit vestimenta sua et praecepit helciae et ahicam filio saphan et abdon filio micha saphan quoque scribae et asaiae servo regis dicens ite et orate dominum pro me et pro reliquiis israhel et iuda super universis sermonibus libri istius qui repperit est magnus enim furor domini stillavit super nos eo quod non custodierint patres nostri verba domini ut facerent omnia quae scripta sunt in isto volumine abiit igitur helcias et hii qui simul a rege missi fuerant ad holdan prophetem uxorem sellum filii thecuath filii hasra custodis vestium quae habitabat hierusalem in secunda et locuti sunt ei verba quae supra narravimus at illa respondit eis haec dicit dominus deus israhel dicite viro qui misit vos ad me haec dicit dominus ecce ego inducam mala super locum istum et super habitatores eius cunctaque maledicta quae scripta sunt in libro hoc quem legerunt coram rege iuda quia dereliquerunt me et sacrificaverunt diis alienis ut me ad iracundiam provocarent in cunctis operibus manuum suarum idcirco stillavit furor meus super locum istum et non extinguetur ad regem autem iuda qui misit vos pro domino deprecando

sic loquimini haec dicit dominus deus israhel quoniam audisti verba voluminis atque emollitum est cor tuum et humiliatus es in conspectu dei super his quae dicta sunt contra locum hunc et habitatores hierusalem reveritusque faciem meam scidisti vestimenta tua et flevisisti coram me ego quoque exaudivi te dicit dominus iam enim colligam te ad patres tuos et infereris in sepulchrum tuum in pace nec videbunt oculi tui omne malum quod ego inducturus sum super locum istum et super habitatores eius rettulerunt itaque regi cuncta quae dixerat at ille convocatis universis maioribus natu iuda et hierusalem ascendit domum domini unaque omnes viri iuda et habitatores hierusalem sacerdotes et levitae et cunctus populus a minimo usque ad maximum quibus audientibus in domo domini legit rex omnia verba voluminis et stans in tribunali suo percussit foedus coram domino ut ambularet post eum et custodiret praecepta et testimonia et iustificationes eius in toto corde suo et in tota anima sua faceretque quae scripta sunt in volumine illo quem legerat adiuravit quoque super hoc omnes qui repperiti fuerant in hierusalem et beniamin et fecerunt habitatores hierusalem iuxta pactum domini dei patrum suorum abstulit ergo iosias cunctas abominationes de universis regionibus filiorum israhel et fecit omnes qui residui erant in israhel servire domino deo suo cunctis diebus eius non recesserunt a domino deo patrum suorum

35

fecit autem iosias in hierusalem phase domino quod immolatum est quartadecima die mensis primi et constituit sacerdotes in officiis suis hortatusque est eos ut ministrarent in domo domini levitis quoque ad quorum eruditionem omnis israhel sanctificabatur domo locutus est ponite arcam in sanctuario templi quod aedificavit salomon filius david rex israhel nequaquam enim eam ultra portabitis nunc autem ministrare domino deo vestro et populo eius israhel et praeparate vos per domos et cognationes vestras in divisionibus singulorum sicut praecepit david rex israhel et descripsit salomon filius eius ministrare in sanctuario per familias turmasque leviticas et sanctificati immolate phase fratres etiam vestros ut possint iuxta verba quae locutus est dominus in manu mosi facere praeparate dedit praeterea iosias omni populo qui ibi fuerat inventus in sollemnitate phase agnos et hedos de gregibus et reliqui pecoris triginta milia boumque tria milia haec de regis universa substantia duces quoque eius sponte quod voluerant obtulerunt tam populo quam sacerdotibus et levitis porro helcias et zacharias et iehiel principes domus domini dederunt sacerdotibus ad faciendum phase pecora commixtım duo milia sescenta et boves trecentos chonenias autem semeias etiam et nathanahel fratres eius necnon asabias et iahiel et iozabath principes levitarum dederunt ceteris levitis ad celebrandum phase quinque milia pecorum et boves quingentos praeparatumque est ministerium et steterunt sacerdotes in officio suo levitae quoque in turmis iuxta regis imperium et immolatum est phase asperseruntque sacerdotes manu sua sanguinem et levitae de-

traxerunt pelles holocaustorum et separaverunt ea ut darent per domos et familias singulorum et offerrentur domino sicut scriptum est in libro mosi de bubus quoque fecere similiter et assaverunt phase super ignem iuxta quod lege praeceptum est pacificas vero hostias coxerunt in lebetis et caccabis et ollis et festinato distribuerunt universae plebi sibi autem et sacerdotibus postea paraverunt nam in oblatione holocaustorum et adipum usque ad noctem sacerdotes fuerant occupati unde levitae et sibi et sacerdotibus filiis aaron paraverunt novissimis porro cantores filii asaph stabant in ordine suo iuxta praeceptum david et asaph et heman et idithun prophetarum regis ianitores vero per portas singulas observabant ita ut ne puncto quidem discederent a ministerio quam ob rem et fratres eorum levitae paraverunt eis cibos omnis igitur cultura domini rite completa est in die illa ut facerent phase et offerrent holocausta super altare domini iuxta praeceptum regis iosiae feceruntque filii israhel qui repperiti fuerant ibi phase in tempore illo et sollemnitate azymorum septem diebus non fuit phase simile huic in israhel a diebus samuhelis prophetae sed nec quisquam de cunctis regibus israhel fecit phase sicut iosias sacerdotibus et levitis et omni iuda et israhel qui repperit fuerat et habitantibus in hierusalem octavodecimo anno regni iosiae hoc phase celebratum est postquam instauraverat iosias templum ascendit nechao rex aegypti ad pugnandum in charchamis iuxta eufraten et processit in occursum eius iosias at ille missis ad eum nuntiis ait quid mihi et tibi est rex iuda non adversum te hodie venio sed contra aliam pugno domum ad quam me deus festinato ire praecepit desine adversum deum facere qui mecum est ne interficiat te noluit iosias reverti sed praeparavit contra eum bellum nec adquevit sermonibus nechao ex ore dei verum perrexit ut dimicaret in campo mageddo ibique vulneratus a sagittariis dixit pueris suis educate me de proelio quia oppido vulneratus sum qui transtulerunt eum de curru in alterum currum qui sequebatur eum more regio et asportaverunt in hierusalem mortuusque est et sepultus in mausoleo patrum suorum et universus iuda et hierusalem luxerunt eum hieremias maxime cuius omnes cantores atque cantrices usque in praesentem diem lamentationes super iosia replicant et quasi lex obtinuit in israhel ecce scriptum fertur in lamentationibus reliqua autem sermonum iosiae et misericordiarum eius quae lege praecepta sunt domini opera quoque illius prima et novissima scripta sunt in libro regum israhel et iuda

36

tulit ergo populus terrae ioachaz filium iosiae et constituit regem pro patre suo in hierusalem viginti trium annorum erat ioachaz cum regnare coepisset et tribus mensibus regnavit in hierusalem amovit autem eum rex aegypti cum venisset hierusalem et condemnavit terram centum talentis argenti et talento auri constituitque regem pro eo eliacim fratrem eius super iudam et hierusalem et vertit nomen eius ioacim ipsum vero ioachaz tulit secum et adduxit in aegyptum viginti quinque annorum erat ioacim

cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in hierusalem fecitque malum coram domino deo suo contra hunc ascendit nabuchodonosor rex chaldeorum et vinctum catenis duxit in babylonem ad quam et vasa domini transtulit et posuit ea in templo suo reliqua autem verborum ioachim et abominationum eius quas operatus est et quae inventa sunt in eo continentur in libro regum israhel et iuda regnavitque ioachin filius eius pro eo octo annorum erat ioachin cum regnare coepisset et tribus mensibus ac decem diebus regnavit in hierusalem fecitque malum in conspectu domini cumque anni circulus volveretur misit nabuchodonosor rex qui et adduxerunt eum in babylonem asportatis simul pretiosissimis vasis domus domini regem vero constituit sedeciam fratrem eius super iudam et hierusalem viginti et unius anni erat sedecias cum regnare coepisset et undecim annis regnavit in hierusalem fecitque malum in oculis domini dei sui nec erubuit faciem hieremiae prophetae loquentis ad se ex ore domini a rege quoque nabuchodonosor recessit qui adiuraverat eum per deum et induravit cervicem suam et cor ut non reverteretur ad dominum deum israhel sed et universi principes sacerdotum et populus praevaricati sunt inique iuxta universas abominationes gentium et polluerunt domum domini quam sanctificaverat sibi in hierusalem mittebat autem dominus deus patrum suorum ad illos per manum nuntiorum suorum de nocte consurgens et cotidie commonens eo quod parceret populo et habitaculo suo at illi subsannabant nuntios dei et parvipendebant sermones eius includebantque prophetis donec ascenderet furor domini in populum eius et esset nulla curatio adduxit enim super eos regem chaldeorum et interfecit iuvenes eorum gladio in domo sanctuarii sui non est misertus adulescentis et virginis et senis nec decrepiti quidem sed omnes tradidit manibus eius universaque vasa domus domini tam maiora quam minora et thesauros templi et regis et principum transtulit in babylonem incenderunt hostes domum dei destruxerunt murum hierusalem universas turres conbuserunt et quicquid pretiosum fuerat demoliti sunt si quis evaserat gladium ductus in babylonem servivit regi et filiis eius donec imperaret rex persarum et conpleretur sermo domini ex ore hieremiae et celebraret terra sabbata sua cunctis enim diebus desolationis egit sabbatum usque dum conplerentur septuaginta anni anno autem primo cyri regis persarum ad explendum sermonem domini quem locutus fuerat per os hieremiae suscitavit dominus spiritum cyri regis persarum qui iussit praedicari in universo regno suo etiam per scripturam dicens haec dicit cyrus rex persarum omnia regna terrae dedit mihi dominus deus caeli et ipse praecepit mihi ut aedificarem ei domum in hierusalem quae est in iudaea quis ex vobis est in omni populo eius sit dominus deus suus cum eo et ascendat

paulus servus christi iesu vocatus apostolus segregatus in evangelium dei quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo qui factus est ex semine david secundum carnem qui praedestinatus est filius dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum iesu christi domini nostri per quem accepimus gratiam et apostolatam ad oboediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius in quibus estis et vos vocati iesu christi omnibus qui sunt romae dilectis dei vocatis sanctis gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo primum quidem gratias ago deo meo per iesum christum pro omnibus vobis quia fides vestra adnuntiatur in universo mundo testis enim mihi est deus cui servo in spiritu meo in evangelio filii eius quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis obsecrans si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate dei veniendi ad vos desidero enim videre vos ut aliquid inperitiae gratiae vobis spiritalis ad confirmandos vos id est simul consolari in vobis per eam quae invicem est fidem vestram atque meam nolo autem vos ignorare fratres quia saepe proposui venire ad vos et prohibitus sum usque adhuc ut aliquem fructum habeam et in vobis sicut et in ceteris gentibus graecis ac barbaris sapientibus et insipientibus debitor sum ita quod in me promptum est et vobis qui romae estis evangelizare non enim erubesco evangelium virtus enim dei est in salutem omni credenti iudaeo primum et graeco iustitia enim dei in eo revelatur ex fide in fidem sicut scriptum est iustus autem ex fide vivit revelatur enim ira dei de caelo super omnem impietatem et iniustitiam hominum eorum qui veritatem in iniustitiam detinent quia quod notum est dei manifestum est in illis deus enim illis manifestavit invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea quae facta sunt intellecta conspiciuntur sempiterna quoque eius virtus et divinitas ut sint inexcusabiles quia cum cognovissent deum non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt sed evanuerunt in cogitationibus suis et obscuratum est insipientes cor eorum dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt et mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium propter quod tradidit illos deus in desideria cordis eorum in immunditiam ut contumeliis adficiant corpora sua in semet ipsis qui commutaverunt veritatem dei in mendaciam et coluerunt et servierunt creaturae potius quam creatori qui est benedictus in saecula amen propterea tradidit illos deus in passiones ignominiae nam feminae eorum inmutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam similiter autem et masculi relicto naturali usu feminae exarserunt in desideriis suis in invicem masculi in masculos turpitudinem operantes et mercedem quam oportuit erroris sui in semet ipsis recipientes et sicut non probaverunt deum habere in notitia tradidit eos deus in reprobum sensum ut faciant quae non conveniunt repletos omni iniquitate malitia fornicatione avaritia nequitia plenos invidia homi-

cidio contentione dolo malignitate susurrones detractores deo odibiles contumeliosos superbos elatos inventores malorum parentibus non oboedientes insipientes inconpositos sine affectione absque foedere sine misericordia qui cum iustitiam dei cognovissent non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte non solum ea faciunt sed et consentiunt facientibus

2

propter quod inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas in quo enim iudicas alterum te ipsum condemnas eadem enim agis qui iudicas scimus enim quoniam iudicium dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt existimas autem hoc o homo qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea quia tu effugies iudicium dei an divitias bonitatis eius et patientiae et longanimitatis contemnens ignorans quoniam benignitas dei ad paenitentiam te adducit secundum durtitiam autem tuam et inpaenitens cor thesaurizas tibi iram in die irae et revelationis iusti iudicii dei qui reddet unicuique secundum opera eius his quidem qui secundum patientiam boni operis gloriam et honorem et incorruptionem quaerentibus vitam aeternam his autem qui ex contentione et qui non adquiescunt veritati credunt autem iniquitati ira et indignatio tribulatio et angustia in omnem animam operantis malum iudaei primum et graeci hominis autem et honor et pax omni operanti bonum iudaeo primum et graeco non est enim personarum acceptio apud deum quicumque enim sine lege peccaverunt sine lege et peribunt et quicumque in lege peccaverunt per legem iudicabuntur non enim auditores legis iusti sunt apud deum sed factores legis iustificabuntur cum enim gentes quae legem non habent naturaliter quae legis sunt faciunt eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis testimonium reddente illis conscientia ipsorum et inter se invicem cogitationum accusantium aut etiam defendentium in die cum iudicabit deus occulta hominum secundum evangelium meum per iesum christum si autem tu iudaeus cognominaris et requiescis in lege et gloriaris in deo et nosti voluntatem et probas utiliora instructus per legem confidis te ipsum ducem esse caecorum lumen eorum qui in tenebris sunt eruditorem insipientium magistrum infantium habentem formam scientiae et veritatis in lege qui ergo alium doces te ipsum non doces qui praedicas non furandum furaris qui dicis non moechandum moecharis qui abominaris idola sacrilegium facis qui in lege gloriaris per praevaricationem legis deum inhonoras nomen enim dei per vos blasphematur inter gentes sicut scriptum est circumcisio quidem prodest si legem observes si autem praevaricator legis sis circumcisio tua praeputium facta est si igitur praeputium iustitiae legis custodiat nonne praeputium illius in circumcisionem reputabitur et iudicabit quod ex natura est praeputium legem consummans te qui per litteram et circumcisionem praevaricator legis es non enim qui in manifesto iudaeus est neque quae in manifesto in carne circumcisio sed qui in abscondito iudaeus et circumcisio cordis in

spiritu non littera cuius laus non ex hominibus sed ex deo est

3

quid ergo amplius est iudaeo aut quae utilitas circumcisionis multum per omnem modum primum quidem quia credita sunt illis eloquia dei quid enim si quidam illorum non crederunt numquid incredulitas illorum fidem dei evacuat absit est autem deus verax omnis autem homo mendax sicut scriptum est ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris si autem iniquitas nostra iustitiam dei commendat quid dicemus numquid iniquus deus qui infert iram secundum hominem dico absit alioquin quomodo iudicaret deus mundum si enim veritas dei in meo mendacio abundavit in gloriam ipsius quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor et non sicut blasphemamur et sicut aiunt nos quidam dicere faciamus mala ut veniant bona quorum damnatio iusta est quid igitur praecellimus eos nequaquam causati enim sumus iudaeos et graecos omnes sub peccato esse sicut scriptum est quia non est iustus quisquam non est intellegens non est requires deum omnes declina-verunt simul inutiles facti sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum sepulchrum patens est guttur eorum linguis suis dolose agebant venenum aspidum sub labiis eorum quorum os maledictione et amaritudine plenum est veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem contritio et infelicitas in viis eorum et viam pacis non cognoverunt non est timor dei ante oculos eorum scimus autem quoniam quaecumque lex loquitur his qui in lege sunt loquitur ut omne os obstruatur et subditus fiat omnis mundus deo quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo per legem enim cognitio peccati nunc autem sine lege iustitia dei manifestata est testificata a lege et prophetis iustitia autem dei per fidem iesu christi super omnes qui credunt non enim est distinctio omnes enim peccaverunt et egent gloriam dei iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem quae est in christo iesu quem proposuit deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iustitiae suae propter remissionem praecedentium delictorum in sustentatione dei ad ostensionem iustitiae eius in hoc tempore ut sit ipse iustus et iustificans eum qui ex fide est iesu ubi est ergo gloria exclusa est per quam legem factorum non sed per legem fidei arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis an iudaeorum deus tantum nonne et gentium immo et gentium quoniam quidem unus deus qui iustificabit circumcisionem ex fide et praeputium per fidem legem ergo destruimus per fidem absit sed legem statuimus

4

quid ergo dicemus invenisse abraham patrem nostrum secundum carnem si enim abraham ex operibus iustificatus est habet gloriam sed non apud deum quid enim scriptura dicit credidit abraham deo et reputatum est illi ad iustitiam ei autem qui oper-

atur merces non inputatur secundum gratiam sed secundum debitum ei vero qui non operatur credenti autem in eum qui iustificat impium reputatur fides eius ad iustitiam sicut et david dicit beatitudinem hominis cui deus accepto fert iustitiam sine operibus beati quorum remissae sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata beatus vir cui non inputabit dominus peccatum beatitudo ergo haec in circumcisione an etiam in praeputio dicimus enim quia reputata est abraham fides ad iustitiam quomodo ergo reputata est in circumcisione an in praeputio non in circumcissione sed in praeputio et signum accepit circumcisionis signaculum iustitiae fidei quae est in praeputio ut sit pater omnium credentium per praeputium ut reputetur et illis ad iustitiam et sit pater circumcisionis non his tantum qui sunt ex circumcisione sed et his qui sectantur vestigia quae est in praeputio fidei patris nostri abraham non enim per legem promissio abraham ut semini eius ut heres esset mundi sed per iustitiam fidei si enim qui ex lege heredes sunt exinanita est fides abolita est promissio lex enim iram operatur ubi enim non est lex nec praevaricatio ideo ex fide ut secundum gratiam ut firma sit promissio omni semini non ei qui ex lege est solum sed et ei qui ex fide est abraham qui est pater omnium nostrum sicut scriptum est quia patrem multarum gentium posui te ante deum cui credidit qui vivificat mortuos et vocat quae non sunt tamquam ea quae sunt qui contra spem in spem credidit ut fieret pater multarum gentium secundum quod dictum est sic erit semen tuum et non infirmatus fide consideravit corpus suum emortuum cum fere centum annorum esset et emortuum vulvam sarrae in repromissione etiam dei non haesitavit diffidentia sed confortatus est fide dans gloriam deo plenissime sciens quia quaecumque promissit potens est et facere ideo et reputatum est illi ad iustitiam non est autem scriptum tantum propter ipsum qui reputatum est illi sed et propter nos quibus reputabitur credentibus in eum qui suscitavit iesum dominum nostrum a mortuis qui traditus est propter delicta nostra et resurrexit propter iustificationem nostram

5

iustificati igitur ex fide pacem habeamus ad deum per dominum nostrum iesum christum per quem et accessum habemus fide in gratiam istam in qua stamus et gloriamur in spe gloriae filiorum dei non solum autem sed et gloriamur in tribulationibus scientes quod tribulatio patientiam operatur patientia autem probationem probatio vero spem spes autem non confundit quia caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis ut quid enim christus cum adhuc infirmi essemus secundum tempus pro impiis mortuus est vix enim pro iusto quis moritur nam pro bono forsitan quis et audeat mori commendat autem suam caritatem deus in nos quoniam cum adhuc peccatores essemus christus pro nobis mortuus est multo igitur magis iustificati nunc in sanguine ipsius salvi erimus ab ira per ipsum si enim cum inimici essemus reconciliati sumus deo per mortem filii eius multo magis reconciliati salvi er-

imus in vita ipsius non solum autem sed et gloriamur in deo per dominum nostrum iesum christum per quem nunc reconciliationem accepimus propterea sicut per unum hominem in hunc mundum peccatum intravit et per peccatum mors et ita in omnes homines mors pertransiit in quo omnes peccaverunt usque ad legem enim peccatum erat in mundo peccatum autem non inputatur cum lex non est sed regnavit mors ab adam usque ad mosen etiam in eos qui non peccaverunt in similitudinem praevaricationis adae qui est forma futuri sed non sicut delictum ita et donum si enim unius delicto multi mortui sunt multo magis gratia dei et donum in gratiam unius hominis iesu christi in plures abundavit et non sicut per unum peccantem ita et donum nam iudicium ex uno in condemnationem gratia autem ex multis delictis in iustificationem si enim in unius delicto mors regnavit per unum multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes in vita regnabunt per unum iesum christum igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitae sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi ita et per unius oboeditionem iusti constituentur multi lex autem subintravit ut abundaret delictum ubi autem abundavit delictum superabundavit gratia ut sicut regnavit peccatum in morte ita et gratia regnet per iustitiam in vitam aeternam per iesum christum dominum nostrum

6

quid ergo dicemus permanebimus in peccato ut gratia abundet absit qui enim mortui sumus peccato quomodo adhuc vivemus in illo an ignoratis quia quomocumque baptizati sumus in christo iesu in morte ipsius baptizati sumus consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem ut quomodo surrexit christus a mortuis per gloriam patris ita et nos in novitate vitae ambulemus si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius simul et resurrectionis erimus hoc scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est ut destrueretur corpus peccati ut ultra non serviamus peccato qui enim mortuus est iustificatus est a peccato si autem mortui sumus cum christo credimus quia simul etiam vivemus cum christo scientes quod christus surgens ex mortuis iam non moritur mors illi ultra non dominabitur quod enim mortuus est peccato mortuus est semel quod autem vivit vivit deo ita et vos existimate vos mortuos quidem esse peccato viventes autem deo in christo iesu non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore ut oboediatis concupiscentiis eius sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato sed exhibete vos deo tamquam ex mortuis viventes et membra vestra arma iustitiae deo peccatum enim vobis non dominabitur non enim sub lege estis sed sub gratia quid ergo peccavimus quoniam non sumus sub lege sed sub gratia absit nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad oboediendum servi estis eius cui oboeditis sive peccati sive oboeditionis ad iustitiam gratias autem deo quod fuistis servi peccati oboedis-

tis autem ex corde in eam formam doctrinae in qua traditi estis liberati autem a peccato servi facti estis iustitiae humanum dico propter infirmitatem carnis vestrae sicut enim exhibuistis membra vestra servire immunditiae et iniquitati ad iniquitatem ita nunc exhibete membra vestra servire iustitiae in sanctificationem cum enim servi essetis peccati liberi fuistis iustitiae quem ergo fructum habuistis tunc in quibus nunc erubescitis nam finis illorum mors est nunc vero liberati a peccato servi autem facti deo habetis fructum vestrum in sanctificationem finem vero vitam aeternam stipendia enim peccati mors gratia autem dei vita aeterna in christo iesu domino nostro

7

an ignoratis fratres scientibus enim legem loquor quia lex in homine dominatur quanto tempore vivit nam quae sub viro est mulier vivente viro alligata est legi si autem mortuus fuerit vir soluta est a lege viri igitur vivente viro vocabitur adultera si fuerit cum alio viro si autem mortuus fuerit vir eius liberata est a lege ut non sit adultera si fuerit cum alio viro itaque fratres mei et vos mortificati estis legi per corpus christi ut sitis alterius qui ex mortuis resurrexit ut fructificaremus deo cum enim essemus in carne passionem peccatorum quae per legem erant operabantur in membris nostris ut fructificarent mortui nunc autem soluti sumus a lege morientes in quo detinebamur ita ut serviamus in novitate spiritus et non in vetustate litterae quid ergo dicemus lex peccatum est absit sed peccatum non cognovi nisi per legem nam concupiscentiam nesciebam nisi lex diceret non concupisces occasione autem accepta peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam sine lege enim peccatum mortuum erat ego autem vivebam sine lege aliquando sed cum venisset mandatum peccatum revixit ego autem mortuus sum et inventum est mihi mandatum quod erat ad vitam hoc esse ad mortem nam peccatum occasione accepta per mandatum seduxit me et per illud occidit itaque lex quidem sancta et mandatum sanctum et iustum et bonum quod ergo bonum est mihi factum est mors absit sed peccatum ut appareat peccatum per bonum mihi operatum est mortem ut fiat supra modum peccans peccatum per mandatum scimus enim quod lex spiritalis est ego autem carnalis sum venundatus sub peccato quod enim operor non intellego non enim quod volo hoc ago sed quod odi illud facio si autem quod nolo illud facio consentio legi quoniam bona nunc autem iam non ego operor illud sed quod habitat in me peccatum scio enim quia non habitat in me hoc est in carne mea bonum nam velle adiacet mihi perficere autem bonum non invenio non enim quod volo bonum hoc facio sed quod nolo malum hoc ago si autem quod nolo illud facio non ego operor illud sed quod habitat in me peccatum invenio igitur legem volenti mihi facere bonum quoniam mihi malum adiacet condelector enim legi dei secundum interiorem hominem video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae et captivantem me in lege peccati quae est in membris meis infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius gra-

tia dei per iesum christum dominum nostrum igitur ego ipse mente servio legi dei carne autem legi peccati

8

nihil ergo nunc damnationis est his qui sunt in christo iesu qui non secundum carnem ambulat lex enim spiritus vitae in christo iesu liberavit me a lege peccati et mortis nam quod impossibile erat legis in quo infirmabatur per carnem deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati et de peccato damnavit peccatum in carne ut iustificatio legis impleretur in nobis qui non secundum carnem ambulamus sed secundum spiritum qui enim secundum carnem sunt quae carnis sunt sapiunt qui vero secundum spiritum quae sunt spiritus sentiunt nam prudentia carnis mors prudentia autem spiritus vita et pax quoniam sapientia carnis inimicitia est in deum legi enim dei non subicitur nec enim potest qui autem in carne sunt deo placere non possunt vos autem in carne non estis sed in spiritu si tamen spiritus dei habitat in vobis si quis autem spiritum christi non habet hic non est eius si autem christus in vobis est corpus quidem mortuum est propter peccatum spiritus vero vita propter iustificationem quod si spiritus eius qui suscitavit iesum a mortuis habitat in vobis qui suscitavit iesum christum a mortuis vivificabit et mortalia corpora vestra propter inhabitantem spiritum eius in vobis ergo fratres debitores sumus non carni ut secundum carnem vivamus si enim secundum carnem vixeritis moriemini si autem spiritu facta carnis mortificatis vivetis quicumque enim spiritu dei aguntur hii filii sunt dei non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater ipse spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii dei si autem filii et heredes heredes quidem dei coheredes autem christi si tamen conpatimur ut et conglorificemur existimo enim quod non sunt condignae passionibus huius temporis ad futuram gloriam quae revelabitur in nobis nam expectatio creaturae revelationem filiorum dei expectat vanitati enim creatura subiecta est non volens sed propter eum qui subiecit in spem quia et ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum dei scimus enim quod omnis creatura ingemescit et parturit usque adhuc non solum autem illa sed et nos ipsi primitias spiritus habentes et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum expectantes redemptionem corporis nostri spe enim salvi facti sumus spes autem quae videtur non est spes nam quod videt quis quid sperat si autem quod non videmus speramus per patientiam expectamus similiter autem et spiritus adiuvat infirmitatem nostram nam quid oremus sicut oportet nescimus sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus qui autem scrutatur corda scit quid desideret spiritus quia secundum deum postulat pro sanctis scimus autem quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum his qui secundum propositum vocati sunt sancti nam quos praescivit et praedestinavit conformes fieri imaginis filii eius ut sit ipse primogenitus in multis fratribus quos autem praedes-

tinavit hos et vocavit et quos vocavit hos et iustificavit quos autem iustificavit illos et glorificavit quid ergo dicemus ad haec si deus pro nobis quis contra nos qui etiam filio suo non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illum quomodo non etiam cum illo omnia nobis donabit quis accusabit adversus electos dei deus qui iustificat quis est qui condemnet christus iesus qui mortuus est immo qui resurrexit qui et est ad dexteram dei qui etiam interpellat pro nobis quis nos separabit a caritate christi tribulatio an angustia an persecutio an fames an nuditas an periculum an gladius sicut scriptum est quia propter te mortificamur tota die aestimati sumus ut oves occisionis sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos certus sum enim quia neque mors neque vita neque angeli neque principatus neque instantia neque futura neque fortitudines neque altitudo neque profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate dei quae est in christo iesu domino nostro

9

veritatem dico in christo non mentior testimonium mihi perhibente conscientia mea in spiritu sancto quoniam tristitia est mihi magna et continuus dolor cordi meo optabam enim ipse ego anathema esse a christo pro fratribus meis qui sunt cognati mei secundum carnem qui sunt israhelitae quorum adoptio est filiorum et gloria et testamenta et legislatio et obsequium et promissa quorum patres et ex quibus christus secundum carnem qui est super omnia deus benedictus in saecula amen non autem quod exciderit verbum dei non enim omnes qui ex israhel hii sunt israhel neque quia semen sunt abraham omnes filii sed in isaac vocabitur tibi semen id est non qui filii carnis hii filii dei sed qui filii sunt promissionis aestimantur in semine promissionis enim verbum hoc est secundum hoc tempus veniam et erit sarrae filius non solum autem sed et rebecca ex uno concubitu habens isaac patre nostro cum enim nondum nati fuissent aut aliquid egissent bonum aut malum ut secundum electionem propositum dei maneret non ex operibus sed ex vocante dictum est ei quia maior serviet minori sicut scriptum est iacob dilexi esau autem odio habui quid ergo dicemus numquid iniquitas apud deum ab sit mosi enim dicit miserebor cuius misereor et misericordiam praestabo cuius miserebor igitur non volentis neque contentis sed miserentis dei dicit enim scriptura pharaoni quia in hoc ipsum excitavi te ut ostendam in te virtutem meam et ut adnuntietur nomen meum in universa terra ergo cuius vult miseretur et quem vult indurat dicit itaque mihi quid adhuc queritur voluntati enim eius quis resistit o homo tu quis es qui respondeas deo numquid dicit figmentum ei qui se finxit quid me fecisti sic an non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem aliud vero in contumeliam quod si volens deus ostendere iram et notam facere potentiam suam sustinuit in multa patientia vasa irae aptata in interitum ut ostenderet divitias gloriae suae in vasa misericordiae quae praeparavit in gloriam quos et vocavit nos non solum ex iudeis sed etiam ex gentibus sicut in osee dicit vocabo non plebem meam plebem

meam et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam et erit in loco ubi dictum est eis non plebs mea vos ibi vocabuntur filii dei vivi esaias autem clamat pro israhel si fuerit numerus filiorum israhel tamquam harena maris reliquiae salvae fient verbum enim consummans et brevia in aequitate quia verbum brevium faciet dominus super terram et sicut praedixit esaias nisi dominus sabaoth reliquisset nobis semen sicut sodoma facti essemus et sicut gomorra similes fuissimus quid ergo dicemus quod gentes quae non sectabantur iustitiam adprehenderunt iustitiam iustitiam autem quae ex fide est israhel vero sectans legem iustitiae in legem iustitiae non pervenit quare quia non ex fide sed quasi ex operibus offenderunt in lapidem offensionis sicut scriptum est ecce pono in sion lapidem offensionis et petram scandali et omnis qui credit in eum non confundetur

10

fratres voluntas quidem cordis mei et obsecratio ad deum fit pro illis in salutem testimonium enim perhibeo illis quod aemulationem dei habent sed non secundum scientiam ignorantes enim dei iustitiam et suam quaerentes statuere iustitiae dei non sunt subiecti finis enim legis christus ad iustitiam omni credenti moyses enim scripsit quoniam iustitiam quae ex lege est qui fecerit homo vivet in ea quae autem ex fide est iustitia sic dicit ne dixeris in corde tuo quis ascendit in caelum id est christum deducere aut quis descendit in abyssum hoc est christum ex mortuis revocare sed quid dicit prope est verbum in ore tuo et in corde tuo hoc est verbum fidei quod praedicamus quia si confitearis in ore tuo dominum iesum et in corde tuo credideris quod deus illum excitavit ex mortuis salvus eris corde enim creditur ad iustitiam ore autem confessio fit in salutem dicit enim scriptura omnis qui credit in illum non confundetur non enim est distinctio iudaei et graeci nam idem dominus omnium dives in omnes qui invocant illum omnis enim quicumque invocaverit nomen domini salvus erit quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt aut quomodo credent ei quem non audierunt quomodo autem audient sine praedicante quomodo vero praedicabunt nisi mittantur sicut scriptum est quam speciosi pedes evangelizantium pacem evangelizantium bona sed non omnes obediunt evangelio esaias enim dicit domine quis credidit auditui nostro ergo fides ex auditu auditus autem per verbum christi sed dico numquid non audierunt et quidem in omnem terram exiit sonus eorum et in fines orbis terrae verba eorum sed dico numquid israhel non cognovit primus moyses dicit ego ad aemulationem vos adducam in non gentem in gentem insipientem in iram vos mittam esaias autem audet et dicit inventus sum non quaerentibus me palam apparui his qui me non interrogabant ad israhel autem dicit tota die expandi manus meas ad populum non credentem et contradicentem

dico ergo numquid reppulit deus populum suum absit nam et ego israhelita sum ex semine abraham tribu beniamin non reppulit deus plebem suam quam praesciit an nescitis in helia quid dicit scriptura quemadmodum interpellat deum adversus israhel domine prophetas tuos occiderunt altaria tua suffoderunt et ego relictus sum solus et quaerunt animam meam sed quid dicit illi responsum divinum reliqui mihi septem milia virorum qui non curvaverunt genu baal sic ergo et in hoc tempore reliquiae secundum electionem gratiae factae sunt si autem gratia non ex operibus alioquin gratia iam non est gratia quid ergo quod quaerebat israhel hoc non est consecutus electio autem consecuta est ceteri vero excaecati sunt sicut scriptum est dedit illis deus spiritum compunctionis oculos ut non videant et aures ut non audiant usque in hodiernum diem et david dicit fiat mensa eorum in laqueum et in captionem et in scandalum et in retributionem illis obscurentur oculi eorum ne videant et dorsum illorum semper incurva dico ergo numquid sic offenderunt ut caderent absit sed illorum delicto salus gentibus ut illos aemulorum quod si delictum illorum divitiae sunt mundi et deminutio eorum divitiae gentium quanto magis plenitudo eorum vobis enim dico gentibus quamdiu quidem ego sum gentium apostolus ministerium meum honorifico si quo modo ad aemulandum provocem carnem meam et salvos faciam aliquos ex illis si enim amissio eorum reconciliatio est mundi quae adsumptio nisi vita ex mortuis quod si delibatio sancta est et massa et si radix sancta et rami quod si aliqui ex ramis fracti sunt tu autem cum oleaster esses insertus es in illis et socius radicis et pinguidinis olivae factus es noli gloriari adversus ramos quod si gloriaris non tu radicem portas sed radix te dices ergo fracti sunt rami ut ego inserar bene propter incredulitatem fracti sunt tu autem fide stas noli altum sapere sed time si enim deus naturalibus ramis non peperit ne forte nec tibi parcat vide ergo bonitatem et severitatem dei in eos quidem qui ceciderunt severitatem in te autem bonitatem dei si permanseris in bonitate alioquin et tu excideris sed et illi si non permanserint in incredulitate inserentur potens est enim deus iterum inserere illos nam si tu ex naturali excisus es oleastro et contra naturam insertus es in bonam olivam quanto magis hii secundum naturam inserentur suae olivae nolo enim vos ignorare fratres mysterium hoc ut non sitis vobis ipsis sapientes quia caecitas ex parte contigit in israhel donec plenitudo gentium intraret et sic omnis israhel salvus fiet sicut scriptum est venit ex sion qui eripiat avertet impietates ab iacob et hoc illis a me testamentum cum abstulero peccata eorum secundum evangelium quidem inimici propter vos secundum electionem autem carissimi propter patres sine paenitentia enim sunt dona et vocatio dei sicut enim aliquando et vos non credidistis deo nunc autem misericordiam consecuti estis propter illorum incredulitatem ita et isti nunc non crediderunt in vestram misericordiam ut et ipsi misericordiam consequantur conclusit enim deus omnia in incredulitatem

ut omnium misereatur o altitudo divitiarum sapientiae et scientiae dei quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles viae eius quis enim cognovit sensum domini aut quis consiliarius eius fuit aut quis prior dedit illi et retribuetur ei quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso omnia ipsi gloria in saecula amen

12

obsecro itaque vos fratres per misericordiam dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanctam deo placentem rationabile obsequium vestrum et nolite conformari huic saeculo sed reformamini in novitate sensus vestri ut probetis quae sit voluntas dei bona et placens et perfecta dico enim per gratiam quae data est mihi omnibus qui sunt inter vos non plus sapere quam oportet sapere sed sapere ad sobrietatem unicuique sicut deus divisit mensuram fidei sicut enim in uno corpore multa membra habemus omnia autem membra non eundem actum habent ita multi unum corpus sumus in christo singuli autem alter alterius membra habentes autem donationes secundum gratiam quae data est nobis differentes sive prophetiam secundum rationem fidei sive ministerium in ministrando sive qui docet in doctrina qui exhortatur in exhortando qui tribuit in simplicitate qui praeest in sollicitudine qui miseretur in hilaritate dilectio sine simulatione odientes malum adherentes bono caritatem fraternitatis invicem diligentes honore invicem praevenientes sollicitudine non pigri spiritu ferventes domino servientes spe gaudentes in tribulatione patientes orationi instantes necessitatibus sanctorum communicantes hospitalitatem secantes benedicite persequentibus benedicite et nolite maledicere gaudere cum gaudentibus flere cum flentibus id ipsum invicem sentientes non alta sapientes sed humilibus consentientes nolite esse prudentes apud vosmet ipsos nulli malum pro malo reddentes providentes bona non tantum coram deo sed etiam coram omnibus hominibus si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus hominibus pacem habentes non vosmet ipsos defendentes carissimi sed date locum irae scriptum est enim mihi vindictam ego retribuam dicit dominus sed si esurierit inimicus tuus ciba illum si sitit potum da illi hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius noli vinci a malo sed vince in bono malum

13

omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit non est enim potestas nisi a deo quae autem sunt a deo ordinatae sunt itaque qui resistit potestati dei ordinationi resistit qui autem resistunt ipsi sibi damnationem adquirunt nam principes non sunt timori boni operis sed mali vis autem non timere potestatem bonum fac et habebis laudem ex illa dei enim minister est tibi in bonum si autem male feceris time non enim sine causa gladium portat dei enim minister est vindex in iram ei qui malum agit ideo necessitate subditi estote non solum propter iram sed et propter

conscientiam ideo enim et tributa praestatis ministri enim dei sunt in hoc ipsum servientes reddite omnibus debita cui tributum tributum cui vectigal vectigal cui timorem timorem cui honorem honorem nemini quicquam debeatis nisi ut invicem diligatis qui enim diligit proximum legem implevit nam non adulterabis non occides non furaberis non concupisces et si quod est aliud mandatum in hoc verbo instauratur diliges proximum tuum tamquam te ipsum dilectio proximo malum non operatur plenitudo ergo legis est dilectio et hoc scientes tempus quia hora est iam nos de somno surgere nunc enim propior est nostra salus quam cum credidimus nox praecessit dies autem adpropiauit abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis sicut in die honeste ambulemus non in comensationibus et ebrietatibus non in cubilibus et in pudicitia non in contentione et aemulatione sed induite dominum iesum christum et carnis curam ne feceritis in desideriis

14

infirmum autem in fide adsumite non in disceptationibus cogitationum alius enim credit manducare omnia qui autem infirmus est holus manducatus est qui manducat non manducantem non spernat et qui non manducat manducantem non iudicat deus enim illum adsumpsit tu quis es qui iudices alienum servum suo domino stat aut cadit stabit autem potens est enim deus statuere illum nam alius iudicat diem plus inter diem alius iudicat omnem diem unusquisque in suo sensu abundet qui sapit diem domino sapit et qui manducat domino manducat gratias enim agit deo et qui non manducat domino non manducat et gratias agit deo nemo enim nostrum sibi vivit et nemo sibi moritur sive enim vivimus domino vivimus sive morimur domino morimur sive ergo vivimus sive morimur domini sumus in hoc enim christus et mortuus est et revixit ut et mortuorum et vivorum dominetur tu autem quid iudicas fratrem tuum aut tu quare spernis fratrem tuum omnes enim stabimus ante tribunal dei scriptum est enim vivo ego dicit dominus quoniam mihi flectet omne genu et omnis lingua confitebitur deo itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddit deo non ergo amplius invicem iudicemus sed hoc iudicate magis ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum scio et confido in domino iesu quia nihil commune per ipsum nisi ei qui existimat quid commune esse illi commune est si enim propter cibum frater tuus contristatur iam non secundum caritatem ambulas noli cibo tuo illum perdere pro quo christus mortuus est non ergo blasphemetur bonum nostrum non est regnum dei esca et potus sed iustitia et pax et gaudium in spiritu sancto qui enim in hoc servit christo placet deo et probatus est hominibus itaque quae pacis sunt sectemur et quae aedificationis sunt in invicem noli propter escam destruere opus dei omnia quidem munda sunt sed malum est homini qui per offendiculum manducat bonum est non manducare carnem et non bibere vinum neque in quo frater tuus offendit aut scandalizatur aut infirmatur tu fidem habes penes te ipsum habere coram deo beatus qui non iudicat semet ip-

sum in eo quo probat qui autem discernit si manducaverit damnatus est quia non ex fide omne autem quod non ex fide peccatum est

15

debemus autem nos firmiores inbecillitates infirmorum sustinere et non nobis placere unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad aedificationem etenim christus non sibi placuit sed sicut scriptum est in propria inproperantium tibi ceciderunt super me quaecumque enim scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus deus autem patientiae et solacii det vobis id ipsum sapere in alterutrum secundum iesum christum ut unanimes uno ore honorificetis deum et patrem domini nostri iesu christi propter quod suscipite invicem sicut et christus suscepit vos in honorem dei dico enim christum iesum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem dei ad confirmandas promissiones patrum gentes autem super misericordiam honorare deum sicut scriptum est propter hoc confitebor tibi in gentibus et nomini tuo cantabo et iterum dicit laetamini gentes cum plebe eius et iterum laudate omnes gentes dominum et magnificate eum omnes populi et rursus esaia ait erit radix iesse et qui exsurget regere gentes in eo gentes sperabunt deus autem spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo ut abundetis in spe in virtute spiritus sancti certus sum autem fratres mei et ego ipse de vobis quoniam et ipsi pleni estis dilectione repleti omni scientia ita ut possitis alterutrum monere audacius autem scripsi vobis fratres ex parte tamquam in memoriam vos reducens propter gratiam quae data est mihi a deo ut sim minister christi iesu in gentibus sanctificans evangelium dei ut fiat oblatio gentium accepta sanctificata in spiritu sancto habeo igitur gloriam in christo iesu ad deum non enim a deo aliquid loqui eorum quae per me non effecit christus in oboedientiam gentium verbo et factis in virtute signorum et prodigiorum in virtute spiritus sancti ita ut ab hierusalem per circuitum usque in illyricum repleverim evangelium christi sic autem hoc praedicavi evangelium non ubi nominatus est christus ne super alienum fundamentum aedificarem sed sicut scriptum est quibus non est addnuntiatum de eo videbunt et qui non audierunt intellegent propter quod et impediabar plurimum venire ad vos nunc vero ulterius locum non habens in his regionibus cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis iam annis cum in hispaniam proficisci coepero spero quod praeteriens videam vos et a vobis deducar illuc si vobis primum ex parte fruius fuero nunc igitur proficiscar in hierusalem ministrare sanctis probaverunt enim macedonia et achaia conlationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt in hierusalem placuit enim eis et debitores sunt eorum nam si spiritualium eorum participes facti sunt gentiles debent et in carnalibus ministrare eis hoc igitur cum consummavero et assignavero eis fructum hunc proficiscar per vos in hispaniam scio autem quoniam veniens ad vos in abundantia benedictionis christi ve-

niam obsecro igitur vos fratres per dominum nostrum iesum christum et per caritatem spiritus ut adjuvetis me in orationibus pro me ad deum ut liberet ab infidelibus qui sunt in iudaea et obsequii mei oblatio accepta fiat in hierosolyma sanctis ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem dei et refrigerer vobiscum deus autem pacis sit cum omnibus vobis amen

16

commendo autem vobis phoebem sororem nostram quae est in ministerio ecclesiae quae est cenchris ut eam suscipiatis in domino digne sanctis et adistatis ei in quocumque negotio vestri indigerit etenim ipsa quoque adstetit multis et mihi ipsi salutate priscam et aquilam adiutores meos in christo iesu qui pro anima mea vasa cervices subposuerunt quibus non solum ego gratias ago sed et cunctae ecclesiae gentium et domesticam eorum ecclesiam salutate ephaenetum dilectum mihi qui est primitivus asiae in christo salutate mariam quae multum laboravit in vobis salutate andronicum et iuniam cognatos et concaptivos meos qui sunt nobiles in apostolis qui et ante me fuerunt in christo salutate ampliatum dilectissimum mihi in domino salutate urbanum adiutorem nostrum in christo et stachyn dilectum meum salutate apellen probum in christo salutate eos qui sunt ex aristoboli salutate herodionem cognatum meum salutate eos qui sunt ex narcissi qui sunt in domino salutate tryfenam et tryfosam quae laborant in domino salutate persidam carissimam quae multum laboravit in domino salutate rufum electum in domino et matrem eius et meam salutate asyncritum flegonta hermen patrobam hermam et qui cum eis sunt fratres salutate filologum et iuliam nereum et sororem eius et olympiadem et omnes qui cum eis sunt sanctos salutate invicem in osculo sancto salutant vos omnes ecclesiae christi rogo autem vos fratres ut observetis eos qui dissensiones et offendicula praeter doctrinam quam vos didicistis faciunt et declinate ab illis huiusmodi enim christo domino nostro non serviunt sed suo ventri et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium vestra enim oboedientia in omnem locum divulgata est gaudeo igitur in vobis sed volo vos sapientes esse in bono et simplices in malo deus autem pacis conteret satanam sub pedibus vestris velociter gratia domini nostri iesu christi vobiscum salutet vos timotheus adiutor meus et lucius et iason et sosipater cognati mei saluto vos ego tertius qui scripsi epistolam in domino salutet vos gaius hospes meus et universae ecclesiae salutet vos erastus arcarius civitatis et quartus frater ei autem qui potens est vos confirmare iuxta evangelium meum et praedicationem iesu christi secundum revelationem mysterii temporibus aeternis taciti quod nunc patefactum est per scripturas prophetarum secundum praeceptum aeterni dei ad oboedientiam fidei in cunctis gentibus cognito solo sapienti deo per iesum christum cui honor in saecula saeculorum amen

paulus vocatus apostolus christi iesu per voluntatem dei et sosthenes frater ecclesiae dei quae est corinthi sanctificatis in christo iesu vocatis sanctis cum omnibus qui invocant nomen domini nostri iesu christi in omni loco ipsorum et nostro gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo gratias ago deo meo semper pro vobis in gratia dei quae data est vobis in christo iesu quia in omnibus divites facti estis in illo in omni verbo et in omni scientia sicut testimonium christi confirmatum est in vobis ita ut nihil vobis desit in ulla gratia expectantibus revelationem domini nostri iesu christi qui et confirmabit vos usque ad finem sine crimine in die adventus domini nostri iesu christi fidelis deus per quem vocati estis in societatem filii eius iesu christi domini nostri obsecro autem vos fratres per nomen domini nostri iesu christi ut id ipsum dicatis omnes et non sint in vobis scismata sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem sententia significatum est enim mihi de vobis fratres mei ab his qui sunt chloes quia contentiones inter vos sunt hoc autem dico quod unusquisque vestrum dicit ego quidem sum pauli ego autem apollo ego vero cephae ego autem christi divisus est christus numquid paulus crucifixus est pro vobis aut in nomine pauli baptizati estis gratias ago deo quod neminem vestrum baptizavi nisi crispum et gaium ne quis dicat quod in nomine meo baptizati sitis baptizavi autem et stephanae domum ceterum nescio si quem alium baptizaverim non enim misit me christus baptizare sed evangelizare non in sapientia verbi ut non evacuetur crux christi verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est his autem qui salvi fiunt id est nobis virtus dei est scriptum est enim perdam sapientiam sapientium et prudentiam prudentium reprobo ubi sapiens ubi scriba ubi conquisitor huius saeculi nonne stultam fecit deus sapientiam huius mundi nam quia in dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam deum placuit deo per stultitiam praedicationis salvos facere credentes quoniam et iudaei signa petunt et graeci sapientiam quaerunt nos autem praedicamus christum crucifixum iudaeis quidem scandalum gentibus autem stultitiam ipsis autem vocatis iudaeis atque graecis christum dei virtutem et dei sapientiam quia quod stultum est dei sapientius est hominibus et quod infirmum est dei fortius est hominibus videte enim vocationem vestram fratres quia non multi sapientes secundum carnem non multi potentes non multi nobiles sed quae stulta sunt mundi elegit deus ut confundat sapientes et infirma mundi elegit deus ut confundat fortia et ignobilia mundi et contemptibilia elegit deus et quae non sunt ut ea quae sunt destrueret ut non gloriatur omnis caro in conspectu eius ex ipso autem vos estis in christo iesu qui factus est sapientia nobis a deo et iustitia et sanctificatio et redemptio ut quemadmodum scriptum est qui gloriatur in domino gloriatur

et ego cum venissem ad vos fratres veni non per sublimitatem sermonis aut sapientiae adnuntians vobis testimonium christi non enim iudicavi scire me aliquid inter vos nisi iesum christum et hunc crucifixum et ego in infirmitate et timore et tremore multo fui apud vos et sermo meus et praedicatio mea non in persuasibilibus sapientiae verbis sed in ostensione spiritus et virtutis ut fides vestra non sit in sapientia hominum sed in virtute dei sapientiam autem loquimur inter perfectos sapientiam vero non huius saeculi neque principum huius saeculi qui destruuntur sed loquimur dei sapientiam in mysterio quae abscondita est quam praedestinavit deus ante saecula in gloriam nostram quam nemo principum huius saeculi cognovit si enim cognovissent numquam dominum gloriae crucifixissent sed sicut scriptum est quod oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit quae praeparavit deus his qui diligunt illum nobis autem revelavit deus per spiritum suum spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda dei quis enim scit hominum quae sint hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est ita et quae dei sunt nemo cognovit nisi spiritus dei nos autem non spiritum mundi accepimus sed spiritum qui ex deo est ut sciamus quae a deo donata sunt nobis quae et loquimur non in doctis humanae sapientiae verbis sed in doctrina spiritus spiritualibus spiritualia comparantes animalis autem homo non percipit ea quae sunt spiritus dei stultitia est enim illi et non potest intellegere quia spiritualiter examinatur spiritualis autem iudicat omnia et ipse a nemine iudicatur quis enim cognovit sensum domini qui instruat eum nos autem sensum christi habemus

et ego fratres non potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus tamquam parvulis in christo lac vobis potum dedi non escam nondum enim poteratis sed ne nunc quidem potestis adhuc enim estis carnales cum enim sit inter vos zelus et contentio nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis cum enim quis dicit ego quidem sum pauli alius autem ego apollo nonne homines estis quid igitur est apollo quid vero paulus ministri eius cui credidistis et unicuique sicut dominus dedit ego plantavi apollo rigavit sed deus incrementum dedit itaque neque qui plantat est aliquid neque qui rigat sed qui incrementum dat deus qui plantat autem et qui rigat unum sunt unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem dei enim sumus adiutores dei agricultura estis dei aedificatio estis secundum gratiam dei quae data est mihi ut sapiens architectus fundamentum posui alius autem supraaedificat unusquisque autem videat quomodo supraaedificet fundamentum enim aliud nemo potest ponere praeter id quod positum est qui est christus iesus si quis autem supraaedificat supra fundamentum hoc aurum argentum lapides pretiosos ligna faenum stipulam unusquisque opus manifestum erit dies enim declarabit quia in igne revelabitur et unusquisque opus quale sit ignis

probat si cuius opus manserit quod superaedificavit mercedem accipiet si cuius opus arserit detrimentum patietur ipse autem salvus erit sic tamen quasi per ignem nescitis quia templum dei estis et spiritus dei habitat in vobis si quis autem templum dei violaverit disperdet illum deus templum enim dei sanctum est quod estis vos nemo se seducat si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc saeculo stultus fiat ut sit sapiens sapientia enim huius mundi stultitia est apud deum scriptum est enim comprehendam sapientes in astutia eorum et iterum dominus novit cogitationes sapientium quoniam vanae sunt itaque nemo gloriatur in hominibus omnia enim vestra sunt sive paulus sive apollo sive cephas sive mundus sive vita sive mors sive praesentia sive futura omnia enim vestra sunt vos autem christi christus autem dei

4

sic nos existimet homo ut ministros christi et dispensatores mysteriorum dei hic iam quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur mihi autem pro minimo est ut a vobis iudicer aut ab humano die sed neque me ipsum iudico nihil enim mihi conscius sum sed non in hoc iustificatus sum qui autem iudicat me dominus est itaque nolite ante tempus iudicare quoadusque veniat dominus qui et illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium et tunc laus erit unicuique a deo haec autem fratres transfiguravi in me et apollo propter vos ut in nobis discatis ne supra quam scriptum est unus adversus alterum infletur pro alio quis enim te discernit quid autem habes quod non accepisti si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis iam saturati estis iam divites facti estis sine nobis regnastis et utinam regnaretis ut et nos vobiscum regnaremus puto enim deus nos apostolos novissimos ostendit tamquam morti destinatos quia spectaculum facti sumus mundo et angelis et hominibus nos stulti propter christum vos autem prudentes in christo nos infirmi vos autem fortes vos nobiles nos autem ignobiles usque in hanc horam et esurimus et sitimus et nudi sumus et colaphis caedimur et instabiles sumus et laboramus operantes manibus nostris maledicimur et benedicimus persecutionem patimur et sustinemus blasphemamur et obsecramus tamquam purgamenta huius mundi facti sumus omnium perpissima usque adhuc non ut confundam vos haec scribo sed ut filios meos carissimos moneo nam si decem milia pedagogorum habeatis in christo sed non multos patres nam in christo iesu per evangelium ego vos genui rogo ergo vos imitatores mei estote ideo misi ad vos timotheum qui est filius meus carissimus et fidelis in domino qui vos commonefaciat vias meas quae sunt in christo sicut ubique in omni ecclesia doceo tamquam non venturus sim ad vos sic inflati sunt quidam veniam autem cito ad vos si dominus voluerit et cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt sed virtutem non enim in sermone est regnum dei sed in virtute quid vultis in virga veniam ad vos an in caritate et spiritu mansuetudinis

5

omnino auditur inter vos fornicatio et talis fornicatio qualis nec inter gentes ita ut uxorem patris aliquis habeat et vos inflati estis et non magis luctum habuistis ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit ego quidem absens corpore praesens autem spiritu iam iudicavi ut praesens eum qui sic operatus est in nomine domini nostri iesu christi congregatis vobis et meo spiritu cum virtute domini iesu tradere huiusmodi satanae in interitum carnis ut spiritus salvus sit in die domini iesu non bona gloriatio vestra nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit expurgate vetus fermentum ut sitis nova consparsio sicut estis azymi etenim pascha nostrum immolatus est christus itaque epulemur non in fermento veteri neque in fermento malitiae et nequitiae sed in azymis sinceritatis et veritatis scripsi vobis in epistula ne commisceamini fornicariis non utique fornicariis huius mundi aut avaris aut rapacibus aut idolis servientibus alioquin debueratis de hoc mundo exisere nunc autem scripsi vobis non commisceri si is qui frater nominatur est fornicator aut avarus aut idolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut rapax cum eiusmodi nec cibum sumere quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare nonne de his qui intus sunt vos iudicatis nam eos qui foris sunt deus iudicabit auferte malum ex vobis ipsis

6

audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum iudicari apud iniquos et non apud sanctos an nescitis quoniam sancti de mundo iudicabunt et si in vobis iudicabitur mundus indigni estis qui de minimis iudicetis nescitis quoniam angelos iudicabimus quanto magis saecularia saecularia igitur iudicia si habueritis contemptibiles qui sunt in ecclesia illos constituite ad iudicandum ad verecundiam vestram dico sic non est inter vos sapiens quisquam qui possit iudicare inter fratrem suum sed frater cum fratre iudicio contendit et hoc apud infideles iam quidem omnino delictum est in vobis quod iudicia habetis inter vos quare non magis iniuriam accipitis quare non magis fraudem patimini sed vos iniuriam facitis et fraudatis et hoc fratribus an nescitis quia iniqui regnum dei non possidebunt nolite errare neque fornicarii neque idolis servientes neque adulteri neque molles neque masculorum concubitores neque fures neque avari neque ebriosi neque maledici neque rapaces regnum dei possidebunt et haec quidam fuistis sed abluti estis sed sanctificati estis sed iustificati estis in nomine domini nostri iesu christi et in spiritu dei nostri omnia mihi licent sed non omnia expediunt omnia mihi licent sed ego sub nullius redigar potestate esca ventri et venter escis deus autem et hunc et haec destruet corpus autem non fornicationi sed domino et dominus corpori deus vero et dominum suscitavit et nos suscitabit per virtutem suam nescitis quoniam corpora vestra membra christi sunt tollens ergo membra christi faciam membra meretricis absit an nescitis quoniam qui adheret meretrici unum corpus efficitur erunt enim inquit duo in carne una qui

autem adheret domino unus spiritus est fugite fornicationem omne peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est qui autem fornicatur in corpus suum peccat an nescitis quoniam membra vestra templum est spiritus sancti qui in vobis est quem habetis a deo et non estis vestri empti enim estis pretio magno glorificate et portate deum in corpore vestro

7

de quibus autem scripsistis bonum est homini mulierem non tangere propter fornicationes autem unusquisque suam uxorem habeat et unaquae suum virum habeat uxori vir debitum reddat similiter autem et uxor viro mulier sui corporis potestatem non habet sed vir similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet sed mulier nolite fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi et iterum revertimini in id ipsum ne temptet vos satanas propter incontinentiam vestram hoc autem dico secundum indulgentiam non secundum imperium volo autem omnes homines esse sicut me ipsum sed unusquisque proprium habet donum ex deo alius quidem scilicet alius vero sic dico autem non nuptis et viduis bonum est illis si sic maneant sicut et ego quod si non se continent nubant melius est enim nubere quam uri his autem qui matrimonio iuncti sunt praecipio non ego sed dominus uxorem a viro non discedere quod si discesserit manere innuptam aut viro suo reconciliari et vir uxorem ne dimittat nam ceteris ego dico non dominus si quis frater uxorem habet infidelem et haec consentit habitare cum illo non dimittat illam et si qua mulier habet virum infidelem et hic consentit habitare cum illa non dimittat virum sanctificatus est enim vir infidelis in muliere fidei et sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem aliqui filii vestri immundi essent nunc autem sancti sunt quod si infidelis discedit discedat non est enim servituti subiectus frater aut soror in eiusmodi in pace autem vocavit nos deus unde enim scis mulier si virum salvum facies aut unde scis vir si mulierem salvam facies nisi unicuique sicut divisit dominus unumquemque sicut vocavit deus ita ambulet et sic in omnibus ecclesiis doceo circumcisos aliquis vocatus est non adducat praeputium in praeputio aliquis vocatus est non circumcidatur circumcisio nihil est et praeputium nihil est sed observatio mandatorum dei unusquisque in qua vocatione vocatus est in ea permaneat servus vocatus es non sit tibi curae sed et si potes liber fieri magis utere qui enim in domino vocatus est servus libertus est domini similiter qui liber vocatus est servus est christi pretio empti estis nolite fieri servi hominum unusquisque in quo vocatus est fratres in hoc maneat apud deum de virginibus autem praepceptum domini non habeo consilium autem do tamquam misericordiam consecutus a domino ut sim fidelis existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem quoniam bonum est homini sic esse alligatus es uxori noli quaerere solutionem solutus es ab uxore noli quaerere uxorem si autem acceperis uxorem non peccasti et si nupserit virum non peccavit tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi ego autem vobis parco hoc itaque dico fratres tempus

breve est reliquum est ut qui habent uxores tamquam non habentes sint et qui flent tamquam non flentes et qui gaudent tamquam non gaudentes et qui emunt tamquam non possidentes et qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur praeterit enim figura huius mundi volo autem vos sine sollicitudine esse qui sine uxore est sollicitus est quae domini sunt quomodo placeat deo qui autem cum uxore est sollicitus est quae sunt mundi quomodo placeat uxori et divisus est et mulier innupta et virgo cogitat quae domini sunt ut sit sancta et corpore et spiritu quae autem nupta est cogitat quae sunt mundi quomodo placeat viro porro hoc ad utilitatem vestram dico non ut laqueum vobis iniciam sed ad id quod honestum est et quod facultatem praebet sine impedimento dominum observandi si quis autem turpem se videri existimat super virgine sua quod sit superadulta et ita oportet fieri quod vult faciat non peccat nubat nam qui statuit in corde suo firmus non habens necessitatem potestatem autem habet suae voluntatis et hoc iudicavit in corde suo servare virginem suam bene facit igitur et qui matrimonio iungit virginem suam bene facit et qui non iungit melius facit mulierem alligata est quanto tempore vir eius vivit quod si dormierit vir eius liberata est cui vult nubat tantum in domino beatorum autem erit si sic permanserit secundum meum consilium puto autem quod et ego spiritum dei habeo

8

de his autem quae idolis sacrificantur scimus quia omnes scientiam habemus scientia inflat caritas vero aedificat si quis se existimat scire aliquid nondum cognovit quemadmodum oporteat eum scire si quis autem diligit deum hic cognitus est ab eo de escis autem quae idolis immolantur scimus quia nihil est idolum in mundo et quod nullus deus nisi unus nam et si sunt qui dicantur dii sive in caelo sive in terra siquidem sunt dii multi et domini multi nobis tamen unus deus pater ex quo omnia et nos in illum et unus dominus iesus christus per quem omnia et nos per ipsum sed non in omnibus est scientia quidam autem conscientia usque nunc idoli quasi idolothytum manducant et conscientia ipsorum cum sit infirma poluitur esca autem nos non commendat deo neque si non manducaverimus deficiemus neque si manducaverimus abundabimus videte autem ne forte haec licentia vestra offendiculum fiat infirmis si enim quis viderit eum qui habet scientiam in idolo recumbentem nonne conscientia eius cum sit infirma aedificabitur ad manducandum idolothyta et peribit infirmus in tua scientia frater propter quem christus mortuus est sic autem peccantes in fratres et percutientes conscientiam eorum infirmam in christo peccatis quapropter si esca scandalizat fratrem meum non manducabo carnem in aeternum ne fratrem meum scandalizem

9

non sum liber non sum apostolus nonne iesum dominum nostrum vidi non opus meum vos estis

in domino si aliis non sum apostolus sed tamen vobis sum nam signaculum apostolatus mei vos estis in domino mea defensio apud eos qui me interrogant haec est numquid non habemus potestatem manducandi et bibendi numquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi sicut et ceteri apostoli et fratres domini et cephas aut solus ego et barnabas non habemus potestatem hoc operandi quis militat suis stipendiis umquam quis plantat vineam et fructum eius non edit quis pascit gregem et de lacte gregis non manducat numquid secundum hominem haec dico an et lex haec non dicit scriptum est enim in lege mosi non alligabis os bovi trituranti numquid de bubus cura est deo an propter nos utique dicit nam propter nos scripta sunt quoniam debet in spe qui arat arare et qui triturat in spe fructus percipiendi si nos vobis spiritalia seminavimus magnum est si nos carnalia vestra metamus si alii potestatis vestrae participes sunt non potius nos sed non usi sumus hac potestate sed omnia sustinemus ne quod offendiculum demus evangelio christi nescitis quoniam qui in sacratio operantur quae de sacratio sunt edunt qui altario deserviunt cum altario participantur ita et dominus ordinavit his qui evangelium adnuntiant de evangelio vivere ego autem nullo horum usus sum non scripsi autem haec ut ita fiant in me bonum est enim mihi magis mori quam ut gloriam meam quis evacuet nam si evangelizavero non est mihi gloria necessitas enim mihi incumbit vae enim mihi est si non evangelizavero si enim volens hoc ago mercedem habeo si autem invitus dispensatio mihi credita est quae est ergo merces mea ut evangelium praedicans sine sumptu ponam evangelium ut non abutar potestate mea in evangelio nam cum liber essem ex omnibus omnium me servum feci ut plures lucri facerem et factus sum iudaeis tamquam iudaeus ut iudaeos lucrarer his qui sub lege sunt quasi sub lege essem cum ipse non essem sub lege ut eos qui sub lege erant lucri facerem his qui sine lege erant tamquam sine lege essem cum sine lege dei non essem sed in lege essem christi ut lucri facerem eos qui sine lege erant factus sum infirmis infirmus ut infirmos lucri facerem omnibus omnia factus sum ut omnes facerem salvos omnia autem facio propter evangelium ut particeps eius efficiar nescitis quod huius in stadio currunt omnes quidem currunt sed unus accipit bravium sic currite ut comprehendatis omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinet et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant nos autem incorruptam ego igitur sic curro non quasi in incertum sic pugno non quasi aerem verberans sed castigo corpus meum et in servitutem redigo ne forte cum aliis praedicaverim ipse reprobus efficiar

10

nolo enim vos ignorare fratres quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt et omnes mare transierunt et omnes in mose baptizati sunt in nube et in mari et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt et omnes eundem potum spiritalem biberunt bibebant autem de spiritali consequenti eos petra petra autem erat christus sed non in pluribus eorum beneplac-

itum est deo nam prostrati sunt in deserto haec autem in figura facta sunt nostri ut non simus concupiscentes malorum sicut et illi concupierunt neque idolorum cultores efficiamini sicut quidam ex ipsis quemadmodum scriptum est sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere neque fornicemur sicut quidam ex ipsis fornicati sunt et ceciderunt una die viginti tria milia neque temptemus christum sicut quidam eorum temptaverunt et a serpentibus perierunt neque murmuraveritis sicut quidam eorum murmuraverunt et perierunt ab exterminatore haec autem omnia in figura contingebant illis scripta sunt autem ad correptionem nostram in quos fines saeculorum devenerunt itaque qui se existimat stare videat ne cadat temptatio vos non adprehendat nisi humana fidelis autem deus qui non patietur vos temptari super id quod potestis sed faciet cum temptatione etiam proventum ut possitis sustinere propter quod carissimi mihi fugite ab idolorum cultura ut prudentibus loquor vos iudicate quod dico calicem benedictionis cui benedicimus nonne communicatio sanguinis christi est et panis quem frangimus nonne participatio corporis domini est quoniam unus panis unum corpus multi sumus omnes quidem de uno pane participamus videte israel secundum carnem nonne qui edunt hostias participes sunt altaris quid ergo dico quod idolis immolatum sit aliquid aut quod idolum sit aliquid sed quae immolant gentes daemoniis immolant et non deo nolo autem vos socios fieri daemoniorum non potestis calicem domini bibere et calicem daemoniorum non potestis mensae domini participes esse et mensae daemoniorum an aemulamur dominum numquid fortiores illo sumus omnia licent sed non omnia expediunt omnia licent sed non omnia aedificant nemo quod suum est quaerat sed quod alterius omne quod in macello venit manducate nihil interrogantes propter conscientiam domini est terra et plenitudo eius si quis vocat vos infidelium et vultis ire omne quod vobis adponitur manducate nihil interrogantes propter conscientiam si quis autem dixerit hoc immolaticium est idolis nolite manducare propter illum qui indicavit et propter conscientiam conscientiam autem dico non tuam sed alterius ut quid enim libertas mea iudicatur ab alia conscientia si ego cum gratia participo quid blasphemor pro eo quod gratias ago sive ergo manducatis sive bibitis vel aliud quid facitis omnia in gloriam dei facite sine offensione estote iudaeis et gentilibus et ecclesiae dei sicut et ego per omnia omnibus placeo non quaerens quod mihi utile est sed quod multis ut salvi fiant

11

imitatores mei estote sicut et ego christi laudo autem vos fratres quod omnia mei memores estis et sicut tradidi vobis praecepta mea tenetis volo autem vos scire quod omnis viri caput christus est caput autem mulieris vir caput vero christi deus omnis vir orans aut prophetas velato capite deturpat caput suum omnis autem mulier orans aut prophetas non velato capite deturpat caput suum unum est enim atque si decalvetur nam si non velatur mulier et tondeatur si vero turpe est mulieri tonderi aut decalvari

velet caput suum vir quidem non debet velare caput quoniam imago et gloria est dei mulier autem gloria viri est non enim vir ex muliere est sed mulier ex viro etenim non est creatus vir propter mulierem sed mulier propter virum ideo debet mulier potestatem habere supra caput propter angelos verumtamen neque vir sine muliere neque mulier sine viro in domino nam sicut mulier de viro ita et vir per mulierem omnia autem ex deo vos ipsi iudicate decet mulierem non velatam orare deum nec ipsa natura docet vos quod vir quidem si comam nutriat ignominia est illi mulier vero si comam nutriat gloria est illi quoniam capilli pro velamine ei dati sunt si quis autem videtur contentiosus esse nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesiae dei hoc autem praecipio non laudans quod non in melius sed in deterius convenitis primum quidem convenientibus vobis in ecclesia audio scissuras esse et ex parte credo nam oportet et hereses esse ut et qui probati sunt manifesti fiant in vobis convenientibus ergo vobis in unum iam non est dominicam cenam manducare unusquisque enim suam cenam praesumit ad manducandum et alius quidem esurit alius autem ebrius est numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum aut ecclesiam dei contemnitis et confunditis eos qui non habent quid dicam vobis laudo vos in hoc non laudo ego enim accepi a domino quod et tradidi vobis quoniam dominus iesus in qua nocte tradebatur accepit panem et gratias agens fregit et dixit hoc est corpus meum pro vobis hoc facite in meam commemorationem similiter et calicem postquam cenavit dicens hic calix novum testamentum est in meo sanguine hoc facite quotienscumque bibetis in meam commemorationem quotienscumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis mortem domini adnuntiatis donec veniat itaque quicumque manducaverit panem vel biberit calicem domini indigne reus erit corporis et sanguinis domini probet autem se ipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat qui enim manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit non diiudicans corpus ideo inter vos multi infirmes et inebilles et dormiunt multi quod si nosmet ipsos diiudicaremus non utique iudicaremur dum iudicamur autem a domino corripimur ut non cum hoc mundo damnemur itaque fratres mei cum convenitis ad manducandum invicem expectate si quis esurit domi manducet ut non in iudicium conveniatis cetera autem cum venero disponam

12

de spiritalibus autem nolo vos ignorare fratres scitis quoniam cum gentes essetis ad simulacra muta prout ducebamini euntes ideo notum vobis facio quod nemo in spiritu dei loquens dicit anathema iesu et nemo potest dicere dominus iesus nisi in spiritu sancto divisiones vero gratiarum sunt idem autem spiritus et divisiones ministrationum sunt idem autem dominus et divisiones operationum sunt idem vero deus qui operatur omnia in omnibus unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem alii quidem per spiritum datur sermo sapientiae alii autem sermo scientiae secundum eun-

dem spiritum alii fides in eodem spiritu alii gratia sanitatum in uno spiritu alii operatio virtutum alii prophetatio alii discretio spirituum alii genera linguarum alii interpretatio sermonum haec autem omnia operatur unus atque idem spiritus dividens singulis prout vult sicut enim corpus unum est et membra habet multa omnia autem membra corporis cum sint multa unum corpus sunt ita et christus etenim in uno spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus sive iudaei sive gentiles sive servi sive liberi et omnes unum spiritum potati sumus nam et corpus non est unum membrum sed multa si dixerit pes quoniam non sum manus non sum de corpore non ideo non est de corpore et si dixerit auris quia non sum oculus non sum de corpore non ideo non est de corpore si totum corpus oculus ubi auditus si totum auditus ubi odoratus nunc autem posuit deus membra unumquodque eorum in corpore sicut voluit quod si essent omnia unum membrum ubi corpus nunc autem multa quidem membra unum autem corpus non potest dicere oculus manui opera tua non indigeo aut iterum caput pedibus non estis mihi necessarii sed multo magis quae videntur membra corporis infirmiora esse necessaria sunt et quae putamus ignobiliora membra esse corporis his honorem abundantiorum circumdamus et quae inhonesta sunt nostra abundantiorum honestatem habent honesta autem nostra nullius egent sed deus temperavit corpus ei cui deerat abundantiorum tribuendo honorem ut non sit scisma in corpore sed id ipsum pro invicem sollicita sint membra et si quid patitur unum membrum conpatiuntur omnia membra sive gloriatur unum membrum congaudent omnia membra vos autem estis corpus christi et membra de membro et quosdam quidem posuit deus in ecclesia primum apostolos secundo prophetas tertio doctores deinde virtutes exin gratias curationum opulationes gubernationes genera linguarum numquid omnes apostoli numquid omnes prophetae numquid omnes doctores numquid omnes virtutes numquid omnes gratias habent curationum numquid omnes linguis loquuntur numquid omnes interpretantur aemulamini autem charismata maiora et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro

13

si linguis hominum loquar et angelorum caritatem autem non habeam factus sum velut aes sonans aut cymbalum tinniens et si habuero prophetiam et noverim mysteria omnia et omnem scientiam et habuero omnem fidem ita ut montes transferam caritatem autem non habuero nihil sum et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas et si tradidero corpus meum ut ardeam caritatem autem non habuero nihil mihi prodest caritas patiens est benigna est caritas non aemulatur non agit perperam non inflatur non est ambitiosa non quaerit quae sua sunt non irritatur non cogitat malum non gaudet super iniquitatem congaudet autem veritati omnia suffert omnia credit omnia sperat omnia sustinet caritas numquam excidit sive prophetiae evacuabuntur sive linguae cessabunt sive scientia destruetur

ex parte enim cognoscimus et ex parte prophetamus cum autem venerit quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est cum essem parvulus loquebar ut parvulus sapiebam ut parvulus cogitabam ut parvulus quando factus sum vir evacuavi quae erant parvuli videmus nunc per speculum in enigmate tunc autem facie ad faciem nunc cognosco ex parte tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum nunc autem manet fides spes caritas tria haec maior autem his est caritas

14

sectamini caritatem aemulamini spiritalia magis autem ut prophetetis qui enim loquitur lingua non hominibus loquitur sed deo nemo enim audit spiritu autem loquitur mysteria nam qui prophetat hominibus loquitur aedificationem et exhortationem et consolationes qui loquitur lingua semet ipsum aedificat qui autem prophetat ecclesiam aedificat volo autem omnes vos loqui linguis magis autem prophetare nam maior est qui prophetat quam qui loquitur linguis nisi si forte ut interpretetur ut ecclesia aedificationem accipiat nunc autem fratres si venero ad vos linguis loquens quid vobis prodero nisi si vobis loquar aut in revelatione aut scientia ut prophetia aut in doctrina tamen quae sine anima sunt vocem dantia sive tibia sive cithara nisi distinctionem sonituum dederint quomodo scietur quod canitur aut quod citharizatur etenim si incertam vocem det tuba quis parabit se ad bellum ita et vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis quomodo scietur id quod dicitur eritis enim in aera loquentes tam multa ut puta genera linguarum sunt in mundo et nihil sine voce est si ergo nesciero virtutem vocis ero ei cui loquor barbarus et qui loquitur mihi barbarus sic et vos quoniam aemulatores estis spirituum ad aedificationem ecclesiae quaerite ut abundetis et ideo qui loquitur lingua oret ut interpretetur nam si orem lingua spiritus meus orat mens autem mea sine fructu est quid ergo est orabo spiritu orabo et mente psallam spiritu psallam et mente ceterum si benedixeris spiritu qui supplet locum idiotae quomodo dicet amen super tuam benedictionem quoniam quid dicas nescit nam tu quidem bene gratias agis sed alter non aedificatur gratias ago deo quod omnium vestrum lingua loquor sed in ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui ut et alios instruam quam decem milia verborum in lingua fratres nolite pueri effici sensibus sed malitia parvuli estote sensibus autem perfecti estote in lege scriptum est quoniam in aliis linguis et labiis aliis loquar populo huic et nec sic exaudient me dicit dominus itaque linguae in signum sunt non fidelibus sed infidelibus prophetia autem non infidelibus sed fidelibus si ergo conveniat universa ecclesia in unum et omnes linguis loquantur intrent autem idiotae aut infideles nonne dicent quod insanitis si autem omnes prophetent intret autem quis infidelis vel idiota vincitur ab omnibus diiudicatur ab omnibus occulta cordis eius manifesta fiunt et ita cadens in faciem adorabit deum pronuntians quod vere deus in vobis est quid ergo est fratres cum convenitis unusquisque vestrum psalmum habet doctrinam habet apocalypsin habet linguam habet in-

terpretationem habet omnia ad aedificationem fiant sive lingua quis loquitur secundum duos aut ut multum tres et per partes et unus interpretetur si autem non fuerit interpretes taceat in ecclesia sibi autem loquatur et deo prophetae duo aut tres dicant et ceteri diiudicent quod si alii revelatum fuerit sedenti prior taceat potestis enim omnes per singulos prophetare ut omnes discant et omnes exhortentur et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt non enim est dissensionis deus sed pacis sicut in omnibus ecclesiis sanctorum mulieres in ecclesiis taceant non enim permittitur eis loqui sed subditas esse sicut et lex dicit si quid autem volunt discere domi viros suos interrogent turpe est enim mulieri loqui in ecclesia an a vobis verbum dei processit aut in vos solos pervenit si quis videtur propheta esse aut spiritalis cognoscat quae scribo vobis quia domini sunt mandata si quis autem ignorat ignorabitur itaque fratres aemulamini prophetare et loqui linguis nolite prohibere omnia autem honeste et secundum ordinem fiant

15

notum autem vobis facio fratres evangelium quod praedicavi vobis quod et accepistis in quo et statis per quod et salvamini qua ratione praedicaverim vobis si tenetis nisi si frustra credidistis tradidi enim vobis in primis quod et accepi quoniam christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas et quia sepultus est et quia resurrexit tertia die secundum scripturas et quia visus est cephae et post haec undecim deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul ex quibus multi manent usque adhuc quidam autem dormierunt deinde visus est iacobo deinde apostolis omnibus novissime autem omnium tamquam abortivo visus est et mihi ego enim sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus quoniam persecutus sum ecclesiam dei gratia autem dei sum id quod sum et gratia eius in me vacua non fuit sed abundantius illis omnibus laboravi non ego autem sed gratia dei mecum sive enim ego sive illi sic praedicamus et sic credidistis si autem christus praedicatur quod resurrexit a mortuis quomodo quidam dicunt in vobis quoniam resurrectio mortuorum non est si autem resurrectio mortuorum non est neque christus resurrexit si autem christus non resurrexit inanis est ergo praedicatio nostra inanis est et fides vestra invenimur autem et falsi testes dei quoniam testimonium diximus adversus deum quod suscitaverit christum quem non suscitavit si mortui non resurgunt nam si mortui non resurgunt neque christus resurrexit quod si christus non resurrexit vana est fides vestra adhuc enim estis in peccatis vestris ergo et qui dormierunt in christo perierunt si in hac vita tantum in christo sperantes sumus miserabiliores sumus omnibus hominibus nunc autem christus resurrexit a mortuis primitiae dormientium quoniam enim per hominem mors et per hominem resurrectio mortuorum et sicut in adam omnes moriuntur ita et in christo omnes vivificabuntur unusquisque autem in suo ordine primitiae christus deinde hii qui sunt christi in adventu eius deinde finis cum tradiderit regnum deo et pa-

tri cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem oportet autem illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius novissima autem inimica destruetur mors omnia enim subiecit sub pedibus eius cum autem dicat omnia subiecta sunt sine dubio praeter eum qui subiecit ei omnia cum autem subiecta fuerint illi omnia tunc ipse filius subiectus erit illi qui sibi subiecit omnia ut sit deus omnia in omnibus alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis si omnino mortui non resurgunt ut quid et baptizantur pro illis ut quid et nos periclitamur omni hora cotidie morior per vestram gloriam fratres quam habeo in christo iesu domino nostro si secundum hominem ad bestias pugnavi ephesi quid mihi prodest si mortui non resurgunt manducemus et bibamus cras enim moriemur nolite seduci corrumpunt mores bonos conloquia mala evigilate iuste et nolite peccare ignorantiam enim dei quidam habent ad reverentiam vobis loquor sed dicit aliquis quomodo resurgunt mortui quali autem corpore veniunt insipiens tu quod seminas non vivificatur nisi prius moriatur et quod seminas non corpus quod futurum est seminas sed nudum granum ut puta tritici aut alicuius ceterorum deus autem dat illi corpus sicut voluit et unicuique seminum proprium corpus non omnis caro eadem caro sed alia hominum alia pecorum alia caro volucrum alia autem piscium et corpora caelestia et corpora terrestria sed alia quidem caelestium gloria alia autem terrestrium alia claritas solis alia claritas lunae et alia claritas stellarum stella enim ab stella differt in claritate sic et resurrectio mortuorum seminatur in corruptione surgit in incorruptione seminatur in ignobilitate surgit in gloria seminatur in infirmitate surgit in virtute seminatur corpus animale surgit corpus spiritale si est corpus animale est et spiritale sic et scriptum est factus est primus homo adam in animam viventem novissimus adam in spiritum vivificantem sed non prius quod spiritale est sed quod animale est deinde quod spiritale primus homo de terra terrenus secundus homo de caelo caelestis qualis terrenus tales et terreni et qualis caelestis tales et caelestes igitur sicut portavimus imaginem terreni portemus et imaginem caelestis hoc autem dico fratres quoniam caro et sanguis regnum dei possidere non possunt neque corruptio incorruptelam possidebit ecce mysterium vobis dico omnes quidem resurgemus sed non omnes immutabimur in momento in ictu oculi in novissima tuba canet enim et mortui resurgent incorrupti et nos immutabimur oportet enim corruptibile hoc induere incorruptelam et mortale hoc induere immortalitatem cum autem mortale hoc induerit immortalitatem tunc fiet sermo qui scriptus est absorpta est mors in victoria ubi est mors victoria tua ubi est mors stimulus tuus stimulus autem mortis peccatum est virtus vero peccati lex deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per dominum nostrum iesum christum itaque fratres mei dilecti stabiles estote et immobiles abundantes in opere domini semper scientes quod labor vester non est inanis in domino

de collectis autem quae fiunt in sanctos sicut ordinaui ecclesiis galatiae ita et vos facite per unam sabbati unusquisque vestrum apud se ponat recondens quod ei beneplacuerit ut non cum venero tunc collectae fiant cum autem praesens fuero quos probaveritis per epistulas hos mittam perferre gratiam vestram in hierusalem quod si dignum fuerit ut et ego eam mecum ibunt veniam autem ad vos cum macedoniam pertransiero nam macedoniam pertransibo apud vos autem forsitan manebo vel etiam hiemabo ut vos me deducatis quocumque iero nolo enim vos modo in transitu videre spero enim me aliquantum temporis manere apud vos si dominus permiserit permanebo autem ephesi usque ad pentecosten ostium enim mihi apertum est magnum et evidens et adversarii multi si autem venerit timotheus videte ut sine timore sit apud vos opus enim domini operatur sicut et ego ne quis ergo illum spernat deducite autem illum in pace ut veniat ad me expecto enim illum cum fratribus de apollo autem fratre multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus et utique non fuit voluntas ut nunc veniret veniet autem cum ei vacuum fuerit vigilate state in fide viriliter agite et confortamini omnia vestra in caritate fiant obsecro autem vos fratres nostis domum stephanae et fortunati quoniam sunt primitiae achaiae et in ministerium sanctorum ordinauerunt se ipsos ut et vos subditi sitis eiusmodi et omni cooperanti et laboranti gaudeo autem in praesentia stephanae et fortunati et achaici quoniam id quod vobis deerat ipsi suppleverunt refecerunt enim et meum spiritum et vestrum cognoscite ergo qui eiusmodi sunt salutant vos ecclesiae asiae salutant vos in domino multum aquila et prisca cum domestica sua ecclesia salutant vos fratres omnes salutate invicem in osculo sancto salutatio mea manu pauli si quis non amat dominum iesum christum sit anathema maranatha gratia domini iesu vobiscum caritas mea cum omnibus vobis in christo iesu amen

paulus apostolus iesu christi per voluntatem dei et timotheus frater ecclesiae dei quae est corinthe cum sanctis omnibus qui sunt in universa achaia gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo benedictus deus et pater domini nostri iesu christi pater misericordiarum et deus totius consolationis qui consolatur nos in omni tribulatione nostra ut possumus et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt per exhortationem qua exhortamur et ipsi a deo quoniam sicut abundant passionibus christi in nobis ita et per christum abundat consolatio nostra sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute sive exhortamur pro vestra exhortatione quae operatur in tolerantia earundem passionum quas et nos patimur et spes nostra firma pro vobis scientes quoniam sicut socii passionum estis sic eritis et consolationis non enim volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra quae facta est in asia quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem ita ut taederet nos etiam vivere sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis habuimus ut non simus fidentes in nobis sed in deo qui suscitavit mortuos qui de tantis periculis eripuit nos et eruet in quem speramus quoniam et adhuc eripiet adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis ut ex multis personis eius quae in nobis est donationis per multos gratiae agantur pro nobis nam gloria nostra haec est testimonium conscientiae nostrae quod in simplicitate et sinceritate dei et non in sapientia carnali sed in gratia dei conversati sumus in mundo abundantius autem ad vos non enim alia scribimus vobis quam quae legistis et cognoscitis spero autem quod usque in finem cognoscetis sicut et cognovistis nos ex parte quia gloria vestra sumus sicut et vos nostra in die domini nostri iesu christi et hac confidentia volui prius venire ad vos ut secundam gratiam haberetis et per vos transire in macedoniam et iterum a macedonia venire ad vos et a vobis deduci in iudaeam cum hoc ergo voluissem numquid levitate usus sum aut quae cogito secundum carnem cogito ut sit apud me est et non fidelis autem deus qui sermo noster qui fit apud vos non est in illo est et non dei enim filius iesus christus qui in vobis per nos praedicatus est per me et silvanum et timotheum non fuit est et non sed est in illo fuit quotquot enim promissiones dei sunt in illo est ideo et per ipsum amen deo ad gloriam nostram qui autem confirmat nos vobiscum in christum et qui unxit nos deus et qui signavit nos et dedit pignus spiritus in cordibus nostris ego autem testem deum invoco in animam meam quod parcens vobis non veni ultra corinthus non quia dominamur fidei vestrae sed adiutores sumus gaudii vestri nam fidei testis

statui autem hoc ipse apud me ne iterum in tristitia venirem ad vos si enim ego contristo vos et quis est qui me laetificet nisi qui contristatur ex me et hoc ipsum scripsi ut non cum venero tristitiam super tristitiam habeam de quibus oportuerat me gaudere confidens in omnibus vobis quia meum gaudium omnium

vestrum est nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrimas non ut contristemini sed ut sciatis quam caritatem habeo abundantius in vobis si quis autem contristavit non me contristavit sed ex parte ut non onerem omnes vos sufficit illi qui eiusmodi est obiurgatio haec quae fit a pluribus ita ut e contra magis donetis et consolemini ne forte abundantiori tristitia absorbeatur qui eiusmodi est propter quod obsecro vos ut confirmetis in illum caritatem ideo enim et scripsi ut cognoscamus experimentum vestrum an in omnibus obediens sitis cui autem aliquid donatis et ego nam et ego quod donavi si quid donavi propter vos in persona christi ut non circumveniamur a satana non enim ignoramus cogitationes eius cum venissem autem troadem propter evangelium christi et ostium mihi apertum esset in domino non habui requiem spiritui meo eo quod non invenirem titum fratrem meum sed valefaciens eis profectus sum in macedoniam deo autem gratias qui semper triumphat nos in christo iesu et odorem notitiae suae manifestat per nos in omni loco quia christi bonus odor sumus deo in his qui salvi fiunt et in his qui pereunt alius quidem odor mortis in mortem aliis autem odor vitae in vitam et ad haec quis tam idoneus non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei sed ex sinceritate sed sicut ex deo coram deo in christo loquimur

incipimus iterum nosmet ipsos commendare aut numquid egemus sicut quidam commendaticiis epistulis ad vos aut ex vobis epistula nostra vos estis scripta in cordibus nostris quae scitur et legitur ab omnibus hominibus manifestati quoniam epistula estis christi ministrata a nobis et scripta non atramento sed spiritu dei vivi non in tabulis lapideis sed in tabulis cordis carnalibus fiduciam autem talem habemus per christum ad deum non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis sed sufficientia nostra ex deo est qui et idoneos nos fecit ministros novi testamenti non litterae sed spiritus littera enim occidit spiritus autem vivificat quod si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria ita ut non possent intendere filii israel in faciem mosi propter gloriam vultus eius quae evacuatur quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria nam si ministratio damnationis gloria est multo magis abundat ministerium iustitiae in gloria nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte propter excellentem gloriam si enim quod evacuatur per gloriam est multo magis quod manet in gloria est habentes igitur talem spem multa fiducia utimur et non sicut moyses ponebat velamen super faciem suam ut non intenderent filii israel in faciem eius quod evacuatur sed obtusi sunt sensus eorum usque in hodiernum enim diem id ipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum quoniam in christo evacuatur sed usque in hodiernum diem cum legitur moyses velamen est positum super cor eorum cum autem conversus fuerit ad deum aufertur velamen dominus autem spiritus est ubi autem spiritus domini ibi libertas nos vero omnes revelata facie gloriam do-

mini speculantes in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem tamquam a domini spiritu

4

ideo habentes hanc ministrationem iuxta quod misericordiam consecuti sumus non deficimus sed abdicamus occulta decoris non ambulantes in astutia neque adulterantes verbum dei sed in manifestatione veritatis commendantes nosmet ipsos ad omnem conscientiam hominum coram deo quod si etiam opertum est evangelium nostrum in his qui pereunt est opertum in quibus deus huius saeculi excaecavit mentes infidelium ut non fulgeat inluminatio evangelii gloriae christi qui est imago dei non enim nosmet ipsos praedicamus sed iesum christum dominum nos autem servos vestros per iesum quoniam deus qui dixit de tenebris lucem splendescere qui inluxit in cordibus nostris ad inluminem scientiae claritatis dei in facie christi iesu habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus ut sublimitas sit virtutis dei et non ex nobis in omnibus tribulationem patimur sed non angustiamur aporiae sed non destituimur persecutionem patimur sed non derelinquimur deicimur sed non perimus semper mortificationem iesu in corpore nostro circumferentes ut et vita iesu in corporibus nostris manifestetur semper enim nos qui vivimus in mortem tradimur propter iesum ut et vita iesu manifestetur in carne nostra mortali ergo mors in nobis operatur vita autem in vobis habentes autem eundem spiritum fidei sicut scriptum est credidi propter quod locutus sum et nos credimus propter quod et loquimur scientes quoniam qui suscitavit iesum et nos cum iesu suscitabit et constituet vobiscum omnia enim propter vos ut gratia abundans per multos gratiarum actione abundet in gloriam dei propter quod non deficimus sed licet is qui foris est noster homo corrumptur tamen is qui intus est renovatur de die in diem id enim quod in praesenti est momentaneum et leve tribulationis nostrae supra modum in sublimitatem aeternum gloriae pondus operatur nobis non contemplantibus nobis quae videntur sed quae non videntur quae enim videntur temporalia sunt quae autem non videntur aeterna sunt

5

scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur quod aedificationem ex deo habeamus domum non manufactam aeternam in caelis nam et in hoc ingemescimus habitationem nostram quae de caelo est superindui cupientes si tamen vestiti non nudi inveniamur nam et qui sumus in tabernaculo ingemescimus gravati eo quod nolumus expoliari sed supervestiri ut absorbeatur quod mortale est a vita qui autem efficit nos in hoc ipsum deus qui dedit nobis pignus spiritus audentes igitur semper et scientes quoniam dum sumus in corpore peregrinamur a domino per fidem enim ambulamus et non per speciem audemus

autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et praesentes esse ad deum et ideo contendimus sive absentes sive praesentes placere illi omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal christi ut referat unusquisque propria corporis prout gessit sive bonum sive malum scientes ergo timorem domini hominibus suademus deo autem manifesti sumus spero autem et in conscientiis vestris manifestos nos esse non iterum nos commendamus vobis sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur et non in corde sive enim mente excedimus deo sive sobrii sumus vobis caritas enim christi urget nos aestimantes hoc quoniam si unus pro omnibus mortuus est ergo omnes mortui sunt et pro omnibus mortuus est ut et qui vivunt iam non sibi vivant sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit itaque nos ex hoc neminem novimus secundum carnem et si cognovimus secundum carnem christum sed nunc iam non novimus si qua ergo in christo nova creatura vetera transierunt ecce facta sunt nova omnia autem ex deo qui reconciliavit nos sibi per christum et dedit nobis ministerium reconciliationis quoniam quidem deus erat in christo mundum reconcilians sibi non reputans illis delicta ipsorum et posuit in nobis verbum reconciliationis pro christo ergo legationem fungimur tamquam deo exhortante per nos obsecramus pro christo reconciliamini deo eum qui non noverat peccatum pro nobis peccatum fecit ut nos efficeremur iustitia dei in ipso

6

adiuvantes autem et exhortamur ne in vacuum gratiam dei recipiatis ait enim tempore accepto exaudivi te et in die salutis adiuvari te ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc dies salutis nemini dantes ullam offensionem ut non vituperetur ministerium sed in omnibus exhibeamus nosmet ipsos sicut dei ministros in multa patientia in tribulationibus in necessitatibus in angustiis in plagis in carceribus in seditionibus in laboribus in vigiliis in ieiuniis in castitate in scientia in longanimitate in suavitate in spiritu sancto in caritate non ficta in verbo veritatis in virtute dei per arma iustitiae a dextris et sinistris per gloriam et ignobilitatem per infamiam et bonam famam ut seductores et veraces sicut qui ignoti et cogniti quasi morientes et ecce vivimus ut castigati et non mortificati quasi tristes semper autem gaudentes sicut egentes multos autem locupletantes tamquam nihil habentes et omnia possidentes os nostrum patet ad vos o corinthii cor nostrum dilatatum est non angustiamini in nobis angustiamini autem in visceribus vestris eandem autem habentes remunerationem tamquam filiis dico dilatamini et vos nolite iugum ducere cum infidelibus quae enim participatio iustitiae cum iniquitate aut quae societas luci ad tenebras quae autem conventio christi ad belial aut quae pars fidei cum infidele qui autem consensus templo dei cum idolis vos enim estis templum dei vivi sicut dicit deus quoniam inhabitabo in illis et inambulabo et ero illorum deus et ipsi erunt mihi populus propter quod exite de medio eorum et separamini dicit domi-

nus et inmundum ne tetigeritis et ego recipiam vos et ero vobis in patrem et vos eritis mihi in filios et filias dicit dominus omnipotens

7

has igitur habentes promissiones carissimi mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus perficientes sanctificationem in timore dei capite nos neminem laesimus neminem corrupimus neminem circumvenimus non ad condemnationem dico praedixi enim quod in cordibus nostris estis ad conmorandum et ad convivendum multa mihi fiducia est apud vos multa mihi gloriatio pro vobis repletus sum consolatione superabundo gaudio in omni tribulatione nostra nam et cum venissemus macedoniam nullam requiem habuit caro nostra sed omnem tribulationem passi foris pugnae intus timores sed qui consolatur humiles consolatus est nos deus in adventu titi non solum autem in adventu eius sed etiam in solacio quo consolatus est in vobis referens nobis vestrum desiderium vestrum fletum vestram aemulationem pro me ita ut magis gauderem quoniam et si contristavi vos in epistula non me paenitet et si paeniteret videns quod epistula illa et si ad horam vos contristavit nunc gaudeo non quia contristati estis sed quia contristati estis ad paenitentiam contristati enim estis secundum deum ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis quae enim secundum deum tristitia est paenitentiam in salutem stabilem operatur saeculi autem tristitia mortem operatur ecce enim hoc ipsum secundum deum contristari vos quantum in vobis operatur sollicitudinem sed defensionem sed indignationem sed timorem sed desiderium sed aemulationem sed vindictam in omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio igitur et si scripsi vobis non propter eum qui fecit iniuriam nec propter eum qui passus est sed ad manifestandam sollicitudinem nostram quam pro vobis habemus ad vos coram deo ideo consolati sumus in consolatione autem nostra abundantius magis gavisi sumus super gaudium titi quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis et si quid apud illum de vobis gloriatus sum non sum confusus sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus ita et gloriatio nostra quae fuit ad titum veritas facta est et viscera eius abundantius in vos sunt reminiscens omnium vestrum oboedientiam quomodo cum timore et tremore exceperitis eum gaudeo quod in omnibus confido in vobis

8

notam autem facimus vobis fratres gratiam dei quae data est in ecclesiis macedoniae quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudii ipsorum et altissima paupertas eorum abundavit in divitiis simplicitatis eorum quia secundum virtutem testimonium illis reddo et supra virtutem voluntarii fuerunt cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii quod fit in sanctos et non sicut speravimus sed semet ipsos dederunt primum domino deinde nobis per voluntatem dei ita

ut rogaemus titum ut quemadmodum coepit ita et perficiat in vos etiam gratiam istam sed sicut in omnibus abundatis fide et sermone et scientia et omni sollicitudine et caritate vestra in nos ut et in hac gratia abundetis non quasi imperans dico sed per aliorum sollicitudinem etiam vestrae caritatis ingenitum bonum conprobans scitis enim gratiam domini nostri iesu christi quoniam propter vos egenus factus est cum esset dives ut illius inopia vos divites essetis et consilium in hoc do hoc enim vobis utile est qui non solum facere sed et velle coepistis ab anno priore nunc vero et facto perficite ut quemadmodum promptus est animus voluntatis ita sit et perficiendi ex eo quod habetis si enim voluntas prompta est secundum id quod habet accepta est non secundum quod non habet non enim ut aliis sit remissio vobis autem tribulatio sed ex aequalitate in praesenti tempore vestra abundantia illorum inopiae sit supplementum ut fiat aequalitas sicut scriptum est qui multum non abundavit et qui modicum non minoravit gratias autem deo qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde titi quoniam exhortationem quidem suscepit sed cum sollicitior esset sua voluntate profectus est ad vos misimus etiam cum illo fratrem cuius laus est in evangelio per omnes ecclesias non solum autem sed et ordinatus ab ecclesiis comes peregrinationis nostrae in hac gratia quae ministratur a nobis ad domini gloriam et destinatam voluntatem nostram devitantes hoc ne quis nos vituperet in hac plenitudine quae ministratur a nobis providemus enim bona non solum coram deo sed etiam coram hominibus misimus autem cum illis et fratrem nostrum quem probavimus in multis saepe sollicitum esse nunc autem multo sollicitiorem confidentia multa in vos sive pro titi qui est socius meus et in vos adiutor sive fratres nostri apostoli ecclesiarum gloriae christi ostensionem ergo quae est caritatis vestrae et nostrae gloriae pro vobis in illos ostendite in faciem ecclesiarum

9

nam de ministerio quod fit in sanctos ex abundanti est mihi scribere vobis scio enim promptum animum vestrum pro quo de vobis glorior apud macedonas quoniam achaia parata est ab anno praeterito et vestra aemulatio provocavit plurimos misi autem fratres ut ne quod gloriamur de vobis evacuetur in hac parte ut quemadmodum dixi parati sitis ne cum venerint mecum macedones et invenerint vos inparatos erubescamus nos ut non dicamus vos in hac substantia necessarium ergo existimavi rogare fratres ut praeveniant ad vos et praeparent repromissam benedictionem hanc paratam esse sic quasi benedictionem non quasi avaritiam hoc autem qui parce seminat parce et metet et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et metet unusquisque prout destinavit corde suo non ex tristitia aut ex necessitate hilarem enim datorem diligit deus potens est autem deus omnem gratiam abundare facere in vobis ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes abundetis in omne opus bonum sicut scrip-

tum est dispersit dedit pauperibus iustitia eius manet in aeternum qui autem administrat semen seminanti et panem ad manducandum praestabit et multiplicabit semen vestrum et augebit incrementa frugum iustitiae vestrae ut in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem quae operatur per nos gratiarum actionem deo quoniam ministerium huius officii non solum supplet ea quae desunt sanctis sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in domino per probationem ministerii huius glorificantes deum in oboedientia confessionis vestrae in evangelium christi et simplicitate communicationis in illos et in omnes et ipsorum obsecratione pro vobis desiderantium vos propter eminentem gratiam dei in vobis gratias deo super inenarrabili dono eius

10

ipse autem ego paulus obsecro vos per mansuetudinem et modestiam christi qui in facie quidem humilis inter vos absens autem confido in vobis rogo autem ne praesens audeam per eam confidentiam qua existimo audere in quosdam qui arbitrantur nos tamquam secundum carnem ambulemus in carne enim ambulantes non secundum carnem militamus nam arma militiae nostrae non carnalia sed potentia deo ad destructionem munitionum consilia destruentes et omnem altitudinem extolentem se adversus scientiam dei et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium christi et in promptu habentes ulcisci omnem inoboedientiam cum impleta fuerit vestra oboedientia quae secundum faciem suam videte si quis confidit sibi christi se esse hoc cogitet iterum apud se quia sicut ipse christi est ita et nos nam et si amplius aliquid gloriatius fuero de potestate nostra quam dedit dominus in aedificationem et non in destructionem vestram non erubescam ut autem non existimer tamquam terrere vos per epistulas quoniam quidem epistolae iniquiunt graves sunt et fortes praesentia autem corporis infirma et sermo contemptibilis hoc cogitet qui eiusmodi est quia quales sumus verbo per epistulas absentes tales et praesentes in facto non enim audeamus inserere aut comparare nos quibusdam qui se ipsos commendant sed ipsi in nobis nosmet ipsos metientes et comparantes nosmet ipsos nobis nos autem non in inensum gloriabimur sed secundum mensuram regulae quam mensus est nobis deus mensuram pertingendi usque ad vos non enim quasi non pertingentes ad vos superextendimus nos usque ad vos enim pervenimus in evangelio christi non in inensum gloriantes in alienis laboribus spem autem habentes crescentis fidei vestrae in vobis magnificari secundum regulam nostram in abundantiam etiam in illa quae ultra vos sunt evangelizare non in aliena regula in his quae praeparata sunt gloriari qui autem gloriatur in domino glorietur non enim qui se ipsum commendat ille probatus est sed quem dominus commendat

11

utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae sed et supportate me aemulor enim vos dei aemulatione respondi enim vos uni viro virginem castam exhibere christo timeo autem ne sicut serpens evam seduxit astutia sua ita corrumpantur sensus vestri et excidant a simplicitate quae est in christo nam si is qui venit alium christum praedicat quem non praedicavimus aut alium spiritum accipitis quem non accepistis aut aliud evangelium quod non recepistis recte pateremini existimo enim nihil me minus fecisse magnis apostolis et si inperitus sermone sed non scientia in omnibus autem manifestatus sum vobis aut numquid peccatum feci me ipsum humilians ut vos exaltemini quoniam gratis evangelium dei evangelizavi vobis alias ecclesias expoliavi accipiens stipendium ad ministerium vestrum et cum essem apud vos et egerem nulli onerosus fui nam quod mihi deerat suppleverunt fratres qui venerunt a macedonia et in omnibus sine onere me vobis servavi et servabo est veritas christi in me quoniam haec gloria non infringetur in me in regionibus aethiopiae quare quia non diligo vos deus scit quod autem facio et faciam ut amputem occasionem eorum qui volunt occasionem ut in quo gloriantur inveniantur sicut et nos nam eiusmodi pseudoapostoli operarii subdoli transfigurantes se in apostolos christi et non mirum ipse enim satanas transfiguratur se in angelum lucis non est ergo magnum si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitiae quorum finis erit secundum opera ipsorum iterum dico ne quis me putet insipientem alioquin velut insipientem accipite me ut et ego modicum quid glorier quod loquor non loquor secundum dominum sed quasi in insipientia in hac substantia gloriae quoniam multi gloriantur secundum carnem et ego gloriabor libenter enim suffertis insipientes cum sitis ipsi sapientes sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit si quis devorat si quis accipit si quis extollitur si quis in faciem vos caedit secundum ignobilitatem dico quasi nos infirmi fuerimus in quo quis audet in insipientia dico audeo et ego hebraei sunt et ego israhelitae sunt et ego semen abrahamae sunt et ego ministri christi sunt minus sapiens dico plus ego in laboribus plurimis in carceribus abundantius in plagis supra modum in mortibus frequenter a iudeis quinque quadragenas una minus accepi ter virgis caesus sum semel lapidatus sum ter naufragium feci nocte et die in profundo maris fui in itineribus saepe periculis fluminum periculis latronum periculis ex genere periculis ex gentibus periculis in civitate periculis in solitudine periculis in mari periculis in falsis fratribus in labore et aerumna in vigiliis multis in fame et siti in ieiuniis multis in frigore et nuditate praeter illa quae extrinsecus sunt instantia mea cotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum quis infirmatur et non infirmor quis scandalizatur et ego non uror si gloriari oportet quae infirmitatis meae sunt gloriabor deus et pater domini iesu scit qui est benedictus in saecula quod non mentior damasci praepositus gentis aretae regis custodiebat civitatem damascenorum ut me comprehenderet et per fenestram in sporta dimissus sum per murum et effugi manus eius

si gloriari oportet non expedit quidem veniam autem ad visiones et revelationes domini scio hominem in christo ante annos quattuordecim sive in corpore nescio sive extra corpus nescio deus scit raptum eiusmodi usque ad tertium caelum et scio huiusmodi hominem sive in corpore sive extra corpus nescio deus scit quoniam raptus est in paradysum et audivit arcanam verba quae non licet homini loqui pro eiusmodi gloriabor pro me autem nihil gloriabor nisi in infirmitatibus meis nam et si voluero gloriari non ero insipiens veritatem enim dicam parco autem ne quis in me existimet supra id quod videt me aut audit ex me et ne magnitudo revelationum extollat me datus est mihi stimulus carnis meae angelus satanae ut me colaphizet propter quod ter dominum rogavi ut discederet a me et dixit mihi sufficit tibi gratia mea nam virtus in infirmitate perficitur libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me virtus christi propter quod placeo mihi in infirmitatibus in contumeliis in necessitatibus in persecutionibus in angustiis pro christo cum enim infirmor tunc potens sum factus sum insipiens vos me coegistis ego enim debui a vobis commendari nihil enim minus fui ab his qui sunt supra modum apostoli tametsi nihil sum signa tamen apostoli facta sunt super vos in omni patientia signis et prodigiis et virtutibus quid est enim quod minus habuistis prae ceteris ecclesiis nisi quod ego ipse non gravavi vos donate mihi hanc iniuriam ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos et non ero gravis vobis non enim quaero quae vestra sunt sed vos nec enim debent filii parentibus thesaurizare sed parentes filiis ego autem libentissime impendam et superinpendar ipse pro animabus vestris licet plus vos diligens minus diligar sed esto ego vos non gravavi sed cum essem astutus dolo vos cepi numquid per aliquem eorum quos misi ad vos circumveni vos rogavi titum et misi cum illo fratrem numquid titus vos circumvenit nonne eodem spiritu ambulavimus nonne hisdem vestigiis olim putatis quod excusemus nos apud vos coram deo in christo loquimur omnia autem carissimi propter vestram aedificationem timeo enim ne forte cum venero non quales volo inveniam vos et ego inveniar a vobis qualem non vultis ne forte contentiones aemulationes animositates dissensiones detractiones susurrations inflationes seditiones sint inter vos ne iterum cum venero humiliet me deus apud vos et lugeam multos ex his qui ante peccaverunt et non egerunt paenitentiam super inmunditia et fornicatione et inpudicitia quam gesserunt

ecce tertio hoc venio ad vos in ore duorum vel trium testium stabit omne verbum praedixi et praedico ut praesens bis et nunc absens his qui ante peccaverunt et ceteris omnibus quoniam si venero iterum non parcam an experimentum quaeritis eius qui in me loquitur christi qui in vos non infirmatur sed potens est in vobis nam et si crucifixus est ex infirmitate sed vivit ex virtute dei nam et nos infirmi sumus in illo

sed vivemus cum eo ex virtute dei in vobis vosmet ipsos temptate si estis in fide ipsi vos probate an non cognoscitis vos ipsos quia christus iesus in vobis est nisi forte reprobi estis spero autem quod cognoscetis quia nos non sumus reprobi oramus autem deum ut nihil mali faciatis non ut nos probati pareamus sed ut vos quod bonum est faciatis nos autem ut reprobi simus non enim possumus aliquid adversus veritatem sed pro veritate gaudemus enim quando nos infirmi sumus vos autem potentes estis hoc et oramus vestram consummationem ideo haec absens scribo ut non praesens durius agam secundum potestatem quam dominus dedit mihi in aedificationem et non in destructionem de cetero fratres gaudete perfecti estote exhortamini idem sapite pacem habete et deus dilectionis et pacis erit vobiscum salutate invicem in osculo sancto salutant vos sancti omnes gratia domini nostri iesu christi et caritas dei et communicatio sancti spiritus cum omnibus vobis amen

paulus apostolus non ab hominibus neque per hominem sed per iesum christum et deum patrem qui suscitavit eum a mortuis et qui mecum sunt omnes fratres ecclesiis galatae gratia vobis et pax a deo patre et domino nostro iesu christo qui dedit semet ipsum pro peccatis nostris ut eriperet nos de praesenti saeculo nequam secundum voluntatem dei et patris nostri cui est gloria in saecula saeculorum amen miror quod sic tam cito transferimini ab eo qui vos vocavit in gratiam christi in aliud evangelium quod non est aliud nisi sunt aliqui qui vos turbant et volunt convertere evangelium christi sed licet nos aut angelus de caelo evangelizet vobis praeterquam quod evangelizavimus vobis anathema sit sicut praediximus et nunc iterum dico si quis vobis evangelizaverit praeter id quod accepistis anathema sit modo enim hominibus suadeo ut deo aut quaero hominibus placere si adhuc hominibus placere christi servus non essem notum enim vobis facio fratres evangelium quod evangelizatum est a me quia non est secundum hominem neque enim ego ab homine accepi illud neque didici sed per revelationem iesu christi audistis enim conversationem meam aliquando in iudaismo quoniam supra modum persequabar ecclesiam dei et expugnabam illam et proficiebam in iudaismo supra multos coetaneos in genere meo abundantius aemulator existens paternarum mearum traditionum cum autem placuit ei qui me segregavit de utero matris meae et vocavit per gratiam suam ut revelaret filium suum in me ut evangelizarem illum in gentibus continuo non adqueievi carni et sanguini neque veni hierosolyma ad antecessores meos apostolos sed abii in arabiam et iterum reversus sum damascum deinde post annos tres veni hierosolyma videre petrum et mansi apud eum diebus quindecim alium autem apostolorum vidi neminem nisi iacobum fratrem domini quae autem scribo vobis ecce coram deo quia non mentior deinde veni in partes syriae et ciliciae eram autem ignotus facie ecclesiis iudaeae quae erant in christo tantum autem auditum habebant quoniam qui persequabatur nos aliquando nunc evangelizat fidem quam aliquando expugnabat et in me clarificabant deum

deinde post annos quattuordecim iterum ascendi hierosolyma cum barnaba adsumpto et tito ascendi autem secundum revelationem et contuli cum illis evangelium quod praedico in gentibus seorsum autem his qui videbantur ne forte in vacuum currerem aut cucurrissem sed neque titus qui mecum erat cum esset gentilis compulsus est circumcidi sed propter subintroductos falsos fratres qui subintroierunt explorare libertatem nostram quam habemus in christo iesu ut nos in servitutem redigerent quibus neque ad horam cessimus subiectioni ut veritas evangelii permaneat apud vos ab his autem qui videbantur esse aliquid quales aliquando fuerint nihil mea interest deus personam hominis non accipit mihi enim qui videbantur nihil contulerunt sed e contra

cum vidissent quod creditum est mihi evangelium praepitui sicut petro circumcisionis qui enim operatus est petro in apostolatum circumcisionis operatus est et mihi inter gentes et cum cognovissent gratiam quae data est mihi iacobus et cephas et iohannes qui videbantur columnae esse dextras dederunt mihi et barnabae societatis ut nos in gentes ipsi autem in circumcisionem tantum ut pauperum memores essemus quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere cum autem venisset cephas antiochiam in faciem ei restitit quia reprehensibilis erat prius enim quam venirent quidam ab iacobo cum gentibus edebat cum autem venissent subtrahebat et segregabat se timens eos qui ex circumcisione erant et simulationi eius consenserunt ceteri iudaei ita ut et barnabas duceretur ab eis in illa simulatione sed cum vidissem quod non recte ambularent ad veritatem evangelii dixi cephae coram omnibus si tu cum iudaeis sis gentilitur et non iudaice vivis quomodo gentes cogis iudaizare nos natura iudaei et non ex gentibus peccatores scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis nisi per fidem iesu christi et nos in christo iesu credidimus ut iustificemur ex fide christi et non ex operibus legis propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro quod si quaerentes iustificari in christo inventi sumus et ipsi peccatores numquid christus peccati minister est absit si enim quae destruxi haec iterum aedifico praevaricatorem me constituo ego enim per legem legi mortuus sum ut deo vivam christo confixus sum cruci vivo autem iam non ego vivit vero in me christus quod autem nunc vivo in carne in fide vivo filii dei qui dilexit me et tradidit se ipsum pro me non abicio gratiam dei si enim per legem iustitia ergo christus gratis mortuus est

o insensati galatae quis vos fascinavit ante quorum oculis iesus christus proscriptus est crucifixus hoc solum volo a vobis discere ex operibus legis spiritum accepistis an ex auditu fidei sic stulti estis cum spiritu coeperitis nunc carne consummamini tanta passi estis sine causa si tamen sine causa qui ergo tribuit vobis spiritum et operatur virtutes in vobis ex operibus legis an ex auditu fidei sicut abraham credidit deo et reputatum est ei ad iustitiam cognoscitis ergo quia qui ex fide sunt hii sunt filii abraham providens autem scriptura quia ex fide iustificat gentes deus praenuntiavit abraham quia benedicentur in te omnes gentes igitur qui ex fide sunt benedicentur cum fideli abraham quicumque enim ex operibus legis sunt sub maledicto sunt scriptum est enim maledictus omnis qui non permanserit in omnibus quae scripta sunt in libro legis ut faciat ea quoniam autem in lege nemo iustificatur apud deum manifestum est quia iustus ex fide vivit lex autem non est ex fide sed qui fecerit ea vivet in illis christus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictus quia scriptum est maledictus omnis qui pendet in ligno ut in gentibus benedictio abraham fieret in christo iesu ut pollicitationem spiritus accipiamus per fidem fratres secundum hominem dico tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit aut superordinat abraham

dictae sunt promissiones et semini eius non dicit et seminibus quasi in multis sed quasi in uno et semini tuo qui est christus hoc autem dico testamentum confirmatum a deo quae post quadringentos et triginta annos facta est lex non irritam facit ad evacuandam promissionem nam si ex lege hereditas iam non ex repromissione abrahamae autem per promissionem donavit deus quid igitur lex propter transgressiones posita est donec veniret semen cui promiserat ordinata per angelos in manu mediatoris mediator autem unus non est deus autem unus est lex ergo adversus promissa dei absit si enim data esset lex quae posset vivificare vere ex lege esset iustitia sed conclusit scriptura omnia sub peccato ut promissio ex fide iesu christi daretur credentibus prius autem quam veniret fides sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem quae revelanda erat itaque lex pedagogus noster fuit in christo ut ex fide iustificemur at ubi venit fides iam non sumus sub pedagogo omnes enim filii dei estis per fidem in christo iesu quicumque enim in christo baptizati estis christum induistis non est iudaeus neque graecus non est servus neque liber non est masculus neque femina omnes enim vos unum estis in christo iesu si autem vos christi ergo abrahamae semen estis secundum promissionem heredes

4

dico autem quanto tempore heres parvulus est nihil differt servo cum sit dominus omnium sed sub tutoribus est et actoribus usque ad praefinitum tempus a patre ita et nos cum essemus parvuli sub elementis mundi eramus servientes at ubi venit plenitudo temporis misit deus filium suum factum ex muliere factum sub lege ut eos qui sub lege erant redimeret ut adoptionem filiorum reciperemus quoniam autem estis filii misit deus spiritum filii sui in corda nostra clamantem abba pater itaque iam non es servus sed filius quod si filius et heres per deum sed tunc quidem ignorantes deum his qui natura non sunt dii serviebatis nunc autem cum cognoveritis deum immo cogniti sitis a deo quomodo convertimini iterum ad infirma et egena elementa quibus de novo servire vultis dies observatis et menses et tempora et annos timeo vos ne forte sine causa laboraverim in vobis estote sicut et ego quia et ego sicut vos fratres obsecro vos nihil me laesistis scitis autem quia per infirmitatem carnis evangelizavi vobis iam pridem et temptationem vestram in carne mea non sprevisistis neque respuistis sed sicut angelum dei excepistis me sicut christum iesum ubi est ergo beatitudo vestra testimonium enim perhibeo vobis quia si fieri posset oculos vestros eruissetis et dedissetis mihi ergo inimicus vobis factus sum verum dicens vobis aemulantur vos non bene sed excludere vos volunt ut illos aemulemini bonum autem aemulamini in bono semper et non tantum cum praesens sum apud vos filioli mei quos iterum parturio donec formetur christus in vobis vellem autem esse apud vos modo et mutare vocem meam quoniam confundor in vobis dicite mihi qui sub lege vultis esse legem non legisistis scriptum est enim quoniam abraham duos filios habuit unum de ancilla et unum de libera sed qui

de ancilla secundum carnem natus est qui autem de libera per repromissionem quae sunt per allegoriam dicta haec enim sunt duo testamenta unum quidem a monte sina in servitutem generans quae est agar sina enim mons est in arabia qui coniunctus est ei quae nunc est hierusalem et servit cum filiis eius illa autem quae sursum est hierusalem libera est quae est mater nostra scriptum est enim laetare sterilis quae non paris erumpe et exclama quae non parturis quia multi filii desertae magis quam eius quae habet virum nos autem fratres secundum isaac promissionis filii sumus sed quomodo tunc qui secundum carnem natus fuerat persequeretur eum qui secundum spiritum ita et nunc sed quid dicit scriptura eice ancillam et filium eius non enim heres erit filius ancillae cum filio liberae itaque fratres non sumus ancillae filii sed liberae qua libertate nos christus liberavit

5

state et nolite iterum iugo servitutis contineri ecce ego paulus dico vobis quoniam si circumcidamini christus vobis nihil proderit testificor autem rursum omni homini circumcidenti se quoniam debitor est universae legis faciendae evacuati estis a christo qui in lege iustificamini a gratia excidistis nos enim spiritu ex fide spem iustitiae expectamus nam in christo iesu neque circumcisio aliquid valet neque praeputium sed fides quae per caritatem operatur currebat bene quis vos impeditur veritati non oboedire persuasio non est ex eo qui vocat vos modicum fermentum totam massam corrumpit ego confido in vobis in domino quod nihil aliud sapietis qui autem conturbat vos portabit iudicium quicumque est ille ego autem fratres si circumcisionem adhuc praedico quid adhuc persecutionem patior ergo evacuatem est scandalum crucis utinam et abscondantur qui vos conturbant vos enim in libertatem vocati estis fratres tantum ne libertatem in occasionem detis carnis sed per caritatem servite invicem omnis enim lex in uno sermone impletur diliges proximum tuum sicut te ipsum quod si invicem mordetis et comeditis videte ne ab invicem consumamini dico autem spiritu ambulate et desiderium carnis non perficiteis caro enim concupiscit adversus spiritum spiritus autem adversus carnem haec enim invicem adversantur ut non quaecumque vultis illa faciatis quod si spiritu ducimini non estis sub lege manifesta autem sunt opera carnis quae sunt fornicatio immunditia luxuria idolorum servitus veneficia inimicitiae contentiones aemulationes irae rixae dissensiones sectae invidiae homicidia ebrietates comestiones et his similia quae praedico vobis sicut praedixi quoniam qui talia agunt regnum dei non consequentur fructus autem spiritus est caritas gaudium pax longanimitas bonitas benignitas fides modestia continentia adversus huiusmodi non est lex qui autem sunt christi carnem crucifixerunt cum vitis et concupiscentiis si vivimus spiritu spiritu et ambulemus non efficiamur inanis gloriae cupidi invicem provocantes invicem invidentes

fratres et si praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto vos qui spiritales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis considerans te ipsum ne et tu tempteris alter alterius onera portate et sic adimplebitis legem christi nam si quis existimat se aliquid esse cum sit nihil ipse se seducit opus autem suum probet unusquisque et sic in semet ipso tantum gloriam habebit et non in altero unusquisque enim onus suum portabit communicet autem is qui catecizatur verbum ei qui se catecizat in omnibus bonis nolite errare deus non inridetur quae enim seminaverit homo haec et metet quoniam qui seminat in carne sua de carne et metet corruptionem qui autem seminat in spiritu de spiritu metet vitam aeternam bonum autem facientes non deficiamus tempore enim suo metemus non deficientes ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes maxime autem ad domesticos fidei videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu quicumque volunt placere in carne hii cogunt vos circumcidi tantum ut crucis christi persecutionem non patiantur neque enim qui circumciduntur legem custodiunt sed volunt vos circumcidi ut in carne vestra glorientur mihi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi per quem mihi mundus crucifixus est et ego mundo in christo enim iesu neque circumcisio aliquid valet neque praeputium sed nova creatura et quicumque hanc regulam secuti fuerint pax super illos et misericordia et super israhel dei de cetero nemo mihi molestus sit ego enim stigmata iesu in corpore meo porto gratia domini nostri iesu christi cum spiritu vestro fratres amen

1

paulus apostolus christi iesu per voluntatem dei sanctis omnibus qui sunt ephesi et fidelibus in christo iesu gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo benedictus deus et pater domini nostri iesu christi qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in caelestibus in christo sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate qui praedestinavit nos in adoptionem filiorum per iesum christum in ipsum secundum propositum voluntatis suae in laudem gloriae gratiae suae in qua gratificavit nos in dilecto in quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum divitias gratiae eius quae superabundavit in nobis in omni sapientia et prudentia ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suae secundum bonum placitum eius quod proposuit in eo in dispensationem plenitudinis temporum instaurare omnia in christo quae in caelis et quae in terra sunt in ipso in quo etiam sorte vocati sumus praedestinati secundum propositum eius qui omnia operatur secundum consilium voluntatis suae ut simus in laudem gloriae eius qui ante speravimus in christo in quo et vos cum audissetis verbum veritatis evangelium salutis vestrae in quo et credentes signati estis spiritu promissionis sancto qui est pignus hereditatis nostrae in redemptionem acquisitionis in laudem gloriae ipsius propterea et ego audiens fidem vestram quae est in domino iesu et dilectionem in omnes sanctos non cesso gratias agens pro vobis memoriam vestri faciens in orationibus meis ut deus domini nostri iesu christi pater gloriae det vobis spiritum sapientiae et revelationis in agnitione eius inluminatos oculos cordis vestri ut sciatis quae sit spes vocationis eius quae divitiae gloriae hereditatis eius in sanctis et quae sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credidimus secundum operationem potentiae virtutis eius quam operatus est in christo suscitans illum a mortuis et constituens ad dexteram suam in caelestibus supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem et omne nomen quod nominatur non solum in hoc saeculo sed et in futuro et omnia subiecit sub pedibus eius et ipsum dedit caput supra omnia ecclesiae quae est corpus ipsius plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur

2

et vos cum essetis mortui delictis et peccatis vestris in quibus aliquando ambulastis secundum saeculum mundi huius secundum principem potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in filios diffidentiae in quibus et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostrae facientes voluntates carnis et cogitationum et eramus natura filii irae sicut et ceteri deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam caritatem suam quae dilexit nos et cum essemus mortui peccatis convivificavit nos christo gratia estis salvati et conresuscitavit et consedere fecit in caelestibus in christo iesu ut ostenderet in saeculis supervenientibus abundantes divi-

tias gratiae suae in bonitate super nos in christo iesu gratia enim estis salvati per fidem et hoc non ex vobis dei enim donum est non ex operibus ut ne quis glorietur ipsius enim sumus factura creati in christo iesu in operibus bonis quae praeparavit deus ut in illis ambulemus propter quod memores estote quod aliquando vos gentes in carne qui dicimini praeputium ab ea quae dicitur circumcisio in carne manufacta quia eratis illo in tempore sine christo alienati a conversatione israhel et hospites testamentorum promissionis spem non habentes et sine deo in mundo nunc autem in christo iesu vos qui aliquando eratis longe facti estis prope in sanguine christi ipse est enim pax nostra qui fecit utraque unum et medium parietem maceriae solvens inimicitiam in carne sua legem mandatorum decretis evacuans ut duos condat in semet ipsum in unum novum hominem faciens pacem et reconciliet ambos in uno corpore deo per crucem interficiens inimicitiam in semet ipso et veniens evangelizavit pacem vobis qui longe fuistis et pacem his qui prope quoniam per ipsum habemus accessumambo in uno spiritu ad patrem ergo iam non estis hospites et advenae sed estis cives sanctorum et domestici dei supraedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide christo iesu in quo omnis aedificatio constructa crescit in templum sanctum in domino in quo et vos coaedificamini in habitaculum dei in spiritu

3

huius rei gratia ego paulus vinctus christi iesu pro vobis gentibus si tamen audistis dispensationem gratiae dei quae data est mihi in vobis quoniam secundum revelationem notum mihi factum est sacramentum sicut supra scripsi in brevi prout potestis legentes intellegere prudentiam meam in mysterio christi quod aliis generationibus non est agnitus filiis hominum sicuti nunc revelatum est sanctis apostolis eius et prophetis in spiritu esse gentes coheredes et concorporales et conparticipes promissionis in christo iesu per evangelium cuius factus sum minister secundum donum gratiae dei quae data est mihi secundum operationem virtutis eius mihi omnium sanctorum minimo data est gratia haec in gentibus evangelizare ininvestigabiles divitias christi et inluminare omnes quae sit dispensatio sacramenti absconditi a saeculis in deo qui omnia creavit ut innotescat principibus et potestatibus in caelestibus per ecclesiam multiformis sapientia dei secundum praefinitionem saeculorum quam fecit in christo iesu domino nostro in quo habemus fiduciam et accessum in confidentia per fidem eius propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis quae est gloria vestra huius rei gratia flecto genua mea ad patrem domini nostri iesu christi ex quo omnis paternitas in caelis et in terra nominatur ut det vobis secundum divitias gloriae suae virtute corroborari per spiritum eius in interiore homine habitare christum per fidem in cordibus vestris in caritate radicati et fundati ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quae sit latitudo et longitudo et sublimitas et pro-

fundum scire etiam supereminentem scientiae caritatem christi ut impleamini in omnem plenitudinem dei ei autem qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intellegimus secundum virtutem quae operatur in nobis ipsi gloria in ecclesia et in christo iesu in omnes generationes saeculi saeculorum amen

4

obsecro itaque vos ego victus in domino ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis cum omni humilitate et mansuetudine cum patientia subportantes invicem in caritate solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis unum corpus et unus spiritus sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae unus dominus una fides unum baptismum unus deus et pater omnium qui super omnes et per omnia et in omnibus nobis unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis christi propter quod dicit ascendens in altum captivam duxit captivitatem dedit dona hominibus quod autem ascendit quid est nisi quia et descendit primum in inferiores partes terrae qui descendit ipse est et qui ascendit super omnes caelos ut impletet omnia et ipse dedit quosdam quidem apostolos quosdam autem prophetas alios vero evangelistas alios autem pastores et doctores ad consumptionem sanctorum in opus ministerii in aedificationem corporis christi donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis filii dei in virum perfectum in mensuram aetatis plenitudinis christi ut iam non simus parvuli fluctuantes et circumferamur omni vento doctrinae in nequitia hominum in astutia ad circumventionem erroris veritatem autem facientes in caritate crescamus in illo per omnia qui est caput christus ex quo totum corpus compactum et conexum per omnem iuncturam subordinationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri augmentum corporis facit in aedificationem sui in caritate hoc igitur dico et testificor in domino ut iam non ambuletis sicut gentes ambulant in vanitate sensus sui tenebris obscuratum habentes intellectum alienati a vita dei per ignorantiam quae est in illis propter caecitatem cordis ipsorum qui desperantes semet ipsos traderunt in perditionem in operationem immunditiae omnis in avaritia vos autem non ita didicistis christum si tamen illum audistis et in ipso edocti estis sicut est veritas in iesu deponere vos secundum pristinam conversationem veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris renovamini autem spiritu mentis vestrae et induite novum hominem qui secundum deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis propter quod deponentes mendacium loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo quoniam sumus invicem membra irascimini et nolite peccare sol non occidat super iracundiam vestram nolite locum dare diabolo qui furabatur iam non furetur magis autem laboret operando manibus quod bonum est ut habeat unde tribuat necessitatem patienti omnis sermo malus ex ore vestro non procedat sed si quis bonus ad aedificationem opportunitatis ut det gratiam audientibus et nolite contristare spir-

itum sanctum dei in quo signati estis in die redemptionis omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia estote autem invicem benigni misericordes donantes invicem sicut et deus in christo donavit nobis

5

estote ergo imitatores dei sicut filii carissimi et ambulate in dilectione sicut et christus dilexit nos et tradidit se ipsum pro nobis oblationem et hostiam deo in odorem suavitatis fornicatio autem et omnis immunditia aut avaritia nec nominetur in vobis sicut decet sanctos aut turpitude aut stultiloquio aut scurrilitas quae ad rem non pertinent sed magis gratiarum actio hoc enim scitote intellegentes quod omnis fornicator aut immundus aut avarus quod est idolorum servitus non habet hereditatem in regno christi et dei nemo vos seducat inanibus verbis propter haec enim venit ira dei in filios diffidentiae nolite ergo effici participes eorum eratis enim aliquando tenebrae nunc autem lux in domino ut filii lucis ambulate fructus enim lucis est in omni bonitate et iustitia et veritate probantes quid sit beneplacitum deo et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum magis autem et redarguite quae enim in occulto fiunt ab ipsis turpe est et dicere omnia autem quae arguuntur a lumine manifestantur omne enim quod manifestatur lumen est propter quod dicit surge qui dormis et exsurge a mortuis et inluminabit tibi christus videte itaque fratres quomodo caute ambuletis non quasi insipientes sed ut sapientes redimentes tempus quoniam dies mali sunt propterea nolite fieri imprudentes sed intellegentes quae sit voluntas domini et nolite inebriari vino in quo est luxuria sed implemini spiritu loquentes vobismet ipsis in psalmis et hymnis et canticis spiritalibus cantantes et psallentes in cordibus vestris domino gratias agentes semper pro omnibus in nomine domini nostri iesu christi deo et patri subiecti invicem in timore christi mulieres viris suis subditae sint sicut domino quoniam vir caput est mulieris sicut christus caput est ecclesiae ipse salvator corporis sed ut ecclesia subiecta est christo ita et mulieres viris suis in omnibus viri diligite uxores sicut et christus dilexit ecclesiam et se ipsum tradidit pro ea ut illam sanctificaret mundans lavacro aquae in verbo ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid eiusmodi sed ut sit sancta et immaculata ita et viri debent diligere uxores suas ut corpora sua qui suam uxorem diligit se ipsum diligit nemo enim unquam carnem suam odio habuit sed nutrit et fovet eam sicut et christus ecclesiam quia membra sumus corporis eius de carne eius et de ossibus eius propter hoc relinquet homo patrem et matrem suam et adhaerebit uxori suae et erunt duo in carne una sacramentum hoc magnum est ego autem dico in christo et in ecclesia verumtamen et vos singuli unusquisque suam uxorem sicut se ipsum diligit uxor autem ut timeat virum

filii oboedite parentibus vestris in domino hoc enim est iustum honora patrem tuum et matrem quod est mandatum primum in promissione ut bene sit tibi et sis longevus super terram et patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros sed educate illos in disciplina et correptione domini servi oboedite dominis carnalibus cum timore et tremore in simplicitate cordis vestri sicut christo non ad oculum servientes quasi hominibus placentes sed ut servi christi facientes voluntatem dei ex animo cum bona voluntate servientes sicut domino et non hominibus scientes quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum hoc percipiet a domino sive servus sive liber et domini eadem facite illis remittentes minas scientes quia et illorum et vester dominus est in caelis et personarum acceptio non est apud eum de cetero fratres confortamini in domino et in potentia virtutis eius induite vos arma dei ut possitis stare adversus insidias diaboli quia non est nobis conluctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus principes et potestates adversus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritalia nequitiae in caelestibus propterea accipite armaturam dei ut possitis resistere in die malo et omnibus perfectis stare state ergo succincti lumbos vestros in veritate et induti lorica iustitiae et calciati pedes in praeparatione evangelii pacis in omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere et galeam salutis adsumite et gladium spiritus quod est verbum dei per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu et in ipso vigilantes in omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis et pro me ut detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia notum facere mysterium evangelii pro quo legatione fungor in catena ita ut in ipso audeam prout oportet me loqui ut autem et vos sciatis quae circa me sunt quid agam omnia nota vobis faciet tychicus carissimus frater et fidelis minister in domino quem misi ad vos in hoc ipsum ut cognoscatis quae circa nos sunt et consoletur corda vestra pax fratribus et caritas cum fide a deo patre et domino iesu christo gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum iesum christum in incorruptione

paulus et timotheus servi iesu christi omnibus sanctis in christo iesu qui sunt philippis cum episcopis et diaconis gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo gratias ago deo meo in omni memoria vestri semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecationem faciens super communicatione vestra in evangelio a prima die usque nunc confidens hoc ipsum quia qui coepit in vobis opus bonum perficiet usque in diem christi iesu sicut est mihi iustum hoc sentire pro omnibus vobis eo quod habeam in corde vos et in vinculis meis et in defensione et confirmatione evangelii socios gaudii mei omnes vos esse testis enim mihi est deus quomodo cupiam omnes vos in visceribus christi iesu et hoc oro ut caritas vestra magis ac magis abundet in scientia et omni sensu ut probetis potiora ut sitis sincere et sine offensa in diem christi repleti fructu iustitiae per christum iesum in gloriam et laudem dei scire autem vos volo fratres quia quae circa me sunt magis ad profectum venerunt evangelii ita ut vincula mea manifesta fierent in christo in omni praetorio et in ceteris omnibus et plures e fratribus in domino confidentes vinculis meis abundantius audere sine timore verbum dei loqui quidam quidem et propter invidiam et contentionem quidam autem et propter bonam voluntatem christum praedicant quidam ex caritate scientes quoniam in defensionem evangelii positus sum quidam autem ex contentione christum adnuntiant non sincere existimantes pressuram se suscitare vinculis meis quid enim dum omni modo sive per occasionem sive per veritatem christus adnuntiatur et in hoc gaudeo sed et gaudebo scio enim quia hoc mihi proveniet in salutem per vestram orationem et subministrationem spiritus iesu christi secundum expectationem et spem meam quia in nullo confundar sed in omni fiducia sicut semper et nunc magnificabitur christus in corpore meo sive per vitam sive per mortem mihi enim vivere christus est et mori lucrum quod si vivere in carne hic mihi fructus operis est et quid eligam ignoro coartor autem e duobus desiderium habens dissolvi et cum christo esse multo magis melius permanere autem in carne magis necessarium est propter vos et hoc confidens scio quia manebo et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum et gaudium fidei ut gratulatio vestra abundet in christo iesu in me per meum adventum iterum ad vos tantum digne evangelio christi conversamini ut sive cum venero et videro vos sive absens audiam de vobis quia stetistis uno spiritu unanimes conlaborantes fide evangelii et in nullo treamini ab adversariis quae est illis causa perditionis vobis autem salutis et hoc a deo quia vobis donatum est pro christo non solum ut in eum credatis sed ut etiam pro illo patiamini eundem certamen habentes qualem et vidistis in me et nunc audistis de me

si qua ergo consolatio in christo si quod solacium caritatis si qua societas spiritus si quid viscera et miserationes implete gaudium meum ut idem sapiatis

eandem caritatem habentes unanimes id ipsum sentientes nihil per contentionem neque per inanem gloriam sed in humilitate superiores sibi invicem arbitantes non quae sua sunt singuli considerantes sed et ea quae aliorum hoc enim sentite in vobis quod et in christo iesu qui cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse se aequalem deo sed semet ipsum exinanivit formam servi accipiens in similitudinem hominum factus et habitu inventus ut homo humiliavit semet ipsum factus oboediens usque ad mortem mortem autem crucis propter quod et deus illum exaltavit et donavit illi nomen super omne nomen ut in nomine iesu omne genu flectat caelestium et terrestrium et infernorum et omnis lingua confiteatur quia dominus iesus christus in gloria est dei patris itaque carissimi mei sicut semper oboedistis non ut in praesentia mei tantum sed multo magis nunc in absentia mea cum metu et tremore vestram salutem operamini deus est enim qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate omnia autem facite sine murmurationibus et haesitationibus ut sitis sine querella et simplices filii dei sine reprehensione in medio nationis pravae et perversae inter quos lucetis sicut luminaria in mundo verbum vitae continentes ad gloriam meam in die christi quia non in vacuum cucurri neque in vacuum laboravi sed et si immolor supra sacrificium et obsequium fidei vestrae gaudeo et congratulor omnibus vobis id ipsum autem et vos gaudete et congratulamini mihi spero autem in domino iesu timotheum cito me mittere ad vos ut et ego bono animo sim cognitis quae circa vos sunt neminem enim habeo tam unanimum qui sincera affectione pro vobis sollicitus sit omnes enim sua quaerunt non quae sunt christi iesu experimentum autem eius cognoscite quoniam sicut patri filius mecum servivit in evangelium hunc igitur spero me mittere mox ut videro quae circa me sunt confido autem in domino quoniam et ipse veniam ad vos cito necessarium autem existimavi epafroditum fratrem et cooperatorem et commilitonem meum vestrum autem apostolum et ministrum necessitatis meae mittere ad vos quoniam quidem omnes vos desiderabat et maestus erat propterea quod audieratis illum infirmatum nam et infirmatus est usque ad mortem sed deus misertus est eius non solum autem eius verum etiam et mei ne tristitiam super tristitiam habere festinanti ergo misi illum ut viso eo iterum gaudeatis et ego sine tristitia sim excipite itaque illum cum omni gaudio in domino et eiusmodi cum honore habetote quoniam propter opus christi usque ad mortem accessit tradens animam suam ut impleret id quod ex vobis deerat erga meum obsequium

de cetero fratres mei gaudete in domino eadem vobis scribere mihi quidem non pigrum vobis autem necessarium videte canes videte malos operarios videte concisionem nos enim sumus circumcisio qui spiritu deo servimus et gloriamur in christo iesu et non in carne fiduciam habentes quamquam ego habeam confidentiam et in carne si quis alius videtur confidere in carne ego magis circumciscus octava die ex

genere israhel de tribu beniamin hebraeus ex hebraeis secundum legem phariseus secundum aemulationem persequens ecclesiam dei secundum iustitiam quae in lege est conversatus sine querella sed quae mihi fuerunt lucra haec arbitratus sum propter christum detrimenta verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam iesu christi domini mei propter quem omnia detrimentum feci et arbitror ut stercore ut christum lucri faciam et inveniar in illo non habens meam iustitiam quae ex lege est sed illam quae ex fide est christi quae ex deo est iustitia in fide ad agnoscendum illum et virtutem resurrectionis eius et societatem passionum illius configuratus morti eius si quo modo occurram ad resurrectionem quae est ex mortuis non quod iam acceperim aut iam perfectus sim sequor autem si comprehendam in quo et comprehensus sum a christo iesu fratres ego me non arbitror comprehendisse unum autem quae quidem retro sunt obliviscens ad ea vero quae sunt in priora extendens me ad destinatum persequor ad bravium supernae vocationis dei in christo iesu quicumque ergo perfecti hoc sentiamus et si quid aliter sapitis et hoc vobis deus revelabit verumtamen ad quod pervenimus ut idem sapiamus et in eadem permaneamus regula imitatores mei estote fratres et observate eos qui ita ambulant sicut habetis formam nos multi enim ambulant quos saepe dicebam vobis nunc autem et flens dico inimicos crucis christi quorum finis interitus quorum deus venter et gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiunt nostra autem conversatio in caelis est unde etiam salvatorem expectamus dominum iesum christum qui reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae secundum operationem qua possit etiam subicere sibi omnia

4

itaque fratres mei carissimi et desiderantissimi gaudium meum et corona mea sic state in domino carissimi euhodiam rogo et syntychen deprecor id ipsum sapere in domino etiam rogo et te germane conpar adiuva illas quae mecum laboraverunt in evangelio cum clemente et ceteris adiutoribus meis quorum nomina sunt in libro vitae gaudete in domino semper iterum dico gaudete modestia vestra nota sit omnibus hominibus dominus prope nihil solliciti sitis sed in omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud deum et pax dei quae exsuperat omnem sensum custodiat corda vestra et intellegentias vestras in christo iesu de cetero fratres quaecumque sunt vera quaecumque pudica quaecumque iusta quaecumque sancta quaecumque amabilia quaecumque bonae famae si qua virtus si qua laus haec cogitate quae et didicistis et accepistis et audistis et vidistis in me haec agite et deus pacis erit vobiscum gavisus sum autem in domino vehementer quoniam tandem aliquando refluistis pro me sentire sicut et sentiebatis occupati autem eratis non quasi propter penuriam dico ego enim didici in quibus sum sufficiens esse scio et humiliari scio et abundare ubique et in omnibus institu-

tus sum et satiari et esurire et abundare et penuriam pati omnia possum in eo qui me confortat verumtamen bene fecistis communicantes tribulationi meae scitis autem et vos philippenses quod in principio evangelii quando profectus sum a macedonia nulla mihi ecclesia communicavit in ratione dati et accepti nisi vos soli quia et thessalonicam et semel et bis in usum mihi misistis non quia quaero datum sed requiro fructum abundantem in rationem vestram habeo autem omnia et abundo repletus sum acceptis ab epafrodito quae misistis odorem suavitatis hostiam acceptam placentem deo deus autem meus impleat omne desiderium vestrum secundum divitias suas in gloria in christo iesu deo autem et patri nostro gloria in saecula saeculorum amen salutate omnem sanctum in christo iesu salutant vos qui mecum sunt fratres salutant vos omnes sancti maxime autem qui de caesaris domo sunt gratia domini iesu christi cum spiritu vestro amen

paulus apostolus christi iesu per voluntatem dei et timotheus frater his qui sunt colossis sanctis et fidelibus fratribus in christo iesu gratia vobis et pax a deo patre nostro gratias agimus deo et patri domini nostri iesu christi semper pro vobis orantes audientes fidem vestram in christo iesu et dilectionem quam habetis in sanctos omnes propter spem quae reposita est vobis in caelis quam audistis in verbo veritatis evangelii quod pervenit ad vos sicut et in universo mundo est et fructificat et crescit sicut in vobis ex ea die qua audistis et cognovistis gratiam dei in veritate sicut didicistis ab epaphra carissimo conservo nostro qui est fidelis pro vobis minister christi iesu qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in spiritu ideo et nos ex qua die audivimus non cessamus pro vobis orantes et postulantes ut impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spiritali ut ambuletis digne deo per omnia placentes in omni opere bono fructificantes et crescentes in scientia dei in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius in omni patientia et longanimitate cum gaudio gratias agentes patri qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine qui eripuit nos de potestate tenebrarum et transtulit in regnum filii dilectionis suae in quo habemus redemptionem remissionem peccatorum qui est imago dei invisibilis primogenitus omnis creaturae quia in ipso condita sunt universa in caelis et in terra visibilia et invisibilia sive throni sive dominationes sive principatus sive potestates omnia per ipsum et in ipso creata sunt et ipse est ante omnes et omnia in ipso constant et ipse est caput corporis ecclesiae qui est principium primogenitus ex mortuis ut sit in omnibus ipse primatum tenens quia in ipso conplacuit omnem plenitudinem habitare et per eum reconciliare omnia in ipsum pacificans per sanguinem crucis eius sive quae in terris sive quae in caelis sunt et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensu in operibus malis nunc autem reconciliavit in corpore carnis eius per mortem exhibere vos sanctos et immaculatos et inreprehensibiles coram ipso si tamen permanetis in fide fundati et stabiles et immobiles ab spe evangelii quod audistis quod praedicatum est in universa creatura quae sub caelo est cuius factus sum ego paulus minister qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis et adimpleo ea quae desunt passionum christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia cuius factus sum ego minister secundum dispensationem dei quae data est mihi in vos ut impleam verbum dei mysterium quod absconditum fuit a saeculis et generationibus nunc autem manifestatum est sanctis eius quibus voluit deus notas facere divitias gloriae sacramenti huius in gentibus quod est christus in vobis spes gloriae quem nos adnuntiamus corripientes omnem hominem et docentes omnem hominem in omni sapientia ut exhibeamus omnem hominem perfectum in christo iesu in quo et laboro certando secundum operationem eius quam operatur in me in virtute

volo enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis et pro his qui sunt laodiciae et quicumque non viderunt faciem meam in carne ut consolentur corda ipsorum instructi in caritate et in omnes divitias plenitudinis intellectus in agnitionem mysterii dei patris christi iesu in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi hoc autem dico ut nemo vos decipiat in subtilitate sermonum nam et si corpore absens sum sed spiritu vobiscum sum gaudens et videns ordinem vestrum et firmamentum eius quae in christo est fidei vestrae sicut ergo accepistis christum iesum dominum in ipso ambulate radicati et superaedificati in ipso et confirmati fide sicut et didicistis abundantes in gratiarum actione videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum secundum elementa mundi et non secundum christum quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter et estis in illo repleti qui est caput omnis principatus et potestatis in quo et circumcisi estis circumcisione non manufacta in expoliatione corporis carnis in circumcisione christi consepulti ei in baptismo in quo et resurrexistis per fidem operationis dei qui suscitavit illum a mortuis et vos cum mortui essetis in delictis et praeputio carnis vestrae convivicavit cum illo donans vobis omnia delicta delens quod adversum nos erat chirografum decretis quod erat contrarium nobis et ipsum tulit de medio adfigens illud cruci expolians principatus et potestates traduxit palam triumphans illos in semet ipso nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut in parte diei festi aut neomeniae aut sabbatorum quae sunt umbra futurorum corpus autem christi nemo vos seducat volens in humilitate et religione angelorum quae non vidit ambulans frustra inflatus sensu carnis suae et non tenens caput ex quo totum corpus per nexus et coniunctiones subministratum et constructum crescit in augmentum dei si mortui estis cum christo ab elementis mundi quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis ne tetigeris neque gustaveris neque contrectaveris quae sunt omnia in interitu ipso usu secundum praecepta et doctrinas hominum quae sunt rationem quidem habentia sapientiae in superstitione et humilitate et ad non parcendum corpori non in honore aliquo ad saturitatem carnis

igitur si conresurrexistis christo quae sursum sunt quaerite ubi christus est in dextera dei sedens quae sursum sunt sapite non quae supra terram mortui enim estis et vita vestra abscondita est cum christo in deo cum christus apparuerit vita vestra tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria mortificate ergo membra vestra quae sunt super terram fornicationem inmunditiam libidinem concupiscentiam malam et avaritiam quae est simulacrorum servitus propter quae venit ira dei super filios incredulitatis in quibus et vos ambulastis aliquando cum viveretis in illis nunc autem deponite et vos omnia iram indignationem malitiam blasphemiam turpem sermonem de ore ve-

stro nolite mentiri invicem expoliantes vos veterem hominem cum actibus eius et induentes novum eum qui renovatur in agnitionem secundum imaginem eius qui creavit eum ubi non est gentilis et iudeus circumcisio et praeputium barbarus et scythia servus et liber sed omnia et in omnibus christus induite vos ergo sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordiae benignitatem humilitatem modestiam patientiam subportantes invicem et donantes vobis ipsis si quis adversus aliquem habet querellam sicut et dominus donavit vobis ita et vos super omnia autem haec caritatem quod est vinculum perfectionis et pax christi exultet in cordibus vestris in qua et vocati estis in uno corpore et grati estote verbum christi habitet in vobis abundanter in omni sapientia docentes et commonentes vosmet ipsos psalmis hymnis canticis spiritalibus in gratia cantantes in cordibus vestris deo omne quodcumque facitis in verbo aut in opere omnia in nomine domini iesu gratias agentes deo et patri per ipsum mulieres subditae estote viris sicut oportet in domino viri diligite uxores et nolite amari esse ad illas filii oboedite parentibus per omnia hoc enim placitum est in domino patres nolite ad indignationem provocare filios vestros ut non pusillo animo fiant servi oboedite per omnia dominis carnalibus non ad oculum servientes quasi hominibus placentes sed in simplicitate cordis timentes dominum quodcumque facitis ex animo operamini sicut domino et non hominibus scientes quod a domino accipietis retributionem hereditatis domino christo servite qui enim iniuriam facit recipiet id quod inique gessit et non est personarum acceptio

4

domini quod iustum est et aequum servis praestate scientes quoniam et vos dominum habetis in caelo orationi instate vigilantes in ea in gratiarum actione orantes simul et pro nobis ut deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium christi propter quod etiam vinctus sum ut manifestem illud ita ut oportet me loqui in sapientia ambulate ad eos qui foris sunt tempus redimentes sermo vester semper in gratia sale sit conditus ut sciatis quomodo oporteat vos unicuique respondere quae circa me sunt omnia vobis nota faciet tychicus carissimus frater et fidelis minister et conservus in domino quem misi ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat quae circa vos sunt et consoletur corda vestra cum onesimo carissimo et fideli fratre qui est ex vobis omnia quae hic aguntur nota facient vobis salutat vos aristarchus concaptivus meus et marcus consobrinus barnabae de quo accepistis mandata si venerit ad vos excipite illum et iesus qui dicitur iustus qui sunt ex circumcissione hii soli sunt adiutores in regno dei qui mihi fuerunt solacio salutat vos epaphras qui ex vobis est servus christi iesu semper sollicitus pro vobis in orationibus ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate dei testimonium enim illi perhibeo quod habet multum laborem pro vobis et pro his qui sunt laodiciae et qui hierapoli salutat vos marcus medicus carissimus et demas salutate fratres qui sunt laodiciae et nympham et quae in domo eius est ecclesiam et

cum lecta fuerit apud vos epistula facite ut et in laodicensium ecclesia legatur et eam quae laodicensium est vos legatis et dicite archippo vide ministerium quod accepisti in domino ut illud impleas salutatio mea manu pauli memores estote vinculorum meorum gratia vobiscum amen

1

paulus et silvanus et timotheus ecclesiae thessalonicensium in deo patre et domino iesu christo gratia vobis et pax gratias agimus deo semper pro omnibus vobis memoriam facientes in orationibus nostris sine intermissione memores operis fidei vestrae et laboris et caritatis et sustinentiae spei domini nostri iesu christi ante deum et patrem nostrum scientes fratres dilecti a deo electionem vestram quia evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum sed et in virtute et in spiritu sancto et in plenitudine multa sicut scitis quales fuerimus vobis propter vos et vos imitatores nostri facti estis et domini excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio spiritus sancti ita ut facti sitis forma omnibus creditibus in macedonia et in achaia a vobis enim diffamatus est sermo domini non solum in macedonia et in achaia sed in omni loco fides vestra quae est ad deum profecta est ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui ipsi enim de nobis adnuntiant qualem introitum habuerimus ad vos et quomodo conversi estis ad deum a simulacris servire deo vivo et vero et expectare filium eius de caelis quem suscitavit ex mortuis iesum qui eripuit nos ab ira ventura

2

nam ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos quia non inanis fuit sed ante passi et contumeliis affecti sicut scitis in philippis fiduciam habuimus in deo nostro loqui ad vos evangelium dei in multa sollicitudine exhortatio enim nostra non de errore neque de immunditia neque in dolo sed sicut probati sumus a deo ut crederetur nobis evangelium ita loquimur non quasi hominibus placentes sed deo qui probat corda nostra neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis sicut scitis neque in occasione avaritiae deus testis est nec quaerentes ab hominibus gloriam neque a vobis neque ab aliis cum possimus oneri esse ut christi apostoli sed facti sumus lenes in medio vestrum tamquam si nutrix foveat filios suos ita desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis non solum evangelium dei sed etiam animas nostras quoniam carissimi nobis facti estis memores enim estis fratres laborem nostrum et fatigationem nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus praedicavimus in vobis evangelium dei vos testes estis et deus quam sancte et iuste et sine querella vobis qui credidistis fuimus sicut scitis qualiter unumquemque vestrum tamquam pater filios suos deprecantes vos et consolantes testificati sumus ut ambularetis digne deo qui vocavit nos in suum regnum et gloriam ideo et nos gratias agimus deo sine intermissione quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus dei accepistis non ut verbum hominum sed sicut est vere verbum dei qui operatur in vobis qui credidistis vos enim imitatores facti estis fratres ecclesiarum dei quae sunt in iudaea in christo iesu quia eadem passi estis et vos a contribulibus vestris sicut et ipsi a iudaeis qui et dominum occiderunt iesum et prophetas et nos persecuti sunt et deo non placent et omnibus hominibus adversantur prohibentes nos gentibus loqui ut salvae

fiant ut impleant peccata sua semper praevenit autem ira dei super illos usque in finem nos autem fratres desolati a vobis ad tempus horae aspectu non corde abundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio quoniam volumus venire ad vos ego quidem paulus et semel et iterum et impeditur nos satanas quae est enim nostra spes aut gaudium aut corona gloriae nonne vos ante dominum nostrum iesum estis in adventu eius vos enim estis gloria nostra et gaudium

3

propter quod non sustinentes amplius placuit nobis remanere athenis solis et misimus timotheum fratrem nostrum et ministrum dei in evangelio christi ad confirmandos vos et exhortandos pro fide vestra ut nemo moveatur in tribulationibus istis ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus nam et cum apud vos essemus praedicebam vobis passuros nos tribulationes sicut et factum est et scitis propterea et ego amplius non sustinens misi ad cognoscendam fidem vestram ne forte temptaverit vos is qui temptat et inanis fiat labor noster nunc autem veniente timotheo ad nos a vobis et adnuntiante nobis fidem et caritatem vestram et quia memoriam nostri habetis bonam semper desiderantes nos videre sicut nos quoque vos ideo consolati sumus fratres in vobis in omni necessitate et tribulatione nostra per vestram fidem quoniam nunc vivimus si vos statis in domino quam enim gratiarum actionem possumus deo retribuere pro vobis in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante deum nostrum multiplicet et abundare faciat caritatem in invicem et in omnes quemadmodum et nos in vobis ad confirmanda corda vestra sine querella in sanctitate ante deum et patrem nostrum in adventu domini nostri iesu cum omnibus sanctis eius amen

4

de cetero ergo fratres rogamus vos et obsecramus in domino iesu ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo vos oporteat ambulare et placere deo sicut et ambulatis ut abundetis magis scitis enim quae praecepta dederimus vobis per dominum iesum haec est enim voluntas dei sanctificationi vestra ut abstineatis vos a fornicatione ut sciat unusquisque vestrum suum vas possidere in sanctificatione et honore non in passione desiderii sicut et gentes quae ignorant deum ut ne quis supergrediatur neque circumveniat in negotio fratrem suum quoniam vindex est dominus de his omnibus sicut et praediximus vobis et testificati sumus non enim vocavit nos deus in immunditia sed in sanctificatione itaque qui spernit non hominem spernit sed deum qui etiam dedit spiritum suum sanctum in vobis de caritate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis ipsi enim

vos a deo didicistis ut diligatis invicem etenim facitis illud in omnes fratres in universa macedonia rogamus autem vos fratres ut abundetis magis et operam detis ut quieti sitis et ut vestrum negotium agatis et operemini manibus vestris sicut praecepimus vobis et ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt et nullius aliquid desideretis nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent si enim credimus quod iesus mortuus est et resurrexit ita et deus eos qui dormierunt per iesum adducet cum eo hoc enim vobis dicimus in verbo domini quia nos qui vivimus qui residui sumus in adventum domini non praevenimus eos qui dormierunt quoniam ipse dominus in iussu et in voce archangeli et in tuba dei descendet de caelo et mortui qui in christo sunt resurgent primi deinde nos qui vivimus qui relinquimur simul rapiemur cum illis in nubibus obviam domino in aera et sic semper cum domino erimus itaque consolamini invicem in verbis istis

5

de temporibus autem et momentis fratres non indigetis ut scribamus vobis ipsi enim diligenter scitis quia dies domini sicut fur in nocte ita veniet cum enim dixerint pax et securitas tunc repentinus eis superveniet interitus sicut dolor in utero habenti et non effugient vos autem fratres non estis in tenebris ut vos dies ille tamquam fur comprehendat omnes enim vos filii lucis estis et filii diei non sumus noctis neque tenebrarum igitur non dormiamus sicut ceteri sed vigilemus et sobrii simus qui enim dormiunt nocte dormiunt et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt nos autem qui diei sumus sobrii simus induti lorica fidei et caritatis et galeam spem salutis quoniam non posuit nos deus in iram sed in acquisitionem salutis per dominum nostrum iesum christum qui mortuus est pro nobis ut sive vigilemus sive dormiamus simul cum illo vivamus propter quod consolamini invicem et aedificate alterutrum sicut et facitis rogamus autem vos fratres ut noveritis eos qui laborant inter vos et praesunt vobis in domino et monent vos ut habeatis illos abundantius in caritate propter opus illorum pacem habete cum eis rogamus autem vos fratres corripite inquietos consolamini pusillianimes suscipite infirmos patientes estote ad omnes videte ne quis malum pro malo alicui reddat sed semper quod bonum est sectamini et in invicem et in omnes semper gaudete sine intermissione orate in omnibus gratias agite haec enim voluntas dei est in christo iesu in omnibus vobis spiritum nolite extinguere prophetias nolite spernere omnia autem probate quod bonum est tenete ab omni specie mala abstinete vos ipse autem deus pacis sanctificet vos per omnia et integer spiritus vester et anima et corpus sine querella in adventu domini nostri iesu christi servetur fidelis est qui vocavit vos qui etiam faciet fratres orate pro nobis salutate fratres omnes in osculo sancto adiuro vos per dominum ut legatur epistula omnibus sanctis fratribus gratia domini nostri iesu christi vobiscum amen

paulus et silvanus et timotheus ecclesiae thessalonicensium in deo patre nostro et domino iesu christo gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo gratias agere debemus deo semper pro vobis fratres ita ut dignum est quoniam supercrescit fides vestra et abundat caritas uniuscuiusque omnium vestrum in invicem ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei pro patientia vestra et fide in omnibus persecutionibus vestris et tribulationibus quas sustinetis in exemplum iusti iudicii dei ut digni habeamini regno dei pro quo et patimini si tamen iustum est apud deum retribuere tribulationem his qui vos tribulant et vobis qui tribulamini requiem nobiscum in revelatione domini iesu de caelo cum angelis virtutis eius in flamma ignis dantis vindictam his qui non noverunt deum et qui non oboediunt evangelio domini nostri iesu qui poenas dabunt in interitu aeternas a facie domini et a gloria virtutis eius cum venerit glorificari in sanctis suis et admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo in quo etiam oramus semper pro vobis ut dignetur vos vocatione sua deus et impleat omnem voluntatem bonitatis et opus fidei in virtute ut clarificetur nomen domini nostri iesu christi in vobis et vos in illo secundum gratiam dei nostri et domini iesu christi

rogamus autem vos fratres per adventum domini nostri iesu christi et nostrae congregationis in ipsum ut non cito moveamini a sensu neque terreamini neque per spiritum neque per sermonem neque per epistolam tamquam per nos quasi instet dies domini ne quis vos seducat ullo modo quoniam nisi venerit discessio primum et revelatus fuerit homo peccati filius perditionis qui adversatur et extollitur supra omne quod dicitur deus aut quod colitur ita ut in tempore dei sedeat ostendens se quia sit deus non retinetis quod cum adhuc essem apud vos haec dicebam vobis et nunc quid detineat scitis ut reveletur in suo tempore nam mysterium iam operatur iniquitatis tantum ut qui tenet nunc donec de medio fiat et tunc revelabitur ille iniquus quem dominus iesus interficiet spiritu oris sui et destruet in illustratione adventus sui eum cuius est adventus secundum operationem satanae in omni virtute et signis et prodigiis mendacibus et in omni seductione iniquitatis his qui pereunt eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent ideo mittit illis deus operationem erroris ut credant mendacio ut iudicentur omnes qui non crediderunt veritati sed consenserunt iniquitati nos autem debemus gratias agere deo semper pro vobis fratres dilecti a deo quod elegerit nos deus primitias in salutem in sanctificatione spiritus et fide veritatis ad quod et vocavit vos per evangelium nostrum in acquisitionem gloriae domini nostri iesu christi itaque fratres state et tenete traditiones quas didicistis sive per sermonem sive per epistolam nostram ipse autem dominus noster iesus christus et deus et pater noster qui dilexit nos et dedit consolationem

aeternam et spem bonam in gratia exhortetur corda vestra et confirmet in omni opere et sermone bono

de cetero fratres orate pro nobis ut sermo domini currat et clarificetur sicut et apud vos et ut liberemur ab inportunis et malis hominibus non enim omnium est fides fidelis autem dominus est qui confirmabit vos et custodiet a malo confidimus autem de vobis in domino quoniam quae praecipimus et facitis et facietis dominus autem dirigat corda vestra in caritate dei et patientia christi denuntiamus autem vobis fratres in nomine domini nostri iesu christi ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate et non secundum traditionem quam acceperunt a nobis ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos quoniam non inquieti fuimus inter vos neque gratis panem manducavimus ab aliquo sed in labore et fatigatione nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus non quasi non habuerimus potestatem sed ut nosmet ipsos formam daremus vobis ad imitandum nos nam et cum essemus apud vos hoc denuntiabamus vobis quoniam si quis non vult operari nec manducet audimus enim inter vos quosdam ambulare inquiete nihil operantes sed curiose agentes his autem qui eiusmodi sunt denuntiamus et obsecramus in domino iesu christo ut cum silentio operantes suum panem manducant vos autem fratres nolite deficere beneficientes quod si quis non oboedit verbo nostro per epistolam hunc notate et non commisceamini cum illo ut confundatur et nolite quasi inimicum existimare sed corripite ut fratrem ipse autem dominus pacis det vobis pacem sempiternam in omni loco dominus cum omnibus vobis salutatio mea manu pauli quod est signum in omni epistula ita scribo gratia domini nostri iesu christi cum omnibus vobis amen

1

paulus apostolus christi iesu secundum imperium dei salvatoris nostri et christi iesu spei nostrae timotheo dilecto filio in fide gratia misericordia pax a deo patre et christo iesu domino nostro sicut rogavi te ut remaneres ephesi cum irem in macedoniam ut denuntiares quibusdam ne aliter docerent neque intenderent fabulis et genealogiis interminatis quae quaestiones praestant magis quam aedificationem dei quae est in fide finis autem praecepti est caritas de corde puro et conscientia bona et fide non ficta a quibus quidam aberrantes conversi sunt in vaniloquium volentes esse legis doctores non intellegentes neque quae loquuntur neque de quibus affirmant scimus autem quia bona est lex si quis ea legitime utatur sciens hoc quia iusto lex non est posita sed iniustus et non subditis impiis et peccatoribus sceleratis et contaminatis patricidis et matricidis homicidis fornicariis masculorum concubitoribus plagiariis mendacibus periuris et si quid aliud sanae doctrinae adversatur quae est secundum evangelium gloriae beati dei quod creditum est mihi gratias ago ei qui me confortavit christo iesu domino nostro quia fidelem me existimavit ponens in ministerio qui prius fui blasphemus et persecutor et contumeliosus sed misericordiam consecutus sum quia ignorans feci in incredulitate superabundavit autem gratia domini nostri cum fide et dilectione quae est in christo iesu fidelis sermo et omni acceptione dignus quia christus iesus venit in mundum peccatores salvos facere quorum primus ego sum sed ideo misericordiam consecutus sum ut in me primo ostenderet christus iesus omnem patientiam ad deformationem eorum qui credituri sunt illi in vitam aeternam regi autem saeculorum immortalis invisibili soli deo honor et gloria in saecula saeculorum amen hoc praeceptum commendo tibi fili timothee secundum praecedentes in te prophetias ut milites in illis bonam militiam habens fidem et bonam conscientiam quam quidam repellentes circa fidem naufragaverunt ex quibus est hymeneus et alexander quos tradidi satanae ut discant non blasphemare

2

obsecro igitur primo omnium fieri obsecrationes orationes postulationes gratiarum actiones pro omnibus hominibus pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate et castitate hoc enim bonum est et acceptum coram salutari nostro deo qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire unus enim deus unus et mediator dei et hominum homo christus iesus qui dedit redemptionem semet ipsum pro omnibus testimonium temporibus suis in quo positus sum ego praedicator et apostolus veritatem dico non mentior doctor gentium in fide et veritate volo ergo viros orare in omni loco levantes puras manus sine ira et discipatione similiter et mulieres in habitu ornato cum verecundia et sobrietate ornantes se non in tortis crinibus aut auro aut margaritis vel veste pretiosa

sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona mulier in silentio discat cum omni subiectione docere autem mulieri non permitto neque dominari in virum sed esse in silentio adam enim primus formatus est deinde eva et adam non est seductus mulier autem seducta in praevaricatione fuit salvabitur autem per filiorum generationem si permanserint in fide et dilectione et sanctificatione cum sobrietate

3

fidelis sermo si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat oportet ergo episcopum inreprehensibilem esse unius uxoris virum sobrium prudentem ornatum hospitalem doctorem non vinolentum non percussorem sed modestum non litigiosum non cupidum suae domui bene praepositum filios habentem subditos cum omni castitate si quis autem domui suae praeesse nescit quomodo ecclesiae dei diligentiam habeat non neophytum ne in superbia elatus in iudicium incidat diaboli oportet autem illum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt ut non in obprobrium incidat et laqueum diaboli diaconos similiter pudicos non bilingues non multo vino deditos non turpe lucrum sectantes habentes mysterium fidei in conscientia pura et hii autem probentur primum et sic ministrent nullum crimen habentes mulieres similiter pudicas non detrahentes sobrias fideles in omnibus diacones sint unius uxoris viri qui filiis suis bene praesunt et suis domibus qui enim bene ministraverint gradum sibi bonum adquirent et multam fiduciam in fide quae est in christo iesu haec tibi scribo sperans venire ad te cito si autem tardavero ut scias quomodo oporteat te in domo dei conversari quae est ecclesia dei vivi columna et firmamentum veritatis et manifeste magnum est pietatis sacramentum quod manifestatum est in carne iustificatum est in spiritu apparuit angelis praedicatum est gentibus creditum est in mundo adsumptum est in gloria

4

spiritus autem manifeste dicit quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide adtendentes spiritibus erroris et doctrinis daemoniorum in hypocrisi loquentium mendacium et cauteriatum habentium suam conscientiam prohibentium nubere abstinere a cibis quos deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et his qui cognoverunt veritatem quia omnis creatura dei bona et nihil reiendum quod cum gratiarum actione percipitur sanctificatur enim per verbum dei et orationem haec proponens fratribus bonus eris minister christi iesu nutritus verbis fidei et bonae doctrinae quam adsecutus es ineptas autem et aniles fabulas devota exerce te ipsum ad pietatem nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est pietas autem ad omnia utilis est promissionem habens vitae quae nunc est et futurae fidelis sermo et omni acceptione dignus in hoc enim laboramus et maledicimur quia speravimus in deum vivum qui est salvator omnium hominum maxime fidelium

praecipe haec et doce nemo adulescentiam tuam contemnat sed exemplum esto fidelium in verbo in conversatione in caritate in fide in castitate dum venio adtende lectioni exhortationi doctrinae noli neglegere gratiam quae in te est quae data est tibi per prophetiam cum inpositione manuum presbyterii haec meditare in his esto ut profectus tuus manifestus sit omnibus adtende tibi et doctrinae insta in illis hoc enim faciens et te ipsum salvum facies et qui te audiunt

5

seniorem ne increpaveris sed obsecra ut patrem iuvenes ut fratres anus ut matres iuenculas ut sorores in omni castitate viduas honora quae vere viduae sunt si qua autem vidua filios aut nepotes habet discant primum domum suam regere et mutuam vicem reddere parentibus hoc enim acceptum est coram deo quae autem vere vidua est et desolata speravit in deum et instat obsecrationibus et orationibus nocte ac die nam quae in deliciis est vivens mortua est et hoc praecipe ut inreprehensibiles sint si quis autem suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negavit et est infideli deterior vidua eligatur non minus sexaginta annorum quae fuerit unius viri uxor in operibus bonis testimonium habens si filios educavit si hospitio recepit si sanctorum pedes lavit si tribulationem patientibus ministravit si omne opus bonum subsecuta est adulescentiores autem viduas devita cum enim luxuriatae fuerint in christo nubere volunt habentes damnationem quia primam fidem irritam fecerunt simul autem et otiosae discunt circumire domos non solum otiosae sed et verbosae et curiosae loquentes quae non oportet volo ergo iuveniores nubere filios procreare matres familias esse nullam occasionem dare adversario maledicti gratia iam enim quaedam conversae sunt retro satanan si qua fidelis habet viduas subministret illis et non gravetur ecclesia ut his quae vere viduae sunt sufficiat qui bene praesunt presbyteri duplici honore digni habeantur maxime qui laborant in verbo et doctrina dicit enim scriptura non infrenabis os bovi trituranti et dignus operarius mercede sua adversus presbyterum accusationem noli recipere nisi sub duobus et tribus testibus peccantes coram omnibus argue ut et ceteri timorem habeant testor coram deo et christo iesu et electis angelis ut haec custodias sine praeiudicio nihil faciens in aliam partem declinando manus cito nemini inposueris neque communicaveris peccatis alienis te ipsum castum custodi noli adhuc aquam bibere sed vino modico utere propter stomachum tuum et frequentes tuas infirmitates quorundam hominum peccata manifesta sunt praecedentia ad iudicium quosdam autem et subsequuntur similiter et facta bona manifesta sunt et quae aliter se habent abscondi non possunt

6

quicumque sunt sub iugo servi dominos suos omni honore dignos arbitrentur ne nomen domini et doc-

trina blasphemetur qui autem fideles habent dominos non contemnunt quia fratres sunt sed magis servant quia fideles sunt et dilecti qui beneficii participes sunt haec doce et exhortare si quis aliter docet et non adquiescit sanis sermonibus domini nostri iesu christi et ei quae secundum pietatem est doctrinae superbus nihil sciens sed languens circa quaestiones et pugnas verborum ex quibus oriuntur invidiae contentiones blasphemiae suspiciones malae conflictationes hominum mente corruptorum et qui veritate privati sunt existimantium quaestum esse pietatem est autem quaestus magnus pietas cum sufficientia nihil enim intulimus in mundum haut dubium quia nec auferre quid possumus habentes autem alimenta et quibus tegamur his contenti sumus nam qui volunt divites fieri incidunt in temptationem et laqueum et desideria multa inutilia et nociva quae mergunt homines in interitum et perditionem radix enim omnium malorum est cupiditas quam quidam appetentes erraverunt a fide et inseruerunt se doloribus multis tu autem o homo dei haec fuge sectare vero iustitiam pietatem fidem caritatem patientiam mansuetudinem certa bonum certamen fidei adprehende vitam aeternam in qua vocatus es et confessus bonam confessionem coram multis testibus praecipio tibi coram deo qui vivificat omnia et christo iesu qui testimonium reddidit sub pontio pilato bonam confessionem ut serves mandatum sine macula inreprehensibile usque in adventum domini nostri iesu christi quem suis temporibus ostendit beatus et solus potens rex regum et dominus dominantium qui solus habet immortalitatem lucem habitans inaccessibilem quem vidit nullus hominum sed nec videre potest cui honor et imperium sempiternum amen divitibus huius saeculi praecipe non sublime sapere neque sperare in incerto divitiarum sed in deo qui praestat nobis omnia abunde ad fruendum bene agere divites fieri in operibus bonis facile tribuere communicare thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum ut adprehendant veram vitam o timothee depositum custodi devitans profanas vocum novitates et oppositiones falsi nominis scientiae quam quidam promittentes circa fidem exciderunt gratia tecum

1

paulus apostolus christi iesu per voluntatem dei secundum promissionem vitae quae est in christo iesu timotheo carissimo filio gratia misericordia pax a deo patre et christo iesu domino nostro gratias ago deo cui servo a progenitoribus in conscientia pura quam sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die desiderans te videre memor lacrimarum tuarum ut gaudio implear recordationem accipiens eius fidei quae est in te non ficta quae et habitavit primum in avia tua loide et matre tua eunice certus sum autem quod et in te propter quam causam admoneo te ut rescucies gratiam dei quae est in te per inpositionem manuum mearum non enim dedit nobis deus spiritum timoris sed virtutis et dilectionis et sobrietatis noli itaque erubescere testimonium domini nostri neque me vinctum eius sed conlabora evangelio secundum virtutem dei qui nos liberavit et vocavit vocatione sancta non secundum opera nostra sed secundum propositum suum et gratiam quae data est nobis in christo iesu ante tempora saecularia manifestata est autem nunc per illuminationem salvatoris nostri iesu christi qui destruxit quidem mortem inluminavit autem vitam et incorruptionem per evangelium in quo positus sum ego praedicator et apostolus et magister gentium ob quam causam etiam haec patior sed non confundor scio enim cui credidi et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem formam habere sanorum verborum quae a me audisti in fide et dilectione in christo iesu bonum depositum custodi per spiritum sanctum qui habitat in nobis scis hoc quod aversi sunt a me omnes qui in asia sunt ex quibus est phygelus et hermogenes det misericordiam dominus onesifori domui quia saepe me refrigeravit et catenam meam non erubuit sed cum romam venisset sollicitus me quaesivit et invenit det illi dominus invenire misericordiam a domino in illa die et quanta ephesi ministravit melius tu nosti

2

tu ergo fili mi confortare in gratia quae est in christo iesu et quae audisti a me per multos testes haec commenda fidelibus hominibus qui idonei erunt et alios docere labora sicut bonus miles christi iesu nemo militans implicat se negotiis saecularibus ut ei placeat cui se probavit nam et qui certat in agone non coronatur nisi legitime certaverit laborantem agricolam oportet primum de fructibus accipere intellege quae dico dabit enim tibi dominus in omnibus intellectum memor esto iesum christum resurrexisse a mortuis ex semine david secundum evangelium meum in quo laboro usque ad vincula quasi male operans sed verbum dei non est alligatum ideo omnia sustineo propter electos ut et ipsi salutem consequantur quae est in christo iesu cum gloria caelesti fidelis sermo nam si conmortui sumus et convivemus si sustineamus et conregnabimus si negabimus et ille negabit nos si non credimus ille fidelis manet negare se ipsum non potest haec commune testificans coram domino noli verbis contendere in nihil utile ad subversionem

audientium sollicita cura te ipsum probabilem exhibere deo operarius inconfusibilem recte tractantem verbum veritatis profana autem inaniloquia devota multum enim proficient ad impietatem et sermo eorum ut cancer serpit ex quibus est hymeneus et philetus qui a veritate exciderunt dicentes resurrectionem iam factam et subvertunt quorundam fidem sed firmum fundamentum dei stetit habens signaculum hoc cognovit dominus qui sunt eius et discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen domini in magna autem domo non solum sunt vasa aurea et argentea sed et lignea et fictilia et quaedam quidem in honorem quaedam autem in contumeliam si quis ergo emundaverit se ab istis erit vas in honorem sanctificatum et utile domino ad omne opus bonum paratum iuvenilia autem desideria fuge sectare vero iustitiam fidem caritatem pacem cum his qui invocant dominum de corde puro stultas autem et sine disciplina quaestiones devota sciens quia generant lites servum autem domini non oportet litigare sed mansuetum esse ad omnes docibilem patientem cum modestia corripientem eos qui resistunt nequando det illis deus paenitentiam ad cognoscendam veritatem et resipiscant a diaboli laqueis a quo capti tenentur ad ipsius voluntatem

3

hoc autem scito quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa et erunt homines se ipsos amantes cupidi elati superbi blasphemii parentibus inoboedientes ingrati scelesti sine affectione sine pace criminales incontinentes inimici sine benignitate proditores protervi tumidi voluptatum amatores magis quam dei habentes speciem quidem pietatis virtutem autem eius abnegantes et hos devota ex his enim sunt qui penetrant domos et captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis quae ducuntur variis desideriis semper discentes et numquam ad scientiam veritatis pervenientes quemadmodum autem iannes et mambres restiterunt mosi ita et hii resistunt veritati homines corrupti mente reprobi circa fidem sed ultra non proficient insipientia enim eorum manifesta erit omnibus sicut et illorum fuit tu autem adsecutus es meam doctrinam institutionem propositum fidem longanimitatem dilectionem patientiam persecutiones passiones qualia mihi facta sunt antiochiae iconii lystris quales persecutiones sustinui et ex omnibus me eripuit dominus et omnes qui volunt pie vivere in christo iesu persecutionem patientur mali autem homines et seductores proficient in peius errantes et in errorem mittentes tu vero permane in his quae didicisti et credita sunt tibi sciens a quo didiceris et quia ab infantia sacras litteras nosti quae te possint instruere ad salutem per fidem quae est in christo iesu omnis scriptura divinitus inspirata et utilis ad docendum ad arguendum ad corrigendum ad erudiendum in iustitia ut perfectus sit homo dei ad omne opus bonum instructus

testificor coram deo et christo iesu qui iudicaturus est vivos ac mortuos et adventum ipsius et regnum eius praedica verbum insta oportune inopportune argue obsecra increpa in omni patientia et doctrina erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus et a veritate quidem auditum avertent ad fabulas autem convertentur tu vero vigila in omnibus labora opus fac evangelistae ministerium tuum imple ego enim iam delibor et tempus meae resolutionis instat bonum certamen certavi cursum consummavi fidem servavi in reliquo reposita est mihi iustitiae corona quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex non solum autem mihi sed et his qui diligunt adventum eius festina venire ad me cito demas enim me dereliquit diligens hoc saeculum et abiit thessalonicam crescens in galliam titus in dalmatiam marcus est mecum solus marcum adsume et adduc tecum est enim mihi utilis in ministerium tychicum autem misi ephesum paenulam quam reliqui troade apud carpum veniens adfers et libros maxime autem membranas alexander aerarius multa mala mihi ostendit reddat ei dominus secundum opera eius quem et tu devita valde enim restitit verbis nostris in prima mea defensione nemo mihi adfuit sed omnes me dereliquerunt non illis reputetur dominus autem mihi adstitit et confortavit me ut per me praedicatio impleatur et audiant omnes gentes et liberatus sum de ore leonis liberabit me dominus ab omni opere malo et salvum faciet in regnum suum caeleste cui gloria in saecula saeculorum amen saluta priscam et aquilam et onesifori domum erastus remansit corinthe trophimum autem reliqui infirmum mileti festina ante hiemem venire salutat te eubulus et pudens et linus et claudia et fratres omnes dominus iesus cum spiritu tuo gratia nobiscum amen

paulus servus dei apostolus autem iesu christi secundum fidem electorum dei et agnitionem veritatis quae secundum pietatem est in spem vitae aeternae quam promisit qui non mentitur deus ante tempora saecularia manifestavit autem temporibus suis verbum suum in praedicatione quae credita est mihi secundum praeceptum salvatoris nostri dei tito dilecto filio secundum communem fidem gratia et pax a deo patre et christo iesu salvatore nostro huius rei gratia reliqui te cretae ut ea quae desunt corrigas et constituas per civitates presbyteros sicut ego tibi disposui si quis sine crimine est unius uxoris vir filios habens fideles non in accusatione luxuriae aut non subditos oportet enim episcopum sine crimine esse sicut dei dispensatorem non superbum non iracundum non vinolentum non percussorem non turpilocri cupidum sed hospitalem benignum sobrium iustum sanctum continentem amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem ut potens sit et exhortari in doctrina sana et eos qui contradicunt arguere sunt enim multi et inoboedientes vaniloqui et seductores maxime qui de circumcisione sunt quos oportet redargui qui universas domos subvertunt docentes quae non oportet turpis lucri gratia dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta cretenses semper mendaces malae bestiae ventres pigri testimonium hoc verum est quam ob causam increpa illos dure ut sani sint in fide non intendentes iudaicis fabulis et mandatis hominum aversantium se a veritate omnia munda mundis coinquinatis autem et infidelibus nihil mundum sed inquinatae sunt eorum et mens et conscientia confitentur se nosse deum factis autem negant cum sunt abominati et incredibiles et ad omne opus bonum reprobi

tu autem loquere quae decet sanam doctrinam senes ut sobrii sint pudici prudentes sani fide dilectione patientia anus similiter in habitu sancto non criminatrices non vino multo servientes bene docentes ut prudentiam doceant adulescentulas ut viros suos ament filios diligant prudentes castas domus curam habentes benignas subditas suis viris ut non blasphemetur verbum dei iuvenes similiter hortare ut sobrii sint in omnibus te ipsum praebe exemplum bonorum operum in doctrina integritatem gravitatem verbum sanum inreprehensibilem ut is qui ex adverso est vereatur nihil habens malum dicere de nobis servos dominis suis subditos esse in omnibus placentes non contradicentes non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes ut doctrinam salutaris nostri dei ornent in omnibus apparuit enim gratia dei salutaris omnibus hominibus erudiens nos ut abnegantes impietatem et saecularia desideria sobrie et iuste et pie vivamus in hoc saeculo expectantes beatam spem et adventum gloriae magni dei et salvatoris nostri iesu christi qui dedit semet ipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate et mundaret sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum operum haec loquere et exhortare et argue

cum omni imperio nemo te contemnat

admone illos principibus et potestatibus subditos esse dicto oboedire ad omne opus bonum paratos esse neminem blasphemare non litigiosos esse modestos omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines eramus enim et nos aliquando insipientes increduli errantes servientes desideriis et voluptatibus variis in malitia et invidia agentes odibiles odientes invicem cum autem benignitas et humanitas apparuit salvatoris nostri dei non ex operibus iustitiae quae fecimus nos sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis spiritus sancti quem effudit in nos abunde per iesum christum salvatorem nostrum ut iustificati gratia ipsius heredes simus secundum spem vitae aeternae fidelis sermo est et de his volo te confirmare ut curent bonis operibus praeesse qui credunt deo haec sunt bona et utilia hominibus stultas autem quaestiones et genealogias et contentiones et pugnas legis devita sunt enim inutiles et vanae hereticum hominem post unam et secundam correptionem devita sciens quia subversus est qui eiusmodi est et delinquit proprio iudicio condemnatus cum misero ad te arteman aut tychicum festina ad me venire nicopolim ibi enim statui hiemare zenan legis peritum et apollo sollicitate praemitte ut nihil illis desit discant autem et nostri bonis operibus praeesse ad usus necessarios ut non sint infructuosi salutant te qui mecum sunt omnes saluta qui nos amant in fide gratia dei cum omnibus vobis amen

paulus vinctus iesu christi et timotheus frater philemoni dilecto et adiutori nostro et appiae sorori et archippo commilitoni nostro et ecclesiae quae in domo tua est gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo gratias ago deo meo semper memoriam tui faciens in orationibus meis audiens caritatem tuam et fidem quam habes in domino iesu et in omnes sanctos ut communicatio fidei tuae evidens fiat in agnitione omnis boni in nobis in christo iesu gaudium enim magnum habui et consolationem in caritate tua quia viscera sanctorum requieverunt per te frater propter quod multam fiduciam habentes in christo iesu imperandi tibi quod ad rem pertinet propter caritatem magis obsecro cum sis talis ut paulus senex nunc autem et vinctus iesu christi obsecro te de meo filio quem genui in vinculis onesimo qui tibi aliquando inutilis fuit nunc autem et tibi et mihi utilis quem remisi tu autem illum id est mea viscera suscipe quem ego volueram mecum detinere ut pro te mihi ministraret in vinculis evangelii sine consilio autem tuo nihil volui facere uti ne velut ex necessitate bonum tuum esset sed voluntarium forsitan enim ideo discessit ad horam a te ut aeternum illum recipere iam non ut servum sed plus servo carissimum fratrem maxime mihi quanto autem magis tibi et in carne et in domino si ergo habes me socium suscipe illum sicut me si autem aliquid nocuit tibi aut debet hoc mihi imputa ego paulus scripsi mea manu ego reddam ut non dicam tibi quod et te ipsum mihi debes ita frater ego te fruar in domino refice viscera mea in domino confidens oboedientia tua scripsi tibi sciens quoniam et super id quod dico facies simul autem et para mihi hospitium nam spero per orationes vestras donari me vobis salutat te epaphras concaptivus meus in christo iesu marcus aristarchus demas marcus adiutores mei gratia domini nostri iesu christi cum spiritu vestro amen

1

multifariam et multis modis olim deus loquens patribus in prophetis novissime diebus istis locutus est nobis in filio quem constituit heredem universorum per quem fecit et saecula qui cum sit splendor gloriae et figura substantiae eius portansque omnia verbo virtutis suae purgationem peccatorum faciens sedit ad dexteram maiestatis in excelsis tanto melior angelis effectus quanto differentius prae illis nomen hereditavit cui enim dixit aliquando angelorum filius meus es tu ego hodie genui te et rursum ego ero illi in patrem et ipse erit mihi in filium et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrae dicit et adorent eum omnes angeli dei et ad angelos quidem dicit qui facit angelos suos spiritus et ministros suos flammam ignis ad filium autem thronus tuus deus in saeculum saeculi et virga aequitatis virga regni tui dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea unxit te deus deus tuus oleo exultationis prae participibus tuis et tu in principio domine terram fundasti et opera manuum tuarum sunt caeli ipsi peribunt tu autem permanebis et omnes ut vestimentum veterescent et velut amictum involves eos et mutabuntur tu autem idem es et anni tui non deficient ad quem autem angelorum dixit aliquando sede a dextris meis quoadusque ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum nonne omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capient salutis

2

propterea abundantius oportet observare nos ea quae audivimus ne forte pereffluamus si enim qui per angelos dictus est sermo factus est firmus et omnis praevaricatio et inoboedientia accepit iustam mercedis retributionem quomodo nos effugiemus si tantam neglexerimus salutem quae cum initium accepisset enarrari per dominum ab eis qui audierunt in nos confirmata est constanter deo signis et portentis et variis virtutibus et spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem non enim angelis subiecit orbem terrae futurum de quo loquimur testatus est autem in quodam loco qui dicens quid est homo quod memor es eius aut filius hominis quoniam visitas eum minuiisti eum paulo minus ab angelis gloria et honore coronasti eum et constituisti eum super opera manuum tuarum omnia subiecisti sub pedibus eius in eo enim quod ei omnia subiecit nihil dimisit non subiectum ei nunc autem necdum videmus omnia subiecta ei eum autem qui modico quam angeli minoratus est videmus iesum propter passionem mortis gloria et honore coronatum ut gratia dei pro omnibus gustaret mortem decebat enim eum propter quem omnia et per quem omnia qui multos filios in gloriam adduxerat auctorem salutis eorum per passiones consummare qui enim sanctificat et qui sanctificantur ex uno omnes propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens nuntiabo nomen tuum fratribus meis in medio ecclesiae laudabo te et iterum ego ero fidens in eum et iterum ecce ego et pueri mei quos mihi dedit deus quia ergo pueri com-

municaverunt sanguini et carni et ipse similiter participavit hisdem ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium id est diabolus et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti nusquam enim angelos adprehendit sed semen abraham adprehendit unde debuit per omnia fratribus similare ut misericors fieret et fidelis pontifex ad deum ut repropitiaret delicta populi in eo enim in quo passus est ipse temptatus potens est eis qui temptantur auxiliari

3

unde fratres sancti vocationis caelestis participes considerate apostolum et pontificem confessionis nostrae iesum qui fidelis est ei qui fecit illum sicut et moyses in omni domo illius amplioris enim gloriae iste prae mose dignus habitus est quanto ampliorem honorem habet domus qui fabricavit illam omnis namque domus fabricatur ab aliquo qui autem omnia creavit deus et moyses quidem fidelis erat in tota domo eius tamquam famulus in testimonium eorum quae dicenda erant christus vero tamquam filius in domo sua quae domus sumus nos si fiduciam et gloriam spei usque ad finem firmam retineamus quapropter sicut dicit spiritus sanctus hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto ubi temptaverunt me patres vestri probaverunt et viderunt opera mea quadraginta annos propter quod infensus fui generationi huic et dixi semper errant corde ipsi autem non cognoverunt vias meas sicut iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam videte fratres ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi a deo vivo sed adhortamini vosmet ipsos per singulos dies donec hodie cognominatur ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati participes enim christi effecti sumus si tamen initium substantiae usque ad finem firmum retineamus dum dicitur hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra quemadmodum in illa exacerbatione quidam enim audientes exacerbaverunt sed non universi qui profecti sunt ab aegypto per mosem quibus autem infensus est quadraginta annos nonne illis qui peccaverunt quorum cadavera prostrata sunt in deserto quibus autem iuravit non introire in requiem ipsius nisi illis qui increduli fuerunt et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatem

4

timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius existimetur aliqui ex vobis deesse etenim et nobis nuntiatur est quemadmodum et illis sed non profuit illis sermo auditus non admixtis fidei ex his quae audierunt ingrediemur enim in requiem qui credidimus quemadmodum dixit sicut iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam et quidem operibus ab institutione mundi factis dixit enim quodam loco de die septima sic et requievit deus die septima ab omnibus operibus suis et in isto rursum si introibunt in requiem meam quo-

niam ergo superest quosdam introire in illam et hii quibus prioribus adnuntiatum est non introierunt propter incredulitatem iterum terminat diem quandam hodie in david dicendo post tantum temporis sicut supra dictum est hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra nam si eis iesus requiem praestitisset numquam de alio loqueretur posthac die itaque relinquitur sabbatismus populo dei qui enim ingressus est in requiem eius etiam ipse requievit ab operibus suis sicut a suis deus festinamus ergo ingredi in illam requiem ut ne in id ipsum quis incidat incredulitatis exemplum vivus est enim dei sermo et efficax et penetrabilior omni gladio accipiti et pertingens usque ad divisionem animae ac spiritus compagum quoque et medullarum et discretor cogitationum et intentionum cordis et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius ad quem nobis sermo habentes ergo pontificem magnum qui penetraverit caelos iesum filium dei teneamus confessionem non enim habemus pontificem qui non possit conpati infirmitatibus nostris temptatum autem per omnia pro similitudine absque peccato adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiae ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio opportuno

5

omnis namque pontifex ex hominibus adsumptus pro hominibus constituitur in his quae sunt ad deum ut offerat dona et sacrificia pro peccatis qui condolere possit his qui ignorant et errant quoniam et ipse circumdatus est infirmitate et propter eam debet quemadmodum et pro populo ita etiam pro semet ipso offerre pro peccatis nec quisquam sumit sibi honorem sed qui vocatur a deo tamquam aaron sic et christus non semet ipsum clarificavit ut pontifex fieret sed qui locutus est ad eum filius meus es tu ego hodie genui te quemadmodum et in alio dicit tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem melchisedech qui in diebus carnis suae preces supplicationesque ad eum qui possit salvum illum a morte facere cum clamore valido et lacrimis offerens et exauditus pro sua reverentia et quidem cum esset filius didicit ex his quae passus est obediendum et consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternae appellatus a deo pontifex iuxta ordinem melchisedech de quo grandis nobis sermo et ininterpretabilis ad dicendum quoniam inbecilles facti estis ad audiendum etenim cum deberetis magistri esse propter tempus rursum indigetis ut vos doceamini quae sint elementa exordii sermonum dei et facti estis quibus lacte opus sit non solido cibo omnis enim qui lactis est particeps expers est sermonis iustitiae parvulus enim est perfectorum autem est solidus cibus eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali

6

quapropter intermittentes inchoationis christi sermonem ad perfectionem feramur non rursum ia-

cientes fundamentum paenitentiae ab operibus mortuis et fidei ad deum baptismatum doctrinae impositionis quoque manuum ac resurrectionis mortuorum et iudicii aeterni et hoc faciemus siquidem permiserit deus impossibile est enim eos qui semel sunt inluminati gustaverunt etiam donum caeleste et participes sunt facti spiritus sancti gustaverunt nihilominus bonum dei verbum virtutesque saeculi venturi et prolapsi sunt renovari rursus ad paenitentiam rursum crucifigentes sibi met ipsis filium dei et ostentui habentes terra enim saepe venientem super se bibens imbrem et generans herbam opportunam illis a quibus colitur accipit benedictionem a deo proferens autem spinas ac tribulos reproba est et maledicto proxima cuius consummatio in combustionem confidimus autem de vobis dilectissimi meliora et viciniora salutis tametsi ita loquimur non enim iniustus deus ut obliviscatur operis vestri et dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius qui ministrastis sanctis et ministratis cupimus autem unumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudinem ad expletionem spei usque in finem ut non segnes efficiamini verum imitatores eorum qui fide et patientia hereditabunt promissiones abraham namque promittens deus quoniam neminem habuit per quem iuraret maiorem iuravit per semet ipsum dicens nisi benedicens benedicam te et multiplicans multiplicabo te et sic longanimiter ferens adeptus est repromissionem homines enim per maiorem sui iurant et omnis controversiae eorum finis ad confirmationem est iuramentum in quo abundantius volens deus ostendere pollicitationis hereditibus immobilitatem consilii sui interposuit iusiurandum ut per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri deum fortissimum solacium habeamus qui confugimus ad tenendam propositam spem quam sicut anchoram habemus animae tutam ac firmam et incendentem usque in interiora velaminis ubi praecursor pro nobis introiit iesus secundum ordinem melchisedech pontifex factus in aeternum

7

hic enim melchisedech rex salem sacerdos dei summi qui obviavit abraham regresso a caede regum et benedixit ei cui decimas omnium divisit abraham primum quidem qui interpretatur rex iustitiae deinde autem et rex salem quod est rex pacis sine patre sine matre sine genealogia neque initium dierum neque finem vitae habens adsimilatus autem filio dei manet sacerdos in perpetuum intuemini autem quantus sit hic cui et decimam dedit de praecipuis abraham patriarcha et quidem de filiis levi sacerdotum accipientes mandatum habent decimas sumere a populo secundum legem id est a fratribus suis quamquam et ipsi exierunt de lumbis abraham cuius autem generatio non adnumeratur in eis decimas sumpsit abraham et hunc qui habebat repromissiones benedixit sine ulla autem contradictione quod minus est a meliore benedicatur et hic quidem decimas morientes homines accipiunt ibi autem contestatus quia vivit et ut ita dictum sit per abraham et levi qui decimas accipit decimatus est adhuc enim in lumbis patris

erat quando obviavit ei melchisedech si ergo consummatio per sacerdotium leviticum erat populus enim sub ipso legem accepit quid adhuc necessarium secundum ordinem melchisedech alium surgere sacerdotem et non secundum ordinem aaron dici translato enim sacerdotio necesse est ut et legis translatio fiat in quo enim haec dicuntur de alia tribu est de qua nulus altario praesto fuit manifestum enim quod ex iuda ortus sit dominus noster in qua tribu nihil de sacerdotibus moyses locutus est et amplius adhuc manifestum est si secundum similitudinem melchisedech exsurgit alius sacerdos qui non secundum legem mandati carnalis factus est sed secundum virtutem vitae insolubilis testatur enim quoniam tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem melchisedech reprobatio quidem fit praecedentis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem nihil enim ad perfectum adduxit lex introductio vero melioris spei per quam proximamus ad deum et quantum est de qua nulle iureiurando alii quidem sine iureiurando sacerdotes facti sunt hic autem cum iureiurando per eum qui dixit ad illum iuravit dominus et non paenitebit tu es sacerdos in aeternum in tantum melioris testamenti sponsor factus est iesus et alii quidem plures facti sunt sacerdotes idcirco quod morte prohiberentur permanere hic autem eo quod maneat in aeternum sempiternum habet sacerdotium unde et salvare in perpetuo potest accedentes per semet ipsum ad deum semper vivens ad interpellandum pro eis talis enim decebat ut nobis esset pontifex sanctus innocens inpollutus segregatus a peccatoribus et excelsior caelis factus qui non habet cotidie necessitatem quemadmodum sacerdotes prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi hoc enim fecit semel se offerendo lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes sermo autem iurisiurandi qui post legem est filium in aeternum perfectum

8

capitulum autem super ea quae dicuntur talem habemus pontificem qui consedit in dextera sedis magnitudinis in caelis sanctorum minister et tabernaculi veri quod fixit dominus et non homo omnis enim pontifex ad offerenda munera et hostias constituitur unde necesse est et hunc habere aliquid quod offerat si ergo esset super terram nec esset sacerdos cum essent qui offerrent secundum legem munera qui exemplari et umbrae deserviunt caelestium sicut responsum est mosi cum consummaret tabernaculum vide inquit omnia facito secundum exemplar quod tibi ostensum est in monte nunc autem melius sortitus est ministerium quanto et melioris testamenti mediator est quod in melioribus repromissionibus sanctum est nam si illud prius culpa vacasset non utique secundi locus inquireretur vituperans enim eos dicit ecce dies veniunt dicit dominus et consummabo super domum israhel et super domum iuda testamentum novum non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua adprehendi manum illorum ut educerem illos de terra aegypti quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo et ego neglexi eos dicit dominus quia hoc testa-

mentum quod disponam domui israhel post dies illos dicit dominus dando leges meas in mentem eorum et in corde eorum superscribam eas et ero eis in deum et ipsi erunt mihi in populum et non docebit unusquisque proximum suum et unusquisque fratrem suum dicens cognosce dominum quoniam omnes scient me a minore usque ad maiorem eorum quia propitius ero iniquitatibus eorum et peccatorum illorum iam non memorabor dicendo autem novum veteravit prius quod autem antiquatur et senescit prope interitum est

9

habuit quidem et prius iustificationes culturae et sanctum saeculare tabernaculum enim factum est primum in quo inerant candelabra et mensa et propositio panum quae dicitur sancta post velamentum autem secundum tabernaculum quod dicitur sancta sanctorum aureum habens turibulum et arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro in qua urna aurea habens manna et virga aaron quae fronduerat et tabulae testamenti superque eam cherubin glorie obumbrantia propitiatorium de quibus non est modo dicendum per singula his vero ita compositis in priori quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes sacrificiorum officia consummantes in secundo autem semel in anno solus pontifex non sine sanguine quem offert pro sua et populi ignorantia hoc significante spiritu sancto nondum propalatum esse sanctorum viam adhuc priore tabernaculo habente statum quae parabola est temporis instantis iuxta quam munera et hostiae offeruntur quae non possunt iuxta conscientiam perfectum facere servientem solummodo in cibis et in potibus et variis baptismis et iustitiis carnis usque ad tempus correctionis inpositis christus autem adistens pontifex futurorum bonorum per amplius et perfectius tabernaculum non manufactum id est non huius creationis neque per sanguinem hircorum et vitulorum sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta aeterna redemptione inventa si enim sanguis hircorum et tauro-rum et cinis vitulae aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis quanto magis sanguis christi qui per spiritum sanctum semet ipsum obtulit immaculatum deo emundabit conscientiam vestram ab operibus mortuis ad serviendum deo viventi et ideo novi testamenti mediator est ut morte intercedente in redemptionem earum praevaricationum quae erant sub priore testamento repromissionem accipiant qui vocati sunt aeternae hereditatis ubi enim testamentum mors necesse est intercedat testatoris testamentum enim in mortuis confirmatum est alioquin nondum valet dum vivit qui testatus est unde ne primum quidem sine sanguine dedicatum est lecto enim omni mandato legis a mose universo populo accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coccinea et hysopo ipsum quoque librum et omnem populum aspersit dicens hic sanguis testamenti quod mandavit ad vos deus etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit et omnia paene in sanguine mundantur secundum legem et sine sanguinis fusione non fit remis-

sio necesse est ergo exemplaria quidem caelestium his mundari ipsa autem caelestia melioribus hostiis quam isti non enim in manifestis sanctis iesus introiit exemplaria verorum sed in ipsum caelum ut appareat nunc vultui dei pro nobis neque ut saepe offerat semet ipsum quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi nunc autem semel in consummatione saeculorum ad destitutionem peccati pro hostiam suam apparuit et quemadmodum statutum est hominibus semel mori post hoc autem iudicium sic et christus semel oblatus ad multorum exhaurienda peccata secundo sine peccato apparebit expectantibus se in salutem

10

umbram enim habens lex bonorum futurorum non ipsam imaginem rerum per singulos annos hisdem ipsis hostiis quas offerunt indesinenter numquam potest accedentes perfectos facere alioquin non cessasset offerri ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati cultores semel mundati sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit impossibile enim est sanguine taurorum et hircorum auferri peccata ideo ingrediens mundum dicit hostiam et oblationem noluisti corpus autem aptasti mihi holocaustomata et pro peccato non tibi placuit tunc dixi ecce venio in capitulo libri scriptum est de me ut faciam deus voluntatem tuam superius dicens quia hostias et oblationes et holocaustomata et pro peccato noluisti nec placita sunt tibi quae secundum legem offeruntur tunc dixit ecce venio ut faciam deus voluntatem tuam aufert primum ut sequens statuatur in qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis christi iesu in semel et omnis quidem sacerdos praesto est cotidie ministrans et easdem saepe offerens hostias quae numquam possunt auferre peccata hic autem unam pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sedit in dextera dei de cetero expectans donec ponantur inimici eius scabillum pedum eius una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos testatur autem nos et spiritus sanctus postquam enim dixit hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies illos dicit dominus dando leges meas in cordibus eorum et in mente eorum superscribam eas et peccatorum et iniquitatum eorum iam non recordabor amplius ubi autem horum remissio iam non oblatio pro peccato habentes itaque fratres fiduciam in introitu sanctorum in sanguine christi quam initiavit nobis viam novam et viventem per velamen id est carnem suam et sacerdotem magnum super domum dei accedamus cum vero corde in plenitudine fidei aspersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua munda teneamus spei nostrae confessionem indeclinabilem fidelis enim est qui repromisit et consideremus invicem in provocationem caritatis et bonorum operum non deserentes collectionem nostram sicut est consuetudinis quibusdam sed consolantes et tanto magis quanto videritis adpropinquantem diem voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis iam non relinquitur pro peccatis hos-

tia terribilis autem quaedam expectatio iudicii et ignis aemulatio quae consumptura est adversarios irritam quis faciens legem mosi sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei conculcaverit et sanguinem testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus est et spiritui gratiae contumeliam fecerit scimus enim qui dixit mihi vindictam ego reddam et iterum quia iudicabit dominus populum suum horrendum est incidere in manus dei viventis rememoramini autem pristinos dies in quibus illuminati magnum certamen sustinuistis passionum et in altero quidem obprobriis et tribulationibus spectaculum facti in altero autem socii taliter conversantium effecti nam et vinctis compassi estis et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis cognoscentes vos habere meliorem et manentem substantiam nolite itaque amittere confidentiam vestram quae magnam habet remunerationem patientia enim vobis necessaria est ut voluntatem dei facientes reportetis promissionem adhuc enim modicum quantum qui venturus est venit et non tardabit iustus autem meus ex fide vivit quod si subtraxerit se non placebit animae meae nos autem non sumus subtractionis in perditionem sed fidei in acquisitionem animae

11

est autem fides sperandorum substantia rerum argumentum non parentum in hac enim testimonium consecuti sunt senes fide intellegimus aptata esse saecula verbo dei ut ex invisibilibus visibilia fierent fide plurimam hostiam abel quam cain obtulit deo per quam testimonium consecutus est esse iustus testimonium perhibente muneribus iesu deo et per illam defunctus adhuc loquitur fide enoch translatus est ne videret mortem et non inveniebatur quia transtulit illum deus ante translationem enim testimonium habebat placuisse deo sine fide autem impossibile placere credere enim oportet accedentem ad deum quia est et inquirentibus se remunerator fit fide noe responso accepto de his quae adhuc non videbantur metuens aptavit arcam in salutem domus suae per quam damnavit mundum et iustitiae quae per fidem est heres est institutus fide qui vocatur abraham oboedivit in locum exire quem accepturus erat in hereditatem et exiit nesciens quo iret fide moratus est in terra repromissionis tamquam in aliena in casulis habitando cum isaac et iacob coheredibus repromissionis eiusdem expectabat enim fundamenta habentem civitatem cuius artifex et conditor deus fide et ipsa sarra sterilis virtutem in conceptionem seminis accepit etiam praeter tempus aetatis quoniam fidelem credituit esse qui promiserat propter quod et ab uno orti sunt et haec emortuo tamquam sidera caeli in multitudinem et sicut harena quae est ad oram maris innumerabilis iuxta fidem defuncti sunt omnes isti non acceptis repromissionibus sed a longe eas aspicientes et salutantes et confitentes quia peregrini et hospites sunt supra terram qui enim haec dicunt significant se patriam inquirere et si quidem illius meminissent de qua exierunt habebant utique

tempus revertendi nunc autem meliorem appetunt id est caelestem ideo non confunditur deus vocari deus eorum paravit enim illis civitatem fide obtulit abraham isaac cum temptaretur et unigenitum offerebat qui susceperat repromissiones ad quem dictum est quia in isaac vocabitur tibi semen arbitrans quia et a mortuis suscitare potens est deus unde eum et in parabola accepit fide et de futuris benedixit isaac iacob et esau fide iacob moriens singulis filiorum ioseph benedixit et adoravit fastigium virgae eius fide ioseph moriens de provisione filiorum israhel memoratus est et de ossibus suis mandavit fide moyses natus occultatus est mensibus tribus a parentibus suis eo quod vidissent elegantem infantem et non timuerunt regis edictum fide moyses grandis factus negavit se esse filium filiae pharaonis magis eligens adfligi cum populo dei quam temporalis peccati habere iucunditatem maiores divitias aestimans thesauro aegyptiorum inproperium christi aspiciebat enim in remunerationem fide reliquit aegyptum non veritus animositatem regis invisibilem enim tamquam videns sustinuit fide celebravit pascha et sanguinis effusionem ne qui vastabat primitiva tangeret eos fide transierunt mare rubrum tamquam per aridam terram quod experti aegyptii devorati sunt fide muri hiericho ruerunt circuiti dierum septem fide raab meretrix non periiit cum incredulis excipiens exploratores cum pace et quid adhuc dicam deficiet enim me tempus enarrantem de gedeon barac samson iepthae david et samuhel et prophetis qui per fidem devicerunt regna operati sunt iustitiam adepti sunt repromissiones obtulerunt ora leonum extinxerunt impetum ignis effugerunt aciem gladii convaluerunt de infirmitate fortes facti sunt in bello castra verterunt exterorum acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos alii autem distenti sunt non suscipientes redemptionem ut meliorem invenirent resurrectionem alii vero ludibria et verbera experti insuper et vincula et carceres lapidati sunt secti sunt temptati sunt in occisione gladii mortui sunt circumierunt in melotis in pellibus caprinis egentes angustiatii adflicti quibus dignus non erat mundus in solitudinibus errantes et montibus et speluncis et in cavernis terrae et hii omnes testimonio fidei probati non acceperunt repromissionem deo pro nobis melius aliquid providente ut ne sine nobis consummarentur

12

ideoque et nos tantam habentes inpositam nubem testium deponentes omne pondus et circumstans nos peccatum per patientiam curramus propositum nobis certamen aspicientes in auctorem fidei et consummatorem iesum qui pro proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta atque in dextera sedis dei sedit recogitate enim eum qui talem sustinuit a peccatoribus adversum semet ipsos contradictionem ut ne fatigemini animis vestris deficientes nondum usque ad sanguinem restitistis adversus peccatum repugnantes et oblii estis consolationis quae vobis tamquam filiis loquitur dicens fili mi noli neglegere disciplinam domini neque fatigeris dum ab eo argueris quem enim diligit dominus casti-

gat flagellat autem omnem filium quem recipit in disciplina perseverate tamquam filiis vobis offert deus quis enim filius quem non corripit pater quod si extra disciplinam estis cuius participes facti sunt omnes ergo adulteri et non filii estis deinde patres quidem carnis nostrae habuimus eruditores et reverebamur non multo magis obtemperabimus patri spirituum et vivemus et illi quidem in tempore paucorum dierum secundum voluntatem suam erudebant nos hic autem ad id quod utile est in recipiendo sanctificationem eius omnis autem disciplina in praesenti quidem videtur non esse gaudii sed maeroris postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddit iustitiae propter quod remissas manus et soluta genua erigite et gressus rectos facite pedibus vestris ut non claudicans erret magis autem sanetur pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam sine qua nemo videbit dominum contemplantes ne quis desit gratiae dei ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediatur et per illam inquinentur multi ne quis fornicator aut profanus ut esau qui propter unam escam vendidit primitiva sua scitote enim quoniam et postea cupiens hereditate benedictionem reprobatus est non enim invenit poenitentiae locum quamquam cum lacrimis inquisisset eam non enim accessistis ad tractabilem et accensibilem ignem et turbinem et caliginem et procellam et tubae sonum et vocem verborum quam qui audierunt excusaverunt se ne eis fieret verbum non enim portabant quod dicebatur et si bestia tetigerit montem lapidabitur et ita terribile erat quod videbatur moyses dixit exterritus sum et tremebundus sed accessistis ad sion montem et civitatem dei viventis hierusalem caelestem et multorum milium angelorum frequentiae et ecclesiarum primitivorum qui conscripti sunt in caelis et iudicem omnium deum et spiritus iustorum perfectorum et testamenti novi mediatorem iesum et sanguinis sparsionem melius loquentem quam abel videte ne recusetis loquentem si enim illi non effugerunt recusantes eum qui super terram loquebatur multo magis nos qui de caelis loquentem nobis avertimur cuius vox movit terram tunc modo autem repromittit dicens adhuc semel ego movebo non solum terram sed et caelum quod autem adhuc semel dicit declarat mobilium translationem tamquam factorum ut maneant ea quae sunt immobilia itaque regnum immobile suscipientes habemus gratiam per quam serviamus placentes deo cum metu et reverentia etenim deus noster ignis consumens est

13

caritas fraternitatis maneat hospitalitatem nolite oblivisci per hanc enim latuerunt quidam angelis hospitio receptis mementote victorum tamquam simul vincti et laborantium tamquam et ipsi in corpore morantes honorabile conubium in omnibus et torus immaculatus fornicatores enim et adulteros iudicabit deus sint mores sine avaritia contenti praesentibus ipse enim dixit non te deseram neque derelinquam ita ut confideret dicamus dominus mihi adiutor non timebo quid faciat mihi homo mementote praepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt

verbum dei quorum intuentes exitum conversationis imitamini fidem iesus christus heri et hodie ipse et in saecula doctrinis variis et peregrinis nolite abduci optimum enim est gratia stabiliri cor non escis quae non profuerunt ambulanti in eis habemus altare de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deserviunt quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in sancta per pontificem horum corpora cremantur extra castra propter quod et iesus ut sanctificaret per suum sanguinem populum extra portam passus est exeamus igitur ad eum extra castra inproperium eius portantes non enim habemus hic manentem civitatem sed futuram inquirimus per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper deo id est fructum labiorum confitentium nomini eius beneficentiae autem et communionis nolite oblivisci talibus enim hostiis promeretur deus oboedite praepositis vestris et subiacete eis ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri ut cum gaudio hoc faciant et non gementes hoc enim non expedit vobis orate pro nobis confidimus enim quia bonam conscientiam habemus in omnibus bene volentes conversari amplius autem deprecor vos hoc facere ut quo celerius restituar vobis deus autem pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnum ovium in sanguine testamenti aeterni dominum nostrum iesum aptet vos in omni bono ut faciatis voluntatem eius faciens in vobis quod placeat coram se per iesum christum cui gloria in saecula saeculorum amen rogo autem vos fratres sufferatis verbum solacii etenim perpaucis scripsi vobis cognoscite fratrem nostrum timotheum dimissum cum quo si celerius venerit videbo vos salutate omnes praepositos vestros et omnes sanctos salutant vos de italia gratia cum omnibus vobis amen

iacobus dei et domini nostri iesu christi servus duodecim tribubus quae sunt in dispersione salutem omne gaudium existimate fratres mei cum in temptationibus variis incideritis scientes quod probatio fidei vestrae patientiam operatur patientia autem opus perfectum habeat ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes si quis autem vestrum indiget sapientiam postulet a deo qui dat omnibus affluenter et non inproperat et dabitur ei postulet autem in fide nihil haesitans qui enim haesitat similis est fluctui maris qui a vento movetur et circumfertur non ergo aestimet homo ille quod accipiat aliquid a domino vir duplex animo inconstans in omnibus viis suis gloriatur autem frater humilis in exaltatione sua dives autem in humilitate sua quoniam sicut flos faeni transibit exortus est enim sol cum ardore et arefecit faenum et flos eius decidit et decor vultus eius deperiit ita et dives in itineribus suis marcescet beatus vir qui suffert temptationem quia cum probatus fuerit accipiet coronam vitae quam repromisit deus diligentibus se nemo cum temptatur dicat quoniam a deo temptor deus enim intemptator malorum est ipse autem neminem temptat unusquisque vero temptatur a concupiscentia sua abstractus et inlectus deum concupiscentia cum conceperit parit peccatum peccatum vero cum consummatum fuerit generat mortem nolite itaque errare fratres mei dilectissimi omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens a patre luminum apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio voluntarie genuit nos verbo veritatis ut simus initium aliquid creaturae eius scitis fratres mei dilecti sit autem omnis homo velox ad audiendum tardus autem ad loquendum et tardus ad iram ira enim viri iustitiam dei non operatur propter quod abicientes omnem inmunditiam et abundantiam malitiae in mansuetudine suscipite insitum verbum quod potest salvare animas vestras estote autem factores verbi et non auditores tantum fallentes vosmet ipsos quia si quis auditor est verbi et non factor hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suae in speculo consideravit enim se et abiit et statim oblitus est qualis fuerit qui autem perspexerit in lege perfecta libertatis et permanserit non auditor obliviosus factus sed factor operis hic beatus in facto suo erit si quis autem putat se religiosum esse non refrenans linguam suam sed seducens cor suum huius vana est religio religio munda et immaculata apud deum et patrem haec est visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum immaculatum se custodire ab hoc saeculo

fratres mei nolite in personarum acceptione habere fidem domini nostri iesu christi gloriae etenim si introierit in conventu vestro vir aureum anulum habens in veste candida introierit autem et pauper in sordido habitu et intendatis in eum qui indutus est veste praeclara et dixeritis tu sede hic bene pauperi autem dicatis tu sta illic aut sede sub scabillo pedum meorum nonne iudicatis apud vosmet ip-

sos et facti estis iudices cogitationum iniquarum audite fratres mei dilectissimi nonne deus elegit pauperes in hoc mundo divites in fide et heredes regni quod repromisit deus diligentibus se vos autem ex-honorastis pauperem nonne divites per potentiam opprimunt vos et ipsi trahunt vos ad iudicia nonne ipsi blasphemant bonum nomen quod invocatum est super vos si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas diliges proximum tuum sicut te ipsum bene facitis si autem personas accipitis peccatum operamini redarguti a lege quasi transgressores quicumque autem totam legem servaverit offendant autem in uno factus est omnium reus qui enim dixit non moechaberis dixit et non occides quod si non moechaberis occides autem factus es transgressor legis sic loquimini et sic facite sicut per legem libertatis incipientes iudicari iudicium enim sine misericordia illi qui non fecit misericordiam superexultat autem misericordia iudicio quid proderit fratres mei si fidem quis dicat se habere opera autem non habeat numquid poterit fides salvare eum si autem frater aut soror nudi sunt et indigent victu cotidiano dicat autem aliquis de vobis illis ite in pace calefacimini et saturamini non dederitis autem eis quae necessaria sunt corporis quid proderit sic et fides si non habeat opera mortua est in semet ipsam sed dicit quis tu fidem habes et ego opera habeo ostende mihi fidem tuam sine operibus et ego ostendam tibi ex operibus fidem meam tu credis quoniam unus est deus bene facis et daemones credunt et contremescunt vis autem scire o homo inanis quoniam fides sine operibus otiosa est abraham pater noster nonne ex operibus iustificatus est offerens isaac filium suum super altare vides quoniam fides cooperabatur operibus illius et ex operibus fides consummata est et suppleta est scriptura dicens credidit abraham deo et reputatum est illi ad iustitiam et amicus dei appellatus est videtis quoniam ex operibus iustificatur homo et non ex fide tantum similiter autem et raab meretrix nonne ex operibus iustificata est suscipiens nuntios et alia via eiciens sicut enim corpus sine spiritu emortuum est ita et fides sine operibus mortua est

nolite plures magistri fieri fratres mei scientes quoniam maius iudicium sumitis in multis enim offendimus omnes si quis in verbo non offendit hic perfectus est vir potens etiam freno circumducere totum corpus si autem equorum frenos in ora mittimus ad consentiendum nobis et omne corpus illorum circumferimus ecce et naves cum magnae sint et a ventis validis minentur circumferuntur a modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit ita et lingua modicum quidem membrum est et magna exultat ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit et lingua ignis est universitas iniquitatis lingua constituitur in membris nostris quae maculat totum corpus et inflamat rotam nativitatis nostrae inflammata a gehenna omnis enim natura bestiarum et volucrum et serpentium etiam ceterorum domantur et domita sunt a natura humana linguam autem nul-

lus hominum domare potest inquietum malum plena veneno mortifero in ipsa benedicimus dominum et patrem et in ipsa maledicimus homines qui ad similitudinem dei facti sunt ex ipso ore procedit benedictio et maledictio non oportet fratres mei haec ita fieri numquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amarum aquam numquid potest fratres mei ficus olivas facere aut vitis ficus sic neque salsa dulcem potest facere aquam quis sapiens et disciplinatus inter vos ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientiae quod si zelum amarum habetis et contentiones in cordibus vestris nolite gloriari et mendaces esse adversus veritatem non est ista sapientia desursum descendens sed terrena animalis diabolica ubi enim zelus et contentio ibi inconstantia et omne opus pravam quae autem desursum est sapientia primum quidem pudica est deinde pacifica modesta suadibilis plena misericordia et fructibus bonis non iudicans sine simulatione fructus autem iustitiae in pace seminatur facientibus pacem

4

unde bella et lites in vobis nonne hinc ex concupiscentiis vestris quae militant in membris vestris concupiscitis et non habetis occiditis et zelatis et non potestis adipisci litigatis et belligeratis non habetis propter quod non postulatis petitis et non accipitis eo quod male petatis ut in concupiscentiis vestris insumatis adulteri nescitis quia amicitia huius mundi inimica est dei quicumque ergo voluerit amicus esse saeculi huius inimicus dei constituitur aut putatis quia inaniter scriptura dicat ad invidiam concupiscit spiritus qui inhabitat in nobis maiorem autem dat gratiam propter quod dicit deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam subditi igitur estote deo resistite autem diabolo et fugiet a vobis adpropiate domino et adpropinquabit vobis emundate manus peccatores et purificate corda duplices animo miseri estote et lugete et plorate risus vester in luctum convertatur et gaudium in maiorem humiliamini in conspectu domini et exaltabit vos nolite detrahare de alterutrum fratres qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum detrahit legi et iudicat legem si autem iudicas legem non es factor legis sed iudex unus est legislator et iudex qui potest perdere et liberare tu autem quis es qui iudicas proximum ecce nunc qui dicitis hodie aut crastino ibimus in illam civitatem et faciemus quidem ibi annum et mercabimur et lucrum faciemus qui ignoratis quid erit in crastinum quae enim est vita vestra vapor est ad modicum parens deinceps exterminatur pro eo ut dicatis si dominus voluerit et vixerimus faciemus hoc aut illud nunc autem exultatis in superbiis vestris omnis exultatio talis maligna est scienti igitur bonum facere et non facienti peccatum est illi

5

age nunc divites plorate ululantes in miseriis quae advenient vobis divitiae vestrae putrefactae sunt et ves-

timenta vestra a tineis comesta sunt aurum et argentum vestrum eruginavit et erugo eorum in testimonium vobis erit et manducabit carnes vestras sicut ignis thesaurizastis in novissimis diebus ecce merces operariorum qui messuerunt regiones vestras qui fraudatus est a vobis clamat et clamor ipsorum in aures domini sabaoth introiit epulati estis super terram et in luxuriis enutristis corda vestra in die occlusionis addixistis occidistis iustum non resistit vobis patientes igitur estote fratres usque ad adventum domini ecce agricola expectat pretiosum fructum terrae patienter ferens donec accipiat temporum et serotinum patientes estote et vos confirmate corda vestra quoniam adventus domini adpropinquavit nolite ingemescere fratres in alterutrum ut non iudicemini ecce iudex ante ianuam adsisit exemplum accipite fratres laboris et patientiae prophetas qui locuti sunt in nomine domini ecce beatificamus qui sustinuerunt sufferentiam iob audistis et finem domini vidistis quoniam misericors est dominus et miserator ante omnia autem fratres mei nolite iurare neque per caelum neque per terram neque aliud quodcumque iuramentum sit autem vestrum est est non non uti non sub iudicio decidatis tristatur aliquis vestrum oret aequo animo est psallat infirmatur quis in vobis inducat presbyteros ecclesiae et orent super eum unguentes eum oleo in nomine domini et oratio fidei salvabit infirmum et adlevabit eum dominus et si in peccatis sit dimittentur ei confitemini ergo alterutrum peccata vestra et orate pro invicem ut salvemini multum enim valet deprecatio iusti adsidua helias homo erat similis nobis passibilis et oratione oravit ut non plueret super terram et non pluit annos tres et menses sex et rursum oravit et caelum dedit pluviam et terra dedit fructum suum fratres mei si quis ex vobis erraverit a veritate et converterit quis eum scire debet quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore viae suae salvabit animam eius a morte et operit multitudinem peccatorum

petrus apostolus iesu christi electis advenis dispersionis ponti galatiae cappadociae asiae et bithyniae secundum praescientiam dei patris in sanctificatione spiritus in oboedientiam et aspersionem sanguinis iesu christi gratia vobis et pax multiplicetur benedictus deus et pater domini nostri iesu christi qui secundum magnam misericordiam suam regeneravit nos in spem vivam per resurrectionem iesu christi ex mortuis in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et inmarcescibilem conservatam in caelis in vobis qui in virtute dei custodimini per fidem in salutem paratam revelari in tempore novissimo in quo exultatis modicum nunc si oportet contristati in variis temptationibus ut probatum vestrae fidei multo pretiosius sit auro quod perit per ignem probato inveniatur in laudem et gloriam et honorem in revelatione iesu christi quem cum non videritis diligitis in quem nunc quoque non videntes credentes autem exultatis laetitia inenarrabili et glorificata reportantes finem fidei vestrae salutem animarum de qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophetae qui de futura in vobis gratia prophetaverunt scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis spiritus christi praeunntians eas quae in christo sunt passiones et posteriores glorias quibus revelatum est quia non sibi ipsis vobis autem ministrabant ea quae nunc nuntiata sunt vobis per eos qui evangelizaverunt vos spiritu sancto misso de caelo in quae desiderant angeli prospicere propter quod succincti lumbos mentis vestrae sobrii perfecte sperate in eam quae offertur vobis gratiam in revelatione iesu christi quasi filii oboedientiae non configurati prioribus ignorantiae vestrae desideriis sed secundum eum qui vocavit vos sanctum et ipsi sancti in omni conversatione sitis quoniam scriptum est sancti eritis quia ego sanctus sum et si patrem invocatis eum qui sine acceptione personarum iudicat secundum uniuscuiusque opus in timore incolatus vestri tempore conversamini scientes quod non corruptilibus argento vel auro redempti estis de vana vestra conversatione paterna traditionis sed pretioso sanguine quasi agni incontaminati et immaculati christi praecogniti quidem ante constitutionem mundi manifestati autem novissimis temporibus propter vos qui per ipsum fideles estis in deo qui suscitavit eum a mortuis et dedit ei gloriam ut fides vestra et spes esset in deo animas vestras castificantes in oboedientia caritatis in fraternitatis amore simplici ex corde invicem diligitis adtentius renati non ex semine corruptibili sed incorruptibili per verbum dei vivi et permanentis quia omnis caro ut faenum et omnis gloria eius tamquam flos faeni exaruit faenum et flos decidit verbum autem domini manet in aeternum hoc est autem verbum quod evangelizatum est in vos

deponentes igitur omnem malitiam et omnem dolum et simulationes et invidias et omnes detractiones sicut modo geniti infantes rationale sine dolo lac concupiscite ut in eo crescatis in salutem si gus-

tastis quoniam dulcis dominus ad quem accedentes lapidem vivum ab hominibus quidem reprobatum a deo autem electum honorificatum et ipsi tamquam lapides vivi supraedificamini domus spiritualis sacerdotium sanctum offerre spirituales hostias acceptabiles deo per iesum christum propter quod continet in scriptura ecce pono in sion lapidem summum angularem electum pretiosum et qui crediderit in eo non confundetur vobis igitur honor credentibus non credentibus autem lapis quem probaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli et lapis offensionis et petra scandali qui offendent verbo nec credunt in quod et positi sunt vos autem genus electum regale sacerdotium gens sancta populus acquisitionis ut virtutes adnuntietis eius qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum qui aliquando non populus nunc autem populus dei qui non consecuti misericordiam nunc autem misericordiam consecuti carissimi obsecro tamquam advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis quae militant adversus animam conversationem vestram inter gentes habentes bonam ut in eo quod detractant de vobis tamquam de malefactoribus ex bonis operibus considerantes glorificent deum in die visitationis subiecti estote omni humanae creaturae propter dominum sive regi quasi praecellenti sive ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum laudem vero bonorum quia sic est voluntas dei ut beneficientes obmutescere faciat inprudendum hominum ignorantiam quasi liberi et non quasi velamen habentes malitiae libertatem sed sicut servi dei omnes honorate fraternitatem diligit deum time rege m honorificate servi subditi in omni timore dominis non tantum bonis et modestis sed etiam discolis haec est enim gratia si propter conscientiam dei sustinet quis tristitias patiens iniuste quae enim gloria est si peccantes et colaphizati suffertis sed si beneficientes et patientes sustinetis haec est gratia apud deum in hoc enim vocati estis quia et christus passus est pro vobis vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius qui peccatum non fecit nec inventus est dulus in ore ipsius qui cum malediceretur non maledicebat cum pateretur non comminabatur tradebat autem iudicanti se iniuste qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum ut peccatis mortui iustitiae vivere cuius livore sanati estis eratis enim sicut vos errantes sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum

similiter mulieres subditae suis viris ut et si qui non credunt verbo per mulierum conversationem sine verbo lucri fiant considerantes in timore castam conversationem vestram quarum sit non extrinsecus capillaturae aut circumdatio auri aut indumenti vestimentorum cultus sed qui absconditus cordis est homo in incorruptibilitate quieti et modesti spiritus quod est in conspectu dei locuples sic enim aliquando et sanctae mulieres sperantes in deo ornabant se subiectae propriis viris sicut sarra oboediebat abraham dominum eum vocans cuius es-tis filiae beneficientes et non timentes ullam pertur-

bationem viri similiter cohabitantes secundum scientiam quasi infirmiori vaso muliebri impertientes honorem tamquam et coheredibus gratiae vitae uti ne impediatur orationes vestrae in fine autem omnes unanimes compatientes fraternitatis amatores misericordes humiles non reddentes malum pro malo vel maledictum pro maledicto sed e contrario benedicientes quia in hoc vocati estis ut benedictionem hereditate possideatis qui enim vult vitam diligere et videre dies bonos coerceat linguam suam a malo et labia eius ne loquantur dolum declinet autem a malo et faciat bonum inquirat pacem et persequatur eam quia oculi domini super iustos et aures eius in preces eorum vultus autem domini super facientes mala et quis est qui vobis noceat si boni aemulatores fueritis sed et si quid patimini propter iustitiam beati timorem autem eorum ne timueritis et non conturbemini dominum autem christum sanctificate in cordibus vestris parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea quae in vobis est spe sed cum modestia et timore conscientiam habentes bonam ut in eo quod detrahunt vobis confundantur qui calumniantur vestram bonam in christo conversationem melius est enim benefacientes si velit voluntas dei pati quam malefacientes quia et christus semel pro peccatis mortuus est iustus pro iniustus ut nos offerret deo mortificatus carne vivificatus autem spiritu in quo et his qui in carcere erant spiritibus veniens praedicavit qui increduli fuerant aliquando quando expectabat dei patientia in diebus noe cum fabricaretur arca in qua pauci id est octo animae salvae factae sunt per aquam quod et vos nunc similis formae salvos facit baptisma non carnis depositio sordium sed conscientiae bonae interrogatio in deum per resurrectionem iesu christi qui est in dextera dei profectus in caelum subiectis sibi angelis et potestatibus et virtutibus

4

christo igitur passo in carne et vos eadem cogitatione armamini quia qui passus est carne desiit a peccatis ut iam non hominum desideriis sed voluntate dei quod reliquum est in carne vivat temporis sufficit enim praeteritum tempus ad voluntatem gentium consummandam qui ambulaverunt in luxuriis desideriis vinolentis comesationibus potationibus et illicitis idolorum cultibus in quo peregrinantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriae confusionem blasphemantes qui reddent rationem ei qui paratus est iudicare vivos et mortuos propter hoc enim et mortuis evangelizatum est ut iudicentur quidem secundum homines in carne vivant autem secundum deum spiritu omnium autem finis adpropinquavit estote itaque prudentes et vigilate in orationibus ante omnia mutuam in vosmet ipsos caritatem continuam habentes quia caritas operit multitudinem peccatorum hospitales invicem sine murmuratione unusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes sicut boni dispensatores multiformis gratiae dei si quis loquitur quasi sermones dei si quis ministrat tamquam ex virtute quam administrat deus ut in omnibus honorifice-

tur deus per iesum christum cui est gloria et imperium in saecula saeculorum amen carissimi nolite peregrinari in fervore qui ad temptationem vobis fit quasi novi aliquid vobis contingat sed communicantes christi passionibus gaudete ut et in revelatione gloriae eius gaudeatis exultantes si exprobramini in nomine christi beati quoniam gloriae dei spiritus in vobis requiescit nemo enim vestrum patiatur quasi homicida aut fur aut maledicus aut alienorum appetitor si autem ut christianus non erubescat glorificet autem deum in isto nomine quoniam tempus ut incipiat iudicium de domo dei si autem primum a nobis qui finis eorum qui non credunt dei evangelio et si iustus vix salvatur impius et peccator ubi parebit itaque et hii qui patiuntur secundum voluntatem dei fideli creatori commendant animas suas in benefactis

5

seniores ergo qui in vobis sunt obsecro consenior et testis christi passionum qui et eius quae in futuro revelanda est gloriae communicator pascite qui est in vobis gregem dei providentes non coacto sed spontanee secundum deum neque turpis lucri gratia sed voluntarie neque ut dominantes in cleris sed formae facti gregi et ex animo et cum apparuerit princeps pastorum percipietis inmarcescibilem gloriae coronam similiter adolescentibus subditi estote senioribus omnes autem invicem humilitatem insinuate quia deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam humiliamini igitur sub potenti manu dei ut vos exaltet in tempore visitationis omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum quoniam ipsi cura est de vobis sobrii estote vigilate quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit quaerens quem devoret qui resistite fortes fide scientes eadem passionum ei quae in mundo est vestrae fraternitati fieri deus autem omnis gratiae qui vocavit nos in aeternam suam gloriam in christo iesu modicum passos ipse perficiet confirmabit solidabit ipsi imperium in saecula saeculorum amen per silvanum vobis fidelem fratrem ut arbitror breviter scripsi obsecrans et testans hanc esse veram gratiam dei in qua state salutatur vos quae est in babilone cumelecta et marcus filius meus salutatur invicem in osculo sancto gratia vobis omnibus qui estis in christo

simon petrus servus et apostolus iesu christi his qui coaequalem nobis sortiti sunt fidem in iustitia dei nostri et salvatoris iesu christi gratia vobis et pax adimpleatur in cognitione domini nostri quomodo omnia nobis divinae virtutis suae quae ad vitam et pietatem donata est per cognitionem eius qui vocavit nos propria gloria et virtute per quae maxima et pretiosa nobis promissa donavit ut per haec efficiamini divinae consortes naturae fugientes eius quae in mundo est concupiscentiae corruptionem vos autem curam omnem subinferentes ministrare in fide vestra virtutem in virtute autem scientiam in scientia autem abstinenciam in abstinencia autem patientiam in patientia autem pietatem in pietate autem amorem fraternitatis in amore autem fraternitatis caritatem haec enim vobis cum adsint et superent non vacuos nec sine fructu vos constituent in domini nostri iesu christi cognitione cui enim non praesto sunt haec caecus est et manu temptans oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum quapropter fratres magis satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis haec enim facientes non peccabitis aliquando sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in aeternum regnum domini nostri et salvatoris iesu christi propter quod incipiam vos semper commonere de his et quidem scientes et confirmatos in praesenti veritate iustum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo suscitare vos in commotione certus quod velox est depositio tabernaculi mei secundum quod et dominus noster iesus christus significavit mihi dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum ut horum memoriam faciatis non enim doctas fabulas secuti notam fecimus vobis domini nostri iesu christi virtutem et praesentiam sed speculatores facti illius magnitudinis accipiens enim a deo patre honorem et gloriam voce de lapsa ad eum huiusmodi a magnifica gloria hic est filius meus dilectus in quo mihi conplacui et hanc vocem nos audivimus de caelo adlatam cum essemus cum ipso in monte sancto et habemus firmiorem propheticum sermonem cui bene facitis adtendentes quasi lucernae lucenti in caliginoso loco donec dies inlucescat et lucifer orietur in cordibus vestris hoc primum intellegentes quod omnis prophetia scripturae propria interpretatione non fit non enim voluntate humana adlata est aliquando prophetia sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines

fuerunt vero et pseudoprophetae in populo sicut et in vobis erunt magistri mendaces qui introducunt secas perditionis et eum qui emit eos dominum negant superducentes sibi celerem perditionem et multi sequentur eorum luxurias per quos via veritatis blasphemabitur et in avaritia fictis verbis de vobis negotiabantur quibus iudicium iam olim non cessat et perditio eorum non dormitat si enim deus angelis peccantibus non pepercit sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciatus

reservari et originali mundo non pepercit sed octavum noe iustitiae praeconem custodivit diluvium mundo impiorum inducens et civitates sodomorum et gomorraeorum in cinerem redigens eversione damnavit exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens et iustum loth oppressum a nefandorum iniuria conversatione eruit aspectu enim et auditu iustus erat habitans apud eos qui diem de die animam iustam iniquis operibus cruciabat novit dominus pios de temptatione eripere iniquos vero in diem iudicii cruciandos reservare magis autem eos qui post carnem in concupiscentia inmunditiae ambulant dominationemque contemnunt audaces sibi placentes sectas non metuunt blasphemantes ubi angeli fortitudine et virtute cum sint maiores non portant adversum se execrabile iudicium hii vero velut inrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem in his quae ignorant blasphemantes in corruptione sua et peribunt percipientes mercedem iniustitiae voluptatem existimantes diei delicias coinquinationes et maculae deliciis affluentes in conviviis suis luxuriantes vobiscum oculis habentes plenos adulterio et incessabiles delicti pellicentes animas instabiles cor exercitatum avaritiae habentes maledictionis filii derelinqentes rectam viam erraverunt secuti viam balaam ex bosor qui mercedem iniquitatis amavit corruptionem vero habuit suae vesaniae subiugale mutum in hominis voce loquens prohibuit prophetae insipientiam hii sunt fontes sine aqua et nebulae turbinibus exagitatae quibus caligo tenebrarum reservatur superba enim vanitatis loquentes pellicent in desideriis carnis luxuria eos qui paululum effugiunt qui in errore conversantur libertatem illis promittentes cum ipsi servi sint corruptionis a quo enim quis superatus est huius et servus est si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione domini nostri et salvatoris iesu christi his rursus impliciti superantur facta sunt eis posteriora deteriora prioribus melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiae quam post agnitionem retrorsum converti ab eo quod illis traditum est sancto mandato contigit enim eis illud veri proverbii canis reversus ad suum vomitum et sus lota in volutabro luti

hanc ecce vobis carissimi secundam scribo epistolam in quibus excito vestram in commotione sinceram mentem ut memores sitis eorum quae praedixi verborum a sanctis prophetis et apostolorum vestrorum praeceptorum domini et salvatoris hoc primum scientes quod venient in novissimis diebus in deceptione inlurosos iuxta proprias concupiscentias ambulantes dicentes ubi est promissio aut adventus eius ex quo enim patres dormierunt omnia sic perseverant ab initio creaturae latet enim eos hoc volentes quod caeli erant prius et terra de aqua et per aquam consistens dei verbo per quae ille tunc mundus aqua inundatus perivit caeli autem qui nunc sunt et terra eodem verbo repositi sunt igni servati in diem iudicii et perditionis impiorum hominum unum vero hoc non lateat vos carissimi quia unus dies apud dominum sicut mille anni et mille anni sicut dies unus non tar-

dat dominus promissi sed patienter agit propter vos nolens aliquos perire sed omnes ad paenitentiam reverti adveniet autem dies domini ut fur in qua caeli magno impetu transient elementa vero calore solventur cum haec igitur omnia dissolvenda sint quales oportet esse vos in sanctis conversationibus et pietatibus expectantes et properantes in adventum dei diei per quam caeli ardentes solventur et elementa ignis ardore tabescent novos vero caelos et novam terram et promissa ipsius expectamus in quibus iustitia habitat propter quod carissimi haec expectantes satis agite immaculati et inviolati ei inveniri in pace et domini nostri longanimitatem salutem arbitramini sicut et carissimus frater noster paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis sicut et in omnibus epistulis loquens in eis de his in quibus sunt quaedam difficilia intellectu quae indocti et instabiles depravant sicut et ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem vos igitur fratres praescientes custodite ne insipientium errore transducti excidatis a propria firmitate crescite vero in gratia et in cognitione domini nostri et salvatoris iesu christi ipsi gloria et nunc et in die aeternitatis amen

1

quod fuit ab initio quod audivimus quod vidimus oculis nostris quod perspeximus et manus nostrae temptaverunt de verbo vitae et vita manifestata est et vidimus et testamur et adnuntiamus vobis vitam aeternam quae erat apud patrem et apparuit nobis quod vidimus et audivimus adnuntiamus et vobis ut et vos societatem habeatis nobiscum et societas nostra sit cum patre et cum filio eius iesu christo et haec scribimus vobis ut gaudium nostrum sit plenum et haec est adnuntiatio quam audivimus ab eo et adnuntiamus vobis quoniam deus lux est et tenebrae in eo non sunt ullae si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo et in tenebris ambulamus mentimur et non facimus veritatem si autem in luce ambulemus sicut et ipse est in luce societatem habemus ad invicem et sanguis iesu filii eius mundat nos ab omni peccato si dixerimus quoniam peccatum non habemus ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est si confiteamur peccata nostra fidelis est et iustus ut remittat nobis peccata et emundet nos ab omni iniquitate si dixerimus quoniam non peccavimus mendacem facimus eum et verbum eius non est in nobis

2

filioli mei haec scribo vobis ut non peccetis sed et si quis peccaverit advocatum habemus apud patrem iesum christum iustum et ipse est propitiatio pro peccatis nostris non pro nostris autem tantum sed etiam pro totius mundi et in hoc scimus quoniam cognovimus eum si mandata eius observemus qui dicit se nosse eum et mandata eius non custodit mendax est in hoc veritas non est qui autem servat verbum eius vere in hoc caritas dei perfecta est in hoc scimus quoniam in ipso sumus qui dicit se in ipso manere debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare carissimi non mandatum novum scribo vobis sed mandatum vetus quod habuistis ab initio mandatum vetus est verbum quod audistis iterum mandatum novum scribo vobis quod est verum et in ipso et in vobis quoniam tenebrae transeunt et lumen verum iam lucet qui dicit se in luce esse et fratrem suum odit in tenebris est usque adhuc qui diligit fratrem suum in lumine manet et scandalum in eo non est qui autem odit fratrem suum in tenebris est et in tenebris ambulat et nescit quo eat quoniam tenebrae obcaecaverunt oculos eius scribo vobis filioli quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen eius scribo vobis patres quoniam cognovistis eum qui ab initio est scribo vobis adolescentes quoniam vicistis malignum scripsi vobis infantes quoniam cognovistis patrem scripsi vobis patres quia cognovistis eum qui ab initio scripsi vobis adolescentes quia fortes estis et verbum dei in vobis manet et vicistis malignum nolite diligere mundum neque ea quae in mundo sunt si quis diligit mundum non est caritas patris in eo quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis et concupiscentia oculorum est et superbia vitae quae non est ex patre sed ex mundo est et mundus transit et concupiscentia eius qui autem facit voluntatem dei manet in aeternum filioli novissima hora est et sicut audis-

tis quia antichristus venit nunc antichristi multi facti sunt unde scimus quoniam novissima hora est ex nobis prodierunt sed non erant ex nobis nam si fuissent ex nobis permansissent utique nobiscum sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis sed vos unctionem habetis a sancto et notistis omnia non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem sed quasi scientibus eam et quoniam omne mendacium ex veritate non est quis est mendax nisi is qui negat quoniam iesus non est christus hic est antichristus qui negat patrem et filium omnis qui negat filium nec patrem habet qui confitetur filium et patrem habet vos quod audistis ab initio in vobis permaneat si in vobis permanserit quod ab initio audistis et vos in ipso et patre manebitis et haec est repressio quam ipse pollicitus est nobis vitam aeternam haec scripsi vobis de eis qui seducunt vos et vos unctionem quam accepistis ab eo manet in vobis et non necesse habetis ut aliquis doceat vos sed scitis unctio eius docet vos de omnibus et verum est et non est mendacium et sicut docuit vos manet in eo et nunc filioli manet in eo ut cum apparuerit habeamus fiduciam et non confundamur ab eo in adventu eius si scitis quoniam iustus est scitote quoniam et omnis qui facit iustitiam ex ipso natus est

3

videte qualem caritatem dedit nobis pater ut filii dei nominemur et sumus propter hoc mundus non novit nos quia non novit eum carissimi nunc filii dei sumus et nondum apparuit quid erimus scimus quoniam cum apparuerit similes ei erimus quoniam videbimus eum sicuti est et omnis qui habet spem hanc in eo sanctificat se sicut et ille sanctus est omnis qui facit peccatum et iniquitatem facit et peccatum est iniquitas et scitis quoniam ille apparuit ut peccata tolleret et peccatum in eo non est omnis qui in eo manet non peccat omnis qui peccat non vidit eum nec cognovit eum filioli nemo vos seducat qui facit iustitiam iustus est sicut et ille iustus est qui facit peccatum ex diabolo est quoniam ab initio diabolus peccat in hoc apparuit filius dei ut dissolvat opera diaboli omnis qui natus est ex deo peccatum non facit quoniam semen ipsius in eo manet et non potest peccare quoniam ex deo natus est in hoc manifesti sunt filii dei et filii diaboli omnis qui non est iustus non est de deo et qui non diligit fratrem suum quoniam diligimus fratres qui non diligit fratrem suum quoniam translati sumus de morte in vitam quoniam diligimus fratres qui non diligit manet in morte omnis qui odit fratrem suum homicida est et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in se manentem in hoc cognovimus caritatem quoniam ille pro nobis animam suam posuit et nos debemus pro fratribus animas ponere qui habuerit substantiam mundi et viderit fratrem suum necesse habere et clauserit viscera sua ab eo quomodo caritas dei manet in eo filioli non diligamus verbo nec lingua sed opere et veritate in hoc cognoscimus quoniam ex veritate

sumus et in conspectu eius suadeamus corda nostra quoniam si reprehenderit nos cor maior est deus corde nostro et novit omnia carissimi si cor non reprehenderit nos fiduciam habemus ad deum et quodcumque petierimus accipiemus ab eo quoniam mandata eius custodimus et ea quae sunt placita coram eo facimus et hoc est mandatum eius ut credamus in nomine filii eius iesu christi et diligamus alterutrum sicut dedit mandatum nobis et qui servat mandata eius in illo manet et ipse in eo et in hoc scimus quoniam manet in nobis de spiritu quem nobis dedit

4

carissimi nolite omni spiritui credere sed probate spiritus si ex deo sint quoniam multi pseudo-prophetae exierunt in mundum in hoc cognoscitur spiritus dei omnis spiritus qui confitetur iesum christum in carne venisse ex deo est et omnis spiritus qui solvit iesum ex deo non est et hoc est antichristi quod audistis quoniam venit et nunc iam in mundo est vos ex deo estis filioli et vicistis eos quoniam maior est qui in vobis est quam qui in mundo ipsi de mundo sunt ideo de mundo loquuntur et mundus eos audit nos ex deo sumus qui novit deum audit nos qui non est ex deo non audit nos in hoc cognoscimus spiritum veritatis et spiritum erroris carissimi diligamus invicem quoniam caritas ex deo est et omnis qui diligit ex deo natus est et cognoscit deum qui non diligit non novit deum quoniam deus caritas est in hoc apparuit caritas dei in nobis quoniam filium suum unigenitum misit deus in mundum ut vivamus per eum in hoc est caritas non quasi nos dilexerimus deum sed quoniam ipse dilexit nos et misit filium suum propitiationem pro peccatis nostris carissimi si sic deus dilexit nos et nos debemus alterutrum diligere deum nemo vidit umquam si diligamus invicem deus in nobis manet et caritas eius in nobis perfecta est in hoc intellegimus quoniam in eo manemus et ipse in nobis quoniam de spiritu suo dedit nobis et nos vidimus et testificamur quoniam pater misit filium salvatorem mundi quisque confessus fuerit quoniam iesus est filius dei deus in eo manet et ipse in deo et nos cognovimus et credidimus caritati quam habet deus in nobis deus caritas est et qui manet in caritate in deo manet et deus in eo in hoc perfecta est caritas nobiscum ut fiduciam habeamus in die iudicii quia sicut ille est et nos sumus in hoc mundo timor non est in caritate sed perfecta caritas foras mittit timorem quoniam timor poenam habet qui autem timet non est perfectus in caritate nos ergo diligamus quoniam deus prior dilexit nos si quis dixerit quoniam diligo deum et fratrem suum oderit mendax est qui enim non diligit fratrem suum quem vidit deum quem non vidit quomodo potest diligere et hoc mandatum habemus ab eo ut qui diligit deum diligit et fratrem suum

5

omnis qui credit quoniam iesus est christus ex deo natus est et omnis qui diligit eum qui genuit diligit eum qui natus est ex eo in hoc cognoscimus quoniam

diligimus natos dei cum deum diligamus et mandata eius faciamus haec est enim caritas dei ut mandata eius custodiamus et mandata eius gravia non sunt quoniam omne quod natum est ex deo vincit mundum et haec est victoria quae vincit mundum fides nostra quis est qui vincit mundum nisi qui credit quoniam iesus est filius dei hic est qui venit per aquam et sanguinem iesus christus non in aqua solum sed in aqua et sanguine et spiritus est qui testificatur quoniam christus est veritas quia tres sunt qui testimonium dant spiritus et aqua et sanguis et tres unum sunt si testimonium hominum accipimus testimonium dei maius est quoniam hoc est testimonium dei quod maius est quia testificatus est de filio suo qui credit in filio dei habet testimonium dei in se qui non credit filio mendacem facit eum quoniam non credidit in testimonio quod testificatus est deus de filio suo et hoc est testimonium quoniam vitam aeternam dedit nobis deus et haec vita in filio eius est qui habet filium habet vitam qui non habet filium dei vitam non habet haec scripsi vobis ut sciatis quoniam vitam habetis aeternam qui creditis in nomine filii dei et haec est fiducia quam habemus ad eum quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius audit nos et scimus quoniam audit nos quicquid petierimus scimus quoniam habemus petitiones quas postulavimus ab eo qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem petet et dabit ei vitam peccantibus non ad mortem est peccatum ad mortem non pro illo dico ut roget omnis iniquitas peccatum est et est peccatum non ad mortem scimus quoniam omnis qui natus est ex deo non peccat sed generatio dei conservat eum et malignus non tangit eum scimus quoniam ex deo sumus et mundus totus in maligno positus est et scimus quoniam filius dei venit et dedit nobis sensum ut cognoscamus verum deum et simus in vero filio eius hic est verus deus et vita aeterna filioli custodite vos a simulacris

senior electae dominae et natis eius quos ego diligo in veritate et non ego solus sed et omnes qui cognoverunt veritatem propter veritatem quae permanet in nobis et nobiscum erit in aeternum sit nobiscum gratia misericordia pax a deo patre et a christo iesu filio patris in veritate et caritate gavisus sum valde quoniam inveni de filiis tuis ambulantes in veritate sicut mandatum accepimus a patre et nunc rogo te domina non tamquam mandatum novum scribens tibi sed quod habuimus ab initio ut diligamus alterutrum et haec est caritas ut ambulemus secundum mandata eius hoc mandatum est ut quemadmodum audistis ab initio in eo ambuletis quoniam multi seductores exierunt in mundum qui non confitentur iesum christum venientem in carne hic est seductor et antichristus videte vosmet ipsos ne perdati quae operati estis sed ut mercedem plenam accipiat omnis qui praecedit et non manet in doctrina christi deum non habet qui permanet in doctrina hic et filium et patrem habet si quis venit ad vos et hanc doctrinam non adfert nolite recipere eum in domum nec have ei dixeritis qui enim dicit illi have communicat operibus illius malignis plura habens vobis scribere nolui per cartam et atramentum spero enim me futurum apud vos et os ad os loqui ut gaudium vestrum plenum sit salutem te filii sororis tuae electae

senior gaio carissimo quem ego diligo in veritate carissime de omnibus orationem facio prospere te ingredi et valere sicut prospere agit anima tua gavisus sum valde venientibus fratribus et testimonium perhibentibus veritati tuae sicut tu in veritate ambulas maiorem horum non habeo gratiam quam ut audiam filios meos in veritate ambulantes carissime fideliter facis quicquid operaris in fratres et hoc in peregrinos qui testimonium reddiderunt caritati tuae in conspectu ecclesiae quos bene facies deducens digne deo pro nomine enim profecti sunt nihil accipientes a gentibus nos ergo debemus suscipere huiusmodi ut cooperatores simus veritatis scripsissem forsitan ecclesiae sed is qui amat primatum gerere in eis diotrepes non recipit nos propter hoc si venero commoneam eius opera quae facit verbis malignis gariens in nos et quasi non ei ista sufficiant nec ipse suscipit fratres et eos qui cupiunt prohibet et de ecclesia eicit carissime noli imitari malum sed quod bonum est qui benefacit ex deo est qui malefacit non vidit deum demetrio testimonium redditur ab omnibus et ab ipsa veritate et nos autem testimonium perhibemus et nosti quoniam testimonium nostrum verum est multa habui scribere tibi sed nolui per atramentum et calamum scribere tibi spero autem protinus te videre et os ad os loquemur pax tibi salutant te amici saluta amicos per nomen

iudas iesu christi servus frater autem iacobi his qui in deo patre dilectis et iesu christo conservatis vocatis misericordia vobis et pax et caritas adimpleatur carissimi omnem sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute necesse habui scribere vobis deprecans supercertari semel traditae sanctis fidei subintroierunt enim quidam homines qui olim praescripti sunt in hoc iudicium impii dei nostri gratiam transferentes in luxuriam et solum dominatorem et dominum nostrum iesum christum negantes commonere autem vos volo scientes semel omnia quoniam iesus populum de terra aegypti salvans secundo eos qui non crediderunt perdidit angelos vero qui non servaverunt suum principatum sed dereliquerunt suum domicilium in iudicium magni diei vinculis aeternis sub caligine reservavit sicut sodoma et gomorra et finitimae civitates simili modo exfornicatae et abeuntes post carnem alteram factae sunt exemplum ignis aeterni poenam sustinentes similiter et hii carnem quidem maculant dominationem autem spernunt maiestates autem blasphemant cum michael archangelus cum diabolo disputans altercaretur de mosi corpore non est ausus iudicium inferre blasphemiae sed dixit imperet tibi dominus hii autem quaecumque quidem ignorant blasphemant quaecumque autem naturaliter tamquam muta animalia norunt in his corrumpuntur vae illis quia via cain abierunt et errore balaam mercede effusi sunt et contradictione core perierunt hii sunt in epulis suis maculae convivantes sine timore semet ipsos pascentes nubes sine aqua quae a ventis circumferuntur arbores autumnales infructuosae bis mortuae eradicatae fluctus feri maris despumantes suas confusiones sidera errantia quibus procella tenebrarum in aeternum servata est prophetavit autem et his septimus ab adam enoc dicens ecce venit dominus in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt et de omnibus duris quae locuti sunt contra eum peccatores impii hii sunt murmuratores querellosi secundum desideria sua ambulantes et os illorum loquitur superba mirantes personas quaestus causa vos autem carissimi memores estote verborum quae praedicta sunt ab apostolis domini nostri iesu christi quia dicebant vobis quoniam in novissimo tempore venient inlusores secundum sua desideria ambulantes impietatum hii sunt qui segregant animales spiritum non habentes vos autem carissimi superaedificantes vosmet ipsos sanctissimae vestrae fidei in spiritu sancto orantes ipsos vos in dilectione dei servate et hos quidem arguite iudicatos illos vero salvate de igne rapientes aliis autem miseremini in timore odientes et eam quae carnalis est maculatam tunicam ei autem qui potest vos conservare sine peccato et constituere ante conspectum gloriae suae immaculatos in exultatione soli deo salvatori nostro per iesum christum dominum nostrum gloria magnificentia imperium et potestas ante omne saeculum et nunc et in omnia saecula amen

liber generationis iesu christi filii david filii abraham abraham genuit isaac isaac autem genuit iacob iacob autem genuit iudam et fratres eius iudas autem genuit phares et zara de thamar phares autem genuit esrom esrom autem genuit aram aram autem genuit aminadab aminadab autem genuit naasson naasson autem genuit salmon salmon autem genuit booz de rachab booz autem genuit obed ex ruth obed autem genuit iesse iesse autem genuit david regem david autem rex genuit salomonem ex ea quae fuit uriae salomon autem genuit roboam roboam autem genuit abiam abia autem genuit asa asa autem genuit iosaphat iosaphat autem genuit ioram ioram autem genuit oziam ozias autem genuit ioatham ioatham autem genuit achaz achaz autem genuit ezechiam ezechias autem genuit manassen manasses autem genuit amon amon autem genuit iosiam iosias autem genuit iecheoniam et fratres eius in transmigratione babilonis et post transmigrationem babilonis iecheonias genuit salathiel salathiel autem genuit zorobabel zorobabel autem genuit abiud abiud autem genuit eliachim eliachim autem genuit azor azor autem genuit saddoc saddoc autem genuit achim achim autem genuit eliud eliud autem genuit eleazar eleazar autem genuit matthan matthan autem genuit iacob iacob autem genuit ioseph virum mariae de qua natus est iesus qui vocatur christus omnes ergo generationes ab abraham usque ad david generationes quattuordecim et a david usque ad transmigrationem babilonis generationes quattuordecim et a transmigratione babilonis usque ad christum generationes quattuordecim christi autem generatio sic erat cum esset desponsata mater eius maria ioseph antequam convenirent inventa est in utero habens de spiritu sancto ioseph autem vir eius cum esset iustus et nollet eam traducere voluit occulte dimittere eam haec autem eo cogitante ecce angelus domini in somnis apparuit ei dicens ioseph fili david noli timere accipere mariam coniugem tuam quod enim in ea natum est de spiritu sancto est pariet autem filium et vocabis nomen eius iesum ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum hoc autem totum factum est ut adimpleretur id quod dictum est a domino per prophetam dicentem ecce virgo in utero habebit et pariet filium et vocabunt nomen eius emmanuel quod est interpretatum nobiscum deus exurgens autem ioseph a somno fecit sicut praecipit ei angelus domini et accepit coniugem suam et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum et vocavit nomen eius iesum

cum ergo natus esset iesus in bethleem iudaeae in diebus herodis regis ecce magi ab oriente venerunt hierosolimam dicentes ubi est qui natus est rex iudaeorum vidimus enim stellam eius in oriente et venimus adorare eum audiens autem herodes rex turbatus est et omnis hierosolyma cum illo et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi sciscitabatur ab eis ubi christus nasceretur at illi

dixerunt ei in bethleem iudaeae sic enim scriptum est per prophetam et tu bethleem terra iuda nequaquam minima es in principibus iuda ex te enim exiit dux qui reget populum meum israhel tunc herodes clam vocatis magis diligenter didicit ab eis tempus stellae quae apparuit eis et mittens illos in bethleem dixit ite et interrogate diligenter de puero et cum inveneritis renuntiate mihi ut et ego veniens adorem eum qui cum audissent regem abierunt et ecce stella quam viderant in oriente antecedeat eos usque dum veniens staret supra ubi erat puer videntes autem stellam gavisii sunt gaudio magno valde et intrantes domum invenerunt puerum cum maria matre eius et procidentes adoraverunt eum et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera aurum tus et murram et responso accepto in somnis ne redirent ad herodem per aliam viam reversi sunt in regionem suam qui cum recessissent ecce angelus domini apparuit in somnis ioseph dicens surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in aegyptum et esto ibi usque dum dicam tibi futurum est enim ut herodes quaerat puerum ad perdendum eum qui consurgens accepit puerum et matrem eius nocte et recessit in aegyptum et erat ibi usque ad obitum herodis ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem ex aegypto vocavi filium meum tunc herodes videns quoniam inlusus esset a magis iratus est valde et mittens occidit omnes pueros qui erant in bethleem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra secundum tempus quod exquisierat a magis tunc adimpletum est quod dictum est per hieremiam prophetam dicentem vox in rama audita est ploratus et ululatus multus rachel plorans filios suos et noluit consolari quia non sunt defuncto autem herode ecce apparuit angelus domini in somnis ioseph in aegypto dicens surge et accipe puerum et matrem eius et vade in terram israhel defuncti sunt enim qui quaerebant animam pueri qui surgens accepit puerum et matrem eius et venit in terram israhel audiens autem quod archelaus regnaret in iudaea pro herode patre suo timuit illo ire et admonitus in somnis secessit in partes galilaeae et veniens habitavit in civitate quae vocatur nazareth ut adimpleretur quod dictum est per prophetas quoniam nazareus vocabitur

in diebus autem illis venit iohannes baptista praedicans in deserto iudaeae et dicens poenitentiam agite adpropinquavit enim regnum caelorum hic est enim qui dictus est per esaia prophetam dicentem vox clamantis in deserto parate viam domini rectas facite semitas eius ipse autem iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum et zonam pelliciam circa lumbos suos esca autem eius erat lucustae et mel silvestre tunc exiebat ad eum hierosolyma et omnis iudaea et omnis regio circa iordanem et baptizabantur in iordane ab eo confitentes peccata sua videns autem multos pharisaeorum et sadducaeorum venientes ad baptismum suum dixit eis progenies viperarum quis demonstravit vobis fugere a futura ira facite ergo fructum dignum poenitentiae et ne velitis dicere intra vos patrem habemus abraham dico enim vobis

quoniam potest deus de lapidibus istis suscitare filios abraham iam enim securis ad radicem arborum posita est omnis ergo arbor quae non facit fructum bonum exciditur et in ignem mittitur ego quidem vos baptizo in aqua in paenitentiam qui autem post me venturus est fortior me est cuius non sum dignus calciamenta portare ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni cuius ventilabrum in manu sua et permundabit aream suam et congregabit triticum suum in horreum paleas autem conburent igni inextinguibili tunc venit iesus a galilaea in iordanem ad iohannem ut baptizaretur ab eo iohannes autem prohibebat eum dicens ego a te debeo baptizari et tu venis ad me respondens autem iesus dixit ei sine modo sic enim decet nos implere omnem iustitiam tunc dimisit eum baptizatus autem confestim ascendit de aqua et ecce aperti sunt ei caeli et vidit spiritum dei descendentem sicut columbam venientem super se et ecce vox de caelis dicens hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui

4

tunc iesus ductus est in desertum ab spiritu ut temptaretur a diabolo et cum ieiuasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus postea esuriit et accedens temptator dixit ei si filius dei es dic ut lapides isti panes fiant qui respondens dixit scriptum est non in pane solo vivit homo sed in omni verbo quod procedit de ore dei tunc adsumit eum diabolus in sanctam civitatem et statuit eum supra pinaculum templi et dixit ei si filius dei es mitte te deorsum scriptum est enim quia angelis suis mandabit de te et in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum ait illi iesus rursum scriptum est non temptabis dominum deum tuum iterum adsumit eum diabolus in montem excelsum valde et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum et dixit illi haec tibi omnia dabo si cadens adoraveris me tunc dicit ei iesus vade satanas scriptum est dominum deum tuum adorabis et illi soli servies tunc reliquit eum diabolus et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei cum autem audisset quod iohannes traditus esset secessit in galilaeam et relicta civitate nazareth venit et habitavit in capharnahum maritimum in finibus zabulon et nethalim ut adimpleretur quod dictum est per esaiam prophetam terra zabulon et terra nethalim via maris trans iordanem galilaeae gentium populus qui sedebat in tenebris lucem vidit magnam et sedentibus in regione et umbra mortis lux orta est eis exinde coepit iesus praedicare et dicere paenitentiam agite adpropinquavit enim regnum caelorum ambulans autem iuxta mare galilaeae vidit duos fratres simonem qui vocatur petrus et andream fratrem eius mittentes rete in mare erant enim piscatores et ait illis venite post me et faciam vos fieri piscatores hominum at illi continuo relictis retibus secuti sunt eum et procedens inde vidit alios duos fratres iacobum zebedaei et iohannem fratrem eius in navi cum zebedaeo patre eorum reficientes retia sua et vocavit eos illi autem statim relictis retibus et patre secuti sunt eum et circumibat iesus totam galilaeam docens in synagogis eorum et praedicans evangelium regni et sanans omnem languorem et omnem infir-

mitatem in populo et abiit opinio eius in totam syriam et obtulerunt ei omnes male habentes variis languoribus et tormentis comprehensos et qui daemonia habebant et lunaticos et paralyticos et curavit eos et secutae sunt eum turbae multae de galilaea et decapoli et hierosolymis et iudaea et de trans iordanem

5

videns autem turbas ascendit in montem et cum sedisset accesserunt ad eum discipuli eius et aperiens os suum docebat eos dicens beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum caelorum beati mites quoniam ipsi possidebunt terram beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam quoniam ipsi saturabuntur beati misericordes quia ipsi misericordiam consequentur beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt beati pacifici quoniam filii dei vocabuntur beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam quoniam ipsorum est regnum caelorum beati estis cum maledixerint vobis et persecuti vos fuerint et dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me gaudete et exultate quoniam merces vestra copiosa est in caelis sic enim persecuti sunt prophetae qui fuerunt ante vos vos estis sal terrae quod si sal evanuerit in quo sallietur ad nihilum valet ultra nisi ut mittatur foras et conculetur ab hominibus vos estis lux mundi non potest civitas abscondi supra montem posita neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio sed super candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant vestra bona opera et glorificent patrem vestrum qui in caelis est nolite putare quoniam veni solvere legem aut prophetae non veni solvere sed adimplere amen quippe dico vobis donec transeat caelum et terra iota unum aut unus apex non praeteribit a lege donec omnia fiant qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines minimus vocabitur in regno caelorum qui autem fecerit et docuerit hic magnus vocabitur in regno caelorum dico enim vobis quia nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et pharisaeorum non intrabitis in regnum caelorum audistis quia dictum est antiquis non occides qui autem occiderit reus erit iudicio ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio qui autem dixerit fratri suo racha reus erit concilio qui autem dixerit fatue reus erit gehennae ignis si ergo offeres munus tuum ad altare et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te relinque ibi munus tuum ante altare et vade prius reconciliare fratri tuo et tunc veniens offers munus tuum esto consentiens adversario tuo cito dum es in via cum eo ne forte tradat te adversarius iudici et iudex tradat te ministro et in carcerem mittaris amen dico tibi non exies inde donec reddas novissimum quadrantem audistis quia dictum est antiquis non moechaberis ego autem dico vobis quoniam omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam moechatus est eam in corde suo quod si oculus tuus dexter scandalizat te erue eum et proice abs te expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum mittatur in

gehennam et si dextera manus tua scandalizat te abscede eam et proice abs te expedit tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum eat in gehennam dictum est autem quicumque dimiserit uxorem suam det illi libellum repudii ego autem dico vobis quia omnis qui dimiserit uxorem suam excepta fornicationis causa facit eam moechari et qui dimissam duxerit adulterat iterum audistis quia dictum est antiquis non peierabis reddes autem domino iuramenta tua ego autem dico vobis non iurare omnino neque per caelum quia thronus dei est neque per terram quia scabillum est pedum eius neque per hierosolimam quia civitas est magni regis neque per caput tuum iuraveris quia non potes unum capillum album facere aut nigrum sit autem sermo vester est est non non quod autem his abundantius est a malo est audistis quia dictum est oculum pro oculo et dentem pro dente ego autem dico vobis non resistere malo sed si quis te percusserit in dextera maxilla tua praebe illi et alteram et ei qui vult tecum iudicio contendere et tunicam tuam tollere remitte ei et pallium et quicumque te angariaverit mille passus vade cum illo alia duo qui petit a te da ei et volenti mutuari a te ne avertaris audistis quia dictum est diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum ego autem dico vobis diligite inimicos vestros benefacite his qui oderunt vos et orate pro persecutibus et calumniantibus vos ut sitis filii patris vestri qui in caelis est qui solem suum oriri facit super bonos et malos et pluit super iustos et iniustos si enim diligatis eos qui vos diligunt quam mercedem habebitis nonne et publicani hoc faciunt et si salutaveritis fratres vestros tantum quid amplius facitis nonne et ethnici hoc faciunt estote ergo vos perfecti sicut et pater vester caelestis perfectus est

6

adtentate ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in caelis est cum ergo facies elemosynam noli tuba canere ante te sicut hypocritae faciunt in synagogis et in vicis ut honorificentur ab hominibus amen dico vobis receperunt mercedem suam te autem cum orabis intra in cubiculum tuum et cluso ostio tuo ora patrem tuum in abscondito et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi et cum oratis non eritis sicut hypocritae qui amant in synagogis et in angulis platearum stantes orare ut videantur ab hominibus amen dico vobis receperunt mercedem suam tu autem cum orabis intra in cubiculum tuum et cluso ostio tuo ora patrem tuum in abscondito et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi orantes autem nolite multum loqui sicut ethnici putant enim quia in multiloquio suo exaudiantur nolite ergo adsimilari eis scit enim pater vester quibus opus sit vobis antequam petatis eum sic ergo vos orabitis pater noster qui in caelis es sanctificetur nomen tuum veniat regnum tuum fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimisimus debitoribus nostris et ne inducas nos in

temptationem sed libera nos a malo si enim dimiseritis hominibus peccata eorum dimittet et vobis pater vester caelestis delicta vestra si autem non dimiseritis hominibus nec pater vester dimittet peccata vestra cum autem ieiunatis nolite fieri sicut hypocritae tristes demoluntur enim facies suas ut pareant hominibus ieiunantes amen dico vobis quia receperunt mercedem suam tu autem cum ieiunas ungue caput tuum et faciem tuam lava ne videaris hominibus ieiunans sed patri tuo qui est in abscondito et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi nolite thesaurizare vobis thesauros in terra ubi erugo et tinea demolitur ubi fures effodiunt et furantur thesaurizate autem vobis thesauros in caelo ubi neque erugo neque tinea demolitur et ubi fures non effodiunt nec furantur ubi enim est thesaurus tuus ibi est et cor tuum lucerna corporis est oculus si fuerit oculus tuus simplex totum corpus tuum lucidum erit si autem oculus tuus nequam fuerit totum corpus tuum tenebrosum erit si ergo lumen quod in te est tenebrae sunt tenebrae quanta erunt nemo potest duobus dominis servire aut enim unum odio habebit et alterum diligit aut unum sustinebit et alterum contemnet non potestis deo servire et mamonae ideo dico vobis ne solliciti sitis animae vestrae quid manducetis neque corpori vestro quid induamini nonne anima plus est quam esca et corpus plus est quam vestimentum respicite volatilia caeli quoniam non serunt neque metunt neque congregant in horrea et pater vester caelestis pascit illa nonne vos magis pluris estis illis quis autem vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum et de vestimento quid solliciti estis considerate lilia agri quomodo crescant non laborant nec nent dico autem vobis quoniam nec salomon in omni gloria sua cooptus est sicut unum ex istis si autem faenum agri quod hodie est et cras in clibanum mittitur deus sic vestit quanto magis vos minimae fidei nolite ergo solliciti esse dicentes quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur haec enim omnia gentes inquirunt scit enim pater vester quia his omnibus indigetis quaerite autem primum regnum et iustitiam eius et omnia haec adicientur vobis nolite ergo esse solliciti in crastinum crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipse sufficit diei malitia sua

7

nolite iudicare ut non iudicemini in quo enim iudicio iudicaveritis iudicabimini et in qua mensura mensi fueritis metietur vobis quid autem vides festucam in oculo fratris tui et trabem in oculo tuo non vides aut quomodo dicis fratri tuo sine eiciam festucam de oculo tuo et ecce trabis est in oculo tuo hypocrita eice primum trabem de oculo tuo et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui nolite dare sanctum canibus neque mittatis margaritas vestras ante porcos ne forte conculcent eas pedibus suis et conversi disrumpant vos petite et dabitur vobis quaerite et invenietis pulsate et aperietur vobis omnis enim qui petit accipit et qui quaerit invenit et pulsanti aperietur aut quis est ex vobis homo quem si petierit filius suus panem numquid lapidem

porriget ei aut si piscem petet numquid serpentem porriget ei si ergo vos cum sitis mali nosis bona dare filiis vestris quanto magis pater vester qui in caelis est dabit bona petentibus se omnia ergo quaecumque vultis ut faciant vobis homines et vos facite eis haec est enim lex et prophetae intrate per angustam portam quia lata porta et spatiosa via quae ducit ad perditionem et multi sunt qui intrant per eam quam angusta porta et arcta via quae ducit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt eam attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium intrinsecus autem sunt lupi rapaces a fructibus eorum cognoscetis eos numquid colligunt de spinis uvas aut de tribulis ficus sic omnis arbor bona fructus bonos facit mala autem arbor fructus malos facit non potest arbor bona fructus malos facere neque arbor mala fructus bonos facere omnis arbor quae non facit fructum bonum exciditur et in ignem mittitur igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos non omnis qui dicit mihi domine domine intrabit in regnum caelorum sed qui facit voluntatem patris mei qui in caelis est ipse intrabit in regnum caelorum multi dicent mihi in illa die domine domine nonne in nomine tuo prophetavimus et in tuo nomine daemonia eiecimus et in tuo nomine virtutes multas fecimus et tunc confitebor illis quia numquam novi vos discedite a me qui operamini iniquitatem omnis ergo qui audit verba mea haec et facit ea adsimilabitur viro sapienti qui aedificavit domum suam supra petram et descendit pluvia et venerunt flumina et flaverunt venti et intruerunt in domum illam et non cecidit fundata enim erat super petram et omnis qui audit verba mea haec et non facit ea similis erit viro stulto qui aedificavit domum suam supra harenam et descendit pluvia et venerunt flumina et flaverunt venti et intruerunt in domum illam et cecidit et fuit ruina eius magna et factum est cum consummasset iesus verba haec admirabantur turbae super doctrinam eius erat enim docens eos sicut potestatem habens non sicut scribae eorum et pharisaei

8

cum autem descendisset de monte secutae sunt eum turbae multae et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens domine si vis potes me mundare et extendens manum tetigit eum iesus dicens volo mundare et confestim mundata est lepra eius et ait illi iesus vide nemini dixeris sed vade ostende te sacerdoti et offer munus quod praecepit moyses in testimonium illis cum autem introisset capharnahum accessit ad eum centurio rogans eum et dicens domine puer meus iacet in domo paralyticus et male torquetur et ait illi iesus ego veniam et curabo eum et respondens centurio ait domine non sum dignus ut intres sub tectum meum sed tantum dic verbo et sanabitur puer meus nam et ego homo sum sub potestate habens sub me milites et dico huic vade et vadit et alio veni et venit et servo meo fac hoc et facit audiens autem iesus miratus est et sequentibus se dixit amen dico vobis non inveni tantam fidem in israhel dico autem vobis quod multi ab oriente et occidente venient et recumbent cum abraham et isaac et iacob in regno caelorum filii

autem regni eicientur in tenebras exteriores ibi erit fletus et stridor dentium et dixit iesus centurioni vade et sicut credidisti fiat tibi et sanatus est puer in hora illa et cum venisset iesus in domum petri vidit socrum eius iacentem et febricitantem et tetigit manum eius et dimisit eam febris et surrexit et ministrabat eis vespere autem facto obtulerunt ei multos daemonia habentes et eiciebat spiritus verbo et omnes male habentes curavit ut adimpleretur quod dictum est per esaia prophetam dicentem ipse infirmitates nostras accipit et aegrotationes portavit videns autem iesus turbas multas circum se iussit ire trans fretum et accedens unus scriba ait illi magister sequar te quocumque ieris et dicit ei iesus vultus foveas habent et volucres caeli tabernacula filius autem hominis non habet ubi caput reclinet alius autem de discipulis eius ait illi domine permitte me primum ire et sepelire patrem meum iesus autem ait illi sequere me et dimitte mortuos sepelire mortuos suos et ascendente eo in navicula secuti sunt eum discipuli eius et ecce motus magnus factus est in mari ita ut navicula operiretur fluctibus ipse vero dormiebat et accesserunt et suscitaverunt eum dicentes domine salva nos perimus et dicit eis quid timidi estis modicae fidei tunc surgens imperavit ventis et mari et facta est tranquillitas magna porro homines mirati sunt dicentes qualis est hic quia et venti et mare oboediunt ei et cum venisset trans fretum in regionem gerasenorum occurrerunt ei duo habentes daemonia de monumentis exeuntes saevi nimis ita ut nemo posset transire per viam illam et ecce clamaverunt dicentes quid nobis et tibi fili dei venisti huc ante tempus torquere nos erat autem non longe ab illis grex porcorum multorum pascons daemones autem rogabant eum dicentes si eicis nos mitte nos in gregem porcorum et ait illis ite at illi exeuntes abierunt in porcos et ecce impetu abiit totus grex per praeceps in mare et mortui sunt in aquis pastores autem fugerunt et venientes in civitatem nuntiaverunt omnia et de his qui daemonia habuerant et ecce tota civitas exiit obviam iesu et viso eo rogabant ut transiret a finibus eorum

9

et ascendens in naviculam transfretavit et venit in civitatem suam et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto et videns iesus fidem illorum dixit paralytico confide fili remittuntur tibi peccata tua et ecce quidam de scribis dixerunt intra se hic blasphemiat et cum vidisset iesus cogitationes eorum dixit ut quid cogitatis mala in cordibus vestris quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata tua dicere surge et ambula ut sciatis autem quoniam filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata tunc ait paralytico surge tolle lectum tuum et vade in domum tuam et surrexit et abiit in domum suam videntes autem turbae timuerunt et glorificaverunt deum qui dedit potestatem talem hominibus et cum transiret inde iesus vidit hominem sedentem in teloneo mattheum nomine et ait illi sequere me et surgens secutus est eum et factum est discumbente eo in domo ecce multi publicani et peccatores venientes discumbebant cum iesu et discipulis eius et videntes

pharisaei dicebant discipulis eius quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester at iesus audiens ait non est opus valentibus medico sed male habentibus euntes autem discite quid est misericordiam volo et non sacrificium non enim veni vocare iustos sed peccatores tunc accesserunt ad eum discipuli iohannis dicentes quare nos et pharisaei ieiunamus frequenter discipuli autem tui non ieiunant et ait illis iesus numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus et tunc ieiunabunt nemo autem inmittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus tollit enim plenitudinem eius a vestimento et peior scissura fit neque mittunt vinum novum in utres veteres alioquin rumpuntur utres et vinum effunditur et utres pereunt sed vinum novum in utres novos mittunt et ambo conservantur haec illo loquente ad eos ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens filia mea modo defuncta est sed veni impone manum super eam et vivet et surgens iesus sequebatur eum et discipuli eius et ecce mulier quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius dicebat enim intra se si tetigero tantum vestimentum eius salva ero at iesus conversus et videns eam dixit confide filia fides tua te salvam fecit et salva facta est mulier ex illa hora et cum venisset iesus in domum principis et vidisset tibicines et turbam tumultuantem dicebat recedite non est enim mortua puella sed dormit et deridebant eum et cum eiecta esset turba intravit et tenuit manum eius et surrexit puella et exiit fama haec in universam terram illam et transeunte inde iesu secuti sunt eum duo caeci clamantes et dicentes miserere nostri fili david cum autem venisset domum accesserunt ad eum caeci et dicit eis iesus creditis quia possum hoc facere vobis dicunt ei utique domine tunc tetigit oculos eorum dicens secundum fidem vestram fiat vobis et aperti sunt oculi illorum et comminatus est illis iesus dicens videte ne quis sciati illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa egressus autem illis ecce obtulerunt ei hominem mutum daemonium habentem et eiecto daemone locutus est mutus et miratae sunt turbae dicentes numquam paruit sic in israhel pharisaei autem dicebant in principe daemoniorum eiecit daemones et circumibat iesus civitates omnes et castella docens in synagogis eorum et praedicans evangelium regni et curans omnem languorem et omnem infirmitatem videns autem turbas misertus est eis quia erant vexati et iacentes sicut oves non habentes pastorem tunc dicit discipulis suis messis quidem multa operarii autem pauci rogate ergo dominum messis ut eiciat operarios in messem suam

10

et convocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immundorum ut eicerent eos et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem duodecim autem apostolorum nomina sunt haec primus simon qui dicitur petrus et andreas frater eius iacobus zebedaei et iohannes frater eius philippus et bartholomeus thomas et mattheus pub-

licanus et iacobus alpei et thaddeus simon cananeus et iudas scariotes qui et tradidit eum hos duodecim misit iesus praeciens eis et dicens in viam gentium ne abieritis et in civitates samaritanorum ne intraveritis sed potius ite ad oves quae perierunt domus israhel euntes autem praedicate dicentes quia adpropinquavit regnum caelorum infirmos curate mortuos suscite leprosos mundate daemones eicite gratis accepistis gratis date nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris non peram in via neque duas tunicas neque calciamenta neque virgam dignus enim est operarius cibo suo in quacumque civitatem aut castellum intraveritis interrogate quis in ea dignus sit et ibi manete donec exeatis intrantes autem in domum salutate eam et si quidem fuerit domus digna veniat pax vestra super eam si autem non fuerit digna pax vestra ad vos revertatur et quicumque non receperit vos neque audierit sermones vestros exeuntes foras de domo vel de civitate excutite pulverem de pedibus vestris amen dico vobis tolerabilius erit terrae sodomorum et gomorraeorum in die iudicii quam illi civitati ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae cavete autem ab hominibus tradent enim vos in conciliis et in synagogis suis flagellabunt vos et ad praesides et ad reges ducemini propter me in testimonium illis et gentibus cum autem tradent vos nolite cogitare quomodo aut quid loquamini dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini non enim vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium et insurgent filii in parentes et morte eos adficiet et eritis odio omnibus propter nomen meum qui autem perseveraverit in finem hic salvus erit cum autem persequerentur vos in civitate ista fugite in aliam amen enim dico vobis non consummabitis civitates israhel donec veniat filius hominis non est discipulus super magistrum nec servus super dominum suum sufficit discipulo ut sit sicut magister eius et servus sicut dominus eius si patrem familias beelzebub vocaverunt quanto magis domesticos eius ne ergo timueritis eos nihil enim opertum quod non revelabitur et occultum quod non sciatur quod dico vobis in tenebris dicite in lumine et quod in aure auditis praedicate super tecta et nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere sed potius eum timeate qui potest et animam et corpus perdere in gehennam nonne duo passeress asse veniunt et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro vestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt nolite ergo timere multis passeribus meliores estis vos omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus confitebor et ego eum coram patre meo qui est in caelis qui autem negaverit me coram hominibus negabo et ego eum coram patre meo qui est in caelis nolite arbitrari quia venerim mittere pacem in terram non veni pacem mittere sed gladium veni enim separare hominem adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam et nurum adversus socrum suam et inimici hominis domestici eius qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus et qui amat filium aut filiam super me non est me dignus

et qui non accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus qui invenit animam suam perdet illam et qui perdidit animam suam propter me inveniet eam qui recipit vos me recipit et qui me recipit recipit eum qui me misit qui recipit prophetam in nomine prophetae mercedem prophetae accipiet et qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli amen dico vobis non perdet mercedem suam

11

et factum est cum consummasset iesus praecipiens duodecim discipulis suis transiit inde ut doceret et praedicaret in civitatibus eorum iohannes autem cum audisset in vinculis opera christi mittens duos de discipulis suis ait illi tu es qui venturus es an alium expectamus et respondens iesus ait illis euntes renuntiate iohanni quae auditis et videtis caeci vident claudi ambulant leprosi mundantur vento agitatam sed quid existis videre hominem mollibus vestitum ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt sed quid existis videre prophetam etiam dico vobis et plus quam prophetam hic enim est de quo scriptum est ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit viam tuam ante te amen dico vobis non surrexit inter natos mulierum maior iohanne baptista qui autem minor est in regno caelorum maior est illo a diebus autem iohannis baptistae usque nunc regnum caelorum vim patitur et violenti rapiunt illud omnes enim prophetae et lex usque ad iohannem prophetaverunt et si vultis recipere ipse est helias qui venturus est qui habet aures audiendi audiat cui autem similem aestimabo generationem istam similis est pueris sedentibus in foro qui clamantes coaequalibus dicunt cecinimus vobis et non saltastis lamentavimus et non planxistis venit enim iohannes neque manducans neque bibens et dicunt daemonium habet venit filius hominis manducans et bibens et dicunt ecce homo vorax et potator vini publicanorum et peccatorum amicus et iustificata est sapientia a filiis suis tunc coepit exprobrare civitatibus in quibus factae sunt plurimae virtutes eius quia non egissent paenitentiam vae tibi corazain vae tibi bethsaida quia si in tyro et sidone factae essent virtutes quae factae sunt in vobis olim in cilicio et cinere paenitentiam egissent verumtamen dico vobis tyro et sidoni remissus erit in die iudicii quam vobis et tu capharnahum numquid usque in caelum exaltaberis usque in infernum descendes quia si in sodomis factae fuissent virtutes quae factae sunt in te forte mansissent usque in hunc diem verumtamen dico vobis quia terrae sodomorum remissus erit in die iudicii quam tibi in illo tempore respondens iesus dixit confiteor tibi pater domine caeli et terrae quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis ita pater quoniam sic fuit placitum ante te omnia mihi tradita sunt a patre meo et nemo novit filium nisi pa-

ter neque patrem quis novit nisi filius et cui voluerit filius revelare venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos tollite iugum meum super vos et discite a me quia mitis sum et humilis corde et invenietis requiem animabus vestris iugum enim meum suave est et onus meum leve est

12

in illo tempore abiit iesus sabbato per sata discipuli autem eius esurientes coeperunt vellere spicas et manducare pharisaei autem videntes dixerunt ei ecce discipuli tui faciunt quod non licet eis facere sabbatis at ille dixit eis non legistis quid fecerit david quando esuriit et qui cum eo erant quomodo intravit in domum dei et panes propositionis comedit quos non licebat ei edere neque his qui cum eo erant nisi solis sacerdotibus aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant et sine crimine sunt dico autem vobis quia templo maior est hic si autem sciretis quid est misericordiam volo et non sacrificium numquam condemnassetis innocentes dominus est enim filius hominis etiam sabbati et cum inde transisset venit in synagogam eorum et ecce homo manum habens aridam et interrogabant eum dicentes si licet sabbatis curare ut accusarent eum ipse autem dixit illis quis erit ex vobis homo qui habeat ovem unam et si ceciderit haec sabbatis in foveam nonne tenebit et levabit eam quanto magis melior est homo ove itaque licet sabbatis benefacere tunc ait homini extende manum tuam et extendit et restituta est sanitas sicut altera exeuntes autem pharisaei consilium faciebant adversus eum quomodo eum perderent iesus autem sciens recessit inde et secuti sunt eum multi et curavit eos omnes et praecepit eis ne manifestum eum facerent ut adimpleretur quod dictum est per esaia prophetam dicentem ecce puer meus quem elegi dilectus meus in quo bene placuit animae meae ponam spiritum meum super eum et iudicium gentibus nuntiabit non contendet neque clamabit neque audiet aliquis in plateis vocem eius harundinem quassatam non confringet et linum fumigans non extinguet donec eiciat ad victoriam iudicium et in nomine eius gentes sperabunt tunc oblatus est ei daemonium habens caecus et mutus et curavit eum ita ut loqueretur et videret et stupebant omnes turbae et dicebant numquid hic est filius david pharisaei autem audientes dixerunt hic non eicit daemones nisi in beelzebub principe daemoniorum iesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis omne regnum divisum contra se desolatur et omnis civitas vel domus divisa contra se non stabit et si satanas satanam eicit adversus se divisus est quomodo ergo stabit regnum eius et si ego in beelzebub eicio daemones filii vestri in quo eiciunt ideo ipsi iudices erunt vestri si autem ego in spiritu dei eicio daemones igitur pervenit in vos regnum dei aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis et vasa eius diripere nisi prius alligaverit fortem et tunc domum illius diripiat qui non est mecum contra me est et qui non congregat mecum spargit ideo dico vobis omne peccatum et blasphemia non remittetur hominibus spiritus autem blasphemia non remitte-

tur et quicumque dixerit verbum contra filium hominis remittitur ei qui autem dixerit contra spiritum sanctum non remittitur ei neque in hoc saeculo neque in futuro aut facite arborem bonam et fructum eius bonum aut facite arborem malam et fructum eius malum siquidem ex fructu arbor agnoscitur progenies viperarum quomodo potestis bona loqui cum sitis mali ex abundantia enim cordis os loquitur bonus homo de bono thesauro profert bona et malus homo de malo thesauro profert mala dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicii ex verbis enim tuis iustificaberis et ex verbis tuis condemnaberis tunc responderunt ei quidam de scribis et pharisaeis dicentes magister volumus a te signum videre qui respondens ait illis generatio mala et adultera signum quaerit et signum non dabitur ei nisi signum ionae prophetae sicut enim fuit ionas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus sic erit filius hominis in corde terrae tribus diebus et tribus noctibus viri ninevitae surgent in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam quia paenitentiam egerunt in praedicatione ionae et ecce plus quam iona hic regina austri surget in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam quia venit a finibus terrae audire sapientiam salomonis et ecce plus quam salomon hic cum autem immundus spiritus exierit ab homine ambulat per loca arida quaerens requiem et non invenit tunc dicit revertar in domum meam unde exivi et veniens invenit vacantem scopis mundatam et ornatam tunc vadit et adsumit septem alios spiritus secum nequiores se et intrantes habitant ibi et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus sic erit et generationi huic pessimae adhuc eo loquente ad turbas ecce mater eius et fratres stabant foris quaerentes loqui ei dixit autem ei quidam ecce mater tua et fratres tui foris stant quaerentes te at ipse respondens dicenti sibi ait quae est mater mea et qui sunt fratres mei et extendens manum in discipulos suos dixit ecce mater mea et fratres mei quicumque enim fecerit voluntatem patris mei qui in caelis est ipse meus et frater et soror et mater est

13

in illo die exiens iesus de domo sedebat secus mare et congregatae sunt ad eum turbae multae ita ut in naviculam ascendens sederet et omnis turba stabat in litore et locutus est eis multa in parabolis dicens ecce exiit qui seminat seminare et dum seminat quaedam ceciderunt secus viam et venerunt volucres et comederunt ea alia autem ceciderunt in petrosa ubi non habebat terram multam et continuo exorta sunt quia non habebant altitudinem terrae sole autem orto aestuaverunt et quia non habebant radicem aruerunt alia autem ceciderunt in spinas et creverunt spinae et suffocaverunt ea alia vero ceciderunt in terram bonam et dabant fructum aliud centesimum aliud sexagesimum aliud tricesimum qui habet aures audiendi audiatur et accedentes discipuli dixerunt ei quare in parabolis loqueris eis qui respondens ait illis quia vobis datum est nosse mysteria regni caelorum illis autem non est datum qui enim habet dabitur ei et

abundabit qui autem non habet et quod habet auferetur ab eo ideo in parabolis loquor eis quia videntes non vident et audientes non audiunt neque intellegunt et adimpletur eis prophetia esaiiae dicens auditu audietis et non intellegetis et videntes videbitis et non videbitis incrassatum est enim cor populi huius et auribus graviter audierunt et oculos suos cluserunt nequando oculis videant et auribus audiant et corde intellegant et convertantur et sanem eos vestri autem beati oculi quia vident et aures vestrae quia audiunt amen quippe dico vobis quia multi prophetae et iusti cupierunt videre quae videtis et non viderunt et audire quae auditis et non audierunt vos ergo audite parabolam seminantis omnis qui audit verbum regni et non intellegit venit malus et rapit quod seminatum est in corde eius hic est qui secus viam seminatus est qui autem supra petrosa seminatus est hic est qui verbum audit et continuo cum gaudio accipit illud non habet autem in se radicem sed est temporalis facta autem tribulatione et persecutione propter verbum continuo scandalizatur qui autem est seminatus in spinis hic est qui verbum audit et sollicitudo saeculi istius et fallacia divitiarum suffocat verbum et sine fructu efficitur qui vero in terra bona seminatus est hic est qui audit verbum et intellegit et fructum adfert et facit aliud quidem centum aliud autem sexaginta porro aliud triginta aliam parabolam proposuit illis dicens simile factum est regnum caelorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo cum autem dormirent homines venit inimicus eius et superseminavit zizania in medio tritici et abiit cum autem crevisset herba et fructum fecisset tunc apparuerunt et zizania accedentes autem servi patris familias dixerunt ei domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo unde ergo habet zizania et ait illis inimicus homo hoc fecit servi autem dixerunt ei vis imus et colligimus ea et ait non ne forte colligentes zizania eradicetis simul cum eis et triticum sinite utraque crescere usque ad messem et in tempore messis dicam messoribus colligite primum zizania et alligate ea fasciculos ad conburendum triticum autem congregate in horreum meum aliam parabolam proposuit eis dicens simile est regnum caelorum grano sinapis quod accipiens homo seminavit in agro suo quod minimum quidem est omnibus seminibus cum autem creverit maius est omnibus holeribus et fit arbor ita ut volucres caeli veniant et habitent in ramis eius aliam parabolam locutus est eis simile est regnum caelorum fermento quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus donec fermentatum est totum haec omnia locutus est iesus in parabolis ad turbas et sine parabolis non loquebatur eis ut impleretur quod dictum erat per prophetam dicentem aperiam in parabolis os meum eructabo abscondita a constitutione mundi tunc dimissis turbis venit in domum et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes dissere nobis parabolam zizaniorum agri qui respondens ait qui seminat bonum semen est filius hominis ager autem est mundus bonum vero semen hii sunt filii regni zizania autem filii sunt nequam inimicus autem qui seminavit ea est diabolus messis vero consummatio saeculi est messores autem angeli sunt sicut ergo colliguntur zizania et igni conburentur sic

erit in consummatione saeculi mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui faciunt iniquitatem et mittent eos in caminum ignis ibi erit fletus et stridor dentium tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum qui habet aures audiat simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro quem qui invenit homo abscondit et prae gaudio illius vadit et vendit universa quae habet et emit agrum illum iterum simile est regnum caelorum homini negotiatori quaerenti bonas margaritas inventa autem una pretiosa margarita abiit et vendidit omnia quae habuit et emit eam iterum simile est regnum caelorum sagenae missae in mare et ex omni genere congreganti quam cum impleta esset educentes et secus litus sedentes elegerunt bonos in vasa malos autem foras miserunt sic erit in consummatione saeculi exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum et mittent eos in caminum ignis ibi erit fletus et stridor dentium intellexistis haec omnia dicunt ei etiam ait illis ideo omnis scriba doctus in regno caelorum similis est homini patri familias qui profert de thesauro suo nova et vetera et factum est cum consummasset iesus parabolas istas transiit inde et veniens in patriam suam docebat eos in synagogis eorum ita ut mirarentur et dicerent unde huic sapientia haec et virtutes nonne hic est fabri filius nonne mater eius dicitur maria et fratres eius iacobus et ioseph et simon et iudas et sorores eius nonne omnes apud nos sunt unde ergo huic omnia ista et scandalizabantur in eo iesus autem dixit eis non est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum

14

in illo tempore audiit herodes tetrarcha famam iesu et ait pueris suis hic est iohannes baptista ipse surrexerat a mortuis et ideo virtutes inoperantur in eo herodes enim tenuit iohannem et alligavit eum et posuit in carcere propter herodiadem uxorem fratris sui dicebat enim illi iohannes non licet tibi habere eam et volens illum occidere timuit populum quia sicut prophetam eum habebant die autem natalis herodis saltavit filia herodiadis in medio et placuit herodi unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo at illa praemonita a matre sua da mihi inquit hic in disco caput iohannis baptistae et contristatus est rex propter iuramentum autem et eos qui pariter recumbebant iussit dari misitque et decollavit iohannem in carcere et adlatum est caput eius in disco et datum est puellae et tulit matri suae et accedentes discipuli eius tulerunt corpus et sepelierunt illud et venientes nuntiaverunt iesu quod cum audisset iesus secessit inde in navicula in locum desertum seorsum et cum audissent turbae secutae sunt eum pedestres de civitatibus et exiens vidit turbam multam et misertus est eius et curavit languidos eorum vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes desertus est locus et hora iam praeteriit dimitte turbas ut euntes in castella emant sibi escas iesus autem dixit eis non habent necesse ire date illis vos manducare responderunt ei non habemus hic

nisi quinque panes et duos pisces qui ait eis adferte illos mihi huc et cum iussisset turbam discumbere supra faenum acceptis quinque panibus et duobus piscibus aspiciens in caelum benedixit et fregit et dedit discipulis panes discipuli autem turbis et manducaverunt omnes et saturati sunt et tulerunt reliquias duodecim cofinos fragmentorum plenos manducantium autem fuit numerus quinque milia virorum exceptis mulieribus et parvulis et statim iussit discipulos ascendere in navicula et praecedere eum trans fretum donec dimitteret turbas et dimissa turba ascendit in montem solus orare vespere autem facto solus erat ibi navicula autem in medio mari iactabatur fluctibus erat enim contrarius ventus quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans supra mare et videntes eum supra mare ambulantem turbati sunt dicentes quia fantasma est et prae timore clamaverunt statimque iesus locutus est eis dicens habete fiduciam ego sum nolite timere respondens autem petrus dixit domine si tu es iube me venire ad te super aquas at ipse ait veni et descendens petrus de navicula ambulabat super aquam ut veniret ad iesum videns vero ventum validum timuit et cum coepisset mergi clamavit dicens domine salvum me fac et continuo iesus extendens manum adprehendit eum et ait illi modicae fidei quare dubitasti et cum ascendissent in naviculam cessavit ventus qui autem in navicula erant venerunt et adoraverunt eum dicentes vere filius dei es et cum transfretassent venerunt in terram gennesar et cum cognovissent eum viri loci illius miserunt in universam regionem illam et obtulerunt ei omnes male habentes et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent et quicumque tetigerunt salvi facti sunt

15

tunc accesserunt ad eum ab hierosolymis scribae et pharisaei dicentes quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum non enim lavant manus suas cum panem manducant ipse autem respondens ait illis quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram nam deus dixit honora patrem et matrem et qui maledixerit patri vel matri morte moriatur vos autem dicitis quicumque dixerit patri vel matri munus quodcumque est ex me tibi proderit et non honorificabit patrem suum aut matrem et irritum fecistis mandatum dei propter traditionem vestram hypocritae bene prophetavit de vobis esaias dicens populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me sine causa autem colunt me docentes doctrinas mandata hominum et convocatis ad se turbis dixit eis audite et intellegite non quod intrat in os coinquinat hominem sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei scis quia pharisaei audito verbo scandalizati sunt at ille respondens ait omnis plantatio quam non plantavit pater meus caelestis eradicabitur sinite illos caeci sunt duces caecorum caecus autem si caeco ducatum praestet ambo in foveam cadunt respondens autem petrus dixit ei edissere nobis parabolam istam at ille dixit adhuc et vos sine intellectu estis non intellegitis quia omne quod in os in-

trat in ventrem vadit et in secessum emittitur quae autem procedunt de ore de corde exeunt et ea coinquinant hominem de corde enim exeunt cogitationes malae homicidia adulteria fornicationes furta falsa testimonia blasphemiae haec sunt quae coinquinant hominem non lotis autem manibus manducare non coinquinat hominem et egressus inde iesus secessit in partes tyri et sidonis et ecce mulier chananea a finibus illis egressa clamavit dicens ei miserere mei domine fili david filia mea male a daemonio vexatur qui non respondit ei verbum et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes dimitte eam quia clamat post nos ipse autem respondens ait non sum missus nisi ad oves quae perierunt domus israhel at illa venit et adoravit eum dicens domine adiuva me qui respondens ait non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus at illa dixit etiam domine nam et catelli edunt de micis quae cadunt de mensa dominorum suorum tunc respondens iesus ait illi o mulier magna est fides tua fiat tibi sicut vis et sanata est filia illius ex illa hora et cum transisset inde iesus venit secus mare galilaeae et ascendens in montem sedebat ibi et accesserunt ad eum turbae multae habentes secum multos clodos caecos debiles et alios multos et proiecerunt eos ad pedes eius et curavit eos ita ut turbae mirarentur videntes multos loquentes clodos ambulantes caecos videntes et magnificabant deum israhel iesus autem convocatis discipulis suis dixit misereor turbae quia triduo iam perseverant mecum et non habent quod manducant et dimittere eos ieiunus nolo ne deficiant in via et dicunt ei discipuli unde ergo nobis in deserto panes tantos ut saturemus turbam tantam et ait illis iesus quot panes habetis at illi dixerunt septem et paucos pisciculos et praecepit turbae ut discumbere super terram et accipiens septem panes et pisces et gratias agens fregit et dedit discipulis suis et discipuli dederunt populo et comederunt omnes et saturati sunt et quod superfuit de fragmentis tulerunt septem sportas plenas erant autem qui manducaverant quattuor milia hominum extra parvulos et mulieres et dimissa turba ascendit in naviculam et venit in fines magedan

16

et accesserunt ad eum pharisaei et sadducaei temptantes et rogaverunt eum ut signum de caelo ostenderet eis at ille respondens ait eis facto vespere dicitis serenum erit rubicundum est enim caelum et mane hodie tempestas rutilat enim triste caelum faciem ergo caeli diiudicare nostis signa autem temporum non potestis generatio mala et adultera signum quaerit et signum non dabitur ei nisi signum ionae et relictis illis abiit et cum venissent discipuli eius trans fretum obliti sunt panes accipere qui dixit illis intuemini et cavete a fermento pharisaeorum et sadducaeorum at illi cogitabant inter se dicentes quia panes non accepimus sciens autem iesus dixit quid cogitatis inter vos modicae fidei quia panes non habetis nondum intellegitis neque recordamini quinque panum quinque milium hominum et quot cofinos sumpsistis neque septem panum quattuor milium hominum et quot sportas sumpsistis quare non intel-

legitis quia non de pane dixi vobis cavete a fermento pharisaeorum et sadducaeorum tunc intellexerunt quia non dixerit cavendum a fermento panum sed a doctrina pharisaeorum et sadducaeorum venit autem iesus in partes caesareae philippi et interrogabat discipulos suos dicens quem dicunt homines esse filium hominis at illi dixerunt alii iohannem baptistam alii autem heliam alii vero hieremiam aut unum ex prophetis dicit illis vos autem quem me esse dicitis respondens simon petrus dixit tu es christus filius dei vivi respondens autem iesus dixit ei beatus es simon bar iona quia caro et sanguis non revelavit tibi sed pater meus qui in caelis est et ego dico tibi quia tu es petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam et portae inferi non praevalent adversum eam et tibi dabo claves regni caelorum et quodcumque ligaveris super terram erit ligatum in caelis et quodcumque solveris super terram erit solutum in caelis tunc praecepit discipulis suis ut nemini dicerent quia ipse esset iesus christus exinde coepit iesus ostendere discipulis suis quia oporteret eum ire hierosolimam et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotum et occidi et tertia die resurgere et adsumens eum petrus coepit increpare illum dicens absit a te domine non erit tibi hoc qui conversus dixit petro vade post me satana scandalum es mihi quia non sapis ea quae dei sunt sed ea quae hominum tunc iesus dixit discipulis suis si quis vult post me venire abneget semet ipsum et tollat crucem suam et sequatur me qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet eam qui autem perdiderit animam suam propter me inveniet eam quid enim prodest homini si mundum universum lucretur animae vero suae detrimentum patiatur aut quam dabit homo commutationem pro anima sua filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis et tunc reddet unicuique secundum opus eius amen dico vobis sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant filium hominis venientem in regno suo

17

et post dies sex adsumpsit iesus petrum et iacobum et iohannem fratrem eius et ducit illos in montem excelsum seorsum et transfiguratus est ante eos et resplenduit facies eius sicut sol vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix et ecce apparuit illis moyses et helias cum eo loquentes respondens autem petrus dixit ad iesum domine bonum est nos hic esse si vis faciamus hic tria tabernacula tibi unum et mosi unum et heliae unum adhuc eo loquente ecce nubes lucida obumbravit eos et ecce vox de nube dicens hic est filius meus dilectus in quo mihi bene conplacuit ipsum audite et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam et timuerunt valde et accessit iesus et tetigit eos dixitque eis surgite et nolite timere levantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum iesum et descendentibus illis de monte praecepit iesus dicens nemini dixeritis visionem donec filius hominis a mortuis resurgat et interrogaverunt eum discipuli dicentes quid ergo scribae dicunt quod heliam oporteat primum venire at ille respondens ait eis helias quidem venturus est et restituet omnia dico autem vo-

bis quia helias iam venit et non cognoverunt eum sed fecerunt in eo quaecumque voluerunt sic et filius hominis passurus est ab eis tunc intellexerunt discipuli quia de iohanne baptista dixisset eis et cum venisset ad turbam accessit ad eum homo genibus provolutus ante eum dicens domine miserere filii mei quia lunaticus est et male patitur nam saepe cadit in ignem et crebro in aquam et obtuli eum discipulis tuis et non potuerunt curare eum respondens iesus ait o generatice incredula et perversa quousque ero vobiscum usquequo patiar vos adferte huc illum ad me et increpavit ei iesus et exiit ab eo daemonium et curatus est puer ex illa hora tunc accesserunt discipuli ad iesum secreto et dixerunt quare nos non potuimus eicere illum dicit illis propter incredulitatem vestram amen quippe dico vobis si habueritis fidem sicut granum sinapis dicetis monti huic transi hinc et transibit et nihil impossibile erit vobis hoc autem genus non eicitur nisi per orationem et ieiunium conversantibus autem eis in galilaea dixit illis iesus filius hominis tradendus est in manus hominum et occident eum et tertio die resurget et contristati sunt vehementer et cum venissent capharnahum accesserunt qui didragma accipiebant ad petrum et dixerunt magister vester non solvit didragma ait etiam et cum intrasset domum praevenit eum iesus dicens quid tibi videtur simon reges terrae a quibus accipiunt tributum vel census a filiis suis an ab alienis et ille dixit ab alienis dixit illi iesus ergo liberi sunt filii tui autem non scandalizemus eos vade ad mare et mitte hamum et eum piscem qui primus ascenderit tolle et aperto ore eius invenies staterem illum sumens da eis pro me et te

18

in illa hora accesserunt discipuli ad iesum dicentes quis putas maior est in regno caelorum et advocans iesus parvulum statuit eum in medio eorum et dixit amen dico vobis nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum caelorum quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste hic est maior in regno caelorum et qui suscepit unum parvulum talem in nomine meo me suscipit qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris vae mundo ab scandalis necesse est enim ut veniant scandala verumtamen vae homini per quem scandalum venit si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te abscide eum et proice abs te bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel clodum quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum et si oculus tuus scandalizat te erue eum et proice abs te bonum tibi est unoculum in vitam intrare quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis videte ne contemnatis unum ex his pusillis dico enim vobis quia angeli eorum in caelis semper vident faciem patris mei qui in caelis est venit enim filius hominis salvare quod perierat quid vobis videtur si fuerint alicui centum oves et erraverit una ex eis nonne relinquet nonaginta novem in montibus et vadit quaerere eam quae erravit et si contigerit ut inve-

niat eam amen dico vobis quia gaudebit super eam magis quam super nonaginta novem quae non erraverunt sic non est voluntas ante patrem vestrum qui in caelis est ut pereat unus de pusillis istis si autem peccaverit in te frater tuus vade et corripe eum inter te et ipsum solum si te audierit lucratus es fratrem tuum si autem non te audierit adhibe tecum adhuc unum vel duos ut in ore duorum testium vel trium stet omne verbum quod si non audierit eos dic ecclesiae si autem et ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus amen dico vobis quaecumque alligaveritis super terram erunt ligata et in caelo et quaecumque solveritis super terram erunt soluta et in caelo iterum dico vobis quia si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quacumque petierint fiet illis a patre meo qui in caelis est ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum in medio eorum tunc accedens petrus ad eum dixit domine quotiens peccabit in me frater meus et dimittam ei usque septies dicit illi iesus non dico tibi usque septies sed usque septuagies septies ideo adsimilatum est regnum caelorum homini regi qui voluit rationem ponere cum servis suis et cum coeipisset rationem ponere oblatus est ei unus qui debebat decem milia talenta cum autem non haberet unde redderet iussit eum dominus venundari et uxorem eius et filios et omnia quae habebat et reddi procidens autem servus ille orabat eum dicens patientiam habe in me et omnia reddam tibi misertus autem dominus servi illius dimisit eum et debitum dimisit ei egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis qui debebat ei centum denarios et tenens suffocabat eum dicens redde quod debes et procidens conservis eius rogabat eum dicens patientiam habe in me et omnia reddam tibi ille autem noluit sed abiit et misit eum in carcerem donec redderet debitum videntes autem conservi eius quae fiebant contristati sunt valde et venerunt et narraverunt domino suo omnia quae facta erant tunc vocavit illum dominus suus et ait illi serve nequam omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me non ergo oportuit et te misereri conservi tui sicut et ego tui misertus sum et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus quoad usque redderet universum debitum sic et pater meus caelestis faciet vobis si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris

19

et factum est cum consummasset iesus sermones istos migravit a galilaea et venit in fines iudaeae trans iordanem et secutae sunt eum turbae multae et curavit eos ibi et accesserunt ad eum pharisaei temptantes eum et dicentes si licet homini dimittere uxorem suam quacumque ex causa qui respondens ait eis non legis quia qui fecit ab initio masculum et feminam fecit eos et dixit propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adhaerebit uxori suae et erunt duo in carne una itaque iam non sunt duo sed una caro quod ergo deus coniunxit homo non separat dicunt illi quid ergo moyses mandavit dari libellum repudii et dimittere ait illis quoniam moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras

ab initio autem non sic fuit dico autem vobis quia quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem et aliam duxerit moechatur et qui dimissam duxerit moechatur dicunt ei discipuli eius si ita est causa homini cum uxore non expedit nubere qui dixit non omnes capiunt verbum istud sed quibus datum est sunt enim eunuchi qui de matris utero sic nati sunt et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus et sunt eunuchi qui se ipsos castraverunt propter regnum caelorum qui potest capere capiat tunc oblatus sunt ei parvuli ut manus eis inponeret et oraret discipuli autem increpabant eis iesus vero ait eis sinite parvulos et nolite eos prohibere ad me venire talium est enim regnum caelorum et cum inposuisset eis manus abiit inde et ecce unus accedens ait illi magister bone quid boni faciam ut habeam vitam aeternam qui dixit ei quid me interrogas de bono unus est bonus deus si autem vis ad vitam ingredi serva mandata dicit illi quae iesus autem dixit non homicidii facies non adulterabis non facies furtum non falsum testimonium dices honora patrem et matrem et diliges proximum tunc sicut te ipsum dicit illi adulescens omnia haec custodi vi quid adhuc mihi deest ait illi iesus si vis perfectus esse vade vende quae habes et da pauperibus et habebis thesaurum in caelo et veni sequere me cum audisset autem adulescens verbum abiit tristis erat enim habens multas possessiones iesus autem dixit discipulis suis amen dico vobis quia dives difficilis intrabit in regnum caelorum et iterum dico vobis facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum caelorum auditis autem his discipuli mirabantur valde dicentes quis ergo poterit salvus esse aspiciens autem iesus dixit illis apud homines hoc impossibile est apud deum autem omnia possibilia sunt tunc respondens petrus dixit ei ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te quid ergo erit nobis iesus autem dixit illis amen dico vobis quod vos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis suae sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel et omnis qui reliquit domum vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut uxorem aut filios aut agros propter nomen meum centuplum accipiet et vitam aeternam possidebit multi autem erunt primi novissimi et novissimi primi

20

simile est enim regnum caelorum homini patri familias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam conventionem autem facta cum operariis ex denario diurno misit eos in vineam suam et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos et illis dixit ite et vos in vineam et quod iustum fuerit dabo vobis illi autem abierunt iterum autem exiit circa sextam et nonam horam et fecit similiter circa undecimam vero exiit et invenit alios stantes et dicit illis quid hic statis tota die otiosi dicunt ei quia nemo nos conduxit dicit illis ite et vos in vineam cum sero autem factum esset dicit dominus vineae procuratori suo voca operarios et redde illis mercedem incipiens a novissimis usque ad primos cum venissent ergo qui circa undecimam ho-

ram venerant acceperunt singulos denarios venientes autem et primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi acceperunt autem et ipsi singulos denarios et accipientes murmurabant adversus patrem familias dicentes hii novissimi una hora fecerunt et pares illos nobis fecisti qui portavimus pondus diei et aestus at ille respondens uni eorum dixit amice non facio tibi iniuriam nonne ex denario convenisti mecum tolle quod tuum est et vade volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi aut non licet mihi quod volo facere an oculus tuus nequam est quia ego bonus sum sic erunt novissimi primi et primi novissimi multi sunt enim vocati pauci autem electi et ascendens iesus hierosolymam adsumpsit duodecim discipulos secreto et ait illis ecce ascendimus hierosolymam et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et condemnabunt eum morte et tradent eum gentibus ad deludendum et flagellandum et crucifigendum et tertia die resurget tunc accessit ad eum mater filiorum zebedae cum filiis suis adorans et petens aliquid ab eo qui dixit ei quid vis ait illi dic ut sedeant hii duo filii mei unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram in regno tuo respondens autem iesus dixit nescitis quid petatis potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum dicunt ei possumus ait illis calicem quidem meum bibetis sedere autem ad dexteram meam et sinistram non est meum dare vobis sed quibus paratum est a patre meo et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus iesus autem vocavit eos ad se et ait scitis quia principes gentium dominantur eorum et qui maiores sunt potestatem exercent in eos non ita erit inter vos sed quicumque voluerit inter vos maior fieri sit vester minister et qui voluerit inter vos primus esse erit vester servus sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare et dare animam suam redemptionem pro multis et egredientibus eis ab hierico secuta est eum turba multa et ecce duo caeci sedentes secus viam audierunt quia iesus transiret et clamaverunt dicentes domine miserere nostri fili david turba autem increpabat eos ut tacerent at illi magis clamabant dicentes domine miserere nostri fili david et stetit iesus et vocavit eos et ait quid vultis ut faciam vobis dicunt illi domine ut aperiantur oculi nostri misertus autem eorum iesus tetigit oculos eorum et confestim viderunt et secuti sunt eum

21

et cum adpropinquassent hierosolymis et venissent bethfage ad montem oliveti tunc iesus misit duos discipulos dicens eis ite in castellum quod contra vos est et statim invenietis asinam alligatam et pullum cum ea solvite et adducite mihi et si quis vobis aliquid dixerit dicite quia dominus his opus habet et confestim dimittet eos hoc autem factum est ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem dicite filiae sion ecce rex tuus venit tibi mansuetus et sedens super asinam et pullum filium subiugalis euntes autem discipuli fecerunt sicut praecepit illis iesus et adduxerunt asinam et pullum et inposuerunt super eis vestimenta sua et eum desuper sedere fecerunt plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via alii autem caedebant ramos de arboribus

et sternebant in via turbae autem quae praecedebant et quae sequebantur clamabant dicentes osanna filio david benedictus qui venturus est in nomine domini osanna in altissimis et cum intrasset hierosolimam commota est universa civitas dicens quis est hic populi autem dicebant hic est iesus propheta a nazareth galilaeae et intravit iesus in templum dei et eiciebat omnes vendentes et ementes in templo et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit et dicit eis scriptum est domus mea domus orationis vocabitur vos autem fecistis eam speluncam latronum et accesserunt ad eum caeci et claudi in templo et sanavit eos videntes autem principes sacerdotum et scribae mirabilia quae fecit et pueros clamantes in templo et dicentes osanna filio david indignati sunt et dixerunt ei audis quid isti dicant iesus autem dicit eis utique numquam legistis quia ex ore infantium et lactantium perfecisti laudem et relictis illis abiit foras extra civitatem in bethaniam ibique mansit mane autem revertens in civitatem esuriit et videns fici arborem unam secus viam venit ad eam et nihil invenit in ea nisi folia tantum et ait illi numquam ex te fructus nascatur in sempiternum et arefacta est continuo ficulnea et videntes discipuli mirati sunt dicentes quomodo continuo aruit respondens autem iesus ait eis amen dico vobis si habueritis fidem et non haesitaveritis non solum de ficulnea facietis sed et si monti huic dixeritis tolle et iacta te in mare fiet et omnia quaecumque petieritis in oratione credentes accipietis et cum venisset in templum accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum et seniores populi dicentes in qua potestate haec facis et quis tibi dedit hanc potestatem respondens iesus dixit illis interrogabo vos et ego unum sermonem quem si dixeritis mihi et ego vobis dicam in qua potestate haec facio baptismum iohannis unde erat e caelo an ex hominibus at illi cogitabant inter se dicentes si dixerimus e caelo dicit nobis quare ergo non credidistis illi si autem dixerimus ex hominibus timemus turbam omnes enim habent iohannem sicut prophetam et respondentes iesu dixerunt nescimus ait illis et ipse nec ego dico vobis in qua potestate haec facio quid autem vobis videtur homo habebat duos filios et accedens ad primum dixit fili vade hodie operare in vinea mea ille autem respondens ait nolo postea autem paenitentia motus abiit accedens autem ad alterum dixit similiter at ille respondens ait eo domine et non ivit quis ex duobus fecit voluntatem patris dicunt novissimus dicit illis iesus amen dico vobis quia publicani et meretrices praecedunt vos in regno dei venit enim ad vos iohannes in via iustitiae et non credidistis ei publicani autem et meretrices crediderunt ei vos autem videntes nec paenitentiam habuistis postea ut crederetis ei aliam parabolam audite homo erat pater familias qui plantavit vineam et sepem circumdedit ei et fodit in ea torcular et aedificavit turrem et locavit eam agricolis et peregre profectus est cum autem tempus fructuum adpropinquasset misit servos suos ad agricolas ut acciperent fructus eius et agricolae adprehensis servis eius alium ceciderunt alium occiderunt alium vero lapidaverunt iterum misit alios servos plures prioribus et fecerunt illis similiter novissime autem misit ad eos fil-

ium suum dicens verebuntur filium meum agricolae autem videntes filium dixerunt intra se hic est heres venite occidamus eum et habebimus hereditatem eius et adprehensum eum eiecerunt extra vineam et occiderunt eum ergo venerit dominus vineae quid faciet agricolis illis aiunt illi malos male perdet et vineam locabit aliis agricolis qui reddant ei fructum temporibus suis dicit illis iesus numquam legistis in scripturis lapidem quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli a domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris ideo dico vobis quia auferetur a vobis regnum dei et dabitur genti facienti fructus eius et qui ceciderit super lapidem istum confringetur super quem vero ceciderit conteret eum et cum audissent principes sacerdotum et pharisei parabolas eius cognoverunt quod de ipsis diceret et quaerentes eum tenere timuerunt turbas quoniam sicut prophetam eum habebant

22

et respondens iesus dixit iterum in parabolis eis dicens simile factum est regnum caelorum homini regi qui fecit nuptias filio suo et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias et nolebant venire iterum misit alios servos dicens dicite invitatis ecce prandium meum paravi tauri mei et altilia occisa et omnia parata venite ad nuptias illi autem neglexerunt et abierunt alius in villam suam alius vero ad negotiationem suam reliqui vero tenuerunt servos eius et contumelia adfectos occiderunt rex autem cum audisset iratus est et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos et civitatem illorum succendit tunc ait servis suis nuptiae quidem paratae sunt sed qui invitati erant non fuerunt digni ite ergo ad exitus viarum et quoscumque inveneritis vocate ad nuptias et egressi servi eius in vias congregaverunt omnes quos invenerunt malos et bonos et impletae sunt nuptiae discumbentium intravit autem rex ut videret discumbentes et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali et ait illi amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem at ille obmutuit tunc dixit rex ministris ligatis pedibus eius et manibus mittite eum in tenebras exteriores ibi erit fletus et stridor dentium multi autem sunt vocati pauci vero electi tunc abeuntes pharisei consilium inierunt ut caperent eum in sermone et mittunt ei discipulos suos cum herodianis dicentes magister scimus quia verax es et viam dei in veritate doces et non est tibi cura de aliquo non enim respicis personam hominum dic ergo nobis quid tibi videatur licet census dare caesari an non cognita autem iesus nequitia eorum ait quid me temptatis hypocritae ostendite mihi nomisma census at illi obtulerunt ei denarium et ait illis iesus cuius est imago haec et suprascriptio dicunt ei caesaris tunc ait illis reddite ergo quae sunt caesaris caesari et quae sunt dei et audientes mirati sunt et relicto eo abierunt in illo die accesserunt ad eum sadducaei qui dicunt non esse resurrectionem et interrogaverunt eum dicentes magister moyses dixit si quis mortuus fuerit non habens filium ut ducat frater eius uxorem illius et suscitetur semen fratri suo erant autem apud nos septem fratres et primus uxore ducta defunctus

est et non habens semen reliquit uxorem suam fratri suo similiter secundus et tertius usque ad septimum novissime autem omnium et mulier defuncta est in resurrectione ergo cuius erit de septem uxor omnes enim habuerunt eam respondens autem iesus ait illis erratis nescientes scripturas neque virtutem dei in resurrectione enim neque nubent neque nubentur sed sunt sicut angeli dei in caelo de resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a deo dicente vobis ego sum deus abraham et deus isaac et deus iacob non est deus mortuorum sed viventium et audientes turbae mirabantur in doctrina eius pharisaei autem audientes quod silentium inposuisset sadducaei convenerunt in unum et interrogavit eum unus ex eis legis doctor temptans eum magister quod est mandatum magnum in lege ait illi iesus diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua et in tota mente tua hoc est maximum et primum mandatum secundum autem simile est huic diliges proximum tuum sicut te ipsum in his duobus mandatis universa lex pendet et prophetae congregatis autem pharisaeis interrogavit eos iesus dicens quid vobis videtur de christo cuius filius est dicunt ei david ait illis quomodo ergo david in spiritu vocat eum dominum dicens dixit dominus domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum si ergo david vocat eum dominum quomodo filius eius est et nemo poterat respondere ei verbum neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare

23

tunc iesus locutus est ad turbas et discipulos suos dicens super cathedram mosi sederunt scribae et pharisaei omnia ergo quaecumque dixerint vobis servate et facite secundum opera vero eorum nolite facere dicunt enim et non faciunt alligant autem onera gravia et inportabilia et inponunt in umeros hominum digito autem suo nolunt ea movere omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus dilatant enim phylacteria sua et magnificant fimbrias amant autem primos recubitus in cenis et primas cathedras in synagogis et salutationes in foro et vocari ab hominibus rabbi vos autem nolite vocari rabbi unus enim est magister vester omnes autem vos fratres estis et patrem nolite vocare vobis super terram unus enim est pater vester qui in caelis est nec vocemini magistris quia magister vester unus est christus qui maior est vestrum erit minister vester qui autem se exaltaverit humiliabitur et qui se humiliaverit exaltabitur vae autem vobis scribae et pharisaei hypocritae quia clauditis regnum caelorum ante homines vos enim non intratis nec introeuntes sinitis intrare vae vobis scribae et pharisaei hypocritae quia circuitis mare et aridam ut faciatis unum proselytum et cum fuerit factus facitis eum filium gehennae duplo quam vos vae vobis duces caeci qui dicitis quicumque iuraverit per templum nihil est qui autem iuraverit in aurum templi debet stulti et caeci quid enim maius est aurum an templum quod sanctificat aurum et quicumque iuraverit in altari nihil est quicumque autem iuraverit in dono quod est super illud debet caeci quid enim

maius est donum an altare quod sanctificat donum qui ergo iurat in altare iurat in eo et in omnibus quae super illud sunt et qui iuraverit in templo iurat in illo et in eo qui inhabitat in ipso et qui iurat in caelo iurat in throno dei et in eo qui sedet super eum vae vobis scribae et pharisaei hypocritae quia decimatis mentam et anethum et cuminum et reliquistis quae graviora sunt legis iudicium et misericordiam et fidem haec oportuit facere et illa non omittere duces caeci exolantes culicem camelum autem glutientes vae vobis scribae et pharisaei hypocritae quia mundatis quod de foris est calicis et parapsidis intus autem pleni sunt rapina et inmunditia pharisaeae caecae munda prius quod intus est calicis et parapsidis ut fiat et id quod de foris est mundum vae vobis scribae et pharisaei hypocritae quia similes estis sepulchris dealbatis quae a foris parent hominibus speciosa intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia sic et vos a foris quidem paretis hominibus iusti intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate vae vobis scribae et pharisaei hypocritae quia aedificatis sepulchra prophetarum et ornatis monumenta iustorum et dicitis si fuissetis in diebus patrum nostrorum non essemus socii eorum in sanguine prophetarum itaque testimonio estis vobismet ipsis quia filii istius eorum qui prophetas occiderunt et vos implete mensuram patrum vestrorum serpentes genimina viperarum quomodo fugietis a iudicio gehennae ideo ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas ex illis occidetis et crucifigitis et ex eis flagellabitis in synagogis vestris et persequemini de civitate in civitatem ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram a sanguine abel iusti usque ad sanguinem zachariae filii barachiae quem occidistis inter templum et altare amen dico vobis venient haec omnia super generationem istam hierusalem hierusalem quae occidis prophetas et lapidas eos qui ad te missi sunt quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas et noluit ecce relinquitur vobis domus vestra deserta dico enim vobis non me videbitis amodo donec dicatis benedictus qui venit in nomine domini

24

et egressus iesus de templo ibat et accesserunt discipuli eius ut ostenderent ei aedificationes templi ipse autem respondens dixit eis videtis haec omnia amen dico vobis non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruat sedentem autem eo super montem oliveti accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes dic nobis quando haec erunt et quod signum adventus tui et consummationis saeculi et respondens iesus dixit eis videte ne quis vos seducat multi enim venient in nomine meo dicentes ego sum christus et multos seducunt audituri autem estis proelia et opiniones proeliorum videte ne turbemini oportet enim haec fieri sed nondum est finis consurget enim gens in gentem et regnum in regnum et erunt pestilentiae et fames et terraemotus per loca haec autem omnia initia sunt dolorum tunc tradent vos in tribulationem et occident vos et eritis odio omnibus gen-

tibus propter nomen meum et tunc scandalizabuntur multi et invicem tradent et odio habebunt invicem et multi pseudoprophetae surgent et seducunt multos et quoniam abundabit iniquitas refrigescet caritas multorum qui autem permanserit usque in finem hic salvus erit et praedicabitur hoc evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus et tunc veniet consummatio cum ergo videritis abominationem desolationis quae dicta est a danielo propheta stantem in loco sancto qui legit intellegat tunc qui in iudaea sunt fugiant ad montes et qui in tecto non descendant tollere aliquid de domo sua et qui in agro non revertatur tollere tunicam suam vae autem praegnatis et nutrientibus in illis diebus orate autem ut non fiat fuga vestra hieme vel sabbato erit enim tunc tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet et nisi breviati fuissent dies illi non fieret salva caro sed propter electos breviabuntur dies illi tunc si quis vobis dixerit ecce hic christus aut illic nolite credere surgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa magna et prodigia ita ut in errorem inducantur si fieri potest etiam electi ecce praedixi vobis si ergo dixerint vobis ecce in deserto est nolite exire ecce in penetralibus nolite credere sicut enim fulgur exit ab oriente et paret usque in occidentem ita erit et adventus filii hominis ubicumque fuerit corpus illuc congregabuntur aquilae statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum et stellae cadent de caelo et virtutes caelorum commovebuntur et tunc parebit signum filii hominis in caelo et tunc plangent omnes tribus terrae et videbunt filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute multa et maiestate et mittet angelos suos cum tuba et voce magna et congregabunt electos eius a quattuor ventis a summis caelorum usque ad terminos eorum ab arbore autem fici discite parabolam cum iam ramus eius tener fuerit et folia nata scitis quia prope est aestas ita et vos cum videritis haec omnia scitote quia prope est in ianuis amen dico vobis quia non praeteribit haec generatio donec omnia haec fiant caelum et terra transibunt verba vero mea non praeteribunt de die autem illa et hora nemo scit neque angeli caelorum nisi pater solus sicut autem in diebus noe ita erit et adventus filii hominis sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes nubentes et nuptum tradentes usque ad eum diem quo introivit in arcam noe et non cognoverunt donec venit diluvium et tulit omnes ita erit et adventus filii hominis tunc duo erunt in agro unus adsumetur et unus relinquetur duae molentes in mola una adsumetur et una relinquetur vigilate ergo quia nescitis quia hora dominus vester venturus sit illud autem scitote quoniam si sciret pater familias quia hora fur venturus esset vigilaret utique et non sineret perfodiri domum suam ideoque et vos estote parati quia quia nescitis hora filius hominis venturus est quis putas est fidelis servus et prudens quem constituit dominus suus supra familiam suam ut det illis cibum in tempore beatus ille servus quem cum venerit dominus eius invenerit sic facientem amen dico vobis quoniam super omnia bona sua constituet eum si autem dixerit malus servus ille in corde suo moram facit domi-

nus meus venire et coeperit percutere conservos suos manducet autem et bibat cum ebriis veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua ignorat et dividet eum partemque eius ponet cum hypocritis illic erit fletus et stridor dentium

25

tunc simile erit regnum caelorum decem virginibus quae accipientes lampadas suas exierunt obviam sponso et sponsae quinque autem ex eis erant fatuae et quinque prudentes sed quinque fatuae acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus moram autem faciente sponso dormitaverunt omnes et dormierunt media autem nocte clamor factus est ecce sponsus venit exite obviam ei tunc surrexerunt omnes virgines illae et ornaverunt lampades suas fatuae autem sapientibus dixerunt date nobis de oleo vestro quia lampades nostrae extinguuntur responderunt prudentes dicentes ne forte non sufficiat nobis et vobis ite potius ad vendentes et emite vobis dum autem irent emere venit sponsus et quae paratae erant intraverunt cum eo ad nuptias et clausa est ianua novissime veniunt et reliquae virgines dicentes domine domine aperi nobis at ille respondens ait amen dico vobis nescio vos vigilate itaque quia nescitis diem neque horam sicut enim homo proficiscens vocavit servos suos et tradidit illis bona sua et uni dedit quinque talenta alii autem duo alii vero unum unicuique secundum propriam virtutem et profectus est statim abiit autem qui quinque talenta acceperat et operatus est in eis et lucratus est alia quinque similiter qui duo acceperat lucratus est alia duo qui autem unum acceperat abiens fodit in terra et abscondit pecuniam domini sui post multum vero temporis venit dominus servorum illorum et posuit rationem cum eis et accedens qui quinque talenta acceperat obtulit alia quinque talenta dicens domine quinque talenta mihi tradidisti ecce alia quinque superlucratus sum ait illi dominus eius euge bone serve et fidelis quia super pauca fuisti fidelis super multa te constituam intra in gaudium domini tui accessit autem et qui duo talenta acceperat et ait domine duo talenta tradidisti mihi ecce alia duo lucratus sum ait illi dominus eius euge bone serve et fidelis quia super pauca fuisti fidelis supra multa te constituam intra in gaudium domini tui accedens autem et qui unum talentum acceperat ait domine scio quia homo durus es metis ubi non seminasti et congregas ubi non sparsisti et timens abiit et abscondi talentum tuum in terra ecce habes quod tuum est respondens autem dominus eius dixit ei serve male et piger sciebas quia meto ubi non semino et congrego ubi non sparsi oportuit ergo te mittere pecuniam meam nummulariis et veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura tollite itaque ab eo talentum et date ei qui habet decem talenta omni enim habenti dabitur et abundabit ei autem qui non habet et quod videtur habere auferetur ab eo et inutile servum ecite in tenebras exteriores illic erit fletus et stridor dentium cum autem venerit filius hominis in maiestate sua et omnes angeli cum eo tunc sedebit super sedem maiestatis suae

et congregabuntur ante eum omnes gentes et separabit eos ab invicem sicut pastor segregat oves ab hedis et statuet oves quidem a dextris suis hedos autem a sinistris tunc dicet rex his qui a dextris eius erunt venite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi esurivi enim et dedistis mihi manducare sitivi et dedistis mihi bibere hospes eram et collexistis me nudus et operuistis me infirmus et visitastis me in carcere eram et venistis ad me tunc respondebunt ei iusti dicentes domine quando te vidimus esurientem et pavimus sitientem et dedimus tibi potum quando autem te vidimus hospitem et colleximus te aut nudum et cooperuimus aut quando te vidimus infirmum aut in carcere et venimus ad te et respondens rex dicit illis amen dico vobis quamdiu fecistis uni de his fratribus meis minimis mihi fecistis tunc dicit et his qui a sinistris erunt discedite a me maledicti in ignem aeternum qui paratus est diabolo et angelis eius esurivi enim et non dedistis mihi manducare sitivi et non dedistis mihi potum hospes eram et non collexistis me nudus et non operuistis me infirmus et in carcere et non visitastis me tunc respondebunt et ipsi dicentes domine quando te vidimus esurientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum vel in carcere et non ministravimus tibi tunc respondebit illis dicens amen dico vobis quamdiu non fecistis uni de minoribus his nec mihi fecistis et ibunt hii in supplicium aeternum iusti autem in vitam aeternam

26

et factum est cum consummasset iesus sermones hos omnes dixit discipulis suis scitis quia post biduum pascha fiet et filius hominis tradetur ut crucifigatur tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicebatur caiaphas et consilium fecerunt ut iesum dolo tenerent et occiderent dicebant autem non in die festo ne forte tumultus fieret in populo cum autem esset iesus in bethania in domo simonis leprosi accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi et effudit super caput ipsius recumbentis videntes autem discipuli indignati sunt dicentes ut quid perditio haec potuit enim istud venundari multo et dari pauperibus sciens autem iesus ait illis quid molesti estis mulieri opus bonum operata est in me nam semper pauperes habetis vobiscum me autem non semper habetis mittens enim haec unguentum hoc in corpus meum ad sepeliendum me fecit amen dico vobis ubicumque praedicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo dicetur et quod haec fecit in memoriam eius tunc abiit unus de duodecim qui dicitur iudas scarioth ad principes sacerdotum et ait illis quid vultis mihi dare et ego vobis eum tradam at illi constituerunt ei triginta argenteos et exinde quaerebat oportunitatem ut eum traderet prima autem azyorum accesserunt discipuli ad iesum dicentes ubi vis paremus tibi comedere pascha at iesus dixit ite in civitatem ad quandam et dicite ei magister dicit tempus meum prope est apud te facio pascha cum discipulis meis et fecerunt discipuli sicut constituit illis iesus et paraverunt pascha vespere autem facto discumbe-

bat cum duodecim discipulis et edentibus illis dixit amen dico vobis quia unus vestrum me traditurus est et contristati valde coeperunt singuli dicere numquid ego sum domine at ipse respondens ait qui intinguit mecum manum in parapside hic me tradet filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo vae autem homini illi per quem filius hominis traditur bonum erat ei si natus non fuisset homo ille respondens autem iudas qui tradidit eum dixit numquid ego sum rabbi ait illi tu dixisti cenantibus autem eis accepit iesus panem et benedixit ac fregit deditque discipulis suis et ait accipite et comedite hoc est corpus meum et accipiens calicem gratias egit et dedit illis dicens bibite ex hoc omnes hic est enim sanguis meus novi testamenti qui pro multis effunditur in remissionem peccatorum dico autem vobis non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam vobiscum novum in regno patris mei et hymno dicto exierunt in montem oliveti tunc dicit illis iesus omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte scriptum est enim percutiam pastorem et dispergentur oves gregis postquam autem resurrexero praecedam vos in galilaeam respondens autem petrus ait illi et si omnes scandalizati fuerint in te ego numquam scandalizabor ait illi iesus amen dico tibi quia in hac nocte antequam gallus cantet ter me negabis ait illi petrus etiam si oportuerit me mori tecum non te negabo similiter et omnes discipuli dixerunt tunc venit iesus cum illis in villam quae dicitur gethsemani et dixit discipulis suis sedete hic donec vadam illuc et orem et adsumpto petro et duobus filiis zebedaei coepit contristari et maestus esse tunc ait illis tristis est anima mea usque ad mortem sustinete hic et vigilate mecum et progressus pusillum procidit in faciem suam orans et dicens mi pater si possibile est transeat a me calix iste verumtamen non sicut ego volo sed sicut tu et venit ad discipulos et invenit eos dormientes et dicit petro sic non potuisti una hora vigilare mecum vigilate et orate ut non intretis in temptationem spiritus quidem promptus est caro autem infirma iterum secundo abiit et oravit dicens pater mi si non potest hic calix transire nisi bibam illum fiat voluntas tua et venit iterum et invenit eos dormientes erant enim oculi eorum gravati et relictis illis iterum abiit et oravit tertio eundem sermonem dicens tunc venit ad discipulos suos et dicit illis dormite iam et requiescite ecce adpropinquavit hora et filius hominis traditur in manus peccatorum surgite eamque ecce adpropinquavit qui me tradit adhuc ipso loquente ecce iudas unus de duodecim venit et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus a principibus sacerdotum et senioribus populi qui autem tradidit eum dedit illis signum dicens quemcumque osculatus fuero ipse est tenete eum et confestim accedens ad iesum dixit have rabbi et osculatus est eum dixitque illi iesus amice ad quod venisti tunc accesserunt et manus iniecerunt in iesum et tenuerunt eum et ecce unus ex his qui erant cum iesu extendens manum exemit gladium suum et percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius tunc ait illi iesus converte gladium tuum in locum suum omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt an putas quia non possum rogare patrem meum et

exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones angelorum quomodo ergo implebuntur scripturae quia sic oportet fieri in illa hora dixit iesus turbis tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus conprehendere me cotidie apud vos sedebam docens in templo et non me tenuistis hoc autem totum factum est ut implebantur scripturae prophetarum tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt at illi tenentes iesum duxerunt ad caiaphan principem sacerdotum ubi scribae et seniores convenerant petrus autem sequebatur eum a longe usque in atrium principis sacerdotum et ingressus intro sedebat cum ministris ut videret finem principes autem sacerdotum et omne concilium quaerebant falsum testimonium contra iesum ut eum morti traderent et non invenerunt cum multi falsi testes accessissent novissime autem venerunt duo falsi testes et dixerunt hic dixit possum destruere templum dei et post triduum aedificare illud et surgens princeps sacerdotum ait illi nihil respondes ad ea quae isti adversum te testificantur iesus autem tacebat et princeps sacerdotum ait illi adiuro te per deum vivum ut dicas nobis si tu es christus filius dei dicit illi iesus tu dixisti verumtamen dico vobis amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis et venientem in nubibus caeli tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens blasphemavit quid adhuc egemus testibus ecce nunc audistis blasphemiam quid vobis videtur at illi respondentes dixerunt reus est mortis tunc expuerunt in faciem eius et colaphis eum ceciderunt alii autem palmas in faciem ei dederunt dicentes prophetiza nobis christe quis est qui te percussit petrus vero sedebat foris in atrio et accessit ad eum una ancilla dicens et tu cum iesu galilaeo eras at ille negavit coram omnibus dicens nescio quid dicis exeunte autem illo ianuam vidit eum alia et ait his qui erant ibi et hic erat cum iesu nazareno et iterum negavit cum iuramento quia non novi hominem et post pusillum accesserunt qui stabant et dixerunt petro vere et tu ex illis es nam et loquella tua manifestum te facit tunc coepit detestari et iurare quia non novisset hominem et continuo gallus cantavit et recordatus est petrus verbi iesu quod dixerat priusquam gallus cantet ter me negabis et egressus foras ploravit amare

27

mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus iesum ut eum morti traderent et vinctum adduxerunt eum et tradiderunt pontio pilato praesidi tunc videns iudas qui eum tradidit quod damnatus esset paenitentia ductus rettulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus dicens peccavi tradens sanguinem iustum at illi dixerunt quid ad nos tu videris et proiectis argenteis in templo recessit et abiens laqueo se suspendit principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt non licet mittere eos in corbanam quia pretium sanguinis est consilio autem inito emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum propter hoc vocatus est ager ille acheldemach ager sanguinis usque in hodiernum diem tunc impletum est quod

dictum est per hieremiam prophetam dicentem et acceperunt triginta argenteos pretium adpretiati quem adpretiaverunt a filiis israhel et dederunt eos in agrum figuli sicut constituit mihi dominus iesus autem stetit ante praesidem et interrogavit eum praeses dicens tu es rex iudaeorum dicit ei iesus tu dicis et cum accusaretur a principibus sacerdotum et senioribus nihil respondit tunc dicit illi pilatus non audis quanta adversum te dicant testimonia et non respondit ei ad ullum verbum ita ut miraretur praeses vehementer per diem autem sollemnem consueverat praeses dimittere populo unum vinctum quem voluissent habebat autem tunc vinctum insignem qui dicebatur barabbas congregatis ergo illis dixit pilatus quem vultis dimittam vobis barabban an iesum qui dicitur christus sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum sedente autem illo pro tribunali misit ad illum uxorem eius dicens nihil tibi et iusto illi multa enim passa sum hodie per visum propter eum princeps autem sacerdotum et seniores persuaserunt populis ut peterent barabban iesum vero perderent respondens autem praeses ait illis quem vultis vobis de duobus dimitti at illi dixerunt barabban dicit illis pilatus quid igitur faciam de iesu qui dicitur christus dicunt omnes crucifigatur ait illis praeses quid enim mali fecit at illi magis clamabant dicentes crucifigatur videns autem pilatus quia nihil proficeret sed magis tumultus fieret accepta aqua lavit manus coram populo dicens innocens ego sum a sanguine iusti huius vos videritis et respondens universus populus dixit sanguis eius super nos et super filios nostros tunc dimisit illis barabban iesum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur tunc milites praesidis suscipientes iesum in praetorio congregaverunt ad eum universam cohortem et exeuntes eum clamydem coccineam circumdederunt ei et plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius et harundinem in dextera eius et genu flexo ante eum inludebant dicentes have rex iudaeorum et expuentes in eum acceperunt harundinem et percutiebant caput eius et postquam inluserunt ei exuerunt eum clamydem et induerunt eum vestimentis eius et duxerunt eum ut crucifigerent exeuntes autem invenerunt hominem cyreneum nomine simonem hunc angariaverunt ut tollet crucem eius et venerunt in locum qui dicitur golgotha quod est calvariae locus et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum et cum gustasset noluit bibere postquam autem crucifixerunt eum dividerunt vestimenta eius sortem mittentes et sedentes servabant eum et inposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam hic est iesus rex iudaeorum tunc crucifigi sunt cum eo duo latrones unus a dextris et unus a sinistris praeterea autem blasphemabant eum moventes capita sua et dicentes qui destruit templum et in triduo illud reaedificat salva temet ipsum si filius dei es descende de cruce similiter et principes sacerdotum inludentes cum scribis et senioribus dicentes alios salvos fecit se ipsum non potest salvum facere si rex israhel est descendat nunc de cruce et credemus ei confidet in deo liberet nunc eum si vult dixit enim quia dei filius sum id ipsum autem et latrones qui fixi erant cum eo

inproperabant ei a sexta autem hora tenebrae factae sunt super universam terram usque ad horam nonam et circa horam nonam clamavit iesus voce magna dicens heli heli lema sabachthani hoc est deus meus deus meus ut quid dereliquisti me quidam autem illic stantes et audientes dicebant heliam vocat iste et continuo currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto et inposuit harundini et dabat ei bibere ceteri vero dicebant sine videamus an veniat helias liberans eum iesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum et terra mota est et petrae scissae sunt et monumenta aperta sunt et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis centurio autem et qui cum eo erant custodientes iesum viso terraemotu et his quae fiebant timuerunt valde dicentes vere dei filius erat iste erant autem ibi mulieres multae a longe quae secutae erant iesum a galilaea ministrantes ei inter quas erat maria magdalene et maria iacobi et ioseph mater et mater filiorum zebedaei cum sero autem factum esset venit quidam homo dives ab arimathia nomine ioseph qui et ipse discipulus erat iesu hic accessit ad pilatum et petiit corpus iesu tunc pilatus iussit reddi corpus et accepto corpore ioseph involvit illud sindone munda et posuit illud in monumento suo novo quod exciderat in petra et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit erat autem ibi maria magdalene et altera maria sedentes contra sepulchrum altera autem die quae est post parasceven convenerunt principes sacerdotum et pharisaei ad pilatum dicentes domine recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc vivens post tres dies resurgam iube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium ne forte veniant discipuli eius et furentur eum et dicant plebi surrexit a mortuis et erit novissimus error peior priore ait illis pilatus habetis custodiam ite custodite sicut scitis illi autem abeuntes munierunt sepulchrum signantes lapidem cum custodibus

tiate fratribus meis ut eant in galilaeam ibi me videbunt quae cum abissent ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem et nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia quae facta fuerant et congregati cum senioribus consilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes dicite quia discipuli eius nocte venerunt et furati sunt eum nobis dormientibus et si hoc auditum fuerit a praeside nos suadebimus ei et securos vos faciemus at illi accepta pecunia fecerunt sicut erant docti et divulgatum est verbum istud apud iudaeos usque in hodiernum diem undecim autem discipuli abierunt in galilaeam in montem ubi constituerat illis iesus et videntes eum adoraverunt quidam autem dubitaverunt et accedens iesus locutus est eis dicens data est mihi omnis potestas in caelo et in terra euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi

28

vespere autem sabbati quae lucescit in primam sabbati venit maria magdalene et altera maria videre sepulchrum et ecce terraemotus factus est magnus angelus enim domini descendit de caelo et accedens revolvit lapidem et sedebat super eum erat autem aspectus eius sicut fulgur et vestimentum eius sicut nix prae timore autem eius exterriti sunt custodes et facti sunt velut mortui respondens autem angelus dixit mulieribus nolite timere vos scio enim quod iesum qui crucifixus est quaeritis non est hic surrexit enim sicut dixit venite videte locum ubi positus erat dominus et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit et ecce praecedit vos in galilaeam ibi eum videbitis ecce praedixi vobis et exierunt cito de monumento cum timore et magno gaudio currentes nuntiare discipulis eius et ecce iesus occurrit illis dicens havete il-lae autem accesserunt et tenuerunt pedes eius et adoraverunt eum tunc ait illis iesus nolite timere ite nun-

initium evangelii iesu christi filii dei sicut scriptum est in esaia propheta ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit viam tuam vox clamantis in deserto parate viam domini rectas facite semitas eius fuit iohannes in deserto baptizans et praedicans baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum et egrediebatur ad illum omnis iudaea regio et hierosolymitae universi et baptizabantur ab illo in iordane flumine confitentes peccata sua et erat iohannes vestitus pilis cameli et zona pellicia circa lumbos eius et lucustas et mel silvestre edebat et praedicabat dicens venit fortior me post me cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam calciamentorum eius ego baptizavi vos aqua ille vero baptizabit vos spiritu sancto et factum est in diebus illis venit iesus a nazareth galilaeae et baptizatus est in iordane ab iohanne et statim ascendens de aqua vidit apertos caelos et spiritum tamquam columbam descendentem et manentem in ipso et vox facta est de caelis tu es filius meus dilectus in te conplacui et statim spiritus expellit eum in desertum et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus et temptabatur a satana eratque cum bestiis et angeli ministrabant illi postquam autem traditus est iohannes venit iesus in galilaeam praedicans evangelium regni dei et dicens quoniam impletum est tempus et adpropinquavit regnum dei paenitemini et credite evangelio et praeteriens secus mare galilaeae vidit simonem et andream fratrem eius mittentes retia in mare erant enim piscatores et dixit eis iesus venite post me et faciam vos fieri piscatores hominum et protinus relictis retibus secuti sunt eum et progressus inde pusillum vidit iacobum zebedaei et iohannem fratrem eius et ipsos in navi componentes retia et statim vocavit illos et relicto patre suo zebedaeo in navi cum mercennariis secuti sunt eum et ingrediuntur capharnahum et statim sabbatis ingressus synagogam docebat eos et stupebant super doctrina eius erat enim docens eos quasi potestatem habens et non sicut scribae et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo et exclamavit dicens quid nobis et tibi iesu nazarene venisti perdere nos scio qui sis sanctus dei et comminatus est ei iesus dicens obmutesce et exi de homine et discerpens eum spiritus immundus et exclamans voce magna exivit ab eo et mirati sunt omnes ita ut conquirerent inter se dicentes quidnam est hoc quae doctrina haec nova quia in potestate et spiritibus immundis imperat et oboediunt ei et processit rumor eius statim in omnem regionem galilaeae et protinus egredientes de synagoga venerunt in domum simonis et andreae cum iacobo et iohanne decumbebant autem socrus simonis febricitans et statim dicunt ei de illa et accedens elevavit eam adprehensa manu eius et continuo dimisit eam febris et ministrabat eis vespere autem facto cum occidisset sol adferebant ad eum omnes male habentes et daemonia habentes et erat omnis civitas congregata ad ianuum et curavit multos qui vexabantur variis languoribus et quoniam multa eiciebat et non sinebat loqui ea quoniam sciebant eum et diluculo valde surgens egressus abiit in desertum locum ibique orabat et persecutus est

eum simon et qui cum illo erant et cum invenissent eum dixerunt ei quia omnes quaerunt te et ait illis eamus in proximis vicos et civitates ut et ibi praedicem ad hoc enim veni et erat praedicans in synagogis eorum et omni galilaea et daemonia eiciens et venit ad eum leprosus deprecans eum et genu flexo dixit si vis potes me mundare iesus autem misertus eius extendit manum suam et tangens eum ait illi volo mundare et cum dixisset statim discessit ab eo lepra et mundatus est et comminatus ei statim eiecit illum et dicit ei vide nemini dixeris sed vade ostende te principi sacerdotum et offer pro emundatione tua quae praecepit moyses in testimonium illis at ille egressus coepit praedicare et diffamare sermonem ita ut iam non posset manifeste in civitatem introire sed foris in desertis locis esse et conveniebant ad eum undique

2

et iterum intravit capharnahum post dies et auditum est quod in domo esset et convenerunt multi ita ut non caperet neque ad ianuum et loquebatur eis verbum et venerunt ferentes ad eum paralyticum qui a quattuor portabatur et cum non possent offerre eum illi prae turba nudaverunt tectum ubi erat et patefacientes submiserunt grabattum in quo paralyticus iacebat cum vidisset autem iesus fidem illorum ait paralytico fili dimittuntur tibi peccata erant autem illic quidam de scribes sedentes et cogitantes in cordibus suis quid hic sic loquitur blasphemam quis potest dimittere peccata nisi solus deus quo statim cognito iesus spiritu suo quia sic cogitarent intra se dicit illis quid ista cogitatis in cordibus vestris quid est facilius dicere paralytico dimittuntur tibi peccata an dicere surge et tolle grabattum tuum et ambula ut autem sciatis quia potestatem habet filius hominis in terra dimittendi peccata ait paralytico tibi dico surge tolle grabattum tuum et vade in domum tuam et statim ille surrexit et sublato grabatto abiit coram omnibus ita ut admirarentur omnes et honorificarent deum dicentes quia numquam sic vidimus et egressus est rursus ad mare omnisque turba veniebat ad eum et docebat eos et cum praeteriret vidit levin alpei sedentem ad teloneum et ait illi sequere me et surgens secutus est eum et factum est cum accumberet in domo illius multi publicani et peccatores simul discumbebant cum iesu et discipulis eius erant enim multi qui et sequebantur eum et scribae et pharisaei videntes quia manducaret cum peccatoribus et publicanis dicebant discipulis eius quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit magister vester hoc audito iesus ait illis non necesse habent sani medicum sed qui male habent non enim veni vocare iustos sed peccatores et erant discipuli iohannis et pharisaei ieiunantes et veniunt et dicunt illi cur discipuli iohannis et pharisaeorum ieiunant tui autem discipuli non ieiunant et ait illis iesus numquid possunt filii nuptiarum quamdiu sponsus cum illis est ieiunare quanto tempore habent secum sponsum non possunt ieiunare venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus et tunc ieiunabunt in illa die nemo adsummentum panni rudis adsuit vestimento veteri alioquin aufert supplementum novum a veteri et maior

scissura fit et nemo mittit vinum novellum in utres veteres alioquin disrumpet vinum utres et vinum effunditur et utres peribunt sed vinum novum in utres novos mitti debet et factum est iterum cum sabbatis ambularet per sata et discipuli eius coeperunt praegradi et vellere spicas pharisaei autem dicebant ei ecce quid faciunt sabbatis quod non licet et ait illis numquam legis quid fecerit david quando necessitatem habuit et esuriit ipse et qui cum eo erant quomodo introiit in domum dei sub abiathar principe sacerdotum et panes propositionis manducavit quos non licet manducare nisi sacerdotibus et dedit eis qui cum eo erant et dicebat eis sabbatum propter hominem factum est et non homo propter sabbatum itaque dominus est filius hominis etiam sabbati

3

et introivit iterum synagogam et erat ibi homo habens manum aridam et observabant eum si sabbatis curaret ut accusarent illum et ait homini habenti manum aridam surge in medium et dicit eis licet sabbatis bene facere an male animam salvam facere an perdere at illi tacebant et circumspiciens eos cum ira contristatus super cecitatem cordis eorum dicit homini extende manum tuam et extendit et restituta est manus illi exeuntes autem statim pharisaei cum herodianis consilium faciebant adversus eum quomodo eum perderent et iesus cum discipulis suis secessit ad mare et multa turba a galilaea et iudaea secuta est eum et ab hierosolymis et ab idumea et trans iordanem et qui circa tyrum et sidonem multitudo magna audientes quae faciebat venerunt ad eum et dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret propter turbam ne conprimerent eum multos enim sanabat ita ut inruerent in eum ut illum tangerent quotquot habebant plagas et spiritus immundi cum illum videbant prodeiebant ei et clamabant dicentes tu es filius dei et vehementer comminabatur eis ne manifestarent illum et ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse et venerunt ad eum et fecit ut essent duodecim cum illo et ut mitteret eos praedicare et dedit illis potestatem curandi infirmitates et eiciendi daemonia et inposuit simoni nomen petrus et iacobum zebedaei et iohannem fratrem iacobi et inposuit eis nomina boanerges quod est filii tonitruum et andream et philippum et bartholomeum et mattheum et thomam et iacobum alpei et thaddeum et simonem cananeum et iudam scarioth qui et tradidit illum et veniunt ad domum et convenit iterum turba ita ut non possent neque panem manducare et cum audissent sui exierunt tenere eum dicebant enim quoniam in furorem versus est et scribe qui ab hierosolymis descenderant dicebant quoniam beelzebub habet et quia in principe daemonum eicit daemonia et convocatis eis in parabolis dicebat illis quomodo potest satanas satanan eicere et si regnum in se dividatur non potest stare regnum illud et si domus super semet ipsam disperitiatur non poterit domus illa stare et si satanas consurrexit in semet ipsum disperitus est et non potest stare sed finem habet nemo potest vasa fortis ingressus in domum diripere nisi prius fortem alliget et tunc domum eius diripiet amen dico vobis

quoniam omnia dimittuntur filiis hominum peccata et blasphemiae quibus blasphemaverint qui autem blasphemaverit in spiritum sanctum non habet remissionem in aeternum sed reus erit aeterni delicti quoniam dicebant spiritum immundum habet et veniunt mater eius et fratres et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum et sedebat circa eum turba et dicit ei ecce mater tua et fratres tui foris quaerunt te et respondens eis ait quae est mater mea et fratres mei et circumspiciens eos qui in circuitu eius sedebant ait ecce mater mea et fratres mei qui enim fecerit voluntatem dei hic frater meus et soror mea et mater est

4

et iterum coepit docere ad mare et congregata est ad eum turba multa ita ut in navem ascendens sederet in mari et omnis turba circa mare super terram erat et docebat eos in parabolis multa et dicebat illis in doctrina sua audite ecce exiit seminans ad seminandum et dum seminat aliud cecidit circa viam et venerunt volucres et comederunt illud aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terram multam et statim exortum est quoniam non habebat altitudinem terrae et quando exortus est sol exaestuavit et eo quod non haberet radicem exaruit et aliud cecidit in spinas et ascenderunt spinas et offocaverunt illud et fructum non dedit et aliud cecidit in terram bonam et dabat fructum ascendentem et crescentem et adferebat unum triginta et unum sexaginta et unum centum et dicebat qui habet aures audiendi audiat et cum esset singularis interrogaverunt eum hii qui cum eo erant cum duodecim parabolas et dicebat eis vobis datum est mysterium regni dei illis autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt ut videntes videant et non videant et audientes audiant et non intellegant nequando convertantur et dimittantur eis peccata et ait illis nescitis parabolam hanc et quomodo omnes parabolas cognoscetis qui seminat verbum seminat hii autem sunt qui circa viam ubi seminatur verbum et cum audierint confestim venit satanas et auferit verbum quod seminatum est in corda eorum et hii sunt similiter qui super petrosa seminantur qui cum audierint verbum statim cum gaudio accipiunt illud et non habent radicem in se sed temporales sunt deinde orta tribulatione et persecutione propter verbum confestim scandalizantur et alii sunt qui in spinis seminantur hii sunt qui verbum audiunt et aerumnae saeculi et deceptio divitiarum et circa reliqua concupiscentiae introeuntes suffocant verbum et sine fructu efficiunt et hii sunt qui super terram bonam seminati sunt qui audiunt verbum et suscipiunt et fructificant unum triginta et unum sexaginta et unum centum et dicebat illis numquid venit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto nonne ut super candelabrum ponatur non enim est aliquid absconditum quod non manifestetur nec factum est occultum sed ut in palam veniat si quis habet aures audiendi audiat et dicebat illis videte quid auditis in qua mensura mensi fueritis remetietur vobis et adicietur vobis qui enim habet dabitur illi et qui non habet etiam quod habet auferetur ab illo et dice-

bat sic est regnum dei quemadmodum si homo iaciat sementem in terram et dormiat et exsurgat nocte ac die et semen germinet et crescat dum nescit ille ultro enim terra fructificat primum herbam deinde spicam deinde plenum frumentum in spica et cum se produxerit fructus statim mittit falcem quoniam adest messis et dicebat cui adsimilabimus regnum dei aut cui parabola conparabimus illud sicut granum sinapis quod cum seminatum fuerit in terra minus est omnibus seminibus quae sunt in terra et cum seminatum fuerit ascendit et fit maius omnibus holeribus et facit ramos magnos ita ut possint sub umbra eius aves caeli habitare et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum prout poterant audire sine parabola autem non loquebatur eis seorsum autem discipulis suis disserebat omnia et ait illis illa die cum sero esset factum transeamus contra et dimittentes turbam adsumunt eum ita ut erat in navi et aliae naves erant cum illo et facta est procella magna venti et fluctus mittebat in navem ita ut impleretur navis et erat ipse in puppi supra cervical dormiens et excitant eum et dicunt ei magister non ad te pertinet quia perimus et exsurgens comminatus est vento et dixit mari tace obmutesce et cessavit ventus et facta est tranquillitas magna et ait illis quid timidi estis necdum habetis fidem et timuerunt magno timore et dicebant ad alterutrum quis putas est iste quia et ventus et mare oboeiunt ei

5

et venerunt trans fretum maris in regionem gerasenorum et exeunti ei de navi statim occurrit ei de monumentis homo in spiritu immundo qui domicilium habebat in monumentis et neque catenis iam quisquam eum poterat ligare quoniam saepe conpedibus et catenis vinctus disrupisset catenas et conpedes comminuisset et nemo poterat eum domare et semper nocte ac die in monumentis et in montibus erat clamans et concidens se lapidibus videns autem iesum a longe cucurrit et adoravit eum et clamans voce magna dicit quid mihi et tibi iesu fili dei summi adiuro te per deum ne me torqueas dicebat enim illi exi spiritus immunde ab homine et interrogabat eum quod tibi nomen est et dicit ei legio nomen mihi est quia multi sumus et deprecabatur eum multum ne se expelleret extra regionem erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens et deprecabatur eum spiritus dicentes mitte nos in porcos ut in eos introeamus et concessit eis statim iesus et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos et magno impetu grex praecipitatus est in mare ad duo milia et suffocati sunt in mare qui autem pascebant eos fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in agros et egressi sunt videre quid esset facti et veniunt ad iesum et vident illum qui a daemonio vexabatur sedentem vestitum et sanae mentis et timuerunt et narraverunt illis qui viderant qualiter factum esset ei qui daemonium habuerat et de porcis et rogare eum coeperunt ut discederet de finibus eorum cumque ascenderet navem coepit illum deprecari qui daemonio vexatus fuerat ut esset cum illo et non admisit eum sed ait illi vade

in domum tuam ad tuos et adnuntia illis quanta tibi dominus fecerit et misertus sit tui et abiit et coepit praedicare in decapoli quanta sibi fecisset iesus et omnes mirabantur et cum transcendisset iesus in navi rursus trans fretum convenit turba multa ad illum et erat circa mare et venit quidam de archisynagoga nomine iairus et videns eum procidit ad pedes eius et deprecabatur eum multum dicens quoniam filia mea in extremis est veni impone manus super eam ut salva sit et vivat et abiit cum illo et sequebatur eum turba multa et comprimebant illum et mulier quae erat in profluvio sanguinis annis duodecim et fuerat multa perpessa a conpluribus medicis et erogaverat omnia sua nec quicquam profecerat sed magis deterius habebat cum audisset de iesu venit in turba retro et tetigit vestimentum eius dicebat enim quia si vel vestimentum eius tetigero salva ero et confestim siccatus est fons sanguinis eius et sensit corpore quod sanata esset a plaga et statim iesus cognoscens in semet ipso virtutem quae exierat de eo conversus ad turbam aiebat quis tetigit vestimenta mea et dicebant ei discipuli sui vides turbam conprimente te et dicis quis me tetigit et circumspiciebat videre eam quae hoc fecerat mulier autem timens et tremens sciens quod factum esset in se venit et procidit ante eum et dicit ei omnem veritatem ille autem dicit ei filia fides tua te salvam fecit vade in pace et esto sana a plaga tua adhuc eo loquente veniunt ab archisynagogo dicentes quia filia tua mortua est ultra vexas magistrum iesus autem verbo quod dicebatur audito ait archisynagogo noli timere tantummodo crede et non admisit quemquam sequi se nisi petrum et iacobum et iohannem fratrem iacobi et veniunt in domum archisynagogi et videt tumultum et flentes et heulantes multum et ingressus ait eis quid turbamini et ploratis puella non est mortua sed dormit et inridebant eum ipse vero eiectis omnibus adsumit patrem et matrem puellae et qui secum erant et ingreditur ubi erat puella iacens et tenens manum puellae ait illi talitha cumi quod est interpretatum puella tibi dico surge et confestim surrexit puella et ambulabat erat autem annorum duodecim et obstipuerunt stupore maximo et praecepit illis vehementer ut nemo id sciret et dicit dari illi manducare

6

et egressus inde abiit in patriam suam et sequebantur illum discipuli sui et facto sabbato coepit in synagoga docere et multi audientes admirabantur in doctrina eius dicentes unde huic haec omnia et quae est sapientia quae data est illi et virtutes tales quae per manus eius efficiuntur nonne iste est faber filius mariae frater iacobi et ioseph et iudae et simonis nonne et sorores eius hic nobiscum sunt et scandalizabantur in illo et dicebat eis iesus quia non est propheta sine honore nisi in patria sua et in cognatione sua et in domo sua et non poterat ibi virtutem ullam facere nisi paucos infirmos inpositis manibus curavit et mirabatur propter incredulitatem eorum et circumibat castella in circuitu docens et convocavit

duodecim et coepit eos mittere binos et dabat illis potestatem spirituum immundorum et praecepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tantum non peram non panem neque in zona aes sed calciatos sandaliis et ne induerentur duabus tunicis et dicebat eis quocumque introieritis in domum illuc manete donec exeatis inde et quicumque non receperint vos nec audierint vos exeuntes inde excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis et exeuntes praedicabant ut paenitentiam agerent et daemonia multa eiciebant et ungebant oleo multos aegrotos et sanabant et audivit herodes rex manifestum enim factum est nomen eius et dicebat quia iohannes baptista resurrexit a mortuis et propterea inoperantur virtutes in illo alii autem dicebant quia helias est alii vero dicebant propheta est quasi unus ex prophetis quo audito herodes ait quem ego decollavi iohannem hic a mortuis resurrexit ipse enim herodes misit ac tenuit iohannem et vinxit eum in carcere propter herodiadem uxorem philippi fratris sui quia duxerat eam dicebat enim iohannes herodi non licet tibi habere uxorem fratris tui herodias autem insidiabatur illi et volebat occidere eum nec poterat herodes enim metuebat iohannem sciens eum virum iustum et sanctum et custodiebat eum et audito eo multa faciebat et libenter eum audiebat et cum dies oportunos accidisset herodes natalis sui cenam fecit principibus et tribunis et primis galilaeae cumque introisset filia ipsius herodiadis et saltasset et placuisset herodi simulque recumbentibus rex ait puellae pete a me quod vis et dabo tibi et iuravit illi quia quicquid petieris dabo tibi licet dimidium regni mei quae cum exisset dixit matri suae quid petam et illa dixit caput iohannis baptistae quod introisset statim cum festinatione ad regem petivit dicens volo ut protinus des mihi in disco caput iohannis baptistae et contristatus rex propter iusiurandum et propter simul recumbentes noluit eam contristare sed misso speculatore praecepit adferri caput eius in disco et decollavit eum in carcere et adtulit caput eius in disco et dedit illud puellae et puella dedit matri suae quo audito discipuli eius venerunt et tulerunt corpus eius et posuerunt illud in monumento et convenientes apostoli ad iesum renuntiaverunt illi omnia quae egerant et docuerant et ait illis venite seorsum in desertum locum et requiescite pusillum erant enim qui veniebant et rediebant multi et nec manducandi spatium habebant et ascendentes in navi abierunt in desertum locum seorsum et viderunt eos abeuntes et cognoverunt multi et pedestre et de omnibus civitatibus concurrerunt illuc et praevenierunt eos et exiens vidit multam turbam iesus et misertus est super eos quia erant sicut oves non habentes pastorem et coepit docere illos multa et cum iam hora multa fieret accesserunt discipuli eius dicentes desertus est locus hic et iam hora praeterivit dimitte illos ut euntes in proximas villas et vicos emant sibi cibos quos manducant et respondens ait illis date illis manducare et dixerunt ei euntes emamus denariis ducentis panes et dabimus eis manducare et dicit eis quot panes habetis ite et videte et cum cognovissent dicunt quinque et duos pisces et praecepit illis ut accubere facerent omnes secundum contubernia super viride faenum et discubuerunt in

partes per centenos et per quinquagenos et accepit quinque panibus et duobus piscibus intuens in caelum benedixit et fregit panes et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos et duos pisces divisit omnibus et manducaverunt omnes et saturati sunt et sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cofinos plenos et de piscibus erant autem qui manducaverunt quinque milia virorum et statim coegit discipulos suos ascendere navem ut praecederent eum trans fretum ad bethsaidam dum ipse dimitteret populum et cum dimisisset eos abiit in montem orare et cum sero esset erat navis in medio mari et ipse solus in terra et videns eos laborantes in remigando erat enim ventus contrarius eis et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans super mare et volebat praeterire eos at illi ut viderunt eum ambulantem super mare putaverunt fantasma esse et exclamaverunt omnes enim eum viderunt et conturbati sunt et statim locutus est cum eis et dixit illis confidite ego sum nolite timere et ascendit ad illos in navem et cessavit ventus et plus magis intra se stupebant non enim intellexerant de panibus erat enim cor illorum obcaecatum et cum transfretassent pervenerunt in terram gennesareth et adplicuerunt cumque egressi essent de navi continuo cognoverunt eum et percurrentes universam regionem illam coeperunt in grabattis eos qui se male habebant circumferre ubi audiebant eum esse et quocumque introibat in vicus vel in villas aut civitates in plateis ponebant infirmos et deprecabantur eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent et quotquot tangebant eum salvi fiebant

7

et conveniunt ad eum pharisaei et quidam de scribis venientes ab ierosolymis et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus id est non lotis manducare panes vituperaverunt pharisaei enim et omnes iudaei nisi crebro lavent manus non manducant tenentes traditionem seniorum et a foro nisi baptizentur non comedunt et alia multa sunt quae tradita sunt illis servare baptismata calicum et urceorum et aeramentorum et lectorum et interrogant eum pharisaei et scribae quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum sed communibus manibus manducant panem at ille respondens dixit eis bene prophetavit esaia de vobis hypocritis sicut scriptum est populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me in vanum autem me colunt docentes doctrinas praecepta hominum relinquentes enim mandatum dei tenetis traditionem hominum baptismata urceorum et calicum et alia similia his facitis multa et dicebat illis bene irritum facitis praeceptum dei ut traditionem vestram servetis moyses enim dixit honora patrem tuum et matrem tuam et qui maledixerit patri aut matri morte moriatur vos autem dicitis si dixerit homo patri aut matri corban quod est donum quodcumque ex me tibi profuerit et ultra non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri rescindentes verbum dei per traditionem vestram quam tradidistis et similia huiusmodi multa facitis et advocans iterum turbam dicebat illis audite me omnes et intellegite nihil est extra hominem in-

troiens in eum quod possit eum coinquinare sed quae de homine procedunt illa sunt quae communicant hominem si quis habet aures audiendi audiat et cum introisset in domum a turba interrogabant eum discipuli eius parabolam et ait illis sic et vos imprudentes estis non intellegitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare quia non introit in cor eius sed in ventrem et in secessum exit purgans omnes escas dicebat autem quoniam quae de homine exeunt illa communicant hominem ab intus enim de corde hominum cogitationes malae procedunt adulteria fornicationes homicidia furta avaritiae nequitiae dolus inpudicitia oculus malus blasphemia superbia stultitia omnia haec mala ab intus procedunt et communicant hominem et inde surgens abiit in fines tyri et sidonis et ingressus domum neminem voluit scire et non potuit latere mulier enim statim ut audivit de eo cuius habebat filia spiritum immundum intravit et procidit ad pedes eius erat autem mulier gentilis syrophoenissa genere et rogabat eum ut daemonium eiceret de filia eius qui dixit illi sine prius saturari filios non est enim bonum sumere panem filiorum et mittere canibus at illa respondit et dicit ei utique domine nam et catelli sub mensa comedunt de micis puerorum et ait illi propter hunc sermonem vade exiit daemonium de filia tua et cum abisset domum suam invenit puellam iacentem supra lectum et daemonium exisse et iterum exiens de finibus tyri venit per sidonem ad mare galilaeae inter medios fines decapoleos et adducunt ei surdum et mutum et deprecantur eum ut inponat illi manum et adprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in auriculas et expuens tetigit linguam eius et suspiciens in caelum ingemuit et ait illi eppheta quod est adaperire et statim apertae sunt aures eius et solutum est vinculum linguae eius et loquebatur recte et praecepit illis ne cui dicerent quanto autem eis praecepibat tanto magis plus praedicabant et eo amplius admirabantur dicentes bene omnia fecit et surdos facit audire et mutos loqui

8

in illis diebus iterum cum turba multa esset nec haberent quod manducarent convocatis discipulis ait illis misereor super turba quia ecce iam triduo sustinent me nec habent quod manducant et si dimisero eos ieiunos in domum suam deficient in via quidam enim ex eis de longe venerunt et responderunt ei discipuli sui unde istos poterit quis hic saturare panibus in solitudine et interrogavit eos quot panes habetis qui dixerunt septem et praecepit turbae discumbere supra terram et accipiens septem panes gratias agens fregit et dabat discipulis suis ut adponerent et adposuerunt turbae et habebant pisciculos paucos et ipsos benedixit et iussit adponi et manducaverunt et saturati sunt et sustulerunt quod superaverat de fragmentis septem sportas erant autem qui manducaverunt quasi quattuor milia et dimisit eos et statim ascendens navem cum discipulis suis venit in partes dalmanutha et exierunt pharisei et coeperunt conquirere cum eo quaerentes ab illo signum de caelo temptantes eum et ingemescens spiritu ait quid gen-

eratio ista quaerit signum amen dico vobis si dabitur generationi isti signum et dimittens eos ascendens iterum abiit trans fretum et obliiti sunt sumere panes et nisi unum panem non habebant secum in navi et praecepibat eis dicens videte cavete a fermento pharisaeorum et fermento herodis et cogitabant ad alterutrum dicentes quia panes non habemus quo cognito iesus ait illis quid cogitatis quia panes non habetis nondum cognoscitis nec intellegitis adhuc caecum habetis cor vestrum oculos habentes non videtis et aures habentes non auditis nec recordamini quando quinque panes fregi in quinque milia et quot cofinos fragmentorum plenos sustulistis dicunt ei duodecim quando et septem panes in quattuor milia quot sportas fragmentorum tulistis et dicunt ei septem et dicebat eis quomodo nondum intellegitis et veniunt bethsaida et adducunt ei caecum et rogabant eum ut illum tangeret et adprehendens manum caeci eduxit eum extra vicum et expuens in oculos eius inpositis manibus suis interrogavit eum si aliquid videret et aspiciens ait video homines velut arbores ambulantes deinde iterum inposuit manus super oculos eius et coepit videre et restitutus est ita ut videret clare omnia et misit illum in domum suam dicens vade in domum tuam et si in vicum introieris nemini dixeris et egressus est iesus et discipuli eius in castella caesareae philippi et in via interrogabat discipulos suos dicens eis quem me dicunt esse homines qui responderunt illi dicentes iohannem baptistam alii heliam alii vero quasi unum de prophetis tunc dicit illis vos vero quem me dicitis esse respondens petrus ait ei tu es christus et comminatus est eis ne cui dicerent de illo et coepit docere illos quoniam oportet filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et a summis sacerdotibus et scribis et occidi et post tres dies resurgere et palam verbum loquebatur et adprehendens eum petrus coepit increpare eum qui conversus et videns discipulos suos comminatus est petro dicens vade retro me satana quoniam non sapis quae dei sunt sed quae sunt hominum et convocata turba cum discipulis suis dixit eis si quis vult post me sequi deneget se ipsum et tollat crucem suam et sequatur me qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet eam qui autem perdidit animam suam propter me et evangelium salvam eam faciet quid enim proderit homini si lucretur mundum totum et detrimentum faciat animae suae aut quid dabit homo commutationem pro anima sua qui enim me confusus fuerit et mea verba in generatione ista adultera et peccatrice et filius hominis confundetur eum cum venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis

9

et dicebat illis amen dico vobis quia sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant regnum dei veniens in virtute et post dies sex adsumit iesus petrum et iacobum et iohannem et ducit illos in montem excelsum seorsum solos et transfiguratus est coram ipsis et vestimenta eius facta sunt splendentia candida nimis velut nix qualia fullo super terram non potest candida facere et apparuit il-

lis helias cum mose et erant loquentes cum iesu et respondens petrus ait iesu rabbi bonum est hic nos esse et faciamus tria tabernacula tibi unum et mosi unum et heliae unum non enim sciebat quid diceret erant enim timore exterriti et facta est nubes obumbrans eos et venit vox de nube dicens hic est filius meus carissimus audite illum et statim circumspicientes neminem amplius viderunt nisi iesum tantum secum et descendantibus illis de monte praecepit illis ne cui quae vidissent narrent nisi cum filius hominis a mortuis resurrexerit et verbum continuerunt apud se conquirentes quid esset cum a mortuis resurrexerit et interrogabant eum dicentes quid ergo dicunt pharisei et scribae quia heliam oporteat venire primum qui respondens ait illis helias cum venerit primo restituet omnia et quomodo scriptum est in filium hominis ut multa patiatur et contemnatur sed dico vobis quia et helias venit et fecerunt illi quaecumque voluerunt sicut scriptum est de eo et veniens ad discipulos suos vidit turbam magnam circa eos et scribas conquirentes cum illis et confestim omnis populus videns eum stupefactus est et adcurrerent salutabant eum et interrogavit eos quid inter vos conquiritis et respondens unus de turba dixit magister adtuli filium meum ad te habentem spiritum mutum qui ubicumque eum adprehenderit addidit eum et spumat et stridet dentibus et arescit et dixi discipulis tuis ut eicerent illum et non potuerunt qui respondens eis dicit o generatio incredula quamdiu apud vos ero quamdiu vos patiar adferte illum ad me et adtulerunt eum et cum vidisset illum statim spiritus conturbavit eum et elisus in terram volutabatur spumans et interrogavit patrem eius quantum temporis est ex quo hoc ei accidit at ille ait ab infanzia et frequenter eum et in ignem et in aquas misit ut eum perderet sed si quid potes adiuvare nos misertus nostri iesus autem ait illi si potes credere omnia possibilia credenti et continuo exclamans pater pueri cum lacrimis aiebat credo adiuva incredulitatem meam et cum videret iesus concurrentem turbam comminatus est spiritui inmundum dicens illi surde et mute spiritus ego tibi praecipio exi ab eo et amplius ne introeas in eum et clamans et multum discerpens eum exiit ab eo et factus est sicut mortuus ita ut multi dicerent quia mortuus est iesus autem tenens manum eius elevavit illum et surrexit et cum introisset in domum discipuli eius secreto interrogabant eum quare nos non potuimus eicere eum et dixit illis hoc genus in nullo potest exire nisi in oratione et ieiunio et inde profecti praetergrediebantur galilaeam nec volebat quemquam scire docebat autem discipulos suos et dicebat illis quoniam filius hominis tradetur in manus hominum et occident eum et occisus tertia die resurget at illi ignorabant verbum et timebant eum interrogare et venerunt capharnahum qui cum domi esset interrogabat eos quid in via tractabatis at illi tacebant siquidem inter se in via disputaverant quiesset illorum maior et residens vocavit duodecim et ait illis si quis vult primus esse erit omnium novissimus et omnium minister et accipiens puerum statuit eum in medio eorum quem cum complexus esset ait illis quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo me recipit et quicumque me suscepit non me suscipit sed eum

qui me misit respondit illi iohannes dicens magister vidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia qui non sequitur nos et prohibuimus eum iesus autem ait nolite prohibere eum nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo et possit cito male loqui de me qui enim non est adversum vos pro vobis est quisquis enim potum dederit vobis calicem aquae in nomine meo quia christi estis amen dico vobis non perdet mercedem suam et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus in me bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo eius et in mare mitteretur et si scandalizaverit te manus tua abscede illam bonum est tibi debilem introire in vitam quam duas manus habentem ire in gehennam in ignem inextinguibilem ubi vermis eorum non moritur et ignis non exstinguitur et si pes tuus te scandalizat amputa illum bonum est tibi claudum introire in vitam aeternam quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis ubi vermis eorum non moritur et ignis non exstinguitur quod si oculus tuus scandalizat te eice eum bonum est tibi luscum introire in regnum dei quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis ubi vermis eorum non moritur et ignis non exstinguitur omnis enim igne sallietur et omnis victima sallietur bonum est sal quod si sal insulsum fuerit in quo illud condietis habete in vobis sal et pacem habete inter vos

10

et inde exsurgens venit in fines iudaeae ultra iordanem et conveniunt iterum turbae ad eum et sicut consueverat iterum docebat illos et accedentes pharisei interrogabant eum si licet viro uxorem dimittere temptantes eum at ille respondens dixit eis quid vobis praecepit moyses qui dixerunt moyses permisit libellum repudiij scribere et dimittere quibus respondens iesus ait ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud ab initio autem creaturae masculum et feminam fecit eos deus propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem et adherbit ad uxorem suam et erunt duo in carne una itaque iam non sunt duo sed una caro quod ergo deus iunxit homo non separat et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogaverunt eum et dicit illis quicumque dimiserit uxorem suam et aliam duxerit adulterium committit super eam et si uxor dimiserit virum suum et alii nupserit moechatur et offerebant illi parvulos ut tangeret illos discipuli autem comminabant offerentibus quos cum videret iesus indigne tulit et ait illis sinite parvulos venire ad me et ne prohibueritis eos talium est enim regnum dei amen dico vobis quisque non receperit regnum dei velut parvulus non intrabit in illud et complexans eos et inponens manus super illos benedicebat eos et cum egressus esset in viam procurrens quidam genu flexo ante eum rogabat eum magister bone quid faciam ut vitam aeternam percipiam iesus autem dixit ei quid me dicis bonum nemo bonus nisi unus deus praecepta nostri ne adulteres ne occidas ne fureris ne falsum testimonium dixeris ne fraudem feceris honora patrem tuum et matrem et ille respondens ait illi magister omnia haec conservavi a iuventute mea iesus autem intui-

tus eum dilexit eum et dixit illi unum tibi deest vade quaecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in caelo et veni sequere me qui contritatus in verbo abiit maerens erat enim habens possessiones multas et circumspectiens iesus ait discipulis suis quam difficile qui pecunias habent in regnum dei introibunt discipuli autem obstupescabant in verbis eius at iesus rursus respondens ait illis filioli quam difficile est confidentes in pecuniis regnum dei introire facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum dei qui magis admirabantur dicentes ad semet ipsos et quis potest salvus fieri et intuens illos iesus ait apud homines impossibile est sed non apud deum omnia enim possible sunt apud deum coepit petrus ei dicere ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te respondens iesus ait amen dico vobis nemo est qui reliquerit domum aut fratres aut sorores aut matrem aut patrem aut filios aut agros cum propter me et propter evangelium qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutionibus et in saeculo futuro vitam aeternam multi autem erunt primi novissimi et novissimi primi erant autem in via ascendentes in hierosolyma et praecedebat illos iesus et stupebant et sequentes timebant et adsumens iterum duodecim coepit illis dicere quae essent ei ventura quia ecce ascendimus in hierosolyma et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et senioribus et damnabunt eum morti et tradent eum gentibus et includent ei et conspuent eum et flagellabunt eum et interficient eum et tertia die resurget et accedunt ad illum iacobus et iohannes filii zebedaei dicentes magister volumus ut quodcumque petierimus facias nobis at ille dixit eis quid vultis ut faciam vobis et dixerunt da nobis ut unus ad dexteram tuam et alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua iesus autem ait eis nescitis quid petatis potestis bibere calicem quem ego bibo aut baptismum quo ego baptizor baptizari at illi dixerunt ei possumus iesus autem ait eis calicem quidem quem ego bibo bibetis et baptismum quo ego baptizor baptizabimini sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare sed quibus paratum est et audientes decem coeperunt indignari de iacobo et iohanne iesus autem vocans eos ait illis scitis quia hii qui videnturicipari principibus dominantur eis et principes eorum potestatem habent ipsorum non ita est autem in vobis sed quicumque voluerit fieri maior erit vester minister et quicumque voluerit in vobis primus esse erit omnium servus nam et filius hominis non venit ut ministraretur ei sed ut ministraret et daret animam suam redemptionem pro multis et veniunt hierichum et proficiscente eo de hiericho et discipulis eius et plurima multitudo filius timei bartimeus caecus sedebat iuxta viam mendicans qui cum audisset quia iesus nazareus est coepit clamare et dicere fili david iesu miserere mei et comminabantur illi multi ut taceret at ille multo magis clamabat fili david miserere mei et stans iesus praecepit illum vocari et vocant caecum dicentes ei anime quaequid vis surge vocat te qui proiecto vestimento suo exiliens venit ad eum et respondens illi iesus dixit quid vis tibi faciam caecus autem dixit ei rabboni ut

videam iesus autem ait illi vade fides tua te salvum fecit et confestim vidit et sequebatur eum in via

11

et cum adpropinquarent hierosolymae et bethaniae ad montem olivarum mittit quos ex discipulis suis et ait illis ite in castellum quod est contra vos et statim introentes illuc invenietis pullum ligatum ante ianuam foris in bivio et solvunt eum et quidam de illic stantibus dicebant illis quid facitis solventes pullum qui dixerunt eis sicut praeceperat illis iesus et dimiserunt eis et duxerunt pullum ad iesum et inponunt illi vestimenta sua et sedit super eo multi autem vestimenta sua straverunt in via alii autem frondes caedebant de arboribus et sternebant in via et qui praeibant et qui sequebantur clamabant dicentes osanna benedictus qui venit in nomine domini benedictum quod venit regnum patris nostri david osanna in excelsis et introivit hierosolyma in templum et circumspectis omnibus cum iam vespera esset hora exivit in bethania cum duodecim et alia die cum exirent a bethania esuriit cumque vidisset a longe ficum habentem folia venit si quid forte inveniret in ea et cum venisset ad eam nihil invenit praeter folia non enim erat tempus ficorum et respondens dixit ei iam non amplius in aeternum quisquam fructum ex te manducet et audiebant discipuli eius et veniunt hierosolymam et cum introisset templum coepit eicere vendentes et ementes in templo et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit et non sinebat ut quisquam vas transferret per templum et docebat dicens eis non scriptum est quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus vos autem fecistis eam speluncam latronum quo audito principes sacerdotum et scribae quaerebant quomodo eum perderent timebant enim eum quoniam universa turba admirabatur super doctrina eius et cum vespera facta esset egrediebatur de civitate et cum mane transirent viderunt ficum aridam factam a radicibus et recordatus petrus dicit ei rabbi ecce ficus cui maledixisti aruit et respondens iesus ait illis habete fidem dei amen dico vobis quicumque dixerit huic monti tollere et mittere in mare et non haesitaverit in corde suo sed crediderit quia quodcumque dixerit fiat fiet ei propterea dico vobis omnia quaecumque orantes petitis credite quia accipietis et veniet vobis et cum stabitis ad orandum dimittite si quid habetis adversus aliquem ut et pater vester qui in caelis est dimittat vobis peccata vestra quod si vos non dimiseritis nec pater vester qui in caelis est dimittet vobis peccata vestra et veniunt rursus hierosolymam et cum ambularet in templo accedunt ad eum summi sacerdotes et scribae et seniores et dicunt illi in qua potestate haec facis et tibi dedit hanc potestatem ut ista facias iesus autem respondens ait illis interrogabo vos et ego unum verbum et respondete mihi et dicam vobis in qua potestate haec faciam baptismum iohannis de caelo erat an ex hominibus

respondete mihi at illi cogitabant secum dicentes si dixerimus de caelo dicet quare ergo non credidistis ei sed dicemus ex hominibus timebant populum omnes enim habebant iohannem quia vere propheta esset et respondentes dicunt iesu nescimus respondens iesus ait illis neque ego dico vobis in qua potestate haec faciam

12

et coepit illis in parabolis loqui vineam pastinavit homo et circumdedit sepem et fodit lacum et aedificavit turrem et locavit eam agricolis et peregre profectus est et misit ad agricolas in tempore servum ut ab agricolis acciperet de fructu vineae qui adprehensum eum ceciderunt et dimiserunt vacuum et iterum misit ad illos alium servum et illum capite vulneraverunt et contumeliis adfecerunt et rursum alium misit et illum occiderunt et plures alios quosdam caedentes alios vero occidentes adhuc ergo unum habens filium carissimum et illum misit ad eos novissimum dicens quia reverebuntur filium meum coloni autem dixerunt ad invicem hic est heres venite occidamus eum et nostra erit hereditas et adprehendentes eum occiderunt et eiecerunt extra vineam quid ergo faciet dominus vineae veniet et perdet colonos et dabit vineam aliis nec scripturam hanc legistis lapidem quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli a domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris et quaerebant eum tenere et timuerunt turbam cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit et relicto eo abierunt et mittunt ad eum quosdam ex phariseis et herodianis ut eum caperent in verbo qui venientes dicunt ei magister scimus quoniam verax es et non curas quemquam nec enim vides in faciem hominis sed in veritate viam dei doces licet dari tributum caesari an non dabimus qui sciens versutiam eorum ait illis quid me temptatis adferre mihi denarium ut videam at illi adulterunt et ait illis cuius est imago haec et inscriptio dicunt illi caesaris respondens autem iesus dixit illis reddite igitur quae sunt caesaris caesari et quae sunt dei deo et mirabantur super eo et venerunt ad eum sadducaei qui dicunt resurrectionem non esse et interrogabant eum dicentes magister moyses nobis scripsit ut si cuius frater mortuus fuerit et dimiserit uxorem et filios non reliquerit accipiat frater eius uxorem ipsius et resuscitet semen fratri suo septem ergo fratres erant et primus accepit uxorem et mortuus est non relicto semine et secundus accepit eam et mortuus est et nec iste reliquit semen et tertius similiter et acceperunt eam similiter septem et non reliquerunt semen novissima omnium defuncta est et mulier in resurrectione ergo cum resurrexerint cuius de his erit uxor septem enim habuerunt eam uxorem et respondens iesus ait illis non ideo erratis non scientes scripturas neque virtutem dei cum enim a mortuis resurrexerint neque nubent neque nubentur sed sunt sicut angeli in caelis de mortuis autem quod resurgant non legistis in libro mosi super rubum quomodo dixerit illi deus inquitens ego sum deus abraham et deus isaac et deus iacob non est deus mortuorum sed vivorum vos ergo multum erratis et accessit unus de scribis qui audierat

illos conquiritantes et videns quoniam bene illis responderit interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum iesus autem respondit ei quia primum omnium mandatum est audi israhel dominus deus noster deus unus est et diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota mente tua et ex tota virtute tua hoc est primum mandatum secundum autem simile illi diliges proximum tuum tamquam te ipsum maius horum aliud mandatum non est et ait illi scribe bene magister in veritate dixisti quia unus est et non est alius praeter eum et ut diligatur ex toto corde et ex toto intellectu et ex tota anima et ex tota fortitudine et diligere proximum tamquam se ipsum maius est omnibus holocaustomatibus et sacrificiis iesus autem videns quod sapienter respondisset dixit illi non es longe a regno dei et nemo iam audebat eum interrogare et respondens iesus dicebat docens in templo quomodo dicunt scribae christum filium esse david ipse enim david dicit in spiritu sancto dixit dominus domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum ipse ergo david dicit eum dominum et unde est filius eius et multa turba eum libenter audivit et dicebat eis in doctrina sua cavete a scribis qui volunt in stolis ambulare et salutari in foro et in primis cathedris sedere in synagogis et primos discubitus in cenis qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixae orationis hii accipient prolixius iudicium et sedens iesus contra gazofilacium aspicebat quomodo turba iactaret aes in gazofilacium et multi divites iactabant multa cum venisset autem una vidua pauper misit duo minuta quod est quadrans et convocans discipulos suos ait illis amen dico vobis quoniam vidua haec pauper plus omnibus misit qui miserunt in gazofilacium omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt haec vero de penuria sua omnia quae habuit misit totum victum suum

13

et cum egrederetur de templo ait illi unus ex discipulis suis magister aspice quales lapides et quales structurae et respondens iesus ait illi vides has omnes magnas aedificationes non relinquetur lapis super lapidem qui non destruat et cum sederet in montem olivarum contra templum interrogabant eum separatim petrus et iacobus et iohannes et andreas dic nobis quando ista fient et quod signum erit quando haec omnia incipient consummari et respondens iesus coepit dicere illis videte ne quis vos seducat multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum et multos seducunt cum audieritis autem bella et opiniones bellorum ne timueritis oportet enim fieri sed nondum finis exsurget autem gens super gentem et regnum super regnum et erunt terraemotus per loca et fames initium dolorum haec videte autem vosmet ipsos tradent enim vos conciliis et in synagogis vapulabitis et ante praesides et reges stabitis propter me in testimonium illis et in omnes gentes primum oportet praedicari evangelium et cum duxerint vos tradentes nolite praecogitare quid loquamini sed quod datum vobis fuerit in illa hora id loquimini non enim estis vos loquentes

sed spiritus sanctus tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium et consurgent filii in parentes et morte adficiant eos et eritis odio omnibus propter nomen meum qui autem sustinuerit in finem hic salvus erit cum autem videritis abominationem desolationis stantem ubi non debet qui legit intellegat tunc qui in iudaea sunt fugiant in montes et qui super tectum ne descendat in domum nec introeat ut tollat quid de domo sua et qui in agro erit non revertatur retro tollere vestimentum suum vae autem praegnatribus et nutrientibus in illis diebus orate vero ut hieme non fiant erunt enim dies illi tribulationes tales quales non fuerunt ab initio creaturae quam condidit deus usque nunc neque fient et nisi breviasset dominus dies non fuisset salva omnis caro sed propter electos quos elegit brevaviit dies et tunc si quis vobis dixerit ecce hic est christus ecce illic ne credideritis exsurgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa et portenta ad seducendos si potest fieri etiam electos vos ergo videte ecce praedixi vobis omnia sed in illis diebus post tribulationem illam sol contenebrabitur et luna non dabit splendorem suum et erunt stellae caeli decedentes et virtutes quae sunt in caelis movebuntur et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa et gloria et tunc mittet angelos suos et congregabit electos suos a quattuor ventis a summo terrae usque ad summum caeli a ficu autem discite parabolam cum iam ramus eius tener fuerit et nata fuerint folia cognoscitis quia in proximo sit aestas sic et vos cum videritis haec fieri scitote quod in proximo sit in ostiis amen dico vobis quoniam non transiet generatio haec donec omnia ista fiant caelum et terra transibunt verba autem mea non transibunt de die autem illo vel hora nemo scit neque angeli in caelo neque filius nisi pater videte vigilate et orate nescitis enim quando tempus sit sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam et dedit servis suis potestatem cuiusque operis et ianitori praecipit ut vigilet vigilate ergo nescitis enim quando dominus domus veniat sero an media nocte an galli cantu an mane ne cum venerit repente inveniat vos dormientes quod autem vobis dico omnibus dico vigilate

14

erat autem pascha et azyma post biduum et quaerebant summi sacerdotes et scribae quomodo eum dolo tenerent et occiderent dicebant enim non in die festo ne forte tumultus fieret populi et cum esset bethaniae in domo simonis leprosi et recumberet venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi et fracto alabastro effudit super caput eius erant autem quidam indigne ferentes intra semet ipsos et dicentes ut quid perditio ista unguenti facta est poterat enim unguentum istud veniri plus quam trecentis denariis et dari pauperibus et fremebant in eam iesus autem dixit sinite eam quid illi molesti estis bonum opus operata est in me semper enim pauperes habetis vobiscum et cum volueritis potestis illis benefacere me autem non semper habetis quod habuit haec fecit praevenit unguere corpus meum in sepulturam amen dico vobis ubicumque praedica-

tum fuerit evangelium istud in universum mundum et quod fecit haec narrabitur in memoriam eius et iudas scariotus unus de duodecim abiit ad summos sacerdotes ut proderet eum illis qui audientes gavisus sunt et promiserunt ei pecuniam se daturos et quaerebat quomodo illum oportune traderet et primo die azymorum quando pascha immolabant dicunt ei discipuli quo vis eamus et paremus tibi ut manduces pascha et mittit duos ex discipulis suis et dicit eis ite in civitatem et occurret vobis homo lagenam aquae baiulans sequimini eum et quocumque introierit dicite domino domus quia magister dicit ubi est refectio mea ubi pascha cum discipulis meis manducem et ipse vobis demonstrabit cenaculum grande stratum et illic parate nobis et abierunt discipuli eius et venerunt in civitatem et invenerunt sicut dixerat illis et praeparaverunt pascha vespere autem facto venit cum duodecim et discumbentibus eis et manducantibus ait iesus amen dico vobis quia unus ex vobis me tradet qui manducat mecum at illi coeperunt contristari et dicere ei singillatim numquid ego qui ait illis unus ex duodecim qui intinguit mecum in catino et filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo vae autem homini illi per quem filius hominis traditur bonum ei si non esset natus homo ille et manducantibus illis accepit iesus panem et benedicens fregit et dedit eis et ait sumite hoc est corpus meum et accepto calice gratias agens dedit eis et biberunt ex illo omnes et ait illis hic est sanguis meus novi testamenti qui pro multis effunditur amen dico vobis quod iam non bibam de genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam novum in regno dei et hymno dicto exierunt in montem olivarum et ait eis iesus omnes scandalizabimini in nocte ista quia scriptum est percutiam pastorem et dispergentur oves sed posteaquam resurrexero praecedam vos in galilaea petrus autem ait ei et si omnes scandalizati fuerint sed non ego et ait illi iesus amen dico tibi quia tu hodie in nocte hac priusquam bis gallus vocem dederit ter me es negaturus at ille amplius loquebatur et si oportuerit me simul conmori tibi non te negabo similiter autem et omnes dicebant et veniunt in praedium cui nomen gethsemani et ait discipulis suis sedete hic donec orem et adsumit petrum et iacobum et iohannem secum et coepit pavere et taedere et ait illis tristis est anima mea usque ad mortem sustinete hic et vigilate et cum processisset paululum procidit super terram et orabat ut si fieri posset transiret ab eo hora et dixit abba pater omnia possibilia tibi sunt transfer calicem hunc a me sed non quod ego volo sed quod tu et venit et invenit eos dormientes et ait petro simon dormis non potuisti una hora vigilare vigilate et orate ut non intretis in temptationem spiritus quidem promptus caro vero infirma et iterum abiens oravit eundem sermonem dicens et reversus denuo invenit eos dormientes erant enim oculi illorum ingravati et ignorabant quid responderent ei et venit tertio et ait illis dormite iam et requiescite sufficit venit hora ecce traditur filius hominis in manus peccatorum surgite eamus ecce qui me tradit prope est et adhuc eo loquente venit iudas scarioth unus ex duodecim et cum illo turba cum gladiis et lignis a summis sacerdotibus et a scribis et a senioribus

dederat autem traditor eius signum eis dicens quemcumque osculatus fuero ipse est tenete eum et ducite eum cum venisset statim accedens ad eum ait rabbi et osculatus est eum at illi manus iniecerunt in eum et tenuerunt eum unus autem quidam de circumstantibus educens gladium percussit servum summi sacerdotis et amputavit illi auriculam et respondens iesus ait illis tamquam ad latronem existis cum gladiis et lignis comprehendere me cotidie eram apud vos in templo docens et non me tenuistis sed ut adimpleantur scripturae tunc discipuli eius relinquentes eum omnes fugerunt adulescens autem quidam sequebatur illum amictus sindone super nudo et tenuerunt eum at ille reiecta sindone nudus profugit ab eis et adduxerunt iesum ad summum sacerdotem et conveniunt omnes sacerdotes et scribae et seniores petrus autem a longe secutus est eum usque intro in atrium summi sacerdotis et sedebat cum ministris et calefaciebat se ad ignem summi vero sacerdotes et omne concilium quaerebant adversum iesum testimonium ut eum morti traderent nec inveniebant multi enim testimonium falsum dicebant adversus eum et convenientia testimonia non erant et quidam surgentes falsum testimonium ferebant adversus eum dicentes quoniam nos audivimus eum dicentem ego dissolvam templum hoc manufactum et per triduum aliud non manufactum aedificabo et non erat conveniens testimonium illorum et exsurgens summus sacerdos in medium interrogavit iesum dicens non respondes quicquam ad ea quae tibi obiciuntur ab his ille autem tacebat et nihil respondit rursum summus sacerdos interrogabat eum et dicit ei tu es christus filius benedicti iesus autem dixit illi ego sum et videbitis filium hominis a dextris sedentem virtutis et venientem cum nubibus caeli summus autem sacerdos scindens vestimenta sua ait quid adhuc desideramus testes audistis blasphemiam quid vobis videtur qui omnes condemnaverunt eum esse reum mortis et coeperunt quidam conspuere eum et velare faciem eius et colaphis eum cadere et dicere ei prophetiza et ministri alapis eum caedebant et cum esset petrus in atrio deorsum venit una ex ancillis summi sacerdotis et cum vidisset petrum calefacientem se aspiciens illum ait et tu cum iesu nazareno eras at ille negavit dicens neque scio neque novi quid dicas et exiit foras ante atrium et gallus cantavit rursum autem cum vidisset illum ancilla coepit dicere circumstantibus quia hic ex illis est at ille iterum negavit et post pusillum rursum qui adstantib dicebant petro vere ex illis es nam et galilaeus es ille autem coepit anathematizare et iurare quia nescio hominem istum quem dicitis et statim iterum gallus cantavit et recordatus est petrus verbi quod dixerat ei iesus priusquam gallus cantet bis ter me negabis et coepit flere

15

et confestim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et universo concilio vincientes iesum duxerunt et tradiderunt pilato et interrogavit eum pilatus tu es rex iudaeorum at ille respondens ait illi tu dicis et accusabant eum summi sacerdotes in multis pilatus autem rursum interro-

gavit eum dicens non respondes quicquam vide in quantis te accusat iesus autem amplius nihil respondit ita ut miraretur pilatus per diem autem festum dimittere solebat illis unum ex vinctis quemcumque petissent erat autem qui dicebatur barabbas qui cum seditiosis erat vinctus qui in seditione fecerant homicidium et cum ascendisset turba coepit rogare sicut semper faciebat illis pilatus autem respondit eis et dixit vultis dimittam vobis regem iudaeorum sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes pontifices autem concitaverunt turbam ut magis barabban dimitteret eis pilatus autem iterum respondens ait illis quid ergo vultis faciam regi iudaeorum at illi iterum clamaverunt crucifige eum pilatus vero dicebat eis quid enim mali fecit at illi magis clamabant crucifige eum pilatus autem volens populo satisfacere dimisit illis barabban et tradidit iesum flagellis caesum ut crucifigeretur milites autem duxerunt eum intro in atrium praetorii et convocant totam cohortem et induunt eum purpuram et inponunt ei plectentes spineam coronam et coeperunt salutare eum have rex iudaeorum et percutiebant caput eius harundine et conspuebant eum et ponentes genua adorabant eum et postquam inluserunt ei exuerunt illum purpuram et induerunt eum vestimentis suis et educunt illum ut crucifigerent eum et angariaverunt praetereuntem quempiam simonem cyreneum venientem de villa patrem alexandri et rufi ut tolleret crucem eius et perducunt illum in golgotha locum quod est interpretatum calvariae locus et dabant ei bibere murratum vinum et non accepit et crucifigentes eum diviserunt vestimenta eius mittentes sortem super eis quis quid tolleret erat autem hora tertia et crucifixerunt eum et erat titulus causae eius inscriptus rex iudaeorum et cum eo crucifigunt duos latrones unum a dextris et alium a sinistris eius et adimpleta est scriptura quae dicit et cum iniquis reputatus est et praetereuntes blasphemabant eum moventes capita sua et dicentes va qui destruit templum et in tribus diebus aedificat salvum fac temet ipsum descendens de cruce similiter et summi sacerdotes ludentes ad alterutrum cum scribis dicebant alios salvos fecit se ipsum non potest salvum facere christus rex israhel descendat nunc de cruce ut videamus et credamus et qui cum eo crucifixi erant conviciabantur ei et facta hora sexta tenebrae factae sunt per totam terram usque in horam nonam et hora nona exclamavit iesus voce magna dicens heloi heloi lama sabachthani quod est interpretatum deus meus deus meus ut quid dereliquisti me et quidam de circumstantibus audientes dicebant ecce heliam vocat currens autem unus et implens spongiam aceto circumponensque calamo potum dabat ei dicens sinite videamus si veniat helias ad deponendum eum iesus autem emissa voce magna expiravit et velum templi scissum est in duo a sursum usque deorsum videns autem centurio qui ex adverso stabat quia sic clamans expirasset ait vere homo hic filius dei erat erant autem et mulieres de longe aspicientes inter quas et maria magdalene et maria iacobi minoris et ioseph mater et salome et cum esset in galilaea sequebantur eum et ministrabant ei et aliae multae quae simul cum eo ascenderant hierosolyma et cum iam sero esset

factum quia erat parasceve quod est ante sabbatum venit ioseph ab arimathia nobilis decurio qui et ipse erat expectans regnum dei et audacter introiit ad pilatum et petiit corpus iesu pilatus autem mirabatur si iam obisset et accersito centurione interrogavit eum si iam mortuus esset et cum cognovisset a centurione donavit corpus ioseph ioseph autem mercatus sindonem et deponens eum involvit sindone et posuit eum in monumento quod erat excisum de petra et advolvit lapidem ad ostium monumenti maria autem magdalene et maria ioseph aspiciebant ubi poneretur

16

et cum transisset sabbatum maria magdalene et maria iacobi et salome emerunt aromata ut venientes unguerent eum et valde mane una sabbatorum veniunt ad monumentum orto iam sole et dicebant ad invicem quis revolvit nobis lapidem ab ostio monumenti et respicientes vident revolutum lapidem erat quippe magnus valde et introeuntes in monumento viderunt iuvenem sedentem in dextris coopertum stola candida et obstipuerunt qui dicit illis nolite expavescere iesum quaeritis nazarenum crucifixum surrexit non est hic ecce locus ubi posuerunt eum sed ite et dicite discipulis eius et petro quia praecedit vos in galilaeam ibi eum videbitis sicut dixit vobis at illae exeuntes fugerunt de monumento invaserat enim eas tremor et pavor et nemini quicquam dixerunt timebant enim surgens autem mane prima sabbati apparuit primo mariae magdalenae de qua eiecerat septem daemonia illa vadens nuntiavit his qui cum eo fuerant lugentibus et flentibus et illi audientes quia viveret et visus esset ab ea non crediderunt post haec autem duobus ex eis ambulantis ostensus est in alia effigie euntibus in villam et illi euntes nuntiaverunt ceteris nec illis crediderunt novissime recumbentibus illis undecim apparuit et expravit incredulitatem illorum et duritiam cordis quia his qui viderant eum resurrexisse non crediderant et dixit eis euntes in mundum universum praedicare evangelium omni creaturae qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit qui vero non crediderit condemnabitur signa autem eos qui crediderint haec sequentur in nomine meo daemonia eicient linguis loquentur novis serpentes tollent et si mortiferum quid biberint non eos nocebit super aegrotos manus inponent et bene habebunt et dominus quidem postquam locutus est eis adsumptus est in caelum et sedit a dextris dei illi autem profecti praedicaverunt ubique domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis

quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem quae in nobis completae sunt rerum sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis visum est et mihi adsecuto a principio omnibus diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile ut cognoscas eorum verborum de quibus eruditus es veritatem fuit in diebus herodis regis iudaeae sacerdos quidam nomine zaccharias de vice abia et uxor illi de filiabus aaron et nomen eius elisabeth erant autem iusti ambo ante deum incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus domini sine querella et non erat illis filius eo quod esset elisabeth sterilis et ambo processissent in diebus suis factum est autem cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suae ante deum secundum consuetudinem sacerdotii sorte exiit ut incensum poneret ingressus in templum domini et omnis multitudo erat populi orans foris hora incensi apparuit autem illi angelus domini stans a dextris altaris incensi et zaccharias turbatus est videns et timor inruit super eum ait autem ad illum angelus ne timeas zaccharia quoniam exaudita est deprecatio tua et uxor tua elisabeth pariet tibi filium et vocabis nomen eius iohannem et erit gaudium tibi et exultatio et multi in nativitate eius gaudebunt erit enim magnus coram domino et vinum et siccera non bibet et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae et multos filiorum israhel convertet ad dominum deum ipsorum et ipse praecedet ante illum in spiritu et virtute heliae ut convertat corda patrum in filios et incredibiles ad prudentiam iustorum parare domino plebem perfectam et dixit zaccharias ad angelum unde hoc sciam ego enim sum senex et uxor mea processit in diebus suis et respondens angelus dixit ei ego sum gabriel qui adsto ante deum et missus sum loqui ad te et haec tibi evangelizare et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem quo haec fiant pro eo quod non credidisti verbis meis quae implebuntur in tempore suo et erat plebs expectans zacchariam et mirabantur quod tardaret ipse in templo egressus autem non poterat loqui ad illos et cognoverunt quod visionem vidisset in templo et ipse erat innuens illis et permansit mutus et factum est ut impleti sunt dies officii eius abiit in domum suam post hos autem dies concepit elisabeth uxor eius et occultabat se mensibus quinque dicens quia sic mihi fecit dominus in diebus quibus respexit auferre obprobrium meum inter homines in mense autem sexto missus est angelus gabriel a deo in civitatem galilaeae cui nomen nazareth ad virginem desponsatam viro cui nomen erat ioseph de domo david et nomen virginis maria et ingressus angelus ad eam dixit have gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus quae cum vidisset turbata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista salutatio et ait angelus ei ne timeas maria invenisti enim gratiam apud deum ecce concipies in utero et paries filium et vocabis nomen eius iesum hic erit magnus et filius altissimi vocabitur et dabit illi dominus deus sedem david patris eius et regnabit in domo iacob in aeternum et regni eius non erit finis dixit autem maria ad angelum quomodo fiet istud quoniam virum non

cognosco et respondens angelus dixit ei spiritus sanctus superveniet in te et virtus altissimi obumbrabit tibi ideoque et quod nascetur sanctum vocabitur filius dei et ecce elisabeth cognata tua et ipsa concepit filium in senecta sua et hic mensis est sextus illi quae vocatur sterilis quia non erit impossibile apud deum omne verbum dixit autem maria ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum et discessit ab illa angelus exsurgens autem maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in civitatem iuda et intravit in domum zacchariae et salutavit elisabeth et factum est ut audivit salutationem mariae elisabeth exultavit infans in utero eius et repleta est spiritu sancto elisabeth et exclamavit voce magna et dixit benedicta tu inter mulieres et benedictus fructus ventris tui et unde hoc mihi ut veniat mater domini mei ad me ecce enim ut facta est vox salutationis tuae in auribus meis exultavi in gaudio infans in utero meo et beata quae credidit quoniam perficeretur ea quae dicta sunt ei a domino et ait maria magnificat anima mea dominum et exultavit spiritus meus in deo salutari meo quia respexit humilitatem ancillae suae ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes quia fecit mihi magna qui potens est et sanctum nomen eius et misericordia eius in progenies et progenies timentibus eum fecit potentiam in brachio suo dispersit superbos mente cordis sui deposuit potentes de sede et exaltavit humiles esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes suscepit israhel puerum suum memorari misericordiae sicut locutus est ad patres nostros abraham et semini eius in saecula mansit autem maria cum illa quasi mensibus tribus et reversa est in domum suam elisabeth autem impletum est tempus pariendi et peperit filium et audierunt vicini et cognati eius quia magnificavit dominus misericordiam suam cum illa et congratulabantur ei et factum est in die octavo venerunt circumcidere puerum et vocabant eum nomine patris eius zacchariam et respondens mater eius dixit nequaquam sed vocabitur iohannes et dixerunt ad illam quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine innuebant autem patri eius quem vellet vocari eum et postulans pugillarem scripsit dicens iohannes est nomen eius et mirati sunt universi apertum est autem illico os eius et lingua eius et loquebatur benedicens deum et factus est timor super omnes vicinos eorum et super omnia montana iudaeae divulgabantur omnia verba haec et posuerunt omnes qui audierant in corde suo dicentes quid putas puer iste erit etenim manus domini erat cum illo et zaccharias pater eius impletus est spiritu sancto et prophetavit dicens benedictus deus israhel quia visitavit et fecit redemptionem plebi suae et erexit cornu salutis nobis in domo david pueri sui sicut locutus est per os sanctorum qui a saeculo sunt prophetarum eius salutem ex inimicis nostris et de manu omnium qui oderunt nos ad faciendam misericordiam cum patribus nostris et memorari testamenti sui sancti iusiurandum quod iuravit ad abraham patrem nostrum daturum se nobis ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati serviamus illi in sanctitate et iustitia coram ipso omnibus diebus nostris et tu puer propheta altissimi vocaberis praeibis enim ante faciem domini

parare vias eius ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum eorum per viscera misericordiae dei nostri in quibus visitavit nos oriens ex alto inluminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent ad dirigendos pedes nostros in viam pacis puer autem crescebat et confortabatur spiritu et erat in deserto usque in diem ostensionis suae ad israhel

2

factum est autem in diebus illis exiit edictum a caesare augusto ut describeretur universus orbis haec descriptio prima facta est praeside syriae cyrino et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem ascendit autem et ioseph a galilaea de civitate nazareth in iudaeam civitatem david quae vocatur bethleem eo quod esset de domo et familia david ut profiteretur cum maria desponsata sibi uxore praegnate factum est autem cum essent ibi impleti sunt dies ut pareret et peperit filium suum primogenitum et pannis eum involvit et reclinavit eum in praesepio quia non erat eis locus in diversorio et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis supra gregem suum et ecce angelus domini stetit iuxta illos et claritas dei circumfulsit illos et timuerunt timore magno et dixit illis angelus nolite timere ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo quia natus est vobis hodie salvator qui est christus dominus in civitate david et hoc vobis signum invenietis infantem pannis involutum et positum in praesepio et subito facta est cum angelo multitudo militiae caelestis laudantium deum et dicentium gloria in altissimis deo et in terra pax in hominibus bonae voluntatis et factum est ut discesserunt ab eis angeli in caelum pastores loquebantur ad invicem transeamus usque bethleem et videamus hoc verbum quod factum est quod fecit dominus et ostendit nobis et venerunt festinantes et invenerunt mariam et ioseph et infantem positum in praesepio videntes autem cognoverunt de verbo quod dictum erat illis de puero hoc et omnes qui audierunt mirati sunt et de his quae dicta erant a pastoribus ad ipsos maria autem conservabat omnia verba haec conferens in corde suo et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes deum in omnibus quae audierant et viderant sicut dictum est ad illos et postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur vocatum est nomen eius iesus quod vocatum est ab angelo priusquam in utero conciperetur et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem mosi tulerunt illum in iherusalem ut sisterent eum domino sicut scriptum est in lege domini quia omne masculinum adaperiens vulvam sanctum domino vocabitur et ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege domini par turturum aut duo pullos columbarum et ecce homo erat in iherusalem cui nomen symeon et homo iste iustus et timoratus expectans consolationem israhel et spiritus sanctus erat in eo et responsum acceperat ab spiritu sancto non visurum se mortem nisi prius videret christum domini et venit in spiritu in templum et cum inducerent puerum iesum parentes eius ut facerent secun-

dum consuetudinem legis pro eo et ipse accepit eum in ulnas suas et benedixit deum et dixit nunc dimittis servum tuum domine secundum verbum tuum in pace quia viderunt oculi mei salutare tuum quod parasti ante faciem omnium populorum lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tuae israhel et erat pater eius et mater mirantes super his quae dicebantur de illo et benedixit illis symeon et dixit ad mariam matrem eius ecce positus est hic in ruina et resurrectionem multorum in israhel et in signum cui contradicetur et tuam ipsius animam pertransiet gladius ut revelentur ex multis cordibus cogitationes et erat anna prophetissa filia phanuel de tribu aser haec processerat in diebus multis et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua et haec vidua usque ad annos octoginta quattuor quae non discedebat de templo ieiuniis et obsecrationibus serviens nocte ac die et haec ipsa hora superveniens confitebatur domino et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem iherusalem et ut perfecerunt omnia secundum legem domini reversi sunt in galilaeam in civitatem suam nazareth puer autem crescebat et confortabatur plenus sapientia et gratia dei erat in illo et ibant parentes eius per omnes annos in iherusalem in die sollemni paschae et cum factus esset annorum duodecim ascendentibus illis in iherosolimam secundum consuetudinem diei festi consummatisque diebus cum redirent remansit puer iesus in iherusalem et non cognoverunt parentes eius existimantes autem illum esse in comitatu venerunt iter diei et requirebant eum inter cognatos et notos et non invenientes regressi sunt in iherusalem requirentes eum et factum est post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum audientem illos et interrogantem stupebant autem omnes qui eum audiebant super prudentia et responsis eius et videntes admirati sunt et dixit mater eius ad illum fili quid fecisti nobis sic ecce pater tuus et ego dolentes quaerebamus te et ait ad illos quid est quod me quaerebatis nesciebatis quia in his quae patris mei sunt oportet me esse et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad illos et descendit cum eis et venit nazareth et erat subditus illis et mater eius conservabat omnia verba haec in corde suo et iesus proficiebat sapientia aetate et gratia apud deum et homines

3

anno autem quintodecimo imperii tiberii caesaris procurante pontio pilato iudaeam tetrarcha autem galilaeae herode philippo autem fratre eius tetrarcha itureae et trachonitidis regionis et lysania abilinae tetrarcha sub principibus sacerdotum anna et caiapha factum est verbum dei super iohannem zachariae filium in deserto et venit in omnem regionem iordanis praedicans baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum sicut scriptum est in libro sermonum esaiae prophetae vox clamantis in deserto parate viam domini rectas facite semitas eius omnis vallis implebitur et omnis mons et collis humiliabitur et erunt prava in directa et aspera in vias planas et videbit omnis caro salutare dei dicebat ergo ad tur-

bas quae exiebant ut baptizarentur ab ipso genimina viperarum quos ostendit vobis fugere a ventura ira facite ergo fructus dignos paenitentiae et ne coeperitis dicere patrem habemus abraham dico enim vobis quia potest deus de lapidibus istis suscitare filios abraham iam enim securis ad radicem arborum posita est omnis ergo arbor non faciens fructum exciditur et in ignem mittitur et interrogabant eum turbae dicentes quid ergo faciemus respondens autem dicebat illis qui habet duas tunicas det non habenti et qui habet escas similiter faciat venerunt autem et publicani ut baptizarentur et dixerunt ad illum magister quid faciemus ad ille dixit ad eos nihil amplius quam quod constitutum est vobis facitis interrogabant autem eum et milites dicentes quid faciemus et nos et ait illis neminem concutiat is neque calumniam faciat is et contenti estote stipendiis vestris existimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de iohanne ne forte ipse esset christus respondit iohannes dicens omnibus ego quidem aqua baptizo vos venit autem fortior me cuius non sum dignus solvere corrigiam calciamentorum eius ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni cuius ventilabrum in manu eius et purgabit aream suam et congregabit triticum in horreum suum paleas autem comburet igni inextinguibili multa quidem et alia exhortans evangelizabat populum herodes autem tetrarcha cum corripere ab illo de herodiade uxore fratris sui et de omnibus malis quae fecit herodes adiecit et hoc supra omnia et inclusit iohannem in carcere factum est autem cum baptizaretur omnis populus et iesu baptizato et orante apertum est caelum et descendit spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum et vox de caelo facta est tu es filius meus dilectus in te conplacuit mihi et ipse iesus erat incipiens quasi annorum triginta ut putabatur filius ioseph qui fuit heli qui fuit matthat qui fuit levi qui fuit melchi qui fuit iannae qui fuit ioseph qui fuit matthatiae qui fuit amos qui fuit naum qui fuit esli qui fuit naggae qui fuit maath qui fuit matthatiae qui fuit semei qui fuit ioseph qui fuit ioda qui fuit iohanna qui fuit resa qui fuit zorobabel qui fuit salathiel qui fuit neri qui fuit melchi qui fuit addi qui fuit cosam qui fuit helmadam qui fuit her qui fuit iesu qui fuit eliezer qui fuit iorim qui fuit matthat qui fuit levi qui fuit symeon qui fuit iuda qui fuit ioseph qui fuit iona qui fuit eliachim qui fuit mellea qui fuit menna qui fuit matthata qui fuit nathan qui fuit david qui fuit iesse qui fuit obed qui fuit booz qui fuit salmon qui fuit naasson qui fuit aminadab qui fuit aram qui fuit esrom qui fuit phares qui fuit iudae qui fuit iacob qui fuit isaac qui fuit abraham qui fuit thare qui fuit nachor qui fuit seruch qui fuit ragau qui fuit phalec qui fuit eber qui fuit sale qui fuit cainan qui fuit arfaxat qui fuit sem qui fuit noe qui fuit lamech qui fuit mathusalae qui fuit enoch qui fuit iared qui fuit malelehel qui fuit cainan qui fuit enos qui fuit seth qui fuit adam qui fuit dei

4

iesus autem plenus spiritu sancto regressus est ab iordane et agebatur in spiritu in desertum diebus quadraginta et temptabatur a diabolo et nihil mand-

ucavit in diebus illis et consummatis illis esuriit dixit autem illi diabolus si filius dei es dic lapidi huic ut panis fiat et respondit ad illum iesus scriptum est quia non in pane solo vivet homo sed in omni verbo dei et duxit illum diabolus et ostendit illi omnia regna orbis terrae in momento temporis et ait ei tibi dabo potestatem hanc universam et gloriam illorum quia mihi tradita sunt et cui volo do illa tu ergo si adoraveris coram me erunt tua omnia et respondens iesus dixit illi scriptum est dominum deum tuum adorabis et illi soli serves et duxit illum in hierusalem et statuit eum supra pinnam templi et dixit illi si filius dei es mitte te hinc deorsum scriptum est enim quod angelis suis mandabit de te ut conservet te et quia in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum et respondens iesus ait illi dictum est non temptabis dominum deum tuum et consummata omni temptatione diabolus recessit ab illo usque ad tempus et regressus est iesus in virtute spiritus in galilaeam et fama exiit per universam regionem de illo et ipse docebat in synagogis eorum et magnificabatur ab omnibus et venit nazareth ubi erat nutritus et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam et surrexit legere et traditus est illi liber prophetae esaiae et ut revolvit librum invenit locum ubi scriptum erat spiritus domini super me propter quod unxit me evangelizare pauperibus misit me praedicare captivis remissionem et caecis visum dimittere confractos in remissionem praedicare annum domini acceptum et diem retributionis et cum plicuisset librum reddidit ministro et sedit et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum coepit autem dicere ad illos quia hodie impleta est haec scriptura in auribus vestris et omnes testimonium illi dabant et mirabantur in verbis gratiae quae procedebant de ore ipsius et dicebant nonne hic filius est ioseph et ait illis utique dicetis mihi hanc similitudinem medice cura te ipsum quanta audivimus facta in capharnahum fac et hic in patria tua ait autem amen dico vobis quia nemo propheta acceptus est in patria sua in veritate dico vobis multae viduae erant in diebus heliae in israhel quando clusum est caelum annis tribus et mensibus sex cum facta est fames magna in omni terra et ad nullam illarum missus est helias nisi in sareptha sidoniae ad mulierem viduam et multi leprosi erant in israhel sub heliseo propheta et nemo eorum mundatus est nisi neman syrus et repleti sunt omnes in synagoga ira haec audientes et surrexerunt et eiecerunt illum extra civitatem et duxerunt illum usque ad supercilium montis supra quem civitas illorum erat aedificata ut praecipitarent eum ipse autem transiens per medium illorum ibat et descendit in capharnahum civitatem galilaeae ibique docebat illos sabbatis et stupebant in doctrina eius quia in potestate erat sermo ipsius et in synagoga erat homo habens daemonium immundum et exclamavit voce magna dicens sine quid nobis et tibi iesu nazarene venisti perdere nos scio te qui sis sanctus dei et increpavit illi iesus dicens obmutesce et exi ab illo et cum proiecisset illum daemonium in medium exiit ab illo nihilque illum nocuit et factus est pavor in omnibus et conloquebantur ad invicem dicentes quod est hoc verbum quia in potestate et vir-

tute imperat inmundis spiritibus et exeunt et divulgatur fama de illo in omnem locum regionis surgens autem de synagoga introivit in domum simonis socrus autem simonis tenebatur magnis febribus et rogaverunt illum pro ea et stans super illam imperavit febrim et dimisit illam et continuo surgens ministrabat illis cum sol autem occidisset omnes qui habebant infirmos variis languoribus ducebant illos ad eum at ille singulis manus inponens curabat eos exiebant autem etiam daemonia a multis clamantia et dicentia quia tu es filius dei et increpans non sinebat ea loqui quia sciebant ipsum esse christum facta autem die egressus ibat in desertum locum et turbas requirebant eum et venerunt usque ad ipsum et detinebant illum ne discederet ab eis quibus ille ait quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum dei quia ideo missus sum et erat praedicans in synagogis galilaeae

5

factum est autem cum turbae intruerent in eum ut audirent verbum dei et ipse stabat secus stagnum gennesareth et vidit duas naves stantes secus stagnum piscatores autem decederant et lavabant retia ascendens autem in unam navem quae erat simonis rogavit eum a terra reducere pusillum et sedens docebat de navicula turbas ut cessavit autem loqui dixit ad simonem duc in altum et laxate retia vestra in capturam et respondens simon dixit illi praeceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus in verbo autem tuo laxabo rete et cum hoc fecissent concluderunt piscium multitudinem copiosam rumpebatur autem rete eorum et annuerunt sociis qui erant in alia navi ut venirent et adiuvarent eos et venerunt et impleverunt ambas naviculas ita ut mergerentur quod cum videret simon petrus procidit ad genua iesu dicens exi a me quia homo peccator sum domine stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo erant in captura piscium quam ceperant similiter autem iacobum et iohannem filios zebedaei qui erant socii simonis et ait ad simonem iesus noli timere ex hoc iam homines eris capiens et subductis ad terram navibus relictis omnibus secuti sunt illum et factum est cum esset in una civitatem et ecce vir plenus lepra et videns iesum et procidens in faciem rogavit eum dicens domine si vis potes me mundare et extendens manum tetigit illum dicens volo mundare et confestim lepra discessit ab illo et ipse praecepit illi ut nemini diceret sed vade ostende te sacerdoti et offer pro emundatione tua sicut praecepit moyses in testimonium illis perambulabat autem magis sermo de illo et conveniebant turbas multas ut audirent et curarentur ab infirmitatibus suis ipse autem sedebat in deserto et orabat et factum est in una dierum et ipse sedebat docens et erant pharisaei sedentes et legis doctores qui venerant ex omni castello galilaeae et iudaeae et hierusalem et virtus erat domini ad sanandum eos et ecce viri portantes in lecto hominem qui erat paralyticus et quaerebant eum inferre et ponere ante eum et non inveniendes qua parte illum inferrent prae turba ascenderunt supra tectum per tegulas submiserunt illum cum lecto in medium ante iesum quorum fidem ut vidit dixit homo remittuntur tibi

peccata tua et coeperunt cogitare scribae et pharisaei dicentes quis est hic qui loquitur blasphemias quis potest dimittere peccata nisi solus deus ut cognovit autem iesus cogitationes eorum respondens dixit ad illos quid cogitatis in cordibus vestris quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata an dicere surge et ambula ut autem sciatis quia filius hominis potestatem habet in terra dimittere peccata ait paralytico tibi dico surge tolle lectum tuum et vade in domum tuam et confestim surgens coram illis tulit in quo iacebat et abiit in domum suam magnificans deum et stupor adprehendit omnes et magnificabant deum et repleti sunt timore dicentes quia vidimus mirabilia hodie et post haec exiit et vidit publicanum nomine levi sedentem ad teloneum et ait illi sequere me et relictis omnibus surgens secutus est eum et fecit ei convivium magnum levi in domo sua et erat turba multa publicanorum et aliorum qui cum illis erant discumbentes et murmurabant pharisaei et scribae eorum dicentes ad discipulos eius quare cum publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis et respondens iesus dixit ad illos non egent qui sani sunt medico sed qui male habent non veni vocare iustos sed peccatores in paenitentiam at illi dixerunt ad eum quare discipuli iohannis ieiunant frequenter et obsecrationes faciunt similiter et pharisaeorum tui autem edunt et bibunt quibus ipse ait numquid potestis filios sponsi dum cum illis est sponsus facere ieiunare venient autem dies et cum ablatus fuerit ab illis sponsus tunc ieiunabunt in illis diebus dicebat autem et similitudinem ad illos quia nemo commissuram a vestimento novo mittit in vestimentum vetus alioquin et novum rumpit et veteri non convenit commissura a novo et nemo mittit vinum novum in utres veteres alioquin rumpet vinum novum utres et ipsum effundetur et utres peribunt sed vinum novum in utres novos mittendum est et utraque conservantur et nemo bibens vetus statim vult novum dicit enim vetus melius est

6

factum est autem in sabbato secundoprimo cum transiret per sata vellebant discipuli eius spicas et manducabant confricantes manibus quidam autem pharisaeorum dicebant illis quid facitis quod non licet in sabbatis et respondens iesus ad eos dixit nec hoc legisit quod fecit david cum esurisset ipse et qui cum eo erant quomodo intravit in domum dei et panes propositionis sumpsit et manducavit et dedit his qui cum ipso erant quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus et dicebat illis quia dominus est filius hominis etiam sabbati factum est autem et in alio sabbato ut intraret in synagogam et doceret et erat ibi homo et manus eius dextra erat arida observabant autem scribae et pharisaei si in sabbato curaret ut invenirent accusare illum ipse vero sciebat cogitationes eorum et ait homini qui habebat manum aridam surge et sta in medium et surgens stetit ait autem ad illos iesus interrogo vos si licet sabbato bene facere an male animam salvam facere an perdere et circumspectis omnibus dixit homini extende manum tuam et extendit et restituta est manus eius ipsi autem re-

pleti sunt insipientia et conloquebantur ad invicem quidnam facerent iesu factum est autem in illis diebus exiit in montem orare et erat pernoctans in oratione dei et cum dies factus esset vocavit discipulos suos et elegit duodecim ex ipsis quos et apostolos nominavit simonem quem cognominavit petrum et andream fratrem eius iacobum et iohannem philippum et bartholomeum mattheum et thomam iacobum alphei et simonem qui vocatur zelotes iudam iacobi et iudam scarioth qui fuit proditor et descendens cum illis stetit in loco campestri et turba discipulorum eius et multitudo copiosa plebis ab omni iudaea et hierusalem et maritimae tyri et sidonis qui venerunt ut audirent eum et sanarentur a languoribus suis et qui vexabantur ab spiritibus inmundis curabantur et omnis turba quaerebant eum tangere quia virtus de illo exiebat et sanabat omnes et ipse elevatis oculis in discipulos suos dicebat beati pauperes quia vestrum est regnum dei beati qui nunc esuritis quia saturabimini beati qui nunc fletis quia ridebitis beati eritis cum vos oderint homines et cum separaverint vos et exprobraverint et eiecerint nomen vestrum tanquam malum propter filium hominis gaudete in illa die et exultate ecce enim merces vestra multa in caelo secundum haec enim faciebant prophetis patres eorum verumtamen vae vobis divitibus quia habetis consolationem vestram vae vobis qui saturati estis quia esurietis vae vobis qui ridetis nunc quia lugebitis et fletibitis vae cum bene vobis dixerint omnes homines secundum haec faciebant prophetis patres eorum sed vobis dico qui auditis diligite inimicos vestros benefacite his qui vos oderunt benedicite maledicentibus vobis orate pro calumniantibus vos ei qui te percutit in maxillam praebat et alteram et ab eo qui aufert tibi vestimentum etiam tunicam noli prohibere omni autem petenti te tribue et qui aufert quae tua sunt ne repetas et prout vultis ut faciant vobis homines et vos facite illis similiter et si diligitis eos qui vos diligunt quae vobis est gratia nam et peccatores diligentes se diligunt et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt quae vobis est gratia siquidem et peccatores hoc faciunt et si mutuum dederitis his a quibus speratis recipere quae gratia est vobis nam et peccatores peccatoribus fenerantur ut recipiant aequalia verumtamen diligite inimicos vestros et benefacite et mutuum date nihil desperantes et erit merces vestra multa et eritis filii altissimi quia ipse benignus est super ingratos et malos estote ergo misericordes sicut et pater vester misericors est nolite iudicare et non iudicabimini nolite condemnare et non condemnabimini dimittite et dimittimini date et dabitur vobis mensuram bonam confersam et coagitatam et superfluentem dabunt in sinum vestrum eadem quippe mensura qua mensi fueritis remetietur vobis dicebat autem illis et similitudinem numquid potest caecus caecum ducere nonne ambo in foveam cadent non est discipulus super magistrum perfectus autem omnis erit sicut magister eius quid autem vides festucam in oculo fratris tui trabem autem quae in oculo tuo est non consideras et quomodo potes dicere fratri tuo frater sine eiciam festucam de oculo tuo ipse in oculo tuo trabem non videns hypocrita eice primum trabem de oculo tuo et tunc perspicies ut educas fes-

tucam de oculo fratris tui non est enim arbor bona quae facit fructus malos neque arbor mala faciens fructum bonum unaquaeque enim arbor de fructu suo cognoscitur neque enim de spinis colligunt ficus neque de rubo vindemiant uvam bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum et malus homo de malo profert malum ex abundantia enim cordis os loquitur quid autem vocatis me domine domine et non facitis quae dico omnis qui venit ad me et audit sermones meos et facit eos ostendam vobis cum similis est similis est homini aedificanti domum qui fodit in altum et posuit fundamenta supra petram inundatione autem facta inilsum est flumen domui illi et non potuit eam movere fundata enim erat supra petram qui autem audit et non fecit similis est homini aedificanti domum suam supra terram sine fundamento in quam inilsum est fluvius et continuo concidit et facta est ruina domus illius magna

7

cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis intravit capharnahum centurionis autem cuiusdam servus male habens erat moriturus qui illi erat pretiosus et cum audisset de iesu misit ad eum seniores iudaeorum rogans eum ut veniret et salvaret servum eius at illi cum venissent ad iesum rogabant eum sollicito dicentes ei quia dignus est ut hoc illi praestes diligit enim gentem nostram et synagogam ipse aedificavit nobis iesus autem ibat cum illis et cum iam non longe esset a domo misit ad eum centurio amicus dicens domine noli vexari non enim dignus sum ut sub tectum meum intres propter quod et me ipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te sed dic verbo et sanabitur puer meus nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sum me milites et dico huic vade et vadit et alio veni et venit et servo meo fac hoc et facit quo audito iesus miratus est et conversus sequentibus se turbis dixit amen dico vobis nec in israhel tantam fidem inveni et reversi qui missi fuerant domum invenerunt servum qui languerat sanum et factum est deinceps ibat in civitatem quae vocatur naim et ibant cum illo discipuli eius et turba copiosa cum autem adpropinquaret portae civitatis et ecce defunctus efferebatur filius unicus matri suae et haec vidua erat et turba civitatis multa cum illa quam cum vidisset dominus misericordia motus super ea dixit illi noli flere et accessit et tetigit loculum hii autem qui portabant steterunt et ait adulescens tibi dico surge et resedit qui erat mortuus et coepit loqui et dedit illum matri suae accepit autem omnes timor et magnificabant deum dicentes quia propheta magnus surrexit in nobis et quia deus visitavit plebem suam et exiit hic sermo in universam iudaeam de eo et omnem circa regionem et nuntiaverunt iohanni discipuli eius de omnibus his et convocavit duos de discipulis suis iohannes et misit ad dominum dicens tu es qui venturus es an alium expectamus cum autem venissent ad eum viri dixerunt iohannes baptista misit nos ad te dicens tu es qui venturus es an alium expectamus in ipsa autem hora curavit multos a languoribus et plagis et spiritibus malis et caecis multis donavit visum et respondens dixit il-

lis euntes nuntiate iohanni quae vidistis et audistis quia caeci vident claudi ambulant leprosi mundantur surdi audiunt mortui resurgunt pauperes evangelizantur et beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me et cum discessissent nuntii iohannis coepit dicere de iohanne ad turbas quid existis in deserto videre harundinem vento moveri sed quid existis videre hominem mollibus vestimentis indutum ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis in domibus regum sunt sed quid existis videre prophetam utique dico vobis et plus quam prophetam hic est de quo scriptum est ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit viam tuam ante te dico enim vobis maior inter natos mulierum propheta iohanne baptista nemo est qui autem minor est in regno dei maior est illo et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt deum baptizati baptismo iohannis pharisei autem et legis periti consilium dei spreverunt in semet ipsos non baptizati ab eo cui ergo similes dicam homines generationis huius et cui similes sunt similes sunt pueris sedentibus in foro et loquentibus ad invicem et dicentibus cantavimus vobis tibis et non saltastis lamentavimus et non plorastis venit enim iohannes baptista neque manducans panem neque bibens vinum et dicitis daemonium habet venit filius hominis manducans et bibens et dicitis ecce homo devorator et bibens vinum amicus publicanorum et peccatorum et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis rogabat autem illum quidam de pharisaeis ut manducaret cum illo et ingressus domum pharisaei discubuit et ecce mulier quae erat in civitate peccatrix ut cognovit quod accubuit in domo pharisaei adtulit alabastrum unguenti et stans retro secus pedes eius lacrimis coepit rigare pedes eius et capillis capitis sui tergebat et osculabatur pedes eius et unguento unguebat videns autem phariseus qui vocaverat eum ait intra se dicens hic si esset propheta sciret utique quae et qualis mulier quae tangit eum quia peccatrix est et respondens iesus dixit ad illum simon habeo tibi aliquid dicere ad ille ait magister dic duo debitores erant cuidam feneratori unus debebat denarios quingentos alius quinquaginta non habentibus illis unde redderent donavit utrisque quis ergo eum plus diligit respondens simon dixit aestimo quia is cui plus donavit ad ille dixit ei recte iudicasti et conversus ad mulierem dixit simoni vides hanc mulierem intravi in domum tuam aquam pedibus meis non dedisti haec autem lacrimis rigavit pedes meos et capillis suis tersit osculum mihi non dedisti haec autem ex quo intravi non cessavit osculari pedes meos oleo caput meum non unxisti haec autem unguento unxit pedes meos propter quod dico tibi remittentur ei peccata multa quoniam dilexit multum cui autem minus dimittitur minus diligit dixit autem ad illam remittuntur tibi peccata et coeperunt qui simul accumbebant dicere intra se quis est hic qui etiam peccata dimittit dixit autem ad mulierem fides tua te salvam fecit vade in pace

8

et factum est deinceps et ipse iter faciebat per civitatem et castellum praedicans et evangelizans reg-

num dei et duodecim cum illo et mulieres aliquae quae erant curatae ab spiritibus malignis et infirmitatibus maria quae vocatur magdalene de qua daemonia septem exierant et iohanna uxor chuzza procuratoris herodis et susanna et aliae multae quae ministrabant eis de facultatibus suis cum autem turba plurima conveniret et de civitatibus properarent ad eum dixit per similitudinem exiit qui seminat seminare semen suum et dum seminat aliud cecidit secus viam et conculcatur et est volucres caeli comederunt illud et aliud cecidit supra petram et natum aruit quia non habebat humorem et aliud cecidit inter spinas et simul exortae spinae suffocaverunt illud et aliud cecidit in terram bonam et ortum fecit fructum centuplum haec dicens clamabat qui habet aures audiendi audiat interrogabant autem eum discipuli eius quae esset haec parabola quibus ipse dixit vobis datum est nosse mysterium regni dei ceteris autem in parabolis ut videntes non videant et audientes non intellegant est autem haec parabola semen est verbum dei qui autem secus viam sunt qui audiunt deinde venit diabolus et tollit verbum de corde eorum ne credentes salvi fiant nam qui supra petram qui cum audierint cum gaudio suscipiunt verbum et hii radices non habent qui ad tempus credunt et in tempore temptationis recedunt quod autem in spinis cecidit hii sunt qui audierunt et a sollicitudinibus et divitiis et voluptatibus vitae euntes suffocantur et non referunt fructum quod autem in bonam terram hii sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent et fructum adferunt in patientia nemo autem lucernam accendens operit eam vaso aut subtus lectum ponit sed supra candelabrum ponit ut intrantes videant lumen non enim est occultum quod non manifestetur nec absconditum quod non cognoscatur et in palam veniat videte ergo quomodo auditis qui enim habet dabitur illi et quicumque non habet etiam quod putat se habere auferetur ab illo venerunt autem ad illum mater et fratres eius et non poterant adire ad eum prae turba et nuntiatum est illi mater tua et fratres tui stant foris volentes te videre qui respondens dixit ad eos mater mea et fratres mei hii sunt qui verbum dei audiunt et faciunt factum est autem in una dierum et ipse ascendit in naviculam et discipuli eius et ait ad illos transfretemur trans stagnum et ascenderunt navigantibus autem illis obdormiit et descendit procella venti in stagnum et complebantur et periclitabantur accedentes autem suscitaverunt eum dicentes praeceptor perimus ad ille surgens increpavit ventum et tempestatem aquae et cessavit et facta est tranquillitas dixit autem illis ubi est fides vestra qui timentes mirati sunt dicentes ad invicem quis putas hic est quia et ventis imperat et mari et oboediunt ei enavigaverunt autem ad regionem gerasenorum quae est contra galilaeam et cum egressus esset ad terram occurrit illi vir quidam qui habebat daemonium iam temporibus multis et vestimento non induebatur neque in domo manebat sed in monumentis is ut vidit iesum procidit ante illum et exclamans voce magna dixit quid mihi et tibi est iesu fili dei altissimi obscuro te ne me torques praecipiebat enim spiritui immundo ut exiret ab homine multis enim temporibus arripiebat illum et vincebatur catenis et con-

pedibus custoditus et ruptis vinculis agebatur a daemone in deserta interrogavit autem illum iesus dicens quod tibi nomen est at ille dixit legio quia intraverunt daemonia multa in eum et rogabant illum ne imperaret illis ut in abyssum irent erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte et rogabant eum ut permitteret eos in illos ingredi et permisit illos exierunt ergo daemonia ab homine et intraverunt in porcos et impetu abiit grex per praeceps in stagnum et suffocatus est quod ut viderunt factum qui pascebant fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in villas exierunt autem videre quod factum est et venerunt ad iesum et invenerunt hominem sedentem a quo daemonia exierant vestitum ac sana mente ad pedes eius et timuerunt nuntiaverunt autem illis et qui viderant quomodo sanus factus esset a legione et rogaverunt illum omnis multitudo regionis gerasenorum ut discederet ab ipsis quia timore magno tenebantur ipse autem ascendens navem reversus est et rogabat illum vir a quo daemonia exierant ut cum eo esset dimisit autem eum iesus dicens redi domum tuam et narra quanta tibi fecit deus et abiit per universam civitatem praedicans quanta illi fecisset iesus factum est autem cum redisset iesus excepit illum turba erant enim omnes expectantes eum et ecce venit vir cui nomen iairus et ipse princeps synagogae erat et cecidit ad pedes iesu rogans eum ut intraret in domum eius quia filia unica erat illi fere annorum duodecim et haec moriebatur et contigit dum iret a turbis conprimebatur et mulier quaedam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim quae in medicos erogaverat omnem substantiam suam nec ab ullo potuit curari accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius et confestim stetit fluxus sanguinis eius et ait iesus quis est qui me tetigit negantibus autem omnibus dixit petrus et qui cum illo erant praceptor turbae te comprimunt et affligunt et dicis quis me tetigit et dixit iesus tetigit me aliquis nam ego novi virtutem de me exisse videns autem mulier quia non latuit tremens venit et procidit ante pedes illius et ob quam causam tetigerit eum indicavit coram omni populo et quemadmodum confestim sanata sit at ipse dixit illi filia fides tua te salvam fecit vade in pace adhuc illo loquente venit a principe synagogae dicens ei quia mortua est filia tua noli vexare illum iesus autem audito hoc verbo respondit patri puellae noli timere crede tantum et salva erit et cum venisset domum non permisit intrare secum quemquam nisi petrum et iohannem et iacobum et patrem et matrem puellae flebant autem omnes et plangebant illam at ille dixit nolite flere non est mortua sed dormit et deridebant eum scientes quia mortua esset ipse autem tenens manum eius clamavit dicens puella surge et reversus est spiritus eius et surrexit continuo et iussit illi dari manducare et stupuerunt parentes eius quibus praecепit ne alicui dicerent quod factum erat

9

convocatis autem duodecim apostolis dedit illis virtutem et potestatem super omnia daemonia et ut languores curarent et misit illos praedicare regnum dei et sanare infirmos et ait ad illos nihil tuleritis in

via neque virgam neque peram neque panem neque pecuniam neque duas tunicas habeatis et in quacumque domum intraveritis ibi manete et inde ne exeatis et quicumque non receperint vos exeuntes de civitate illa etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos egressi autem circumibant per castella evangelizantes et curantes ubique audivit autem herodes tetrarcha omnia quae fiebant ab eo et haesitabat eo quod diceretur a quibusdam quia iohannes surrexit a mortuis a quibusdam vero quia helias apparuit ab aliis autem quia propheta unus de antiquis surrexit et ait herodes iohannem ego decollavi quis autem est iste de quo audio ego talia et quaerebat videre eum et reversi apostoli naraverunt illi quaecumque fecerunt et assumptis illis secessit seorsum in locum desertum qui est bethsaida quod cum cognovissent turbae secutae sunt illum et excepit illos et loquebatur illis de regno dei et eos qui cura indigebant sanabat dies autem coeperat declinare et accedentes duodecim dixerunt illi dimitte turbas ut euntes in castella villasque quae circa sunt devertant et inveniant escas quia hic in loco deserto sumus ait autem ad illos vos date illis manducare at illi dixerunt non sunt nobis plus quam quinque panes et duo pisces nisi forte nos eamus et emamus in omnem hanc turbam escas erant autem fere viri quinque milia ait autem ad discipulos suos facite illos discumbere per convivia quinquagenos et ita fecerunt et discumbere fecerunt omnes acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus respexit in caelum et benedixit illis et fregit et distribuit discipulis suis ut ponerent ante turbas et manducaverunt omnes et saturati sunt et sublatum est quod superfluit illis fragmentorum cofini duodecim et factum est cum solus esset orans erant cum illo et discipuli et interrogavit illos dicens quem me dicunt esse turbae at illi responderunt et dixerunt iohannem baptistam alii autem heliam alii quia propheta unus de prioribus surrexit dixit autem illis vos autem quem me esse dicitis respondens simon petrus dixit christum dei at ille increpans illos praecепit ne cui dicerent hoc dicens quia oportet filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et principibus sacerdotum et scribis et occidi et tertia die resurgere dicebat autem ad omnes si quis vult post me venire abneget se ipsum et tollat crucem suam cotidie et sequatur me qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet illam nam qui perdiderit animam suam propter me salvam faciet illam quid enim proficit homo si lucretur universum mundum se autem ipsum perdat et detrimentum sui faciat nam qui me erubuerit et meos sermones hunc filium hominis erubescet cum venerit in maiestate sua et patris et sanctorum angelorum dico autem vobis vere sunt aliqui hic stantes qui non gustabunt mortem donec videant regnum dei factum est autem post haec verba fere dies octo et adsumpsit petrum et iohannem et iacobum et ascendit in montem ut oraret et factum est dum oraret species vultus eius altera et vestitus eius albus refulgens et ecce duo viri loquebantur cum illo erant autem moyses et helias visi in maiestate et dicebant excessum eius quem completurus erat in hierusalem petrus vero et qui cum illo gravati erant somno et evigilantes viderunt maiestas-

tatem eius et duos viros qui stabant cum illo et factum est cum discederent ab illo ait petrus ad iesum praeceptor bonum est nos hic esse et faciamus tria tabernacula unum tibi et unum mosi et unum heliae nesciens quid diceret haec autem illo loquente facta est nubes et obumbravit eos et timuerunt intransibiles illis in nubem et vox facta est de nube dicens hic est filius meus electus ipsum audite et dum fieret vox inventus est iesus solus et ipsi tacuerunt et nemini dixerunt in illis diebus quicquam ex his quae viderant factum est autem in sequenti die descendit illis de monte occurrit illi turba multa et ecce vir de turba exclamavit dicens magister obsecro te respice in filium meum quia unicus est mihi et ecce spiritus adprehendit illum et subito clamat et elidit et dissipat eum cum spuma et vix discedit dilanians eum et rogavi discipulos tuos ut eicerent illum et non potuerunt respondens autem iesus dixit o generatio infidelis et perversa usquequo ero apud vos et patiar vos adduc huc filium tuum et cum accederet elisit illum daemonium et dissipavit et increpavit iesus spiritum inmundum et sanavit puerum et reddidit illum patri eius stupebant autem omnes in magnitudine dei omnibusque mirantibus in omnibus quae faciebat dixit ad discipulos suos ponite vos in corae vestris sermones istos filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum at illi ignorabant verbum istud et erat velatum ante eos ut non sentirent illud et timebant interrogare eum de hoc verbo intravit autem cogitatio in eos quis eorum maior esset ad iesus videns cogitationes cordis illorum adprehendens puerum statuit eum secus se et ait illis quicumque suscepit puerum istum in nomine meo me recipit et quicumque me recipit recipit eum qui me misit nam qui minor est inter omnes vos hic maior est respondens autem iohannes dixit praeceptor vidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia et prohibuimus eum quia non sequitur nobiscum et ait ad illum iesus nolite prohibere qui enim non est adversum vos pro vobis est factum est autem dum complerentur dies assumptionis eius et ipse faciem suam firmavit ut iret hierusalem et misit nuntios ante conspectum suum et euntes intraverunt in civitatem samaritanorum ut pararent illi et non receperunt eum quia facies eius erat euntis hierusalem cum vidissent autem discipuli eius iacobus et iohannes dixerunt domine vis dicimus ut ignis descendat de caelo et consumat illos et conversus increpavit illos et abierunt in aliud castellum factum est autem ambulantis illis in via dixit quidam ad illum sequar te quocumque ieris et ait illi iesus vulpes foveas habent et volucres caeli nidos filius autem hominis non habet ubi caput reclinet ait autem ad alterum sequere me ille autem dixit domine permitte mihi primum ire sepelire patrem meum dixitque ei iesus sine ut mortui sepeliant mortuos suos tu autem vade ad nuntia regnum dei et ait alter sequar te domine sed primum permitte mihi renuntiare his qui domi sunt ait ad illum iesus nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens retro aptus est regno dei

post haec autem designavit dominus et alios septuaginta duos et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum quo erat ipse venturus et dicebat illis messis quidem multa operarii autem pauci rogare ergo dominum messis ut mittat operarios in messem ite ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos nolite portare sacculum neque peram neque calciamenta et neminem per viam salutaveritis in quacumque domum intraveritis primum dicite pax huic domui et si ibi fuerit filius pacis requiescet super illam pax vestra sin autem ad vos revertetur in eadem autem domo manete edentes et bibentes quae apud illos sunt dignus enim est operarius mercede sua nolite transire de domo in domum et in quacumque civitatem intraveritis et suscepint vos manducate quae adponuntur vobis et curate infirmos qui in illa sunt et dicite illis adpropinquavit in vos regnum dei in quacumque civitatem intraveritis et non receperint vos exeuntes in plateas eius dicite etiam pulverem qui adhesit nobis de civitate vestra extergimus in vos tamen hoc scitote quia adpropinquavit regnum dei dico vobis quia sodomis in die illa remissius erit quam illi civitati vae tibi corazain vae tibi bethsaida quia si in tyro et sidone factae fuissent virtutes quae in vobis factae sunt olim in cilicio et cinere sedentes paeniterent verumtamen tyro et sidoni remissius erit in iudicio quam vobis et tu capharnahum usque in caelum exaltata usque ad infernum demergeris qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit qui autem me spernit spernit eum qui me misit reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio dicentes domine etiam daemonia subiciuntur nobis in nomine tuo et ait illis videbam satanan sicut fulgur de caelo cadentem ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones et supra omnem virtutem inimici et nihil vobis nocebit verumtamen in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiciuntur gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in caelis in ipsa hora exultavit spiritu sancto et dixit confiteor tibi pater domine caeli et terrae quod abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis etiam pater quia sic placuit ante te omnia mihi tradita sunt a patre meo et nemo scit qui sit filius nisi pater et qui sit pater nisi filius et cui voluerit filius revelare et conversus ad discipulos suos dixit beati oculi qui vident quae videtis dico enim vobis quod multi prophetae et reges voluerunt videre quae vos videtis et non viderunt et audire quae auditis et non audierunt et ecce quidam legis peritus surrexit temptans illum et dicens magister quid faciendo vitam aeternam possidebo at ille dixit ad eum in lege quid scriptum est quomodo legis ille respondens dixit diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis et ex omni mente tua et proximum tuum sicut te ipsum dixitque illi recte respondisti hoc fac et vives ille autem volens iustificare se ipsum dixit ad iesum et quis est meus proximus suscipiens autem iesus dixit homo quidam descendebat ab hierusalem in hiericho et incidit in latrones qui etiam despoliaverunt eum et plagis inpositis abierunt semivivo relicto accidit

autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via et viso illo praeterivit similiter et levita cum esset secus locum et videret eum pertransiit samaritanus autem quidam iter faciens venit secus eum et videns eum misericordia motus est et adproprians alligavit vulnera eius infundens oleum et vinum et inponens illum in iumentum suum duxit in stabulum et curam eius egit et altera die protulit duos denarios et dedit stabulario et ait curam illius habe et quodcumque supererogaveris ego cum rediero reddam tibi quis horum trium videtur tibi proximus illi qui incidit in latrones at ille dixit qui fecit misericordiam in illum et ait illi iesus vade et tu fac similiter factum est autem dum irent et ipse intravit in quoddam castellum et mulier quaedam martha nomine excepit illum in domum suam et huic erat soror nomine maria quae etiam sedens secus pedes domini audiebat verbum illius martha autem satagebat circa frequens ministerium quae stetit et ait domine non est tibi curae quod soror mea reliquit me solam ministrare dic ergo illi ut me adiuvet et respondens dixit illi dominus martha martha sollicita es et turbaris erga plurima porro unum est necessarium maria optimam partem elegit quae non auferetur ab ea

11

et factum est cum esset in loco quodam orans ut cessavit dixit unus ex discipulis eius ad eum domine doce nos orare sicut et iohannes docuit discipulos suos et ait illis cum oratis dicite pater sanctificetur nomen tuum adveniat regnum tuum panem nostrum quotidianum da nobis cotidie et dimitte nobis peccata nostra siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis et ne nos inducas in temptationem et ait ad illos quis vestrum habebit amicum et ibit ad illum media nocte et dicit illi amice commoda mihi tres panes quoniam amicus meus venit de via ad me et non habeo quod ponam ante illum et ille de intus respondens dicat noli mihi molestus esse iam ostium clausum est et pueri mei mecum sunt in cubili non possum surgere et dare tibi dico vobis et si non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit propter inprobritatem tamen eius surget et dabit illi quotquot habet necesarios et ego vobis dico petite et dabitur vobis quaerite et invenietis pulsate et aperietur vobis omnis enim qui petit accipit et qui quaerit invenit et pulsanti aperietur quis autem ex vobis patrem petet panem numquid lapidem dabit illi aut piscem numquid pro pisce serpentem dabit illi aut si petierit ovum numquid porriget illi scorpionem si ergo vos cum sitis mali nostis bona dare filiis vestris quanto magis pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se et erat eiciens daemonium et illud erat mutum et cum eiecisset daemonium locutus est mutus et admiratus sunt turbae quidam autem ex eis dixerunt in beelzebub principe daemoniorum eicit daemonia et alii temptantes signum de caelo quaerebant ab eo ipse autem ut vidit cogitationes eorum dixit eis omne regnum in se ipsum divisum desolatur et domus supra domum cadet si autem et satanas in se ipsum divisus est quomodo stabit regnum ipsius quia dicitis in beelzebub eicere me daemonia si autem ego in beelzebub eicio

daemonia filii vestri in quo eiciunt ideo ipsi iudices vestri erunt porro si in digito dei eicio daemonia profecto praevenit in vos regnum dei cum fortis armatus custodit atrium suum in pace sunt ea quae possidet si autem fortior illo superveniens vicerit eum universa arma eius auferit in quibus confidebat et spolia eius distribuit qui non est mecum adversum me est et qui non colligit mecum dispergit cum immundus spiritus exierit de homine perambulat per loca in aquosa quaerens requiem et non inveniens dicit revertar in domum meam unde exivi et cum venerit invenit scopis mundatam et tunc vadit et adsumit septem alios spiritus nequiores se et ingressi habitant ibi et sunt novissima hominis illius peiora prioribus factum est autem cum haec diceret extollens vocem quaedam mulier de turba dixit illi beatus venter qui te portavit et ubera quae suxisti at ille dixit quippini beati qui audiunt verbum dei et custodiunt turbis autem concurrentibus coepit dicere generatio haec generatio nequam est signum quaerit et signum non dabitur illi nisi signum ionae nam sicut ionas fuit signum ninevitis ita erit et filius hominis generationi isti regina austrī surget in iudicio cum viris generationis huius et condemnabit illos quia venit a finibus terrae audire sapientiam salomonis et ecce plus salomone hic viri ninevites surgent in iudicio cum generatione hac et condemnabunt illam quia paenitentiam egerunt ad praedicationem ionae et ecce plus iona hic nemo lucernam accendit et in abscondito ponit neque sub modio sed supra candelabrum ut qui ingrediuntur lumen videant lucerna corporis tui est oculus tuus si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit si autem nequam fuerit etiam corpus tuum tenebrosum erit vide ergo ne lumen quod in te est tenebrae sint si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit non habens aliquam partem tenebrarum erit lucidum totum et sicut lucerna fulgoris inluminabit te et cum loqueretur rogavit illum quidam phariseus ut pranderet apud se et ingressus recubuit phariseus autem coepit intra se reputans dicere quare non baptizatus esset ante prandium et ait dominus ad illum nunc vos pharisei quod de foris est calicis et catini mundatis quod autem intus est vestrum plenum est rapina et iniquitate stulti nonne qui fecit quod de foris est etiam id quod de intus est fecit verumtamen quod superest date elemosynam et ecce omnia munda sunt vobis sed vae vobis phariseis quia decimatis mentam et rutam et omne holus et praeteritis iudicium et caritatem dei haec autem oportuit facere et illa non omittere vae vobis phariseis quia diligitis primas cathedras in synagogis et salutationes in foro vae vobis quia estis ut monumenta quae non parent et homines ambulantes supra nesciunt respondens autem quidam ex legis peritis ait illi magister haec dicens etiam nobis contumeliam facis at ille ait et vobis legis peritis vae quia oneratis homines oneribus quae portari non possunt et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas vae vobis quia aedificatis monumenta prophetarum patres autem vestri occiderunt illos profecto testificamini quod consentitis operibus patrum vestrorum quoniam quidem ipsi eos occiderunt vos autem aedificatis eorum sepulchra propterea et sapientia dei dixit

mittam ad illos prophetas et apostolos et ex illis occidit et persequuntur ut inquiratur sanguis omnium prophetarum qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista a sanguine abel usque ad sanguinem zacchariae qui periit inter altare et aedem ita dico vobis requiretur ab hac generatione vae vobis legis peritis quia tulistis clavem scientiae ipsi non introistis et eos qui introibant prohibuistis cum haec ad illos diceret coeperunt pharisaei et legis periti graviter insistere et os eius opprimere de multis insidiantes et quaerentes capere aliquid ex ore eius ut accusarent eum

12

multis autem turbis circumstantibus ita ut se invicem conculcarent coepit dicere ad discipulos suos attendite a fermento pharisaeorum quae est hypocrisis nihil autem opertum est quod non reveletur neque absconditum quod non sciatur quoniam quae in tenebris dixistis in lumine dicentur et quod in aurem locuti estis in cubiculis praedicabitur in tectis dico autem vobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidunt corpus et post haec non habent amplius quod faciant ostendam autem vobis quem timeatis timeate eum qui postquam occiderit habet potestatem mittere in gehennam ita dico vobis hunc timeate nonne quinque passeress veneunt dupondio et unus ex illis non est in oblivione coram deo sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt nolite ergo timere multis passeribus pluris estis dico autem vobis omnis quicumque confessus fuerit in me coram hominibus et filius hominis confitebitur in illo coram angelis dei qui autem negaverit me coram hominibus denegabitur coram angelis dei et omnis qui dicit verbum in filium hominis remittetur illi ei autem qui in spiritum sanctum blasphemaverit non remittetur cum autem inducent vos in synagogas et ad magistratus et potestates nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis aut quid dicatis spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quae oportet dicere ait autem quidam ei de turba magister dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem ad ille dixit ei homo quis me constituit iudicem aut divisorem super vos dixitque ad illos videte et cavete ab omni avaritia quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his quae possidet dixit autem similitudinem ad illos dicens hominis cuiusdam divitis uberes fructus ager adtulit et cogitabat intra se dicens quid faciam quod non habeo quo congregem fructus meos et dixit hoc faciam destrua horrea mea et maiora faciam et illic congregabo omnia quae nata sunt mihi et bona mea et dicam animae meae anima habes multa bona posita in annos plurimos requiesce comede bibe epulare dixit autem illi deus stulte hac nocte animam tuam repetunt a te quae autem parasti cuius erunt sic est qui sibi thesaurizat et non est in deum dives dixitque ad discipulos suos ideo dico vobis nolite solliciti esse animae quid manducetis neque corpori quid vestiamini anima plus est quam esca et corpus quam vestimentum considerate corvos quia non seminant neque metunt quibus non est cellarium neque horreum et deus pascit illos quanto magis vos pluris es-

tis illis quis autem vestrum cogitando potest adicere ad staturam suam cubitum unum si ergo neque quod minimum est potestis quid de ceteris solliciti estis considerate lilia quomodo crescunt non laborant non nent dico autem vobis nec salomon in omni gloria sua vestiebat sicut unum ex istis si autem faenum quod hodie in agro est et cras in clibanum mittitur deus sic vestit quanto magis vos pusillae fidei et vos nolite quaerere quid manducetis aut quid bibatis et nolite in sublime tolli haec enim omnia gentes mundi quaerunt pater autem vester scit quoniam his indigetis verumtamen quaerite regnum dei et haec omnia adiciuntur vobis nolite timere pusillus grex quia conplacuit patri vestro dare vobis regnum vendite quae possidetis et date elemosynam facite vobis sacculos qui non veterescunt thesaurum non deficientem in caelis quo fur non adpropiat neque tinea corrumpit ubi enim thesaurus vester est ibi et cor vestrum erit sint lumbi vestri praecincti et lucernae ardentes et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis ut cum venerit et pulsaverit confestim aperiant ei beati servi illi quos cum venerit dominus invenerit vigilantes amen dico vobis quod praecinget se et faciet illos discumbere et transiens ministrabit illis et si venerit in secunda vigilia et si in tertia vigilia venerit et ita invenerit beati sunt servi illi hoc autem scitote quia si sciret pater familias qua hora fur veniret vigilaret utique et non sineret perfodiri domum suam et vos estote parati quia qua hora non putatis filius hominis venit ait autem ei petrus domine ad nos dicis hanc parabolam an et ad omnes dixit autem dominus quis putas est fidelis dispensator et prudens quem constituet dominus super familiam suam ut det illis in tempore tritici mensuram beatus ille servus quem cum venerit dominus invenerit ita facientem vere dico vobis quia supra omnia quae possidet constituit illum quod si dixerit servus ille in corde suo moram facit dominus meus venire et coeperit percutere pueros et ancillas et edere et bibere et inebriari veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua nescit et dividet eum partemque eius cum infidelibus ponet ille autem servus qui cognovit voluntatem domini sui et non praeparavit et non fecit secundum voluntatem eius vapulabit multas qui autem non cognovit et fecit digna plagis vapulabit paucis omni autem cui multum datum est multum quaeretur ab eo et cui commendaverunt multum plus petent ab eo ignem veni mittere in terram et quid volo si accendatur baptisma autem habeo baptizari et quomodo coaror usque dum perficiatur putatis quia pacem veni dare in terram non dico vobis sed separationem erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi tres in duo et duo in tres dividuntur pater in filium et filius in patrem suum mater in filiam et filia in matrem socrus in nurum suam et nurus in socrum suam dicebat autem et ad turbas cum videritis nubem orientem ab occasu statim dicitis nimbus venit et ita fit et cum austrum flantem dicitis quia aestus erit et fit hypocritae faciem terrae et caeli notis probare hoc autem tempus quomodo non probatis quid autem et a vobis ipsis non iudicatis quod iustum est cum autem vadis cum adversario tuo ad principem in via da operam liberari

ab illo ne forte trahat te apud iudicem et iudex tradat te exactori et exactor mittat te in carcerem dico tibi non exies inde donec etiam novissimum minutum reddas

13

aderant autem quidam ipso in tempore nuntiantes illi de galilaeis quorum sanguinem pilatus miscuit cum sacrificiis eorum et respondens dixit illis putatis quod hii galilaei prae omnibus galilaeis peccatores fuerunt quia talia passi sunt non dico vobis sed nisi paenitentiam habueritis omnes similiter peribitis sicut illi decem et octo supra quos cecidit turris in siloam et occidit eos putatis quia et ipsi debitores fuerunt praeter omnes homines habitantes in hierusalem non dico vobis sed si non paenitentiam egeritis omnes similiter peribitis dicebat autem hanc similitudinem arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua et venit quaerens fructum in illa et non invenit dixit autem ad cultorem vineae ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens fructum in ficulnea hac et non invenio succide ergo illam ut quid etiam terram occupat ad ille respondens dixit illi domine dimitte illam et hoc anno usque dum fodiam circa illam et mittam stercora et si quidem fecerit fructum sin autem in futurum succides eam erat autem docens in synagoga eorum sabbatis et ecce mulier quae habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo et erat inclinata nec omnino poterat sursum respicere quam cum videret iesus vocavit ad se et ait illi mulier dimissa es ab infirmitate tua et inposuit illi manus et confestim erecta est et glorificabat deum respondens autem archisynagogus indignans quia sabbato curasset iesus dicebat turbae sex dies sunt in quibus oportet operari in his ergo venite et curamini et non in die sabbati respondit autem ad illum dominus et dixit hypocritae unusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum aut asinum a praesepio et ducit adquare hanc autem filiam abraham quam alligavit satanas ecce decem et octo annis non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati et cum haec diceret erubescabant omnes adversarii eius et omnis populus gaudebat in universis quae gloriose fiebant ab eo dicebat ergo cui simile est regnum dei et cui simile esse existimabo illud simile est grano sinapis quod acceptum homo misit in hortum suum et crevit et factum est in arborem magnam et volucres caeli requieverunt in ramis eius et iterum dixit cui simile aestimabo regnum dei simile est fermento quod acceptum mulier abscondit in farinae sata tria donec fermentaretur totum et ibat per civitates et castella docens et iter faciens in hierusalem ait autem illi quidam domine si pauci sunt qui salvantur ipse autem dixit ad illos contendite intrare per angustam portam quia multi dico vobis quaerunt intrare et non poterunt cum autem intraverit pater familias et cluserit ostium et incipietis foris stare et pulsare ostium dicentes domine aperi nobis et respondens dicet vobis nescio vos unde sitis tunc incipietis dicere manducavimus coram te et bibimus et in plateis nostris docuisti et dicet vobis nescio vos unde sitis discedite a me omnes operarii iniquitatis ibi erit fletus et stridor dentium cum videritis abraham et isaac et iacob et

omnes prophetas in regno dei vos autem expelli foras et venient ab oriente et occidente et aquilone et austro et accumbent in regno dei et ecce sunt novissimi qui erunt primi et sunt primi qui erunt novissimi in ipsa die accesserunt quidam pharisaeorum dicentes illi exi et vade hinc quia herodes vult te occidere et ait illis ite dicite vulpi illi ecce eicio daemonia et sanitates perficio hodie et cras et tertia consummor verumtamen oportet me hodie et cras et sequenti ambulare quia non capit prophetam perire extra hierusalem hierusalem hierusalem quae occidis prophetas et lapidas eos qui mittuntur ad te quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum avis nidum suum sub pinnis et noluisti ecce relinquitor vobis domus vestra dico autem vobis quia non videbitis me donec veniat cum dicetis benedictus qui venit in nomine domini

14

et factum est cum intraret in domum cuiusdam principis pharisaeorum sabbato manducare panem et ipsi observabant eum et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum et respondens iesus dixit ad legis peritos et pharisaeos dicens si licet sabbato curare at illi tacuerunt ipse vero adprehensum sanavit eum ac dimisit et respondens ad illos dixit cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet et non continuo extrahet illum die sabbati et non poterat ad haec respondere illi dicebat autem et ad invitatos parabolam intendens quomodo primos accubitus eligerent dicens ad illos cum invitatus fueris ad nuptias non discumbas in primo loco ne forte honorat te sit invitatus ab eo et veniens is qui te et illum vocavit dicat tibi da huic locum et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere sed cum vocatus fueris vade recumbe in novissimo loco ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi amice ascende superius tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus quia omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur dicebat autem et ei qui se invitaverat cum facis prandium aut cenam noli vocare amicos tuos neque fratres tuos neque cognatos neque vicinos divites ne forte et ipsi te reinvitent et fiat tibi retributio sed cum facis convivium voca pauperes debiles claudos caecos et beatos eris quia non habent retribuere tibi retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum haec cum audisset quidam de simul discumbentibus dixit illi beatus qui manducabit panem in regno dei at ipse dixit ei homo quidam fecit cenam magnam et vocavit multos et misit servum suum hora cenae dicere invitatis ut venirent quia iam parata sunt omnia et coeperunt simul omnes excusare primus dixit ei villam emi et necesse habeo exire et videre illam rogo te habe me excusatum et alter dixit iuga boum emi quinque et eo probare illa rogo te habe me excusatum et alius dixit uxorem duxi et ideo non possum venire et reversus servus nuntiavit haec domino suo tunc iratus pater familias dixit servo suo exi cito in plateas et vicus civitatis et pauperes ac debiles et caecos et claudos introduce huc et ait servus domine factum est ut imperasti et adhuc locus est et ait dominus servo exi in vias et sepes et conpelle intrare ut impleatur domus mea dico autem vobis quod nemo virorum illorum

qui vocati sunt gustabit cenam meam ibant autem turbae multae cum eo et conversus dixit ad illos si quis venit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores adhuc autem et animam suam non potest esse meus discipulus et qui non baiulat crucem suam et venit post me non potest esse meus discipulus quis enim ex vobis volens turrem aedificare non prius sedens computat sumptus qui necessarii sunt si habet ad perficiendum ne posteaquam posuerit fundamentum et non potuerit perficere omnes qui vident incipiant includere ei dicentes quia hic homo coepit aedificare et non potuit consummare aut qui rex iturus committere bellum adversus alium regem non sedens prius cogitat si possit cum decem milibus occurrere ei qui cum viginti milibus venit ad se alioquin adhuc illo longe agente legationem mittens rogat ea quae pacis sunt sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quae possidet non potest meus esse discipulus bonum est sal si autem sal quoque evanuerit in quo condietur neque in terram neque in sterquilinum utile est sed foras mittetur qui habet aures audiendi audiat

15

erant autem adpropinquantes ei publicani et peccatores ut audirent illum et murmurabant pharisaei et scribae dicentes quia hic peccatores recipit et manducat cum illis et ait ad illos parabolam istam dicens quis ex vobis homo qui habet centum oves et si perdidit unam ex illis nonne dimittit nonaginta novem in deserto et vadit ad illam quae perierat donec inveniat illam et cum invenerit eam inponit inumeros suos gaudens et veniens domum convocat amicos et vicinos dicens illis congratulamini mihi quia inveni ovem meam quae perierat dico vobis quod ita gaudium erit in caelo super uno peccatore paenitentiam habente quam super nonaginta novem iustis qui non indigent paenitentia aut quae mulier habens dragmas decem si perdidit dragmam unam nonne accendit lucernam et everrit domum et quaerit diligenter donec inveniat et cum invenerit convocat amicas et vicinas dicens congratulamini mihi quia inveni dragmam quam perdideram ita dico vobis gaudium erit coram angelis dei super uno peccatore paenitentiam agente ait autem homo quidam habuit duos filios et dixit adulescentior ex illis patri pater da mihi portionem substantiae quae me contingit et divisit illis substantiam et non post multos dies congregatis omnibus adulescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose et postquam omnia consummasset facta est fames valida in regione illa et ipse coepit egere et abiit et adhesit uni civium regionis illius et misit illum in villam suam ut pasceret porcos et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant et nemo illi dabat in se autem reversus dixit quanti mercennarii patris mei abundant panibus ego autem hic fame pereor surgam et ibo ad patrem meum et dicam illi pater peccavi in caelum et coram te et iam non sum dignus vocari filius tuus fac me sicut unum de mercennariis tuis et surgens venit ad patrem suum cum autem adhuc longe esset vidit illum pater ip-

sus et misericordia motus est et adducens cecidit supra collum eius et osculatus est illum dixitque ei filius pater peccavi in caelum et coram te iam non sum dignus vocari filius tuus dixit autem pater ad servos suos cito proferte stolam primam et induite illum et date anulum in manum eius et calciamenta in pedes et adducite vitulum saginatum et occidite et manducemus et epulemur quia hic filius meus mortuus erat et revixit perierat et inventus est et coeperunt epulari erat autem filius eius senior in agro et cum veniret et adpropinquaret domui audivit symphoniam et chorum et vocavit unum de servis et interrogavit quae haec essent isque dixit illi frater tuus venit et occidit pater tuus vitulum saginatum quia salvum illum recepit indignatus est autem et volebat introire pater ergo illius egressus coepit rogare illum at ille respondens dixit patri suo ecce tot annis servio tibi et nunquam mandatum tuum praeterii et nunquam dedisti mihi hedum ut cum amicis meis epularer sed postquam filius tuus hic qui devoravit substantiam suam cum meretricibus venit occidisti illi vitulum saginatum at ipse dixit illi fili tu semper mecum es et omnia mea tua sunt epulari autem et gaudere oportebat quia frater tuus hic mortuus erat et revixit perierat et inventus est

16

dicebat autem et ad discipulos suos homo quidam erat dives qui habebat vilicum et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius et vocavit illum et ait illi quid hoc audio de te redde rationem vilicationis tuae iam enim non poteris vilicare ait autem vilicus intra se quid faciam quia dominus meus aufert a me vilicationem fodere non valeo mendicare erubescio scio quid faciam ut cum amotus fuero a vilicatione recipiant me in domos suas convocatis itaque singulis debitoribus domini sui dicebat primo quantum debes domino meo at ille dixit centum cados olei dixitque illi accipe cautionem tuam et sede cito scribe quinquaginta deinde alio dixit tu vero quantum debes qui ait centum choros tritici ait illi accipe litteras tuas et scribe octoginta et laudavit dominus vilicum iniquitatis quia prudenter fecisset quia filii huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt et ego vobis dico facite vobis amicos de mamona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant vos in aeterna tabernacula qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est et qui in modico iniquus est et in maiori iniquus est si ergo in iniquo mamona fideles non fuistis quod verum est quis credet vobis et si in alieno fideles non fuistis quod vestrum est quis dabit vobis nemo servus potest duobus dominis servire aut enim unum odiet et alterum diligit aut uni adhaerebit et alterum contemnet non potestis deo servire et mamonae audiebant autem omnia haec pharisaei qui erant avari et deridebant illum et ait illis vos estis qui iustificatis vos coram hominibus deus autem novit corda vestra quia quod hominibus altum est abominatio est ante deum lex et prophetae usque ad iohannem ex eo regnum dei evangelizatur et omnis in illud vim facit facilius est autem caelum et terram praeterire quam de lege unum apicem cadere omnis qui dimittit ux-

orem suam et ducit alteram moechatur et qui dimissam a viro ducit moechatur homo quidam erat dives et induebatur purpura et bysso et epulabatur cotidie splendide et erat quidam mendicus nomine lazarus qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus cupiens saturari de micis quae cadebant de mensa divitis sed et canes veniebant et lingebant ulcera eius factum est autem ut moreretur mendicus et portaretur ab angelis in sinum abraham mortuus est autem et dives et sepultus est in inferno elevans oculos suos cum esset in tormentis videbat abraham a longe et lazarus in sinu eius et ipse clamans dixit pater abraham miserere mei et mitte lazarus ut intingat extremum digiti sui in aqua ut refrigeret linguam meam quia cruciatur in hac flamma et dixit illi abraham fili recordare quia recepisti bona in vita tua et lazarus similiter mala nunc autem hic consolatur tu vero cruciaris et in his omnibus inter nos et vos chasma magnum firmitum est ut hii qui volunt hinc transire ad vos non possint neque inde huc transmeare et ait rogo ergo te pater ut mittas eum in domum patris mei habeo enim quinque fratres ut testetur illis ne et ipsi veniant in locum hunc tormentorum et ait illi abraham habent mosen et prophetas audiant illos at ille dixit non pater abraham sed si quis ex mortuis ierit ad eos paenitentiam agent ait autem illi si mosen et prophetas non audiunt neque si quis ex mortuis resurrexerit credent

17

et ad discipulos suos ait impossibile est ut non veniant scandala vae autem illi per quem veniunt utilius est illi si lapis molaris inponatur circa collum eius et proiciatur in mare quam ut scandalizet unum de pusillis istis attendite vobis si peccaverit frater tuus increpa illum et si paenitentiam egerit dimitte illi et si septies in die peccaverit in te et septies in die conversus fuerit ad te dicens paenitet me dimitte illi et dixerunt apostoli domino adauge nobis fidem dixit autem dominus si haberetis fidem sicut granum sinapis diceretis huic arbori moro eradicare et transplantare in mare et oboediret vobis quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem qui regresso de agro dicit illi statim transi recumbe et non dicit ei para quod cenem et praecinge te et ministra mihi donec manducem et bibam et post haec tu manducabis et bibes numquid gratiam habet servo illi quia fecit quae sibi imperaverat non puto sic et vos cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis dicite servi inutiles sumus quod debuimus facere fecimus et factum est dum iret in hierusalem transiebat per mediam samariam et galilaeam et cum ingrederetur quoddam castellum occurrerunt ei decem viri leprosi qui steterunt a longe et levaverunt vocem dicentes iesu praeceptor miserere nostri quos ut vidit dixit ite ostendite vos sacerdotibus et factum est dum irent mundati sunt unus autem ex illis ut vidit quia mundatus est regressus est cum magna voce magnificans deum et cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens et hic erat samaritanus respondens autem iesus dixit nonne decem mundati sunt et novem ubi sunt non est inventus qui rediret et daret gloriam deo nisi hic alienigena et ait illi surge vade quia fides tua te

salvum fecit interrogatus autem a pharisaeis quando venit regnum dei respondit eis et dixit non venit regnum dei cum observatione neque dicent ecce hic aut ecce illic ecce enim regnum dei intra vos est et ait ad discipulos venient dies quando desideretis videre unum diem filii hominis et non videbitis et dicent vobis ecce hic ecce illic nolite ire neque sectemini nam sicut fulgur coruscans de sub caelo in ea quae sub caelo sunt fulget ita erit filius hominis in die sua primum autem oportet illum multa pati et reprobari a generatione hac et sicut factum est in diebus noe ita erit et in diebus filii hominis edebant et bibebant uxores ducebant et dabantur ad nuptias usque in diem qua intravit noe in arcam et venit diluvium et perdidit omnes similiter sicut factum est in diebus loth edebant et bibebant emebant et vendebant plantabant aedificabant qua die autem exiit loth a sodomis pluit ignem et sulphur de caelo et omnes perdidit in illa hora qui fuerit in tecto et vasa eius in domo ne descendat tollere illa et qui in agro similiter non redeat retro memores estote uxoris loth quicumque quaesierit animam suam salvare perdet illam et qui perdidit illam vivificabit eam dico vobis illa nocte erunt duo in lecto uno unus adsumetur et alter relinquetur duae erunt molentes in unum una adsumetur et altera relinquetur duo in agro unus adsumetur et alter relinquetur respondentes dicunt illi ubi domine qui dixit eis ubicumque fuerit corpus illuc congregabuntur aquilae

18

dicebat autem et parabolam ad illos quoniam oportet semper orare et non deficere dicens iudex quidam erat in quadam civitate qui deum non timebat et hominem non verebatur vidua autem quaedam erat in civitate illa et veniebat ad eum dicens vindica me de adversario meo et nolebat per multum tempus post haec autem dixit intra se et si deum non timeo nec hominem revereor tamen quia molesta est mihi haec vidua vindicabo illam ne in novissimo veniens suggillet me ait autem dominus audite quid iudex iniquitatis dicit deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte et patientiam habebit in illis dico vobis quia cito faciet vindictam illorum verumtamen filius hominis veniens putas inveniet fidem in terra dixit autem et ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti et aspernabantur ceteros parabolam istam duo homines ascenderunt in templum ut orarent unus pharisaeus et alter publicanus pharisaeus stans haec apud se orabat deus gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum raptores iniusti adulteri vel ut etiam hic publicanus ieiuno bis in sabbato decimas de omnium quae possideo et publicanus a longe stans nolebat nec oculos ad caelum levare sed percutiebat pectus suum dicens deus propitius esto mihi peccatori dico vobis descendit hic iustificatus in domum suam ab illo quia omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur adferebant autem ad illum et infantes ut eos tangeret quod cum viderent discipuli increpabant illos iesus autem convocans il-

los dixit sinite pueros venire ad me et nolite eos vetare talium est enim regnum dei amen dico vobis quicumque non acceperit regnum dei sicut puer non intrabit in illud et interrogavit eum quidam princeps dicens magister bone quid faciens vitam aeternam possideo dixit autem ei iesus quid me dicis bonum nemo bonus nisi solus deus mandata nostri non occides non moechaberis non furtum facies non falsum testimonium dices honora patrem tuum et matrem qui ait haec omnia custodivi a iuventute mea quo audio iesus ait ei adhuc unum tibi deest omnia quaecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in caelo et veni sequere me his ille auditis contristatus est quia dives erat valde videns autem illum iesus tristem factum dixit quam difficile qui pecunias habent in regnum dei intrabunt facilius est enim camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum dei et dixerunt qui audiebant et quis potest salvus fieri ait illis quae impossibilia sunt apud homines possibilia sunt apud deum ait autem petrus ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te qui dixit eis amen dico vobis nemo est qui reliquit domum aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios propter regnum dei et non recipiat multo plura in hoc tempore et in saeculo venturo vitam aeternam adsumpsit autem iesus duodecim et ait illis ecce ascendimus hierosolyma et consummabuntur omnia quae scripta sunt per prophetas de filio hominis tradetur enim gentibus et inludetur et flagellabitur et conspuetur et postquam flagellaverint occident eum et die tertia resurget et ipsi nihil horum intellexerunt et erat verbum istud absconditum ab eis et non intellegebant quae dicebantur factum est autem cum adpropinquaret hiericho caecus quidam sedebat secus viam mendicans et cum audiret turbam praeterentem interrogabat quid hoc esset dixerunt autem ei quod iesus nazarenus transiret et clamavit dicens iesu fili david miserere mei et qui praeibant increpabant eum ut taceret ipse vero multo magis clamabat fili david miserere mei stans autem iesus iussit illum adduci ad se et cum adpropinquaret interrogavit illum dicens quid tibi vis faciam at ille dixit domine ut videam et iesus dixit illi respice fides tua te salvum fecit et confestim vidit et sequebatur illum magnificans deum et omnis plebs ut vidit dedit laudem deo

19

et ingressus perambulabat hiericho et ecce vir nomine zaccheus et hic erat princeps publicanorum et ipse dives et quaerebat videre iesum qui esset et non poterat prae turba quia statura pusillus erat et praecurrens ascendit in arborem sycomorum ut videret illum quia inde erat transiturus et cum venisset ad locum suspiciens iesus vidit illum et dixit ad eum zacchee festinas descende quia hodie in domo tua oportet me manere et festinas descendit et excepit illum gaudens et cum viderent omnes murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem devertisset stans autem zaccheus dixit ad dominum ecce dimidium bonorum meorum domine do pauperibus et si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum ait iesus ad eum quia hodie salus domui huic

facta est eo quod et ipse filius sit abraham venit enim filius hominis quaerere et salvum facere quod perierat haec illis audientibus adiciens dixit parabolam eo quod esset prope hierusalem et quia existimarent quod confestim regnum dei manifestaretur dixit ergo homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum et reverti vocatis autem decem servis suis dedit illis decem mnas et ait ad illos negotiamini dum venio cives autem eius oderant illum et miserunt legationem post illum dicentes nolumus hunc regnare super nos et factum est ut rediret accepto regno et iussit vocari servos quibus dedit pecuniam ut sciret quantum quisque negotiatus esset venit autem primus dicens domine mna tua decem mnas adquisivi et ait illi euge bone serve quia in modico fidelis fuisti eris potestatem habens supra decem civitates et alter venit dicens domine mna tua fecit quinque mnas et huic ait et tu esto supra quinque civitates et alter venit dicens domine ecce mna tua quam habui repositam in sudario timui enim te quia homo austeris es tollis quod non posuisti et metis quod non seminasti dicit ei de ore tuo te iudico serve nequam sciebas quod ego austeris homo sum tollens quod non posui et metens quod non seminavi et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam et ego veniens cum usuris utique exegissem illud et adstantibus dixit auferat ab illo mnam et date illi qui decem mnas habet et dixerunt ei domine habet decem mnas dico autem vobis quia omni habenti dabitur ab eo autem qui non habet et quod habet auferunt ab eo verumtamen inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se adducite huc et interficite ante me et his dictis praecedebat ascendens in hierosolyma et factum est cum adpropinquaret ad bethfage et bethania ad montem qui vocatur oliveti misit duos discipulos suos dicens ite in castellum quod contra est in quod introeuntis invenietis pullum asinae alligatum cui nemo umquam hominum sedit solvite illum et adducite et si quis vos interrogaverit quare solvitis sic dicetis ei quia dominus operam eius desiderat abierunt autem qui missi erant et invenerunt sicut dixit illis stantem pullum solventibus autem illis pullum dixerunt domini eius ad illos quid solvitis pullum at illi dixerunt quia dominus eum necessarium habet et duxerunt illum ad iesum et iactantes vestimenta sua supra pullum inposuerunt iesum eunte autem illo substernebant vestimenta sua in via et cum adpropinquaret iam ad descensum montis oliveti coeperunt omnes turbae discentium gaudentes laudare deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus dicentes benedictus qui venit rex in nomine domini pax in caelo et gloria in excelsis et quidam pharisaeorum de turbis dixerunt ad illum magister increpa discipulos tuos quibus ipse ait dico vobis quia si hii tacuerint lapides clamabunt et ut adpropinquavit videns civitatem flevit super illam dicens quia si cognovisses et tu et quidem in hac die tua quae ad pacem tibi nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis quia venient dies in te et circumdabunt te inimici tui vallo et circumdabunt te et coangustabunt te undique ad terram prosternent te et filios qui in te sunt et non relinquent in te lapidem super lapidem eo quod non cognoveris tempus visitationis tuae et ingressus in tem-

plum coepit eicere vendentes in illo et ementes dicens illis scriptum est quia domus mea domus orationis est vos autem fecistis illam speluncam latronum et erat docens cotidie in templo principes autem sacerdotum et scribae et principes plebis quaerebant illum perdere et non inveniebant quid facerent illi omnis enim populus suspensus erat audiens illum

20

et factum est in una dierum docente illo populum in templo et evangelizante convenerunt principes sacerdotum et scribae cum senioribus et aiunt dicentes ad illum dic nobis in qua potestate haec facis aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem respondens autem dixit ad illos interrogabo vos et ego verbum respondete mihi baptismum iohannis de caelo erat an ex hominibus at illi cogitabant inter se dicentes quia si dixerimus de caelo dicit quare ergo non credidistis illi si autem dixerimus ex hominibus plebs universa lapidabit nos certi sunt enim iohannem prophetam esse et responderunt se nescire unde esset et iesus ait illis neque ego dico vobis in qua potestate haec facio coepit autem dicere ad plebem parabolam hanc homo plantavit vineam et locavit eam colonis et ipse peregre fuit multis temporibus et in tempore misit ad cultores servum ut de fructu vineae darent illi qui caesum dimiserunt eum inanem et addidit alterum servum mittere illi autem hunc quoque caedentes et adficientes contumelia dimiserunt inanem et addidit tertium mittere qui et illum vulnerantes eiecerunt dixit autem dominus vineae quid faciam mittam filium meum dilectum forsitan cum hunc viderint verebuntur quem cum vidissent coloni cogitaverunt inter se dicentes hic est heres occidamus illum ut nostra fiat hereditas et eiectum illum extra vineam occiderunt quid ergo faciet illis dominus vineae veniet et perdet colonos istos et dabit vineam aliis quo audito dixerunt illi absit ille autem aspiciens eos ait quid est ergo hoc quod scriptum est lapidem quem repronaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli omnis qui ceciderit supra illum lapidem conquassabitur supra quem autem ceciderit comminuet illum et quaerebant principes sacerdotum et scribae mittere in illum manus illa hora et timuerunt populum cognoverunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem istam et observantes miserunt insidiatores qui se iustos simularent ut caperent eum in sermone et traderent illum principatui et potestati praesidis et interrogaverunt illum dicentes magister scimus quia recte dicis et doces et non accipis personam sed in veritate viam dei doces licet nobis dare tributum caesari an non considerans autem dolum illorum dixit ad eos quid me temptatis ostendite mihi denarium cuius habet imaginem et inscriptionem respondentes dixerunt caesaris et ait illis reddite ergo quae caesaris sunt caesaris et quae dei sunt deo et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe et mirati in responso eius tacuerunt accesserunt autem quidam sadducaeorum qui negant esse resurrectionem et interrogaverunt eum dicentes magister moyses scripsit nobis si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem et hic sine filiis fuerit ut accipiat eam frater

eius uxorem et suscitet semen fratri suo septem ergo fratres erant et primus accepit uxorem et mortuus est sine filiis et sequens accepit illam et ipse mortuus est sine filio et tertius accepit illam similiter et omnes septem et non reliquerunt semen et mortui sunt novissima omnium mortua est et mulier in resurrectione ergo cuius eorum erit uxor siquidem septem habuerunt eam uxorem et ait illis iesus filii saeculi huius nubunt et traduntur ad nuptias illi autem qui digni habebuntur saeculo illo et resurrectione ex mortuis neque nubunt neque ducunt uxores neque enim ultra mori poterunt aequales enim angelis sunt et filii sunt dei cum sint filii resurrectionis quia vero resurgant mortui et moyses ostendit secus rubum sicut dicit dominum deum abraham et deum isaac et deum iacob deus autem non est mortuorum sed vivorum omnes enim vivunt ei respondentes autem quidam scribarum dixerunt magister bene dixisti et amplius non audebant eum quicquam interrogare dixit autem ad illos quomodo dicunt christum filium david esse et ipse david dicit in libro psalmorum dixit dominus domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum david ergo dominum illum vocat et quomodo filius eius est audiente autem omni populo dixit discipulis suis attendite a scribis qui volunt ambulare in stolis et amant salutationes in foro et primas cathedras in synagogis et primos discubitus in conviviis qui devorant domos viduarum simulantes longam orationem hii accipient damnationem maiorem

21

respiciens autem vidit eos qui mittebant munera sua in gazofilacium divites vidit autem et quandam viduam pauperculam mittentem aera minuta duo et dixit vere dico vobis quia vidua haec pauper plus quam omnes misit nam omnes hii ex abundanti sibi miserunt in munera dei haec autem ex eo quod deest illi omnem victum suum quem habuit misit et quibusdam dicentibus de templo quod lapidibus bonis et donis ornatum esset dixit haec quae videtis venient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruat interrogaverunt autem illum dicentes praeceptor quando haec erunt et quod signum cum fieri incipient qui dixit videte ne seducamini multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum et tempus adpropinquavit nolite ergo ire post illos cum autem audieritis proelia et seditiones nolite terreri oportet primum haec fieri sed non statim finis tunc dicebat illis surget gens contra gentem et regnum adversus regnum terraemotus magni erunt per loca et pestilentiae et fames terroresque de caelo et signa magna erunt sed ante haec omnia incient vobis manus suas et persequuntur tradentes in synagogas et custodias trahentes ad reges et praesides propter nomen meum continget autem vobis in testimonium ponite ergo in cordibus vestris non praemeditari quemadmodum respondeatis ego enim dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt resistere et contradicere omnes adversarii vestri trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis et morte adficient ex vobis et eri-

tis odio omnibus propter nomen meum et capillus de capite vestro non peribit in patientia vestra possidebitis animas vestras cum autem videritis circumdari ab exercitu hierusalem tunc scitote quia adpropinquavit desolatio eius tunc qui in iudaea sunt fugiant in montes et qui in medio eius discedant et qui in regionibus non intrent in eam quia dies ultionis hii sunt ut impleantur omnia quae scripta sunt vae autem praegnatis et nutriendis in illis diebus erit enim pressura magna supra terram et ira populo huic et cadent in ore gladii et captivi ducentur in omnes gentes et hierusalem calcabitur a gentibus donec impleantur tempora nationum et erunt signa in sole et luna et stellis et in terris pressura gentium prae confusione sonitus maris et fluctuum arescentibus hominibus prae timore et expectatione quae supervenient universo orbi nam virtutes caelorum movebuntur et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna et maiestate his autem fieri incipientibus respicite et levate capita vestra quoniam adpropinquat redemptio vestra et dixit illis similitudinem videte ficulneam et omnes arbores cum producunt iam ex se fructum scitis quoniam prope est aestas ita et vos cum videritis haec fieri scitote quoniam prope est regnum dei amen dico vobis quia non praeteribit generatio haec donec omnia fiant caelum et terra transibunt verba autem mea non transient adtendite autem vobis ne forte graventur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vitae et superveniat in vos repentina dies illa tamquam laqueus enim superveniet in omnes qui sedent super faciem omnis terrae vigilate itaque omni tempore orantes ut digni habeamini fugere ista omnia quae futura sunt et stare ante filium hominis erat autem diebus docens in templo noctibus vero exiens morabatur in monte qui vocatur oliveti et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum

22

adpropinquabat autem dies festus azymorum qui dicitur pascha et quaerebant principes sacerdotum et scribae quomodo eum interficerent timebant vero plebem intravit autem satanas in iudam qui cognominatur scarioth unum de duodecim et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quemadmodum illum traderet eis et gavisi sunt et pacti sunt pecuniam illi dare et spopondit et quaerebat oportunitatem ut traderet illum sine turbis venit autem dies azymorum in qua necesse erat occidi pascha et misit petrum et iohannem dicens euntes parate nobis pascha ut manducemus at illi dixerunt ubi vis paremus et dixit ad eos ecce introeuntibus vobis in civitatem occurret vobis homo amphoram aquae portans sequimini eum in domum in qua intrat et dicetis patri familias domus dicit tibi magister ubi est diversorium ubi pascha cum discipulis meis manducem et ipse vobis ostendet cenaculum magnum stratum et ibi parate euntes autem invenerunt sicut dixit illis et paraverunt pascha et cum facta esset hora discubuit et duodecim apostoli cum eo et ait illis desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar dico enim vobis

quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno dei et accepto calice gratias egit et dixit accipite et dividite inter vos dico enim vobis quod non bibam de generatione vitis donec regnum dei veniat et accepto pane gratias egit et fregit et dedit eis dicens hoc est corpus meum quod pro vobis datur hoc facite in meam commemorationem similiter et calicem postquam cenavit dicens hic est calix novum testamentum in sanguine meo quod pro vobis funditur verumtamen ecce manus tradentis me cum est in mensa et quidem filius hominis secundum quod definitum est vadit verumtamen vae illi homini per quem traditur et ipsi coeperunt quaerere inter se quis esset ex eis qui hoc facturum esset facta est autem et contentio inter eos quis eorum videretur esse maior dixit autem eis reges gentium dominantur eorum et qui potestatem habent super eos benefici vocantur vos autem non sic sed qui maior est in vobis fiat sicut iunior et qui praecessor est sicut ministrator nam quis maior est qui recumbit an qui ministrat nonne qui recumbit ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat vos autem estis qui permansistis mecum in temptationibus meis et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum ut edatis et bibatis super mensam meam in regno et sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus israhel ait autem dominus simon simon ecce satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua et tu aliquando conversus confirma fratres tuos qui dixit ei domine tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire et ille dixit dico tibi petre non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me et dixit eis quando misi vos sine sacco et pera et calciamentis numquid aliquid defuit vobis at illi dixerunt nihil dixit ergo eis sed nunc qui habet sacculum tollat similiter et peram et qui non habet vendat tunicam suam et emat gladium dico enim vobis quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me et quod cum iniustus deputatus est etenim ea quae sunt de me finem habent at illi dixerunt domine ecce gladii duo hic at ille dixit eis satis est et egressus ibat secundum consuetudinem in montem olivarum secuti sunt autem illum et discipuli et cum pervenisset ad locum dixit illis orate ne intretis in temptationem et ipse avulsus est ab eis quantum iactus est lapidis et positus genibus orabat dicens pater si vis transfer calicem istum a me verumtamen non mea voluntas sed tua fiat apparuit autem illi angelus de caelo confortans eum et factus in agonia prolixius orabat et factus est sudor eius sicut guttae sanguinis decurrentis in terram et cum surrexisset ab oratione et venisset ad discipulos suos invenit eos dormientes prae tristitia et ait illis quid dormitis surgite orate ne intretis in temptationem adhuc eo loquente ecce turba et qui vocabatur iudas unus de duodecim antecedebat eos et adpropinquavit iesu ut oscularetur eum iesus autem dixit ei iuda osculo filium hominis tradis videntes autem hii qui circa ipsum erant quod futurum erat dixerunt ei domine si percutimus in gladio et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum et amputavit auriculam eius dextram respondens autem iesus ait sinite usque huc et cum tetigisset auriculam eius sanavit eum dixit autem

iesus ad eos qui venerant ad se principes sacerdotum et magistratus templi et seniores quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus cum cotidie vobiscum fuerim in templo non extendistis manus in me sed haec est hora vestra et potestas tenebrarum comprehendentes autem eum duxerunt ad domum principis sacerdotum petrus vero sequebatur a longe accenso autem igni in medio atrio et circumsedentibus illis erat petrus in medio eorum quem cum vidisset ancilla quaedam sedentem ad lumen et eum fuisset intuita dixit et hic cum illo erat at ille negavit eum dicens mulier non novi illum et post pusillum alius videns eum dixit et tu de illis es petrus vero ait o homo non sum et intervallo facto quasi horae unius alius quidam adfirmabat dicens vere et hic cum illo erat nam et galilaeus est et ait petrus homo nescio quod dicis et continuo adhuc illo loquente cantavit gallus et conversus dominus respexit petrum et recordatus est petrus verbi domini sicut dixit quia priusquam gallus cantet ter me negabis et egressus foras petrus flevit amare et viri qui tenebant illum inludebant ei cadentes et velaverunt eum et percutiebant faciem eius et interrogabant eum dicentes prophetiza quis est qui te percussit et alia multa blasphemantes dicebant in eum et ut factus est dies convenerunt seniores plebis et principes sacerdotum et scribae et duxerunt illum in concilium suum dicentes si tu es christus dic nobis et ait illis si vobis dixero non creditis mihi si autem et interrogavero non respondebitis mihi neque dimittetis ex hoc autem erit filius hominis sedens a dextris virtutis dei dixerunt autem omnes tu ergo es filius dei qui ait vos dicitis quia ego sum at illi dixerunt quid adhuc desideramus testimonium ipsi enim audivimus de ore eius

23

et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad pilatum coeperunt autem accusare illum dicentes hunc invenimus subvertentem gentem nostram et prohibentem tributa dari caesari et dicentem se christum regem esse pilatus autem interrogavit eum dicens tu es rex iudaeorum at ille respondens ait tu dicis ait autem pilatus ad principes sacerdotum et turbas nihil invenio causae in hoc homine at illi inualescebant dicentes commovet populum docens per universam iudaeam et incipiens a galilaea usque huc pilatus autem audiens galilaeam interrogavit si homo galilaeus esset et ut cognovit quod de herodis potestate esset remisit eum ad herodem qui et ipse hierosolymis erat illis diebus herodes autem viso iesu gavisus est valde erat enim cupiens ex multo tempore videre eum eo quod audiret multa de illo et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri interrogabat autem illum multis sermonibus at ipse nihil illi respondebat stabant etiam principes sacerdotum et scribae constanter accusantes eum sprexit autem illum herodes cum exercitu suo et inludit indutum veste alba et remisit ad pilatum et facti sunt amici herodes et pilatus in ipsa die nam antea inimici erant ad invicem pilatus autem convocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe dixit ad illos obtulistis mihi hunc hominem quasi avertentem populum et ecce

ego coram vobis interrogans nullam causam inveni in homine isto ex his in quibus eum accusatis sed neque herodes nam remisit vos ad illum et ecce nihil dignum morte actum est ei emendatum ergo illum dimittam necesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum exclamavit autem simul universa turba dicens tolle hunc et dimitte nobis barabban qui erat propter seditionem quandam factam in civitate et homicidium missus in carcerem iterum autem pilatus locutus est ad illos volens dimittere iesum at illi succlamabant dicentes crucifige crucifige illum ille autem tertio dixit ad illos quid enim mali fecit iste nullam causam mortis invenio in eo corripiam ergo illum et dimittam at illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur et inualescebant voces eorum et pilatus adiudicavit fieri petitionem eorum dimisit autem illis eum qui propter homicidium et seditionem missus fuerat in carcerem quem petebant iesum vero tradidit voluntati eorum et cum ducerent eum adprehenderunt simonem quandam cyrenensem venientem de villa et inposuerunt illi crucem portare post iesum sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum quae plangebant et lamentabant eum conversus autem ad illas iesus dixit filiae hierusalem nolite flere super me sed super vos ipsas flete et super filios vestros quoniam ecce venient dies in quibus dicent beatae steriles et ventres qui non genuerunt et ubera quae non lactaverunt tunc incipient dicere montibus cadite super nos et collibus operite nos quia si in viridi ligno haec faciunt in arido quid fiet ducuntur autem et alii duo nequam cum eo ut interficerentur et postquam venerunt in locum qui vocatur calvariae ibi crucifixerunt eum et latrones unum a dextris et alterum a sinistris iesus autem dicebat pater dimitte illis non enim sciunt quid faciunt dividentes vero vestimenta eius miserunt sortes et stabat populus expectans et deridebat illum principes cum eis dicentes alios salvos fecit se salvum faciat si hic est christus dei electus inludebant autem ei et milites accedentes et acetum offerentes illi dicentes si tu es rex iudaeorum salvum te fac erat autem et superscriptio inscripta super illum litteris graecis et latinis et hebraicis hic est rex iudaeorum unus autem de his qui pendebant latronibus blasphemabat eum dicens si tu es christus salvum fac temet ipsum et nos respondens autem alter increpabat illum dicens neque tu times deum quod in eadem damnatione es et nos quidem iuste nam digna factis recipimus hic vero nihil mali gessit et dicebat ad iesum domine memento mei cum veneris in regnum tuum et dixit illi iesus amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso erat autem fere hora sexta et tenebrae factae sunt in universa terra usque in nonam horam et obscuratus est sol et velum templi scissum est medium et clamans voce magna iesus ait pater in manus tuas commendo spiritum meum et haec dicens exspiravit videns autem centurio quod factum fuerat glorificavit deum dicens vere hic homo iustus erat et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud et videbant quae fiebant percutientes pectora sua revertebantur stabant autem omnes noti eius a longe et mulieres quae secutae erant eum a galilaea haec videntes et ecce vir nomine ioseph qui erat de-

curio vir bonus et iustus hic non consenserat consilio et actibus eorum ab arimathia civitate iudaeae qui expectabat et ipse regnum dei hic accessit ad pilatum et petiit corpus iesu et depositum involvit sindone et posuit eum in monumento exciso in quo non dum quisquam positus fuerat et dies erat parasceves et sabbatum inluciscebat subsecutae autem mulieres quae cum ipso venerant de galilaea viderunt monumentum et quemadmodum positum erat corpus eius et revertentes paraverunt aromata et unguenta et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum

24

una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum portantes quae paraverant aromata et invenerunt lapidem revolutum a monumento et ingressae non invenerunt corpus domini iesu et factum est dum mente consternatae essent de isto ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti cum timerent autem et declinarent vultum in terram dixerunt ad illas quid quaeritis viventem cum mortuis non est hic sed surrexit recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in galilaea esset dicens quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum et crucifigi et die tertia resurgere et recordatae sunt verborum eius et regressae a monumento nuntiaverunt haec omnia illis undecim et ceteris omnibus erat autem maria magdalene et iohanna et maria iacobi et ceterae quae cum eis erant quae dicebant ad apostolos haec et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista et non credebant illis petrus autem surgens cucurrit ad monumentum et procumbens videt linteamina sola posita et abiit secum mirans quod factum fuerat et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum quod erat in spatio stadorum sexaginta ab hierusalem nomine emmaus et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus quae acciderant et factum est dum fabularentur et secum quaererent et ipse iesus adpropinquans ibat cum illis oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent et ait ad illos qui sunt hii sermones quos confertis ad invicem ambulantes et estis tristes et respondens unus cui nomen cleopas dixit ei tu solus peregrinus es in hierusalem et non cognovisti quae facta sunt in illa his diebus quibus ille dixit quae et dixerunt de iesu nazareno qui fuit vir propheta potens in opere et sermone coram deo et omni populo et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotum et principes nostri in damnationem mortis et crucifixerunt eum nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus israhel et nunc super haec omnia tertia dies hodie quod haec facta sunt sed et mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos quae ante lucem fuerunt ad monumentum et non invento corpore eius venerunt dicentes se etiam visionem angelorum vidisse qui dicunt eum vivere et abierunt quidam ex nostris ad monumentum et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt ipsum vero non viderunt et ipse dixit ad eos o stulti et tardi corde ad credendum in omnibus quae locuti sunt prophetae nonne haec oportuit pati christum et ita intrare in gloriam suam et incipiens a mose et omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis quae de ipso

erant et adpropinquaverunt castello quo ibant et ipse se finxit longius ire et coegerunt illum dicentes mane nobiscum quoniam advesperascit et inclinata est iam dies et intravit cum illis et factum est dum recumberet cum illis accepit panem et benedixit ac fregit et porrigebat illis et aperti sunt oculi eorum et cognoverunt eum et ipse evanuit ex oculis eorum et dixerunt ad invicem nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via et aperiret nobis scripturas et surgentes eadem hora regressi sunt in hierusalem et invenerunt congregatos undecim et eos qui cum ipsis erant dicentes quod surrexit dominus vere et apparuit simoni et ipsi narrabant quae gesta erant in via et quomodo cognoverunt eum in fractione panis dum haec autem loquuntur iesus stetit in medio eorum et dicit eis pax vobis ego sum nolite timere conturbati vero et conterriti existimabant se spiritum videre et dixit eis quid turbati estis et cogitationes ascendant in corda vestra videte manus meas et pedes quia ipse ego sum palpite et videte quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere et cum hoc dixisset ostendit eis manus et pedes adhuc autem illis non credentibus et mirantibus prae gaudio dixit habetis hic aliquid quod manducetur at illi obtulerunt ei partem piscis assi et favum mellis et cum manducasset coram eis sumens reliquias dedit eis et dixit ad eos haec sunt verba quae locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum quoniam necesse est impleri omnia quae scripta sunt in lege mosi et prophetis et psalmis de me tunc aperuit illis sensum ut intellexerent scripturas et dixit eis quoniam sic scriptum est et sic oportebat christum pati et resurgere a mortuis die tertia et praedicari in nomine eius paenitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab hierosolyma vos autem estis testes horum et ego mitto promissum patris mei in vos vos autem sedete in civitate quoadusque induamini virtutem ex alto eduxit autem eos foras in bethaniam et elevatis manibus suis benedixit eis et factum est dum benediceret illis recessit ab eis et ferebatur in caelum et ipsi adorantes regressi sunt in hierusalem cum gaudio magno et erant semper in templo laudantes et benedicentes deum amen

primum quidem sermonem feci de omnibus o theophile quae coepit iesus facere et docere usque in diem qua praeciptions apostolis per spiritum sanctum quos elegit adsumptus est quibus et praeiuit se ipsum vivum post passionem suam in multis argumentis per dies quadraginta apparens eis et loquens de regno dei et convalescens praecepit eis ab hierosolymis ne discederent sed expectarent promissionem patris quam audistis per os meum quia iohannes quidem baptizavit aqua vos autem baptizabimini spiritu sancto non post multos hos dies igitur qui convenierant interrogabant eum dicentes domine si in tempore hoc restitues regnum israhel dixit autem eis non est vestrum nosse tempora vel momenta quae pater posuit in sua potestate sed accipietis virtutem supervenientis spiritus sancti in vos et eritis mihi testes in hierusalem et in omni iudaea et samaria et usque ad ultimum terrae et cum haec dixisset videntibus illis elevatus est et nubes suscepit eum ab oculis eorum cumque intuerentur in caelum eunte illo ecce duo viri adstiterunt iuxta illos in vestibus albis qui et dixerunt viri galilaei quid statis aspicientes in caelum hic iesus qui adsumptus est a vobis in caelum sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in caelum tunc reversi sunt hierosolymam a monte qui vocatur oliveti qui est iuxta hierusalem sabbati habens iter et cum introissent in cenaculum ascenderunt ubi manebant petrus et iohannes iacobus et andreas philippus et thomas bartholomeus et mattheus iacobus alpei et simon zelotes et iudas iacobi hii omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus et maria matre iesu et fratribus eius et in diebus illis exsurgens petrus in medio fratrum dixit erat autem turba nominum simul fere centum viginti viri fratres oportet impleri scripturam quam praedixit spiritus sanctus per os david de iuda qui fuit dux eorum qui comprehenderunt iesum quia connumeratus erat in nobis et sortitus est sortem ministerii huius et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis et suspensus crepuit medius et diffusa sunt omnia viscera eius et notum factum est omnibus habitantibus hierusalem ita ut appellaretur ager ille lingua eorum acheldemach hoc est ager sanguinis scriptum est enim in libro psalmorum fiat commoratio eius deserta et non sit qui inhabitet in ea et episcopatum eius accipiat alius oportet ergo ex his viris qui nobiscum congregati sunt in omni tempore quo intravit et exiit inter nos dominus iesus incipiens a baptismo iohannis usque in diem qua adsumptus est a nobis testem resurrectionis eius nobiscum fieri unum ex istis et statuerunt duos ioseph qui vocabatur barsabbas qui cognominatus est iustus et matthiam et orantes dixerunt tu domine qui corda nosti omnium ostende quem elegeris ex his duobus unum accipere locum ministerii huius et apostolatus de quo praevaricatus est iudas ut abiret in locum suum et dederunt sortes eis et cecidit sors super matthiam et adnumeratus est cum undecim apostolis

et cum conplerentur dies pentecostes erant omnes pariter in eodem loco et factus est repente de caelo sonus tamquam advenientis spiritus vehementis et replevit totam domum ubi erant sedentes et apparuerunt illis dispersitae linguae tamquam ignis sed itque supra singulos eorum et repleti sunt omnes spiritu sancto et coeperunt loqui aliis linguis prout spiritus sanctus dabat eloqui illis erant autem in hierusalem habitantes iudaei viri religiosi ex omni natione quae sub caelo sunt facta autem hac voce convenit multitudo et mente confusa est quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes stupebant autem omnes et mirabantur dicentes nonne omnes ecce isti qui loquuntur galilaei sunt et quomodo nos audivimus unusquisque lingua nostra in qua nati sumus parthi et medi et elamitae et qui habitant mesopotamiam et iudaeam et cappadociam pontum et asiam frygiam et pamphiliam aegyptum et partes lybiae quae est circa cyrenen et advenae romani iudaei quoque et proselyti cretes et arabes audivimus loquentes eos nostris linguis magnalia dei stupebant autem omnes et mirabantur ad invicem dicentes quidnam hoc vult esse alii autem invidentes dicebant quia musto pleni sunt isti stans autem petrus cum undecim levavit vocem suam et locutus est eis viri iudaei et qui habitatis hierusalem universi hoc vobis notum sit et auribus percipite verba mea non enim sicut vos aestimatis hii ebrii sunt cum sit hora diei tertia sed hoc est quod dictum est per prophetam iohel et erit in novissimis diebus dicit dominus effundam de spiritu meo super omnem carnem et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae et iuvenes vestri visiones videbunt et seniores vestri somnia somniabunt et quidem super servos meos et super ancillas meas in diebus illis effundam de spiritu meo et prophetabunt et dabo prodigia in caelo sursum et signa in terra deorsum sanguinem et ignem et vaporem fumi sol convertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam veniat dies domini magnus et manifestus et erit omnis quicumque invocaverit nomen domini salvus erit viri israhelitae audite verba haec iesus nazarenus virum adprobatum a deo in vobis virtutibus et prodigiis et signis quae fecit per illum deus in medio vestri sicut vos scitis hunc definito consilio et praescientia dei traditum per manus iniquorum adfigentes interemistis quem deus suscitavit solutis doloribus inferni iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo david enim dicit in eum providebam dominum coram me semper quoniam a dextris meis est ne commovear propter hoc laetatum est cor meum et exultavit lingua mea insuper et caro mea requiescet in spe quoniam non derelinques animam meam in inferno neque dabis sanctum tuum videre corruptionem notas fecisti mihi vias vitae replebis me iucunditate cum facie tua viri fratres liceat audenter dicere ad vos de patriarcha david quoniam et defunctus est et sepultus est et sepulchrum eius est apud nos usque in hodiernum diem propheta igitur cum esset et sciret quia iureiurando iurasset illi deus de fructu lumbi eius sedere super sedem eius providens locutus est de resurrectione christi

quia neque derelictus est in inferno neque caro eius vidit corruptionem hunc iesum resuscitavit deus cui omnes nos testes sumus dextera igitur dei exaltatus et promissione spiritus sancti accepta a patre effudit hunc quem vos videtis et audistis non enim david ascendit in caelos dicit autem ipse dixit dominus domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum certissime ergo sciat omnis domus israel quia et dominum eum et christum deus fecit hunc iesum quem vos crucifixistis his auditis compuncti sunt corde et dixerunt ad petrum et ad reliquos apostolos quid faciemus viri fratres petrus vero ad illos paenitentiam inquit agite et baptizetur unusquisque vestrum in nomine iesu christi in remissionem peccatorum vestrorum et accipietis donum sancti spiritus vobis enim est re-promissio et filiis vestris et omnibus qui longe sunt quousque advocaverit dominus deus noster alii etiam verbis pluribus testificatus est et exhortabatur eos dicens salvamini a generatione ista prava qui ergo receperunt sermonem eius baptizati sunt et adpositae sunt in illa die animae circiter tria milia erant autem perseverantes in doctrina apostolorum et communicatione fractionis panis et orationibus fiebat autem omni animae timor multa quoque prodigia et signa per apostolos fiebant in hierusalem et metus erat magnus in universis omnes etiam qui credebant erant pariter et habebant omnia communia possessiones et substantias vendebant et dividebant illa omnibus prout cuique opus erat cotidie quoque perdurantes unanimiter in templo et frangentes circa domos panem sumebant cibum cum exultatione et simplicitate cordis conlaudantes deum et habentes gratiam ad omnem plebem dominus autem augebat qui salvi fierent cotidie in id ipsum

3

petrus autem et iohannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam et quidam vir qui erat claudus ex utero matris suae baiulabatur quem ponebant cotidie ad portam templi quae dicitur speciosa ut peteret elemosynam ab introeuntibus in templum is cum vidisset petrum et iohannem incipientes introire in templum rogabat ut elemosynam acciperet intuens autem in eum petrus cum iohanne dixit respice in nos at ille intendebat in eos sperans se aliquid accepturum ab eis petrus autem dixit argentum et aurum non est mihi quod autem habeo hoc tibi do in nomine iesu christi nazareni surge et ambula et adprehensa ei manu dextera adlevavit eum et protinus consolidatae sunt bases eius et plantae et exiliens stetit et ambulabat et intravit cum illis in templum ambulans et exiliens et laudans dominum et vidit omnis populus eum ambulantem et laudantem deum cognoscebant autem illum quoniam ipse erat qui ad elemosynam sedebat ad speciosam portam templi et impleti sunt stupore et extasi in eo quod contigerat illi cum teneret autem petrum et iohannem concurrat omnis populus ad eos ad porticum qui appellatur salomonis stupentes videns autem petrus respondit ad populum viri israelitae quid miramini in hoc aut nos quid intuemini

quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare deus abraham et deus isaac et deus iacob deus patrum nostrorum glorificavit filium suum iesum quem vos quidem tradidistis et negastis ante faciem pilati iudicante illo dimitti vos autem sanctum et iustum negastis et petistis virum homicidam donari vobis auctorem vero vitae interfecistis quem deus suscitavit a mortuis cuius nos testes sumus et in fide nominis eius hunc quem videtis et nostis confirmavit nomen eius et fides quae per eum est dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum et nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis sicut et principes vestri deus autem quae praenuntiavit per os omnium prophetarum pati christum suum implevit sic paenitentini igitur et convertimini ut deleantur vestra peccata ut cum venerint tempora refrigerii a conspectu domini et miserit eum qui praedicatus est vobis iesum christum quem oportet caelum quidem suscipere usque in tempora restitutionis omnium quae locutus est deus per os sanctorum suorum a saeculo prophetarum moyses quidem dixit quia prophetam vobis suscitabit dominus deus vester de fratribus vestris tamquam me ipsum audietis iuxta omnia quaecumque locutus fuerit vobis erit autem omnis anima quae non audierit prophetam illum exterminabitur de plebe et omnes prophetae a samueh et deinceps qui locuti sunt et adnuntiaverunt dies istos vos estis filii prophetarum et testamenti quod disposuit deus ad patres vestros dicens ad abraham et in semine tuo benedicentur omnes familiae terrae vobis primum deus suscitans filium suum misit eum benedicentem vobis ut convertat se unusquisque a nequitia sua

4

loquentibus autem illis ad populum supervenerunt sacerdotes et magistratus templi et sadducaei dolentes quod docerent populum et adnuntiarent in iesu resurrectionem ex mortuis et iniecerunt in eis manus et posuerunt eos in custodiam in crastinum erat enim iam vespera multi autem eorum qui audierant verbum crediderunt et factus est numerus virorum quinque milia factum est autem in crastinum ut congregarentur principes eorum et seniores et scribae in hierusalem et annas princeps sacerdotum et caiphas et iohannes et alexander et quotquot erant de genere sacerdotali et statuantes eos in medio interrogabant in qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos tunc petrus repletus spiritu sancto dixit ad eos principes populi et seniores si nos hodie diudicamur in beneficio hominis infirmi in quo iste salvus factus est notum sit omnibus vobis et omni plebi israel quia in nomine iesu christi nazareni quem vos crucifixistis quem deus suscitavit a mortuis in hoc iste adstat coram vobis sanus hic est lapis qui reprobatus est a vobis aedificantibus qui factus est in caput anguli et non est in alio aliquo salus nec enim nomen aliud est sub caelo datum hominibus in quo oportet nos salvos fieri videntes autem petri constantiam et iohannis comperto quod homines essent sine litteris et idiotae admirabantur et cognoscebant eos quoniam cum iesu fuerant hominem quoque vi-

dentes stantem cum eis qui curatus fuerat nihil poterant contradicere iusserunt autem eos foras extra concilium secedere et conferebant ad invicem dicentes quid faciemus hominibus istis quoniam quidem notum signum factum est per eos omnibus habitantibus in hierusalem manifestum et non possumus negare sed ne amplius divulgetur in populum comminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum et vocantes eos denuntiaverunt ne omnino loquerentur neque docerent in nomine iesu petrus vero et iohannes respondentes dixerunt ad eos si iustum est in conspectu dei vos potius audire quam deum iudicare non enim possumus quae vidimus et audivimus non loqui at illi comminantes dimiserunt eos non inveniētes quomodo punirent eos propter populum quia omnes clarificabant deum in eo quod acciderat annorum enim erat amplius quadraginta homo in quo factum erat signum istud sanitatis dimissi autem venerunt ad suos et adnuntiaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent qui cum audissent unanimiter levaverunt vocem ad deum et dixerunt domine tu qui fecisti caelum et terram et mare et omnia quae in eis sunt qui spiritu sancto per os patris nostri david pueri tui dixisti quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania adstiterunt reges terrae et principes convenerunt in unum adversus dominum et adversus christum eius convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum iesum quem unxisti herodes et pontius pilatus cum gentibus et populis israel facere quae manus tua et consilium decreverunt fieri et nunc domine respice in minas eorum et da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum in eo cum manum tuam extendas sanitates et signa et prodigia fieri per nomen sancti filii tui iesu et cum orassent motus est locus in quo erant congregati et repleti sunt omnes spiritu sancto et loquebantur verbum dei cum fiducia multitudinis autem credentium erat cor et anima una nec quisquam eorum quae possidebant aliquid suum esse dicebat sed erant illis omnia communia et virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis iesu christi domini et gratia magna erat in omnibus illis neque enim quisquam egens erat inter illos quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant vendentes adferebant pretia eorum quae vendebant et ponebant ante pedes apostolorum dividebantur autem singulis prout cuique opus erat ioseph autem qui cognominatus est barnabas ab apostolis quod est interpretatum filius consolationis levites cyprius genere cum haberet agrum vendidit illud et addulit pretium et posuit ante pedes apostolorum

5

vir autem quidam nomine ananias cum saffira uxore sua vendidit agrum et fraudavit de pretio agri conscia uxore sua et adferens partem quandam ad pedes apostolorum posuit dixit autem petrus anania cur temptavit satanas cor tuum mentiri te spiritui sancto et fraudare de pretio agri nonne manens tibi manebat et venundatum in tua erat potestate quare posuisti in corde tuo hanc rem non es menti-

tus hominibus sed deo audiens autem ananias haec verba cecidit et expiravit et factus est timor magnus in omnes qui audierant surgentes autem iuvenes amoverunt eum et efferentes sepelierunt factum est autem quasi horarum trium spatium et uxor ipsius nesciens quod factum fuerat introiit respondit autem ei petrus dic mihi si tanti agrum vendidistis at illa dixit etiam tanti petrus autem ad eam quid utique convenit vobis temptare spiritum domini ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium et efferent te confestim cecidit ante pedes eius et expiravit intrantes autem iuvenes invenerunt illam mortuam et extulerunt et sepelierunt ad virum suum et factus est timor magnus in universa ecclesia et in omnes qui audierunt haec per manus autem apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe et erant unanimes omnes in porticu salomonis ceterorum autem nemo audebat coniungere se illis sed magnificabat eos populus magis autem augebatur creditum in domino multitudo virorum ac mulierum ita ut in plateas eicerent infirmos et ponerent in lectulis et grabatis ut veniente petro saltim umbra illius obumbraret quenquam eorum concurrebat autem et multitudo vicinarum civitatum hierusalem adferentes aegros et vexatos ab spiritibus immundis qui curabantur omnes exsurgens autem princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant quae est heresis sadducaeorum repleti sunt zelo et iniecerunt manus in apostolos et posuerunt illos in custodia publica angelus autem domini per noctem aperiens ianuas carceris et educens eos dixit ite et stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitae huius qui cum audissent intraverunt diluculo in templum et docebant adveniens autem princeps sacerdotum et qui cum eo erant convocaverunt concilium et omnes seniores filiorum israel et miserunt in carcerem ut adducerentur cum venissent autem ministri et aperto carcere non invenissent illos reversi nuntiaverunt dicentes carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia et custodes stantes ad ianuas aperiētes autem neminem intus invenimus ut audierunt autem hos sermones magistratus templi et principes sacerdotum ambigebant de illis quidnam fieret adveniens autem quidam nuntiavit eis quia ecce viri quos posuisti in carcere sunt in templo stantes et docentes populum tunc abiit magistratus cum ministris et adduxit illos sine vi timebant enim populum ne lapidarentur et cum adduxissent illos statuerunt in concilio et interrogavit eos princeps sacerdotum dicens praecipiendo praecipimus vobis ne doceretis in nomine isto et ecce replestis hierusalem doctrina vestra et vultis inducere super nos sanguinem hominis istius respondens autem petrus et apostoli dixerunt oboedire oportet deo magis quam hominibus deus patrum nostrorum suscitavit iesum quem vos interemistis suspendentes in ligno hunc deus principem et salvatorem exaltavit dextera sua ad dandam paenitentiam israel et remissionem peccatorum et nos sumus testes horum verborum et spiritus sanctus quem dedit deus omnibus oboedientibus sibi haec cum audissent dissecabantur et cogitabant interficere illos surgens autem quidam in concilio pharisaeus nomine gamaliel legis doctor honora-

bilis universae plebi iussit foras ad breve homines fieri dixitque ad illos viri israhelitae adtendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis ante hos enim dies extitit theodas dicens esse se aliquem cui consensit virorum numerus circiter quadringentorum qui occisus est et omnes quicumque credebant ei dissipati sunt et redactus est ad nihilum post hunc extitit iudas galilaeus in diebus professionis et avertit populum post se et ipse periiit et omnes quotquot consenserunt ei dispersi sunt et nunc itaque dico vobis discedite ab hominibus istis et sinite illos quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus dissolvetur si vero ex deo est non poteritis dissolvere eos ne forte et deo repugnare inveniamini consenserunt autem illi et convocantes apostolos caesis denuntiaverunt ne loquerentur in nomine iesu et dimiserunt eos et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt pro nomine iesu contumeliam pati omni autem die in templo et circa domos non cessabant docentes et evangelizantes christum iesum

6

in diebus autem illis crescente numero discipulorum factus est murmur graecorum adversus hebraeos eo quod dispicerentur in ministerio cotidiano viduae eorum convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt non est aequum nos derelinquere verbum dei et ministrare mensis considerate ergo fratres viros ex vobis boni testimonii septem plenos spiritu et sapientia quos constituamus super hoc opus nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus et placuit sermo coram omni multitudine et elegerunt stephanum virum plenum fide et spiritu sancto et philippum et prochorum et nicanorem et timonem et parmenam et nicolaum advenam antiochenum hos statuerunt ante conspectum apostolorum et orantes inposuerunt eis manus et verbum dei crescebat et multiplicabatur numerus discipulorum in hierusalem valde multa etiam turba sacerdotum oboediebat fidei stephanus autem plenus gratia et fortitudine faciebat prodigia et signa magna in populo surrexerunt autem quidam de synagoga quae appellatur libertinorum et cyrenensium et alexandrinorum et eorum qui erant a cilia et asia disputantes cum stephano et non poterant resistere sapientiae et spiritui quo loquebatur tunc submiserunt viros qui dicerent se audisse eum dicentem verba blasphemiae in mosem et deum commoverunt itaque plebem et seniores et scribas et concurrentes rapuerunt eum et adduxerunt in concilium et statuerunt testes falsos dicentes homo iste non cessat loqui verba adversus locum sanctum et legem audivimus enim eum dicentem quoniam iesus nazarenus hic destruet locum istum et mutabit traditiones quas tradidit nobis moyses et intuentes eum omnes qui sedebant in concilio viderunt faciem eius tamquam faciem angeli

dixit autem princeps sacerdotum si haec ita se habent qui ait viri fratres et patres audite deus gloriae apparuit patri nostro abraham cum esset in mesopotamiam priusquam moraretur in charram et dixit ad illum exi de terra tua et de cognatione tua et veni in terram quam tibi monstravero tunc exiit de terra chaldeorum et habitavit in charram et inde postquam mortuus est pater eius transtulit illum in terram istam in qua nunc vos habitatis et non dedit illi hereditatem in ea nec passum pedis et repromisit dare illi eam in possessionem et semini eius post ipsum cum non haberet filium locutus est autem deus quia erit semen eius accola in terra aliena et servituti eos subicient et male tractabunt eos annis quadringentis et gentem cui servierint iudicabo ego dixit deus et post haec exhibunt et deservient mihi in loco isto et dedit illi testamentum circumcisionis et sic genuit isaac et circumcidit eum die octava et isaac iacob et iacob duodecim patriarchas et patriarchae aemulantes ioseph vendiderunt in aegyptum et erat deus cum eo et eripuit eum ex omnibus tribulationibus eius et dedit ei gratiam et sapientiam in conspectu pharaonis regis aegypti et constituit eum praepositum super aegyptum et super omnem domum suam venit autem fames in universam aegyptum et chanaan et tribulatio magna et non inveniabant cibos patres nostri cum audisset autem iacob esse frumentum in aegypto misit patres nostros primum et in secundo cognitus est ioseph a fratribus suis et manifestatum est pharaoni genus eius mittens autem ioseph accersivit iacob patrem suum et omnem cognationem in animabus septuaginta quinque et descendit iacob in aegyptum et defunctus est ipse et patres nostri et translati sunt in sychem et positi sunt in sepulchro quod emit abraham pretio argenti a filiis emmor filii sychem cum adpropinquaret autem tempus repromissionis quam confessus erat deus abraham crevit populus et multiplicatus est in aegypto quoadusque surrexit rex alius in aegypto qui non sciebat ioseph hic circumveniens genus nostrum adflixit patres ut exponerent infantes suos ne vivificarentur eodem tempore natus est moyses et fuit gratus deo qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui exposito autem illo sustulit eum filia pharaonis et enutrivit eum sibi in filium et eruditus est moyses omni sapientia aegyptiorum et erat potens in verbis et in operibus suis cum autem impleteretur ei quadraginta annorum tempus ascendit in cor eius ut visitaret fratres suos filios israhel et cum vidisset quandam iniuriam patientem vindicavit illum et fecit ultionem ei qui iniuriam sustinebat percusso aegypto existimabat autem intellegere fratres quoniam deus per manum ipsius daret salutem illis at illi non intellexerunt sequenti vero die apparuit illis litigantibus et reconciliabat eos in pacem dicens viri fratres estis ut quid nocetis alterutrum qui autem iniuriam faciebat proximo repulit eum dicens quis te constituit principem et iudicem super nos numquid interficere me tu vis quemadmodum interfecisti heri aegyptium fugit autem moyses in verbo isto et factus est advena in terra madian ubi generavit filios duos et ex-

pletis annis quadraginta apparuit illi in deserto montis sina angelus in igne flammae rubi moyses autem videns admiratus est visum et accedente illo ut consideraret facta est vox domini ego deus patrum tuorum deus abraham et deus isaac et deus iacob tremefactus autem moyses non audebat considerare dixit autem illi dominus solve calciamentum pedum tuorum locus enim in quo stas terra sancta est videns vidi afflictionem populi mei qui est in aegypto et gemitum eorum audivi et descendi liberare eos et nunc veni et mittam te in aegyptum hunc mosen quem negaverunt dicentes quis te constituit principem et iudicem hunc deus principem et redemptorem misit cum manu angeli qui apparuit illi in rubo hic eduxit illos faciens prodigia et signa in terra aegypti et in rubro mari et in deserto annis quadraginta hic est moyses qui dixit filiis israhel prophetam vobis suscitabit deus de fratribus vestris tamquam me hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo qui loquebatur ei in monte sina et cum patribus nostris qui accepit verba vitae dare nobis cui noluerunt obediunt patres nostri sed reppulerunt et aversi sunt cordibus suis in aegypto dicentes ad aaron fac nobis deos qui praecedant nos moyses enim hic qui eduxit nos de terra aegypti nescimus quid factum sit ei et vitulum fecerunt in illis diebus et obtulerunt hostiam simulacro et laetabantur in operibus manuum suarum convertit autem deus et tradidit eos servire militiae caeli sicut scriptum est in libro prophetarum numquid victimas aut hostias obtulistis mihi annis quadraginta in deserto domus israhel et suscepistis tabernaculum moloch et sidus dei vestri rempham figuras quas fecistis adorare eas et transferam vos trans babylonem tabernaculum testimonii fuit patribus nostris in deserto sicut disposuit loquens ad mosen ut faceret illud secundum formam quam viderat quod et induxerunt suscipientes patres nostri cum iesu in possessionem gentium quas expulit deus a facie patrum nostrorum usque in diebus david qui invenit gratiam ante deum et petiit ut inveniret tabernaculum deo iacob salomon autem aedificavit illi domum sed non excelsus in manufactura habitat sicut propheta dicit caelum mihi sedes est terra autem scabillum pedum meorum quam domum aedificabitis mihi dicit dominus aut quis locus requietionis meae est nonne manus mea fecit haec omnia dura cervice et incircumcisi cordibus et auribus vos semper spiritui sancto resistitis sicut patres vestri et vos quem prophetarum non sunt persecuti patres vestri et occiderunt eos qui praenuntiabant de adventu iusti cuius vos nunc proditores et homicidae fuistis qui accepistis legem in dispositionem angelorum et non custodistis audientes autem haec dissecebantur cordibus suis et stridebant dentibus in eum cum autem esset plenus spiritu sancto intendens in caelum vidit gloriam dei et iesum stantem a dextris dei et ait ecce video caelos apertos et filium hominis a dextris stantem dei exclamantes autem voce magna continuerunt aures suas et impetum fecerunt unanimitate in eum et eicientes eum extra civitatem lapidabant et testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adulescentis qui vocabatur saulus et lapidabant stephanum invocantem et dicentem domine iesu suscipe spiritum meum positus autem genibus

clamavit voce magna domine ne statuas illis hoc peccatum et cum hoc dixisset obdormivit saulus autem erat consentiens neci eius

8

facta est autem in illa die persecutio magna in ecclesia quae erat hierosolymis et omnes dispersi sunt per regiones iudaeae et samariae praeter apostolos curaverunt autem stephanum viri timorati et fecerunt planctum magnum super illum saulus vero devastabat ecclesiam per domos intrans et trahens viros ac mulieres tradebat in custodiam igitur qui dispersi erant pertransiebant evangelizantes verbum philippus autem descendens in civitatem samariae praedicabat illis christum intendebant autem turbae his quae a philippo dicebantur unanimitate audientes et videntes signa quae faciebat multi enim eorum qui habebant spiritus imundos clamantes voce magna exiebant multi autem paralytici et claudi curati sunt factum est ergo magnum gaudium in illa civitate vir autem quidam nomine simon qui ante fuerat in civitate magus seducens gentem samariae dicens esse se aliquem magnum cui auscultzabant omnes a minimo usque ad maximum dicentes hic est virtus dei quae vocatur magna adtendebant autem eum propter quod multo tempore magicis suis dementasset eos cum vero credidissent philippo evangelizanti de regno dei et nomine iesu christi baptizabantur viri ac mulieres tunc simon et ipse credidit et cum baptizatus esset adhaerebat philippo videns etiam signa et virtutes maximas fieri stupens admirabatur cum autem audissent apostoli qui erant hierosolymis quia recepit samaria verbum dei miserunt ad illos petrum et iohannem qui cum venissent oraverunt pro ipsis ut acciperent spiritum sanctum nondum enim in quemquam illorum venerat sed baptizati tantum erant in nomine domini iesu tunc inponebant manus super illos et accipiebant spiritum sanctum cum vidisset autem simon quia per inpositionem manus apostolorum daretur spiritus sanctus obtulit eis pecuniam dicens date et mihi hanc potestatem ut cuicumque inposuero manus accipiat spiritum sanctum petrus autem dixit ad eum pecunia tua tecum sit in perditionem quoniam donum dei existimasti pecunia possideri non est tibi pars neque sors in sermone isto cor enim tuum non est rectum coram deo paenitentiam itaque age ab hac nequitia tua et roga deum si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui in felle enim amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse respondens autem simon dixit precamini vos pro me ad dominum ut nihil veniat super me horum quae dixistis et illi quidem testificati et locuti verbum domini rediebant hierosolymam et multis regionibus samaritanorum evangelizabant angelus autem domini locutus est ad philippum dicens surge et vade contra meridianum ad viam quae descendit ab hierusalem in gazam haec est deserta et surgens abiit et ecce vir aethiops eunuchus potens candacis reginae aethiopum qui erat super omnes gazas eius venerat adorare in hierusalem et revertebatur sedens super currum suum legensque prophetam esaiam dixit autem spiritus philippo accede et adiunge te ad currum istum adcurrans autem

philippus audivit illum legentem esaiam prophetam et dixit putasne intellegis quae legis qui ait et quomodo possum si non aliquis ostenderit mihi rogavitque philippum ut ascenderet et sederet secum locus autem scripturae quum legebat erat hic tamquam ovis ad occisionem ductus est et sicut agnus coram tondeute se sine voce sic non aperuit os suum in humilitate iudicium eius sublatum est generationem illius quis enarrabit quoniam tollitur de terra vita eius respondens autem eunuchus philippo dixit obscuro te de quo propheta dicit hoc de se an de alio aliquo aperiens autem philippus os suum et incipiens ab scriptura ista evangelizavit illi iesum et dum irent per viam venerunt ad quandam aquam et ait eunuchus ecce aqua quid prohibet me baptizari et iussit stare currum et descenderunt uterque in aquam philippus et eunuchus et baptizavit eum cum autem ascendissent de aqua spiritus domini rapuit philippum et amplius non vidit eum eunuchus ibat enim per viam suam gaudens philippus autem inventus est in azoto et pertransiens evangelizabat civitatibus cunctis donec veniret caesaream

9

saulus autem adhuc inspirans minarum et caedis in discipulos domini accessit ad principem sacerdotum et petiit ab eo epistulas in damascum ad synagogas ut si quos invenisset huius viae viros ac mulieres vinc-tos perduceret in hierusalem et cum iter faceret contigit ut adpropinquaret damasco et subito circumfulsit eum lux de caelo et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi saule saule quid me persequeris qui dixit quis es domine et ille ego sum iesus quem tu persequeris sed surge et ingredere civitatem et dicetur tibi quid te oporteat facere viri autem illi qui comitabantur cum eo stabant stupefacti audientes quidem vocem neminem autem videntes surrexit autem saulus de terra apertisque oculis nihil videbat ad manus autem illum trahentes introduxerunt damascum et erat tribus diebus non videns et non manducavit neque bibit erat autem quidam discipulus damasci nomine ananias et dixit ad illum in visu dominus anania at ille ait ecce ego domine et dominus ad illum surgens vade in vicum qui vocatur rectus et quaere in domo iudae saulum nomine tarsensem ecce enim orat et vidit virum ananiam nomine introeuntem et inponentem sibi manus ut visum recipiat respondit autem ananias domine audivi a multis de viro hoc quanta mala sanctis tuis fecerit in hierusalem et hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes qui invocant nomen tuum dixit autem ad eum dominus vade quoniam vas electionis est mihi iste ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis israhel ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati et abiit ananias et introivit in domum et inponens ei manus dixit saule frater dominus misit me iesus qui apparuit tibi in via qua veniebas ut videas et implearis spiritu sancto et confestim ceciderunt ab oculis eius tamquam squamae et visum recepit et surgens baptizatus est et cum accepisset cibum confortatus est fuit autem cum discipulis qui erant damasci per dies

aliquot et continuo in synagogis praedicabat iesum quoniam hic est filius dei stupebant autem omnes qui audiebant et dicebant nonne hic est qui expugnabat in hierusalem eos qui invocabant nomen istud et huc ad hoc venit ut vinc-tos illos duceret ad principes sacerdotum saulus autem magis convalescebat et confunde-bat iudaeos qui habitabant damasci adfirmans quoniam hic est christus cum impleverentur autem dies multi consilium fecerunt iudaei ut eum interficerent notae autem factae sunt saulo insidiae eorum custodiebant autem et portas die ac nocte ut eum interficerent accipientes autem discipuli eius nocte per murum dimiserunt eum submittentes in sporta cum autem venisset in hierusalem temptabat iungere se discipulis et omnes timebant eum non credentes quia esset discipulus barnabas autem adprehensum illum duxit ad apostolos et narravit illis quomodo in via vidisset dominum et quia locutus est ei et quomodo in damasco fiducialiter egerit in nomine iesu et erat cum illis intrans et exiens in hierusalem et fiducialiter agens in nomine domini loquebatur quoque et disputabat cum graecis illi autem quaerebant occidere eum quod cum cognovissent fratres deduxerunt eum caesaream et dimiserunt tarsum ecclesia quidem per totam iudaeam et galilaeam et samariam habebat pacem et aedificabatur ambulans in timore domini et consolatione sancti spiritus replebatur factum est autem petrum dum pertransiret universos devenire et ad sanctos qui habitabant lyddae invenit autem ibi hominem quandam nomine aeneam ab annis octo iacentem in grabatto qui erat paralyticus et ait illi petrus aeneas sanat te iesus christus surge et sterne tibi et continuo surrexit et viderunt illum omnes qui habitabant lyddae et saronae qui conversi sunt ad dominum in ioppe autem fuit quaedam discipula nomine tabitas quae interpretata dicitur dorcas haec erat plena operibus bonis et elemosynis quas faciebat factum est autem in diebus illis ut infirmata moreretur quam cum lavissent posuerunt eam in cenaculo cum autem prope esset lydda ab ioppe discipuli audientes quia petrus esset in ea miserunt duos viros ad eum rogantes ne pigriteris venire usque ad nos exsurgens autem petrus venit cum illis et cum advenisset duxerunt illum in cenaculum et circumsteterunt illum omnes viduae flentes et ostendentes tunicas et vestes quas faciebat illis dorcas eiectis autem omnibus foras petrus ponens genua oravit et conversus ad corpus dixit tabita surge at illa aperuit oculos suos et viso petro resedit dans autem illi manum erexit eam et cum vocasset sanctos et viduas adsignavit eam vivam notum autem factum est per universam ioppen et crediderunt multi in domino factum est autem ut dies multos moreretur in ioppe apud quandam simonem coriarium

10

vir autem quidam erat in caesarea nomine cornelius centurio cohortis quae dicitur italica religiosus et timens deum cum omni domo sua faciens elemosynas multas plebi et deprecans deum semper vidit in visu manifeste quasi hora nona diei angelum dei introeuntem ad se et dicentem sibi corneli at ille intuens eum

timore correptus dixit quid est domine dixit autem illi orationes tuae et elemosynae tuae ascenderunt in memoriam in conspectu dei et nunc mitte viros in ioppen et accersi simonem quendam qui cognominatur petrus hic hospitatur apud simonem quendam coriarium cuius est domus iuxta mare et cum discessisset angelus qui loquebatur illi vocavit duos domesticos suos et militem metuentem dominum ex his qui illi parebant quibus cum narrasset omnia misit illos in ioppen postera autem die iter illis facientibus et adpropinquantibus civitati ascendit petrus in superiora ut oraret circa horam sextam et cum esuriret voluit gustare parantibus autem eis cecidit super eum mentis excessus et videt caelum apertum et descendens vas quoddam velut linteum magnum quattuor initiis submitti de caelo in terram in quo erant omnia quadrupedia et serpentina terrae et volatilia caeli et facta est vox ad eum surge petre et occide et manduca ait autem petrus absit domine quia numquam manducavi omne commune et inmundum et vox iterum secundo ad eum quae deus purificavit ne tu commune dixeris hoc autem factum est per ter et statim receptum est vas in caelum et dum intra se haesitaret petrus quidnam esset visio quam vidisset ecce viri qui missi erant a cornelio inquirentes domum simonis adstiterunt ad ianuam et cum vocassent interrogabant si simon qui cognominatur petrus illic haberet hospitium petro autem cogitante de visione dixit spiritus ei ecce viri tres quaerunt te surge itaque et descende et vade cum eis nihil dubitans quia ego misi illos descendens autem petrus ad viros dixit ecce ego sum quem quaeritis quae causa est propter quam venistis qui dixerunt cornelius centurio vir iustus et timens deum et testimonium habens ab universa gente iudaeorum responsum accepit ab angelo sancto accersire te in domum suam et audire verba abs te introducens igitur eos recepit hospitio sequenti autem die surgens profectus est cum eis et quidam ex fratribus ab ioppe comitati sunt eum altera autem die introivit caesaream cornelius vero expectabat illos convocatis cognatis suis et necessariis amicis et factum est cum introisset petrus obvius ei cornelius et procidens ad pedes adoravit petrus vero levavit eum dicens surge et ego ipse homo sum et loquens cum illo intravit et invenit multos qui convenerant dixitque ad illos vos scitis quomodo abominatum sit viro iudaeo coniungi aut accedere ad alienigenam et mihi ostendit deus neminem communem aut inmundum dicere hominem propter quod sine dubitatione veni accersitus interrogo ergo quomodo ab causam accersistis me et cornelius ait a nudius quartana die usque in hanc horam orans eram hora nona in domo mea et ecce vir stetit ante me in veste candida et ait corneli exaudita est oratio tua et elemosynae tuae commemoratae sunt in conspectu dei mitte ergo in ioppen et accersi simonem qui cognominatur petrus hic hospitatur in domo simonis coriarii iuxta mare confestim igitur misi ad te et tu bene fecisti veniendum nunc ergo omnes nos in conspectu tuo adsumus audire omnia quaecumque tibi praecepta sunt a domino aperiens autem petrus os dixit in veritate conperi quoniam non est personarum acceptor deus sed in omni gente qui timet eum et operatur iustitiam acceptus est illi ver-

bum misit filiis israhel adnuntians pacem per iesum christum hic est omnium dominus vos scitis quod factum est verbum per universam iudaeam incipiens enim a galilaea post baptismum quod praedicavit iohannes iesum a nazareth quomodo unxit eum deus spiritu sancto et virtute qui pertransivit beneficiendo et sanando omnes oppressos a diabolo quoniam deus erat cum illo et nos testes sumus omnium quae fecit in regione iudaeorum et hierusalem quem et occiderunt suspendentes in ligno hunc deus suscitavit tertia die et dedit eum manifestum fieri non omni populo sed testibus praeordinatis a deo nobis qui manducavimus et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis et praecepit nobis praedicare populo et testificari quia ipse est qui constitutus est a deo iudex vivorum et mortuorum huic omnes prophetae testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes qui credunt in eum adhuc loquente petro verba haec cecidit spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum et obstipuerunt ex circumcissione fideles qui venerant cum petro quia et in nationes gratia spiritus sancti effusa est audiebant enim illos loquentes linguis et magnificantes deum tunc respondit petrus numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur hii qui spiritum sanctum acceperunt sicut et nos et iussit eos in nomine iesu christi baptizari tunc rogaverunt eum ut maneret aliquot diebus

11

audierunt autem apostoli et fratres qui erant in iudaea quoniam et gentes receperunt verbum dei cum ascendisset autem petrus in hierosolimam disceptabant adversus illum qui erant ex circumcissione dicentes quare introisti ad viros praeputium habentes et manducasti cum illis incipiens autem petrus exposebat illis ordinem dicens ego eram in civitate ioppe orans et vidi in excessu mentis visionem descendens vas quoddam velut linteum magnum quattuor initiis submitti de caelo et venit usque ad me in quod intuens considerabam et vidi quadrupedia terrae et bestias et reptilia et volatilia caeli audivi autem et vocem dicentem mihi surgens petre occide et manduca dixi autem nequaquam domine quia commune aut inmundum numquam introivit in os meum respondit autem vox secundo de caelo quae deus mundavit tu ne commune dixeris hoc autem factum est per ter et recepta sunt rursum omnia in caelum et ecce confestim tres viri adstiterunt in domo in qua eram missi a caesarea ad me dixit autem spiritus mihi ut irem cum illis nihil haesitans venerunt autem mecum et sex fratres isti et ingressi sumus in domum viri narravit autem nobis quomodo vidisset angelum in domo sua stantem et dicentem sibi mitte in ioppen et accersi simonem qui cognominatur petrus qui loquetur tibi verba in quibus salvus eris tu et universa domus tua cum autem coepissem loqui decedit spiritus sanctus super eos sicut et in nos in initio recordatus sum autem verbi domini sicut dicebat iohannes quidem baptizavit aqua vos autem baptizabimini spiritu sancto si ergo eandem gratiam dedit illis deus sicut et nobis qui credidimus

in dominum iesum christum ego quis eram qui possem prohibere deum his auditis tacuerunt et glorificaverunt deum dicentes ergo et gentibus deus paenitentiam ad vitam dedit et illi quidem qui dispersi fuerant a tribulatione quae facta fuerat sub stephano perambulaverunt usque foenice et cyprum et antiochia nemini loquentes verbum nisi solis iudeis erant autem quidam ex eis viri cyprii et cyrenei qui cum introissent antiochiam loquebantur et ad graecos adnuuntiantes dominum iesum et erat manus domini cum eis multusque numerus credentium conversus est ad dominum pervenit autem sermo ad aures ecclesiae quae erat hierosolymis super istis et miserunt barnaban usque antiochiam qui cum pervenisset et vidisset gratiam dei gavissus est et hortabatur omnes proposito cordis permanere in domino quia erat vir bonus et plenus spiritu sancto et fide et adposita est turba multa domino profectus est autem tarsum ut quaereret saul quem cum invenisset perduxit antiochiam et annum totum conversati sunt in ecclesia et docuerunt turbam multam ita ut cognominarentur primum antiochiae discipuli christiani in his autem diebus supervenerunt ab hierosolymis prophetae antiochiam et surgens unus ex eis nomine agabus significabat per spiritum famem magnam futuram in universo orbe terrarum quae facta est sub claudio discipuli autem prout quis habebat proposuerunt singuli eorum in ministerium mittere habitantibus in iudaea fratribus quod et fecerunt mitentes ad seniores per manus barnabae et sauli

12

eodem autem tempore misit herodes rex manus ut adfligeret quosdam de ecclesia occidit autem iacobum fratrem iohannis gladio videns autem quia placeret iudeis adposuit adprehendere et petrum erant autem dies azymorum quem cum adprehendisset misit in carcerem tradens quattuor quaternionibus militum custodire eum volens post pascha producere eum populo et petrus quidem servabatur in carcere oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deum pro eo cum autem producturus eum esset herodes in ipsa nocte erat petrus dormiens inter duos milites vinctus catenis duabus et custodes ante ostium custodiebant carcerem et ecce angelus domini adstitit et lumen refulsit in habitaculo percussitque latere petri suscitavit eum dicens surge velociter et ceciderunt catenae de manibus eius dixit autem angelus ad eum praecingere et calcia te gallicas tuas et fecit sic et dixit illi circumda tibi vestimentum tuum et sequere me et exiens sequebatur et nesciebat quia verum est quod fiebat per angelum aestimabat autem se visum videre transeuntes autem primam et secundam custodiam venerunt ad portam ferream quae ducit ad civitatem quae ultra aperta est eis et exeuntes processerunt vicum unum et continuo discessit angelus ab eo et petrus ad se reversus dixit nunc scio vere quia misit dominus angelum suum et eripuit me de manu herodis et de omni expectatione plebis iudeorum consideransque venit ad domum mariae matris iohannis qui cognominatus est marcus ubi erant multi congregati et orantes pulsante

autem eo ostium ianuae processit puella ad audiendum nomine rhode et ut cognovit vocem petri prae gaudio non aperuit ianuam sed intro currens nuntiavit stare petrum ante ianuam at illi dixerunt ad eam insanis illa autem adfirmabat sic se habere illi autem dicebant angelus eius est petrus autem perseverabat pulsans cum autem aperuissent viderunt eum et obstituerunt annuens autem eis manu ut tacerent enarravit quomodo dominus eduxisset eum de carcere dixitque nuntiate iacobo et fratribus haec et egressus abiit in alium locum facta autem die erat non parva turbatio inter milites quidnam de petro factum esset herodes autem cum requisisset eum et non invenisset inquisitione facta de custodibus iussit eos duci descendensque a iudaea in caesaream ibi commoratus est erat autem iratus tyriis et sidoniis at illi unanimes venerunt ad eum et persuaso blasto qui erat super cubiculum regis postulabant pacem eo quod alerentur regiones eorum ab illo statuto autem die herodes vestitus veste regia sedit pro tribunali et contionabatur ad eos populus autem adclamabat dei voces et non hominis confestim autem percussit eum angelus domini eo quod non dedisset honorem deo et consumptus a vermibus expiravit verbum autem domini crescebat et multiplicabatur barnabas autem et saulus reversi sunt ab hierosolymis expleto ministerio adsumpto iohanne qui cognominatus est marcus

13

erant autem in ecclesia quae erat antiochia prophetae et doctores in quibus barnabas et symeon qui vocabatur niger et lucius cyrenensis et manaen qui erat herodis tetrarchae conlactaneus et saulus ministrantibus autem illis domino et ieiunantibus dixit spiritus sanctus separate mihi barnaban et saulum in opus quod adsumpsi eos tunc ieiunantes et orantes inponentesque eis manus dimiserunt illos et ipsi quidem missi ab spiritu sancto abierunt seleuciam et inde navigaverunt cyprum et cum venissent salamina praedicabant verbum dei in synagogis iudeorum habebant autem et iohannem in ministerio et cum perambulassent universam insulam usque paphum invenerunt quendam virum magum pseudoprophetam iudaeum cui nomen erat bariesu qui erat cum proconsole sergio paulo viro prudente hic accitis barnaba et saulo desiderabat audire verbum dei resistebat autem illis elymas magus sic enim interpretatur nomen eius quaerens avertere proconsulem a fide saulus autem qui et paulus repletus spiritu sancto intuens in eum dixit o plene omni dolo et omni fallacia fili diaboli inimice omnis iustitiae non desinis subvertere vias domini rectas et nunc ecce manus domini super te et eris caecus non videns solem usque ad tempus et confestim cecidit in eum caligo et tenebrae et circumiens quaerebat qui ei manum daret tunc proconsul cum vidisset factum credidit admirans super doctrinam domini et cum a papho navigassent paulus et qui cum eo venerunt pergen pamphyliae iohannes autem discedens ab eis reversus est hierosolymam illi vero pertranseuntes pergen venerunt antiochiam pisidiae et ingressi

synagogam die sabbatorum sederunt post lectionem autem legis et prophetarum miserunt principes synagoga ad eos dicentes viri fratres si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem dicite surgens autem paulus et manu silentium indicens ait viri israhelitae et qui timetis deum audite deus plebis israhel elegit patres nostros et plebem exaltavit cum essent incolae in terra aegypti et in brachio excelso eduxit eos ex ea et per quadraginta annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto et destruens gentes septem in terra chanaan sorte distribuit eis terram eorum quasi post quadringentos et quinquaginta annos et post haec dedit iudices usque ad samuhel prophetam et exinde postularunt regem et dedit illis deus saul filium cis virum de tribu beniamin annis quadraginta et amoto illo suscitavit illis david regem cui et testimonium perhibens dixit inveni david filium iesse virum secundum cor meum qui faciet omnes voluntates meas huius deus ex semine secundum promissionem eduxit israhel salvatorem iesum praedicante iohanne ante faciem adventus eius baptismum paenitentiae omni populo israhel cum impletet autem iohannes cursum suum dicebat quem me arbitramini esse non sum ego sed ecce venit post me cuius non sum dignus calciamenta pedum solvere viri fratres filii generis abraham et qui in vobis timent deum vobis verbum salutis huius missum est qui enim habitabant hierusalem et principes eius hunc ignorantes et voces prophetarum quae per omne sabbatum leguntur iudicantes impleverunt et nullam causam mortis invenientes in eum petierunt a pilato ut interficerent eum cumque consummassent omnia quae de eo scripta erant deponentes eum de ligno posuerunt in monumento deus vero suscitavit eum a mortuis qui visus est per dies multos his qui simul ascenderant cum eo de galilaea in hierusalem qui usque nunc sunt testes eius ad plebem et nos vobis adnuntiamus ea quae ad patres nostros re promissio facta est quoniam hanc deus adimplevit filiis nostris resuscitans iesum sicut et in psalmo secundo scriptum est filius meus es tu ego hodie genui te quod autem suscitaverit eum a mortuis amplius iam non reversurum in corruptionem ita dixit quia dabo vobis sancta david fidelia ideoque et alias dicit non dabis sanctum tuum videre corruptionem david enim sua generatione cum administrasset voluntati dei dormivit et adpositus est ad patres suos et vidit corruptionem quem vero deus suscitavit non vidit corruptionem notum igitur sit vobis viri fratres quia per hunc vobis remissio peccatorum adnuntiatur ab omnibus quibus non potuistis in lege mosi iustificari in hoc omnis qui credit iustificatur videte ergo ne superveniat quod dictum est in prophetis videte contemptores et admiramini et disperdimini quia opus operor ego in diebus vestris opus quod non credetis si quis enarraverit vobis exeuntibus autem illis rogabant ut sequenti sabbato loquerentur sibi verba haec cumque dimissa esset synagoga secuti sunt multi iudeorum et colentium advenarum paulum et barnaban qui loquentes suadebant eis ut permanerent in gratia dei sequenti vero sabbato paene universa civitas convenit audire verbum domini videntes autem turbas iudaei repleti sunt

zelo et contradicebant his quae a paulo dicebantur blasphemantes tunc constanter paulus et barnabas dixerunt vobis oportebat primum loqui verbum dei sed quoniam repellitis illud et indignos vos iudicastis aeternae vitae ecce convertimur ad gentes sic enim praecepit nobis dominus posui te in lumen gentibus ut sis in salutem usque ad extremum terrae audientes autem gentes gavisae sunt et glorificabant verbum domini et crediderunt quotquot erant praeordinati ad vitam aeternam disseminabatur autem verbum domini per universam regionem iudaei autem concitaverunt religiosas mulieres et honestas et primos civitatis et excitaverunt persecutionem in paulum et barnaban et eiecerunt eos de finibus suis at illi excusso pulvere pedum in eos venerunt iconium discipuli quoque replebantur gaudio et spiritu sancto

14

factum est autem iconii ut simul introirent synagogam iudeorum et loquerentur ita ut crederet iudeorum et graecorum copiosa multitudo qui vero increduli fuerunt iudaei suscitaverunt et ad iracundiam concitaverunt animas gentium adversus fratres multo igitur tempore demorati sunt fiducialiter agentes in domino testimonium perhibente verbo gratiae suae dante signa et prodigia fieri per manus eorum divisa est autem multitudo civitatis et quidam quidem erant cum iudaeis quidam vero cum apostolis cum autem factus esset impetus gentilium et iudeorum cum principibus suis ut contumeliis adficerent et lapidarent eos intellegentes confugerunt ad civitates lycaoniae lystram et derben et universam in circuitu regionem et ibi evangelizantes erant et quidam vir in lystris infirmus pedibus sedebat claudus ex utero matris suae qui numquam ambulaverat hic audivit paulum loquentem qui intuitus eum et videns quia haberet fidem ut salvus fieret dixit magna voce surge super pedes tuos rectus et exilivit et ambulabat turbae autem cum vidissent quod fecerat paulus levaverunt vocem suam lycaonice dicentes dii similes facti hominibus descenderunt ad nos et vocabant barnaban iovem paulum vero mercurium quoniam ipse erat dux verbi sacerdos quoque iovis qui erat ante civitatem tauros et coronas ante ianuas adherens cum populis volebat sacrificare quod ubi audierunt apostoli barnabas et paulus conscissis tunicis suis exilierunt in turbas clamantes et dicentes viri quid haec facitis et nos mortales sumus similes vobis homines adnuntiantes vobis ab his vanis converti ad deum vivum qui fecit caelum et terram et mare et omnia quae in eis sunt qui in praeteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi in vias suas et quidem non sine testimonio semet ipsum reliquit benefaciens de caelo dans pluvias et tempora fructifera implens cibo et laetitia corda vestra et haec dicentes vix sedaverunt turbas ne sibi immolarent supervenerunt autem quidam ab antiochia et iconio iudaei et persuasis turbis lapidantesque paulum traxerunt extra civitatem aestimantes eum mortuum esse circumdantibus autem eum discipulis surgens intravit civitatem et postera die profectus est cum

barnaba in derben cumque evangelizassent civitati illi et docuissent multos reversi sunt lystram et iconium et antiochiam confirmantes animas discipulorum exhortantes ut permanerent in fide et quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei et cum constituissent illis per singulas ecclesias presbyteros et orassent cum ieiunationibus commendaverunt eos domino in quem crediderunt transeuntesque pisidiam venerunt pamphiliam et loquentes in pergen verbum domini descenderunt in attaliam et inde navigaverunt antiochiam unde erant traditi gratiae dei in opus quod compleverunt cum autem venissent et congregassent ecclesiam retulerunt quanta fecisset deus cum illis quia aperuisset gentibus ostium fidei morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis

15

et quidam descendentes de iudaea docebant fratres quia nisi circumcidamini secundum morem mosi non potestis salvi fieri facta ergo seditione non minima paulo et barnabae adversum illos statuerunt ut ascenderent paulus et barnabas et quidam alii ex illis ad apostolos et presbyteros in hierusalem super hac quaestione illi igitur deducti ab ecclesia pertransiebant foenicen et samariam narrantes conversionem gentium et faciebant gaudium magnum omnibus fratribus cum autem venissent hierosolymam suscepti sunt ab ecclesia et ab apostolis et senioribus adnuntiantes quanta deus fecisset cum illis surrexerunt autem quidam de heresi pharisaeorum qui crediderant dicentes quia oportet circumcidi eos praecipere quoque servare legem mosi conveneruntque apostoli et seniores videre de verbo hoc cum autem magna conquisitio fieret surgens petrus dixit ad eos viri fratres vos scitis quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit deus per os meum audire gentes verbum evangelii et credere et qui novit corda deus testimonium perhibuit dans illis spiritum sanctum sicut et nobis et nihil discrevit inter nos et illos fide purificans corda eorum nunc ergo quid temptatis deum inponere iugum super cervicem discipulorum quod neque patres nostri neque nos portare potuimus sed per gratiam domini iesu credimus salvari quemadmodum et illi tacuit autem omnis multitudo et audiebant barnabam et paulum narrantes quanta fecisset deus signa et prodigia in gentibus per eos et postquam tacerunt respondit iacobus dicens viri fratres audite me simeon narravit quemadmodum primum deus visitavit sumere ex gentibus populum nomini suo et huic concordant verba prophetarum sicut scriptum est post haec revertar et aedificabo tabernaculum david quod decidit et diruta eius reaedificabo et erigam illud ut requirant ceteri hominum dominum et omnes gentes super quas invocatum est nomen meum dicit dominus faciens haec notum a saeculo est domino opus suum propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus convertuntur ad deum sed scribere ad eos ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum et fornicatione et suffocatis et sanguine moyses enim a temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui eum praedicant in syn-

agogis ubi per omne sabbatum legitur tunc placuit apostolis et senioribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis et mittere antiochiam cum paulo et barnaba iudam qui cognominatur barsabban et silam viros primos in fratribus scribentes per manus eorum apostoli et seniores fratres his qui sunt antiochiae et syriae et ciliciae fratribus ex gentibus salutem quoniam audivimus quia quidam ex nobis exeuntes turbaverunt vos verbis evertentes animas vestras quibus non mandavimus placuit nobis collectis in unum eligere viros et mittere ad vos cum carissimis nostris barnaba et paulo hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine domini nostri iesu christi misimus ergo iudam et silam qui et ipsi vobis verbis referent eadem visum est enim spiritui sancto et nobis nihil ultra inponere vobis oneris quam haec necessarium ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum et sanguine suffocato et fornicatione a quibus custodientes vos bene agetis valet illi igitur dimissi descenderunt antiochiam et congregata multitudo tradiderunt epistulam quam cum legisset gavisus est super consolatione iudas autem et silas et ipsi cum essent prophetae verbo plurimo consolati sunt fratres et confirmaverunt facto autem ibi tempore dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos qui miserant illos paulus autem et barnabas demorabantur antiochiae docentes et evangelizantes cum aliis pluribus verbum domini post aliquot autem dies dixit ad barnabam paulus revertentes visitemus fratres per universas civitates in quibus praedicavimus verbum domini quomodo se habeant barnabas autem volebat secum adsumere et iohannem qui cognominatur marcus paulus autem rogabat eum qui discessisset ab eis a pamphilia et non isset cum eis in opus non debere recipi eum facta est autem dissensio ita ut discederent ab invicem et barnabas adsumpto marco navigaret cyprum paulus vero electo sila profectus est traditus gratiae domini a fratribus perambulabat autem syriam et ciliciam confirmans ecclesias

16

pervenit autem in derben et lystram et ecce discipulus quidam erat ibi nomine timotheus filius mulieris iudaeae fidelis patre gentili huius testimonium reddebant qui in lystris erant et iconii fratres hunc voluit paulus secum proficisci et adsumens circumcidit eum propter iudaeos qui erant in illis locis sciebant enim omnes quod pater eius gentilis esset cum autem pertransirent civitates tradebant eis custodire dogmata quae erant decreta ab apostolis et senioribus qui essent hierosolymis et ecclesiae quidem confirmabantur fide et abundabant numero cotidie transeuntes autem frygiam et galatiae regionem vetati sunt a sancto spiritu loqui verbum in asia cum venissent autem in mysiam temptabant ire bithyniam et non permisit eos spiritus iesu cum autem pertransissent mysiam descenderunt troadem et visio per noctem paulo ostensa est vir macedo quidam erat stans et deprecans eum et dicens transiens in macedoniam adiuva nos ut autem visum vidit statim quaesivimus proficisci in macedoniam certi facti quia vocasset nos deus evangelizare eis navi-

gantes autem a troade recto cursu venimus samothraciam et sequenti die neapolim et inde philippis quae est prima partis macedoniae civitas colonia eramus autem in hac urbe diebus aliquot conferentes die autem sabbatorum egressi sumus foras portam iuxta flumen ubi videbatur oratio esse et sedentes loquebamur mulieribus quae convenerant et quaedam mulier nomine lydia purpuraria civitatis thyatirenorum colens deum audivit cuius dominus aperuit cor intendere his quae dicebantur a paulo cum autem baptizata esset et domus eius deprecata est dicens si iudicastis me fidelem domino esse introite in domum meam et manete et coegit nos factum est autem euntibus nobis ad orationem puellam quandam habentem spiritum pythonem obviare nobis quae quaestum magnum praestabat dominis suis divinando haec subsecuta paulum et nos clamabat dicens isti homines servi dei excelsi sunt qui adnuntiant vobis viam salutis hoc autem faciebat multis diebus dolens autem paulus et conversus spiritui dixit praecipio tibi in nomine iesu christi exire ab ea et exiit eadem hora videntes autem domini eius quia exivit spes quaestus eorum adprehendentes paulum et silam perduxerunt in forum ad principes et offerentes eos magistratibus dixerunt hii homines conturbant civitatem nostram cum sint iudaei et adnuntiant morem quem non licet nobis suscipere neque facere cum simus romani et concurrunt plebs adversus eos et magistratus scissis tunicis eorum iusserunt virgis caedi et cum multas plagas eis inposuissent miserunt eos in carcerem praecipientes custodi ut diligenter custodiret eos qui cum tale praeceptum accepisset misit eos in interiore carcerem et pedes eorum strinxit in ligno media autem nocte paulus et silas adorantes laudabant deum et audiebant eos qui in custodia erant subito vero terraemotus factus est magnus ita ut moverentur fundamenta carceris et aperta sunt statim ostia omnia et universorum vincula soluta sunt expegefactus autem custos carceris et videns apertas ianuas carceris evaginato gladio volebat se interficere aestimans fugisse vinctos clamavit autem paulus magna voce dicens nihil feceris tibi mali universi enim hic sumus petitoque lumine introgressus est et tremefactus procidit paulo et silae et producens eos foras ait domini quid me oportet facere ut salvus fiam at illi dixerunt crede in domino iesu et salvus eris tu et domus tua et locuti sunt ei verbum domini cum omnibus qui erant in domo eius et tollens eos in illa hora noctis lavit plagas eorum et baptizatus est ipse et omnes eius continuo cumque perduxisset eos in domum suam adposuit eis mensam et laetatus est cum omni domo sua credens deo et cum dies factus esset miserunt magistratus lictores dicentes dimitte homines illos nuntiavit autem custos carceris verba haec paulo quia miserunt magistratus ut dimittamini nunc igitur exeuntes ite in pace paulus autem dixit eis caesos nos publice indemnatos homines ad romanos miserunt in carcerem et nunc occulte nos eiciunt non ita sed veniant et ipsi nos eiciant nuntiaverunt autem magistratibus lictores verba haec timueruntque auditio quod romani essent et venientes deprecatae sunt eos et educentes rogabant ut egrederentur urbem exeuntes autem de carcere introierunt ad ly-

diam et visis fratribus consolati sunt eos et profecti sunt

17

cum autem perambulassent amphipolim et apolloniam venerunt thessalonicam ubi erat synagoga iudaeorum secundum consuetudinem autem paulus introivit ad eos et per sabbata tria disserebat eis de scripturis adaperiens et insinuans quia christum oportuit pati et resurgere a mortuis et quia hic est christus iesus quem ego adnuntio vobis et quidam ex eis crediderunt et adiuncti sunt paulo et silae et de colentibus gentilibusque multitudo magna et mulieres nobiles non paucae zelantes autem iudaei adsumentesque de vulgo viros quosdam malos et turba facta concitaverunt civitatem et adistentes domui iasonis quaerebant eos producere in populum et cum non invenissent eos trahebant iasonem et quosdam fratres ad principes civitatis clamantes quoniam hii qui orbem concitant et huc venerunt quos suscepit iason et hii omnes contra decreta caesaris faciunt regem alium dicentes esse iesum concitaverunt autem plebem et principes civitatis audientes haec et accepto satis ab iasone et a ceteris dimiserunt eos fratres vero confestim per noctem dimiserunt paulum et silam in beroeam qui cum advenissent in synagogam iudaeorum introierunt hii autem erant nobiliores eorum qui sunt thessalonicae qui susceperunt verbum cum omni aviditate cotidie scrutantes scripturas si haec ita se haberent et multi quidem crediderunt ex eis et gentilium mulierum honestarum et viri non pauci cum autem cognovissent in thessalonica iudaei quia et beroeae praedicatum est a paulo verbum dei venerunt et illuc commoventes et turbantes multitudinem statimque tunc paulum dimiserunt fratres ut iret usque ad mare silas autem et timotheus remanserunt ibi qui autem deducebant paulum perduxerunt usque athenas et accepto mandato ab eo ad silam et timotheum ut quam celeriter venirent ad illum profecti sunt paulus autem cum athenis eos expectaret incitabatur spiritus eius in ipso videns idolatriae deditam civitatem disputabat igitur in synagoga cum iudaeis et colentibus et in foro per omnes dies ad eos qui aderant quidam autem epicurei et stoici philosophi disserebant cum eo et quidam dicebant quid vult seminivibius hic dicere alii vero novorum daemoniorum videatur adnuntiator esse quia iesum et resurrectionem adnuntiabat eis et adprehensum eum ad ariopagum duxerunt dicentes possumus scire quae est haec nova quae a te dicitur doctrina nova enim quaedam inferis auribus nostris volumus ergo scire quidnam velint haec esse athenienses autem omnes et advenae hospites ad nihil aliud vacabant nisi aut dicere aut audire aliquid novi stans autem paulus in medio ariopagi ait viri athenienses per omnia quasi supersticiosiores vos video praeteriens enim et videns simulacra vestra inveni et aram in qua scriptum erat ignoto deo quod ergo ignorantes colitis hoc ego adnuntio vobis deus qui fecit mundum et omnia quae in eo sunt hic caeli et terrae cum sit dominus non in manufactis templis inhabitat nec manibus humanis col-

itur indigens aliquo cum ipse det omnibus vitam et inspirationem et omnia fecitque ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terrae definiens statuta tempora et terminos habitationis eorum quaerere deum si forte adtractent eum aut inveniunt quamvis non longe sit ab unoquoque nostrum in ipso enim vivimus et movemur et sumus sicut et quidam vestrum poetarum dixerunt ipsius enim et genus sumus genus ergo cum simus dei non debemus aestimare auro aut argento aut lapidi sculpturae artis et cogitationis hominis divinum esse simile et tempora quidem huius ignorantiae despiciens deus nunc adnuntiat hominibus ut omnes ubique paenitentiam agant eo quod statuit diem in qua iudicaturus est orbem in aequitate in viro in quo statuit fidem praebens omnibus suscitans eum a mortuis cum audissent autem resurrectionem mortuorum quidam quidem inridebant quidam vero dixerunt audiemus te de hoc iterum sic paulus exivit de medio eorum quidam vero viri adherentes ei crediderunt in quibus et dionisius ariopagita et mulier nomine damaris et alii cum eis

18

post haec egressus ab athenis venit corinthum et inveniens quandam iudaeum nomine aquilam ponticum genere qui nuper venerat ab italia et priscillam uxorem eius eo quod praecepisset claudius discedere omnes iudaeos a roma accessit ad eos et quia eiusdem erat artis manebat apud eos et operabatur erat autem scenofactoriae artis cum venissent autem de macedonia silas et timotheus instabat verbo paulus testificans iudaeis esse christum iesum contradicentibus autem eis et blasphemantibus excutiens vestimenta dixit ad eos sanguis vester super caput vestrum mundus ego ex hoc ad gentes vadam et migrans inde intravit in domum cuiusdam nomine titi iusti colentis deum cuius domus erat coniuncta synagogae crispus autem archisynagogus credidit domino cum omni domo sua et multi corinthiorum audientes credebant et baptizabantur dixit autem dominus nocte per visionem paulo noli timere sed loquere et ne taceas propter quod ego sum tecum et nemo adponeat tibi ut neceat te quoniam populus est mihi multus in hac civitate sedit autem annum et sex menses docens apud eos verbum dei gallione autem proconsule achaiae insurrexerunt uno animo iudaei in paulum et adduxerunt eum ad tribunal dicentes quia contra legem hic persuadet hominibus colere deum incipiente autem paulo aperire os dixit gallio ad iudaeos si quidem esset iniquum aliquid aut facinus pessimum o viri iudaei recte vos sustinerem si vero quaestiones sunt de verbo et nominibus et legis vestrae vos ipsi videritis iudex ego horum nolo esse et minavit eos a tribunali adprehendentes autem omnes sostonen principem synagogae percutiebant ante tribunal et nihil eorum gallioni curae erat paulus vero cum adhuc sustinisset dies multos fratribus valefaciens navigavit syriam et cum eo priscilla et aquila qui sibi totonderat in cencris caput habebat enim votum devenitque ephesum et illos ibi reliquit ipse vero ingressus synagogam disputavit cum iudaeis rogan-

tibus autem eis ut ampliori tempore maneret non consensit sed valefaciens et dicens iterum revertar ad vos deo volente profectus est ab epheso et descendens caesaream ascendit et salutavit ecclesiam et descendit antiochiam et facto ibi aliquanto tempore profectus est perambulans ex ordine galaticam regionem et frygiam confirmans omnes discipulos iudaeus autem quidam apollo nomine alexandrinus natione vir eloquens devenit ephesum potens in scripturis hic erat edoctus viam domini et fervens spiritu loquebatur et docebat diligenter ea quae sunt iesu sciens tantum baptisma iohannis hic ergo coepit fiducialiter agere in synagoga quem cum audissent priscilla et aquila adsumpserunt eum et diligentius exposuerunt ei viam dei cum autem vellet ire achaia exhortati fratres scripserunt discipulis ut susciperent eum qui cum venisset contulit multum his qui crederant vehementer enim iudaeos vincebat publice ostendens per scripturas esse christum iesum

19

factum est autem cum apollo esset corinthus ut paulus peragratis superioribus partibus veniret ephesum et inveniret quosdam discipulos dixitque ad eos si spiritum sanctum acceperitis credentes at illi ad eum sed neque si spiritus sanctus est audivimus ille vero ait in quo ergo baptizati estis qui dixerunt in iohannis baptisate dixit autem paulus iohannes baptizavit baptismata paenitentiae populum dicens in eum qui venturus esset post ipsum ut crederent hoc est in iesum his auditis baptizati sunt in nomine domini iesu et cum inposuisset illis manum paulus venit spiritus sanctus super eos et loquebantur linguis et prophetabant erant autem omnes viri fere duodecim introgressus autem synagogam cum fiducia loquebatur per tres menses disputans et suadens de regno dei cum autem quidam indurarentur et non crederent maledicentes viam coram multitudine discedens ab eis segregavit discipulos cotidie disputans in scola tyranni hoc autem factum est per biennium ita ut omnes qui habitabant in asia audirent verbum domini iudaei atque gentiles virtutesque non quaslibet deus faciebat per manus pauli ita ut etiam super languidos deferrentur a corpore eius sudaria vel semicinctia et recedebant ab eis languores et spiritus nequam egrediebantur temptaverunt autem quidam et de circumeuntibus iudaeis exorcistis invocare super eos qui habebant spiritus malos nomen domini iesu dicentes adiuro vos per iesum quem paulus praedicat erant autem quidam scevae iudaei principis sacerdotum septem filii qui hoc faciebant respondens autem spiritus nequam dixit eis iesum novi et paulum scio vos autem qui estis et insiliens homo in eos in quo erat daemonium pessimum et dominatus amborum invaluit contra eos ita ut nudi et vulnerati effugerent de domo illa hoc autem notum factum est omnibus iudaeis atque gentilibus qui habitabant ephesi et cecidit timor super omnes illos et magnificabatur nomen domini iesu multique credentium veniebant confitentes et adnuntiantes actus suos multi autem ex his qui fuerant curiosa sectati contulerunt libros et conbuserunt coram omnibus et computatis pretiis

illorum invenerunt pecuniarum denariorum quinquaginta milium ita fortiter verbum dei crescebat et confirmabatur his autem expletis posuit paulus in spiritu transita macedonia et achaia ire hierosolymam dicens quoniam postquam fuero ibi oportet me et romam videre mittens autem in macedoniam duos ex ministrantibus sibi timotheum et erastum ipse remansit ad tempus in asia facta est autem in illo tempore turbatio non minima de via demetrius enim quidam nomine argentarius faciens aedes argenteas dianae praestabat artificibus non modicum quaestum quos convocans et eos qui eiusmodi erant opifices dixit viri scitis quia de hoc artificio adquisitio est nobis et videtis et auditis quia non solum epheci sed paene totius asiae paulus hic suadens avertit multam turbam dicens quoniam non sunt dii qui manibus fiunt non solum autem haec periclitabitur nobis pars in redargutionem venire sed et magnae deae dianae templum in nihilum reputabitur sed et destrui incipiet maiestas eius quam tota asia et orbis colit his auditis repleti sunt ira et exclamaverunt dicentes magna diana ephesiorum et impleta est civitas confusione et impetum fecerunt uno animo in theatrum rapti gaio et aristarcho macedonibus comitibus pauli paulo autem volente intrare in populum non permiserunt discipuli quidam autem et de asiae principibus qui erant amici eius miserunt ad eum rogantes ne se daret in theatrum alii autem aliud clamabant erat enim ecclesia confusa et plures nesciebant quae ex causa convenissent de turba autem detraxerunt alexandrum propellentibus eum iudaeis alexander ergo manu silentio postulato volebat rationem reddere populo quem ut cognoverunt iudaeum esse vox facta est una omnium quasi per horas duas clamantium magna diana ephesiorum et cum sedasset scriba turbas dixit viri ephesii quis enim est hominum qui nesciat ephesiorum civitatem cultricem esse magnae dianae iovicis prolis cum ergo his contradici non possit oportet vos sedatos esse et nihil temere agere adduxistis enim homines istos neque sacrilegos neque blasphemantes deam vestram quod si demetrius et qui cum eo sunt artifices habent adversus aliquem causam conventus forenses aguntur et pro consulibus sunt accusent invicem si quid autem alterius rei quaeritis in legitima ecclesia poterit absolvi nam et periclitamur argui seditiois hodiernae cum nullus obnoxius sit de quo non possimus reddere rationem concursus istius et cum haec dixisset dimisit ecclesiam

20

postquam autem cessavit tumultus vocatis paulus discipulis et exhortatus eos valedixit et profectus est ut iret in macedoniam cum autem perambulasset partes illas et exhortatus eos fuisset multo tempore venit ad graeciam ubi cum fecisset menses tres factae sunt illi insidiae a iudaeis navigaturo in syriam habuitque consilium ut reverteretur per macedoniam comitatus est autem eum sopater pyrrhi berensis thessalonicensium vero aristarchus et secundus et gaius derbeus et timotheus asiani vero tychicus et trophimus hii cum praecessissent sustinebant nos

troade nos vero navigavimus post dies azymorum a philippis et venimus ad eos troadem in diebus quinque ubi demorati sumus diebus septem in asia autem sabbati cum convenissemus ad frangendum panem paulus disputabat eis profecturus in crastinum protraxitque sermonem usque in mediam noctem erant autem lampades copiosae in cenaculo ubi eramus congregati sedens autem quidam adulescens nomine eutychus super fenestram cum mergeretur somno gravi disputante diu paulo eductus somno cecidit de tertio cenaculo deorsum et sublatu est mortuus ad quem cum descendisset paulus incubuit super eum et complexus dixit nolite turbari anima enim ipsius in eo est ascendens autem frangensque panem et gustans satisque adlocutus usque in lucem sic profectus est adduxerunt autem puerum viventem et consolati sunt non minime nos autem ascendentes navem enavigavimus in asson inde suscepturi paulum sic enim disposuerat ipse per terram iter facturus cum autem convenisset nos in asson adsumpto eo venimus mytilenen et inde navigantes sequenti die venimus contra chium et alia adplicuimus samum et sequenti venimus miletum proposuerat enim paulus transnavigare ephesum ne qua mora illi fieret in asia festinabat enim si possibile sibi esset ut diem pentecosten faceret hierosolymis a mileto autem mittens ephesum vocavit maiores natu ecclesiae qui cum venissent ad eum et simul essent dixit eis vos scitis a prima die qua ingressus sum in asiam qualiter vobiscum per omne tempus fuerim serviens domino cum omni humilitate et lacrimis et temptationibus quae mihi acciderunt ex insidiis iudearum quomodo nihil subtraxerim utilium quo minus adnuntiarem vobis et dicerem vos publice et per domos testificans iudaeis atque gentilibus in deum paenitentiam et fidem in dominum nostrum iesum christum et nunc ecce alligatus ego spiritu vado in hierusalem quae in ea eventura sint mihi ignorans nisi quod spiritus sanctus per omnes civitates protestatur mihi dicens quoniam vincula et tribulationes me manent sed nihil horum vereor nec facio animam pretiosiorum quam me dummodo consummem cursum meum et ministerium quod accepi a domino iesu testificari evangelium gratiae dei et nunc ecce ego scio quia amplius non videbitis faciem meam vos omnes per quos transivi praedicans regnum dei quapropter contestor vos hodierna die quia mundus sum a sanguine omnium non enim subterfugi quo minus adnuntiarem omne consilium dei vobis attendite vobis et universo gregi in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei quam adquisivit sanguine suo ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi graves in vos non parentes gregi et ex vobis ipsis exsurgent viri loquentes perversa ut abducant discipulos post se propter quod vigilate memoria retinentes quoniam per triennium nocte et die non cessavi cum lacrimis monens unumquemque vestrum et nunc commendo vos deo et verbo gratiae ipsius qui potens est aedificare et dare hereditatem in sanctificationis omnibus argentum aut aurum aut vestem nullius concupivi ipsi scitis quoniam ad ea quae mihi opus erant et his qui mecum sunt ministraverunt manus istae omnia os-

tendi vobis quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos ac meminisse verbi domini iesu quoniam ipse dixit beatius est magis dare quam accipere et cum haec dixisset positis genibus suis cum omnibus illis oravit magnus autem fletus factus est omnium et procumbentes super collum pauli osculabantur eum dolentes maxime in verbo quo dixerat quoniam amplius faciem eius non essent visuri et deducebant eum ad navem

21

cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis recto cursu venimus cho et sequenti die rhodum et inde patara et cum invenissemus navem transfretantem in foenicen ascendentes navigavimus cum paruissemus autem cypro et relinquentes eam ad sinistram navigabamus in syriam et venimus tyrum ibi enim navis erat expositura onus inventis autem discipulis mansimus ibi diebus septem qui paulo dicebant per spiritum ne ascenderet hierosolymam et explicitis diebus profecti ibamus deducentibus nos omnibus cum uxoribus et filiis usque foras civitatem et positis genibus in litore oravimus et cum valefecissemus invicem ascendimus in navem illi autem redierunt in sua nos vero navigatione explicita a tyro descendimus ptolomaida et salutatis fratribus mansimus die una apud illos alia autem die profecti venimus caesaream et intrantes in domum philippi evangelistae qui erat de septem mansimus apud eum huic autem erant filiae quattuor virgines prophetantes et cum moraremur per dies aliquot supervenit quidam a iudaea propheta nomine agabus is cum venisset ad nos tulit zonam pauli et alligans sibi pedes et manus dixit haec dicit spiritus sanctus virum cuius est zona haec sic alligabunt in hierusalem iudaei et tradent in manus gentium quod cum audissemus rogabamus nos et qui loci illius erant ne ascenderet hierosolymam tunc respondit paulus et dixit quid facitis flentes et adfligentes cor meum ego enim non solum alligari sed et mori in hierusalem paratus sum propter nomen domini iesu et cum ei suadere non possemus quievimus dicentes domini voluntas fiat post dies autem istos praeparati ascendebamus hierusalem venerunt autem et ex discipulis a caesarea nobiscum adducentes apud quem hospitaremur mnasonem quandam cyprum antiquum discipulum et cum venissemus hierosolymam libenter exceperunt nos fratres sequenti autem die introibat paulus nobiscum ad iacobum omnesque collecti sunt seniores quos cum salutasset narrabat per singula quae fecisset deus in gentibus per ministerium ipsius at illi cum audissent magnificabant deum dixeruntque ei vides frater quot milia sint in iudaeis qui crediderunt et omnes aemulatores sunt legis audierunt autem de te quia discessionem doceas a mose eorum qui per gentes sunt iudaeorum dicens non debere circumcidere eos filios suos neque secundum consuetudinem ingredi quid ergo est utique oportet convenire multitudinem audient enim te supervenisse hoc ergo fac quod tibi dicimus sunt nobis viri quattuor votum habentes super se his adsumptis sanctifica te cum illis et inpende in illis ut radant capita et

scient omnes quia quae de te audierunt falsa sunt sed ambulas et ipse custodiens legem de his autem qui crediderunt ex gentibus nos scripsimus iudicantes ut abstineant se ab idolis immolato et sanguine et suffocato et fornicatione tunc paulus adsumptis viris postera die purificatus cum illis intravit in templum adnuntians expletionem dierum purificationis donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio dum autem septem dies consummarentur hii qui de asia erant iudaei cum vidissent eum in templo concitaverunt omnem populum et iniecerunt ei manus clamantes viri israhelitae adiuvalate hic est homo qui adversus populum et legem et locum hunc omnes ubique docens insuper et gentiles induxit in templum et violavit sanctum locum istum viderant enim trophimum ephesium in civitate cum ipso quem aestimaverunt quoniam in templum induxisset paulus commotaque est civitas tota et facta est concursio populi et adprehendentes paulum trahebant eum extra templum et statim clausae sunt ianuae quaerentibus autem eum occidere nuntiatum est tribuno cohortis quia tota confunditur hierusalem qui statim adsumptis militibus et centurionibus decurrit ad illos qui cum vidissent tribunum et milites cessaverunt percutere paulum tunc accedens tribunus adprehendit eum et iussit alligari catenis duabus et interrogabat quis esset et quid fecisset alii autem alii clamabant in turba et cum non posset certum cognoscere prae tumultu iussit duci eum in castra et cum venisset ad gradus contigit ut portaretur a militibus propter vim populi sequebatur enim multitudo populi clamans tolle eum et cum coepisset induci in castra paulus dicit tribuno si licet mihi loqui aliquid ad te qui dixit graece nosti nonne tu es aegyptius qui ante hos dies tumultum concitasti et eduxisti in desertum quattuor milia virorum sicariorum et dixit ad eum paulus ego homo sum quidem iudaeus a tarso ciliciae non ignotas civitatis munciceps rogo autem te permitte mihi loqui ad populum et cum ille permisisset paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem et magno silentio facto adlocutus est hebraea lingua dicens

22

virii fratres et patres audite quam ad vos nunc reddo rationem cum audissent autem quia hebraea lingua loquitur ad illos magis praestiterunt silentium et dixit ego sum vir iudaeus natus tarso ciliciae nutritus autem in ista civitate secus pedes gamaliel eruditus iuxta veritatem paternae legis aemulator legis sicut et vos omnes estis hodie qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem alligans et tradens in custodias viros ac mulieres sicut princeps sacerdotum testimonium mihi reddit et omnes maiores natu a quibus et epistulas accipiens ad fratres damasco pergebam ut adducerem inde vinctos in hierusalem uti punirentur factum est autem eunte me et adpropinquante damasco media die subito de caelo circumfulsit me lux copiosa et decidens in terram audivi vocem dicentem mihi saule saule quid me persequeris ego autem respondi quis es domine dixitque ad me ego sum iesus nazareus quem tu persequeris et qui mecum erant lumen quidem viderunt vocem autem non au-

dierunt eius qui loquebatur mecum et dixi quid faciam domine dominus autem dixit ad me surgens vade damascum et ibi tibi dicetur de omnibus quae te oporteat facere et cum non viderem prae claritate luminis illius ad manum deductus a comitibus veni damascum ananias autem quidam vir secundum legem testimonium habens ab omnibus habitantibus iudaeis veniens ad me et adstans dixit mihi saule frater respice et ego eadem hora respexi in eum at ille dixit deus patrum nostrorum praeordinavit te ut cognosceres voluntatem eius et videres iustum et audires vocem ex ore eius quia eris testis illius ad omnes homines eorum quae vidisti et audisti et nunc quid moraris exsurge baptizare et ablue peccata tua invocato nomine ipsius factum est autem revertenti mihi in hierusalem et oranti in templo fieri me in stupore mentis et videre illum dicentem mihi festina et exi velociter ex hierusalem quoniam non recipient testimonium tuum de me et ego dixi domine ipsi sciunt quia ego eram concludens in carcerem et cadens per synagogas eos qui credebant in te et cum funderetur sanguis stephani testis tui ego adstabam et consentiebam et custodiebam vestimenta interficientium illum et dixit ad me vade quoniam ego in nationes longe mittam te audiebant autem eum usque ad hoc verbum et levaverunt vocem suam dicentes tolle de terra eiusmodi non enim fas est eum vivere vociferantibus autem eis et proicientibus vestimenta sua et pulverem iactantibus in aerem iussit tribunus induci eum in castra et flagellis caedi et torqueri eum ut sciret propter quam causam sic adclamerent ei et cum adstrinxissent eum loris dixit adstanti sibi centurioni paulus si hominem romanum et indemnatum licet vobis flagellare quo audito centurio accessit ad tribunalum et nuntiavit dicens quid acturus es hic enim homo civis romanus est accedens autem tribunus dixit illi dic mihi tu romanus es at ille dixit etiam et respondit tribunus ego multa summa civitatem hanc consecutus sum et paulus ait ego autem et natus sum protinus ergo discesserunt ab illo qui eum torturi erant tribunus quoque timuit postquam rescivit quia civis romanus esset et quia alligasset eum postera autem die volens scire diligentius quia ex causa accusaretur a iudaeis solvit eum et iussit sacerdotes convenire et omne concilium et producens paulum statuit inter illos

23

intendens autem concilium paulus ait viri fratres ego omni conscientia bona conversatus sum ante deum usque in hodiernum diem princeps autem sacerdotum ananias praecipit adstantibus sibi percutere os eius tunc paulus ad eum dixit percutiet te deus paries dealbate et tu sedens iudicas me secundum legem et contra legem iubes me percuti et qui adstabant dixerunt summum sacerdotem dei maledicis dixit autem paulus nesciebam fratres quia princeps est sacerdotum scriptum est enim principem populi tui non maledicis sciens autem paulus quia una pars esset sadducaeorum et altera pharisaeorum exclamavit in concilio viri fratres ego pharisaeus sum filius pharisaeorum de spe et resurrectione mortuorum ego iu-

dicor et cum haec dixisset facta est dissensio inter pharisaeos et sadducaeos et soluta est multitudo sadducaei enim dicunt non esse resurrectionem neque angelum neque spiritum pharisaei autem utrumque confitentur factus est autem clamor magnus et surgentes quidam pharisaeorum pugnabant dicentes nihil mali invenimus in homine isto quod si spiritus locutus est ei aut angelus et cum magna dissensio facta esset timens tribunus ne discerneretur paulus ab ipsis iussit milites descendere et rapere eum de medio eorum ac deducere eum in castra sequenti autem nocte adstans ei dominus ait constans esto sicut enim testificatus es de me hierusalem sic te oportet et romae testificari facta autem die collegerunt se quidam ex iudaeis et devoverunt se dicentes neque manducatuos neque bibituos donec occiderent paulum erant autem plus quam quadraginta qui hanc coniurationem fecerant qui accesserunt ad principes sacerdotum et seniores et dixerunt devotione devovimus nos nihil gustatuos donec occidamus paulum nunc ergo vos notum facite tribuno cum concilio ut producat illum ad vos tamquam aliquid certius cognituri de eo nos vero priusquam adpropriet parati sumus interficere illum quod cum audisset filius sororis pauli insidias venit et intravit in castra nuntiavitque paulo vocans autem paulus ad se unum ex centurionibus ait adulescentem hunc perduc ad tribunalum habet enim aliquid indicare illi et ille quidem adsumens eum duxit ad tribunalum et ait vinctus paulus vocans rogavit me hunc adulescentem perducere ad te habentem aliquid loqui tibi adprehendens autem tribunus manum illius secessit cum eo seorsum et interrogavit illum quid est quod habes indicare mihi ille autem dixit iudaeis convenit rogare te ut crastina die paulum producas in concilium quasi aliquid certius inquisituri sint de illo tu vero ne credideris illis insidiantur enim ei ex eis viri amplius quadraginta qui se devoverunt non manducare neque bibere donec interficiant eum et nunc parati sumus expectantes promissum tuum tribunus igitur dimisit adulescentem praecipiens ne qui loqueretur quoniam haec nota sibi fecisset et vocatis duobus centurionibus dixit illis parate milites ducentos ut eant usque caesaream et equites septuaginta et lancearios ducentos a tertia hora noctis et iumenta praeparate ut inponentes paulum salvum perducerent ad felicem praesidem scribens epistulam continentem haec claudius lysias optimo praesidi felici salutem virum hunc comprehensum a iudaeis et incipientem interfici ab eis superveniens cum exercitu eripui cognito quia romanus est volensque scire causam quam obiebant illi deduxi eum in concilium eorum quem inveni accusari de quaestionibus legis ipsorum nihil vero dignum morte aut vinculis habentem crimen et cum mihi perlatum esset de insidiis quas paraverunt ei misi ad te denuntians et accusatoribus ut dicant apud te milites ergo secundum praecceptum sibi adsumentes paulum duxerunt per noctem in antipatridem et postera die dimissis equitibus ut irent cum eo reversi sunt ad castra qui cum venissent caesaream et tradidissent epistulam praesidi statuerunt ante illum et paulum cum legisset autem et interrogasset de qua provincia esset et cognoscens quia de cilicia audiam

24

post quinque autem dies descendit princeps sacerdotum ananias cum senioribus quibusdam et tertullo quodam oratore qui adierunt praesidem adversus paulum et citato paulo coepit accusare tertullus dicens cum in multa pace agamus per te et multa corrigantur per tuam providentiam semper et ubique suscipimus optime felix cum omni gratiarum actione ne diutius autem te protraham oro breviter audias nos pro tua clementia invenimus hunc hominem pestiferum et concitantem seditiones omnibus iudaeis in universo orbe et auctorem seditionis sectae nazarenorum qui etiam templum violare conatus est quem et adprehendimus a quo poteris ipse iudicans de omnibus istis cognoscere de quibus nos accusamus eum adiecerunt autem et iudaei dicentes haec ita se habere respondit autem paulus annuente sibi praeside dicere ex multis annis esse te iudicem genti huic sciens bono animo pro me satisfaciam potes enim cognoscere quia non plus sunt dies mihi quam duodecim ex quo ascendi adorare in hierusalem et neque in templo invenerunt me cum aliquo disputantem aut concursum facientem turbae neque in synagogis neque in civitate neque probare possunt tibi de quibus nunc accusant me confiteor autem hoc tibi quod secundum sectam quam dicunt heresim sic deservio patrio deo meo credens omnibus quae in lege et prophetis scripta sunt spem habens in deum quam et hii ipsi expectant resurrectionem futuram iustorum et iniquorum in hoc et ipse studeo sine offendiculo conscientiam habere ad deum et ad homines semper post annos autem plures elemosynas factururus in gentem meam veni et oblationes et vota in quibus invenerunt me purificatum in templo non cum turba neque cum tumultu quidam autem ex asia iudaei quos oportebat apud te praesto esse et accusare si quid haberent adversum me aut hii ipsi dicant si quid invenerunt in me iniquitatis cum stem in concilio nisi de una hac solummodo voce qua clamavi inter eos stans quoniam de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie a vobis distulit autem illis felix certissime sciens de via dicens cum tribunus lysias descenderit audiam vos iussitque centurioni custodiri eum et habere requiem nec quemquam prohibere de suis ministrare ei post aliquot autem dies veniens felix cum drusilla uxore sua quae erat iudaea vocavit paulum et audivit ab eo fidem quae est in iesu christum disputante autem illo de iustitia et castitate et de iudicio futuro timefactus felix respondit quod nunc adtinet vade tempore autem oportuno accersiam te simul et sperans quia pecunia daretur a paulo propter quod et frequenter accersiens eum loquebatur cum eo biennio autem expleto accepit successorem felix porcium festum volens autem gratiam praestare iudaeis felix reliquit paulum vinctum

festus ergo cum venisset in provinciam post triduum ascendit hierosolymam a caesarea adieruntque eum principes sacerdotum et primi iudeorum adversus paulum et rogabant eum postulantes gratiam adversum eum ut iuberet perducere eum hierusalem insidias tendentes ut eum interficerent in via festus autem respondit servari paulum in caesarea se autem maturius profecturum qui ergo in vobis ait potentes sunt descendentes simul si quod est in viro crimen accusent eum demoratus autem inter eos dies non amplius quam octo aut decem descendit caesaream et altera die sedit pro tribunali et iussit paulum adduci qui cum perductus esset circumsteterunt eum qui ab hierosolyma descenderant iudaei multas et graves causas obicientes quas non poterant probare paulo autem rationem reddente quoniam neque in legem iudeorum neque in templum neque in caesarem quicquam peccavi festus autem volens iudaeis gratiam praestare respondens paulo dixit vis hierosolymam ascendere et ibi de his iudicari apud me dixit autem paulus ad tribunal caesaris sto ubi me oportet iudicari iudaeis non nocui sicut tu melius nosti si enim nocui aut dignum morte aliquid feci non recusato mori si vero nihil est eorum quae hii accusant me nemo potest me illis donare caesarem appello tunc festus cum consilio locutus respondit caesarem appellasti ad caesarem ibis et cum dies aliquot transacti essent agrippa rex et bernice descenderunt caesaream ad salutandum festum et cum dies plures ibi demorarentur festus regi indicavit de paulo dicens vir quidam est derelictus a felice vinctus de quo cum essem hierosolymis adierunt me principes sacerdotum et seniores iudeorum postulantes adversus illum damnationem ad quos respondi quia non est consuetudo romanis donare aliquem hominem priusquam is qui accusatur praesentes habeat accusatores locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina cum ergo huc convenissent sine ulla dilatione sequenti die sedens pro tribunali iussi adduci virum de quo cum stetissent accusatores nullam causam deferebant de quibus ego suspicabar malum quaestiones vero quasdam de sua superstitione habebant adversus eum et de quodam iesu defuncto quem adfirmabat paulus vivere haesitans autem ego de huiusmodi quaestione dicebam si vellet ire hierosolymam et ibi iudicari de istis paulo autem appellante ut servaretur ad augusti cognitionem iussi servari eum donec mittam eum ad caesarem agrippa autem ad festum volebam et ipse hominem audire cras inquit audies eum altera autem die cum venisset agrippa et bernice cum multa ambitione et introissent in auditorium cum tribunis et viris principalibus civitatis et iubente festo adductus est paulus et dixit festus agrippa rex et omnes qui simul adestis nobiscum viri videtis hunc de quo omnis multitudo iudeorum interpellavit me hierosolymis petens et hic clamantes non oportere eum vivere amplius ego vero conperi nihil dignum eum morte admisisse ipso autem hoc appellante augustum iudicavi mittere de quo quid certum scribam domino non habeo propter quod produxi eum ad vos et maxime ad te rex agrippa

ut interrogatione facta habeam quid scribam sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum et causas eius non significare

26

agrippa vero ad paulum ait permittitur tibi loqui pro temet ipso tunc paulus extenta manu coepit rationem reddere de omnibus quibus accusor a iudeis rex agrippa aestimo me beatum apud te cum sim defensorus me hodie maxime te sciente omnia quae apud iudaeos sunt consuetudines et quaestiones propter quod obscuro patienter me audias et quidem vitam meam a iuventute quae ab initio fuit in gente mea in hierosolymis noverunt omnes iudaei praescientes me ab initio si velint testimonium perhibere quoniam secundum certissimam sectam nostrae religionis vixi pharisaeus et nunc in spe quae ad patres nostros repromissionis facta est a deo sto iudicio subiectus in quam duodecim tribus nostrae nocte ac die deservientes sperant devenire de qua spe accusor a iudeis rex quid incredibile iudicatur apud vos si deus mortuos suscitavit et ego quidem existimaveram me adversus nomen iesu nazareni debere multa contraria agere quod et feci hierosolymis et multis sanctorum ego in carceribus inclusi a principibus sacerdotum potestate accepta et cum occiderentur detulit sententiam et per omnes synagogas frequenter puniens eos compellebam blasphemare et amplius insanians in eos persequabar usque in exterarum civitatem in quibus dum irem damascum cum potestate et permissu principum sacerdotum die media in via vidi rex de caelo supra splendorem solis circumfulsisse me lumen et eos qui mecum simul erant omnesque nos cum decidissemus in terram audivi vocem loquentem mihi hebraica lingua saule saule quid me persequeris durum est tibi contra stimulum calcitrare ego autem dixi quis es domine dominus autem dixit ego sum iesus quem tu persequeris sed exsurge et sta super pedes tuos ad hoc enim apparui tibi ut constituam te ministrum et testem eorum quae vidisti et eorum quibus apparebo tibi eripiens te de populo et gentibus in quas nunc ego mitto te aperire oculos eorum ut convertantur a tenebris ad lucem et de potestate satanae ad deum ut accipiant remissionem peccatorum et sortem inter sanctos per fidem quae est in me unde rex agrippa non fui incredulus caelestis visionis sed his qui sunt damasci primum et hierosolymis et in omnem regionem iudaeae et gentibus adnuntiabam ut paenitentiam agerent et converterentur ad deum digna paenitentiae opera facientes hac ex causa me iudaei cum essem in templo comprehensum temptabant interficere auxilio autem adiutus dei usque in hodiernum diem sto testificans minori atque maiori nihil extra dicens quam ea quae prophetae sunt locuti futura esse et moyses si passibilis christus si primus ex resurrectione mortuorum lumen adnuntiaturus est populo et gentibus haec loquente eo et rationem reddente festus magna voce dixit insanis paulus multae te litterae ad insaniam convertunt apud paulum non insanio inquit optime feste sed veritatis et sobrietatis verba eloquor scit enim de his rex ad quem et constanter loquor latere enim eum nihil horum arbitror neque

enim in angulo quicquam horum gestum est credis rex agrippa prophetis scio quia credis agrippa autem ad paulum in modico suades me christianum fieri et paulus opto apud deum et in modico et in magno non tantum te sed et omnes hos qui audiunt hodie fieri tales qualis et ego sum exceptis vinculis his et exsurxit rex et praeses et bernice et qui adsidebant eis et cum secessissent loquebantur ad invicem dicentes quia nihil morte aut vinculorum dignum quid facit homo iste agrippa autem festo dixit dimitti poterat homo hic si non appellasset caesarem

27

ut autem iudicatum est eum navigare in italiam et tradi paulum cum reliquis custodiis centurioni nomine iulio cohortis augustae ascendentes autem navem hadrumetinam incipientem navigare circa asiae loca sustulimus perseverante nobiscum aristarcho macedone thessalonicense sequenti autem die devenimus sidonem humane autem tractans iulius paulum permisit ad amicos ire et curam sui agere et inde cum sustulissemus subnavigavimus cipro propterea quod essent venti contrarii et pelagus ciliaciae et pamphiliae navigantes venimus lystram quae est lyciae et ibi inveniens centurio navem alexandrinam navigantem in italiam transposuit nos in eam et cum multis diebus tarde navigaremus et vix devenissemus contra cnidum prohibente nos vento adnavigavimus cretae secundum salmonem et vix iuxta navigantes venimus in locum quandam qui vocatur boni portus cui iuxta erat civitas thalassa multo autem tempore peracto et cum iam non esset tuta navigatio eo quod et ieiunium iam praeterisset consolabatur paulus dicens eis viri video quoniam cum iniuria et multo damno non solum oneris et navis sed etiam animarum nostrarum incipit esse navigatio centurio autem gubernatori et nauclerio magis credebatur quam his quae a paulo dicebantur et cum aptus portus non esset ad hiemandum plurimi statuerunt consilium navigare inde si quo modo possent devenientes phoenice hiemare portum cretae respicientem ad africanum et ad chorum adspirante autem austro aestimantes propositum se tenere cum sustulissemus de asson legebant cretam non post multum autem misit se contra ipsam ventus typhonicus qui vocatur euroaquo cumque arrepta esset navis et non posset conari in ventum data nave flatibus ferebamur insulam autem quandam decurrentes quae vocatur caudam potuimus vix obtinere scapham qua sublata adiutoriis utebantur accingentes navem timentes ne in syrtim inciderent submisso vase sic ferebantur valide autem nobis tempestate iactatis sequenti die iactum fecerunt et tertia die suis manibus armamenta navis proiecerunt neque sole autem neque sideribus apparentibus per plures dies et tempestate non exigua imminente iam ablata erat spes omnis salutis nostrae et cum multa ieiunatio fuisset tunc stans paulus in medio eorum dixit oportebat quidem o viri audito me non tollere a creta lucricque facere iniuriam hanc et iacturam et nunc suadeo vobis bono animo esse amissio enim nullius animae erit ex vobis praeterquam navis adstitit enim mihi

hac nocte angelus dei cuius sum ego et cui deservio dicens ne timeas paula caesari te oportet assistere et ecce donavit tibi deus omnes qui navigant tecum propter quod bono animo estote viri credo enim deo quia sic erit quemadmodum dictum est mihi in insulam autem quandam oportet nos devenire sed posteaquam quartadecima nox supervenit navigantibus nobis in hadria circa mediam noctem suspicabantur nautae apparere sibi aliquam regionem qui submittentes invenerunt passus viginti et pusillum inde separati invenerunt passus quindecim timentes autem ne in aspera loca incideremus de puppi mittentes anchoras quattuor optabant diem fieri nautis vero quaerentibus fugere de navi cum misissent scapham in mare sub obtentu quasi a prora inciperent anchoras extendere dixit paulus centurioni et militibus nisi hii in navi manserint vos salvi fieri non potestis tunc abscederunt milites funes scaphae et passi sunt eam excidere et cum lux inciperet fieri rogabat paulus omnes sumere cibum dicens quartadecima hodie die expectantes ieiuni permanetis nihil accipientes propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra quia nullus vestrum capillus de capite peribit et cum haec dixisset sumens panem gratias egit deo in conspectu omnium et cum fregisset coepit manducare animaequiores autem facti omnes et ipsi adsumpserunt cibum eramus vero universae animae in navi ducentae septuaginta sex et satiati cibo adleviabant navem iactantes triticum in mare cum autem dies factus esset terram non agnoscebant sinum vero quandam considerabant habentem litus in quem cogitabant si possent eicere navem et cum anchoras abstulissent committebant se mari simul laxantes iuncturas gubernaculorum et levato artemone secundum flatum aurae tendebant ad litus et cum incidissemus in locum bithalassum inpegerunt navem et prora quidem fixa manebat immobilis puppis vero solvebatur a vi maris militum autem consilium fuit ut custodias occiderent ne quis cum enatasset effugeret centurio autem volens servare paulum prohibuit fieri iussitque eos qui possent natare mittere se primos et evadere et ad terram exire et ceteros alios in tabulis ferebant quosdam super ea quae de navi essent et sic factum est ut omnes animae evaderent ad terram

28

et cum evasissemus tunc cognovimus quia militene insula vocatur barbari vero praestabant nobis modicam humanitatem nobis accensa enim pyra reficiebant nos omnes propter imbrem qui imminebat et frigus cum congregasset autem paulus sarmentorum aliquantam multitudinem et inposuisset super ignem vipera a calore cum processisset invasit manum eius ut vero viderunt barbari pendentem bestiam de manu eius ad invicem dicebant utique homicida est homo hic qui cum evaserit de mari ultio non sinit vivere et ille quidem excutiens bestiam in ignem nihil mali passus est at illi existimabant eum in tumorem convertendum et subito casurum et mori diu autem illis sperantibus et videntibus nihil mali in eo fieri convertentes se dicebant eum esse deum in locis autem illis erant praedia principis insulae

nomine publici qui nos suscipiens triduo benigne exhibuit contigit autem patrem publici febris et dysenteria vexatum iacere ad quem paulus intravit et cum orasset et inposuisset ei manus salvavit eum quo facto et omnes qui in insula habebant infirmitates accedebant et curabantur qui etiam multis honoribus nos honoraverunt et navigantibus inposuerunt quae necessaria erant post menses autem tres navigavimus in nave alexandrina quae in insula hiemaverat cui erat insigne castorum et cum venissemus syracusam mansimus ibi triduo inde circumlegentes devenimus regium et post unum diem flante austro secunda die venimus puteolos ubi inventis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septem et sic venimus romam et inde cum audissem fratres occurrerunt nobis usque ad appii forum et tribus tabernis quos cum vidisset paulus gratias agens deo accepit fiduciam cum venissemus autem romam permissum est paulo manere sibi cum custodiente se milite post tertium autem diem convocavit primos iudaeorum cumque convenissent dicebat eis ego viri fratres nihil adversus plebem faciens aut morem paternum vinctus ab hierosolymis traditus sum in manus romanorum qui cum interrogationem de me habuissent voluerunt me dimittere eo quod nulla causa esset mortis in me contradicentibus autem iudaeis coactus sum appellare caesarem non quasi gentem meam habens aliquid accusare propter hanc igitur causam rogavi vos videre et adloqui propter spem enim israhel catena hac circumdatus sum at illi dixerunt ad eum nos neque litteras accepimus de te a iudaea neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit aut locutus est quid de te malum rogamus autem a te audire quae sentis nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicatur cum constituissent autem illi diem venerunt ad eum in hospitium plures quibus exponebat testificans regnum dei suadensque eos de iesu ex lege mosi et prophetis a mane usque ad vesperam et quidam credebant his quae dicebantur quidam vero non credebant cumque invicem non essent consentientes discedebant dicente paulo unum verbum quia bene spiritus sanctus locutus est per esaiaam prophetam ad patres nostros dicens vade ad populum istum et dic aure audietis et non intelletis et videntes videbitis et non perspicietis incrassatum est enim cor populi huius et auribus graviter audierunt et oculos suos compresserunt ne forte videant oculis et auribus audiant et corde intellegant et convertantur et sanem illos notum ergo sit vobis quoniam gentibus missum est hoc salutare dei ipsi et audient mansit autem biennio toto in suo conducto et suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum praedicans regnum dei et docens quae sunt de domino iesu christo cum omni fiducia sine prohibitione

in principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum hoc erat in principio apud deum omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil quod factum est in ipso vita erat et vita erat lux hominum et lux in tenebris lucet et tenebrae eam non comprehendunt fuit homo missus a deo cui nomen erat iohannes hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine ut omnes crederent per illum non erat ille lux sed ut testimonium perhiberet de lumine erat lux vera quae inluminat omnem hominem venientem in mundum in mundo erat et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognovit in propria venit et sui eum non receperunt quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt et verbum caro factum est et habitavit in nobis et vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre plenum gratiae et veritatis iohannes testimonium perhibet de ipso et clamat dicens hic erat quem dixi vobis qui post me venturus est ante me factus est quia prior me erat et de plenitudine eius nos omnes accepimus et gratiam pro gratia quia lex per mosen data est gratia et veritas per iesum christum facta est deum nemo vidit umquam unigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarravit et hoc est testimonium iohannis quando miserunt iudaei ab hierosolymis sacerdotes et levitas ad eum ut interrogarent eum tu quis es et confessus est et non negavit et confessus est quia non sum ego christus et interrogaverunt eum quid ergo helias es tu et dicit non sum propheta es tu et respondit non dixerunt ergo ei quis es ut responsum demus his qui miserunt nos quid dicis de te ipso ait ego vobis clamantis in deserto dirigite viam domini sicut dixit esaias propheta et qui missi fuerant erant ex pharisaeis et interrogaverunt eum et dixerunt ei quid ergo baptizas si tu non es christus neque helias neque propheta respondit eis iohannes dicens ego baptizo in aqua medius autem vestrum stetit quem vos non scitis ipse est qui post me venturus est qui ante me factus est cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calciamenti haec in bethania facta sunt trans iordanem ubi erat iohannes baptizans altera die videt iohannes iesum venientem ad se et ait ecce agnus dei qui tollit peccatum mundi hic est de quo dixi post me venit vir qui ante me factus est quia prior me erat et ego nesciebam eum sed ut manifestaretur israhel propterea veni ego in aqua baptizans et testimonium perhibuit iohannes dicens quia vidi spiritum descendentem quasi columbam de caelo et mansit super eum et ego nesciebam eum sed qui misit me baptizare in aqua ille mihi dixit super quem videris spiritum descendentem et manentem super eum hic est qui baptizat in spiritu sancto et ego vidi et testimonium perhibui quia hic est filius dei altera die iterum stabat iohannes et ex discipulis eius duo et respiciens iesum ambulantem dicit ecce agnus dei et audierunt eum duo discipuli loquentem et secuti sunt iesum conversus autem iesus et videns eos sequentes dicit eis quid quaeritis qui dixerunt ei rabbi quod dicitur

interpretatum magister ubi habitas dicit eis venite et videte venerunt et viderunt ubi maneret et apud eum manserunt die illo hora autem erat quasi decima erat autem andreas frater simonis petri unus ex duobus qui audierant ab iohanne et secuti fuerant eum invenit hic primum fratrem suum simonem et dicit ei invenimus messiam quod est interpretatum christus et adduxit eum ad iesum intuitus autem eum iesus dixit tu es simon filius iohanna tu vocaberis cephas quod interpretatur petrus in crastinum voluit exire in galilaeam et invenit philippum et dicit ei iesus sequere me erat autem philippus a bethsaida civitate andreae et petri invenit philippus nathanahel et dicit ei quem scripsit moyses in lege et prophetae invenimus iesum filium ioseph a nazareth et dixit ei nathanahel a nazareth potest aliquid boni esse dicit ei philippus veni et vide vidit iesus nathanahel venientem ad se et dicit de eo ecce vere israelita in quo dolus non est dicit ei nathanahel unde me nosti respondit iesus et dixit ei priusquam te philippus vocaret cum esses sub ficu vidi te respondit ei nathanahel et ait rabbi tu es filius dei tu es rex israhel respondit iesus et dixit ei quia dixi tibi vidi te sub ficu credis maius his videbis et dicit ei amen amen dico vobis videbitis caelum apertum et angelos dei ascendentes et descendentes supra filium hominis

2

et die tertio nuptiae factae sunt in cana galilaeae et erat mater iesu ibi vocatus est autem ibi et iesus et discipuli eius ad nuptias et deficiente vino dicit mater iesu ad eum vinum non habent et dicit ei iesus quid mihi et tibi est mulier nondum venit hora mea dicit mater eius ministris quodcumque dixerit vobis facite erant autem ibi lapideae hydrae sex positae secundum purificationem iudaeorum capientes singulae metretas binas vel ternas dicit eis iesus implete hydras aqua et impleverunt eas usque ad summum et dicit eis iesus haurite nunc et ferte architriclino et tulerunt ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam et non sciebat unde esset ministri autem sciebat qui haurierant aquam vocat sponsum architriclinus et dicit ei omnis homo primum bonum vinum ponit et cum inebriati fuerint tunc id quod deterius est tu servasti bonum vinum usque adhuc hoc fecit initium signorum iesus in cana galilaeae et manifestavit gloriam suam et crediderunt in eum discipuli eius post hoc descendit capharnahum ipse et mater eius et fratres eius et discipuli eius et ibi manserunt non multis diebus et prope erat pascha iudaeorum et ascendit hierosolyma iesus et invenit in templo vendentes boves et oves et columbas et nummularios sedentes et cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnes eiecit de templo oves quoque et boves et nummulariorum effudit aes et mensas subvertit et his qui columbas vendebant dixit auferte ista hinc nolite facere domum patris mei domum negotiationis recordati vero sunt discipuli eius quia scriptum est zelus domus tuae comedit me responderunt ergo iudaei et dixerunt ei quid signum ostendis nobis quia haec facis respondit iesus et dixit eis solvite templum hoc et in tribus diebus excitabo illud dixerunt ergo

iudaei quadraginta et sex annis aedificatum est templum hoc et tu tribus diebus excitabis illud ille autem dicebat de templo corporis sui cum ergo resurrexisset a mortuis recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat et crediderunt scripturae et sermoni quem dixit iesus cum autem esset hierosolymis in pascha in die festo multi crediderunt in nomine eius videntes signa eius quae faciebat ipse autem iesus non credebatur semet ipsum eis eo quod ipse nosset omnes et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine ipse enim sciebat quid esset in homine

3

erat autem homo ex pharisaeis nicodemus nomine princeps iudeorum hic venit ad eum nocte et dixit ei rabbi scimus quia a deo venisti magister nemo enim potest haec signa facere quae tu facis nisi fuerit deus cum eo respondit iesus et dixit ei amen amen dico tibi nisi quis natus fuerit denuo non potest videre regnum dei dicit ad eum nicodemus quomodo potest homo nasci cum senex sit numquid potest in ventrem matris suae iterato introire et nasci respondit iesus amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu non potest introire in regnum dei quod natum est ex carne caro est et quod natum est ex spiritu spiritus est non mireris quia dixi tibi oportet vos nasci denuo spiritus ubi vult spirat et vocem eius audis sed non scis unde veniat et quo vadat sic est omnis qui natus est ex spiritu respondit nicodemus et dixit ei quomodo possunt haec fieri respondit iesus et dixit ei tu es magister israhel et haec ignoras amen amen dico tibi quia quod scimus loquimur et quod vidimus testamur et testimonium nostrum non accipitis si terrena dixi vobis et non creditis quomodo si dixero vobis caelestia credetis et nemo ascendit in caelum nisi qui descendit de caelo filius hominis qui est in caelo et sicut moyses exaltavit serpentem in deserto ita exaltari oportet filium hominis ut omnis qui credit in ipso non pereat sed habeat vitam aeternam sic enim dilexit deus mundum ut filium suum unigenitum daret ut omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam aeternam non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicaret mundum sed ut salvaret mundum per ipsum qui credit in eum non iudicatur qui autem non credit iam iudicatus est quia non credidit in nomine unigeniti filii dei hoc est autem iudicium quia lux venit in mundum et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem erant enim eorum mala opera omnis enim qui mala agit odit lucem et non venit ad lucem ut non arguantur opera eius qui autem facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur eius opera quia in deo sunt facta post haec venit iesus et discipuli eius in iudaeam terram et illic demorabatur cum eis et baptizabat erat autem et iohannes baptizans in aenon iuxta salim quia aquae multae erant illic et adveniebant et baptizabantur nondum enim missus fuerat in carcerem iohannes facta est ergo quaestio ex discipulis iohannis cum iudaeis de purificatione et venerunt ad iohannem et dixerunt ei rabbi qui erat tecum trans iordanem cui tu testimonium perhibuisti ecce hic baptizat et omnes veniunt ad eum respondit iohannes et dixit non potest homo accipere quic-

quam nisi fuerit ei datum de caelo ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim ego non sum christus sed quia missus sum ante illum qui habet sponsam sponsus est amicus autem sponsi qui stat et audit eum gaudio gaudet propter vocem sponsi hoc ergo gaudium meum impletum est illum oportet crescere me autem minui qui desursum venit supra omnes est qui est de terra de terra est et de terra loquitur qui de caelo venit supra omnes est et quod vidit et audit hoc testatur et testimonium eius nemo accipit qui accipit eius testimonium signavit quia deus verax est quem enim misit deus verba dei loquitur non enim ad mensuram dat deus spiritum pater diligit filium et omnia dedit in manu eius qui credit in filium habet vitam aeternam qui autem incredulus est filio non videbit vitam sed ira dei manet super eum

4

ut ergo cognovit iesus quia audierunt pharisaei quia iesus plures discipulos facit et baptizat quam iohannes quamquam iesus non baptizaret sed discipuli eius reliquit iudaeam et abiit iterum in galilaeam oportebat autem eum transire per samariam venit ergo in civitatem samariae quae dicitur sychar iuxta praedium quod dedit iacob ioseph filio suo erat autem ibi fons iacob iesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic super fontem hora erat quasi sexta venit mulier de samaria haurire aquam dicit ei iesus da mihi bibere discipuli enim eius abierant in civitatem ut cibos emerent dicit ergo ei mulier illa samaritana quomodo tu iudaeus cum sis bibere a me poscis quae sum mulier samaritana non enim cointuentur iudaei samaritanis respondit iesus et dixit ei si scires donum dei et quis est qui dicit tibi da mihi bibere tu forsitan petisses ab eo et dedisset tibi aquam vivam dicit ei mulier domine neque in quo haurias habes et puteus altus est unde ergo habes aquam vivam numquid tu maior es patre nostro iacob qui dedit nobis puteum et ipse ex eo bibit et filii eius et pecora eius respondit iesus et dixit ei omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in aeternum sed aqua quam dabo ei fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam dicit ad eum mulier domine da mihi hanc aquam ut non sitiam neque veniam huc haurire dicit ei iesus vade voca virum tuum et veni huc respondit mulier et dixit non habeo virum dicit ei iesus bene dixisti et dixit non habeo virum dicit ei iesus bene dixisti quia non habeo virum quinque enim viros habuisti et nunc quem habes non est tuus vir hoc vere dixisti dicit ei mulier domine video quia propheta es tu patres nostri in monte hoc adoraverunt et vos dicitis quia hierosolymis est locus ubi adorare oportet dicit ei iesus mulier crede mihi quia veniet hora quando neque in monte hoc neque in hierosolymis adorabitis patrem vos adoratis quod nescitis nos adoramus quod scimus quia salus ex iudaeis est sed venit hora et nunc est quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate nam et pater tales quaerit qui adorent eum spiritus est deus et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare dicit ei mulier scio quia messias venit qui dicitur christus cum ergo venerit ille nobis adnuntiabit omnia dicit ei iesus ego

sum qui loquor tecum et continuo venerunt discipuli eius et mirabantur quia cum muliere loquebatur nemo tamen dixit quid quaeris aut quid loqueris cum ea reliquit ergo hydriam suam mulier et abiit in civitatem et dicit illis hominibus venite videte hominem qui dixit mihi omnia quaecumque feci numquid ipse est christus exierunt de civitate et veniebant aut cum interea rogabant eum discipuli dicentes rabbi manduca ille autem dixit eis ego cibum habeo manducare quem vos nescitis dicebant ergo discipuli ad invicem numquid aliquis addulit ei manducare dicit eis iesus meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me ut perficiam opus eius nonne vos docitis quod adhuc quattuor menses sunt et messis venit ecce dico vobis levate oculos vestros et videte regiones quia albae sunt iam ad messem et qui metit mercedem accipit et congregat fructum in vitam aeternam ut et qui seminat simul gaudeat et qui metit in hoc enim est verbum verum quia alius est qui seminat et alius est qui metit ego misi vos metere quod vos non laborastis alii laboraverunt et vos in labore eorum introistis ex civitate autem illa multi crediderunt in eum samaritanorum propter verbum mulieris testimonium perhibentis quia dixit mihi omnia quaecumque feci cum venissent ergo ad illum samaritani rogaverunt eum ut ibi maneret et mansit ibi duos dies et multo plures crediderunt propter sermonem eius et mulieri dicebant quia iam non propter tuam loquellam credimus ipsi enim audivimus et scimus quia hic est vere salvator mundi post duos autem dies exiit inde et abiit in galilaeam ipse enim iesus testimonium perhibuit quia propheta in sua patria honorem non habet cum ergo venisset in galilaeam exceperunt eum galilaei cum omnia vidissent quae fecerat hierosolymis in die festo et ipsi enim venerant in diem festum venit ergo iterum in cana galilaeae ubi fecit aquam vinum et erat quidam regulus cuius filius infirmabatur capharnahum hic cum audisset quia iesus adveniret a iudaea in galilaeam abiit ad eum et rogabat eum ut descenderet et sanaret filium eius incipiebat enim mori dixit ergo iesus ad eum nisi signa et prodigia videritis non creditis dicit ad eum regulus domine descende priusquam moriatur filius meus dicit ei iesus vade filius tuus vivit credidit homo sermoni quem dixit ei iesus et ibat iam autem eo descendente servi occurrerunt ei et nuntiaverunt dicentes quia filius eius viveret interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit et dixerunt ei quia heri hora septima reliquit eum febris cognovit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei iesus filius tuus vivit et credidit ipse et domus eius tota hoc iterum secundum signum fecit iesus cum venisset a iudaea in galilaeam

5

post haec erat dies festus iudeorum et ascendit iesus hierosolymis est autem hierosolymis super probatica piscina quae cognominatur hebraice bethsaida quinque porticus habens in his iacebat multitudo magna languentium caecorum claudorum aridorum expectantium aquae motum erat autem quidam homo ibi triginta et octo annos habens in infirmitate sua hunc cum vidisset iesus iacentem et cognovisset

quia multum iam tempus habet dicit ei vis sanus fieri respondit ei languidus domine hominem non habeo ut cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam dum venio enim ego alius ante me descendit dicit ei iesus surge tolle grabattum tuum et ambula et statim sanus factus est homo et sustulit grabattum suum et ambulabat erat autem sabbatum in illo die dicebant iudaei illi qui sanatus fuerat sabbatum est non licet tibi tollere grabattum tuum respondit eis qui me fecit sanum ille mihi dixit tolle grabattum tuum et ambula interrogaverunt ergo eum quis est ille homo qui dixit tibi tolle grabattum tuum et ambula is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset iesus enim declinavit turba constituta in loco postea invenit eum iesus in templo et dixit illi ecce sanus factus es iam noli peccare ne deterius tibi aliquid contingat abiit ille homo et nuntiavit iudaeis quia iesus esset qui fecit eum sanum propterea persequerantur iudaei iesum quia haec faciebat in sabbato iesus autem respondit eis pater meus usque modo operatur et ego operor propterea ergo magis quaerebant eum iudaei interficere quia non solum solvebat sabbatum sed et patrem suum dicebat deum aequalem se faciens deo respondit itaque iesus et dixit eis amen amen dico vobis non potest filius a se facere quicquam nisi quod viderit patrem facientem quaecumque enim ille fecerit haec et filius similiter facit pater enim diligit filium et omnia demonstrat ei quae ipse facit et maiora his demonstrabit ei opera ut vos miremini sicut enim pater suscitavit mortuos et vivificat sic et filius quos vult vivificat neque enim pater iudicat quemquam sed iudicium omne dedit filio ut omnes honorificent filium sicut honorificant patrem qui non honorificat filium non honorificat patrem qui misit illum amen amen dico vobis quia qui verbum meum audit et credit ei qui misit me habet vitam aeternam et in iudicium non venit sed transit a morte in vitam amen amen dico vobis quia venit hora et nunc est quando mortui audient vocem filii dei et qui audierint vivent sicut enim pater habet vitam in semet ipso sic dedit et filio vitam habere in semet ipso et potestatem dedit ei et iudicium facere quia filius hominis est nolite mirari hoc quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocem eius et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitae qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicii non possum ego a me ipso facere quicquam sicut audio iudico et iudicium meum iustum est quia non quaero voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me si ergo testimonium perhibeo de me testimonium meum non est verum alius est qui testimonium perhibet de me et scio quia verum est testimonium quod perhibet de me vos misistis ad iohannem et testimonium perhibuit veritati ego autem non ab homine testimonium accipio sed haec dico ut vos salvi sitis ille erat lucerna ardens et lucens vos autem voluistis exultare ad horam in luce eius ego autem habeo testimonium maius iohanne opera enim quae dedit mihi pater ut perficiam ea ipsa opera quae ego facio testimonium perhibent de me quia pater me misit et qui misit me pater ipse testimonium perhibuit de me neque vocem eius umquam audistis neque speciem eius vidistis et verbum eius non habetis in vobis manens quia quem misit ille huic vos

non creditis scrutamini scripturas quia vos putatis in ipsis vitam aeternam habere et illae sunt quae testimonium perhibent de me et non vultis venire ad me ut vitam habeatis claritatem ab hominibus non accipio sed cognovi vos quia dilectionem dei non habetis in vobis ego veni in nomine patris mei et non accipitis me si alius venerit in nomine suo illum accipietis quomodo potestis vos credere qui gloriam ab invicem accipitis et gloriam quae a solo est deo non quaeritis nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud patrem est qui accuset vos moyses in quo vos speratis si enim crederetis mosi crederetis forsitan et mihi de me enim ille scripsit si autem illius litteris non creditis quomodo meis verbis credetis

6

post haec abiit iesus trans mare galilaeae quod est tiberiadis et sequebatur eum multitudo magna quia videbant signa quae faciebat super his qui infirmabantur subiit ergo in montem iesus et ibi sedebat cum discipulis suis erat autem proximum pascha dies festus iudaeorum cum sublevasset ergo oculos iesus et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum dicit ad philippum unde ememus panes ut manducet hii hoc autem dicebat temptans eum ipse enim sciebat quid esset factururus respondit ei philippus ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis ut unusquisque modicum quid accipiat dicit ei unus ex discipulis eius andreas frater simonis petri est puer unus hic qui habet quinque panes hordiacios et duos pisces sed haec quid sunt inter tantos dixit ergo iesus facite homines discumbere erat autem faenum multum in loco discubuerunt ergo viri numero quasi quinque milia accepit ergo panes iesus et cum gratias egisset distribuit discumbentibus similiter et ex piscibus quantum volebant ut autem impleti sunt dixit discipulis suis colligite quae superaverunt fragmenta ne pereant collegerunt ergo et impleverunt duodecim cofinos fragmentorum ex quinque panibus hordiaciis quae superfuere hii qui manducaverunt illi ergo homines cum vidissent quod fecerat signum dicebant quia hic est vere propheta qui venturus est in mundum iesus ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum et facerent eum regem fugit iterum in montem ipse solus ut autem sero factum est descenderunt discipuli eius ad mare et cum ascendissent navem venerunt trans mare in capharnahum et tenebrae iam factae erant et non venerat ad eos iesus mare autem vento magno flante exurgebat cum remigasset ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta vident iesum ambulante super mare et proximum navi fieri et timuerunt ille autem dicit eis ego sum nolite timere voluerunt ergo accipere eum in navi et statim fuit navis ad terram quam ibant altera die turba quae stabat trans mare vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una et quia non introisset cum discipulis suis iesus in navem sed soli discipuli eius abissent aliae vero supervenerunt naves a tiberiade iuxta locum ubi manducaverant panem gratias agente domino cum ergo vidisset turba quia iesus non esset ibi neque discipuli eius ascenderunt naviculas et venerunt capharnahum quaerentes iesum et

cum invenissent eum trans mare dixerunt ei rabbi quando huc venisti respondit eis iesus et dixit amen amen dico vobis quaeritis me non quia vidistis signa sed quia manducastis ex panibus et saturati estis operamini non cibum qui perit sed qui permanet in vitam aeternam quem filius hominis vobis dabit hunc enim pater signavit deus dixerunt ergo ad eum quid faciemus ut operemur opera dei respondit iesus et dixit eis hoc est opus dei ut credatis in eum quem misit ille dixerunt ergo ei quod ergo tu facis signum ut videamus et credamus tibi quid operaris patres nostri manna manducaverunt in deserto sicut scriptum est panem de caelo dedit eis manducare dixit ergo eis iesus amen amen dico vobis non moyses dedit vobis panem de caelo sed pater meus dat vobis panem de caelo verum panis enim dei est qui descendit de caelo et dat vitam mundo dixerunt ergo ad eum domine semper da nobis panem hunc dixit autem eis iesus ego sum panis vitae qui venit ad me non esuriat et qui credit in me non sitiet umquam sed dixi vobis quia et vidistis me et non creditis omne quod dat mihi pater ad me venit et eum qui venit ad me non eiciam foras quia descendi de caelo non ut faciam voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me haec est autem voluntas eius qui misit me patris ut omne quod dedit mihi non perdam ex eo sed resuscitem illum novissimo die haec est enim voluntas patris mei qui misit me ut omnis qui videt filium et credit in eum habeat vitam aeternam et resuscitabo ego eum in novissimo die murmurabant ergo iudaei de illo quia dixisset ego sum panis qui de caelo descendi et dicebant nonne hic est iesus filius ioseph cuius nos novimus patrem et matrem quomodo ergo dicit hic quia de caelo descendi respondit ergo iesus et dixit eis nolite murmurare in invicem nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit eum et ego resuscitabo eum novissimo die est scriptum in prophetis et erunt omnes docibiles dei omnis qui audivit a patre et didicit venit ad me non quia patrem vidit quisquam nisi is qui est a deo hic vidit patrem amen amen dico vobis qui credit in me habet vitam aeternam ego sum panis vitae patres vestri manducaverunt in deserto manna et mortui sunt hic est panis de caelo descendens ut si quis ex ipso manducaverit non moriatur ego sum panis vivus qui de caelo descendi si quis manducaverit ex hoc pane vivet in aeternum et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita litigabant ergo iudaei ad invicem dicentes quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum dixit ergo eis iesus amen amen dico vobis nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem non habetis vitam in vobis qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem habet vitam aeternam et ego resuscitabo eum in novissimo die caro enim mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in illo sicut misit me vivens pater et ego vivo propter patrem et qui manducat me et ipse vivet propter me hic est panis qui de caelo descendit non sicut manducaverunt patres vestri manna et mortui sunt qui manducat hunc panem vivet in aeternum haec dixit in synagoga docens in capharnahum multi ergo audientes ex discipulis eius dixerunt durus est

hic sermo quis potest eum audire sciens autem iesus apud semet ipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius dixit eis hoc vos scandalizat si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius spiritus est qui vivificat caro non prodest quicquam verba quae ego locutus sum vobis spiritus et vita sunt sed sunt quidam ex vobis qui non credunt sciebat enim ab initio iesus qui essent credentes et quis traditurus esset eum et dicebat propterea dixi vobis quia nemo potest venire ad me nisi fuerit ei datum a patre meo ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro et iam non cum illo ambulant dicit ergo iesus ad duodecimum numquid et vos vultis abire respondit ergo ei simon petrus domine ad quem ibimus verba vitae aeternae habes et nos credidimus et cognovimus quia tu es christus filius dei respondit eis iesus nonne ego vos duodecim elegi et ex vobis unus diabolus est dicebat autem iudam simonis scariotis hic enim erat traditurus eum cum esset unus ex duodecim

7

post haec ambulabat iesus in galilaeam non enim volebat in iudaeam ambulare quia quaerebant eum iudaei interficere erat autem in proximo dies festus iudaeorum scenopegia dixerunt autem ad eum fratres eius transi hinc et vade in iudaeam ut et discipuli tui videant opera tua quae facis nemo quippe in occulto quid facit et quaerit ipse in palam esse si haec facis manifesta te ipsum mundo neque enim fratres eius credebant in eum dicit ergo eis iesus tempus meum nondum advenit tempus autem vestrum semper est paratum non potest mundus odisse vos me autem odit quia ego testimonium perhibeo de illo quia opera eius mala sunt vos ascendite ad diem festum hunc ego non ascendo ad diem festum istum quia meum tempus nondum impletum est haec cum dixisset ipse mansit in galilaea ut autem ascenderunt fratres eius tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste sed quasi in occulto iudaei ergo quaerebant eum in die festo et dicebant ubi est ille et murmur multus de eo erat in turba; quidam enim dicebant quia bonus est alii autem dicebant non sed seducit turbas nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum iudaeorum iam autem die festo mediante ascendit iesus in templum et docebat et mirabantur iudaei dicentes quomodo hic litteras scit cum non didicerit respondit eis iesus et dixit mea doctrina non est mea sed eius qui misit me si quis voluerit voluntatem eius facere cognoscet de doctrina utrum ex deo sit an ego a me ipso loquar qui a semet ipso loquitur gloriam propriam quaerit qui autem quaerit gloriam eius qui misit illum hic verax est et iniustitia in illo non est nonne moyses dedit vobis legem et nemo ex vobis facit legem quid me quaeritis interficere respondit turba et dixit daemionibus habes qui te quaerit interficere respondit iesus et dixit eis unum opus feci et omnes miramini propterea moyses dedit vobis circumcisionem non quia ex moese est sed ex patribus et in sabbato circumciditis hominem si circumcisionem accipit homo in sabbato ut non solvatur lex mosi mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato nolite iudicare secundum faciem sed iustum iudicium iu-

dicate dicebant ergo quidam ex hierosolymis nonne hic est quem quaerunt interficere et ecce palam loquitur et nihil ei dicunt numquid vere cognoverunt principes quia hic est christus sed hunc scimus unde sit christus autem cum venerit nemo scit unde sit clamabat ergo docens in templo iesus et dicens et me scitis et unde sim scitis et a me ipso non veni sed est verus qui misit me quem vos non scitis ego scio eum quia ab ipso sum et ipse me misit quaerebant ergo eum adprehendere et nemo misit in illum manus quia nondum venerat hora eius de turba autem multi crediderunt in eum et dicebant christus cum venerit numquid plura signa faciet quam quae hic facit audierunt pharisaei turbam murmurantem de illo haec et miserunt principes et pharisaei ministros ut adprehenderent eum dixit ergo iesus adhuc modicum tempus vobiscum sum et vado ad eum qui misit me quaeritis me et non invenietis et ubi sum ego vos non potestis venire dixerunt ergo iudaei ad se ipsos quo hic iturus est quia non invenimus eum numquid in dispersionem gentium iturus est et docturus gentes quis est hic sermo quem dixit quaeritis me et non invenietis et ubi sum ego non potestis venire in novissimo autem die magno festivitatis stabat iesus et clamabat dicens si quis sitit veniat ad me et bibat qui credit in me sicut dixit scriptura flumina de ventre eius fluent aquae vivae hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum non enim erat spiritus quia iesus nondum fuerat glorificatus ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebant hic est vere propheta alii dicebant hic est christus quidam autem dicebant numquid a galilaea christus venit nonne scriptura dicit quia ex semine david et bethleem castello ubi erat david venit christus dissensus itaque facta est in turba propter eum quidam autem ex ipsis volebant adprehendere eum sed nemo misit super illum manus venerunt ergo ministri ad pontifices et pharisaeos et dixerunt eis illi quare non adduxistis eum responderunt ministri numquam sic locutus est homo sicut hic homo responderunt ergo eis pharisaei numquid et vos seducti estis numquid aliquis ex principibus credidit in eum aut ex pharisaeis sed turba haec quae non novit legem maledicti sunt dicit nicodemus ad eos ille qui venit ad eum nocte qui unus erat ex ipsis numquid lex nostra iudicat hominem nisi audierit ab ipso prius et cognoverit quid faciat responderunt et dixerunt ei numquid et tu galilaeus es scrutare et vide quia propheta a galilaea non surgit et reversi sunt unusquisque in domum suam

8

iesus autem perrexit in montem oliveti et diluculo iterum venit in templum et omnis populus venit ad eum et sedens docebat eos adducunt autem scribae et pharisaei mulierem in adulterio deprehensam et statuerunt eam in medio et dixerunt ei magister haec mulier modo deprehensa est in adulterio in lege autem moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare tu ergo quid dicis haec autem dicebant temptantes eum ut possent accusare eum iesus autem inclinans se deorsum digito scribebat in terra cum autem persever-

arent interrogantes eum erexit se et dixit eis qui sine peccato est vestrum primus in illam lapidem mittat et iterum se inclinans scribebat in terra audientes autem unus post unum exiebant incipientes a senioribus et remansit solus et mulier in medio stans erigens autem se iesus dixit ei mulier ubi sunt nemo te condemnavit quae dixit nemo domine dixit autem iesus nec ego te condemnabo vade et amplius iam noli peccare iterum ergo locutus est eis iesus dicens ego sum lux mundi qui sequitur me non ambulabit in tenebris sed habebit lucem vitae dixerunt ergo ei pharisei tu de te ipso testimonium perhibes testimonium tuum non est verum respondit iesus et dixit eis et si ego testimonium perhibeo de me ipso verum est testimonium meum quia scio unde veni et quo vado vos autem nescitis unde venio aut quo vado vos secundum carnem iudicatis ego non iudico quemquam et si iudico ego iudicium meum verum est quia solus non sum sed ego et qui me misit pater et in lege vestra scriptum est quia duorum hominum testimonium verum est ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso et testimonium perhibet de me qui misit me pater dicebant ergo ei ubi est pater tuus respondit iesus neque me scitis neque patrem meum si me sciretis forsitan et patrem meum sciretis haec verba locutus est in gazofilacio docens in templo et nemo adprehendit eum quia necdum venerat hora eius dixit ergo iterum eis iesus ego vado et quaeritis me et in peccato vestro moriemini quo ego vado vos non potestis venire dicebant ergo iudaei numquid interficiet semet ipsum quia dicit quo ego vado vos non potestis venire et dicebat eis vos de deorsum estis ego de supernis sum vos de mundo hoc estis ego non sum de hoc mundo dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris si enim non credideritis quia ego sum moriemini in peccato vestro dicebant ergo ei tu quis es dixit eis iesus principium quia et loquor vobis multa habeo de vobis loqui et iudicare sed qui misit me verax est et ego quae audivi ab eo haec loquor in mundo et non cognoverunt quia patrem eis dicebat dixit ergo eis iesus cum exaltaveritis filium hominis tunc cognoscetis quia ego sum et a me ipso facio nihil sed sicut docuit me pater haec loquor et qui me misit mecum est non reliquit me solum quia ego quae placita sunt ei facio semper haec illo loquente multi crediderunt in eum dicebat ergo iesus ad eos qui crediderunt ei iudaeos si vos manseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis et cognoscetis veritatem et veritas liberabit vos responderunt ei semen abraham sumus et nemini servivimus umquam quomodo tu dicis liberi eritis respondit eis iesus amen dico vobis quia omnis qui facit peccatum servus est peccati servus autem non manet in domo in aeternum filius manet in aeternum si ergo filius vos liberaverit vere liberi eritis scio quia filii abraham estis sed quaeritis me interficere quia sermo meus non capit in vobis ego quod vidi apud patrem loquor et vos quae vidistis apud patrem vestrum facitis responderunt et dixerunt ei pater noster abraham est dicit eis iesus si filii abraham estis opera abraham facite nunc autem quaeritis me interficere hominem qui veritatem vobis locutus sum quam audivi a deo hoc abraham non fecit vos facitis opera patris vestri dixerunt itaque ei nos

ex fornicatione non sumus nati unum patrem habemus deum dixit ergo eis iesus si deus pater vester esset diligeretis utique me ego enim ex deo processi et veni neque enim a me ipso veni sed ille me misit quare loquellam meam non cognoscitis quia non potestis audire sermonem meum vos ex patre diabolo estis et desideria patris vestri vultis facere ille homicida erat ab initio et in veritate non stetit quia non est veritas in eo cum loquitur mendacium ex propriis loquitur quia mendax est et pater eius ego autem quia veritatem dico non creditis mihi quis ex vobis arguit me de peccato si veritatem dico quare vos non creditis mihi qui est ex deo verba dei audit propterea vos non auditis quia ex deo non estis responderunt igitur iudaei et dixerunt ei nonne bene dicimus nos quia samaritanus es tu et daemonium habes respondit iesus ego daemonium non habeo sed honorifico patrem meum et vos inhonoratis me ego autem non quaero gloriam meam est qui quaerit et iudicat amen amen dico vobis si quis sermonem meum servaverit mortem non videbit in aeternum dixerunt ergo iudaei nunc cognovimus quia daemonium habes abraham mortuus est et prophetae et tu dicis si quis sermonem meum servaverit non gustabit mortem in aeternum numquid tu maior es patre nostro abraham qui mortuus est et prophetae mortui sunt quem te ipsum facis respondit iesus si ego glorifico me ipsum gloria mea nihil est est pater meus qui glorificat me quem vos dicitis quia deus noster est et non cognovistis eum ego autem novi eum et si dixero quia non scio eum ero similis vobis mendax sed scio eum et sermonem eius servo abraham pater vester exultavit ut videret diem meum et vidit et gavisus est dixerunt ergo iudaei ad eum quinquaginta annos nondum habes et abraham vidisti dixit eis iesus amen amen dico vobis antequam abraham fieret ego sum tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum iesus autem abscondit se et exivit de templo

9

et praeteriens vidit hominem caecum a nativitate et interrogaverunt eum discipuli sui rabbi quis peccavit hic aut parentes eius ut caecus nasceretur respondit iesus neque hic peccavit neque parentes eius sed ut manifestetur opera dei in illo me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est venit nox quando nemo potest operari quamdiu in mundo sum lux sum mundi haec cum dixisset exiit in terram et fecit lutum ex sputo et linuit lutum super oculos eius et dixit ei vade lava in natatoria siloae quod interpretatur missus abiit ergo et lavit et venit videns itaque vicini et qui videbant eum prius quia mendicus erat dicebant nonne hic est qui sedebat et mendicabat alii dicebant quia hic est alii autem nequaquam sed similis est eis ille dicebat quia ego sum dicebant ergo ei quomodo aperti sunt oculi tibi respondit ille homo qui dicitur iesus lutum fecit et unxit oculos meos et dixit mihi vade ad natatorium siloae et lava et abii et lavi et vidi dixerunt ei ubi est ille ait nescio adducunt eum ad phariseos qui caecus fuerat erat autem sabbatum quando lutum fecit iesus et aperuit oculos eius iterum ergo interrogabant eum pharisei quo-

modo vidisset ille autem dixit eis lutum posuit mihi super oculos et lavi et video dicebant ergo ex phariseis quidam non est hic homo a deo quia sabbatum non custodit alii dicebant quomodo potest homo peccator haec signa facere et scisma erat in eis dicunt ergo caeco iterum tu quid dicis de eo qui aperuit oculos tuos ille autem dixit quia propheta est non crediderunt ergo iudaei de illo quia caecus fuisset et vidisset donec vocaverunt parentes eius qui viderat et interrogaverunt eos dicentes hic est filius vester quem vos dicitis quia caecus natus est quomodo ergo nunc videt responderunt eis parentes eius et dixerunt scimus quia hic est filius noster et quia caecus natus est quomodo autem nunc videat nescimus aut quis eius aperuit oculos nos nescimus ipsum interrogate aetatem habet ipse de se loquatur haec dixerunt parentes eius quia timebant iudaeos iam enim conspiraverant iudaei ut si quis eum confiteretur christum extra synagogam fieret propterea parentes eius dixerunt quia aetatem habet ipsum interrogate vocaverunt ergo rursum hominem qui fuerat caecus et dixerunt ei da gloriam deo nos scimus quia hic homo peccator est dixit ergo ille si peccator est nescio unum scio quia caecus cum essem modo video dixerunt ergo illi quid fecit tibi quomodo aperuit tibi oculos respondit eis dixi vobis iam et audistis quid iterum vultis audire numquid et vos vultis discipuli eius fieri maledixerunt ei et dixerunt tu discipulus illius es nos autem mosi discipuli sumus nos scimus quia mosi locutus est deus hunc autem nescimus unde sit respondit ille homo et dixit eis in hoc enim mirabile est quia vos nescitis unde sit et aperuit meos oculos scimus autem quia peccatores deus non audit sed si quis dei cultor est et voluntatem eius facit hunc exaudiat a saeculo non est auditum quia aperuit quis oculos caeci nati nisi esset hic a deo non poterat facere quicquam responderunt et dixerunt ei in peccatis natus es totus et tu doces nos et eiecerunt eum foras audivit iesus quia eiecerunt eum foras et cum invenisset eum dixit ei tu credis in filium dei respondit ille et dixit quis est domine ut credam in eum et dixit ei iesus et vidisti eum et qui loquitur tecum ipse est at ille ait credo domine et procidens adoravit eum dixit ei iesus in iudicio ego in hunc mundum veni ut qui non vident videant et qui vident caeci fiant et audierunt ex phariseis qui cum ipso erant et dixerunt ei numquid et nos caeci sumus dixit eis iesus si caeci essetis non haberetis peccatum nunc vero dicitis quia videmus peccatum vestrum manet

10

amen amen dico vobis qui non intrat per ostium in ovile ovium sed ascendit aliunde ille fur est et latro qui autem intrat per ostium pastor est ovium huic ostiarius aperit et oves vocem eius audiunt et proprias oves vocat nominatim et educit eas et cum proprias oves emisit ante eas vadit et oves illum sequuntur quia sciunt vocem eius alienum autem non sequuntur sed fugient ab eo quia non noverunt vocem alienorum hoc proverbium dixit eis iesus illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis dixit ergo eis iterum iesus amen amen dico vobis quia ego sum

ostium ovium omnes quotquot venerunt fures sunt et latrones sed non audierunt eos oves ego sum ostium per me si quis introierit salvabitur et ingredietur et egredietur et pascua inveniet fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant ego sum pastor bonus pastor animam suam dat pro ovibus mercennarius et qui non est pastor cuius non sunt oves propriae videt lupum venientem et dimittit oves et fugit et lupus rapit et dispergit oves mercennarius autem fugit quia mercennarius est et non pertinet ad eum de ovibus ego sum pastor bonus et cognosco meas et cognoscunt me meae sicut novit me pater et ego agnosco patrem et animam meam pono pro ovibus et alias oves habeo quae non sunt ex hoc ovili et illas oportet me adducere et vocem meam audient et fiet unum ovile unus pastor propterea me pater diligit quia ego pono animam meam ut iterum sumam eam nemo tollit eam a me sed ego pono eam a me ipso potestatem habeo ponendi eam et potestatem habeo iterum sumendi eam hoc mandatum accepi a patre meo dissensio iterum facta est inter iudaeos propter sermones hos dicebant autem multi ex ipsis daemonium habet et insanit quid eum auditis alii dicebant haec verba non sunt daemonium habentis numquid daemonium potest caecorum oculos aperire facta sunt autem encenia in hierosolymis et hiemps erat et ambulabat iesus in templo in porticu salomonis circumdederunt ergo eum iudaei et dicebant ei quousque animam nostram tollis si tu es christus dic nobis palam respondit eis iesus loquor vobis et non creditis opera quae ego facio in nomine patris mei haec testimonium perhibent de me sed vos non creditis quia non estis ex ovibus meis oves meae vocem meam audiunt et ego cognosco eas et sequuntur me et ego vitam aeternam do eis et non peribunt in aeternum et non rapiet eas quisquam de manu mea pater meus quod dedit mihi maius omnibus est et nemo potest rapere de manu patris mei ego et pater unum sumus sustulerunt lapides iudaei ut lapidarent eum respondit eis iesus multa opera bona ostendi vobis ex patre meo propter quod eorum opus me lapidatis responderunt ei iudaei de bono opere non lapidamus te sed de blasphemia et quia tu homo cum sis facis te ipsum deum respondit eis iesus nonne scriptum est in lege vestra quia ego dixi dii estis si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est et non potest solvi scriptura quem pater sanctificavit et misit in mundum vos dicitis quia blasphemias quia dixi filius dei sum si non facio opera patris mei nolite credere mihi si autem facio et si mihi non vultis credere operibus credite ut cognoscatis et credatis quia in me est pater et ego in patre quaerebant ergo eum prendere et exivit de manibus eorum et abiit iterum trans iordanem in eum locum ubi erat iohannes baptizans primum et mansit illic et multi venerunt ad eum et dicebant quia iohannes quidem signum fecit nullum omnia autem quaecumque dixit iohannes de hoc vera erant et multi crediderunt in eum

erat autem quidam languens lazarus a bethania de castello mariae et marthae sororis eius maria autem erat quae unxit dominum unguento et exteris pedes eius capillis suis cuius frater lazarus infirmabatur miserunt ergo sorores ad eum dicentes domine ecce quem amas infirmatur audiens autem iesus dixit eis infirmitas haec non est ad mortem sed pro gloria dei ut glorificetur filius dei per eam diligebat autem iesus martham et sororem eius mariam et lazarus ut ergo audivit quia infirmabatur tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus deinde post haec dicit discipulis suis eamus in iudaeam iterum dicunt ei discipuli rabbi nunc querebant te iudaei lapidare et iterum vadis illuc respondit iesus nonne duodecim horae sunt diei si quis ambulaverit in die non offendit quia lucem huius mundi videt si autem ambulaverit nocte offendit quia lux non est in eo haec ait et post hoc dicit eis lazarus amicus noster dormit sed vado ut a somno exsuscitem eum dixerunt ergo discipuli eius domine si dormit salvus erit dixerat autem iesus de morte eius illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret tunc ergo dixit eis iesus manifeste lazarus mortuus est et gaudeo propter vos ut credatis quoniam non eram ibi sed eamus ad eum dixit ergo thomas qui dicitur didymus ad condiscipulos eamus et nos ut moriamur cum eo venit itaque iesus et invenit eum quattuor dies iam in monumento habentem erat autem bethania iuxta hierosolyma quasi stadiis quindecim multi autem ex iudaeis venerant ad martham et mariam ut consolarentur eas de fratre suo martha ergo ut audivit quia iesus venit occurrit illi maria autem domi sedebat dixit ergo martha ad iesum domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus sed et nunc scio quia quaecumque poposceris a deo dabit tibi deus dicit illi iesus resurget frater tuus dicit ei martha scio quia resurget in resurrectione in novissima die dixit ei iesus ego sum resurrectio et vita qui credit in me et si mortuus fuerit vivet et omnis qui vivit et credit in me non morietur in aeternum credis hoc ait illi utique domine ego credidi quia tu es christus filius dei qui in mundum venisti et cum haec dixisset abiit et vocavit mariam sororem suam silentio dicens magister adest et vocat te illa ut audivit surgit cito et venit ad eum nondum enim venerat iesus in castellum sed erat adhuc in illo loco ubi occurrerat ei martha iudaei igitur qui erant cum ea in domo et consolabantur eam cum vidissent mariam quia cito surrexit et exiit secuti sunt eam dicentes quia vadit ad monumentum ut ploret ibi maria ergo cum venisset ubi erat iesus videns eum cecidit ad pedes eius et dixit ei domine si fuisses hic non esset mortuus frater meus iesus ergo ut vidit eam plorantem et iudaeos qui venerant cum ea plorantes fremuit spiritu et turbavit se ipsum et dixit ubi posuistis eum dicunt ei domine veni et vide et lacrimatus est iesus dixerunt ergo iudaei ecce quomodo amabat eum quidam autem dixerunt ex ipsis non poterat hic qui aperuit oculos caeci facere ut et hic non moreretur iesus ergo rursus fremens in semet ipso venit ad monumentum erat autem spelunca et lapis superpositus erat ei ait iesus tol-

lite lapidem dicit ei martha soror eius qui mortuus fuerat domine iam fetet quadriduanus enim est dicit ei iesus nonne dixi tibi quoniam si crederis videbis gloriam dei tulerunt ergo lapidem iesus autem elevatis sursum oculis dixit pater gratias ago tibi quoniam audisti me ego autem sciebam quia semper me audis sed propter populum qui circumstat dixi ut credant quia tu me misisti haec cum dixisset voce magna clamavit lazare veni foras et statim prodiit qui fuerat mortuus ligatus pedes et manus institit et facies illius sudario erat ligata dicit iesus eis solvite eum et sinite abire multi ergo ex iudaeis qui venerant ad mariam et viderant quae fecit crediderunt in eum quidam autem ex ipsis abierunt ad phariseos et dixerunt eis quae fecit iesus collegerunt ergo pontifices et pharisei concilium et dicebant quid facimus quia hic homo multa signa facit si dimittimus eum sic omnes credent in eum et venient romani et tollent nostrum et locum et gentem unum autem ex ipsis caiaphas cum esset pontifex anni illius dixit eis vos nescitis quicquam nec cogitatis quia expedit nobis ut unus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat hoc autem a semet ipso non dixit sed cum esset pontifex anni illius prophetavit quia iesus moriturus erat pro gente et non tantum pro gente sed et ut filios dei qui erant dispersi congregaret in unum ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum iesus ergo iam non in palam ambulabat apud iudaeos sed abiit in regionem iuxta desertum in civitatem quae dicitur ephrem et ibi morabatur cum discipulis proximam autem erat pascha iudaeorum et ascenderunt multi hierosolyma de regione ante pascha ut sanctificarent se ipsos querebant ergo iesum et conloquebantur ad invicem in templo stantes quid putatis quia non veniat ad diem festum dederant autem pontifices et pharisei mandatum ut si quis cognoverit ubi sit indicet ut adprehendant eum

12

iesus ergo ante sex dies paschae venit bethaniam ubi fuerat lazarus mortuus quem suscitavit iesus fecerunt autem ei cenam ibi et martha ministrabat lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici pretiosi unxit pedes iesu et extersit capillis suis pedes eius et domus impleta est ex odore unguenti dicit ergo unus ex discipulis eius iudas scariotis qui erat eum traditurus quare hoc unguentum non venit trecentis denariis et datum est egenis dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum sed quia fur erat et loculos habens ea quae mittebantur portabat dixit ergo iesus sine illo ut in die sepulturae meae servet illud pauperes enim semper habetis vobiscum me autem non semper habetis cognovit ergo turba multa ex iudaeis quia illic est et venerunt non propter iesum tantum sed ut lazarus viderent quem suscitavit a mortuis cogitaverunt autem principes sacerdotum ut et lazarus interficerent quia multi propter illum abibant ex iudaeis et credebant in iesum in crastinum autem turba multa quae venerat ad diem festum cum audissent quia venit iesus hierosolyma acceperunt ramos palmarum et processerunt obviam ei et clamabant os-

anna benedictus qui venit in nomine domini rex israhel et invenit iesus asellum et sedit super eum sicut scriptum est noli timere filia sion ecce rex tuus venit sedens super pullum asinae haec non cognoverunt discipuli eius primum sed quando glorificatus est iesus tunc recordati sunt quia haec erant scripta de eo et haec fecerunt ei testimonium ergo perhibebat turba quae erat cum eo quando lazarus vocavit de monumento et suscitavit eum a mortuis propterea et obviam venit ei turba quia audierunt eum fecisse hoc signum pharisei ergo dixerunt ad semet ipsos videtis quia nihil proficimus ecce mundus totus post eum abiit erant autem gentiles quidam ex his qui ascenderant ut adorarent in die festo hii ergo accesserunt ad philippum qui erat a bethsaida galilaeae et rogabant eum dicentes domine volumus iesum videre venit philippus et dicit andrea andreas rursum et philippus dixerunt iesu iesus autem respondit eis dicens venit hora ut clarificetur filius hominis amen amen dico vobis nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipsum solum manet si autem mortuum fuerit multum fructum adfert qui amat animam suam perdet eam et qui odit animam suam in hoc mundo in vitam aeternam custodit eam si quis mihi ministrat me sequatur et ubi sum ego illic et minister meus erit si quis mihi ministraverit honorificabit eum pater meus nunc anima mea turbata est et quid dicam pater salvifica me ex hora hac sed propterea veni in horam hanc pater clarifica tuum nomen venit ergo vox de caelo et clarificavi et iterum clarificabo turba ergo quae stabat et audierat dicebant tonitruum factum esse alii dicebant angelus ei locutus est respondit iesus et dixit non propter me vox haec venit sed propter vos nunc iudicium est mundi nunc princeps huius mundi eicietur foras et ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus respondit ei turba nos audivimus ex lege quia christus manet in aeternum et quomodo tu dicis oportet exaltari filium hominis quis est iste filius hominis dixit ergo eis iesus adhuc modicum lumen in vobis est ambulate dum lucem habetis ut non tenebrae vos comprehendant et qui ambulat in tenebris nescit quo vadat dum lucem habetis credite in lucem ut filii lucis sitis haec locutus est iesus et abiit et abscondit se ab eis cum autem tanta signa fecisset coram eis non credebant in eum ut sermo esaiae prophetae impleretur quem dixit domine quis credidit auditui nostro et brachium domini cui revelatum est propterea non poterant credere quia iterum dixit esaiae excaecavit oculos eorum et induravit eorum cor ut non videant oculis et intellegant corde et convertantur et sanem eos haec dixit esaias quando vidit gloriam eius et locutus est de eo verumtamen et ex principibus multi crediderunt in eum sed propter phariseos non confitebantur ut de synagoga non eicerentur dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam dei iesus autem clamavit et dixit qui credit in me non credit in me sed in eum qui misit me et qui videt me videt eum qui misit me ego lux in mundum veni ut omnis qui credit in me in tenebris non maneat et si quis audiverit verba mea et non custodierit ego non iudico eum non enim veni ut iu-

dicem mundum sed ut salvificem mundum qui spernit me et non accipit verba mea habet qui iudicet eum sermo quem locutus sum ille iudicabit eum in novissimo die quia ego ex me ipso non sum locutus sed qui misit me pater ipse mihi mandatum dedit quid dicam et quid loquar et scio quia mandatum eius vita aeterna est quae ergo ego loquor sicut dixit mihi pater sic loquor

13

ante diem autem festum paschae sciens iesus quia venit eius hora ut transeat ex hoc mundo ad patrem cum dilexisset suos qui erant in mundo in finem dilexit eos et cena facta cum diabolus iam misisset in corde ut traderet eum iudas simonis scariotis sciens quia omnia dedit ei pater in manus et quia a deo exivit et ad deum vadit surgit a cena et ponit vestimenta sua et cum accepisset linteam praecinxit se deinde mittit aquam in pelvem et coepit lavare pedes discipulorum et extergere linteo quo erat praecinctus venit ergo ad simonem petrum et dicit ei petrus domine tu mihi lavas pedes respondit iesus et dicit ei quod ego facio tu nescis modo scies autem postea dicit ei petrus non lavabis mihi pedes in aeternum respondit iesus ei si non lavo te non habes partem mecum dicit ei simon petrus domine non tantum pedes meos sed et manus et caput dicit ei iesus qui lotus est non indiget ut lavet sed est mundus totus et vos mundi estis sed non omnes sciebat enim quisnam esset qui traderet eum propterea dixit non estis mundi omnes postquam ergo lavit pedes eorum et accepit vestimenta sua cum recubuisset iterum dixit eis scitis quid fecerim vobis vos vocatis me magister et domine et bene dicitis sum etenim si ergo ego lavi vestros pedes dominus et magister et vos debetis alter alterius lavare pedes exemplum enim dedi vobis ut quemadmodum ego feci vobis ita et vos faciatis amen amen dico vobis non est servus maior domino suo neque apostolus maior eo qui misit illum si haec scitis beati eritis si feceritis ea non de omnibus vobis dico ego scio quos elegerim sed ut impleatur scriptura qui manducat mecum panem levavit contra me calcaneum suum amodo dico vobis priusquam fiat ut credatis cum factum fuerit quia ego sum amen amen dico vobis qui accipit si quem misero me accipit qui autem me accipit accipit eum qui me misit cum haec dixisset iesus turbatus est spiritu et protestatus est et dixit amen amen dico vobis quia unus ex vobis tradet me aspicebat ergo ad invicem discipuli haesitantes de quo diceret erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu iesu quem diligebat iesus innuit ergo huic simon petrus et dicit ei quis est de quo dicit itaque cum recubuisset ille supra pectus iesu dicit ei domine quis est respondit iesus ille est cui ego intinctum panem porrexeris et cum intinxisset panem dedit iudae simonis scariotis et post buccellam tunc introivit in illum satanas dicit ei iesus quod facis fac citius hoc autem nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei quidam enim putabant quia oculos habebat iudas quia dicit ei iesus eme ea quae opus sunt nobis ad diem festum aut egenis ut aliquid daret cum ergo accepisset ille buccellam exivit continuo erat autem nox cum ergo exis-

set dicit iesus nunc clarificatus est filius hominis et deus clarificatus est in eo si deus clarificatus est in eo et deus clarificabit eum in semet ipso et continuo clarificabit eum filioli adhuc modicum vobiscum sum quaeritis me et sicut dixi iudaeis quo ego vado vos non potestis venire et vobis dico modo mandatum novum do vobis ut diligatis invicem sicut dilexi vos ut et vos diligatis invicem in hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis si dilectionem habueritis ad invicem dicit ei simon petrus domine quo vadis respondit iesus quo ego vado non potes me modo sequi sequeris autem postea dicit ei petrus quare non possum sequi te modo animam meam pro te ponam amen respondit iesus animam tuam pro me ponis amen amen dico tibi non cantabit gallus donec me ter neques

14

non turbetur cor vestrum creditis in deum et in me credite in domo patris mei mansiones multae sunt si quo minus dixissem vobis quia vado parare vobis locum et si abiero et praeparavero vobis locum iterum venio et accipiam vos ad me ipsum ut ubi sum ego et vos sitis et quo ego vado scitis et viam scitis dicit ei thomas domine nescimus quo vadis et quomodo possumus viam scire dicit ei iesus ego sum via et veritas et vita nemo venit ad patrem nisi per me si cognovissetis me et patrem meum utique cognovissetis et amodo cognoscitis eum et vidistis eum dicit ei philippus domine ostende nobis patrem et sufficit nobis dicit ei iesus tanto tempore vobiscum sum et non cognovistis me philippe qui vidit me vidit et patrem quomodo tu dicis ostende nobis patrem non credis quia ego in patre et pater in me est verba quae ego loquor vobis a me ipso non loquor pater autem in me manens ipse facit opera non creditis quia ego in patre et pater in me est alioquin propter opera ipsa credite amen amen dico vobis qui credit in me opera quae ego facio et ipse faciet et maiora horum faciet quia ego ad patrem vado et quodcumque petieritis in nomine meo hoc faciam ut glorificetur pater in filio si quid petieritis me in nomine meo hoc faciam si diligitis me mandata mea servate et ego rogabo patrem et alium paracletum dabit vobis ut maneat vobiscum in aeternum spiritum veritatis quem mundus non potest accipere quia non videt eum nec scit eum vos autem cognoscitis eum quia apud vos manebit et in vobis erit non relinquam vos orfanos veniam ad vos adhuc modicum et mundus me iam non videt vos autem videtis me quia ego vivo et vos vivetis in illo die vos cognoscetis quia ego sum in patre meo et vos in me et ego in vobis qui habet mandata mea et servat ea ille est qui diligit me qui autem diligit me diligitur a patre meo et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum dicit ei iudas non ille scariotis domine quid factum est quia nobis manifestaturus es te ipsum et non mundo respondit iesus et dixit ei si quis diligit me sermonem meum servabit et pater meus diliget eum et ad eum veniemus et mansiones apud eum faciemus qui non diligit me sermones meos non servat et sermonem quem audistis non est meus sed eius qui misit me patris haec locutus sum vobis apud vos manens paracletus autem spiritus sanctus quem mittet

pater in nomine meo ille vos docebit omnia et suggeret vobis omnia quaecumque dixerit vobis pacem relinquo vobis pacem meam do vobis non quomodo mundus dat ego do vobis non turbetur cor vestrum neque formidet audistis quia ego dixi vobis vado et venio ad vos si diligeretis me gauderetis utique quia vado ad patrem quia pater maior me est et nunc dixi vobis priusquam fiat ut cum factum fuerit credatis iam non multa loquar vobiscum venit enim princeps mundi huius et in me non habet quicquam sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem et sicut mandatum dedit mihi pater sic facio surgite eamus hinc

15

ego sum vitis vera et pater meus agricola est omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum et omnem qui fert fructum purgabit eum ut fructum plus adferat iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis manete in me et ego in vobis sicut palmes non potest ferre fructum a semet ipso nisi manserit in vite sic nec vos nisi in me manseritis ego sum vitis vos palmites qui manet in me et ego in eo hic fert fructum multum quia sine me nihil potestis facere si quis in me non manserit mittetur foras sicut palmes et aruit et colligent eos et in ignem mittunt et ardent si manseritis in me et verba mea in vobis manserint quodcumque volueritis petetis et fiet vobis in hoc clarificatus est pater meus ut fructum plurimum adferatis et efficiamini mei discipuli sicut dilexit me pater et ego dilexi vos manete in dilectione mea si praecepta mea servaveritis manebitis in dilectione mea sicut et ego patris mei praecepta servavi et maneo in eius dilectione haec locutus sum vobis ut gaudium meum in vobis sit et gaudium vestrum impleatur hoc est praeceptum meum ut diligatis invicem sicut dilexi vos maiorem hac dilectionem nemo habet ut animam suam quis ponat pro amicis suis vos amici mei estis si feceritis quae ego praecipio vobis iam non dico vos servos quia servus nescit quid facit dominus eius vos autem dixi amicos quia omnia quaecumque audivi a patre meo nota feci vobis non vos me elegistis sed ego elegi vos et posui vos ut eatis et fructum adferatis et fructus vester maneat ut quodcumque petieritis patrem in nomine meo det vobis haec mando vobis ut diligatis invicem si mandus vos odit scitote quia me priorem vobis odio habuit si de mundo fuissetis mundus quod suum erat diligeret quia vero de mundo non estis sed ego elegi vos de mundo propterea odit vos mundus mementote sermonis mei quem ego dixi vobis non est servus maior domino suo si me persecuti sunt et vos persequentur si sermonem meum servaverunt et vestrum servabunt sed haec omnia facient vobis propter nomen meum quia nesciunt eum qui misit me si non venissem et locutus fuissem eis peccatum non haberent nunc autem excusationem non habent de peccato suo qui me odit et patrem meum odit si opera non fecissem in eis quae nemo alius fecit peccatum non haberent nunc autem et viderunt et oderunt et me et patrem meum sed ut impleatur sermo qui in lege eorum scriptus est quia odio me habuerunt gratis cum autem venerit paracletus quem ego mittam vobis

a patre spiritum veritatis qui a patre procedit ille testimonium perhibebit de me et vos testimonium perhibetis quia ab initio mecum estis

16

haec locutus sum vobis ut non scandalizemini absque synagogis facient vos sed venit hora ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se praestare deo et haec facient quia non noverunt patrem neque me sed haec locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi vobis haec autem vobis ab initio non dixi quia vobiscum eram ad nunc vado ad eum qui me misit et nemo ex vobis interrogat me quo vadis sed quia haec locutus sum vobis tristitia implevit cor vestrum sed ego veritatem dico vobis expedit vobis ut ego vadam si enim non abiero paracletus non veniet ad vos si autem abiero mittam eum ad vos et cum venerit ille arguet mundum de peccato et de iustitia et de iudicio de peccato quidem quia non credunt in me de iustitia vero quia ad patrem vado et iam non videbitis me de iudicio autem quia princeps mundi huius iudicatus est adhuc multa habeo vobis dicere sed non potestis portare modo cum autem venerit ille spiritus veritatis docebit vos in omnem veritatem non enim loquetur a semet ipso sed quaecumque audiet loquetur et quae ventura sunt annuntiabit vobis ille me clarificabit quia de meo accipit et annuntiabit vobis omnia quaecumque habet pater mea sunt propterea dixi quia de meo accipit et annuntiabit vobis modicum et iam non videbitis me et iterum modicum et videbitis me quia vado ad patrem dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem quid est hoc quod dicit nobis modicum et non videbitis me et iterum modicum et videbitis me et quia vado ad patrem dicebant ergo quid est hoc quod dicit modicum nescimus quid loquitur cognovit autem iesus quia volebant eum interrogare et dixit eis de hoc quaeritis inter vos quia dixi modicum et non videbitis me et iterum modicum et videbitis me amen amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos mundus autem gaudebit vos autem contristabimini sed tristitia vestra vertetur in gaudium mulier cum parit tristitiam habet quia venit hora eius cum autem pepererit puerum iam non meminit pressurae propter gaudium quia natus est homo in mundum et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo tollit a vobis et in illo die me non rogabitis quicquam amen amen dico vobis si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis usque modo non petistis quicquam in nomine meo petite et accipietis ut gaudium vestrum sit plenum haec in proverbis locutus sum vobis venit hora cum iam non in proverbis loquar vobis sed palam de patre annuntiabo vobis illo die in nomine meo petetis et non dico vobis quia ego rogabo patrem de vobis ipse enim pater amat vos quia vos me amastis et credidistis quia ego a deo exivi exivi a patre et veni in mundum iterum relinquo mundum et vado ad patrem dicunt ei discipuli eius ecce nunc palam loqueris et proverbium nullum dicis nunc scimus quia scis omnia et non opus est tibi ut quis te interroget in hoc cred-

imus quia a deo existi respondit eis iesus modo creditis ecce venit hora et iam venit ut dispergami unusquisque in propria et me solum relinquantis et non sum solus quia pater mecum est haec locutus sum vobis ut in me pacem habeatis in mundo pressuram habetis sed confidite ego vici mundum

17

haec locutus est iesus et sublevatis oculis in caelum dixit pater venit hora clarifica filium tuum ut filius tuus clarificet te sicut dedisti ei potestatem omnis carnis ut omne quod dedisti ei det eis vitam aeternam haec est autem vita aeterna ut cognoscant te solum verum deum et quem misisti iesum christum ego te clarificavi super terram opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam et nunc clarifica me tu pater apud temet ipsum claritatem quam habui priusquam mundus esset apud te manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo tui erant et mihi eos dedisti et sermonem tuum servaverunt nunc cognoverunt quia omnia quae dedisti mihi abs te sunt quia verba quae dedisti mihi dedi eis et ipsi acceperunt et cognoverunt vere quia a te exivi et crediderunt quia tu me misisti ergo pro eis rogo non pro mundo rogo sed pro his quos dedisti mihi quia tui sunt et mea omnia tua sunt et tua mea sunt et clarificatus sum in eis et iam non sum in mundo et hii in mundo sunt et ego ad te venio pater sancte serva eos in nomine tuo quos dedisti mihi ut sint unum sicut et nos cum essem cum eis ego servabam eos in nomine tuo quos dedisti mihi custodivi et nemo ex his perivit nisi filius perditionis ut scriptura impleatur nunc autem ad te venio et haec loquor in mundo ut habeant gaudium meum impletum in semet ipsis ego dedi eis sermonem tuum et mundus odio eos habuit quia non sunt de mundo sicut et ego non sum de mundo non rogo ut tollas eos de mundo sed ut serves eos ex malo de mundo non sunt sicut et ego non sum de mundo sanctifica eos in veritate sermo tuus veritas est sicut me misisti in mundum et ego misi eos in mundum et pro eis ego sanctifico me ipsum ut sint et ipsi sanctificati in veritate non pro his autem rogo tantum sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me ut omnes unum sint sicut tu pater in me et ego in te ut et ipsi in nobis unum sint ut mundus credat quia tu me misisti et ego claritatem quam dedisti mihi dedi eis ut sint unum sicut nos unum sumus ego in eis et tu in me ut sint consummati in unum et cognoscat mundus quia tu me misisti et dilexisti eos sicut me dilexisti pater quos dedisti mihi volo ut ubi ego sum et illi sint mecum ut videant claritatem meam quam dedisti mihi quia dilexisti me ante constitutionem mundi pater iuste et mundus te non cognovit ego autem te cognovi et hii cognoverunt quia tu me misisti et notum feci eis nomen tuum et notum faciam ut dilectio quam dilexisti me in ipsis sit et ego in ipsis

18

haec cum dixisset iesus egressus est cum discipulis suis trans torrentem cedron ubi erat hortus in quem

introivit ipse et discipuli eius sciebat autem et iudas qui tradebat eum ipsum locum quia frequenter iesus convenerat illum cum discipulis suis iudas ergo cum accepisset cohortem et a pontificibus et pharisaeis ministros venit illum cum lanternis et facibus et armis iesus itaque sciens omnia quae ventura erant super eum processit et dicit eis quos quaeritis responderunt ei iesum nazarenum dicit eis iesus ego sum stabat autem et iudas qui tradebat eum cum ipsis ut ergo dixit eis ego sum abierunt retrorsum et ceciderunt in terram iterum ergo eos interrogavit quem quaeritis illi autem dixerunt iesum nazarenum respondit iesus dixi vobis quia ego sum si ergo me quaeritis sinite hos abire ut impleretur sermo quem dixit quia quos dedisti mihi non perdidit ex ipsis quemquam simon ergo petrus habens gladium eduxit eum et percussit pontificis servum et abscondit eius auriculam dextram erat autem nomen servo malchus dixit ergo iesus petro mitte gladium in vaginam calcem quem dedit mihi pater non bibam illum cohors ergo et tribunus et ministri iudaeorum comprehenderunt iesum et ligaverunt eum et adduxerunt eum ad annam primum erat enim socer caiaphae qui erat pontifex anni illius erat autem caiaphas qui consilium dederat iudaeis quia expedit unum hominem mori pro populo sequebatur autem iesum simon petrus et alius discipulus discipulus autem ille erat notus pontifici et introivit cum iesu in atrium pontificis petrus autem stabat ad ostium foris exivit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici et dixit ostiariae et introduxit petrum dicit ergo petro ancilla ostiaria numquid et tu ex discipulis es hominis istius dicit ille non sum stabant autem servi et ministri ad prunas quia frigus erat et calefiabant erat autem cum eis et petrus stans et calefaciens se pontifex ergo interrogavit iesum de discipulis suis et de doctrina eius respondit ei iesus ego palam locutus sum mundo ego semper docui in synagoga et in templo quo omnes iudaei conveniunt et in occulto locutus sum nihil quid me interrogas interroga eos qui audierunt quid locutus sum ipsis ecce hii sciunt quae dixerim ego haec autem cum dixisset unus adsisstens ministrorum dedit alapam iesu dicens sic respondes pontifici respondit ei iesus si male locutus sum testimonium perhibe de malo si autem bene quid me caedis et misit eum annas ligatum ad caiaphan pontificem erat autem simon petrus stans et calefaciens se dixerunt ergo ei numquid et tu ex discipulis eius es negavit ille et dixit non sum dicit unus ex servis pontificis cognatus eius cuius abscondit petrus auriculam nonne ego te vidi in horto cum illo iterum ergo negavit petrus et statim gallus cantavit adducunt ergo iesum a caiapha in praetorium erat autem mane et ipsi non introierunt in praetorium ut non contaminarentur sed manducarent pascha exivit ergo pilatus ad eos foras et dixit quam accusationem adferis adversus hominem hunc responderunt et dixerunt ei si non esset hic malefactor non tibi tradidissemus eum dixit ergo eis pilatus accipite eum vos et secundum legem vestram iudicate eum dixerunt ergo ei iudaei nobis non licet interficere quemquam ut sermo iesu impleretur quem dixit significans quia esset morte moriturus introivit ergo iterum in praetorium pilatus et vocavit iesum et dixit

ei tu es rex iudaeorum et respondit iesus a temet ipso hoc dicis an alii tibi dixerunt de me respondit pilatus numquid ego iudaeus sum gens tua et pontifices tradiderunt te mihi quid fecisti respondit iesus regnum meum non est de mundo hoc si ex hoc mundo esset regnum meum ministri mei decertarent ut non traderer iudaeis nunc autem meum regnum non est hinc dixit itaque ei pilatus ergo rex es tu respondit iesus tu dicis quia rex sum ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritati omnis qui est ex veritate audit meam vocem dicit ei pilatus quid est veritas et cum hoc dixisset iterum exivit ad iudaeos et dicit eis ego nullam invenio in eo causam est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in pascha vultis ergo dimittam vobis regem iudaeorum clamaverunt rursum omnes dicentes non hunc sed barabbam erat autem barabbas latro

19

tunc ergo adprehendit pilatus iesum et flagellavit et milites plectentes coronam de spinis inposuerunt capiti eius et veste purpurea circumdederunt eum et veniebant ad eum et dicebant have rex iudaeorum et dabant ei alapas exiit iterum pilatus foras et dicit eis ecce adduco vobis eum foras ut cognoscatis quia in eo nullam causam invenio et purpureum vestimentum et dicit eis ecce homo cum ergo viderent eum pontifices et ministri clamabant dicentes crucifige crucifige dicit eis pilatus accipite eum vos et crucifigite ego enim non invenio in eo causam responderunt ei iudaei nos legem habemus et secundum legem debet mori quia filium dei se fecit cum ergo audisset pilatus hunc sermonem magis timuit et ingressus est praetorium iterum et dicit ad iesum unde es tu iesus autem responsum non dedit ei dicit ergo ei pilatus mihi non loqueris nescis quia potestatem habeo crucifigere te et potestatem habeo dimittere te respondit iesus non haberes potestatem adversum me ulam nisi tibi esset datum desuper propterea qui tradidit me tibi maius peccatum habet exinde querebat pilatus dimittere eum iudaei autem clamabant dicentes si hunc dimittis non es amicus caesaris omnis qui se regem facit contradicit caesari pilatus ergo cum audisset hos sermones adduxit foras iesum et sedit pro tribunali in locum qui dicitur lithostrotus hebraice autem gabbatha erat autem parasceve paschae hora quasi sexta et dicit iudaeis ecce rex vester illi autem clamabant tolle tolle crucifige eum dixit eis pilatus regem vestrum crucifigam responderunt pontifices non habemus regem nisi caesarem tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur susceperunt autem iesum et eduxerunt et baiulans sibi crucem exivit in eum qui dicitur calvariae locum hebraice golgotha ubi eum crucifixerunt et cum eo alios duos hinc et hinc medium autem iesum scripsit autem et titulum pilatus et posuit super crucem erat autem scriptum iesus nazarenus rex iudaeorum hunc ergo titulum multi legerunt iudaeorum quia prope civitatem erat locus ubi crucifixus est iesus et erat scriptum hebraice graece et latine dicebant ergo pilato pontifices iudaeorum noli scribere rex iudaeorum sed

quia ipse dixit rex sum iudaeorum respondit pilatus quod scripsi scripsi milites ergo cum crucifixissent eum acceperunt vestimenta eius et fecerunt quatuor partes unicuique militi partem et tunicam erat autem tunica inconsutilis desuper contexta per totum dixerunt ergo ad invicem non scindamus eam sed sortiamur de illa cuius sit ut scriptura impleatur dicens partiti sunt vestimenta mea sibi et in vestem meam miserunt sortem et milites quidem haec fecerunt stabant autem iuxta crucem iesu mater eius et soror matris eius maria cleopae et maria magdalene cum vidisset ergo iesus matrem et discipulum stantem quem diligebat dicit matri suae mulier ecce filius tuus deinde dicit discipulo ecce mater tua et ex illa hora accepit eam discipulus in sua postea sciens iesus quia iam omnia consummata sunt ut consummaretur scriptura dicit sitio vas ergo positum erat aceto plenum illi autem spongiam plenam aceto hysopo circumponentes obtulerunt ori eius cum ergo accepisset iesus acetum dixit consummatum est et inclinato capite tradidit spiritum iudaei ergo quoniam sabbato erat enim magnus dies ille sabbati rogaverunt pilatum ut frangerentur eorum crura et tollerentur venerunt ergo milites et primi quidem frugerunt crura et alterius qui crucifixus est cum eo ad iesum autem cum venissent ut viderunt eum iam mortuum non frugerunt eius crura sed unus militum lancea latus eius aperuit et continuo exivit sanguis et aqua et qui vidit testimonium perhibuit et verum est eius testimonium et ille scit quia vera dicit ut et vos credatis facta sunt enim haec ut scriptura impleatur os non comminuetis ex eo et iterum alia scriptura dicit videbunt in quem transfixerunt post haec autem rogavit pilatum ioseph ab arimathia eo quod esset discipulus iesu occultus autem propter metum iudaeorum ut tolleretur corpus iesu et permisit pilatus venit ergo et tulit corpus iesu venit autem et nicodemus qui venerat ad iesum nocte primum ferens mixturam murrae et aloes quasi libras centum acceperunt ergo corpus iesu et ligaverunt eum linteis cum aromatibus sicut mos iudaeus est sepelire erat autem in loco ubi crucifixus est hortus et in horto monumentum novum in quo nondum quisquam positus erat ibi ergo propter parasceven iudaeorum quia iuxta erat monumentum posuerunt iesum

20

una autem sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebrae essent ad monumentum et videt lapidem sublatum a monumento cucurrit ergo et venit ad simonem petrum et ad alium discipulum quem amabat iesus et dicit eis tulerunt dominum de monumento et nescimus ubi posuerunt eum exiit ergo petrus et ille alius discipulus et venerunt ad monumentum currebant autem duo simul et ille alius discipulus praecucurrit citius petro et venit primus ad monumentum et cum se inclinasset videt posita linteamina non tamen introivit venit ergo simon petrus sequens eum et introivit in monumentum et videt linteamina posita et sudarium quod fuerat super caput eius non cum linteaminibus positum sed separa-

tim involutum in unum locum tunc ergo introivit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum et vidit et credidit nondum enim sciebant scripturam quia oportet eum a mortuis resurgere abierunt ergo iterum ad semet ipsos discipuli maria autem stabat ad monumentum foris plorans dum ergo fleret inclinavit se et prospexit in monumentum et vidit duos angelos in albis sedentes unum ad caput et unum ad pedes ubi positum fuerat corpus iesu dicunt ei illi mulier quid ploras dicit eis quia tulerunt dominum meum et nescio ubi posuerunt eum haec cum dixisset conversa est retrorsum et videt iesum stantem et non sciebat quia iesus est dicit ei iesus mulier quid ploras quem quaeris illa existimans quia hortulanus esset dicit ei domine si tu sustulisti eum dicito mihi ubi posuisti eum et ego eum tollam dicit ei iesus maria conversa illa dicit ei rabboni quod dicitur magister dicit ei iesus noli me tangere nondum enim ascendi ad patrem meum vade autem ad fratres meos et dic eis ascendo ad patrem meum et patrem vestrum et deum meum et deum vestrum venit maria magdalene adnuntians discipulis quia vidi dominum et haec dicit mihi cum esset ergo sero die illo una sabbatorum et fores essent clausae ubi erant discipuli propter metum iudaeorum venit iesus et stetit in medio et dicit eis pax vobis et hoc cum dixisset ostendit eis manus et latus gavisus sunt ergo discipuli viso domino dicit ergo eis iterum pax vobis sicut misit me pater et ego mitto vos hoc cum dixisset insuflavit et dicit eis accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis quorum retinueritis detenta sunt thomas autem unus ex duodecim qui dicitur didymus non erat cum eis quando venit iesus dixerunt ergo ei alii discipuli vidimus dominum ille autem dicit eis nisi videro in manibus eius figuram clavorum et mittam digitum meum in locum clavorum et mittam manum meam in latus eius non credam et post dies octo iterum erant discipuli eius intus et thomas cum eis venit iesus ianuis clausis et stetit in medio et dicit pax vobis deinde dicit thomae infer digitum tuum huc et vide manus meas et adfer manum tuam et mitte in latus meum et noli esse incredulus sed fidelis respondit thomas et dicit ei dominus meus et deus meus dicit ei iesus quia vidisti me credidisti beati qui non viderunt et crediderunt multa quidem et alia signa fecit iesus in conspectu discipulorum suorum quae non sunt scripta in libro hoc haec autem scripta sunt ut credatis quia iesus est christus filius dei et ut credentes vitam habeatis in nomine eius

21

postea manifestavit se iterum iesus ad mare tiberiadis manifestavit autem sic erant simul simon petrus et thomas qui dicitur didymus et nathanahel qui erat a cana galilaeae et filii zebedaei et alii ex discipulis eius duo dicit eis simon petrus vado piscari dicunt ei venimus et nos tecum et exierunt et ascenderunt in navem et illa nocte nihil prendiderunt mane autem iam facto stetit iesus in litore non tamen cognoverunt discipuli quia iesus est dicit ergo eis iesus pueri numquid pulmentarium habetis responderunt ei non dicit eis mittite in dexteram navigii rete et in-

venietis miserunt ergo et iam non valebant illud trahere a multitudine piscium dicit ergo discipulus ille quem diligebat iesus petro dominus est simon petrus cum audisset quia dominus est tunicam succinxit se erat enim nudus et misit se in mare alii autem discipuli navigio venerunt non enim longe erant a terra sed quasi a cubitis ducentis trahentes rete piscium ut ergo descenderunt in terram viderunt prunas positas et piscem superpositum et panem dicit eis iesus adferre de piscibus quos prendidistis nunc ascendit simon petrus et traxit rete in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus et cum tanti essent non est scissum rete dicit eis iesus venite prandete et nemo audebat discentium interrogare eum tu quis es scientes quia dominus esset et venit iesus et accepit panem et dat eis et piscem similiter hoc iam tertio manifestatus est iesus discipulis cum surrexisset a mortuis cum ergo prandissent dicit simoni petro iesus simon iohannis diligis me plus his dicit ei etiam domine tu scis quia amo te dicit ei pasce agnos meos dicit ei iterum simon iohannis diligis me ait illi etiam domine tu scis quia amo te dicit ei pasce agnos meos dicit ei tertio simon iohannis amas me contristatus est petrus quia dixit ei tertio amas me et dicit ei domine tu omnia scis tu scis quia amo te dicit ei pasce oves meas amen amen dico tibi cum esses iunior cingebas te et ambulabas ubi volebas cum autem senueris extendes manus tuas et alius te cinget et ducet quo non vis hoc autem dixit significans quia morte clarificaturus esset deum et hoc cum dixisset dicit ei sequere me conversus petrus vidit illum discipulum quem diligebat iesus sequentem qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit domine quis est qui tradit te hunc ergo cum vidisset petrus dicit iesu domine hic autem quid dicit ei iesus si sic eum volo manere donec veniam quid ad te tu me sequere exivit ergo sermo iste in fratres quia discipulus ille non moritur et non dixit ei iesus non moritur sed si sic eum volo manere donec venio quid ad te hic est discipulus qui testimonium perhibet de his et scripsit haec et scimus quia verum est testimonium eius sunt autem et alia multa quae fecit iesus quae si scribantur per singula nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros amen

apocalypsis iesu christi quam dedit illi deus palam facere servis suis quae oportet fieri cito et significavit mittens per angelum suum servo suo iohanni qui testimonium perhibuit verbo dei et testimonium iesu christi quaecumque vidit beatus qui legit et qui audiunt verba prophetiae et servant ea quae in ea scripta sunt tempus enim prope est iohannes septem ecclesiis quae sunt in asia gratia vobis et pax ab eo qui est et qui erat et qui venturus est et a septem spiritibus qui in conspectu throni eius sunt et ab iesu christo qui est testis fidelis primogenitus mortuorum et princeps regum terrae qui dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo et fecit nostrum regnum sacerdotes deo et patri suo ipsi gloria et imperium in saecula saeculorum amen ecce venit cum nubibus et videbit eum omnis oculus et qui eum pupugerunt et plangent se super eum omnes tribus terrae etiam amen ego sum alpha et omega principium et finis dicit dominus deus qui est et qui erat et qui venturus est omnipotens ego iohannes frater vester et particeps in tribulatione et regno et patientia in iesu fui in insula quae appellatur patmos propter verbum dei et testimonium iesu fui in spiritu in dominica die et audiui post me vocem magnam tamquam tubae dicentis quod vides scribe in libro et mitte septem ecclesiis ephesum et zmyrnam et pergamum et thyatiram et sardis et philadelphiam et laodiciam et conversus sum ut viderem vocem quae loquebatur mecum et conversus vidi septem candelabra aurea et in medio septem candelabrorum similem filio hominis vestitum podere et praecinctum ad mamillas zonam auream caput autem eius et capilli erant candidi tamquam lana alba tamquam nix et oculi eius velut flamma ignis et pedes eius similes orichalco sicut in camino ardenti et vox illius tamquam vox aquarum multarum et habebat in dextera sua stellas septem et de ore eius gladius utraque parte acutus exiebat et facies eius sicut sol lucet in virtute sua et cum vidissem eum cecidi ad pedes eius tamquam mortuus et posuit dexteram suam super me dicens noli timere ego sum primus et novissimus et vivus et fui mortuus et ecce sum vivens in saecula saeculorum et habeo claves mortis et inferni scribe ergo quae vidisti et quae sunt et quae oportet fieri post haec sacramentum septem stellarum quas vidisti in dextera mea et septem candelabra aurea septem stellae angeli sunt septem ecclesiarum et candelabra septem septem ecclesiae sunt

angelo ephesi ecclesiae scribe haec dicit qui tenet septem stellas in dextera sua qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum scio opera tua et laborem et patientiam tuam et quia non potes sustinere malos et temptasti eos qui se dicunt apostolos et non sunt et invenisti eos mendaces et patientiam habes et sustinisti propter nomen meum et non defecisti sed habeo adversus te quod caritatem tuam primam reliquisti memor esto itaque unde excideris et age paenitentiam et prima opera fac sin autem venio tibi

et movebo candelabrum tuum de loco suo nisi paenitentiam egeris sed hoc habes quia odisti facta nicolaitarum quae et ego odi qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis vincenti dabo ei edere de ligno vitae quod est in paradiso dei mei et angelo zmyrnae ecclesiae scribe haec dicit primus et novissimus qui fuit mortuus et vivit scio tribulationem tuam et paupertatem tuam sed dives es et blasphemaris ab his qui se dicunt iudaeos esse et non sunt sed sunt synagoga satanae nihil horum timeas quae passurus es ecce missurus est diabolus ex vobis in carcerem ut temptemini et habebitis tribulationem diebus decem esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam vitae qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis qui vicerit non laedetur a morte secunda et angelo pergami ecclesiae scribe haec dicit qui habet rompheam utraque parte acutam scio ubi habitas ubi sedes est satanae et tenes nomen meum et non negasti fidem meam et in diebus antipas testis meus fidelis qui occisus est apud vos ubi satanas habitat sed habeo adversus te pauca quia habes illic tenentes doctrinam balaam qui docebat balac mittere scandalum coram filiis israhel edere et fornicari ita habes et tu tenentes doctrinam nicolaitarum similiter paenitentiam age si quo minus venio tibi cito et pugnabo cum illis in gladio oris mei qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis vincenti dabo ei manna absconditum et dabo illi calculum candidum et in calculo nomen novum scriptum quod nemo scit nisi qui accipit et angelo thyatirae ecclesiae scribe haec dicit filius dei qui habet oculos ut flammam ignis et pedes eius similes orichalco novi opera tua et caritatem et fidem et ministerium et patientiam tuam et opera tua novissima plura prioribus sed habeo adversus te quia permittis mulierem hiezabel quae se dicit propheten docere et seducere servos meos fornicari et manducare de idolothytis et dedi illi tempus ut paenitentiam ageret et non vult paeniteri a fornicatione sua ecce mitto eam in lectum et qui moechantur cum ea in tribulationem maximam nisi paenitentiam egerint ab operibus eius et filios eius interficiam in morte et scient omnes ecclesiae quia ego sum scrutans renes et corda et dabo unicuique vestrum secundum opera vestra vobis autem dico ceteris qui thyatirae estis quicumque non habent doctrinam hanc qui non cognoverunt altitudines satanae quemadmodum dicunt non mittam super vos aliud pondus tamen id quod habetis tenete donec veniam et qui vicerit et qui custodierit usque in finem opera mea dabo illi potestatem super gentes et reget illas in virga ferrea tamquam vas figuli confringentur sicut et ego accepi a patre meo et dabo illi stellam matutinam qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis

et angelo ecclesiae sardis scribe haec dicit qui habet septem spiritus dei et septem stellas scio opera tua quia nomen habes quod vivas et mortuus es esto vigilans et confirma cetera quae moritura erant non enim invenio opera tua plena coram deo meo in mente ergo habe qualiter acceperis et audieris et serva et paenitentiam age si ergo non vigilaveris veniam tamquam

fur et nescies qua hora veniam ad te sed habes pauca nomina in sardis qui non inquinaverunt vestimenta sua et ambulabunt mecum in albis quia digni sunt qui vicerit sic vestietur vestimentis albis et non delebo nomen eius de libro vitae et confitebor nomen eius coram patre meo et coram angelis eius qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis et angelo philadelphiae ecclesiae scribe haec dicit sanctus et verus qui habet clavem david qui aperit et nemo cludit et cludit et nemo aperit scio opera tua ecce dedi coram te ostium apertum quod nemo potest cludere quia modicam habes virtutem et servasti verbum meum et non negasti nomen meum ecce dabo de synagoga satanae qui dicunt se iudaeos esse et non sunt sed mentiuntur ecce faciam illos ut veniant et adorent ante pedes tuos et scient quia ego dilexi te quoniam servasti verbum patientiae meae et ego te servabo ab hora temptationis quae ventura est in orbem universum temptare habitantes in terra venio cito tene quod habes ut nemo accipiat coronam tuam qui vicerit faciam illum columnam in templo dei mei et foras non egredietur amplius et scribam super eum nomen dei mei et nomen civitatis dei mei novae hierusalem quae descendit de caelo a deo meo et nomen meum novum qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis et angelo laodiciae ecclesiae scribe haec dicit amen testis fidelis et verus qui est principium creaturae dei scio opera tua quia neque frigidus es neque calidus utinam frigidus esses aut calidus sed quia tepidus es et nec frigidus nec calidus incipiam te evomere ex ore meo quia dicis quod dives sum et locupletatus et nullius ego et nescis quia tu es miser et miserabilis et pauper et caecus et nudus suadeo tibi emere a me aurum ignitum probatum ut locuples fias et vestimentis albis induaris et non appareat confusio nuditatis tuae et collyrio inungue oculos tuos ut videas ego quos amo arguo et castigo aemulare ergo et paenitentiam age ecce sto ad ostium et pulso si quis audierit vocem meam et aperuerit ianuam introibo ad illum et cenabo cum illo et ipse mecum qui vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo sicut et ego vici et sedi cum patre meo in throno eius qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis

4

post haec vidi et ecce ostium apertum in caelo et vox prima quam audivi tamquam tubae loquentis mecum dicens ascende huc et ostendam tibi quae oportet fieri post haec statim fui in spiritu et ecce sedis posita erat in caelo et supra sedem sedens et qui sedebat similis erat aspectui lapidis iaspidis et sardini et iris erat in circuitu sedis similis visioni smaragdinae et in circuitu sedis sedilia viginti quattuor et super thronos viginti quattuor seniores sedentes circumamictos vestimentis albis et in capitibus eorum coronas aureas et de throno procedunt fulgura et voces et tonitrua et septem lampades ardentes ante thronum quae sunt septem spiritus dei et in conspectu sedis tamquam mare vitreum simile crystallo et in medio sedis et in circuitu sedis quattuor animalia plena oculis ante et retro et animal primum simile leoni et secundum animal simile vitulo et tertium an-

imal habens faciem quasi hominis et quartum animal simile aquilae volanti et quattuor animalia singula eorum habebant alas senas et in circuitu et intus plena sunt oculis et requiem non habent die et nocte dicentia sanctus sanctus sanctus dominus deus omnipotens qui erat et qui est et qui venturus est et cum darent illa animalia gloriam et honorem et benedictionem sedenti super thronum viventi in saecula saeculorum procident viginti quattuor seniores ante sedentem in throno et adorabunt viventem in saecula saeculorum et mittent coronas suas ante thronum dicentes dignus es domine et deus noster accipere gloriam et honorem et virtutem quia tu creasti omnia et propter voluntatem tuam erant et creata sunt

5

et vidi in dextera sedentis super thronum librum scriptum intus et foris signatum sigillis septem et vidi angelum fortem praedicantem voce magna quis est dignus aperire librum et solvere signacula eius et nemo poterat in caelo neque in terra neque sub terra aperire librum neque respicere illum et ego flebam multum quoniam nemo dignus inventus est aperire librum nec videre eum et unus de senioribus dicit mihi ne fleveris ecce vicit leo de tribu iuda radix david aperire librum et septem signacula eius et vidi et ecce in medio throni et quattuor animalium et in medio seniorum agnum stantem tamquam occisum habentem cornua septem et oculos septem qui sunt spiritus dei missi in omnem terram et venit et accepit de dextera sedentis de throno et cum aperuisset librum quattuor animalia et viginti quattuor seniores ceciderunt coram agno habentes singuli citharas et fialas aureas plenas odoramentorum quae sunt orationes sanctorum et cantant novum canticum dicentes dignus es accipere librum et aperire signacula eius quoniam occisus es et redemisti nos deo in sanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo et natione et fecisti eos deo nostro regnum et sacerdotes et regnabunt super terram et vidi et audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni et animalium et seniorum et erat numerus eorum milia milium dicentium voce magna dignus est agnus qui occisus est accipere virtutem et divinitatem et sapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem et omnem creaturam quae in caelo est et super terram et sub terram et quae sunt in mari et quae in ea omnes audivi dicentes sedenti in throno et agno benedictio et honor et gloria et potestas in saecula saeculorum et quattuor animalia dicebant amen et seniores ceciderunt et adoraverunt

6

et vidi quod aperuisset agnus unum de septem signaculis et audivi unum de quattuor animalibus dicentem tamquam vocem tonitruum veni et vidi et ecce equus albus et qui sedebat super illum habebat arcum et data est ei corona et exivit vincens ut vinceret et cum aperuisset sigillum secundum audivi secundum animal dicens veni et exivit alius equus rufus et qui sedebat

super illum datum est ei ut sumeret pacem de terra et ut invicem se interficerant et datus est illi gladius magnus et cum aperuisset sigillum tertium audiui tertium animal dicens veni et vidi et ecce equus niger et qui sedebat super eum habebat stateram in manu sua et audiui tamquam vocem in medio quattuor animalium dicentem bilibris tritici denario et tres bilibres hordei denario et vinum et oleum ne laesis et cum aperuisset sigillum quartum audiui vocem quarti animalis dicentis veni et vidi et ecce equus pallidus et qui sedebat desuper nomen illi mors et inferus sequebatur eum et data est illi potestas super quattuor partes terrae interficere gladio fame et morte et bestiis terrae et cum aperuisset quintum sigillum vidi subts altare animas interfectorum propter verbum dei et propter testimonium quod habebant et clamabant voce magna dicentes usquequo domine sanctus et verus non iudicas et vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra et datae sunt illis singulae stolae albae et dictum est illis ut requiescerent tempus adhuc modicum donec impleantur conservi eorum et fratres eorum qui interficiendi sunt sicut et illi et vidi cum aperuisset sigillum sextum et terraemotus factus est magnus et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus et luna tota facta est sicut sanguis et stellae caeli ceciderunt super terram sicut ficus mittit grossos suos cum vento magno movetur et caelum recessit sicut liber involutus et omnis mons et insulae de locis suis motae sunt et reges terrae et principes et tribuni et divites et fortes et omnis servus et liber absconderunt se in speluncis et petris montium et dicunt montibus et petris cadite super nos et abscondite nos a facie sedentis super thronum et ab ira agni quoniam venit dies magnus irae ipsorum et quis poterit stare

7

post haec vidi quattuor angelos stantes super quattuor angulos terrae tenentes quattuor ventos terrae ne flaret ventus super terram neque super mare neque in ullam arborem et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum dei vivi et clamavit voce magna quattuor angelis quibus datum est nocere terrae et mari dicens nolite nocere terrae neque mari neque arboribus quoadusque signemus servos dei nostri in frontibus eorum et audiui numerum signatorum centum quadraginta quattuor milia signati ex omni tribu filiorum israhel ex tribu iuda duodecim milia signati ex tribu ruben duodecim milia ex tribu gad duodecim milia ex tribu aser duodecim milia ex tribu nepthalim duodecim milia ex tribu manasse duodecim milia ex tribu symeon duodecim milia ex tribu levi duodecim milia ex tribu issachar duodecim milia ex tribu zabulon duodecim milia ex tribu ioseph duodecim milia ex tribu beniamin duodecim milia signati post haec vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus et tribubus et populis et linguis stantes ante thronum et in conspectu agni amicti stolas albas et palmae in manibus eorum et clamabant voce magna dicentes salus deo nostro qui sedet super thronum et agno et omnes angeli stabant in circuitu throni et seniorum et quattuor animalium et ceciderunt in con-

spectu throni in facies suas et adoraverunt deum dicentes amen benedictio et claritas et sapientia et gratiarum actio et honor et virtus et fortitudo deo nostro in saecula saeculorum amen et respondit unus de senioribus dicens mihi hii qui amicti sunt stolis albis qui sunt et unde venerunt et dixi illi domine mi tu scis et dixit mihi hii sunt qui veniunt de tribulatione magna et laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in sanguine agni ideo sunt ante thronum dei et serviunt ei die ac nocte in templo eius et qui sedet in throno habitabit super illos non esurient neque sitient amplius neque cadet super illos sol neque ullus aestus quoniam agnus qui in medio throni est reget illos et deducet eos ad vitae fontes aquarum et absterget deus omnem lacrimam ex oculis eorum

8

et cum aperuisset sigillum septimum factum est silentium in caelo quasi media hora et vidi septem angelos stantes in conspectu dei et datae sunt illis septem tubae et alius angelus venit et stetit ante altare habens turibulum aureum et data sunt illi incensa multa ut daret orationibus sanctorum omnium super altare aureum quod est ante thronum et ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum de manu angeli coram deo et accepit angelus turibulum et implevit illud de igne altaris et misit in terram et facta sunt tonitrua et voces et fulgora et terraemotus et septem angeli qui habebant septem tubas paraverunt se ut tuba canerent et primus tuba cecinit et facta est grando et ignis mixta in sanguine et missum est in terram et tertia pars terrae combusta est et tertia pars arborum combusta est et omne faenum viride combustum est et secundus angelus tuba cecinit et tamquam mons magnus igne ardens missus est in mare et facta est tertia pars maris sanguis et mortua est tertia pars creaturae quae habent animas et tertia pars navium interiit et tertius angelus tuba cecinit et cecidit de caelo stella magna ardens tamquam facula et cecidit in tertiam partem fluminum et in fontes aquarum et nomen stellae dicitur absinthius et facta est tertia pars aquarum in absinthium et multi hominum mortui sunt de aquis quia amarae factae sunt et quartus angelus tuba cecinit et percussa est tertia pars solis et tertia pars lunae et tertia pars stellarum ut obscuraretur tertia pars eorum et diei non luceret pars tertia et nox similiter et vidi et audiui vocem unius aquilae volantis per medium caelum dicentis voce magna vae vae vae habitantibus in terra de ceteris vocibus tubae trium angelorum qui erant tuba canituri

9

et quintus angelus tuba cecinit et vidi stellam de caelo cecidisse in terram et data est illi clavis putei abyssi et aperuit puteum abyssi et ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magnae et obscuratus est sol et aer de fumo putei et de fumo exierunt lucustae in terram et data est illis potestas sicut habent potestatem scorpiones terrae et praeceptum est illis ne laederent faenum terrae neque omne viride

neque omnem arborem nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus et datum est illis ne occiderent eos sed ut cruciarentur mensibus quinque et cruciatus eorum ut cruciatus scorpii cum percutit hominem et in diebus illis quaerent homines mortem et non invenient eam et desiderabunt mori et fugiet mors ab ipsis et similitudines lucustarum similes equis paratis in proelium et super capita earum tamquam coronae similes auro et facies earum sicut facies hominum et habebant capillos sicut capillos mulierum et dentes earum sicut leonum erant et habebant loricas sicut loricas ferreas et vox alarum earum sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum et habebant caudas similes scorpionum et aculei in caudis earum potestas earum nocere hominibus mensibus quinque et habebant super se regem angelum abyssi cui nomen hebraice abad-don graece autem apollyon et latine habet nomen ex-terminans vae unum abiit ecce veniunt adhuc duo vae post haec et sextus angelus tuba cecinit et audivi vocem unum ex cornibus altaris aurei quod est ante oculos dei dicentem sexto angelo qui habebat tubam solve quattuor angelos qui alligati sunt in flumine magno eufrate et soluti sunt quattuor angeli qui parati erant in horam et diem et mensem et annum ut occiderent tertiam partem hominum et numerus equestris exercitus vicies milies dena milia audivi numerum eorum et ita vidi equos in visione et qui sedebant super eos habentes loricas igneas et hyacinthinas et sulphureas et capita equorum erant tamquam capita leonum et de ore ipsorum procedit ignis et fumus et sulphur ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum de igne et fumo et sulphure qui procedebat ex ore ipsorum potestas enim equorum in ore eorum est et in caudis eorum nam caudae illorum similes serpentibus habentes capita et in his nocent et ceteri homines qui non sunt occisi in his plagis neque paenitentiam egerunt de operibus manuum suarum ut non adorarent daemonia et simulacra aurea et argentea et aerea et lapidea et lignea quae neque videre possunt neque audire neque ambulare et non egerunt paenitentiam ab homicidiis suis neque a veneficiis suis neque a fornicatione sua neque a furtis suis

10

et vidi alium angelum fortem descendentem de caelo amictum nube et iris in capite eius et facies eius erat ut sol et pedes eius tamquam columna ignis et habebat in manu sua libellum apertum et posuit pedem suum dextrum supra mare sinistrum autem super terram et clamavit voce magna quemadmodum cum leo rugit et cum clamasset locuta sunt septem tonitrua voces suas et cum locuta fuissent septem tonitrua scripturus eram et audivi vocem de caelo dicentem signa quae locuta sunt septem tonitrua et noli ea scribere et angelum quem vidi stantem supra mare et supra terram levavit manum suam ad caelum et iuravit per viventem in saecula saeculorum qui creavit caelum et ea quae in illo sunt et terram et ea quae in ea sunt et mare et quae in eo sunt quia tempus amplius non erit sed in diebus vocis septimi angeli cum coperit tuba canere et consummabitur mysterium dei

sicut evangelizavit per servos suos prophetas et vox quam audivi de caelo iterum loquentem mecum et dicentem vade accipe librum apertum de manu angeli stantis supra mare et supra terram et abii ad angelum dicens ei ut daret mihi librum et dicit mihi accipe et devora illum et faciet amaricare ventrem tuum sed in ore tuo erit dulce tamquam mel et accipi librum de manu angeli et devoravi eum et erat in ore meo tamquam mel dulce et cum devorassem eum amarificatus est venter meus et dicunt mihi oportet te iterum prophetare populis et gentibus et linguis et regibus multis

11

et datus est mihi calamus similis virgae dicens surge et metire templum dei et altare et adorantes in eo atrium autem quod est foris templum eice foras et ne metieris eum quoniam datum est gentibus et civitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus et dabo duobus testibus meis et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta amicti saccos hii sunt duo olivae et duo candelabra in conspectu domini terrae stantes et si quis eos voluerit nocere ignis exiet de ore illorum et devorabit inimicos eorum et si quis voluerit eos laedere sic oportet eum occidi hii habent potestatem cludendi caelum ne pluat diebus prophetiae ipsorum et potestatem habent super aquas convertendi eas in sanguinem et percutere terram omni plaga quotienscumque voluerint et cum finierint testimonium suum bestia quae ascendit de abyssio faciet adversus illos bellum et vincet eos et occidet illos et corpora eorum in plateis civitatis magnae quae vocatur spiritaliter sodoma et aegyptus ubi et dominus eorum crucifixus est et videbunt de populis et tribubus et linguis et gentibus corpora eorum per tres dies et dimidium et corpora eorum non sinunt poni in monumentis et inhabitantes terram gaudebunt super illis et iucundabuntur et munera mittent invicem quoniam hii duo prophetae cruciaverunt eos qui inhabitant super terram et post dies tres et dimidium spiritus vitae a deo intravit in eos et steterunt super pedes suos et timor magnus cecidit super eos qui viderunt eos et audierunt vocem magnam de caelo dicentem illis ascende huc et ascenderunt in caelum in nube et viderunt illos inimici eorum et in illa hora factus est terraemotus magnus et decima pars civitatis cecidit et occisi sunt in terraemotu nomina hominum septem milia et reliqui in timore sunt missi et dederunt gloriam deo caeli vae secundum abiit ecce vae tertium veniet cito et septimus angelus tuba cecinit et factae sunt voces magnae in caelo dicentes factum est regnum huius mundi domini nostri et christi eius et regnabit in saecula saeculorum et viginti quattuor seniores qui in conspectu dei sedent in sedibus suis ceciderunt in facies suas et adoraverunt deum dicentes gratias agimus tibi domine deus omnipotens qui es et qui eras quia accepisti virtutem tuam magnam et regnasti et iratae sunt gentes et advenit ira tua et tempus mortuorum iudicari et reddere mercedem servis tuis prophetis et sanctis et timentibus nomen tuum pusillis et magnis et exterminandi eos qui corruerunt terram et aper-

tum est templum dei in caelo et visa est arca testamenti eius in templo eius et facta sunt fulgora et voces et terrae motus et grando magna

12

et signum magnum paruit in caelo mulier amicta sole et luna sub pedibus eius et in capite eius corona stellarum duodecim et in utero habens et clamat parturiens et cruciatur ut pariat et visum est aliud signum in caelo et ecce draco magnus rufus habens capita septem et cornua decem et in capitibus suis septem diademata et cauda eius trahebant tertiam partem stellarum caeli et misit eas in terram et draco stetit ante mulierem quae erat paritura ut cum peperisset filium eius devoraret et peperit filium masculum qui recturus erit omnes gentes in virga ferrea et raptus est filius eius ad deum et ad thronum eius et mulier fugit in solitudinem ubi habet locum paratum a deo ut ibi pascant illam diebus mille ducentis sexaginta et factum est proelium in caelo michael et angeli eius proeliabantur cum dracone et draco pugnat et angeli eius et non valuerunt neque locus inventus est eorum amplius in caelo et proiectus est draco ille magnus serpens antiquus qui vocatur diabolus et satanas qui seducit universum orbem projectus est in terram et angeli eius cum illo missi sunt et audivi vocem magnam in caelo dicentem nunc facta est salus et virtus et regnum dei nostri et potestas christi eius quia projectus est accusator fratrum nostrorum qui accusabat illos ante conspectum dei nostri die ac nocte et ipsi vicerunt illum propter sanguinem agni et propter verbum testimonii sui et non dilexerunt animam suam usque ad mortem propterea laetamini caeli et qui habitatis in eis vae terrae et mari quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam sciens quod modicum tempus habet et postquam vidit draco quod projectus est in terram persecutus est mulierem quae peperit masculum et datae sunt mulieri duae alae aquilae magnae ut volaret in desertum in locum suum ubi alitur per tempus et tempora et dimidium temporis a facie serpentis et misit serpens ex ore suo post mulierem aquam tamquam flumen ut eam faceret trahi a flumine et adiuvit terra mulierem et aperuit terra os suum et absorbit flumen quod misit draco de ore suo et iratus est draco in mulierem et abiit facere proelium cum reliquis de semine eius qui custodiunt mandata dei et habent testimonium iesu

13

et stetit super harenam maris et vidi de mare bestiam ascendentem habentem capita septem et cornua decem et super cornua eius decem diademata et super capita eius nomina blasphemiae et bestiam quam vidi similis erat pardo et pedes eius sicut ursi et os eius sicut os leonis et dedit illi draco virtutem suam et potestatem magnam et unum de capitibus suis quasi occisum in mortem et plaga mortis eius curata est et admirata est universa terra post bestiam et adoraverunt draconem quia dedit potestatem bestiae et

adoraverunt bestiam dicentes quis similis bestiae et quis poterit pugnare cum ea et datum est ei os loquens magna et blasphemiae et data est illi potestas facere menses quadraginta duo et aperuit os suum in blasphemias ad deum blasphemare nomen eius et tabernaculum eius et eos qui in caelo habitant et datum est illi bellum facere cum sanctis et vincere illos et data est ei potestas in omnem tribum et populum et linguam et gentem et adorabunt eum omnes qui inhabitant terram quorum non sunt scripta nomina in libro vitae agni qui occisus est ab origine mundi si quis habet aurem audiat qui in captivitatem in captivitatem vadit qui in gladio occiderit oportet eum gladio occidi hic est patientia et fides sanctorum et vidi aliam bestiam ascendentem de terra et habebat cornua duo similia agni et loquebatur sicut draco et potestatem prioris bestiae omnem faciebat in conspectu eius et facit terram et inhabitantes in eam adorare bestiam primam cuius curata est plaga mortis et fecit signa magna ut etiam ignem faceret de caelo descendere in terram in conspectu hominum et seducit habitantes terram propter signa quae data sunt illi facere in conspectu bestiae dicens habitantibus in terra ut faciant imaginem bestiae quae habet plagam gladii et vixit et datum est illi ut daret spiritum imagini bestiae ut et loquatur imago bestiae et faciat quicumque non adoraverint imaginem bestiae occidant et faciet omnes pusillos et magnos et divites et pauperes et liberos et servos habere character in dextera manu aut in frontibus suis et ne quis possit emere aut vendere nisi qui habet character nomen bestiae aut numerum nominis eius hic sapientia est qui habet intellectum computet numerum bestiae numerus enim hominis est et numerus eius est sescenti sexaginta sex

14

et vidi et ecce agnus stabat supra montem sion et cum illo centum quadraginta quattuor milia habentes nomen eius et nomen patris eius scriptum in frontibus suis et audivi vocem de caelo tamquam vocem aquarum multarum et tamquam vocem tonitruum magni et vocem quam audivi sicut citharoedorum citharizantium in citharis suis et cantabant quasi canticum novum ante sedem et ante quattuor animalia et seniores et nemo poterat discere canticum nisi illa centum quadraginta quattuor milia qui empti sunt de terra hii sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati virgines enim sunt hii qui sequuntur agnum quocumque abierit hii empti sunt ex hominibus primitiae deo et agno et in ore ipsorum non est inventum mendacium sine macula sunt et vidi alterum angelum volantem per medium caelum habentem evangelium aeternum ut evangelizaret sedentibus super terram et super omnem gentem et tribum et linguam et populum dicens magna voce time deum et date illi honorem quia venit hora iudicii eius et adorare eum qui fecit caelum et terram et mare et fontes aquarum et alius angelus secutus est dicens cecidit cecidit babylon illa magna quae a vino irae fornicationis suae potionavit omnes gentes et alius angelus tertius secutus est illos dicens voce magna si quis adoraverit bestiam et imaginem eius et acceperit characterem in

fronte sua aut in manu sua et hic bibet de vino irae dei qui mixtus est mero in calice irae ipsius et cruciabitur igne et sulphure in conspectu angelorum sanctorum et ante conspectum agni et fumus tormentorum eorum in saecula saeculorum ascendit nec habent requiem dei ac nocte qui adoraverunt bestiam et imaginem eius et si quis acceperit characterem nominis eius hic patientia sanctorum est qui custodiunt mandata dei et fidem iesu et audiui vocem de caelo dicentem scribe beati mortui qui in domino moriuntur amodo iam dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis opera enim illorum sequuntur illos et vidi et ecce nubem candidam et supra nubem sedentem similem filio hominis habentem in capite suo coronam auream et in manu sua falcem acutam et alter angelus exivit de templo clamans voce magna ad sedentem super nubem mitte falcem tuam et mete quia venit hora ut metatur quoniam aruit messis terrae et misit qui sedebat supra nubem falcem suam in terram et messa est terra et alius angelus exivit de templo quod est in caelo habens et ipse falcem acutam et alius angelus de altari qui habet potestatem supra ignem et clamavit voce magna qui habebat falcem acutam dicens mitte falcem tuam acutam et vindemia botros vineae terrae quoniam maturae sunt uvae eius et misit angelus falcem suam in terram et vindemiavit vineam terrae et misit in lacum irae dei magnum et calcatus est lacus extra civitatem et exivit sanguis de lacu usque ad frenos equorum per stadia mille sescenta

15

et vidi aliud signum in caelo magnum et mirabile angelos septem habentes plagas septem novissimas quoniam in illis consummata est ira dei et vidi tamquam mare vitreum mixtum igne et eos qui vicerunt bestiam et imaginem illius et numerum nominis eius stantes supra mare vitreum habentes citharas dei et cantant canticum mosi servi dei et canticum agni dicentes magna et mirabilia opera tua domine deus omnipotens iustae et verae viae tuae rex saeculorum quis non timebit domine et magnificabit nomen tuum quia solus pius quoniam omnes gentes venient et adorabunt in conspectu tuo quoniam iudicia tua manifestata sunt et post haec vidi et ecce apertum est templum tabernaculi testimonii in caelo et exierunt septem angeli habentes septem plagas de templo vestiti lapide mundo candido et praecincti circa pectora zonis aureis et unus ex quattuor animalibus dedit septem angelis septem fialas aureas plenas iracundiae dei viventis in saecula saeculorum et impletum est templum fumo a maiestate dei et de virtute eius et nemo poterat introire in templum donec consummarentur septem plagae septem angelorum

16

et audiui vocem magnam de templo dicentem septem angelis ite et effundite septem fialas irae dei in terram et abiit primus et effudit fialam suam in terram et factum est vulnus saevum ac pessimum in homines qui habent characterem bestiae et eos qui adoraverunt

imaginem eius et secundus effudit fialam suam in mare et factus est sanguis tamquam mortui et omnis anima vivens mortua est in mari et tertius effudit fialam suam super flumina et super fontes aquarum et factus est sanguis et audiui angelum aquarum dicentem iustus es qui es et qui eras sanctus quia haec iudicasti quia sanguinem sanctorum et prophetarum fuderunt et sanguinem eis dedisti bibere digni sunt et audiui altare dicens etiam domine deus omnipotens vera et iusta iudicia tua et quartus effudit fialam suam in solem et datum est illi aestu adficere homines et igni et aestuaverunt homines aestu magno et blasphemaverunt nomen dei habentis potestatem super has plagas neque egerunt paenitentiam ut darent illi gloriam et quintus effudit fialam suam super sedem bestiae et factum est regnum eius tenebrosus et comanducaverunt linguas suas prae dolore et blasphemaverunt deum caeli prae doloribus et vulneribus suis et non egerunt paenitentiam ex operibus suis et sextus effudit fialam suam in flumen illud magnum eufraten et siccavit aquam eius ut praepararetur via regibus ab ortu solis et vidi de ore draconis et de ore bestiae et de ore pseudoprophetae spiritus tres inmundos in modum ranarum sunt enim spiritus daemoniorum facientes signa et procedunt ad reges totius terrae congregare illos in proelium ad diem magnum dei omnipotentis ecce venio sicut fur beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua ne nudus ambulet et videant turpitudinem eius et congregavit illos in locum qui vocatur hebraice hermagedon et septimus effudit fialam suam in aerem et exivit vox magna de templo a throno dicens factum est et facta sunt fulgora et voces et tonitrua et terraemotus factus est magnus qualis numquam fuit ex quo homines fuerunt super terram talis terraemotus sic magnus et facta est civitas magna in tres partes et civitates gentium ceciderunt et babylon magna venit in memoriam ante deum dare ei calicem vini indignationis irae eius et omnis insula fugit et montes non sunt inventi et grandio magna sicut talentum descendit de caelo in homines et blasphemaverunt homines deum propter plagam grandinis quoniam magna facta est vehementer

17

et venit unus de septem angelis qui habebant septem fialas et locutus est mecum dicens veni ostendam tibi damnationem meretricis magnae quae sedet super aquas multas cum qua fornicati sunt reges terrae et inebriati sunt qui inhabitant terram de vino prostitutionis eius et abstulit me in desertum in spiritu et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam plenam nominibus blasphemiae habentem capita septem et cornua decem et mulier erat circumdata purpura et coccino et inaurata auro et lapide pretioso et margaritis habens poculum aureum in manu sua plenum abominationum et immunditia fornicationis eius et in fronte eius nomen scriptum mysterium babylon magna mater fornicationum et abominationum terrae et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum et de sanguine martyrum iesu et miratus sum cum vidissem illam admiratione magna

et dixit mihi angelus quare miraris ego tibi dicam sacramentum mulieris et bestiae quae portat eam quae habet capita septem et decem cornua bestiam quam vidisti fuit et non est et ascensura est de abyssu et in interitum ibit et mirabuntur inhabitantes terram quorum non sunt scripta nomina in libro vitae a constitutione mundi videntes bestiam quia erat et non est et hic est sensus qui habet sapientiam septem capita septem montes sunt super quos mulier sedet et reges septem sunt quinque ceciderunt unus est alius nondum venit et cum venerit oportet illum breve tempus manere et bestia quae erat et non est et ipsa octava est et de septem est et in interitum vadit et decem cornua quae vidisti decem reges sunt qui regnum nondum acceperunt sed potestatem tamquam reges una hora accipiunt post bestiam hii unum consilium habent et virtutem et potestatem suam bestiae tradunt hii cum agno pugnabunt et agnus vincet illos quoniam dominus dominorum est et rex regum et qui cum illo sunt vocati et electi et fideles et dixit mihi aquas quas vidisti ubi meretrix sedet populi sunt et gentes et lingua et decem cornua quae vidisti et bestiam hii odient fornicariam et desolatam facient illam et nudam et carnes eius manducabunt et ipsam igni concremabunt deus enim dedit in corda eorum ut faciant quod illi placitum est ut dent regnum suum bestiae donec consummentur verba dei et mulier quam vidisti est civitas magna quae habet regnum super reges terrae

18

et post haec vidi alium angelum descendentem de caelo habentem potestatem magnam et terra inluminata est a gloria eius et exclamavit in forti voce dicens cecidit cecidit babylon magna et facta est habitatio daemoniorum et custodia omnis spiritus inmundi et custodia omnis volucris inmundae quia de ira fornicationis eius biberunt omnes gentes et reges terrae cum illa fornicati sunt et mercatores terrae de virtute deliciarum eius divites facti sunt et audivi aliam vocem de caelo dicentem exite de illa populus meus ut ne participes sitis delictorum eius et de plagis eius non accipietis quoniam pervenerunt peccata eius usque ad caelum et recordatus est deus iniquitatum eius reddite illi sicut ipsa reddidit et duplicata duplicia secundum opera eius in poculo quo miscuit miscite illi duplum quantum glorificavit se et in deliciis fuit tantum date illi tormentum et luctum quia in corde suo dicit sedeo regina et vidua non sum et luctum non videbo ideo in una die venient plagae eius mors et luctus et fames et igni conburetur quia fortis est deus qui iudicavit illam et flebunt et plangent se super illam reges terrae qui cum illa fornicati sunt et in deliciis vixerunt cum viderint fumum incendii eius longe stantes propter timorem tormentorum eius dicentes vae vae civitas illa magna babylon civitas illa fortis quoniam una hora venit iudicium tuum et negotiatores terrae flebunt et lugebunt super illam quoniam merces eorum nemo emet amplius mercem auri et argenti et lapidis pretiosi et margaritis et byssi et purpurae et serici et cocci et omne lignum thynum et omnia vasa eboris et omnia

vasa de lapide pretioso et aramento et ferro et marmore et cinnamomum et amomum et odoramentorum et unguenti et turis et vini et olei et similiae et tritici et iumentorum et ovium et equorum et raedarum et mancipiorum et animarum hominum et poma tua desiderii animae discessit a te et omnia pinguia et clara perierunt a te et amplius illa iam non inveniet mercatores horum qui divites facti sunt ab ea longe stabunt propter timorem tormentorum eius flentes ac lugentes et dicentes vae vae civitas illa magna quae amicta erat byssino et purpura et cocco et deaurata est auro et lapide pretioso et margaritis quoniam una hora destituta est tantae divitiae et omnis gubernator et omnis qui in locum navigat et nautae et qui maria operantur longe steterunt et clamaverunt videntes locum incendii eius dicentes quae similis civitati huic magnae et miserunt pulverem super capita sua et clamaverunt flentes et lugentes dicentes vae vae civitas magna in qua divites facti sunt omnes qui habent naves in mari de pretiis eius quoniam una hora desolata est exulta super eam caelum et sancti et apostoli et prophetae quoniam iudicavit deus iudicium vestrum de illa et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum et misit in mare dicens hoc impetu mittetur babylon magna illa civitas et ultra iam non invenietur et vox citharoedorum et musicorum et tibia canentium et tuba non audietur in te amplius et omnis artifex omnis artis non invenietur in te amplius et vox molae non audietur in te amplius et lux lucernae non lucebit tibi amplius et vox sponsi et sponsae non audietur adhuc in te quia mercatores tui erant principes terrae quia in veneficiis tuis erraverunt omnes gentes et in ea sanguis prophetarum et sanctorum inventus est et omnium qui interfecti sunt in terra

19

post haec audivi quasi vocem magnam turbarum multarum in caelo dicentium alleluia salus et gloria et virtus deo nostro est quia vera et iusta iudicia sunt eius quia iudicavit de meretrice magna quae corruptit terram in prostitutione sua et vindicavit sanguinem servorum suorum de manibus eius et iterum dixerunt alleluia et fumus eius ascendit in saecula saeculorum et ceciderunt seniores viginti quattuor et quattuor animalia et adoraverunt deum sedentem super thronum dicentes amen alleluia et vox de throno exivit dicens laudem dicite deo nostro omnes servi eius et qui timetis eum pusilli et magni et audivi quasi vocem turbae magnae et sicut vocem aquarum multarum et sicut vocem tonitruum magnorum dicentium alleluia quoniam regnavit dominus deus noster omnipotens gaudeamus et exultemus et demus gloriam ei quia venerunt nuptiae agni et uxor eius praeparavit se et datum est illi ut cooperiet se byssinum splendens candidum byssinum enim iustificationes sunt sanctorum et dicit mihi scribe beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt et dicit mihi haec verba vera dei sunt et cecidi ante pedes eius ut adorarem eum et dicit mihi vide ne feceris conservus tuus sum et fratrum tuorum habentium testimonium iesu deum adora testimonium enim iesu

est spiritus prophetiae et vidi caelum apertum et ecce equus albus et qui sedebat super eum vocabatur fidelis et verax vocatur et iustitia iudicat et pugnat oculi autem eius sicut flamma ignis et in capite eius diademata multa habens nomen scriptum quod nemo novit nisi ipse et vestitus erat vestem aspersam sanguine et vocatur nomen eius verbum dei et exercitus qui sunt in caelo sequebantur eum in equis albis vestiti byssinum album mundum et de ore ipsius procedit gladius acutus ut in ipso percutiat gentes et ipse reget eos in virga ferrea et ipse calcat torcular vini furoris irae dei omnipotentis et habet in vestimento et in femore suo scriptum rex regum et dominus dominantium et vidi unum angelum stantem in sole et clamavit voce magna dicens omnibus avibus quae volabant per medium caeli venite congregamini ad cenam magnam dei ut manducetis carnes regum et carnes tribunorum et carnes fortium et carnes equorum et sedentium in ipsis et carnes omnium liberorum ac servorum et pusillorum ac magnorum et vidi bestiam et reges terrae et exercitus eorum congregatos ad faciendum proelium cum illo qui sedebat in equo et cum exercitu eius et adprehensa est bestia et cum illo pseudopropheta qui fecit signa coram ipso quibus seduxit eos qui acceperunt caracterem bestiae qui et adorant imaginem eius vivi missi sunt hii duo in stagnum ignis ardentis sulphure et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum qui procedit de ore ipsius et omnes aves saturatae sunt carnibus eorum

20

et vidi angelum descendentem de caelo habentem clavem abyssi et catenam magnam in manu sua et adprehendit draconem serpentem antiquum qui est diabolus et satanas et ligavit eum per annos mille et misit eum in abyssum et clusit et signavit super illum ut non seducat amplius gentes donec consummentur mille anni post haec oportet illum solvi modico tempore et vidi sedes et sederunt super eas et iudicium datum est illis et animas decollatorum propter testimonium iesu et propter verbum dei et qui non adoraverunt bestiam neque imaginem eius nec acceperunt caracterem in frontibus aut in manibus suis et vixerunt et regnaverunt cum christo mille annis ceteri mortuorum non vixerunt donec consummentur mille anni haec est resurrectio prima beatus et sanctus qui habet partem in resurrectione prima in his secunda mors non habet potestatem sed erunt sacerdotes dei et christi et regnabunt cum illo mille annis et cum consummati fuerint mille anni solvetur satanas de carcere suo et exhibet et seducet gentes quae sunt super quattuor angulos terrae gog et magog et congregabit eos in proelium quorum numerus est sicut harena maris et ascenderunt super latitudinem terrae et circumierunt castra sanctorum et civitatem dilectam et descendit ignis a deo de caelo et devoravit eos et diabolus qui seducebat eos missus est in stagnum ignis et sulphuris ubi et bestia et pseudoprophetae et cruciabuntur die ac nocte in saecula saeculorum et vidi thronum magnum candidum et sedentem super eum a cuius aspectu fugit terra et

caelum et locus non est inventus ab eis et vidi mortuos magnos et pusillos stantes in conspectu throni et libri aperti sunt et alius liber apertus est qui est vitae et iudicati sunt mortui ex his quae scripta erant in libris secundum opera ipsorum et dedit mare mortuos qui in eo erant et mors et inferus dederunt mortuos qui in ipsis erant et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum et inferus et mors missi sunt in stagnum ignis haec mors secunda est stagnum ignis et qui non est inventus in libro vitae scriptus missus est in stagnum ignis

21

et vidi caelum novum et terram novam primum enim caelum et prima terra abiit et mare iam non est et civitatem sanctam hierusalem novam vidi descendentem de caelo a deo paratam sicut sponsam ornatam viro suo et audivi vocem magnam de throno dicentem ecce tabernaculum dei cum hominibus et habitabit cum eis et ipsi populus eius erunt et ipse deus cum eis erit eorum deus et absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum et mors ultra non erit neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra quae prima abierunt et dixit qui sedebat in throno ecce nova facio omnia et dicit scribe quia haec verba fidelissima sunt et vera et dixit mihi factum est ego sum alpha et omega initium et finis ego sitiendi dabo de fonte aquae vitae gratis qui vicerit possidebit haec et ero illi deus et ille erit mihi filius timidus autem et incredulus et execratis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et idolatris et omnibus mendacibus pars illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure quod est mors secunda et venit unus de septem angelis habentibus fialas plenas septem plagis novissimis et locutus est mecum dicens veni ostendam tibi sponsam uxorem agni et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum et ostendit mihi civitatem sanctam hierusalem descendentem de caelo a deo habentem claritatem dei lumen eius simile lapidi pretioso tamquam lapidi iaspidis sicut cristallum et habebat murum magnum et altum habens portas duodecim et in portis angelos duodecim et nomina inscripta quae sunt nomina duodecim tribuum filiorum israel ab oriente portae tres et ab aquilone portae tres et ab austro portae tres et ab occasu portae tres et murus civitatis habens fundamenta duodecim et in ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum agni et qui loquebatur mecum habebat mensuram harundinem auream ut metiretur civitatem et portas eius et murum et civitas in quadro posita est et longitudo eius tanta est quanta et latitudo et mensus est civitatem de harundine per stadia duodecim milia longitudo et latitudo et altitudo eius aequalia sunt et mensus est murus eius centum quadraginta quattuor cubitorum mensura hominis quae est angeli et erat structura muri eius ex lapide iaspide ipsa vero civitas auro mundo simile vitro mundo fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata fundamentum primum iaspis secundus saphyrus tertius carcedonius quartus zmaragdus quintus sardonix sextus sardinus septimus chrysolitus octavus berillus nonus topazius decimus chrysoprassus undecimus hyacinthus duodecimus amethis-

tus et duodecim portae duodecim margaritae sunt per singulas et singulae portae erant ex singulis margaritis et platea civitatis aurum mundum tamquam vitrum perlucidum et templum non vidi in ea dominus enim deus omnipotens templum illius est et agnus et civitas non eget sole neque luna ut luceant in ea nam claritas dei inluminavit eam et lucerna eius est agnus et ambulant gentes per lumen eius et reges terrae adferent gloriam suam et honorem in illam et portae eius non cludentur per diem nox enim non erit illic et adferent gloriam et honorem gentium in illam nec intrabit in ea aliquid coinquinatum et faciens abominationem et mendacium nisi qui scripti sunt in libro vitae agni

22

et ostendit mihi fluvium aquae vitae splendidum tamquam cristallum procedentem de sede dei et agni in medio plateae eius et ex utraque parte fluminis lignum vitae adferens fructus duodecim per menses singula reddentia fructum suum et folia ligni ad sanitatem gentium et omne maledictum non erit amplius et sedes dei et agni in illa erunt et servi eius servient illi et videbunt faciem eius et nomen eius in frontibus eorum et nox ultra non erit et non egebunt lumine lucernae neque lumine solis quoniam dominus deus inluminat illos et regnabunt in saecula saeculorum et dixit mihi haec verba fidelissima et vera sunt et dominus deus spirituum prophetarum misit angelum suum ostendere servis suis quae oportet fieri cito et ecce venio velociter beatus qui custodit verba prophetiae libri huius et ego iohannes qui audivi et vidi haec et postquam audissem et vidissem cecidi ut adorarem ante pedes angeli qui mihi haec ostendebat et dicit mihi vide ne feceris conservus tuus sum et fratrum tuorum prophetarum et eorum qui servant verba libri huius deum adora et dicit mihi ne signaveris verba prophetiae libri huius tempus enim prope est qui nocet noceat adhuc et qui in sordibus est sordescat adhuc et iustus iustitiam faciat adhuc et sanctus sanctificetur adhuc ecce venio cito et merces mea mecum est reddere unicuique secundum opera sua ego alpha et omega primus et novissimus principium et finis beati qui lavant stolas suas ut sit potestas eorum in ligno vitae et portis intrent in civitatem foris canes et venefici et inpudici et homicidae et idolis servientes et omnis qui amat et facit mendacium ego iesus misi angelum meum testificari vobis haec in ecclesiis ego sum radix et genus david stella splendida et matutina et spiritus et sponsa dicunt veni et qui audit dicat veni et qui sitit veniat qui vult accipiat aquam vitae gratis contestor ego omni audienti verba prophetiae libri huius si quis adposuerit ad haec adponet deus super illum plagas scriptas in libro isto

et si quis deminuerit de verbis libri prophetiae huius auferet deus partem eius de ligno vitae et de civitate sancta et de his quae scripta sunt in libro isto dicit qui testimonium perhibet istorum etiam venio cito amen veni domine iesu gratia domini nostri iesu christi cum omnibus

